PROSPERI FAGNANI

COMMENTARIA IN PRIMAM PARTEM TERTII LIBRI DECRETALIVM.

DE VITA, ET HONEſtate Clericorum.

Cap. A Crapula.

SVMMARIVM.

1 C*LERICVS crapuloſus, vel ebrioſus monitus non deſiſtens, ab officio, vel beneficio ſuſpenditur.*
2 *Ebrius quid differat ab ebrioſo.*
3 *Ebrietas inducit exilium mentis, & libidinis incentiuum.*
4 *Ebrietatis quæ, & quanta ſint mala.*
5 *Vinolentum Sacerdotem & Apoſtolus probibet, & vetus lex damnat.*
6 *Clericis an liceat bibere vltra tertiam vicem.*
7 *Moniales debent vinum fugere ſicut venenum.*
8 *Crapula quid ſit, & vnde dicatur.*
9 *Ebrietas quid.*
10 *Ceruiſiæ immoderatus potus an ſit crapula, vel ebrietas.*
11 *Sicera quid ſit.*
12 *Crapula quandoque inebriat, & mentis exilium inducit.*
13 *Obligantium ſe ad potus æquales abuſus reprobatur.*
14 *Verſellizantes qui dicantur.*
15 *Sponſio quod alter alterum in bibendo ſuperabit, non eſt rata.*
16 *Clerici bibentes vinum ſine aqua qualiter peccent.*
17 *Cibus nullus, vel potus eſt illicitus, niſi per accidens.*
18 *Vinum bibere an propter ſcandalum ſit peccatum;*
19 *Verba imperatiua an obligationem inducant.*
20 *Conſilium perfectionis non eſt obligatorium.*
21 *Canonis imperantis, vel probibentis tranſgreſſio ex ſui natura eſt culpa mortalis.*
22 *Suſpenſus ab officio an ſit ſuſpenſus à beneficio.*
23 *Electio in pœnis alternatiuis eſt Iudicis.*
24 *Ebrietas an ſit peccatum mortale.*
25 *Peccatum nullum adeò eſt veniale, quod non fiat mortale, ſi placet.*
Declaratur n. 31.
26 *Væ eſt comminatio pœnæ æternæ.*
27 *Peccatum veniale an & quomodo poſſit fieri mortale; & n. 32.*
28 *Peccata minima ſi negligantur, occidunt.*
29 *Ebrietas tripliciter poteſt contingere.*
30 *Moralia accipiunt ſpeciem non ab his, quæ per accidens eueniunt præter intentionem, ſed ab eo, quod eſt per ſe intentum.*
31 *Rationis vſu ſeipſum priuare, an ſit culpa lethalis.*
32 *Ebrietatem eſſe peccatum mortale, ſi ſit aſſidua, quomodo intelligendum ſit. & n. ſeq.*
33 *Ebrietas voluntaria ad valetudinem recuperandam, an ſit peccatum; & n. ſeqq.*
34 *Aegrotus frequenti ebrietate à periculoſo morbo de conſilio medici liberatus.*
35 *Cibus & potus moderatus ſano poteſt eſſe ſuperfluus infirmo, & è conuerſo.*
36 *Inebrians ſe ad vomitum prouocandum, an peccet.*
37 *Inebriare ſe num liceat ſine peccato ad vitandam tyranni ſæuitiam.*
38 *Mutilare ſibi membrum putridum corporis corruptiuum num liceat ſine incurſu irregularitatis.*
39 *Membrum ſibi amputare ad vitandam ſæuitiam tyranni, non licet.*
40 *Tyranno præcipienti vſum carnium in diebus prohibitis obtemperari non poteſt ſine peccato,*

1 CRAPVLA. Abbas antiquus ſic ponit caſum breuem; Clerici ſe ingurgitare, vel inebriare non debent: aliàs poſt monitionem legitimam, ab officio, vel beneficio ſuſpendūtur. Sed Ioan. Andr. Bald. Butr. Cardin. Abbas Siculus. Io. à Capiſtrano, & cęteri ſummant ſic. Clericus crapuloſus, vel ebrioſus monitus non deſiſtens, ab officio, vel beneficio ſuſpenditur. & benè, quia hic non punitur actus, ſed habitus, & frequentia.

2 Ebrius enim hoc differt ab ebrioſo ſecundum Bald. n. 1. quod ebrius dicitur actu; ebrioſus habitu, vel conſuetudine ſe inebriandi. Et eſt aliquantulum difficilis probationis, vt notat Innoc. in c. Cum cauſam. de teſtib. Diuiditur in tres partes. Primò, prohibet crapulam, & ebrietatem. Secundò, reprobat abuſum obligantium ſe ad æquales potus. Tertiò, ſtatuit pœnam transgreſſoribus. Secunda ibi, *vnde illum abuſum*. Tertia ibi, *ſi quis autem*.

3 Nota primò, ebrietatem inducere exilium mentis, & libidinis incentiuum, §. 1. 44. diſt. Eſt enim fomes omnium vitiorum. c. Ante omnia. 35 diſt. Vnde Apoſt. Epheſ. 5. *Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria*. c. Etſi Chriſtus §. Quædam. de iureiur. & Prouerb 20. *Luxurioſa res eſt vinum, & contumelioſa ebrietas. Qui cum his immiſcetur non erit ſapiens*. refertur in c. Luxurioſa 35. diſt.

4 Vnde ſingulariter Bern. in lib. de contemptu mundi. Quid turpius, inquit, ebrioſo, cui fœtor in ore, tremor in corpore, qui promit ſtulta, pandit occulta, cui mens alienatur, facies transmutatur; ibi nullum ſecretum vbi regnat ebrietas. Et Auguſtinus relatus à Mar. Socin. in c. ſi conſtiterit. n. 22. de Accuſat. & à Petro de Anch. hic n. 2. Ebrietas aufert memoriam, diſſipat ſenſum, confundit intellectum, & impedit linguam, concitat libidinem, corrumpit ſanguinem, totum denique corpus debilitat.

5 Præcipuè verò hoc damnatur in Eccleſiaſticis, & Dei ſeruitio mancipatis. Vnde vinolentum Sacerdotem & Apoſtolus damnat, & vetus lex prohibet. c. Vinolentum. ead. diſt. nec Clerici debēt
6 bibere vltra tertiam vicem, vt eſt tex. in c. Quando. il ſecondo 44. diſt. ibi, *& maximè vltra tertiam vicem poculum non contingant*. Vnde Lucius Apuleius Florid. 1. Prima, inquit, cratera ad ſitim pertinet, ſecunda ad hilaritatem, tertia ad voluptatem, quarta ad inſaniam. Quare Clerici vltra tertiam vicem bibentes peccant, vt per Nauarr. in man. c. 25. n. 111. Quod intelligit Abbas hic n. 2. verſ. Nam debet clericus; dummodo appetitus naturalis vltra non exigat, ſed Marian. Socin. in c. Si conſtiterit n. 19. verſ. Tertio, quoties ſit bibendum, infr. de accuſat. putat in hoc ſpectandam eſſe qualitatem complexionis, & temporis, & omnia ad ſobrietatem, & neceſſitatem
7 eſſe reducenda. Moniales verò debere vinum fugere tanquam venenum, ſcripſit Hieronymus, vt in c. Carnem, de conſecr. diſt. 5.

8 Secundò nota, aliud eſſe crapulā, aliud ebrietatē. Et quidem crapula eſt exceſſus cibi, ſeu immoderata voracitas, & ingluuies qua ſtomachus prægrauatur, c. Ne tales de conſecr. diſt. 5. dicit enim lex; Ex nimia ingurgitatione olet os, l. Qui clauum; §. Is cui. ff. de edil. edic. glo. in c. Cum Apoſtolus. in ver. Sumptuoſas, inf. de cenſ. dicitur enim crapula, quaſi cruda epula; quia homines ita voraciter epulantes perfectè non digerunt, ſed materiam indigeſtam emittunt. c. Sint tibi, & d. c.
9 Ne tales de conſecr. diſt. 5. Ebrietas verò eſt exceſſus vini, & immoderata potatio; & ita diſtinguunt glo. 1. hic. Hoſt. num. 1. Io Andr. num. 4. Butr. num. 8 Anchar & Abb. num. 1. & Marian. Soccin. in cap. ſi conſtiterit. num. 18 inf. de accuſat. Sed Ariſt. in Problem. in eo diſtinguit crapulam ab ebrietate, quòd ebrietas vnà cum mente adimit & ſenſum doloris; crapula verò conſtante animo caput affligat. Vnde Auguſtinus lib. 10. Confeſſ. cap. 31. ante med tom. 1. Ebrietas, inquit, longè eſt à me, miſereberis ne appropinquet mihi; crapula autem nonnunquam ſubrepſit ſeruo tuo. Refert S. Thom. in 2. 2. quæſt. 150. art. 2. ad 3. Sed idem S. Thom. d. quæſt. 150. art. 1. dicit crapulam diuidi in comeſſationem, & ebrietatem. Quæ duo prohibet Apoſt. ad Rom. 13. *Non in comeſſationibus, & ebrietatibus*. Verùm quam Apoſtolus dicit comeſſationem, hæc Decretalis vocat crapulam. Vnde tu, quod ſpectat ad intellectū textus, ne recedas ab expoſitione gloſſę, & Do-
10 ctorum. Quid de immoderato potu ceruiſiæ, an ſit crapula, vel ebrietas? Bald. hic. num. 4. dicit ebrietatem eſſe exceſſum vini, vel ceruiſiæ, quæ fit nimio potu aquæ puræ, ſed ſtatim ſe corrigit dicens; Poteſt dici crapula, ſed non ebrietas, quia corrumpit ſtomachum, generat vomitum, & anguſtiam. Sed certè huiuſmodi effectus etiam ex ebrietate proueniunt, & ferunt immoderatam potationem ceruiſiæ, perinde ac vinum inebriare. Vnde contra Bald. videtur tex. expreſſus in c. Vi-
11 nolentum. 35. diſtin. vbi dicitur. Sicera Hebræo ſermone omnis potio nuncupatur, quæ inebriare poteſt. Et infra: Quidquid inebriat, & ſtatum mentis euertit fuge ſimiliter vt vinum. Ad idem textus in cap. 2. inf. de homicid. ibi, *mediocri ceruiſia vtere temperatè*. Nam quod hic dicitur, *Vinum ſibi temperent*; ibi dictum eſt, *vtere temperatè* & quod hic dicitur, *& ſe vino*; ibi dictum eſt, *mediocri*. Licet ceruiſia vini appellatione non contineatur, vt l. Si quis vinum, ff. de trit. vin. &
12 oleo lega. Niſi dixeris etiam crapulam quandoq; inebriare, & mentis alienationem inducere, etiam ſine immoderato vſu vini, vt pluries ſe vidiſſe teſtatur Marian. Soccin. in d. cap. ſi conſtiterit n. 18. verſ. Et idem dicendum, de accuſat.

13 Tertiò nota in verſ. *Vnde illum*, à Concilio generali hic reprobari abuſum illarum regionum quę ad potus æquales ſuo modo ſuos obligāt potatores, & ille iudicio talium plus laudatur, qui plures
14 inebriat, & calices fœcundiores exhaurit. Et tales Hoſtien. in princ. appellat Verſellizantes, & num. 6. in ver. partibus, exemplificat in Scotia, & Vvallia. Et ſubdit, ſe id ſæpius, vellet nollet, expertum fuiſſe. Et in Normannis exemplificat
15 Collectar. in fine. Vnde infertur, vt ſi aliqui veniant ad ſponſionem, quod alter alterum in bibendo ſuperabit, huiuſmodi ſponſio non ſit rata, quia, vt hic patet, inhoneſta eſt cauſa in ſponſionem deducta, l. ſi rem. §. ſi quis ſponſionis, ff de præſcript. verb. Et ita per hanc Decretalem nouiſſimè firmant Moderni in tract. de Mercatura, tit. de ſponſion. par. 4. §. Item quæro, num. 1.

Quartò

16 Quartò nota ibi, *Vinum ſibi temperent.* argumen-
tum quod Clerici bibentes vinum ſine aqua abſq;
iuſta cauſa, peccant, quia faciunt contra hoc Con-
cilium, cap. fin. §. quod præcipitur, 14. quæſt. 1. ſe-
cundum Hoſtien. hic num. 2. in ver. abſtineant.
Intellige venialiter, ſecundum Io. Andr. num. 1.
in ver. ſibi temperent. Anchar num. 3. & Io. à Ca-
piſtr. in 1. notab. qui dicit hoc eſſe peccatum con-
tra conſilium, non contra præceptum, & ſic ve-
niale, niſi per accidens eſſet grauius; nam nullus
cibus, vel potus ſecundũ ſe eſt illicitus. Matth. 15.
Non quod intrat per os, coinquinat animam, ſed per
accidens poteſt illicitè bibi, quandoque ex con-
ditione bibentis, vt quia de facili læditur vino, vel
quia ſpeciali voto obligatur ad vini abſtinentiam;
quandoque ex modo, quia immoderatè bibit;
18 quandoque ex conſortio, vt ſi quis ſcandalizetur;
hoc enim intendit Apoſt. Rom. 14. *Bonum eſt non
manducare carnem, & non bibere vinum, in quo
frater tuus ſcandalizatur.* De quo per D. Thom.
19 2. 2. quæſt. 149. Ego arbitror verum eſſe quod di-
cunt DD. videlicet hoc peccatum eſſe tantum-
modo veniale, non quidem propter rationem Io.
à Capiſtrano, quia textus hic non conſulit, ſed
præcipit, cum loquatur imperatiuè; *Clerici à cra-
pula, & ebrietate abſtineant, & vinum ſibi tempe-
rent, & ſe vino.* Vnde quod imperatur neceſſe eſt
fieri, vt in d. §. Quod præcipitur. Et eſt bonus tex-
tus in cap. Integritas, 32. quæſt. 1. dum ibi dicitur,
Virginitas ſuaderi, & non imperari poteſt. Et ità
verba imperatiua ex ſui natura eſſe obligatoria,
20 firmat Dec. in cap. Nam concupiſcentiam, n. 26.
de Conſtitut. Quod ſi hæc eſſet tantummodò lex
conſilij perfectionis, vtique ad nullam culpam
obligaret, vt in d. cap. vlt. & in c. Denique, §. Hæc
etſi legibus 4. diſtin. gloſ. 2. Abb. & omnes in c. 2.
& ibi dixi num. 43. de Conſtit. Sed puto eſſe venia-
le ex leuitate materiæ, vt furtum oboli; nemo
enim dixerit Clericum ex eo quod ſemel, aut bis
bibat modicum vini puri, mortaliter peccare.
Vnde Auguſt. in ſerm. de Purgat. relatus à Gra-
tiano in cap. Vnum orarium, §. Nunc autem, 25.
diſtin. & à D. Thom. in 2. 2. quæſt. 150. art. 2. in
2. argum. contrario dicit; Quoties aliquis in cibo,
aut potu plus accipit, quam neceſſe eſt, ad minuta
peccata nouerit pertinere, ideſt ad venialia, vt ex-
21 plicat S. Thom. vbi ſupra, licet tranſgreſſio Ca-
nonis imperantis, aut prohibentis ex ſui natura
ſit culpa mortalis, cap. Nulli fas, 19. diſtin. & cap.
Violatores 25. quæſt. 1. Archid. in cap. Deteſtanda,
num. 4. de conceſſ. præb. lib. 6. Et ſcripſi plenè in
cap. fin. num. 22. de Conſtitut. Addunt, & benè,
Cardin. hic num. 3. & Abb. num. 2. in hac materia
ſpectandam eſſe vini, regionis, & complexionis
qualitatem. Et idem notat Marian. Soccin. in
cap. Si conſtiterit, num. 18. & 19. inf. de accuſat.
22 Vltimo nota ibi, *ab officio, vel beneficio*, argu-
mentum quod ſuſpenſus ab officio non eſt ſuſpen-
ſus à beneficio; loquitur enim hic textus alterna-
tiuè, & electio eſt Iudicis, ſecundum glo. fin. quam
ſequuntur Io. Andr. & communiter DD. hic, vt
teſtatur Abb. num. 4. quam tamen declara, vt per
23 eum, & plenius per Felin. in cap. Inter cæteras
num. 5. verſ. Fallit quintò, vbi prædictam conclu-
ſionem reſtringit decem modis, ſupra de reſcript.
24 QVAERO, An ebrietas ſit peccatum mortale.
Doctores hic tenent eſſe tantummodo veniale,
non autem mortale, niſi ſit aſſidua, vel in conſue-
tudine. Et in hoc reſidet Io. And. num. 1. in ver.
Sibi temperent, Butr. num. 2. & num. 5. Cardin. &
Anchar. ambo num. 3. Collectar. nu. 2. & alij. Abb.
in cap. ſi conſtiterit, num. 3. in 2. notab. infra de
accuſat. vbi dicit ebrietatem, ſi rara eſt, eſſe pec-
catum veniale, ſed non mortale, & cum eo tranſ-
eunt ibi Marian. Socin. num. 5. in 2. notab. & Fe-
lin. num. 2. Idem tenet Lucas de Penn. in l. 1. verb.
Cæterum, C. de erogat. milit. anno. lib. 12. & pro-
batur apertè in cap. Vnum orarium, §. Nunc au-
tem, verſ. Aliàs ea denuo, 25. diſtin. vbi Auguſti-
nus recenſet peccata capitalia ex ſuo genere, &
inter illa connumerat ebrietatem, ibi, *ebrietas ſi
aſſidua ſit.* Ad idem optimus textus in cap. Multi
2. quæſt. 1. vbi referuntur verba Apoſtoli 1. ad Co-
rinth. 5. *Nunc ſcripſi vobis, non commiſceri; ſi quis
frater nominatur in vobis, aut fornicator, aut ido-
lis ſeruiens, aut auarus, aut maledicus, aut ebrioſus,
aut rapax, cum huiuſmodi nec cibum ſumere.* Et de-
cretum Concilij Trident. ſeſſ. 6. de Iuſtif. cap. 15.
ibi, *Diuinæ legis doctrinam defendendo, quæ à regno
Dei non ſolùm infideles excludit, ſed & fideles quoq;
fornicarios, adulteros, auaros, ebrioſos, &c. cæteroſ-
que omnes, qui lethalia committunt peccata*: ponde-
rando vtrobique verbum *Ebrioſus*, quod ſecun-
dum Bald. hic num. 1. & Collectar. num. 2. impor-
tat conſuetudinem ſe inebriandi. Ad idem eſt
Canon Apoſtolorum 42. relatus in cap. 1. 35. diſt.
Epiſcopus aut Presbyter, aut Diaconus aleæ, aut
ebrietati deſeruiens, aut deſinat, aut deponatur.
Subdiaconus autem aut Lector, aut Cantor ſimi-
lia faciens, aut deſinat, aut communione priue-
tur, ſimiliter & laicus. Ponderando illud verbum,
deſeruiens, quod eodem modo conſuetudinem
deſignat, vt ibi poſt Hugon. notat Archid. num. 1.
in ver. deſeruiens, Turrecrem. nu. 12. & Præpoſ.
25 num. 3. verſ. Quæro an iſti Clerici. Et huic opi-
nioni videtur ſuffragari dictum Auguſtini in cap.
Vnum, §. Nunc autem, verſ. Criminis 25. diſtin.
videlicet Peccatum nullum eſt adeo veniale, quod
non fiat criminale, dum placet.
26 Sed in oppoſitum eſt textus in cap. Sexto die,
35. diſt. Et quod habetur Iſaiæ 5. *Veh qui potentes
eſtis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miſcen-
dam ebrietatem.* Nam, *veh*, eſt comminatio pœnæ
æternæ, quæ non fit niſi pro mortali peccato, ſecun-
dum Turrecrem. in d. cap. Sexto die, num. 6. &
probatur in cap. Veh qui dicitis, 11. quæſt. 3. & in
27 cap. Veh eis, de pœnit. diſt. 4. Præterea, ſi ebrietas
eſſet tantummodo peccatum veniale, idem actus
ebrietatis ex ſola frequentia, & aſſiduitate non
poteſt fieri mortale; quia ea quæ differunt in infi-
nitum, ſicut peccatum mortale, & veniale, non
tranſmutantur in inuicem, vt declarat S. Thom.
in 1. 2. quæſt. 88. art. 4. Archid. & Turrecr. in cap.
Tres ſunt, de pœnit. diſtin. 1. vbi illud Auguſtini
28 tract. 12. in Ioannem, Peccata minima ſi negligun-
tur, occidunt: nec non illud, Venialia multiplica-
ta ita poſſunt obruere, ſicut vnum mortale; intelli-
gunt diſpoſitiuè, & per occaſionẽ, non per cauſam.
29 Quid tenendum? Dic ebrietatis culpam conſi-
ſtere in inordinato vſu, & concupiſcentia vini. Hoc
autem contingit eſſe tripliciter. Vno modo,
quando quis ignorat vsũ vini eſſe immoderatum,
& inebriare potentem, vt cum neſcit vini fortitu-
dinem, & huiuſmodi; & hic ebrietas poteſt eſſe
ſine peccato, ſicut creditur Noe inebriatus fuiſſe,
Geneſ. 9. Alio modo quando quis percipit potũ

 eſſe

eſſe immoderatum, non tamen æſtimat poſſe ine-
briare; & ſic ebrietas poteſt eſſe cum veniali pec-
cato. Tertio modo, quando quis benè aduertit
potum eſſe immoderatum, & inebriantem; & ta-
men magis vult ebrietatem incurrere, quàm
30 à potu abſtinere; & talis propriè dicitur ebrius;
quia moralia recipiunt ſpeciem non ab his, quæ
per accidens eueniunt præter intentionem, ſed
ab eo, quod eſt per ſe intentum; & ſic ebrietas eſt
31 peccatum mortale; quia ſecundùm hoc homo ſciens,
& volens priuat ſe vſu rationis, quo ſecundum
virtutem operatur, & peccata declinat, & ſic pec-
cat mortaliter, periculo peccandi ſe committens.
Dicit enim Ambroſius; Vitandam dicimus ebrie-
tatem, per quam, &c. c. Sanè. 15. quæſt. 1. Ita
Archidiacon. in c. Sexto die. n. 9. 35. diſtin. qui
hanc diſtinctionem ad litteram tranſtulit ex D.
Thoma, licet illius non faciat mentionem in
2. 2. q. 150. art. 2. vbi Caietanus dicit, priuare
ſe vſu rationis ex inordinata concupiſcentia
vini, abſque dubio eſſe mortale peccatum, quia
propter delectationem in potu non curat ſciens,
& volens priuare ſe vſu rationis. Atque ita non
priuatio vſus rationis abſolutè, quæ aliquando
poteſt eſſe ſine culpa, vt in dormiente, nec dele-
ctatio in potu vini abſolutè culpam conſtituit;
ſed delectatio in potu vini inebriantis in ſciente,
& volente illam, conſtituit rationem culpæ mor-
talis. Eandem diſtinctionem ſequitur Turrecre-
mata in d. c. Sexto die. n. 8. 35. diſt. Io. à Capiſtr.
hic n. 7. & Syluеſ. in ver. Ebrietas. n. 2. Nec diſ-
ſentit Nauar. in Man. c. 23. n. 121. dum dicit eum
qui ſe, vel alium ſcienter inebriat, mortaliter pec-
care, quia notabiliter vult nocere alteri, & ſibi
eſſe nocumento, cui renunciare non poteſt volens
ſe, vel alium vſu rationis priuare.
32 Non obſtat authoritas Auguſtini in d. c. Vnum
orarium in verſ. aliàs ea demum. 25. diſt. dicen-
tis ebrietatem eſſe peccatum mortale, ſi ſit aſſi-
dua. Etenim hunc locum reuerenter gloſſat S.
Thomas d. art. 2. in reſp. Ad primum, dicens, aſſi-
duitatem facere, vt ebrietas ſit peccatum morta-
le, non propter ſolam iterationem actus, (aſſi-
duitas enim importat circumſtantiam, quæ non
trahit in aliam ſpeciem peccati; nec poteſt in in-
finitum aggrauare, vt de veniali faciat mortale)
Sed quia non poteſt eſſe vt homo aſſiduè inebrie-
tur, quin ſciens, & volens ebrietatem incurrat,
dum multoties experitur fortitudinem vini, & ha-
bilitatem ſuam ad ebrietatem. Et ſequitur Ca-
ietan. ibi in reſpon. ad primum verſ. Ad hęc dici-
tur; vbi ait locum Auguſtini eſſe intelligendum
de aſſiduitate quoad effectum, qui eſt cognoſcere
fortitudinem vini, & habilitatem propriam ad e-
brietatem. Et quoniam huiuſmodi cognitio non
eſt effectus proprius aſſiduitatis ebrietatis, quia
ſine tali aſſiduitate poteſt talis cognitio haberi;
idcirco ſine aſſiduitate tam præſenti, quàm præte-
rita, eſt ebrietas peccatum mortale, ſi adſit dicta
cognitio. Neque hoc eſt contra Auguſtinũ, quo-
niam ipſe dicit affirmatiuam, ſcilicet, ebrietas aſ-
ſidua, ideſt habens talem cognitionem, eſt mor-
tale; & non negatiuam, ſcilicet, niſi ſit aſsidua, quã-
uis etiamſi diceret negatiuam, gloſſaretur, vt
dictum eſt, *aſsidua*, hoc eſt habens cognitionem
fortitudinis vini, & propriæ habilitatis, quia de
aſſiduitate non ſecundum ſe, ſed ratione talis ef-
fectus intelligitur. Hæc Caietanus. Quod ipſum
docuit idem S. Tomàs in 1. 2. quæſt. 88. art. 5.
Ad primum; Diuturnitas, inquit, non eſt circum-
ſtantia trahens in aliam ſpeciem, ſimiliter nec fre-
quentia, nec aſſiduitas, niſi forte per accidens ex
aliquo ſuperuenienti. Non enim aliquid acqui-
rit nouam ſpeciem ex hoc, quod multiplicatur,
vel protelatur, niſi fortè in actu protelato, vel
multiplicato ſuperueniat aliquid, quod variet ſpe-
ciem, puta inobedientia, vel contemptus, vel ali-
quid huiuſmodi. Ebrietas verò ſecundum ſuam
rationem habet vt ſit peccatum mortale. Quod
enim homo abſque neceſſitate reddat ſe impo-
tentem ad vtendum ratione, per quam homo in
Deum ordinatur, & multa peccata occurrentia
vitat, ex ſola voluptate vini, expreſsè contrariatur
virtuti. Sed quod ſit peccatum veniale, contingit
propter ignorantiam quandam, vel infirmitatem,
puta cum homo neſcit virtutẽ vini, aut propriam
debilitatem, vnde nõ putat ſe inebriari; tunc enim
non imputatur ei ebrietas ad peccatũ, ſed ſolum
ſuperabundantia potus. Sed quando frequen-
ter inebriatur, non poteſt per hanc ignorantiam
excuſari, quin videatur voluntas eius eligere ma-
gis pati ebrietatem, quàm abſtinere à vino ſuper-
fluo. Vnde redit peccatum ad ſuam naturam.
Hactenus verba D. Thomæ. Et hoc intendit gloſſ.
in d. c. Vnum orarium. §. Nunc autem, verſ. aliàs
ea demum in ver. Ebrietas. 25. diſtin. dum di-
cit ebrietatem quandoque dici ſtudium ad ine-
briandum ſe, & hoc eſſe mortale peccatum. Al-
legat hanc decretalem, & c. Ante omnia. 35. diſt.
Quandoque verò ebrietatem dici frequentem
actum bibendi; & hoc modo eſſe veniale, vt in
d. §. Nunc autem, in verſ. aliquis in cibo. Quam-
obrem dum Canoniſtæ noſtri hic dicunt affirma-
tiuè cum Auguſtino; Ebrietas eſt mortale pecca-
tum, ſi ſit aſſidua, benè dicunt, quia ebrietas aſſi-
dua ſemper eſt cognita, & voluntaria; & ſic morta-
le. Sed dum dicunt negatiuè, Ebrietas non eſt
mortale peccatum, niſi ſit aſſidua, non benè di-
cunt, Neque hoc dixit Auguſtinus, quia cognitio
ebrietatis poteſt aliunde prouenire, quàm ex aſſi-
duitate, & omnis ebrietas cognita, licet non ſit
aſſidua, eſt voluntaria, & conſequenter mortale
peccatum ex ſupradictis.

Quod autem dixit Auguſtinus in d. c. Vnum
orarium. § Nunc autem. verſ. Criminis 25. diſtin.
videlicet, Nullum peccatum eſt adeò veniale, quod
non fiat criminale, dum placet, non eſt intelligen-
dum de qualibet placentia; quia ſi quælibet pla-
centia faceret peccatum mortale, tunc omne ve-
niale eſſet mortale, quia quodlibet veniale placet,
cum ſit voluntarium; ſed talis placentia eſt intel-
ligenda, quæ ad confirmationem ſpectat, in qua
omnis humana peruerſitas conſiſtit, dum rebus
vtendis fruimur, vt dicit Auguſtinus. Hęc S. Thom.
apud Turrecrem. in d. c. Vnum orarium. §. Nunc
autem. n. 4. Et concordat ibi Archid. exponens
verbum, *dum placet*, ità vt illa delectatio præpo-
natur Deo.
33 Limita nunc concluſionem ſuperius firmatam,
qua dictum eſt ebrietatem voluntariam eſſe pec-
catum mortale, vt non procedat, ſi vinum immo-
deratè ſumatur de conſilio Medici ad valetudi-
34 nem recuperandam, prout limitat Marian. Socin.
in c. Si conſtiterit. n. 20. de accuſat. vbi refert
ſe Florentiæ vidiſſe Magiſtrum Vgonem Bentium
inſignem Philoſophum, & Medicum cognatum
ſuum

ſuum frequenti ebrietate quendam filium Bernardi de Vzano à periculoſo morbo liberaſſe.

35 Quod videtur ex mente Diui Thomæ in 2. 2. quæſt. 150. art. 2. ad tertium, vbi ait. Cibus, & potus eſt moderandus ſecundum quod competit corporis valetudini; & ideo ſicut quandoque contingit, vt cibus, vel potus, qui eſt moderatus ſano, ſit ſuperfluus infirmo, ita etiam poteſt è conuerſo contingere vt ille, qui eſt ſuperfluus
36 ſano, ſit moderatus infirmo. Et hoc modo cum aliquis multum comedit, vel bibit, ſecundum cõſilium medicinæ, ad vomitum prouocandum, non eſt reputandus ſuperfluus cibus, vel potus. Hæc ille. Et quamuis ſubdat. Nec tamen ad vomitum prouocandum requiritur potus inebrians, quia etiam potus aquæ tepidæ vomitum cauſat; & ideo propter hanc cauſam non excuſaretur aliquis ab ebrietate. Quærit tamen ibi Caietanus in reſponſione ad tertium. An ebrietas ſcienter non ex delectatione potus, ſed propter medicinam ſit licita; & concludit eſſe licitam, ſi medicinæ ars diſponeret ebrietatem eſſe neceſſariam ad euacuationem, ſeu curam alicuius infirmitatis, quia ebrietas in illo caſu non eſſet ebrietas formaliter, quæ eſt peccatum, ſed materialiter tantùm, quoniam non eſſet ex delectatione in potu vini. An autem ita ſit de facto vt medicina diſponat in aliquo eam ebrietatem neceſſariam eſſe, vt ipſe ait, non eſt Philoſophi moralis, nec Theologi, ſed ſcientiæ medicinę opus. Idem tenet Martin. in q. 1. de ebriet. relatus à Caietan. d. art. 2. vbi ait, vomitum non prouocari ex potu aquæ tepidæ in omnibus hominibus; Item vomitũ ex alia, & alia cauſa prouocatum alias ſuperfluitates emittere. Ac demum poſſe contingere vt quis eſſet talis complexionis, vt ex vino quantumcunque, & qualitercumque ſumpto inebriaretur, & ex alio potu grauiùs læderetur in corpore; quo caſu ei liceret vinum ſumere, & vti minus malo, ſe inebriando; alioquin eſſet perplexus, quod eſt abſurdum. Eandem limitationem amplectitur, & pluribus confirmat nouiſſimè Cardin. Tolet. de Inſtruct. Sacerdotum lib. 8. tit. de ebrietate quale ſit peccatum c. 61. circa med. vbi reprobat contrariam opinionem Angeli in Summa in verſ. Ebrietas, & ſequitur Cardin. Caietanum vbi ſupra, & Syluestrum in eod. verb.

37 Limitat ſecundo prędictam cõcluſionem idem Martin. apud Caietan. vbi ſupra, vt locum non habeat ſi quis inebriaretur ad euitandam ſæuitiã tyranni, vt ſic relinqueretur pro communi bono. Sed hanc limitationem refellit Caietan. ibid. verſ. Ad alterum verò. Quia cum potus talis in ordine ad primum, & proximum finem ſit immoderatus, quia in ordine ad corpus, & vſum rationis eſt immoderatus; & huiuſmodi immoderatio ſcienter facta ſit peccatũ ex ſuo genere, & non ſint facienda mala, vt eueniant bona; non excuſaretur à peccato non ſolum qui inebriaretur, ſed nec ſi medium excederet in cibo, & potu, vt euaderet ſæuitiam tyranni, aut infidelis. Non ſunt enim hæc con-
38 grua media ad huiuſmodi finem. Ità Caietanus, cuius opinio mihi magis placet; Non enim puto valere illationem; ad infirmitatem curandam licet ſe inebriare; ergo, & ad euitandam tyranni ſæuitiam. Quoniam videmus ad euitandam mortem naturalem licere ſe ipſum mutilare, vt ſi membrum putridum ſit corporis corruptiuum c. reſecandæ. 24. quæſt. 3. S. Thom. in 2. 2. quæſt. 65. art. 1. Syluest. in ver. Homicidium 3. n. 4. Adeout nec propterea incurratur irregularitas, niſi ex mutilatione inducatur deformitas, vel impotentia ad ordinis executionem, vt in Sũma Confeſs. lib. 2. tit. 1. q. 43. Syluest. vbi ſupra.
39 Et tamen ad vitandam mortem à tyranno imminentem, non liceret ſibi manum, aut pedem amputare, vt colligitur ex D. Thoma vbi ſupra. Similiter propter infirmitatem in diebus ieiunij
40 licet carnes comedere c. 2. de obſeru. ieiun. Et tamen tyranno ſub minis mortis eſum carnium pręcipienti in diebus prohibitis non poſſet obtẽperari ſine reatu mortalis peccati, vt patet exemplo Machabęorum. Ad hoc ſunt Iura in c. iniuſtum. c. Si quis Epiſcopus. cum tribus ſequentibus. c. Qui reſiſtit. c. Imperatores. c. Quid ergo. & c. Si is qui pręeſt. 11. q. 3. Et eſt ratio diuerſitatis, quia ebrietas, abſciſſio membri, & eſus carnium poſſunt eſſe remedia naturalia, & quandoque neceſſaria ad ſalutem corporis ſecundum artem medicinę, vt dictum eſt ſupra n. 34. At mortem à tyranno imminentem naturaliter depellere non poſſunt, nec ſunt media ad id ex neceſſitate ordinata, ſed per accidens tantùm ob prauam intentionem tyranni. Quę ratio colligitur ex D. Thoma in quæſt. 64. artic. 7. ad quartum 2. 2. vbi aſsignans differentiam cur liceat homicidium committere ſe defendendo pro conſeruatione propriæ vitę; & tamen non liceat committere ſimplicem fornicationem, vel adulterium, vel quodcunque aliud peccatum mortale pro conſeruatione proprię vitæ, cum vita ſpiritualis præferenda ſit corporali: Actus, inquit, fornicationis, vel adulterij non ordinatur ad conſeruationem propriæ Vitæ ex neceſſitate, ſicut actus, ex quo quandoque ſequitur homicidium.

An autem liceat aliquem inebriare ad detegendum aliquod ſecretum concernens publicam ſalutem, latiſſimè examinaui in c. 1. à n. 33. vſque in fin. infra de reliq. & venerat. Sanctor.

De cohabitatione Clericorum, & Mulierum.

Cap. Veſtra.

SVMMARIVM.

1 *A Clerico fornicario non notorio licitè audiuntur Diuina, & percipiuntur ſacramenta: ſi autẽ eſt notorius, abſtinendũ eſt. & n. 10. & 14. & ſeqq. Et quid poſt Conſtitutionem Concilij Conſtantienſis. n. 17.*

2 *Verba imperatiui modi æquipollent verbis præceptiuis.*

3 *Miſſæ ſacrificium non polluitur ex nequitia Sacerdotis, & nn. ſeqq. vſq. ad n. 10.*

4 *Sacramenta tranſeunt per Sacerdotem ſicut aqua per lapideos canales.*

5 *Sacerdos quantum ad virtutem ſacramenti, eſt merè inſtrumentum, & organum inanimatum, licet ſit organum viuum quantum ad meritum perſonale.*

6 *Oratio ſancti fulcitur duplici merito; ſed prophani vnico tantum.*

7 *Eccleſia quo ſenſu dicatur pollui ab indignis. & nn. ſeqq.*

Sacerdos

8 *Sacerdos quantumcumque pollutus non poteſt diuina ſacramenta polluere, quæ purgatoria cunctarum contagionum exiſtunt.*
9 *Sacerdotes mali ſacramenta adminiſtrando ſe tantummodo lædunt, & vnde alijs commoda exhibeant, inde ſibi diſpendium præbent.*
11 *Clericus fornicarius eſt ſuſpẽſus quoad ſe, ſicut quilibet exiſtens in peccato mortali, & grauiſſimè peccat celebrando.*
12 *Non tamen incurrit irregularitatem.*
13 *Suſpenſio illata à Deo irregularitatem non inducit.*
14 *Clericus fornicarius ſi ſit occultus, ſeu ab Eccleſia toleratus, non eſt ſuſpenſus quoad alios.*
15 *Secus ſi ſit notorius notorietate Iuris.*
Et quid ſi ſit notorius per operis euidentiam. n. 16.
16 *Sacerdos notoriè concubinarius an ſit vitandus in Diuinis officijs, & Sacramentis ante quam ſit monitus ab Epiſcopo.*
17 *Poſt Conſtitutionem Concilij Conſtantienſis non eſt vitandus niſi fuerit nominatim denunciatus per ſententiam. & n. ſeq.*
18 *Sacerdos notoriè fornicarius an celebrando efficiatur irregularis.*
19 *Notoriè criminoſis, excommunicatis, vel ſuſpenſis à Canone poſt Concilium Conſtantienſe licitè cõmunicamus etiam in Diuinis, & Sacramentis, niſi ſint denominatim denunciati, vel notorij Clericorum percuſſores.*
20 *Ad veritatis notitiam pluribus modis peruenitur, & quilibet modus habet ſuum peculiare vocabulum.*
21 *Argumentum quid ſit, & quot modis ſumatur.*
22 *Præſumptio quid ſit.*
23 *Præſumptio variatur, debilitatur, & fortificatur prout ſuadent circumſtantiæ.*
24 *Præſumptio alia temeraria, alia probabilis, alia violenta.*
25 *Præſumptio alia Iuris, & de Iure, ſeu Canonis, alia Iuris tantum, alia hominis, alia naturæ, alia facti.*
26 *Iudicium quid ſit, & vnde dicatur.*
27 *Fama quid ſit, & quotuplex.*
Fama de homine deſcribitur. ibidem. & n. 41.
28 *Fama propriè loquendo non poteſt eſſe niſi bona, & n. 42.*
29 *Famam ſuam negligens crudelis eſt.*
30 *De fama cum dubitatur, in loco conuerſationis eſt quærendum.*
31 *Infamia quid ſit, & quomodo contrahatur, & aboleatur.*
32 *Infamia iuris quæ ſit.*
33 *Infamia facti quæ.*
34 *Infamiam facti remouere ſolius Dei eſt.*
35 *Infamia ſurgens à maleuolis, & inimicis non ſufficit ad inquirendum. & n. ſeq.*
Orta ex ſententia Iudicis laici contra Clericum nõ attenditur. n. 129.
36 *Ab inimicis, & æmulis quod oritur, ſuſpicione, & inuidia non caret.*
37 *Infamia Canonica per peccatum contrahitur, & per pœnitentiam aboletur.*
38 *Famæ inter homines deſcriptiones variæ. & nn. ſeqq.*
39 *Vox populi vulgò dicitur vox Dei.*
40 *Fama eſt pica rei geſtæ, vel quæ reputatur pro geſta.*
41 *Fama vulgaris eſt publicus præco virtutis, infamia vitiorum.*
43 *Famam ſubtractam an, & quando detractores reſtituere teneantur.*
44 *Rumor quid ſit, & in quo differat à fama.*
45 *Occultum propriè quid ſit. & num. ſeqq. & n. 121.*
46 *Solius Dei iudicio relinquitur.*
47 *Eccleſia damnat in genere, & pœnam infligit pro crimine occulto, ſed occultum peccatorem manifeſtè, & ſpecificè non punit.*
48 *Occultum penè quod dicatur. & nn. ſeqq. & n. 121.*
49 *Secretum dicitur quod ſit in præſentia quinque perſonarum antequam iudicialiter ſit diſcuſſum. & n. 118.*
50 *Penè, & quaſi dictiones diminuunt aliquid de ſignificatione eius, cui adijciuntur.*
51 *Occultum, & penè occultum qualiter differant.*
52 *Publicum quot modis dicatur.*
Et in quo differat à manifeſto. n. 56.
53 *Publicum vt quid dicatur non eſt neceſſe, vt ſingulorum auribus inculcetur.*
54 *Manifeſtum quot modis ſumatur.*
55 *Manifeſtum prout diſtinguitur à notorio quid ſit.*
56 *Et in quo differat à publico.*
57 *Manifeſtum vt inducatur quot homines requirãtur & n. 88. & 89. & 115.*
58 *Populum, ſeu plebem faciunt decem homines.*
59 *Decem homines poſſunt infamare Presbyterum, vt ei ſit purgatio indicenda. & n. 117.*
60 *Famam, ſeu manifeſtum facit clamor tot hominum, quot ex clamore ſcandalum ſuſcitatur. & n. 116.*
61 *Manifeſtum inducit acclamatio maioris partis populi.*
62 *Manifeſtum quot homines inducant, relinquitur arbitrio Iudicis, dummodo non excedat maiorem partem populi, vel viciniæ.*
Nec ſint infra decem. n. 88. & ſeq.
63 *Manifeſtum, & famoſum in quo differant.*
64 *Manifeſtum prout diſtinguitur cõtra omnino occultum dici poteſt quodlibet probabile per duos teſtes.*
65 *Imo quod vnus tantum vidit.*
66 *Notorij materia difficilis eſt, & inuoluta.*
67 *Notorium quid ſit, & quotuplex, & qualibet eius ſpecies.*
68 *Notorium in genere ſumptum quid, & vnde dicatur. & n. ſeq.*
Pars maior totum populum repræſentat ibidem.
69 *Notoriũ aliud iuris, aliud facti, aliud præſumptionis.*
70 *Notorium iuris qualiter deſcribatur, & n. 76.*
71 *Confeſſio in iure facta parit notorium.*
72 *Acta Iudicis faciunt probationem notoriam dummodo ſint publicata, & ſit concluſum in cauſa, aliàs ſecus.*
73 *Sententia inducit notorium, ſi ſit canonicè lata, & n. 140.*
74 *Etiamſi factum, ſuper quo lata eſt, nullo modo ſit probatum.*
75 *Nihil generat ſeipſum.*
77 *Notorij facti deſcriptiones variæ.*
78 *Notorium facti triplex: idest facti permanentis, facti tranſeuntis, & facti interpolati.*
79 *Notoriũ facti permanentis quod dicatur, & explica.*
80 *Concubinæ publicæ detentio cadit ſub notorio facti permanentis, copula verò ſub notorio præſumptionis, niſi extaret ſoboles.*
81 *Vox Præconis cum ſit tranſitoria, in notorium non tranſit: Edictum ſecus.*
82 *Notorij facti tranſeuntis exempla.*
83 *Notorium facti interpolati quod dicatur, & eius exemplum.*
84 *Notorium præſumptionis quid ſit.*
85 *Et illius exempla.*

Fi-

86 *Filiatio verè probari non poteſt, ſed Ius vehementer præſumit eum filium, qui natus eſt ex nuptijs.*

87 *Notorium præſumptionis vt inducatur, quæ requirantur.*

88 *Notorium facti vt inducatur, quot hominum ſcientia ſit neceſſaria. & nn. ſeqq.*

89 *Decem homines faciunt Parochiam, & teſtimonium vnius Parochiæ facit crimen eſſe notorium. & n. 90. & 117.*

91 *Tres homines faciunt Collegiũ, duo Congregationem.*

92 *Iudicis arbitrio relinquitur, quot homines faciant notorium.*

93 *Dummodo non ſint maior pars viciniæ, nec pauciores, quam decem.*

94 *in Notorijs an ordo Iuris ſit ſeruandus.*

95 *Citatio in notorijs an, & quando requiratur.*

96 *Sententia in notorijs an ſit neceſſaria.*

97 *Notorium an requirat probationem.*

98 *Quid in notorio facti permanentis.*

99 *Et quid in notorio iuris, vel poſſeſſionis.*

100 *Et quid in notorio facti interpolati.*

101 *Et quid in notorio facti tranſeuntis.*

102 *Notorium per quot teſtes probetur.*

103 *Appellatio an detur à ſententia lata ſuper notorio.*

104 *Notorius crimino ſus non auditur appellans.*

105 *Appellationis remedium non eſt ad defenſionem iniquitatis, ſed ad præſidium innocentiæ inſtitutum.*

106 *Occultum delictum quando dicatur ad effectum, vt Confeſſores in vim litterarum S. Pœnitentiariæ, vel Epiſcopi in vim Concilij Trid. poſſint diſpenſare ſuper irregularitate ex eo proueniente. Latè diſcutitur, vt nn. ſeqq. vſq. in finem.*

107 *Occultum quandoque accipitur prout diſtinguitur contra notorium. & n. ſeq. & n. 128.*
Contrarium n. 109.
Declaratur n. 112. & 128.

108 *Publicum eſt quod patet omnibus.*

110 *Famoſum omne, & manifeſtum contradiſtingui à notorio.*

111 *Sacerdotibus pro crimine famoſo, & non notorio indicitur Canonica purgatio, & ſi in purgatione defecerint, ſunt deponendi.*

113 *Occultũ accipitur prout contradiſtinguitur à publico.*
Contrarium. n. 116.
Declaratur. n. 117.

114 *Publicum dicitur quod eſt notum in Ciuitate, vel Parochia, ſeu vicinia, vel maiori parte ipſius, dummodo ibi ſint ſaltem decem homines.*

115 *Manifeſtum, vel famoſum vt quid dicatur, duo copulatiuè requiruntur.*

116 *Diſpenſatio in criminibus exceptis prohibetur propter ſcandalum.*

118 *Occultum accipitur pro penè occulto, & probabili. & n. ſeq.*
Quod verum eſt largè, ſecus ſecundum proprietatem vocabuli. & n. 121. & ſeqq. & n. 127.

120 *Tridẽtinum Cõcilium ſeſſ. 24. c. 6. expẽditur. et n. 124.*
Pœnitentiariæ ſtylus in diſpenſatione vtroque machinãte, & in abſolutione ab hæreſi. ibid. verſ. Porro.

121 *Occultum proprie dicitur quod ex ſui natura, vel ex accidenti probari non poteſt.*

122 *Nihil eſt proprie tale, quod non eſt ſimpliciter tale.*

123 *Verba ſecundum propriam ſignificationem ſunt accipienda, & propria ſignificatio eſt quæ ſtricta eſt, & non larga. & n. 127.*

125 *Accuſatus non ſtatim reus eſt, ſed qui conuincitur criminoſus.*
Declaratur. n. 126.

126 *Accuſatio ſola, vel inquiſitio facit vt delictum non ſit occultum quoad hoc vt Epiſcopus non poſſit diſpenſare.*

127 *Diſpenſatus ab Epiſcopo in materia delicti perpetrati coram duobus, vel tribus teſtibus, licet non ſit notorium, non eſt tutus in conſcientia ex ſententia S. Congregationis Concilij.*

128 *Occultum dici poteſt quod non eſt notorium, ſed Concilium Tridentinum non eſt reſtringendum ad hanc acceptionem.*

129 *Occultum vix conſiderari poteſt in materia Bullarũ contra bannitos, & extrahentes frumenta, et ideo hi caſus remittendi per Epiſcopos ad Sedem Apoſtolicam.*

130 *Occultum remanet delictum, etiam deductum ad forum cõtentioſum, ſi reus fuit abſolutus diffinitiuè.*
Et quid ſi ab obſeruatione iudicij. n. 133.
Et quid ſi medijs deprauatis, et falſis teſtibus. n. 134.
Et quid ſi accuſator per annum tacuerit. n. 135.
Et quid ſi reus fuerit dimiſſus cum cautione de ſe repræſentando. n. 136.

131 *Reus quando diffinitiuè abſoluatur ex capite innocentiæ.*
Et quando ab obſeruatione iudicij tanquam non repertus culpabilis. n. 133.

132 *Innocentia verbum importat omnimodam carentiam criminis, et doli.*

136 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus cum inquiſitis de delicto, quod non potuit probari, ſi nec diffinitiuè,*

137 *nec alio modo fuerint abſoluti, ſed dimiſſi cum cautione de ſe repræſentando.*

138 *Occultum remanet delictum non obſtante ſententia Iudicis ſæcularis contra Clericum lata, et fama inde ſuborta. et n. ſeq.*

139 *Irregularis non eſt Clericus condemnatus à Iudice laico vti particeps homicidij, quod non commiſit, licet contra eum eſſet publica vox, et fama.*

140 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus in materia delicti ad forum contentioſum deducti, et per ſententiam puniti, et refellitur contraria opinio.*

141 *Occultũ dicitur delictum ſi cõplicibus tantũ ſit notũ.*

142 *Socij criminis regulariter in criminalibus recipi non poſſunt, nec eis receptis creditur*

143 *Etiamſi ſint duo, vel plures contra eandem perſonam deponentes.*

144 *Teſtes vbi ſunt prorſus inhabiles ad teſtimonium ferendum, numerus non ſupplet defectum.*

145 *Quod nihil eſt, ſupplementum non recipit.*

146 *Imperfecta plura in ſua ſpecie non faciunt vnum perfectum.*

147 *Socij criminis in criminibus exceptis recipi poſſunt in teſtes, ſed probationem non faciunt*

148 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum occultè excommunicato, qui publice celebrauit.*
Secus ſi publice ſit excommunicatus, & celebrauerit occulte. ibid.

1 VESTRA. A Clerico fornicario non notorio licite audimus Diuina, & percipimus ſacramenta, ſed ſi eſt notorius, abſtinere debemus, non tamen eo animo, vt credamus officia, vel ſacramenta talium fore polluta. Hoc dicit Io. Andr. Calderin. Bald. Butr. Cardinal. Anchar. Io. de Anan. & Io. à Capiſtrano. Vel aliter ſecundùm Abbatem inhærendo verbis litteræ; A Clerico fornicario quandiù toleratur, nec habet operis euidentiam, licitè audiuntur Diuina, & percipiuntur Eccleſiaſtica ſacra-

ſacramenta: A notorio verò abſtinendum eſt, non quia in ſacramento ſit defectus, ſed ad ipſorum fornicatorum emendationem. Hoc dicit, & ſunt duę partes, cõſtitutio, & deciſio. Secunda ibi, *Cæterum*, & eſt famoſum cap. & multum difficile, ac ſolemniter repetitum ab Antonio de Butrio, & Io. Calderino vol. 4. Repetentium fol. 208.

2 Nota primo ibi; *Nullus audiat*. Verba imperatiui modi æquipollere verbis præceptiuis, vt hic patet, & in cap. nullus 32. diſt. Nam per hæc verba præcipitur, vt nemo Miſſam audiat Sacerdotis, quem ſcit indubitanter concubinam habere, vt hic per Butr. n. 3. Abb. in 2. not. & Io. à Capiſtran. num. 2. Ad quod vide bonum textum in cap. Quiſquis pręceptis 14. q. 1. licet hoc non ſit generaliter verum, vt legitur, & notatur in Clem. Exiui de Paradiſo, §. Cęterum de ver. ſignificat. Quod tamen ſpectat ad caſum huius Decretalis, indubitatum eſt ea verba eſſe præceptiua, quia hoc ſub præcepto formali interdicitur in c. præter hoc. 32. diſt. ibi: Præcipiendo mandamus, vt nullus Miſſam audiat Presbyteri, quem ſcit concubinam habere indubitanter.

3 Secundò nota ibi, *quantumcumq; pollutus fuerit*, ex nequitia ſacerdotis Miſſæ ſacrificium non pollui, nec inquinari, quia virtutem, & efficaciam habet ex opere operato, id eſt, ex conſecratione Corporis, & Sanguinis Chriſti, in quo conſiſtit eſſentialiter oblatio. c. Vtrum, de conſecrat. diſt. 2. cap. vlt. 15. quæſt. 8. d. c. Præter. §. verum 32. diſt. & patet ex Concilio Tridentino ſeſſ. 22. de ſacrificio
4 Miſſę c. 1. ibi: Et hęc quidem munda illa oblatio eſt, quæ nulla indignitate, vel malitia offerentium inquinari poteſt. Et tenēt Theologi omnes poſt D. Thom. in 3. par. q. 82. art. 6. tranſeunt enim ſacramenta per Sacerdotes, ſicut tranſit aqua per lapideos canales, quæ nihil germinat ſuper lapide, nec contaminatur, vt in c. ſi iuſtus fuerit. 1. q. 1. Abb. hic in 4. notab. Vnde Auguſtin. in c. Intra Catholicam ead. cauſ. & quæſt. Intra Catholicam, inquit, Eccleſiam in myſterio Corporis, & Sanguinis Domini nihil à bono maius, nihil à malo minus perficitur Sacerdote, quia non in merito conſecrantis, ſed in verbo perficitur Creatoris, & vir-
5 tute Spiritus Sancti. Quod egregie explicat Scot. in quodlibet. 20. §. de ſecundo in hæc verba: Sacerdos quantum ad virtutem ſacrificij eſt merè Inſtrumentum, quia organum inanimatum, licet enim ſit organum viuum quantum ad meritum perſonale in celebrando, quia ſic mereri eſt eius in quantum in ſe viuit vita gratiæ: tamen quantum ad illud bonum, quod debetur virtute ſacrificij; eſt organum pręciſè ratione ordinis, & æquè prouenit effectus iſte virtute ſacrificij, etiamſi miniſter in ſe non viuat vita gratię. Hæc ille. Et
6 ita hæc eſt differentia inter Sacerdotem ſanctum, & prophanum, quia oratio ſancti fulcitur duplici merito, ſed prophani vnico tantum, ſecundum Hoſt. hic num. 4. in fin. & Io. Andr. num. 2. circa fin.
7 verſ. Inter ſacerdotem. In oppoſitum tamen videntur Iura, in cap. ſic Populus 1. q. 1. ibi: Quamuis enim ſancta videantur ſpecie ſui quæ offeruntur à talibus, tamen quia facta ſunt ab eo, qui pollutus in anima eſt, omnia polluentur, & in cap. multi. ead. cauſ. & quæſt. ibi: Polluimus itaque panem, id eſt Corpus Chriſti, quando indigni accedimus ad altare, & ſordidi mundum ſanguinem bibimus. At reſpondetur re vera nullum polluere ſacramē-
8 ta, vt hic dicitur. Quid enim firmum, & ſtabile ſi ſanctitas incorrupta corrumpatur. l. ſi quemquā C. de Epiſcopis, & Cleric. Itaque vt legitur in cap. final. 15. q. vlt. non poteſt aliquis quantumcumque pollutus ſacramenta diuina polluere, quæ purgatoria cunctarum contagionum exiſtunt, nec poteſt ſolis radius per cloacas, & latrinas tranſiens aliquid exinde contaminationis attrahere. Proinde qualiſcunque Sacerdos ſit, quę ſancta ſunt coin-
9 quinare non poteſt. Idcirco ab eo, vſquequo iudicio Epiſcoporum reprobetur, communio percipienda eſt, quoniam mali bona adminiſtrando ſe tantummodo lædunt, & cerea fax accenſa ſibi quidem detrimentum præſtat, alijs vero lumen in tenebris adminiſtrat; & vnde alijs commodum exhibet, inde ſibi diſpendium præbet. Sumite ergo intrepidi ab omni Sacerdote, &c. Hæc ibi. Verumtamen pollutus quantum in ſe eſt, polluit ſacramenta: vel melius dicitur polluere ſemetipſum. Et ſic intelliguntur contraria, vt cap. ſecundum 19. diſt. & d. cap. ſi iuſtus fuerit. 1. q. 1. ſecundum Hoſt. hic num. 4. Io. Andr. 2. verſ. ſolutio. Abbatem n. 2. verſ. Iura ergo, & Io. à Capiſtrano n. 8.

Tertio nota, in verſ. *Cæterum*. tres qualitates delicti: quoddam eſt notorium, quoddam occultum, & quoddam penè occultum. Item nota tria, ex quibus notorium inſurgit, videlicet ex confeſſione, ex ſententia, & ex operis euidentia. Sed de his latius dicam infra in declaratione materiæ.

10 Quartò nota, in verſ. *Sine dubitatione*. A Clericis fornicarijs licitum eſſe diuina myſteria audire, & Eccleſiaſtica ſacramenta percipere ſi ſint occulti, ſeu ab Eccleſia tolerati; ſecus verò ſi ſint notorij per operis euidentiam. Sed hoc vltimum hodie corrigitur per Conſtitutionem Concilij Conſtantienſis, vt dicam infra in 2. q. n. 17.

11 Nunc pro declaratione textus,

QVAERO primo, An Clericus fornicarius ſit ſuſpēſus quoad ſe? Et dic breuiter eſſe ſuſpenſū ſicut quilibet alius exiſtens in peccato mortali, vt c. vlt. infra, codē. Vnde grauiſſime peccat celebrando. c. quotidie. de conſecratione diſt. 2. c. de homine. de celebrat. Miſſar. & tenet gloſ. in c. Teſtamentum in ver. humiliter 6. diſtinct. & Abb. hic n. 4. Hæc tamen ſuſpenſio quoad ſe non eſt cenſura Eccleſiaſtica
12 de qua loquitur textus in c. Quærenti de verb. ſignif. & de Cleric. excom. miniſtr. per tot. & ideo celebrando irregularitatem non incurrit, cum hoc non ſit in Iure expreſſum. cap. Is qui, de ſent. excom. lib. 6. & ibi habes bonam gloſſam in verſ. In iure. Certū eſt enim ſuſpenſionem illatam à Deo
13 irregularitatem non inducere, vt hic per Ancharan. num. 12. circa med. verſ. Pręterea, & Io. de Imol. in cap. final. n. 6. infra eodem.

14 QVAERO ſecundò, An Clericus fornicarius ſit ſuſpēſus quoad alios, ita vt peccent audiētes ab eo diuina, vel percipientes Eccleſiaſtica ſacramenta?

Pro ſolutione diſtingue, nam aut eſt occultus, ſeu toleratus, & non eſt ſuſpenſus quoad alios, & ideo alij non peccant, vt hic probatur, & in d. c.
15 vlt. infra eod. Aut eſt notorius notorietate iuris, id eſt per confeſſionem ſpontaneam in iudicio factam, vel per ſententiam iudicis: & tunc eſt ſuſpenſus etiam quoad alios, & ideo licitum non eſt eum audire, & peccant contrafacientes, quia
16 veniunt contra præceptum Eccleſiæ, vt ſimiliter probatur hic, & in d. c. vlt. Sed dubium eſt, quid ſi ſit notorium notorietate facti, vt quia palam, & publi-

publi-

è habet concubinam in domo, nec fuit in io confeſſus, vel per ſententiam condemnatus. Et in hoc ſunt principaliter duę opiniones. Quidam enim, quos tacito nomine recenſet Abbas hic n.6. tenent ſine aliqua monitione eſſe à talibus abſtinendum, vt videntur ſentire multi in cap. Si qui ſupra eod. & in cap. Si celebrat. de Cler. excom. miniſtr. vnde Hoſt. hic, Io. Andr. & Ant. de Butr. nō requirunt monitionem. Et pro hac opinione pondero textum in d.c. vlt. infra eodem, vbi primo deciditur Clericum in fornicatione prolapſum non debere in officijs euitari, quia licet ſit ſuſpenſus quoad ſeipſum, non tamen eſt ſuſpenſus quoad alios. & mox ſubiungitur limitatio per hæc verba: niſi peccatum huiuſmodi ſit notorium per ſententiam, ſeu per confeſſionem factam in iure, aut per euidentiam rei, quæ tergiuerſatione aliqua celari non poſſit. & ſic æquiparantur quoad hoc notoriū iuris, & notorium facti, nec vlla ſit mentio de monitione. & idem patet in hac Decretali. Sed Hugo, Laurentius, & Archidiaconus in c. Nullus 32. diſt. & in c. Si qui 81. diſt. Io. de Lignano, & Card. hic n.10. in 6. oppoſ. & n.12. cenſent monitionem eſſe neceſſariam, quia populus, niſi præcedat monitio, non videtur habere indubitatam ſcientiam de concubinatu, vt Canones requirunt, cum poſſit Clericus habere aliquam excuſationem. Pro concordia, hoc iure inſpecto, placet diſtinctio, in qua finaliter reſidet. Abbas hic n.6. circa med. verſ. ſed cogitaui, videlicet quod aut fornicatio eſt adeo notoria, vt nullam habeat dubitationem, ſicut videmus in pluribus Clericis, qui tenent ita publicè concubinas ſicut vxores, & palam nutriūt filios, ita vt nec ipſi hoc audeant diffiteri: & tunc eſt omnino à talibus abſtinendum ſine alia monitione. & pro hac parte facit textus hic in fine. ibi, *nec habet operis euidentiā*. Et melius in cap. Tua, & in d.c. vlt. infra eod. vbi non tantum requiritur, vt factum ſit notorium, ſed etiam additur, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari, nec vlla requiritur monitio. Et ex contrario ſequeretur, vt nunquam fornicatio poſſet eſſe notoria: aut fornicatio non habet illam euidentiam, ſed poteſt probabiliter tergiuerſari, puta quia concubina habitat cum matre Clerici, & aſſerit eam eſſe matris pediſſequam, ſeu ancillam, vel quid ſimile: & tunc procedit contraria opinio Hugonis, & ſequacium, vt expectetur monitio, & eius contemptus. & hanc putat Abbas eſſe mentem iuris.

17 Tu verò dicas hanc controuerſiam, & diſtinctionem hodie ſublatam eſſe per Cōſtitutionem Martini V. *Ad euitanda*, in Concilio Conſtantienſi editam, quę ad euitanda ſcandala, & multa pericula, quæ conſcientijs timoratis contingere poſſent, indulſit, vt nemo deinceps à communione alicuius in ſacramentorum adminiſtratione, vel receptione, aut alijs quibuſcunque diuinis, vel extra teneatur abſtinere, vel aliquem vitare prætextu excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, niſi à iudice ſpecialiter, & nominatim fuerint denunciati, vel in ſententiam Canonis, Si quis ſuadente, adeo conſtiterit incidiſſe, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari. Quare illi tantum excommunicati, ſuſpenſi, vel interdicti dicuntur non tolerati ab Eccleſia, vt eos vitare teneamur, & ab eorum communione in diuinorum auditione, vel Sacramentorum perceptione, vel alias abſtinere, qui per ſententiam hominis ſunt nominatim denunciati, aut notorij Clericorum percuſſores. Idque iam more Eccleſię receptiſſimum eſſe atteſtantur Cardin. Caietan. in Summa verſ. Excomm. maior, & in 2.2. q.2. art.2. Sot. in 4. ſent diſt. 22. q.1. art.4 Nauarr. in Manuali c.27. n.35. Couar. in c. Alma mater. p.1. §.2. num 9. verſ. Supereſt igitur. Verba huius Conſtitutionis retuli in c. Quod à Prędeceſſore nu.54 infra de ſchiſmat. & de illius auctoritate, & intelligentia egi latiſſime ibi à nu. 39. vſque ad num.57. vbi plene videas. Itaque Clericus concubinarius notorietate facti, ſeu per operis euidentiam hodie dicitur toleratus, nec ante denunciationem eſt ſuſpenſus quoad alios quantum ad hoc, vt non liceat ei communicare in diuinis, & perceptione ſacramentorum, cuius oppoſitum hic deciditur.

18 Procedit autem hæc cōcluſio, etiamſi teneamus opinionem, quam contra Innocentium Io. de Lignan. Cardin. & Anchar. tenet Abbas hic n. 7. quod Clericus notoriè fornicatius per operis euidentiam ſit ipſo iure ſuſpenſus, non modo ſuſpenſione indirecta reſpectu audientium, quibus verba prohibitionis diriguntur, ſed etiam ſuſpenſione directa, per tex. in cap. Præter hoc, 32. diſt. adeo vt celebrans efficiatur irregularis. De cuius opinionis veritate latiùs diſſeram in cap. final. in vlt. not infra eodem. Quamuis, in quam, teneamus hanc opinionem Abbatis, nihilominus hodie à Clerico notorio fornicario, etiam per operis euidentiam vtcunque ſuſpenſo ab officio ſuſpenſione directa, licite audire poſſumus diuina, & percipere Eccleſiaſtica ſacramenta, quia ex præcitata Conſtitutione Conſtantienſis Concilij licite communicamus ſuſpenſis non denunciatis per ſententiā hominis, etiam in ſacramentorum adminiſtratione, & alijs quibuſcunque diuinis, vt oſtenſum eſt ſupra. Ea enim Conſtitutio vendicat ſibi locum etiam in Clericis notoriè fornicarijs, vt tenet Nauar. in c.1. §. Laboret, n. 10. de pœnit. diſt.6. Gutier. Canonicar. quæſt. lib.2. c.7 n.85. Suarez de Cenſur. tom.5. diſp.31. ſect 4. nu 16. & tom.3. diſp.18. ſect.1. & diſp.88. ſect vlt. circa finem. Nicol. Garz. de Benef. par.7. cap.14. à num.36. & alij Recentiores Et

19 quod diximus de fornicarijs, idem intelligas de quibuſcunque alijs criminoſis à Canone excommunicatis, ſuſpenſis, vel interdictis. non enim hodie prohibemur audire diuina, & ſacramenta percipere niſi ab ijs, qui propter crimen per ſententiam hominis ſunt publicè ſuſpenſi, excommunicati, vel interdicti, nec non ab ijs, qui ſunt notorij Clericorum percuſſores; et ſic inutilis eſt hodie diſtinctio quam facit Abbas hic num 9. inter ſuſpenſos, ſeu pręciſos ab homine, et ſuſpenſos à Canone, et eos, qui nec ab homine, nec à Canone ſunt ſuſpenſi, ſed iacent in peccato; Quandoquidem ex dicta Conſtitutione Ad euitanda, ſolum diſtinguimus, an ſint nominatim denunciati, et notorij Clericorum percuſſores, necne, & reliquis omnibus criminoſis etiam notorijs per operis euidentiam, et cenſura irretitis à Canone licitè communicamus, vt dictum eſt.

20 Nunc deſcendamus ad materiam notorij. Et ad pleniorem intelligentiam, et declarationem terminorum præmittendum eſt pluribus, & varijs modis ad notitiam veritatis perueniri, & quemlibet modum habere ſuum proprium, & peculiare nomen, vt hic plenè per Io. Calder. num.27. Ant. de Butr. n.30. Petrum de Anchar. num.33. & Abb. num.10.

r.um.10. circa finem, verſ. Ad primum, & nu. ſeqq. & alios communiter. Sunt enim Argumentum, Præſumptio, Iudiciũ, Fama, Rumor, Occultum, Publicum, Manifeſtum, & Notorium.

21 Argumentum, ſecundum Calder. hic n. 28. eſt illatio rei dubię fidem faciens; de quo loquitur cap. in quadam, infra de celebrat. Miſſar. ibi, *nec verò poſſet argumento probari*, vel ſecundum Anton. de Butr. hic ſub.num.30. col.11. ante med. Argumentum eſt rei dubiæ oſtenſio in gradu materiæ ſubiectę poſſibili. Et hoc dupliciter ſumitur. Primò ſtrictè pro diſcurſu intellectuali in finem ſcientię, vt ſyllogiſmus, & entymema: & hoc ſpectat ad Dialecticos, & diuiditur in quatuor ſpecies, vt notat Calder. in rubr. ſupra de Sum. Trin. & fid. Cathol. & interdum eo vtitur etiam iudex in concludendo ex probationibus, vt in l. optimam C. de contrahen. & committen. ſtipulat. & in c. ex tenore. de teſtib. cum ſimilib. Nam ſi Titius hodie eſt Romæ, ſequitur vt non ſit Pariſijs, & hæc illatio ſi trahat originem à ſenſu corporeo, ſit ex argumentis, vt hic patet, & in cap. Cum ex iniuncto de hæret. lib. C. Deinde, ſumitur argumentum large ſecundum Calder. hic n. 28 prout mentem, vel intellectum arguit, ideſt de ignorantia reprehendit. Et ſic omne id, per quod intellectus illuminatur qualitercunque dicitur argumentum. Vnde etſi non iure, aut verè inferat, tamen ſi ad intellectum informandum inducitur, argumentum dici poteſt, vt dict. c. Cum ex iniuncto, ibi; *Quod ſi fortè quis argutè*, &c. & ſic ſumptum comprehendit omnem probationis modum plenum, ſemiplenum, & debilem, vt l. 1. ff. de teſtib. c. Sola. 4. q. 3. c. Sunt quorum 2. q. 6. c. Præterea in fin. ſupra de teſtib. & l. 2. C. Quor. appell. non recip.

22 Præſumptio, ſecundum Speculat. in tit. de præſumpt. in princ. eſt argumentũ ad credendum vnũ factum ſurgens ex probatione alterius, puta ex cohabitatione perſonarum ſuſpectarum præſumitur coitus, c. Nec aliqua, 27 q. 1. c. Dixit Dominus, 32. q. 1. c. Literis de præſumpt. Vel præſumptio eſt cognitio ex circumſtantijs reſultans, c. ex ſtudijs. & per totum ſupra de præſumpt. ſecundum Calder. hic num. 29. Alex. conſ. 89. Viſo themate

23 rum. 7. & ſeq. verſ. & ſimiliter, lib. 3. Vnde variatur, debilitatur, & fortificatur plus, & minus, prout ſuadent circumſtantiæ, ex quibus reſultat. de quo plenè in c. Ferrum, 50. diſt. in c. Is qui, de ſponſal. in c. Primo ſemper, 2. qu. 1. in c. Quantò de præſumpt. & in Speculatore eodem tit. de præſumpt.

24 Quo fit, vt quædam præſumptio ſit temeraria, quæ reijcitur, c. Oues, 6. q. 1. quædam probabilis, quæ quandoque purgationem indicit, infra de purgat. Canonica, per tot. quædam violenta, quæ ſic appellatur, quia in applicando animum violentat mentem Iudicis, & ideo ſufficit ad condemnationem, vt cap. Afferte, de præſumpt. & d. c. Dixit Dominus, 32. qu. 1. & notat gloſ. 1. in d. c. Quanto, eod. tit. Speculat. d. tit de præſumpt. §. Species, nu. 1. & Butr. hic n. 30. col. 11. poſt medium verſ. Secun-

25 dus gradus. Rurſus alia præſumptio eſt legis, vel Canonis, ſeu Iuris, & de Iure, quę probationem in contrarium non admittit, alia eſt Iuris tantum, contra quam admittitur probatio, alia hominis, alia naturæ, alia facti, vt diſtinguit, & declarat gloſ. in c. Is qui fidem, in ver. contra pręſumptionem, infra de Sponſal.

26 Indicium ſecundum Io. Andr. in Addit. ad Speculat. in tit de Probat. §. Videndum, n. 15 eſt notabile ſignum maleficij, vel alterius ipſius veritatem habendam: Vel indicium eſt ſignum, ex quo procedit præſumptio, ſecundum Calder. n. 30. vel informans animum ad ſuſpicandum, ſecundum Ant. de Butr. vbi ſupra. Vel aliter ſecundum Abbatem n. 12. in fin. Indicium propriè eſt notabile ſignũ alicuius dicti, rei, ſeu facti, quod ſubijcitur neceſſitati probandæ, & largo modo argumentum poteſt dici indicium, vt dicitur in cap. Forus, de ver. ſignificat. & dicitur Indicium ab indicando, ideſt monſtrando, c. Qui cum fore, infra de fort. l. ſolent. ff de præſcript. verb. Cęterum quamuis proportionetur indicium ad quemlibet gradum probationis, tamen ſumitur potius in iure pro gradu animo Iudicis ſuſpicionem ingerente, vt dicit Io. Andr. in Addit. ad Speculat. loc. citat. & Guliel. de Suza in quæſt. Statutorum ſub littera S. quos refert, & ſequitur Butr. vbi ſupra.

27 Fama duplex eſt, ſcilicet de homine, & inter homines. Fama de homine eſt illæſæ dignitatis ſtatus, vita, & moribus comprobatus, l. Cognitionum, §. exiſtimatio. ff. de varijs, & extraordinar. cognit. prout originaliter deſcripſit, gloſ. in c. Infames, in ver. Infamia, 3. qu. 7. Speculat. in tit. de Notorijs criminibus, §. Fama. in princ. Salycet. poſt Iacob. de Aren. in l. ea quidem, n. 92. C. de Accuſat. Cal-

28 der. hic n. 31. & alij poſt eum. Hæc tamen deſcriptio conuenit bonæ famæ dumtaxat; nam ſi mala eſt, vulgò quidem fama vocatur, ſed debet dici opinio voce populi nunciata: propriè autem loquendo, & ab excellentiori extremo non poteſt eſſe niſi bona ſit, quia fama eſt argumentum virtutis, vt eleganter inquit Bald. in c. in Geneſi n. 66.

29 ſupra de elect. Et hanc famam, qui negligit, crudelis eſt, c. Nolo, 12. q. 1. Vnde Apoſtolus 1. ad Corinth. 9. *Expedit magis mori, quàm vt gloriam meam quis euacuet*, c. Sacerdos, 1. qu. 2. & curam habe de bono nomine, hoc enim magis permanebit tibi, quàm mille theſauri magni, & pretioſi, vt Eccleſiaſt. 41. Item melius eſt nomen bonum, quã vnguenta pretioſa, vt Eccleſiaſt. 7. Item lux oculorum lætificat animam, fama bona impinguat oſſa, vt Prouerb. 15. Vnde quamuis principaliter ſit cauendum de bona vita: tamen quantum poſſibile eſt, curandum eſt etiam de bono nomine, & bona fama, ne proximi ſcandalizentur, c. Inter verba 11. q. 3. Nobis enim neceſſaria eſt vita noſtra, alijs

30 fama, c. Non ſunt, ead. cauſ. & quæſt. Quod ſi de hac fama dubitetur in loco cõuerſationis eſt quærendum, c. Poſtquam, & cap. Scriptum, de elect. cap. Cum in iuuentute, de præſumpt. cap. penult. & c. Cum dilectus, de purgat. Canonic. Salycet. in

31 d. l. ea quidem, n. 103. C. de Accuſat. Famæ contrariũ eſt infamia, ſcilicet læſæ dignitatis ſtatus vita, & moribus reprobatus, ſecundũ Calder. hic n. 31. & Salycetum in d. l. ea quidem, n. 92. verſ. Mala verò. Quæ quomodo contrahatur, habetur in §. Tria, ad fin. 3. q. 7. & quomodo aboleatur, in c. 2. 6. q. 1. Infamia alia iuris, alia facti, vt notat præci-

32 tata gloſ. in c. Infames, §. Porro, 3. q. 7. Infamia iuris eſt quæ à iure irrogatur cum quis per ſententiam de crimine publico condemnatur ciuiliter, vel criminaliter; aut de delicto priuato, ſi ſit tale, quod deſcendat ex actione famoſa, l. Infame, ff. de public. Iudic. & non agatur ciuiliter, ſed criminaliter, l. 2. ff. de crimin. Stellion. niſi in caſibus, de quibus in eadem gloſ. poſt med. verſ. Sed ſi ciuiliter.

33 ter. Infamia facti eſt cum quis aggrauatur, vel infamatur apud bonos, & graues. de quo agitur in l. 1. & l. Licet, ff. de obſeq. à liber. c. Sunt plurimi, 6. q. 1. Scilicet, quando læſa eſt fama alicuius propter factum quod commiſit, apud bonos, & gra-
34 ues. Et hanc infamiam omnino remouere ſolius Dei eſt, c. Ex tuarum, & ibi gloſ. final. de Purgat.
35 Canonica. Ex infamia tamen ſurgente à maleuolis, & inimicis non poteſt procedi contra aliquem, c. Caueant, 3. qu. 9. c. Qualiter, il 2. de Accuſat. & notat Innoc. in c. Tua, n. 1. ibi: Hoc adducit inquiſitionem, niſi à recto homine æmulo, vel inimico
36 habeat originem. infra eodem. Quia quod ab inimicis, & æmulis oritur, ſuſpicione, vel inuidia non caret, l. 1. C. Si quis Imper. male dix. & ſequitur Baldus in d. c. Tua, n. 3. verſ. Sed Iudex, & Salycet. in d. l. Ea quidem, num. 104. verſ. Interdum,
37 C. de Accuſat. Eſt & tertia ſpecies infamiæ, quæ appellatur Canonica, de qua c. 2. 6. qu. 1. & ibi per Archidiac. num. 2. & in c. Si Epiſcopus, num. 2. 50. diſt. & in c. Teſtes, 2. q. 7. Et hæc irrogatur ex quolibet peccato mortali, in c. omnes, & ibi gloſ. 1. 6. qu. 1. & abolетur per pœnitentiam quando orta eſt ex crimine occulto; ſed non quando ortum habuit ex crimine manifeſto, gloſ. in c. Illi qui, in ver. Niſi, ead. cauſ. & quæſt. Speculat. in tit. de teſte. §. Opponitur, num. 86.

38 Fama inter homines eſt publica, ſeu famoſa, & communis inſinuatio, vel proclamatio ex ſola ſuſpicione, & certo auctore proueniens, cap. Sicut nonnulli, 46. diſtin. c. Sanctum, in fine de conſecr. diſt. 4. c. Cum inſinuante, de Purgatione Canonic. & infra cap. Proximo, & ſic deſcribitur à Io. Andr. hic n. 9. verſ. Fama verò inter homines, & Calder. n. 32. vel ſecundum Speculat. in tit. de Notor. crimin. §. Fama, num. 1. & 2. & eundem Calder. vbi ſupra; eſt vulgi, loci, ſeu maioris partis vehemens opinio rei, de qua quæritur, conſentiens, c. Inquiſitionis, in fin. infra de Accuſat. l. 3. §. eiuſdem, ff. de teſtam. cap. Sæpe, 4. qu. 3. c. Litteris, & c. Tertio loco, ſupra de præſumpt. vel ſecundum Bart. in l. de Minore, §. Plurimum, num. 7. de quæſtion. Fama eſt communis opinio voce manifeſtata ex ſuſpicione proueniens: & groſſo modo dicitur, Vox
39 populi; & in vulgari dicimus, Vox populi, vox Dei, quia opinio, in qua omnes concurrunt, vel maior pars, præſumitur in ſe habere rationem, vt Bald. inquit hic num. 2. & in c. Quoniam, nu. 62. ſupra
40 de probat. & eſt pica rei geſtæ, vel quæ reputatur pro geſta, vt idem ait in d. c. In Geneſi num. 64. de
41 elect. Vtramq; famam de homine, & inter homines ſic deſcribit ipſe Bald. in c. Dilecti n. 3. de Appellat. Fama naturalis eſt ſtatus hominis ex radi-
42 ce naturæ proueniens, & inhærens. Fama vulgaris eſt publicus præco virtutis, infamia vitiorum, & in cap. Tua, num. 2. infra eod. Fama, inquit, quoad ſe, ideſt, in ſe ipſa, eſſentialiter, & verè eſt veritas, & integer ſtatus bonæ opinionis; ſed quoad alios eſt proclamatio, & murmuratio populi, et infra nu. 5. Fama famans eſt vox in auribus populi ſonãs, materiam autem famæ, et infamiæ latè proſequitur Speculat. in tit. de Notorijs criminibus, d. §. fama, et Io. Andr. ibi in Addit. et Salicet. in d. l. ea quidem, C. de Accuſat. vbi eam declarat per nouem quæſtiones à num. 92. vſque in finem.
43 Qualiter autẽ reſtituatur fama ſubtracta; Dicas detractorem poſſe alicui auferre famam tripliciter. Primo, verum dicendo, & iuſtè, puta cum aliquis crimen alterius prodit ſeruato ordine charitatis, Matthæi 18. *Si peccauerit in te*, &c. & cap. Si peccauerit, 2. quæſt. 1. & tunc non tenetur ad reſtitutionem famæ. Secundo, falſum dicendo, & iniuſtè; & tunc tenetur famam reſtituere confitendo ſe falſum dixiſſe, & iniuſtè, & in præſentia eorum, coram quibus infamauit eum, quantum fieri poteſt, vt ſi occultè, occultè; ſi palam, palam, vt cap. Quidam, 5. q. 1. & in 4. ſent. diſt. 15. per Ricchard. & Scot. Tertio, verum dicendo, ſed iniuſtè, vt quia prodit crimen alterius verum, ſed contra ordinẽ charitatis: & tunc tenetur reſtituere famam quãtum poteſt ſine mendacio, vt dicendo ſe malè dixiſſe, & iniuſtè diffamaſſe. Quod ſi non poſſit ei commode famã reſtituere, debet ei aliter recompenſare ſicut in alijs iniurijs, vt cap. 1. de iniur. & damn. dat. Et probantur hæc in cap. Si res. 14. q. 6. & in c. Falſas, de pœnit. diſtinct. 5. & per D. Thom. in 2. 2. quæſt. 62. art. 2. ad 2. & quæſt. 73. art. 2. in corpor. & in 4. ſent. d. diſtin. 15. quæſt. 1. art. 5. q. 2. Ad primum, & Io. à Capiſtrano hic num. 26. verſ. Qualiter autem reſtituatur.

44 Rumor eſt particularis inſinuatio, ſeu proclamatio, cap. Super eo, infra de eo, qui cogn. conſang. vxor. ſuæ, ex ſola ſuſpicione, cap. Oſius de elect. & incerto auctore proueniens, cap. Veniens. circa princ. de Regular. Hoſt. hic n. 3. Io. Andr. n. 11. Calder. n. 33. & alij communiter, Speculat. in tit. de Notor. crimin. §. Nunc de Rumore, n. 1. Et ex hoc patet in quo differat à fama, quia rumor ab incerto, fama à certo procedit auctore. Item differunt ratione materiæ, quia fama maioris partis viciniæ, rumor autem alterius partis, vel minoris, vt mediæ, tertiæ, vel quartæ, ſecundum Ant. de Butr. hic n. 30. col. 12. in princ. verſ. Ad gradum, & ante eum Hoſt. in d. cap. ſuper eo. n. 1. in ver. aliqua pars, vbi ait, rumorem dici clamorem alicuius partis viciniæ, famam verò totius ciuitatis. & ſic rumor eſt quid minus, quàm fama, ſecundum Abb. hic num. 12. in fin. verſ. Rumor verò. & ſentit gloſ. vlt. in d. c. ſuper eo. Præterea, vt inquit Baldus in præallegat. c. Proximo, num. 5. infra eod. Fama vires ſuas eundo, & perſeuerando extendit. Vnde Virgilius 4. Aeneid. Fama malum, quo non aliud velocius vllum, Mobilitate viget, vireſque acquirit eundo. iuxta illud Pſalm. 18. *In omnem terram exiuit ſonus eorum*, &c. Rumor autem quandoq; cito deficit, vt l. fin. ff. de Hæredib. inſtituen.

45 Occultũ propriè dicitur quod nulla ratione probari poteſt, c. vnico, infra, vt Eccleſiaſt. Benef. Speculat. in tit. de Notorio, §. Nunc. de occulto. n. 1. & hic tradunt Hoſt. n. 14. Io. Andr. nu. 12. Calder. n. 34. Henric. Boic. num. 5. Butr. num. 3. poſt princ. Cardin. n. 18. Anchar. nu. 14. Abb. n. 10. in fin. verſ. Occultum proprie, Io. à Capiſtrano n. 40. & nullus
46 diſcrepat; & ideo ſolius Dei iudicio relinquitur, c. Conſuluiſti, verſ. Spontanea, 2. quæſt. 5. c. Si omnia, 6. q. 1. c. Erubeſcant, 32. diſt. cap. Sicut tuis, in fin. & c. ſeq. de Simonia. Facit text. in l. duo ſunt
47 Titij, ff. de teſtam. tutel. quia latentia peccata vindictam non habeant, c. Chriſtiana, 32. qu. 5. gloſ. hic in ver. occultum. ideſt, humano iudicio non ſubijciuntur, vt hic in gloſ. marginal. in eod. ver. occultum. Aduerte tamen, quia Eccleſia in genere damnat, & verbalem pœnam infligit pro crimine occulto, ſed occultum peccatorem ſpecialiter; ideſt manifeſtè, & ſpecificè non punit, ideſt, non publi-

publicè, niſi fiat fides. Et ita intelligas iura pręallegata. Et quod notatur in Clemen. Multorum, ad fin. de Hæret. ſecundum Calder. hic d. nu. 34. & Cardin. num. 18. verſ. Sed in genere quandoq; punitur. Et adde quod in propoſito ſcripſi in c. Dolentes, à n. 23. vſque ad num. 65. infra de celebrat. Miſſar. maximè num. 58. & num. 64.

48 Penè occultum eſt ſingularis, & priuata inſinuatio ex ſcientia, & certo auctore proueniens, vt deſcribit Alberic. in Dictionat. in ver. Occultum. verſ. Penè occultum eſt. Et dicitur quod per paucos, vel difficulter probari poteſt, puta per duos, vel
49 tres, aut quinque: nam ſecretum dicitur, quod fit in præſentia quinque perſonarum antequam iudicialiter ſit diſcurſum, vt §. Hæc ergo ſecreta circa medium, verſ. filiam namque Archiſynagogi, & ibi notat gloſ. in ver. Secreta, poſt cap. Quis aliquando, de pœnit. diſt. 1. & ideò donec clarè fiat fides, ab Eccleſia toleratur, vt hic; & notant Speculator in tit. de Notor. crimin. §. Penè occultum, num. 1. Hoſt. hic num. 15. Calder. n. 35. Abb. n. 11. Io. Andr. Henric. Boic. Butr. & alij in locis proximè citatis. Et dicitur penè occultum ad differentiam
50 occulti ſimpliciter, quia dictio, *penè*, diminuit aliquid de ſignificatione eius, cui adijcitur cap. Dudum il 1. de elect. ſicut dictio *quaſi*, c. Relatum, & ibi gloſ. 1. de offic. delegat. Itaque in hoc diffe-
51 runt occultum, & penè occultum, ſecundum Cardin. hic num. 18 quia occultum dicitur actu, & habitu; penè occultum actu, ſed non habitu. Occultum non eſt poſſibile vt vnquam manifeſtetur, vel ſaltem per modum probationum probari non poteſt; & ideo non cadit niſi ſub punitione Eccleſiæ. Illud dicitur occultum proprie; hoc verò non dicitur propriè occultum, ſed quaſi occultum, vt in textu. Moderni tamen Theologi accipiunt occultum prout contradiſtinguitur à publico, vt dicam infra num. 113.

52 Publicum eſt nomen generale, & verificatur in notorio, & quandoque in fama, ſecundum Abb. hic num. 11. verſ. Publicum verò. Vnde notorium poteſt dici publicum ſicut id, quod conſtat per famam, vt eſt textus in c. Tua, infra eod. & idem quaſi de manifeſto ſecundum eum. Vnde vt inquit Bart per illum textum in l. 1. §. conſequens n. 1. ff. de ſuſpect. tutor. Publicum eſt illud, quod omnibus patet: Item illud, quod ponitur in porta alicuius Eccleſię, dicitur eſſe publicum, vt idem Bart. notat in Auth. Quomodo oporteat Epiſcop. §. Sed neque, num. 2. Ad hoc tamen vt quid dica-
53 tur eſſe publicum, non requiritur vt ipſius notitia ſingulorum auribus inculcetur, ſed ſatis eſt vt publicè ſit actum, vt legitur in cap. 1. ſupra de Poſtulat. Prælator. & idem Abb. tradit in conſ. 99. Illud in pręſentiarum. n. 1. lib. 1. & dicitur quandoque publicum, quod probari per teſtes poteſt, vt per eum, qui ad hoc allegat gloſſam noſtram in ver. notorium, & ſecundum hoc pro eodem accipiuntur penè occultum, & publicum, quorum oppoſitum eſt occultũ, vt latius dicetur infra n. 121.

54 Manifeſtum ſumitur duobus modis, ſecundum Calder. hic n. 36. & Cardin. num. 19. videlicet, vt eſt genus, & includit ſub ſe manifeſtum, vt eſt ſpecies, & notorium. Vnde vera eſt aſſertio; Omne notorium eſt manifeſtum. c. cum olim. & c. ſuper quibuſdam de verb. ſignif. c. Manifeſta. & c. de manifeſta 2. q. 1. Sed non conuertitur, quia aliqua dicuntur manifeſta non notoria, et tunc eſt ſpecies à notorio diſtincta, quia non patet, ſed de facili poteſt patere, vel probari, cap. eorum 11. q. 3. Probatur hęc diſtinctio in c. De hoc, infra de Simonia. Et adde Feder. de Sen. in conſ. 8. incip. Quęſtio
55 quomodo accipiatur manifeſtum, per totum. Eſt autem manifeſtum, prout diſtinguitur à notorio, publica, ſeu famoſa inſinuatio, vel proclamatio, & communis ex certa ſcientia, & certis auctoribus proueniens; & ſic deſcribitur à Speculatore in tit. de not. crimin. §. ſequitur de manifeſto, nu. 1. Io. Andr. hic num. 9. in fin. Calder. nu. 36. verſ. Eſt autem manifeſtum. Butr. n. 33. Henric. Boich. n. 2. & Abb. num. 12. Dicitur famoſa inſinuatio, vel proclamatio, quia oportet vt fama concurrat cum
56 veritate ad inducendum manifeſtum. Et ex hoc aſſignari poteſt ſubtilis differentia inter publicum, & manifeſtum, ſecundum Ant. de Butr. vbi ſupra, videlicet vt illud dicatur publicum, quod eſt factũ pręſentibus multis, ſed non eſt famoſum. Ad hoc bonus textus in cap. 1. ſupra de poſtulat. Prælator. Manifeſtum verò, quod ſecum habet famam; & ſecundum hoc omne manifeſtum habet in ſe publicum, ſed non omne publicum habet manifeſtum; & ſic illam proportionem habet manifeſtum ad publicum, quam habet notorium ad manifeſtum, ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra n. 54. Sequitur in deſcriptione verſ. communis. quia manifeſtum debet eſſe multorum; nam ſatis non eſſet duos vel tres teſtes hoc ſciuiſſe, vt ſic differat à probatione, & à publico, ad quod ſufficiunt duo,
57 vel tres teſtes, vt dixi ſupra n. 52. Quot autem requirantur ad inducendum manifeſtum, Doctores non conueniunt, & fortè ſufficiunt decem, vt dicit gloſ. 1. in cap. de manifeſta. 2. q. 1. per tex. in cap. vnio. verſ. Sed & hoc, 10. q. 3. Nam decem homines
58 faciunt plebem, ſeu populum, vt ibi notat gloſ. in verbo mancipia. & Archid. n. 7. gloſ. in cap. 1. in ver. Duo, de elect. Bart. in l. Prętor. la 2. in princ. n. 2. & 3. ff. de vi bonor. raptor. & ex hoc inferunt gloſ. & Archid. in d. c. Vnio vt decẽ poſſint infamare Preſ-
59 byterum, iuxta text. in c. Presbyter ſi à plebe 2. qu. 5. vbi Presbyter à plebe ſibi commiſſa mala opinione infamatus, ſi Epiſcopus legitimis teſtibus hoc probare non potuerit, iubetur ſuſpendi, ne populus in eo ſcandalum patiatur, vt ibi dicitur. Siue ergo à decem, ſiue à pluribus de ſuis ſit infamatus, dicitur infamatus à plebe; quia nomine plebis etiam decem intelliguntur, ſecundum Hugon. & Archidiac. d. nu. 7. & ideo indicenda eſt illi Canonica purgatio, vt optime probatur in c. omnibus poſt medium, verſ. Ipſe ergo Sacerdos 2. q. 5. vbi Leo Papa ad Carolum Magnum ſcribens ſic ait: Ipſe ergo Sacerdos ſi ſuſpicioſus, aut incredibilis ſuo Epiſcopo, aut reliquis ſuis Conſacerdotibus ſiue bonis, & iuſtis de ſuo populo, vel de ſua plebe hominibus fuerit: ne in crimine, aut in prædicta ſuſpicione remaneat, &c. ſe ſacramento coram populo ſuper quatuor Euangelia dato, purgatum Eccleſię reddat. Hæc ibi; Pauci ergo
60 non infamant. c. Inquiſitionis in fin. de accuſat. & tot hominum clamor facit famam, ſeu manifeſtũ, quot ex clamore ſcandalum ſuſcitatur. cap. Qualiter eodem tit. vt dicunt Io. & Vincentius in d. c. Inquiſitionis relati ab Archidiacono in d. c. vnio. n. 7. verſ. Sed pauci non infamant, 10. q. 3. & idem innuit ibi Goffred. qui exponit verbum Paucorum, id eſt duorum, vel trium. Et ſatis eſt fama loci ſi ſit fama populi, vt ſatis clarè innuit prællegatum c. Om-

c.Omnibus ſecũdum Archid.Nec diſſentit Anton.
de Butr.hic dicto n.33.dicit enim ad inducendum
manifeſtum in acclamatione tot homines requiri,
quot famam inducant; & ita exigi, vt hoc accla-
metur à maiori parte populi: et infra eod.n.verſ.
62 Quot autem exigantur, concludit non poſſe dari
certam doctrinam,quot homines requirantur ad
inducendum manifeſtum, et ideo hoc relinquen-
dum arbitrio iudicantis, dummodo non excedant
maiorem partem populi, vel viciniæ; quia ſic eſ-
ſet notorium. credit tamen ad hoc ſufficere decẽ
homines per ea, quę notat Cyn.in l.ea quidem C.
de Accuſat.et ſic concordat cum gloſ. in cap. de
manifeſta.2.q.1.licet eam non alleget. Addici-
tur in deſcriptione,ex certa ſcientia, et certis au-
ctoribus, quia ad hoc vt ſit manifeſtum, oportet
vt aliqui pręſentes fuerint, à quibus ortum habue-
rit, quiue ex certa ſcientia poſſint de hoc depone-
re, quia fuerunt præſentes, & aliquo ſenſu natu-
rali, ſecundum quod rei natura exigit, id perce-
perint. Et hinc apparet differentia inter famoſum
63 & manifeſtum; nam in famoſo ſufficit ſola ſuſpi-
cio. Item in famoſo ſufficit, vt fama habuerit or-
tum à certo auctore, & exinde acclamet tota vi-
cinia, vel maior pars; nec eſt neceſse, vt oſten-
dantur plures auctores, qui hoc habuerint ex cer-
ta ſcientia, vel pręſentia: Sed in manifeſto opor-
tet, vt plures adfuerint Auctores, qui per certam
ſcientiam, et ſenſum corporeum hoc apprehen-
derint, & ſuper hoc poſſint teſtimonium perhibe-
re, ſecundum Ant.de Butr. hic d.n.33.circa fin.Fa-
cit ad hoc quod notatur in d.c.de manifeſta 2.q.1
& per Legiſtas,maximè Baldum in l.De minore,§.
plurimum,n.9.ff.de Quæſtion.et notatur in c.Qua-
liter,il 2.& c.Cum oporteat,infra de accuſat. &
per Archid.in d.c.omnibus,2.q.5.& hæc vera ſunt
ſumendo manifeſtum, prout contradiſtinguitur
64 à notorio, & pene occulto. Verum prout contra
diſtinguitur ab omnino occulto, manifeſtum dici
poſset omne probabile, quod duo teſtes ſcirent.
Ad hoc, quod notatur in c.Ex tenore,de tempor.
ordinat.& in cap. Cum Vintonien. de elect. Imo
poſset etiam dici manifeſtum non occultum,quod
vnus tantum vidit. §. Sed ſciendum. 2. q. 1.Et ita
65 accipitur in l.2.et in l.ſeq. ff.de furtis, & ſic dici-
mus furtum manifeſtum, & non manifeſtum, vt
in dictis iuribus, ſecundum Anton. de Butr. hic
num. 33. in fin.
66 Expeditis neceſsarijs præludijs ad intellectum
Decretalis,supereſt,vt deſcendamus ad materiam
notorij, quæ difficilis eſt, & inuoluta: nam, vt
ait gloſ.1. in c. Manifeſta 2.q.1.quotidie de noto-
rio loquimur, & quid ſit notorium ignoramus.De
quo per Innoc. & Hoſt.in cap. Tua,infra eodem.&
per Speculator.in tit.de notorijs criminibus,§. Itẽ
de notor. Salyc.in l.ea quidem,à num.58. vtque ad
num.89.C.de accuſation.Et per Doctores hic,ma-
ximè per Butr.à n.29. vtque in finem. Ego circa
hanc materiam hunc ordinem ſeruabo. Nam pri-
mo quęram quid, & quotuplex ſit notorium, &
quęlibet eius ſpecies. Secundò, quot hominum
ſcientia requiratur ad inducẽdum notorium. Ter-
tiò numquid in notorio ſit ſeruandus ordo Iuris,
& pręcipuè an requiratur citatio, vel ſententia.
Quartò numquid in notorio requiratur probatio.
Quintò, quot teſtes requirantur ad probandum
notorium. Sextò, An à ſententia ſuper notorio
detur appellatio. Septimò & vltimo,an occultum
crimen, vel impedimentum in decreto Concilii
Tridentini cap.6.ſeſſ.24. & in litteris S. Pœniten-
tiariæ accipiatur, prout diſtinguitur contra pu-
blicum, et notorium.
67 Redeo igitur ad primum, &
QVAERO, Quid, et quotuplex ſit notorium,
et quęlibet eius ſpecies?
68 Notorium in genere,ſumptum prout complecti-
tur omnes eius ſpecies,ſic definitur ab Antonio de
Butrio hic n.31.videlicet.Notorium eſt probatio
indubitata, et finita,nulla diſcuſsione egens. Sed
melius ſecundum Salycetum in d.l.ea quidem, nu.
58.C.de accuſat.neutraliter, & in genere ſumptũ
ſic poteſt deſcribi, videlicet;Notorium eſt ius, vel
factum tranſiens in notionem omnium,vel maio-
ris partis eorum. Nam per maiorem partem to-
tus populus repræſentatur, vt l. Nulli, et l. Planè,
ff. Quod cuiuſq.vniuerſ.nominr, & l.Quod maior.
ff. Ad municipale,et l Illud,§. Refertur, ff. de Re-
gul.iur. Et dicitur notorium à notione, quia tran-
ſit in cognitionem omnium, vt per eum.
69 Notorium eſt triplex ſecundum gloſ. hic in ver
Notorium, et in d.c.manifeſta,2.q.1.Innoc.in cap.
Tua nos.n.2.infra eod.et alios communiter,Vide-
licet iuris, facti, & præſumptionis. Et quamuis
Calder.hic num.36,verſ.De notorio, & Abb.n.14.
dicant ſub notorio iuris includi etiam notorium
pręſumptionis; & ſic faciant diſtinctionem bimẽ-
brem,ſcilicet iuris, & facti, & primum membrum
ſubdiuidant in iudiciale, & extraiudiciale: tamen
hoc reprehenditur, & bene,ab Anton. de Butr.hic
n.32. vbi oſtendit notoriũ iuris, & pręſumptionis
eſſe duas ſpecies diſtinctas, nec vnam comprehen-
di ſub altera.Dicitur autẽ hoc notorium iuris, ſeu
iuridicum,quia oritur in iure,ideſt in iudicio. c. fi-
nal.infra eodem. Idem Butr.hic n.30.col.12.ante
medium verſ.Et appellant hoc notorium iuridicũ.
Ad hoc bona gloſsa, in l.1.in ver.Confeſsus in iure
C.de Confeſs.
70 Notorium iuris eſt ſpontanea confeſsio, clara
probatio, iuſta, & irretractabilis diffinitio. & ſic
deſcribunt hic Hoſt. n.10. Io. Andr.eodem n.Cal-
der.num.36.verſ.De notorio Abb.n.4. Speculator
in tit.de notor.crim.§.Iam de notorio n.2.
71 Dicitur primo in deſcriptione, ſpontanea confeſ-
ſio, quia ex ſpontanea confeſsione in iure facta
oritur notorium, vt hic, & in cap.1. de Confeſsis.
Item oritur clara probatio, quia ex probatione iu-
72 diciali, & indubitata ſimiliter ſurgit notorium,vt
in cap.Cum olim,de ver.ſignif. Et omne iudiciali-
ter probatum dici poteſt notorium, vt inquit Ab-
bas in c.fin.num.7.ſupra de tempor.ordinat. Imo
ſecundum eum omne conſtans ex actis notoriũ
dici poteſt. allegat. Innoc.in c. ex inſinuatione in
fin de appellat.et c.euidentia de accuſation. cum
ſua gloſ.in ver. non indiget clamore. dummodo
tamen acta ſint publicata. l.Geſta. C. de re iudi-
cata, & dummodo ſit concluſum in cauſa. Abb.
in c.fin.n.4.in fin.infra eodem, & non aliter; quia
quandiu poteſt probari contrarium, non dicitur
probatio notoria; gloſ.in cap. Significauerunt, in
ver.liquere,ſupra de teſtibus.plene Natta. conſ.51.
viſo proceſsu n.18.& ſeq.Iaſ.in l.Admonendi, in 2.
lectura,num.50. & ſeq.verſ.et ex iſta 2. lectura. ff.
de iureiuran.
73 Item dicitur iuſta, et irreuocabilis diffinitio,quia
eodem modo ſurgit notorium ex diffinitione iu-
diciali, & ſententia, quæ non poteſt amplius re-
tra-

tractati, vt in hoc c. & in c.fin.infr.eod.& in c.Cũ inter, de re iudicat. nam res iudicata pro veritate habetur. l. Res iudic. ff. de re iudic.& l. Ingenuũ ff. de ſtat. homin. & in d. cap. Cum inter. Dummodo tamen ſententia ſit Canonicè lata, ſecus ſi ſit nulla ipſo Iure; nam hęc ſpecies notorij vocatur notorium Iuris; & ideo debet habere validitatem, quæ Iure conſiſtit, vt ait Bald. hic num. 1.

74 Verum ſi nullo modo factum eſt probatum, & tamen ſententia condemnatoria aliàs canonicè eſt lata; nihilominus crimen dicitur notoriũ propter auctoritatem ſententiæ, vt idem Bald. notat n. 2.

75 Tria ergo faciunt notorium Iuris, Iudicialis confeſſio, indubitata probatio, & res iudicata. Et ex hoc patet ſupraſcriptam definitionem non eſſe bonam, quia confeſſio, probatio, & ſententia ſunt cauſæ efficientes, & productiuæ notorij: ergo non ſunt notorium, quia nihil generat ſeipſum, nec aliquid poteſt eſſe cauſa ſuiipſius, c. Didicimus, 24. q. 1. & inter cauſam, & cauſatum debet eſſe diſcretio, cap. Debitum, de Baptiſmo, cum con-
76 cordant. ibi allegat. in gloſ. in ver. Diſcretio. Vnde poſthabita diffinitione Anton. de Butr. d. num. 32. tãquam nimis prolixa, & quæ multas patitur difficultates, exiſtimo hanc ſpeciem notorij breuiter ſic poſſe diffiniri. Notorium iuris eſt euidentia ex iudiciali confeſſione, vel probatione, aut re iudicata proueniens. Dixi euidentia, vt ſit genus ad omnes ſpecies notorij, quæ ſiue naturæ, ſiue iuris miniſterio euidentiam habent, & excludat famoſum, publicum, et manifeſtum, in quibus non cadit euidentia. Dixi ex iudiciali confeſſione, &c. ad differentiam notorij facti, et præſumptionis, quæ licet euidentiam habeant, tamen hæc non prouenit ex auctoritate, et fomento iudicij, ſed à natura, vel miniſterio iuris extra iudicium.

77 Notorium facti in genere, vt deſcribitur à Calder. hic n. 40. Eſt factum ſic exhibitum conſpectui hominum, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari, vt cap. Vltimo, infra eod. & cap. Cum olim, de verb. ſignif. Vel notorium facti eſt, quod factum ex ſe non dubitatur à populo, vel maiori parte populi, ſecundum Vincentium. Vel notorium facti eſt, quod quotidie viget, & in præſenti eſt publicum, ſecundum Vbertum. Vel notorium facti eſt, in quo fama ſuum præbet adminiculum; & ipſa rei euidentia proteſtatur ita eſſe oculis omnium, vel maioris partis loci ſe exhibens, vt nulla tergiuerſatione celari poſſit, ſecundum Speculat. in tit. de notorio crim. §. De notorio, num. 3. Has partim recenſet Io. Andr. hic n. 10. partim Calderin. n. 40. & omnes Anr. de Butr. nu. 31. Vel notorium facti eſt crimen, vel factum, cuius teſtis populus eſt, & diſſimulationi locus non eſt, ſecundum Archid. in in cap. Manifeſta, num. 4. 2. quæſt. 1. & Abb. hic nu. 14. verſ. Notorium facti. Ad hoc textus optimus, quem Butr. dicit eſſe meliorem de corpore Iuris, in c. Cum dilectis, infra de Purgat. Canonica, Placet diffinitio Antiquorum, quam hic refert idem Butrius nu. 31. & probat Abb. vbi ſupra, videlicet, Notorium facti eſt publica, vel famoſa vox proueniens ex euidentia rei, quæ nulla tergiuerſatione celari poteſt, l. ſi vicinis, C. de Nuptiis, c. Tua, & cap. Quæſitum, infra eodem. Vnde Petrus de Sampſone relatus hic à Io. Andr. nu. 13. ponebat verſus. Quæ vel nemo negat, populo, vel teſte probantur; Vel ſe ſubiiciunt oculis, notoria dicas.

78 Et hoc notorium facti eſt triplex. nam quoddam eſt notorium facti permanentis, ſeu continui; quoddam eſt facti tranſeuntis, ſeu momentanei, & deficientis, & non redeuntis; quoddam eſt facti interpolati, gloſ. vnica in d. cap. Manifeſta, 2. q. 1. Innoc. in cap. Tua, infra eod. Speculator in tit. De notorio crim. §. Item de notorio, nu. 8. gloſ. hic in ver. Notorium, quam communiter ſequuntur Doctores.

79 Notorium facti permanentis ſecundum Speculatorem ibid. num. 10. dicitur quod ita publicè fit, vt aliqua tergiuerſatione celari non poſſit, & habet facti continuationem; exemplum cum Clericus in carcerem detruditur, c. Dilectus, ſupra de appellat. Innoc. in d. cap. Tua, nu. 2. in fin. verſ. Si autem ſit continuum, infra eodem, & Speculator vbi ſupra. Quod verum putat Butr. hic num. 34. quando carceres patent oculis hominum, ſecus ſi
80 eſſent carceres occulti. Aliud exemplum in eo, qui detinet domi concubinam publicè, & omnibus ſcientibus, c. De manifeſta, 2. q. 1. Præſertim verò ſi infantes audiantur vagire in eius gremio, cap. Tua, infra eod. l. ſi vicinis, C. de nuptiis cap. Priuſquam, 29. diſt. cap. Propoſuiſti, 82. diſt. cap. Significaſti infra de Diuortiis, Calder. hic nu. 41. Sed tu aduerte, quia hoc exemplũ benè procedit quantum ad hoc, vt concubinam teneat, quia cum hoc pateat oculis hominum, bene cadit ſub notorio facti permanentis. Ad hoc Concilium Tridentinum de reformat. matrim. cap. 8. et ſeſſ. 25. c. 14. Secus verò quantum ad copulam, quia cum hæc non fiat ſub conſpectu hominum, non pertinet ad hanc ſpeciem notorij facti permanentis, ſed ad notorium præſumptionis, cum Ius hoc vehementer præſumat, vt bene hic per Butr. num. 34. niſi fortè extaret ſoboles, vt per Innoc. in d. c. Significaſti, num. 1. de Diuortiis. vbi dicit eſſe notorium facti actu permanentis, quando manent filij, qui reddunt notoriam incontinentiam. Idem tenet Speculat. in tit. de notoriis criminibus, §. Iam de notorio. num. 10. vbi ait, quem tenere concubinam eſſe notorium facti continuè, quando eam tenet in domo, menſa, et lecto, et liberi vagiunt gremio eius baiulantes. Allegat ſupraſcripta Iura, et cap. Conſuluit, et c. Relatum, de appellat. Aliud exemplum materiale ponit Butr. hic num. 34. nempe quod Turris Aſinellorum ſit in Porta Rauennati. et aliud Abb. nu. 15. quod Palatium Dominorum ſit in platea, hoc enim propriè dici debet notorium facti permanentis, quaſi res nota omnibus inſpicere volentibus. ad hoc cap. Euidentia, de accuſat. et Auth. Qui ſemel, l. Quomod, et quand. Iud. vbi vox præconis, cum ſit tranſitoria, et pau-
81 cis innoteſcat, in notorium non tranſit: ſed edictum ſecus, quia per multos diſpoſitum omnibus liquet, vt ibi notat gloſ. in ver. Paucis innoteſcit.

82 De notorio facti tranſeuntis exemplificant Doctores, vt ſi in conſpectu populi aliquis fuit occiſus, §. quando autem, 2. q. 1. Innoc. in c. Tua, nu. 2. et ibi etiam Hoſt. num. 1. infra eodem. Speculator d. tit. de notoriis crimin. §. Iam de notorio, nu. 8. in fin. vel ſi Epiſcopus tranſit de Eccleſia ad Eccleſiam, quia tranſitus fit cum apparatu, cap. Illud de Cler. excom. miniſtran. cap. Quanto, de tranſlat. Epiſcopi, Io. Andr. hic num. 13. verſ. Circa iſtud notorium, Calder. n. 41. Butr. n. 34. et Abb. n. 15.

83 Notorium facti interpolati dicitur quod fit ſic publicè, vt aliqua tergiuerſatione celari nõ poſſit, & quod

& quod ſæpius iteratur, non tamen fit continuè, ſecundum Speculator. dicto §. Iam de notorio, num.9. Exemplum in mutuante ad vſuras, vt cap. Cum tu, de Vſuris: quia non ſemper mutuat, ſed interpolatim, licet dici poſſit habere actum continuum reſpectu aptitudinis, vt per Butr. & Abb. loco citato.

84 Notorium præſumptionis eſt euidentia iuris vehementer præſumpta, ſecundum Hoſt. hic nu. 12. Io. Andr. num. 10. in fin. Abbatem num. 14. verſ. Et tunc dic quod notorium, Speculat. in d. §. de notorio in princ. vel ſecundum Calderinum, n.38. Notorium præſumptionis eſt factum, vel dictum

85 ex publicis circumſtantiis à Iure pro veritate acceptum. Exempla notorii præſumptionis ſunt pa-

86 ternitas, & filiatio. Hoc enim quod quis ſit alterius filius, non poteſt iure probari, l. Lucius, ff. de condit. & demonſtrat. Sed ius præſumit vehementer eum filium, qui natus eſt de nuptiis, l. filium meum definimus, ff. de iis qui ſunt ſui, vel alieni iuris, l. Quia, ff. de in ius voc. Innoc. in cap. Tua, num. 3. infra eod. vel qui publicè habitus eſt pro filio alicuius, c. Michael, & cap. Quoniam, de filiis Presbyter. & ita exemplificant gloſ. hic in ver. Notorium, item gloſ. vnica in d.c. Manifeſta, 2 qu. 1. Speculat. in tit. de Notoriis criminibus, d. § Iam de notorio, in primo, verſ. Notorium præſumptum, qui etiam exemplificat in infamato, cui eſt indicta purgatio in Iudicio, & deficit, cap. Tua, in fin.

87 infra eodem, c. Inſinuatum, de Simonia. Aduerte tamen ſecundum Anton. de Butr. hic numero 36. quia ad inducendum notoriũ præſumptionis duo requiruntur, videlicet vt factum, ex quo à iure trahitur præſumptio, ſit notorium facti, vel iuris. Secundo, vt ius vehementer præſumat, vel fingat habendo illud pro violenta præſumptione, quæ æquiualeat probationi ad finem ferendæ ſententiæ. Exemplum: Si quis omnibus videntibus detinet fœminam ſuſpectam in domo, vel id in iudicio cõfitetur, factum detentionis eſt notorium facti, vel iuris. & ex hoc ius violenter præſumit inter eos copulam carnalem interceſſiſſe. & hoc eſt notoriũ præſumptionis. Similiter ſi vſurarius teneat menſam paratam, & pannum rubeum omnibus videntibus, ecce factum notorium per operis euidentiam. & ſi mutuat ibi, ius præſumit eum ad vſuras mutuari; ecce notorium præſumptionis: & eodem modo ſi vicinis ſciẽtibus aliquis tenet fœminam vt vxorem, cum condecenti tractatu in veſtibus, & alijs; ecce notorium facti: & ex hoc ius elicit præſumptionem matrimonij inter eos, & legitimitatis prolis inde ſuſceptæ; ecce notorium præſumptionis, & ſic de ſimilibus. Et ita intelligas ea, quæ de probatione filiationis leguntur, & notantur in c. Per tuas, de Probatio. & in c. Michael. de filiis Presbyter. & de probat. filiationis legitimæ, vel illegitimæ in c. Transmiſſa, cap. Lator, & cap. Per tuas, Qui filij ſint legit.

88 QVAERO ſecundò. Quot hominum ſcientia requiratur ad inducendum notorium facti?

Solutio. In hoc articulo ſunt variæ opiniones, quas recenſet Speculator in tit. de notor. crimin. §. Iam de Notorio, num. 5. & 6. Quidam enim dixerunt tot homines adeſſe debere, vt eorum præſentia reddat factum notorium, nec ſufficere præſentiam paucorum, puta duorum, trium, vel quinque, vt dictum eſt ſupra num. 48. & 49. Imo putant requiri totius viciniæ notitiam, & vt omnes communiter acclamẽt crimen commiſſum fuiſſe, vt cap. Scelus, 2.q.1. & cap. Cum quiſque, 13.q 4. Quidam, vt Vincentius, tenuerunt ſufficere ſcientiã maioris partis viciniæ, vel Parochiæ, cap. Conſtitutus, de purgat. Canonica, cap. De manifeſta, & ibi gloſ. in ver. Plurimis, 2.q.1. & in hoc reſident Abb. hic num. 16. & Salycet. in l. Ea quidem, num. 58. C. de accuſat. dicentes ad notorium inducendum requiri, vt detur ſcientia totius viciniæ, vel maioris partis ipſius; non enim requiritur ſcientia totius populi, ſed ſufficit ſcientia viciniæ, vt benè probatur in c. Cum dilectis, de Purgat. Canonica,

89 vel maioris partis ipſius. Subdit tamen Abb. dummodo non ſint minus decem. & ita intelligit gloſſam in d. c. De manifeſta, 2.q.1. Vnde in loco, vbi non ſunt decem perſonæ, non poteſt oriri notoriũ ſecundum eum. Quod etiam docuit Bart. in l. ſcriptus, num. 2. verſ. Quid ergo ſi in villula, ff. de Religioſ. & ſumpt. funer. vbi quærit, Quid ſi in villula, vbi ſunt pauci habitantes aliquid in conſpectu omnium factum ſit, qui fortè nõ ſunt ſex, vel octo, numquid dicatur notorium? Et reſpondet non, quia debet eſſe notum plurimis, & multitudini, cap. final. infra eod. & vicinia debet ſcire, cap. penult. verſ. final. de purgat. canon. l. Prætor. §. 1. ff. vti bonor. raptor. l. Palam, ff. de verbor. ſignific. l. Sed etſi pupillus, §. Præſcribere, ff. de Inſtitut. Alij dixerunt requiri ſcientiam viginti, vt ibi refert

90 Bart. per d. l. Prætor. §. Alij, vt gloſ. Ioannis relata à Speculatore in tit. de not. crim. d. §. Iam de notorio, num. 6. & Bartol. vbi ſupra exiſtimarunt decem hominum ſcientiam ſufficere, vt quid dicatur notorium; nam tot faciunt Parochiam, cap. vnio. 10. quæſt. 3. & teſtimonium vnius Parochiæ facit crimen notorium eſſe, vt d. c. Cum dilectis, de purgat. canon. & conſtat ex dictis ſupra nu. 58.

91 & 59. Alij verò opinati ſunt tres ad hoc ſufficere, quia tot faciunt Collegium, l. Neratius, ff. de verbor. ſignif. Sed, vt ait Speculat. d. num. 6. hoc nihil eſt, quia & eadem ratione duo ſufficerent, qui fa-

92 ciunt congregationem, cap. 1. de elect. Demum alij, & fortè melius cenſuerunt diſcretum Iudicem ex varijs circumſtantijs, & qualitate actus, loci, et temporis arbitrari debere factum eſſe notorium, vel non, cum hoc non reperiatur à iure diffinitum, l. 1. §. 1. ff de Iure deliberandi, l. continuis, § 1. et 2. ff. de verb. obligat. cap. de cauſis, primo reſponſo, ſupra de offic. delegat. Et hoc videtur placere Speculat. in d. §. Iam de notorio, num. 6. circa finem, verſ. Quidquam etiam, et Bart. in d. l. Scriptus n. 2. verſ. Alij remittũt arbitrio Iudicis; et tenent Calder. hic num. 44. verſ. Ad quæſtionem ergo. et Abb.

93 num. 16. Hoc tamen arbitrium reſtringit Cardin. et benè ad minorem partem viciniæ dumtaxat: nam quoad maiorem, hoc eſt expreſſum in Iure, et ideo non intrat Iudicis arbitrium. Et idem puto ſi in Parochia non ſint decem homines, quia expreſſum eſt in iure, vt ex minori numero, quàm decem, non conſtituatur Parochia, vt in d. c. Vnio, 10. quæſt. 3. et ideò Iudex arbitrari non poteſt ibi eſſe notorium. quod tenent Specular. Bart. et Abb. in locis ſupra citatis. et hic iunge quæ in propoſito dixi, num. 57. et ſeqq.

94 QVAERO tertiò, Numquid in notorio ordo Iuris debeat obſeruari.

Reſp. Iuriſconſulti nõ eſſe obſeruandum, c. Manifeſta, et c. ſeq. c. de manifeſta, & c. Cælum, 2.q.1. l. ea quidẽ, C. de Accuſat. c. Bonæ, il 1. de elect. c. Quoniam,

niam de filijs Presbyt. cap Super eo, de teſtibus, c. Porro, de diuort. c. Euidentia, de accuſat. cum ſimilibus: et notat Innoc. in cap. Ex parte, il 1. n. 3. poſt med. verſ. quia non ſeruatur ordo iuris in notorio facti, vel iuris, de verb. ſignif. Nam, vt colligitur ex prędictis iuribus, accuſatio, denunciatio, libelli oblatio, ſeu petitio, litis conteſtatio, et probatio non ſunt neceſſaria; et ideo dicitur in notorijs non eſſe ſeruandum iuris ordinem, qui debet in alijs obſeruari, vel non eſſe per omnia obſeruandum, vt cap. Ad noſtram, il 3. ſupra de iureiur. et notat Innoc. in cap. Tua, n. 8 circa fin. verſ Item dicimus, infra, vbi ait, Quãuis in notorijs procedi poſſit præſentibus partibus lite cõteſtata, et ſeruato alio iudiciario ordine, poſſe tamen eis pręſentibus procedi lite non conteſtata, nec alio iudiciorũ ordine ſeruato, ſicut quando reus eſt abſens, et contumax: et concordant hic Io. Andr. num. 20. Cardin n. 45. Abb. n. 18 quod latius per ſingula capita proſequitur Butr. num. 38. omni tamen caſu requiritur citatio, et quod venienti exponatur factum, pro quo citatus eſt, et quod audiatur eius defenſio; quod ſi non fiat, ſatis poteſt dici ſententiam non tenere ſuper notorio latam, vt inquit Innoc. vbi ſupra, et Ioann. Andr. d. num. 20. verſ. Omni tamen caſu, per cap. Qualiter, il 2. §. Debet, de accuſat. et in hoc nullus dubitat, vt dicit Alberic. in l. ea quidem, nu. 14. in fin. C. de accuſat. Hanc etiam dicit eſſe magis communem opinionẽ Aretinus conſ. 153 n. 7. quem refert Boſſ. in tit. de Denunciatoribus, n. 9 in fin. & in tit. Quomodo procedatur in crimine notorio poſt n. 6. & Iul. Clar. in pract. criminali, §. fin. q. 9. verſ. Quæro nunquid Sicut enim in aliis cauſis, quæ requirunt ordinem iudiciarium, non valet ſententia, quæ fertur non adhibita cauſæ cognitione, vt l. Prolatam. C. de ſent. & interloc. omn. Iud. l. ſi accuſatoribus, & l. Abſentem. C. de accuſat. Ita videtur in notoriis, vbi, etſi non omnis, aliquis tamen ordo ſeruandus, vt in d. c. Ad noſtram, il 3 de iureiur. ſecundũ Io Andr. In hoc tamen articulo Innocentius mirabiliter variauit, in c. Tua, infra eodem, & in cap. Porrò, de diuortiis. Et multas Doctorum opiniones recitat Calder hic nu 47. Sed communiter ſic diſtinguitur, ſecundum Abb hic n. 18. verſ. & poſſunt in hoc, videlicet, Aut factum eſt ita notorium, vt certum ſit abſenti nullam defenſionem competere: & tunc non eſt neceſſaria citatio, quia illa fieri debet ad hoc, vt reus ſe defendat, & ſic intelligitur textus in c. Venerabilem, de elect. & in l 1. ff. de adminiſtr. rer. ad Ciuit. pertinen & in c. Cum olim. de re iudic. et ibi notat gloſ. in ver Licet abſenti, quam pluribus exornat Felin. ibi n. 11. Socin. Senior. conſ. 4. n. 24. et 25. lib. 3. cum ſimilibus, vt dixi cap. Cum ex iuncto, n. 45. et ſeq. infra de Nou. oper. nunciat. Aut poteſt reo competere aliqua defenſio, quod regulariter contingit: et tunc requiritur citatio, alioquin non valeret ſententia et ſic intellige textum in cap. fin. iuncto c. 1. de Offic. delegati lib. 6. et in Clem. Paſtoralis de re iudic. et in hoc caſu loquuntur Innoc. et Io. Andr. ſupra citati: et hanc diſtinctionem fieri per omnes atteſtatur Practica Catterij fol. 28 verſ. Et an, et quando, quem refert Iulius Clarus in pract. criminal. §. fin. d. q. 9. verſ. Quæro nunquid. Ipſe tamen Clarus indiſtincte tenet, in quocunque notorio, ſi reus eſt abſens, debere citari non modo ad proceſſum, dummodo non ſit de fuga ſuſpectus, nam eo caſu debet, ſi poteſt, perſonaliter capi, ſecũdũ opinionẽ, quam dicit communem Ferret conſ. 31. num. 11. ſed etiam ad ſententiam: non enim apparet quomodo conſtare poſſit nullam defenſionem reo competere, niſi eo monito, et audito. Quidquid tamen ſit, honeſtius eſt, et tutius, vt in omni caſu fiat citatio, et monitio, vt inquit Calder. hic nu. 47. circa med. verſ. Honeſtius tamen, quia, vt dicunt Hoſt. et Io. Andr. in c. Cum ſit Romana, in fine de de appellat. multi dicuntur notorij, qui non ſunt. cap. conſuluit. de appellat. et ideo iuſtius, et tutius eſt nullum quantumcunque notorium fore damnandum ſine citatione, vel admonitione, dixi in prędicta Decretali, c. cum olim. n. 46. et ſeqq. de re iudicat.

96 De ſententia vero, nunquid in notorio ſit neceſſaria; Doctores ſimiliter non conueniunt. nam gloſ. in c. ſuper eo, in ver. non requiratur, de teſtibus cogend. & in c. Porrò in ver. Notoria, de diuortijs, &c. penult. in ver. non erat illi indicenda, de purgat. Canonica, & in c. Euidentia, in ver. Non indiget clamore de Accuſat. Tenuit etiam ſuper notorio ferendam eſſe ſententiam, & hanc gloſſam dicit communiter approbatam, Marſil. in Practica criminal. §. aggredior. num 133. Practica Corradi fol. 238. poſt n. 4. Sed contrarium tenet Innoc. in c. Ex parte, il 1. n. 1. in fin verſ. Nec ibi neceſſaria ſit ſententia, infra de ver. ſignif. Calder. hic nu. 47. verſ. An verò neceſſaria, dicit in notorio non eſſe neceſſariam ſententiam in ſcriptis, & cum ſolemnitate, vt notatur in Auth. Vt iudici ſine quoquo ſuffragio. § Neceſſe autem, in gloſ. in ver. ſine libello. Requiritur tamen aliqualis ſententia, vt videtur textus in l. Si confeſſus, ff. de Cuſtod. & exhibit. reor. & c. Nos in quemquam 2. q. 1. & ſatis eſt vt fiat præceptum ſecundum Calder. quem ſequitur Abbas hic n. 18. circa finem, verſ. De ſententia verò: & ita intelligunt Innocentium loc. citat. Sed quicquid ſit de iure, certè de conſuetudine indiſtinctè obſeruatur, vt etiam in criminibus notorijs requiratur ſententia declaratoria, vt atteſtatur Iulius Clarus in pract. crimin. §. fin. q. 9. verſ. Præterea quæro, & ita etiam hanc ſententiam eſſe in praxi receptam fatetur Couar. in relect. c. Alma Mater, fol. 360. 1. p. §. 2. n. 9. verſ. Ipſe verò adhuc indiſtinctè, de ſent. excom. lib. 6. Imo dicunt aliqui non poſſe dici delictum notorium, quod excuſationem non habeat, niſi prius fuerit ſuper hoc cognitum, et declaratum per Iudicem illud eſſe notorium, citato etiam ipſo reo. Et hanc opinionem teſtatur eſſe communem Aretin. conſ. 163. quem referunt Ferett. conſ. 31 num. 5. et 35. et Clar. loc. cit. verſ. Plus dicunt aliqui, vbi etiam admonet iudices, vt in huiuſmodi notorijs cautè ambulent, ne ſi nimis properent, ſe ipſos inuoluant.

97 QUÆRO quartò, Numquid in notorio requiratur probatio.

98 Pro ſolutione diſtingue ſecundum Ant. de Butr. hic num 42. et Abb. n. 19. aut quæritur de notorio facti permanentis, et nulla probatio requiritur, vt in cap. Tua, infra eod. et in c. Euidentia, de accuſat. Aut de notorio iuris; et neceſſaria eſt proba-
99 tio, vt ſi reus negaret ſententiam contra ſe latam, nam deberet concludenter probari, vt in c. ſicut de re iudicat. Et idem dicendum de notorio præſumptionis, vt in cap. Per tuas de probat. ſed cir-
100 ca hoc membrum vide quod dixi ſupra num. 87. Aut quæritur de notorio facti interpolati; et requiri-

quiritur probatio, licet non multum plena, vt in c. cum in Diœceſi, de vſur. et gloſ. 1. in c. Manifeſta, 2. q. 1. dicit in notorio facti interpolati requiri ſe-
101 miplenam probationem. Aut quæritur de notorio facti tranſeuntis, et in hoc Doctores non conueniunt: nam Innocentius variè loquutus fuit, vt hic plenè per Butr. num. 42. Sed in cap. Tua, nu. 2. infra eod. videtur tenuiſſe in huiuſmodi notorio neceſſariam eſſe probationem. Ait enim teſtes debere duo concludere, videlicet ſe vidiſſe id, de quo teſtificantur fieri, et tot alios fuiſſe præſentes, vt crimen factum fuerit notorium; alias non probaretur crimen eſſe notorium, et ideo non deberet reus ad ipſorum dicta condemnari; quod ſi fieret, ſententia eſſet nulla, quia lis non eſſet conteſtata, vt l. Prolatam, C. de ſent. et ſupra vt lit. non conteſt. in rubro, et nigro. Sed contrariam opinionem, id eſt in hoc notorio facti nullam requiri probationem, tenet Vincentius in c. Conſuluit, il 2. ſupra de appellat. relatus hic. à Calder. n. 48. et hanc dicit eſſe communem. Alter in l. ea quidem, n. 18. C. de accuſat. et ideo vt dicit Angelus in l. Ictus fuſtium, n. 4. ff. de his qui notantur infamia; hodie mos inoleuit, vt Rectores immediatè abſque aliquo proceſſu faciant decapitari, et ſuſpendi de facto malefactores notorios, eiſque membra mutilari, quibus, vt ipſe ait, ita pœnas imponi ſubitò expedit Reipublicæ, vt refert Iul. Clar. d. q. 9. verſ. Item quæro. Pro concordia Speculat. in tit. de notor. crimin. §. Iam de notorio, nu. 17. verſ. Vtraque tamen opinio, dicit opinionem Innocentij eſſe veram, quando iudex procedit ad petitionem alicuius; Contrariam verò Vincentij, quando ex officio inquirit. Tu verò ſequere indiſtinctè primam opinionem Innocentij, quæ efficaciter probatur in c. Cum dilectus. verſ. Dicitur enim, de purgat. canon. et eam tenet, et pluribus confirmat Cald. hic num. 48. dicens ſatis eſſe probare qualitatem iſtam, ſcilicet quod eſt notorium, vel maior pars populi pro certo aſſerit id publicè factum fuiſſe, vel eſſe, et quod inficiationi locus non fuit, nec eſt, nec ab aliquo contrarium aſſeritur. Idem tenet, n. 19. vbi ait, in notorio facti tranſeuntis requiri plenam probationem, et eſſe valde vtile, vt iudex à principio declaret factum eſſe notorium: allegat textum cum gloſſa in ver. Declarato, in Clem. Paſtoralis, de re iudicat. idem voluit Cayrus in l. ea quidem, col. 2. verſ. 2. iuxta hoc, C. de accuſat. vbi concludit probandum eſſe crimen, de quo agitur, notoriè commiſſum fuiſſe. Et in hoc nemo contradicit, vt inquit Iulius Clarus d. q. 9. verſ. Item quæro, ſubdens opinionem Alberici eſſe valde periculoſam. Debet igitur Iudex ſuper tali notorio informationes aſſumere. Et hæc eſt cõmunis opinio, vt atteſtatur Aſſlictus ſuper 2. p. Conſtit. Regni, rubrica 10. poſt nu. 30. Nec ſufficerent informationes ab ipſo iudice extraiudicialiter aſſumptæ, ſed debet conſtare iudici vt iudici, ex actis ſecundum communem opinionem, vt dicunt Practica Corradi, fol. 240. in fin. et fol. 241. n. 14. et Iul. Clar. loco citato. Et ideo rectè Salycetus in d. l. ea quidem, num. 91. verſ. Caueant tamen, C. de accuſat. dicit: Caueat iudex ne aſſerat delictum notorium, cum non ſit; multa enim dicuntur notoria, quæ non ſunt: & propterea conſulit iudici, vt maiorem partem viciniæ examinet ſuper delicto commiſſo, ne poſtea tempore depoſiti officij puniatur, ſi de notorio non doceat. Et hic iunge quæ dixi ſupra num. 95. verſ. Quicquid tamen ſit.

102 QVAERO quintò, Quot teſtes requirantur ad probandum notorium.

Breuiter dicendum ſufficere duos, vel tres teſtes idoneos, ſicut ſufficiunt ad probandam famã, vt c. Tam literis, ſupra de teſtibus, c. Inquiſitionis, et c. Teſtamentum, de accuſat. l. Bonorum, C. de bonor. poſſeſſ. l. Quæſtionem, C. de fideicommiſſ. et tenet gloſ. in c. Deus omnipotens, §. Quando autem, in ver. Iudicis, 2. q. 1. & ita ſe habet communis opinio, vt atteſtatur Butr. hic nu. 48. et Salyc. in d. l. ea quidẽ, n. 82. C. de accuſat. vt in ore duorum, vel trium ſtet omne verbum. Imo in hoc concordant omnes, vt dicit Calder. hic n. 50. Nec obſtat c. Inquiſitionis. de accuſat. quia non dicit duos non probare infamiam, ſed non infamare.

103 QVAERO ſextò, An ſententia ſuper notorio lata, detur appellatio.

104 In hoc articulo variè loquuti ſunt DD. Iura tamen dicunt, notorius criminoſus non auditur appellans, c. Cum ſit Romana, §. Præterea, in fin. et c. peruenit, ibi, Si verò publicus eſt, et notorius, appellationis obtentu non prætermittas, quin eos excommunicatos denuncies. ſupra de appellat. c. conſuluit, il 1. ibi: Quod ſi aliqui, quos manifeſtũ ſit, et notorium vxorem alterius detinere, aut iniecisse manus violentas in Clericum, appellauerint, eorum appellationi non eſt aliquatenus de-
105 ferendum, c. Propoſuit in fin. & c. cum ſpeciali, §. Porrò, ibi. Commonito ad appellationis obſtaculum conuolante, ſi eius exceſſus euidentia rei, vel ipſius confeſſione, aut alio modo legitimo fuerit manifeſtus (cum appellationis remedium non ſit ad defenſionem iniquitatis, ſed ad præſidium innocentiæ inſtitutum) non eſt prouocationi huiuſmodi deferendum, eod. tit. et c. Romana, §. Si autẽ, de appellat. lib. 6. et ita dicit communiter teneri Io. de Anan. in c. Quam pernicioſum poſt n. 1. de vſur. et Butr. hic, nu. 45. Sed Calder. num. 51. verſ. Breuiter puto, diſtinguit, an iudex proceſſerit contra abſentem non citatum, aut ipſo citato probationibus receptis, vel non receptis. Tu autem recurre ad Anton. de Butr. in c. Paſtoralis de appellat. vbi hunc articulum pleniſſime examinat: et adde Salycet. in dict. l. ea quidem, num. 88. et ſeqq. de accuſat.

106 Septimò, et vltimo, Cum in Breuibus Sac. Pœnitentiariæ Apoſtolicæ pro diſpenſationibus matrimonialibus in gradibus prohibitis, et ſuper irregularitate apponatur clauſula, Dummo impedimentum inde proueniens ſit occultum, vel, Dummodo præmiſſa occulta ſint: Item cum in decreto Concilij Tridentini ſeſſ. 24. c. 6. detur facultas Epiſcopis diſpenſandi in irregularitatibus omnibus, et ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, et exceptis alijs deductis ad forum contentioſum: nec non abſoluendi in foro conſcientiæ pœnitentes in quibuſcumque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis.

QVAERO, Quando impedimentum, vel crimẽ dicatur occultum ad hoc, vt Confeſſoribus in vim dictorum Breuium, et Epiſcopis in vim Concilij liceat diſpenſare, et abſoluere?

Aliqui ex modernis inuoluunt materiam, & confundunt terminos, non diſtinguentes inter occultum, et penè occultum, famoſum, manifeſtum, et notorium. Sed pro clariori ſolutione, tu dicas

in hoc articulo reperiri in vniuerſum quatuor opiniones.

107 Prima opinio eſt aliquorum exiſtimantium occultum accipi prout diſtinguitur cōtra notorium; inter quos Maiol. de Irregul. cap. 51. nu. 4. Viuald. in Candelabro Sacramentorum in 2. parte, vbi de irregular. num. 315. Sayrus in Theſauro Caſuum Conſcientię, tom. 1. lib. 4. cap. 17. num. 21. & lib. 7. cap. 13. num. 12. & Emanuel Sa. in Summa, in ver.

108 Epiſcopus, nu. 33. Pro quibus facere videtur, quia omne quod non eſt publicum, poteſt dici occultū. & publicum definitur eſſe, quod patet omnibus, ſecundum Bartol. in l. 1. §. Conſequens, nu. 1. ff. de ſuſpect. tutor. & ita oportet eſſe notorium, vt conſtat ex dictis ſupra num. 77. Item pro his allegari poteſt Abbas in cap. fin. num. 3. ſupra de tempor. ordinat. vbi ex eo textu elicit regulam, vt omne delictum quantumcumque graue, excepto homicidio, intelligatur occultum, prout diſtinguitur cōtra notorium; probabile tamen, ad effectum vt poſt peractam pœnitentiam non impediat ad Ordines aſcendere, & in ſuſceptis miniſtrare. & in c. Quæſitum, nu. 4. de pœnit. & remiſ. vbi ſimiliter ex illo textu colligit occultum dici quod eſt aliquibus notum; & capit occultum pro ſpecie diſtincto à notorio: & loquitur ad effectum, vt Sacerdotibus Grecis, ex quorum incuria paruuli in cunis ſuffocati reperiuntur, non imponatur pœnitentia publica, ſi id occultum ſit.

109 Verum hęc prima opinio eſt apertè falſa, quia ſi occultum acciperetur prout diſtinguitur contra notorium, omne famoſum, vel manifeſtum dice-

110 retur occultum; nam omne famoſum, & manifeſtum diſtinguitur contra notorium, vt probatur in cap. De hoc, infra de ſimon. & hic notant Calder. num. 36. & Cardin. num. 19. & conſtat ex dictis ſupra num. 54. & 55. Vnde ſecundum hanc opinionē Pœnitentiarię, & Epiſcopis liceret diſpenſare in omnibus impedimentis, & irregularitatibus non habentibus operis euidentiam, vtcumque alias eſſent famoſa, & manifeſta; quod abſurdum eſt affirmare, tum propter ſcandalum publicum, vt notat gloſ. in cap. 2. in ver. Non valebit, de Apoſtat.

111 tum quia pro crimine famoſo, & non notorio Sacerdotibus indicitur canonica purgatio, & ſi in purgatione defecerint, ſunt deponendi, vt ſunt iura clara in d. cap. De hoc, de ſimon. in c. Presbyter ſi à plebe, & in c. omnibus, 2. q. 5. & in cap. Cum dilectis, de purgat. canon. cum multis concordantibus. Tum quia abſonum videtur, vt hęc vox occultum exponatur, id eſt famoſum, & manifeſtum. nam etſi quandoque occultū accipiatur pro penè occulto, vel probabili, ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra num. 48. nullibi tamen in iure cautum reperitur, vt famoſum, & manifeſtum dicatur occultū. & quod Sanctorum Patrum documēto ſancitum non eſt, & c. c. Conſuluiſti, 2. q. 5. cap. Inter corpora-

112 lia, de Translat. Nec Abbas in locis ſupracitatis habuit hunc ſenſum: quamuis enim dixerit occultum accipi prout diſtinguitur cōtra notorium, tamen pro occulto non intellexit famoſum, vel manifeſtum, ſed probabile tantum, quod idem eſt, ac penè occultum, vt illius verba demonſtrant in d. c. fin. n. 3. ibi, Probabile tamen. Quod etiam conuincitur ex eo, quia ibi loquitur ad effectum, vt criminoſus occultus poſſit promoueri. At certum eſt infamatum promoueri non poſſe, niſi ſe purgauerit, vt in d. c. De hoc, de ſimon. cum alijs ſupracitatis. Ergo Abbas non potuit accipere occultum pro famoſo, vel manifeſto, ſed pro penè occulto, & probabili, & ſic potuiſſet potius allegari pro tertia opinione, de qua infra n. 118.

113 Secunda opinio eſt eorum, qui putant occultum accipi prout contradiſtinguitur à publico; & intel-

114 ligunt eſſe publicum quod eſt notum in ciuitate, vel Parochia, ſeu vicinia, aut maiori parte ipſius, dummodo ibi decem ſaltem perſonę inueniantur. Et in hac ſententia fuerunt in terminis litterarum S. Pœnitentiariæ Nauar. in Manuali, c. 27. n. 254. verſ. Vndecimò. & n. 255. vbi ait occultum eſſe quod non eſt publicum, publicum autem quod nō eſt notorium, manifeſtum, vel famoſum: et infra verſ. Tunc autem dicitur. affirmat ad hoc non requiri, vt ſit notum prouincię, ciuitati, vel parochiæ, ſed ſufficere, vt ſit notum maiori parti ipſius, modo ibi ſint ſaltem decem homines. et eum ſequitur Thom. Sanchez de matrim. lib. 8. diſput. 34. num. 55. et lib. 2. diſput. 37. nu. 11. et in terminis Concilij Tridentini firmant idem Nauarrus ibidem, Suarez de Cenſuris diſput. 41. ſectione 3. num. 6. Azor. Inſtit. Moral. lib. 8. tit. 1. cap. 10. q. 9. Henric. in Summa lib. 14. de Irregular. cap. 20. n. 4. Manuel in Bulla Cruciatæ, §. 9. num. 129. in fin. et in Sum. tom. 1. cap. 166. num. 3. Ludouic. Lop. 2. p. Inſtructorij de Clauibus, cap. 8. de Bulla fol. 825. col. 1. §. Igitur antiquam Bullam, quos refert, et ſequitur Sanchez locis citatis, Tolet. in Summa lib. 1. cap. 89. num. 5. Molin. de Iuſt. et Iur. tract. 3. diſputat. 79. nu. 8. verſ. Secundò, et alij apud Modernos in tract. de offic. et poteſt. Epiſcopi, part. 2. allegat. 39. nu. 21. et 24. verſ. Quare textum illum. Mouentur, quia ratio cur detur facultas diſpenſandi in occultis, et in alijs denegetur, eſt vt obuietur ſcandalo publico. iuxta cap. Nihil de præſcript. cui ſatis obuiatur non diſpenſando in notorijs manifeſtis, ſecundum Nauar. et alios præallegatos.

115 Sed tu aduerte, quia hęc ſententia in effectu accipit occultum prout diſtinguitur à manifeſto, vel famoſo: nam, vt ſupra diximus, num. 54. et 55. ad manifeſtum inducendum duo copulatiuè requiruntur, alterum vt ſit notum toti vicinię, vel maiori parti ipſius; alterum vt non ſint ibi paucio-

116 res, quam decem homines: quæ duo etiam requiruntur ad inducendum notorium, ſecundum Abbatem hic num. 16. et dictum eſt ſupra n. 88. et 89. Vnde ſecundum iſtam opinionem ſi in Parochia eſſent v. g. mille Parochiani, et factum eſſet notum quadringentis, vel quingentis, non eſſet manifeſtum, vel famoſum, quia non eſſet notum maiori parti Parochię, prout neceſſario exigitur ad conſtituendum manifeſtum, vel famoſum, vt dictum eſt: In Parochia enim, vbi ſunt mille Parochiani, quadringenti, vel quingenti non conſtituunt maiorem partem, ſed dimidiā, vel infra, vt palam eſt; et conſequenter caſus diceretur occultus, cum ſecūdum opinionem hanc dicatur occultum omne, quod non eſt manifeſtum, vel famoſum; et Maior Pœnitentiarius ex ſuis facultatibus, et Epiſcopi ex Concilio poſſent ſuper eo diſpenſare; quod tamen nemo ſani capitis auderet aſſerere. Nec puto præallegatos Authores habuiſſe hunc ſenſum, tum quia fundantur in ratione ſcandali; & negari non poteſt, quin tot hominum clamor ſufficiat ad ſcandalum ſuſcitandum, vt ex Ioanne, Vincentio, & Archidiacono dictum eſt ſupra num. 60. nam de-

licti

licti manifeſtatio diſpenſationem prohibet propter ſcandalum, vt inquit gloſ. in cap. 2. in ver. Non valebit. & ibi Hoſt. num. 5. in eod. ver. infra de Apoſtat. tum quia præcitati Authores ponderant ad excludendum occultũ ſufficere, vt factum ſit probabile per aliquot teſtes, ſecundum ea, quæ de
117 penè occulto dicta ſunt ſupra nu. 48. & ſeqq. Vnde hæc opinio dum dicit occultum eſſe omne, quod non eſt notum toti viciniæ, vel maiori parti ipſius, videtur temperanda, dummodo perſonæ, quibus factum eſt notum, ſint infra decem; nam ſi eſſent decem, vel plures, factum nullatenus poſſet dici occultum, cum decem homines faciant plebem, ſeu populum, & ſufficiant ad infamandum Presbyterum, ita vt ei ſit purgatio indicenda, vt c. Vnio. cum ſua gloſ. in ver. Mancipia, 10. quæſt. 3. iuncto cap. Presbyter ſi à plebe, & cap. Omnibus, 2. qu. 5. & fuſiùs dictum eſt ſupra num. 58. & 59. Item decem homines faciunt Parochiam, & teſtimonium vnius Parochiæ facit crimen notorium, vt ex Speculat. & alijs ſimiliter dictum eſt ſup. nu. 89. & 90.

118 Tertia opinio eſt illorum, qui accipiunt occultum pro penè occulto, & probabili ad differentiã illius occulti, quod probari non poteſt vel ex ſui natura, vel ex accidenti, ſecundum ea quæ tradit Nauar. d. cap. 27. num. 255. verſ. Occultum item triplex. & conſtat ex dictis ſupra num. 45. & ſeqq. Quare ſecundum hoc dicitur impedimentum, vel crimen occultum, licet aliquibus ſit notum, puta quatuor, vel quinque, iuxta §. hæc ergo ſecreta, de pœnit. diſtinct. 1. ſupracitat. num. 49. cum ſua gloſſa in ver. Secreta. Et hanc tertiam opinionem ſeruat S. Pœnitentiaria, & videtur ex mente Nauarri, & aliorum, quos ſupra retulimus pro ſecunda opinione, eique in terminis Bullarum ipſius Pœnitentiariæ videtur adhærere Nicolaus Garz. plurimos citans de benefic. par. 2. cap. 11. num. 45. & videtur probari poſſe. tum quia cum factum paucis eſt notum, non militat ratio ſcandali, propter quam denegatur diſpenſandi facultas, vt dicũt
119 gloſ. & Hoſt. in d. cap. 2. de Apoſtat. Tum quia non eſt de occultis eſſentia, vt ſuaptè natura, vel ex accidenti non ſit probabile; quia hoc eſſet contra d. §. Hæc ergo ſecreta, de pœnit. diſtinct. 1. cum ſua gloſſa in ver. Secreta. quatenus probat dici occultum, quod factum eſt in præſentia quinq; & contra d. cap. 2. de Apoſtat. quatenus probat miniſterium Acolythi iuuantis Presbyterum rebaptizantem poſſe occultum eſſe, ſecundum Nauar. loco citato. & tamen ibi præter Acolythũ adfuerunt ſaltem duo, ſcilicet rebaptizans, & rebaptizatus; licet ille textus parum faciat, quia cum illi duo eſſent ſocij criminis, per eorum confeſſionem crimen Acolythi probari non poterat, c. 1. de Confeſſ. cap. Veniens, de teſtib. l. Quoniam, & ibi Bald. nu. 2. C. eodem, tum quia ſecundum Nauar. vbi ſupra penè occultum videtur eſſe ſpecies occulti, quod videtur probari in hoc cap. dum dicit occultum, quod ab Eccleſia toleratur, & gloſ. vnica in c. Manifeſta, 2. q. 1. Similiter ait quandoque occultum dici, quod poteſt probari, & quod quinque ſciunt. tum quia nulla irregularitas cõtrahitur ſine facto ſua natura probabili, & paucæ ſunt, quarum factũ
120 aliquo modo probari non poſſit. Quod autem ſpectat ad Concilium Tridentinum d. c. 6. ſeſſ. 24. hæc opinio videtur probari poſſe, quia ſancta Synodus à regula diſpenſandi in occultis excipit duos tantum caſus, videlicet homicidium voluntarium, & deducta ad forum contentioſum: ergo in alijs occultis, quæ probari poſſunt, firmat regulam in contrarium. ad l. nam quod liquidè, §. fin. ff. de penu. legata. cum ſimil.

Porrò in duobus caſibus manifeſtum eſt hunc ſacræ Pœnitentiariæ ſtylum ſeruari non poſſe. Primus eſt in diſpenſationibus, quæ conceduntur omnibus, qui per adulterium ſe carnaliter cognouerunt, & vt matrimonium inter ſe contrahere poſſent in mariti oratricis mortem cum effectu machinati fuerint. opponitur enim in litteris clauſula infraſcripta, videlicet; Dummodo omnino occultum ſit, quod vterque oratorum in mortem d. mariti machinatus ſit, & planè ignoretur, quod illius mors inde ſequuta ſit. atque ita cum ſacra Pœnitentiaria hoc caſu non vtatur termino occulti ſimpliciter, ſed omnino occulti, & cum geminatione illorum verborum, & planè ignoretur, ſuccedit doctrina Hoſt. hic n. 14. & Io. Andr. n. 12. dicentium occultum omnino eſſe, quod nulla ratione probari poteſt. Secundus caſus eſt in abſolutione ab hæreſi; nam in Bulla Vrbani VIII. Regimini Vniuerſalis Eccleſiæ, edita die 28. Septembris 1634. cautum eſt, vt infra, videlicet, & circa abſolutionem ab hæreſi nihil aliud volumus eſſe permiſſum maiori Pœnitentiario, quam quod à ſan. mem. Pio Papa V. fuit ſibi conceſſum per eius viuæ vocis oraculum, tenoris, &c. Vt hæretici, qui cum nemine de ſuis hæreſibus loquuti ſunt, neque aliquem actum anteriorem fecerunt, vnde argui poſſint hæretici, quorum denique hæreſes nulli prorſus, niſi ſibiipſis notæ ſunt, eiſq; omnino occultæ ſunt, ſi petant abſolui, in foro conſcientiæ tantum poſſint eos abſoluere abſq; alia abiuratione coram Ordinario, & Inquiſitore facienda. idem etſi feciſſent aliquos actus, ex quibus argui poſſint hæretici, ſi tamen huiuſmodi actus adhuc remanent occulti, quia nullus, quantũ ipſi ſciant, aduertit, licet ſui natura ſint noſcibiles, ſeu ad notitiam deducibiles, &c.

121 Quarta, & vltima opinio eſt aliorum, qui accipiunt occultum prout contradiſtinguitur à penè occulto, & ex ſui natura, vel ex accidenti probari non poteſt. vnde ſi impedimentum, vel crimen ſit notum duobus, vel tribus teſtibus, non erit occultum, nec licebit maiori Pœnitentiario, vel Epiſcopis ſuper eo diſpenſare. Et nititur hæc opinio validiſſimo fundamento, quia etſi occulti vocabulum varijs modis accipiatur, & quandoque idem importet, quod penè occultum, & probabile; quandoque verò occultum dicatur omne id, quod non eſt publicum, aut famoſum, manifeſtum, vel notorium, vt ex dictis conſtat, & plenè notatur per Alber. in Dictionario in ver. Occultum. Tamen ex proprietate vocabuli occultum dicitur illud tãtum, quod nulla ratione probari poteſt, ſiue id proueniat ex ſui natura, vt in mentalibus, c. Erubeſcant, 32. diſt. cap. Tua nos, de ſimonia. Siue ex accidenti, puta ſi homicidium fuerit veneno perpetratum, aut paruuli in lecto ſuffocati nemine præſente, vt cap. Conſuluiſti, 2. q. 5. c. vnico. Vt Eccleſiaſtica beneficia. Aliæ verò acceptiones omnes occulti ſunt impropriæ, & abuſiuæ, vt declarant Cardin. hic num. 18. & Canoniſtæ omnes ſupracitati num. 45. & 50. & propterea quod per teſtes probari poteſt, ſed difficulter, non dicitur occultum ſimpliciter, ſed penè occultum, vt hic notant Hoſt. num. 15. Io. Andr. num. 12. Calder. n. 35.

Henric. Boic. num. 5. Butr. num. 30. poſt princ.
Cardin. num.18. Anchar. num. 14. Abb. num.11.
& Io. à Capiſtrano num. 40. Et illa dictio *penè* di-
minuit ſecundum Abbatem d. num. 11. & dictum
122 eſt ſupra num. 50. & ſic penè occultum, & proba-
bile non eſt ſimpliciter occultũ, quia nihil eſt pro-
priè tale, quod non eſt ſimpliciter tale, l. hoc lega-
tum, in fine, ff. de legat. 3. & per illum textum, di-
xit Bald. in l. De quibus num. . . ff. de legibus
cuius dictum refert Paulus de Caſtro conſ. 292.
123 Videtur dicendum, num. 1. lib. 1. Et verba ſecun-
dum propriam ſignificationem ſunt accipienda,
l. Non aliter, ff. de legat. 3. cap. Ad audientiam,
de decimis cum ſimilibus, vt per Gemin. conſ. 67.
licet copioſè nu. 1. & propria verbi ſignificatio eſt,
quæ ſtricta eſt, non larga, l. Labeo, ff. de verb. ſignif.
Plautius ff. de aur. & argent. legat. c. Oratorium, &
c. ſeq. 42. diſtin. Calderin. conſ. 7. Propria verbi ſi-
gnificatio, de ver. ſignif. Et ex his patet ſolutio ad
obiecta, de quibus ſupra n. 118. & 119. Nec quid-
124 quam facit ponderatio Authorum contrariæ ſen-
tentiæ, de qua ſupra num. 120. Quod Concilium
excipiendo à regula homicidium voluntarium,
& crimina ad forum contentioſum deducta, firmet
regulam in contrarium in alijs occultis, quæ pro-
bari poſſunt. Etenim hæc ratiocinatio non pro-
cedit, quia regula Concilij non eſt in occultis, quę
probari poſſunt, ſed in occultis ſimpliciter: vnde
in his occultis ſimpliciter per exceptionem fir-
matur regula in oppoſitum, & non in occultis, quę
probari poſſunt, & quæ non dicuntur occulta, vt
ſępius repetitum eſt. Nec dicatur, Exceptio Con-
cilij, niſi ſint deducta ad forum contentioſum, lo-
quitur de occultis, quæ probari poſſunt: ergo &
regula, quia exceptio declarat regulam de mate-
ria exceptionis eſſe intelligendam, vt notat Bald.
conſ. 401. ſuper facto, num. 2. verſ. Secundò quæ-
ritur, lib. 5. Nam reſpondetur, imo illam exceptio-
nem generaliter loqui etiam de occultis, quę pro-
bari nequeunt: poteſt enim contingere, vt deli-
ctum ſit ſimpliciter occultum, & improbabile,
veluti ſi vnus tantum teſtis adfuerit, & tamen po-
teſt eſſe deductum ad forum contentioſum, puta
ſi is, qui interfecit, vel alius qui ab eo audiuit, ho-
micidam accuſauerit. Vnde hoc caſu delictum
erat occultum, & poterat ſuper eo Pœnitentiaria,
& Epiſcopus diſpenſare: Secus verò poſteaquam
in iudicio fuit deductum. Nec obſtat textus in
125 cap. vlt. in fin. 15. qu. 5. ibi: Ante probationem ac-
cuſationis illatæ neminem à communione ſuſpē-
das, quia non ſtatim qui accuſatur reus eſt, ſed qui
126 conuincitur criminoſus. Nam reſpondetur hoc
procedere ad effectum puniendi, non autem ad
effectum impediendi diſpenſationem, de qua Con-
cilium loquitur, quia ad hoc ſola accuſatio, vel in-
quiſitio ſufficit ſine alia probatione, vt ex ſenten-
tia S. Congregationis Concilij dicam n. ſequenti.
Vnde hanc vltimam opinionem in terminis Con-
cilij Tridentini amplectũtur Gutierez Quæſt. Ca-
nonicarum lib. 1. cap. 13. n. 27. Angles Flores par. 1.
vbi de Confeſ. quæſt. 4. art 5. diff. 6. Manuel in ad-
dit. ad Bullam Cruciatæ, §. 9. num. 69. Iacob. de
Graff tom. 2. conſil. ſub tit. de homicid. conſ. 2. n. 2.
& in deciſ. aur. lib. 1. cap. 13. num. 45. Nicol. Garz. de
benef. par. 7. cap. 11. num. 46. Armendor. in Addit.
ad Recopilationem leg. Nauar. lib. 1. tit. 18. leg. 3.
de irregular. in declarat. num. 25. Et ſaltem quod
ſpectat ad dictum cap. 6. ſeſſ. 24. ab hac ſententia
nullatenus eſt recedendum, tum quia validioribus
rationibus eſt fulcita, tum quia eam ſępius proba-
uit S. Congregatio eiuſdem Concilij Interpres,
cuius declarationes non ſunt ſimpliciter doctri-
nales, ſeu probabiles, ſed neceſſarię, & habentes
legis auctoritatem, vt latiſſimè probaui in c. Quo-
127 niam, ſupra de Conſtitut. Nam cum fuerit quæſi-
tum, An delictum coram vno, aut duobus teſtibus
dicatur occultum, adeo ut Epiſcopus cum delin-
quente poſſit diſpenſare in foro conſcientiæ, iuxta
d. cap. 6. Sacra Congregatio primum cenſuit hoc
pendere ex diſpoſitione iuris communis. Sed po-
ſtea cum dubitatum fuerit, an abſolutus, & diſpen-
ſatus à proprio Epiſcopo in materia delicti perpe-
trati coram duobus, vel tribus teſtibus; quod ta-
men non fuit notorium, eſſet tutus in conſcientia:
Reſpondit non eſſe tutum, quia Concilium vtitur
termino occulti, quod propriè loquendo eſt illud,
quod probari non poteſt, Abb. in cap. Veſtra, de
Cohabit. Clericor. & mulier. At per duos teſtes
probari poteſt, & verba Concilij debent accipi ſe-
128 cundum proprietatem. Hactenus verba deciſionis.
Et alias cenſuit, quod non eſt notorium, poſſe dici
occultum, ſecundum quod opponitur notorio, nõ
tamen cap. 6. ſeſſ. 24. eſſe reſtringendum ad hanc
129 acceptionem. Et iterum cum Epiſcopus Ciuita-
tis Caſtelli petijſſet declarari an ex cap. 6. ſeſſ. 24.
poſſet abſoluere in foro conſcientiæ delinquentes
in Bullam Pij V contra bannitos, & Gregor. XIII.
contra extrahentes frumenta: S. Congreg. cenſuit
referendum Sanctiſſimo, qui dixit vix poſſe conſi-
derari caſum occultum in iſta materia, ideo ſcri-
bendum Epiſcopo, vt iſtos caſus remittat ad Se-
dem Apoſtolicam.
130 Verumtamen ſi delictum alias occultum dedu-
ctum quidem ſit ad forum contentioſum, non ta-
men probatum, ſed reus abſolutus, poteſt Epiſco-
pus diſpenſare, quia adhuc manet occultum, cum
non fuerit deductum cum effectu, ex quo non fuit
probatum. Et ita grauiſſimi Doctores Salmanti-
cę tenuerunt (licet alij contra) vt per Iacobum
Graffium in deciſ. aut. lib. 1. dict. c. 13. & alios plu-
res apud Nicol. Garz. de benef. par. 7. d. c. 11. n 48.
& ſeqq. Et eſt ex mente Sacræ Congregat. Con-
cilij, vt patebit infra num. 137. & ſatis placeat, quia
ſequuta abſolutione, iam ceſſat ratio ſcandali pro-
pter quam prohibita eſt diſpenſatio, iuxta, gloſ. in
d. cap. 2. in ver. Non valebit. et infra de Agoſtat. &
conſequenter ceſſare debet ipſa prohibitio, cap.
Et ſi Chriſtus, §. Quædam cum gloſ. in ver. Ceſſan-
te cauſa, ſupra de iureiur. Quod ſine difficultate
procedit ſi inquiſitus fuerit abſolutus diffinitiuè
tanquam repertus innocens, & non culpabilis,
131 quod fieri ſolet quando teſtes fuerunt conuicti,
aut condemnati de falſo, vt ſeruatur in Tribunali
Sanctiſſimæ Generalis Inquiſitionis, vel quando
alias conſtat delictum non fuiſſe commiſſum, pu-
132 ta quia viuit ille, de cuius homicidio aliquis im-
putatur, vel quid ſimile. Nam verbum Innocentiæ
denotat omnimodam immunitatem, & carentiã
criminis, & doli l. Abſentem, ff. de pœnis, & notat
Bald. in l. Si quis adulterij, num. 3. verſ. Secunda ſo-
lutio, C. ad legem Iul. de adulter. Sed quid ſi abſo-
133 lutus fuerit à proceſſu ex hactenus deductis, vel
ab obſeruatione iudicij, ſeu tanquam non reper-
tus culpabilis, nec de iure punibilis, vel ſtantibus
rebus prout ſtant, prout ſeruari in Hiſpania at-
teſtatur Couar. var. reſolut. lib. 1. cap. 2. num. 8. In

Gallia

Galliæ Igneus in repetit. §. Non aliàs poſt nu. 180.
& Rebuſ. in proœm. Conſtitut. Franciæ, gloſ. 5. nu.
118. & Mediolani Iul. Clar. in pract. crimin. §. fin.
quæſt. 57. verſ. Sed hic quæro, & q. 62. verſ. Forma
autem. Et fieri ſolet quando reus purgauit indi-
cia per torturam, tunc enim venit abſoluendus
non diffinitiuè, ſed ab obſeruatione iudicij, ſe-
cundum Bart. in l. final. §. qui ſine num. 1. verſ. cer-
tè hoc non debet fieri, ff. de quæſtionibus. Petr.
de Bellapertica, & Salycet. in d. Si qui adulterij, C.
de Adulter. Alex. in l. Vaius, §. Reus in ver. Nec
confitetur, ff. de quæſt. & ſeruatur de conſuetudine
vt poſt alios atteſtatur Iul. Clar. §. fin. d. quæſt. 62.
verſ. forma autem. Pro negatiua facit, quia etſi
reus fuit aliquo modo abſolutus, tamen cum id
non contigerit ex eo, quod verè delictum non cō-
miſerit, ſed quia illud probari non potuit, vel pur-
gauit indicia per torturam, negari non poteſt, quin
eius fama remaneat aliquo modo grauata apud
homines, ſicut dicitur de ceſſione bonorum, quæ
licet infamiam non eroget, ſigillat tamen ſtatum
cadentis quantum ad infamiam facti, vt inquit
Collect. in cap. Odoardus, num. 7. de ſolut. & ante
eum Hoſt. in cap. Quidam num. 6. verſ. nam ſi ceſ-
ſio de renunciat. Sed tamen hoc caſu delictum
cenſeri occultum, & licere Epiſcopo diſpenſare,
134 videtur ſenſiſſe Sac. Congregatio Concilij, vt di-
cam infra n. 137. & tenent communiter moderni,
qui amplius putant id habere locum, etſi reus
medijs deprauatis, & falſis teſtibus ab obſerua-
tione iudicij abſolutus fuerit. Inter quos Auila
de Cenſur. 2. par. cap. 7. diſp. 1. dub. 11. concl. 3. ad
fin. Sayr. in Theſaur. caſ. conſcien. tom. 1. lib. 7. cap. 7.
num. 12. Suarez de cenſur. diſput. 4. ſect. 3. nu. 6. &
alij, quos refert, & ſequitur Sanchez de matrim.
135 lib. 2. diſput. 34. num. 57. & 58, & ſuper Decalog.
lib. 2. cap. 11. num. 21. verſ. quod ſi delinquens. Cam-
panil. in Diuerſor. Iuris Canonici rubr. 7. cap. 3. n. 8.
& rubr. 11. cap. 23. num. 144. qui amplius opinatur
poſſe Epiſcopū elapſo anno diſpenſare, etiamſi iu-
dicium per ſententiam abſolutoriam non ſit fini-
tum, ſi accuſator per annum tacuerit, ex notatis
per gloſ. in c. Tantis in ver. obrepſit, 81. diſt. & Ma-
iolus de irregul. cap. 17. n. 9.
136 Sed quicquid ſit de his, illud certum eſt, ſi reus
non fuerit abſolutus, ſed relaxatus ſub fideiuſſio-
ne de repręſentando, tunc non licere Epiſcopis di-
ſpenſare; nam etſi talis relaxatio quodammodo
habeat vim tacitę abſolutionis ab obſeruatione
iudicii, & in eius locum ſucceſſerit, ſecundum
practicā, quam ſeruari teſtatur Boſſ. in tit. de ſent.
num. 6. & Iul. Cla. dict. §. fin. quæſt. 46. verſ. Pariter
etiam; tamen negari non poteſt quin delictum ſit
deductum ad forum contentioſum, nec adhuc iu-
dicio finitum; vnde intrat exceptio, de qua in d.
137 cap. 6. ſeſſ. 24. Et hanc ſententiam aliàs probauit
Sacr. Congregatio eiuſdem Concilij interpres; nā
propoſito dubio, An illi, qui occaſione delictorum
fuerunt inquiſiti, ſed quia non potuerunt delicta
probari, non fuerunt quidem diffinitiuè, vel alio
modo abſoluti, ſed ſimpliciter dimiſſi, recepta
promiſſione de ſe repręſentando, poſſint vti bene-
ficio, cap. 6. ſeſſ. 24. S. Congregatio cenſuit non
poſſe, quia ſcriptura eſt deducta ad forum contē-
tioſum, ſicque ſufficit ſola deductio quicquid in-
138 de ſequatur. Rurſus certum eſt delictum adhuc
manere occultum ſi Clericus fuerit condemnatus
à iudice ſęculari, licet ex huiuſmodi ſententia ſub-
orta fuerit contra eum fama perpetrati delicti, ex
ijs, quę leguntur, & notantur in c. At ſi Clerici, de
139 iudicijs. Et alias cenſuit eadem Sac Congregatio:
Nam Presbyter Sarſinatenſis in contumaciam à
iudice laico condemnatus vti particeps cuiuſdam
homicidij, cuius verè ipſe innocens erat, obtinuit à
Congregatione Concilij declarationem ex hac
ſententia nullam ſe infamię notam, aut irregula-
ritatem contraxiſſe. Sed quoniam ordinarius ſub
prætextu, quod in ſua Diœceſi eſſet publica vox,
& fama ipſum fuiſſe complicem dicti delicti, illum
non admiſit ad celebrandum: petijt declarari ſe
non eſſe irregularem etiam ex prætenſa fama, quæ
ſi modo extat, certè duxit originem vel à dicta
ſententia, vel à fratribus eorum, qui ob dictum
homicidium fuere ad triremes tranſmiſſi. Die 25.
Maij 1613. S. Congregatio cenſ. oratorem nullam
hoc de cauſa irregularitatem contraxiſſe; ideo-
que ſignificandum Epiſcopo, vt illum, niſi aliud
obſtiterit, adminiſtrandum admittat in ſuſcep-
ptis ordinibus.
140 Non tamen admittimus quod ait Sanchez ſu-
per Decalogo, cap. 11. d. n. 21. ver. Sed quid ſi deli-
ctum; videlicet licere Epiſcopo diſpenſare, etiamſi
delictum ſit deductum ad forum contentioſum, &
iam iudicio finito punitum; hoc enim reprobant,
Gutierez Canonicarum qq. lib. 1. cap. 3 ad fin. Sua-
rez de cenſur. diſput. 41. ſect. 2. nu. 5. ad fin. & alij
apud Modernos de offic. & poteſt Epiſcopo alleg.
39. num. 35. Et quidem iure optimo, tum quia
per ſententiam condemnatoriam delictum effici-
tur notorium, vt hic eſt textus, ibi, Notorium di-
citur, de quo Presbyter canonicè condemnatur, &
in cap. fin. infra eod. ibi, Niſi peccatum huiuſmodi
ſit notorium per ſententiam, cum concordantibus
ſupracitatis, num. 73. Ergo ridiculum eſt, vt poſt
ſententiam remaneat occultum, cap. De hoc, de
Simon. Tum quia ſi in delictis deductis ad forum
contentioſum quando adhuc incertum eſt, an in-
quiſitus ſit culpabilis, nec ne, non licet Epiſcopo
diſpenſare: longè minus licebit, quando per ſen-
tentiam condemnatoriam certum, & notorium
eſt reum eſſe culpabilē: hoc enim caſu multo ma-
gis ex diſpenſatione ſcandalum ſuſcitatur, iuxta
gloſ. ſæpius allegatam, in cap. 2. in ver. non licebit
de Apoſtat.
141 Sed quid ſi crimē ſit notum complicibus tātum,
numquid adhuc dicatur occultum, adeo vt non
liceat in vim Concilij Tridentini, & litterarum
Sacræ Pœnitentiariæ diſpenſare? Videtur reſpondē-
142 dum adhuc cenſeri occultum, nam propriè occul-
tum dicitur quod probari non poteſt, vt plenè o-
ſtenſum eſt ſupra, num. 121. At per complices non
poteſt probari, quia regulariter ſocij criminis in
criminalibus recipi non poſſunt, nec eis receptis
creditur, l. Quoniam, ibi, Si ſocij, & participes cri-
minis non dicantur, vbi Salycet. nu. 3. C. de teſtib.
cap. Perſonas, ibi, Morbo conſimili laborantes, ſu-
pra de teſtib. & cap. Veniens, il 1. ibi, Eo quod ille,
qui eodem erat infectus crimine inde contra eum
teſtificari non poſſet, nullique de ſe confeſſo ad-
uerſus alium in eodem crimine ſit credendum, eo-
dem tit. cap. 1. de Confeſſis, ibid. de reatu proprio
confitentis periculoſa confeſſio non eſt aduerſus
quemlibet admittenda, & per hæc iura generaliter
firmarunt Speculator, in tit. de teſtib. §. 1. n. 37. verſ.
Item quod eſt ſocius criminis, Marſil. in l. Si forte,
n. 15. & 16. ff. ad l. Cornel. de Sicar. Bald. conſ. 95.
Re-

Regula, lib. 1. Boer. alios citans diſtinct. 319. in princ. verſ. Vel è contra, & alij paſſim. Quod locum habet etiamſi ſocij criminis ſint duo, vel plures contra eandem perſonam deponentes, quia nihilominus non probant, Bald. in d. l. Quoniam num. 2. nam, vt ipſe ait, ſi ex quatuor, qui in rixa interuenerunt, tres volunt deponere, quod ille alter fuit culpabilis, non creditur ipſis de ſe confeſſis in alium, allegat text. in l. final. C. de accuſat. Anchar. conſ. 246. In cauſa agitata, Felin. plura cumulans in cap. Teſtimonium in 2. notab. de teſtib. Natta conſ. 298. Viſo, & diligenter conſiderato, n. 9. in fin. verſ. Præterea, & num. 10. vol. 2. reddens
144 rationem cur ſocij criminis etiamſi ſint numero plures, & conteſtes, tamen non probent, quia vbicunque teſtes laborant eo defectu, qui non diminuat de eius fide, ſed ex toto reddat eum inhabilem, vt eſt hoc caſu, quia ſocius criminis inhabilitatur à iure ad teſtimonium perhibendum, vt
145 in præcitatis iuribus: tunc numerus non tollit inhabilitatem, nec ſupplet probationem; quia quod nihil eſt, ſupplementum non recipit, l. Sed ſi manente, ff. de Precar. & ex pluribus imperfectis in ſua ſpecie non poteſt vnum perfectum reſulta-
146 re, l. 1. C. qui num. tutel. ſe excuſ. Grammat. conſ. 21. poſt n. 10. vbi poſt Andr. de Iſern. concludit, ſi plures ſint cõfitentes de nominato, horum tamen depoſitiones non valebunt tantum, quantum dictũ vnius teſtis: & idem repetit in conſ. 61. poſt num. 1. & conſ. 35. poſt num. 25. & deciſ. 28. poſt num. 17. Boſſ. in tit. de inquiſit. num. 51. Quinimo hoc ven-
147 dicat ſibi locum etiam in criminibus exceptis, puta hæreſis, læſæ maieſtatis, & conſimilibus. Nam etſi in his ſocij criminis admittantur in teſtes, vt cap. In fidei fauorem, de hæret. lib. 6 & cap. Nemini 15. q. 3. tamen ſic admiſſi probationem non faciunt. Hippolytus de Marſil. in pract. §. diligenter n. 68 Boer. diſt. 319. n. 4. in fin. Bianchar de indit. ad l. fin. n. 384. pariter ad finem, ff. de quæſt. Cum itaq; occultum propriè ſit quod probari non poteſt, vt oſtentum eſt ſupra, nu. 121. & per ſocios criminis etiamſi multi ſint, delictum non poſſit probari; neceſſariò ſequitur, vt ſuper eo liceat diſpenſare tanquam in occulto, ſi ad forum contentioſum non ſit deductum, vt ex dictis conſtat, & in hanc ſententiam videtur reſpondiſſe Sacr. Congregatio Concilii, vt in deciſ. Presbyteri Sarſinatenſis ſuperius relata, num. 139.

148 Ad extremum pro complemento materiæ admonendi ſumus ad hoc vt liceat Epiſcopo diſpenſare, non ſufficere, vt actus, ex quo incurritur irregularitas, ſit materialiter publicus, ſed oportere, vt publicus formaliter in quantum eſt delictum, id eſt, vt publice ſciatur illum eſſe delictum arg. l. In delictis, §. Si extraneus, ff. de Noxalib. act. & tenet Nauar. in Manual. c. 27. nu. 255. in fin. verſ. Duodecimo, & nu. 241. verſ. Circa hæc dico 1. Sayr. in theſ. caſ. conſcien. tom. 1. lib. 7. c. 13 n. 13. & alii apud Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 34. n. 56.

Quo fit, vt ſi occultè excommunicatus publicè celebrauerit, liceat Epiſcopo diſpenſare in vim d. c. 6. ſeſſ. 24. quia licet actus celebrationis ſit publicus, non tamen publica eſt illius malitia, vt per Nauar. vbi ſupra, vbi refert ita diffinitum fuiſſe in Prætorio Sacræ Pœnitentiariæ. Licet quod ſpectat ad dictum cap. 6. ſecus ſit in caſu conuerſo. Et ita alias declarauit Sacra Congregatio Concilij, vt in ſubiecta declaratione, videlicet.

An vigore cap. 6. ſeſſ. 24. de reform. poſſit Epiſcopus abſoluere ab irregularitate proueniente à delicto, quod licet publicum ſit in ſe, tamen tanquam cauſa irregularitatis occultum cẽſeri poteſt. quia licet actus publicus ſit delictum, publicè tamen neſcitur eſſe delictum, Die 9. Septemb. 1582. S. Congregatio cenſuit quando delictum, ex quo prouenit irregularitas, eſt publicum, quamuis actus ille, quo interueniente irregularitas incurritur, occultus ſit, Epiſcopum diſpenſare non poſſe, veluti ſi Sacerdos publicè excommunicatus, vel notoriè ſimoniacus occultè Miſſam celebrauerit, quod ſi delictum occultum eſt, vt puta excommunicatio, vel fornicatio, actus verò Miſſam celebrãdi ex quo irregularitas incurritur publicus, poſſe nihilominus Epiſcopum ab omni irregularitate abſoluere, ex d. c. 6.

De cohabit. Cler. & mulier.
Cap. Quæſitum.

SVMMARIVM.

1 *Clericus concubinarius in officijs vitandus non eſt, niſi ſit notorius.*
2 *Clericus à iure ſuſpenſus propter notoriam fornicationem illico poſt pœnitentiam recuperat officij executionem quoad alios, & num. 17.*
3 *Clericus nõ tantum pro fornicatione, ſed & pro quolibet peccato mortali eſt ſuſpenſus quoad ſe, & peccat grauiſſimè miniſterium alicuius Ordinis exercendo, & n. 21.*
4 *Non tamen propterea efficitur irregularis, & n. 21.*
5 *Sacerdos notoriè criminoſus non eſt ſuſpenſus quoad alios, nec eſt vitandus niſi ſit præciſus notorius fornicator, vel ſimoniacus.*
6 *Et quid poſt extrauagantem Martini V.* Ad euitanda. *& num. 26.*
7 *Notorius fornicator an celebrando efficiatur irregularis, & nn. ſeqq. vſque in fin.*
8 *Suſpenſus ab homine ſi celebret antequam ſententialiter abſoluatur, irregularis efficitur, & n. 20.*
9 *Concubinarius notorius eſt ipſo iure ſuſpenſus quoad ſe, & quoad alios, & quamuis pœniteat, non debet celebrare ante diſpenſationem, aliàs fit irregularis, & num. 12.*
Contrarium num. 13.
Diſtinguitur num. 21.
Concluditur num. 22.
10 *Suſpenſio minor irregularitatem nõ inducit, & n. 22.*
11 *Intellectus, c. Præter hoc, 32. diſt. & n. 19. & 24.*
13 *Notorius fornicator celebrando non fit irregularis, niſi monitus non deſiſtens ſit ſuſpenſus ab homine; & nn. ſeqq. vſque in finem.*
14 *Irregularitas nõ cõtrahitur niſi ſit expreſſã in iure.*
15 *Suſpenſus à Canone propter crimen, celebrando non fit irregularis, niſi Canon hoc exprimat.*
16 *Suſpenſus à Canone tunc demum incurrit irregularitatem, quando per modum ſententiæ fit in Canone ſuſpenſio.*
17 *Concubinarius notorius non eſt ſuſpenſus ſimpliciter, ſed quandiù non pœnituerit.*
18 *Suſpenſus vſque ad congruam ſatisfactionem, cui citò ſatisfacit, officium ſuũ, & beneficiũ recuperat.*
22 *Suſpenſio, quoad ſe non eſt cenſura, ſed eſt ſuſpenſio illata à Deo, quæ irregularitatem non inducit.*
23 Sicut *dictio importat omnimodam ſimilitudinem in ſubſtantia, & qualitate, & modo ſimul.*

Suſ-

25 *Suſpenſio quoad alios eſt ſuſpenſio indirecta non inducens irregularitatem.*

26 *Et hodie etiam quoad notorios fornicatores ſublata eſt per extrauagantem Martini V.* Ad euitanda.

27 *Quod caret eſſe, caret virtute, & operatione.*

28 *Tridentinum Concilium cap. 14. ſeſſ. 25. de reformat. circa concubinarios expenditur, & nn. ſeqq.*

Nihil ex veteri iure immutat, vel ex ſtatutis Eccleſiæ, ſed tantum iuri communi addit, n. 31.

29 *Concubinarij Clerici, & Epiſcopi ex Concilio Trid. quas pœnas incurrant.*

30 *Suſpenſus ab officio cenſetur etiam ſuſpenſus à Beneficio tribus concurrentibus.*

1 QVAESITVM. Propter fornicationem non notoriam non reſpuuntur ab officio Clerici. Hoc dicit ſecundum Abb. Antiq. communiter tamen ſic ſummatur: Clericus concubinarius in officijs vitandus non eſt, niſi ſit notorius. Io. Andr. Butr. Cardin. Anchar. Abb. Siculus, Io. de Anan. & Io. à Capiſtrano, communis deciſio, Secunda ibi, *Verum*.

2 Nota primo, ibi, *Prius quam pœnituerit*, à contrario ſenſu Clericum à Iure ſuſpenſum propter notoriam fornicationem illico poſt pœnitentiam recuperare officii executionem quoad alios, ita vt licitè poſſint ab eo audiri Diuina, prout notant Petr. de Anchar. in c. Veſtra, num. 12. poſt med. verſ. Et ex iſta opinione infertur, ſupra eod. Abb. hic in primo notab. & voluit Innoc. in cap. Sicut, num. 2. verſ. Vel dic quod licet, ſupra eod. vbi ait, pœnam iuris ceſſare, ſi ceſſet à peccato, quantum ad hoc, vt alii poſſint audire eius officia. Ad hoc bonus textus in cap. Si qui ſunt Presbyteri, & ibi gloſ. in ver. Emendent, 81. diſtinct. Licet hæc ſuſpenſio à iure inducta quoad alios hodie ſit penitus ſublata per ea, quæ dicam infra num. 26.

3 Secundo nota, ibi, *quemlibet pro mortali peccato*, non tantum pro fornicatione, ſed & pro quolibet peccato mortali Clericum eſſe ſuſpenſum quoad ſe, vt hic in litera, id eſt non debet cum peccato miniſterium alicuius Ordinis exercere, vt cap. fin. ibi *in teſtimonium ſuæ damnationis in ſuſceptis etiã ordinibus non miniſtrent*. Supra de tempor. ordinat. & notat Innoc. in d. cap. Sicut, num. 2. in ver. Suſpendatis, ſupra eod. & Abb. hic in 3. notab. Præcipuè autem non debet attingere Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum, vt cap. Sacerdotes, 1. q. 1. cap. Teſtamentum, in fin. 6. diſtinct. alioquin peccat grauiſſime, cap. Quotidie, de conſecrat. diſtinct. 2. cap. De homine, de celebrat. Miſſar. cap. habuiſſe, 33. diſtinct. Abb. in c. Veſtra, num. 4. Supra eodem: *Qui enim manducat & bibit indignè, iudicium ſibi manducat, & bibit, non diiudicans Corpus Domini*. 1. ad Corinth. 11. cap. Sicut Iudas, de Conſecrat. diſt. 2. Io. à Capiſtrano

4 hic num. 2. Non tamen ſic celebrando irregularis efficitur; quia hæc ſuſpenſio quoad Deum non eſt propriè cenſura Eccleſiaſtica, & ideo irregularitatẽ non inducit, vt notat Petr. de Anchar. in d. cap. Veſtra, num. 12. circa med. verſ. Præterea, & Io. de Imol. hic n. 6. & latius dicam infra n. 6. & 21.

5 Tertio nota ibi, *Niſi peccatum huiuſmodi ſit notorium*; non quemlibet notoriè criminoſum eſſe vitandum in Diuinis Officijs, ſed tantummodo notorium concubinarium, qui eſt ſuſpenſus, non tantum quoad ſe, ſed etiam quoad alios, hoc iure inſpecto. nam cum textus reſpectu ſuſpenſionis quoad ſe prius generaliter egiſſet de quolibet mortali peccato, poſtea cum agit de ſuſpenſione quoad alios, reſtringit ſe ad peccatum fornicationis, vt innuit illa dictio *huiuſmodi*, quæ relationem habet ad caſum fornicationis, de qua egit ſupra proximè ibi, *etiam in caſu propoſito*. ſcilicet fornicationis, vt explicat gloſ. 3. hic, reddens rationem, quia in hoc crimine magis eſt vitandus, cum in alijs non ſit quis ipſo iure ſuſpenſus, quantũcumque crimen ſit notorium, excepto crimine ſimoniæ, vbi eſt ſuſpenſus ipſo iure, etiamſi crimen ſit occultum, cap. Præter. §. Verum, 32. diſtin. cap. Reperiuntur, 1. q. 1. cap. Tanta, de Simon. In alijs ergo à Clerico notorio criminoſo non tenemur in Diuinis abſtinere, quandiu ab Eccleſia toleratur, vt probatur in d. c. Præter; per locum à ſpeciali. & in hac opinione fuit Vincentius, quem ſequitur hic Bernar. in d. gloſ. 3. item gloſſa Ioannis in d. cap. final. in ver. Sciſcitantibus, ad finem 15. q. 5. vbi ait, Sacerdotem in mortali exiſtentem non eſſe ſuſpenſum quoad alios, niſi ſit præciſus, vel notorius fornicator, vel ſimoniacus. Item gloſ. 1. in cap. Cum non liceat, de præſcript. quæ ſimiliter tres caſus excipit, videlicet hæreſis, ſeu ſchiſmatis, notoriæ fornicationis, & ſimoniæ. In alijs autem criminibus, etiamſi ſint notoria, dicit expectandam eſſe ſententiam, vt in d. cap. fin. 15. q. 5. & cap. Nonne, 8. q. 4. & conſentiunt hic Abb. in 5 not. & Io. de Anania num. 1. licet aliud videatur ſenſiſſe Innocentius in c. Veſtra, num. 2. ſupra eod.

6 Sed tu aduerte, quia huiuſmodi differentiæ hodie ſublatę ſunt per Extrauag. Martini V. *Ad euitanda*, in Concilio Conſtantienſi editam, qua indultum eſt, vt liceat communicare in quibuſcumque Diuinis, & perceptione Sacramentorum excommunicatis, ſuſpenſis, vel interdictis, niſi ſint nominatim denunciati, vel notorij Clericorum percuſſores. Vnde iam more Eccleſiæ receptum eſt, vt hi tantum dicantur ab Eccleſia non tolerati, & ſint vitandi; reliqui verò ſiue fornicarij, ſiue hęretici, vel ſchiſmatici, & ab Eccleſia præciſi, vtcunque notorij, dicuntur tolerati, & licitè ab eis audiuntur Diuina officia, & percipiuntur Eccleſiaſtica Sacramenta, vt dixi in d. c. Veſtra, num. 17. & 18. ſupra eod. & fuſiùs in cap. Quod à prędeceſſore, infra de ſchiſmaticis, vbi egi latiſſimè de auctoritate, & intellectu huius extrauagantis à num. 39. vſque ad num. 57. Quare hęc Decretalis dum determinat Clericum concubinarium in Diuinis officijs eſſe vitãdum, ſi ſit notorius per ſententiam, vel per confeſſionem factam in iure, vel per operis euidentiam, remanet correcta quoad duas ſpecies notorij, ſcilicet per confeſſionem iudicialem, & per euidentiam facti; & ſeruari debet tantummodo quoad nominatim denunciatos per ſententiam hominis, & quoad notorios percuſſores Clericorum. quod etiam cenſent Nauar. in cap. 1. §. Lectores, num. 10. de pœnit. diſt. 6. & alii plures relati à Nicolao Garzia de benefic. part. 7. cap. 14. num. 36.

Vltimò nota ex textu, Clericum notoriè concubinariũ eſſe ſuſpenſum quoad ſe, & quoad alios: concordat cap. Si qui ſunt Presbyteri, 81. diſtinct. & cap. Veſtra, ſupra eod. Sed qualis ſit huiuſmodi ſuſpenſio, patebit ex dicendis in quæſt. ſequenti.

7 QVAERO, An notorius fornicator celebrando incurrat irregularitatem?

Si

8 Si ſit notorius per ſententiam, planum eſt irregularitatem incurrere, quia ſuſpenſi ab homine celebrando irregulares fiunt, cap. 2. cap. Latores, cap. Poſtulaſtis, & cap. Si celebrat, & ibi Innoc. & Hoſt. num. 2. Io. Andr. num. 3. & Henric. Boich. nu. 12. poſt med. verſ. Si in foro iudiciali, de Cler. excomm. miniſtr. Speculat. in tit. de diſpenſat. §. Iuxta, num. 20. verſ. Secus autem eſt in ſuſpenſis ab homine, Innoc. in cap. Sicut, nu. 4. ſupra eod. Hoſt. in cap. Quod tranſlationem, num. 3. ſupra de tempor. ordinat. Archid. in cap. Lugdunen. n. 4. 9. quæſt. 2. Tales enim nunquam debent celebrare, niſi prius ſententialiter abſoluantur per Iudicem, arg. cap. 1. de regul. iur. & cap. Presbyter ſi à plebe, 2. quęſt. 4. & ſi celebrant ante abſolutionem, ſunt irregulares, cap. Si quis Presbyter, & c. ſeq. 11. quæſt. 3. cap. Cum dilecta, de reſcript. c. Apoſtolicę, de except. ſecundum Innoc. Hoſt. Speculat. & Henric. Boich. locis ſupracitatis. & in hoc conſentiunt omnes.

9 Si verò ſit notorius per operis euidentiam, tunc ſunt duæ principales Doctorum opiniones. Prima eſt eorum qui affirmant notorium fornicatorem eſſe ſuſpenſum ipſo iure ſuſpenſione directa, & ideo celebrando irregularitatem contrahere: & hęc videtur communis, cuius Authores ſunt Hoſt. in d. cap. Si celebrat, nu. 4. verſ. Cum igitur ſimoniaca, vbi ait, ſimoniacos, & notorios fornicatores eſſe ab officio ſuſpenſos propter crimen, quamuis à Canone, §. Verum, 32. diſtinct. Ideoque ſi celebrent, incurrunt irregularitatem, quia quantumcumque pœnitentiam agant, nunquam celebrare debeat, quouſque cum eis per Sedem Apoſtolicam fuerit diſpenſatum, cap. Tanta, infra de ſimonia, & cum Hoſtienſ. concordant ibi Calder. Henric. Boich. nu. 14. dicens ſe credere hanc opinionem eſſe veriorem, & idem Hoſt. & Io. Andr. in cap. Cum æterni, ſuper ver. inuoluet, de re iudic. lib. 6. Anr. de Butr. hic num. 9. & Io. de Imol. nu. 6. & idem Butr. in cap. 1. n. 32. de Iudic. Io de Anan. num. 1. & Felin. in 4. notab. in cap. Cum dilectus, de Accuſat. Præpoſ. in cap. Præter hoc, num. 1. 32. diſt. Abb. in c. Veſtra, num. 7. ſupra eodem Gloſſa Pragmaticæ ſanctionis tit. de concubinariis in ver. Inhabiles, Rebuff. in concordatis, tit. de Publicis concubinariis, in princ. Guido Papa quæſt. 558. Fuit dubitatum. Gonſalus à Villadiego de irregularit. c. de Suſpenſione, col. 3. Io. Bernardus Diaz Epiſcopus Calaguritanus in practica criminali Canonica cap. 73. Abulenſis in tract. de concubinariis Clericis concluſ. 7. Petr. de Palude in 4. ſent. diſt. 27. quæſt. 4. col. 2. S. Antonin. in 3. part. tit. 27. c. 3. Syluęſter dicens hoc verius in Summa in ver. Concubinarius, quarto, num. 4. Bernard. in tract. de concubin. pag. 270. vbi atteſtatur hanc opinionem eſſe communem, quod etiam fatentur, licet eam non ſequantur, Nauar. in cap. Si quando, col. 53. de reſcript. & Couar. in Clem. Si furioſus, §. 1. n. 5. poſt princ. verſ. Sunt tamen, qui ab hac tertia illatione, de homicid.

Pro hac opinione inducitur primo hæc Decretalis, vbi patet notorium fornicatorem eſſe ſuſpenſum, & quoad ſe, & quoad alios; & ſic ſuſpenſione directa, quæ dirigitur etiam in ſubiectum, hoc eſt in ipſum Clericum concubinarium, non tantum in obiectum, hoc eſt in ipſos Parochianos, qui prohibentur Diuina officia ab eo audire, & Sacramēta percipere, ſecundum Anton. de Butr. hic d. n. 9. & conſequenter ſi celebret, irregularis efficitur, cap. 1. de re iudicat. lib. 6.

10 Sed certè, vt inquit Imola hic in vlt. notab. hoc dictum non bene probatur in hoc cap. Quia hic dicitur Clericum fornicatorem eſſe ſuſpenſum quoad ſe, ſicut quilibet exiſtens in peccato mortali. Talis ergo ſuſpenſio quoad ſe cenſetur eſſe ſuſpenſio minor, quæ irregularitatem non inducit, vt plenè notatur per Innoc. Hoſt. & alios in c. Si celebrat, infra de Cler. excom. miniſtran. & latius dicam infra num. 22. Neque hic colligitur hanc ſuſpenſionem quoad ſe eſſe ſuſpenſionem maiorem, & directam.

11 Secundo igitur loco allegatur text. in cap. Præter hoc, 32. diſt. vbi dicitur: *Ex parte Dei Omnipotentis, & auctoritate Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli præcipimus, & omnino contradicimus, vt Miſſas non cantet, nec Euangelium, aut Epiſtolam ad Miſſam legat*, &c. nam, vt inquit Abb. in d. cap. Veſtra, num. 7. ſupra eodem, nulla apparet differentia inter hæc verba *Suſpendo ab officio*, & *interdico tibi officium*. Sed per prima verba infligitur ſuſpenſio directa ipſo iure, adeo vt ſic celebrans efficiatur irregularis iuxta tex. in cap. 1. de re iudic. lib. 6. & in cap. 1. de ſent. excom. eodem lib. Ergo & per ſecunda verba, quia non refert quid ex æquipollentibus fiat, c. Licet ex quadam, de teſtibus. Ad idem textus in cap. Si qui ſunt, 81. diſt. vbi dicitur; *Si qui ſunt Presbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi, qui in crimine fornicationis iaceant, interdicimus eis ex parte Dei Omnipotentis, & S. Petri auctoritate Eccleſiæ introitum*, &c.

12 Tertio loco huic opinioni ſuffragatur, §. Verū, in fin. verſ. Prohibentur, poſt dictum cap. Præter hoc, 32. diſt. vbi ſimiliter probatur notorium concubinarium eſſe ſuſpenſum ipſo iure quoad ſe, & quoad alios, nec ibi adijciuntur illa verba, *Sicut quilibet exiſtens in mortali peccato*. Ergo celebrando efficitur irregularis: nam, vt notat Hoſtien. in cap. Tanta, num. 2. de ſimon. Clericus propter aliquod crimen ſuſpenſus quoad ſe, & quoad alios, etiam poſt peractam pœnitentiam celebrare non poteſt. & idem notant Archidiac. Henric. Boic. & Io. Faber. relati à Couar in d. Clem. Si Furioſus, §. 1. num. 5. verſ. His accedit Gratiani ſententia.

13 Contrariam opinionem, ideſt, notorium fornicatorem non eſſe ipſo iure ſuſpenſum ſuſpenſione directa; & ideo ſi celebret, in irregularitatem nō incidere, vti veriorem amplectitur Innocentius in cap. Si celebrat, num. 3. verſ. De notorio autem fornicatore, infra de Cleric. excom. miniſtr. vbi ait, notorium fornicatorem non eſſe ſuſpenſum principaliter à Canone, ſed a Deo, quod ex eo apparet, quia quamcitò pœnitet, licitè celebrat, vt hic, *Licet per Canonem in odium criminis aliquid adiectum ſit quoad euitationem eorum*, cap. Tua, ſupra eodem, cap. Nullus, & §. Verum, 32. diſt. Sed certè, vt ſubdit Innoc. *quam citò pœnituerit, & huius Sacerdotis officia ſunt audienda*, & cum eo videtur tranſire Io. Andr. ibid. num. 4. verſ. Alij dicunt contra Speculat. in titul. de diſpenſat. §. Iuxta, num. 20. verſ. Quod autem dixi de excommunicato minori, Io. de Lignano in cap. Veſtra, ſupra eodem, vbi intermiſcet quæſtionem, An ad hoc vt notorius fornicator dici poſſit, requiratur monitio, nec ne? & refert antiquos, & modernos variare inuicem in hoc paſſu, & loquitur admodū intricatè, ſed tandem concludit notorium forni-

cato-

catorem non eſſe ſuſpenſum ſuſpenſione directa, ita vt celebrando efficiatur irregularis, niſi prius monitus non deſiſtens ſit ſuſpenſus ab homine. Idem voluit Io. de Fano relatus ab Archidiacono in d. cap. Si qui ſunt, num. 2. in ver. Maluerunt, 81. diſt. & idem Archid. in d. cap. Nullus, circa fin. 32. diſt. dicens duram eſſe opinionem illorum, qui tenuerunt notorium fornicatorem etiam non præmiſſa monitione ſuſpenſum eſſe ipſo iure, & quoad ſe, & quoad alios, & contrarium innuere textum in d. cap. Si qui ſunt Presbyteri; vbi primo ſuſpenditur quoad ſe, & poſt perſeuerantiã quoad alios, & num. 2. & 3. ſequitur opinionem Laurentij, & Hugonis dicentium notorium concubinarium celebrando non fieri irregularem, niſi præcedat monitio. Idem firmant in d. cap. Veſtra, ſupra eod. Cardin. num. 1. & Petr. de Anchar. num. 12. vbi plenè, Io. de Imol. in cap. 1. num. 23. de Iudic. vbi reprobata opinione Antonij de Butr. ſequitur opinionem Innocentij, dicens eam benigniorem, & ideo amplectendam; licet ſubdat cautius eſſe, propter opiniones vitandas, diſpenſationem impetrare. Nicol. Plouius de irregularit. reg. 41. Nauar. in cap. Si quando, in 17. except. num. 8. de reſcript. Quibus ſubſcribit Couar. in Clem. Si furioſus, §. 1. num. 5. poſt medium, verſ. Ego quidem, de Homicid. dicens primam opinionem licet communem, tamen ſibi nimis duram videri, & ſe non auſurum ſecundum eam iudicare quemquam irregularem eſſe: quamuis conſulat, vt abſolutio, aut diſpenſatio impetretur à Romano Pontifice.

14 Præcipuum huius opinionis fundamentum eſt, quia irregularitas non contrahitur niſi in caſibus in iure expreſſis, & qui dicit aliquem irregularem, debet dare caſum iuris, cap. Is qui, de ſent. excom. lib. 6. Speculat. in tit. de diſpenſat. d. §. iuxta, n. 22. Hoſt. in c. ſiquis Presbyter, n. 4. de Cler. excom. miniſtr. & ibi dixi, num. 4. & idem Hoſt. in cap. quod tranſlationem, nu. 3. de tempor. ordinat. vbi ait: Ego de facili neminem irregularem iudico, niſi ius expreſſum ad tale iudicium me compellat. Et hanc dicit eſſe optimam regulam, & tenendam. Cardin. in cap. Si celebrat, num. 4. col. 3. verſ. Sed inter cætera, & col. 4. verſ. Regula optima eſt, de Cler. excom. miniſt. Ad hoc quod notat Archid. in cap. Cum æterni, num. 5. in verſ. Inuoluet, de
15 re iudicata, lib. 6. relatus ab Anchar. in d. cap. Veſtra, num. 12. poſt med. verſ. Præterea non reperitur, vbi poſt Vincentium ait, Suſpenſum propter crimen tunc demum irregularitatem incurrere, cum Canon hoc exprimit. At nullibi reperitur expreſſum in iure, vt notorius fornicator miniſtrans in Ordinibus irregularitatem incurrat, merito, &c. Nec releuat ſi dicas id ſatis cautum eſſe, cũ notorius fornicator ſit ſuſpenſus quoad ſe, & quoad alios, vt hic dicitur, & in d. §. Verum, circa fin. verſ. Prohibentur, 32. diſt. Quoniam vt reſpon-
16 dent Doctores, & in ſpecie Cardin. in cap. Veſtra, num. 1. ſupra eod. ſuſpenſus à Canone tunc demum incurrit irregularitatem, quando per modum ſententiæ ſit in Canone ſuſpenſio, ſicut ſit in cap. 1. de re iudicat. lib. 6. & in cap. Is cui, de ſent. excom. eodem, lib. At non ſic eſt in Clerico fornicario, qui non per modum ſententiæ, ſed enunciatiuè dicitur in Canone ſuſpenſus, vt hic, & in d. cap. Veſtra. Ergo non ſit celebrando irregularis, arg. d. cap. Is qui, de ſent. excomm. lib. 6. Præterea, vt ponderat

17 Imola, in d. cap. 1. num. 23. de Iudicijs, notorius fornicator non eſt ſuſpenſus ſimpliciter, & abſolutè, ſed quandiu non pœnituerit, vt hic patet in princip. ibi, *priuſquàm pœnituerit*, & in cap. Si qui ſunt Presbyteri, 81. diſt. ibi, *Interdicimus eis Eccleſiæ introitum vſque dum pœniteant, & emendent.* Et ita eſt de mente Canonis, vt cum primum pœnituerit, ceſſet ſuſpenſio, nec requirit aliam diſpenſationem Papæ, prout requireret ſi notorius fornicator eſſet ſuſpenſus ſuſpenſione directa. Vnde gloſ. 2. in d. cap. Si qui ſunt Presbyteri, ponderans illa verba *donec pœniteant, et emendent*. Ex hoc, inquit, videtur, quod ſicut tales ipſo facto ſuſpenduntur, ſic ipſo facto per contrarium reſtituitur eis officium. Idem notat gloſ. in cap. Nullus, in ver. Audiat, 32. diſt. vbi ait: Si adhuc poſt pœnitentiam corrigi voluerit, non dicam eum ſuſpenſum ipſo iure. Et paulò infra: licet notorius fornicator ipſo actu ſit ſuſpenſus, tamen propter contra-
18 rium actum ipſo iure reſtituitur ei officium. Vnde quam citò pœnitet, licitè celebrat. Facit quod notat Innoc. in c. Sicut, num. 1. ſupra eodem, vbi ait eum, qui ſuſpenſus eſt vſque ad congruam ſatisfactionem, ſeu quouſque emendauerit, quam citò ſatisfecerit, vt debet, ſtatim officium ſuum, & beneficium recuperare, idque verius eſſe poſt alios affirmat Syluester in ver. ſuſpenſio, nu. 5. verſ. Quædam verò eſt ab eo; & hoc ſatis probari per illud cap. quia dicit eum eſſe ſuſpenſum vſque ad congruam ſatisfactionem: ergo poſt dignam ſatisfa-
19 ctionẽ primum ſtatum recuperat. Nec obſtat textus in contrarium allegatus in d. c. Præter hoc 32. diſt. quia nõ loquitur in ſuſpenſio donec pœniteat, ſed ſimpliciter, ſecundum Io. de Imola, in d. c. 1. num. 23. de Iudic.

20 Pro eadem opinione, Anchar. in d. cap. Veſtra, num. 12. ſupra eod. ponderat textum, in cap. vt Clericum, de vita, & honeſt. Cleric. ibi enim primo ab omni libidinis vitio præcipit Clericos abſtinere, & tamen ſubdit. *Quod ſi ſuſpenſus hac de cauſa præſumpſerit celebrare diuina, deponatur, &c.* Ecce igitur quod in quolibet genere incontinentiæ, ad hoc vt fieri poſſit priuatio, vel depoſitio Clerici fornicatoris, requiritur, vt præcedat ſuſpenſio Epiſcopi, & ea ſuſpenſione durante in diuinis miniſtret. Quid dicendum? Abbas, in c. Veſtra, num. 6.
21 verſ. Sed cogitaui, & nu. 7. verſ. Sed ego diſtinguerem, ſupra eodem, quem ſequitur Syluest. in ver. Concubinarius, num. 4. Pro concordia opinionum diſtinguit ſic; Nam aut fornicatio eſt ita notoria per operis euidentiam, vt nullam habeat dubitationem, ſicut videmus in pluribus Clericis, qui tenent ita publicè concubinas ſicut vxores, & publicè nutriunt filios, ita vt nec ipſi hoc audeant diffiteri, & tunc omnino abſtinendum eſt ab eis ſine alia monitione, & tales ſunt ſuſpenſi à Canone ſuſpenſione directa, ita vt ſi celebrauerint, irregulares efficiantur, ad hoc. d. c. Præter hoc, & §. Verum, 32. diſt. Aut fornicatio non habet illam operis euidentiam, ſed poteſt probabiliter tergiuerſari, puta quia concubina habitat cum matre Clerici, & dicit illam eſſe matris pediſſequam, vel quid ſimile: & hoc caſu neceſſaria eſt monitio, & eius contemptus, alioquin celebrando non incurrit irregularitatem. Et in hoc caſu procedit ſecunda opinio Innocentij, & ſequacium.

22 Ego verò indiſtinctè exiſtimo opinionem Innocentij hodie eſſe indubitatam: nam in Clerico no-

toriè concubinario, aut conſideramus ſuſpenſionē
quoad ſe, aut ſuſpenſionem quoad alios. Prima
ſpecies ſuſpenſionis quoad ſe non eſt cenſura Ec-
cleſiaſtica, de qua in cap. Quærenti, de verb. ſigni-
ficat. Sed eſt ſuſpenſio illata à Deo, quę irregula-
ritatem non inducit, vt notat Innoc. in cap. Si ce-
lebrat, num. 2. circa medium, verſ. In ſuſpenſis au-
tem à Deo, de Clerico excommunicato, miniſtr.
vbi ait; ſuſpenſos à Deo, qualis eſt omnis peccator,
qui indignè Corpus Domini ſumit, & iudicium
ſibi manducat, & bibit, nunquam eſſe irregulares,
ſi celebrant, niſi in certis criminibus, vt homici-
dio, & ſimonia, de quibus notatur, in c. Niſi cum
pridem, §. 1. de renunc. & in c. Quæſitum, de tem-
por. ordinat. Hi enim etſi peccent, nunquam tamen
in Canone reperitur quod celebrando fiant irre-
gulares; quia irregularitas iure tantum Canonico
inducta eſt. Ita Innoc. cum quo totidem ferè ver-
bis concordant, ibi Hoſt, n. 4. verſ. de ſuſpenſis au-
tem, Io. Andr. eodem n. 4. verſ. ſuſpenſi vero, Bu-
tr. nu. 12. verſ. In ſuſpenſis, dicens ſuſpenſos à Deo
tantum dici qui ſunt ſuſpenſi quoad ſe tantum, &
non quoad alios, vt ſunt in peccato conſtituti, non
carentes ordinis executione; quia non eſt tale de-
lictum, vt ordinis executionē impediat poſt per-
actam pœnitentiam: & concludit tales celebran-
do non incurrere irregularitatem, Cardin. num. 4.
col. 4. in princ. verſ. Et facit differentiam, Abb. n. 4.
vbi ait tales ſuſpenſos à Deo celebrando non fieri
irregulares ſecundum omnes, quia iure non caue-
tur, & quia directè non eſt eis officium interdi-
ctum à iure, ſed peccant miniſtrando. Hoc etiam
dicit eſſe certum, Petr. de Anchar. in d. c. Veſtra,
num. 12. poſt medium, verſ. Et ex iſta opinione, ſu-
pra eodem, & Io. de Imola hic num. 6. & proba-
tur apertiſſime in hac Decretali, in princ. dum di-
cit Clericos fornicatores eſſe ſuſpenſos quoad ſe,
ſicut quilibet in mortali peccato: nam dictio illa,
ſicut, importat omnimodam ſimilitudinem, vt
cap. Olim. de verb. ſignif. & hoc non tantum in
ſubſtantia, ſed & in qualitate, & modo ſimul,
c. fin. & ibi notat Butr. in 4. notab. de reſtitut. ſpo-
liat. Sed exiſtentes in mortali, exceptis crimini-
bus, quæ poſt peractam pœnitentiam impediunt
Ordinis executionem, non ſunt ſuſpenſi ſuſpenſio-
ne maiori, & directa, quæ irregularitatem indu-
cat, vt oſtenſum eſt ſupra. Ergo nec Clerici forni-
catores; alioquin quilibet peccator, vtcumque
occultus, eſſet ſuſpenſus ſuſpenſione directa, & ce-
lebrando fieret irregularis, quod nemo ſani capi-
24 tis auderet affirmare. Nec obſtat c. Præter hoc,
32. diſtinct. quia non dicit, *interdicimus ei officium*,
aut *eum ab officio ſuſpendimus*, ſed dicit, *præcipi-
mus, & omnino contradicimus, vt Miſſas non can-
tet, nec Euangelium*, &c. & ſic non ſuſpendit, ſed
improbat, & damnat, vt Sacerdos fornicarius in
diuinis miniſtret. Hoc autem facit Eccleſia cum
quolibet exiſtente in peccato mortali, vt in c. fin.
de tempor. ordinat. ibi: *Qui ſi non pœnituerint;
monendi ſunt, & ſub interminatione diuini iudicij
obteſtandi, vt in teſtimonium ſuæ damnationis in
ſuſceptis etiam ordinibus non miniſtrent*. Ecce igi-
tur quod Eccleſia improbat, & damnat eorum
miniſterium, ſed tamen eos directè ab officio non
ſuſpendit; ideoque, vt ibi dicitur: *non debent hi (præ-
ter reos homicidij) poſt pœnitentiam in iam ſuſcep-
tis, vel ſuſcipiendis ordinibus impediri*. Quare con-
trata hac ſuſpenſione, quoad ſe tantum, non
fornicator celebrando non efficitur irregularis.
25 Aut conſideramus ſuſpenſionem quoad alios; &
ſimiliter irregularis non efficitur, non ſolum quia
hæc eſt ſuſpenſio indirecta reſpectu aliorum ad ef-
fectum, vt ab eo non audiant diuina; nec eſt bo-
na conſequentia: Præcipio vobis vt non audiatis
Titium legentem: ergo Titius eſt ſuſpenſus à le-
ctura, vt inquit Abbas, in d. cap. Veſtra, num. 7. ſu-
26 pra eod. ſed potiſſimum, quia hæc ſuſpenſio quoad
alios etiam in notorio fornicatore, niſi ſit ſuſpen-
ſus ab homine, & nominatim denunciatus, hodie
prorſus ſublata eſt per extrauag. Martini V. editam
in Concilio Conſtantienſi, vt dictum eſt ſupra, n. 6.
Vnde quatenus etiam talis ſuſpenſio quoad alios
de iure fuerit apta producere in fornicatore cele-
brante effectum irregularitatis; tamen cum hodie
hæc cauſa iam penitus ceſſauerit, ceſſare etiam de-
bet omnis illius effectus, cap. Quod pro remedio,
1. q. 7. c. Et ſi Chriſtus de iureiur. c. Poſt tranſlatio-
nem, cum concordant. ibi in gloſſ. in ver. Ceſſante,
de renunciat. impoſſibile enim eſt vt non ens ali-
27 quid operetur, Bellam. conſ. 33. Quod ſi ad perſo-
nas, num. 39. verſ. Secundo probo, plenè Oldrad.
conſ. 203. factum tale eſt collata, verſ. Ad ſecun-
dam quęſtionem, & quod caret eſſe, caret virtu-
te, & operatione. Alex. conſ. 246. Placet num. 2.
verſ. Nam non eſſet, lib. 6. & fuit dictum, Bald. in
repetit. l. 1. num. 56. C. de ſacroſ. Eccleſ. Quare cum
ſuſpenſio quoad ſe non ſit cenſura Eccleſiaſtica in-
ducens irregularitatem, & ſuſpenſio quoad alios
per dictam extrauag. Martini V. omnino ſublata
fuerit, reſtat vt notorius fornicator celebrando
nullatenus fiat irregularis, niſi monitus non deſi-
ſtens per ſententiam hominis fuerit ab officio ſu-
ſpenſus.
28 Nec prædictis aduerſatur, quin potius ſanet
Concilium Tridentinum, cap. 14. ſeſſ. 25. de refor-
29 mat. Nam ibi prohibetur primo ne Clerici con-
cubinas, aut alias mulieres ſuſpectas in domo, vel
extra retineant, aut cum ijs veram conſuetudinē
habeant, alioquin pœnis à iure, vel ſtatutis Eccle-
ſiarum impoſitis puniantur. Secundo ſtatuitur, vt
ſi moniti non abſtinuerint, tertia parte fructuum
beneficiorum, ac penſionum ipſo facto ſint priua-
ti. Tertio, vt ſi monitioni ſecundæ non paruerint,
fructus omnes vt ſupra amittant, & ab admini-
ſtratione beneficiorum ſuſpendantur arbitrio Or-
dinarij. Quarto, vt ſi ita ſuſpenſi adhuc in concubi-
natu perſeuerauerint; tūc etiam beneficijs, & pen-
ſionibus, ac officijs Eccleſiaſticis perpetuò priuē-
tur, & ad alia obtinenda inhabiles reddantur, do-
nec poſt pœnitentiam cum eis per ſuperiores fue-
rit diſpenſatum. Quinto, vt ſi dimiſſas mulieres
reaſſumpſerint, excommunicationis gladio ple-
ctantur. Sexto, vt beneficia non obtinentes iuxta
delicti, & contumaciæ perſeuerantiam, & quali-
tatem ab Epiſcopo carceris pœna, ſuſpenſione ab
Ordine, alijſq; modis iuxta ſacros Canones puniā-
tur. Vltimo, vt Epiſcopi ſi moniti à Synodo ſe ab
his non emendauerint, ipſo facto ſint ſuſpenſi, &
ſi perſeuerent, etiam ad Papam ab eadem Synodo
deferantur, qui pro qualitate culpæ etiam per pri-
uationem in eos animaduertat. Ex quo contextu
potius colligitur Clericos concubinarios non eſſe
ſuſpenſos ipſo iure ſuſpenſione directa; tum quia
poſt ſecundam monitionem amittunt ſolum fru-
ctus, & ab adminiſtratione beneficiorum ſuſpen-
duntur arbitrio Ordinarij; & ſi adhuc non paruē-
rint,

rint, præcipit Concilium, vt beneficijs priuentur, ſcilicet per ſententiam, ſecundum gloſsā notabilem, in l. Iubemus nulli, §. Oeconomus, in ver.
30 Priuetur, C. de Sacroſ. Eccleſ. & ſic non ſunt ipſo iure ſuſpenſi á beneficio, & conſequenter nec ab officio, quia ſuſpenſus ab officio, ſi duo concurrant, videlicet vt ſit ſuſpenſus propter crimen graue, & ſit in mora petendi abſolutionem, prout cōcurrunt hoc caſu, cenſetur etiam ſuſpenſus á beneficio, vt concludit gloſ. in Clem. Cupientes, in ver. ſuſpenſi, ad fin. de pœnis, quam dicit meliorem de corpore iuris, Io. de Imola in c. Cum dilectus, num. 31. de conſuetud. Tum quia Clericos non beneficiatos pro qualitate delicti, & contumaciæ Concilium puniri præcipit ab Epiſcopo pœna ſuſpenſionis ab Ordine. Ergo non ſunt ſuſpenſi á Canone ad gloſ. ſecundam, in cap. final. de iure patronat. & in l. In criminali, in ver. habeatur, verſ. Et die, C. de iuriſd. omnium iudic. Tum denique quia ſpeciale eſt in Epiſcopis, quos in impudicitię ſordibus verſari longe deteſtabilius eſt, vt ſint ipſo iure ſuſpenſi, vt in d. c. 14. in fin. grauius enim peccant propter altiorem gradum, c. Homo, 40. diſt. c. Quęſitum, & ibi, Io. Andr. n. 2. de Pœnit. & remiſſ. & ideo plus puniuntur, cap. Excommunicamus, il 1. §. Credentes cum gloſ. in ver. grauior exercetur, de hęreticis. Et nihilominus etiam in Epiſcopis ad incurrendā ſuſpenſionem ipſo facto Concilium requirit monitionem, vt patet ibi: *& à ſynodo Prouinciali admonitiſi non emendauerint, ipſo facto ſint ſuſpenſi.*

31 Demum S. Congregatio eiuſdem Concilij interpres conſulta, an concubinarij publici, cum quibus ex decreto Concilij, cap. 14. ſeſſ. 25. actum non eſt, ipſo facto in irregularitatem incurrant, licet non celebrent, dum ſunt in peccato: cenſuit hoc decretum nihil ex veteri iure immutare, vel ex ſtatutis Eccleſiæ, ſed tantum iuri communi addere.

De Clericis coniugatis,

Cap. Ioannes.

SVMMARIVM.

1 *Clericus coniugatus non beneficiatus non cogitur deferre tonſuram.*
Declaratur num. 2.

2 *Clericus coniugatus non bigamus habitum, & tonſuram non deferens retinet priuilegium Canonis, & Eccleſia inſeruiens etiam priuilegium fori, ſed reliqua priuilegia perdit ipſo iure.*

3 *Nec poteſt eſſe Vicarius Epiſcopi in ſpiritualibus, ſed bene in temporalibus.*

4 *Clericus coniugatus in habitu laicali in contumaciā condemnatus in curia ſæculari, an poſſit reaſſumpto habitu, tonſura, & ſeruitio Eccleſia pro eodem delicto à iudice laico perſonaliter diſtringi, & nn. ſeqq.*

5 *Clericus vt gaudeat fori priuilegio quoad perſonam inſpicitur in quo ſtatu reperiatur, cum iudex laicus incipit eum diſtringere.*

6 *Iudex laicus ſi cauſam præuenit contra Clericum in habitu non incedentem; poteſt cauſam, modo à perſona abſtineat, ad finem deducere, non obſtāte reaſſumptione habitus: ſi verò præuenit perſonam, reaſſumptio habitus non impedit quominus iudicium etiam contra perſonam proſequi valeat.*

1 IOANNES. Clericus coniugatus non beneficiatus non cogitur deferre tonſuram, hoc dicit, ſecundum Andr. qui hanc Decretalem ſolemniter repetijt; cum quo concordant, Butr. Cardin. Abb. & reliqui omnes. Primò ponitur Ioannis quęſtio. Secundò Papæ definitio, ibi, *Quoniam igitur.*

In textu ibi, *etiam tonſuratus non poteſt priuilegio clericali gaudere*, nota Clericum coniugatum, non gaudere clericali priuilegio, licet habitum, & tonſuram deferat, vt hic eſt expreſſum, & notat Bernardus poſt caſum, & Io. Andr. n. 8. verſ.
2 Item quod coniugatus. Sed caue ne decipiaris, quia per conſtitutionem Bonifacij VIII. in c. vnico, infra eodem lib. 6. innouatam à Concilio Tridentino, cap. 6. in fin. ſeſſ. 23. Clerici coniugati non bigami gaudent duobus tantum priuilegijs, videlicet Canonis *Siquis ſuadente*, 17. q. 4. & fori, ne ſcilicet pro commiſſis exceſſibus trahi poſſint criminaliter, vel ciuiliter ad iudicium ſæculare. Ad hoc tamen ex dicto c. vnico requiritur, vt tonſuram, & veſtes deferant clericales, & ex dicto c. 6. et quoad fori priuilegium, præter habitum, & tonſuram requiritur etiam vt alicui Eccleſię inſeruiant. Dixi *quoad fori priuilegium*, quia quoad priuilegium Canonis decretum Concilij nihil noui ſtatuit, vt aliàs fuit reſolutum. Quare licèt hodie non cogantur deferre tonſuram præcisè, coguntur tamen cauſatiuè, ideſt, ſi velint Canonis, & fori priuilegio potiri, vt hic per Abb. num. 7. verſ. Et conclude latiùs, quia ſine tonſura, & habitu non retinent priuilegium Canonis, & ſine tonſura, habitu, & ſeruitio non retinent priuilegium fori. Dum ergo hęc Decretalis dicit Clericum coniugatum etiam tonſuratum non gaudere Clericali priuilegio, non intelligas tu de prædictis duobus priuilegijs, ſed de reliquis priuilegis, Eccleſiaſticis, quę Clericus coniugatus perdit ipſo facto, vt in dict. cap. vnico, verſ. in cæteris, & ibi notat gloſ. communiter approbata, Neq; ad hoc requiritur monitio, ſed ſufficit ſolus contractus matrimonij; nam ex contrario actu hæc priuilegia amittuntur. Et ita limitāt, & intelligunt hunc tex. gloſ. 1. Abb. antiq. num. 1. in verb. Gaudere, Hoſt. poſt princip. in verb. Priuilegio, Io. Andr. num. 24. Abb. ſen. num. 3. & alij communiter.

3 Quo fit vt Clericus coniugatus, quamuis bigamus non ſit, & habitum clericalem, & tonſuram deferat, tamen eſſe non poteſt Officialis, ſeu Vicarius Epiſcopi, nec ipſius delegatus ad cauſam ſpiritualem, quia per dictam Decretalem vnicam de Clericis coniugatis, lib. 6. cenſetur Clericus in duobus tantum, in reliquis verò vt laicus iudicatur. Ad hoc cap. In noua, cum duobus, cc. ſeqq. 16. q. 7. c. Eccleſia de conſtitution. cap. fin. de reb. Eccleſ. non alien. Et ita hic determinat. Io. Andr. nu. 20. qui ampliùs ſubdit ſententiam latam per talem eſſe ipſo iure nullam, quia iudex non eſt; cap. Clericum nullus, 11. q. 3. cap. Ad noſtram, ſupra de cōſuetud. & cum Io. Andr. concordant hic. Butr. n. 16. Anchar. num. 11. Cardin. n. 18. Quarta q. Imol. n. 18. & Io. de Anan. in fine, Anchar. in d. cap. vnico, n. 3. Gemin. num. 8. & Franc. in gloſ. in verb. Recipiunt Abb in cap. Decernimus, n. 22. in fin. & Dec. ibidem num. 123. de iudic. Quod tamen intellige ſi conſtitua-

ſtituatur Vicarius in ſpiritualibus, aut Vicarius Generalis, ſecus verò ſi in temporalibus tantum, vt ſi Epiſcopus haberet temporalem iuriſdictionē in loco, iuxta text. in cap. Romana, §. Debet, de appellat. lib.6. quia tunc Clericus coniugatus bene poſſet eſſe Vicarius Epiſcopi, ſicut quilibet alius laicus, vt notat Archid. in d. cap. In noua, num.1. & 3. & ibi etiam Turrecr. num. 1. & 2. 16. quæſt.7. Io. Franciſc. Pauin. de offic. & poteſt. Cap. ſed. vacan. in 2. par. principal. quæſt. 10. nu. 15. Lap. Abb. in cap.1. num. 2. de offic. Vic. lib. 6. & tenent in dicto cap. Decernimus, de Iudic. Butr. num.6. in fin. verſ. Si quæritur, Abb. num.12. in fin. Felin. poſt alios num.6. verſ. Quintò, & Dec. num. 125. qui etiam reſpondet obiectis Andreæ Sicul. contrarium ſentientis.

4 QVÆRO, An Clericus coniugatus, qui pro delicto commiſſo in habitu laicali in curia ſæculari ante reaſſumptum habitum, & tonſuram clericalem fuit in contumaciam condemnatus, poſſit poſtquam reaſſumpto habitu cœpit ſeruire Eccleſiæ, pro eodem delicto à iudice laico in carcerem conijci, & perſonaliter puniri?

5 Videtur reſpondendum non poſſe. Ratio eſt, quia eo tempore, quo iudex laicus incipit Clerici perſonam diſtringere, reperit eandem ſibi non ſubeſſe; Quandoquidem hoc tempore, cū habeat qualitates per d. cap. vnicum, de Cleric. coniug. lib.6. & cap.6. ſeſſ.23. Concil. Trident. requiſitas, non poteſt ei non ſuffragari fori declinatoria, quia poteſt dicere, Mea perſona tibi non ſubiacet: & hoc eſt, quod ſibi volunt DD poſt Io. Andr. hic quæſt. 4. & inter cæteros Cardin. & Anchar. ibi, qui in hac materia hoc ſolum conſiderant, an Clericus poſſit dicere; Hoc tempore, quo incipio à te conueniri, ſeu diſtringi, gaudeo priuilegio fori.

6 Idem videtur ſentire Io Andr. Abb. & cæteri in cap. vnico de obligat. ad ratiocin. qui ſolum conſiderant præuentionem iudicij reſpicientem cauſam, & reſpicientem perſonam: nam ſi iudex laicus præuenit cauſam, aſſumptio habitus non tollit iuriſdictionem, quominus cauſam, modo à perſona abſtineat, ad finem deducat: Si verò præuenit perſonam capiendo eam in ſtatu nō exempto, videlicet ſine habitu incedentem, reaſſumptio habitus non impedit quominus iudicium contra dictam perſonam proſequatur. Hoc idem probat Io. Monach. in d.c. vnico, de Cler. coniugat. lib.6. qui etſi vtatur verbo, *ſaltem*, in effectu concludit Clericum coniugatum reaſſumere priuilegium etiam pro delictis, quæ commiſit quando habitū non geſtabat. Vnde Franc. ibi, hoc ideo ſine trepidatione aſſerit, & cæteri DD. qui dum abſolutè dicunt Clericum coniugatum eo ipſo quod habitum reaſſumit, exemptionem reaſſumere, abſolutè etiam intelligunt quoad omnia delicta per eum ſiue tempore quo geſtabat, ſiue quo dimiſerat habitum commiſſa: Vnde hoc caſu ſolum habetur ratio, an quando iudex apprehendit Clerici perſonam, dictus Clericus ſit in habitu, vel non, vt primo caſu remittatur ad Eccleſiaſticum; Secundo non item, vt poteſt ſatis clarè deduci ex Cappell. Toloſ. deciſ. 104. 144. 147. & ibi addentes, vbi nunquam conſideratur tempus delicti, ſed ſolum tempus captiuæ perſonæ, & ſequitur Clar. in §.fin. quæſt.39. verſ. Sed quid ſi Clericus, vbi ait, Clericum coniugatum, qui fuit condemnatus à laico eo tempore, quo non ferebat habitum, ſi ante capturam illum reaſſumpſerit, non poſſe amplius à iudice ſæculari nec capi, nec puniri. Idem expreſſiùs tradit Marſil. ſingul.488. vbi ait, communem eſſe opinionem iudicem ſæcularem non poſſe Clericum coniugatum incedentem in habitu, & tonſura punire pro delicto per eum perpetrato eo tempore, quo non incedebat in habitu. Et quamuis Alex. conſ.8. vol.1. teſtetur communem eſſe, vt attendatur tempus delicti; tamen hoc vltimum dictum procedit in alio caſu, ſcilicet, in illo de Clerico, qui modo deſijt eſſe, vel priuilegiatus, vel Clericus, de quo diſtinguitur, nam aut delictum, pro quo modò à iudice ſæculari moleſtatur, fuit ab eo perpetratum eo tempore, quo incedebat in habitu, & tonſura, & pro quo fuit tunc à iudice eccleſiaſtico citatus: & ei prodeſt fori declinatoria, aliàs non, quia hoc caſu attenditur tempus delicti; Alioquin Alexander contradiceret alteri concluſioni, quam paulò ante poſuit pro hac ſententia, aſſerendo cauſam eſſe communem, & hoc poſtremum dictum Marſil. & Alex. ſic, & non aliter eſſe intelligendum expreſsè patet ex doctrina Bart. cui Alexander innititur in l. affinitatis iure, C. commun. de ſucceſſ. in fin.

His adde, quod in propoſita dubitatione ſcripſi in cap. Magnus, num.81. & ſeqq. ſupra de obligat. ad ratiocin. & ibi vide reſolutionem Sacræ Congregationis Concilij num.73.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Ex geſtis.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalis deponitur, qui in titulo ſuo non reſidet, & n.17.*
2 *Geſta in Concilio perpetuam fidem faciunt.*
3 *Dummodo ſint deſcripta per perſonam publicam, vel reperiantur in archiuijs authenticarum perſonarum.*
4 *Geſta extraiudicialia ſunt; acta verò iudicialia.*
5 *Cardinalis an poſſit per Papam deponi ſine Concilio.*
6 *Imperator per Papam depoſitus, præſente, nō autem approbante Concilio, & cur.*
7 *Cardinalis an poſſit per Papam deponi ſine conſilio fratrum.*
8 *Papa de honeſtate non debet ardua expedire ſine Cardinalium conſilio, poteſt tamen de plenitudine poteſtatis.*
9 *Cardinalis in ſuo titulo non reſidens priuari non debet, niſi legitimè monitus non redeat.*
10 *Cardinales tenentur in Romana Curia reſidere, nec poſſunt inde abſcedere ſine licentia Papæ, & cur, & nu.ſeqq. vſque ad n.17.*
Fallitur in Cardinalibus, qui Cathedralibus, & maioribus Eccleſijs præfecti ſunt, num.16. & n. 24.
11 *Cardinalis in ſuo titulo curam habet animarum tam fori pœnitentialis, quàm contentioſi.*
12 *Cardinales ſunt Sacerdotes Leuitici generis, coadiutores & conſiliarij Papæ, & cum eo iudicant orbem.*
13 *Sunt membra, & pars corporis Papæ.*
14 *Eiuſque Collaterales.*
15 *Reſidentes in Curia æquiparantur ſtellis fixis, legati verò planetis.*

Car-

17 *Cardinalis, qui ſpreta Parochia ſua tamquam vagus in alienis demoratur, deponi poteſt.*

18 *Et tempus, quo expectari debet eſt arbitrarium. Secus poſt Bullas Leonis X. & Sanctiſſ. D. N. Innocentij X. n. 19. & 22.*

19 *Cardinalis officium verſatur in frequenti Papæ aſſiſtentia, & Sedis Apoſtolicæ negotijs.*

20 *Cardinales à Romana Curia abſentes ex Bulla Leonis X. quas pœnas incurrant.*

21 *Et quid ex Decreto Pauli III*
Et quid ex Bulla S. D. N. Innocentij X. n. 23.

22 *Conſtitutio S. D. N. Innocentij X. ſuper receſſu Cardinalium à ſtatu Eccleſiaſtico ſine licentia Papæ, & reditu eorum ad Romanam Curiam, compendioſè per partes refertur.*

1 EX GESTIS. Deponitur Cardinalis, qui in titulo ſuo non reſidet. Hoc dicit ſecundũ Io. Andr. & omnes: & eſt textus multum notabilis ſecundum Abb. & Alexan. de Nævo. Diuiditur in duas partes. In prima narrat depoſitionem Cardinalis. In ſecunda depoſitionis cauſam aſſignat, ibi, *eo quod*.

2 Nota primò ex principio textus geſta in Concilio perpetuam fidem facere, vt hic, & in l. Geſta, C. de re iudic. & in cap. fin. de probat. ſecundum Hoſt. hic. Io. Andr. Butr. Cardin. & Io. à Capiſtr. omnes in principio. Quod tamen Abb. & Alex. de Næuo vterque in primo notab. intelligunt verũ

3 eſſe, dummodo geſta ſint deſcripta per perſonam publicam, vt in iuribus præall. & idem eſt ſi reperiantur in archiuijs authenticarum perſonarum, putà eorum, qui poteſtatem habent authenticas ſcripturas faciendi, vt notat Innoc. in c. 1. n. 1. ſupra de Procurator. & ibi vide quot modis dican-

4 tur geſta: differunt autem ab actis, quia acta iudicialia ſunt, geſta verò extraiudicialia, vt l. 1. ff. de offic. Procur. Cæſar. & ibi notatum in gloſ. 1. De quo tamen vide ibi per Bart. n. 1.

5 Secundò nota ibi, *ab omnibus*, argumentum quod Cardinalis non debet, & ſecundum aliquos non poteſt deponi à Papa ſine Concilio; & in hanc partem propendit Hoſt. hic num. 1. Butr. in primo notab. & Abb. num. 3. Verum gloſ. 1. exponit verbum, *ab omnibus*, ideſt approbantibus, quoniam ſolus Papa hunc Cardinalem depoſuit, & Innoc in princip. dicit in illius amotione Synodum congregatam, & ſuper ea totius Synodi conſenſum fuiſſe habitum; ſed tamen Papa depoſitionem fecit. Hæc vltima opinio videtur omnino amplectenda, quia in Summo Pontifice abſque Concilio reſidet plenitudo poteſtatis, vt eſt textus notab. in cap. Cuncta per mundum, 9. qu. 3. ibi, *nec vlla Synodo præcedente*, necnon ibi, *damnandi nulla exiſtente Synodo, quos oportuit, habuit facultatem*: & ſcripſi latiſſimè in cap. Significaſti, ſupra de elect. Ideoq; Bonifacius ſine Concilio Cardinales Columnẽſes

6 depoſuit, vt in c. vn. de ſchiſmat. lib. 6. Item Papa depoſuit Imperatorem, præſente, non autem approbante Concilio, vt in cap. Ad Apoſtolicæ, de re iudic. eod. lib. vbi gloſſa prima: Nota, inquit, quod in ſuprascriptione dicitur, ſacro præſente Concilio ad memoriam ſempiternam, quod dicit de Concilio potius eſt ad honeſtatem, quàm ad neceſſitatem: nam ſine ſententia Concilij ſententia Papæ ſufficeret contra Imperatorem, & quemcumque alium, cap. Alius, 15. quæſt. 6. vbi non dicitur quod in Concilio facta fuerit depoſitio. Et infra in eadem gloſſa ſuper verbis inſcriptionis, Sacro præſente Concilio, ſic legitur: Præſente, non dicit approbante, ſicut in cap. Sacro, de ſent. excomm. Fortè ex cauſa, ne crederet aliquis ſine approbatione Concilij depoſitionem Imperatoris fieri non poſſe, & ſequuntur ibi totidem verbis Io. Andr. in Nouella n. 5. verſ. in gloſ. 1. Gemin. col. 3. verſ. In eod. gloſ. ibi, *præſente*: & ad propoſitum depoſitionis Cardinalium illam gloſſam põderat, & dicit valdè notabilem Abb. hic circa fin. verſ. Et contra dictum eſſet etiam valde graue, & forſan multis periculis expoſitum ſi pro cauſa depoſitionis oporteret Synodum vniuerſalem indicere, & ſententiam protrahere, vſque ad illius celebrationem, arg. c. Vbi periculum, de elect. lib. 6. Quod obſeruat Andr. Sicul. in tract. de præſtan. Cardin. qu. 8. nu. 5. vbi ait non eſſe opus Concilio ad deponendum Cardinalem propter difficultatem, quæ ſubeſſet in congregando Concilio vniuerſali, & hoc tene incunctanter.

7 Maior eſt difficultas, an Papa poſſit Cardinalem deponere, legitima ſubſiſtente cauſa, ſine fratrum ſuorum conſilio.

Diſputat hãc quæſtionem in vtramque partem Andreas Barbatia in præallegat. tract. de præſtan. Cardin. quæſt. 8. per totam, & præmiſſa proteſtatione quod non intendit in aliquo derogare poteſtati Romani Pontificis, tandem concludit pro opinione negatiua dicens, num. 6 eam tenere illuſtres Doctores Hoſtien. Io. Andr. Butr. Cardin. & Modernos hic, & eum refert, & ſequitur Dec. in rubr. de Conſi. in 2. lectura, num. 12. vbi Sylueſt. Aldobrand. in addit. in ver. Deponere, teſtatur ita ſeruari: & allegat Hippol. de Marſil. in ſingul. 669. Cæterum fundamenta Barbatiæ videntur ſatis infirma, & Hoſt. hic num. 1. Io. Andr. num. 2. & ſequaces proponunt quæſtionem de Synodo, vt dixi ſupra num. 2. non autem de conſilio Cardinalium, licèt aſſerant Papam non debere, & ſecundum aliquos, non poſſe Cardinales excommunicare, vel aliquod præceptum facere ſine conſilio, & conſenſu ſuorum fratrum, arg. c. Irrefragabili, §. 1. de offic. Ordinar. & cap. 1. de exceſſ. Prælat. & nihilominus Hoſtien. tandem concludit his verbis: Quidquid tamen dicatur, hoc de plano fateor, quod in ſolo Papa plenitudo reſidet poteſtatis, c. Ad honorem, ſupra de vſu pallij, contra quam ſcribere non intendo, ex his, quæ leguntur, & notantur in c. Propoſuit, infra de conceſſ. præben.

8 Tu dicas Papam de honeſtate non debere Cardinalem deponere, vel alia ardua expedire ſine fratrum conſilio, vnde in cap. vn. de ſchiſmat. lib. 6. ſic legitur: *De fratrum noſtrorum conſilio depoſuimus à Cardinalatu*, &c. & in cap. Ad Apoſtolicę, de re iudic. eod. lib. Depoſitio Henrici Imperatoris legitur facta cum fratribus noſtris, & Sancto Concilio deliberatione præhabita diligenti, & in cap. 1. de renunc. eod. lib. Cæleſtinus depoſuit ſeipſum renunciando Papatui deliberatione habita cum ſuis fratribus S. R. E. Cardinalibus. Sed de plenitudine poteſtatis Papa poteſt proculdubio ardua expedire, & Cardinalem deponere ſine vlla requiſitione fratrum. Ita Alex. de Næuo hic n. 12. Communis enim concluſio habet Papam poſſe ardua explicare, etiam Cardinalibus inconſultis, vt teſtatur Gemin. in c. Super eo, circa med. verſ. Communis concluſio, Dec. in rubr. de Conſtit. in ſecunda lect. num. 10. & ante eum Felin. ibi nu. 2. verſ.

verſ.Sed quod imò Papa, vbi hãc partem iuribus, & rationibus comprobat, & plurimos cumulat idem ſentientes, & contrariam opinionem dicit procedere de honeſtate, prout etiam loquitur textus in cap. Pervenerabilem, §. Rationibus, infra qui fil. ſint legit. in quo tantam vim faciunt Abbas num.4. verſ.Sed tu vide textum optimum, & Philipp. Franc. in d. c.Super eo, circa fin. verſ.Et videtur de hoc, de hæret. lib.6. Et prędictis adde quod in nouiſsima conſtitutione Innocentiana, de qua infra num.22. vbi agitur etiam de imponenda pœna priuationis dignitatis Cardinalatus; legitur infraſcripta clauſula, videlicet, *perinde ac ſi in Conſiſtorio noſtro ſecreto de eorũdem venerabilium fratrum noſtrorum conſilio, & vnanimi aſſenſu emanaſſent*. De his tamen conſule, Cardin. Paleott. in tract. de Sacr. Conſiſt. conſult. part.1.q.3. vbi per octo diſtinctos articulos de hac materia luculenter diſſerit.

9 Tertiò nota ibi, *Canonicè eſt depoſitus*, Cardinalem in ſuo titulo non reſidentem eſſe prius legitimè commonedũ, vt redeat, vt hic, & in c.Inter quatuor & c.vlt. i.fr. eod. alias quantumcumq; vagabũdus diſcurrat, non eſt priuandus, vt infra, c.Ex tuę, & tenet hic gloſ.vlt. Hoſt. n 4. in ver. Canonicè.

10 Quartò nota ibi, *contra Canonum inſtituta*, ex Sacrorum Canonũ præſcripto Cardinalem teneri in ſuo titulo, & ſic in Romana Curia reſidere, vt hic patet, & notant, Hoſtien. in princ Io. Andr. n.1. ver. Inſtituta. Abb. in 3. notab. & alij communiter. Quare inde abſcedere nõ poteſt ſine licentia Papæ cùm habeat alas ligatas, vt inquit Præpoſ. in c.Filium veſtrum, num.1. & 2. q.1. poſt Hoſtien. in cap. Bonæ, il 1. nu.1. ſupra de poſtul. Prælat. & ſequitur Sarnen. in reg. de impetr. benefic. vac. per obit. famil. Cardin. quæſt.17. nu.4. & conſtat ex Conſtitutionibus, de quibus infra in vlt. notab. à num.19. vſque in fin. Cuius aſſertionis multiplex ratio reddi poteſt.

11 Prima ratio, quia Cardinalis in ſuo titulo curã habet animarum tam fori pœnitentialis, quã m contentioſi, c.His quæ, & ibi plenè ſcripſi ſupra de maiorit. & obed. & propterea iſte Cardinalis Sãcti Marcelli dicitur hic deſeruiſſe Parochiam ſuam, ſcilicet titulum, cùm eſſet Presbyter Cardinalis, vt hic per Abb. in 3. notab. omnes autem, quibus animarum cura commiſſa eſt, tenentur in ſuis Eccleſijs perſonaliter reſidere, cap. Quia nonnulli, & cap. Relatum, infr. eod. c.Extirpandę, §. Qui verò de præben. Conc. Trid. ſeſſ.23. cap.1.

12 Secunda ratio, quia, vt inquit Innocentius III. in cap. Per venerabilem, §. Rationibus infra, Qui fil. ſint legit. [Sunt autem Sacerdotes Leuitici generis fratres noſtri (ſcilicet Cardinales, ſecundum communem expoſitionem) qui nobis iure Leuitico in executione paſtoralis officij coadiutores exiſtunt] &, vt legitur in Conſtitutione Sixti V. quæ incipit; *Poſtquam verus*, in procem. tom. 2. Bullar. pag.560. [Sacroſanctæ Romanę Eccleſiæ Cardinales repræſentantes perſonas SS. Apoſtolorum, dum Chriſto Saluatori regnum Dei prædicanti, atque humanæ ſalutis myſterium operanti miniſtrarent, eidem Pontifici in executionem Sacerdotalis officij, & in dirigenda ipſa Eccleſia Catholica, cui præeſt, conſiliarij, & coadiutores aſſiſtunt.] Hæc ibi; Quamobrem cum Summo Pontifice orbem iudicant, & diſponunt, vt per illum textum dixerunt, Hoſt. hic num.3. verſ.Sed, & cum eo Io. Andr. num.2. & reliqui poſt eos, & vt verbis Oldradi vtar. in conſ.48. ius commune, nu.1. Cardinales aſſumunt partem ponderis dici, & æſtus, ſicut illi, qui in partem ſolicitudinis ſunt vocati, & de quorum conſilio Summus Pontifex agenda ordinat, & diſponit, cap. Fundamenta, §. Decet, de elect. lib.6. quod fuſius proſequere, vt in præalleg. Sixti V. conſtitutione. Quę omnia nequaquam ab ijs præſtari, & impleri poſſunt, qui ſummo Pontifici perſonaliter non aſſiſtunt, & à conſpectu ſunt remoti, Sarnen. d. quæſt.17. num.5.

13 Tertia ratio, quia Cardinales ſunt membra, & pars corporis Papæ, l. Iuriſperitos, ff. de excuſ. Tutor. l. Quiſquis, ibi, *Senatores etiam; nam & ipſi pars corporis noſtri ſunt*. C. Ad leg Iul. Maieſt. c. Si quis, 6. quæſt.1. cap. Felicis de pœnis lib.6. Hoſt. hic, num.3. Abb. eod. num. verſ. Sunt enim Cardinales, Oldrad. d. conſ.48. in fin. & conſtat ex præcitata conſtitutione Sixti V. Vbi Cardinales dicũtur Sũmo Pontifici aſſiſtere, quaſi oculi, & aures, ac nobiliſſimæ ſacri capitis partes, & pręcipua illius membra à Spiritu Sancto conſtituta; Et ſic etiam

14 ſunt Collaterales Papę, cap. Excommunicatis ſupra de offic. Leg. Hoſtien. in c. Dilectus il 1. nu.2. de pręben. Oldrad. loco citato. Ergo contra naturam rei eſt vt ſe ab illius latere ſubducant: nam & à capite non licet membra recedere, cap. Cum non liceat, ſupra de pręſcript. Vnde, vt eleganter dixit Bald. in cap. Bonę, il 1. num.5. de poſtul. Pre-

15 lat. Cardinales reſidentes in Curia æquiparantur ſtellis fixis, quę non mouentur, niſi motu orbis; ſic & Cardinales non mouentur niſi motu Papę. Sed Cardinales Legati, qui de licentia Papę abſentes ſunt, ęquiparantur conſtellationibus, ſiue planetis, qui mouentur motu proprio, nutu Dei, ſicut Legati nutu Papę. Sequitur Sarnen. in pręallegat. quęſt.17. num.4. in fin.

16 Fallit concluſio ſuperius firmata in Cardinalibus, qui Cathedralibus, & maioribus Eccleſijs pręfecti ſunt: tales enim non excuſantur à reſidẽtia in prędictis Eccleſijs eo prętextu quod reſideãt in ſuis titulis, aut etiã in Epiſcopatibus quos habent propè vrbem, vt ſcripſi in c. Qualiter, n.22. infr. eod. & patebit infra num.24. Quidquid contra incautè ſcripſerit Anaſtaſ. ſerm. de indult. Cardin. §. Tibi quoad vixeris, num.9.

17 Vltimò nota ibi, *in alienis vſque hodie demoratur*, vnam legitimam cauſam deponẽdi Cardinalem à dignitate Cardinalatus, videlicet, ſi deſerto titulo, ſeu Parochia ſua, in alienis partibus demoretur, ſcilicet, tanquam vagus, Eccleſia ſua ſpreta, vt exponit Hoſt. hic in fin. & Io. Andr. num.1. in ver. in alienis: captiuis enim ſubuenitur, & non transfugis, l. Inter, ff. ex quibus cau. maior. & videtur hic argumentum quod antequam depona-

18 tur, expectari debeat per quinquennium, ſicut fuit expectatus iſte Cardinalis S. Marcelli, vt per Butr. hic in 3. notab. Sed dicendum eſt quod hic legitur de quinquennio, denotare facti contingentiam, alias enim tempus eſt arbitrarium per id, quod habetur in cap. Quoniam frequenter, §.2. ſupra vt lit. non conteſt. ſecundum Io. de Ana. hic num.2. & dicetur, in cap. Ex tuę, infr. eod.

19 Porrò aduerſus Cardinales extra Romanam Curiam demorantes, aut ab ea recedentes ſine licentia, Pontifices Maximi ſanctiones diuerſas ediderunt: Nam Leo X. in conſtitutione incipien. *Supœna diſpoſitionis arbitrio*, edita in Concilio Lateranen-

ranenſi. §.28. in Bullar.tom.1.pag.474. ſanxit in hæc verba [Et cum Cardinalis officium in primis verſetur in frequenti Romani Pontificis aſſiſtentia, & Sedis Apoſtolicę negotijs: propterea ſtatuimus,
20 vt omnes Cardinales in Romana Curia reſideant, & qui ſunt abſentes, ſi in Italia, intra ſex menſes, ſi extra Italiam, infra annum à die publicationis præſentis Conſtitutionis reuertantur; alioquin fructus beneficiorum, & omnium officiorum ſuorum emolumenta amittant, omnibuſque priuilegijs generaliter, & ſpecialiter Cardinalibus conceſſis quamdiu adfuerint omnino careant: exceptis tamen illis, quos ratione officij ab Apoſt. Sede, iniuncti, vel de Romani Pontificis mandato, aut licentia vel iuſto metu, aut quauis alia legitima cauſa impediente, vel ægrotationis abeſſe contingat: priuilegijs, indultis, & immunitatibus eiſdem Cardinalibus conceſſis, & in Bulla noſtra ſub data coronationis noſtrę contentis, & expreſſis in ſuo robore nihilominus permanentibus.]

21 Similiter Paulus III. edidit decretum conſiſtoriale, quo Cardinales iubentur reſidere in Romana Curia, quod ſi non fecerint, priuantur ipſo facto durante abſentia omnibus indultis, & priuilegijs, quibus alij Cardinales gaudent, & gaudere poſſint, niſi cum expreſſa licentia Papæ apud Eccleſiam Metropolitanam, ſeu Cathedralem, cui præſint, reſideant, vt refert Caput aq. deciſ. 86. n. 1. & 2. par. 2. & Anaſtaſ. Germon. de indult. Cardin. d. §. Tibi quoad vixeris, num. 18.

Sed & alia decreta prodierunt receſſum Cardinalium à Romana Curia ſine licentia Papę prohibentia ſub diuerſis pœnis etiam per Romanos Pontifices arbitrandis.

21 Nouiſſimè verò emanauit conſtitutio S. D. N. Innocentij X. ſub datum Romæ ſub annulo Piſcatoris die 19. Februarij 1646. Pontificatus ſui anno ſecundo quæ incipit, *Cum iuxta* ſuper receſſu S.R.E. Cardinalium à ſtatu Eccleſiaſtico ſine licentia ſummi Pontificis, & reditu eorum, qui ſine licentia huiuſmodi receſſerunt, ad Romanam Curiam; cuius tenorem, per partes ſingulas compen-
23 dioſè hic referendum putaui. Diuiditur ergo hæc conſtitutio in octo partes.

In prima, ponitur conſtitutionis cauſa, nempe obligatio Cardinalium reſidendi apud Papam in Romana Curia, Decreta contra ſic recedentes edita, & illorum tranſgreſſiones.

In ſecunda ibi, *quia verò*. Cardinales, qui poſt Bullam non obtenta Papæ licentia ſe transferent extra ſtatum eccleſiaſticum, primò priuilegijs, & indultis omnibus, etiam beneficia conferendi pẽſiones, & fructus Eccleſiaſticos transferendi, & facultate teſtandi priuantur, & ab ingreſſu Eccleſiæ interdicuntur, vltra alias pœnas arbitrio Papę infligendas: mandaturque deueniri ad ſequeſtrum fructuum, officiorum, & beneficiorum, necnon penſionum, ac fructuum reſeruatorum. Secundò, ſi infra ſex menſes à die receſſus ad Curiã non redierint, priuantur iiſdem fructibus arbitrio Papæ diſtribuendis. Tertiò, ſi non redierint infra alios ſex menſes immediatè ſequentes, vltra memoratas pœnas priuantur omnibus officijs, beneficijs, penſionibus, & fructibus reſeruatis vt ſupra diſtribuendis.

In tertia ibi, *Cardinales autem*. Cardinales, qui ante Bullam ſine licentia Papę extra ſtatum Eccleſiaſticum iam ſe tranſtulerunt, ſi infra ſex menſes à die publicationis non redierint ad Curiam, primò interdicuntur ab ingreſſu Eccleſię, priuantur facultate teſtandi, ac priuilegijs, & indultis prædictis, necnon fructibus officiorum, beneficiorum, ac penſionum. Secundò, ſi non redierint infra alios ſex menſes immediatè ſequentes, ipſis officijs, beneficijs, penſionibus, ac fructibus reſeruatis priuantur.

In quarta ibi, *Si autem Cardinales*, ſtatuitur, vt contra Cardinales, qui ante Bullam ſine licentia Papæ extra ſtatum Eccleſiaſticum iam ſe tranſtulerunt, aut poſt Bullam ſe transferent, ſi per alios tres menſes immediatè ſequentes, qui pro tribus canonicis monitionibus, ac peremptorijs terminis aſſignantur, & ſic in totum infra quindecim menſes ad Romanam Curiam non redierint, deueniri poſſit ad alias pœnas per Papam declarandas, etiam vſque ad priuationem dignitatis Cardinalatus incluſiuè.

In quinta ibi, *ac demum*. Cardinalibus qui de cætero ſine dicta licentia extra ſtatum Eccleſiaſticũ ſe transferent, adimitur facultas ſubſtituendi Cardinalem, Prælatum, vel alium quemcumque in ſuis officijs, Legationibus, Præfecturis, Gubernijs, Protectionibus, necnon adminiſtrationibus Tituli, vel Diaconiæ, aut etiam Epiſcopatus, & Eccleſiarum etiam Patriarchalium, ac beneficiorum quorumcumque, & caſſantur indulta ſuper his conceſſa.

In ſexta ibi, *ab omnium* declaratur ab antedictis pœnis non excuſari Cardinales prætextu ſeruitij, aut iuſſus etiam Imperatoris, & Regum, aut diſtantiæ locorum, niſi ex cauſa in corpore Iuris clauſa, coram Papa allegata, & expreſsè admiſſa.

24 Pręſeruatur tamen conſtitutio Vrbani VIII. ſuper reſidentia Epiſcoporum etiam Cardinalium.

In ſeptima ibi, *Ac vlterius*, reſeruatur Papæ abſolutio, & relaxatio earumdem pœnarum priuatiuè etiam quoad Collegium Cardinalium Sede vacante.

In octaua ibi, *Decernentes*, Pręmiſſorum obſeruantia iniungitur, decretum irritans apponitur, contrarijs derogatur cum clauſulis admodum vrgentibus, Conſtitutio publicari, et illius tranſumptis fides adhiberi iubetur.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Quia nonnulli.

SVMMARIVM.

1 *Dignitates plures, vel Eccleſia vni conferri nõ debent, & cur. & nn. ſeqq.*
2 *Beneficia plura obtinens ex diſpenſatione an teneatur plures officium recitare.*
3 *Canonum inſtituta beneficiorum pluralitatem prohibentia vnde originem duxerint.*
4 *Beneficia perſonalem reſidentiam requirentia ſunt incompatibilia.*
5 *Beneficia ſimplicia obtinentes an teneantur in diuinis deſeruire per ſeipſos.*
6 *Collatio ſecundæ Dignitatis, vel Parochialis ex Lateranenſi Concilio an valeat, & nn. ſeq.*
7 Amittat *verbum an importet priuationem ipſo iure, & nn. ſeqq.*
8 Subiaceat *verbum eſt latæ ſententiæ.*

Di-

9 *Dignitas quot modis accipiatur.*

10 *Dignitates in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis quale ſeruitium requirant, & an eas obtinentibus liceat quotannis vltra tres menſes ab Eccleſia abeſſe, & nu. ſeq. vſque in fin.*

11 *Trident. Concilij decreta cap. 3. ſeſſ. 21. & c. 3. ſeſſ. 2. expenduntur, & conciliantur, & nn. ſeqq.*

12 *Dignitatum duo genera à Concilio Tridentino conſtituuntur in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis.*

13 *Dignitates habentes reditus ſeparatos à Capitulo de iure communi non obligant ad reſidentiam.*

14 *Nec ſunt incompatibiles cum alijs beneficijs reſidentiam requirentibus.*

15 *Fructus præbendæ Dignitatum qualiter in diſtributiones ſint conuertendi, & num. 21.*

16 *Diſtributiones quādo accreſcant inſeruientibus, vel applicentur fabricæ Eccleſiæ, & num. 21.*

17 *Ius accreſcendi in quibus Dignitatum redditibus habeat locum.*

18 *Appellatio à conuerſione fructuum in diſtributiones quando ſublata ſit à Concilio Tridentino.*

19 *Dignitatibus ſeparatos reditus habentibus poteſt Epiſcopus arbitrio ſuo competens ſeruitium aſſignare.*

20 *Dignitates Cæſarauguſtanæ eodem iure cenſeri debent, quo aliæ, de quibus agitur à Concilio Trid. ſeſſ. 22. cap. 3.*

21 *Et Archiepiſcopus poteſt illis congruum ſeruitium ſtatuere, & diſtributiones pro tertia parte fructuū deductis penſionibus aſſignare.*

1 QVIA NONNVLLI. Vni plures Dignitates, vel Eccleſiæ conferri non debent, & Eccleſia illi eſt conferenda, qui reſidere, & regere valeat per ſeipſum, aliàs perdet Eccleſiam, & donans conferendi poteſtate priuabitur. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. & omnes, & tria facit vt dicebat Hoſtien. ponit vitium, adhibet remedium, imponit pœnam. Ponendo vitium tria facit, Primò ipſum nominat, ſecundò, exemplificat, tertiò, reprobat.

Nota primo ex principio textus quatuor rationes, ob quas non debet Clericus eſſe pluralis in beneficijs Eccleſiaſticis; Prima eſt, quia hoc procedit ex fomite auaritiæ, quæ modum non habet, vt hic, & in cap. Sicut ij, 47. diſt. & in cap. Quid dicam, 24. quæſt. 4. Secunda, quia vix poteſt Clericus congruè in officio deſeruire, & in duo diuiſus plenam ſui non habet poteſtatem, vt ei, à quo ſtipendium recipit, plenius famuletur, dicit textus
2 in cap. Diuerſis, ſupra de Cler. coniugat. Vnde ſumitur argumentum, vt obtinens plura beneficia ex diſpenſatione teneatur pluries officium recitare, ſi poteſt, ſecundum Petr. de Anchar. in 4. notab. Hoc tamen communiter non ſeruatur, vt inquit Imola, num. 2. & Alex. de Næuo in 2. notab. quia diſpenſatus ad plura videtur ex conſequenti diſpenſatus vt in altero tantum reſideat; & illi deſeruiat, cum in vtroque reſidere non poſſit. Facit quod notatur in cap. Quia in tantum, infra de præben. & in cap. Non poteſt, in gloſ. in ver. Retinere, eod. tit. lib. 6. Tertia ratio, quia ſic vnus occupat ſtipendia plurium, & pauperes Clerici, qui poſſent huiuſmodi Eccleſias obtinere, ſtipendijs
3 priuantur. Ad hoc cap. 1. 16. quæſt. 7. Quarta, quia id obuiat ſacrorum Canonum inſtitutis, vt 21. q. 1. per totam, cum concord. de quibus hic in gloſ. 2. Quæ quidem inſtituta originem duxerunt ab Apoſtolo dicente, 1. ad Corinth. 7. *Vnuſquiſq; in quo vocatus eſt permaneat apud Deum*, cap. 1. 21. diſt. ſecundum Hoſt. num. 7. Io. Andr. nu. 10. & Cardin. in 3. notab. Alias rationes prohibitæ pluralitatis recenſent Hoſt. Io. Andr. Abb. & alij in cap. Ad hæc, & ibi dixi in 1. notab. infra de præb. & rationes decem congerit Rebuff. in Praxi benefic. in tit. de diſpenſ. ad plur. ac num. 2. vſque ad num. 21. & adde S. Thomam Quodl. 8. art. 15. & quod ſcripſi in cap. Quia in tantum, à nu. 3. vſq; ad num. 14. infra de præb. & in cap. Dudum, il 2. in 2. notab. ſupra de elect.

4 Secundò nota ibi, *Eccleſiaſticum miniſterium*, non tantum Dignitates, ſed etiam alia Beneficia Eccleſiaſtica perſonalem reſidentiam requirentia de iure communi eſſe incompatibilia. Quod intelligit Innoc. in ver. miniſterium, ſiue huiuſmodi reſidentiam requirant ex conſuetudine, ſiue ex priuilegio, vel ſtatuto, aut alio quouis modo legitimo. Et conſentiunt Hoſt. nu. 7. & Io. Andr. n. 10. ambo in eod. ver. Hodie hoc eſt expreſſum in decreto Concilij Trident. ſeſſ. 24. cap. 17. ibi, *dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat*. Hanc materiam latius proſequor in c. Cum iamdudum, & in cap. De multa, infra de præb. vbi plenè videas quæ beneficia hodie ſint incompatibilia, & quando per aſſecutionem ſecundi vacet primum ipſo iure.

5 Tertio nota ibi, *per ſeipſum*, in beneficijs Eccleſiaſticis Clericos teneri per ſeipſos deſeruire, nec poſſe muneri ſuo ſatisfacere per ſubſtitutum, quia hic eſt actus, in quo cenſetur electa induſtria perſonę, l. Inter artifices, ff. de Solut. cap. Quoniam Apoſtolica, de offic. deleg. & hanc regulam ex hoc textu eliciunt Butr. & Imol. ambo num. 3. & Alex. de Nęuo num. 5. Contrariam regulam in beneficijs ſimplicibus conſtituit Lap. in pluribus allegationibus, quia cum de generali conſuetudine perſonalem reſidentiam non requirant, oneri deſeruiendi in diuinis poteſt per alium ſatisfieri, niſi ſecus in eorum fundatione cautum reperiatur: & illius allegationes Rota multoties ſequuta eſt; quinimò, & Sacra Congregatio Concilij, vt plenè ſcripſi in cap. Vt Abbates num. 62. & ſeqq. ſup. de ætat. & qualit. Nec obſtat hæc Decretalis, quia loquitur in Dignitatibus, & Eccleſijs Parochialibus, aut etiam ſecundum Innocent. in beneficijs ſimplicibus ex conſuetudine, vel ſtatuto, aut alio iure ſpeciali requirentibus perſonalem reſidentiam, vt dictum eſt in præcedenti notab. & in his ſaluari poteſt opinio Ant. de Butr. & ſequacium.

6 Quarto nota ibi, *amittat*, collationem ſecundæ Dignitatis, vel Beneficij Curati hoc iure inſpecto non valere, prout hanc litteram intelligunt Butr. num. 4. Anchar. num. 5. & Imol. num. 3. verſ.
7 Item nota pœnam, & ita ſecundum eos verbum, *amittat*, importat priuationem ipſo iure. Quod etiam voluit Abb. in cap. Cum in cunctis num. 6. verſ. Non obſtat, ſupra de elect. dicens verbum, *amittat*, eſſe intelligendum ipſo iure, quia de illius ſignificatu eſt, vt non requirat actualem exe-
8 cutionem, ſeu miniſterium alterius, ad inſtar verbi *ſubiaceat*, quod ſimiliter eſt latæ ſententiæ, vt notat gloſ. vlt. in cap. vnico, de Iniur. lib. 6. & ſequitur Felin. in cap. Rodulphus, nu. 24. in ver. amittat, ſupra de reſcr. Quibus videtur ſuffragari hæc

littera

littera ibi, *quod contra Sacros Canones recepit, amittat*, quaſi dicat, quod de facto accepit, de facto amittat. Contrarium, videlicet recipientem plures Dignitates, vel beneficia curata non eſſe ipſo iure priuatum, ſed priuandum ſecundo, quod eſt incompatibile cum primo, tenent hic Abb. & Alex. de Nævo ambo in vlt. notab. Card in conſ. 3. circa elucidationem num. 4. Caſſad. deciſ. 1. in tit. de Conſtit. Pro quibus facit, quia verbum, *amittat*, non ſonat in præteritum, ſed in futurum, niſi addatur, *ipſo iure*, gloſ. in l. Amiſſione, §. 1. in ver. Relegati, ff. de Caplt. dimin. quam tarò inuenies alibi ſecundum Baldum ibi, *quem videas*: tamen alia ſimilis videtur eſſe in l. Si quis in tantam, in ver. amittat, C. Vnde vi, vt per Felin. vbi ſupra. Quidquid tamen ſit, hodie hoc corrigitur per Decretalem, de multa, infra, de præben. vbi recipiens ſecundam Dignitatem, vel Beneficium curatum nec eſt priuatus ipſo iure, nec priuandus ſecundo, ſed eſt ipſo iure priuatus primo. In hac tamen materia tu diſtingue quinque tempora, vt dixi in cap. Referente, in prima quæſtione infra de præben.

9 Gloſſa 1. ponit quot modis dicatur Dignitas: Dic vt in ea, & adde Archid. & Io. Andr. in c. 1. de conſuet. lib. 6. & Bart. in l. 1. C. de Dignit. lib. 12. Prout tamen accipitur hic, & in cap. De multa, infra, de Præb. Dignitas eſt adminiſtratio perpetua rerum Eccleſiaſticarum cum præeminentia in gradu, vt dixi in cap. Ad hæc, à num. 20. eod. tit. vbi plenè videas.

10 QVAERO, Quale ſeruitium hodie requirant Dignitates in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs: & in ſpecie, an Dignitates, de quibus agitur à Concilio Tridentino in c. 3. ſeſſ. 22. comprehendantur in c. 12. verſ. Præterea obtinentibus, ſeſſ. 24. ita vt illarum ſeruitium ita ſit moderandū, vt eas obtinentibus non liceat quotannis vltra tres menſes ab Eccleſia abeſſe.

11 Emerſit hæc quæſtio in Eccleſia Cæſarauguſtana. Pro cuius ſolutione procedendo iuxta conſiderationes aliàs à S. Congregatione admiſſas circa intellectum, & concordiam cap. 3. ſeſſ. 21. & c. 3.
12 ſeſſ. 22. videtur animaduertendum Cōcilium duo genera Dignitatum, & officiorum in Collegiatis Eccleſijs diſtinxiſſe, quod etiam animaduertit Nauarr. in Manual. cap. 27. Vnum, earum Dignitatum, quæ participant de reditibus Menſæ Capitularis, de quibus intelligitur cap. 3. ſeſſ. 21. Alterum, earum, quæ proprios, & ſeparatos habent reditus, & nihil habent commune cum Capitulo;
13 quas etiam agnouit ius commune, vt per Oldrad. conſ. 150. & non obligant ad reſidentiam, Hoſt. in Summa tit. de Cler. non reſid. §. Qualiter, num. 2.
14 verſ. Item poſſunt eſſe Canonici, poſſuntque retineri cum alijs beneficijs requirentibus reſidentiam, cap. Dudum, il 2. vbi Abb. num. 9. verſ. & facit optimè, de elect. & in cap. De multa, nu. 21. verſ. Secunda concluſio, cum ſeq. de præben. Staphil. de litter. grat. tit. de qualit. & ætat. benefic. nu. 44. cum ſeq. & de his intelligitur cap. 3. ſeſſ. 21.
15 In vtriſque autem Dignitatibus non idē ius Concilium ſtatuiſſe, videre eſt primo in ſeparatione tertiæ partis; quia in illis fit deductio ex neceſſitate quando nullæ ſunt diſtributiones quotidianæ, vel ita tenues, vt veriſimiliter negligantur. In his fit etiam ceſſante hac ratione, & etiamſi diſtributiones eſſent tales, quæ veriſimiliter non negligerentur, dummodo non aſcendant ad tertiam partem fructuum, & fit in odium non reſidentium.

16 Secundò, in applicatione diſtributionum, quæ amittuntur; quia in illis diſtributiones non ſeruientium accreſcunt deſeruientibus in his applicantur fabricæ Eccleſiæ, aut alteri pio loco arbi-
17 trio Ordinarij. Et ratio diuerſitatis inter vtrumq; caſum non alia profecto reddi poteſt, quam quia vbi reditus ſunt communes, inter participantes ex illis habet locum ius accreſcendi, ſeu non decreſcendi. Vbi autem ſunt ſeparati, reditus qui amittuntur, nemini accreſcunt, ſed Eccleſiæ applicantur, gloſ. in Clem. 2. in ver. Pars dimidia, vbi etiam Imol. col. penult. nu. 10. Card. in §. Ille verò, num. 21. Vitalin. num. 15. in fin. de ætat. & qualit. Felin. in cap. Apoſtolicæ, num. 12. de except. Couarr. variar. reſolut. lib. 3. cap. 13. num. 7.
18 Tertiò, in illis Epiſcopus exequitur non obſtantibus appellationibus: In his Concilium appellationes non ſuſtulit. Quartò, notanda eſt diuerſitas in modo loquendi, quo Concilium de vtriſque diſponens vtitur: nā illa tertia, quæ deducitur vigore cap. 3. ſeſſ. 21. expreſsè mandatur conuerti in diſtributiones quotidianas diuidendas inter Dignitates, & cæteros Diuinis intereſſentes, iuxta diuiſionem ab Epiſcopo faciendam: hæc, de qua in ſeſſ. 22. cap. 3. diuiditur in diſtributiones Epiſcoporum arbitrio aſſignandas, vt ſcilicet obtinentes
19 Dignitates, ſi perſonaliter competens ibi ſeruitiū quolibet die ſtatuto non impleuerint, illius diei diſtributiones amittant; cum credi poſſit non abſque conſilio factum, vt in hoc decreto ſeſſ. 22. nullam mentionem habeamus de diſtributionibus quotidianis, neque de diſtributionibus Horarum; ſiquidem de diſtributionibus quotidianis expreſſit in cap. 12. ſeſſ. 24. §. Diſtributiones verò. Nec abs re Patres Concilij Tridentini conſcij de qualitatibus harum Dignitatum, quibus plerumque varia onera iuriſdictionis, vel officiorū imminent; & ſcientes ſeruitium, ad quod de iure aliàs præſtandum tenerentur: voluerunt competens ſeruitium ab illis requirere, quod ſignificat arbitrium hominis potius, quam rigorem iuris; in quo arbitrio innuerunt habendam eſſe rationē perſonarum, ibi, *perſonaliter competens ſibi ſeruitium*. Secundum primam editionem Aldinam in folio maiori. Alij enim codices habent, *competens ibi ſeruitium*, tum onerum talibus Dignitatibus imminentium, ibi, *quod ſi alicui ex prædictis*.

Ex quibus minus videtur abſurdum hāc etiam differentiam inter vtriuſq; generis Dignitates conſtituere, vt illę, de quibus in cap. 3. ſeſſ. 21. vltra tres menſes iuxta §. Præterea, d. cap. 12. abeſſe non poſſint, teneantur ſingulis horis intereſſe, & diſtributiones ex tertia parte deducta, pro ſingulis Horis aſſignentur. Has verò, de quibus in cap. 3. ſeſſ. 22. ſufficiat præſtare illud ſeruitium, quod cōpetens boni viri arbitrio iudicabitur, etiamſi non expleat numerum nouem menſium, nec obliget ad ſingulas Horas Canonicas; & conſequenter pro ſingulis horis non ſint aſſignandæ diſtributiones quotidianæ, ſed pro illis diebus, & horis in com-
20 petenti ſeruitio comprehenſis. Cum igitur Dignitates huiuſmodi Cæſarauguſtanæ ex ſententia S. Congregationis eodem iure cenſeri debeant, quo cenſentur aliæ, de quibus in cap. 3. ſeſſ. 22. decla-

clararumque ſit Archiepiſcopum potuiſſe, & poſſe ipſis ſtatuere competens ſeruitium iuxta primum decretum: competens harũ dignitatum ſeruitium nõ videtur eſſe præciſè determinãdum ad nouem menſes, & omnium, ſingularumq; horarum intereſſentiã, iuxta §. Præterea Nec vrget quod Conc. in d. §. Præterea, generaliter loquatur, aptumque ſit comprehendere obtinentes quaſcumque dignitates; quia diſpoſitio generalis ſubſequens non refertur ad ea, de quibus ſpecialiter ſupra cautum eſt, ad l. Doli clauſula, de verb. obligat.

21 Itaque ad dubium videtur reſpondendum; Dignitates, & officia obtinentes in prædicta Eccleſia non comprehendi in d. §. Præterea, nec teneri illud ſeruitium præſtare ad eum modum, qui præſcribitur, d. §. Præterea. Sed Archiepiſcopum poſſe ſeruitium illis congruum ſtatuere, ex cap 3. ſeſſ. 22. illudque pro muneribus, & oneribus ipſis dignitatibus incumbentibus moderari, ſimulque rationem habere habitantium extra clauſtrum, in præſcribendis videlicet horis, quibus intereſſe quiſque teneatur. Et iuxta horas, & dies ſeruitij ad hunc modum determinatum diuidendas eſſe diſtributiones in tertia parte quorumcumque fructuum, & prouentuum earum Dignitatum, & officiorum deſumptas, deductis tamen penſionibus, alijſque legitimis oneribus quamdiu durauerint. Quæquidem diſtributiones ab ijs, qui ſpecialiter ſtatuto tempore non deſeruierint, amittantur, & fabricæ Eccleſiæ, aut alteri pio loco iuxta decretum eiuſdem, cap. 3. applicentur. Et ita S. Congregatio reſpondit.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Relatum.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus ad Eccleſiam non confirmatus ſi noli reſidere, non inſtituitur; & confirmatus priuatur appellatione remota.*

2 *Verba in quacumque diſpoſitione cum effectu ſunt accipienda.*

3 *Beneficia ſunt illis conferenda, qui velint, & poſſint reſidere, & curam per ſeipſos exercere.*

4 *Beneficium recipiens non intendens reſidere, vel intendens donec aliud pinguius adipiſcatur, non dicitur canonicè promotus.*

5 *Prælatus inferior poteſt ex iuſta cauſa impertiri licentiam Clerico à ſua Eccleſia abſcedendi.*

Declaratur num. 7.

6 *Prælatorum appellatione veniunt etiam inferiores Epiſcopo.*

8 *Prælatus dicitur qui habet in loco ordinariam iuriſdictionem.*

9 *Prælatus largè dicitur quilibet Clericus habens curam animarum.*

10 *Beneficiatus vt licitè abeſſe poſſit, copulatiuè requiritur honeſta cauſa, & Prælati licentia, & num. 29.*

11 *Prælati etiam in caſibus à iure permiſſis ſine iuſta cauſa non diſpenſant contra ius.*

12 *Beneficiatus vt licitè abeſſe poſſit, requiritur Prælati licentia petita, & obtenta, & num. 29.*

13 *Et Prælato renuente, poteſt adiri ſuperior, qui eum compellat licentiam concedere ſubſiſtente legitima cauſa.*

14 *Beneficiatus, ſi neceſſitas repentina occurrat, poteſt abſcedere etiam Prælato inconſulto, & num. 33. & ſeqq.*

15 *Licentia Epiſcopi an requiratur vt beneficiati abeſſe poſſint temporibus à Concilio permiſſis.*

16 *Canonici vt abeſſe poſſint tribus menſibus à Concilio permiſſis, nec Epiſcopi, nec Capituli licentia, nec cauſa requiritur.*

17 *Epiſcopi vt æqua ex cauſa poſſint quotannis duos, vel tres menſes abeſſe, Papæ, vel Metropolitani licentia non exigitur.*

18 *Licentia an requiratur, vt docentes, vel ſtudentes in Theologia percipiant in abſentia fructus præbendarum ſuarum.*

19 *Dictio omnino, quid importet.*

20 *Parochi etiam per duos, vel tres menſes abeſſe non poſſunt, niſi cauſa prius per Epiſcopum probata, ac de illius licentia inſcriptis.*

21 *Dictio*, quandocumque, *comprehendit omne tempus.*

22 *Conſtitutio Epiſcopi, vt Parochi abeſſe non poſſint vltra duos dies, valida eſt.*

23 *Statutum prohibens ne quiſpiam Curatus ab Eccleſia abſit, etiam vnicum diem, ſine Epiſcopi licentia ſub pœnis pecuniarijs, non eſt contra Concilium Tridentinum.*

24 *Addendum tamen ſtatuto vt detur facultas Vicarijs foraneis concedendi talem licentiam.*

25 *Parocho licet abeſſe ſex, vel ſeptem dies ad inuiſendum parentes ſenes, & pauperes.*

26 *Requiritur tamen licentia Epiſcopi, & n. 32. & 49.*

27 *Parochus an poſſit abeſſe ſine Epiſcopi licentia ob ſolam diſtantiam loci ab Epiſcopo cum æqua diſcedendi cauſa, & n. 29. vſque ad n. 50.*

28 *Et an habens iuſtam cauſam abſcedendi per duos, aut tres menſes ſatisfaciat ſuæ conſcientiæ, ſi iuret grauem ſe habere cauſam, & licentiam petat, licèt non obtineat, & n. 49. & ſeqq.*

29 *Parochus de iure communi abeſſe non poteſt etiam ex iuſta cauſa ſine Ordinarij licentia petita, & obtenta.*

30 *Licentia ſuperioris vbi requiritur, videtur eidem reſeruata cognitio, an caſus ſit licitus.*

31 *Abſentia illicita Beneficiato non permittitur, etiam cum licentia.*

32 *Curatis inferioribus non licet abeſſe etiam per hebdomadã abſque licentia Epiſcopi in ſcriptis, & n. 49*

33 *Parochus abeſſe non poteſt ſine licentia, niſi cauſa tantam requirat celeritatem, vt Epiſcopus conſuli non poſſit.*

Etiam per hebdomadam, n. 49.

34 *Cauſa repentina an in foro conſcientiæ excuſet Parochum ab obtinenda licentia abeundi extra Parochiam, & n. 45.*

35 *Abſentia quæ cenſeatur remota, arbitrarium eſt.*

36 *Cauſas abſentiæ repentinas Epiſcopus non tenetur Metropolitano ſignificare.*

37 *Caſus repentini æquiparantur neceſſitati, quæ non ſuccumbit legi.*

38 *Reſidentiæ decreta non ſunt amarè intelligenda.*

39 *Statuta Epiſcoporum ne Parochi abſint vltra duos dies, licet non ſint contra Concilium Tridentinum, ex ijs tamen iubetur tolli pœna excommunicationis.*

40 *Excõmunicatio nõ infligitur, niſi pro culpa mortali.*

41 *Parochi ab Eccleſia abſentes contra decretum Concilij Tridentini peccant mortaliter, niſi modicitas temporis eos excuſet.*

Vica-

42 *Vicarij foranei licentia permittitur ſufficere vt Parochus abeſſe poſſit in caſibus repentinis.*
43 *Vicarius foraneus non eſt ordinarius.*
44 *Vicarius generalis an poſſit concedere Parocho licentiam abſcedendi.*
45 *Parochus abſens ex cauſa repentina, ac neceſſaria ſine licentia an excuſetur in foro fori.*
46 *Epiſcopi iudicium qualiter ſit informandum in cauſis abſentiæ Parochi.*
47 *Parochus abſcedens ſine licentia ex cauſa repentina non excuſatur à pœna, niſi aut ſtatim reuertatur, aut Epiſcopum certiorem faciat.*
48 *Licentia debet præcedere, nec ſufficit tacita vbi requiritur expreſſa.*
49 *Ignorantia iuris non excuſat Parochum abſentẽ per hebdomadam, etiam ex iuſta cauſa, ſine licentia Epiſcopi.*
50 *Iuramento Parochi ſuper neceſſitate cauſarum abſentiæ non ſtatur.*
51 *Conſcientiæ ſuæ quis relinquitur in materia indifferenti, non autem in prohibita.*

1 RELATVM. Præſentatus ad Eccleſiam, & non confirmatus, quem apparet nolle reſidere, non inſtituitur. Et confirmatus ſine iuſta cauſa non reſidens, priuatur appellatione remota, hoc dicit. Sunt duæ partes. In prima ponitur exceſſus. In ſecunda prouiſio, ibi, *Cum igitur.*

2 Nota primò, in quacunque diſpoſitione verba cum effectu eſſe accipienda, vt hic in littera, & in §. Hæc autem verba, de pœniten. diſt. 1. & in l. 1. §. Hæc autem verba, ff. quod quiſque iur. cum cõcordant. de quibus hic per gloſ. 3. & Hoſt. num. 1. in ver. Cum effectus. Nam rebus, & non verbis legem imponimus, cap. Pſalmiſta, 23. diſt. cap. In Canonibus, verſ. Cuſtodes chartarum, ib. quæſt. 1. l. 1. in fin. C. commun. de legat. Ergo vt Abbas hic dicit in 3. notab. reijciendus eſt intellectus, qui ſolùm ſeruit de vento, & deſeruit verbis, & non rei, vt in cap. Commiſſa, §. Porrò, de elect. lib. 6.

3 Secundò nota, beneficia eccleſiaſtica eſſe illis conferenda, qui velint, & poſſint reſidere, & curam per ſeipſos exercere, vt hic in littera, & in cap. Quia nonnulli, ſupra eod. vnde deducit Hoſt.
4 hic num. 2. in ver. Amoueri, vt ſi quis recipiat Eccleſiam, vel præbendam non intendens reſidere, vel intendens quouſque aliam pinguiorem poterit adipiſci, minus Canonicè promoueatur. Simile in cap. fin. infra de condit. appoſ. & in cap. Sicut vir, 7. qu. 1. Ex tali enim animo ſequitur ambitio, cap. Quia in tantum, & cap. Cum iamdudum, infra tit. prox. licèt huiuſmodi peccatum per pœnitentiam aboleatur, arg. c. fin. infr. de Simon. Et hæc dicta Hoſtienſis ſequuntur Io. Andr. num. 3. in verb. Amoueri, & Card. in 3. notab. De quo tamen dic plenius, vt habetur in d. cap. Commiſſa, §. Cæterum, de elect. lib. 6.

5 Tertiò nota, non tantùm Epiſcopum, ſed etiam Prælatum inferiorem poſſe ex iuſta cauſa impertiri licentiam Clerico, vt à ſua Eccleſia, vel Beneficio abeſſe poſſit. Ad hoc, cap. Licet Canone in fine de elect. lib. 6. & tenent hic Innocen. in fine, Hoſt. num. 3. & communiter DD. vt teſtatur Abb.
6 num. 4. & ſatis clarè deducitur ex hac littera, quæ non loquitur de Epiſcopis, ſed de Prælatis, ibi, *ſuorum Prælatorum*, quorum appellatione veniũt etiam inferiores Epiſcopo, cap. Cum ab Eccleſiarum, vbi optimus textus ſupra de offic. Ordinar. cap. fin. infra de Regular. gloſ. in Clemen. 1. in ver. Prælatum, de elect. plenè Abb. in cap. 2. num. 16. de iudic.

7 Cæterum etſi DD. ſimpliciter tranſeant, hoc tamen ego intelligo ſi inferior Prælatus habeat proprium territorium, & iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem priuatiuè ad Epiſcopum, aliàs enim abſcedendo, licentia non ab inferiori Prælato, ſed ab Epiſcopo petenda eſſet, vt meo tempore reſpondit Sacra Congregat. Concilij ab Archiepiſcopo Theatino conſulta, & ſæpe aliàs. Ad hoc gloſ. notab. in Clem. 1. in ver. diœceſanis, de foro compet. Et quod ſcripſi in cap. Accedentibus, infra de exceſſib. Prælator. & in cap. Significaſti, ſupra de
8 offic. Archid. Et videtur de mente Innocen. & Doctorum hic, quia ſtrictè, & propriè Prælatus dicitur, qui habet in loco ordinariam iuriſdictionem, vt in d. c. 2. de iudic. & ibi gloſ. vlt. & Abbas, d. n. 16. licèt, late ſumpto vocabulo, quilibet Cle-
9 ricus habens curam animarum dicatur Prælatus, vt probatur in cap. Tua, de Cler. ægrotan. & minus latè Prælatorum appellatione intelligantur etiam alij habentes prærogatiuam maiorem ſine iuriſdictione, vt Plebani, Decani, Archipresbyteri, & conſimiles, vt in cap. 1. de ætat. & qualit. & in c. Romana, §. Nec etiam, de foro compet. lib. 6. ſed ſtrictè, vt prædixi, inferiores Epiſcopo non dicuntur Prælati, niſi habeant ordinariam iuriſdictionem, & ad effectum, de quo agitur, niſi illam habeant excluſis Epiſcopis, iuxta gloſſam præallegatam in d. Clem. 1. de foro compet. quam ibi ſequuntur, Cardin. Anchar. & alij communiter.

10 Vltimo nota, in verſ. Niſi fortè, ad hoc vt Clericus Beneficiatus licitè abeſſe poſſit à Beneficio, duo copulatiuè eſſe neceſſaria, videlicet honeſtam cauſam, & Prælati licentiam. Ergo ſola cauſa vtcunque honeſta, & rationabilis ſine Prælati licentia, & diſpenſatione non ſufficit, vt hic, & in cap. Non oportet, de conſecr. diſt. 5. & in cap. Magnæ, de voto. Sicut neque è conuerſo ſufficit licentia
11 Prælati ſine honeſta, & rationabili cauſa. Et eſt ratio, quia Prælati etiam in caſibus à iure permiſſis ſine iuſta cauſa non diſpenſant contra ius, cap. Inſtitutionis, 25. quæſt. 2. & cap. Dilectus, & ibi, *Dixi*, de tempor. ordin. Plenè Archidiac. in c. licet canon. num. 3. verſ. Et ibi, *aſſertiuè dixit*, de elect. lib. 6. Et hodie eſt expreſſum in decreto Concilij Tridentini, cap. 18. ſeſſ. 25.

Nec prædictis obſtat, quod dum hæc Decretalis dicit, vel ſtudio litterarum, videatur velle vt ſtudij cauſa beneficiatus abeſſe poſſit ſine alia licentia, ponderando diſiunctiuam, *vel*, quæ facit caſum diuerſum à præcedenti. Sicut de copula, not. gloſ. Rubr. ff. de iur. & fact. ignoran. Etenim verba illa, *de licentia Prælatorum*, referri debent ad ſequentes caſus de ſtudio, & de aliis honeſtis cauſis. Et poſteriora verba, *vel ſtudio litterarum*, &c. debent intelligi expoſitiuè, non autem diſiunctiuè, vt poſt gloſ. penul. declarat Hoſtien. num. 3. in ver. ſuorum; dicens hunc eſſe verum intellectum, & Card. num. 6. in 2. oppoſit. Et hic ſenſus facilè percipitur legendo litteram ordine inuerſo, videlicet, *Niſi fortè aut ſtudio litterarum, aut pro alijs honeſtis cauſis contigerit eos abeſſe de licentia ſuorum Prælatorum*. Simile in cap. De cætero infra eod.

12 QVAERO, An vt Beneficiatus licitè abeſſe poſſit, ſufficiat Prælati licentia petita, licet non obtẽta.

Reſpondeo non ſufficere, vt probatur in c. Non oportet, il primo, & ibi gloſ. penult. de conſ. diſt. 5. & in cap. Cum ex eo, de elect. lib. 6. Vbi enim lex requirit licentiam ſuperioris, duo intelligitur requirere, ideſt, vt petatur, item vt obtineatur, l. 2. iuncta gloſ. C. de in ius vocan. Et hanc eſſe generalem regulam dicit Ripa in tract. de Peſte in tit. de priuileg. contract. num. 140. poſt Iaſ. in §. Poenales, col. 3. per illum textum, Inſtitut. de action. Vnde non ſufficit petita, niſi in caſu in iure expreſſo, vt in c. Licet, infra de Regular. vt hic per Card. num. 4. in 4. notab. & Abb. num. 5. Et eſt ratio, vt dicam infra num. 28. & ſeqq. Nec refragatur, quod iura nonnunquam exprimant licentiam petitam, & obtentam, vt in cap. Religioſus, de teſtamen. lib. 6. & in Clemen. vn. eod. tit. Etenim hoc faciunt ad maiorem declarationem, quia in caſu illo controuerſum erat apud Doctores, An Religioſus poſſet eſſe executor teſtamenti de licentia ſui Superioris petita, licet non obtenta. Ad quam dubitationem ſubmouendam facta eſt illa expreſſio, vt not. gloſ. in d. Clem. in ver. obtenta, Quod

13 ſi Clerico poſtulanti Prælatus renueret licentiam impertiri, poſſet haberi recurſus ad ſuperiorem ipſius Prælati; & ſubſiſtente rationabili cauſa, poſſet idem ſuperior Prælatum compellere ad eam concedendam; arg. cap. Nullus, de Iurepatr. ſecundum Abb. hic num. 6. verſ. Sed diceres tu, & Ripam de Peſte in d. tit. de priuilegijs contractuum, num. 159. & cenſuit Sacra Congregatio Concilij, vt dixi in cap. Licet, num. 7. infra tit. prox.

14 Cæterùm ſi neceſſitas ſubitò occurreret, beneficiatus poſſet abſcedere, etiam ſuo Prælato inconſulto: nam multoties tempus, ſeu locus non patitur licentiam peti. Ad hoc l. 1. ff. de exercit. action. & l. Tutor qui repertorium, ff. de adminiſtr. tutor. & tenent Doctores in cap. Inter quatuor, infra eod. Ripa loco cit. & Abb. hic num. 6. verſ. Item adde. Quod tamen intellige, vt dicam infra num. 33. & 45.

15 QVÆRO ſecundò, An temporibus à Concilio Tridentino permiſſis Beneficiati abeſſe poſſint ſine Epiſcopi licentia.

16 Pro ſolutione diſtingue. Aut agitur de obtinentibus Dignitates, Canonicatus, Præbendas, vel Portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs. Et hoc primo caſu iam reſpondit S. Congregatio, vt prædicti abeſſe poſſint tribus menſibus à Concilio permiſſis, in c. 12. §. Præterea, ſeſſ. 24. nec Epiſcopi, nec Capituli licentiam, nec cauſam requiri. Circa quod tamen vide quę ſcripſi in d. c. licet, à n. 48. & præſertim n. 52. infra tit. prox.

17 Aut agitur de Parochis, & alijs obtinentibus beneficia, quibus cura animarum incumbit. Et in his difficultas emergit, quia Concilium in d. c. 1. ſeſſ. 23. in verſ. Quoniam, declarat Epiſcopis licere duos, aut tres menſes ſingulis annis abeſſe à ſuis Eccleſijs, cum ex veterum Canonum ſententia qui aliquantiſper tantùm abſunt, non videntur abeſſe. Manifeſtum eſt autem, vt Epiſcopi hos tres menſes abeſſe poſſint, Summi Pontificis, aut Metropolitani licentiam non requiri; quia Concilium etſi pręcipiat legitimas abſentiæ cauſas eſſe à Romano Pontifice, vel Metropolitano examinandas, tamen cauſam in prædictis tribus menſibus abſentiæ dicit tantummodo debere æquam eſſe, eamque abſcedentium conſcientiæ relinquit, quam ſperat religioſam, & timoratam fore, cum Deo corda pateant, cuius opus non fraudulenter agere ſuo periculo tenentur. Itaque vt Epiſcopi duos, vel tres menſes abeſſe poſſint, non requiritur vt cauſa ſit probata à ſuperioribus, & conſequenter alia licentia non exigitur, cum id faciant

18 authoritate illius decreti. Ad hoc gloſ. in cap. Super ſpecula, in ver. de licentia, infra de magiſtr. vbi cum textus dicat, Docentes, & Studentes in Theologica facultate per annos quinque percipere debere de licentia Sedis Apoſtolicæ prouentus præbendarum ſuarum; Gloſſa exponit illud verbum, *licentia*, ideſt generali conceſſa authoritate illius Conſtitut[illegible] non ſit ne[illegible] gentiam impetrare. Simile in c. Non debere, 80. diſtinct. in c. Cunctis, 16. q. 1. & in c. Quoniam, 100. diſtin. cum alijs allegatis in gloſſa. Ergo idem videtur dicendum de Curatis inferioribus; quia quæ fuerunt diſpoſita de Epiſcopis, Concilium ad inferiores Curatos extendit in illis verbis, [Eadem omnino etiam quoad culpam, fructuum amiſſionem, & poenas de Curatis inferioribus Sacroſancta Synodus declarat,

19 & decernit.] Maximè ponderando illam dictionem, *omnino*, quæ idem importat quod *totaliter*, vt per Io. Andr. in c. Si beneficia, de præben. in 6. Et in omni caſu ſecundum Bartol. in l. Græcè, §. poſt litem, ff. de fideiuſſor. Quas ſignificationes, pręter alias plures, ponit etiam Pelin. in c. Ex parte, il primo in principio, verſ. Dicunt hic Moderni, de offic. deleg.

20 Sed his nō obſtantibus tenendum eſt inferiores Curatos non poſse ab Eccleſia abeſse, etiam per illud ſpatium duorum, vel trium menſium ſine licentia Epiſcopi in ſcriptis obtenta. Quia decretum d. c. 1. ſeſs. 23. in verſ. Eadem, etſi totaliter extendat diſpoſita Circa reſidentiam Epiſcoporum ad Curatos inferiores; tamen immediatè ſubnectit limitationem his verbis: [ita tamen vt quandocunque eos, cauſa prius per Epiſcopum cognita, & probata, abeſse contigerit, Vicarium idoneum relinquant. Diſcedendi autem licentiam in ſcriptis, gratiſque concedendam vltra bimeſtre tempus, niſi ex graui cauſa, non obtineant.] Pon-

21 dera primò illam dictionem, *quandocunque*, quæ comprehendit omne tempus, & conſequenter etiamſi contigerit Parochos abeſse duos, aut tres menſes, oportebit cauſam prius cognoſci, & approbari ab Epiſcopo. Deinde pondera ſequentia verba, quę apertè innuunt abſcedendi licentiam eſse omni tempore in ſcriptis, & gratis concedendam. Sed *vltra bimeſtre, non niſi ex graui cauſa*. Quæ cum ita ſint, non licet inferre ab Epiſcopis ad inferiores Curatos, in quibus verba Concilij clara non admittunt interpretationem, ſeu voluntatis coniecturam. l. licet Imperator. ff. de legat. primo, Abb. conſ. 97. Viſo inſtrumento, n. 1. verſ. Et primò quia, lib. 2. Atque ita ſemper intellexit hoc decretum Sacra Congregatio, imò conſulta, an valeat conſtitutio Epiſcopi, vt Parochi non poſſint abeſse vltra duos dies ſine licentia; reſpon-

23 dit valere. Quin etiam cum Epiſcopus Brixien. eſset editurus conſtitutionem prohibentem ne quiſpiam Curatus abeſset à ſua Eccleſia, etiam vnicum diem ſine eius licentia ſub poenis pecuniarijs. Et Parochi eius dioeceſis dubitaſsent, An id Epiſcopo liceret, cum ex Concilio cap. 1. ſeſs. 23. qui pauliſper abeſt à ſua Eccleſia non videatur abeſse: Sacra Congregatio cenſuit non

poſſe

poſse declarari tale ſtatutũ eſse cõtra Concilium,
quod videtur velle ne paulum poſſit abeſse Rector
abſque licentia Epiſcopi, etiam per vnum diem.
24 Expectandum tamen vt Epiſcopus edat Conſti-
tutionem, quæ ſi erit cum aliquo temperamẽto, po-
terit permitti; Sin minus, Sacra Congregatio cu-
rabit addi vt alicui ex Vicariis foraneis detur fa-
cultas concedendi talem licentiam.
25 Nec prædictis aduerſatur, quod cum Parochus
quidam Orioſen. poſtulaſset declarari, an liceret
ſibi à ſua Eccleſia ſex, vel ſeptem dies abeſse vi-
ſendi cauſa ſuos parentes ſenes, & pauperes in-
colentes locum diſtantem per dietam à Paro-
26 chiali. Reſponſum fuerit licere; ſiquidem S. Con-
gregatio tunc conſulta fuit tantummodo ſuper
cauſa abſentię; & ad conſultationem reſpondens,
exiſtimauit cauſam illam eſse æquam, & qualem
exigit Concilium in d. c. 1. ſeſs. 23. ibi, *dummodo
id æqua ex cauſa fiat*. Sed de licentia nihil fuit
quęſitum. Vnde hoc reſponſum intelligi debet
de licentia Epiſcopi, iuxta declarationes aliàs
editas.
27 QVAERO tertio, An ob ſolam diſtantiam lo-
ci ab Epiſcopo cum ęqua diſcedendi cauſa Paro-
chus poſſit abeſse à ſua Eccleſia ſine licentia in
ſcriptis obtenta.
28 An ne habens iuſtam cauſam abeundi extra
Parochiam per duos, aut tres menſes, ſatisfaciat
ſuę conſcientię ſi petat licentiam, iurans grauem
ſe habere cauſam, quam non expediat manifeſta-
re, vt ſic petita licentia abeſse poſſit, licèt Epi-
ſcopus non concedat.
29 Pro ſolutione dubij præmittendum, Curatos
ex diſpoſitione iuris communis non poſse à reſi-
dentia abſcedere, etiam ex iuſta cauſa, ſine licen-
tia Ordinarij: vt eſt textus hic, vbi not. Abb. n. 1.
poſt gl. in c. Præſentium, & c. Si quis in Clero, 7.
q. 1. & dictum eſt ſupra in vltimo notabili, nec
ſufficit licentiam fuiſse petitam, niſi obtenta fue-
rit, c. Tuę, vbi Abb. n. 3. infra eodem, & pariter
30 eſt dictum ſupra in quæſt. 5. n. 12. Ratio eſt quia
vbi requiritur Superioris licentia, videtur illi re-
ſeruata cognitio, vtrum caſus ſit licitus, Abb. in
cap. Vt ſuper, num. 17. de reb. Eccleſ. non alienan.
quaſi ius voluerit occurrere ne quid indiſcretè
agatur, & prouidere etiam in caſibus licitæ abſen-
31 tiæ; nam illicita abſentia non permittitur etiam
cum licentia, vt hic per Abb. nu. 1. conferunt tra-
dita per eundem Abb. in cap. fin. num. 5. cum ſe-
quenti, de Eccleſ. ædifican.
Hanc iuris communis diſpoſitionem Concilium
Tridentinum non ſolum probauit ſuis decretis,
ſed expreſſius, & arctius ſtatuit Epiſcopos, & infe-
riores Curatos non poſſe à ſuis Eccleſijs abeſſe,
niſi ex certis cauſis, & modis explicatis in cap. 1.
ſeſſ. 23. vbi quamuis Epiſcopis indulgeatur aliquã-
to longius abſentiæ tempus ibi, *duos, aut ad ſum-
mum tres menſes*, & relinquatur eorum conſcien-
tiæ iudicium ſuper æquitate cauſę, nec requiratur
licentia pro dicto tempore, vt oſtenſum eſt ſupra
num. 17. inferioribus tamen Curatis viſum eſt non
eſſe idem indulgendum. Ideoque poſt verſ. *Ea-
dem omnino*, adiecta fuit reſtrictio in verſ. *Ita ta-
32 men*, vt dixi latius in præced. quęſt. num. 20. Vnde
infertur non valere argumentum in prędictis:
Hoc licet Epiſcopis per Concilium: ergo & infe-
rioribus: Hinc Sacra Congregatio cenſuit non
poſſe Parochos etiam per duos menſes, imò nec
per hebdomadam abeſſe abſque licentia Epiſcopi,
quę cauſa cognita, & in ſcriptis concedenda eſt.
33 Quibus prę miſſis ad primum dubium reſpon-
detur; non poſſe, niſi cauſa grauis, & neceſſaria
immineret, quę tantam celeritatem requireret,
34 vt Superior pro licentia conſuli non poſſet. Quia
ſola diſtantia, aut caſus repentinus non releuat à
petitione licentię, argumento eorum, quę de con-
ſenſu Superioris requirendo in alienatione rerum
Eccleſię tradit Abb. in cap. fin. num. 8. de Eccleſ.
ædifican. & cumulat Redoan. in tract. de reb. Ec-
cleſ. non alienan. fol. 271. & fol 308. num. 9. Nam
etiam de iure illa tantùm abſentia remota excu-
ſat, quę habetur pro impotentia; Bellam. dec. 661.
35 num. 1. facit cap. Sciſcitatus, de reſcript. Quæ au-
tem abſentia cenſeatur remota, arbitrarium eſt,
ſecundum gloſ. 1. in c. vnico, Ne ſede vacan. in 6.
36 Non obſtat Concilium in d. cap. 1. ſeſſ. 23. ibi,
niſi cum abſentia inciderit, vbi videntur excipi
cauſę notorię, & repentinæ, vt eas nec ſignificari
quidem ſit neceſſe. Quia illud ſpeciale eſt in ab-
ſentia Epiſcoporum, quibus, vt prę miſſum eſt, plus
indulgetur, quàm inferioribus. Et illæ cauſę non
aptantur ad inferiores, vt patet ibi, *propter ali-
quod munus Epiſcopatibus adiunctum*. Imò retor-
quetur argumentum: Nam ſi neceſſe fuit ponere
hanc exceptionem in Epiſcopis vt excuſentur;
Cum nõ ſit eadem repetita in inferioribus, quoad
ipſos manebit regula, de qua in verſ. *Ita tamen*.
Hæc autem ſuprapoſita Regulę exceptio circa
celeritatem defendi poteſt, arg. l. 1. in princ. de
exercit. act. & eſt de mente Hoſtien. & aliorum
in cap. Inter quatuor, infra eodem: & prę ſertim
Abb. hic num. 6. vt dixi ſupra num. 14. Quibus
addo Afflict. deciſ. 189. num. 34. Felin. in c. Que-
relam, num. 11. de iureiur. & in cap. Si pro debili-
37 tate, de offic. deleg. nu. 4. in fine. Ratio eſt, quia
talis caſus æquiparatur neceſſitati, & neceſſitas nõ
ſuccumbit legi, Felin. in d. cap. Querelam, Dec. in
38 l. Quę propter neceſſitatem, de regul. iur. Et quę
ſtatuta ſunt de reſidentia, non ita amarè intelligẽ-
da ſunt. Cardinal. poſt gloſ. in Clem. 1. quæſt. 12.
num. 21. de foro compet.
39 Nec aliter Decreta Concilij Sacra Congregatio
videtur intellexiſſe, quando in nonnullis ſtatutis
Epiſcoporum circa prohibitionem abſentiæ, etiam
ad paucos dies, vt puta duos, vel tres, deſiderauit
aliquod temperamentum, licèt ſenſerit non poſſe
talia ſtatuta declarari eſſe contra Concilium, vt
dixi ſupra num. 23. & ſeq. Et propterea ſuſtulit pœ-
nam excõmunicationis impoſitam aduerſus eos,
40 qui per duos dies abſuiſſent; Cum alioqui legiti-
mè imponatur vbi præſupponitur reatus peccati
mortalis, 11. q. 3. c. Nemo, & c. Nullus, quem rea-
tum incurrunt abſentes contra decretum Con-
41 cilij, d. cap. 1. §. Si quis autem, niſi modicitas tem-
42 poris excuſet. Hinc etiam Sacra Congregatio per-
miſit, vt in caſibus repentinis pro abſentia modici
temporis ſufficeret licentia Vicarij foranei, cum
alioquin Concilium requirat licentiam Ordinarij
43 d. §. Eadem omnino; Et Vicarius foraneus non
ſit Ordinarius, ſed ſolus Vicarius generalis, ad not.
per gloſ. & DD. in cap. Romana, in princip. de
44 appell. lib. 6. Imò poteſt dubitari etiam de Vicario
generali, maxime exiſtente in diœceſi Epiſcopo,
per cap. 2. de offic. Vic. lib. 6. & cap. Cum nullus,
de tempor. ordin. eod. lib. & not. per glo. & Card.
in Clemen. 1. §. Volumus, de foro compet.

Præ-

45 Prædicta autem intelligenda videntur in foro co. ſcientię reſpectu cauſę vrgentis, & difficultatis petendi licentiam; vtrum excuſent à peccato. At in foro fori ita demum videntur excuſari à pœna amiſſionis fructuum abſentes ſine licentia, ſi de graui cauſa, & repentina, vt non potuerit peti licentia, ipſi Epiſcopo deinde conſtiterit; quia neque hoc caſu relinquendi ſunt conſcientiæ ſuę, cui
46 Concilium non admodum confidit. Informabit autem Epiſcopus iudicium ſuum, vt not. Abb. hic num. 6. conſiderata qualitate cauſę, pręiudicij, & difficultatis petendi licentiam. In quibus omnibus ſtatur arbitrio Iudicis, prout in cauſa graui diſcernenda dicit Felin. in d. cap. Si pro debilitate, num. 4.

Hæc cautela ad obuiandum malitijs neceſſaria eſt, & quodammodo exemplo Concilij edocetur adhibenda: nam ſicut de licentijs conceſſis à Metropolitano, vel Suffraganeis in Concilio prouinciali iudicatur; ita inferiores Curati licentiati à iure ex cauſis legitimis; nihilominus expectare debent Epiſcoporum ſuorum iudicium ſuper neceſſitate, & qualitate earundem cauſarum. Ad Felin. vbi ſupra num. 5.

47 Nec excuſarem iſtos à pœna; niſi breui tempore redirent ad reſidentiam, Io. Andr. in d. cap. Inter quatuor, aut cum primum potuerint, Ordinarios ſuos de abſentia, & cauſis faciant certiores: nam
48 ceſſantes inciperent eſſe in culpa. Quod ſi dicatur, quid ergo iuuat imminens neceſſitas cum difficultate, aut impotentia adeundi Ordinarium pro licentia? Reſpondetur, multum, quia aliàs etiamſi ſubeſſet cauſa neceſſaria, propter quam Epiſcopus conceſſurus fuiſſet licentiam diſcedendi; nihilominus abſens ſine licentia puniretur ex præmiſſis, cum licentia præcedere debeat, cap. Licet, de regul. iur. in 6. Hoſt. & Io. Andr. in cap. 1. De his, quæ fi. à Pręl. & vbi requiritur licentia, debet eſſe expreſſa, nec ſufficiat tacita, C. deciſ. 110. num. 7.

49 Ad primam partem ſecundi dubij reſpondetur, ſtante reſponſione ad primum, non poſſe etiam per hebdomadam Parochum abeſſe abſque licentia in ſcriptis obtenta ex diſpoſitione iuris communis, & verbis expreſſis Concilij, d. cap. 1. & aliàs reſponſum fuit à Sacra Congregatione, vt dictum eſt ſupra num. 32. Et conſequenter abſentem ſine licentia, licet ex iuſta cauſa, debere ſuę conſcientię conſulere, quod tranſgrediendo decretum Cõcilij grauiter offendit, cap. 2. de maior. & obedien. Siue ex ignorantia iuris, quę non excuſat. Reg. Ignorantia, de reg. iur. in 6. pręſertim quando lex reſiſtit prohibendo, Dec. in reg. Non videtur dolo facere, ff. eod. tit. ſiue ex contemptu, qui aggrauat peccatum, vt not. Felin. in d. cap. 2.

50 Non obſtat iuramentum, quia illi ſtatur cum quęritur de iurantis conſcientia, cap. Si verò, de ſenten. excomm. non autem in pręiudicium tertij, cap. Cum in iure peritus, de offic. deleg. & multo minus in pręiudicium Eccleſię, cui pręſentia ſui Rectoris ſubtrahitur. Ad Felin. in d. cap. Si pro debilitate, num. 5. vbi tenet allegantem impedimentum teneri illud probare, aliàs non ſtari eius
51 dicto. Quare cum Epiſcopus debeat cognoſcere, & probare cauſam abſentię, non eſt ſtandum iuramento aſſerentis ſe habere cauſam, quam non expediat manifeſtare; ex quo Concilium non reliquit hoc conſcientię Parochi abſuturi, nec ſumus in materia indifferenti, ſed potiùs expreſsè prohibita. Quibus in caſibus non relinquitur quis conſcientię ſuę, Card. in Clem. 1. §. Sanè, num. 2. de foro compet.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Conquerente.

S V M M A R I V M.

1 *Reſidentiam non faciens in beneficio, etiam modicæ æſtimationis, illo priuari debet.*
2 *Beneficium quantumcumque minimum de iure communi perſonalem reſidentiam requirit, & n. 18.*
3 *Solidorum appellatione veniunt vſuales.*
4 *Beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine non requirunt reſidentiam, niſi aliud ſit inductum de iure ſpeciali.*
5 *Beneficia plura obtinens ad ſuſtentationem ſufficientia priuari poteſt, ſicut non reſidens.*
6 *Et quid poſt Concilium Tridentinum.*
7 *Beneficiatus poſt collationem non poteſt opponere quod beneficium ſit tenue, ſed tempore collationis tantum.*
8 *Horas canonicas beneficiatus recitare tenetur, quantumcumque beneficium ſit tenue, & nullum omninò ſeruitium requirat.*
9 *Quod procedit non modo ſi beneficiatus ſit dubius, ſed etiam ſi ſit omninò certus de tenuitate beneficij.*
10 *Capellania ea lege fundata, vt vſufructuariæ manutenere debeant Capellanum, qui omni die celebret, & reſideat in Eccleſia, an ſit Sacerdotalis, &c. & nn. ſeq. vſque in fin.*
11 *Capellanus non tenetur celebrare per ſeipſum, niſi in fundatione cautum ſit, vt per ſeipſum celebret.*
12 *Reſidentiam facere in Eccleſia non Parochiali, nec Collegiata, an importet vt Cappellanus celebrare debeat per ſeipſum, & ſit actu Sacerdos.*
13 *Reſidentia etiam in beneficijs ſimplicibus de iure cõmuni per alium impleri non poteſt.*
14 *Reſidentiæ onus intelligendum eſt cum effectu.*
15 *Parochus licet teneatur ad reſidentiam, poteſt tamen per alium celebrare.*
16 *Reſidere nihil aliud eſt, quam deſeruire.*
17 *Reſidentia continua requirit ſeruitium magis praciſum, & num. 26.*
18 *Teſtator cenſetur ſe retuliſſe ad diſpoſitionem iuris communis.*
19 *Relatio fit ad præcedentiam cum omnibus qualitatibus.*
20 *Verba geminata oſtendunt magis enixam voluntatem.*
21 *Reſidentia ex vulgari vſu loquendi fundatorum intelligitur perſonalis.*
22 *Ad dignoſcendum an Capella ſit Sacerdotalis, multum faciunt prouiſiones ſubſequutæ.*
23 *Obſeruantia longè poſt fundationem non poteſt eſſe interpretatiua actus fundationis.*
24 *Fundationis qualitatibus non poteſt ordinarius derogare, etiam de conſenſu patronorum.*
25 *Status vltimus non attenditur vbi conſtat de contrario ſtatu præcedenti.*
26 *Capella ex eo, quod Capellanus debeat eſſe Presbyter eſt Sacerdotalis, ſed non propterea Sacerdos tenetur per ſeipſum celebrare.*
27 *Fundationis verba quando non reſpiciant actum*

præ-

præſentationis, ſed illius proſecutionem, non requirunt Sacerdotium actu.

28 *Beneficia Sacerdotalia exigunt ſolam habilitatem ad Sacerdotium.*

29 *Capellania Sacerdotalis poteſt conferri ſimplici Clerico in eam ætatem conſtituto, vt infra annum poſſit ad Sacerdotium promoueri, niſi aliud ex fundatione caueatur.*

30 *Verba habentia tractum ſucceſsiuum non requirunt qualitatem actu, ſed ſufficit aptitudo.*

31 *Manutenere idem eſt quod alere, ac ſuſtentare.*

32 *Fundationis verba, pro ſuſtentatione Clerici, qui diuinis inſeruiat, non reſpiciant actũ præſentationis.*

1 CONQVERENTE. Qui non reſidet in beneficio etiam modicæ æſtimationis, illo priuari debet, hoc dicit ſecundum omnes. Et ſunt duæ partes. In prima impetrantis querela. In ſecunda commiſſionis forma, ibi, *Fraternitati*.

2 Nota primò, ibi, *viginti ſolidos*, beneficium quantumcumque minimum; puta viginti ſolidorum, ex quo habetur pro titulo, de iure communi perſonalem reſidentiam requirere, adeout non reſidens beneficio priuari debeat, & ita hìc eſt caſus ſecundum Hoſtien. in princ. & num. 3. & Io. Andr in ſumm. textus, cui Butr. Card. Anchar. Imol. & reliqui conſentiunt. Rebuff. in tract. no-
3 min. quæſt. 2. num. 25. Et quamuis ſolidorum multiplex ſit acceptio, vt latè per Couar. Variar. reſol. cap. 11. num. 3. & ſecundum, Abb hìc in 2. notab. hæc Decretalis intelligi poſſit de ſolidis aureis, ſeu legalibus, quorum ſeptuaginta duo vnam libram conſtituunt, vt l. Quotieſcumque, & ibi glo. vlt. & Bart. C. de ſuſcept. & Anchar. lib. 10. Melius tamen Cardin. in 1. notab. dicit hoc debere intelligi de ſolidis vſualibus, qui ſcilicet communiter currunt; & ſic non requiritur vt ſeptuaginta duo faciant vnam librã auri, & ſequitur hic Io. de Imol. num 3. allegans textum cum gloſ. in c. 2. de malefic. & hæc eſt veritas, vt inquit Alex. de Næuo hic num. 5. qui idem tenuit poſt Petr. de Anchar. in c. Quanto, num. 93. ſupra de iureiur. Et ita accipiendo viginti ſolidos pro paruis, & communiter currentibus, iſte textus optimè probat beneficium quantumuis tenue de iure communi obligare ad perſonalem reſidentiam.

4 Dixi de iure communi, quia ex generali conſuetudine beneficia ſimplicia reſidentiam non requirunt, niſi aliud ſit inductum de iure ſpeciali, vt notat gloſ. in cap. Gratiæ in ver. de iure teneri, de reſcript. lib. 6. Lap. alleg. 36. in princ. Felin in c. Delectus, il 2. num. 1. de reſcript. Rebuff. in Praxi benefic. in tit. diſpenſatio de non reſid. n. 8.

5 Secundò nota ibi, *vel quod eidem Eccleſiæ non deſeruiat*; hos duos caſus æquiparari, videlicet habere plura beneficia ad ſuſtentationem ſufficiẽtia; vel habere alterum, & in illo non reſidere: nam quodcumque iſtorum ſub disiunctione poſitorum probetur, ſilentium imponitur, vt in textu. Vnde ſicut pluralis priuari poteſt beneficio, ita & non reſidens, vt hìc notat gloſ. vlt. Innoc. in princ. Hoſt. in 2. & alii communiter. Verum hodie iſta æquiparatio non procedit, quia ex Concilio Tridenti-
6 no cap. 17. ſeſſ. 24. obtinens beneficium ſufficiens, ſi ab Ordinario obtineat ſecundum, etiam inſufficiẽs, adepta pacifica poſſeſſione ſecundi, perdit primum ipſo iure; & ſi vtrumque retinere perrexerit, vtroque remanet ipſo iure priuatus, ex cap. 4. ſeſſ. 7. vt ſcripſi plenè in cap. De multa, in 1. notab. n. 3. & in cap. Cum iamdudum, num. 37. 44. & 70. infra de præben. & ſic hodie duriùs agitur cum plurali, quã cum abſente, qui non eſt priuatus ipſo iure, ſed priuandus per ſententiam, vt hìc.

7 In gloſ. *percipere*. Nota bene hanc gloſſam iuncto textu, quod impetrans poteſt quidem opponere, quod beneficium ſit exigui valoris, & inſufficiens ad neceſſariam vitæ ſuſtentationem tempore collationis dumtaxat, ſed non poſtea, vt c. Dilectiſſimi, 8. quæſt. 2. Propterea enim hic Papa non reſpondit allegationi eius, qui excipiebat de tenuitate beneficij, quia huiuſmodi allegatio poſt collationem non erat iuridica; nam ex quo ſemel conſenſit, quamuis paupertate laboret, non poteſt amodo diſſentire, ſed debet proprijs manibus ſibi victum quærere, cap. Clericus victum 91. diſt. & ita hic notat gloſ. præalleg. Io. Andr. poſt. Aegid. num. 1. in ver. vix, Cardin. num. 1. in 1. oppoſitione, Anch. in 1. notab. Abb. num. 6. & Io. de Anan. n. 2. in
8 1. notab. Ex hoc notabiliter infero, vt tenuitas beneficij non excuſet beneficiatum à recitatione diuini officij, quod efficaciter probat hoc caput, quia ſicut non excuſatur à reſidentia ex eo quod ex beneficio vitæ neceſſaria non percipiat, vt hìc patet; ita nec excuſatur ab horis dicendis: nam, vt formaliter, inquit Cardin. in clem. 1. num. 9. de celebrat. Miſſar. imputet ſibi ſi beneficium non ſit competens, quia nihilominus tenebitur ad horas ex quo fecit ſe ad hoc intitulari. Idem Goffred. in d. c. Clericus victum 91. diſt. & ſequitur Syluest. in ver. Hora num. 3. verſ. Nec poſſunt ſe excuſare ratione exiguitatis, & Tabien. in eodem ver. n. 1. in fin.

Et ſtringitur argumentum, quia multa ſunt beneficia, quæ nullum omninò ſeruitium requirunt, vt præſtimonia, & præſtimoniales portiones. Et tamen illa obtinentes obligantur ad dicendas Horas Canonicas, vt in extrauag. Pij V. 135. quæ incipit, *Ex proximo*, §. verſ. 1. Declarantes, in Bullar. tomo 1. pag. 347. Ergo arctior eſt obligatio dicendi officium, quam reſidendi. Et conſequenter ſi exiguitas beneficij non excuſat à reſidentia, multò minus ab horis dicendis, cap. Ex parte, il 3. de decim. Cum præſertim Conſtitutio Pij V. vtatur verbis illis vniuerſalibus, *& qualiacumque alia beneficia*, quæ comprehendunt etiam minima, ex his quæ ſcripſit Aym. conſ. 194. verb. tranſactionis, col. antepenultima, verſ. Secundò, & verſ. Tertiò, & conſ. 227. Goffredus, num. 12. verſ. Octauo conſidero. Ex quibus patet quam malè Salas in 1. 2.
9 quæſt. 21. tract. 8. diſp. vnic. ſect. 17. num. 154. in fin. ſcriptum reliquerit beneficiatum non teneri diuinum officium recitare, cum dubitat an beneficium ſit tenue, necne: imo enim ad hoc obſtringitur non modo cum dubius eſt, quo caſu tenetur ſequi ex præcepto partem tutiorem, vt probaui latiſſimè in cap. Ne innitaris, à num. 114. vſque ad nu. 125. ſupra de Conſtitut. ſed etiam quando eſt omnino certus de exiguitate beneficij, vt ex dictis conſtat.

10 Ex facto quæſitũ eſt an poſito tenore fundationis infraſcriptæ beneficium, de quo agitur, ſit Sacerdotale, ita vt actu Sacerdoti ſit conferendum. Vſufructuariæ teneantur, & debeant manutenere vnum Capellanum, ſeu Presbyterum, qui omni die celebret, & celebrare debeat Miſſam vnam in Eccleſia per ipſum teſtatorem fundata, &

poſt

poſt earum obitum per. N. & N. quos elegit in patronos dictę Eccleſiæ, manuteneri debeant duo Capellani, qui omni die reſidentiam faciant in dicta Eccleſia, & qui celebrent, & celebrare debeant Miſſam in eadem.

Præſens quęſtio duas habet inſpectiones. Altera eſt, An capella, de qua agitur, ſit Sacerdotalis. Altera an requirat ſacerdotium actu. Quoad primã inſpectionem, omiſſa priori clauſula fundationis, de qua inter partes non controuertitur, videtur reſpondẽdum capellam eſſe Sacerdotalem ex poſterioribus illis verbis; Manuteneri debeant duo Capellani, qui omni die reſidentiam faciant: Non quia directè teſtator iuſſerit eligi Capellanos Presbyteros, ſed quia cenſetur voluiſſe, vt eligantur Capellani, qui per ſeipſos Miſſas celebrent, quod perinde eſt, ac ſi voluiſſet vt Presbyteri eli-
11 gerentur. Quamuis enim ſępè aliàs S. Congregatio Concilij, & præſertim die 6. Iulij 1581. quam Rota ſecuta eſt in cauſa Romana Capellaniæ coram Card. Pamphil. declarauerit non teneri Capellanum ſacros Ordines ſuſcipere, ſed per alium Miſſarum oneri ſatisfacere poſſe, dummodo in fundatione cautum non ſit, vt Capellanus per ſeipſum celebret, ſecuta opinionem Lapi in ſuis al-
12 legat. videlicet 36. 116. & 117. Nihilominus in caſu præſenti ſatis videtur cautum in fundatione, vt Capellanus debeat per ſeipſum inſeruire ex illis verbis. Et qui omni die reſidentiam faciant in dicta Eccleſia, ex pluribus.

13 Et primò, quia cum dicta capella, nec parochialis ſit, nec collegiata, ac proinde onus non habeat curæ, vel chori, ex nullo alio capite poterat exigere reſidentiam, quam ratione celebrationis Miſſarum. Sed oneri reſidentię de iure etiã in beneficijs ſimplicibus non poteſt per alium ſatisfieri, vt hic, & in cap. ſuper inordinata, vbi DD. infra de præben. Ergo nec Miſſis celebrandis, quarum ratione in caſu præſenti requiritur reſidentia,
14 ideſt perſonale ſeruitium Nam alioquin onus reſidentię fruſtra fuiſſet impoſitum à teſtatore, niſi Capellanus teneretur per ſeipſum inſeruire, cap. Quia nonnulli ſupra, eod. Benè Card. in Clem. vnica, num. 22. de foro compet. vbi ait onus reſidentiæ eſſe intelligendum cum effectu; pręſertim cum hoc caſu Capellani arctentur ad reſidentiam continuam, vt in verbis, *omni die*.

15 Et per hoc reſpondetur ad allegat. Lap. 116. n. 9. in fin. verſ. Etſi dicas, vbi dicit Parochum licet teneatur ad reſidentiam, poſſe tamen per alium celebrare, cum non teneatur per ſeipſum. Id enim ſi verum eſt, procedit quia illa reſidentia in Parocho ſatis operatur, ideſt, quoad Sacramentorum adminiſtrationem, Verbi Dei prædicationem, &c. At in caſu, de quo agitur, eſſet omnino inutilis, cum nullum aliud onus adſit, quàm celebratio Miſſarum.

16 Secundò, Reſidere nihil aliud eſt, quã deſeruire, vt hic eſt textus apertus in illis verbis, *vel quod eidẽ Eccleſia non deſeruiat*, & notat Hoſt. in Sum. de Cler. non reſid. nu. 2. verſ. Qualiter autem, & expreſſius Card. in Clem. 1. nu. 22. verſ. Decimotertio quæro, de foro comp. Sylu. in verbo Reſidentia, in princ. Præpoſit. in cap. Peruenit, n. 4. verſ. Et nota quod reſidere eſt deſeruire, 7. quæſt. 1. Sed Capellani hoc caſu tenentur reſidere per ſeipſos, cum non admittatur reſidentia per ſubſtitutum, d. cap. Super inordinata: Ergo etiam tenentur per ſeipſos inſeruire. Vnde Nauarr. conſ. 6. num. 3. de Cler. non reſid. aſſerit, hæc verba *reſi-
17 deat, interſit, cantet*, vel *ſeruiat*, eſſe æquipollentia, cum præſertim reſidentia, de qua in caſu noſtro, ſit de illa ſpecie arctiori, quam ponit Innoc. in c. fin. in fin. de præben. ob verba illa fundationis, *omni die*. Quo caſu requiritur ſeruitium magis præciſum, vt per Innoc. ibi: & Nauar. conſ. 4. num. 4. de Cler. non reſid.

Tertio. Cum teſtator locutus eſt de reſidentia, dicendus eſt intellexiſſe de illa, quam requirunt huiuſmodi beneficia ſimplicia de iure comm. vt in hoc c. Oldr. conſ. 140. n. 3. ver. Etſi dicatur, Rebuff. in prax. tit. de non reſid. n. 7. Anch. conſ. 233.
18 num. 3. Sed beneficia ſimplicia de iure communi requirunt reſidentiam perſonalem, vt dixi ſupra in 1. notab. & tradit Abb. in d. cap. Super inordinata, num. 5. vbi nota, inquit tex. apertum, quòd quis tenetur per ſe deſeruire etiam in beneficio ſimplici. Et eſt communis DD. concluſio, vt teſtatur Nauar. conſ. 6. num. 2. de Cler. non reſid. Ergo & beneficium de quo agitur requirit perſonalem reſidentiam, quaſi videatur redijſſe ad primæuam naturam ſuam, arg. l. Si vnus, §. Pactus ne peteret, ff. de pact.

19 Quartò. Verba illa fundationis, *& qui celebrent*, &c. faciunt relationem præcedentium cum omnibus qualitatibus, Bart. in l. Si quis ſeruus, §. fin. verſ. Sed quæro, de leg. 2. Alex. conſ. 112. num. 2. lib. 1. & conſ. 141. num. 1. lib. 2. Sed verba illa antecedentia, *qui omni die reſidentiam faciant*, &c. important onus perſonale, vt ſuperiùs dictum eſt. Ergo etiam illa immediatè ſequentia, *& qui celebrent, & celebrare debeant*, &c. idem onus per-
20 ſonale important præſertim ob dictiones geminatas, *celebrent*, & *celebrare debeant*, &c. quæ oſtendunt magis enixam fundatoris voluntatem, vt in terminis Pariſ. conſ. 50. num. 15. lib. 4.

Quintò. Hanc opinionem videtur ſequi Lap. alleg. 117. n. 2. verſ. Nec etiam requirit. Vbi ſentit Presbyterum tunc poſſe per alium inſeruire, cũ verba fundationis illum non arctant ad reſid. Et idem Lap. alleg. 35. num. 4. vbi ait ſatis eſſe per Vicarium deſeruire, vbi non exigitur à iure perſonalis reſidentia, quaſi ſentiat oportere deſeruire per ſeipſum, vbi perſonalis reſidentia requiritur, vt in caſu præſenti; & loquitur in terminis Capella-
21 niæ, & de communi vſu loquendi fundatorum in hac ſpecie teſtatur Nauar. conſ. 6. num. 6. de Cler. non reſid. vbi ait ſecundum vulgarem modum intelligendi eorum, qui fundant huiuſmodi Capellanias, per reſidentiam intelligi perſonalem.

22 Quæ confirmantur ex prouiſionibus immediatè ſubſecutis de Sacerdotibus, quæ multum faciunt ad cognoſcendum an Capella ſit Sacerdotalis, vt in ſpecie Pariſ. d. conſ. 50. num. 19. lib. 4. Lamber. de Iurepatr. in 1. parte lib. 1. in 2. quæſt. principali, art. 4. & lib. 2. quæſt. 7. art. 3. num. 22. Et dixit Rot. in Salamantina Cappellaniæ 12. Iunij 1598. coram Orano. Et in Alexandrin. Decanatus 19. Iunij 1598. coram eodem, & in Recanaten. Beneficij 14. Martij 1608. coram Cardinali Lancellotto, quæ habetur in Recen. deciſ. 216. num. 2. part. 2.

23 Nec obſtat, quòd vltimo loco fuerit præſentatus ſimplex Clericus, Aym. conſ. 100. num. 11. Siquidem hęc pręſentatio tanquam longè facta poſt fundationem Capellę non poteſt deſeruire pro obſer-

ſer-

ſeruantia interpretatiua actus fundationis, vt decidit Rota Rom. 19. Octobris 1588. in Tiraſonen. Iuris præſentandi coram Bubalo, & in d. Alexan-
24 drin. Decanatus coram Orano, 12. Iun. 1598. Præterquamquod hodie ex decreto Concil. Trident. cap. 5. ſeſſ. 25. de reform. non eſt in facultate Ordinarij derogare qualitatibus in fundatione appoſitis, etiam de conſenſu patronorum, vt cenſuit
25 S. Congregatio, & dixit Rota in d. Alexandrin. Et vbi conſtat de certo ſtatu præcedenti, vt hoc caſu, non attenditur vltimus ſtatus contrarius, vt in puncto dicitur fuiſſe reſolutum in cauſa Caputaq. ſeu nullius iuriſpatr. coram Clemente VIII. prima Martij 1574. & 11. Martij 1575. & in alia Peruſin. ſancti Biſignati coram Cardin. Pamph. 13. Martij 1588. & in eadem 17. Martij 1589.

Vltimò, pro hac ſententia videtur in terminis eſſe indicta deciſio S. Congregationis edita tempore Cardinalis Matthęi, videlicet.

Poſito tenore fundationis; Sint tres voces in præſentando Sacerdotem, & Capellanum d. Capellę, qui ſeruiat in diuinis eidem Capellę, & ibidem continuè diuina celebret, Miſſam, & officia diurna, & nocturna, & reſidentiam continuam faciat, &c.

Quæritur an Rector dictę Capellę teneatur reſidere, ac munia ſupradicta adimplere per ſeipſum. S. Congregatio cenſuit, huiuſmodi Rectorem teneri reſidere, ac munia huiuſmodi explere per ſeipſum.

26 Vbi notandum eſt, S. Congregationem non fuiſſe motam ex illis verbis: *ſint tres voces in præſentando vnum Sacerdotem*, &c. quia ex hoc ſolùm infertur, vt Capella ſit Sacerdotalis, ſed non infertur, vt Sacerdos teneatur per ſeipſum inſeruire: iam enim S. Congregatio declarauerat ex verbis fundationis, quod debeat eligi Presbyter Capellanus, inferri tantum, vt Capella ſit Sacerdotalis; ſed tamen Presbyterum poſſe per alium inſeruire. Sed S. Congregatio mota eſt ſimpliciter ex illis verbis: *Et reſidentiam continuam faciant*, quę important onus perſonale. Ex quibus cum huic parti videantur fauere ius commune, vulgaris vſus loquendi teſtatorum, obſeruantia ſubſecuta, ac reſolutio, S. Congregationis, videtur poſſe tuto reſponderi dictos Capellanos teneri per ſeipſos celebrare, ac propterea Cappellam eſſe Sacerdotalem.

27 Quoad ſecundam inſpectionem, videlicet an requiratur vt Capellani præſentandi ſint actu Sacerdotes, quod eſt alterum caput dubitationis per manus tranſmiſſum. Videtur negatiuè reſoluendū; quia quotieſcunque verba fundationis non reſpiciunt actum præſentationis, ſed potiùs illius proſecutionem, ſatis eſt, vt præſentatus ſit Sacerdos habitu, licet non actu, Abb. in cap. Cum in cunctis, §. Inferiora, ſub num. 10. & ibi etiam Dec. n. 12. de elect. Vital. in Clem. 2. §. In illa, num. 16. poſt Imo. col. 10. de æt. & qualit. & ſenſit ſępius Rota; & præſertim in cauſa Rom. Capellanię 19. Martij 1586. & die 14. Nouembris 1586. & 23. Ianuarij 1589.

28 Et confirmatur, quia regula eſt in beneficijs Sacerdotalibus ſufficere ſolam habilitatem ad Sacerdotium, c. 2. cum ibi not. de inſtit. lib. 6. Abb. & Dec. poſt Innoc. in d. §. Inferiora, Rolan. conſ. 42. num. 59. lib. 1. vbi teſtatur de communi, & in terminis capellanię Sacerdotalis de recepta opinione teſtatur Nauar. conſ. 7. in fin. de præbend.

29 Vnde S. Congregatio cenſuit huiuſmodi capellanias poſſe conferri ſimplici Clerico, in ea tamen ætate conſtituto, vt intra annum ad Sacerdotium promoueri queat, niſi alia eſſent verba in fundatione poſita, quę requirerent obtinentem tempo-
30 re collationis eſſe actu Presbyterum. Verba autem præſentia fundationis ſunt, *Manuteneri debeant duo Capellani*: quę habent potius tractum ſucceſſiuum, quo caſu nō requiritur qualitas actu, ſed ſufficit aptitudo, Alex. conſ. 101. num. 13. lib. 7. Soc. in l. Solemus, in fin. ff. de cond. & demonſtr. Dec. conſ. 480. num. 8. Ruyn. conſ. 9. num. 8. lib. 1.
31 Hoc enim verbum, *manutenere*, in caſu præſenti idem importat, quod *alere*, ſeu *ſuſtentare*, quod vulgariter dicitur (*mantenere*) vt in ſimili conſuluit, Bald. conſ. 110. per totum, & conſ. 145. per
32 totum, lib. 3. In verbo autem, ſuſtentationis, quod æquipollet verbo, manutentionis, adeſt in puncto deciſio Rotę in d. Rom. Capellaniæ die 19. Martij 1586. Vbi deciditur, verba illa in fundatione capellanię Sacerdotalis appoſita, nempè *pro ſuſtentatione vnius Clerici, qui in diuinis inſeruiat*, &c. non reſpicere actum præſentationis, ſed illius proſecutionem; ideoque non requiri Sacerdotium actu. Atque ex his videtur concludendum, capellam prædictam eſſe quidem Sacerdotalem, ſed non requirere Sacerdotium actu, & hęc pars mitior videtur, & magis conſona voluntati fundatoris, qui in ſecunda parte fundationis non meminit qualitatis Presbyteratus, ſicut fecerat in priori parte.

De hac materia ſcripſi latiſſimè in cap. Vt Abbates, & in cap. Quæris, ſupra de ætat. & qualitat. vbi plenè videas.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. De cætero.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus exiſtens in ſeruitio Epiſcopi percipit fructus beneficij, ſed non diſtributiones quotidianas.*

2 *Et quid de exiſtente in ſeruitio inferioris Prælati, & num. 6.*

3 *Beneficiatis abſentibus de iure communi nihil debetur ex reditibus beneficij.*

4 *Abſentes pro ſeruitio domini ſui pro præſentibus ſunt habendi.*

5 *Epiſcopi habere poſſunt duos Canonicos tantùm pro ſeruitio ſuo, etiam ſine Capituli conſenſu, & non probata vtilitate Eccleſiæ. Declaratur n. 12.*

6 *Prælati inferiores an vti poſſint opera duorum Canonicorum ſine Capituli licentia, vel non probata Eccleſiæ vtilitate.*

7 *Epiſcopus an, & qualiter pro ſuo ſeruitio habere poſſit vltra duos Canonicos, & num. ſeq.*

8 *Licentia Capituli non requiritur vt plures Canonici, quàm duo abeſſe poſſint ex cauſa vtilitatis Eccleſiæ, ſed ſufficit licentia Epiſcopi.*

9 *Diſtributiones quotidianæ abſentibus non debentur, quantumcunque abſint ex iuſta cauſa.*

10 *Diſtributionum quotidianarum quæ ſit natura.*

11 *Canonici duo, vel Beneficiati abſentes pro ſeruitio Epiſcopi an percipere debeant ſine diminutione diſtributiones quotidianas, in quibus vniuerſi Ca-*

pituli reditus conſiſtunt, & num. ſeq. vſque in finem.

11 *Abſentes pro ſeruitio Epiſcopi, quatenus Epiſcopus eſt, cenſentur abeſſe pro ſeruitio Eccleſiæ.*

13 *Eccleſia eſt in Epiſcopo.*

14 *Beneficiati Cathedralis Eccleſiæ, ſicut & Canonici abſentes pro ſeruitio Epiſcopi percipiunt integrè fructus beneficiorum ſuorum.*

15 *Canonici duo cogi poſſunt, etiam inuiti, Epiſcopo inſeruire.*

16 *Abſentiæ cauſa quædam probabilis eſt, quædam neceſſaria.*

17 *Diſtributiones quotidianas de iure communi integrè lucrantur duo Canonici in ſeruitio Epiſcopi exiſtentes, ſi vniuerſi Capituli reditus huiuſmodi diſtributionibus conſtent. Et quid poſt Concilium Tridentinum n.29. vſque in finem.*

18 *Diſtributiones quotidianæ ſuccedunt loco fructuum præbendæ, vbi nulli ſunt reditus à diſtributionibus diſtincti, & n.23.*

19 *Intellectus, cap. Olim de verbor. ſignificat.*

20 *Priuilegia iuris ita intelligi debent, vt aliquid operentur, & non ſint eluſoria.*

21 *Abſentia pro ſeruitio Epiſcopi, & ſtudiorum cauſa æquiparantur.*

22 *Studiorum cauſa abſentes de iure communi integrè percipiunt diſtributiones quotidianas, in quibus reditus omnes conſiſtunt.*

23 *Idem in obtinentibus ex diſpenſatione Apoſtolica Canonicatum, & Parochialem.*

24 *Canonici nullum detrimentum ſentire debent ex abſentia, cum non ſtat per eos quominus reſideant.*

25 *Diſtributiones quotidianæ debentur Canonico ab Eccleſia per vim expulſo.*

26 *Item iniuſtè excommunicato, aut carceri mancipato, ſi antea ſolitus erat diuinis intereſſe.*

27 *Victualia cur dicantur diſtributiones quotidianæ.*

28 *Diſtributiones quotidianæ propriè quæ ſint.*

29 *Canonici abſentes pro ſeruitio Epiſcopi poſt Conciliũ Tridentinum percipere debent duas tantùm tertias partes diſtributionum, vbi alij non ſunt reditus à diſtributionibus ſeparati, & num. ſeq. vſque in finem.*

30 *Diſtributiones vbi nullæ ſunt, vel tenues, tertia pars fructuum ſeparari debet, & in diſtributiones conuerti.*

31 *Fictio non eſt tantæ potentiæ, quanta eſt veritas, & naturalis actus.*

32 *Natura primæua facilius retinetur, quàm noua inducatur.*

33 *Naturalis cauſa præfertur accidentali.*

34 *Canonici ſtudiorum cauſa abſentes poſt Concilium Tridentinum lucrantur duas tertias partes quotidianarum diſtributionum, in quibus redditus omnes conſiſtunt, amiſſa alia tertia, quæ accreſcit inſeruientibus.*

1 DE CAETERO. Legitur dupliciter. Primò exponendo litteram, ibi, *In ſeruitio tuo*, ideſt, Epiſcope; nam Epiſcopo loquitur ſecundum Hoſt. in princ. Et iuxta hanc lecturam ſummatur ſic. Qui eſt in ſeruitio Epiſcopi percipit fructus beneficij tanquam reſidens, ſed non diſtributiones quotidianas. Se-
2 cundò legitur intelligendo litteram generaliter nõ tantùm in Epiſcopo, ſed etiam in quocunque alio Prælato habente in ſubditos ordinariam iuriſdictionem, prout intelligit Innocentius, cuius opinionem ſequuntur communiter Doctores, vt hic teſtatur Abb. num.3. Nam littera ſimpliciter dicit, *In ſeruitio tuo*, nec colligitur ex ſupraſcriptione, cui hæc Decretalis Epiſtola directa fuerit. Et fortè Pontifex reſcripſit inferiori Prælato. Et eadem ratio militat in omnibus Prælatis reſpectu ſubditorum, vt dicunt Io. Andr. Butr. Abb. & alij. Niſi tamen Canonici, vel inferiores Clerici hoc malitioſè procurarent, vel affectarent, arg. l.2. §. Si quis caution. & l. qui mittuntur, cum duabus ſeqq. ff. ex quib. Can. maior. ſecundum Innoc. Hoſt. & Io. Andr. Et iuxta hanc lecturam Decretalis hoc intendit; Canonicus, qui eſt in ſeruitio Prælati, fingitur reſidere. Diuiditur in duas partes. Primò ponit dictum. Secundò exceptionem, ibi, *Niſi fortè*.

3 Nota primò caſum in iure expreſſum, in quo Canonici percipiunt in abſentia fructus præbendæ: Regula enim eſt in oppoſitum, quia abſentibus nihil debetur ex reditibus beneficij; & hoc eſt ius commune, cap. Cum omnes; vbi hoc notat gloſ. 1. ſupra de Conſtitution. cap. Peruenit, il 2. de appellat. cap. Inter quatuor, & cap. fin. infra eod. glo. in cap. prox. in ver. deſeruiat, ſupra eodem, Butr. hic num.2. & alij apud Couarr. lib.3. variar. reſol. cap.13. nu.3. verſ. Verùm. Sed fallit in Canonicis in ſeruitio Epiſcopi exiſtentibus, vt hic patet. Et
4 ſufficit vt abſint pro ſeruitio Epiſcopi, quatenus Epiſcopus eſt, licèt verè vtilitatem Eccleſiæ nõ proſequantur, ſecundum Doctores, vt latiùs dicam infra num.12. Ad hoc textus optimus, in l. Teſtamento, ff. de alimen. & cibar. lega. & in l. prædia, §. 1. ff. de fund. inſtrum. vbi abſentes pro ſeruitio domini ſui pro præſentibus ſunt habendi.

5 Dicit tamen notabiliter Hoſt. hic. num.1. verſ. Dicas, hoc eſſe priuilegium Epiſcopi ſpeciale vt poſſit pro ſeruitio ſuo vti opera duorum Canonicorum, etiam ſine Capituli conſenſu, & non probata vtilitate Eccleſiæ, iidemque Canonici percipiant in abſentia fructus præbendarum ſuarum.
6 Sed in alijs inferioribus Prælatis neceſſariam eſſe licentiam Capituli, vel ſaltem probationem neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiæ, cap. Ex parte tua, infra eod. Et ſequitur Io. Andr. num.1. Et hoc modo conciliari poſſunt opiniones, & lecturæ, de quibus ſupra in princ. licèt Butr. & Abb. ambo nu.3. haud fideliter videantur retuliſſe verba Ho-
7 ſtien. Nam ſecundum eos Hoſt. dicit Epiſcopum habere poſſe in ſuo ſeruitio duos Canonicos, licèt non probet vtilitatem Eccleſiæ; ſed vltra duos habere non poſſe, niſi de Capituli conſenſu, & probata Eccleſiæ neceſſitate, vel vtilitate. Sed verè Hoſt. nihil expreſſit de Canonicis vltra numerum duorum; ſed de Prælatis inferioribus, inter quos, & Epiſcopum conſtituit illam differentiam vtilita-
8 tis Eccleſiæ, vt ex illius verbis videre eſt. Præterea in ſecundo caſu Hoſtienſis non requirit conſenſum Capituli, & probationem prædictam copulatiuè, ſicut referunt Butr. & Abb. ſed alternatiuè; ait enim, In alijs autem Prælatis inferioribus requirenda eſt Capituli licentia, vel ſaltem probatio, &c. Et meritò, quia ſufficit licentia Epiſcopi vt Canonici abeſſe poſſint ex cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiæ, cap. Cum non deceat, de elect. in 6. & cap. vn. de Cler. non reſident. eod. lib. Dictũ tamen ipſorum eſt in ſe verum, quia Epiſcopus nõ poteſt in ſuo ſeruitio adhibere vltra duos Canonicos, vt probatur in d. cap. Ad audientiam, infra eodem;

eodem; vbi omnes notant. Et quamuis hęc Decretalis loquatur ſimpliciter de Canonicis ſine vlla numeri pręfinitione; tamen declarari, & reſtringi debet per d. cap. Ad audientiam, quod ſpecialiter loquitur de duobus, idque Eccleſiarum vſus approbauit.

9 Secundò nota in verſ. *Niſi fortè*, victualia, ſeu diſtributiones quotidianas nō deberi abſentibus, quantumcumque abſint ex iuſta cauſa, ſicut non debentur Canonicis in ſeruitio Epiſcopi exiſtentibus, vt hic patet, & not. Petr. de Anchar. in ſecun-

10 do notabili. Etenim harum diſtributionum ea eſt natura, vt non debeantur his, qui fictè, & per iuris interpretationem, ſed his tantùm, qui verè ſtatis horis interfuerint, vt in cap. vnico inſr. eod. lib. 6. innouato à Concilio Tridentino in cap. 12. verſ. Diſtributiones verò, ſeſſ. 24. & tradit Couarr. lib. 3. variar. reſolut. c. 13. num. 2. verſ. Nam harum diſtributionum.

An autem, & in quibus caſibus obtinētes beneficia in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſijs licitè percipere poſſint in abſentia fructus præbendę, vel diſtributiones quotidianas, ſcripſi latiſſimè in cap. Licet, infra tit. prox. à num. 15. vſque ad num. 171.

11 QVAERO, An duo Canonici, vel Beneficiati abſentes pro ſeruitio Epiſcopi percipere debeant integrè diſtributiones quotidianas, in quibus vniuerſi Capituli reditus conſiſtunt.

Contigit hic caſus in Eccleſia Cathedrali Leirienſi, in qua non ſunt præbendæ diſtinctè, neque aliqui fructus, vt vocant, groſſi; ſed omnes redditus Menſę Capitularis conſiſtunt in diſtributionibus quotidianis, quę diuiduntur inter beneficiatos horis Canonicis, & diuinis officijs intereſſentes, ac inter eos, qui pro intereſſentibus habentur. Sed cum eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopus duos ex his beneficiatis in ſuo ſeruitio detineat, & eorum opera vtatur in cauſis viſitationum, & alijs ſimiliter iuſtis, & honeſtis, ab eodem Epiſcopo quæſitum eſt.

An ſtante decreto, cap. 12. ſeſſ. 24. Concilij Tridentini ijdem duo beneficiati, vt præfertur, in ſeruitio Epiſcopi exiſtentes percipere debeant ſine diminutione huiuſmodi diſtributiones.

12 Pro ſolutione præſentis dubij ſupponendum eſt duos Canonicos, qui abſunt pro ſeruitio Epiſcopi, percipere fructus prębendarum ſuarum, iuxta textum hic, & in d. cap. Ad audientiam, infra eodem, & vtrobique notant Doctores. Rebuff. in praxi benefic. tit. de Vicar. Epiſc. num. 5. & tit. de diſpenſ. de non reſiden. à num. 37. Syluest. in ſumma in ver. reſidentia n. 7. & Nauarr. in Man. cap. 25. num. 121.

Ratio eſt quia abſentes ab Eccleſia pro ſeruitio Epiſcopi, vbi ſeruitium vel neceſſarium, vel vtile eſt Eccleſię, & reſpicit Epiſcopum, quatenus Epiſcopus eſt, iuris cenſura pręſentes reputantur, & cenſentur inſeruire Eccleſiæ. d. c. Ad audientiam, ibi, *cum abſentes dici non debeant, ſed præſentes, qui tecum pro tuo, & ipſius Eccleſiæ ſeruitio commorātur*. Et ſeruitium Epiſcopi quatenus Epiſcopus eſt, cenſetur quaſi ſeruitium Eccleſię, cui pręſidet, cum Eccleſia ſit in Epiſcopo, cap. Scire debes, 7. q. 1. c. Similiter, 16. q. 1. cap. Hęc huius placiti, 12. q. 2. & notat hic gloſ. 1. Hoſt. in princip. & reliqui omnes Et quamuis Innocen. dicat oportere vt neceſſitas, & vtilitas vel Epiſcopi, vel Eccleſię adſit, tamen intellexit de Epiſcopo, vt Epiſcopus eſt; tum quia allegat textum in d. cap Ad audientiam, qui hunc habet ſenſum, vt mox patebit. Tum quia Innocentius ſubdit: aliàs cum non pertineret ad officium ſuum, non poſſet eis pręcipere, cap. Quia frater, 7. quęſt. 1. & notatur in cap. Ad aures, ſupra de tempor. ordinat. Itaque ſicut abſens pro vtilitate, & ſeruitio ſuæ Eccleſiæ percipit fructus beneficij, quia reſidere, & illi inſeruire cenſetur, cap. Ex parte tua inſr. eod. cap. Cum non deceat, de elect. lib. 6. Sic eadem cenſura iuris abſentes in ſeruitio Epiſcopi dummodò ſeruitium ad eūdem, quatenus Epiſcopus eſt, & ad Eccleſiæ vtilitatem ordinetur, omnes beneficij fructus percipere debent. Idque apertè elicitur ex textu in d. cap. Ad audientiam, inf. eod. qui cum in principio egerit de abſentibus pro ſeruitio Epiſcopi; poſtea in fine dicit eos in Epiſcopi, & Eccleſię ſeruitio, commorari, plane ſignificans ſeruitium Epiſcopi vſque adeo cum Eccleſiæ ſeruitio eſſe coniunctum, vt qui pro ſeruitio Epiſcopi abſunt, in Eccleſiæ ſeruitio commorari dicantur.

14 Quæ omnia habent locum non ſolùm in Canonicis, verumetiam in quibuſuis alijs eiuſdem Eccleſię beneficiatis, prout ſupponit Innoc. hic in princ. & ferè omnes in d. cap. Ad audientiam, Syluest. in ver. reſidentia, n. 7. Rebuff. vbi ſupra, n. 36. & Nauarr. d. cap. 25. num. 121.

15 Qui ſanè duo Canonici, vel Beneficiati nō ſolùm vltrò debent ſuo Epiſcopo inſeruire in his, quæ reſpiciunt ipſius, & Eccleſiæ vtilitatem, vt ex proximè relatis patet; verumetiam ad id inuiti ab eodem poſſunt cogi, vt ſentit gloſ. in d. cap. Ad audientiam, in ver. Vt duo, in fine, ibi, *vltra duos non poſſe cogere*, & ibi etiam Abb. num. 3. poſt In-

16 nocen. in d. cap. De cætero. Quo fit vt cauſa abſentiæ pro ſeruitio Epiſcopi non ſolum ſit iuſta, & probabilis, verumetiam neceſſaria, propterea quod eſt iuſtificata, & approbata à iure, atque includens neceſſitatem, quia poteſt quiſpiam illorum ad abſentiam neceſſariò cogi, prout in cauſa militiæ, legationis, & ſimilium reſoluunt glo. fin. in princ. Bart. & DD. in l. vlt. ff. de in integr. reſtitut. Iaſ. num. 3. ibidem, & recentiores, in §. Rurſus inſtit. de action. dum diſtinguunt cauſas abſentiæ, vt quædam ſint probabiles, & neceſſariæ ſimul; aliæ verò probabiles tantùm, & non neceſſariæ, veluti cauſa ſtudij, ex qua etſi quis poſſit abeſſe, non tamen cogitur neceſſariò.

17 Quibus ita ſuppoſitis, verius videtur in caſu de quo agimus, duobus Canonicis, ſeu beneficiatis Eccleſiæ in ſeruitio Epiſcopi abſentibus, quod ſpectat ad iuris communis diſpoſitionem, dari debere ſine diminutione huiuſmodi diſtributiones, ex ſequentibus.

18 Primò, quia in Eccleſijs, in quibus non ſunt præbendæ diſtinctæ, neque etiam fructus groſſi, ſed omnes redditus conſiſtunt in diſtributionibus, quæ ſingulis diebus, & horis diſtribuuntur inter illos qui interſunt, & nihil datur non intereſſentibus; tales diſtributiones ſuccedunt in locum prębendarum, & fructuum, quos groſſos communiter appellamus, vt expreſsè notat gloſ. penult. verſ. Et ad hoc facit, & verſ. Sed quid dicis, in cap. vn. inſ. eod. lib. 6. quam ibi ſequuntur Gemin. §. Qui verò, num. 14. Franc. num. 8. & reliqui omnes. Sed in Eccleſia prædicta nullæ ſunt prębendæ, aut fructus groſſi, ſed totum in diſtributionibus conſi-

F 2 ſtit

ſtit, quę intereſſentibus diſtribuuntur, & nihil datur eis, qui non interſunt. Ergo tales diſtributiones iure debentur beneficiatis in Epiſcopi ſeruitio commorantibus, cum ex iuris diſpoſitione illis debeantur fructus ſuarum præbendarum.

19 Secundò, pro hac ſententia facit textus in cap. Olim, de verbor. ſignif. iuxta intellectum gloſ. penult. & aliorum ibidem poſt Hoſt. & Io. Andr. quos referunt, & ſequuntur gloſ. pragm. ſanctionis, tit. Quo tempore quiſq; debet eſſe in Choro, §. Iubet, ver. Diſtributiones. Pariſ. conſ. 31. num. 7. lib. 4. Anton. de Butr. & alij complures hîc, ſecundum quos in d. cap. Olim manualia beneficia, hoc eſt diſtributiones quotidianæ debentur ei, qui non intererat horis, & iuris cenſura reſidere fingebatur, quia videlicet in Eccleſia, de qua textus ille agit, non erant præbendæ diſtinctæ, aut aliqui fructus groſſi, ſed omnes reditus conſiſtebant in illis manualibus beneficijs, ſeu quotidianis diſtributionibus, quæ cum ſuccedant in locum fructuũ præbendę, quos Canonici ſinguli habere debent, cap. Relatum de præben. ne detur Canonia ſine præbenda, cap. Dilectus, il 1. eod. tit. hæ diſtributiones ſapiunt naturam fructuum præbendæ, in quorum locum ſubrogantur in his Eccleſijs, quæ alios fructus non habent, iuxta regulam textus in cap. Eccleſia, vt lit. penden. Vnde ſicut in Eccleſijs habentibus præbendas, & fructus groſſos, tales fructus debeantur his, qui in Epiſcopi ſeruitio commorantur, vt ex initio relatis patet: ſic in alijs Eccleſijs, vbi nec prębendę, nec alij groſſi fructus habentur, ſed reditus omnes in diſtributionibus conſtant, illas abſentes in Epiſcopi ſeruitio habere debent.

20 Tertiò, ſuadetur hæc ſententia ex hoc, quia certum eſt priuilegia à iure communi indulta ſemper ita eſſe intelligenda, vt iuxta concedẽtis intentionem operentur, ne aliàs ſint fruſtratoriæ, cap. In his, verſ. Cum autem, de priuileg. cap. Si Papa, eod. tit. lib. 6. tradunt Ant. de Butr. conſ. 19. n. 3. Crauett. conſ. 135. Rebuff. in prax. tit. de differentia inter reſcriptum, & priuilegium, n. 10. Si autem in his Eccleſijs, in quibus nulli ſunt fructus groſſi, & totum in diſtributionibus conſiſtit, huiuſmodi diſtributiones non deberentur abſentibus in ſeruitio Epiſcopi, vtique priuilegium, de quo in hac Decretali pro his, qui in Epiſcopi ſeruitio cõmorantur, nihil omninò operaretur, ſed eluſorium eſſet, quod abſurdum eſt, & contra iuris intentionem, prout arguit, & concludit gloſ. fin. communiter recepta, in cap. licet, infra de prębend.

21 Quartò, vrget maximè pro hac parte quod iuxta communes traditiones ęquiparantur in iure qui in ſcholis ſtudiorum cauſa abſunt, & qui in Epiſcopi ſeruitio exiſtunt, vt hic per gloſ. fin. & Doctores, & per Hoſt. in ſumma hoc tit. §. Qualiter, Hoied. de benef. plur. in cap. 10. num. 8. ſed ſtuden-
22 tibus debentur omnes præbendarum, ſeu beneficiorum fructus integri, exceptis diſtributionibus quotidianis, cap. fin. de Magiſtr. cum ſimil. Ergo & abſentibus in ſeruitio Epiſcopi, ita vt aliquid eis non ſubtrahatur præter quotidianas diſtributiones, vt hic patet in verſ. *neque quidquam ſubtrahi debeat*, &c. At iure conſtitutum eſt vt in Eccleſijs, in quibus beneficiati non habent alias prębendas, aut maſſam groſſam, & totum in diſtributionibus conſiſtit, huiuſmodi diſtributiones dentur abſentibus in ſtudio, vt conſtat ex his, quę notant gloſ. fin. in d. cap. Licet de præben. Hoſt. in ſumm. tit. de Magiſtr. nu. 9. Oldrad. conſ. 300. n. 10. gloſ. pragmat. ſanct. tit. quo tempore quiſque debet eſſe in Choro, §. Iubet, in ver. diſtributiones, Rebuff. de priuileg. ſcholar. priuileg. 31. num. 12. & Crauett. conſ. 125. nu. 24. Ergo eo caſu dari etiam debent abſentibus pro ſeruitio Epiſcopi. Quod in hac ſpecie probat idem Hoſtien. vbi ſupra. & Abb. hîc verſ. Secundo quęritur. Quibus addo à fortiori eaſdem diſtributiones dari debere abſentibus in ſeruitio Epiſcopi: nam cauſa ſtudij quamuis ſit iuſta, & probabilis, nihilominus non eſt neceſſaria; cum tamen hæc inſeruiendi Epiſcopo non ſolùm iuſta, & probabilis, ſed etiam neceſſaria ſit, vt ex ſupranotatis conſtat.

Et confirmatur hoc ipſum ex nonnullis declarationibus S. Congregationis Concilij. Aliquando enim cenſuit legentem Theologiam quandiù legit pro reſidente haberi vt recipiat omnes fructus, pręter diſtributiones quotidianas, ſuppoſito, quod adſit maſſa groſſa, ſeu prębenda, &c. Sanè verba illa *ſuppoſito*, &c. declarant ea, quę immediatè præcedunt, ibi, *præter diſtributiones quotidianas*, &c. Et ita ſenſus eſt vt non debeat illas percipere ſi adſit maſſa groſſa, ſeu prębenda; Quòd ſi non adſit, vt quia totum conſiſtat in diſtributionibus, eas percipere debeat. Ergo ſuppoſita prędicta æquiparatione eorum, qui ſtudent, & qui Epiſcopo inſeruiunt, declaratio illa ſatis concludit vtroque caſu deberi quotidianas diſtributio-
23 nes, vbi nulla adſit maſſa groſſa, ſeu præbenda. Id ipſum conſtat ex alia declaratione Eugub. in hæc verba [Si nullæ ſint præbendæ eo quod Canonicatus tantum diſtributiones habeant, idem ſtatuendum eſt, quod de præbendis, cum in illarum locum ſuccedant, &c.] Item ex alia Caſalen. quæ ſic ſe habet. [Canonicatum, & Parochialem habẽs ex præſcripto Bullæ Pij V. diſtributiones quotidianas lucratur, ſi Canonicatus conſiſtat ſolùm in diſtributionibus quotidianis non habens præbendam.]

24 Poſtremò, ſi Epiſcopus poteſt, vt ſupra notauimus, compellere beneficiatos vt ad ipſius ſeruitiũ accedant, & ita abſentia hęc non ſolum probabilem, verumetiam neceſſariam inducit. Contra iuſtitiam videtur vt qui poteſt ad Epiſcopi ſeruitium per cenſuras, vel aliter cogi, & parere tenetur, dum ſic coactus, & impeditus ab Eccleſia recedere compellitur, amittat huiuſmodi diſtributiones; Cum imputari non debeat ei, per quem non ſtat ſi non faciat quod per eum fuerat faciendum, vt in Regula ſexti imputari, & in regula cum non ſtat. Et nemo debeat incurrere in pœnã, aut detrimentum ſentire pro eo, ex quo pręmium, & laudem promeretur, quia officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, cap. 1. vbi gloſ. de fideiuſſor. & cap. Cum non deceat, in princ. vbi glo. 2. de elect. lib. 6. Itaque vbi Canonicus ſuo Epiſcopo obtemperans inſeruit eidem, & propterea abeſt; non debet ipſi imputari quod horis, & diuinis officijs non interſit: Inſuper ſic obtemperans in re licita, & neceſſaria, pręmium, & non diſpendium ſentire debet. Sed imputaretur ſibi, diſpendiumque ſentiret, & officium ſuum ei damnoſum eſſet, ſi quandiu ſic inuitus, & obediens degit in ſeruitio Epiſcopi, amitteret quotidianas diſtributio-
25 nes. Ergo, &c. Porrò is, per quem non ſtat, quominus in ſuo beneficio reſideat, nullum ob non reſi-

reſidentiam detrimentum ſentire debet. Ac propterea reſoluunt Doctores Canonicum expulſum per vim, cui reſiſtere non poteſt, veluti per potentiam alicuius coactum ab Eccleſia recedere, diſtributiones quotidianas percipere debere. Calder. conſ.17. notatur in d. cap. vn. infra eod. lib.6. Et teſtatur communem eſſe opinionem, Pariſ. conſ.32.
26 num.19. lib.4. Couarr. lib.3. variar. reſolut. cap.13. num.8. verſ. Decimò. Idemque in eo qui abeſt, & non inſeruit propter excommunicationem, vel carcerem abſque ſua culpa, tradit Felin. in cap. Apoſtolicæ, num.12. de except. Pariſ. & alij, vt per Guttierr. in Quæſtionibus Canonicis, cap.1. n.137. declarantes hoc procedere in eo, qui ante excommunicationem, vel carcerem ſolitus erat diuinis intereſſe. Ergo, ſaltem in caſu, vbi nulli ſunt fructus, idem dicendum in eo, qui abſque ſua culpa, vel fraude aliqua cogitur inuitus commorari in ſeruitio Epiſcopi.

27 Quibus non obſtat hęc Decretalis, vbi eſt expreſſum, abſentibus in ſeruitio Epiſcopi dari non debere victualia, vbi gloſ. & Doctores interpretantur victualia eſſe diſtributiones quotidianas, quia ſic appellantur multis in locis, eoquod in victum quotidianum præſtentur, vt videre eſt in d. c. vn. ibi: *quotidianas diſtributiones, quæ aliàs manualia beneficia, ſeu victualia nuncupantur*, & in c. Olim, de verbor. ſignificat. Vnde hinc multi deducunt huiuſmodi quotidianas diſtributiones nunquam deberi abſentibus pro ſeruitio Epiſcopi: nam reſpondetur textum noſtrum, ac iura omnia, quæ in contrarium facere videntur, procedere in diſtributionibus quotidianis, quæ diſtinguuntur à fructibus groſſis, & à præbenda, hoc eſt in illis, quę vltra fructus groſſos, aut præbendas diſtribuuntur inter eos, qui horis Canonicis interſunt; quia hæ ſunt veræ, & propriæ diſtributiones, de quibus agunt textus, & DD. in contrarium citati, dum dicunt diſtributiones quotidianas nõ dari his, qui Epiſcopo inſeruiunt, docent, aut ſtudent in Scholis, prout conſtat ex ſupra relatis, & explicant glo. in Extrauagan. 1. in ver. In totum, Ne ſede vacan. inter Communes, gloſ. penult. & DD. in eod. cap. vn. de Cler. non reſident. in 6. gloſ. & alij in cap. Licet, de præben. gloſ. pragmat. Sanct. tit. Quo tempore quiſque debet eſſe in Choro, §. Iubet, in ver. Diſtributiones, Rebuff. in concordatis, tit. de collat. §. Primum, verſic. Diſtributionum, Pariſ. conſ.32. num.5. & conſ. 33. num. 2. lib.4. Couarr. lib.3. variar. reſolut. cap. 13. in princ. quæ procedere non poſſunt in alijs diſtributionibus, quæ diſtribuũtur in Eccleſijs, vbi nulli ſunt fructus groſſi, aut Præbendæ, & omnes reditus in diſtributionibus conſiſtunt. Nam cum ſuccedant in locum præbendæ, & maſſę groſſæ, non incongruè fructus dici poſſunt. Quapropter de iure communi ſine diminutione dari debent abſentibus in Epiſcopi ſeruitio, cum illis aliàs dari debeant fructus ſuarum præbendarum. Quod verum eſſe conſtat etiã ex hac Decretali, ex d. cap. Licet, & cap. Cum non deceat, de elect. in 6. dum diſponunt abſenti in Epiſcopi ſeruitio, vel in Scholis, aut pro Eccleſiæ vtilitate deberi omnes fructus, præter diſtributiones quotidianas.

29 Cæterùm quæ ſuperiùs dicta ſunt, procedunt quidem inſpecta iuris communis diſpoſitione, ſecundum quam abſentes ex legitima cauſa percipere debent integras diſtributiones, in quibus vniuerſi Capituli reditus conſiſtunt. At poſt Concilium Tridentinum ita ſunt temperanda, vt ſic abſentes percipiant duas tertias illarũ partes dũtaxat, amiſſa alia tertia, quæ inſeruientibus acceſcit.

Differentiæ ratio ea eſt, quia de iure communi, ne priuilegium ſit eluſorium, & ne detur Canonia ſine Præbenda, vt conſiderant gloſ. & DD. in d. cap. vn. diſtributiones omnes eo caſu ſuccedunt loco fructuum; ideoque abſentes pro ſeruitio Epiſcopi illas percipere debent abſque diminutione, quemadmodum ſine diminutione fructus prębendæ perciperent, ſi à diſtributionibus eſſent diſtincti, vt habetur in d. cap. Ad audientiam, infra
30 eod. ponderando verbum, *integrè*. Sed aliud dicendum eſt poſt Concilium, quia decreto cap.3. ſeſſ.21. ſtatuitur, vt vbi nullæ ſunt diſtributiones, vel ita tenues, vt veriſimiliter negligantur, ab Epiſcopo ſeparetur tertia pars fructuum præbendæ, & in diſtributiones quotidianas conuertatur, quæ inter Dignitates obtinentes, & cæteros diuinis intereſſentes proportionabiliter diuidãtur. Ex men-
31 te igitur S. Synodi eſt, vt in illis caſibus, in quibus diſtributiones ſuccedunt loco fructuum, tertia illarum pars retineat primęuam naturam diſtributionum, in quas etiam veri fructus ex præſcripto Concilij debuiſſent conuerti; abſurdum enim eſſet, vt magis operaretur fictio in caſu ficto, quàm veritas in caſu vero, cum fictio non ſit tantæ potentię, quantę eſt veritas, & naturalis actus, vt inquit Bald. in l. 4. C. ad Velleianum, & conſ. 337. In primis videndum num.2. verſ. Item nec debet, lib.1. & Paul. de Caſtr. conſ. 21. Primum dubium, in fine lib.1. Sed in caſu vero abſentes ex iuſta cauſa, ſi veri fructus extarent, deberent amittere tertiam illorum partem ob cõuerſionem ab Epiſcopo faciendam in diſtributiones quotidianas. Ergo illam amittere debent etiam in caſu ficto, ideſt, cum diſtributiones per fictionem, ſeu iuris interpretationem in locum fructuum ſubrogantur. Pręterquamquod ex contrario ſequeretur, vt plus perciperent abſentes in illis Eccleſijs, in quibus reditus omnes conſiſtunt in diſtributionibus, quàm in illis, in quibus extarent fructus à diſtributionibus diſtincti, quia hoc ſecundo caſu abſentes pro ſeruitio Epiſcopi perciperent ſolummodo fructus, amiſſis diſtributionibus, cum tamen in primo nihil prorſus amitterent. Et ſic diſtributiones quotidianæ inductæ ad diuini cultus augumentum, operarentur illius diminutionem contra iuris regulas, & contra rationem expreſſam in d. cap.3. ſeſſ. 21. ibi, *ne qua in parte minuatur diuinus cultus, ſed ei debitum omnibus in rebus obſequium præſtetur*.

32 Quibus accedit, quod facilius primæua natura retinetur, quàm noua induatur, arg. l. per retentionem, C. de vſufr. & l.2. vbi Bald. in 3. notab. C. de fideicomm. Et naturalis cauſa pręfertur accidentali, Abb. conſ.70. Videtur, num. 2. verſ. Præ-
33 terea, lib. 1. Sed fructus prębendę ex pręſcripto Concilij debent eorum naturam immutare pro tertia parte, & nouam accidentalem diſtributionum induere. Ergo longè magis eandem naturam retinere debent pro tertia parte reditus illi, qui iã à principio ſunt verę diſtributiones quotidianæ.

34 Poſtremò ſæpiùs reſpondit S. Congreg. Concilij, abſentes ſtudiorum cauſa percipere debere fructus prębendę tantùm, amiſſis diſtributionibus quotidianis.

Quod

Quòd ſi vniuerſi Capituli reditus huiuſmodi diſtributionibus conſtent, lucrari debere duas tertias illarum partes, amiſſa alia tertia, quæ inſeruientibus accreſcit. Ergo idem dicendum in Canonicis abſentibus pro ſeruitio Epiſcopi propter æquiparationem, de qua ſupra num. 21. arg. cap. Inter corporalia, de translat. Epiſc. cum ſimilib.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Ex parte:

S V M M A R I V M.

1 *PRælatus, vel Clericus non reſidens, qui citatus non reuertitur, priuandus eſt, niſi habeat iuſtū impedimentum.*

2 *Prælatus abſens etiam per decennium ex boc ſolo non cenſetur habere Eccleſiam pro derelicta.*

3 *Rediſſe non dicitur, qui ſtatim recedit.*

4 *Prælatus qui ad Eccleſiam reuertitur, & ſtatim recedit, amplius non eſt monendus.*

5 *Prælatus abſcedens, cui certus terminus fuit præfixus ad redeundum, lapſo termino priuari poteſt ſine alia monitione.*

6 *Dummodo in conceſſione licentiæ fuerit monitus redire in termino.*

7 *Priuatio reuocatur poſtquam Prælatus abſens docuerit de legitimo impedimento.*

8 *Epiſcopus, qui tantum præeſſe deſiderat, & non prodeſſe, non eſt dicendus Epiſcopus.*

9 *Prælati curam animarum habentes tenentur in ſuis Eccleſiis perſonaliter reſidere.*

10 *Reſidentiam Paſtorum an Concilium Tridentinum definierit eſſe de iure diuino, vſque ad num. 20. & num. 28.*

11 *Epiſcopi tam præſentes, quam abſentes an poſſint paſtoralia munia alijs delegare, & num. 28. & 67. verſ.* Demum non obſtat.

12 *Aſſiſtere an importet perſonalem præſentiam, & num. 31.*

13 *Papa habet curam, vigilantiam, & ſollicitudinem omnium Eccleſiarum, & populi Chriſtiani in vniuerſo orbe.*

14 *Deſerere quid ſit, & num. 31.*

15 *Reſidentia debet eſſe laborioſa, & non otioſa.*

16 *Epiſcopum non habere, vel habere inutilem, paria ſunt.*

17 *Epiſcopus quamuis poſſit aliquando gregem deſerere corporaliter, numquam tamen poteſt illum deſerere ſpiritualiter.*

18 *Ius diuinum nulla poteſt deſuetudine aboleri.*

19 *Hæreticus eſt qui negat aliquem ex articulis ab Eccleſia diffinitis.*

20 *Epiſcopi, & alij inferiores, quibus cura animarum incumbit, an teneantur iure diuino in ſuis Epiſcopatibus, vel Eccleſijs perſonaliter reſidere, & num. ſeq. vſq. ad n. 75.*

21 *Ambroſius Catharinus fortè omnium primus aſſeruit Paſtorum reſidentiam eſſe de iure poſitiuo humano.*

22 *Conſuetudo inſeruiendi per Vicarium in beneficio curato, & fructus in abſentia percipiendi, valida eſt ſecundum aliquos.*

Contrarium, num. 27.

23 *Diſpenſatio ad duo curata eſt de iure poſitiuo, & ideò concedi poteſt per Papam, etiam ſine vlla cauſa.*

Contrarium num. 56. & ſeq. Declaratur, num. 61.

Deſtruere eius eſt, cuius eſt condere, ibidem.

24 *Papa poteſt bona Eccleſiæ curatæ in feudum concedere, & ſtatuere, vt cura per Cappellanum à feudatario deputandum exerceatur, & num. 65.*

25 *Reſidentiam in Epiſcopatibus, & beneficijs curatis eſſe de iure diuino, qui authores ſenſerint.*

26 *Reſidentiæ præceptum quo ſenſu dicatur eſſe de iure diuino.*

27 *Conſuetudo etiam immemorabilis percipiendi fructus beneficij curati in abſentia, eique per Vicarium inſeruiendi, eſt corruptela.*

28 *Reſidentiæ præceptum in Epiſcopatibus, & beneficijs curatis eſſe de iure diuino, multipliciter oſtenditur.*

29 *Epiſcopi tenentur præcepto diuino oues ſuas verbi Dei prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, & bonorum operum exemplo paſcere.*

30 *Medium ſine quo finis eſſe non poteſt, cadit ſub obligatione finis.*

31 *Abſentes dicuntur Eccleſiam deſerere.*

32 *Epiſcopi præcepto diuino tenentur ad curam animarum propter illarum ſalutem, qui eſt finis obligationis Epiſcopalis.*

33 *Epiſcopalis dignitas inſtituta eſt à Domino propter officium.*

34 *Media, quibus Epiſcopum vti oportet ad curam animarum, quæ ſint.*

35 *Epiſcopi, & Parochi iure diuino per ſeipſos, at ſi legitimè impediti fuerint, per alios prædicare tenentur, & nn. ſeqq.*

Epiſcopum oportet eſſe Doctorem, ibidem.

36 *Paſtor dicitur occidere quos tacendo noluit interpare.*

37 *Prædicatio eſt munus præcipuum ipſius Epiſcopi.*

38 *Paſtoris officium præcepto Euangelico incumbit ipſimet Epiſcopo, nec poteſt alteri demandari, & num. ſeq. vſq. ad n. 54.*

39 *Viſitatio Prælati curam animarum habentis eſt de iure diuino.*

40 *Officium paſcendi per bonorum operum exemplum perſonaliſſimum eſt, nec poteſt impleri per miniſtros, & nn. ſeqq.*

41 *Epiſcopi dicuntur lux mundi.*

42 *Exemplum vitæ eſt veluti quoddam perpetuum prædicandi genus.*

43 *Epiſcopi debent in ſeipſis oſtendere qualiter alios in domo Dei oporteat conuerſari.*

44 *Epiſcopus pauper vt extra ſuam diœceſim alteri Epiſcopo inſeruiat, abuſus eſt deteſtabilis.*

45 *Agris ſuis ſitientibus, alieni non ſunt irrigandi.*

46 *Altare vnum non debet diſcooperiri, vt aliud cooperiatur.*

47 *Epiſcopi titulares in Eccleſia ſunt per accidens.*

48 *Epiſcopos titulares ſine rationabili cauſa creare abuſionis eſt.*

49 *Epiſcopus in diœceſi aliena non eſt Paſtor, ſed mercenarius.*

50 *Debitor in officijs, & muneribus perſonalibus nō liberatur ſi per alium ſatit.*

51 *Sacerdos officium, vel Miſſam celebrans per alium ſatisfacit his, pro quibus tenetur offerre, ſed non ſuæ obligationi.*

52 *Subſtitutus non admittitur vbicumq; electa eſt induſtria perſonæ.*

53 *Epiſcopus qualis ſit eligendus.*

54 *Epiſcopi poteſtatem iuriſdictionis accipiunt immediatè*

dictè à Papa; ſed poteſtatē Ord. immediatè à Deo.
55 *Paſcendi officium incumbit Epiſcopo ex diuina inſtitutione, quæ ab Eccleſia immutari non poteſt.*
56 *Papa quomodo diſpenſare poſſit ſuper reſidentia in epiſcopatibus, & beneficijs curatis, & nn. ſeqq.*
57 *Diſpenſatio dupliciter accipitur.*
58 *Papa diſpenſare poteſt ſuper euangelio illud interpretando.*
59 *Diſpenſatio ad plura beneficia curata quam cauſam requirat, & nn. ſeqq.*
60 *Diſpenſatio ad ius naturale non pertinet, ſed ad poſitiuum.*
61 *Diſputare non licet de factis Papæ.*
62 *Diſpenſatio non habens reſpectum ad bonum commune, irrationabilis eſt.*
63 *Acceptio perſonarum non debet eſſe apud Papam.*
64 *Bona eccleſiaſtica ſunt Dei.*
65 *Diſpenſatio intuitu carnalitatis, & affectionis non dicitur diſpenſatio, ſed diſſipatio.*
66 *Dignitatem obtinens, cui ſit annexum beneficium curatum, reſidere debet in dignitate, & conſtituere Vicarium perpetuum in Parochiali.*
67 *Vicarius perpetuus dicitur curatus, & Paſtor animarum.*
68 *Reſidentiæ præceptum in Epiſcopatibus, & Curatis per ſe obligat non tantū ſemper, ſed etiam ad ſēper.*
69 *Præcepta affirmatiua in quo differant à negatiuis.*
70 *Reſidentiæ præceptum licet affirmatiuum, includit in ſe præceptum negatiuum.*
71 *Epiſcopales actus ſunt in triplici differentia.*
72 *Paſtorem ita oportet eſſe aſſiduum munijs Epiſcopalibus, vt actum paſcendi fere nūquā intermittat.*
73 *Paſcendi actus eſt principalis actus Epiſcopi,*
74 *Epiſcopus quandoque per accidens ad perſonalem reſidentiam non tenetur.*
75 *Epiſcopus quibus ex cauſis excuſetur à perſonali reſidentia.*
76 *Impedimentum duplex.*
77 *Epiſcopus an poſſit ab Eccleſia abeſſe ex cauſa infirmitatis.*
78 *Perſecutionū duæ ſunt ſpecies, & quæ præbeat Epiſcopo iuſtam cauſam recedendi ab Eccleſia.*
79 *Negotium excuſans Epiſcopum à reſidentia tripliciter conſideratur.*
80 *Epiſcopus an poſſit abeſſe à diœceſi pro tuendis iuribus Eccleſiæ ſuæ, & num. 88.*
81 *Et quid pro neceſſitate ſpirituali alterius Epiſcopi.*
82 *Epiſcopi licitè ſunt legati ad pacem inter Principes Chriſtianos.*
83 *Secus ad negotia temporalia.*
84 *Epiſcopus an, & quando licitè abeſſe poſſit à diœceſi pro negotijs vniuerſalis Eccleſiæ, vel pro ſeruitio Papæ, & nn. ſeqq.*
85 *Epiſcopus an eſſe poſſit Officialis in Romana Curia.*
86 *Conditio perſonæ an, & quando excuſet Epiſcopum à reſidentia.*
87 *Perſecutionis tempore an liceat Prælato fugere, & plebem derelinquere.*
88 *Prælatus vt abeſſe poſſit à ſua Eccleſia non ſufficit legitima cauſa, ſed requiritur etiam licentia.*

1 EX PARTE, il primo. Priuandus eſt Prælatus, vel Clericus non reſidens, qui citatus non reuertitur intra congruum terminum ſibi aſſignatum, niſi habeat iuſtum impedimentum. Hoc dicit cum duobus capp. ſeqq. Communis diuiſio. Secunda, ibi, *Quia igitur*. Et ſecundum Hoſtienſem notantur hic tria, Facti peruerſio, Peruerſi Monitio, & Moniti rebellis punitio.

2 Nota primò, Prælatum à ſua Eccleſia abſentem etiam per decennium ex hoc ſolo non videri Eccleſiam habere pro derelicta, nec eſſe ipſo iure priuatum, imò nec priuandum, niſi prius fuerit monitus, & intra tempus ſibi præfixum non redierit, vt hic pater, & notant Petr. de Anchar. num. 1. in 2. notab. Anton. de Burr. Abb. & Alexand. de Neuo, cap. Omnes, num. 2. Aduerte tamen quia

3 non ſufficit vt reuertatur, niſi etiam permaneat: nam ſi rediret, & ſtatim recederet, non videretur rediiſſe, cap. Relatum, ſupra eod. l. Aliud, ff. de verb. obligat. & l. diuortium, ff. de diuort. quæ eſt canonizata in c. Diuortium, de pœnit. diſtinct. 1.

4 Ideoque qui reuertitur, & ſtatim recedit, amplius non eſt monendus, cap. Clericus, cap. Sicut, & cap. Si autem, de cohabit. Cleric. & mulier. ſecundum Petr. de Anchar. hic num. 3. in 4. notab. & Alex. de Neuo, num. 8. poſt Hoſt. & Io. Andr.

5 Adde alium caſum, in quo monitio non requiritur, videlicet cum Prælato volenti ſe abſentare certus terminus fuit præfixus ad redeundum; tunc enim ſtatim elapſo termino priuari poteſt, vt ſic dies pro homine interpellet, l. Magnam, C. de contrahen. ſtipulat. & c. Potuit, de locato. ſecundum Goffred. hic. Quod tamen intelligit Io. Andr. ſi in conceſſione licentię fuit monitus redire in termino, vt notat ſimiliter idem Io. Andr. in c. Quoniam, num. 14. ſupra. Vt lite non conteſt. & ſequitur hic Petr. de Anchar. num. 3. verſ. Quęrit, Io. Andr. & Cardin. num. 5. verſ. Quod dic verum, &

7 verſ. Quod procedit. Hoc tamen caſu, ſicut & cum aliàs eſt monitus in abſentia, ſi doceat de legitimo impedimento reuocabitur priuatio c. Præſentium, 7. q. 1. ſecundum Anchar. hic in fine. Vnde etiam poſt lapſum terminum prudenter faciet, ſuperior, ſi aliquantiſper abſentem expectet, vt per Innocen. in cap. Extirpandæ, num. 2. verſ. Imò, & poſt hoc, infra tit. prox. Sed hodie quomodo ſit procedendum contra Prælatos abſentes ex decretis Concilij Tridentini, & ex Conſtitutione S. D. N. Vrbani VIII. dicam in cap. proximo infra eod.

8 Secundò nota, Prælatum debere eſſe talem, qui poſſit præeſſe pariter, & prodeſſe, debet enim præeſſe rectè iudicando, cap. Iudicet, 3. quæſt. 7. prodeſſe verò prędicando, & rectè adminiſtrando ſecundum Cardin. hic num. 2. & Alexan. de Neuo num. 5. concordat text. in cap. Licet, inf. de Regular. adeout Epiſcopus, qui prǽeſſe deſiderat, & non prodeſſe, non ſit dicendus Epiſcopus, c. Qui Epiſcopatum 8. q. 1.

9 Vltimò nota, Prælatum teneri in ſua Eccleſia perſonaliter reſidere, concordat, c. Peruenit, cum multis ſeqq. 7. q. 1. cap. Quia nonnulli, & cap. Relatum, ſupra eod. cap. Extirpandę, §. Qui verò, infra de pręben. & hodie eſt expreſſum tam de Epiſcopis, quam de inferioribus Curatis in Concilio Tridentino, cap. 1. ſeſſ. 23.

10 Circa hoc decretum hæſitari ſolet à pleriſque an Concilium ibi declarauerit Paſtorum reſidentiam eſſe de iure diuino. Nauar. in Manuali c. 25. num. 121. verſ. Ex quo obiter notandum, relatis verbis Concilij, ex illis notat nō ſolum Epiſcopos, ſed etiam Parochos iure diuino teneri ad reſidendum in ſuis Parochijs, & ad prędicandum populo, quę alibi non videntur ita expreſſa. Idemque ex eo decreto colligit Alphonſus Hoieda in tract. de benef.

benef. incompatib. part. 1. cap. 1. num. 4. & Vaſq. in opuſc. moral. in tractat. de benefic. cap. 4. §. 2. dub. 1. num. 121. & videtur ſenſiſſe S. Congregatio Concilij, vt dixi in cap. Bonæ, il 2. num. 27. ſupra de poſtul. Prælat. Sed alij exiſtimant ex verbis huius decreti nequaquam colligi ſanctam Synodum voluiſſe hoc diffinire, ad quod expendunt ſingula ibi enumerata Paſtoris officia: nam etſi negandum nō ſit quin munia huiuſmodi ſint propria Paſtorum ex iure Diuino; tamen inde non ſequitur, vt ad ea adimplenda neceſſariò requiratur de iure diuino Paſtoris præſentia. Si enim ita requireretur, eadem officia nullo modo eſſent delegabilia; cum tamen paſſim munus prædicationis, Sacramentorum adminiſtratio, præterea cura pauperū, & munia Pontificialia ab Epiſcopis tam præſentibus, quam abſentibus ritè, recteque alteri delegentur, vt in cap. Inter cætera, in fin. ſupra de off. Ordinar. cum mult. ſimil. Quin etiam, vt ipſi aiunt, neque ad oues agnoſcendas, neque ad paſcendas bonorum exemplo, neq; ad offerendum pro illis Sacrificium neceſſaria videtur præſentia Epiſcopi, cum etiam abſens poſſit per litteras, & per alium oues cognoſcere, & bona opera facere, & ſacrificia offerre. Et confirmatur ponderando verba illa, quæ ſtatim ſubnectuntur à Concilio, videlicet; [Quæ omnia ab his nequaquam præſtari, & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non inuigilant, neque aſſiſtunt, ſed mercenariorū more deſerunt] non enim dicit prædicta munia nō impleri ab his, qui abſunt, ſed ab his, qui non inuigilant, neque aſſiſtunt. Requiritur ergo in Epiſcopis vigilantia, vt excubent animo, quantumuis abſint corpore; eam dico vigilantiam, quam ſe habuiſſe Apoſtolus teſtatur dicens, 2. ad Cor. 28. *Inſtantia mea quotidiana ſollicitudo omnium Eccleſiarum*: ipſe enim quamuis de omnibus Eccleſijs eſſet ſollicitus, non tamen omnibus Eccleſijs præſens eſſe po-
12 terat. Nec refragatur verbum illud, *aſſiſtunt*, quia poſitum videtur pro ſynonymo illius verbi, *inuigilant* ſuperius explicati, & congruè referri poteſt ad animum, ad ſolertiam, curam, & diligentiam. Sic Romani Principes ex forma iuramenti, quod præſtant Eccleſiæ Romanæ, tenentur illi cōſilijs, & auxilijs aſſiſtere opportunis, vt legitur in Clem. Vnica, col. fin. de iureiur. & tamen hoc ſine
13 corporali præſentia præſtare poſſunt. Sed etiam dicimus Summum Pontificem eſſe totius, ſeu vniuerſalis Eccleſiæ Epiſcopum, cap. Suſpectos, in ſupraſcriptione 3. quæſt. 5. eiuſque regimini præſidere. Extrauag. Ex debito. de elect. & habere curam, vigilantiam, & ſollicitudinem Eccleſiarum, & populi Chriſtiani in vniuerſo orbe, cap. Cum inſtantia, de cenſ. Clem. Paſtoralis, de re iudic. nec tamen corpore ſingulis Eccleſijs aſſiſtit, ſed animo, & vigilantia illarum curam, & tutelam gerit, cap. 1. de Immunit. Eccleſ. & extrauag. Vnigeni-
14 tus, de pœnit. & remiſſ. Huic autem interpretationi videtur ſuffragari illud verbum *deſerunt* quod contraponitur duobus illis verbis *inuigilant*, & *aſſiſtunt*, & ſignificant negligentiam, & deſertionem curæ. Ad hoc l. Quiſquis, C. de Agricol. & cenſit. lib. 11. vbi gloſ. 1. exponit verbum, *deſertis*,
15 ideſt *neglectis*. Quod ſanè fieri poteſt, etiam Epiſcopo reſidente, arg. cap. Quia nonnulli, & cap. Conquerente, ſupra eod. Vnde Concilium Aquileienſe 1. in tit. de reſidentia Epiſcoporum tom. 9. Conciliorum, pag. 698. col. 2. [Quod verò, inquit, de Epiſcoporum reſidentia à Sacro Trident. Concilio, & Summorum Pontificum Conſtitutionibus cautum eſt, hoc non eſt intelligendum, vt præſentia aſſideant, nihil præterea agant, cum ex ſacris Canonibus reſidentia ſit accipienda in eum ſen-
16 ſum, vt ſit laborioſa, non otioſa.] Hæc ibi: pariſicantur enim Epiſcopum habere inutilem, & non habere, cap. 1. de præſcript. Quam multi autem Epiſcopi ſunt, qui licet reſidentes, tamen more mercenariorum pecus deſerunt, & abijciunt curā, quam ſi longiſſime abeſſent, de quibus Auguſtinus in d. c. Qui Epiſcopatum, 8. quæſt. 1. & Chry-
17 ſoſtomus in cap. Multi, 40. diſt. Hinc Caietanus in 2. 2. quæſt. 185. art. 5. verſ. Tertium, Quamuis, inquit, liceat Epiſcopo in caſu deſerere gregem ſuum, non tamen licet ei vnquam deſerere eum ſpiritualiter.

Præterea ex modo loquendi, quo vti conſueuit Concilium, facilè colligitur verbum *deſerunt*, importare curæ negligentiam, & contemptum, non autem corporalem abſentiam; quippe cum in eodem cap. 1. in fine, vbi agitur de abſentia perſonali, loquatur Concilium per verbum, *abeſſe*, nunquam autem per verbum *deſerere*. Quod ipſum licet ob-
18 ſeruare in cap. 1. ſeſſ. 6. Poſtremò præcipit S. Synodus in d. cap. 1. ſeſſ. 23. tam decretum illud ſub Paulo III. quam hoc ipſum de reſidentia in Concilijs Prouincialibus, & Epiſcopalibus publicari, redditque rationem, vt nulla deſuetudine aboleātur. At quæ ſunt ex præcepto diuino, nulla vnquā poſſunt deſuetudine aboleri, cap. Cum eſſes, de teſtamen. & eſt communis omnium reſolutio in cap. Quanto, de conſuetud. teſte Couarr. variar. reſol. lib. 3. cap. 13. num. 9. Rationem reddit ſanctus Thomas in 1. 2. quæſt. 83. art. 3. ad primum, quia lex diuina procedit à voluntate diuina; vnde non poteſt mutari per conſuetudinem procedentem à voluntate hominis, ſed ſolum per authoritatem diuinam mutari poſſet: & inde eſt, vt nulla conſuetudo vim legis obtinere poſſit contra legem diuinam.

Quid dicendum? Ego exiſtimo Concilium noluiſſe formaliter hunc articulum diffinire: nam ſi voluiſſet, diſertis verbis expreſſiſſet, vt moris eſt Patrum in definitionibus fidei: & idcirco decreta de Paſtorum reſidentia nō poſuerunt inter Canones ad dogmata pertinentes, ſed inter alia decreta de reformatione. Quinimò in d. c. 1. ſeſſ. 23. quamuis declarauerint Epiſcopos obligari ad perſonalem in ſua Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam; tamen hanc declarationem non poſuerunt in prima parte Decreti, in qua egerunt de præcepto diuino, neque illam deduxerunt immediatè ex principijs diuini iuris, ſed eam poſuerunt ſeorſim, & ad alium finem, videlicet ne ſtatuta ſub Paulo III. de reſidentia, in ſenſus à ſanctæ Synodi mente
19 alienos traherentur, vt in §. Ne verò. Demum Eccleſia neminem hactenus condemnauit ex eo, quod docuerit, vel affirmauerit etiam cum pertinacia reſidentiæ præceptum eſſe tantum de iure poſitiuo Eccleſiaſtico; & tamen ſecus eſſet ſi eiuſmodi articulus eſſet ab Eccleſia diffinitus; cap. Sicut, 15. diſt. cap. Cum Chriſtus, infra de hæret. & docet S. Thomas in 2. 2. quæſt. 5. art. 3.

Cæterum ſi ſingula vtriuſque Decreti verba accuratè expendantur, non obſcurè apparebit S. Synodum vtrobique voluiſſe virtualiter inſinuare obligationem Paſtorum ad perſonalem reſidentiā deduci

deduci ex præcepto Euangelico. Huc enim ſpectāt verba toties inculcata tam in c.1. ſeſſ.6. ibi: *attendentes ſibi, & vniuerſo gregi*, &c. & ibi: *ouium ſuarum, quarum ſanguis de eorum eſt manibus à ſupremo Iudice requirendus*. Necnon ibi: *propriæ etiam ſalutis immemores, terrenaque cæleſtibus, ac diuinis humana præferentes in diuerſis curijs vagātur, ouili derelicto*, & in d. cap. 1. ſeſſ. 23. ibi, *cum præcepto diuino mandatum ſit*, &c. & ibi, *diuinorum præceptorum memores*. Item ibi; *cùm corda Deo pateant, cuius opus non fraudulenter agere ſine periculo tenentur*. Item ibi; *& mortalis peccati reatum, quem incurrit*. Non enim moris eſt S. Synodi de mortali culpa mentionem facere, niſi vbi agitur de tranſgreſſione legis diuinæ, vt in decreto de iuſtificatione ſeſſ 6. cap.15. Ac demum ibi, *Conſuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela dicenda eſt*. Et hæc quantū pertinet ad explicationem mentis Concilij ſupradictis verbis inuolutā.

20 Nunc QVAERO abſolutè an Epiſcopi, & alij inferiores, quibus cura animarum incumbit, teneantur iure diuino in ſuis Epiſcopatibus, vel Eccleſijs perſonaliter reſidere.

21 Hac de re nulla fuit cōtrouerſia apud antiquos, vt Caietanus adnotauit in 2. 2. quæſt. 185. art. 5. quia nullus contradicebat quin Paſtores animarum tenerentur præcepto diuino ad perſonaliter reſidendum. Vnde hanc quæſtionem temporum iniquitas celebrem fecit, vt inquit Soto de iuſt. & iur. lib. 10. quæſt. 3. art. 1. & fuit diu, multumque agitata in Concilio Tridentino inter Theologos, & Canoniſtas, vt patet ex Actis Concilij, quæ in Arce S. Angeli aſſeruantur.

Et quidem Ambroſius Catharinus Archiepiſcopus Compſæ in opuſculo de reſidentia, ſeu in Apologia quadam contra Dominicum Sotum, & Bartholomæum Mirandam, fortè omnium primus ante Concilij publicationem aſſeruit reſidentiam in Epiſcopatibus, & beneficijs huiuſmodi eſſe tantum de iure poſitiuo humano. Sed eius rationes infirmæ ſunt, eaſque diſſoluit Gabriel Vaſq. in opuſc. moral. in tract. de benef. cap.4 §.2. dub.1. & de ſcriptis eiuſdem Catharini, & quanta cum cautela ſint legenda, vide quæ Cardinal. Bellarm. adnotauit in opuſc. de Scriptor. Eccleſiaſticis.

22 Eidem ſententiæ adhæſit ante Concilium Albinianus in tract. de reſidentia, & ex Canoniſtis videtur hoc ſenſiſſe Io. de Imola prout à quibuſdam citatur in cap. vlt. de reſcr. lib. 6. vbi tenet valere conſuetudinem inſeruiendi per Vicarium in beneficio curato, & fructus in abſentia percipiendi. Quam opinionem nec falſam, nec prorſus veram eſſe audet aſſerere Dec. in cap. Cum omnes in 2. lect. num.4. de Conſtit. eamque expreſsè conatur defendere ibi Andreas ab Exea, num.18. vt refert. Couarr. variar. reſol. lib. 3. cap.13. num 9. hoc enim neceſſariò ſupponit reſidentiam in beneficijs Curatis nō eſſe de iure diuino, aduerſus quod nullam vim habet conſuetudo, vt reſoluunt omnes in cap. Quanto, ſupra de conſuetud. & notat

23 Couarr. loco citato. Quinimò pro hac ſententia adduci poteſt authoritas Innocentij in cap. Cum ad Monaſterium, num.3. infra de ſtatu Monachor. ait enim: [Nota quod quidā dicunt, & fortè non malè, quod licet in his, quæ ſunt contra Euangelium, non proſit diſpenſatio, niſi ex cauſa fiat; non tamen hoc eſt verum in his diſpenſationibus, quæ fiunt contra ius poſitiuum tantum, ſicut apparet in ſtatutis, quæ facta ſunt de Ordinibus conferendis intra certa interſtitia temporum, vt 87. diſt. per totam; Et quod quis non poſſit habere duas curas, vt notat ſup. de præben. cap. De multa, & de elect. cap. Dudum. In his enim diſpenſationibus ſufficit ſola voluntas diſpenſatoris etiam ſine cauſa, quod probo: nam ſi ſola voluntaria conſtitutio erat cauſa quare aliquid prohibebatur; & ſola voluntas erit cauſa quare prohibitio relaxetur, quia eius eſt deſtruere ius, qui illud condit, nec tenetur Princeps ſua lege ligatus, vt C. de legib. l. Digna vox.] Hæc Innocentius, qui vt vides non obſcurè ſentit obligationem reſidendi in beneficijs curatis eſſe de iure poſitiuo. Nam ſi ſecundùm eum prohibitio habendi duas curas eſt ex voluntaria conſtitutione Eccleſiæ; & ideò Papa poteſt in ea diſpenſare pro libito voluntatis, etiam nulla cauſa ſubſiſtente: conſequens eſt, vt obligatio reſidendi in vtraque ſit ex conſtitutione Eccleſię, non autem de iure diuino, quia ſic diſpenſatus neceſſariò eximitur à reſidentia in alterutra ipſarum, cum impoſſibile ſit in vtraque perſonaliter reſidere: & Innocentiū totidem verbis hic referunt, & ſequuntur Hoſt. num. 3. verſ. Dicunt etiam quidam, & fortè non malè, Io. Andr. ſub num.29. verſ. Refert etiam Innocentius, Butr. eod. num. 29. verſ. Numquid autem Papa, & alij plures.

24 Quin etiam eidem ſententię videri poteſt aliquo modo adhęſiſſe ſacra Congregatio Concilij. Nam cum Papa Ioannes omnia bona Eccleſiæ Brecen. curatę in feudum conceſſiſſet Chriſtophoro Valerę, & eius ſucceſſoribus cum onere eidem deſeruiendi per Cappellanum ab eis deputandum, & omnia neceſſaria ſuppeditandi; Et Comes Vaciatus dicti Chriſtophori ſucceſſor Nobilis, & egens petijſſet declarari, An iure ea bona teneret: Sacra Congregatio cenſuit hunc Comitem poſſe ſe tueri ex auctoritate Pontificis, qui fecit hoc, & facere potuit, nec Concilium reuocauit.

25 Sed contrariam ſententiam, id eſt perſonalem reſidentiam in Epiſcopatibus, & beneficiis Curatis eſſe de iure diuino, ſequitur ferè vniuerſa Theologorum Schola, eamque in primis tuentur Caiet. in 2. 2. d. quæſt.185. art.5. Franciſcus Torrenſis Hiſpanus vnus ex Theologis à Summo Pōtifice miſſis ad Tridentinum Concilium in ſpeciali tractatu hac de re edito; & omnium diligentiſſimè Bartholomæus à Miranda Archiepiſcopus Toletanus in ea controuerſia, quam ſuper hoc apud Tridentum habuit, cui aduerſus Ambroſium Catharinū latiſſimè ſubſcripſit Dominicus à Soto de iuſt. & iure lib.10. quæſt.3 art. 1. & 2. Corduba lib.1. Quæſtionarij, quæſt. 19. & Vaſq. in opuſcul. moral. in tract. de benefic. c.4. §. 2. dub.1. n.121. Idem tenet Thomas Campeggius, qui & Tridentino Concilio interfuit, in opuſculo de reſidentia. Nauar. in Man. cap. 25. num. 121. Couarr. lib.3. variar. reſol. cap. 13. num. 9. Alphonſus Hoieda alios citans in tract. de benef. incompatib. par. 1. cap.1. num.4. latè Ferrett. conſ.32. num.14. & ex antiquis tribuitur hæc ſententia Gabrieli in 4. diſt. 15. quæſt.18. art.3. dub 2. & Adriano in 4. in materia de reſtitut. quæſt. de pluralit. beneficior. quæ incipit, Quia in præmiſſis, Gerſon. Alphabeto 24. littera Q. & 40. littera E, & I, & 44. littera I, Quinimo & Diui Thomæ Quodl. 9. art. 15. & in 2. 2. quæſt.185. ar.5. prout illum citant pro hac ſententia

26 tia Caietanus, Sotus, & Vaſq. locis citatis; qui
omnes docent Epiſcopos, & Prælatos curam animarum habentes teneri ad perſonalem reſidentiã
præcepto diuino, non quidem expreſſo per hæc formalia verba *Epiſcopi reſideant*, nuſquam enim
hoc legitur in Euangelio; ſed per verba æquipollentia, & idem importantia; *nam, & hoc ius diuinum appellatur*, vt explicat Sotus d. art. 1. in 2. col.
verſ. Ad horum autem perſpicacem intelligẽtiam
licet fateantur Epiſcopos, & inferiores Curatos
poſſe aliquando ex legitimis cauſis à ſuis Eccle-
27 ſijs abeſſe. Quibus addi poſſunt Canoniſtæ, qui
tenent non poſſe conſuetudine introduci, vt quis
percipiat fructus beneficij Curati in abſentia, &
illi inſeruiat per Vicarium: videntur enim tacitè
ſentire reſidentiam non eſſe de iure poſitiuo humano, quod poteſt contraria conſuetudine aboleri, vt in cap. fin. de conſuet. Hi autem ſunt Innoc. in cap. Quia nonnulli, ſupra eod. Abb. in cap.
Extirpandæ, §. Qui verò, col. 16. num. 36. de præben. Archid. Gemin. & Præpoſ. in cap. Sacerdotibus, 31. diſt. Gemin. in cap. vlt. de reſer. in 6. ſuper
gloſ. fructibus, Felin. in cap. Cum omnes, num. 33.
de Conſt. & Io. de Selua de benef. in 4. p. q. 2. Quorum ſententiam probauit Concilium Tridentinũ
in d. cap. 1. ſeſſ. 23. ibi; *conſuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela cenſenda eſt*.
28 Ego verò arbitror cum Caietano loco citato
præceptum de perſonali reſidentia eſſe de iure diuino; & obligare ſemper, & ad ſẽper ex ſui natura,
licet per accidens quandoque non obliget. Hæ
tres aſſertiones ſunt ſigillatim probandæ.
29 Et quidem prima aſſertio, ideſt præceptum de
perſonali reſidentia eſſe de iure diuino, omiſſis
Patrum teſtimonijs, quæ copiosè adducit Miranda, & epiſtolis Athanaſij, quas referunt Franciſcus
Torrenſis, & Sotus locis ſupracitatis.
Probatur primò, nam Epiſcopi, & omnes, quibus
cura animarũ incumbit, tenentur præcepto diuino
oues ſuas agnoſcere, verbique diuini prædicatione, ſacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere, & in cætera munia paſtoralia incumbere. Sed hæc omnia ab his impleri non poſſunt, qui gregi ſuo non
aſſiſtunt, ſed mercenariorum more deſerunt: ergo
Epiſcopi, & omnes curam animarum habentes,
tenentur præcepto diuino gregi ſuo aſſiſtere, eumque more mercenariorum non deſerere, & conſequenter eodem præcepto diuino tenentur in ſuis
Epiſcopatibus, & Parochijs perſonaliter reſidere.
Maior propoſitio habetur diſertis verbis in Concilio Tridentino d. cap. 1. in princip. ſeſſ. 23. & patebit ex dicendis infra n. 34. & ſeqq. Minor propoſitio ſimiliter eſt ad litteram expreſſa in eodem
Concilij decreto in verſ. Quæ omnia, & in cap. 1.
ſeſſ. 6. ibi, *Implere autem illud ſe nequaquam poſſe ſciant, ſi greges ſibi commiſſos mercenariorum more deſerant*. Et eſt per ſe nota, quia non eſt poſſibile
vt oues paſcantur ab eo, qui illas deſerit more
mercenariorum, & fuſius patebit ex dicendis infra, num. 35. 38. & ſeq.
30 Conſequentia eſt clara, quia eadem obligatione, qua quis tenetur ad finem, tenetur etiam ad
medium, ſine quo finis eſſe non poteſt, S. Thomas,
in 1. par. q. 19. art. 3. cum omnia ordinata ad finem
habeantur ſub ratione finis, vt l. Nam & Pedius, ff.
de legibus; S. Thomas in 1. 2. in princ. & notant in
propoſito. Caiet. & Soto vbi ſupra. Quod ſi paſtores tenentur præcepto diuino ouibus ſuis aſſiſtere,
31 & illas non deſerere; conſequens etiam eſt, vt eodem præcepto diuino teneantur perſonaliter reſidere, quia verbum *aſſiſtere* ex propria ſignificatione importat nedum vigilantiam, & ſollicitudinem
animi, ſed etiam corporalem præſentiam, l. vlt. in
fin. C. de Aduoc. diuerſ. iudic. & idem eſt quod
adeſſe, cap. Si quem iuncto, cap. Quamuis in fine
de procurat. lib. 6. Conc. Trid. in c. 4. in fine, ſeſſ. 23.
ſimiliter verbum *deſerere*, quamuis aliquando ſignificet idem quod negligere, vt ſuperius tetigimus: tamen ex proprietate vocabuli importat
ſubtractionem corporalis præſentiæ, & receſſum
ab Eccleſia. Vnde abſentes à ſacris Canonibus
paſſim dicuntur Eccleſias deſerere, vt in cap. Si
quis Presbyter ibi, *deſerta Eccleſia ſua ad aliam tranſeundum eſſe crediderit*. 7. q. 1. cap. 2. ſupra eod.
ibi, *Parochiam ſuam per annos quinque contra Canonum inſtituta deſeruit*, cap. Inter quatuor in
princ. & cap. Ex tuæ, ibi: *Qui ſe fraudulenter abſentant, & vltra ſex menſes ſuas deſeruerint Eccleſias*,
inf. eodem cum multis ſimilib.
32 Secundo, principaliter eadem propoſitio probatur, quia Epiſcopus ex neceſſitate præcepti diuini iuris tenetur ad curam animarum propter illarũ ſalutem, qui eſt finis obligationis Epiſcopalis,
S. Thomas dicta quæſt. 185. art. 5. ſecundum illud
Actor. 20. *Attendite vobis, & vniuerſo gregi, in quos Spiritus Sanctus vos poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei, quam exquiſiuit ſanguine ſuo*. cap.
33 Suggeſtum, 7. q. 1. Concil. Trident. cap. 1. ſeſſ. 6. Dignitas enim Epiſcopalis inſtituta eſt à Chriſto Domino propter officium, ſicut Auguſtinus dicit in
Iſaiam homil. 7. Qui vocantur ad Epiſcopatum,
non ad Principatum vocantur, ſed ad ſeruitium
totius Eccleſiæ, vt patet in cap. Qui Epiſcopatum,
8. quæſt. 1. & cap. Multi 40. diſt. cap. Niſi cum pridem, de renunc. & in cap. 1. ſeſſ. 25. Concil. Trident.
vbi Epiſcopi dicuntur eſſe vocati ad ſollicitudines,
& labores pro Dei gloria, & animarum ſalute, &
paſſim alibi. Ergo ex eadem neceſſitate præcepti
iuris diuini tenetur ad medium neceſſarium pro
cura animarum, vt oſtenſum eſt ſupra n. 30. Media
34 verò, quibus Epiſcopum vti oportet ad eiuſmodi
finem conſequendum, ſecundum Caietanum ſunt
infraſcripta, videlicet Doctrina, Sacramentorum
adminiſtratio, Conſecratio, Viſitatio, Cuſtodia,
ac Vigilantia. Quæ ſingula partim explicitè, &
partim implicitè continentur in prææallegatis decretis Concilij Tridentini, cap. 1. ſeſſ. 23. & cap. 1.
ſeſſ. 6. Huiuſmodi autem actus tenetur Epiſcopus
35 præcepto diuino per ſeipſum exercere: nam de
doctrina Apoſtolus ait 1. ad Titum 3. *Oportet Epiſcopum eſſe doctorem*, & non dicit oportet Epiſcopum habere Doctorem, & in ordinatione Epiſcopi dicitur, vade, prædica populo Dei, vt in Pontificali Romano, & non dicitur; Mitte ad prædicandum, & Paulus 1. ad Corinth. 9. *Væ enim mihi eſt ſi non Euangelizauero, neceſſitas mihi incumbit*, &
36 in cap. Diſpenſatio, 43. diſt. Anacletus, vel ſecundum alios Nicolaus Papa; Diſpenſatio, inquit, eſt
nobis cæleſtis ſeminis iniuncta, Væ ſi non ſparſerimus, Væ ſi tacuerimus, & in cap. præced. Paſtor
dicitur eos occidere, quos tacendo noluit increpare; & non eſſe mundum à ſanguine qui Dei conſilium non annuntiat. Et plura ſacrarum litterarum teſtimonia habentur in cap. Sit Rector. & in
cap. Epheſijs. 43. diſt. & in d. cap. Niſi cum pridem
de

de renunc. vt propterea non mirum ſi prædicationis munus dicatur Epiſcoporum præcipuum eſſe à Concilio Tridentino, cap. 4. ſeſſ. 24. At non eſſet præcipuum ipſius Epiſcopi ſi abſque legitimo impedimento poſſet per aliū adimpleri. Vnde meritò S. Synodus in d. cap. 4. Epiſcopis mandat vt in Eccleſijs ſuis per ſe, aut ſi legitimè impediti fuerint per eos, quos ad prædicationis munus aſſument, in alijs autem Eccleſijs per Parochos, ſiue ijs impeditis per alios ab Epiſcopo deputandos ſacram ſcripturam, & diuinam legem annuntient.

37 De adminiſtratione Sacramentorum patet, quia quædam ſunt ſacramenta, quę ſolus Epiſcopus poteſt miniſtrare, vt Confirmationis, & Ordinis, c. Quanto, de conſuet. c. vnico, §. Per frontis chriſmationem de ſacra Vnct. Concilium Florentinum in decreto fidei Eugenij IV. §. Secundum Sacramentum, & §. Sextum Sacramentum: & Tridentinum ſeſſ. 7. de Confirmatione can. 3. & ſeſſ. 23 de Sacram. Ordin. cap. 4. & can. 7. Idemque patet de Conſecrationibus Virginum, Baſilicarum, de vnctione Altarium, confectione Chriſmatis, & huiuſmodi, in cap. Quamuis. Chorepiſcopis, 68. diſt. cap. Perlectis, §. Ad Epiſcopum, 25. diſt. cap. Aqua, infra de conſecr. Eccleſ. vel Altar. & d. c. 4. de Sacram. Ordin. ſeſſ. 23.

38 De viſitatione, cuſtodia, & vigilantia ſimiliter patet, quia niſi ad hæc Epiſcopus perſonaliter teneretur, non eſſet ipſe Paſtor cuſtodiens gregem, & vigilans ſuper eo, & agnoſcens vultum pecoris ſui, ſed potius eſſet dominus ouium habens mercenarium, cui committit vt vigilet, cuſtodiat, & viſitet: At manifeſtum eſt Epiſcopos ipſos iure Euangelico eſſe Paſtores ouium Chriſti, iuxta verbum Domini ad Petrum, *Paſce oues meas*; Ioan. 21. non enim dixit, fac paſcere oues, & quamuis ſoli Petro hęc verba dicta fuerint, cap. Significaſti, ſupra de elect. tamen Auguſtin. in libro de Paſtore cap. 13 obſeruat idcirco Chriſtum iniunxiſſe ſingulariter Petro id, quod omnibus erat commune, vt vnitatem commendaret: multi enim, inquit, erant Apoſtoli, & vni dicitur, *Paſce oues meas*. Ad hoc cap. In nouo, 21. diſt. & cap. Loquitur Dominus. 24. quæſt. 1. Quod clarius explicans Ambroſius in Paſtorali, [Nobis, (inquit) in verbis diuinis credita eſt diſpenſatio, gregemque Chriſti alendum ſuſcepimus, & infra: Repetitum eſt à Domino tertiò, *Paſce oues meas*; Quas oues, & quē gregem non ſolum tunc Beatus ſuſcepit Petrus, ſed nobiſcum illas ſuſcepit, & cum illo nos ſuſcepimus omnes. Iuſſit Dominus Petro paſcere oues, per quem ad reliquos omnes poteſtas, & authoritas paſcendi manat à Deo]. Hæc ille. Sed & Pro-

39 uerb. 27. dicitur, diligenter *Agnoſce vultum pecoris tui, tuoſque greges conſidera*; & non dicitur; fac agnoſcere. Ex quo teſtimonio eliciunt Doctores perſonalem viſitationem Pręlati eſſe de iure diuino. Extrauag. Saluator. de pręben. inter commu-

40 nes. Similiter de bonorum operum exemplo dicitur Matth. 5. *Vos eſtis lux mundi*, &c. *ſic luceat lux veſtra corā hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cælis eſt*. Pon-

41 dera, quia non dicit, vt audiant opera veſtra bona, ſed, vt videant, & hęc verba omnibus Epiſcopis Apoſtolorum ſucceſſoribus à Domino dicta fuiſſe, adnotauit Sot. de iuſt. & iure lib. 10. quæſt. 3. art. 1. col. 3. verſ. Hac quippe ratione, & ad Titum ſecūdo *In omnibus præbe teipſum exemplum bonorum operum*, & 1. ad Timoth. 3 *Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, ſobrium, prudentem, ornatum, pu-*

42 *dicum*, &c. *& teſtimonium habere bonum ab ijs, qui foris ſunt*. Item ab ijs, qui intus ſunt, cap. vnico, § Ad exhibendum de ſacra vnct. cap. Licet ergo 8. q. 1. Nihil eſt enim quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum aſſiduè inſtruat, quam eorum vita, & exemplum, qui ſe diuino miniſterio dedicarunt. Cum enim à rebus ſęculi in altiorem ſublati locū conſpiciantur, in eos tanquam ſpeculum reliqui oculos conijciunt, ex iiſque ſumunt, quod imitētur, vt legitur in decreto Concilij Tridentini, c. 1. in princ. ſeſſ. 22. & hoc veluti perpetuum quoddam prædicandi genus eſſe dicitur, in cap. 1. ſeſſ. 25.

43 At ridiculum eſt affirmare Epiſcopum eſſe poſſe irreprehenſibilem, ſobrium, caſtum, & ſuis ſubditis poſſe prælucere, & exemplo eſſe per Vicarium, vel ſubſtitutum, cum in ſeipſo debeat oſtendere qualiter alios in domo Dei oporteat conuerſari, dicit textus in c. Cum in cunctis ſupra de elect. & ſalus ſubditorum ſit integritas præſidentium, vt in cap. Miramur, 61. diſt. & in cap. 1. in princ. ſeſſ. eiuſdē Concilij, item vanitas eſt ſubditos poſſe imitationis exemplum ſumere ab Epiſcopo in longinquis partibus moram trahente. Vnde patet officiū hoc paſcendi per bonorum operum exemplum, ad quod præcepto diuino obligantur Epiſcopi, eſſe perſonaliſſimum, nec vllatenus poſſe per miniſtros adimpleri.

Denique de cuſtodia, & vigilantia idipſum patet ex authoritate Apoſtoli 2. ad Timoth. 4. Non enim dicit, Fac vigilare, ſed dicit, *Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac Euangeliſtæ, miniſterium tuū imple*. Quamobrem cum ſingula munia, ad quę Epiſcopi præcepto diuino obligantur, exigant corporalem ipſorum præſentiam, & perſonale miniſterium; hinc manifeſtè ſequitur, vt eodem præcepto diuino ad perſonalem reſidentiā teneantur.

44 Nō obſtat ſi dicatur: Epiſcopi poterunt hæc munia exercere per alios Epiſcopos pauperes: quoniā, vt verbis Caietani vtar, abuſionis eſt deteſtabilis, vt pauper Epiſcopus relicta ſua Eccleſia alteri ſeruiat, cum ſinguli Epiſcopi teneantur ad hæc omnia per ſe explenda in ſua Diœceſi. Hinc ſtatutum legitur in Concilio Antiocheno c. 11. Epiſcopum de diœceſi ad diœceſim alteram non debere tranſire, neque ſi ſeipſum ingeſſerit, neque ſi à populis fuerit violenter attractus, neque ſi etiā hoc ei ab Epiſcopis ſuadeatur. Manere autem debere eum in Eccleſia Dei, quam ab initio ſortitus eſt, & non ab ea alio demigrare, ſecundum regulam ſuper hoc olim à Patribus conſtitutam, refertur in cap. Epiſcopum, 7. q. 1. Item agris ſuis ſitientibus alieni non ſunt irrigandi, l. Præſes, C. de

45 ſeruit. & aqua, ibi, [Cum ſit durum, & crudelitati proximum ex tuis prędijs aquæ agmen ortum ſitientibus agris tuis, ad aliorum vſum vicinorum iniuria propagari] cap. Quia per ambitiones, 64.

46 diſt. l. 2. C. Vt nemo priuat. l. Pupillus, & ibi Bart. ff. de excuſat. tutor. gloſ. in cap. Qui vult. in ver. ſeipſo, de pœnit. diſt. 3. & vulgare eſt non debere vnum altare diſcooperiri, vt aliud cooperiatur. Clem. Quia contingit, de Relig. domib. cap. Cum cauſam de præben. & in Authen. Quomodo oporteat Epiſcopos, §. Si verò.

Quod ſi inſiſtas. Saltem exerceri hæc poterunt per Epiſcopos titulares. Reſpondet Caietanus eſſe per accidens, vt in Eccleſia ſint Epiſcopi titula-

res : id enim contingit, quia Eccleſiæ aliquæ ſunt
47 ab infidelibus occupatæ, vel deſtructæ, vt in cap. Paſtoralis, 7. q. 1. Quod autem eſt per accidens ab arte, relinquitur, nec infirmat rationem per ſe ſolidam, l. naturalem, §. Pauonum, ff. de acquir.
48 rer. domin. l. iura, cum trib. ſeqq. ff. de legib. Vt enim creentur Epiſcopi titulares ſine vlla rationabili cauſa, & eo tantum fine, vt ea dignitate alicuius perſona qualificetur, ſeu decoretur, abuſionis eſt.
49 Præterea tollitur prædicta obiectio, quia quilibet Epiſcopus ſiue titularis, ſiue non, in alterius diœceſi non eſt Epiſcopus proprius, ſed alienus & mercenarius, c. 1. c. Nullus primas, & per totam 9 q. c. 1. 2. 3. & per tot. 71 diſt. cap. 3. infr. de Paroch & cap. Cum nullus, de tempor. ordinat. lib. 6. cum mult. ſimil. & in ſpecie de Epiſcopis Titularibus patet in decreto Concilij Tridentini ſeſſ. 14. cap. 2. ibi : [Nonnulli Epiſcopi Eccleſiarum, quæ in partibus infidelium conſiſtunt, Clero carentes, & populo Chriſtiano, cum fere vagabundi ſint, & permanentem ſedem non habeant, non quæ Ieſu Chriſti, ſed alienas oues inſcio Paſtore quærentes, &c.] At grex à Domino iubetur paſci, non per mercenarium, ad quem non pertinet de ouibus, cap. Aduerſitas, §. Hoc tunc ſeruandum, 7. q. 1. ſed per ipſummet Paſtorem : ait enim Dominus Ioann. 10. *Qui autem intrat per oſtium Paſtor eſt ouium, cuius vocem oues eius audiunt, & proprias oues vocat nominatim, & educit eas. Et cum proprias oues emiſerit, ante eas vadit, & oues illum ſequuntur, quia ſciunt vocem eius, alienum autem non ſequuntur, ſed fugiunt ab eo, quia non nouerunt vocẽ alienorum.* Hæc ibi. Pondera ſingula verba quæ euidenter demonſtrant officium Paſtoris animarum eſſe omnino perſonale ex præcepto Euangelico, nec poſſe ex ſui natura per alienum adimpleri.
50 Demum tollitur eadem obiectio. Quia tametſi aliquo ſpeciali caſu æquè benè poſſet eſſe conſultum vtilitati Eccleſiæ per deputationem optimi Vicarij, vel Epiſcopi ſuffraganei; non tamen propterea proprius Epiſcopus eximeretur à perſonali reſidentia, quia tenetur præcepto diuino non tantum ad prouidendum vtilitati Eccleſiæ ſuæ, ſed etiam ad paſcendum per ſeipſum, vt proximè oſtenſum eſt. In debitis autem, ſeu muneribus perſonalibus non abſoluitur debitor, ſi per alium facit, vt Caietanus obſeruat in 2. 2. d. quæſt. 185. art. 5. & probatur in l. 1. & per tot. ff de excuſ. muner. & C. qui ætate ſe excuſ. & tit. ſeq. lib. 10. & c. Peruenit, de immun. Eccleſ. & tradit Bald. conſ. 165. Proponitur lib. 5. Textus optimus in l. Inter artifices, ff. de ſolution. Sicut Sacerdos ſi diuinum offi-
51 cium, vel Miſſam celebret per aliquem deuotum Presbyterum, ſatisfacit quidem illis, pro quibus tenetur officium, vel ſacrificium offerre, ſed non propterea excuſatur à celebratione officij, vel Miſſæ, ad quam tenetur; quia debitum perſonale eſt,
52 cap. Nihil, 7. q. 1. Concilium Tridentinum in c. 4. ſeſſ. 22. & in c. 12. verſ. Omnes verò, ſeſſ. 24. Quod multò magis procedit in muneribus publicis, præſertim vbi agitur de regimine animarum, c. Cum ſit, ſupra de ætat. & qualit. In his enim cenſetur electa induſtria perſonæ; & ideo non admittitur ſubſtitutus, per regul. cap. fin §. Is enim de off. deleg. & ſunt iura aperta in cap Quia nonnulli, ibi : *Quæ reſidere in loco, & curam per ſeipſam valeat exercere*; & c. Relatum, ſupra eod. cap. Clericos, ibi : *alios ſubſtituere non permittas, cum id ſatis ſit abſonum, & abſurdum*, de offic. Vicar. cap. Extirpandę, §. Qui verò de præben. vbi dicitur : *Qui Parochialem habet Eccleſiam, non per Vicarium, ſed per ſeipſum deſeruiat*, & notat Archid. in c. Sacerdotibus 11. q. 1. Abb. in d. §. Qui verò, nu 32. verſ. Quia in commiſſione curæ eligitur induſtria perſonæ, cui committitur; ideo non eſt rationabile quod ipſe alij committat, Dec. in c. Cum omnes, in 2 lect. in 1. notab. de Conſtit. Ferrett. conſ. 32. num. 15. & pluribus probat Sotus de iuſt. et iure lib. 10. d. quęſt 3. art. 1. col. 10. verſ. Ad eorum ergo argumentationem. Vnde meritò B. Bernardus
53 ab Hoſtienſi relatus in d. cap. Extirpandæ, num. 10. dicit [Qui per vicarium inſeruit, per vicarium remunerabitur.] Quo loco libet referre verba grauiſſima Damaſi Papæ epiſt. 4 quæ habetur tom. 1. Concil. pag. 164. Ait enim [Curam vobis à Deo demandatam negligitis. Qui talia ſumunt, videntur mihi meretricibus eſſe ſimiles, quæ ſtatim vt pariunt infantes, alijs nutricibus tradunt educandos, vt ſuam citiùs libidinem explere valeant: ſic et illi infantes ſuos, ideſt populos ſibi commiſſos alijs educandos tradunt, vt pro ſuo libito curijs ſæcularibus inhient, et ad Principes, et ad eorum fauores confugiant, et quod vnicuique viſum fuerit liberiùs peragant : pro talibus enim animę negliguntur, oues pereunt, morbi creſcunt, hæreſes & ſchiſmata prodeunt, Eccleſię deſtruũtur, Sacerdotes vitiantur, et reliqua mala proueniunt. Non enim ita Dominus docuit, nec Apoſtoli inſtituerunt, ſed ipſi, qui curam ſuſcipiunt, ipſi peragant. Nam Dominus ouem perditam diligenter quęſiuit, ipſe inuenit, ipſe proprijs humeris reportauit. Si Dominus pro ouibus tantam curã habuit, quid nos miſeri dicturi ſumus, qui etiam pro populo nobis commiſſo curam impendere negligimus, et aliis educandum tradimus?] Hæc Sanctus Pontifex. Et ſanè cum nihil magis inculcent ſacrę Litterę Canones, et Concilia, quam vt ad maiorum Eccleſiarum regimen non aſſumatur niſi qui pręſtantior eſt ex omni populo, qui doctior, qui ſanctior, qui in omni virtute eminentior, c. Licet ergo, 8. quæſt. 1. c. Cum in cunctis, ſupra de elect. et hoc munus eiuſmodi eſſe cenſeant, vt ſi pro rei magnitudine expendatur, nunquam ſatis cautum de eo videri poſſit, vt legitur in decreto Concilij Tridentini, c. 1. ſeſſ. 24. et ſcripſi plenè in cap. Niſi cum pridem ſupra de renunc. vtique tam exquiſitę diligentiæ, et cautelæ eſſent prorſus ſuperuacaneæ, ſi Epiſcopi poſſent muneri ſuo per alium ſatisfacere.

Rurſus non obſtat ſi dicatur : Epiſcopi accipiũt poteſtatem immediatè à Summo Pontifice, c. Qui ſe ſcit, et c. Decreto 2. q. 6. cap. Sacroſancta, et c. Omnes, 22. diſt. et docent Alex. de Ales, Albertus Magnus, S. Thomas, et S. Bonauentura relati à Cardinale Turrecrem. in d. cap. Omnes, 22. diſt. vbi latè hanc ſententiam tuetur. Ergo Epiſcopi tenentur perſonaliter reſidere iure Pontificio, non autem Diuino.
54 Id inquam non obſtat; Primò, quia Epiſcopi accipiunt immediatè à Romano Pontifice poteſtatem iuriſdictionis tantum. Et ita loquuntur Canones, et DD. ſupracitati, vt ſcripſi latiſſimè in cap. 1. à num. 31. ſupra de off. ordin. At verò poteſtatem Ordinis, quę non ex iniunctione hominis,

ſed

ſed per conſecrationem confertur, accipiunt immediatè à Chriſto, cap In nouo, & ibi gloſ in ver. Pari, 21. diſtinct. & dixi in cap. 1. in 2. notab. de ſupplen. neglig. Prelat. Cum autem Epiſcopi teneantur præcepto diuino oues paſcere, etiam Sacramentorum adminiſtratione, vt habetur in decreto prxalleg. Concilij Trident. cap. 1. ſeſſ. 23. Et hoc ſpectet ad poteſtatem Ordinis; vtique ſaltem hoc reſpectu præcepto diuino tenentur perſonaliter reſidere.

55 Deindè & fortè meliùs prædictum argumétum dicimus non obſtare, quia etſi quilibet Epiſcopus accipiat iuriſdictionem immediatè ab Eccleſia Romana, tamen inſtitutio ipſa Ordinis, & gradus Epiſcopalis eſt Dei, vt eſt diffinitum à Concil. Trident. ſeſſ. 23. de Sacram. Ordin. can. 6. & dixi plenius in cap. Quanto, ſupra de conſuet. & in cap. 1. de ordinat. ab Epiſc. Et huic inſtitutioni ab ipſo Deo fuit annexum onus paſcendi oues, vt ſæpius repetitum eſt, & conſequenter quamuis Romanus Pontifex promoueat Epiſcopos, eiſque iuriſdictionem conferat; ipſam tamen diuinam inſtitutionem immutare, aut onus illi annexum à Deo adimere non poteſt. Et quemadmodum, vt Soti exemplo vtar, qui morum ſerit, efficere non poteſt vt prunus inde, aut alia arbor germinetur quā morus; ita nec qui Epiſcopum facit, efficere poteſt, vt eius natura diuinitus inſtituta non ſit per ſe paſcere.

56 Similiter non obſtat ſi dicatur; Papa aliquando diſpenſat ſuper reſidentia; Concilium Trident. in cap. 2. ſeſſ. 6. ibi: *indulgentijs verò, & diſpenſationibus temporalibus*, &c. Quinimò, & Epiſcopus, vt patet in cap. Cum ex eo, de elect. lib. 6. vbi eſt expreſſum Epiſcopos diſpenſare poſſe cum habentibus Parochiales Eccleſias, vt ad ſeptēnium abſint ſtudiorum cauſa. Et generaliter ex iuſta cauſa, vt in cap. Relatum, in fine, & ibi gloſ. fin. ſupra eod. Item aliquando diſpenſat Papa ſuper retentione plurium Epiſcopatuum, aut plurium beneficiorum curatorum, vt in cap. De multa, in fin. de præben. cap. Dudum, il ſecondo, de elect. Clem. Si plures, & Extrauag Execrabilis, de præben. Ergo reſidentia non eſt de iure diuino, ſuper quo Eccleſia non diſpenſat, cap. Sunt quidam, 25. qu. 1. cap. Sicut, cum ibi not. 15. diſtinct. D. Thom. in 1. 2. quæſt. 97. art. 4. ad 3.

57 Reſpondetur enim ex Richardo de Mediauilla in 4. ſent. diſt. 38. qu. 9. art. 1. & Cardinal. in c. Cum ad monaſterium, §. Abbas, nu. 16. infra, de ſtatu Monachor. diſpenſationem poſſe accipi dupliciter. Vno modo pro iuris relaxatione, vt notatur in §. Niſi rigor, 1. q. 7. Alio modo pro iuris declaratio-

58 ne, & hoc tantùm reſpectu dicimus Papam diſpēſare ſuper iure diuino, videlicet illud declarando, & interpretando, cap. In omni, de teſtib. addo gloſ. vnic. in d. c. Sunt quidam, quæ dicit Papam diſpenſare in Euangelio, interpretando ipſum, c. Licet, in fine, de teſtib. Itaque Summus Pontifex propriè non diſpenſat cum Epiſcopo ſuper reſidentia, ſed potius interpretatur ius diuinum eo caſu propter aliquam circumſtantiam non obligare; & ita reſpondet Couar. variar. reſol. lib. 3. c. 13. n. 9. verſ. Fateor enim, Sot. de iuſt. & iure, lib. 10. qu. 3. art. 1. & Vaſq. in opuſc. moral. in tract. de benef. c. 4. §. 2. dub. 1. nu. 122. in fin. Quod egregiè explicat D. Thom.

59 Quodl. 9 art. 15. ait enim: [Sunt quædam actiones, quæ abſolutè conſideratæ inordinationem, & deformitatem quandam important, quæ tamen aliquibus circumſtantijs aduenientibus bonæ efficiūtur, ſicut non reſidere propter incompatibilitatem in beneficio curato eſt per ſe malum; tamen aliæ circumſtantiæ poſſunt ſuperuenire ita honeſtantes actum, vt prædictæ inordinationes totaliter euacuentur, vt puta ſi ſit neceſſitas in pluribus Eccleſijs eius obſequij, & poſſit plus ſeruire Eccleſiæ, vel tantumdem abſens, quàm alius præſens, & ſi quæ

60 alia ſunt huiuſmodi; & tunc iſtis conditionibus ſuperuenientibus cum recta intentione non erit peccatum, etiam nulla diſpenſatione interueniente, ſi conſideretur tantùm ſecundum ius naturale, quia diſpenſatio ad ius naturale non pertinet, ſed ſolum ad poſitiuum. Nunc autem certum eſt per antiqua iura hoc eſſe prohibitum; & ideo neceſſaria eſt diſpenſatio, etiam illis circumſtantijs ſuperuenientibus, quę ſecundum conſiderationem iuris naturalis actum poterant honeſtare.] Hæc

61 S. Thom. Nec refert quod Innoc. in d. c. Cum ad monaſterium, n. 3. teneat Papam diſpenſare poſſe etiam ſine vlla cauſa, vt quis obtineat duo beneficia curata, vt dixi ſupra n. 23. nam huic doctrinæ Innocentij in ſpecie reſpondet Abb. in c. Extirpandæ, §. Quia verò, n. 44. de præben. dicens illam procedere quoad forum militantis Eccleſiæ, in quo non licet diſputare de factis Papæ, c. Si quis ſuadēte, §. Qui autem, 17. qu. 4. quia ipſe de alijs iudicat, ſed à nemine iudicatur, c. Si Papa, 40. diſt.

62 ſed quoad Deum nō procedere: nam ius ſcriptum fundatum eſt ſuper bono communi, cap. Erit autem lex, 4. diſt. hoc autem priuata conſideratione iſtius, vel illius non debet omitti, cap. Miramur, 61. diſt. cap. Licet, de Regular. cum ſimil. Diſpenſatio autem per priuatam conſiderationem illud remittens irrationabilis eſt, cùm apud Papam non debeat eſſe acceptio perſonarum, cap Nouit, de

63 iudic. cum concord. Sed negari non poteſt quin ſit acceptio vnius perſonę quod alijs communiter

64 denegatur. Item ſi Papa eſſet negligens, vel remiſſus, & non intentus circa bonum publicum, grauius puniretur à Deo, vt in dicto c. Si Papa, & maximè circa bona eccleſiaſtica, quæ ſunt Dei, vt in c. Ex eo, de elect. lib. 6. Et in Extrauagan. Saluator, de præben. inter communes, Innoc. in cap. Cum ſuper, de cau. poſſeſſ. & proprietar. Nam quæcumque Eccleſijs offeruntur, dicuntur eſſe oblata Deo, c. Videntes, 12. quæſt. 1. & cap. Res, quæſt. 2. Vnde non debet attenta carnalitate, & affectione ſpeciali de his rebus diſponere, ſed attento bono publico ſpirituali. Debet enim eſſe fidelis, & prouidus diſpenſator, & non infidelis, & eius iudicium debet de vultu Dei prodire, vt in cap. Vt noſtrum, Vt eccleſ. benefic. & cap. Cùm æterni, de ſent. & re iudic. lib. 6. ita Abb. & hoc ipſum dicit Io. de

65 Lign. in Clem. Gratiæ, de reſcript. vbi ſimiliter concludit poſſe Papam diſpenſare generaliter, vt vnus habeat plura curata, & conſequenter ſuper reſidentia. [Totum tamen (vt ipſe ait) debere referri ad cultum diuinum, aliàs ſi nuda voluntate, non habita relatione ad bonum publicum, non foret diſpenſator, ſed diſſipator. De fideli diſpenſatore loquitur textus Lucæ 11. ibi: *Quis putas fidelis eſt diſpenſator, quē conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam*, &c. Infidelis autem diſpenſator eſt, qui non habet intuitum rationis, & boni publici. Item imprudens non conſiderans cauſas motiuas in bonum publicum directiuas. Ex quo ſequitur

vt

vt quoad Deum non ſit tutus is, cum quo ſic di-
ſpenſatur, imò verius diſſipatur, c. Non eſt, & ibi
not. in 2. gloſ. de voto: facit c. Si is qui præeſt: 11. qu.
3. & c. Manet, 24. q. 1.] Hæc Io. de Lignano, quem
refert, & ſequitur Abb. in d. §. Qui verò, nu. 29. verſ.
Totum tamen, & nu. 46. verſ. Alia concluſio, &
cum his conſentit D. Thomas in 1. 2. quæſt. 97. ar-
tic. vlt.

Nec ad rem pertinet deciſio S. Congregationis
adducta in contrarium ſupra num. 24. ſiquidem
Papa Ioannes non exemit Parochum à reſidentia;
ſed titulum Parochialitatis ſuppreſſit, & in locum
Parochi Capellanum ſubrogauit; quod non ex-
cedit poteſtatem Papæ. Ideoque Concilium Tri-
dentinum in cap. 16. ſeſſ. 25. etſi prohibeat ne be-
neficia curata conuertantur in ſimplicia, etiam
aſſignata Vicario perpetuo congrua portione, ta-
men præſeruat gratias, quæ ſuum plenarium effe-
ctum ſunt conſecutæ.

66 Item non obſtat cap. Extirpandæ, §. Qui verò, de
præben. vbi obtinens dignitatem, cui ſit annexum
beneficium curatum, debet reſidere in dignitate,
& conſtituere Vicarium in Parochiali, quod fieri
non poſſet ſi reſidentia in beneficio curato eſſet
67 de iure diuino. Nam reſpondetur eo caſu Vica-
rium ipſum eſſe Paſtorem animarum, vt patet ex
littera, ibi, *idoneum, & perpetuum habeat Vica-
rium canonicè inſtitutum*. Et propterea quæ de
Eccleſijs curam animarum habentibus per recep-
tionem aliarum ſimilium amittendis, ac de ipſa-
rum rectoribus promouendis ad ſacerdotium, &
de eorum ætate à iure ſtatuta noſcuntur, in perpe-
tuis Eccleſiarum Parochialium Vicarijs, & aſſum-
ptis ad eas iubentur obſeruari in Clem. vnica de
offic. Vicar. Et Vicarium perpetuum eſſe Curatum
probat text. eod. tit in cap. fin. ibi, *reſideant, & ſe
in Presbyteros, vt eorum cura exigit, faciant pro-
moueri*, & notat gloſ. fin. in d. Clem. vnica.

Demum non obſtat quod dictum eſt de delega-
tione ſupra num. 11. Nam, vt reſpondet Caietan. d.
art. 5. verſ. Ad ſecundum argumentum, cum perſo-
nali officio ſtat, vt perſona Epiſcopi, ſalua con-
ſcientiæ puritate, ex rationabili cauſa abſtineat
ab aliquo proprio ſibi actu, & per alium exerceat
illum, putà vt prædicet per alium, vbi hoc magis
expediens fuerit, exemplo Valerij, qui per Augu-
ſtinum prædicabat. Et hanc Caietani reſpõſionem
in effectu olim probauit S. Congregatio Concilij
in Curatis inferioribus, vt dixi in cap. Extirpandæ,
§. Qui verò, in 2. notab. verſ. Cæterum, infra de præ-
ben. Aduertit tamen Sot. d. art. 1. col. 19. verſ. Ergo
ſi iura, Valerium hoc feciſſe ingraueſcente iam
ætate, quando vires ſibi non ſuppetebant.

Itaque rationibus firmatum eſt quemlibet Epi-
ſcopum, vel Curatum, per ſe loquendo teneri ex
diuini iuris præcepto perſonaliter reſidere in ſuo
Epiſcopatu, vel Parochia: licet non me lateat de
hoc articulo ingentem controuerſiam, & diutur-
nam altercationem excitiſſe inter Patres Concilij
Tridentini, imò & inter ipſos Cardinales præſiden-
tes; & propterea Decretum ea forma verborum
fuiſſe conceptum, vt neutri ſententiæ formaliter
aduerſaretur, prout refert P. Sfortia Pallauicinus
multis in locis ſuæ admirabilis Hiſtoriæ.

68 Secunda itidem aſſertio, videlicet præceptum
de perſonali reſidentia Epiſcopi, vel inferioris Cu-
rati per ſe obligare, non tantùm ſemper, ſed etiam
69 ad ſemper, probatur: Quia etſi præcepta affirma-
tiua obligent ſemper, non autem ad ſemper, ſed
pro loco, & tẽpore, & in hoc formaliter differant à
præceptis negatiuis, vt per D. Thom. in 1. 2. qu. 71.
art. 5. ad 3. & qu. 88. art. 1. ad 2. & qu. 100. art. 10. in
corp. nihilominus aliud dicendum eſt de perſonali
70 reſidentia, quoniam licèt ſit affirmatiuum, tamen
includit etiam præceptum negatiuum obligans
ad ſemper, quia præcipitur Paſtori, vt oues non di-
mittat, aut deſerat more mercenariorum, vt oſten-
ſum eſt ſupra n. 29. & ſeqq. Simile habetur in cap.
Super hoc, de renunc, & in c. 1. in gloſ. in ver. Non
timore, ſupra de ijs, quæ vi met. cauſ.

71 Præterea, vt obſeruat Caietan. initio citatus,
actus epiſcopales ſunt in triplici differentia: nam
quidam exigunt certum, & determinatum tem-
pus, vt collatio Ordinum, c. 3. de tempor. ordi-
nat. & confectio Chriſmatis, can. Litteris de con-
ſecr. diſt. 3. cap. Quoniam, de ſent. excomm. lib. 6.
gloſ. in can. Presbyteris, de conſecr. diſt. 4. & ratio-
ne actuum huiuſmodi ſatis eſſet vt Epiſcopus reſi-
deret temporibus ab Eccleſia præſcriptis ad illos
exercendos. Quidam verò actus ſunt temporis
indeterminati, ſed tamen non frequenter occur-
runt, vt conſecrationes, & benedictiones, de qui-
bus in cap. Quamuis, 68. diſt. & toto tit. de con-
ſecr. Eccl. vel Altar. & de conſecr. diſt. 1. & horum
ratione ſufficeret Epiſcopum ita reſidere, vt ex de-
fectu eorum actuum Eccleſia non pateretur de-
72 trimentum. Quidam denique ſunt actus tempo-
ris indeterminati, & frequentis, itaut nullum
tempus ſit exceptum, in quo non facilè, & crebrò
occurrat eorum neceſſitas, vt eſt actus paſcendi
gregem Chriſti: oportet enim munijs paſtoralibus
ita aſſiduum eſſe Paſtorem, vt actum paſcendi fe-
rè nunquam intermittat: ſcriptum eſt enim, *Qui
præeſt, in ſollicitudine*, c. Quia præſulatus 1. qu. 4.
& 2. ad Corinth. 11. 28. *Inſtantia mea quotidiana,
ſollicitudo omnium Eccleſiarum. Quis infirmatur,
& ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego
nõ vror.* Sic & Apoſtolicus à paſtorali ſollicitudine
circa omnes Eccleſias nunquam omnino ceſſat, vt
dicit text. in cap. Cum inſtantia, de cenſ. Et noctes
ducit inſomnes pro omnibus cogitationem ſuſci-
piens, vt in Auth. Vt iudices ſine quoquo ſuffrag.
in princ. Amplius à Paſtore exiguntur ſex actus,
qui habentur Ezechiel. cap. 39. quos manifeſtum
eſt exigere tempus continuum, aut valde frequens
prout explicant Caietan. & Sotus, qui propterea
irridet, & redarguit Epiſcopos, qui opinantur ſe
muneri ſuo ſatisfeciſſe, ſi per aliquot horas cauſis
decidendis aſſiſtant.

Et ratione actuum huius tertiæ ſpeciei Epiſco-
pus iure diuino obſtrictus eſt aſſiduè in ſuo epiſco-
patu reſidere; quoniam tanta temporis frequen-
tia continuam exigit reſidentiam, tum ex frequẽ-
tia exercitij actuum huiuſmodi, tum ex præpara-
tione ad eoſdem actus: nam etſi non omne tem-
73 pus inſumatur in exercitio actuum paſtoralium,
nullum tamen tempus excipitur, in quo non opor-
teat Epiſcopum eſſe paratum ad paſtorales actus
exercendos. S. Thom. in 2. 2. quæſt. 185. art. 5. ad
3. Et quia actus paſcendi ſecundum Caietan. eſt
principalis actus Epiſcopi, & ex principali actu iu-
dicium eſt ſumendum; idcirco per ſe loquendo
Epiſcopus adſtringitur præcepto Euangelico ad
continuam reſidentiam in ſuo Epiſcopatu, ita vt
hoc præceptum quamuis affirmatiuum, tamen ex
natura rei quæ præcipitur, obliget ſemper, & ad
ſem-

ſemper, ideſt aſſiduè, quia ſicut habet determinatum locum, ſcilicet propriam diœceſim, c. Si quis Epiſcopus, 92. diſt. c. Peruenit, 7. quæſt. 1. & in certis temporibus ipſam Cathedralem Eccleſiam, c. Placuit, ead. cau. & quæſt. Concilium Triden. in d. c. 1. verſ. Eoſdem interim admonet, ſeſſ. 23. ita & determinatum tempus, ideſt aſſidue, & quaſi ſemper.

Dixi, quaſi, quia breuis, & modica interpellatio continuam reſidentiam non interrumpit, vt not. Petr. de Anchar. in c. vn. num. 1. verſ. Quandoque verbum *reſidere* adijcitur dictioni *continuè*, de Cler. non reſid. lib. 6. Et ita ſecundum eum intelligitur quod de habitatione continua triennij dicitur in c. fin. de frigid. & malefic. Nam & ſtillicidium non ſemper cadens dicitur habere cauſam continuam, vt l. Foramen, ff. de ſeruit. vrban. prædior. & l. 1. §. Quotidiana, ff. de aqua quotid. & æſtiua, facit l. Si quis ita legauerit, ff. de condition. & demonſtrat. & l. Mæuia, ff. de ann. lega. Vnde Concilium Tridentinum in præcit. c. 1. ſeſſ. 23. admittit vt Epiſcopi duos, aut tres menſes ſingulis annis abeſſe poſſint. Quoniam, inquit, qui aliquantiſper tantùm abſunt, ex veterum Canonum ſententia non videntur abeſſe, quia ſtatim reuerſuri ſunt; dum tamen id æqua ex cauſa fiat, & abſque vllo gregis detrimento, quod an ita ſit, abſcedentium conſcientiæ grauiſſimis verbis reliquit.

74 Tertia demum aſſertio, videlicet per accidens quandoque Epiſcopum non teneri ad perſonalem reſidentiam, ſecundum Caietan. in 2. 2. d. q. 185. art. 5. verſ. Et quoniam, probatur, quia cum hæc obligatio ad ſemper ſit ex parte materiæ, & materia ipſa ſit mutabilitati, & variationi obnoxia, propterea contingit, vt abſque violatione præcepti Epiſcopus non ſemper reſideat.

75 Cauſæ verò excuſantes Epiſcopũ à vinculo neceſſariæ continuitatis reſidendi in diœceſi ex decreto Concilij in eod. cap. 1. Sunt infraſcriptę, videlicet, Chriſtiana charitas, vrgens neceſſitas, debita obedientia, ac euidens Eccleſiæ, vel Reipublicæ vtilitas. Quæ omnia Caietan. loco citato, & poſt eum recentiores Theologi perſtringunt ad tria capita. Primum eſt neceſſitas impedimenti. Secundum qualitas negotij. Tertium conditio perſonę.

76 Neceſſitas ſanè impedimẽti nemo dubitat quin excuſet, & eſt expreſſum in d. cap. 1. & in c. Inter quatuor, infra, eod. cum concordan Impedimen-
77 tum autem eſt in duplici differentia. Aliud enim eſt ab intrinſeco, aliud ab extrinſeco. Impedimentum ab intrinſeco eſt quod prouenit ex infirmitate, & hoc prębet iuſtam cauſam abſcedendi ad tempus ab Eccleſia, vt ſi oporteat cælum mutare, vel ire ad balnea, ſecundum Caietan. vbi ſupra. Ad hoc cap. Nihil, 7. quęſt. 1. cap. Ad euidentiam, inf. eod. cap. vnico, eod. tit. lib. 6. & de Cler. ægrot. per totum. Quod ſi morbus ſit incurabilis, permittitur reſignatio iuxta terminos c. Niſi cum pridem, §. Alia verò cauſa eſt debilitas corporis, ſupra de renunciat. Sic Siluanus Epiſcopus Philenenſium propter aeris intemperiem renunciauit Eccleſiæ, & Atticus Patriarcha Conſtantinopolitanus Eccleſiam Troadis illi commiſit inquiens: [Ecce quomodo nullam habes excuſationem, cũ Dominus tibi prouiderit de loco temperato, & commodo pro corporis morbis tolerandis.] Vel datur coadiutor, vt in cap. 1. & cap. fin. infra, de Cler. ægrot & cap. vnico, eod. tit. lib. 6. Non enim conſueuit Sedes Apoſtolica abſolutè diſpenſare, vt quis non reſideat, ſed ad tempus, & ex legitima cauſa, cap. fin de reſcr. lib. 6. Concil. Trident. ſeſſ. 6 cap 2.

78 Impedimentum ab extrinſeco eſt, quod prouenit ex perſecutione. Perſecutionum autem duæ ſunt ſpecies ſecundum gloſ. in cap. Aduerſitas, in ver. Hoc etiam, 7 quæſt. 1. Alia extrinſeca, quam patitur Eccleſia à tyranno, vel manifeſtis inimicis, de qua dicam infra num. 87. Alia intrinſeca quę conſiſtit in eis, qui ab vnitate Eccleſiæ non ſunt pręciſi; ſed tamen nec paſci ab Epiſcopo, nec corrigi volunt, iuxta textum in d. cap. Aduerſitas, & cap. ſeq. & in cap. Niſi cum pridem, §. Propter malitiam, ſupra, de renunc. Et hęc ſpecies an, et quando prębeat Prælato iuſtam cauſam non reſidendi, notaui plenè in cap. Poſt translationem,
79 à num. 2. vſq. in finem, eod. tit. Negotium autem excuſans Epiſcopum à reſidentia tripliciter ſe habet ad ſuam Eccleſiam. Primò, in ordine ad ſeipſam, ſicut totum ad partes. Secundò, in ordine ad alias Eccleſias, ſicut pars ad compartem. Tertiò, in ordine ad Eccleſiam vniuerſalem, ſeu Romanam, ſicut pars ad totum, ſeu membrum ad caput.

80 Primo caſu, quando ſcilicet negotiũ ſe habet ad ſuam Eccleſiam, vt totum ad partem, puta quia imminet neceſſitas defendendi Eccleſiam, et iura ipſius, ob quam oporteat Epiſcopum ad remotiores partes migrare: tunc manifeſtum eſt iure excuſari à reſidentia; textus eſt in cap. Ex parte, inf. eod. & notat gloſ. 1. in c. fin. de priuil. lib. 6. Quinimò ſi neceſſitas poſtulet, poteſt, & debet Epiſcopus ad ſubleuandam Eccleſiam ſuam in aliqua calamitate conſtitutam accedere ad Curiam, vel Romanam, vel Regiam, idque iure diuino, & naturali, dummodo id per alios perficere non poſſit, vt formaliter inquit Sot. de iuſt. & iure lib. 10. quæſt. 3. art. 4. verſ Qualitas autem negotiorum; Et eſt ratio, quia Epiſcopus tenetur propriæ Eccleſiæ exhibere non ſolum alios actus Paſtorales, ſed etiam hunc, qui eſt defendere, vel procurare bonum eius, c. Suggeſtum, ibi, *quas tueri debent Eccleſias*, 7. quæſt. 1. Ac proinde ex hac cauſa licitè poteſt ab Eccleſia abeſſe, vt probatur in præalleg. c. Ex parte, ibi, *Præpoſituræ tuæ iura fideliter proſequeris, cum per hoc cenſeri debeas reſidens*. Quamuis enim ab Eccleſia abſit; tamen adeſt negotijs Eccleſiæ, vt dicit ibi Innoc. & Hoſt. num. 2. in ver. reſidens.

81 Secundo caſu, quando ſcilicet negotium ſe habet in ordine ad alias Eccleſias, ſicut pars ad cõpartem, *cum ſimus omnes vnum corpus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra*, ad Rom. 12. c. Singula, 89. diſt. poteſt, & debet Epiſcopus iure charitatis alterius Epiſcopi neceſſitati ſpirituali ſuccurrere, etiam cum detrimento temporalium, licèt non è conuerſo. Et hac de cauſa Paulus Timotheum, & alios diſcipulos abire iuſſit ad alias Eccleſias pro neceſſitate promulgãdæ fidei, vt fusè probat Caiet. in 2. 2. d. quæſt. 185. art. 5. verſ. Cum autem negotium ad bonum alterius particularis Eccleſiæ, & Sot. d. art. 4. col. 8. verſ. Præter hæc.

82 Item ſecundum eos cum vnum ſpirituale bonum ſit magis neceſſarium, quam aliud, c. Bonæ, il 1. de Poſtul. Prælat. Concilium Tridentinum, c. 18. ibi,

ibi, *& maior quandoq; vtilitas poſtulauerit*, ſeſſ. 25. puta negotium fidei, vel pacis, quam miniſtratio Sacramentorum, & huiuſmodi laudabiliter Epiſcopus pro negotio fidei, vel pacis in aliena moratur Eccleſia: & propterea licitè Epiſcopi ſunt legati ad pacem inter Reges Chriſtianos componendam. Si enim cuiuſquam, inquit, Ambroſius officium eſt pacem facere, Sacerdotis maximè of-
83 ficium eſt. Sed de hoc infra n. 88. Quod autem legati eant promiſcuè ad temporalia negotia, (vt Caietanus ſubijcit) abuſionis eſt, quia *nemo militans Deo implicat ſe negotijs ſæcularibus*, 2. ad Timoth. 2. c. 1. infra, Ne Cler. vel Mon.

84 Tertio caſu, quando ſcilicet negotium Eccleſię particularis ſe habet ad Eccleſiam Romanam, vel vniuerſalem, ſicut pars ad totum, ſeu membrum ad caput, certum eſt ſi neceſſitas poſtulet, licitè poſſe Epiſcopum à ſua Eccleſia abeſſe, arg. d. c. Bonæ, il primo, de Poſtul. Prælat. & c. Cum dilectus, infra eod. & eſt expreſſum in decreto Concilij Trident. d. c. 1. ſeſſ. 23. ibi, *euidens Eccleſiæ, vel Reipublicæ vtilitas*: nam bonum partis ordinatur ad bonum totius vt ad finem; & debet pars exponi pro bono totius, vt cum manus præciditur pro ſalute totius corporis, c. Reſecandæ, 29. quæſt. 3. S. Thom. in 2. 2. quæſt. 6. art. 1. Sylueſt. in ver. Homicidium,
85 3. numer. 4. Quo tamen loco libet referre ad litteram notabilia verba, & declarationem Cardinalis Caietani in d. art. 5. verſ. Cum vero negotiũ, ait enim; [Eſt tamen hic opus diſtinctione, an negotium huiuſmodi vniuerſalis Eccleſiæ ſit neceſſariò exigens Epiſcopum, vel non: nam ſi negotium neceſſariò exigit Epiſcopum, vt ire ad Concilium generale, vel ad Synodum Prouincialem, quæ etiam ſe habet ad Eccleſiam Epiſcopalem, vt totum ad compartem; conſtat quod rationabilis eſt abſentia: Sed ſi negotium vniuerſalis Eccleſiæ non neceſſariò exigit Epiſcopum, puta quia perſona Epiſcopi habet officium, quo oportet ipſum vniuerſalis Eccleſiæ ſeruitio perpetuò perſonaliter Romæ deſeruire, verbi gratia, eſt Secretarius Sedis Apoſtolicæ, vel Auditor Rotæ, aut huiuſmodi: non ex hoc excuſatur à reſidentia quoad Deum. Et ratio diuerſitatis eſt, quia partes dupliciter ordinantur ad bonum totius. Primò abſolutè; & ſic ſecũdum naturalem ſtatum ordinantur ad bonum totius, ſicut manus, pedes, & reliqua membra hominis abſolutè quidem ordinantur ſecundum ſuos naturales ſtatus ad bonum hominis, cuius ſunt partes. In caſu autem, quo totius bonum periclitatur, partes etiam perdendo naturales ſuos actus ordinantur ad bonum totius. Secluſo autem caſu neceſſitatis, ſeu periculi totius, natura totius non requirit defectum in parte aliqua, ſed nititur ſingulas perſonas ſaluare in ſuis naturalibus ſtatibus. Sic autem proportionaliter oportet fieri in toto, & partibus Eccleſiæ Politicę ſecundum rectam rationem, ita quod quælibet particularis Eccleſia ordinatur ad vniuerſalis Eccleſiæ bonum, & ſeruitium, abſolutè quidem, ſalua cuiuſque Eccleſiæ perfectione. In caſu autem neceſſitatis ordinatur ad bonum vniuerſalis Eccleſiæ etiam cum ſui detrimento. Et quia ſeruitia quædam, vt ire ad Synodum, ſunt manifeſtè in articulo neceſſitatis Eccleſię vniuerſalis, vel prouincialis, Seruitia autem, quæ Romæ in huiuſmodi officijs exhibentur, nulla neceſſitate communiter exigunt, vt Epiſcopi incumbant talibus officijs, ſed ſunt tales in Eccleſia Dei, velut monſtra in natura: ideo non excuſantur à reſidentia. Et ſi inſtetur, quod reſidentes in Eccleſia communi, qualis eſt Romana, cenſentur vbique reſidere: Reſpondetur quod ſi hoc eſt verum fictione poſitiui iuris, quod Iuriſtis relinquo, non tamen eſt verum quoad Deum.] Hæc Caietanus; quem multum extollit Sotus, d. art. 4. verſ. Si autem neceſſitas vniuerſalis Eccleſiæ, qui tamen addit, ſi Papæ expedierit propter egregiam doctrinam, aut ſingularem authoritatem perſonę accerſere aliquem Epiſcopum ad Curiam, cuius conſilium capiat in commune bonum, licebit quidem ad tempus eum à ſuo Epiſcopatu euocare. Quod ex eo confirmari poteſt, quia Leo Papa ſecum habuit Proſperũ Epiſcopum Regenſem; & Vrbanus III. Anſelmũ Epiſcopũ Lucenſem; & Greg. lib. 12. epiſt. 15. inuitauit Iuuinium Epiſcopũ Catanenſem, vt Romam veniret, quo ipſum in ſacro eloquio collegam haberet.

86 Conditio autem perſonę excuſans Epiſcopum à perſonali reſidentia ſecundum Caietanum eſt vnica, videlicet cum perſona talis eſt, vt melius aut ſaltem æquè benè per eam abſentem regatur Eccleſia, quam regeretur per aliam pręſentem. Quod & S. Thomas docuit d. Quodlib. 9. art. 15. Et hac ratione ſunt ſex Epiſcopatus prope Vrbem habentes Romę reſidẽtiam, quia ſunt Epiſcopatus Cardinales, vt in Conſtitutione S.D.N. de qua infra in c. proximo. Similiter ob eamdem rationem poſſet vnus plures Eccleſias habere, deficientibus alijs idoneis, c. Illud, 21. quęſt. 1. gloſ. in cap. Dudum, il ſecundo, in ver. Intitulatam, ad fin. ſupra de elect. Vnde in Polonia ob Sacerdotum penuriam non rarò diſpenſatur ſuper pluralitate Parochialium Eccleſiarum; & in Germania ſuper pluralitate Cathedralium, vt dixi in d. c. Dudum.

Porrò quia his caſibus per accidens eſt vt Epiſcopus excuſetur à reſidentia, videlicet ob defectũ idonei Paſtoris, non mirum ſi etiam per accidens oporteat ſupplere vices proprij Paſtoris per Epiſcopum titularem, vel Vicarium. Sed his caſibus ceſſantibus, & per ſe loquendo, reſidentię pręceptum iure diuino obligat ſemper, & ad ſemper.
87 Et hęc eſt apertè doctrina D. Th. in 2. 2. d. q. 185. art. 5. vbi nec perſecutionis tempore concedit licitam eſſe abſentiam Paſtoris, niſi in caſu, [quia, (inquit) ſubditorum ſalus exigit perſonę Paſtoris pręſentiam, non debet Paſtor perſonaliter ſuum gregem deſerere, neque propter aliquod commodum temporale, neque etiam propter aliquod perſonale periculum imminens, cum bonus Paſtor animam ſuam ponere teneatur pro ouibus ſuis.] Et ſic deducit ex pręcepto Euangelico obligationem reſidendi in Eccleſia, etiam vſque ad ſanguinis effuſionem. Quem locum D. Thomę fuſius explicat Sot. de iuſt. & iure lib. 10. q. 3. art. 4.

Eidem ſententię adhęrent vnanimiter Canoniſtę dum in perſecutione extrinſeca quam patitur Eccleſia à tyranno, & manifeſtis inimicis quotieſcumque ſine Prælato non eſt tuta ſalus Eccleſię, vel cum non ſolus Pręlatus quęritur, ſed etiam Clerus, concludunt Pręlatum non poſſe Eccleſiam deſerere, ſed potius debere animam ſuam ponere pro ouibus ſuis, exemplo B. Thomę Cantuarienſis, qui pro hac cauſa martyrium ſubijt, c. Sicut dignum, de homicid. Ita gloſ. in c. Aduerſitas, in ver. Hoc etiam, 7. quęſt. 1. quam ſequitur Innoc. in c. Niſi cum pridem, in ver. Malitiam, ſub n. 4.

Hoſt.

Hoſt. Cardin. Ant. de Butr. Anchar. & alij communiter ſupra de renunc. & probatur in c. Suggeſtum, in c. Seiſcitaris, & in d. c. Aduerſitas, & in §. Hoc tunc ſeruandum, 7. q. 1. Ergo ſi etiam perſecutione ingruente tenetur Paſtor potius mortem ſubire, quam gregem deſerere; quantò magis perſecutione ceſſante illicita erit, & perniciosa abſentia Paſtoris ſine rationabili cauſa?

88 Porrò cùm de cauſis excuſantibus à perſonali reſidentia Paſtores animarum ſuperius diffusè actum fuerit, hoc loco admonendi ſunt cauſas eiuſmodi non ſufficere, niſi etiam adſit licentia ſuperioris, textus eſt in c. Relatum in fine, & ibi notat. gloſ. in ver. Prçlatorum, & communiter DD. ſupra eodem, c. Non oportet, de conſecr. diſt. 5. c. Magnæ, de vòto, gloſ. in c. fin. in ver. abſentare, de priuil. lib. 6. & Gregor. epiſt. lib. 3. cap. 36. neminem Pontificum à Parochia ſua vel parumper abſque ineuitabili prorſus neceſſitate diſcedere permittebat. Et ex Concilio Tridentino in c. 1. ſeſſ. 23. legitimæ abſentiæ cauſæ à Beatiſſimo Romano Pontifice, aut à Metropolitano, vel eo abſente, ſuffraganeo Epiſcopo antiquiori reſidente in ſcriptis sũt approbandæ. Sed in his omnibus hodie ſeruari debet nouiſſima Conſtitutio S.D.N. Vrbani VIII. de qua plenè dixi infra in c. proximo.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Qualiter.

S V M M A R I V M.

1 *Archiepiſcopus, qui propria temeritate ab Eccleſia receſſit, & commonitus non redijt, poteſt ſpoliari Archiepiſcopatu.*

2 *Capitulum quamuis non poſsit citare Epiſcopum; poteſt tamen eum monere vt redeat ad reſidentiam.*

3 *Monitio procedit etiam de inferiori ad ſuperiorem, & de pari ad parem.*

4 *Epiſcopus qui commonitus non redit ad reſidentiam, videtur habere Eccleſiam pro derelicta.*

5 *Prælatus quibus caſibus cenſeatur habere Eccleſiam pro derelicta.*

6 *Epiſcopus, qui Eccleſiã habet pro derelicta, poteſt ea ſpoliari per Papam ſine citatione, & ſententia.*

7 *Citatio, & ſententia in notorijs non requiritur.*

8 *Capitulum quantumcumque moneat Prælatum ad reſidentiam, non tamen poteſt procedere ad electionem alterius ſine authoritate Papæ.*

9 *Epiſcopi non reſidentes ex decretis Concilij Tridentini, & Conſtitutionibus Apoſtolicis quas pœnas incurrant, & n. 11. & ſeq.*
Et quibus ex cauſis abeſſe poſsint, ibidem.

10 *Concilium Tridentinum in quibus innouet antiquos Canones contra Paſtores non reſidentes.*

11 *Bulla Sanctiſsimi D. N. ſuper reſidentia Epiſcoporum refertur.*

12 *Metropolitanus, vel eo abſente ſuffraganeus antiquior reſidens an hodie probare poſsint cauſas abſentiæ Epiſcoporum.*

13 *Cardinalis à Turrecremata inuectiua in Epiſcopos non reſidentes.*

14 *Epiſcopus ab Imperatore, ſeu Rege euocatus an excuſetur à reſidentia.*

15 *Et quid ſi à Principe habeat regalia, & nn. ſeqq.*

16 *Intellectus c. Si Epiſcopus 18. diſt. & c. Si vobis fratres, 23. quæſt. vltim.*

17 *Epiſcopus habens feudum à Principe, ſi vocetur à Papa etiam poſt regiam præceptionem, relictis omnibus etiam Regalibus ſequatur Papam, & nn. ſequent.*

18 *Epiſcopus vocatus à Metropolitano ad Concilium, vel ad cauſam. Item vocatus à Rege, cui potiùs parere teneatur?*

19 *Epiſcopi non habentes regalia à Principe, eius præceptis non ſunt obnoxij.*

20 *Sacerdotalis dignitas excedit omnem dignitatem ſæcularem.*

21 *Epiſcopi ratione muneris, aut reipublicæ officij Epiſcopatibus adiuncti quomodo excuſentur à reſidentia.*

22 *Cardinales ex eo quod in Epiſcopatibus prope Vrbẽ, vel in Vrbe in ſuis titulis reſederint non excuſantur à reſidentia in Cathedralibus, quibus præfecti ſunt.*

23 *Auditor Cameræ procedit contra Epiſcopos non reſidentes vſque ad ſententiam diffinitiuam excluſi.*

24 *Epiſcopi vltra, vel citra montes quandiù ex cauſa viſitationis Liminum abeſſe poſsint.*

25 *Epiſcopus an hodie ſingulis annis abeſſe poſsit tribus menſibus à Concilio Tridentino permiſsis.*

26 *Cardinalibus Epiſcopis quomodo, & quandiu à ſuis Cathedralibus abeſſe liceat ex cauſa vacationis, Sedis Apoſtolicæ.*

27 *Epiſcopi temporibus Aduentus, Quadrageſimæ, &c. an in Cathedrali Eccleſia reſidere teneantur, an verò ſatis ſit vt in diœceſi reſideant, & nn. ſeq. vſque in fin.*

28 *Epiſcopus abſens à Cathedrali, ſi in diœceſi reſideat, an incidat in pœnas Tridentini Concilij.*

29 *Lex vbi plura copulatiuè requirit, non habet locum, niſi omnia ſimul concurrant.*

30 *Dictio, ſi, adiecta verbo futuri temporis conditionem importat?*

31 *Gerundium importat conditionem.*

32 *Alternatiuæ natura eſt, vt alterutrum ſufficiat.*

33 *Parochus etſi teneatur in ædibus Parochialibus reſidere; tamen ſi reſideat extra, dummodo in Parochia, non incidit in pœnas non reſidentium.*

34 *Epiſcopi ante Tridentinum Concilium tenebantur omni tempore in Cathedrali reſidere.*

35 *Alternatiua, vel, an ſit ordinis, vel electionis.*

36 *Diſtributiones Canonicorum abſentium primo applicandæ ſunt fabricæ Eccleſiæ ſi indigeat; ſin minus alteri pio loco arbitrio Ordinarij.*

37 *Verbum* debet, *regulariter neceſſitatem importat.*

38 *Verba hortatoria iuncta verbis obligationem importantibus, non excludunt obligationem.*

39 *Epiſcopi an vti poſſint abſentia trium mẽſium à Cõcilio promiſſa temporibus Aduentus, Quadrageſimæ, &c. & num. 44.*

40 *Epiſcopus an poſſit iungere trimeſtrem abſentiam vnius anni cum trimeſtri anni ſequentis, & num. 44. & ſeq.*

41 *Epiſcopus in caſibus, in quibus ex rationabili cauſa abeſſe poteſt, an primo vti debeat tribus menſibus à Concilio permiſſis, & non niſi ipſis conſumptis, licentiam petere non reſidendi, & n. 46.*

42 *Epiſcopus viſitans Limina in fine vnius triennij, an poſſit in principio triennij ſequentis iterum viſitare, & ab Eccleſia abeſſe per octo continuos menſes ex Bulla Vrbani VIII., & num. 47.*

43 *Epiſcopo an poſſit concedi, vt per tres menſes abeſſe*

queat ex ſola cauſa, quod per multos annos continuos reſederit, & num.48.

45 Statim *dictio, quid importet*.

1 QVALITER. Summatum eſt ſupra in c. prox. Communis diuiſio. Primo, exceſſus. Secundo mandatum, ibi, *Diſcretioni*.

Nota primò, Archiepiſcopum, qui receſſit ab Eccleſia temeritate propria, ideſt ſine licentia Romani Pontificis, vt exponunt Aegidius Bononien. Io. And. & Cardin. omnes in ver. Temeritate. ſi commonitus non redeat, poſſe ſpoliari Archiepiſcopatu.

2 Secundò nota, ex illis verbis, *per veſtras etiam litteras reuocatus*, quòd Capitulum quamuis non poſſit citare proprium Prælatum, vel in eum animaduertere, quia inferior in ſuperiorem, &c. c. Inferior, 21. diſt. c. Cum inferior de maior. & obed. poteſt tamen eum requirere, vel monere vt redeat ad reſidentiam, vt notant hic Innocen. Abb Antiq. & Hoſtien. omnes in verb. reuocatus, Collectar. num.3. Ant. de Butr. num.2. Petr. de Anchar. in 1.
3 notab. & Abb. num.1. idemque dicunt DD. in c. Ex tuæ, inf. eodem. Monitio enim procedit etiam de inferiori ad ſuperiorem, c.1. ſupra de ſupplen. ne-
4 glig. Prælat. Et de pari in parem, vt per gloſ.1. in c. Cum cauſa, verſ. Item qualiter poſſunt duo, ſupra de off. deleg. Et ex huiuſmodi monitione Epiſcopus videtur conſtitui in contumacia non reſidendi, vt per Butr. eod. num.2. & habere Eccleſiã pro derelicta, vt propterea meritò illa ſpoliari poſſit: nam ſecundum gloſ.1. hìc, & Abb. n.5. vt ha-
5 beat quis Eccleſiam pro derelicta, tribus modis poteſt contingere. Primò, ſi Beneficiatus fiat miles, vel ioculator. Secundò, ſi matrimonium contrahat. Tertiò, ſi monitus non redeat, vt hic. Siquidem, vt inquit Hoſt. in ver. Eligatis in fin. præſumitur euidenter præſumptione iuris, & de iure
6 quod Eccleſiam habeat pro derelicta, Papa qui ſuper omnes eſt approbante hoc. Et ſequitur Io. Andr. in fin. Et in his caſibus nec ſolemnis citatio, nec ſolemnis ſententia requiritur, vt hic patet. Nam Papa dedit licentiam Canonicis Raguſinis eligẽdi alium in Archiepiſcopum abſque eo quod præceſſerit formalis citatio, vel ſententia priuationis, vt benè obſeruat Abb. hic in 3. not. & tenet gloſ. in c. fin. in ver. Redierint, inf. eod. Et ſic nõ obſtat, c.3. infr. de conceſſ. præben. quia non intelligitur fieri electio inſtituta Eccleſia, ſed vacante, vt dicit hìc Hoſt. in fin. Et ſecundum Abb. num.6. ſpoliatio hoc caſu poteſt fundari ſuper duplici cauſa. Prima, quia, vt dictum eſt, Eccleſia habetur pro derelicta à Prælato abſente, vt dicunt gloſſæ prææ alleg. Intellige poſt monitionem, aliàs ſecus, etiã ſi per decennium abfuiſſet, vt per Butr. ſupra in c. prox. in 1. not. Secunda, ratione notorij, quia cum crimen non reſidentiæ notorium ſit, poteſt ſuperior illum ſpoliare abſque alia citatione, vel ſententia priuationis, quę in notorijs non exigitur, & ſecundum eum ad hoc facit, c. Ex tuæ, infra eod.
7 Quod optimè probat hæc Decretalis, legendo, *per veſtras litteras*, vt habet communis littera: Sed aliàs legitur, *per noſtras*. Et ſecundum hanc lecturam videntur neceſſariæ litteræ Papę, vt per Hoſt. & Io. And. in princip. in ver. Veſtras, et Petr de Anchar. in princip. Et formalis citatio, vt per glo. in c. Ex parte, in ver. per decem annorum, ſupra
8 eod. Primam tamen opinionem tuetur Abb. ſupra in c. prox. nu.4. in 3. notab. vbi etiam allegat Oldrad. conſ.130. & Gaſpar. de Calder. ibi dicentem, aliàs ſic fuiſſe in Curia determinatum. Addit hìc Innocen. in ver. Eligatis quod quantumcumque ſubditi moneant Prælatum de redeundo, non tamen poſſunt procedere ad eligendum ſibi ſuperiorem ſine auctoritate illius, in cuius manibus poteſt renunciare, vel qui iuriſdictionem habet ſuper eum. Quod dictum ſequuntur Abb. Antiq. Ioan. Andr. Collectar. Butr. Anchar. Abbas, & cæteri omnes.

9 Hodie verò contra Prȩlatos non reſidentes ſeruanda eſt forma à Concilio Tridentino præſcripta ſub Paulo III. in c.1. ſeſſ.6. Nam qui iuſtis, & rationabilibus cauſis ceſſantibus ab Eccleſia ſex menſibus continuis extra ſuam diœceſim morando abfuerit, quartæ partis fructuum vnius anni fabricæ Eccleſiæ, aut pauperibus loci per ſuperiorem Eccleſiaſticum (ideſt Metropolitanum reſpectu Epiſcoporum Comprouincialium ex ſententia S. Congregationis) applicandorum, pœnam ipſo iure incurrit. Quod ſi per alios ſex menſes in huiuſmodi abſentia perſeuerauerit, aliam quartam partem fructuum ſimiliter applicandam eo ipſo amittit. Creſcente verò contumacia, Metropolitanus ſuffraganeos Epiſcopos abſẽtes, Metropolitanum verò abſentem ſuffraganeus Epiſcopus antiquior reſidens ſub pœna interdicti ingreſſus Eccleſiæ eo ipſo incurrenda infra tres menſes per litteras, ſeu nuncium Romano Pontifici denunciare tenetur, qui in ipſos abſentes, prout cuiuſque maior, aut minor contumacia exegerit, animaduertere, & Eccleſijs ipſis de Paſtoribus vtilioribus prouidere poterit. Præterea ex decreto, c.1. ſeſſ. 23. ſub Pio IV. in §. Si quis Epiſcopus abſens præter mortalis peccati reatum, quem incurrit, pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non facit, nec tuta conſcientia, etiam alia declaratione non ſequuta, illos ſibi retinere poteſt, ſed tenetur aut ipſo ceſſante per ſuperiorem eccleſiaſticum illos fabricæ Eccleſiæ, aut pauperibus loci erogare. Et paulo ſuperius in §. Ne verò, exprimuntur quatuor cauſæ, propter quas Paſtoribus abeſſe licet, nempè Chriſtiana charitas, vrgens neceſſitas, debita obedientia, & euidens Eccleſiæ, vel Reipublicæ vtilitas.

Sed obijcies, In d.c.1. ſeſſ.6. innouantur antiqui Canones aduerſus Paſtores non reſidentes, qui habentur 88. diſt. per tot. & paſſim 21. q.3. in Concilio Eliberino, c.19. c. Peruenit, c. Si qui verò, c. Si quis Presbyter, c. Placuit, c. Si quis in Clero, 7. quęſt.1. cap.2. 21. quæſt.2. Cur ergo alia illis pœna à Concilio præſcribitur? An vti poſſumus pœna Concilij, vel Canonum contra non reſidentes? Quòd ſi pœna à Concilio impoſita vtendum eſt, quorſum Antiqui Canones innouantur? At reſpõdetur innouari Canones quoad culpam, videli-
10 cet vt Epiſcopi reſidere teneantur, & quoad pœnam priuationis tituli, de qua à Concilio nihil ſtatuitur, vt declaratur paulo poſt in d. §. Creſcente verò contumacia; & ſic etiam quoad modum priuationis. Quamobrem quod ſpectat ad priuationem tituli, & priuationis modum, ſeruandum erit quod ſtatuitur in hac Decretali, et in alijs Canonibus, et præſertim in c. Ex tuę, inf. eod.

11 Nouiſſimè ſuper reſidentia Epiſcoporum promulgata eſt Conſtitutio S. D. N. Vrbani VIII. quę

inci-

incipit, *Sanctꝫ Synodus*, ſub die 12. Decemb. 1634. in qua Sanctitas ſua primò innouat decreta Concilij Trident. Conſtitutiones Apoſtolicas, & Decreta Conſiſtorialia ſuper reſidentia Epiſcoporũ; multæ enim Conſtitutiones ſuper hoc antea prodierunt, vt Pij IV. & Pij V. Item multa Decreta Conſiſtorialia. Et in ſpecie Gregorius XIII. declarauit Decreta Concilij, & pœnas eiuſdem habere locum etiam in S.R.E. Cardinalibus. Et Clemens VIII. ſuo Decreto Conſiſtoriali addidit pœnam inhabilitatis Epiſcoporum non reſidentium ad maiores dignitates, & Eccleſias obtinendas.

Secundò, Sanctitas ſua iubet iam præfectos Cathedralibus, & maioribus Eccleſijs etiam S. R. E. Cardinales ſe itineri committere, & ad reſidentiam conferre infra vnum menſem, ſi in Vrbe exiſtant; infra duos, ſi extra Vrbem in Italia; ſi extra Italiam infra quatuor computandos à die publicationis Bullæ. Nondum autem præfectos infra terminos ſuperius expreſſos computandos à die eorum promotionis. Indeque nec ſupradictos, nec alios iam reſidentes abſcedere abſque licentia per Breue, vel litteras miſſiuas ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, amiſſionis fructuum, & facultatum teſtandi ipſo iure incurrenda; nec non priuationis à regimine, & adminiſtratione Eccleſiarum, alijſque pœnis arbitrio Sanctitatis ſuæ infligendis. Concilium Trid. in d. cap. 1. verſ. Nam
12 cum Chriſtiana charitas, ſeſſ. 23. decernit legitimas abſentiæ cauſas à Romano Pontifice, aut à Metropolitano, vel eo abſente ſuffraganeo Epiſcopo antiquiori reſidente, qui idem Metropolitani abſentiam probare debebit, in ſcriptis eſſe approbandas. Bulla verò Sanctiſſimi prohibet ne Epiſcopi iam reſidentes abſcedant abſque licentia per Breue, vel litteras miſſiuas. Ergo hac in parte videtur adempta facultas probandi cauſas abſentiæ, quæ ex Concilio competebat Metropolitano vel ſuffraganeo antiquiori. Et quidem optimo conſilio. Nam Epiſcopis prætextu cauſarum; de quibus in §. ſeq. non fuiſſet difficile à Metropolitano, vel ſuffraganeo abſcedendi licentiam extor-
13 quere, & lex eſſet ludibrio poſita. Hæc iampridem fieri optauerat Turrecrem. in c. Si vobis, 23. q. vlt. dicens: [Turpe eſſe, vt Epiſcopi ſe inſerant ad ſeruitia Imperatoris, vel alterius principis ſęcularis, & deſerant cauſam ſubditorum, & officia deuotionis. Hoc non facerent, ſi mortem ſpiritualem timerent, & intelligerent ſe reddituros rationem de ouibus ſuis Deo ſummo Iudici. Vtinam etiam de Curia Romana hoc in parte obſeruaretur, in qua plures Epiſcopi conueniunt non deuotionis gratia, ſed ambitionis ſpiritu propulſati, vt altiora quærant, aut beneficia addant beneficijs, aut honores honoribus, vtque officia, & legationes quærant, quæ curæ animarum ſibi commiſſarum afferunt plurimum impedimenti. Vtinam Summi Pontifices conſiderarent quanta negligentia circa animas committitur ex abſentia Prelatorum ab Eccleſijs ſuis.] Hactenus Turrecremata.

Quoad pœnas Pius IV. in Bulla, quę incipit, *In ſuprema*, edita poſt Concilij publicationem ſimiliter præcipit Epiſcopis, vt in ſuis Eccleſijs perſonaliter reſideant ſub pœna priuationis à regimine, & adminiſtratione Eccleſiarum ſuarum, ac alijs ſuo arbitrio imponendis pœnis, & bona decedentium extra reſidentiam decernit tanquam ſpolia ad Cameram Apoſtolicam pertinere, etiamſi facultatem ſpecialem de illis teſtandi obtinuerint. Et pœnam interdicti ab ingreſſu Eccleſię imponit in alia eius Conſtitutione edita ante publicationem Concilij, quæ incipit, *De ſalute Gregis*.

14 Tertiò, Sanctiſſimus declarat contrafacientes non excuſari à pœnis prętextu ſeruitij Imperatoris, aliorumque Principum, aut Regnorum, defenſionis litium, etiam Eccleſiarum, ineundi fœderis, aut alterius negotij etiam grauiſſimi, & ſpeciali nota digni, diſtantię locorum, breuitatis temporis expectandi licentiam ab Vrbe, vel alterius cauſę etiam publicę, ac pię, & vtilitatis, vel neceſſitatis Eccleſiarum, vel perſonarum. Ex his verbis Conſtitutionis ſatis liquet non habere locum, quod dicit hic gloſ. 1. & Hoſt. in princ. in ver. Vltra quadriennium, videlicet Epiſcopum non debere vltra annum abeſſe, niſi iuſſio imperialis eum detineat. Præſertim verò, quia nec de iure communi Epiſcopi ab Imperatore vocati ad comitatum, ideſt ad Curiam Imperialem ire debent, c. Quo auſu, c. Si quis Epiſcopus, & c. Reprehenſibile, 23. q. 8. c. Omne, 25. q. 1. c. Quicunque militum, 12. q. 2.
15 & c. Cum parati, infra de appellat. etiam pacis procurandæ gratia, vel Regi Conſilium præbendi, aut eum orandi, niſi ab ipſo habeant regalia, ideſt
16 bona feudalia, c. Si in morte, §. Ecce, 23. quęſt. 8. & ita intelligi debet textus in c. Si nobis fratres, ead cau. & quęſt. ibi: *Niſi fortè hi qui à Religioſis Imperatoribus vel inuitati, vel vocati fuerint*. Et in c. Si Epiſcopus, 18. diſt. ibi, *excepta praeceptione regia*. Et in Authen. Quomodo oporteat Epiſcopos, §. Illud alias eſt, §. Et etiam diffiuimus, col. 1. ibi: *Niſi hoc per imperialem fiat iuſsionem*. Hęc enim iura vendicant ſibi locum tantummodo in Epiſcopis habentibus Regalia, prout conſtat ex d. §. Ecce: & intelligunt Hoſt. & alij in d. c. Cum parati, de appellat. Archid in c. d. Si vobis fratres, in princip. dicens. [Vocati ergo Epiſcopi ab Imperatore, ad Comitatũ, ire debent vt hic.] Quod verum eſt, cauſa pacis reformandę, vel cauſa conſilij dandi, vel orandi, vt dicit Gratian. in §. pręced. Et hoc ita demum ſi regalia habuerint. Et in hac opinione, quam ponit ſecundo loco videtur ibi reſidere. Et idem dicunt ibi Bellam. & Turrecrem. Prӕterea tex. in d. c. Si Epiſcopus, 18. diſt. debet intelligi quando aliter inſurgeret ſcãdalum niſi Epiſcopus pareret Regi. Et ita intelligit Hugo illum textum, allegat. c. Salonitanę, 63. diſt. Vel intelligitur quando Rex eſſet legatus Papę, quia tunc propter legationem eſt maior Archiepiſcopo. Et ſic ei potius, quam Archiepiſcopo eſt parendũ. Quos duos intellectus ad illum textum ſequitur etiam Io. de Fan. & Alexan. de Neuo in d. c. Cum parati, num. 29. verſ. Secunda concluſio.
17 Accedit quod etiamſi Epiſcopus habeat regalia à Principe; tamen ſi vocetur à Papa etiam poſt mandatum Regis, exemplo Petri, Lucę 5. relictis omnibus, etiam regalibus, ſequatur Papam. Quę ſunt verba formalia gloſſę in d. c. Cum parati, in ver. In legatione Regis. Cui hac in parte ſubſcribunt ibidem Hoſt. num. 4. Io. Andr. num. 7. Butr. num. 6. in fin. Abb. num. 7. Et eſt communis opinio, vt teſtatur Prępoſ. num. 20. in fine verſ. Et prędictus articulus. Quinimmo, vt dicit ibi Innoc.
18 [Si Archiepiſcopus vocat Epiſcopum, vel alium Prelatum ad Concilium, vel ad cauſam, & Rex ante, vel poſt vocauit eundem, licitè poteſt pretermittere mãdatum Archiepiſcopi, & ire ad Regem,

cui honor eſt deferendus per iura, quæ primo al-
legat gloſ.] Quod intelligit Hoſtien. d. n. 4. de
Epiſcopo tenente Regalia. Et ſequuntur alij pro-
ximè citati. Sed ſi Archiepiſcopus præceperit Epi-
ſcopo, nõ obſtante præceptione Regia, debet obe-
dire Archiepiſcopo, cum ſit de eius iuriſdictione,
& non Regis, & magis obediendum ſit ſpiritui,
quàm carni, c. Solitæ, de maior. & obed. Papæ au-
tem ſemper eſt obediendum nulla præceptione
obſtante, tam ratione honoris, quam iuriſdictionis
c. Qui reſiſtit, 11. quæſt. 3. Et paulo poſt reſpectu
Archiepiſcopi dicit conſiderandum eſſe an Epi-
ſcopus affectauerit ſe vocari à Rege, an non, vt in
c. Paſtoralis, §. fin. de off. deleg. & an habeat rega-
lia, necne. Ita Innocen. cuius dicta ſequuntur to-
tidem verbis Hoſtien. eodem num. 4. Io. Andr. &
alij prælleg. Itaque Canoniſtæ omnes videntur
in hoc conuenire, vt ſi Epiſcopus habeat regalia
à Rege, vocatus ab ipſo, teneatur parere, niſi ſub
præcepto obedientiæ fuerit vocatus à Metropoli-
tano. Papæ autem indiſtinctè ſit obediendum
poſthabitis regalibus, & quacumque præceptione
19 Regia. Si verò regalia non habeat, non teneatur
parere, quia cum non ſit de illius foro, præceptis
eius non obſtringitur. Vnde Abb. in d. c. Cum
parati, num. 7. not. poſt gloſ. quod Clericus non
obtinens regalia, ideſt bona feudalia à Principe
ſæculari, non debet prætextu vocationis Princi-
pis reſiſtere mandato ſuperioris ſui, quia Clericus
quantumcumque ſimplex, maximè ſi eſt Sacer-
dos, non ſubijcitur in aliquo iudici ſæculari, vt in
20 c. Cum non ab homine, de Iudic. Imò dignitas
Sacerdotalis excedit omnem dignitatem ſæcula-
rem, c. Duo ſunt, 96. diſt.

21 Quartò, Sanctitas ſua excipit cauſam intereſ-
ſentiæ in Synodis Prouincialibus, vel Congrega-
tionibus, ſeu Aſſembleis generalibus, quibus Ec-
cleſiaſtici intereſſe ſolent ratione muneris, aut
Reipublicæ officij Eccleſijs adiuncti, quandiu ta-
men actu durauerint. Hanc ipſam cauſam exce-
pit Tridentina Synodus in d. c. 1. ſeſſ. 23. ibi: [Niſi
cum abſentia inciderit propter aliquod munus, &
Reip. officium Epiſcopatibus adiunctum, cuius
quoniam cauſæ ſunt notoriæ, & interdum repen-
tinæ, ne eas quidem ſignificari Metropolitano ne-
ceſſe erit.]

22 Quinto, declarat S.R.E. Cardinales priores in
ordine habentes Epiſcopatus prope Vrbem, etiãſi
in illis, vel in Vrbe in ſuis titulis reſederint, non ex-
cuſari à reſidentia in Cathedralibus, & maiori-
bus Eccleſijs, quibus præfecti ſunt, nec ex eo quod
Papa eos videat, & toleret, & ad functiones etiam
Pontificales, & ſolemnes admittat.

23 Sexto, præcipit Auditori Cameræ, vt ſummariè
procedat aduerſus non reſidentes vſque ad ſen-
tentiam diffinitiuam excluſiuè, quam ſibi reſeruat
in Conſiſtorio. Hoc ipſum ordinauit Pius IV. in
motu proprio incipien. *Cum tam Sacroſanctum.*

24 Septimo, Sanctitas ſua indulget vt exiſtentes
vltra montes abeſſe poſſint ex cauſa viſitationis
Liminum per ſeptem menſes, & citra montes per
quatuor, dummodo eo tempore ad alios actus
non diuertant.

25 Porrò trimeſtre ſpatium, quo Epiſcopis æquæ
ex cauſa ſingulis annis à ſuis Eccleſijs abeſſe licet
ex decreto Concilij Tridentini in d. cap. 1. ſeſſ. 23.
S.D.N. vt audiuimus declarauit ſua Conſtitutio-
ne nõn ſuſtuliſſe.

26 Octauo, indulget Cardinalibus Præfectis Ca-
thedralibus, & alijs maioribus Eccleſijs, vt ex
cauſa vacationis Sedis Apoſtolicæ poſſint non ſo-
lùm ad locum Conclauis accedere, dummodo à
diœceſibus non diſcedant, niſi habita certa noti-
tia mortis Pontificis, ſed etiam in Vrbe commo-
rari vſque ad peractam electionem, & per duos
menſes poſt coronationem Pontificis.

Nono, ſtatuit vt nemo poſſit prædictam Con-
ſtitutionem interpretari, aut declarare præter Ro-
manum Pontificem, & adijcit clauſulas generales
in forma ampliſſima.

Poſtremo, declarat eos, qui pluribus Eccleſijs
præſunt, excuſari quidem à pœnis, dummodo reſi-
deant in earum altera, in qua tenentur de iure;
non tamen propterea excuſari Cardinales haben-
tes aliquem ex ſex Epiſcopatibus prope Vrbem,
quin teneantur reſidere in alijs, quibus Præfecti
ſunt.

27 QVAERO an Epiſcopi temporibus præſcriptis
in c. 1. verſ. Eoſdem interim admonet, ſeſſ. 23.
Concil. Trident. in Cathedrali Eccleſia reſidere
teneantur; an verò ſatis ſit vt in diœceſi reſi-
deant.

28 Hæc quæſtio habet duas inſpectiones. Prima
eſt quoad pœnas Epiſcoporum non reſidentium,
An ſcilicet Epiſcopus, in diebus Aduentus, Qua-
drageſimę, & alijs à Concilio pręſcriptis ita apud
Cathedralem Eccleſiam reſidere teneatur, vt ſi in
Diœceſi reſideat, incidat in pœnam amiſſionis fru-
ctuum inflictam decreto, c. 1. ſeſſ. 6. & illos non fa-
ciat ſuos iuxta d. c. 1. ſeſſ. 23.

Secunda eſt, quoad ipſam obligationem ſimpli-
citer, & abſolutè, An ſcilicet Epiſcopus prędictis
temporibus teneatur ex pręcepto in Cathedrali
reſidere, quamuis ſi in diœceſi reſideat, faciat fru-
ctus ſuos, neque illis priuari debeat.

Quoad primam inſpectionem verius videtur
Epiſcopum in diœceſi quandocunque reſidentem
in pœnas Concilij non incidere: nam decretum
in d. c. 1. ſeſſ. 6. ad hoc vt Epiſcopi incidant, in
pœnam priuationis quartę partis fructuum, requi-
rit vt ſex menſibus continuis à ſuis Eccleſijs
29 extra ſuam diœceſim morando abfuerint. Vnde
ad eiuſmodi pœnam ſatis non eſt vt abfuerint à
ſuis Eccleſijs tantùm, niſi etiam abfuerint ex-
tra diœceſim, cum Concilium vtrumq; copulati-
uè requirat, vt ſub vnica verborum ſtructura, l. Si
hęredes, ff. de condict. inſtr. Felin. in c. Ex parte,
num. 22. & ſeq. de reſcript. Quod maximè proce-
dit in pœnalibus, in quibus ſi lex, vel ſtatutum ad
pœnam incurrẽdam duo requirat copulatiuè, nul-
latenus eſt locus pœnæ, niſi vtrumque ſimul con-
currat, l. Inter omnes, §. Rectè, de furt. Oldrad.
conſ. 291. num. 5. verſ. Pręterea, & Signoroll.
conſ. 239. num. 5.

30 Et confirmatur ponderando verba illa, *ſi quis*,
quę cum ſint adiuncta verbo temporis, *abſuerit*,
conditionem important, l. Conditionem, ff. de
condit. & demonſtrat. Oldrad. conſ. 242. num. 3.
31 verſ. Sed adhuc inſtatur. Sicut, etiam importat
gerundium illud, *morando*. Bald. conſ. 267. propo-
nitur, num. 3. verſ. Ioannes fecit, iuncto verſ. Iſta
quęſtio, num. 4. lib. 5. Conditio autem debet im-
pleri in totum, nec ſufficit vt impleatur pro parte,
quia perinde eſt ac ſi non eſſet impleta, l. qui duo-
bus, & l. Cum fundus, ff. de condit. & demonſtr.
Bald. in l. 2. in fin. C. ſi aduer. rem iudic. Condi-
tio.

tio enim quoad implementum non ſcinditur, vt inquit Angel. conſ. 16. Teſtator in omnibus nu. 3. verſ. Venio ad ſecundum.

Hoc ipſum ante Concilij publicationem iiſdem ferè verbis ſtatuit Pius IV. in Conſtitutione, quæ incipit, *De ſalute Gregis*; vt patet ibi: [Epiſcopos ab Eccleſijs, & Diœceſibus ſuis abſentes in virtute ſanctę obedientię, ac ſub interdicti ingreſſus Eccleſię pœna eo ipſo abſque alia declaratione incurrenda diſtrictè pręcipiendo monemus] Loquitur ergo Pius IV. de abſentibus copulatiuè ab Eccleſia, & Diœceſi, & his poſtea pœnas imponit his verbis. [Si quis ſex menſibus continuis extra ſuam diœceſim morando abſuerit]

32 Sed & aliud decretum Concilij in d. c. 1. ſeſſ. 23. hoc ipſum indicat, primo enim declarat Epiſcopos teneri ad perſonalem in ſua Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam. Ac deinde [Si quis (inquit) contra huius decreti diſpoſitionem abſuerit, &c. pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non faciat] Concilium ergo obligat Epiſcopos ad reſidẽdum alternatiuè in ciuitate, vel Diœceſi, & contrauenientibus pœnam imponit. At non dicitur contrauenire diſpoſitioni alternatiuæ Epiſcopus, qui alterutrum adimplet reſidendo in Diœceſi, c. Inter cæteras, & ibi dixi in primo notab. de reſcr. l. Ille, aut ille, ff. de legat. 1. gloſ. in Clem. Dudum, in ver. Vel quorum, de iudic.

Et ſimiliter Pius IV. in alia Conſtitutione poſt Concilij publicationem edita, quę incipit, *In ſuprema*, dum ſupponit ſpolijs Cameralibus bona Epiſcoporum decedentium, reſtringit ſe ad decedentes extra diœceſim his verbis: [Bona quæcunque ad Epiſcopos, qui extra prędictas Eccleſias, & diœceſes non reſidentes deceſſerunt, pertinentia, tanquam ſpolia ad Cameram Apoſtolicam legitimè pertineant] Et in alia Conſtitutione quæ incipit; *Cum tam Sacroſanctum*, edita contra Prælatos non reſidentes, dum committit Auditori Camerę, vt contra eos procedat, loquitur itidem de non reſidentibus in diœceſi, ibi: [contra Epiſcopos, & alios quoſcumque Pręlatos in proprijs diœceſibus non reſidentes de inobedientia propria vſque ad ſententiam excluſiuè procedat, &c.]

Siue igitur Epiſcopi dictis anni temporibus teneantur in Cathedrali reſidere, ſiue non, de quo inferius dicetur in ſecunda inſpectione; abſolutum tamen videtur eos non incidere in pœnas non reſidentium, dummodo reſideant in Diœceſi. Et hæc interpretatio, vti magis conſona verbis Concilij, & dictarum Conſtitutionum, & quæ etiam benignior eſt in pœnalibus, videtur omnino amplectenda, c. Statutum de elect. in 6. cum ſuis concordant.

33 Præſertim quia idem ſuadetur etiam exemplo Parochorum, qui quamuis teneantur omnino reſidere in ædibus Parochialis Eccleſię, tamen ſi extra eas reſideant, dummodo non extra limites Parochiæ, fructos ſuos faciunt, nec incidunt in pœnas à Concilio Parochis non reſidentibus inflictas, vt in caſu contingenti olim reſpondit Sacra Congregatio.

34 Quoad ſecundam inſpectionem, ideſt quoad præceptum, & obligationem Epiſcoporum ſupponendum eſt ante Concilium Tridentinum Epiſcopos obſtrictos fuiſſe omni tempore in ſua Cathedrali reſidere. Quod conſtat ex Concilio Carthaginenſi V. c. 5. his verbis: [Placuit vt nemini ſit facultas, relicta principali Cathedra ad aliquam Eccleſiam in diœceſi conſtitutam ſe conferre] vt refertur in can. Placuit, 7. q. 1 vbi glo. in ver. In diœceſi, dicit hoc adeo verum, vt non liceat Epiſcopo ad diœceſim diuertere, niſi ex cauſa viſitationis.

Idem patet ex Concilio Aurelianenſi, c. 33. relato in can. Epiſcopus de conſecr. diſt. 3. in hęc verba: [Epiſcopus ſi infirmitate non fuerit impeditus, Eccleſię, cui proximus fuerit, dię Dominico deeſſe non debet. Vnde infert gloſ. Epiſcopum Dominicis diebus in Epiſcopali Eccleſia diuinis officijs intereſſe debere, in qua Sacerdotali more reſidere præcipitur. Et Gregor. lib. 5. epiſt. 23. [Peruenit, (inquit) ad nos Primerium Amalphitanæ Ciuitatis Epiſcopum in Eccleſia ſua reſidere non eſſe contentum, ſed foris per diuerſa loca vagari: Idcirco hac tibi authoritate præcipimus, vt ſupradicto Epiſcopo interminari non deſinas, quatenus hoc de cætero facere non præſumat, ſed in Eccleſia ſua Sacerdotali more reſideat.] Quod refertur in can. peruenit, 7. q. 1. vbi Præpoſ. num. 1. notat reſidentiam eſſe faciendam in loco ſecundum conditionem perſonę, quia Epiſcopus per villas vagari non debet, ſed in ciuitate commorari.

Atque hoc ſuppoſito ad dubium videtur reſpõdendum, temporibus à Concilio præſcriptis Epiſcopum teneri omnino apud ſuam Eccleſiam reſidere, niſi munia Epiſcopalia in Diœceſi eum aliò vocent: nam etſi decretum Concilij Tridentini, d. c. 1. ſeſſ. 23. declarauerit Epiſcopos obligari ad perſonalem in ſua Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam: tamen per hæc verba non eſt cenſendum funditus ſuſtuliſſe antiquam Epiſcoporum obligationem, vt in ſimili legitur in c. Eccleſia veſtra, il 2. verſ. Neque enim credendum eſt, ſupra de elect. cum præſertim ibi inhæreat decreto c. 1. ſeſſ. 6. quo innouantur antiqui Canones aduerſus non reſidentes promulgati, ſed tantùm moderatum fuiſſe rigorem Sacrorum Canonum. Nàm illa verba per dictionem alternatiuam in ſua Eccleſia, vel Diœceſi, indicant potiùs ordinem, quàm electionem, glo. in c penult. in ver. vel in Parochiali, de ſepult.

35 Quemadmodum in terminis aliorum decretorum Concilij ſæpiùs cenſuit, S. Congregatio. Et in ſpecie in decreto, c. 16. ſeſſ. 24. quo iubetur ſede vacãte eligi Vicarius, qui in iure Canonico ſit Doctor, vel aliàs quantum fieri poterit idoneus: cenſuit dictionem alternatiuam, *vel*, eſſe ibi ordinis, non electionis, iuxta doctrinã Gemin. in c. licet in fin. de ſepult. in 6. Ideoque electionem factam de Sacer-
36 dore non Doctore, quamuis alioquin idoneo, omiſſis Doctoribus, eſſe nullam. Et ſimiliter dum in c. 3. ſeſſ. 22. diſtributiones abſentium iubẽtur applicari fabricæ Eccleſiæ, vel alteri pio loco: Sacr. Congregatio reſpondit alternatiuam, *vel*, non eſſe electionis, ſed ordinis: Ideoque applicationem primo loco faciendam eſſe fabricæ Eccleſiæ, ſi indigeat; ſin minus, eſſe arbitrio Ordinarij illas alteri pio loco applicare. Eodem igitur modo dum Conciliũ declarat Epiſcopos obligari ad perſonalem in Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam; hæc alternatiua non eſt cenſenda importare electionem, itaut arbitrium ſit Epiſcopo hic, vel alibi reſidere ſed potius ordinem, ita vt primo, & principaliter reſidendum ſit in Cathedrali Eccleſia, idque tempore Aduentus, Quadrageſimę, & alijs ſolemnitatibus, in quibus maior, & præcipua eſt reſidentiæ obligatio, vt eſt textus in c. Si quis in Clero

ro 7.q.1. Deinde verò, idest alijs temporibus, ſatisfieri poſſit eiuſmodi obligationi, etiam reſidendo in Diœceſi.

Quę interpretatio videtur primo amplectenda, quia per eam minus receditur à diſpoſitione veterum Conciliorum, & Canonum ad c. Cum expediat, de elect. in 6. & l. Si quando, C. de inoff. teſtam. cum ſuis concordant. Deinde quia hoc modo ceſſat abſurdum illud, quod alias ſequeretur ſi Epiſcopi poſſent pręcepto reſidentię ſatisfacere abſque eo quod vnquam Eccleſiam Cathedralem, & ſponſam ſuam inuiſerent. Denique quia cum pręcepto diuino mandatum ſit omnibus Epiſcopis oues ſuas agnoſcere, verbique diuini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, & bonorum operum omnium exemplo paſcere, & in cætera munia paſtoralia incumbere, vt habetur in d.c.1. non apparet quo modo hæc omnia impleri poſſint ab Epiſcopo, qui ad villas, & pagos diuertit, nec vnquam reſidet apud Eccleſiam ſuam Cathedralem, vllaſque ibi functiones Epiſcopales exercet, nec pręſens agnoſcit oues, quarum pars maior vt plurimum illic commoratur.

Quod ſatis indicant verba dict. c. 1. Nam dum hortantur Epiſcopos vt certis temporibus ſuam Cathedralem Eccleſiam non deſerant, eam rationem afferunt, nempè quia illis diebus refici maximè, & in Domino gaudere Paſtoris pręſentia oues debent. Si ergo oues Cathedralis Eccleſię dictis temporibus debent maximè refici, & Paſtoris pręſentia gaudere: Ergo etiam vice verſa Paſtor de-
37 bet eas reficere, & permittere vt eius præſentia oues gaudeant. Idque dicendum eſt in pręcepto eſſe, cum verbum, *debet*, regulariter neceſſitatem importet, vt notatur in l. Sępè, ff. de offic. Præſid.

Neque his obſtat quod illic Concilium vtatur verbis hortatorijs, dum ait: [Eoſdem interim admonet, & in Domino hortatur, ne per illius temporis ſpatium Aduentus, Quadrageſimæ, &c. ipſi ab Eccleſia ſua Cathedrali vllo pacto abſint] Quę quidem verba cum non præceptum, ſed conſilium importent, obligationem non inducunt, c. Quod præcipitur, 14. quæſt. 1. & 4. diſtinct. §. fin. Dec. in c. Nam concupiſcentiam, n. 20. de Conſtitut.

38 Nam reſpondetur primò verba hortatoria impropriari quando ſubiecta materia eſt de pręcepto, vt hoc caſu. Textus eſt in c. Rogo atq; ibi gloſ. 11. quæſt. 3. & in c. 1. in ver. hortamur, vbi gloſ. exponit, ideſt pręcipimus, de teſtam. Ad idem glo. in Clemen. 1. in ver. hortamur, de teſtib. & Abbas in d.c. Nam concupiſcentiam, num. 3. de Conſtitut. vel certè, vt ait ibi Dec. num. 21. verba hortatoria tunc non impropriantur, quia non eſt inconueniēs aliquem hortari ad illud, quod facere tenetur, c. Peruenit 84. diſt. Et ideo verbum, *rogo*, & verbum *hortamur*, in locis præællegatis propriè intelliguntur, & non inducunt pręceptum, ſed per alia iura materia pręcepti eſſe dicitur, vt ibi per eum.

Deinde reſpōdetur eiuſmodi verba hortatoria in decreto Concilij eſſe coniuncta cū verbis obligationem importantibus, vt ſuperius dictum eſt; vndè tantùm abeſt, vt per hanc admonitionem ſublata cenſeatur antiqua obligatio, vt potiùs ex ea videatur renouata. Nam Concilium hortatur Epiſcopos vt reſideant in Cathedrali in illis diebus in quibus maximè oues refici, & gaudere Paſtoris præſentia debent, quod perinde eſt ac ſi illos adhortatum fuiſſet vt dictis diebus ſuam implerent obligationem apud Cathedralem Eccleſiam reſidendi. Pręſertim quia hoc ipſum fecerat ibidem paulo ante his verbis: [Sacroſancta Synodus eos (ideſt Epiſcopos) admonet, & hortatur, vt diuinorum præceptorum memores, factique forma Gregis in iudicio, & veritate paſcant, & regāt] Ecce igitur quemadmodū adhortationem à pręcepto, & obligatione Concilium non ſeiunxit. Quod & Pius IV fecit in præalleg. Conſtitutione. *De ſalute Gregis*; ibi: *Epiſcopos ab Eccleſijs, & Diœceſibus ſuis abſentes præcipiendo monemus*.

Ac præterea obſeruandum eſt verba illa Concilij *eoſdem interim admonet*, fortè non limitare regulam, quam prius Concilium conſtituerat declarando Epiſcopos teneri ad perſonalem in ciuitate, vel Diœceſi reſidentiam; ſed potiùs ſublimitare limitationem, per quam ſuperiùs immediatè declarat licere Epiſcopis per duos, aut tres menſes quotannis ab Eccleſia abeſſe: tria enim ibi facit S. Synodus. Primò declarat obligationem reſiden-
39 di in Ciuitate, vel Diœceſi. Secundò, indulget Epiſcopis, vt ſingulis annis duos, vel ad ſummum tres menſes abeſſe poſſint. Tertiò, hortatur Epiſcopos vt non tamen abſint temporibus Aduentus, Quadrageſimæ, & alijs ibi præſcriptis. Quod perinde eſt ac ſi dixiſſet: Etſi Epiſcopi poſſint quotannis per tres menſes abeſſe; illos tamen hortamur, vt hac indulgentia minimè vtantur illis diebus in quibus maximè refici, & gaudere Paſtoris pręſentia oues debent. Et hoc modo quamuis illa verba eſſent Conſilij tantùm, non tamen ſequeretur quin circumſcripta trium menſium indulgētia, Epiſcopi aliàs non tenerentur in dictis diebus apud ſuam Cathedralem reſidere. Prior tamen intellectus magis congruit verbis Concilij, quia in eod. verſ. Eoſdem interim admonet, non agitur de abſentia à Diœceſi, ſed à Cathedrali Eccleſia tantùm, vt patet ibi: *Ab Eccleſia ſua Cathedrali*. Et clarius, ibi: *Niſi Epiſcopalia munia in ſua Diœceſi*, &c. Et conſequenter non limitatur Indulgentia, qua Epiſcopis abeſſe licet tribus menſibus extra diœceſim, Ad l. Nam quod liquidè, §. fin. ff. de penult. leg.

Itaque ad dubium videtur reſpondendum, Epiſcopos temporibus à Tridentino Concilio præſcriptis teneri quidem apud ſuam Cathedralem Eccleſiam reſidere, ita vt aliter ſuæ obligationi non ſatisfaciant, niſi munia Epiſcopalia in ſua Diœceſi eos aliò vocent. Cæterum non incidere in pœnas à Sancta Synodo Epiſcopis non reſidentibus inflictas, dummodo in diœceſi reſideant. Et hanc ſententiam probauit Sacra Congregatio eiuſdem Concilij interpres.

40 In Sacra Congregatione ſuper reſidentia Epiſcoporum habita in Quirinali die 17. Iulij 1657. cui interfuerunt Eminentiſſimi Cardinales Ginettus, Meltius, & Paulucius; necnon R. P. D. Farneſius, Alterius, Gualterius, Vgulinus, De Vecchijs Secretarius, & ego, propoſita fuerunt ex ordine Sanctiſſimi infraſcripta dubia, videlicet.

Cum Sacrum Concilium Tridentinum cap. 1. ſeſſ. 23. de reformat. permittat Epiſcopis, vt ſingulis annis, dummodo æqua ex cauſa, & abſque vllo Gregis detrimento fiat, abeſſe poſſint à ſua diœceſi per duos, aut ad ſummum tres menſes: Quæritur

Primo An Epiſcopus poſſit iungere trimeſtrem abſentiam vnius anni, cum abſentia trimeſtri, ſequen-

quentis anni, adeo vt licitè abeſſe valeat à ſua Eccleſia per menſes Octobris, Nouembris, & Decembris anni v.g. 1657. & continuare abſentiam per menſes Ianuar. Februarij, & Martij anni 1658.

41 Secundo, An Epiſcopus in caſibus, in quibus rationabilem cauſam habet non reſidendi, debeat vti menſibus per Sacrum Concilium conceſſis, & non niſi ipſis conſumptis, quatenus abſentiæ cauſa duret, licentiam petere non reſidendi: An verò primò licentiam petere, & ad alios vſus reſeruare bimeſtre, aut trimeſtre tempus à Concilio conceſſũ.

42 Per Bullam ſan. mem. Vrbani VIII. ſuper reſidentia Epiſcoporum, incipien. *Sancta Synodus*, 27. aliàs 137. permittitur, vt Epiſcopi ad effectum viſitandi ſtatutis terminis Sacra Beatorum Apoſtolorum limina, abeſſe poſſint à ſuis Eccleſijs per certum tempus, videlicet citra montes, vel mare exiſtentes per quatuor menſes, alij vero, &c. hinc.

Tertiò quæritur, an Epiſcopus viſitans ſacra Limina in fine vnius termini, v.g. in fine vnius triennij, poſſit immediatè in principio ſequentis triennij iterum viſitare, ac proinde viſitationum titulo abeſſe à ſua Eccleſia per octo continuos mẽſes.

43 Quartò quæritur, an Epiſcopo, qui antea per multum temporis, v.g. per decem continuos annos in ſua Eccleſia reſederit, & vel ab ipſa vacatione per Sacrum Concilium ex rationabili cauſa ſingulis annis permiſſa ſemper ſe abſtinuit, poſſit aliquando concedi facultas non reſidendi per aliquod tempus, licet non adſit vlla cauſa ex approbatis ab eodem ſacro Concilio Tridentino.

44 Ad primum Sacra Congregatio reſpondit, non poſſe, tum quia eiuſmodi ſemeſtris abſentia complectitur illius temporis ſpatium Dominici Aduẽtus, & Quadrageſimæ, quo ne à ſua quidem Cathedrali, ne dum à Diœceſi Epiſcopo abeſſe licet, vt in Concilio Tridentino d. cap. 1. verſ. Eoſdem interim admonet, ſeſſ. 23. & fuſius dictum eſt ſupra à num. 34. vſque ad num. 40. Tum quia in eo, qui abeſt ſex menſibus continuis, non verificatur illud verbum *aliquantiſper*, quo vtitur Concilium in d. c. 1. dum ait: Quoniam autem qui aliquantiſper tantùm abſunt ex veterum Canonum ſententia non videntur abeſſe, cum Concilium illud reſtringat ad duos, vel ad ſummum tres menſes, & antiqui Canones ad vnum, vt in c. Præſentium, 7. q. 1. vel ad duos, vt in c. Si quis in Clero ead. cauſ. & q.

45 Et quatenus verificaretur verbum *aliquantiſper*, non tamen verificantur ſequentia, videlicet, *quia ſtatim reuerſuri ſunt*, nam qui abeſt per ſemeſtre tempus, vtique non ſtatim eſt reuerſurus, cum dictio *ſtatim*, regulariter ſignificet modicum temporis interuallum, vt eſt textus in l. Cum quidam, ff. de legat. 2. & in l. Si finito, §. Non autem ſtatim ff. de damno infect. & notat Tiraquellus in l. Si vnquam in ver. reuertatur, num. 120. C. de reuoc. donat. & aliquando importat interuallum vnius menſis, vt notatur in l. Diuortio facto, aliàs eſt l. fructus 7. §. Papinianus, in gloſ. in ver. ſtatim, ff. ſol. matr. Tum quia abſentia Epiſcoporum per ſex continuos menſes à Concilio non reputatur breuis, vt patet ſeſſ. 6. cap. 1. ibi: [Si quis ſex menſibus continuis extra ſuam diœceſim morando abfuerit, quartæ partis fructuum vnius anni pœnam ipſo iure incurrat.] Tum denique quia magis relaxari poteſt neruus Eccleſiaſticæ diſciplinæ, maiuſque detrimentum in ſpiritualibus, & temporalibus poteſt pati Eccleſia, & praui abuſus, & corruptelæ in Clero, & populo faciliùs introduci, & difficiliùs eradicari, ſi trimeſtre tempus abſentię vnius anni cõiungatur cum trimeſtri alterius anni, quam ſi trimeſtria ſint interpolata. Ob quam rationem cum in cap. In ſingulis, de ſtat. Monach. ſtatutum ſit vt Capitula prouincialia Religioſorum fiant de triennio in triennium, Ioan. Andr. ibi in princ. dicit non ſufficere in fine primi triennij facere vnum Capitulum, & ſtatim in principio ſecundi triennij facere aliud, quia id potius eſſet facere Capitulum de ſexto in ſextum annum, quàm de triennio in triennium, & multo tempore poſſet ſic tardari Ordinis reformatio, vt ſcripſi plenius in c. Ego N. num. 51. de iureiur. Vnde trimeſtre tẽpus, quod interpolatè, & per ſe ſumptum à Concilio reputatur breue, & cadit ſub permiſſione, quia breui reuerſus nec diuertiſſe videtur, l. 3. in fin. ff. de diuort. ſi poſtea iungatur cum alio trimeſtri, æſtimatur eſſe longum, & cadit ſub prohibitione, vt de diuerſis donationibus ſimul iunctis notat Hoſtienſis in c. Apoſtolicæ de donationib. & de vnionibus, quæ quamuis ſingulæ per ſe non grauant; tamen ſimul omnes conſideratę grauant; & ideo omnes ſunt reuocandæ. Decidit Oldradus conſ. 262. In quæſtione num. 2. & de pluribus furtis rei modicæ docet S. Thomas in 2. 2. quæſt. 66. art. 6. ad 3. Sylu. in ver. furtum num. 4. Confert textus in l. Si libertus, § Si quis plures, ff. de iurepatr. & arg. l. Nec non §. Si quis ſæpius, ff. ex quib. cauſ. maior.

46 Ad ſecundum, Sacr. Congregatio conſultius putauit nihil generaliter reſpondere, ſed vbi caſus particulares acciderint, maturius deliberare.

47 Ad tertium reſpondit Epiſcopum, qui Beatorum Apoſtolorum limina viſitauit v.g. in fine vnius triennij, nequaquam poſſe immediatè in principio ſequentis triennij iterum viſitare, ac proinde nec viſitationis titulo per octo continuos menſes à ſua Eccleſia abeſſe. Rationes huius tertiæ reſolutionis habentur in d. c. Ego N. n. 50. vbi plenè videas de iureiuran.

48 Ad quartum reſpondit, non poſſe. Quam Congregationis ſententiam S. D. N. ad ſe relatam in omnibus approbauit.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Ex tuæ.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiatus abſens, ſi ignoretur vbi ſit, tribus edictis citatus, & infra ſex menſes non reuerſus, beneficio priuabitur.*

Et quid poſt Concilium Tridentinum, num. 31. & ſeqq.

2 *Intellectus huius cap. in §. Contra eos, & n. 18.*

3 *Citatio per edictum contra Clericum abſentem affigi debet valuis Eccleſiæ ſuæ.*

4 *Beneficiatus nunquam citari debet per edictum vt redeat ad reſidentiam, ſi perſonaliter citari poſſit, & num. 9.*

Et quid poſt Concilium Tridentinum, num. 31. 35. & 36.

5 *Citatio contra beneficiatum abſentem fieri poteſt etiam extra prouinciam, ſed ad id iudex non tenetur.*

Cita-

6 *Citatio per edictum vbi requiritur trina, non ſufficit vnica, licet peremptoria.*
7 *Et an ſufficiat vnica peremptoria ad pœnam incurrendam, ſi fuerit perſonaliter exequuta, & n. 10.*
8 *Citatio trina, & vnica peremptoria cum competentibus interuallis regulariter æquiparantur.*
9 *Beneficiatus abſens perſonaliter citatus, niſi redeat infra terminum ſibi præfixum beneficio ſpoliari poteſt, etiam non expectatis ſex menſibus.*
10 *Monitio trina perſonalis cur requiratur vt Clerici, carnifices, ſeu tabernarij perdant priuilegium fori.*
11 *Beneficiatus abſens quamdiu ſit expectandus, vt beneficio priuari poſſit.*
12 *Citationis edicta ſex menſium ſpatio præſumuntur deduci ad notitiam citati.*
13 *Beneficium Clerici, qui tribus edictis citatus infra ſex menſes non reuertitur ad reſidentiam, confertur quaſi vacans ſine alia ſententia priuationis.*
14 *Canonici, & alij Beneficiati in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs, ex capite non reſidentiæ priuari non poſſunt titulo, niſi poſt lapſum trium annorum, & num. 35.*
15 *Canonicus abſens vltra tres menſes primo anno priuari debet dimidia parte fructuum ad ratam menſium, quibus abfuit, ſi non integer eſt annus. Secundo omnibus fructibus.*
16 *Archiepiſcopus poteſt procedere contra Epiſcopos deſerentes Eccleſias ſuas excommunicando, & ſuſpendendo, non autem remouendo eos ab Epiſcopatu, vel adminiſtratione.*
17 *Depoſitio Epiſcoporum iure diuino eſt Papæ reſeruata.*
18 *Epiſcopi arbitrium eſt procedere contra Parochos non reſidentes, vel cenſuris, vel ſequeſtratione, & ſubtractione fructuum, vel priuatione Parochialis, & num. 20. verſ.* Poſtremò.
19 *Forma procedendi aduerſus Parochos non reſidentes à iure communi præſcripta an immutata fuerit decretis Concilij Tridentini, & num ſeq. vſq. ad num. 35.*
20 *Statutum ad pœnam trahi non debet ad gratiam.*
21 *Qualitas appoſita circa aliquas perſonas primò nominatas non cenſetur repetita quoad alias perſonas poſtea nominatas, etiam in eadem ratione.*
22 *Dictio* idem, *quandoque importat identitatem in genere, & diuerſitatem quoad ſpecificas qualitates.*
23 *Clauſula in fine poſita refertur ad præcedentia in eodem cap. ſed non in capitulis ſeparatis.*
24 *Epiſcopus quoties in pœnam non reſidentiæ vult Parochis ſubtrahere partes fructuum, quos fecerunt ſuos, quoad interualla, & quotas, ſeruare debet præſcriptum Concilij, cap. 1. ſeſſ. 6.*
25 *Secus in executione facienda ſuper fructibus, quos pro rata temporis abſentiæ ſuos non fecerunt.*
26 *Concilium Tridentinum c. 1. §. Eadem, ſeſſ. 23. expenditur.*
27 *Lex innouata ineſt legi innouanti.*
Verba legis clara non admittunt interpretationem, nec voluntatis coniecturam.
28 *Forma procedendi contra Parochos non reſidentes à iure præſcripta in quibus immutata fuerit à Concilio Tridentino, & n. ſeq. vſq. in finem.*
29 *Parochi non reſidentes à Concilio Tridentino quibus pœnis ſubijciantur.*
30 *Sententia priuationis beneficij contra Parochum non reſidentem eſt nulla ſi in vltima monitione Epiſcopus comminatus fuerit priuationem fructuum, non autem tituli.*
31 *Parochus abſens etiamſi ignoretur vbi ſit, ex Concilio Tridentino citari poteſt per edictum, etiam vnicum, & non ſolemniter publicatum, & num. ſeqq.*
34 *Et lapſo termino eidem præfixo priuari poteſt Parochiali, etiam non expectatis ſex menſibus.*
35 *Canonici non reſidentes poſt lapſum trium annorum qua forma ſint priuandi Canonicatu.*
36 *Forma huius capituli ad vnguem ſeruari debet tantum in obtinentibus beneficia perſonalem reſidentiam requirentia extra Cathedrales, & Collegiatas Eccleſias.*

1 EX TVAE. Si neſcitur vbi ſit Clericus abſens, tribus publicis edictis citabitur apud Eccleſiam ſuam; at ſi poſtea expectatus per ſex menſes non redeat, ea priuabitur. Hoc dicit primo. Deinde ponit practicam procedendi contra Prælatos non reſidentes. Atque ita ſunt
2 duæ partes principales. Nam primò ponit practicam procedendi contra Clericos. Secundò, ponit practicam procedendi contra Prælatos. Secunda ibi, *contra eos*, ſcilicet Prælatos. Vnde ſecundum Hoſtienſem num. 7. in ver. Eos, & Io. Andr. n. 6. in eod. ver. Melius dixiſſet, *alios*, ſcilicet Epiſcopos, nam vſque huc loquutus eſt de inferioribus, hic incipit loqui de Epiſcopis.

Et hunc intellectum ſequitur gloſſa in ver. Vt ipſos, & communiter Doctores teſte Io. de Imola poſt princ. verſ Sed prima lectura communiter tenetur. Imò Innocent. ſupra in proœmio, vbi litteram huius Decretalis ex regiſtro corrigit, & in aliquibus ſupplet, teſtatur veram litteram eſſe, *Contra alios*, vt hic referunt Butr. num. 1. in fine, & Imola poſt princ. verſ. Et facit quod notat Innocentius.

3 Nota primò, quoties Clericus abſens per edictum citari debet, citationem eſſe affigendam valuis Eccleſiæ ſuæ, vt probat hæc littera ibi, *in eorum Eccleſijs*, & notant Cardin. in princ. & Abb. n. 1. Nam contra latitantem ſufficit procedere ex edicto ad Eccleſiam, vel domum ſuam, c. Cauſam, & c. fin. de dolo, & contumac. ſecundum Hoſt. hic num. 6. in ver. publicari, Cardin. num. 1. in prima oppoſitione, & Anchar. in 1. notab. Rota in Terdonen. Præpoſituræ, 17. Martij 1600. coram Decano relata à Ioanne Garz. in tract. de benef. p. 3. c. 2. num. 157.

4 Secundò nota ibi, *nec ad eos valeat citatio peruenire*. Clericum vtcunque ex iniuſta cauſſa abſentem ab Eccleſia ſua, nunquam eſſe citandum per edictum, ſi intra prouinciã ſui copiam faciat, & citari poſſit perſonaliter, vt per Hoſt. d. num. 6. Cardin num. 2. verſ. Ex quibus, Anchar. num. 1. in 2. notab. & Abb. num. 3. in 3. notab. Dixi *intra prouinciam*; quia ſi Clericus extra prouinciam abeſſet, intimari quidem poſſet, & forte etiam citari per c. Romana, §. Contrahentes, de foro competen. lib. 6. & dixi poſt Collectar. in c. fin. eodem tit. Sed tamen ad hoc iudex forſan non tenetur ſecundum Hoſt. nu. 6. in ver. Peruenire, Io. Andr. num. 2. in ver. Valet, & Anchar. num. 1. De hoc notatur in c. Dilectus, ſupra de Procurat. An autem hoc procedat poſt Concilium Tridentinum, dicam infra num. 31. 35. & 36.

6 Tertio nota ibi, *Trina citationis*. Rectorem Eccleſiæ abſentem, ſi ignoretur vbi ſit, eſſe citandum

dum tribus edictis vt redeat ad reſidentiam. Quo fit vt non ſufficiat vnicum peremptorium pro omnibus, quia huiuſmodi citationes per edictum difficile tranſeunt in notitiam citati, & facilius eſt vt innoteſcant ſi ter publicè fiant, quam ſi ſemel, licet peremptoriè. Fortè enim amicus citati intererit in ſecunda, vel tertia, qui non interfuit in prima, & poterit hoc citato denunciare. Et ita firmat hic Io. Andr. num.4. in ver. Trinę, & fuſiùs in addit. ad Speculat. ſuper hac rubrica in 3.q. vbi refert ſe ita cõſuluiſſe in quodam Clerico, qui vnica citatione peremptoriè citatus, beneficio priuatus fuit, quia non venit; Reſpondit enim priuationem eſſe nullam, ob nõ ſeruatam formam hic præſcriptam: & ſequuntur hic Anton. de Butr. num.3. Anchar. num.2. in 3. notab. Imola num.3. verſ. Et aduerte, & num.4. & Abb. in 4. notab.

7 Quinimò vbi ad pœnam incurrendam lex requirit trinam citationem, non ſufficit vna peremptoria, licet perſonalis, vt ſentit gloſſa in Clem. 1. in ver. Tertio, de vita, & honeſt. Cleric. quam ſequitur Imola, & ſingularem reputat Abb. vbi ſup. Ad quod Gulielm. de Monte Laud. dicit eſſe textum apertum in c. 1. in tit. de Milite vaſſallo, qui
8 contumax eſt, in vſib. feudor. Quod nota ad limitationem l. Contumacia, verſ. Contumax eſt, ff. de re iudic. & c. De illicita, verſ. Quicumque tribus auctoritatibus, 24.q.3. Nam regulariter æquiparantur trinæ citationes, & vnica peremptoria cum competentibus interuallis, vt in iuribus præallegatis, & in c. Conſtitutionem, de ſent. excomm. lib. 6.

9 Hæc procedunt in Clericis latitantibus, de quibus ignoratur vbi ſint, vel ad quos non valet citatiõ peruenire. Hi enim, vt dixi ſupra in 2. notab. citari debent tribus edictis, id eſt ſolemniter propoſitis, & publicatis, vt innuit littera in ver. Facias publicari; aliàs enim contra abſentes ex edicto procedi non poſſet, & ita procedit textus in l. 1. §. Item cum ex edicto, ff. quæ ſenten. ſine appell. reſcind. quia ibi edictum non fuit ſolemniter poſitũ, vt poſt gloſ. 1. & Innoc. declarat hic Hoſt. n.6. in ver. Edictum, & in ver. Publicari, & ſequũtur DD. de quo tamen vide hic per Imolam n.4. verſ. Circa primum. Hæc inquam procedunt in Clerico, qui neſcitur vbi ſit, vel ita longe diſtat, vt commodè perſonaliter citari non poſſit, & de eo loquitur hæc Decretalis. Inducuntur enim contra eum hæc duo ſpecialia, vt citatio ſit trina, & abſens poſtea expectetur per ſex menſes, vt ſic ſuppleatur defectus citationis perſonalis. At verò ſi ſciatur vbi ſit Clericus Beneficiatus, & commodè citari poſſit, tunc non requiritur trinum edictum, ſed debet perſonaliter citari, & ſufficit vnica citatio, ſi fuerit perſonaliter executa. Imò ſufficit ſimplex requiſitio, ſeu monitio, vel reuocatio cum competenti termino ad redeundum, quo elapſo etiam non expectatis ſex menſibus, Eccleſia ſpoliari poterit, cum videatur illam habere pro derelicta, textus eſt in c. Ex parte, & ibi dixi ſupra eod. Et ita diſtinguit, & declarat gloſſa communiter approbata in d.c. Quoniam frequenter, §. Porrò, in ver. Canonibus, ſupra, vt lite non conteſt. & Abb. hic num.10. in 3. oppoſit. & num.13. verſ. Concludo ergo, Io. de Selua in tract. de benef. par.4. q.4. & ſeq. & reſoluit Rota apud Cardin. Mantic. deciſ.67. num.5. quam deciſionem poſtea ſecuta eſt eadem Rota in Terdonen. Præpoſituræ ſupracitata in primo notab.

10 Non obſtat gloſſa præallegata in Clem. 1. in ver. Tertio, de vita, & honeſt. Cleric. quæ dicit ad pœnam incurrendam non ſufficere vnicam citationem etiam perſonalem, & peremptoriã, prout eam allegat Abb. hic in 4. notab. Quoniam textus in d. Clem. loquitur de Clericis officium carnificũ, & tabernariorum publicè, & perſonaliter exercentibus, & ſic de his qui non latitant, ſed perſonaliter citari poſſunt. Et tamen iubet eos nominatim, & tertio moneri. Non igitur mirum ſi ad illam pœnam incurrendam vnica citatio perſonalis non ſufficit, cum textus in illo ſpeciali caſu trinam requirat. Et forte ratio ſpecialitatis fuit grauitas pœnæ amiſſionis priuilegij Clericalis, quod eſt de iure diuino, c. Si Imperator. 96. diſt. & ſcripſi latiſſime in c. Eccleſia S. Mariæ, ſupra de Conſtitut. At ſecus eſt in beneficiatis abſentibus, quia ſi eorum copia haberi poſſit, iura nihil aliud exigunt, quam vt ſemel perſonaliter moneantur, ſeu reuocentur ad reſidentiam, vt in d. c. Ex parte, ſupra eod. & conſtat ex ſupradictis. Verumtamen aliud dicendum eſt poſt Concilium Tridentinum quoad Parochos, quia ſufficit citatio per edictum, nec requiritur perſonalis, vt patebit infra n.31.

11 Quarto nota ibi, *vltra ſex menſes*. Clericum à ſua Eccleſia abſentem, ſi ignoretur vbi ſit, poſt trinam citationem eſſe expectãdum per ſex menſes. Vnde ſublata eſt diſpoſitio antiquorum Canonum, qui variè circa hoc diſponunt. Quidam enim dicunt Clericum duobus tantum menſibus eſſe expectandum, c. Præſentium, 7. q. 1. Quidam dicunt de tribus hebdomadis, c. Si quis in Clero, ead. cau. & quæſt. Quidam de quinque annis c. 2. ſupra eod. Quidam de anno, vt in Authen. de Sanctiſſ. Epiſc. §. Interdicimus, ſecundum Innoc. hic num.1. & latius per gloſſam in c. Quoniam frequenter, §. Porrò, in ver. Canonibus, ſupra, vt lite
12 non conteſt. Sed hodie contra Beneficiarium latitantem de iure communi ſeruandum erit quod hic dicitur, vt ſcilicet expectãdus ſit per ſex menſes: Iuris enim præſumptio eſt, vt infra hoc ſpatium citationis edicta ad illius notitiam perducantur. Ad quod hunc textum ſingularem repu-
13 tat Abb. hic num. 5. in 5. notab. Ergo lapſis ſex menſibus beneficio ſpoliari poterit, vt in textu, etiam lite non conteſtata, vt in d. c. Quoniam frequenter; & hic notat gloſſa in ver. Remoueat, etiã non præcedente ſententia priuationis: propterea enim dixi ſpoliari, & non priuari, quia non fertur ſententia, ſed datur beneficium quaſi vacans; & ſic abſens videtur ſpoliari, vt formaliter hic dicunt Hoſtien. & Io. Andr. ambo in ver. Spoliari: & ſequuntur alij. De quo dic vt ſcripſi in c. Ex parte, & c. Qualiter, ſupra eodem.

14 Limita nunc notabiliter diſpoſitionem huius decretalis, vt non procedat in obtinentibus dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs. Hi enim ex decreto Concilij Tridentini, c. 12. §. Præterea, ſeſſ.24. ſi vltra tres menſes abfuerint, primo anno priuari debent dimidia parte fructuum. Secundò anno omnibus fructibus. Creſcente verò contumacia procedendum eſt contra eos ad ſacrorum Canonum præſcriptum, id eſt, ad priuationem tituli. Atque ita abſentes vltra tres menſes hodie

beneficio priuari non poterunt, niſi poſt lapſum trium annorum, & ſeruata forma ibi præſcripta, vt ſæpius declarauit S. Congregatio eiuſdem Concilij interpres. Minimè enim verum eſt, quod refert Mantica in præalleg. deciſ. 67. num. 6. videlicet per Illuſtriſs. S. Cõgregationis Interpretes fuiſſe declaratum, Epiſcopos poſſe procedere ad priuationem ob non reſidentiam; tametſi temporũ interualla, de quibus in d. c. 12. §. Præterea, ſeſſ. 24.
15 non fuerint obſeruata. Imò enim S. Congregatio cenſuit expectandum eſſe lapſum trium annorum, priuſquã ad priuationem in totum procedatur; Et primo anno abſentem vltra tempus permiſſum priuandum eſſe dimidia parte fructuum, & quidẽ ad ratam menſium, quibus abſuit, ſi non integer eſt annus. Secundò, omnibus fructibus. Tertio, priuandum titulo, & ad priuationem huiuſmodi procedi non poſſe, niſi hac forma ſeruata, vt etiam dixi in c. Licet, num. 26. infra tit. proximo.

Idem reſponſum cum Epiſcopus in pœnam reſidentiæ vult Parochis ſubtrahere partes fructuum, quos reſidendo ſuos fecerunt: debet enim ſeruare quoad interualla, & quoad quotas præſcriptum Concilij, c. 1. ſeſſ. 6. vt latius dicam infra num. 24.

16 Vltimò nota in §. Contra eos. Archiepiſcopum poſſe procedere contra Epiſcopos deferentes Eccleſias ſuas excommunicando, & ſuſpendendo: remouere autem illos ab Epiſcopatu, vel adminiſtratione nõ poſſe: hoc enim ſpecialiter Legato hic conceditur, vt formaliter dicit Innocen. num. 5. in
17 ver. Procedatur, & ſequuntur alij. Nam depoſitio Epiſcoporum iure diuino eſt Romano Pontifici reſeruata, vt in c. Inter corporalia, de tranſl. Epiſc.

18 Verum intelligendo hunc §. Contra eos non ponere caſum diuerſum, ſed continuare caſum præcedentem de Clericis inferioribus iuxta alium intellectum gloſſæ in ver. Spoliari. Hinc collige Epiſcopum non arctari præciſè ad procedendum contra beneficiatum non reſidentem per viam priuationis beneficij; ſed eſſe in optione ipſius procedere etiam per ſubtractionem fructuum, & cenſuras Eccleſiaſticas, vt hic notant Imola, & Io. de Anan. quos ſequitur Mantica in præalleg. dec. 67. num. 6.

Quod procedit etiam contra Parochos non reſidentes in terminis Concilij Tridentini, c. 1. verſ. Quod ſi per edictum, ſeſſ. 23. ponderando illa verba, *liberum eſſe vult Ordinarijs*, &c. Et quamuis oppoſitum videatur declaraſſe S. Congregatio cõtra Parochos nõ reſidentes tempore peſtis, vt dixi in c. fin. num. 41. & 45. infra eod. Fortè tamen ita cenſuit in illo ſpeciali caſu, quia erat admodum controuerſum inter Theologos, & Canoniſtas, an peſtis tempore Parochi tenerentur perſonaliter reſidere, vt ibi dixi num. 42. & 49. Vnde contra abſentes exiſtimauit non eſſe illico procedendum ad priuationem Parochialis; ſed prius experienda eſſe alia remedia cenſurarum, & ſubtractionis fructuum. Verum extra illum caſum generaliter conſulta an ſit arbitrium Epiſcopi qua via, & quo remedio vti voluerit contra nõ reſidentes, nempe vel cenſuris, vel ſequeſtratione, & ſubtractione fructuum, vel priuatione: Reſpondit ita eſſe. Idemque patet ex deciſione edita in cauſa Imolen. de qua infra num. 30.

19 QVAERO an forma procedendi aduerſus Parochos non reſidentes à iure communi præſcripta, immutata fuerit decretis Concilij Tridentini, c. 1. ſeſſ. 6. & c. 1. ſeſſ. 23.

Diſponit S. Synodus in c. 1. ſeſſ. 6. aduerſus Epiſcopos non reſidentes, vt primis ſex menſibus eorum abſentię in pœnam amiſſionis quartæ partis fructuum vnius anni ipſo iure incurrant. Quod ſi per alios ſex menſes in huiuſmodi abſentia perſeuerauerint, aliam quartam partem fructuum ſimiliter eo ipſo amittant. Creſcente verò contumacia, præſcribit qua forma ſit contra eos procedendum ad grauiora remedia. Deinde in c. 1. ſeſſ. 23. interpretatur primò dictum decretum, & ſtatuit vt eius prætextu non liceat Epiſcopis vltra tres mẽſes quolibet anno abeſſe: alioquin præter mortalis peccati reatum, quem incurrunt, pro rata temporis abſentię fructus ſuos non faciant. Poſtremò eadem omninò quoad culpam, amiſſionẽ fructuum, & pœnas de Curatis inferioribus declarat, & decernit, vt in §. Eadem. Quo loco, cum nihil ſtatutum fuerit de modo procedendi contra inferiores Curatos, conſequens videtur eſſe vt ſeruari debeat veterum Canonum diſpoſitio, de qua præcipuè in hac Decretali, cum eam Concilium non immutauerit: nam correctio iurium vitanda eſt, c. Cum expediat, de elect. in 6. l. Præcipimus, in fine, C. de appell. l. fin. C. de inoff. teſtamen. & quod non mutatur, ſtare non prohibetur, l. Sancimus, C. de teſtamen. Quod ſi Concilium voluiſſet modum procedendi circa Curatos inferiores pręſtituere, vtique expreſsè diſpoſuiſſet, ſicut de culpa, pœna, & fructuum amiſſione diſpoſuit. Ad hoc c. Inter corporalia, ibi: *Si circa translationem id fieri voluiſſet, quod de ceſſione dixerat, & de tranſlatione poterat expreſſiſſe, de transl. Epiſc.* Ad idem text. in c. Ad audientiam, de decim. & in l. vnica, §. Sin autem ad deficientis, C. de Caduc. tollen. Quod igitur non eſt Sanctorum Patrum decreto ſancitum, ſuperſtitioſis non eſt adinuentionibus præſumendum, vt in d. c. 2. & in c. Conſuluiſti, 2. quæſt. 5.

Præterea intentio finalis S. Synodi in d. cap. 1. ſeſſ. 23. fuit occurrere negligentiæ Paſtorum non reſidentium, illoſque diſtrictius arctare, vt gregi ſibi commiſſo ſedulò inuigilarent. Et propterea non eſt inferendum, vt interualla longiora Epiſcopus procedens contra non reſidentes ſeruare teneatur, quam de iure Canonum prius ſtatuta fuiſſent; alioquin inducta ad effectum coanguſtandi licentiam non reſidentium, eorumdem habenas laxarent; quod eſſet abſurdum, vt per Bald. conſ. 472. num. 2. verſ. Sed vbi apponitur, lib. 2. & An-
20 gel. conſ. 66. verſ. Clauſula enim. Siquidem quod ſtatutum fuit ad pœnam, trahi non debet ad gratiam, d. c. Inter corporalia, verſ. Nec quod de ceſſione, de tranſlat. Epiſc. & generaliter inducta ad vnum finem, contra illum operari non debent, l. Cum tale, §. Falſam, ff. de condit. & demonſtr. l. Legata inutiliter, ff. de adimen. legat. Ad hęc cum in d. c. 1. ſeſſ. 23. in verſ. Quod ſi per edictum, eadem tribuatur facultas Ordinarijs compellendi non reſidentes per cenſuras Eccleſiaſticas, vel ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum; ſequitur vt quemadmodum nihil eſt immutatum in modo procedendi quando eligitur via cenſurarum; ita nec quidquam noui cenſeatur inductum quando proceditur per fructuum ſubtractionem: vna enim determinatio reſpiciens plura determinabi-

nabilia, debet illa æqualiter determinare, l. Iam hoc iure, § fin. ff. de vulgar. & pupill. text. in l. fin. & ibi Bart. C. de ſenten. Dec. in c. Nouit. num. 56. ſupra de iudic.

His accedit quod in eod. c. 1. ſeſſ. 6. Concilium tantum de maioribus Prælatis diſponit, vt patet ex illis verbis: *Ab his, qui maioribus Eccleſijs præſunt, initium cenſuit eſſe ſumendum.* Ergo ſequens diſpoſitio applicari non poteſt Parochis, cum verba poſita in procœmio iudicent, & oſtendant animum diſponentis, l. fin. vbi Bart. & omnes, ff. de hæred. inſtit. l. fin. ad Maced. cum concord.

Poſtremo difficilius, & maiori deliberatione proceditur contra Archiepiſcopos, & Epiſcopos, quam contra Parochos: quamuis enim Parochus abſens, & ter citatus intra ſex menſes non reuerſus priuari per Epiſcopum valeat, vt hic; Epiſcopus tamen non poteſt per Archiepiſcopum deponi, & priuari, d. c. Inter corporalia de transl. Epiſc. Concilium Tridentinum, c. 5. ſeſſ. 29. & dict. c. 1. ſeſſ. 6. & dictum eſt ſupra in vlt. notab. Ideoque Epiſcopi non aliter coercentur ad reſidentiam, quàm ſi per ſuperiorem citra Papam excommunicatione, & ſuſpenſione feriantur, vt hic patet in §. Contra eos, ſecundum communem intellectum, de quo ſupra in princ. & in vlt. notab. & non reſpicientes priuantur per Summum Pontificem, vel eius ſpecialiter delegatum, & hic per Abbatem, num. 9.

21 Quamobrem non eſt protrahenda diſpoſitio loquens de Epiſcopis ad Parochos, in quibus minor ratio viget, & minus detrimentum, & ſcandalum affert inconſulta coercitio, vel priuatio, quia qualitas oppoſita circa aliquas perſonas primò nominatas non cenſetur repetita quoad alias perſonas poſtea nominatas etiam in eadem oratione, & ſtructura verborum, l. vlt §. Scio, vbi Bart. de leg. 2. Ita Alex. conſ. 158. n. 2. lib. 6. Alciat. præſumpt. 56. n. 25. verſ. Tertiò quia, Socin. Iun. conſ. 142. num. 22. lib. 3. Quod multo magis dicendum eſt in caſu præſenti, in quo qualitas modi procedendi circa Epiſcopos fuit appoſita in cap. 1. ſeſſ. 6. Et propterea non debet cenſeri repetita quoad Parochos nominatos in c. Diuerſo, nempe in cap. 1. ſeſſione 23.

22 Nec refragantur illa verba, *eadem omnino*, &c. tum quia non eſt abſurdum vt dictio *idem*, denotet identitatem in genere, & diuerſitatem quoad ſpecificas qualitates, gloſ. in cap. final. de magiſt.
23 Alex. in l. 2. in fine ff. ſi cert. petat. Tum etiam quia illa clauſula, *eadem omnino*, poſita prope finem capituli refertur quidem ad præcedentem capituli contextum. l. Talis ſcriptura, §. fin. ff. de legat. 1. c. Inquiſitioni, in fine de appellat. Felin. in c. Cauſam quæ de reſcript. cum ſimil. ſed non ad cap. 1. ſeſſ. 6. ſeparatum, Bart. in d. l. Talis ſcriptura; præſertim cum capitulum illud ſeſſ. 6. circa modum procedendi ſit diuerſum à Sacrarum Canonum diſpoſitione; gloſ. in d. l. Talis ſcriptura, §. 1. Anton. Gabr. in tit. de clauſul. num. 5. vbi ex his ampliat etiamſi clauſula in fine poſita referret ſe in genere ad omnia præcedentia.

24 Cæterum his non obſtantibus oppoſitum declarauit S. Congregatio Concilij Tridentini Interpres: orta enim dubitatione an Epiſcopus procedens per ſubtractionem fructuum aduerſus Parochos non reſidentes iuxta decretum, c. 1. §. Eadem omnino, ſeſſ. 23. teneatur obſeruare eadem interualla eamdemq; rationem, quæ contra Epiſcopos non reſidentes ſtatuitur in c. 1. ſeſſ. 6. cenſuit Epiſcopum quoties in pœnam omiſſæ reſidentiæ vult Parochis ſubtrahere partes fructuum, quos reſidendo ſuos fecerunt, debere ſeruare quoad interualla, & quoad quotas præſcriptum Concilij c. 1.
25 ſeſſ. 6. in executione autem faciēda ſuper illis fructibus quos ijdem Parochi pro rata temporis abſentiæ ſuos non fecerunt, nec tuta conſcientia retinere poſſunt ex decreto, c. 1. ſeſſ. 23. §. Si quis autem. Epiſcopum non debere ſequi interualla, de quibus in d. cap. 1. ſeſſ. 6.

26 Cōſiderationes vero ſupra in contrarium adductæ facile diluuntur, ſi verba d. c. 1. in verſ. Eadem ſedulò expendantur. Nam cùm S. Synodus prius egerit de reſidentia Epiſcoporum, poſtea ſubiungit, Eadem omnino etiam quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas de Curatis inferioribus declarat, & decernit. Et quidem de culpa, id eſt de mortali reatu, quem incurrunt non reſidentes, & de amiſſione fructuum, quos in abſentia ſuos non faciunt, diſponit in eod. cap. 1. ſeſſ. 23. in verſ. Si quis autem. At verò de alijs pœnis ibi nihil noui ſtatuit, ſed tantummodo innouauit pœnas aduerſus Epiſcopos non reſidentes ſub Paulo III. impoſitas, id eſt in c. 1. ſeſſ. 6. Si igitur Concilium in d. verſ. Eadem, extendit diſpoſita circa Epiſcoporum reſidentiam ad inferiores Curatos non tātum quoad culpam, & amiſſionem fructuum, ſed etiam quoad pœnam; & de pœnis nihil diſpoſuit niſi in d. c. 1 ſeſſ. 6. vtique hinc neceſſariò ſequitur, vt pœna Epiſcopis non reſidentibus ibidem inflicta locum habeat etiam in Curatis inferioribus; & conſequenter etiam in ipſis ſeruanda erunt temporum interualla in pœna priuationis fructuum ibi præfixa. Nam pœna illa licet in genere repetita in d. verſ. Eadem, tamen cum ſit vnica, cenſetur nominatim expreſſa, vt l. 2. ff. de liber. & poſthum. & inſtit. de exhæredat. liber. §. Nominatim.

27 Præterea etſi clauſula poſita in d. verſ Eadem. non eſſet referenda niſi ad contenta in eod. c. 1. ſeſſ. 23. tamen cum ibi innouentur pœnæ impoſitæ in d. cap. 1. ſeſſ. 6. perinde eſt ac ſi pœnæ huiuſmodi eſſent in poſteriori decreto inſertæ; quia lex innouata ineſt legi innouanti, non ſecus ac ſi illius tenor eſſet in ea inſertus, c. Cum dilecta de confirm. vtil. vel inutil. gloſ. in c. Vt litigantes, in ver. Statuimus, de offic. ordin. in 6. Doctores in Clem. Dudum, de ſepultur. Atque ita ceſſant coniecturæ om-
28 nes adductæ in oppoſitum de correctione veterū Canonum, de mente Concilij, & de clauſula in fine poſita. Quoniam verba Concilij clara non admittunt interpretationem, neque voluntatis coniecturam, l. Licet Imperator, ff. de legat. 1. Abbas conſ. 97. viſo inſtrumento n. 1. verſ. Et primò quia, lib. 2. Socin. conſ. 13. n. 38. lib. 1.

Concludendo dic, iuris communis diſpoſitionē aduerſus Parochos non reſidentes, de qua præcipuè in hac Decretali, in multis fuiſſe à Concilio
29 immutatam, & alteratam: Primò enim fuit immutata in eo quod Parochus non reſidens de iure communi non perdit fructus ipſo iure, ſed procedi poteſt contra eum per fructuum ſequeſtrationē, ſeu priuationem, vt dictum eſt ſupra num. 18. At verò poſt Concilium non ſolum non facit fructus ſuos pro rata temporis abſentiæ, vt in dict. cap. 1. ſeſſ. 23. ſed etiam ſi abſuerit vltra ſex menſes, incidit ipſo iure in pœnam priuationis quartæ par-

tis fructuũ vnius anni impoſitã Epiſcopis in d.c.1. ſeſſ.6.& innouatã in c.1.ſeſſ.23.in verſ.Si quis autẽ; & ampliatã ad Curatos inferiores in verſ. Eadem. Quod ſi per alios ſex mẽſes in huiuſmodi abſẽtiã perſeuerauerit, aliam quartam partem fructuum, vt ſupra eo ipſo amittit, vt in d.c.1.ſeſſ.6. Et quam-
30 uis integrum ſit Epiſcopo procedere etiam ad priuationem beneficij, tamen ſi elegerit procedere per ſubtractionem fructuum; tenetur obſeruare illa temporum interualla, nec poteſt illicò ad priuationem tituli procedere. Vnde cum Epiſcopus Imolen. priuaſſet Rectorem Parochialis, quia non reſidebat, & Rector Sacram Congregationem Concilij adijſſet: Reſponſum eſt priuationem eſſe nullam, & reſtituendã Rectori Parochialem, quia in vltimo præcepto ante ſententiam, quo illum ad reſidentiam vocauerat, comminatus fuerat Ordinarius fructuum amiſſionem, & non priuationem Parochialis.

31 Deinde forma procedendi contra Parochos non reſidentes à iure præſcripta, fuit à Concilio immutata in eo, quod de iure communi Parochus ſi ſcitur vbi ſit, citari non poteſt per edictum, ſed citari debet perſonaliter, vt oſtenſum eſt ſupra num. 4. & 9. At per Concilium citari poteſt per edictum, etiam non perſonaliter, ac ſi contumax fuerit, priuari etiam Parochiali, vt patet in dict. cap.1. ſeſſ.23.ibi: [Quod ſi per edictum citati, etiã non perſonaliter, contumaces fuerint, liberum eſſe vult Ordinarijs per cenſuras eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum, aliaque iuris remedia, etiam vſque ad priuationem compellere] Et verba illa, *vſque ad priuationem*, Sacr. Congregatio declarauit eſſe intelligenda incluſiuè.

32 Tertiò, fuit immutata in eo, quod de iure communi beneficiatus latitãs citari debet tribus edictis, vt patet hic in textu. At poſt Concilium ſufficit indiſtinctè vnicum edictum peremptorium cum competenti termino ad redeundum, cum non requirat trinum, ſed ſimpliciter dicat, *per edictum citati*.

33 Quartò, fuit immutata in eo, quod edicta huiuſmodi de iure communi debent per præconem ſolemniter publicari, ſecundum opinionem Hoſtien. & aliorum, de qua ſupra num.9. Secus poſt Concilium, quod hanc ſolemnitatem publicationis non exigit. Vnde ſatis eſt vt edictum affigatur valuis Eccleſiæ, ſecundum ea quę dicta ſunt ſupra in 1.notab.

34 Demum immutata fuit in eo, quod de iure cõmuni Parochus ſi ignoretur vbi ſit, poſt trinæ citationis edictum non poteſt illico priuari beneficio, ſed expectari debet per ſex menſes, vt hic eſt caſus. At poſt Concilium citatus ſiue ſciatur vbi ſit, ſiue non, lapſo termino eidem præfixo, ſtatim priuari poterit. Nam cum ex Concilio edictum ſucceſſerit loco citationis perſonalis, quemadmodum perſonaliter citatus non eſt expectandus per ſex menſes, ſed ſtatim poteſt priuari, vt in c. Ex parte, il 1. & in c.ſeq. ſupra eod.& infra in c. fin.& dictum eſt ſupra num.8.ita & citatus per edictum. Ex quibus patet hanc Decretalem in primo reſpõſo per Tridentinum Concilium ferè in omnibus abrogatam fuiſſe quoad Parochialium Eccleſiarum Rectores.

36 Quo verò ad obtinentes Dignitates, Canonicatus, vel Portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs, ſimiliter patet primum reſponſum huius Decretalis fuiſſe immutatum in eo quod, ex Concilio, antequam beneficio priuari poſſint; expectandus eſt lapſus trium annorum, vt oſtenſum eſt ſupra num.14. Verum tranſacto tertio anno, ſi ignoretur vbi ſint, citandi erunt trinę citationis edicto, & poſtea expectandi erunt per ſex menſes, iuxta formam hic præſcriptam, quam Concilium non immutauit, imò expreſſè pręſeruauit in dict. c.12.§. Præterea, ſeſſ.24. ibi: *Contra eos iuxta ſacrorum Canonum Conſtitutiones procedatur*, id eſt beneficio priuentur ad eum modum, quo ſacri Canones præſcribunt.

36 Supereſt igitur vt forma procedendi contra Clericos non reſidentes præfinita in hac Decretali ad vnguem ſeruari debeat tantummodo quoad eos, qui obtinent beneficia ſimplicia perſonalem reſidentiam requirentia extra Cathedrales, & Collegiatas Eccleſias.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Tuæ.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegiatus vt abſens in ſtudio fructus præbendæ recipiat, exiſtens in villa, vel caſtello, vbi nullum eſt, vel minus competens ſtudium, priuilegio non vtitur.*
2 *Licentia Prælati, & priuilegium requiruntur ad hoc vt abſens in ſtudio fructus præbendæ percipiat.*
3 *Et licentia non ſufficit petita, niſi etiam ſit obtẽta.*
4 *Quod ſi Prælatus eam deneget, adeundus eſt ſuperior vt eum dare compellat.*
5 *Prælatus inferior an Curatis Eccleſiarum ſibi ſubiectarum dare poſſit licentiam non reſidendi, & nn. ſeqq. vſque in fin.*
6 *Capitulum ex præſcriptione, vel priuilegio poteſt in certis Eccleſijs ſibi acquirere iura Epiſcopalia excluſo Epiſcopo.*
7 *Eccleſia pleno iure ſubiecta dicitur in qua quis habet ordinariam, & quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem.*
8 *Tridentinum Concilium vbi loquitur de concernentibus iuriſdictionem, non intendit eam vni auferre, & dare alteri.*
9 *Licentiam dare de non reſidendo pertinet ad legem iuriſdictionis.*
10 *Et eam dare poteſt non modo Epiſcopus, ſed etiam inferior Prælatus.*
11 *Capitulum Ciuitaten. quam iuriſdictionem habeat in Eccleſijs ſibi ſubiectis.*
12 *Liberè, id eſt ſine alicuius licentia.*
13 *Inſtituere, & deſtituere ſpectat ad Ordinariam iuriſdictionem.*
14 *Obſeruantia ſubſequuta ſuperat omnes alias probationes; & eſt omnium interpretationum Regina.*
15 *Conſuetudo interpretatiua non requiritur vt ſit præſcripta.*
16 *Tridentinum Concilium c.1. §. Eadem omnino, ſeſſ. 23. expenditur, & n.18.*
17 *Epiſcopi appellatione in materia iuriſdictionis veniunt etiam inferiores Prælati ſimilem iuriſdictionem habentes.*
Secus ſi habeant ſolum ius conferendi n.20.
18 *Ordinarij appellatione venit etiam inferior Prælatus inſtitutionem habens.*

TVAE

1 TVAE. Priuilegiatus quod abſens in ſtudio fructus præbendę percipiat. Studens in ſtudio particulari, priuilegio non vtetur. Hoc dicit Io. Andr. Butr. Cardin. Anchar. Imol. Io. de Anan. & Alex. de Næuo. Vel ſic ſecundum Abbatem; Priuilegiatus vt abſens in ſtudio fructus præbendæ recipiat, exiſtens in villa, vel caſtello, vbi nullum eſt, vel minus competens ſtudium, priuilegio non vtitur. Hoc dicit, & ſunt duæ partes. Quæſtio, & Reſponſio, ſecunda ibi, *Ad quod*.

2 In textu ibi *ſtudiorum gratia eſt indultum*: iunctis verbis *accepta licentia*: nota duo copulatiuè eſſe neceſſaria ad hoc, vt abſens ſtudiorum cauſa percipere poſſit fructus præbendarum ſuarum. Primum eſt, vt ſuper hoc habeat indultum, ſeu priuilegium. Secundum eſt, vt habeat licentiam Prælati ſui, prout hic notant Io. Andr. num. 1. in ver. Fructus, vbi contra Archidiaconum, in cap. De quibuſdam, in fin. 37. diſt. concludit non ſufficere licentiam, quam dat Epiſcopus exiſtendi in ſtudio, niſi etiam ſit ſtudium in hoc priuilegiatum, nec licentia eſt ſuperflua, quia operatur, vt puniri non poſſit, quia non reſidet in beneficio, Butr. in 1. not. Cardin. num. 7. in 5. quæſt. Imol. num. 1. Anchar. num. 7. Abbas num. 3. Io. de Anan. nu. 2. verſ. Nota quod habens priuilegium, & Alex. de Næuo in 1. notab. & ſcripſi plenius in c. Relatum,

3 ſupra eodem. Et indultum intelligitur vel ab Epiſcopo, vel à Papa, vt dicit gloſ. 1. hic, vel à iure, vt in cap. Super ſpecula, de Magiſtris; vel ex conſuetudine, arg. cap. Auaritiæ, de præben. & cap. Cum omnes, de Conſtitut. vel ex Conſtitutione Eccleſiæ, vt cap. Cum dilectus, infra eodem, vel ex priuilegio ſpeciali, vt hic, & in cap. Cum ad hoc, infra eodem, ſecundum Hoſtien. & Io. Andr. hic num. 1. in ver. Indultum, & omnes, vt atteſtatur Felin. in cap. final. num. 3. verſ. Sexto limita, de Magiſtris, & licentia debet eſſe obtenta, vt probat hæc littera ibi, *accepta*, & ſic non ſufficit petita, vt hic, & in c. Relatum, ſupra eodem, & notat Hoſtien. hic num. 1. in ver. Licentia, & Io. Andr. num. 2. in ver.

4 Accepta, Butr. n. 7. Abb. n. 3. & reliqui omnes. Si tamen Prælatus ſine cauſa cõtradiceret, poſſet haberi recurſus ad Superiorem, vt eum compelleret licentiam dare, arg. cap. Nullus, de iurepatr. ſecundum Hoſtien. hic num. 1. Io. Andr. nu. 2. Abb. num. 3. & Felin. loco citato. Nec obſtat cap. Licet, infra de Regular. vbi pro tranſitu Religioſi ad ſtrictiorem Ordinẽ ſufficit licentia petita, licet non obtenta. Quoniam illud eſt ſpeciale fauore Religionis, ſecundum Goffred. & Io. Andr. vbi ſupra, vel, ſecundum Hoſt. in d. c. Licet, num. 11. talis à Spiritu Sancto intelligitur abſolutus à licentia impetranda, qui ei ſpirat vt tranſeat: ergo ei tanquã Superiori obediendum eſt, cap. Qui reſiſtit 11. quæſt. 5.

5 Porrò cùm decreto Concilij Tridentini cap. 1. §. Eadem omnino, ſeſſ. 23. cautum ſit, vt cum inferiores Curatos à ſuis Eccleſijs abeſſe contigerit, cauſa debeat eſſe ab Epiſcopo prius cognita, & probata, & licentiam in ſcriptis, gratiſque concedendam vltra bimeſtre tempus niſi ex graui cauſa non obtineant: Ex facto quæſitum eſt, An Capitulum Ciuitaten. Vicarijs Eccleſiarum ſibi ſubiectarum poſſit eiuſmodi licentiam impertiri, necne?

6 Pro dubij ſolutione ſupponendum eſt primo de iure, quemlibet inferiorem poſſe ſibi acquirere iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in aliqua Eccleſia priuatiuè ad Epiſcopum, vel præſcriptione, vel priuilegio, vt habetur in c. Auditis, & ibi notant Abbas n. 4. & Felin. num. 1. ſupra de præſcript. Franciſcus Balb. de præſcript. par. 1. 5. partis principalis quæſt. 11. num. 2. & in terminis Capitulum poſſe in aliquibus Eccleſijs ſibi acquirere præſcriptione, vel priuilegio omnia iura Epiſcopalia, & iuriſdictionem Epiſcopalem, conſuluit latè Calderin. conſ. 2. incipien. An Archipresbyter, in tit. de præſcript. & ſequitur Balb. vbi ſupra.

7 Supponendum ſecundo, idem eſſe habere Eccleſiam ſibi ſubiectam pleno iure, & habere Ordinariam, & quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, quia tunc Epiſcopus nullum ius Epiſcopale poteſt in ea exercere, vt notat Hoſtien. in cap. Quoniam, ante num. 1. in ver. Vtroque iure, de priuileg. Abb. in d. c. Auditis, num. 4. & ibi etiam Felinus eodem num. de præſcript. Bald. vbi ſup. num. 3.

8 Supponendum tertio Concilium Tridentinum, vbi non loquitur de concernentibus officium, vel dignitatem Epiſcopi, ſed de concernentibus iuriſdictionem, noluiſſe iuriſdictionem vni auferre, & dare alteri, ex traditis per Vitalinum in Clement. Attendentes, §. Hoc igitur, n. 3. & 4. de ſtat. Monachor. Put. in terminis Conc. Trident. deciſ. 239. incipien. Die 1. Aprilis, lib. 3.

9 Supponendum quarto, dare licentiam de non reſidendo ſpectare ad legem iuriſdictionis, c. Re-

10 latum, ſupra eod. Quæ quidem licentia poteſt dari de iure communi non ſolùm ab Epiſcopis, ſed à quibuſcumque inferioribus Prælatis, vt probat tex. in d. cap. Relatum, ibi: *De licentia ſuorum Prælatorum*, vbi Innoc. num. 2. Nota, inquit, inferiores Prælatos dare licentiam eundi ad Scholas, &c. & concordant ibi Hoſtien. num. 3. Butr. nu. 5. & Abb. qui de communi atteſtatur nu. 4. Cardin. in Clem. 1. §. Sanè, il 2. n. 6. de ſtat. Monachor.

11 Supponendũ vltimo, Capitulum Ciuitaten. habere Eccleſias, de quibus agitur, ſibi pleno iure ſubiectas, quod patet ex litteris Cæleſtini, Pij II. & Pauli III. nam in litteris Cæleſtini cauetur, vt Capitulum poſſideat dictas Eccleſias liberè, & dictam libertatem confirmat, & verbum *liberè*, om-

12 nem ſubiectionem excludit, & denotat poſſeſſionem abſque alicuius licentia, gloſ. in Clem. Dudum, §. Si verò, in ver. Liberè, de Sepultur. & notatur in cap. De multa, de præben. & in cap. Licet Epiſcopus, eod. tit. lib. 6. & probatur in c. fin. §. fin. de conſuetud. lib. 6. & in c. Cum plures, & ibi gloſ. in ver. Liberè, de offic. delegat. eod. lib. & in cap. Statuimus, & ibi dixi, num. 3. de Regular. Barbat. conſ. 11. num. 3. verſ. Item tranſtulit, in fin. lib. 2. Rubeus Alexandrin. conſ. 43. nu. 4. ex litteris verò Pij II. quia, vt ibi dicitur, Capitulum habet ius inſtituendi, & deſtituendi, quod idem prius confirmat, necnon eius ſolitam iuriſdictionem, & ſic

13 quaſi Epiſcopalem, cum inſtituere, & deſtituere ſpectet ad ordinariam iuriſdictionem, cap. Conquerente, de offic. Ordin. & toto tit. de inſtitut. Pariſ. conſ. 22. num. 19. lib. 4. Sed clarius ex litteris Pauli III. in quibus Papa confirmat expreſsè ordinariam iuriſdictionem, ac ius conferendi, inſtituendi, & deſtituendi, & vbi verba ſunt clara, non eſt admittenda quæſtio voluntatis, l. Ille, aut ille, ff. de legat. 3.

14 Confirmãtur omnia ex effectu ſubſequuto, quia vt in facto ſupponitur, ſemper Capitulum in iſtis

Eccle-

Eccleſijs exercuit iuriſdictionem Ordinariam in cauſis matrimonialibus, in dandis licentijs, in inſtituendo, & deſtituendo, & in ſimilibus, cum obſeruantia ſubſequuta ſuperet omnes alias probationes, vt inquit Tiber. Decian. in conſil. 124. num. 12. lib. 2. & ſit aliarum probationum regina.

15 Quæ quidem obſeruantia cum ſit interpretatiua dictarũ Bullarum, non requiritur vt ſit præſcripta, Aretin. conſ. 11. col. 3. verſ. Sed tamen ex ſuperabundanti, Rocch. de Curte, de conſuetud. num. 28. Purpurat. in l. Certi conditio, §. Si munus, nu. 21. ff. Si certum pet. Dec. in l. Vti liberis, num. 19. C. de collat. & in conſ. 48. col. 1. verſ. & in tali conſuetudine, Menoch. conſ. 37. num. 96. lib. primo.

His ita conſtitutis, defluit ſuo marte ſolutio propoſiti dubij: nam cum dictum Capitulum poſſit habere Eccleſias in Diœceſi Aquilegien. ſibi ſubiectas pleno iure, & ſic cum iuriſdictione quaſi Epiſcopali, vt ſupra in ſuppoſito primo, & ſecundo, & illas habeat ſic ſubiectas cum dicta iuriſdictione ex Bullis Summorum Pontificum, vt in vltimo ſuppoſito; & dare huiuſmodi licentias ſit iuriſdictionis, & Concilium in his, quæ ſunt iuriſdictionis non intendat illam vllo auferre, & dare al-

16 teri, vt in ſuppoſito 3. & 4. hinc reſultat, vt ipſius Concilij diſpoſitio in d. c. 1. §. Eadem omnino, ſeſſ. 23. dum loquitur de licentia danda ab Epiſcopo cauſa cognita, minimè excludat Capitulum Ciuitaten. quominus Vicarijs Eccleſiarum ſibi pleno iure ſubiectarum impertiri poſſit licentiam abſcedendi ab eorum Curis.

17 Nec obſtat quod Concilium dicat, *cauſa prius per Epiſcopum cognita*. Quoniam vbi agitur de his, quæ ſunt iuriſdictionis, vbi ſit mentio de Epiſcopo, intelligitur etiam de quocunque alio inferiori Prælato ſimilem iuriſdictionem habente, vt declarat Abbas in cap. Sicut vnire, ſub num. 3. de exceſſ. Prælator. Cardin. in conſ. 47. Reuerende Pater, per tot. vbi dicunt dictum cap. Sicut vnire, licet loquatur de Epiſcopis, tamen cum ius vniendi Eccleſias ſit iuriſdictionis, intelligi etiam de alijs Prælatis inferioribus habentibus iura Epiſcopalia. Præſertim verò quia diſpoſitio Concilij in hoc debet recipere interpretationem paſſiuam à iure communi, l. 2. C. de Noual. de quo iure quilibet Prælatus inferior poteſt concedere huiuſmodi licentias, vt dictum eſt ſupra in 4. ſuppoſito.

18 Imò conſtat manifeſtè Concilium ibi loqui de Ordinario, vt patet ibi: *Vicarium idoneum ab ipſo*

19 *Ordinario approbandum*. Appellatione autem Ordinarij veniunt etiam Prælati inferiores inſtitutionem habentes, vt dicit gloſ. in cap. Ordinarij, in verb. Locorum, de off. Ordinar. lib. 6. Franc. in c. 2. num. 7. de Conſtit. eodem lib.

20 Item non obſtat deciſio Sacræ Congregationis Concilij, quæ circumfertur, quod omnia contenta in d. cap. 1. ſeſſ. 23. per Epiſcopum executioni demandari debeant, etiamſi collatio ad inferiorem ſpectet, & ad Abbates Regulares. Quia illa loquitur quando ſola collatio ſpectat ad inferiorem, qui non eſt caſus noſter. Secus verò dicendum eſt, vt ibi omnis iuriſdictio Ordinaria ad aliquem inferiorem ſpectaret, vt in hoc caſu, quia ſi inferior habet omnem Ordinariam iuriſdictionem, debet etiam habere hanc facultatem dandi huiuſmodi licentias, quia illa eſt iuriſdictionis Ordinariæ, vt dictum eſt; & nulla ſubeſt ratio diuerſitatis: imò ſi quis habet ius inſtituendi, & deſtituendi, quod eſt plus, debet habere etiam hoc ius dandi licentias, quod eſt minus, vt in reg. l. Non debet, ff. de reg. iur. & cap. Cui licet, eod. tit. lib. 6.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Ad audientiam.

S V M M A R I V M.

1 *Canonici duo abſentes pro ſeruitio Epiſcopi fructus præbendarum ſuarum percipiunt, non obſtante Conſtitutione contraria, & n. 7.*
Idem in abſentibus pro ſeruitio Papæ n. 7.

2 *Statutum diſponens idem, quod ius commune, & iuramentum ſuper eo interpoſitum, recipit omnes limitationes, quas recipit ius commune.*

3 *Statutum excipiens duos caſus cenſetur excipere etiam alios caſus, in quibus viget eadem ratio.*

4 *Declaratur procedere ſi ſtatutum ſit ſecundum ius: ſecus ſi ſit contra, vel præter.*

5 *Caſus exceptus à iure communi extenditur ad alios caſus conſimiles.*

6 *Caſus non prouiſus à ſtatuto relinquitur in diſpoſitione iuris communis.*

7 *Infirmi percipiunt in abſentia fructus præbendæ, diſtributiones, & portionem accreſcentem quatenus infirmitas eſt cauſa non reſidendi, vel non deſeruiendi.*

8 *Conſuetudo longiori quam nouem menſium ſpatio quotannis inſeruiendi in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſijs, an ſit ſublata à Concilio Trident. & nn. ſeqq. vſque ad n. 16.*

9 *Conſuetudo, aut ſtatutum vacandi vltra tres menſes à ſeruitio Cathedralis vel Collegiatæ Eccleſiæ reſtringitur à Concilio Trident. ad tres menſes.*

10 *Conſtitutio, & conſuetudo ſunt duæ ſpecies iuris inter ſe valde differentes.*

11 *Et appellatione vnius non venit alia, etiam in materia in qua verba improprianitur.*

12 *Conſtitutiones longius ſeruitij tempus, quàm nouem menſium requirentes in Cathedralibus, vel Collegiatis, cur ſint præſeruatæ à Concilio Trident. & non conſuetudines, & nn. ſeqq.*

13 *Conſuetudo in quibus differat à ſtatuto.*
Canonici de iure communi nullam habent certam vacationem à ſeruitio Eccleſiæ.

15 *Conſuetudo iuri communi conformis ſublata cenſetur iure communi ſublato.*

16 *Conſuetudo, ſecundum quam Canonici Regulares, & Portionarij ſæculares abſunt cum licentia per quadraginta dies, & lucrantur diſtributiones, an valeat, & nn. ſeqq. vſq. in fin.*

17 *In Eccleſia Regulari an Clerici ſæculares habere poſſint præbendas, & beneficia, aut ſtipendia.*

18 *Beneficiati Regulares, & ſæculares æquiparantur quoad poteſtatem diſpenſandi fructus beneficiorum.*

19 *Eccleſiæ Regulares an comprehendantur in c. vn. de Cleric. non reſident. lib. 6. & in c. 12. §. Diſtributiones, ſeſſ. 24. Conc. Trid.*

20 *Eccleſia appellatione venit etiam Eccleſia Regularis.*

21 *Canonicorum appellatione, etiam Regulares continentur.*

22 *Victualia, ſeu manualia magis propriè dantur Regula-*

gularibus ratione ſui victus, quorum præbenda olim in his ſolis conſiſtebant.

23 *Regulares quoad dignitates, & officia, quæ habent in titulum, non comprehenduntur in Decreto Cõcilij Trid. c.2. ſeſſ.25. de Regul.*

24 *Canonici Regulares, & Portionarij ſæculares in Eccleſia Regulari an gaudeant vacatione trium menſium à Concilio Trid. permiſſa.*

25 *Beneficia Regularia etiam non curata requirunt maiorem reſidentiam, quàm beneficia ſæcularia.*

26 *Tamen rationabilis cauſa excuſat.*

27 *Beneficiati Seculares abeſſe poſſunt tẽpore permiſſo etiam abſque licentia ſuperioris: Regulares ſecus.*

28 *Licentia iuſtam cauſam includit.*

29 *Canonici Regulares abeſſe poſſunt cum licentia ſuperioris, etiam vltra quadraginta dies ex conſuetudine permiſſos, citra amiſſionem aliquam fructuũ.*

30 *Portionarijs abſque licentia abſentibus fructus groſſi non debentur.*

31 *Clerici ceſſantes à Diuinis officijs tenentur ad reſtitutionem fructuum.*

32 *Verbum idem reſpectu diuerſorum importare poteſt priuationem iuris, & facti.*

1 . AD AVDIENTIAM. Duo Canonici abſentes cum Epiſcopo, ſeu in eius ſeruitio fructus præbendarum ſuarum percipiunt, non obſtante Conſtitutione contraria. Hoc dicit; & continet optimum caſum in materia interpretationis ſtatutorum. Primò, ponitur facti narratio. Secundò, prouiſio, ibi, *Decernimus*.

2 Nota primo ſtatutum diſponens idem, quod ius commune, & iuramentum ſuper eo interpoſitum recipere omnes limitationes, quas recipit ius cõmune, quod optimè probatur hic: nam Conſtitutio, quam iſti Canonici ediderant, & iuramento firmauerant ſuper fructibus in abſentia non percipiendis, erat iuri communi conformis, vt c. quia nonnulli, & cap. Relatum, ſupra eod. gloſ. vlt. in c. Cum omnes de Conſtitut. & gloſ. 1. hic. Dixi in c. licet num. 21. infra de præben. & tamen quia ius commune limitatur, vt non procedat in duobus Canonicis pro ſeruitio Epiſcopi abſentibus, vt c. De cætero, ſupra eod. Eamdem limitationem, & reſtrictionem recipit memorata Conſtitutio, vt hic patet, & ſic ſtatutum recipit interpretationem paſſiuam, vel ſuppletionem, ſeu ſubauditionem à iure communi. Ad hoc bonus textus in l. 2. C. de Noual. & declarat. Bart. & Doctores in l. 1. §. Hoc autem edictum, ff. de non. oper. nunc. & in l. ſciendum, ff. qui ſatiſdare cogan.

3 Secundò nota, ibi, *Illis exceptis*. Statutum excipiens duos caſus, cenſeri excipere etiam alios caſus conſimiles; & ſic exceptio non firmat regulam in caſibus non exceptis, quando in illis eadem viget ratio, quæ viget in exceptis, quod ſimiliter clarè probatur in hoc c. nam Conſtitutio Canonicorum de fructibus nõ percipiendis in abſentia excipiebat duos tantum caſus, videlicet abſentium ex cauſa infirmitatis, & abſentium pro ſeruitio Sedis Apoſtolicæ: & tamen textus decidit idem iuris eſſe in abſentibus pro ſeruitio Epiſcopi, redditque eam rationem, quia abſentes dici non debent qui tecum pro tuo, & Eccleſiæ ſeruitio cõmorantur. Quæ quidem ratio communis eſt etiã infirmis, & exiſtentibus in ſeruitio Sedis Apoſtolicæ, vt de infirmis patet in c. 1. infra de Cler. ægrot. & in l. 3. § Stichus, ff. de ſtat. liber. & notat. gloſ. hic in ver. Infirmitas, & de exiſtentibus in ſeruitio Papæ, in c. Cum dilectus, ſupra eod. gloſ. hic in ver. In Apoſtolicæ; & ſic identitas rationis efficit, vt hic quoque tertius caſus cenſeatur exceptus: quod nota ad limitationem Regulæ, de qua in c. Dominus, 32. quæſt. 7. & in l. quæſitum, §. Deniq; ff. de fund. inſtruct.

4 Cæterum aduerte, quia hæc theorica procedit quando ſtatutum excipiens nonnullos, caſus diſponit, idem quod ius commune, tunc enim cenſetur etiam excipere alios caſus conſimiles; & ita loquitur hæc Decretalis, ſecundum Ant. de Butr.

5 Abb. & Alex. de Neuo, omnes in 1. not. Ratio eſt, quia ſicut caſus exceptus à iure communi extenditur ad caſum ſimilem propter identitatem rationis, vt probatur in c. Cum dilecta, de con-

9 firm. vtil. vel inutil. & notat gloſ. in l. 1. in ver. Iudicati, C. de condit. indeb. ita & caſus exceptus à ſtatuto diſponente idem, quod ius commune, vt hic probatur ſecundum Abbatem, & alios prealle-

6 legatos. At ſecus videtur dicendum ſi ſtatutum diſponat contra, vel præter ius; quia tunc caſus exceptus à ſtatuto non extenditur ad alios caſus non exceptos ex identitate rationis. Imo caſus non prouiſus, ſeu omiſſus à ſtatuto relinquitur diſpoſitioni iuris communis, arg. l. Cõmodiſſimè, ff. de liber. & poſthum. c. Suſcepti, de reſcript. lib. 6. & c. In noſtra, de iniur. ſecundum Abb. vbi ſupra. Quod ſatis placet; & poteſt eſſe ratio diuerſitatis, quia in his, quæ à iure communi exorbitant, non fit extenſio de caſu ad caſum ex identitate rationis, c. Quæ à iure, & ibi gloſ. vn. de regul. iur. lib. 6. gloſ. in c. Conſtitutionem, in ver. Prorogamus, de regular. eod. lib. Bart. in extrauag. Qui ſint rebelles, §. Tranſit, num. 3.

7 . Tertiò nota ex Decretali tres caſus, in quibus Canonici percipiunt reditus in abſentia videlicet cum abſunt ex cauſa infirmitatis, cum abſunt pro ſeruitio Sedis Apoſtolicæ, & cum abſunt pro ſeruitio Epiſcopi, vt in textu, & notat Butr. num. 6. non tamen hi tres caſus per omnia æquiparantur: nam infirmi percipiunt in abſentia non ſolum fructus præbendarum ſuarum, ſed etiam diſtributiones quotidianas, vt eſt expreſſum in c. vn. de Cler. non reſid. lib. 6. quinimo, & portionem accreſcentem, vt dixi in c. 1. in vlt. quæſt. infra de Cleric. ægrotan. c. Quod tamen ita intelligit hic Io. Andr. num. 2. vt is, qui aliàs erat reſidens, & per infirmitatem impeditur reſidere, percipiat præbendã; is verò, qui alias erat deſeruiens, & per infirmitatem impeditur deſeruire, percipiat diſtributiones; & ſic intantum integrat ius, in quantum infirmitas priuat, & non plus: & concordant, Butr. num. 8. Cardin. num. 2. Anchar. num. 6. & cæteri omnes: & ſcripſi plenius in c. licet, à num. 136. vſque ad num. 150. infra de præben. Abſentes verò pro ſeruitio Sedis Apoſtolicæ percipiunt quidẽ fructus præbendæ, vt hic patet, & in c. Cum dilectus, ſupra eod. Sed non diſtributiones quotidianas, vt hic notat gloſ. in ver. integrè, niſi in caſu, vt dixi in d. c. Licet, num. 1. 24. & ſeqq. Et eodem modo duo Canonici abſentes pro ſeruitio Epiſcopi percipiunt præbendam cum integritate, vt hic dicitur, non autem diſtributiones, ſeu victualia, vt eſt textus in d. c. De cætero, ſupra eodem, ibi, *Niſi fortè ſint victualia, quæ non conſueuerunt abſentibus exhiberi*, & notat gloſ. præalleg. in ver Integrè,

grè, quod tamen fallit ſimiliter, vt dixi in prædicta Decretali De cætero, à num.11. vſque in fin. vbi plenè videas.

In gloſſa prima; Collige ex hac gloſſa duas concluſiones. Prima eſt quod de iure Canonici tenētur Eccleſię inſeruire, adeo vt in abſentia nil percipere debeant: nam beneficium quantumcumq; ſimplex, & modicæ ęſtimationis iure communi inſpecto, requirit perſonale ſeruitium, vt eſt textus in c. Conquerente, & ibi dixi in 1. not. & n.18. ſupra eod. Secunda eſt, quod valet conſuetudo percipiēdi fructus in abſentia, & cum hac gloſ. concordat gloſ. vlt. in c. Cum omnes, ſupra de Conſtit. Sed hodie quoad vtramque concluſionem ſeruari debet diſpoſitio Sacri Concilij Tridentini in c.12. ſeſſ.24. vt ſcripſi in d. c. licet à num.25. infra de præben. & in ſpecie an, & quibus caſibus hodie valeat conſuetudo non reſidendi in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſijs, & reditus in abſentia percipiendi, plenè notaui in d.c. Cum omnes, à num. 11. vſque ad num. 36.

8 Hic QVAERO, an conſuetudo Cathedralis, vel Collegiatæ Eccleſię, quæ alicubi ante Concilium vigebat, vt obtinentes Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut portiones longiori quam nouem menſium ſpatio quotannis ipſi Eccleſiæ inſeruirēt, ſit ſublata eiuſdem Concilij decreto, c.12. §. Præterea, ſeſſ.24.

9 Videtur reſpondendum verbis Concilij, neque ſublatam eſſe, neque præſeruatam, ſed relictam in illis terminis, in quibus erat ante Concilium. Non eſſe ſublatam probatur primò, quia Concilium voluit ampliare, non autem diminuere ſeruitium Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum: nam vbi Canonici vigore conſuetudinis, aut ſtatuti longiori tempore, quam trium menſium ab Eccleſiæ ſeruitio ante Concilium poterant abeſſe, noluit de cætero vt abeſſe poſſent vltra tres menſes: Cum itaque ſeruitium Eccleſię velit Cōcilium augere, eſſet abſurdum, vt tolleret conſuetudinem longius ſeruitij tempus requirentem: nā hoc pacto diminueret ſeruitium, non augeret, arg. l.1. §. Nunciatio, ff. de nou. oper. nunc. l. Quod fauore, C. de legib. Bald. conſ.472. In cauſa, num.2. verſ. Sed opponitur, lib.2.

Pręterea ſi Concilium tolleret conſuetudinem, id non ex alijs verbis elici poſſet, quam ex illis, quibus præſeruat Cōſtitutiones longius ſeruitij tempus requirentes. Verum illa verba quę appoſita ſunt ad præſeruandum ſeruitium diuturnius, ſi tollerent huiuſmodi conſuetudinem, operarentur contrarium effectum illius, propter quem poſita ſunt, contra vulgatas regulas, l. Legata inutiliter, ff. de legat.1. & de adimen. legat. l. Titia, §. fin. de manu. teſtam. cum ſimil. Conſtat igitur Concilium noluiſſe tollere hanc conſuetudinem.

10 Sed neque dicendum eſt eam dict. decreto c.12. præſeruatam fuiſſe: cum enim d. verſ. Saluis, Concilium præſeruet Conſtitutiones, & de conſuetudinibus nullam mentionem faciat, plenè conſtat illis verbis non comprehendere conſuetudines. Primò, quia conſtitutio, & conſuetudo ſunt duæ ſpecies iuris inter ſe valde differentes. Alberic. la-
11 tiſſimè in l. De quibus n.38. & num.113. ff. de legib. & appellatione conſtitutionis non venit conſuetudo, nec è conuerſo, etiam in materia, in qua verba impropriantur. Bart. in d.l. De quibus in fin. Guil. de Mont. Laud. & alij citati per Iaſ. d. loco num.91. Alber. ibidem num.114.

Secundò, quia ſicut Concilium paulò ante mentionem habuit tam conſuetudinis, quàm ſtatuti, vbi ſtatuit non licere vltra tres menſes abeſſe: ita ſi in clauſula præſeruatiua vtrumque comprehendere voluiſſet, vtrumque expreſſiſſet, c. Inter corporalia, § Sed neque, verſ. Vnde ſi circa, de tranſlat. Epiſc. Pręſertim cum etiam paulò poſt, vbi agit de diſtributionibus, & vult derogare ſtatutis, & conſuetudinibus, vtrumque exprimat, & in ſpecie in c.9. ſeſſ.22. vbi in alia materia, quam derogationis, imo potius in materia pręſeruationis vtrumque expreſſit, ibi, *Quod ſi ex conſuetudine, vel conſtitutione aliqua loci*. Patet igitur neutram ex his opinionibus eſſe tutam, videlicet, Conciliū ſuſtuliſſe huiuſmodi conſuetudinem, vel dicto decreto eam præſeruaſſe: nam priori opinioni repugnat ratio, & mens Concilij. Poſteriori autem non deſeruiunt verba, quæ de conſtitutionibus tantum loquuntur.

Tutior eſt igitur media opinio, videlicet Concilium neque ſuſtuliſſe, neque præſeruaſſe huiuſmodi conſuetudinem, ſed eam reliquiſſe in illis terminis, in quibus erat ante Concilium: nam quod non mutatur, &c. l. Sancimus, C. de teſtam. l. Præcipimus, in fin. C. de appell. gloſ. in c. Conſtitutionem, in ver. Prorogamus de regular. lib.6. Huic opinioni conueniunt verba Concilij, & mens non repugnat; & ita omnia vitantur abſurda. Conueniunt verba, quia cum Concilium in pręſeruatione de conſtitutionibus tantum loquatur, noſtrum non eſt extendere Concilium ad ſpeciem iuris diuerſam ab illa de qua loquitur, c. Quod ſi dormierit, 31. quæſt.1. c. Conſuluiſti, 2. quęſt.5. Præſertim cum vna non comprehendatur ſub altera, etiam latè ſumpto vocabulo, vt per Bart. & alios ſupracitatos in d.l. De quibus, mens Concilij quoque huic opinioni non refragatur, quin fauet potius; & ita vitatur abſurdum ſupra conſideratum in prima parte, dum dicebatur alienum eſſe à recta interpretatione, vt Concilium tendens ad cultum Diuinum, & ſeruitium Eccleſiarum ampliādum, illud diminuat, prout eueniret ſi tolleret conſuetudines longius ſeruitij tempus requirentes. Nam hoc pacto non ſequitur id abſurdum, cum dicamus Concilium, ſicut eo decreto non præſeruat conſuetudines, ita nec eas tollere, vel eneruare, & conſequenter diminuere ſeruitium, ſed relinquere in eo robore, in quo erat prius. Ceſſat etiam illud abſurdum quod Concilium in clauſula pręſeruatiua tollat; quia hoc pacto ſi non pręſeruat, nec tollit etiam: & ſic non ſequitur effectus intentioni Concilij contrarius.

12 Quod ſi diceretur ob quam rationem Conciliū Conſtitutionem in hac materia pręſeruauit, conſuetudinem prætermiſit. Reſpondetur non omnium, quę à maioribus noſtris ſtatuta ſunt, rationem reddi poſſe, l. Non omnium, ff. de leg. & ſufficit nobis legem ita eſſe ſcriptam, l. proſpexit, ff. qui, & à quibus, & caſum conſuetudinis eſſe omiſſum, & conſequenter remanere in diſpoſitione iuris communis, l. Commodiſſimè, ff. de liber. &
13 poſthum. cum ſimil. Poſſent etiam reddi nonnullę rationes diuerſitatis inter conſtitutiones, & cōſuetudines, nempè quod hæ pręſumantur illis rationabiliores, Alber. d.l. de quibus num.79. quamquam conſtitutiones in facto recipiant minorem dubitationem, quàm conſuetudines, præſertim per-

pendentes ab actibus facultatiuis , vt eſſe videntur
hæ , de quibus agimus .

14 Cæterum vera ratio cur Concilium eo loci non
meminerit conſuetudinis , ea videtur eſſe , quia
cum de iure communi Canonici teneantur quoti-
die Horis Canonicis intereſſe , ita vt nullum ha-
beant certum vacationis tempus à ſacris Canoni-
bus præfinitum , Clem.1.vbi gloſ.in ver. Canoni-
ci, & in ver.Debitis de celebrat.Miſſar.Clem.1.in
fin.de reliq.& vener.Sanctor.& Clem.2.in ver.Cer-
tis horis de ætat.& qualit. conſuetudo requirens
longius ſeruitij tempus , quàm nouem menſium ,
cum eſſet iuri communi conformis , nihil aliud
erat , quàm obſeruantia iuris communis, vt notat
Hoſtien.in c. vn.de Cler. coniugat. lib. 6. Alex. in
l. De quibus,in princ. ff. de legib. & Rochus de
Curte in tract.de conſuet. num. 11. ac propterea
opus non fuit , vt Concilium illam expreſsè præ-
ſeruaret ; nam ex ſeipſa habebat iuris fomentum,
& tanquam fauorabilis Eccleſiæ & cultui Diuino,
non egebat adiumento , aut pręſeruatione Con-
cilij : imo Concilium nouando iuris communis
diſpoſitionem quoad obligationem ſeruitij in Ca-
thedralibus , & Collegiatis Eccleſijs , videtur etiã
tacitè innouaſſe , atque approbaſſe eiuſdem iuris
obſeruantiam , quemadmodum in caſu conuerſo
S. Congregatio in cauſa Mediolanenſi declarauit,
dum Concilium quoad fori priuilegium ſuſtulit
ius commune, ſuſtuliſſe etiam conſuetudinem iu-
ri communi conformem , quę nihil aliud erat,quã
ipſius iuris obſeruantia , vt plenè ſcripſi in c. Si
quis , num. 59. & ſeqq. de for. compet . At ſecus
eſt in ſtatutis Eccleſię, quia fortè non erant in vſu,
aut per contrarium vſum abrogata fuerant : vnde
conſentaneum fuit , vt Concilium illa præſeruaret,
atque ita in vſum , atq; obſeruantiam induceret.

16 QVAERO ſecundò, an conſuetudo, ſecundum
quam Canonici Regulares, & Portionarij,qui ſunt
in eadem Eccleſia ſæculares , ſingulis annis cum
licentia Prioris, & Capituli cùm quadraginta dies
abeſſe poſſunt , & eius temporis quotidianas di-
ſtributiones percipiunt , ſit necne obſeruanda.

17 Pro declaratione dubij pręmittendum eſt pri-
mò,quamuis Clerici ſęculares prohibeantur reci-
pi ad prębendas in Monaſterijs Regularium c. Ea
quæ §. Præcipimus de ſtat. Monach. tamen ſicut
poſsunt habere beneficia in eadem Eccleſia, dum-
modo non faciant vnum corpus cum Canonicis ,
nec habeãt vocem in Capitulo , Hoſtien.Io. Andr.
Anchar.& alij in d.c. Ea quæ;ita poſſunt habere
portiones præbendarum . Et ipſe Abb. qui conſ.
59. par.2. tenet non poſſe ſæculares habere titulos
beneficiarios in Eccleſia regulari , fatetur poſſe
habere ſtipendia pro ſeruitio coadiutorio d.§.Prę-
cipimus , num.10.

Pręmittendum ſecundò,ex Nauar.in c.Cui por-
tio 12.quæſt. 1,num.15. & in c. Non dicatis , ead.
ca. & q. num.15. Proprium eſſe duplicis generis.
Vnum importat verum dominium , & proprietatẽ:
quale habent homines ſæculares,tot.tit.de acquir.
rer.domin.cuius non ſunt capaces Monachi,c.Mo-
nachi,& c. Cum ad Monaſterium de ſtat.Monach.
Alterum intelligitur proprium quoad liberam ad-
miniſtrationem,qualem habent beneficiati;& hoc
18 diſtinguitur in tres ſpecies, vt per eundem Nauar.
Et ſecundum hoc Clerici ſæculares , & Religioſi
habentes adminiſtrationem , hoc eſt beneficia in
titulum , æquiparantur quoad poteſtatem diſpen-
ſandi , Card.in Clem.2. §. Sed & tales , per illum
tex.de vit.& honeſt Cler.quod reſumit latius Na-
uar. in d c Non dicatis , nu.10.& 11. Rota diuerſ.
deciſ.772.num.2.par.1.

19 Quibus pręmiſſis , dubitatur generaliter an c.
vn. de Cler.non reſid. lib. 6. & decretum Concilij
c.12.ſeſſ.24. §. diſtributiones , locum habeant in
Eccleſijs Collegiatis Regularibus. Pro negatiua
facit,quòd cum ſuperior Regularis ſit loco ſtatuti,
c. vn.derogat conſuetudinibus, non ſtatutis. Et
quamuis Concilium tollat etiam conſtitutiones ,
adhuc videtur diſpoſitio tam Concilij , quàm iu-
ris antiqui habere locum in Eccleſijs tantùm,non
etiam in Monaſterijs , quæ inuicem diſtinguun-
tur , c Grandi , & ibi not. de ſuppl. neglig.Prælat.
lib.6. Præterea ſi ſuperior vult diſtributiones etiã
abſentibus elargiri , non videtur prohibendus ex
cauſa ſibi benè viſa .

20 Sed in contrarium pro parte affirmatiua conſi-
derandum eſt appellatione Eccleſiæ venire etiam
Regularem, Clem.1. vbi not.de ætat. & qualit. Et
diſpoſitionem Concilij , & c.vn.loqui de Canoni-
21 cis ſimpliciter . At appellatione Canonicorum,&
Canonicatus venire etiam regulares,gloſ.in Clem.
Diſpendioſam, in ver.beneficijs de iud.proban.c.
Cum cauſam , c.de elect. & c.In cauſis , c. Dilecti,
22 de iudic.cum concord. Imo victualia , & manua-
lia,in quibus conſiſtunt diſtributiones quotidianę,
magis propriè dantur Regularibus ratione ſui vi-
ctus , quorum præbendæ olim in his ſolis conſi-
ſtebant .

Concludendum huiuſmodi ſtatutum,& conſue-
tudinem tolerari poſſe , cum non imponat neceſ-
ſitatem Priori , & Capitulo abſentibus conceden-
di has diſtributiones quotidianas , ſed oſtendat
ſubeſſe iuſtam cauſam , puta valetudinis , conce-
dendi licentiam abſcedendi , & eoſdem ab amiſ-
ſione diſtributionum excuſandi : poſſunt enim ſu-
23 periores ex cauſis cõgeſtis per Nauar.in c. Nullam
18. quæſt. 2. num.29. ſuis Regularibus concede-
re portiones , quas vocant priuilegiatas . Quæ
opinio quamuis ſit admodum periculoſa quoad
Regulares non beneficiatos , vt latiſſimè ſcripſi,in
c. inſr. de ſtat. Monach. tamen procedit de plano
quoad Regulares obtinentes beneficia in titulũ,
quia iam S. Congregatio Concilij declarauit di-
gnitates , & officia , quæ dantur in titulum Reli-
gioſis non comprehendi decreto cap.2. ſeſſ.25. de
Regular.

At verò quatenus exiſtimaretur ex huiuſmodi
ſtatuto , & conſuetudine obligari ſuperiores ad
ſtatuti obſeruationem, vt denegari ſic abſentibus
non poſſint diſtributiones : hoc eſset contra ius ,
quia de iure beneficiatis abſentibus non debentur
diſtributiones , niſi ex illis tribus cauſis expreſſis
in d.c.vn.nec plus iuris ſuper diſtributione tribuit
titulus Regularium,quàm ſæcularium, imo minus
ex præmiſſis .

Atque ex hac concluſione idem videtur inferẽ-
dum de portionarijs , qui aut cenſeri debent vt
alij portionarij ſęculares in Eccleſijs ſæcularibus,
& manifeſtum eſt excludi à diſtributionibus quo-
tidianis , niſi interſint diuinis officiis , etiam pro
tempore permiſsæ abſentię , iuxta declarationem
S.Congregationis aliàs editam ad §. Præterea eod.
cap.12. ſeſs.24. & §. diſtributiones . Aut cenſendi
ſunt eodem iure; quo Regulares , & non debent
melioris eſse conditionis , qui famulantur,& ſunt

veluti ſtipendiarij, quàm ipſi Canonici.

24 Suppoſito autem quòd ex huiuſmodi ſtatuto, & conſuetudine tam Canonici, quàm portionarij abſentes vltra quadraginta dies priuentur diſtributionibus quotidianis dumtaxat, non autem parte aliqua fructuum, Dubitatur ſecundo loco an eiſdem liceat gaudere vacatione trium menſium, iuxta permiſſum Conc. eo. c. 12. §. Præterea, citra amiſſionem alicuius partis fructuum.

25 Pro reſolutione præmitto beneficia omnia regularia etiam non curata requirere perſonalem reſidentiam, c. Cum ſingula, de præb. lib. 6. & quidem maiorem, quàm beneficia ſęcularia, Nauar. in c. Nullam, 18. q. 2. num. 43. non enim ſola poſſeſſio, & fructuũ perceptio eſt cauſa in ijs perſonalis reſidentię, ſed titulus, vt amputetur materia vagationis, & diſſolutionis, 16. q. 1. c. Quidam, & c. Monachi. Ita Vital. in Clem. 1. §. Sanè, num. 9. de ſtat. Monach.

26 Secundò præmitto, à reſidentia etiam in beneficijs regularibus excuſare cauſam rationabilem, puta ſtudij, d. Clem. 1. §. Sanè, Conc. Trid. ſeſſ. 25.

27 de Regul. c. 4. Cæterum inter beneficiatos ſæculares, & regulares hæc eſt differentia, quod illi tempore permiſſo poſſunt abeſſe etiam ſine licentia, & nihilominus fructus percipere, vt cenſuit Sacra Congregatio. Regulares autem nonniſi cum licen-

28 tia ſui ſuperioris, d. c. Quidam, & c. Monachi, 16. quæſt. 1. quæ licentia includit etiam iuſtam cauſam, Abb. in c. Cum ad hoc, num. 4. de Cler. non reſid.

29 Hinc reſpondetur Canonicos Regulares poſſe etiam vltra 40. dies abeſſe cum licentia ſui ſuperioris citra amiſſionem aliquam fructuum; tum quia nulla ſupponitur Conſtitutio Eccleſiæ, qua prohibeatur abſentia vltra 40. dies. Vnde præſeruatio Concilij d. c. 12. §. Saluis, non intrat; tum quia quatenus adeſſet, non videretur impedire quominus Prælatus permittere valeret Canonico Regulari, vt ex cauſa rationabili abeſſet pro tempore ſibi benè viſo, & interim fructus debitos ratione tituli conſequeretur. Quamuis de diſtributionibus, quæ ratione perſonalis ſeruitij dantur, diuerſa quædam ratio ſit, ob quam fortè neceſſarius eſt conſenſus Capituli, de cuius intereſſe particulariter agitur propter ius accreſcendi.

30 De Portionarijs ſęcularibus quatenus abſint cũ debita licentia, idem videtur dicendum; eiſdem autem abſentibus abſque licentia denegandos eſſe etiam fructus groſſos, ne dum diſtributiones; Tum quia Concilium quatenus permittit vacationem trium menſium, ſtat reſtrictiuè, vt tollat longiores vacationes, non vt illam concedat vbi aliàs non permittitur, ad gloſ. in c. Quantò, in ver. Immoderatas, de Vſur. tum quia etiam de iure communi qui non fecerunt reſidentiam, ſi petant fructus, repelluntur exceptione, vt per Abb. in c. Conquerente, num. 4. ſupra eodem: quod magis procedit contra ipſos Portionarios, qui ſunt tanquam ſtipendiarij, Abb. in c. Ea quæ, §. Præci-

31 pimus, de ſtat. Monach. Et ſtipendium datur ratione famulatus, c. Diuerſis, de Cler. coniug. vbi Abb. dicit eſſe textum prò opinione Calderini, quòd Clerici ceſſantes à diuinis officijs teneantur ad reſtitutionem fructuum. Quam opinionem in foro conſcientiæ tutiorem dicit Abb. in c. 1. in fin. de celebr. Miſſ. & Sacra Congregatio alias videtur

32 ſecuta. Nec refragatur ponderatio Concilij d. §. Præterea, in ver. Priuentur, quia aduertendũ eſt illud verbum referri etiam ad illam portionem fructuum, quos deſeruiendo illo anno ratione præbendæ, & reſidentiæ fecerunt ſuos, quorum fructuum reſpectu propriè cadit priuatio. Non enim eſt nouum idem verbum reſpectu diuerſorũ importare priuationem iuris, & facti, vt not. per gloſ. in c. Eos, in ver. Statuunt, de tempor. ordin. lib. 6. Et facit tex. in l. 2. vbi gloſ. in ver. Manumitti; ff. de off. Proconſ. & in l. Pater Seuerinam, § Conditionum verba, ff. de condit. & demonſt. Cum ſimilibus adductis per Roman. conſ. 480. n. 5. verſ. Nec enim eſt incongruum vnum idemq; verbum, & latiùs per Soccin. iunior. conſ. 128. n. 220. cum multis ſeq. lib. 1.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Cum ad hoc.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegiati ſuper abſentia coguntur redire per ſubtractionem prouentuum, ſi Eccleſia patitur miniſtrorum defectum, & n. 14.*

2 *Canonici, & præbendati qui abſque Epiſcopi licentia ſe contulerunt ſtudiorum cauſa ad Vniuerſitatem priuilegiatam, an poſſint ab eo reuocari ad reſidentiam, præſertim ſi Eccleſia miniſtrorum defectum patiatur, & n. ſeq. vſq. in fin.*

3 *Beneficiatis abeſſe non licet ſtudiorum cauſa ſine licentia Epiſcopi petita, & obtenta.*

4 *Aliàs coguntur redire per ſubtractionem fructuum, & beneficij.*

5 *Etiamſi vniuerſitas ſit priuilegiata ſuper fructibus in abſentia percipiendis, & n. ſeq.*

6 *Scholares vt in abſentia licitè percipiãt fructus præbendarum ſuarum copulatiuè requiruntur licentia Epiſcopi, & priuilegium.*

7 *Et ſufficit priuilegium generale, de quo in cap. fin. de magiſtris.*

8 *Diſpenſationes de non reſidendo, & de fructibus in abſentia percipiendis non ſuffragantur niſi Ordinarij conſenſus accedat.*

9 *Licentia Capituli non prodeſt ad hoc vt beneficiatus abeſſe poſſit ſtudiorum cauſa.*

10 *Scholares debent eſſe dociles, & Epiſcopus debet cognoſcere an ſint ætate, natura, & ingenio tales, qui poſſint in litteris proficere.*

11 *Scholares negligenter, & inutiliter ſtudentes reuocari poſſunt ad reſidentiam.*

12 *Scholares facientes caſtra, & numerantes tegulas non ſunt ſcholarium priuilegijs honorandi.*

13 *Beneficiati, qui in ſtudijs morantur ſine licentia Epiſcopi, præſumuntur id facere in fraudem legis.*

14 *Canonici non vltra duos de licentia Epiſcopi abeſſe poſſunt ſtudiorum cauſa.*

15 *Quod verum eſt vbi immineret præiudicium Eccleſiæ, ſi plures mitterentur ad ſtudia.*

1 CVM AD HOC. Si Eccleſia patitur miniſtrorum defectum priuilegiati ſuper abſentia per ſubtractionem prouentuũ redire coguntur: hoc dicit ſecundum Io. And. & omnes, & eſt bonus text. & poteſt multum practicari

dicari ſecundum Abb. Primo narrat factum, Secundo prouidet ibi, *mandamus*.

2 QVAERO. An Epiſcopus poſſit reuocare ad reſidentiam Canonicos, & præbendatos, qui abſq; eius licentia abſceſſerunt, & ſe contulerunt ad ſtudia alicuius Vniuerſitatis priuilegiatæ, præſertim ſi Eccleſia propter eorum abſentiam miniſtrorum defectum patiatur.

Emerſit hoc dubium in Cathedrali Ouetenſi: nam cum Epiſcopus ſuis litteris conqueſtus eſſet Domino Papæ quod plures Canonici, & præbendati deſerta Eccleſia ſine eius licentia ad vniuerſitatem Salamantin. ſtudiorum cauſa ſe contuliſſent, & Sanctitas ſua miſiſſet has litteras ad S. Congregationem Cardinalium Trid. Concilij interpretum, emanauit ſupradictum dubium, ad quod videtur affirmatiuè reſpondendum.

3 Nam explorati iuris eſt, nulli Beneficiato ex ijs, qui ad reſidentiam tenentur, abeſſe licere ſtudiorũ cauſa ſine proprij Epiſcopi licentia petita, & obtenta, vt apertè conſtat ex cap. Relatum, & ibi gl. in verb. Prælatorum, & Abb. nu. 2. & 5. & ex cap. Tuæ, ibi, *accepta licentia,* ſupra eod. vbi hoc notant Io. Andr. num. 1. Butr. num. 7. Abb. num. 3. & alij communiter, & ex cap. Cum ex eo, & ibi gloſ. in verb. Epiſcopi, Gemin. num. 9. & Franc. num. 2. de elect. lib. 6. Felin. in cap. final. num. 3. verſ.
4 Sextò limita, infra de magiſtris. Et qui ſine huiuſmodi licentia abſceſſerunt compelli poſſunt redire ad reſidentiam, non modo per ſubtractionem fructuum, prout fit cum illis, qui abſunt ex indulgentia Sedis Apoſtolicæ, vt patet hic in fine, iuncta gloſ. vltima, ſed etiam per priuationem, ſeu ſubtractionem beneficij ex toto, vt dicitur cap. Relatum, verſ. Poterunt amoueri, & ibi gloſ. in verb. Amoueri, cap. Inter quatuor, & ibi gloſ. in verb. Priuari, & cap. Ex tuæ, ſupra eod. & notat. gloſ. vltim. hic Io. Andr. in d. c. Relatum, num. 1. & 2. & ibi etiam Butr. num. 1. & idem Io. Andr. in c. 2. nu. 4. Gemin. num. 7 de priuileg. lib. 6. Hoſtien. in Summa huius tit. §. Quæ ſit pœna, num. 3. verſ. Sed ſi non habuit, & verſ. Aut cauſa probabili, & in tit. de Magiſtr. §. An Clericus ſtudio, n. 9. verſ. Sine licentia autem Prælati. Quod etiam nouiſſimè ſtatutum eſt in Concilio Trident. ſeſſ. 6. de reformat. cap. 2. & in cap. 12. verſ. Præterea obtinentibus, ſeſſ. 24. de reformat.

5 Quæ concluſio vendicat ſibi locum, etiam poſito quod Academia Salamãtina ſit ſpecialiter priuilegiata à Sede Apoſtolica ſuper fructibus in abſentia percipiendis, quia ad hoc vt abſens ſtudiorum cauſa huiuſmodi fructus percipere poſſit, duo
6 copulatiuè requiruntur, videlicet, vt abſit de licentia ſui Prælati, & ſtudium ſit priuilegiatum ſuper percipiendis fructibus in abſentia, ſicut eſt ſtudiũ Bononienſe; vel aliàs abſens ſit priuilegiatus ex indulgentia Papæ, vel Prælati, vel à ſtatuto Eccleſiæ, vel conſuetudine: Sic probat text. in cap. Tuæ, in verb. Studiorum gratia eſt indultum, iunctis verbis, *accepta licentia*, ſupra eod. & ibi dixi nu. 2. poſt Io. Andr. num. 1. in verb. Fructus, Butr. in 1. notab. Cardin. num. 7. in 5. quæſt. Imol. num. 1. Anchar. num. 7. Abb. num. 3. Io. de Anan. num. 2. verſ. Nota quod habens priuilegium, & Alex. de Neuo in 1. notab.

7 Neque obſtat, quod gloſ. in cap. fin. in verb. Licentia, de Magiſtris, exponendo verba illa text. *de Scientia Sedis Apoſtolicæ*, dicat, ſcilicet generali auctoritate illius Conſtitutionis; Vnde non eſt neceſſe aliam indulgentiam impetrare. Simile in cap. Non debere, 80. diſtinct. cap. Cunctis, 16. qu. 1. & c. Quoniam, 100. diſt. cum alijs allegatis in eadem gloſ. Id, inquam, non obſtat, quia illa gloſ. non loquitur de licentia non reſidendi, ſed de licentia, ſeu indulgentia percipiendi fructus in abſentia: nam cum textus dicat docentes, & ſtudentes in Theologica facultate per annos quinque percipere debere de licẽtia Sedis Apoſtolicæ prouentus præbendarum ſuarum, gloſ. exponit illud verbum, *licentia*, id eſt generaliter conceſſa auctoritate illius Conſtitutionis. Sed non excludit aliam licentiam Prælati de non reſidendo, quæ vltra priuilegium omnino eſt neceſſaria, vt conſtat apertiſſimè ex iuribus, & auctoritatibus ſupracitatis. Neque ex eo quod priuilegium requiritur, licentia Prælati eſt ſuperflua; quia operatur, vt puniri non poſſint, quia non reſident in beneficio, vt contra Archidiac. in c. De quibuſdam, in fin. 37. diſt. concludit Io. Andr. in dicto cap. Tuæ, n. 1. in verbo Fructus, ſupra eodem, cum quo concordant ibi Cardin. in 5. q. Anchar. num. 7. & communiter DD. Marian. Soccin. in cap. fin. num. 17. de Magiſtr.

8 Quinimò hodie nec Indulta Apoſtolica de non reſidendo, & de fructibus in abſentia percipiendis ſuffragantur, niſi Epiſcopi conſenſus accedat, quia Pius IV. in ſua Conſtitutione incipien. *Sanctiſſimus in Chriſto Pater*, publicata die 24. Nouembris anni 1564. declarauit has diſpenſationes de non reſidendo, ac de fructibus præbendarum, & beneficiorum in abſentia ſtudiorum cauſa percipiendis quæ à Sacra Pœnitentiaria, & Sede Apoſtolica concedi, & emanare contigerit, nequaquã huiuſmodi abſentibus ſuffragari, niſi ſingulorum Ordinariorum locorum, in quibus ſingula beneficia huiuſmodi conſiſtunt, conſenſus gratis præſtandus ad id accedat. Habetur hæc Conſtitutio inter alias regiſtratas poſt indicem materiarum Concilij Tridentini. Quamobrem ſi Canonici, & Præbendati abſfuerunt ſine conſenſu, & licentia Epiſcopi, vt ſupponitur in dubio, vtcumque vniuerſitas ſit priuilegiata, ambigi non poteſt, quin iuris remedijs poſſint ad reſidentiam reuocari.

9 Nec ſe tueri poſſunt licentia Capituli, quia vt ex dictis conſtat, requiritur licentia, & conſenſus Ordinarij; præſertim quia, vt inquit Hoſtien. in Summa, de Clericis non reſid. §. Quis Clericus teneatur, num. 1. ad fin. verſ. Is vero, & §. Quæ
10 ſit pœna, num. 3. verſ. Item excuſatur, non ita exactè id curat Capitulum, quia cum interim percipiat, quod abſens lucraretur, faciliter dat iſtas licentias. Ideo autem eſt neceſſaria Epiſcopi licentia, quia cum tranſmittendi ad ſtudia litterarum debeant eſſe dociles, vt dicitur in d. cap. fin. Epiſcopus debet ſedulò diſquirere an ſint ætate, natura, & ingenio tales, qui poſſint in litteris proficere, & hos tantum licentiare, vt inquiunt ibi Hoſt. num. 2. Io. Andr. num. 10. Butr. num. 3. & 9. Abb. num. 2. & Felin. num. 3. verſ. Sextò limita, & idem Hoſtien. in Summa, eod. tit. an Clericus ſtudio inſiſtens, num. 9. verſ. Sine licentia autem Prælati, gloſ. in cap. Cum ex eo, in verbo Litterarum, & ibi etiam Io. Monach. num. 1. & Philipp.
11 Francus num. 2. de elect. lib. 6. Quo fit, vt ad reſidentiam reuocari poſſint etiam illi, qui manentes in vniuerſitate de licentia Epiſcopi negligenter, &

inutiliter dant operam litteris, vt notant in d.cap.
fin. de Magiſtris, num.2. Io.Andr.num.4 & 10.Fe-
lin. num.3. verſ. Secundò limita, & verſ. Sextò li-
12 mita; nam vt ibi inquit Hoſt. reuocabitur ex cau-
ſa, puta ſi non profuit, quia voluntas, ſeu natura
repugnat. Et placet mihi hæc opinio, quia Schola-
res non intrantes, & non attendentes, nec ſtuden-
tes non gaudent priuilegio Scholarium, nec Scho-
lares ſunt nominandi, vt notat Io. de Lignán. in
procem. Clem. & poſt eum, Mar. Soccin. in c. fin.
num.24. de Magiſtr. facit text. in l. 1. in fin. C. de
Studen. lib. vrb. Rom. vbi gloſ. dicit: Nota text.
contra Scholares, qui malè attendunt, qui quan-
doque ædificant caſtra, & quandoque numerant
tegulas. Vnde iure optimo, qui non præuia ſuper
præmiſſis Epiſcopi cognitione, ac licentia in ſtu-
dijs morantur, ad reſidentiam reuocari poſſunt, ac
debent.

13 Et eo magis, quia tales id facere præſumuntur
in fraudem legis, ſecundum Io. Andr. in d. c. Re-
latum, num. 1. vt ſcilicet fugiant ipſius Epiſcopi
correctionem, vel vt liberius viuant, aut forſan vt
litibus vexent extraneos, vt colligitur ex gloſ.
pragmat. Sanctionis, tit. de collat. §. Primum cum,
in gloſ. in ver. Liberius, verſ. Ideo qui veniunt ad
ſtudium.

14 Hæc autem fortiùs procedunt quando ex ab-
ſentia miniſtrorum Eccleſia debito ſeruitio deſti-
tuitur, tunc enim ad reſidentiam reuocandi ſunt
etiam priuilegiati, vt eſt caſus apertus in hac De-
cretali. Quinimo ob hanc rationem nõ defuerunt,
qui exiſtimauerint licentias de non reſidendo, &
indulta de percipiendis fructibus in abſentia non
ſuffragari niſi duobus Canonicis, arg. cap. Ad au-
dientiam, cum ibi notatis per gloſ. in ver. Aut duo,
Butr. num. 13. & Abb. num. 6. ſupra eod. Et quam-
15 uis hæc opinio non ſit generaliter vera, tamen
admitti in eo caſu, in quo immineret præiudiciũ
Eccleſiæ in diuinis, ſi plures mitterentur ad ſtudia,
vt declarat Felin. in d. cap. fin. nu. 3. verſ. Quarto
limita, de magiſtris, & propterea quamuis Sacra
Congreg. Cõcilij aliàs declarauerit ad hoc vt Ca-
nonici abeſſe poſſint tribus menſibus à Concilio
permiſſis, nec Epiſcopi licentiam, nec cauſam re-
quiri, illico tamen adiecit limitationem, Dum-
modo non omnes ſimul abſint, ne Eccleſia debito
ſeruitio deſtituatur: quota autem pars ſimul ab-
eſſe poſſit, Epiſcopi eſſe iudicium.

De Clericis non reſidentibus.

Cap. Clericos.

S V M M A R I V M.

1 *B Eneficiatus non reſidens priuatur; ſi monitus nõ redeat, nec iuſtam excuſationem alleget.*

2 *Clericus habens beneficium reſidentiam requirens non poteſt ad aliam diœceſim morandi cauſa tranſire ſine ſui Prælati licentia.*

3 *Licentia quid importet.*

4 *Beneficiatus abſens an, & quando teneatur inſeruire per ſubſtitutum.*

5 *Indulta perpetua de non reſidendo etiam ex iuſtis, & rationabilibus cauſis conceſſa nõ ſuffragantur.*

6 *Beneficiati an, & quando ad breue tempus ad aliam diœceſim tranſire poſſint ſine licentia Epiſcopi.*

7 *Beneficiati quibus ex cauſis à reſidentia excuſentur.*

8 *Infirmitas an excuſet Parochum à reſidentia, & n. ſeq. vſq. ad n. 16.*

9 *Et quid ſi in morbum incidat extra locum beneficij.*

10 *Et quid ſi infra limites Parochiæ.*

11 *Et quid ſi deſit ibi copia Medicorum, medicinarumue.*

12 *Et quid ſi oporteat cœlum mutare, vel ire ad balnea.*

14 *Parochus, qui ad curandam valetudinẽ morbo graui inſtante ſine licentia abſceſſit, an ſit liber à culpa, & pœna amiſſionis fructuum.*

15 *Parochi non excuſantur à reſidentia ob eaſdem cauſas, ob quas excuſantur Canonici, & n. ſeq. vſq. ad num. 22.*

16 *Senectus non excuſat Parochum à reſidentia.*

17 *Epiſcopo non licet pro Cathedralis Eccleſiæ ſeruitio, vel ſuo aliquem ex Curatis extra ipſorum curam adhibere.*

18 *Nec pro viſitatione Diœceſis, niſi pro tempore à Cõcilio permiſſo; & tunc conſtituto in Parochiali idoneo Vicario.*

19 *Nec pro Vicario foraneo, vel ſeruitio ſeminarij.*

20 *Nec pro cura Monaſteriorum Monialium etiam ob Sacerdotum penuriam.*

21 *Epiſcopi de iure communi diſpenſare poſſunt cum Parochis vt ad ſeptennium ſtudiorum cauſſa abeſſe poſſint, & interim non teneantur ad Sacerdotium promoueri.*

Et quid poſt Concilium Tridentinum.

22 *Inimicitiæ an excuſent Parochum à reſidentia.*

23 *Recuſari poteſt locus, vbi ſunt inimici, vel eorum domeſtici, ſeu amici.*

24 *Inimicis capitalibus non debet quis ſe committere etiam cum litteris ſalui conductus.*

25 *Congregationis Concilij ſtylus in licentijs non reſidendi inimicitiarum cauſa.*

26 *Parochus, ſi inimicitiæ ſint veriſimiliter duratura, inducendus eſt ad reſignandum, vel permutandum.*

27 *Punitur quis ſine culpa, ſed non ſine cauſa.*

28 *Parochus leproſus ab adminiſtrationis officiò remouetur, ſed de bonis Eccleſiæ ſuſtentatur.*

29 *Inimicitiæ graues, & grauiſſimæ, ſeu capitales quæ dicantur.*

30 *Odium Parochianorum non eſt ſufficiens cauſa non reſidendi.*

31 *Lis ſuper beneficio an excuſet Parochum à reſidentia, & n. ſeq.*

33 *Lite pendente ſuper titulo Parochialis, non tenetur Parochus ad ſacros Ordines promoueri.*

34 *Parochus an licitè abeſſe poſſit vt ſe defendat in cauſa criminali, in qua fuit condemnatus ab Ordinario.*

35 *Aeris intemperies an Parochum à reſidentia excuſet, & n. 48.*

36 *Titulus de Cler. non reſiden. in quibus beneficijs procedat.*

37 *Peſtis tempore an Parochi teneantur reſidere in ſuis Parochialibus, & Sacramenta per ſeipſos miniſtrare Parochianis ſuis eo morbo infectis, & nn. ſeqq. vſq. in fin.*

An ſi id non faciant, poſsint ſtatim priuari non expectato tempore à iure præfixo, num. 41. & 45.

38 *Parochi an teneantur miniſtrare infectis peſte alia Sacramenta, quam Baptiſmi, & Pœnitentiæ, n. 40. & 45.*

39 *Et an per ſe, vel per alium, & n. 45.*

40 *Archiepiſcopi Florentini ſententia de obligatione*

Paro-

Parocborum tempore peſtis.

41 *Peſtis tempore aduerſus Parochos non reſidentes qua forma ſit procedendum, & n 45.*

42 *Parochos abeſſe poſſe ex cauſa peſtis, ſicut ob capitales inimicitias, cenſuerunt multi ex Theologis, & Canoniſtis, & n.49.*

43 *Epiſcopus quæ temperamenta adhibere debeat, vt peſte laborantibus Sacramenta adminiſtrentur.*

44 *Conſuetudo laudabilis, vt Principes, & Magiſtratus tempore peſtis Miniſtros Sacramentorum cõducant mercede ex ærario.*

45 *Gregorij XIII. decretum de Parocborum reſidentia tempore peſtis.*

46 *Epiſcopus peſtis tempore an continuè reſidere, & Parochis infectis Sacramẽta miniſtrare teneatur.*

47 *Et an ad aliquam ſuæ Diœceſis partem, in qua peſtis non vigeat, ſe conferre poſſit.*

48 *Parochus cur excuſetur à reſidentia propter inimicitias, & non propter peſtem.*

49 *Epiſcopus poteſt cedere Epiſcopatui, ſi in Diœceſi non poſſit ſecurè morari, vel propter aëris intemperiem, vel propter inimicitias.*

50 *Prælatus poteſt fugere cum ſpecialiter quæritur à perſecutoribus: & ſalus animarum per alios tuta eſſe poteſt.*

51 *Secus ſi periculum omnibus immineat.*

52 *Paſtor animarum vbi neceſſe fuerit, tenetur mortem ſubire pro ouibus ſuis.*

1 CLERICOS. Priuatur beneficio Clericus non reſidens, ſi monitus non redeat, nec iuſtam excuſationem alleget. Hoc dicit. Nec patitur diuiſionem propter vnicam verborum ſtructuram.

2 Nota primò, Clericum habentem beneficium,
quod perſonalem reſidentiam requirit, non poſſe
licitè ad aliam diœceſim morandi cauſa tranſire
ſine ſui Prælati licentia, nec illuc eſſe recipiendum,
c. Primatus, cum trib. ſeqq. 71. diſt. & c. Fraterni-
tati, ſupra eod. Vnde à contrario ſenſu infert. Abb.
in 1. notab. vt de licentia Prælati liceat Beneficia-
to ad aliam diœceſim ſe transferre, etiam morã-
3 di cauſa. Quod tamen limitat duobus modis. Pri-
mò, dummodo licentia fuerit cõceſſa ex iuſta cau-
ſa; hoc enim indicat verbum, *licentia*, quæ non
nudam voluntatem importat, ſed conceſſionem
ex rationabili cauſa factam, vt notat Bartol. in
Extrauag. ad reprimendum, & in l. Alio hærede,
num. 8. ff. de alimen. & cibar. legat. licet Innocen-
tius aliud ſenſerit in c. Cum ad monaſterium, in
fine de ſtatu Monach. Nam *licentia* deriuatur à
verbo, *licet*, quod importat arbitrium boni viri,
vt declarat ibi Bart. & idem Abb in c. prox. in 3.
4 notab. num. 4. ſupra eod. Secundò limitat, dum-
modo Beneficiatus abſens inſeruiat Eccleſiæ ſuæ
per Vicarium, ſeu ſubſtitutum. Et hoc vltimum
ſublimitat, dummodo beneficium habeat vnicum
rectorem; quia hoc caſu Eccleſia carere non de-
bet miniſtri ſuffragio, vt in c. Cum ex eo, de elect.
in 6. & in decreto Concilij Tridentini, c. 1. verſ.
Eadem omnino, ſeſſ. 23. ibi, [Ita tamen vt quan-
documque eos cauſa prius per Epiſcopum cogni-
ta, & probata abeſſe contigerit, Vicarium ido-
neum ab ipſo Ordinario approbandum cum de-
bita mercedis aſſignatione relinquant.] At ſe-
cus eſt in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs,
quia cum ſint alij miniſtri, & ſeruientes, qui poſ-
ſunt ſupplere vices abſentis; Canonicus, vel alius
Præbendatus ex iuſta cauſa abſens de licentia Epi-
ſcopi non tenetur inſeruire per ſubſtitutum arg. c.
prox. ſupra eodem, & ita ſæpius cenſuit S. Congre-
gatio Concilij. Niſi fortè Canonico ex legato, vel
Capellania eidem annexa incumberet onus cele-
brandi Miſſas, quia tunc ex ipſius Congregatio-
nis ſententia teneretur huic oneri per ſubſtitutum
ſatisfacere.

5 Vltra limitationes Abbatis, ſupradicta concluſio limitari poteſt tertiò, dummodo licentia morandi in aliena diœceſi concedatur Beneficiato ad tempus; Secus ſi in perpetuum, textus eſt in c. fin. de reſer. in 6. & hodie eſt expreſſum in decreto Cõcilij Tridentini cap. 2. ſeſſ. 6. vbi præſeruantur Indulgentiæ temporales de non reſidendo, & fructibus in abſentia percipiendis ex veris, & rationabilibus cauſis tantum conceſſæ, & abrogantur perpetuæ, & ſtatuitur vt priuilegia huiuſmodi, ſeu indulta perpetua nulli ſuffragentur.

6 Secundò nota ibi, *morandi cauſa*, à contrario ſenſu Clericum beneficiatum poſſe ad aliam diœceſim tranſire, etiam ſine Prælati licentia, ſi tranſeat non morãdi cauſa, ſed ad breue tempus, quia ex veterum tantum ſententia qui aliquantiſper tãtum abſunt, non videntur abeſſe, quia ſtatim reuerſuri ſunt, vt legitur in decreto Concilij Tridentini, c. 1. verſ. Quoniam autem, ſeſſ. 23. Ad hoc c. Quanto 63. diſt. c. Nam & ego, de verbor. ſignif. l. Item eorum, §. 1. ff. Quod cuiuſque vniuerſit. l. Si pro Patre, §. Verſum, ff. de in rem verſ. cum alijs allegatis in gloſ. in c. Ad noſtram, in ver. Statim pœnituit, de Regular. Quod tamen eſt verum quoad obtinentes Dignitates, Canonicatus, vel Portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs, quibus licet ſingulis annis tres menſes ab Eccleſia abeſſe ad præſcriptum Concilij Tridentini, in cap. 12. §. Pręterea ſeſſ. 24. abſque licentia Epiſcopi, vel Capituli, vt Sacra Congregatio declarauit. Item hoc eſt verum in Epiſcopis, qui abeſſe poſſunt quotãnis æqua ex cauſa duos, vel tres mẽſes abſque licentia Papæ, vel Metropolitani, vt in d. cap. 1. verſ. Quoniam vero, ſeſſ. 23. At ſecus eſt in Curatis inferioribus, qui nec duos menſes, imò nec per hebdomadam abeſſe poſſunt, niſi cauſa abſentiæ prius per Epiſcopum cognita, & probata, vt habetur in eod. c. 1. verſ. Eadem omnino, & ſcripſi pleniùs in c. Relatum, num. 20. & ſeqq. & num. 23. & 49. ſupra eod.

Vltimo nota, ex fine litteræ aduerſus beneficiatum abſentem non poſſe procedi ad priuationem, vel alias pœnas, ſi rationabilem oſtendat excuſationem; concordat d. c. Relatum, c. Ex parte il 1. & c. Inter quatuor, ſupra eod.

7 QVAERO quę ſint cauſæ rationabiles excuſãtes Clericos beneficiatos a perſonali reſidentia.

Gloſ. fin. exemplificat primò in infirmitate, deinde in capitalibus inimicitijs, ac demum generaliter in alia quacumq; iuſta cauſa, & DD. ponunt exemplum in ſpecie in intemperie aëris in fractione pontis, & in alijs impedimentis, de quibus Hoſtien. in ver. excuſationem. Sed tu diſtingue. Nam quędam ſunt beneficia, quę curam animarum nõ habent annexam, puta Dignitates, Canonicatus, Præbendæ, & Portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs; vel alia ſimplicia beneficia, quæ ex fundatione, priuilegio, ſtatuto, vel conſuetudine perſonalem reſidentiam requirunt, vt in decretis Concilij Tridentini, c. 12. §. Pręterea, ſeſſ. 24.

ſeſſ.24. c.2.ſeſſ. 6. & cap.5. ſeſſ.25. Et de his dic vt ſcripſi latiſſimè in c. Licet, infra tit.prox. Quædam verò ſunt beneficia, quibus cura animarum incumbit, putà Parochiales Eccleſię, vt in c. Extirpandæ, §. Qui verò, infra de præben. vel Vicariæ perpetuę, vt in c.fin.ſupra de off.Vicar. & quia non omnes cauſę quæ excuſant Canonicos à perſonali reſidentia, ęquè excuſant obtinentes beneficia curata, in quibus obligatio reſidentiæ eſt multò arctior, vt dixi in d.c. Ex parte, il 1. ſupra eodem, & patebit infra, n.15. Idcirco de his ſpecialiter.

8 QVAERO primò, Vtrum infirmitas excuſet Parochum à reſidentia?

9 Breuiter duo caſus ſunt diſtinguendi. Primus eſt cum Parochus abſens extra locum beneficij in morbum incidit, & hoc primo caſu manifeſtum eſt eum non teneri redire ad reſidentiam, ac ſi procederetur contra eum, non fieret illi præiudicium. Caſus eſt ad litteram in c.Pręſentium, 7.q.1. Et ita intelligo, gloſ.vlt.hic, dum dicit, puta quia erat infirmus, quare venire non potuit. Atque ita ſupponit beneficiatum in infirmitatem incidiſſe extra reſidentiam iuxta terminos dict. can. Præſentium, quem allegat, & hoc eſt clarum.

10 Secundus caſus eſt, cum Parochus ęgrotat in loco reſidentię, ſeu infra limites Parochię ſuæ, & tunc Sacra Congregatio Concilij declarauit infirmitatem non excuſare Parochum à reſidentia.

11 Sed ſi infirmitas ſit curabilis, & in loco Parochialis non ſit copia Medicorum, medicinarumue; poſſe ab Ordinario dari dilationē trium, aut quatuor menſium Parocho ægroto, vt curari poſſit in locis viciniorib⁹, & commodioribus; interim tamen per ipſum Ordinarium deputato idoneo Vicario ad curam dictæ Parochialis cum aſſignatione congruę portionis ex ipſius Parochialis red-
12 ditibus. Idem dicendum eſſet ſi Parochum infirmum ex Medicorum conſilio oporteret cælum mutare ad breue tempus, vel ire ad balnea, vt poſt Caiet. & Sot. dixi in prædicta Decretali, Ex parte, num.77. ſupra eod. Verum ſi abſcederet ſine li-
14 centia, non excuſaretur. Nam propoſito dubio an ſit liber à culpa, & à pœna amiſſionis fructuum, qui veluti per quatuor menſium ſpatium ex vrgēti admodum cauſa ad curandam valetudinem morbo graui inſtante à Parochiali receſſit, & ad huiuſmodi abſentiam non petijt licentiam ab Epiſcopo, quia bona fide putauit euidentiam cauſæ ſatis eſſe: Sacr. Congregatio cenſuit non eſſe liberum niſi periculum fuiſſet in mora petendi licentiam.

15 Non obſtat c. Ad audientiam, ſupra eod. & c.vnicum, de Cler.non reſiden.lib.6.vbi infirmitas iuſtam prębet excuſationem non reſidendi. Quoniam illa iura loquuntur in Canonicis, qui morbo impediti non tantum habentur pro reſidentibus, ſed etiam pro intereſſentibus, & lucrantur ſine diminutione quotidianas diſtributiones. Sed alia eſt cauſa obtinentium beneficia curata, & Paſtorum animarum, quorum reſidentia, vt pręd ixi, multò arctior, & ſtrictior eſt, vt in decreto Concilij Tridentini, c.1. ſeſſ.23.

16 Hinc Sacra Congregatio cenſuit Canonicis ſenio confectis deberi in abſentia quotidianas diſtributiones, ſi aliàs reſidere ſint ſoliti; & tamen declarauit Parochos non excuſari à reſidentia propter ſenectutem.

17 Similiter Epiſcopi vti poſſunt opera duorum Canonicorum pro ſeruitio ſuo, & Eccleſiæ, c. De cętero, & c. Ad audientiam, ſupra eodem. Vnde eorum miniſterio vti poſſunt in viſitatione diœceſis, pro ſeruitio Seminarij, pro cura Monaſteriorum Monialium, & pro alijs muneribus, vt fuſius dixi ex ipſius Congregationis ſententia in c. Licet, num.106. & ſeqq. infra tit.prox. Et tamen conſulta an liceat Epiſcopo pro Cathedralis Eccleſiæ ſeruitio, vel ſuo aliquem ex Curatis extra ipſorum curam ad certa negotia adhibere, conſtituto in illis etiam Vicario idoneo: reſpondit non licere. Item cenſuit Epiſcopum non poſſe vti opera Parochi in viſitatione ſuæ diœceſis, niſi pro tempore à Concilio permiſſo, quo tamen idoneus
19 Vicarius erit in Parochiali deputandus. Et iterum ſuborto dubio, an Epiſcopus poſſit dare licentiā Parocho vt non reſideat, vt eius opera vtatur pro Vicario foraneo, vel ſeruitio Seminarij, Reſponsū eſt non poſſe. Et Epiſcopo Burgi S. Sepulchri de-
20 clarari poſtulante, an cum in ciuitate ſua pauci Sacerdotes eſſent, & quatuor Monaſteria magni Monialium numeri, poſset aliquos Parochos ad curam Monaſteriorum adhibere, ita vt ex hac cauſa liceret eis ab eorum Eccleſijs abeſse; Reſpōſum non poſse, ſed faciendum verbum cum Sanctiſſimo, qui renuit.

21 Demum, etſi Canonici ad quinquennium de licentia Epiſcopi abeſse poſsint ſtudiorum cauſa, & in abſentia percipere fructus præbēdarum ſuarum, vt in c.fin.de Magiſtr. & in d.c.Licet de præben. tamen Parochis abſcedendi licentiæ ex hac cauſa iam nō conceduntur à locorum Ordinarijs, cum Parochiales Eccleſiæ, præuia forma examinis per concurſum magis idoneis ſint conferendæ ad præſcriptum Conc.Trid. in c.18. ſeſs.24. & Conſtitutionis Pij V. quę incipit, *In conferendis*. Licet ex diſpoſitione Decretalis, Cum ex eo, de elect. lib.6. poſſint Epiſcopi diſpenſare cum obtinentibus Eccleſias Parochiales, vt vſque ad ſeptennium abeſse poſsint, & interim non teneantur ad Sacerdotium promoueri.

Imò nec S. Cōgregatio eiuſdem Concilij interpres eiuſmodi licentias impertiri ſolet, niſi admodum rarò, & perſonarum, ac locorum qualitatibus probè perſpectis. Vnde cùm Staniſlaus Clericus Vladiſlauienſis diœceſis ex nobili genere procreatus, qui Parochialem Eccleſiam in diœceſi Gneſnen. ſitam obtinebat, petijſſet vt ſibi liceret per triennium in publica Vniuerſitate vacare ſtudio ſacrorum Canonum, fructuſque Parochialis intereà percipere: Die 16. Iunij 1605. S.Congregatio tametſi non conſueuerit concedere vt Parochi à parochiali abeſſe poſſint ſtudiorum cauſſa, tamen quia ſacri Canones id priuilegium tribuūt, & Concilium illud non reuocat, ſed pręſeruat c.1. ſeſſ.5. cenſuit gratiam petitam iuueni optimę ſpei concedendam, vt rem Chriſtianam ſacrorum Canonum ſcientia inſtructus, in illis partibus promouere poſſet.

22 2. QVAERO an Parochus excuſetur à reſidentia propter inimicitias? Reſpondeo excuſari, ſi inimicitię ſint capitales, ita vt ad Eccleſiam redire non audeat, c.Bonę il 1. ſupra de elect. per quē textum ita tenet hic gloſ. vlt. Hoſt. num.5. in ver. excuſationem, Anton. de Butr.num.9. in gloſ. fin. alij communiter, gloſ. 1. in c.Ad ſupplicationem ſupra de renunc. quę exponit verba illa textus, eo quod ibi non poterat ſecurè morari, ſcilicet pro-

pter

pter capitales inimicitias. Melius probatur in c. Paſtoralis, 7 q. 1. vbi propter inimicitias Prælatus poteſt ab Eccleſia abſcedere. Ad idem textus in Clem. Ne in agro, §. Cæterum, iuncta gloſ. in ver. Cauſa rationabili, de ſtatu Monach. quem ad hoc allegat Felin. in c. Accedens, il 2. verſ. Sexta concluſio, vt lite non conteſt. Iaſ. in l. 2. §. penult. ad fin. ff. ſi quis caution. & Ripa in tractat. de Peſte, in tit. de priuileg. contract. num. 136. verſ. Quinto.

23 Hinc Specul. in tit. de citat. §. 1. verſ. Item quod fit ad locum, dicit poſſe recuſari locum vbi ſunt
24 inimici, vel eorum domeſtici, ſeu amici. Imò non debet quis ſe cõmitere ſuis capitalibus inimicis, etiam cum litteris ſalui conductus. Textus eſt in d. c. Accedens, ibi, *& licet litteras non habuerit de conductu, tamen ſi miſſæ ei fuiſſent, non debebat ſe credere ſuis capitalibus inimicis*. Simile in c. De cætero, & c. Quamuis, infra, de ſenten. excomm.

25 Et in hanc ſententiam ſæpius reſpondit S. Congregatio Concilij, quæ in his caſibus conſueuit dare litteras ad Epiſcopum, vt ſi veræ ſint, & graues inimicitiæ, quæ narrantur, & abſque Parochi culpa, & antequam Eccleſiam obtinuit, exortę; ſuper quibus Epiſcopi conſcientia oneratur, dilationem ei det vt in alio tutiori, ac viciniori loco manere poſſit, durantibus dumtaxat inimicitijs, dum tamen non vltra ſex menſes durent. Interea autem Vicarium idoneũ in illa Eccleſia conſtituat Epiſcopus, aſſignata ei congrua portione ex redditibus Eccleſiæ, & partes etiam ſuas interponat, & omnem diligentiam adhibeat, vt tutò poſſit reſi-
26 dere Parochus. Quod ſi intra ſex menſes necdum ſedatę ſint inimicitię, reſcribit Epiſcopo, vt det illi ſex menſium prorogationem, repetitis omnibus, quę in prioribus litteris continebantur, & ſine ſpe vlterioris prorogationis, quę rariſſimè conceditur: nam cùm indulta perpetua de nõ reſidendo, etiam ex iuſtis, & rationabilibus cauſis iam ſublata fuerint decreto, c. 1. ſeſſ. 6. vbi inimicitię ſunt veriſimiliter duraturę, vt conſulatur curę animarum, inducendus eſt Parochus ad reſignandum, vel permutandum, arg. c. Ad ſupplicationem, de
27 renunc. Et ita Parochus punitur ſine culpa, ſed nõ ſine cauſa, vt notat gloſ. in c. Tua nos, in ver. Adminiſtrationis, de Cleric. ægrot. ad exemplum
28 Parochi leproſi, qui ab adminiſtrationis officio remouetur, ſed de bonis Eccleſię ſuſtentatur, vt in præd. decr. Tua nos. Simile in c. Quoniam frequenter, §. Quod ſi forſan, in fine, ſupra, vt lite non conteſt.

29 Quæ autem ſint graues, & grauiſſimę inimicitię, notat Bald. in l. 3. §. fin. ff. adimen. legat. Et quę ſint inimicitię capitales, vide in l. Cum autem, §. Excipitur, ff. de ædil. edic. in l. Edicto, ff. de verbor. ſignif. in l. 2. ff. de public. Iudic. & in l. Capitalium, §. Si opus, ff. de pœnis, notatur in c. Per tuas, infra, de Simonia.

30 Porrò, ob ſolum odium Parochianorum Sacra Congregatio cenſuit Parochum à reſidentia non excuſari.

31 3. QVAERO an lis ſuper beneficio excuſet Parochum à reſidentia. Reſpondeo excuſare. Caſus eſt in c. Ex parte, il 2. ibi: *Si te non abſentando*
32 *in fraudem Præpoſituræ tua iura fideliter proſequeris, cùm per hoc cenſeri debeas reſidens*, & ibi omnes notant, ſupra eod.

33 Hinc cum Antonius Lutius Diœceſis Fęſulan. obtinens Eccleſiam S. Donati Parochialem, ſuper qua poſt habitam poſſeſſionem ſibi lis mota fuerat, dubitaſſet an teneretur lite huiuſmodi durante, ſuſcipere ſacros Ordines: S. Congregatio cenſuit non teneri, ſi vera eſt lis, ſuſcipere ſacros Ordines. Et licet Caſtad. deciſ. 9. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. dixerit hoc intelligẽdum quando lis mota fuit intra duos menſes: tamen Patres dixerunt nihil exprimendum de iſtis duobus menſibus, ſed ſimpliciter non teneri, ſi vera eſt lis, ad ſuſcipiendum Ordines, cum nec reſidere teneatur. Et ex ſtylo in his caſibus dari ſolet dilatio paucorum aliquot menſium ad litem proſequendam. Idemq; obſeruari conſueuit in cauſis criminalibus. Et in ſpecie Archipresbyter Ripæ criminaliter inquiſitus, & condemnatus ab Ordinario, Romam profectus, & obtenta cauſæ commiſſione fuit citatus ab Ordinario ad reſidẽdum cum fructuum ſequeſtratione. Et cum propterea adijſſet Sacram Congregationem pro remedio, dictum eſt videndam prius commiſſionem cauſæ, quæ ſi vera fuerit, ſcribendum ad Epiſcopum vt tollat ſequeſtrum, & ſinat eum abeſſe per quatuor menſes ex hac cauſa. Ad hoc c. Super cauſa, & ibi gloſ. fin. & DD. 2. q. 4.

35 4. QVAERO an Parochus à reſidentia excuſetur ob aeris intemperiem.

Doctores hic ſuper ver. Excuſationem, communiter tenent intemperiem aeris præbere iuſtam excuſationem Clerico non reſidendi, per textum in cap. Quorumdam, 74. diſtinct. & accipiunt intemperiem pro aeris corruptione, vt per Hoſtien. num. 5. & idem notat gloſſa in cap. Ad ſupplicationem in ver. Securè morari, de renunc. Et quamuis expreſſè non loquantur de Parochis, ſed de obtinẽtibus beneficia perſonalem reſiden-
36 tiam requirentia iuxta textum hic: tamen Innocentius quęrens in quibus beneficijs habeat locũ hæc Decretalis, & totus hic titulus, concludit habere locum in beneficijs Curatis, & in beneficijs ſimplicibus, quæ reſidentiam requirunt ex priuilegio, ſtatuto, conſuetudine, vel quocunque alio modo. Et cum eo tranſeunt Hoſt. Io. Andr. Butr. Card. Abb. & reliqui omnes.

Cæterum quidquid ſit in obtinentibus beneficia, quibus cura animarum non incumbit, de quibus dic vt ſcripſi in c. Licet, num. 46. infra tit. prox. certè Parochos à reſidentia non excuſat aeris intemperies, vt ſæpius S. Congregatio declarauit. Nec mirum, quia nec peſtis formalis eos excuſat, vt patebit in quæſtione ſequenti.

37 5. QVAERO an Parochi tempore peſtis teneantur reſidere in ſuis Parochialibus, & Sacramenta per ſeipſos miniſtrare Parochianis ſuis eo morbo infectis.

Anue ſi id non faciant, poſſint ſtatim priuari non expectato tempore à veteribus Canonibus præfixo ijs, qui à ſuis Eccleſijs abſunt.

38 Inſtante Sanctæ memoriæ Cardinali Borromeo Archiepiſcopo Mediolanenſi propoſita fuerunt in Sacra Congregatione Concilij ſupraſcripta dubia. Et die 11. Octobris anni 1576. Sac. Congregatio cenſuit Parochos tempore peſtis teneri in Parochialibus reſidere ex ſententia Ripæ in tract. de Peſte, tit. de priuileg. contract. verſ. Quinto, num. 147. & nu. 150. Item ex ſententia Sancti Thomæ in 2. 2. q. 26. art. 5. in fine, & Nauarr. in Manual. c. 24. num. 10. & c. 25. num. 20. teneri eodem tempore Parochianis ſuis peſte laborantibus miniſtrare dumtaxat duo Sacramenta ad ſalutem neceſ-

neceſſaria, nempe Baptiſmum, & Pœnitentiam,
39 ſeu confeſſionem. Poſſe autem ea miniſtrare, vel per ſe, vel per alium. Sed quod attinet ad illud verbum, *alium*, quia Concilium obligat ad per ſe, faciendum verbum cum Sanctiſſimo.

Die 12. Octobris Sanctiſſimus audita ſententia Congregationis, eam approbauit, etiam in eo vt poſſet per alium, dummodo idoneum, ea præcipuè ratione vt Parochus poſſet audire Confeſſiones ſanorum, quia aliàs eũ reformidarent, ſi viderent ipſum accedere ad peſtilentes, & nollent ei confiteri, veriti contagionem; vtque etiam ipſe Parochus officio hortandi, prædicandi, conſolandi ſuos omnes Parochianos vberiùs, & pleniùs fungi
40 poſſit. Cumque poſtea fuiſſet reperta deciſio Archiepiſcopi Florẽtini 3. p. tit. 12. c. 12. §. 3. his verbis; Eos quibus cura animarum imminet, de neceſſitate ſalutis ſuę oportet per ſe, vel per alium idoneũ Sacramenta miniſtrare, quantumcumque infectis peſtis, & dubitari poſſet quid agendum, cum hic ſanctus ſimpliciter ſacramenta dicat, nec ſe reſtringat ad duo. Res tota ad Sanctiſſimum delata eſt.

Die 26. Octobris 1576. referentibus Cardinalibus Alc. & Senonen. dictum Archiepiſcopi Florentini non haberi pro deciſione neceſſaria, quia non Doctor, non iudex, non alia auctoritate ſuffultus. Sanctitas ſua inclinauit in eam ſententiam vt littera ſcribenda indiſtinctè dicat Sacramenta: & decretum ſic eſſe concipiendum, teneri omnino miniſtrare Baptiſmum, & Pœnitentiam. Et loco dictionis *dumtaxat*, apponendam dictionem, *omnino*. An ſit facienda, & edenda conſtitutio, amplius deliberandum, & audiendas rationes fratris Montis Alcini, qui dicit ſe diſſentire, & dubium mittendum ad Patrem Toletum, & alios duos vel tres Theologos, qui ſuam ſententiam dicant. Et diſcutiendum etiam, an Parochi quatenus teneantur, ſi id non faciant, debeant ſtatim expectato ſemeſtri priuari.

Sacra Congregatio die 6. Decembris 1576. cenſuit communi ſententia (excepto tantum Senonen. qui dixit monendos, & ſeruandam conſuetudinem) perſiſtendum in decretis, vt ſcilicet teneantur reſidere, itemque Sacramenta Baptiſmi, & Confeſſionis omnino miniſtrare per ſe, vel aliũ
41 idoneum, hoc tamen non per legem generalem ſtatuendum, ſed per litteras Congregationis, vt ſolet, ſignificandum Cardinali, & addendum contumaces Parochos non ideò ſtatim priuandos eſſe; ſed præmiſſo edicto, ſeu monitione, contra eos procedendum, prout Concilium mandat ſeſſ. 23. cap. 1. nempe prius per cenſuras, ſecundò per ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum; deinde ſi hæc remedia non proſunt, poſſe per priuationẽ. Sed agendum prius bonis verbis, & pijs cohorta-
42 tionibus, & admonitionibus. Amplius, quia Theologi aliqui diſſentiunt, Tabiena, Armilla, & Canoniſtæ etiam in cap. fin. de Cler. non reſident. & Barb. conſ. 87. num. 2. dum dicunt, ſi Parochi excuſantur propter inimicitias capitales, ita etiam excuſari debent propter peſtem; & quia ſani fugerent Parochos, & quia Parochi omnes morerẽ-
43 tur: Ideò cenſuere omnes ab Archiepiſcopo Cardinali temperamentum aliquod adhibendum ex ſua prudentia, vel vt non omnes Parochos cogeret, ſed aliquos, partiendo opus, vel deputaret aliquos Sacerdotes etiam non Parochos, voluntarios tamen, etiam mercede conſtituta, qui Sacramenta
44 præſtent ægrotis, prout aliàs Romæ dicitur factũ, & prout Cardinalis Senonen. teſtatus eſt inoleuiſſe laudabilem conſuetudinem vt Principes, Magiſtratus, & Ciuitates prouideant de miniſtris Sacramentorum ex Clero, etiam conducendo eos mercede ex fiſco, & ærario, collectis etiam à Clero exactis, & ita in litteris, quæ ſcribentur, addendum: tamen prius cum Sanctiſſ. agendum.
45 Die 10. Septembris 1576. facta Sanctiſſimo relatione in Conſiſtorio, Sanctitas ſua decreuit ſcribendas ſimpliciter litteras ad Cardinalem S. Praxedis, quibus ſignificetur, dubio in Congregatione propoſito, & ad Sanctiſſimum relato, Sanctitatem ſuam decreuiſſe, Parochos, tempore peſtis teneri omnino reſidere in ſuis Eccleſijs Parochialibus, poſſe tamen per alium idoneum miniſtrare Parochianis ſuis peſte infectis Sacramenta Baptiſmi, & Pœnitentiæ, & ſi non reſederint, contra eos procedendum eſſe ſeruata forma, cap. 1. ſeſſ. 23. in fine.

Die 23. Decembris 1576. S. Congregatio cenſuit ſcribendas litteras in hanc formam: Parochi tempore peſtis teneantur omnino reſidere in ſuis Eccleſijs Parochialibus; & ſi non reſideant, agendum contra eos ex decreto Concilij, cap. 1. ſeſſ. 23. Et ſeruata forma ibidem præſcripta, Miniſtrent verò Parochianis peſte infectis Sacramẽta Baptiſmi, & Pœnitentiæ per alios. Et licet Alc. diceret quod ex vltimis verbis videtur prohiberi Parochis ne per ſeipſos hęc duo Sacramenta etiam volentes miniſtrent: tamen tota Congregatio dixit hanc fuiſſe mentem Sanctiſſimi in prohibendo hęc Parochis ad commodum Parochianorum, qui ſani eſſent: hi enim veriſimiliter nollent conuerſari cum Parochis euntibus ad infectos peſte. Hæc de Parochis, & Curatis inferioribus.
46 Quo verò ad Epiſcopos, dubium ortum eſt nõnullis Prælatis Eccleſiarum, quod ſit proprium Epiſcopi officium tempore peſtis, an ſcilicet ad reſidentiam continuam, & an ipſe Curatis Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrare teneatur, vel potius hoc tempore ab Eccleſia ſua abeſſe poſſit, vt ſe pro bono ſubditorum ſuorum incolumem ſeruet.
47 Et an tutiori conſcientia ad aliquam ſuæ diœceſis partem, in qua forſan Epidimia non vigeat, ſe conferre poſſit, relicta ciuitate, & parte infecta, licèt eius pręſentia ſummopere indigeat. Sanctiſſimus die 18. Decembris 1576. dixit decretum factum in Parochis, multo magis debere procedere in Epiſcopis, qui magis obligati ſunt, tamen poſſe Epiſcopos in locis tutioribus manere, & inde prouidere, ſed nunc id non eſſe opus diſcutere vlterius, aut diffinire.
48 Supereſt pro complemento materiæ vt inueſtigemus cur Parochi excuſentur à reſidentia propter inimicitias; & tamen non excuſentur propter peſtem: videbantur enim hi duo caſus à pari procedere, cum vtrobique ſubſit ęquale periculum
49 mortis. Vnde in c. Ad ſupplicationem de renunc. abſoluitur à vinculo Eccleſiæ Archiepiſcopus Raguſien. eo quod ibi non poterat ſecurè morari, & ſi acceſſum haberet ad illam, mortis ſibi periculum immineret. Et gloſſa exponens verba illa, *non poterat ſecurè morari*, forſitan, inquit, propter intemperiem aeris, vel quia habebat capitales inimicos. Similiter in Clem. Ne in agro, §. Cæterum, de ſtatu Monachor. ſtatuitur vt priores tam Conuen-

uentuales, quam curam animarum habentes teneantur in ſuis Prioratibus, ſeu adminiſtrationibus reſidere niſi ſtudiorum, vel alia cauſa rationabili ad tempus forte ab huiuſmodi reſidentia excuſentur. Et gloſſa exponit cauſam rationabilem, ideſt propter infirmitatem, aeris intemperiem, capitales inimicitias, vel ſimilia. Atque ita gloſſæ prçallegatæ, & DD. hic çquiparant caſum inimicitiarũ, & corruptionis aeris, ſeu peſtis. Vnde licere beneficiato à reſidentia abſcedere propter peſtem, ſicut propter inimicitias opinati ſũt multi ex Theologis, & plerique ex Canoniſtis ſuperius relatis, num. 35. & 42. & vltra eos Hoſtien. in ſumma hoc tit. §. fin.

50 Solutio patet ex verbis text. in c. Aduerſitas, §. Hoc tunc ſeruandum, 7. quæſt. 1. videlicet, [Cum Paſtor ſpecialiter quæritur, fugiat exemplo Chriſti, qui à facie Herodis fugit in Aegyptum fugiat exẽplo Pauli, qui à fratribus per murum ſubmiſſus eſt in ſporta. Vnde Auguſtinus ait: Fugiat miniſter Chriſti, ſicut ipſe Chriſtus in Aegyptum; fugiat & qui ſpecialiter quçritur, dum per alios firma eſt
51 Eccleſiæ ſalus. Hinc etiam, ait Dominus Diſcipulis, Si vos perſecuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam. Hinc etiam idem abſcondit ſe, & exiuit de templo, quando Iudæi lapides tulerunt, vt iacerent in eum. Cum verò non Prælato tantum, ſed generaliter periculum omnibus imminet, & animarum ſalus ſalua eſſe non poteſt: debet Prçlatus animã ſuam ponere pro ouibus ſuis.] Hæc ibi. Et hanc diſtinctionem in materia inimicitiarum, & perſecutionis extrinſecæ ponunt Innocen. Hoſtien. Io. Andr. Butr. Card. & omnes in c. Niſi cum pridem, §. Propter malitiam, ſupra de renunc. & S. Thomas in 2.2. q. 185. art. 5.

52 Itaque propterea Parochus poteſt fugere à perſecutoribus, & inimicis, quia non deſunt alij à periculo immunes, per quos animarum ſalus tuta eſſe poſſit. At non poteſt fugere à loco peſtifero, quia cùm periculum omnibus ſit commune, nec ſint alij qui tutò poſſint gregi aſſiſtere; non illi ad quos non pertinet de ouibus, ſed Paſtor ipſe pro ouibus ſuis debet animam ſuam ponere, c. Tres perſonas, 23. quæſt. 4. id eſt mortem ſubire, vt ſentit D. Thomas loco citato, quem ita explicat Sot. lib. 10. de iuſt. & iur. quæſt. 3. art. 4. Sicut verus, & optimus Paſtor illam poſuit, & factus eſt obediens vſque ad mortem, §. Ecce 2. quæſt. 7. & ita exemplum dedit Sacerdotibus ſuis, vt quemadmodum ipſe fecit, ita & ipſi facerent, c. Significaſti ſupra de elect.

De Præbendis, & Dignitatibus.

Cap. Non liceat.

SVMMARIVM.

1 *EPiſcopus Clericum ordinans ſine titulo, ei in neceſſarijs prouidere tenetur, & n. 3.*
2 *Allegatio generalis admittitur.*
3 *Clericos non debere ſine titulo ordinari quibus ex cauſis conſtitutum fuerit, & n. 9.*
4 *Alimonia quid importent.*
5 *Epiſcopus promouens aliquem ſine titulo ad minores Ordines an teneatur ei vita neceſſaria miniſtrare, & nn. ſeqq. vſque in fin.*
6 *Clericorum appellatione veniunt etiam conſtituti in minoribus Ordinibus.*
7 *Intellectus, c. Neminem 70. diſt. & n. 12.*
8 *Intellectus, c. Cum ſecundum infra eodem, & n. 11.*
10 *Ordinum minorum functiones exercentibus ſtipendia aſſignari debent ex reditibus beneficiorum, vel fabrica Eccleſiæ, & n. 14.*
13 *Clericis minorum Ordinum cur Epiſcopus non cogatur titulum aſsignare, ſicut conſtitutis in ſacris.*

1 NON LICEAT. Epiſcopus Clericum ordinans ſine titulo, ei in neceſſarijs prouidere tenetur. Hoc dicit. Breue eſt, & ideo non diuiditur.

2 Nota primò, ſupraſcriptionẽ pro generali allegatione: nam ſatis eſt dicere hoc habetur in corpore Canonum, vel in corpore iuris ciuilis ſecundum Anton. de Butr. n. 2. & Io. de Imol. n. 1.

3 Secundò nota, nulli Epiſcopo licere quemquam ordinare ſine titulo. Quod multiplicem habet rationem, ſecundum Turrecrem. in c. Neminem, num. 1. verſ. Reſpondeo dicendum, 70. diſt. Prima ratio deſumitur ex c. Cum ſecundum Apoſtolum, infr. eod. Iuſtum enim eſt, vt qui obligantur ad inſeruiendum altari, ſeu Eccleſiæ ex prouentibus Eccleſiæ alantur, dicente Apoſtolo 1. ad Corinthios 9. *Qui in ſacrario operantur, quæ de ſacrario ſunt edunt; & qui altari deſeruiunt, cum altari participant.* Sed Clerici in ſua ordinatione obligantur ad inſeruiendum Eccleſiæ, c. Cleros, 21. diſt. c. Duo ſunt genera 12. quæſt. 1. & hodie eſt expreſſum in decreto Conc. Trid. c. 16. ſeſs. 23. Ergo conuenienter eis in ordinatione aſſignatur titulus, ex quo vitæ neceſsaria percipiant. Et confirmatur, quia Clericus in ordinatione ſua recipit officium in Eccleſia, d. c. Duo ſunt, & c. Perlectis 25. diſt. Ergo rationabiliter aſſignandum eſt ei beneficium in Eccleſia, cap. Dilectus, 1. & 2. infr. eod. & c. Propoſuit ſupra de filiis Presbyt. nam propter officium datur beneficium, c. fin. de reſcript. lib. 6. Ideoque priuatus officio, & beneficio priuatus intelligitur, cum ſit eius ſequela, c. Eos, & c. Si quis Sacerdotum, 81. diſt. & c. Prçter hoc 32. diſt. gloſ. in d. c. fin in ver. Datur. Vnde cum officium, & beneficium ſint connexa, vno collato ſine reliquo, eſset diuidere vnitatem, & indiuiduum, quod eſse non debet, vt formaliter inquit Petr. de Anchar. in 1. notab. Præterea rationabiliter hoc ſtatutum eſt ne aliàs Clerici cum dedecore Ordinis clericalis mẽdicare cogantur, c. Diaconi ſunt 93. diſt. & probatur in c. Poſtulaſti, ſupra de reſcript. Ad hæc conueniens fuit ſic ſtatuere vt ordinatus ligetur ex titulo, ne incertis vagetur ſedibus, & locum deſerat inconſulto Epiſcopo, c. Non oportet, & c. Si quis vero 7. quçſt. 1. & patet ex d. cap. 16. ſeſs. 23. Conc. Trid. Quibus conſequitur alia ratio ſecũdum Abbatem hic in 2. notab. videlicet ne numerus Clericorum nimium excreſceret; nam turba facit eos contemptibiles, vt c. Legimus, verſ. Diaconos. 93. diſt. & propterea Conc. Trid. vbi ſupra inhærendo veſtigiis 6. Canon. Conc. Calcedonen decreuit, vt nullus in poſterum ordinetur qui illi Eccleſię, aut pio loco, pro cuius neceſſitate, vel vtilitate aſsumitur, non adſcribatur. Ac demum ſecundum Petr. de Anchar. num. 1. non debet quis ordinari ſine titulo, ſicut nec fundari Eccleſia ſine dote, c.

Nemo de conſecr. diſt. 1. ſpiritualia enim ſine temporalibus diù eſse non poſsunt, c. Si quis obiecerit, 1. quæſt. 3.

Tertiò nota, pœnam Epiſcopi ordinantis Clericum ſine certo titulo: nam tenetur ei vitæ neceſsaria miniſtrare, donec beneficium Eccleſiaſticum ſit conſequutus, de quo dic, vt ſcripſi latiſſimè in d. c. Cum ſecundum Apoſtolum.

4 Vltimò nota, verbum illud *alimonias*, quod importat vitæ neceſsaria, vt colligitur hic in fine, & concordant. c. Aurum, & c. Hæc huius, c. Eccleſiarum ſeruos, 12. quæſt. 2. c. Inter cætera 22. qu. 4. & l. Necare, ff. de liber. agnoſc. Quæ autem dicantur vitæ neceſsaria, & quid veniat illorum appellatione dixi in c. Epiſcopus in 2. notab. infr. eod.

5 QVAERO, an Epiſcopus promouens aliquem ſine titulo ad minores Ordines teneatur ei vitæ neceſſaria miniſtrare.

Doctores non conueniunt, Gloſ. 1. & Innoc. hic in princ. tenēt etiam Clericis in minoribus Ordinibus conſtitutis debere ordinatorem prouidere, arg. c. de ijs, 28. diſt. & c. Propoſuit ſupra de filiis Presbyt. & ſequitur Abbas num. 2. vbi concludit Epiſcopum à principio ſeruare debere quod hic ſtatuitur in omnibus Ordinibus. Idem tenet Hugo, & Gloſ. 1. in c. Neminem, 70. diſt. dicens etiā in minoribus Ordinibus non debere quem ſine titulo ordinari, arg. c. Videntes, 12. q. 1. & c. Si qui verò, 32. diſt. gloſ. 1. in c. Epiſcopus, infr. eodem, Turrecrem. in d. c. Neminem, nu. 2. verſ. Reſpondeo ſub duabus concluſionibus: & idem firmant in c. Cum ſecundum Apoſtolum infr. eod. Hoſtien. num. 11. in ver. Ordinatis, & Io. Andr. num. 3. in eod. ver. & ex Recentioribus Nauar. conſ. 14. n. 1. de tempor. ordinat.

6 Pro hac opinione inducitur primò hæc Decretalis, quæ dicit, *Non liceat vlli Epiſcopo Clericos ordinare, & nullas eis alimonias præſtare*. Et ſic loquitur de Clericis generaliter, & indefinitè. Clericorum autem appellatione præſertim in materia fauorabili, qualis eſt hæc, veniunt etiam conſtituti in minoribus Ordinibus, vt patet in c. Cleros, 21. diſt. & in c. Duo ſunt, 12. q. 1. & expreſſius in Authen. de Sanctiſſ. Epiſcop. §. Presbyteros, quæ eſt canonizata in c. De perſona 11. q. 1. Notatur in c. Cum non ab homine, de Iudic. & in c. 2. de for. compet. & in propoſito notant hic gloſ. Hoſt. Io. Andr. & Abb. loc. cit. & Decius poſt eos num. 17. & ita ex hoc text. colligunt Doctores, & in ſpecie Ant. de Butr. num. 4 Nota, inquit, argum. quod obligatio, quæ ſurgit contra Epiſcopum ordinantem aliquem ſine titulo, habet locum in quocunque Ordine promoueat Clericos. Et ſequitur totidem verbis Imol. num. 1. in 2. notab. & Anchar. num. 3.

7 Secundò, Ad idem inducitur c. Sanctorum, 70. diſt. vbi generaliter decernitur, vt ſine titulo facta Ordinatio irrita habeatur: ſub nomine autem Ordinationis dubitandum non eſt quin etiam minores Ordines comprehendantur, c. Acolythus cum tribus ſeqq. 23. diſt. & c. 3. ſupra de tempor. ordinat. Conc. Trid. de Sacram. Ordin. ſeſſ. 23. c. 2. & can. 2. & 3. & ita illum tex. ponderat Hugo in c. Neminem eadem diſt. dicens, Ego credo quod generaliter intelligatur de Ordine quolibet; nam generaliter, & indiſtinctè prohibetur in ſeq. c. Vt refert ibi Turrecrem num. 2. verſ. Hoc idem dicit Hugo.

Tertiò, pro eadem opinione videtur tex. apertus in d. c. Neminem, 70. diſtinct. vbi Conc. Calcedon. decreuit neminem abſolutè, (id eſt ſine titulo, vt exponit gloſ. & Archid.) ordinari Presbyterum, vel Diaconum, vel quemlibet in Eccleſiaſtica Ordinatione conſtitutum. Hæc enim poſteriora verba tanquam vniuerſalia nō videntur poſſe reſtringi ad ſolos Subdiaconos abſque eo quod vis inferatur litteræ, arg. c. Solitæ, verſ. Quodcunque ligaueris, ſupra de maiorit. & obedien. Nec refragatur quod dictum cap. Neminem, & c. Sanctorum fuerint correcta per c. Cum ſecundum, infr. eod. quoniam hoc verum eſt quoad pœnam ordinati ſine titulo, non autem quoad prohibitionem ordinationis, arg. l. Præcipimus in fin. C. de appellat. & l. Sancimus, C. de teſtamentis. Expedit enim iura iuribus concordare, c. Cum expediat, de elect. lib. 6.

8 Quarto, pro hac parte ponderandus eſt textus in d. c. Cum ſecundum Apoſtolum, inducendo eum dupliciter. Et primo ille textus in priori parte loquitur de Clericis in ſortem, ſeu hæreditatem Domini aſſumptis. Hi autem propriè dicuntur non tantum in ſacris, ſed etiam in minoribus Ordinibus conſtituti, vt probat tex. in c. Cleros, 21. diſt. & in c. Duo ſunt, 12. q. 1. Et de his ponit deciſionem in genere, videlicet, vt ordinatis ſine titulo vitæ neceſſaria miniſtrentur per Ordinatores, vel ſucceſſores eorum. Ergo hæſitandum non eſt quin huic pœnæ ſubijciantur etiam Epiſcopi, qui ad Minores Ordines promouent titulum non habentes. Nec refert quod in verſ. Inde eſt, poſtmodum textus agat in ſpecie de quodam Subdiacono; quoniam id fecit, quia in facto ſic contigit; ſed per hoc non videtur reſtrinxiſſe generalitatem deciſionis præcedentis: nam genus non reſtringitur ad id, quod per ſpeciem ſpecialiter prouidetur, c. Denique, 4. diſt. cum concordantibus, de quibus per Pett. Brixien. in Repertor. in ver. Genus, Deinde text. in d. c. Cum ſecundum Apoſtolum, commemorat pœnam antiquorum Canonum, videlicet c. Neminem, & c. Sanctorum, 70. diſt. ſecundum quam ordinati ſine titulo erant ſuſpenſi ab Ordinum executione, vt dixi in d. c. Cum ſecundum in 5. notab. num. 1. & illam pœnam abrogat, & eius loco aliam imponit, videlicet vt Ordinatores, & ſucceſſores eorum teneantur ſic ordinatis in neceſſarijs prouidere. Sed pœna antiquorum Canonum habebat locum etiam in promotis ad minores Ordines, vt dictum eſt ſupra in tertio, & quarto argumento. Ergo eodem modo in promotis ad minores habet locum pœna Ordinatoris, quæ in locum primæ ſuffecta eſt, argum. c. Is qui in ius, de reg. iur. lib. 6. & l. Is qui in ius, ff. eod. l. Si Iudex, & l. Mortuo, ff. de Iudic. cum ſuis concordantibus.

9 Quintò pro ead. opinione multum vrget præcipua ratio, quam ſacri Canones præ oculis habuerunt dum inſtituerunt neminem debere ſine certo titulo ordinari, videlicet ne Clerici cogerentur mendicare in opprobrium Ordinis Clericalis: nā & legitur in c. Diaconi ſunt, 93. diſt. Mendicat infelix Clericus in plateis, & ciuili operi mancipatus publicam à quolibet depoſcit alimoniam. Et in hac ratione paupertatis Clericorū fundari hanc prouiſionem declarat textus expreſſus in c. Poſtulaſti, ſupra de reſcript. qui eſt gloſ. c. Cum ſecundum Apoſtolum infr. eod. vt dicit ibi Hoſtien. num. 17.

num.17. in ver. Eccleſiaſticum. Huiuſmodi autem ratio, ſicut & aliç, quarum ſuperius meminimus in 1. notab. vigent etiam in Clericis inferiorum graduum: ergo in illis quoad hoc, idem ius ſeruari debet, vulgatis iuribus.

10 Vltimò, his accedit quod cuilibet Ordini ſuum peculiare officium in Eccleſia eſt aſſignatum, cap. Acolythus, cum tribus cap. ſeqq. 23. diſt. & cap. Perlectis, 25. diſt. Cuilibet autem in Eccleſia laboranti debetur ſtipendium, vt c. Charitatem, 12. q. 2. Et propterea Conc. Trid. in c. 17. ſeſſ. 23. præcipit Epiſcopis, vt functiones Minorum Ordinum pluribus in locis, aliquando intermiſſas curent reſtituendas, & ex aliqua parte redituum aliquorum ſimplicium beneficiorum, vel fabricæ Eccleſiæ ſtipendia aſſignent eas functiones exercentibus.

Contrariam ſententiam amplectuntur hic Hoſt. & Io. Andr. ambo num. 3. Butr. n. 6. dicens hoc tenere Doctores, Card. num. 1. in 2. oppoſit. Anchar. num. 3. & Imol. num. 4. vbi ait, hoc communiter teneri, vt Epiſcopus non ſit compellendus ad præſtandum alimenta Clericis promotis ſine titulo, niſi quando ſunt promoti ad ſacros, ſeu ad aliquem ſacrorum Ordinum. Idem firmant in d. c. Cum ſecundum, infr. eod. Butr. num. 4. & Card. num. 6. in 10. notab.

Et pro hac opinione facit primo, quod etſi hæc Decretalis loquatur de Clericis indefinitè, tamen tex. in c. Epiſcopus, infr. eod. adſtringens Ordinatorem ad præſtanda alimenta ordinato titulum non habenti, quaſi hanc declarando, reſtringit ſe ad Clericos in ſacris Ordinibus conſtitutos, vt patet ibi, *in Diaconum, vel Presbyterum ordinauerit*,

11 & eod. modo text. in d. c. Cum ſecundum Apoſtolum, quamuis in principio loquatur de Clericis in ſortem Domini aſſumptis; tamen poſtea in verſ. Inde eſt, agit de Subdiacono, quem ſine titulo ordinauit Epiſcopus Zamorenſis, quaſi ſentiat deciſionem præcedentem non habere locum, niſi in promotis ad ſacros, vt ibi aduertit Card. loc. cit. Vnde ſiue hoc c. Fuerit correctum, ſiue declaratum per poſteriores canones, hodie pœna Ordinantis ſine titulo non afficit niſi promouentem ad ſacros Ordines. Et hoc intendit Hoſt. hic num. 3. qui exponit verbum, *Clericos*, id eſt in Subdiaconatu, & ſupra conſtitutos, & apertius Ant. de Butr. in d. c. Cum ſecundum, num. 4. dicens: [Nota, hodie promouentem quem ad ſacros ſine titulo teneri ad miniſtranda neceſſaria ordinato, donec ſibi ſit prouiſum de beneficio;] & nota quod iſta

12 iura habent locum in ordinato ad ſacros. Et eod. modo reſponderi poteſt ad iura antiqua, nempe ad c. Neminem, & c. Sanctorum, 70. diſt. nam illorum generalitas, vtcunque ſit apta comprehendere etiam Clericos minorum Ordinum, tamen reſtringitur, ſeu declaratur per Canones poſteriores de Ordinibus ſacris ſpecialiter loquentes. arg. c. Generi, de reg. iur. lib. 6. & l. in toto, ff. eodem cum ſimil.

13 Deinde facit pro hac parte, quia multum intereſt inter Clericos in minoribus, & in ſacris Ordinibus conſtitutos, nam illis licitum eſt retrocedere ab habitu Clericali, vt c. Cum ex eo, circa fin. de elect. lib. 6. & propterea ſecundum Abb. hic nu. 6. Eccleſia non tantum eis ſubuenit, quantum conſtitutis in ſacris. Et hanc rationem conſiderat Hoſtien. eod. num. 3. cui cæteri ſubſcripſerunt, ait enim: [Et ratio quare Clericis inferiorum Ordinum non cogitur Epiſcopus aſſignare titulũ, quia adhuc non ſunt in Eccleſia radicati, immo quotidie auelluntur, vt notatur in c. 1. & c. Ioannes, ſupra de Clericis coniug. & ideo cum tales beneficiati ſunt in Eccleſia, magis videtur inde Eccleſia confundi, & ſperni, arg. l. Litigatores, 1. reſpon. ff. de Arbitr. c. Præterea 51. diſt. & c. vnico, ſupra de obligat. ad ratiocin.] Hæc ille. Et ex hoc patet etiam reſponſio ad quintum argumentum contrarium; nam ratio mendicitatis, & aliæ ibi conſideratæ multò magis vigent in promotis ad Ordines ſacros, quàm ad minores: & propterea tex. in d. c. Diaconi ſunt, 93. diſt. poſt illa verba, *Mendicat infelix Clericus*, &c. ſtatim ſubiungit: [Et quidem ex eo deſpicitur cunctis Sacerdotale officium, dum miſericordia deſolatus iuſtè putatur ad hanc ignominiam deueniſſe.] Et ſic ille Canon loquitur de Sacerdotibus, prout etiam loquitur c. Legimus, qui immediatè ſubſequitur, ibi, [Diaconos paucitas honorabiles, Presbyteros turba contemptibiles facit.]

14 Ad vltimum reſpõdetur ex eo quod Clerici cuiuſcunque Ordinis habeant ſuum peculiare officiũ in Eccleſia, hoc tantum inferri, vt ſubſidium ſit eis aſſignandum pro obſequio, quod impendunt, ne cogantur militare proprijs ſtipendijs, vt in d. cap. Charitatem, & c. Quicunque, 12. qu. 1. Sed hinc non ſequitur, vt in ipſa ordinatione ſit eis aſſignãdus titulus, adeo vt Ordinator aliàs teneretur de ſuo prouidere, vt clarè colligitur ex decreto Conc. Trid. d. c. 17. ſeſſ. 23. vbi exercentibus functiones minorum Ordinum iubetur aſſignari aliqua portio ex reditibus beneficiorum ſimplicium, vel fabricę Eccleſiæ. Ex quibus patet hanc poſteriorem ſententiam eſſe non tantum communem, ſed etiam de iure veriorem, quæ etiam ſeruatur de conſuetudine: nam Eccleſia Romana non conſueuit cogere Ordinatores ad prouidendum ordinatis ſine titulo niſi conſtitutis in ſacris, alijs verò in minoribus conſtitutis ita demum ſi Eccleſiæ inſeruiant, & aliunde non habeant vnde ſuſtententur, vt teſtãtur Authores vtriuſque ſententiæ ſupracitati, n. 5. & n. 10. verſ. Contrariam ſententiam.

Hodie ceſſat difficultas ex Decreto Conc. Trid. c. 2. ſeſſ. 21. vbi quamuis præmittatur ratio illa generalis ad quoſcunque Clericos, videlicet cum non deceat eos, qui diuino miniſterio adſcripti ſunt cum Ordinis dedecore mendicare, aut ſordidum aliquem quæſtum exercere, tamen deciſio reſtringitur ad Clericos ſacrorum Ordinum, & ſtatuitur, ne quis deinceps Clericus ſæcularis ad ſacros Ordines promoueatur, niſi prius legitimè conſtet eum beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens pacificè poſſidere. Et quoad hos innouantur pœnæ antiquorum Canonum. Quod & Nauarrus obſeruat in præalleg. conſil. 14. de tempor. ordinat. & de intellectu huius decreti. Vide quod ſcripſi in c. Epiſcopus, num. 25. & ſeqq. infra eod.

De Præbendis, & Dignitatibus.

Cap. Epiſcopus.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus, qui ordinauit aliquem ad ſacros Ordines ſine titulo, non habentem de ſuo vnde viuat, ei de proprio prouidere tenetur, donec aliquem titu-*

titulum fuerit conſequutus.

2 Licet talis iam eſſet in ſacro Ordine conſtitutus.

3 Intellectus huius capituli.

4 Diſpenſare non poteſt Epiſcopus cum ordinato ſine titulo ad aliquem ex ſacris Ordinibus, vt ſine nouo titulo ad altiores Ordines aſcendat, & refellitur contraria opinio Henriquez.

5 Ordinatus ad ſacros Ordines ſine titulo à pluribus Epiſcopis poteſt quemlibet in ſolidum conuenire ſuper alimentis.

6 Is tamen, qui non ordinauit, non tenetur ex facto Ordinatoris.

7 Ordinato ad ſacros ſine titulo beneficij, vel patrimonij Ordinator tenetur vita neceſſaria miniſtrare.

8 Alimenta quid comprehendant.

9 Et qua ratione taxari debeant.

10 Beneficium ſufficiens quod dicatur.

11 Quid in ordinato ad ſacros Ordines ſine titulo.

12 Et quid in Rectore Parochialis Eccleſiæ.

13 Et quid in eo, qui ratione nobilitatis, vel ſcientiæ pluribus indiget beneficijs.
Nobilis, & doctus pinguiora beneficia conſequi debet, quam ignobilis, & idiota, ibidem.

14 Papa cum ſcribit pro aliquo beneficiando in pluribus Eccleſijs, conſiderata qualitate perſonæ, quæ ſint conſideranda in beneficij aſſignatione.

15 Subſidium vitæ, & neceſſaria vitæ idem important.
Legatum ſimpliciter factũ puellæ pro ſubſidio vitæ, intelligitur factum pro alimentis, ibidem.

16 Ordinatus ad ſacros Ordines ſine certo titulo, ſi ex patrimonio ſuſtentari valeat, non poteſt petere alimenta ab Ordinatore, & nn ſeqq.
Et quid poſt Concil. Trid. num. 29.

17 Clerici non beneficiati habentes de patrimonio vnde viuant licitè poſſunt ad ſacros Ordines promoueri.
Et quid ex Conc. Trid. n. 24.

18 Ordinatus ad ſacros Ordines an poſſit petere alimenta ab Ordinatore, licet habeat patrimonium ſufficiens, ſi ad illius titulum expreſsè ordinatus non fuerit.
Et quid poſt Conc. Trid.

19 Patrimonium non efficitur titulus Eccleſiaſticus niſi hoc expreſſè ſit actum, & n. 33.

20 Ordinatus ſi habeat patrem diuitem, à quo poſſit exigere alimenta, non poteſt illa petere ab Ordinatore, & n. 23.
Secus poſt Conc. Trid. n. 26.

21 Pauper non dicitur qui patrem habet diuitem.

22 Aeſtimum patris filij reputatur, & n. 26.

24 Patrimonium hodie non eſt titulus ad ſacros Ordines niſi diſpenſatiuè, & n. 49. & 50.

25 Concilium Tridentin. c. 2. ſeſſ. 21. expenditur, & nn. ſeqq.

26 Patrimonium patris non eſt patrimonium filij, niſi interpretatiuè, & per iuris fictionem.

27 Obtinere dicitur qui habet ius in re, & legitimè poſſidet.

28 Veritas, & fictio opponuntur.

30 Patrimonium, ad cuius titulum Clericus eſt ordinatus, gaudet priuilegio bonorum Eccleſiæ, & num. 33.
Etiam in caſibus in iure non expreſſis, n. 40.
Et ſubrogatur in locum beneficij, n. 32. & 39.

31 Bona ſunt acceſſoria ad perſonam.

33 Patrimonium Clerici ad hoc vt indiſtinctè gaudeat priuilegijs bonorum Eccleſiæ, exigitur vt Clericus ad illius titulum fuerit expreſsè ordinatus.

34 Congregatio ſuper bono regimine conſuluit Congregationem Concilij de pluribus dubiis ſpectantibus ad interpretationem, c. 2. ſeſſ. 21.

35 Bona patrimonialia Clericorum non gaudent priuilegiis bonorum Eccleſiæ, niſi in caſibus à iure expreſſis.
Et qui ſint huiuſmodi caſus, n. 41.

36 Bona patrimonialia Clericorum præſcribuntur ſicut bona laicorum.

37 Reſtitutio in integrum non competit Clerico in bonis patrimonialibus, ſicut competit in bonis Eccleſiæ.

38 Compromittere poteſt Clericus in laicum de bonis patrimonialib. non autem de bonis Eccleſiaſticis.

40 Bona patrimonialia, ad quorum titulum Clerici ordinantur, cenſentur quaſi dotalia, & alienari non poſſunt ſine licentia Epiſcopi.

42 Bona patrimonialia Clericorum an, & pro qua parte ſint obnoxia ſolutioni onerum Cameralium.

43 Patrimonium, quod remanet Clerico beneficium reſignanti, gaudet priuilegio bonorum Eccleſiæ, pro ea tantum parte, quæ ad congruam illius ſuſtentationem ſufficiat.

44 Patrimonium reſignantis beneficium ſuccedit loco tituli, tametſi Epiſcopus hoc non declarauerit.

45 Subrogatio quæ fit iuris interpretatione, cenſetur fieri cum omnibus qualitatibus.

46 Beneficium, quod conſequitur iam ordinatus ad titulum patrimonij, non ſuccedit loco tituli.

47 Nec prohibetur reſignari à Concilio Trid.

48 Patrimonium, ad cuius titulum Clericus eſt promotus non poteſt ſine licentia Epiſcopi alienari, licet poſtea Clericus adeptus ſit beneficium ſufficiens.

50 Patrimonij titulus eſt ſubſidiarius in Clerico ad Ordines ſacros promouendo, non autẽ in iam promoto.

51 Titulus patrimonij de Epiſcopi licentia poteſt commutari in titulum beneficij, & è conuerſo.

52 Priuilegium exemptionis ab oneribus Cameralibus conceſſum patrimonio, donec Clericus aſſequatur beneficiũ, extinguitur adepto beneficio, nec reuiuiſcit per beneficij dimiſſionẽ, & nn. ſeqq. vſq. ad n. 63.
Contrarium n. 63. vſq. in finem, præſertim ſi dimiſſio ſit coacta, n. 66.

53 Dictio, donec, collata in incertum euentum importat conditionem.
Vel terminum temporis, n. 56.

54 Conditio ſatis eſt, vt per momentum temporis impleatur, licet implementum non duret.
Niſi non duret facto illius, qui conditionem impleuit, num. 61.
Aut niſi aliter conſtet de mente diſponentis, n. 64.

55 Legatum factum alicui cum filios habuerit, debetur nato filio, licet is poſtea decedat.

57 Ius ſemel extinctum non reuiuiſcit.

58 Fideiubens iudicatum ſolui donec lata fuerit ſententia diffinitiua, liberatur lata ſententia abſolutoria, licet illa poſtea reuocetur.

59 Diſpoſitio in primo actu verificatur ſi actus effectũ ſortitus fuerit.

60 Quod procedit in diſpoſitione legis, ſecus in diſpoſitione hominis.

61 Beneficium ſponte dimittendi non datur regreſſus ad ius ſemel extinctum.

62 Beneficij aſſecutio tractum ſucceſſiuum non habet, ſed vnico momento perficitur.

63 Ius ſemel extinctum ex certa ratione, vel cauſa reuiuiſcit ratione illa, vel cauſa ceſſante.

Con-

65 *Conditionem non ſufficit ſemel extitiſſe, vbi ſequitur effectus iuris.*

67 *Beneficium conſequutus à Principe, ſi facto Principis illud amittat, debet ad ſuam gratiam ipſo iure redintegrari.*

1 EPISCOPVS Qui ordinauit aliquem ad ſacros Ordines ſine titulo, non habentem de ſuo vnde viuat, ei de proprio prouidere tenetur, donec aliquem titulum fuerit conſequutus. Hoc dicit. Primò ponit dictū. Secundò exceptionem, ibi, *Niſi*.

2 Nota primò ibi, *Diaconum, vel Presbyterum*, non licere Epiſcopo ad vllum ex ſacris Ordinibus quemquam promouere ſine titulo, licet talis iam fuerit in ſacro Ordine conſtitutus: nam hic arctatur Ordinator ad præſtanda alimenta ordinato in Diaconum, vel Presbyterum, & ſic ei, qui priùs erat ſaltem Subdiaconus, vt hic per Decium in 1.
3 notab. Non enim placet expoſitio Hoſtienſis quod hoc c. loquatur ſecundum antiqua tempora, quādo Subdiaconatus pro ſacro Ordine non habebatur: etenim cùm cœperit haberi pro ſacro à temporibus Gregorij I. vt in c. Ante triennium, vbi plenè notatur, 32. diſt. & Vrbani II. vt refertur in c. A multis ſupra de ætat. & qualit. & Author huius capituli fuerit Alexander III. in Conc. Lateranen. qui ſedit multo poſt memoratos Pontifices; vtique ex hoc capite non fuiſſet prętermiſſus Subdiaconatus, qui multò ante iam vbique in Eccleſia reputabatur ſacer, vt in d. c. A multis, & c. Miramur de ſeru. non ordinand. Sed arbitror propterea hic nō fuiſſe factam mentionem Subdiaconatus, quia de illo non erat dubium: nam cum Epiſcopus per collationem Subdiaconatus primo ordinatum cōſtituerit in ſtatu, à quo non poterat retrocedere, & tamen titulum non aſſignauerit, abſque dubio obſtrictus erat illi in neceſſarijs prouidere, vt in cap. 2. ſupra eod. & inf. in c. Cum ſecundum. Sed de ordinato ad Diaconatum, vel Presbyteratum maior erat difficultas; quia cùm eſſet iam conſtitutus in ſacro ordine, non videbatur ei prohibendus aſcenſus ad ſuperiores Ordines, licet titulum non haberet, & hunc caſum vti magis dubitabilem voluit hic decidere Conc. Lateranen. ſtatuendo vt Epiſcopus teneretur alimenta pręſtare ordinato etiam ad Diaconatum, vel Presbyteratum, non obſtante quod iam eſſet in ſacro ordinę conſtitutus. Sed eſto hoc cap. loqueretur ſecundum tempora primitiuæ Eccleſiæ, adhuc tamen cum adſtringat Epiſcopum ad pręſtanda alimenta ordinato in Diaconum, vel Presbyterū, & ſic loquatur alternatiuè: profectò locum habet etiam in Epiſcopo, qui ordinauit aliquem in Presbyterum, non obſtante quod talis iam eſſet conſtitutus in ordine ſacro, ideſt Diaconatus, ad c. Inter cęteras ſupra de reſcript. & reg. in alternatiuis, de reg. iur.
4 lib. 6. Vnde incautè Henriquez in ſumm. lib. 10. de excomm. cap. 37. dub. 2. §. Contrarium, dixit Epiſcopum poſſe occultè diſpenſare cum ſic promoto, vt ſine nouo titulo ad altiores Ordines aſcendat, contra quem eſt tex. clarus hic vt ſupra ponderatus: nam ſi poſſet diſpenſare, vtique ordinando, non incideret in pœnam hìc ſtatutam, quia, quod legitimè factum eſt, pœnam non meretur, l. Gracchus, C. Ad legem Iuliam de Adulterijs: & ita in diſpenſatione arguit gloſſa in c. Nihil in ver. Aetatis, ſupra de elect. Tene igitur iura prohibere promotionem ad quemlibet ordinem ſacrum ſine certo titulo, & non ad Subdiaconatum tantùm. Sed & Conc. Trid. in cap. 2. ſeſſ. 21. diſtributiuè, & in plurali loquitur. videlicet, Ne quis Clericus ſæcularis ad ſacros Ordines promoueatur, &c. Ex
5 his notabiliter infero, vt ſi quis ſine titulo ad ſacros ordines promoueretur à pluribus Epiſcopis, puta ad Subdiaconatum ab Epiſcopo domicilij, ad Diaconatū ab Epiſcopo originis, & ad Presbyteratum ab Epiſcopo Beneficij iuxta tex. in c. Cum nullus de tempor. ordinat. lib. 6. Quilibet horum Epiſcoporum teneretur in ſolidum ei in neceſſarijs prouidere, & eſſet in optione ordinati hunc, vel illum conuenire, aut illius ſucceſſores vel hæredes ad quod vide quod ſcripſi in c. Cum ſecundū Apoſtolum, in quinta ampliat. verſ. Sed remanet dubium, num. 39. infr. eod. Cæterum ſi ſacros Ordi-
6 nes quis ſuſcepiſſet ab vno tantùm Epiſcopo, puta Beneficij, Epiſcopus domicilij, vel ordinis non eſſent cogendi; quia hæc Decretalis, & d. c. Cum ſecundum, hac obligatione non deuinciunt niſi ordinatores, vel ſucceſſores eorum.

7 Secundò nota, ibi, *neceſſaria*. Clerico ad Ordines promoto ſine certo titulo Ordinatorem teneri præſtare alimenta, ideſt cibaria, veſtitum, & habitationem, vt l. legatis, ff. de alim. & cib. legat.
8 item medicinas, ſalarium medici, ſtratum, ſiue lectum, & omnia ad victum neceſſaria, l. Sicut impendia, ff. de vſufruct. l. Verbo victus, ff. de verbor. ſignif. & notat Bartol. in l. Si cum dotem, §. Sin autem, num. 9. ff. ſolut. matrimonio, Iaſ. poſt alios in l. Cum hi, §. Qui tranſigit, num. 3. ff. de tranſact. Et hęc taxari debent ſecundum facultates Epiſcopi, & conditionem ordinati, l. Cum alimenta, ff.
9 de alim. & cib. legat. l. Plenum, §. 1. ff. de vſu, & habit. & notatur in cap. De multa infr. eod. cum alijs hic allegatis in gloſ. 2. atque ita hoc verbum, *neceſſaria*, in hac ſpecie exponit Goffred. in d. c. Cum ſecundum Apoſtolum. Et poſt eum Hoſtien. n. 15. Io. Andr. num. 5. in ver. neceſſaria, Butr. num. 11. Card. num. 9. in 18. notab. & Abb. num. 9. Petr. de Anchar. in c. Non liceat in 2. notab. ſupra eod. gloſ. 2. hic Butr. num. 7. & alij communiter. Et de Medicinis vide hic pleniùs per Anchar. n. 5. Obſeruā-
10 dum eſt tamen tribus modis quæri poſſe de beneficio aſſignando, ſecundum Hoſtien. in præd. Decretal. cùm ſecundum, num. 17. quem ſequitur ibi, Card. in 4. quæſt. & Io. Andr. in c. 1. num. 3. in verb.
11 Subſtan. infr. eod. lib. 6. Primo quoad ordinatum ad ſacros ordines, qui conqueritur de Ordinatore, vel præſentatore, & tunc locum habet quod dictum eſt ſupra de victu, & veſtitu, & hoc ſecundùm Io. And. dici poteſt beneficium neceſſarium.
12 Secundò, quoad Curatum Parochialis Eccleſiæ, & tunc requiritur vt beneficium ſit ſufficiens, ideſt quod ſibi, & ad minus vni Clerico, vel pluribus ſecundum quantitatem, & qualitatem Parochiæ ſufficiat in victu, & veſtitu, c. Vt quiſque Presbyter ſupra de vit. & honeſt. Cleric. & quoad hoſpitalitatem ſeruandam, & iura Epiſcopalia perſoluenda, vt in d. cap. 1. de Præben. lib. 6. in c. De Monach. ſupra eod. & in c. De ſupplen. negl. Prælatorū. Item quod prouidere poſſit perſonis coniunctis indigentibus, vt matri, amitæ, vel ſorori ſi habeat, cap. 1. ſupra de cohabitat. Cleric. & mulier. cum concord. de quibus ibi in gloſ. in ver. Canones & de tali ſufficiēter loquitur textus in c. Extirpandæ, infr. eod. & Conc. Trid. cap. 13. ſeſſ. 24. Tertiò quoad

quoad dignum, & egentem pluribus beneficijs
ratione nobilitatis, vel ſcientiæ, qui pinguiora
13 beneficia conſequi debet, quam ignobilis, & idio-
ta, vt c. De multa, in fine infr. eod. cum concord. de
quibus per Hoſtien. in d.c. Cum ſecundum, nu. 12.
in ver. Qualitate. Qui tamen num. 17. dicit hoc
14 præcipuè locum habere cum Papa ſcribit pro ali-
quo beneficiando in pluribus Eccleſijs, conſidera-
ta qualitate perſonę, vt in præallegato, cap. De
multa, & formam quam tunc dare conſueuit Cu-
ria, ponit ibidem, Io. Andr. ſuper ver. Ratio. Sed
& facultates ipſius videntur conſiderandę, l. Cum
plures, §. penult. ff. de adminiſtrat. tut. Item hone-
ſta conſuetudo patrisfamilias, arg. l. vel vniuerſo-
rum, ff. de pignorat. act. & l. Qui ſemiſſes, ff. de
vſur. Rurſus mos Patriæ in his omnibus ſpectan-
dus eſt: nam etiam ęqualibus perſonis minus bene-
ficium ſufficeret in prouincia Prouincię, quàm in
Anglia, vbi maiores expenſæ fieri conſueuerunt,
ad hoc c. Quiſque, 41. diſt. c. Cum Apoſtolus, §. fin.
infr. de cenſib. & c. Cæterum de donat. Potiſſimũ
habenda eſt ratio facultatum Eccleſiarum, quæ
prouidere coguntur, vt notatur in c. Quoniam ſu-
pra de vit. & honeſt. Clericorum. Ac demum alia
attendi debent, quę notantur in c. Cum adeo ſu-
pra de reſcript. in gloſ. in ver. Sufficientem.

15 Tertiò nota, Neceſſaria vitæ, & ſubſidium vitæ
eſſe ſynonyma, & idem importantia. Vnde infer-
tur vt legatum ſimpliciter factum puellę pro ſubſi-
dio vitę intelligatur factum pro alimentis, vt l. Fi-
lia, & ibi Baldus, C. de Patr. Poteſt. & tenet hic
Dec. num. 11 & 12.

16 Quartò nota, Epiſcopum, qui ordinauit ali-
quem ad ſacros Ordines ſine titulo, non obligari
ad alimenta ei ſubminiſtranda ſimpliciter, & ab-
ſolutè, ſed in ſubſidium dumtaxat videlicet cum
ordinatus de patrimonio viuere non poteſt, vt cla-
rè probant illa verba, [Niſi talis de ſua, vel pater-
na hæreditate ſubſidium vitę poſſit habere.] Idem
innuit littera ibi, *vitæ neceſſaria*. Ergo ſi diues eſt
ordinatus, quod petit intus habet, vt arguunt Ho-
ſtien. in princ. Io. Andr. num. 1. & vt inquit, gloſ. 1. in
c. Tuis inf. eod. Iudicium ſibi manducant, & bibũt
17 qui de ſuo habent, & alienum recipiunt, c. Quo-
niam quicquid 16. quæſt. 1. Idemque colligitur ex
d. c. Tuis, vbi Clerici non beneficiati habentes ex
patrimonialibus vnde viuant licitè poſſunt ad ſa-
cros Ordines promoueri, & per conſequens ordi-
nator ex facto à iure permiſſo non eſt puniendus,
vt dictum eſt ſupra in 1. notab. num. 4. & tenet ex-
preſsè Innoc. hic num. 1. dicens: Nota non cogi
ordinatorem ordinato prouidere per Decretal. cũ
ſecundum infr. eod. ſi patrimonio ſuſtentari valeat,
arg. c. Paſtor, & c. Clericos, 1. quæſt. 2. idem firmat
Hoſtien. num. 1. in ver. Niſi; vbi ait ex hoc c. eui-
denter colligi, vt ordinato qualitercunque diuiti,
& qui ſibi poteſt ſufficere, non cõgatur Epiſcopus
prouidere; vnde & talis poteſt ordinari nullo ti-
tulo aſſignato, vt in d.c. Tuis infr. eod. & ſequun-
tur Doctores infra citandi num. ſeq. verſ. Sed op-
poſitum.

18 Sed hic incidit quæſtio, An ad hoc vt Epiſcopus
ſit ſolutus obligatione ſuppeditandi alimenta Cle-
rico ad ſacros Ordines promoto ſine certo titulo,
ſufficiat vt ordinatus habeat ex bonis patrimonia-
libus vnde viuere poſſit; an verò requiratur vt fue-
rit expreſsè ordinatus ad titulũ patrimonij. Ioan.
& Goffred. hic tenuerunt hoc nõ ſufficere, ſed opor-
tere vt ad titulum patrimonij fuerit expreſsè ordi-
natus. Idemque inſinuat Innoc. num. 2. dum ait,
Neceſſariũ eſſe vt ordinator, & ordinatus expreſ-
sè conſentiant vt de patrimonialibus viuat; alio-
quin poſſe ordinatum petere beneficium ab ordi-
natore, licet propter hoc patrimonium eius non
fiat Eccleſiaſticum.

Sed oppoſitum cenſuerunt Tancred. & gloſ. fin.
exiſtimantes ſatis eſſe vt promotus habeat ex bo-
nis patrimonialibus vnde ſuſtentari valeat, quia
intelligitur tacitè ordinatus ad titulum patrimo-
nij; & hanc partem amplectitur, Hoſtien. num. 2.
dicens opinionem Ioannis, & Goffred. eſſe contra
hunc tex. & c. Cum ſecundum, 1. reſponſ. verſ. Cum
enim à Cleros, & c. Tuis infr. eod. Idem tenet glo.
3. in c. Si Epiſcopus, infr. eod lib. 6. & conſentiunt
hic Io. Andr. num. 2. in ver. Niſi talis, Anton. de
Butr. in 2. notab. dicens: Nota quòd ad hoc vt ceſ-
ſet obligatio iſta, ſufficit Clericum habere patri-
monium vnde ſuſtentari poſſit, licet non aſſigne-
tur in titulum, Petr. de Anchar. in 3. notab. Abb.
num. 2. in vlt. notab. & Decius, n. 6.

19 Verum Cardinal. num. 7. in 7. quęſt. dicit vtram-
que opinionem eſſe veram: nam Clericus intelli-
gitur tacitè ordinatus ad titulum patrimonij quo-
ad excludendam actionem per conditionem hu-
ius Capituli, & concordantium; ideſt quamuis
non fuerit expreſsè ordinatus ad titulum patri-
monij, tamen ſi verè patrimonium habeat vnde
viuere poſſit, non habet actionem ad alimenta
contra ordinatorem, & hoc reſpectu intelligitur
tacitè ordinatus ad titulum patrimonij, & ita pro-
cedit opinio Gloſ. Tancred. & Hoſtien. ſed non
cenſetur ad titulum patrimonij ordinatus quoad
hoc vt patrimonium fuerit effectus titulus benefi-
cij Eccleſiaſtici; & ſic procedit ſecunda opinio,
Ioann. Goffred. & Innoc. Eamdem diſtinctionem
ante Cardinal. poſuit Gloſ. Ioannis Andr. in c. Si
Epiſcopus, in ver. Titulum infr. codẽ lib. 6. in addi-
tione, vbi ait: [Licet ad obligationem, de qua
hic loquimur, ſequar Tancred. & Hoſtien. non ta-
men dico patrimonium eſſe titulum, niſi expreſsè
fuerit ſic actum.] Et pro primo huius diſtinctio-
nis membro vide tex. in cap Poſtulaſti ſupra de re-
ſcript. qui eſt Gloſ. Capituli cum ſecundum Apo-
ſtolum, vbi habetur, Sedem Apoſtolicam per il-
lam formã voluiſſe ſuccurrere neceſſitatibus pau-
perum Clericorum. Ergo ſi ex bonis patrimonia-
libus habeant vnde commodè viuere poſſint, non
intendit cogere ordinatorem ad alimenta eis prę-
ſtanda.

20 Ex his infert Decius hic num. 7. vt ſi ordinatus
tempore promotionis haberet patrem diuitem,
vel alium coniunctum, à quo poſſet exigere alimẽ-
ta, non obligaretur Epiſcopus; & dicit hoc ſenti-
re Imolam hic col. 2. verſ. Vltimò potes notare.
21 Ad quod facit, quia pauper non dicitur qui patrẽ
habet diuitem, vt cap. 1. infr. de Magiſtr. ibi, ne
pauperibus qui parentum opibus iuuari non poſ-
22 ſunt, ſubtrahatur, & quia æſtimum patris filij re-
putatur, vt notat gloſ. in l. 2. in ver. Poteſtate, l. qui
ætatè lib. 10. Qua de re plura ſcribit Alex. in l. 1. in
ſuis, ff. de liber. & Poſthum. ad idem confert. text.
in c. Clericos, 1. quæſt. 2. ibi, *Quibus parentum, &
propinquorum nulla ſuffragantur bona.* & cap. vlt.
23 ad finem 16. quęſt. 1. Quod tamen limitat Decius,
n. 10. vt procedat dummodo pater teneatur ali-
menta filio præſtare: fortè quia filius propter di-
gni-

gnitatem, non poteſt ſibi proprijs manibus victum quærere, ſecundum ea quæ notantur per Bartolum in l. Si quis, §.2. in ver. Sed filius, poſt gloſ in ver. Vt operis, ff. de libert. agnoſc. aliàs ſecus, vt hic latius per eum.

24 Tu aduerte; nam ſupraſcriptas Doctorum opiniones hodie non obſcurè ſuſtulit S. Tridentin. Synodus, in c.2. ſeſſ.21.

Primo enim dum ſtatuit, ne quis Clericus ſæcularis deinceps ad ſacros Ordines promoueatur, niſi prius legitimè conſtet eum beneficium Eccleſiaſticum pacificè poſſidere; patrimonium verò, vel penſionem obtinentes ordinari poſthac non poſſint niſi illi, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum: apertè ſuſtulit diſpoſitionem cap. Tuis, infr. eod. ſecundum quam Clerici non beneficiati licitè poterant ad ſacros Ordines promoueri ad titulum patrimonij; quod etiam licebat in vim huius Decretalis, ſecundum intellectũ Io. Andr. & Doctorum exponentium verba illa, *certo titulo*, ſcilicet beneficij, vel patrimonij: nam hodie ſolùm beneficium eſt titulus legitimus ad ſacros Ordines; patrimoniũ verò non niſi diſpenſatiuè, quemadmodum etiam aliàs declarauit ſacra Congregatio eiuſdem Concil. Interpres. Et propterea Concilium vtitur illis verbis, *ſtatuit ne deinceps*, quæ oſtendunt hanc prouiſionem eſſe ius nouum, vt notat gloſ. in Clem. Eos, in ver. Deinceps, de Regular. Ideoq; colligitur ex dictione illa, *poſthac*, quę idẽ importat quod *deinceps*, ſeu *de cætero*, vt l. Si quis poſthac, C. de bon. Proſcriptor.

25 Rurſus Concil. ibidem correxit opinionem gloſ. Tancred. & Hoſt. de qua ſupra in 18. verſ. Sed oppoſitum, qui dixerunt Clericum, ſi patrimonium habeat, ordinari poſſe etiam nullo titulo aſſignato, & tacitè ad titulum patrimonij ordinatũ cenſeri: nam poſt Concilium non ſufficit vt habeat patrimonium, ſed exigitur vt expreſsè ad patrimonij titulum ordinetur diſpenſatiuè ob neceſſi-
26 tatem, vel vtilitatem Eccleſiæ. Ad hæc dum Conc. in verſ. Eo quoque diſpoſuit vt priuſquam Clerici ordinentur ad titulum patrimonij, conſtare debeat patrimonium illud verè ab eis obtinendum: ſatis clarè improbauit opinionem Imolæ, & Decij exiſtimantium Clericum poſſe ad ſacros Ordines iure promoueri, ſi patrem habeat diuitem, vt dictum eſt ſupra num. 20. Quandoquidem patrimonium patris non eſt patrimoniũ filij, verè, ſed interpretatiuè, ſeu per quandam iuris fictionem, ſecundum quam pater, & filius cenſentur vna, & eadem perſona, c. Contradicimus, §. Hac auctoritate, 35. q. 3. vt notat gloſ. præallegata in l.2. in ver. Poteſtate, C. de his, qui ætate ſe excuſant, lib. 10. At ex Conc. huiuſmodi præſumptio, ſeu fictio non ſufficit; quemadmodum nec ſufficit vt pater teneatur filio ad alimenta: ſed exigitur vt promouendus patrimoniũ illud verè obtineat.

27 Obtinere autem nõ dicitur qui actionem habet, vel ius ad rem, ſed qui habet ius in re, & legitimè poſſidet, vt notat Archid. in c. Si gratioſè, nu. 1. verſ. Nam cum non habeat ius in re, de reſcript. lib.6. & Alberic. in Dictionar. in ver. Obtinere, ſicut habere, eſt cum effectu habere, vt l. Nomen
28 filiarum, §. Habere, ff. de verbor. ſignif. Et aduerbium illud, *verè*, fuit appoſitum à Conc. ad huiuſmodi fictiones excludendas: nam veritas, & fictio opponuntur, vt l. qui in vtero, ff. de ſtatu hom. & l. ſi pater familias, §. qui duos, ff. de adopt. & aliud eſt eſſe tale, aliud haberi pro tali; quod pluribus exornat Oldrad. conſ. 67. Quæſtio talis eſt, num. 4. verſ. Hæc autem multum refert. Præſertim verò, quia Concilium pauló poſt adiecit vt patrimonium illud deinceps ſine licentia Epiſcopi alienari non poſſit, quæ verba non conueniunt niſi bonis verè aſſignatis in titulum, non autem bonis paternis, quorum pater liberam habet diſpoſitionem, l. Cum oportet, & l. Cum non ſolum, C. de
29 bon. quæ liber. Ac demum dum Concilium in d. c. 2. ſeſſ. 21. in extremis verbis innouauit pœnas antiquorum Canonum, C. Ideſt huius c. & c. Cum ſecundum, infr. eod. non autem, c. Neminem, & c. Sanctorum, 70. diſt. vt S. Congreg. declarauit, videtur ſuſtuliſſe opinionem Hoſtien. Io. Andr. Butr. & aliorum, de quibus ſupra nu. 18. verſ. Sed oppoſitum, qui dixerunt ad hoc vt Epiſcopus eximatur à pœna, ſeu obligatione præſtandi alimenta, ſufficere vt Clericus habeat patrimonium, vnde ſuſtentari poſſit, licèt ad illius titulum non fuerit ordinatus. Hodie enim hoc videtur corrigi, quia cum patrimonium non ſit titulus ad ſacros Ordines niſi diſpenſatiuè, ex eo quod Clericus habeat vnde viuat, non videtur ſatisfactum Concil. quod voluit neminem ordinari niſi ad titulum beneficij, excepta cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiarum; & conſequenter cum Epiſcopus non ſeruauerit formam ſibi præſcriptam, videtur incidiſſe in pœnam, de qua hic, & in d. c. Cum ſecundum, à Concilio innouatam; & ſic obligari ad prouidendum ordinato de competẽti beneficio Eccleſiaſtico, ne alioquin inueniatur Clericus ad ſacros Ordines promotus ſine titulo beneficij, nulla ſubſiſtente cauſa neceſſitatis, vel commoditatis Eccleſiæ, tutius tamen eſſet ſuper hoc dubio S. Congregationem conſulere.

30 In gloſ. fin. nota diligenter hanc gloſ. & ex ea collige bona patrimonialia, ad quorum titulum Clericus eſt ordinatus, gaudere priuilegijs bonorum Eccleſiæ, prout hanc gloſ. ad hoc ponderat. Felin. in c. Eccleſia S. Mariæ, num. 10. de Conſtitut. Et Dec. hic num. 20. rationem aſſignat gloſ. quia talis de foro Eccleſiæ factus, licet non habeat Eccleſiam: & allegat iura in c. Eccleſiarum ſeruos, 12. q. 2. & c. Sunt, 16. q. 1. Sed hæc ratio, & iura allegata includunt quoad priuilegium in perſona,
31 non autem in rebus. Abb. verò hic num. 4. dicit hoc ideo eſſe, quia bona ſunt acceſſoria ad perſonam, & propter pręrogatiuam perſonæ ſæpè priuilegiantur bona, vt l. 3. C. de Epiſcop. & Cleric. melior text. eſt in c. Similiter, 16. qu. 1. Verùm hæc ratio Abbatis generalis eſt ad omnia bona patrimonialia Clericorum, quæ tamen non gaudent priuilegijs rerum Eccleſiaſticarum, niſi in caſibus expreſſis in iure, vt dicam infra num. 35. & ſeqq. & è contra nimis ſtricta eſt alia ratio, quam reddit gloſſa in c. Ex litteris, in ver. Obligata, infr. de pignor. ait enim res Clericorum propterea gaudere eod. priuilegio, quo res Eccleſiæ, iuxta text. in d. cap. Similiter, 16. q. 1. quia ſunt obligatæ Eccleſiæ, ſi malè adminiſtrauerint. Hanc enim rationem meritò refellunt hic Butr. num. 8. & Abb. num. 4. nam ſi ratio gloſ. procederet, ſequeretur vt Clericus non habens beneficium non gauderet illo priuilegio. Dic ergo veram rationẽ eſſe, quia patrimonium, ad cuius titulum Clericus eſt promotus, ſubrogatur in locum beneficij, & id-

& idcirco ſapit illius naturam, §. Fuerat, Inſt. de actiõ. cum ſimilibus, vt latius dicam infr. n. 43.

33 Ad vnum tamen aduerte, quia dum gloſ. noſtra dicit patrimonium Clerici ordinati ſine titulo beneficij gaudere priuilegio bonorũ Eccleſiæ; etiamſi patrimonium illud non fuerit ei expreſsè aſſignatum in titulum, hoc à DD. non admittitur; quia ad hoc vt patrimonium Clerici gaudeat generaliter, & indiſtinctè priuilegijs bonorum Eccleſiaſticorum, requiritur vt Clericus ad illius titulum fuerit expreſsè ordinatus, ſecundũ opinionem Io. Goffred. & Innoc. hic, & gloſ. in c. Si Epiſcopus in ver. Titulum, infr. eod. lib. 6. quæ à Doctoribus communiter recipitur, vt patet ex dictis ſupra num. 19. & ſuſiùs patebit ex his, quæ dicentur infr. in præludijs quæſtionum ſubſequentium.

34 Sacra Congregatio ſuper Bono Regimine conſuluit S. Congregationem Concilij ſuper dubijs infraſcriptis.

Primo, Clericus ordinatus ad titulum beneficij reſignauit illud non conſtituto ſibi auctoritate Principis, vel Ordinarij certo patrimonio, ſed ſolum narrato in reſignatione quod habebat patrimonium ſufficiens ad vitam.

Quæritur, an hoc patrimonium in totum, vel pro aliqua parte, & pro qua conſequatur immunitates conceſſas patrimonio, ad cuius titulum Clericus ordinatur.

Secundo, Clericus ordinatus ad titulum patrimonij conſequitur beneficium ſufficiens ad vitam.

Quæritur an dictum patrimonium amittat immunitates ei conceſſas in ordinatione.

Tertio, Clerico ordinato ad titulum patrimonij fuit conceſſum priuilegium particulare reale ob oneribus cameralibus, donec conſequatur beneficium: obtinuit beneficium, & poſtea illud dimiſit.

Quæritur, an dictum priuilegium, quod ceſſauit per aſſecutionem beneficij redeat ad primæuam eius naturam per eiuſdem beneficij dimiſsionem.

35 Pro clariori ſolutione harum dubitationum præmittendum eſt bona patrimonialia Clericorũ hoc differre à bonis, ad quorum titulum Clerici ordinantur, quod illa nõ gaudeant priuilegijs bonorum Eccleſiæ, niſi in caſibus à iure expreſsis, & hoc pro regula conſtituunt, Anton. de Butr. Imol. & Abbas in c. Si diligenti, de præſcript. Rom. in l. Vſucapionem, ff. de vſucap. Felin. poſt alios in c. Eccleſia S. Mariæ, ſub num. 8. verſ. Sed nihilominus, de Conſtitut. Andr. Barbat. ibidem n. 50. & Decius hic num. 18. qui teſtatur hanc eſſe com-

36 munem opinionem: ideoque bona patrimonialia Clericorum præſcribuntur ſicut bona laicorum, vt notat gloſ. 1. in c. Poſſeſsiones, 16. q. 4. Roman.

37 ſing. 463. Butr. & Abbas in d. c. Si diligenti. Rurſus in his bonis non competit Clerico reſtitutio in integrum, ſicut competit in bonis Eccleſiæ, vt notat Specul. in tit. de reſtit. in integrum, §. Qualiter, verſ. Sed nunquid, & gloſſ. 2. in Clem. 1. eo-

38 dem tit. Item poteſt Clericus de his propria auctoritate compromittere etiam in laicum, quod non poteſt de Eccleſiaſticis, gloſ. 2. in d. c. Si diligenti, & plura alia exempla congerunt, Abb. & Felin. loc. cit.

39 At verò bona, ad quorum titulum Clerici ordinantur, habent indiſtinctè omnia priuilegia, & exemptiones, quæ competunt bonis Eccleſiæ, in quorum locum ſunt ſubrogata, gloſ. fin. hic Felin. in d. c. Eccleſia S. Mariæ, num. 10. vbi aſſerit hæc bona gaudere priuilegijs bonorum Eccleſiæ, etiã in caſibus à iure non expreſsis; quia cùm ſubrogentur loco beneficij, non videtur deinceps eſſe ſimplex patrimonium temporale, & profanum, ſed quædam quaſi ſpiritualis merces, & præmium pro ſeruitijs altari exhibendis, quod latius proſequitur, & ab obiectis ruetur Anton. Burgoſ. in repetitione eiuſdem c. num. 130. & ſeq. verſ. Limitant Moderni.

40 Atque inde fit, vt bona patrimonialia licet poſſit Clericus alienare, etiam inconſulto Ordinario, aliud tamen ſit ſi ad eorum titulum fuerit ordinatus, quia tunc cenſentur effecta quaſi dotalia, atque alienari non poſſunt abſque ſolemnitatibus &c. vt docuit Hoſtien. in c. Tuis, num. 1. infr. eod. quem ibi ſequuti ſunt Io. Andr. num. 6. verſ. Hoſtien. dicit, Cardin. Zabarel. num. 3. verſ. Septimo quæro, Butr. & Anchar. in fin. & Imol. nu. 11. vbi teſtatur de communi, Io. de Anania num. 6. verſ. An autem iſte Clericus, Anton. Burgoſ. poſt alios in d. c. Eccleſia S. Mariæ, num. 144. de Conſtitut. Quod clarius hodie eſt ſancitum decreto Concilij Trid. c. 2. ſeſſ. 21.

41 Caſus autem à iure expreſsi, in quibus bona patrimonialia Clericorum bonis Eccleſiaſticis æquiparantur, ſunt immunitas à collectis, atque à iuriſdictione ſæculari, priuilegium fori, & alij plures, quos cumulat Felinus in d. c. Eccleſia S. Mariæ, num. 7. & ſeq.

42 Cæterùm quoad immunitatem à collectis, etſi inſpecta iuris communis diſpoſitione nulla ſit differentia inter alia bona patrimonialia Clericorũ, & bona, ad quorum titulum Clerici ſunt ordinati, ſed omnia indiſtinctè ſint immunia ab illarum exactione, vt proximè dictum eſt, vt probatur in c. 1. de Immunit. Eccleſ. lib. 6. & in c. Quamquam, de cenſibus, eod. lib. tamen ſtantibus Bullis Paul. III. & Pauli IV. Clementis VIII. Pauli V. & aliorum Summorum Pontificum reuocatorijs quarumcũque exemptionum, & immunitatum à ſolutione onerum cameralium, S. Congregatio ſuper Bono Regimine ſæpius mandauit adſtringi Eccleſiaſticos, & alios priuilegiatos ad ſolutionem huiuſmodi onerum, niſi libertatem præſcripſerint, præterquam ex bonis patrimonialibus, ad quorum titulum Clerici ad ſacros Ordines ſunt promoti.

Quod tamen non modicam patitur difficultatem, quia reuocationes huiuſmodi non afficiunt exemptiones, quæ de iure competunt Eccleſiaſticis, prout expreſsè declarauit Paulus V. in Conſtitutione ſua, quæ incipit, *In maximis*, in Bullar. tom. 3. pag. 188. ibi, *Volumus autem, ac declaramus noſtræ intentionis non eſſe reuocare exemptiones, & immunitates quibuſcunque perſonis Eccleſiaſticis tam Sæcularibus, quam Regularibus de iure competentes.*

Nec tolli obicem, quod ordinationes, vt præfertur, editæ à S. Congregatione referri debeant ad onera, quę copulatiuè ſunt certa, realia, & inuariabilia, à quorum ſolutione Eccleſiaſtici non ſunt exempti, vt in deciſ. Rotæ in cauſa Bruduſina gabellæ coram Penia cum ſuis concordan. quam ſæpius probauit S. Congregatio ſuper controuerſijs iuriſdictionalibus. Quoniam ſi tales ordinationes ita eſſent intelligendæ, à ſolutione prædictorũ onerum non fuiſſent excipienda bona, ad quorum titu-

titulum Clerici ſunt ordinati; quia ſolutioni illorum etiam hęc bona ſunt obnoxia, perinde ac bona Eccleſiarum, vt in prauallegat. deciſ. Verũ quicquid ſit in hac diſputatione ſupponenda eſt differentia inter patrimonium, ad cuius titulum Clericus eſt ordinatus, & alia bona patrimonialia Clericorum, vt illud quidem ſit immune à ſolutione onerum Cameralium, hæc autem non item.

43 Atque hoc ſuppoſito, ad primam quæſtionem videtur reſpondendum, patrimonium illud, quod remanet Clerico beneficium reſignanti, conſequi immunitates conceſſas patrimonio, ad quod Clericus ordinatur pro ea tantum parte, quæ ad congruam Clerici ſuſtentationem ſufficiat. Nam etſi

44 Concilium d. cap. 2. ſeſſ. 21. tantum diſponat, vt beneficium, ad cuius titulum Clericus eſt promotus, reſignari non poſſit niſi conſtito, quod ipſe aliunde viuere commodè poſſit, nec vlterius procedat, arctando ordinarios ad certum patrimonium pro titulo reſignanti conſtituendum: tamen bona illa, quæ ex Concilio debet habere Clericus reſignans, videntur ſuccedere loco tituli, etiamſi hoc Epiſcopus non declarauerit: alioquin Concilium minimè proſpexiſſet decori Ordinis Clericalis, quia Clericus dimiſſo beneficio poſſet poſtea bona illa ad libitum alienare, ſi loco tituli non ſuccederent, ſecundum opinionem Hoſtien. & communem in d. c. Tuis, infr. eod. atque ita cogeretur aut cum ordinis dedecore mendicare, aut ſordidum aliquem quæſtum exercere, contra expreſſam rationem, d. c. 2. Accedit quod cum de iure communi bona Clerici ſimpliciter ordinati non ſubrogentur loco tituli, niſi quoad hoc, vt Clerico non competat conditio aduerſus Epiſcopum ordinantem, ex cõmuni ſententia in d. c. Tuis, & in d. cap. Eccleſiæ S. Mariæ, de Conſtitut. vt dictum eſt ſupra nu. 19. ſuperuacaneum eſſet hac in parte Trid. Conc. decretum, ſi nihil adderet diſpoſitioni iuris communis. Quamobrem vt Clericorum dignitati ſatis conſultum ſit, & Concilij prouiſio in re tam neceſſaria inanis non videatur, ea bona quæ ſuperſunt Clerico beneficium reſignanti intelligi debent ſubrogati in locum tituli inalienabilis, licet Epiſcopus id non expreſſerit, ad hoc optimus, text. in l. Si donatę, §. 1. ff. de donat. inter virum, & vxor. & in l. Filiæ, §. fin. ff. de condit. & demonſtrat.

45 Hæc autem ſubrogatio, cum fiat iuris interpretatione, intelligenda eſt fieri pro ea tantum parte, quam ius requirit; pro ea nimirum, quæ ad vitam Clerici congruè ſuſtentandam ſit ſatis. Neque enim aliud exigit Concilium in d. cap. 2. Et ſubrogatio legis cenſetur fieri cum omnibus qualitatibus, & conditionibus eius, in cuius locum fit, l. 1. §. Hæc actio, & ibi notat Bartol. ff. Si quis teſtamen. liber. eſſ. iuſſ. fuer. Iaſon in l. Licet Imperator. nu. 25. ff. de leg. 1. Quæ autem dicatur congrua ſuſtentatio, & ad quam rationem taxari debeat, prolixè explicatum eſt ſupra in 2. notab. à num. 8.

46 Secundæ quæſtionis ſolutio ex eo videtur pendere, An beneficium, quod conſequitur Clericus promotus ad titulum patrimonij, ſuccedat loco tituli, ita vt ex Concilio reſignari non poſſit. Nam ſi ſuccedit, patrimonij titulus extinguitur per acquiſitionem alterius tituli Eccleſiaſtici; ſicut dicimus de nouatione, quæ priorem obligationem extinguit, & in aliam transfundit, l. 1. ff. de nouat. & de obligatione Epiſcopi ordinantis aliquem ſine titulo, quæ extinguitur, eo ipſo quod ordinatus aſſequitur beneficium, vt hic, & in c. Cũ ſecundum, inf. eod. Sin autem beneficium non ſuccedat loco tituli; tunc patrimonium, ad cuius titulum Clericus eſt promotus, retinebit ſua iura, & priuilegia, arg. leg. Sancimus, C. de teſtam. Videtur autem dictum beneficium non ſuccedere loco tituli, quia cum Clericus habeat titulum patrimonij ex prouiſione hominis, ceſſat titulus beneficij ex prouiſione legis, l. fin. C. de pact. conuent. cum ſimil. Ac præterea Concilium iuſſit Clericos ordinari cum titulo ſufficienti, ne cogerentur mendicare in opprobrium Ordinis Clericalis. Quæ ratio ceſſat, vbi Clericus eſt iam promotus ad titulum patrimonij inalienabilis; ac proinde nulla ratio ſuadet, vt beneficium intelligi debeat ſubrogari in locum patrimonij, ad cuius titulum Clericus promotus fuerat. Quam interpretationem

47 ſæpius videtur ſequuta S. Congregatio Concilij. Aliquando enim cenſuit decretum d. c. 2. ſeſſ. 21. dum prohibet reſignationem beneficij, ad cuius titulum quis fuit ordinatus, non comprehendere reſignationem illius beneficij, quod poſtea conſequutus eſt Clericus iam promotus ad titulum patrimonij, ſed patrimonium ipſum remanere inalienabile. Ergo ex ſententia S. Congregationis beneficium illud non eſt loco tituli, neque extinguit antecedentem titulum patrimonij, & conſequenter patrimonium non amittit propterea im-

48 munitates ei conceſſas in collatione Ordinum. Aliquando etiam reſpondit patrimonium alienari nõ poſſe ſine licentia Epiſcopi, etiãſi promotus adeptus ſit beneficium ſufficiens, &c. Ergo titulus patrimonij ex S. Congregatione non extinguitur per aſſecutionem beneficij; Nam ſi extingueretur, alienari poſſet etiam Epiſcopo inconſulto, ex communi ſententia in d. c. Tuis inſ. eodem vt patet ex dictis ſupra nu. 42. Cuius quidem deciſionis potiſſima ratio fuit, quia ſi Clericus adepto beneficio alienare poſſet patrimonium ſine licentia Epiſcopi, poſſet poſtea etiam beneficium illud deſignare in fraudem Concilij, quia decretum d. cap. 2. non arctat Clericum reſignantem, niſi ad faciendam mentionem, quod ad illius beneficij titulum ſit promotus. Hoc autem caſu Clericus poſſet tutò ſubijcere ſe fuiſſe promotum ad titulum beneficij, quod poſtea adeptus fuit; quia vtcunque ſuccederet in locum tituli, ſemper tamen verum eſſet eum non fuiſſe promotum ad illum titulum, ſed ad titulum patrimonij, atq; ita Clericus vtroque titulo deſtitutus cogeretur mendicare in opprobrium Ordinis Clericalis, quod tantopere abhorrent Sacri Canones, vt c. Diaconi ſunt 93. diſt. & c. Poſtulaſti ſupra de reſcript. Quare huic interpretationi fauet expreſſa mens Concilij. Verba autem non aduerſantur, quia illorum ſenſus non eſt vt bona, quæ ſine licentia Epiſcopi prohibentur alienari, donec ordinatus beneficium Eccleſiaſticum ſit adeptus, alienari deinde poſſint ſine licentia Epiſcopi; ſiquidem verba illa, *ſine licentia Epiſcopi*, poſita ſunt ad oſtendendam differentiã, quę conſtituitur inter eadem bona, antequam Clericus ſit aſſecutus illud beneficium, & poſt quam illud aſſecutus eſt, vt prius quidem nec de ipſius Epiſcopi conſenſu poſſint alienari, poſtea verò poſſint, ſed de conſenſu Epiſcopi tantum. Alioquin ſi alius eſſet dictorum verborum ſenſus, ſequeretur vt dum Concilium prohibet Clerico alienatio-

nem patrimonij ſine licentia Epiſcopi, donec beneficium ſit adeptus, cenſeretur à contrario ſenſu illam permittere de Epiſcopi licentia. Quod
49 eſſet maximè abſurdum. Neq; obſtat quod titulus patrimonij non ſit titulus ad Ordines niſi diſpenſatiuè, eò quod non poſſint Clerici indiſtinctè ordinari ad eiuſmodi titulum, ſed illi tantum, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate vel commoditate Eccleſiarum ſuarum, vt ſtatuitur in d. cap. 2. Et conſequenter per aſſecutionem beneficij, qui eſt titulus approbatus à Sacris Canonibus, prior titulus minus Canonicus, & ſubſidiarius extinctus cenſeri debeat, arg. §. Sciendum. inſtit. de ſatiſdat. tutor. l. 1. & per totum, ff. de Magiſtrat. conuent. Nam obiectum tollitur, quia Concilium d. cap. 2. non conſtituit differentiam, an Clericus promotus ad titulum patrimonij aſſequatur beneficium Eccleſiaſticum, vel aliud ſufficiens habeat vnde viuere poſſit: Imò vtroque caſu permittit Clerico alienationem patrimonij; loquitur enim alternatiuè, vt patet ibi, *remitti nullatenus poſſint, donec beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens ſint adepti, vel aliunde habeant vnde viuere poſſint*, & ſic ſufficit alterutrum verificari, vt c. Inter cæteras ſupra de reſcript. & regula in alternatiuis de regul. iur. lib. 6. Ergo quemadmodum per aſſecutionem aliorum bonorum non extinguitur prior titulus patrimonij; ita nec per aſſecutio-
50 nem beneficij. Neque enim titulus patrimonij eſt ſubſidiarius, niſi cum agitur de Clerico promouendo: Eo enim caſu ordinari non debet, niſi pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiæ; at vbi eſt
51 iam promotus, Concilium non improbat tituli commutationem; quinimo ex Concilio permittitur tranſitus à titulo beneficij ad titulum patrimonij, vt ibi, *Neque ea reſignatio admittatur, niſi conſtito quod aliunde viuere commodè poſſit*.

52 Ad tertiam quæſtionem videtur reſpondendum ſpeciale priuilegium, quod ceſſauit per aſſecutionem beneficij, minimè reuiuiſcere per eiuſdem
53 beneficij dimiſſionem. Nam verba illa, *donec cõſequatur beneficium*, cum ſint collata in incertum euentum, faciunt conditionem, Bartol. in l. 1. in princ. in 6. col. ff. de cond. & demonſt. Iaſon in l. ſufficit, num. 5. ff. de condit. indeb. Conditionem ve-
54 rò ſufficit aliquo momento temporis impleri, licet implementum non duret, l. Si quis hæredem, vbi omnes notant, C. de inſtit. & ſubſtitut. l. in ſubſtitutione, ff. de vulgar. & Pupillar. Anton. Gabriel. poſt alios lib. 4. comm. concl. tit. de fideicom. concl.
55 7. & 8. Ideoque legatum factum alicui cum filios habuerit, debetur nato filio, nec quicquam obeſt ſi is decedat, text. in l. Cum vxor. Et ibi Bald. & Salycet. C. quando dies legati cedat. Vel certè, vt placuit Bald. conſ. 415. Quod dicta Cõteſina,
56 lib. 1. in princ. dictio illa *donec*, non conditionem, ſed terminum temporis importat; ac proinde priuilegium Clerico conceſſum donec beneficium aſſequatur, non perdurabit, niſi vſque ad illius aſſecutionem. Neque enim eſt priuilegium perpetuum, ſed temporale, & limitatum vſque ad actũ conſecutionis beneficij; atque hoc pacto arguit, Dec. conſ. 14. viſa prohibitione ſub nu. 11. & Caſtr. conſ. 184. num. 2. verſ. colligitur inſuper, lib. 2. Ac propterea cum priuilegium fuerit ſublatum per beneficij aſſecutionem, non redibit ad primæuam eius naturam per dimiſſionem ipſius, quia ius ſemel extinctum non reuiuiſcit, l. qui res, §. Aream,
57 ff. de ſolut. & c. Quæri, de conſecr. diſt. 4. Petr. de Anchar. conſ. 38. mortua d. Domina, nu. 3. & quia interea eſt ius quæſitum Cameræ in exigẽdis oneribus, quod non poteſt auferri per dimiſſionem voluntariam beneficij, atque ita cum ius non modo quoad Clericum ſit peremptum, verum etiam ad alios deuolutum; nunquam reuiuiſcit, vt ibidem animaduertit Anchar. Ideoq; in ſimili vide-
58 mus eum, qui fideiuſſit iudicatum ſolui, donec lata fuerit ſententia diffinitiua; lata ſententia abſolutoria liberari, nec poſtea obligationem reuiuiſcere per ipſius ſententiæ reuocationem; quia cũ principalis fuerit ſemel abſolutus, & ſic quæſita fuerit liberatio fideiuſſori; condemnatio poſtea ſubſequens non poteſt ius illi quæſitum auferre. Caſus eſt in l. fin. ff. de pactis, vbi ita concludunt, Bar. & DD. & fusè conſuluit Socin. conſ. 91. Con-
59 cludo per totum volum. 4. Neque obſtat quod diſpoſitio ita demum verificetur in primo actu, ſi actus effectum ſortitus fuerit, ſecundum gloſ. quæ
60 communiter recipitur in l. Qui per ſalutem, §. Hoc ſermone, ff. de iureiur. Nam reſpondetur hoc procedere in diſpoſitione legis, non autem in diſpoſitione hominis, vt in caſu præſenti; ſufficit enim in iſto caſu vt diſpoſitio verificetur in primo actu, licet talis actus non duret, vel non ſortiatur effectum. Ita declarat Bald. in l. 1. quæſt. 4. C. de his qui pœn. nom. & Socin. d. conſ. 91. num. 4. Etenim ad diſſolutionem obligationis ex parte Cameræ ſufficit primum vnicum implementum, aſſecutionis ſcilicet beneficij, licet implementum non
61 duret, vt inquit Anchar. conſ. 404. Tria dubia, num. 6. Præſertim verò quia cum hoc caſu implementum ceſſet facto ipſius Clerici, qui potuit non dimittere, non datur ſibi regreſſus ad ius ſemel extinctum, vt in terminis Clerici beneficiũ ſpontè dimittentis probat Archid. in c. Non poteſt, de præben. in 6. & confert doctrina Bald. in l. Si quis hæredem verſ. item facit ad quæſtionem, C. de inſtit. & ſubſtit. vbi docet non ſufficere conditionem ſemel extitiſſe, quando implementum non durat facto, & culpa illius, qui impleuit. Et Bald. ſequitur ibi Salycetus circa finem. Et Alex. col. 2. verſ. Tangit etiam Bald. & alij, quos cumulat Gabriel. comm. concl. lib. 4. tit. de fideicommiſſ. concluſ. 8.
62 num. 3. Quæ omnia ſatis etiam comprobantur ex tenore ipſius priuilegij, quod cum ſupponatur conceſſum ſub his verbis, *donec Clericus beneficium conſequatur*; nulla videtur habita ratio retenſionis beneficij, ſed aſſecutionis tantum, quæ tractum ſucceſſiuum non habet, ſed vnico momento perficitur, Bal. in l. fin. col. 2. in 2. notab. C. de ind. ſud. toll. Gabr. loc. cit. n. 6.

63 Fateri tamen oportet hanc materiam eſſe ſatis dubiam: Nam ius ſemel extinctum ex certa ratione, vel cauſa, reuiuiſcit ratione illa, vel cauſa ceſſante, vt reſpondit, Abb. conſ. 3. Nitar. ſub num. 8. col. 14. verſ. Nec obſtat. iuncto fin. illius quæſt. 17. lib. 1. In caſu autem præſenti priuilegium immunitatis ab oneribus Cameralibus donec Clericus aſſequatur beneficium ſufficiens, fuit conceſſum ea tantum ratione, quia adepto beneficio ad vitã ſufficienti, Clericus habet vnde viuere poſſit, etiãſi eius patrimonium ſit obnoxium impoſitionibus Cameralibus. Hæc autem ratio ceſſat dimiſſo beneficio; quia eo caſu Clericus non haberet vnde viueret, vel cogeretur cum Ordinis dedecore mẽdicare, ſi eius patrimonium ab oneribus Camera-

libus

libus abſorberetur, vel minueretur. Ac proinde ceſſante huiuſmodi cauſa extinctionis priuilegium
64 redibit ad primæuam eius naturam. Et confirmatur, quia non ſat eſt conditionem momento extitiſſe vbicumque conſtat diſponentem voluiſſe vt perduraret. Ang. conſ. 159. Conradus Albert. n. 3.
65 col. 4. verſ. Nec etiã obſtat. Ad hæc vbi factum, vel caſus poſitus in conditione requirit effectum iuris, prout ſi in conditione eſt, ſi teſtamentum fecerit, ſi conſul fuerit, ſi matrimonium contraxerit, ſi monaſterium intrauerit, cuius generis videtur eſſe etiam hæc, ſi beneficium aſſequutus fuerit, vtique ſi factum non duret, vel effectus iuris non ſequatur, conditio non eſt impleta, nec ſufficit, vt ſemel extiterit, niſi perſeueret, vt tradit. Ang. d. conſ. 159. num. 3. verſ. Quandoque in conditione, & n. ſeq. vbi plura congerit exempla ſimilia. Quod
66 proculdubio procederet ſi dimiſſio beneficij non eſſet voluntaria, ſed coacta, puta ratione infirmitatis perpetuæ, inimicitiarum, vel pręcepti ſuperioris; ex ſingulari doctrina Anchar. conſ. 404. n. 8. cuius verba hæc ſunt. [Iſta multum differunt, facere actum voluntarium, vel coactum, ſiue neceſſarium: iſtis enim qui neceſſariò actum faciunt, ſemper eſt à iure ſuccurrendum vt remaneant ſine damno; alijs non ita, vt l. Fideiuſſor, §. Si neceſſaria, ff. Qui ſatiſd. cogan. Sic ergo huic reſignanti videtur à iure ſubueniendum, vt ſi beneficium, quod vigore gratiæ conſequutus fuerat, facto legis animatæ, id eſt Papæ amiſit, ad ſuam gratiam priſtinam etiamſi extincta fuerit, ipſo iure redeat, vt ſeruetur illæſus. c. Si beneficia de præb. lib. 6. vbi
67 ad ius etiam per renunciationem extinctum quis reuertitur, ſi illud, quod obtinuit, facto Papæ perdidit, ſiue amiſit. Pro hoc etiam facit natura reſciſſorum; quando enim facto legis, vel iudicis de nouo quæſitum reſcinditur, ſemper ad antiquum quis reuertitur ipſo iure. Et infr. ſi ſemel beneficio Principis beneficium conſequutus ſim, & illud facto eius amitto, æquum eſt me ad meã gratiam ipſo iure reintegrari: nam ſicut à beneficio Principis receditur, cum incipit eſſe iniquum, c. Suggeſtum de decim. Ita è conuerſo, ſi reuocatio extinguitur debet beneficium reuiuiſcere. Hęc Petr. de Anchar. qui hoc modo conciliat opiniones Archid. & Io. And. in d. c. Non poteſt de Præben. in 6. Itaque in hac 3. quęſt. nihil putarem generaliter reſpondendum, ſed inſpiciendas rationes, ac verba cuiuſque priuilegij, an Clericus ſponte dimiſerit, an coactus, an remaneat pauper, an diues dimiſſo beneficio; Atque ita in ſingulis caſibus rerum, ac perſonarum qualitatibus maturè conſideratis deliberandum, & ita reſponſum ad ſingula ſuperius propoſita.

De Præbendis.

Cap. Quia in tantum.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi permittere non debent quem plures Eccleſias, vel præbendas obtinere.*
2 *Beneficiorũ pluralitas quibus ex cauſis improbetur.*
3 *Ambitio quid ſit.*
4 *Ambitioſus quas pœnas incurrat.*
5 *Beneficia plura obtinere abſque rationabili diſpenſatione an ſit peccatum mortale, & nn. ſeqq. vſque ad num. 20*
6 *Opinionum diuerſitas circa pluralitatem beneficiorum, an excuſet à peccato.*
7 *Præbendas plures obtinere, an ſit prohibitum iure diuino.*
8 *Et an iure naturali.*
9 *Beneficiorum pluralitas quas habeat deformitates, & inordinationes.*
10 *Et quibus ex cauſis huiuſmodi deformitates euacuentur, vel augeantur, & nn. ſeqq.*
11 *Diſpenſatio ad ius naturale non pertinet.*
12 *Beneficia plura obtinere etiam ex legitima cauſa iure eccleſiaſtico non licet abſque diſpenſatione.*
13 *Diſpenſatio ad plura beneficia ſine rationabili cauſa non reddit tutum diſpenſatum quoad Deum.*
14 *Diſpenſatio irrationabilis diſſipatio dicenda eſt.*
15 *Papæ voluntas in diſpenſationibus habetur pro ratione.*
16 *Declaratur.*
17 *Conſuetudo nutriens pluralitatem beneficiorum non valet.*
18 *Conſuetudo obtinendi plura beneficia ſimplicia, ſi vnum ſit ſufficiens, eſt corruptela.*
19 *Beneficium ſecundum ex Concilio Tridentino ita demum vni poteſt conferri, ſi primum ſit inſufficiẽs, & vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat.*
20 *Diſpenſationes ſunt odioſa, & in eis non valet argumentum de maiori ad minus.*
21 *Diſpenſatio cum Monacho ad beneficium curatum non extenditur ad ſimplex.*
22 *Diſpenſatio, vt quis tranſire poſsit ad Archiepiſcopatum, non habet locum in Epiſcopatu.*
23 *Diſpenſatio extenditur ad acceſſoria, vel connexa, ſeu conſecutiua, & dependentia.*
24 *Diſpenſatus ad plura beneficia cenſetur etiam diſpẽſatus ſuper fructibus alterius in abſentia recipiendis, & num. 28.*
25 *Parochialem obtinens cum dignitate, vel Canonicatu ex diſpenſatione tenetur reſidere in Parochiali, & tunc lucratur reditus omnes dignitatis, vel Canonicatus, præter diſtributiones quotidianas.*
26 *Diſpenſatus ad Parochialem cum Canonicatu dum reſidet in Parochiali an percipere debeat integras diſtributiones quotidianas, in quibus vniuerſi Capituli reditus conſiſtunt, vel aliquam earum partem, & nn. ſeqq. vſque in finem.*
27 *Diſpenſatus ad duo incompatibilia cenſetur diſpenſatus ſuper reſidentia alterius.*
28 *Et conſequenter ad percipiendos fructus in abſentia.*
29 *Diſtributiones quotidianæ, vbi nulli ſunt fructus ſuccedunt in locum præbendæ; & ideò debentur abſentibus ex iuſta cauſa.*
30 *Priuilegium debet latè interpretari vt aliquid conferat.*
31 *Canonia non datur ſine præbenda.*
32 *Canonicis pro ſeruitio Epiſcopi, vel ſtudiorum cauſa abſentibus, de iure communi debentur integrè diſtributiones quotidianæ, in quibus vniuerſi reditus conſiſtunt.*
33 *Idem ſi fructus præbendæ ſint admodum tenues.*
34 *Sed poſt Concilium Tridentinum debentur tantùm duæ tertiæ illarum partes, amiſſa alia tertia, quæ inſeruientibus accreſcit.*

M 2 QVIA

1 QVIA IN TANTVM. Non debent Epi-
ſcopi permittere quem plures Eccleſias,
vel præbendas obtinere: Hoc dicit. Sunt
duæ partes. In prima ponitur exceſ-
ſus. In ſecunda prouiſio, ibi, *Per
ratres*. Vel ſecundum Hoſt. & Io. Andr. Ambi-
tionem Clericorum diuerſa beneficia vſurpantiũ
præcipit corrigi, & pauperum inopiam ſubleuari.
Secunda ibi, *Et de multitudine*.
2 Nota ex hac Decretali pluralitatem beneficio-
rum, & præbendarum improbari tanquam Cano-
nibus inimicam, vt hic, & in c. Presbyteros, 16.
q. 1. 21. q. 1. per totam, c. Sanctorum, 70. diſtinct.
c. De multa, infra eod. cum multis ſimilibus. Et
collige ex littera plures cauſas cur huiuſmodi plu-
3 ralitas reprobetur. Prima eſt, quia procedit ex
radice ambitionis. Eſt enim ambitio propriè aſpi-
ratio ad dignitatem procedens ad actum, c. Cum
iamdudum, infra eodem, l. Quiſquis, ff. ſi cert. per.
ſecundum Hoſt. hic num. 1. in verb. Ambitio, Io.
Andr. in eod. ver. Card. & Abb. in 1. notab. licèt
S. Thom. in 2. 2. quæſt. 131. art. 2. dicat ambitio-
nem eſſe inordinatum appetitum honoris: nam
ambitioſus non reſpicit vnde venerit, ſed quò ten-
dit, nec ſibi tam iucundum eſt multos poſt ſe vi-
dere, quam graue aliquem ante ſe, vt ait Seneca
4 relatus ab Anton. de Butr. hìc num. 3. Et quem-
admodum talis tenetur pœna ſimoniacæ prauita-
tis in ſpiritualibus, c. 1. infra de Simon. ita l. Iu-
lia, de ambitu in temporalibus, vt C. ad l. Iul. de
ambitu, per totum, ſecundum Hoſt. & alios præ-
alleg. Et quamuis Abb. dicat contra pluralem eſſe
præſumptionem ambitionis, pro quo facit littera
ibi, *Quorundam*, tamen Hoſtien. exponens illud
verbum, *quorundam*, melius, inquit, dixiſſet *Om-
nium*. Et recitat illud B. Bernardi, videlicet: [O
ambitio ambientium! Crux quomodo omnes tor-
ques, omnibus places!]
Secũda cauſa eſt, quia præbet diſſolutionis ma-
teriam, videlicet in veſtibus, & moribus, vt expli-
cant Hoſtien. & Io. Andr. in ver. Diſſolutionis, &
Cardin. in 4. notab. Nam *ex adipe prodit iniqui-
tas*, vt dicitur in Pſalmo 72. Et rurſus in Cantico
Moyſis Deuteron. 32. 15. *Incraſſatus eſt dilectus,
& recalcitrauit, impinguatus, incraſſatus, dila-
tatus*.
Tertia cauſa eſt, quia præbet materiam vaga-
tionis, vt in c. 2. ſupra de offic. Archipresb. nam
vt Abb. inquit nu. 2. Quo magis homo exuberat,
eo faciliùs efficitur vagus.
Quarta cauſa eſt impotentia pluribus ſeruiendi,
vt patet ibi, *Cum nec duabus poſsint debitam proui-
ſionem impendere*. Ad idem, c. Quia nonnulli, de
Cler. non reſid. Rationem habes, in c. Diuerſis,
ſupra de Cler. coniug. ſecundum Hoſt.
5 Quinta demum cauſa eſt, quia talis pluralitas
certum periculum continet animarum, vt dicitur
in littera. Et hinc apertè deducunt Hoſtien. & Io.
Andr. Cardin. Abb. & alij peccatum eſſe plures
6 præbendas obtinere. Et quamuis multi, præſer-
tim ex recentioribus, affirmẽt in hoc articulo ex-
tare vtrinque opiniones probabiles, ac proinde
eſſe tutum in conſcientia, qui eiuſmodi opinio-
nibus innixus, plures Eccleſias, vel beneficia obti-
net: verè tamen, vt ſingulariter inquit Hoſt. hic,
ſi quæratur à te vtrũ tenere multas Eccleſias pec-
catum ſit; nota quod dicitur hic, nec vbi certum
te reddit littera, dicas te dubitare, c. Cum con-
tingat, §. penult. ſupra de reſcript. ſubdens hic eſ-
ſe expreſſum ius, & in c. Quia nonnulli, ſupra tit.
prox. contra id, quod notat Innoc. in c. Cum Ec-
cleſiaſticæ, de exception. Quamobrem cum lex ſit
certa, quamuis qui ſequitur opiniones Magiſtrorũ
non faciat contra conſcientiam; tamen tenendo
plures præbendas facit contra legem, & ideò pec-
cat, vt egregiè probat D. Thom. Quolib. 8. ar. 13.
De certitudine autem legis ambigi non poteſt,
quia eſt textus clarus hic, in d. c. Sanctorũ, 70. diſt.
& in c. 1. 21. q. 1. quod eſt ſeptimæ Synodi c. 15. vbi
habetur: [Clericus ab inſtanti tempore non con-
numeretur in duabus Eccleſijs; negotiationis
enim hoc eſt, & turpis lucri commodum, & ab
Eccleſiaſtica conſuetudine penitus alienum.] Ad
idem decretum Concilij Tridentini c. 17. ſeſſ. 24.
vbi expreſſum eſt, [Eccleſiaſticum Ordinem per-
uerti, cùm vnus plurium officia occupat Clerico-
rum; & multos qui improbæ cupiditatis affectu
ea, quæ benè conſtituta ſunt, varijs artibus elude-
re, & plura ſimul beneficia obtinere non erube-
7 ſcunt, ſeipſos, non Deum decipere.] S. Thomas
Quodlib. 9. artic. 15. diſputat hanc quæſtionem,
Vtrum habere plures præbendas ſine cura ani-
marum ſit peccatum mortale? Et ex eius dictis
eliciuntur ſex concluſiones.
[Prima concluſio eſt, Iure diuino hæc quæſtio
non inuenitur determinata expreſsè, cum in ſacra
Scriptura expreſſa mentio de eo non fiat.
8 Secunda concluſio, Quod pertinet ad ius natu-
rale, plures præbendas obtinere non eſt actus ha-
bens deformitatem inſeparabiliter annexam, ſi-
cuti eſt fornicatio; aliàs in nullo caſu diſpenſatio-
nem recipere poſſet. Item non eſt actus ex ſe in-
differens ad bonum, & malum; non enim licitum
eſt habere plures præbendas, ſicut plura poma,
vt nonnulli perperam dixerunt, ſed eſt actus con-
9 tinens in ſe plurimas inordinationes. Primò enim
non eſt poſſibile aliquem in pluribus Eccleſijs de-
ſeruire, in quibus eſt præbendatus, cum præbendæ
videantur eſſe ordinatæ quaſi quædam ſtipendia
Deo ibidem miniſtrantium. Secundò, hinc ſequi-
tur diminutio cultus diuini, dum vnus loco plu-
rium inſtituitur. Tertiò, fraudantur voluntates
teſtatorum, qui ad hoc aliqua bona Eccleſijs con-
tulerunt vt certus numerus Deo deſeruientium
ibi eſſet. Quartò, hinc ſequitur inæqualitas, dum
vnus pluribus beneficijs abundat, & alius nec vnũ
habere poteſt, & multa alia huiuſmodi, quæ de
facili patent. Vnde eiuſmodi actus habendi plu-
res præbendas non poteſt contineri inter indiffe-
rentes actiones, & multo minus inter eas, quæ
ſunt ſecundum ſe bonæ.
10 Tertia cõcluſio, Quamuis idem actus ſit ex ge-
nere illorum, qui abſolutè conſiderati, deformi-
tatem, vel inordinationem quandam important;
tamen hæc deformitas cum non ſit intrinſeca, ſeu
inſeparabilis, ceſſare poteſt aliquibus circumſtan-
tijs aduenientibus: nam ſicut occidere hominem,
vel percutere, in ſe deformitatem quandam im-
portat; ſed ſi addatur, occidere malefactorem
propter iuſtitiam, vel percutere delinquentem
cauſa diſciplinæ non erit peccatum, ſed virtuoſũ:
Ita quamuis plures præbendas obtinere aliquas
inordinationes contineat; tamen aliæ circumſtã-
tiæ poſſunt ſuperuenire ita honeſtantes actum,
vt prædictæ inordinationes totaliter euacuentur,
vt puta, ſi ſit neceſſitas in pluribus Eccleſijs eius
obſe-

obſequij, & poſsit plus ſeruire Eccleſiæ, vel tantundem abſens, quàm alius præſens, & ſi quæ alia ſunt huiuſmodi.

11 Quarta concluſio, His conditionibus, ſeu circũſtantijs ſuperuenietibus obtinere plures præbendas cum recta intentione non erit peccatum, etiã nulla diſpenſatione interueniente, ſi conſideretur tantùm ſecundum ius naturale; quia diſpenſatio ad ius naturale non pertinet, ſed ſolùm ad poſitiuum. Si verò aliquis ea intentione plura beneficia habeat, vt ſit ditior, vt lautiùs viuat, & vt facilius ad Epiſcopatum perueniat in aliqua Eccleſiarum vbi eſt pręhendatus; non tolluntur prædictæ deformitates, ſed augentur, quia cum tali intentione & vnum beneficium habere, quod nullam inordinationem importat, eſſet illicitum.

12 Quinta concluſio, iure Eccleſiaſtico prohibitũ eſt plures præbendas obtinere abſque diſpenſatione, etiam illis circumſtantijs ſuperuenientibus, quæ deformitatem, ſeu inordinationem tollunt.

13 Vltima concluſio, ceſſantibus eiuſmodi circũſtantijs licitum non eſt plures præbendas obtinere etiam cum diſpenſatione, eo quod diſpenſatio non auferat ligamen iuris naturalis, ſed ſolum li-
14 gamen iuris poſitiui.] Hæc ex D. Thoma. Et in hoc tandem reſideat hic Canoniſtæ noſtri: nam Hoſtien. in fine, dicit pluralitatem præbendarum certum periculum animæ continere, ideſt peccatum eſſe, niſi rationabiliter fuerit diſpenſatum: alioquin, inquit, ſi ſine cauſa ſit, te talis diſpenſatio diſſipabit; quia ſecundum D. Bernardum, talis non diſpenſatio, ſed diſſipatio debet dici. Sequuntur Io. Andr. in fine, Card. num. 5. Anchar. num. 3. & Abb. num. 2. verſ. Nec valebit diſpenſatio, vbi teſtatur de communi opinione. Et idem fuſiùs proſequitur in c. Extirpandæ, §. Qui verò, de præben. poſt Io. de Lign. quem citat in Clem. Gratiæ, de reſcript. Dixi latiſſimè in c. fin. de fil.
15 Presbyt. & in c. Dudum, il 2. de elect. Nec diſſentit Dec. hic: nam etſi nu. 6. dicat doctrinam Hoſtienſis procedere in Epiſcopo tantùm, cuius diſpenſatio ſuper pluralitate beneficiorum non valet ſine cauſa, non autem in Summo Pontifice, quia de factis eius iudicare non licet, c. Nemini, 17. quæſt. 4. Et in eius diſpenſationibus ſola voluntas eſt pro ratione: & allegat Innocen. in d. c. Du-
16 dum, tamen inferius num. 9. declarat hoc procedere quoad Eccleſiam militantem, ſecus quoad Deum. Et ita etiam dictum Innocentij declarat Abb. in c. De multa, col. 3. verſ. Ex prædictis infero, infra eodem; & in d. §. Qui verò, num. 44. Dixi in c. Ex parte, à num. 56. vſque ad num. 66. ſupra tit. prox. Vnde concludendum cum B. Bernardo relato à D. Thoma d. quodlib. 9. artic. 15. Qui non vnus, ſed plures eſt in beneficijs, nõ vnus, ſed plures erit in ſupplicijs.

17 Ex his infert Ant. de Butr. num. 2. verſ. & propter hoc vltimum, vt non valeat conſuetudo nutriens pluralitatem beneficiorum; quia cum inducat periculum animarum, & ſit cauſa tantorum malorum, eſt irrationabilis, c. Ex parte, & cap. fin. de conſuetud. & ſequitur Abb. hic nu. 2. Et fuſiùs in d. c. Extirpandæ, §. Qui vero, num. 36. de præ-
18 ben. vbi optimis rationibus concludit conſuetudinem obtinendi plura beneficia ſimplicia, etiam perſonalem reſidentiam non requirentia, ſi vnum ſit ſufficiens, eſſe corruptelam; & ideò imppræſcriptibilem. Et videtur ex mente S. Th. d. quodlib. 9. art. 15. dum dicit, iura antiqua prohibentia pluralitatem præbendarum continere ius naturale; & ideò non poſſe per contrariam conſuetudi-
19 nem abrogari. Hodie Decreto Concilij Tridentini c. 17. ſeſſ. 24. ſtatutum eſt, vt in poſterum vnũ tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur. Quod quidem ſi ad vitam eius, cui confertur honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri. Et circa hoc decretum vide quod ſcripſi in c. Cum non ignores, infra eod.

20 In Gloſſa 1. ibi, *In omnibus acceſſorijs*: nota diſpenſationem extendi ad conſecutiua, ſeu acceſſoria, & dependentia, quod nunquam tradas obliuioni ad limitationem eorum, quæ not. Hoſt. in c. Poſtulaſti, num. 12. de reſcript. vbi ſingulariter ait in diſpenſationibus non valere argumentum; Diſpenſatum eſt in maiori, ergo & in ſimili, vel minori. Quod dictum valdè extollit hic Decius n. 10. Ratio eſt, quia diſpenſationes ſunt odioſæ, & ſtrictè intelligendæ, c. 1. in fine de fil. Presb. in 6. & c. Quod dilectio, infr. de conſang. & affinit. præſertim ſuper plu alitate beneficiorum, vt hic, & in c. fin. de tranſlat. ſecundum Hoſt. vbi ſup.
21 Vnde ſi diſpẽſetur cum Monacho ad beneficium, Curatum, non cenſetur diſpenſatum ad ſimplex, vt notabiliter ſcripſit Io. Andr. in reg. quæ à iure de regul. iur. in 6. in Mercurial. quem ſequitur
22 Dec. hic num. 14. Et diſpenſatio vt quis tranſire poſſit ad Archiepiſcopatum, non extenditur ad Epiſcopatum, vt eſt text. in d. c. fin. de tranſlat. & notat Gemin. in c. Quamuis, de præben. in 6. per textum in c. Cui de non Sacerdotali, eod. tit. &
23 lib. Hæc, inquam, doctrina Hoſtienſis cum ſuis illationibus, quas cumulant DD. in d. c. Poſtulaſti, non procedit in acceſſorijs, vel connexis, ſeu conſecutiuis, & dependentibus; quia ad illa extenditur diſpenſatio, quantumuis odioſa, & ſtricti iuris vt in glo. noſtra, quam ſequuntur Anton. de Butr. num. 5. & 6. Abb. nu. 3. & communiter DD. Mandoſ. ad regul. 20. Cancell. quæſt. 7. n. 3.

24 Hinc fit, vt ſi diſpenſetur ſuper pluralitate beneficiorum, cenſeatur etiam diſpẽſatum ſuper reſidentia alterius, vt dicam infra n. 27. Et diſpenſatus ad duo beneficia, cenſeatur etiam diſpenſatus ſuper fructibus alterius in abſentia percipiendis, cum hoc ſit conſecutiuum, & acceſſorium ad principalem diſpenſationem, ſecundum Archid. & alios inferiùs citandos num. 28. argum. c. Licet, infra eod. c. De cætero, & c. Cum dilectus, ſupra
25 tit. prox. & c. Olim, de verb. ſignificat. Et hodie eſt expreſſum in Conſtitutione Pij V. quæ incipit, *Cupientes*, edita 8. idus Iulij 1568. in Bullar. to. 2. pag. 262. vbi obtinentes ex diſpenſatione Apoſtolica Parochialem cum dignitate, vel Canonicatu tenentur reſidere in Parochiali; & nihilominus ſic reſidentes lucrantur in abſentia omnes, & ſingulos fructus, & prouentus Canonicatus ſui, vel Dignitatis, exceptis dumtaxat quotidianis diſtributionibus, & alijs, quæ ex iuſta cauſa abſentes percipere non ſolent.

26 QVAERO de quæſtione facti. Poſita diſpenſatione Ioannis Baptiſtæ de Angelis à Sede Apoſtolica conceſſa ad obtinendum Canonicatum Cathedralis, & Parochialem intra mœnia eiuſdẽ ciuitatis: ita tamen vt in Parochiali reſidere, & in Cathedrali poſt impletum Parochialis ſeruitiũ

horis

horis Canonicis intereſſe teneatur, amittatque diſtributiones quotidianas illarum horarum, quibus ipſe Parochialis ſeruitio occupatus, choro Cathedralis non potuerit deſeruire: Quæſitū eſt, An idem Ioannes Baptiſta obtinens vigore dictæ diſpenſationis tam Parochialem, quam Canonicatum, cuius fructus omnes quotidianis diſtributionibus conſtant, illis horis, quibus præpeditus Parochialis ſeruitio chori nequiuerit intereſſe, percipere debeat diſtributiones quotidianas, vel aliquam earum partem.

Iuxta vſitatum huius diſpenſationis tenorem obtinens tam Parochialem, quam Canonicatum, illis horis, quibus ob ſeruitium Parochialis non poteſt intereſſe choro Eccleſiæ, in qua eſt Canonicatus, percipit fructus præbendæ, ſed amittit diſtributiones quotidianas, vt in Conſtitutione

27 Pij V. ſuperiùs relata num. 25. Ratio autem perceptionis fructuum ea eſt, quia diſpenſatus ad duo incompatibilia, eſt diſpenſatus etiā ſuper reſidentia alterius, & ex conſequenti etiam ad percipiendos fructus, vt de primo tradit gloſ. 2. in c. Si quis in Clero, quæſt. 1. quam hic ſequuntur Cardinal. num. 6. Anchar. & Abb. ambo num. 3. Idem notat Specul. in tit. de diſpenſ. §. Dicendum, verſ. Quod ſi habens, Hoſtien. & Io. Andr. in c. Dudū,

28 il 2. de elect. Et de 2. tradit Archid. in c. 1. De quibuſdam, 37. diſt. Feder. de Sen. conſ. 246. de iure communi, Lap. Gemin. & alij in c. 2. de priuileg. in 6. Et in ſumma taliter diſpenſatus veluti priuilegiatus quoad reſidentiam debet haberi pro reſidente quoad percipiendos fructus, ſed non pro intereſſente ad percipiendas diſtributiones quotidianas, vt docent Gemin. & Franc. in c. vnico, §. Statuimus, ſuper gloſ. in ver. aſſuerint de Cler. non reſiden. in 6. Cum igitur in caſu huiuſmodi diſpenſationis, Io. Baptiſta, dum Parochiali inſeruit, & non poteſt Canonicatui deſeruire, ſit habendus pro reſidente quoad fructus, ſed non pro intereſſente quoad diſtributiones; quæritur nunc in dubio, cum omnes reditus Canonicatus ſint diſtributiones quotidianæ, nec alij fructus ex Canonicatu percipiātur; an diſpenſatus dum Parochialis ſeruitio occupatur, debeat earum horarum diſtributiones percipere. Et certè ſiue ſpectemus ius commune Sacrorum Canonum, ſiue Sacræ Congregationis morem, deciſioneſque in caſibus huic affinibus ſæpius editas, videtur reſpondendum de-

29 bere hunc diſpenſatum prędicto tempore huiuſmodi diſtributiones percipere: nam ex recepta concluſione quoties fructus omnes Canonicatus conſtant diſtributionibus tantùm; qui ſtudiorū vel alia de cauſa habentur pro reſidentibus, ſed nō pro intereſſentibus; & ideò aliàs percipere deberent in abſentia fructus præbendæ, amiſſis diſtributionibus; eo caſu lucrifaciunt diſtributiones ipſas perinde ac ſi diuinis intereſſent, textus eſt notabilis, in c. Olim infr. de verb. ſignif. ſecundum intellectū Hoſtienſis verum, & communiter approbatum, vt ibi dixi in 5. notab. Et eſt ſententia gloſ. in c. Licet de pręben. in ver. Diſtributiones, quam ibi Butr. Imol. & cęteri omnes ſequuntur. Gugliel. de Monte Laud. & alij, quos refert, & ſequitur Rebuff. in tract. de priuileg. Scholar. priuileg. 31. n. 12. Horat. Lut. Callien. eod. tract. de priuil. Scholar. priuil. 100. in prima limitat.

30 Huius autē determinationis duæ ſunt rationes, Altera eſt, quam reddit gloſ. in d. c. Licet, quia niſi priuilegiati ad fructus percipiendos perciperent diſtributiones, cum ex Canonicatu nulli alij reditus percipiantur, priuilegium eis nihil prodeſſet, contra text. in c. In his de priuileg. Altera eſt

31 ratio magis ex iuris Canonici proprijs terminis deſumpta, quia vbi omnes reditus Canonicatus conſtant diſtributionibus, ſi tunc tales diſtributiones non haberent rationem præbendæ, eſſet dare Canoniam ſine præbenda, quod iuxta ſacros Canones abſurdum eſſet. Hanc rationem aſſignat gloſ. in c. vn. de Cler. non reſiden. in 6. in ver. Receperit, dicens, hunc eſſe verum intellectum, d. cap. Olim de verbor. ſignificat. Cum igitur hic diſpēſatus percipere deberet fructus, & amittere diſtributiones vbi illæ eſſent à fructibus diſtinctæ, percipiet hoc caſu loco fructuum diſtributiones ipſas, quę ſolæ ex Canonicatu colliguntur, quamuis non inſeruiat Choro illis horis, quibus vacat ſeruitio Parochialis. Et ita in ſimili ſæpius reſpondit Sacra Congregatio, quæ tam ſcholaribus in publica vniuerſitate, vel Theologiæ, vel iuri Canonico operā dantibus, quam Canonicis Epiſcopo inſeruientibus pręſtari iubet diſtributiones quotidianas, cum præter eas nihil percipitur ex Canonicatu; quamuis vbi præbendæ ſunt diſtinctæ à diſtributionibus ſupradictis, concedat ſolos fructus præbendarum, amiſſis diſtributionibus. Imò in cauſa Cameri-

33 nen. reſpondit abſentes ſtudiorum cauſa, qui percipere debent diſtributiones quotidianas, in quibus omnes reditus Canonicatus conſiſtunt, debere etiam eaſdem diſtributiones percipere, cùm fructus præbendæ ſunt adeò tenues, vt pura triū, vel quatuor ducatorum, vt perinde haberi debeāt ac ſi nulli eſſent fructus. Et nonnunquam ad hūc effectum arbitrata eſt fructus præbendę cenſeri tenues, ita vt illorum ratio habenda non ſit, cum ad quartam diſtributionum partem non aſcendūt.

34 Semper tamen has deciſiones ita temperauit, vt tales priuilegiati cum percipiunt diſtributiones, eo quod in illis vniuerſi fructus Canonicatus conſiſtant, amittant tamen earum tertiam partem. Idque poſt Concilium optima ratione: nam cùm decretum, cap. 3. ſeſſ. 21. mandauerit vbi nullæ ſunt diſtributiones, vel ita tenues, vt veriſimiliter negligantur, præbendarum tertiam partem ſeparari, & in diſtributiones quotidianas conuerti; non debent hi priuilegiati volentes acquirere diſtributiones, eo quòd in eis ſolis conſiſtant vniuerſi reditus Capituli, eſſe hoc caſu melioris conditionis, quàm ſi omnes eſſent fructus præbendæ abſque diſtributionibus. Sed ſi eſſent omnes fructus præbendæ, tertia pars in diſtributiones conuertenda eſſet, ac proinde ab eis amitteretur. Ergo idem iuris eſſe debet cum omnes ſunt diſtributiones, ne ſequatur inconueniens vt facilius acquirantur diſtributiones, quàm fructus præbendæ, vt plenius probaui in c. De cætero, à n. 29. vſque in finem ſupra tit. prox. & in c. Licet, nu. 124. & ſeqq. infra eodem. Poſſet itaque etiam hoc caſu reſolutio ita temperari, vt diſpenſatus huiuſmodi dicto tempore amittat tertiam partem quotidianarum diſtributionum, quæ reliquis inſeruientibus accreſcat.

De

De Prabendis.

Cap. Referente.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſias plures habens alteram eligere, & alteram dimittere compellitur.*
2 *Metropolitanus, & Archiepiſcopus an, & in quo differant.*
3 *Conſuetudo appellandi ab Ordinario inferiori ad Metropolitanum omiſſo medio valida eſt.*
4 *Appellatio omiſſo medio valet parte non excipiente.*
5 *Beneficia duo incompatibilia obtinens abſque diſpenſatione, an, & quando cogi poſſit vnum eligere, & alterum dimittere, & nn. ſeq. vſq. ad n. 9.*
6 *Tempora quinque conſiderari debent ad dignoſcendum an pluralis in beneficijs habeat optionem, an verò priuetur primo, vel ſecundo, vel vtroque, & nn. ſeqq.*
7 *Ordo ſcripturæ in Decretalibus non attenditur quoad hoc, vt illa cenſeatur prius edita, quæ in præcedenti titulo reperitur collocata.*
8 *Optio eligendi vnum beneficium, & alterum dimittendi hodie ſublata eſt à Concilio Tridentino in quibuſcunque beneficijs.*
Fallit, num. 10.
9 *Beneficia duo incompatibilia ſi alicui ab Epiſcopo cōferantur eodem inſtanti, an alterum ipſorum, vel vtrumque dicatur vacare; an verò liceat vnum eligere, & alterum dimittere.*
10 *Et quid poſt Concilium Tridentinum.*

1 REFERENTE. Habens plures Eccleſias alteram eligere, & alteram dimittere compellitur. Hoc dicit. Et ſunt duæ partes. Prima impetrantis cōqueſtio. Secunda ipſius abſolutio, & cauſæ commiſſio, ibi, *Nos autem.*

2 Nota primo Metropolitanum, & Archiepiſcopum eſſe ſynonyma, ſeu idem importantia, cum textus dicat, ad Metropolitanum, ideſt Rhemenſem Archiepiſcopum. Sed Archidiac. in c. Præſenti num. 1. de offic. Ordinar. lib. 6. dicit inter Metropolitanum, & Archiepiſcopum differentiam eſſe; nam Archiepiſcopus eſt maior, allegat c. Clericos 21. diſt. vbi Archiepiſcopus dicitur præſidere tam Metropolitanis, quàm cæteris Epiſcopis, & in Authen. de priuileg. Archiepiſcop. collat. 9. in princip. ibi, Non ſolum Metropolitanus, ſed etiam Archiepiſcopus fiat, & habetur illa Rubrica poſt titul. de ſanctiſſ. Epiſcop. quæ non legitur, nec gloſſatur, ſecundum Io. Andr. in d. c. Præſenti, num. 5. Verum Cardinalis poſt Gulielm. de Monte Laudun. in Clem. 2. num. 27. de priuileg. affirmat Metropolitanum, & Archiepiſcopum idem eſſe; ſed Metropolitanum trahere nomen à *metros*, quod eſt menſura, & *polis*, quod eſt ciuitas, & ſic trahere nomen ab Eccleſijs, & earum numero. Archiepiſcopum verò à perſonis, ab *arches*, quod eſt Princeps Epiſcoporum, vt in d. c. Cleros & 80. diſt. per totam.

3 Secundo nota argumentum, quod ab Ordinario inferiori videtur poſſe appellari ad Metropolitanum omiſſo medio, ſicut iſte Presbyter appellauit ad Archiepiſcopum Rhemenſem, poſthabito Epiſcopo, & appellatio fuit valida, cum illius vigore ab eodem Archiepiſcopo obtinuerit reſtitui ad Eccleſiam qua fuerat ſpoliatus. Sed hoc intelligit Hoſtien. in ver. Metropolitanum, & alij poſt eum, quia Rhemenſis Epiſcopus habet ex conſuetudine, vt ad eum omiſſo medio appellationes interponantur, alioquin gradatim appellandum fuiſſet, c. Metropolitanum, 2. quæſt. Et ſic collige validam eſſe conſuetudinem appellādi ad Archiepiſcopum omiſſo medio, vt ſentit gloſ. 2. hic & probatur in c. Romana, §. 1. de appellat. lib. 6.

4 Cæterùm aduerte quia etſi Rhemenſis Eccleſia talibus vtatur conſuetudinibus, prout ſe ſcire atteſtatur hic Hoſtien. in ver. Metropolitanum, verſ. Scimus tamen quod ſpectat ad iſtum textum hic intellectus diuinat. Vnde ſecundum Abbatem, num. 4. dici poteſt hic non fuiſſe propoſitam exceptionem quod gradatim eſſet appellandum. Et ita habes hic caſum, quòd valet appellatio omiſſo medio, parte non excipiente. Quod latius proſequitur idem, Abbas in cap. Dilecti, il 3. ſupra de Appellat. poſt gloſ. vnicam, ibi, verſ. Dicas quod gradatim, Calder. conſ. 1. in tit. de aplat. quamuis contrarium ſentiat Archid. in c. Si delegatus de offic. delegat. lib. 6 tamen prima opinio communiter tenetur, vt atteſtatur Præpoſitus in d. c. Dilecti, num. 9. vbi etiam allegat Rotam deciſ. 287 quę incipit, Item ſi tres.

Vltimò nota, textum valde notabilem, quod habens duas Eccleſias non poteſt vtraque vel earum altera præcisè priuari, ſed habet optionem dimittendi vnam, & retinendi alteram, quam maluerit. Sed quia obſtat Decretalis De multa, infra eodem, & Doctores ſe inuoluunt circa ſolutionem contrarij: ideo tu dic plenius, vt in quæſtione ſequenti.

5 QVAERO, an, & quando obtinens abſque diſpenſatione duo beneficia incompatibilia, teneatur vnum eligere, & alterum dimittere.

6 Pro ſolutione diſtinguenda ſunt quinque tempora. Primum tempus fuit ante Concilium Lateranen. ſub Alexandro III. de quo in c. Quia nonnulli, ſupra de Cler. non reſident. & tunc non priuabatur primo, nec ſecundo, ſed opinionem habebat alterutrum retinendi. Et ſecundum hoc
7 tempus procedit hæc Decretalis, & c. Præterea, infra eod. Quamquam enim ordine compilationis ſint poſita poſt d. c. Quia nonnulli, & omnium author fuerit idem Alexander III. vt patet ex illorū ſupraſcriptione: tamen in editione præceſſerunt d. c. Quia nonnulli, vt ibi adnotauit Alex. de Næuo in vlt. notab. & communiter Doctores, vt hic teſtatur Abb. num. 3. Et hinc collige vt non ſit attendendus ordo ſcripturæ, videlicet vt illa Decretalis cenſeatur primò edita, quæ in præcedenti titulo reperitur collocata, vt per Alex. de Næuo loc. citat. Secundum tempus fuit Concilij Lateranen. in præcitato c. Quia nonnulli, ſecundum quod prima Dignitas, vel primum Beneficium Curatum nō vacabat ipſo iure per receptionem alterius ſimilis, ſed recipiens ſecundum erat illo priuandus, vt per Cardinal. conſ. 3. num. 4. Abb. in d. c. Quia nonnulli, num. 4. & Alex. de Næuo in vlt. notab. vel erat ipſo iure priuatus ſecundo, vt ibi dixi in 4. notab. poſt Butr. Anchar. & Imol. qui ita intellexerunt verbum *amittat*, ibi poſitum, ſcilicet ipſo iure. Tertium fuit tempus Concilij Generalis ſub Innocentio III. de quo in Decretali De multa, infra eod. qua ſtatutum fuit, vt obtinens Beneficiū Cura-

Curatum, ſi ſecundum tale aſſequatur, perdat primum ipſo iure. Quartum fuit tempus Extrauag. Execrabilis Ioann. XXII. de præben. in §. Qui verò deinceps vbi ſtatuitur & recipiens ſecundũ Curatũ, vel ſecũdam dignitatẽ, niſi ſtatim adepta pacifica illius poſſeſſione verbo, & facto in manibus Ordinarij ſub teſtimonio publico dimittat primũ, priuatus ſit vtroq; & inhabilis ad S. Ordines, & ad beneficia Eccleſiaſtica obtinenda; & beneficium, quod fuit vltimo collatum, non poſſit conferri per alium, quam per Papam. Et ita hæc quatuor tempora diſtinguunt Cardinalis d.conſ.3.num.4. Abb. & Alex. de Neuo in d.c. Quia nonnulli, vterque in vlt. not. Cardinal. & Imol. hic. Caſſador. deciſ. 1. in tit. de Conſtitut. Gammar. in tractat. de offic. Legat. lib. 5. Rubr. An Legatus poſſit plura beneficia vni conferre, num. 67. & Alphonſ. Hoieda in tract. de incompatibilit. beneficior. part. 1. c. 7. num. 7. Quibus temporibus inſpectis, optio, de qua in hoc tex. non erat funditus ſublata quandoquidem, c. Quia nonnulli, & Conſtitutio Execrabilis, locum non habent niſi in obtinentibus plures dignitates, vel plura beneficia curata. Et ſimiliter Decretalis De multa, inducens vacationem primi per aſſecutionem ſecundi, non habet locum niſi vtrumque beneficium ſit curatum, vt ibi dixi in 1. not. poſt Anchar. num. 10. & Abb. in 3. not. Vnde ſi obtinens dignitatem recipiebat beneficium curatum: aut vice verſa obtinens curatum recipiebat dignitatem, vel aliud beneficium non curatum perſonalem reſidentiam requirens, non erat priuandus ſecundo, ex d. c. Quia nonnulli: nec erat ipſo iure priuatus primo ex Decretali De multa, nec erat priuatus vtroque ex Conſtitutione Execrabilis. Sed optionem habebat dimittendi vnum, & retinendi alterum ex hoc cap. & c. Præterea, infra eod. vt hic per Abb. nu. 3. Alioquin ſi hæc iura fuiſſent funditus ſublata per ſubſequentia, fruſtratorium fuiſſet illa inſerere in hac compilatione contra ea, quæ dicuntur ſupra in proœmio. Quamobrem huic iuri antiquo ſtandum erat, niſi in quantum ab eo reperirietur receſſum per iura poſteriora, l. Præcipimus, in fin. C. de appellat. gloſ. in c. Conſtitutionem, in ver. Prorogamus, de Regular. lib. 6. Expedit enim iura
8 iuribus concordare, cap. Cum expediat, de elect. eod. lib. Sed poſtea ſuperuenit quintum tempus Concilij Tridentini, quod in c. 4. ſeſſ. 7. ampliauit pœnam, c. De multa, ad obtinentes plura beneficia ex quouis capite incompatibilia, & in c. 17. ſeſſ. 24. voluit incompatibilia eſſe duo beneficia ſimplicia, quando primum eſt ſufficiens ad honeſtam Clerici ſuſtentationem, vel quando vtrumq; perſonalem reſidentiam requirit. Quapropter hodie non habet amplius locum optio, de qua in hoc cap. Quia aut beneficia ſunt compatibilia, puta quia primum eſt inſufficiens; & optio non intrat, quia ex Concilio poteſt retineri vtrumque. Aut ſunt incompatibilia vel ratione ſufficientiæ, vel ratione reſidentiæ, vel aliàs quomodocunque, & ſimiliter non intrat optio, ſed per aſſecutionem pacificam ſecundi vacat primum ipſo iure, & per retentionem cum primo, vacat vtrumque ex d. c. 4. Et ita c. De multa, & Conſtitutio Execrabilis hodie locum habent in omnibus beneficijs qualitercumque incompatibilibus, prout hęc omnia plenius explicaui in d.c. De multa, à n.3. & plenius in c. Cum iamdudũ, præſertim in 3. q. inf. eod.

9 2. QVAERO, Quid ſi Epiſcopus vno, & eodem momento, ac verbo conferat alicui duas dignitates, vel duas Eccleſias Parochiales, nec conſtare poſſit cuius poſſeſſionẽ prius ſit nactus, an altera ipſarum, vel vtraque dicatur vacare; an verò ſit locus optioni, de qua in hoc cap. & in c. Præterea, infra eod.

Hoſtienſis format hanc quæſtionem in c. Quia nonnulli, num. 6. ſupra de Cler. non reſid. Et primò dicit reſponderi poſſe, non deficit ius, ſed probatio, vt l. Duo ſunt, ff. de teſtament. tutel. deinde dicit ſe non teneri reſpondere, quia quæſtio excogitata, & ficta nec legiſlatores inſpiciunt, quod rarò fit, vt in Auth. Vt fine prohib. matr. fil. rutel. ger. coll. 8. arg. l. Nam ad ea, ff. de leg. & c. Erit autẽ lex, 4. diſt. Tertio concludit vacare vtrumque: nam de rigore iuris non tenuit collatio, cum nec duas vxores quis ſimul poſſit habere, c. Gaudemus, §. Quia verò, de diuort. Poſtea tamen ſubdit quod aliqui contrarium iudicarent, & huic Clerico optionem darent vt infra ſex menſes vnã dimitteret, & alteram retineret, vt ſic res magis valeat, quàm pereat, c. Abbate, §. Contra quod, infra de verbor. ſignificat. Tandem remittit adnotata in c. Dudum, il 2. de elect. & in c. Omnis, de pœnit. & remiſſ. Dixit Guliel. in Speculo in tit. 2. §. Videndum, verſ. Sed quare, hanc gloſſam fuiſſe factam ab Hoſtien. ad inſtantiam ſuam. Et hæc dicta recitat ſimpliciter, nihil addens, vel detrahens Io. Andr. in d. c. Quia nonnulli de Cler. non reſident. num. 9. & Anchar. eod. num. Primum dictum Io. de Lignano dicit eſſe verius, ſed ſecundum æquius, Cardinalis verò ibid. in 12. q. n. 17. dat Clerico optionem; quia hic non eſt incompatibilitas in collatione, ſed in conſecutione: ergo antequam poſſeſſionem adipiſcatur poterit eligere quam maluerit. Hæc ratio eſt in ſe vera, ſed non ſoluit quæſtionem propoſitam de illo, qui reperitur in poſſeſſione vtriuſque beneficij: & non conſtat cuius poſſeſſionem prius ſit nactus. Verius videtur huic Clerico cõpetere optionem alterum retinendi, & alterum dimittendi; quia hic caſus non poteſt dici prouiſus per c. Quia nonnulli, nec per Decretalem, De multa, nec per Extrauag. Execrabilis, cum hæc iura loquantur in eo caſu, in quo Clericus primo obtinuit vnam dignitatem, vel vnam Parochialem, & poſtea pacificè aſſecutus eſt ſecundam: hic autem quando eodem inſtanti aſſecutus eſt vtramque. Ergo huiuſmodi caſus tanquam omiſſus, remanſit in diſpoſitione iuris antiqui, & communis, quod dat optionem, vt in hoc cap. & in d.c. Præterea, infra eod. & hoc tenet Butr. in d c. Quia nonnulli, num. 5. Imol.
10 num. 12. verſ. Tangit etiam, & Alex. de Neuo in vlt. quæſt. num. 22. Hoc autem puto verum eſt, poſt Concilium Tridentinum, quia dum in cap. 4. ſeſſ. 7. extendit pœnam Decretalis, De multa, infra eod. ad omnia beneficia incompatibilia: hoc intelligi debet retentis iiſdem terminis, id eſt cùm quis primò obtinuit vnum beneficium, deinde adeptus eſt poſſeſſionem ſecundi, & vtrumq; ſimul retinere perrexit, quod non contingit quando eod. inſtanti aſſequutus eſt primum, & ſecundum, & vult alterum dimittere, & alterum retinere, & ſic habes caſum, in quo optio non eſt ſublata.

Præ-

De Prabendis.

Cap. Significatum.

SVMMARIVM.

1 *PRelatus, & Capitulum poſſunt prabenda vacanti honeſtum onus imponere, ad quod prabendarius teneatur.*

2 *Contrarium.*

3 *Beneficio nouum onus celebrationis Miſſarum ab Epiſcopo imponi non poteſt.*

Etiam ex coniecturis veriſſimilibus, num. 5.

4 *Beneficia ſimplicia obtinentes non tenentur deſeruire per ſe, nec per ſubſtitutum.*

6 *Vicarius Apoſtolicus, cui facultas in litteris Apoſtolicis tributa non fuit, non poteſt beneficium onerare nouo onere celebrationis Miſſarum.*

7 *Sacerdos poteſt locare operas ſuas ſpirituales abſque vitio ſimonia, n. 39.*

8 *Sacerdos non poteſt obligari pacto, vel ſtatuto ad celebrandum quotidie, aut ſemper de vno Sancto.*

9 *Beneficij inſtitutio, qua quis adſtringitur ad celebrandum quotidie per ſeipſum, eſt illicita.*

10 *Secus ſi inſtitutione cautũ ſit vt celebret per ſeipsũ.*

11 *Dictiones* aſſiduè, ſemper, indeſinenter, *& conſimiles non ſunt amarè intelligenda, ſed ciuiliter, & cum aliquo temperamento.*

12 *Pralatus inferior cum Capitulo an poſſit ſtatuere, vt prabendatus non poſſit prabenda ſua renunciare, niſi de ipſorum conſenſu.*

13 *Papa in confirmatione poteſt immutare, alterare, & interpretari voluntatem ſtatuentium, teſtantium, & paciſcentium, & n. 25.*

14 *Miſſarum onera an, & quando per Sedem Apoſtolicam reduci poſſint, aut debeant, & n. ſeq. vſque ad num. 37.*

Quid ſi ſint impoſita ex pijs defunctorum relictis, num. 16.

Et quid ſi ex largitionibus inter viuos, n. 17. & ſeq. vſque ad n. 29.

15 *Miſſarum onera ante Concilium Tridentinum impoſita, aut in beneficij fundatione Epiſcopi, & Generales Ordinum reducere non poſſunt in vim cap. 4. ſeſſ. 25.*

Etiamſi legatum ſit adeò tenue, vt non ſit qui velit onus illi iniunctum ſubire, ibid. verſ. Quinimò.

18 *Laici, qui non ſunt de temporali iuriſdictione Eccleſia, non tenentur poteſtati Eccleſia obedire in non concernentibus animam.*

19 *Papa in actiones Laicorum poteſtatem non habet, niſi prout diriguntur ad beatè viuendum.*

20 *Pecunia pro Miſſis celebrandis collata, an ſit reſtituenda ſi illarum numerus reducatur.*

21 *Princeps non tam amplam habet poteſtatem in diſpoſitionibus inter viuos, atque in vltima voluntate.*

22 *Papa poteſt immutare pias diſpoſitiones tam mortuorum, quam viuentium, & n. ſeq.*

Intellectus Clem. Quia contingit, *de relig. domib. ibidem.*

23 *Res, qua donantur Eccleſia cum onere celebrationis Miſſarum, deſinunt eſſe laicales.*

24 *Eccleſia Romana eſt caput vniuerſalis Eccleſia, & ideò eius eſt ad ſingula membra alimenta transfundere.*

26 *Pacta ſi reſpiciant tantum religionem, immutari poſſunt per Papam, etiamſi ſint licita; ſecus ſi reſpiciant commodum temporale.*

27 *Pactum inferioris non poteſt praiudicare ſuperiori.*

28 *Papa authoritas in pactis reſpicientibus religionem, & iuramentis ſemper intelligitur excepta.*

29 *Miſſarum onera futura an per Papam reduci poſſint, & n. ſeq.*

30 *Eccleſia recipiens rem oblatam cum onere celebrationis Miſſarum facto ipſo naturaliter obligatur ad oneris implementum.*

31 *Pactum quantumcunque ſimplex poteſt appellari fides.*

32 *Pactum nudum quamuis non pariat actionem, parit tamen exceptionem, & recedens à pacto peccat mortaliter.*

33 *Inter pactum nudum, & veſtitum nec Deus, nec bona conſcientia diſtinguit.*

34 *Miſſarum onera ſi Eccleſia non adimpleat, res oblatas non facit ſuas, & ad reſtitutionem tenetur.*

35 *Datum ob cauſam repeti poteſt, cauſa non ſequuta.*

36 *Legibus humanis non ſubſunt qua ratione naturali nituntur.*

37 *Leonis X. indultum fratribus Minoribus conceſſum ſuper futuris eleemoſynis Miſſarum dicitur ſubreptitiè obtentum.*

38 *Sacerdos, qui tenetur ad ſolam Miſſa celebrationem, non autem ad illius applicationem, an poſſit pro applicatione eleemoſynam accipere.*

39 *Simoniacum an, & quando ſit pro celebratione Miſſa pecuniam accipere.*

Ioannis Vvicleffi error aſſerentis omnes eſſe ſimoniacos, qui ſe obligant ad orandum pro ſubuenientibus, damnatur in Concilio Conſtantienſi.

41 *Sacerdos poteſt accipere eleemoſynam pro Miſſa, etiamſi aliunde habeat ſuſtentationem.*

42 *Intellectus c. Clerici, 1 q. 2.*

43 *Suſtentationis duplex titulus haberi non poteſt, niſi pro rebus diuerſis.*

44 *Eleemoſynam dantes pro Miſſa communiter intendunt, vt ſacrificium ſibi applicetur.*

1 SIGNIFICATVM. Poſſunt Prælatus,
& Capitulum præbendæ vacanti honeſtũ
onus imponere, ad quod præbendarius
teneatur. Sic ſummant Abb. Antiq. Io.
Andr. Butr. Card. & reliqui omnes. Diuiditur in
duas partes. In prima ponitur ordinatio tria cõ-
tinens. In ſecunda confirmatio cum limitatione,
ibi, *Quam ſiquidem*.
Nota primò ibi, *communi voluntate dediſtis*, iun-
cta ſupraſcriptione, Prælatum etiam inferiorem
cum Capituli conſenſu poſſe præbendæ vacanti ad
ſuam collationem pertinenti per viam ſtatuti, vel
pacti aliquod ſpirituale onus perpetuum impone-
re, dummodò illud ſit honeſtum, prout hic notant
Butr. & Cardin. ambo in 5. notab. & Imol. num. 4.
& colligitur hic intellectus ex gloſ. 1. ad cuius mẽ-
tem Doctores cõmuniter ſummant textum, vt ſu-
2 pra proximè dictum eſt. Verè tamen præſens lit-
tera hoc non probat; quin potius innuit oppoſitũ.
Nam Papa hic non decidit ordinationem Pręposi-
ti, & Capituli eſſe validam; ſed illam confirmat
cum modificatione, vt patet ibi, *inſtitutionem
eatenus confirmamus.* Ergo pactum, & onus iniun-
ctum non ſubſtitiſſet, niſi acceſſiſſet robur confir-
mationis Apoſtolicæ, propterea enim fuit petita;
arg. c. Cum pridem, ſupra de Pactis, c. 1. & 2. de

confir. vtil. vel inutil. & obſeruant hic Io. Andr. n. 1.
in fine, Butr. num. 6. Cardin. & Abb. ambo in 1. no-
tab. Vel certè ſecundum Hoſtien. in princip. onus
fuit annexum huic præbendæ in limine erectionis,
arg. l. In traditionibus, ff. de pact. c. Cum venera-
bili, infra de cenſib. & c. Verum de condit. appoſ.
Sed præbendæ iam erectæ authoritate ordinaria
nouum onus annecti non poteſt, quia obſtat. cap.
Cum dilectus ſupra de conſuetud. Concilium La-
teranenſe in c. Prohibemus, infra de cenſib. & Cõ-
cilium Tridentinum cap. 5. ſeſſ. 25. de reform. Vn-
3 de S. Congregatio eiuſdem Concilij interpres ſæ-
pius declarauit Epiſcopum non poſſe nouum bene-
ficijs onus imponere, ſed tantum curare debere
vt quę illis ex fundatione, vel conſuetudine incũ-
bunt, exactè adimpleantur, & in ſpecie; aliàs cẽ-
ſuit nouum onus Miſſę in hebdomada non potuiſſe
Epiſcopum imponere beneficio habenti onus an-
niuerſarij tantum. Non igitur potuit iſte Præpo-
ſitus cum Capitulo annectere præbendæ vacanti
nouum onus celebrationis Miſſarum, vel perſona-
lis reſidentiæ, vt habet communis lectura; & ideò
fuit neceſſaria confirmatio Apoſtolica. Hinc cum
4 beatæ mem. Cardinalis Borromęus vellet cogere
obtinentes ſimplicia beneficia in Parochialibus,
vt per ſe, vel ſubſtitutos deſeruirent, cùm cap. 3.
ſeſſ. 21. præſupponat omnia beneficia deſtinata eſ-
ſe ad cultum diuinum, & eccleſiaſtica munia ob-
eunda iuxta c. fin. de reſcript. lib. 6. S. Congregatio
ab eo conſulta reſpondit non eſſe cogendos ad
aliud, quam ad dicendas horas Canonicas, nec te-
neri, ſi beneficia ſimplicia ſint, deſeruire per ſe,
nec per ſubſtitutum, exemplo Canonici, qui cum
non teneatur reſidere cauſa ſtudij, non tenetur
etiam ab ſubſtitutum. Abb. in c. Licet de præben.
5 Rurſus cum Epiſcopus Aſculanus impoſuiſſet
onus paucę eleemoſynæ cuidam Prioratui, quod
eſt beneficium ſimplex, pro Miſſis bis in hebdo-
mada celebrandis in Cathedrali Eccleſia; Idque
quia licet dictus Prioratus actu Eccleſiam non ha-
beret, cum tamen haberet reditus, & adeſſent
veſtigia veteris Eccleſiæ, non erat veriſimile illam
ſine onere miſſarum celebrandarũ erectam fuiſſe:
S. Congregatio conſulta an id potuiſſet Epiſcopus,
reſpondit nullum onus nouum imponendum ex
6 coniecturis veriſmilibus. Sed nec viſitatorem
Apoſtolicum, cui facultas attributa non fuerit in
litteris Apoſtolicis, cenſuit potuiſſe onerare bene-
ficium ſimplex nouo onere celebrationis Miſſarũ.
7 Secundò nota ibi, *Ita quod miſſam de S. Maria*,
Sacerdotem poſſe locare operas ſuas ſpirituales
abſque vitio Simoniæ, arg. c. Cum ſit de Simon.
ſecundum Vicent. Sed hoc latius explicabitur in-
fra in gloſ. 1. num. 38.
8 Tertiò nota ibi, *debeat quotidie celebrare*. Sta-
tutum, vel pactum quo Sacerdos obligatur ad ce-
lebrandum vnam Miſſam quotidie, & de vno
ſancto, non adeò ſtrictè eſſe intelligendum, vt ſin-
gulis diebus abſque vlla intermiſſione, vel ſemper
de illo ſancto celebrare teneatur; ſed hanc inter-
pretationem admittere, vt illam celebret quanto
frequentius poterit ſalua honeſtate, & deuotione,
prout eiuſmodi ordinationem, & pactum hic tem-
perat, & moderatur Pontifex in verſ. *Quam ſiqui-
dem inſtitutionem*, & notant, Abb. & Dec. ambo
in 3. notab. & pleniùs idem Abb. in conſ. 99. videtur
in 1. dub. lib. 2. & dixit *ſalua honeſtate*, fortè pro-
pter pollutionem nocturnã, vt in c. 1. in fin. ibi, *pro-
pter talem pollutionem à ſacro myſterio ea die abſti-
nere oportet* 6. diſt. Vel fortè, quia non decet eum
celebrare cum vilibus indumentis, vel in Calice
æreo, ſecundum Innocent. in ver. Honeſtate, &
idem de ſimilibus impedimentis, quæ poterunt
contingere, vt per Hoſtien. n. 9 & Abb. n. 4.
9 Declara notabiliter concluſionem proximè fir-
matam, vt procedat in eo tantum caſu, in quo
ſpecialiter cautum eſt vt Presbyter celebret vnam
Miſſam quotidie per ſeipſum, prout hic cautum
fuerat, vt patet ex littera ibi, *vel cuiquam præben-
da illius anniuerſarium delegare*, & notat gloſ. an-
tepenult. Hoſtien. n. 5. in ver. Vel cuiquam Card.
in 4 oppoſit. & Dec. in 4. notab. Huiuſmodi enim
inſtitutio eſt illicita, ſecundum Abbat. in 3. notab.
quia multoties præberet materiam peccandi, cum
facile non contingat Sacerdotem quotidie deuo-
tum exiſtere ad celebrationem; nam ſatis eſt felix
qui poteſt dignè vna Miſſam quotidie celebrare.
Vnde Auguſtinus talem celebrantem nec laudat,
nec vituperat in c. Sufficit de conſecr. diſt. 1. ac pro-
inde talis inſtitutio eam recipit interpretationem,
vt non obliget ad celebrandum, niſi quanto fre-
quentius poterit ſalua honeſtate, & deuotione, vt
10 dictum eſt. Secus verò ſi ſimpliciter ſtatutum aut
conuentum ſit vt Sacerdos celebret quotidiè vnã
Miſſam, nec ſit adiectum vt celebret per ſeipſum,
quia tunc oneri celebrationis Miſſarum poteſt per
alium ſatisfacere, vt tenet Lapus in ſuis allegatio-
nibus, videlicet allegat. 34. alias 36. Vtrum abſ-
que diſpenſatione alleg. 116. Philippus n. 3. verſ. In
contrarium arguitur, & verſ. Et licet prædicta, &
alleg. 117. factum ſuper quo, num. 2. quem ſępius
& Rota. & S. Congregatio Concilij ſequuta eſt, vt
ſcripſi latiſſimè in cap. 1. ſupra de ætat. & qualit. à
num. 60. vſque ad num. 89. & pręſertim num. 62.
& conſequenter cum onus non ſit perſonale, nihil
impedit quominus miſſa celebrari debeat quoti-
die abſque vlla intermiſſione. Ceſſat enim ratio
honeſtatis, & deuotionis celebrantis hic conſi-
derata, cum onus adimpleri poſſit per ſubſtitutum
arg. c. Etſi Chriſtus de iureiur. cum ſimil. & ita
virtualiter hunc textum declarat, Abb. in d. conſ.
99. in 1. dub. num. 4. verſ. Et ex his patet reſponſio
lib. 2.
11 Quartò nota, ibi, *Aſſiduè debeat obſequium ſuum
impendere*, hoc verbum *aſſiduè*, non eſſe amarè
intelligendum, & abſque vllo temporis interual-
lo, ſed ciuiliter, & cum aliquo temperamento, &
moderamine, vt hic patet in verſ. Quam ſiquidem
inſtitutionem, concordat, cap. 1. ſupra de offic. Ar-
chipresb. ibi, *& aſſiduè in Eccleſia ſtare*, ideſt ho-
ris congruis, vt ibi per Hoſtien. num. 3. in ver. Aſſi-
duè, & c. Sacroſancta 22. diſt. ibi, *aſſidua effun-
datur oratio*. Idem dicitur de verbo *continuè*, vt
in c. fin. de frigid. & malefic. & de verbo, *indeſinen-
ter*, vt in c. Si quis vult. & ibi gloſ. vlt. 36. diſt. & ita
etiam intelligitur illud, *ſemper orandum eſt*, vt c. Si
laicus 31. diſtinct. nec non illud, *nunquam exci-
dat pſalterium de manibus tuis*. c. Numquam de
conſecr. diſt. 5. ideſt horis conſtitutis, vt ibi in
gloſ. 1. facit textus in l. quod dicimus, ff. de ſolut.
Quod nota pro dictis teſtium deponentium Ec-
cleſiam ſemper percepiſſe decimas ex tali loco, nã
intelligendum eſt, *ſemper*, ideſt, tempore compe-
tenti, quia de bladis in hyeme decimæ non per-
cipiuntur, ſed in æſtate, ſecundùm Abb. Antiq.
hic num. 1. in ver. aſſiduè.

Quin-

12 Quintò, nota argumentum quod Præpoſitus, & Capitulum poſſunt ſtatuere vt liceat præbendato de communi conſenſu præbendæ ſuæ renunciare. Nam illa verba, *nonniſi communi tam Præpoſiti, quam Capituli conſenſu poſſit dimittere*, à contrario ſenſu videntur innuere, vt de communi conſenſu hoc poſſit. Sed quia obſtat cap Admonet de renunciat. tu diſtingue ex mente Doctorum. Aut ſtatuitur ab illis vt præbendatus poſſit renunciare cum ſolo conſenſu Præpoſiti, & Capituli; & non valet ſtatutum, quia eſt contra ius commune, & in præiudicium Epiſcopi, in cuius manibus debet fieri dimiſſio, vt in d. c. Admonet. Nec obſtat iſte textus, quia ſtatutum non valuit, niſi vigore confirmationis Apoſtolicæ, & ideo confirmatio fuit petita. Simile in c. Cum acceſſiſſent, ſupra de conſtit. ſecundum Hoſtien. hic num. 5. verſ. Vel poteſt reſpondeti, Io. Andr. num. 1. in fin. Butr. n. 6. & Cardin. num. 3. in 2. oppoſit. In veteri codice Barcinonen. legitur, *authoritate Epiſcopi communi conſenſu*, vt refert Anton. Auguſtin. in notis ad primam collectionem Decretal. lib. 3. tit. 5. cap. 13. Aut ſtatuitur vt præter conſenſum Epiſcopi in renunciatione requiratur etiā conſenſus Præpoſiti, & & Capituli; valet ſtatutum etiam ſine confirmatione Apoſtolica, quia non eſt contra, ſed præter ius commune, nec derogat iuri Epiſcopi, vt per Butr. vbi ſupra.

13 Vltimò nota ibi, *eatenus confirmamus*. Papam in confirmatione poſſe immutare, alterare, & interpretari voluntatem ſtatuentium, teſtantium, & paciſcentium, prout hic notant Innocent. poſt princ. in ver. aſſiduè. Hoſtien num. 7. Abbas Antiq. num. 1. in ver. Eatenus Io. Andr. num. 3. Butr. num. 8. Card. in 5. oppoſit. Anchar. in 6. notabil. Abb. n. 5. verſ. Et ex prædictis. Sed qualiter hoc ſit intelligendum, plenè explicabitur in quæſtione ſequenti à num. 25.

14 QVAERO, an, & quando onera Miſſarum celebrandarum, quæ in aliquibus Eccleſijs ex varijs defunctorum relictis, vel ex largitionibus fidelium impoſita ſunt, Sedes Apoſtolica moderari, & ad pauciorum numerum reducere poſſit aut debeat.

15 Hæc quæſtio proponitur de Sede Apoſtolica; quia de iure communi Epiſcopi hanc poteſtatem non habent, vt ſcripſi plenè in c. Ex parte à n. 20. ſupra de conſtit. & quod ſpectat ad Concilium Tridentinum, Sacr. Congregatio Cardinalium eiuſdem Concilij interpretum olim conſulta an facultas tributa Epiſcopo in Diœceſana Synodo, & Generalibus ordinum in Capitulis generalibus per decretum Concilij cap. 4. ſeſſ. 25. ſit intelligenda de præteritis oneribus ab antiquo vſque ad Concilium, & primam Congregationem Epiſcopalem, ſeu generalem Capitulorum Ordinum, aut etiam de oneribus in futurum imponendis quoties opus fuerit: Reſpondit d. cap. 4. eſſe intelligendum de onere Miſſarum impoſito ante Concilium. Itē cenſuit decretum d. c. 4. non procedere in obligationibus Miſſarum, quæ impoſitæ ſunt Capellis erectis in titulum, ſiue ex prima inſtitutione teſtatorum, ſiue ex alia quacumque. Et propterea in decretis de celebrat. Miſſar. à S. D. N. Vrb. VIII. confirmatis, §. 1. eadem Sacr. Congregatio diſtrictè prohibet, atque interdicit ne Epiſcopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducāt onera vlla Miſſarū celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fundationis: Sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apoſtolicam ſedem recurratur, quæ re diligenter perſpecta id ſtatuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur, vt in Bullar. tom. 4. pag. 315. Quinimo etſi legatum ſit ita tenue vt non ſit qui velit onus illi iniunctum ſubire, & ſi recurrendum ſit ad Sedem Apoſtolicam pro moderatione oneris, totum, aut ferè totum inſumendum ſit pro expenſis ad id neceſſarijs; nihilominus S. Congregatio cenſuit pro reductione oneris, vt ſupra impoſiti ab ijs, ad quos pertinet, Sedem Apoſtolicam eſſe adeundam, quæ abſque vlla impenſa id ſtatuet, quod magis in Domino è re eſſe iudicauerit, eodem tom. 4. pag. 317.

Pro ſolutione quæſtionis eſt animaduertendum duplex eſſe genus harum largitionum: nam aliquæ ſemel offeruntur, vt cum dantur centum aurei, vt ex eorum annuo reditu Miſſę quinquaginta quotannis celebrentur. Aliquæ verò dietim dantur, & appellantur manuales, vt cum offeruntur duo iulij pro duabus miſſis. Prętereа ex oblationibus primi generis, quę ſemel fiunt, aut quærimus de iam factis, aut de faciendis. Rurſus iam factæ aut proueniunt à defunctis, aut ab his, qui adhuc viuunt. Singulas igitur conſiderando.

16 Dubitatur primò, an Summus Pontifex poſſit prædictas reductiones, ſeu moderationes facere pro ſimilibus largitionibus factis ab ijs, qui iam mortui ſunt, & cum hæ ad pias iam defunctorum voluntates reducantur, non videtur ambigendum quin id Pontifici ex cauſa liceat, vt ſatis patet ex d. c. 4. ſeſſ. 25. & de hoc diſputare dicit eſſe ſacrilegium Gemin. conſ. 63. Dubia ſupraſcripta in princ.

17 Dubitatur ſecundo, quid de illis largitionibus, quarum largitores adhuc viuunt, & tunc cum verſemur quidem in materia pia, ſed extra defunctorum voluntates, aliquibus non videtur ità clarum Pontificem poſſe largitoribus non conſentientibus

18 dictas obligationes moderari. Nam prima fronte cum laici, qui non ſunt de temporali iuriſdictione Eccleſiæ non teneantur poteſtati Eccleſiaſticæ in non concernentibus animam obedire, c. Nouit. de iudic. Innocen. in c. Inquiſitioni prope finem, verſ Item ſi præcipiat laico, de ſentent. excomm. Abb. in ſua q. 1. incip. Epiſcopus, col. 2. circa med. Felin. in c. Accepimus, num. 2. de fide

19 inſtrum. Nec Papa ſuper actiones laicorum habeat poteſtatem niſi prout diriguntur ad beatè viuendum, c. Per venerabilem, & ibi gloſ. in ver. Habeat poteſtatem. Qui filij ſint legitim. Victor. de poteſtate Eccleſiaſtica in illa quæſtione. Vtrum poteſtas ſpiritualis ſit ſupra temporalem, per totum, nec ſit peccatum laico ſi nolit bona ſua Eccleſiæ aliter dare, quam ſuper prædictis ſibi benè viſis conditionibus, l. In traditionibus, ff. de pact. fortè non videtur ſubeſſe fundamentum quo Pontifex id in inuitos poſſit, contra reg. c. Id quod noſtrum, de reg. iur. lib. 6. & in l. In re mandata,

20 C. Mand. c. Super his, de Sepultur. Poſſet quidem Papa mandare, vt hæ oblationes cum hoc onere non reciperentur, ſeu etiam vt adiecta onera minuerentur: ſed tamen res ob id receptæ, niſi rationabilis cauſa excuſaret, fortè reſtituēdæ eſſent, arg. eius, quod idem Concilium diſpoſuit in diſſolutione iuriſpatronatus ſeſſ. 25. c. 9. in fine ibi, *reſtituto patronis eo, quod ab eis idcircò datum eſt*, & hic notat Butr. num. 12. verſ. Etſi non adimplea-

N 2 tur

tur, & tenendo hanc opinionem non obſtat hæc
Decretalis, vbi Papa modificauit illam erectionem
præbendæ cum certis oneribus adiunctis. Quo-
niam hic ſolum moderatus eſt, quoad qualitates
non laudabiles. Præterea hic nihil minuit, ſed ſo-
lum declarauit illud verbum, *perpetuò*, quomodo
intelligatur, & continua etiam reſidentia quomo-
do eſſet intelligenda: ſed non inde ſequitur, vt ei-
dem ſimilis competat authoritas in recipientibus
21 temporalia, vt ibi not. Abb. num. 5. Similiter non
obſtat Concilium d. c. 4. ſeſſ. 25. quia Princeps ha-
bet quidem poteſtatem immutandi voluntates
defunctorum, præſertim iuſta ex cauſa, l. 1. & l. Le-
gatam, ff. de adminiſtr. rer. ad Ciuit. pertinen. &
quoad pia idem poteſt Papa, c. Quia contingit, de
relig. domib. in Clemen. Sed inde non videtur in-
ferri ad diſpoſitiones inter viuos, in quibus Prin-
ceps non tam amplam habet facultatem, Bart. in
l. Seruientes, in fin. ff. de ſeruitut.
22 Cæterum his non obſtantibus contraria opinio
eſt verior, pro qua primo adducitur textus in dicta
Clem. Quia contingit, de relig. domib. vbi præci-
pitur vt impleantur onera hoſpitalibus incum-
bentia ex erogationibus, & largitionibus fideliū,
nec diſtinguitur an huiuſmodi largitiones factæ
fuerint per diſpoſitionem inter viuos, an in vltima
voluntate, & gloſ. in ver. Largitione, exponit ver-
bum illud, *in vita, & morte*, & tamen textus dum
diſponit, vt ea quæ ad certum vſum largitione ſunt
deſtinata fidelium, ad illum debeant, non ad aliū
conuerti, expreſsè interſerit præſeruationem il-
lam, ſalua Sedis Apoſtolicæ authoritate. Ergo ex
eo textu conſtat apertè Sedem Apoſtolicam ha-
bere poteſtatem immutandi vſum piarum largi-
tionum, & ſic moderandi onera Eccleſijs, vel pijs
locis incumbentia, etiam ex largitionibus viuen-
tium, & propterea gloſ. ibi in ver. Sedis Apoſto-
licæ. Nota, inquit, per hanc litteram ſolum Pa-
pam alterare poſſe vſum illorum, quæ per fideles
donata ſunt, vel relicta, c. Quod tranſlationem, de
offic. Leg. Pondera illud verbum gloſſę, *donata
ſunt*, quod propriè importat donationem inter
viuos, l. 1. ff. de donat. & eodem verbo vtitur ibi
23 Abb. num. 3. verſ. Solus Papa. Ratio eſt, quia res,
quæ à laicis donantur Eccleſijs, vel locis pijs ad-
iecto onere celebrationis Miſſarum, deſinunt eſſe
laicales, & tranſeunt in dominium, & proprieta-
tem Eccleſiæ, c. Conqueſtus, & ibi gl. fin. de foro
competen. Anchar. hic num. 5. verſ. Saluando ta-
men dicta Doctorum, & Eccleſiæ collatum dici-
tur conſecratum Deo, & Sanctis eius, c. Iniuſtum,
de rer. permutat. ac proinde ſubſunt omnimodæ
24 diſpoſitioni Summi Pontificis, qui vt in propoſito
dicit Laudun. in d. Clem. Quia contingit, & poſt
eum Card. ibi num. 4. eſt gubernator in ſolidum
vniuerſalis Eccleſiæ, cuius caput eſt Eccleſia Ro-
mana; & ideò eius eſt tanquam capitis ad mem-
bra ſingula alimenta transfundere, c. Cuncta, &
c. Per principalem, 8. q. 3. Clem. Frequens, §. Præ-
25 terea, de exceſſ. Prælator. Deinde pro hac ſenten-
tia eſt textus apertus hic non cauillando litteram.
Nam Papa immutauit pactum, vt conditionem
illam in tribus ſecundum Innoc. poſt princ. in verb
Aſſiduè, Abb. Antiq. n. 1. in ver. Eatenus, Hoſt. n. 7.
Io. Andr. n. 3. Butr. n. 8. Cardin. in 5. oppoſit. Anchar.
in 6. not. & in 3. oppoſ. & Abb. n. 5. Quia vbi erat
conuentum de celebrando Miſſam de S. Maria,
& quotidie immutatur, primò vt Sacerdos non
arctetur ad celebrandum quotidie, ſed ſecundum
qualitatem ſuæ deuotionis. Secundò, vt non ar-
ctetur ſemper ad dicendam Miſſam de Sancta
Maria, ſed poſſit ſolemniter alias celebrare
ſecundum deuotionem, & honeſtatem. Ter-
tiò, quod conuentum fuit vt non poſſit præben-
datus dimittere Eccleſiam, & tranſire ad aliam;
modificatur vt non habeat locum, ſubſiſtente
legitima cauſa, & in hoc ſecundum Hoſtien. con-
firmatio Apoſtolica limitat, ſeu immutat pactum.
Ex quibus patet in hac Decretali propriè agi de
immutatione, ſeu modificatione conuentionis in-
ter viuos, non autem de interpretatione, niſi
quatenus interpretatio ſumitur pro correctione,
ſeu modificatione, iuxta text. in l. 1. §. Qui operas,
iuncta gloſ. in ver. Interpretatione, ff. ad Tertull.
Abb. in c. Super quæſtionum, n. 8. de offic. deleg.
26 Paul. de Caſtro conſ 340. Præmiſſis allegationi-
bus in princ. lib. 1. Et quamuis Innocentius, vbi
ſuprà, dicat ſe non credere quod ſi aliquid eſſet in
pactis à Iure tolerabile, liceret illud à confirma-
tore commutari: immediatè tamē ſubiicit aliam
opinionem, quod ſi pacta reſpiciant tantum reli-
gionem, ſicut eſt cantare miſſam de S. Maria, li-
ceat Superioribus ea immutare, etiamſi ſint lici-
ta; ſecus, ſi reſpicerent temporale commodum,
& hæc ſecunda opinio placet ibi Hoſtien. cum quo
tranſit Io. Andr. & reliqui ſuprà citati. Vnde
Anton. de Butr. n. 9. Oppono, inquit, Partes con-
uenerunt, & tamen Papa pacta iſtarum partium
aliter moderatur, quod facere non debuit, quia
contractus legem accipiunt ex conuentione, vt l. 1.
§. Si conueniat, ff. depoſ. & ex eis oritur obligatio
naturalis, ff. de pact. l. 1. Solutio. Aut pacta re-
ſpiciunt religionem, & tunc poſſunt immutari per
Papam vt hic, etiamſi ſint licita. Aut reſpiciunt
temporale commodum, & non eſt licitum Papæ
ipſa commutare, poſtquàm inita ſunt authorizan-
ta Iudice eccleſiaſtico, & in hoc ſecundo caſu
n. 12. dicit habere locum regulam l. In re manda-
tu, C. Mandati, non autem in ſpiritualibus.
Quod etiam dixit Cardin. in dicta Clem. quia cō-
27 tingit, in 2. oppoſ. n. 9. de relig. domib. Ratio eſt
ſecundum Ioan. Andr. & Butr. locis citatis, quia
pactum inferioris non poteſt præiudicare ſuo ſu-
periori, nec inferior ſuperioris ſui ius reuocare
28 poteſt c. Cum acceſſiſſent de Conſtit. & in huiuſ-
modi pactis, ſicut & in iuramento ſemper intelli-
gitur excepta authoritas Papæ, c. Venientes, &
ibi gloſ. in ver. Superioris, de Iureiur. gloſ. in c.
Conſtitutus, in ver. Iuramento, & ibi etiam Felin.
n. 9. de reſcript. gl. ſecunda in c. Ex parte, de
Cler. non reſid. Feder. de Sen. conſ. 191. n. 4. Bald.
conſ. 29. n. 2. in fine lib. 1. & per hæc patet etiam
reſponſio ad obiecta.
29 Dubitatur tertiò, numquid reduci poſsint one-
ra futura Miſsarum celebrandarum, & non video
qua ratione id fieri poſſit abſque eo quod Chriſti
fideles fraudentur, ſeu rebus ſuis ſpolientur cum
mendacio, ac violatione fidei, & obligationis na-
30 turalis. Nam ſtatim atque Eccleſia recipit rem
ſibi cum tali onere oblatam, facto ipſo, quo ma-
gis quā verbis loquimur, l. Si tamen, §. 1. ff. de ædil.
edict. c. Dilecti, il 2. de appellat. promittit dicta
onera adimplere; vnde obligatio naturalis dedu-
citur, l. 1. ff. de pact. quæ ſuper omnia ſeruanda eſt,
vt ibi, & l. Iuris gentium. §. Ait Prætor, ff. eod.
c. 1. eod. tit. c. Puellę, 20. q. 1. c. Innocens, 22. q. 4.
& c.

31 & c. Eleutherius, 18. q. 2. Omne enim pactum quantumcumque ſimplex poteſt appellari fides;
32 c. 1. de Sponſ. duor. & quamuis nuda pactio obligationem non pariat, parit tamen exceptionem, quia recedens à pacto mortaliter peccat, vt dicit
33 gloſ. 1. in d. c. 1. de pact. Nam inter pactum nudum, & veſtitum nec Deus, nec bona conſcientia diſtinguit, vt ibi ait Bald. n. 5. ſubdens de Iure Canonico omne pactum æquum cuiuscumque ſit generis, & formæ appellari veſtitum veſtiméto Canonis, ſeu veſtimento roboris Canonicæ Sanctio-
34 nis. Accedit quod ſi Eccleſia accipit oblata hac intentione vt onera adimpleat, vtique aliàs nec rem ſub hoc onere oblatam facere videtur ſuam, ad exemplum eorum qui beneficia Eccleſiaſtica obtinent, & diurnum officium non recitant, ſecundum opinionem Calder. in c. 1. de celebr. Miſſarũ. Quomodo ergo poteſt eamdem retinere? arg.
35 c. Si res aliena 14. q. 6. Item vbicunque aliquid datur ob cauſã, illa non ſequuta, poteſt repeti, l. 1. & quaſi per tot. ff. de condict. cauſ. dat. l. In ſumma, §. Quod ob rem, ff. de condit. indeb. & l. 1. ff.
36 de condict. ob turp. cau. Quæ omnia nituntur naturali ratione; & ideò humanis legibus non vidẽtur ſubeſſe, Clem. Paſtoralis, cum ibi notat. de re iudic. §. Sed naturalia, Inſtit. de Iur. natur.

37 Neque obſtat quod Leo X. informatus quod in quibuſdam regionibus pro celebratione vnius Miſſæ certa pecuniæ quantitas dari conſueuit in eleemoſynam fratribus Minoribus adeò tenuis, vt dicti fratres tot Miſsas, quot ſunt largientes pro ſingulis celebrare non valeant, declarauerit, & cõceſſerit prædictis fratribus vt celebrando vnam Miſſam dumtaxat; ſi eleemoſyna æquiualens vni Iulio, ideſt decimæ parti ducati non elargiretur, commemorationem in genere faciendo, in hoc conſcientiarum puritati prædictorũ fratrum ſatisfactum eſset. Etenim, vt inquit Collector priuileg. Mendican. in ver. Miſsa 3. num. 14. [Cauendum eſt omninò ne quis vtatur huiuſmodi conceſſione, quia reuera nullius eſt valoris, prout multi celebres Theologi, & Iuriſperiti ſuper hoc conſulti reſponderẽt, & conſtat eam fuiſse ſubreptitiè obtentam. Vnde frater Ioannes Clapion dum inſtitutus eſset Procurator Curiæ Romanæ, promiſit procurare reuocationem, ſeu potius declarationem nullitatis huius conceſſionis, & credendũ eſt obtinuiſſe, licèt ad manus noſtras non peruenerit.] Hæc ille, quem totidem verbis refert Rodriq. de Regular. tomo primo q. 43. art. 17. vbi etiam allegat Medin. additque eam conceſſionem per contrarium vſum fuiſſe abolitam. Nouiſſimè in præalleg. de celebr. Miſsar. in §. Id verò, reuocantur priuilegia, & indulta omnia quibuſuis perſonis, Eccleſijs, ac locis pijs tam ſæcularibus, quam regularibus cuiuscumque Ordinis, Congregationis, & Inſtituti quamcumque ob cauſam conceſſa, quibus indulgetur vt certarum Miſsarum, vel Anniuerſariorum celebratione, aut aliquibus collectis, ſeu orationibus plurium Miſsarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat, & verba illa, *in futurum ſuſcipiendis*, ſunt intelligenda de oneribus ſuſcipiendis poſt priuilegium, vt S. Congregatio declarauit, habetur declaratio in Bullar. tomo 4. pag. 317.

38 In gloſ. prima Quæro, an Sacerdos, qui tenetur ad ſolam Miſſæ celebrationem, non autem ad illius applicationem, poſsit pro applicatione eleemoſynam accipere.

39 Videtur reſpondendum poſſe: nam communis Theologorum ſententia eſt poſt D. Thomam in 2.2. q. 100. art. 3. nec non Canoniſtarum hic poſt Vincen. & gloſſ. præalleg. Sacerdotem pro Miſſæ celebratione iuſtè poſſe eleemoſynam accipere, non quidem ratione rei, & tãquam pretium commenſuratum fructui Sacramenti, quem applicat. Hoc enim tanquam ſimoniacum damnatur à Concilio Toletano 11. cap. 8. vt in c. Quidquid, 1. q. 1. ſed tanquam ſuſtentationis ſtipendium, vt inquit D. Thomas vbi ſupra in reſponſione ad ſecundum, & ibi Caietan. in 1. dub. ſeu ratione ipſius Sacerdotis, qui ſecundum Vincent. gloſ. & Anton. de Butr. hic num. 12. potius videtur locare operas ſuas, quam vendere diuina, arg. c. Relatum, 10. q. 3. c. fin. 1. q. 2. & c. Cum ſit, de Simon. de quo tamen plenè diſſerit Caietan. vbi ſupra in 2. dub. quiue vt ſacrificium offerat, debet ali ex iuſtitia, & viuere de altari: nam, *Quis militat ſuis ſtipendijs vnquam? quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat?* 1. ad Corinth. 9. c. Ex his, 12. quæſt. 1. & c. Cum ex officij, de præſcript. *dignus eſt* enim *operarius mercede ſua*. 1. ad Timoth. 5. c. Quicumque, 12. quæſt. 2. & denario fraudari non debent in vinea Domini operantes, c. fin. de magiſtr. ne qui ad onus eligitur, repelli debet à mercede, c. Cum ſecundum, infr. eod. c. Charitatem, 12. q. 2. ibi, iuſtum namque eſt, vt illi conſequantur ſtipendium, qui pro tempore ſuum cõmodare reperiuntur obſequium, & c. Eccleſiaſticis, ead. cau. & quæſt. vbi legitur: Eccleſiaſticis vtilitatibus deſudantes Eccleſiaſtica dignum eſt remuneratione gaudere. Atque hanc ſententiam clarè approbauit Concilium Tridentinum dum in cap. 4. ſeſſ. 25. fecit Epiſcopis, & Generalibus facultatem reducendi onera Miſſarum, quia eleemoſynæ pro illis celebrandis ſæpe erant tenues, vt non facilè inuenirentur qui vellent huic ſe oneri ſubijcere. Nam ſi pecuniæ pro Miſſis celebrandis acceptæ fuiſſent à Sacerdotibus per ſimoniam conuentionalem, non fuiſſet agendum de moderatione onerum, ſed de illarum reſtitutione, c. De hoc, De Simon. ibi, *Si qua receperint, ſine diminutione reſtituant, cum ea ſine graui ſuæ ſalutis periculo retinere non poſſint*. Silueſt. in ver. Simonia, num. 20. quidquid ſit in ſimonia mentali per cap.
40 Mandato, & ibi Doctores, eod. tit. Quare iure optimo in Concilio Conſtantienſi ſeſſ. 8. damnantur quadragintaquinq; errores Ioannis Vvicleff, quorum vigeſimusquintus talis erat, videlicet: Omnes ſunt ſimoniaci, qui ſe obligant orare pro alijs eis in tẽporalibus ſubuenientibus, vt habetur
41 tomo 3. Concil. pag. 859. col. 2. Poteſt autem accipi huiuſmodi eleemoſyna etiãſi Sacerdos aliunde habeat ſuſtentationem, imò etiamſi reditibus Eccleſiaſticis abundet, gloſ. & Doctores in c. Clericis, 1. q. 2. & docet D. Thomas quodl. 6. art. 10. Nauarr. in Man. c. 23. num. 102. & Suar. in 3. par.
42 tom. 3. diſp. 86. ſect. 3. concl. 1. & 2. Vnde cum in d. c. Clerici 1. q. 2. decernatur vt Clerici omnes, qui Eccleſiæ fideliter vigilant, & deſeruiunt, ſtipendia ſanctis laboribus debita ſecundum ſeruitij ſui meritum per ordinationem Canonum à Sacerdotibus conſequantur. Abb. in ſua q. 4. quæ incipit, Titius Clericus in 4. dub. ſub num. 12. vſque in fin. obſeruat ponderandum eſſe illud verbum, *omnes*, quod includit tam pauperes, quam diuites, aliàs

ad

ad quid dixiſſet omnes? Item ponderanda eſſe illa verba, *ſtipendia ſanctis laboribus debita*, quæ innuunt danda eſſe ſtipendia Sacerdotibus, non propter indigentiam, ſed propter labores, quos ſuſtinent. Quæ quidem ratio verificatur tam in diuitibus, quam in pauperibus. Item ponderandũ quod dicitur *ſecundum ſeruitij ſui meritum*, non autem ſecundum indigentiæ qualitatem.

Non obſtat textus in c. Sacerdos, 1.q.2.vbi deciditur Clericos pauperes ſiue ex natiuitate, ſiue ex propria voluntate iuſtè viuere de bonis Eccleſiaſticis, quia ad ea accipienda non eos cupiditas ducit, ſed viuendi neceſſitas cogit, & mox notabiliter ſubnectitur: De talibus videtur dicere Apoſtolus, 1. ad Cor.9. *Qui in ſacrario operantur, quæ de ſacrario ſunt edunt, & qui in altario ſeruiunt, cum altario participant*. Ex quo textu videtur colligi vt Clerici diuites, quos non neceſſitas, ſed cupiditas ducit, non poſſint viuere de altario, quamuis eidem inſeruiant, cum de talibus non intelligatur Apoſtoli authoritas, ſed de Sacerdotibus pauperibus, prout ad hoc illum textum ponderat Abb. in d. q.4. in 4. dubio ſub n.12. Nam vt idem reſpondet, ille textus, atq; alij, qui in contrarium afferuntur, nempe c. Clericos, c. Si quis, & c. Paſtor. 1.q.2. & c. Quoniam, 16. q.1. c. Illi, & c. fin, 12. qu. 1. procedunt ſecundum ſtatum primitiuæ Eccleſiæ, quando exiles erant reditus, & diſtribuebantur ex facultatibus Eccleſiæ prout cuique opus erat, iuxta c. 2. & c. Tua, ead. cau. & quæſt. Quæ ſolutio fuit originaliter Hugonis, & Archidiaconi in d. c. Clericos, in princ. vbi etiam Præpoſ. & latius idem Præpoſ. in Summa, 44. diſt. Abb. in ſua quæſt.3. incip. Sempronius Clericus, Felin. in c. Poſtulaſti, n 6. de reſer. Couarr. in c.1.num.2.de teſtam. & eſt ex mente S. Thomæ in 4. diſtinct.38. ar.2.q.2.ad 3.qua de re nos latiſſimè diximus in c. Si quis ſanè, ſupra de pecul. Cler. in quæſt. An, & quando Epiſcopi, & Clerici teneantur præcepto charitatis, vel iuſtitiæ reditus beneficiorum ſuorũ pauperibus erogare, à num.9. vſque ad num. 17. Atque hoc ſuppoſito, ſequitur, vt Sacerdos, qui habet ſtipendium pro ſola Miſſæ celebratione, adhuc tamen poſſit accipere aliud ſtipendium pro illius applicatione, quia ſcilicet ratione applicationis ſufficientem ſuſtentationem non habet, li-
43 cet eam habeat aliundè. Et quamuis nemo poſſit habere duplicem titulum ſuſtentationis, vt tradit Vaſq. in 3.par. diſp.234. cap.4. hoc tamen non habet locum vbi ſuſtentatio recipitur pro rebus diuerſis, cuiuſmodi ſunt celebratio, & applicatio Sacrificij, Atq; ita hanc ſententiam ſequitur Suar. in 3. par. tomo 3. diſput.86. ſect.3.

44 Verum tutius fortè eſſet abſtinere ab huius dubij declaratione, quia hoc rarò accidit. Nam, qui dant eleemoſynam pro Miſſa, licet aliud non exprimant, communiter intendunt vt ſacrificium ſibi applicetur, idemque intendunt beneficiorum fundatores, cum hoc ſit eis vtilius, arg. l. 3. ff. de teſtam. milit. & obſeruat Scot. quodl. 20. §. De ſecundo, verſ. Poteſt ergo dici, & poſt eum Silueſt. in ver. Miſſa, primo, num.11. & Abb. conſil.99. videtur primò, col. 4. in 3. dubio, verſ. Præterea, lib.2. Itaque hic caſus ſolum ferè poſſet verificari vbi benefactores exprimerẽt ſe nolle Sacerdotem obligare niſi ad ſolam Miſſæ celebrationem, non autem ad illius applicationem, quod fortè vix vnquam continget. Deinde abſtinendum eſſet à declaratione, quia Sacerdotes poſſent illa abuti, & eludere Decretum S. Congregationis accipiendo plures eleemoſynas ſub prætextu quod non teneantur ad applicationem Sacrificij. Difficile tamen erit non reſpondere poſtulantibus, cum hoc dubium intrinſecè pendeat ab intellectu decretorum de celebratione Miſſarum, quorum quidẽ decretorũ declaratio, ſeu interpretatio eſt omnibus alijs interdicta, vt habetur in §. Porrò, in fine.

Poſſet fortè reſponderi Sacerdotem ex decretis huiuſmodi non prohiberi accipere eleemoſynam pro applicatione ſacrificij, ſi expreſſè appareat eũ non teneri niſi ad ſolam Miſſæ celebrationem, non autem ad illius applicationem. Verum an prohibeatur aliunde, quàm ex ipſis decretis, non pertinere ad S. Congregationem id declarare.

De Præbendis.

Cap. Ad hæc.

S V M M A R I V M.

1 *Dignitates plures, vel perſonatus in vna, vel diuerſis Eccleſijs quis habere non poteſt.*
2 *Dignitatum, ac perſonatuum pluralitas eſt omni rationi contraria.*
3 *Eccleſias plures obtinẽs videtur ſpiritualis adulter.*
4 *Beneficiorum pluralitas æquè probibita eſt in vna Eccleſia, atque in diuerſis.*
5 *Dignitates, & officia requirunt reſidentiam continuam.*
6 *Dignitas, perſonatus, & officium quid ſint, & an inter ſe differant, & nn. ſeqq. vſque in fin.*
7 *Dignitas, perſonatus, & officium quandoque accipiuntur vt ſynonyma, & n.9 & 12.*
8 *Quandoque vt diuerſa, & n 14. & 15.*
9 *Dignitas largè comprebendit etiam perſonatum, vel cuſtodiam, ſeu officium, aut inferius miniſterium.*
10 *Dignitatis appellatione an veniant Epiſcopatus, & maiores dignitates, & n.17.*
11 *Perſonatus quandoque includit maiora, & minora beneficia.*
12 *Inter Dignitatem, perſonatum, & officium iura non conſtituunt ſpecificam differentiam; & nominum diuerſitas introducta eſt ex diuerſis cõſuetudinibus Eccleſiarum, & nn. ſeqq.*
Contrarium, num.14.
13 *Nominum diuerſitas non ſemper arguit diuerſitatem in ſubſtantia.*
15 *Perſonæ Eccleſiarum in Anglia dicuntur qui præſunt Eccleſijs, qui alibi dicuntur Curati.*
16 *Dignitas ſe habet ad perſonatum, & officium tanquam genus ad ſpecies.*
Contrarium, num. 18.
17 *Dignitas ſumitur largè, & ſtrictè ſecundum ſubiectam materiam, vel intentionem proferentis.*
18 *Generis poſitio neceſſariò ſequitur ad poſitionem ſpeciei.*
19 *Dignitatem habens dicitur etiam habere perſonatũ. Sed non è contra.*
20 *Dignitatis diffinitio, quæ.*
21 *Adminiſtrationis appellatione continentur omnia Eccleſiaſtica officia.*
22 *Dignitatis ventoſæ nullus alius eſt effectus, quam vt inuidiam generet, & ſcandalum ſeminet inter fratres.*

Digni-

23 *Dignitas Eccleſiaſtica non conſtituitur niſi ſit perpetua.*
24 *Suffraganeatus non eſt titulus perpetuus, nec per illius acceptationẽ Parochialis intelligitur vacare.*
25 *Vicariatum Epiſcopi acceptans, an perdat dignitatẽ, vel beneficium Curatum.*
26 *Vicarius Epiſcopi dignitatem habet ratione præminentiæ prouenientis ex iuriſdictione, & Tribunali Epiſcopi, & n. 28.*
27 *Iudex dicitur habere dignitatem.*
29 *Vicarius tam abſente, quàm præſente Epiſcopo præcedit Canonicos, dignitates, & Capitulum etiam in actibus indifferentibus.*
30 *Dignitas Eccleſiaſtica ſatis eſt vt habeat adminiſtrationem rerum temporalium ad Eccleſiam pertinentium.*
31 *Dignitas eſt excellentior gradus.*
32 *Dignitas quæ ſit maior in Eccleſia, ex quibus deprehendatur. Remiſſiuè.*
33 *Dignitatis præeminentia, ex quatuor cauſis conſtituitur, & nn. ſeqq.*
34 *Dignitas Eccleſiaſtica cognoſcitur ex eo, quod quis habeat adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum cum iuriſdictione, & nn. ſeqq.*
35 *Dignitas, adminiſtratio, & iuriſdictio ſunt annexa, & quaſi inſeparabilia.*
36 *Syndici, Procuratores, Sacriſtæ, & alij Miniſtri, qui ſine vlla iuriſdictione officium aliquod habent, non dicuntur in dignitate conſtituti, etiamſi ſint perpetui, & num. 54.*
37 *Prior Eccleſiæ Collegiatæ, vel Conuentualis dicitur habere dignitatem.*
38 *Abbatiſſa an habeat dignitatem.*
39 *Theſauraria an ſit dignitas. Remiſſiuè.*
40 *Camerarius Papæ cum adminiſtrationem habeat cum iuriſdictione, dici poteſt habere dignitatem.*
41 *Dignitas propriè dicitur cum in illius inſtitutione cautum eſt, vt ſit dignitas.*
42 *Dignitas cenſetur quæ ex conſuetudine Eccleſiæ reputatur dignitas, licet de iure non ſit talis.*
43 *Conſuetudine introduci poteſt vt officium in Eccleſia, quod nullam habet prærogatiuam iuriſdictionis, ſit dignitas.*
44 *Dignitates non tantum adminiſtrationem habentes cum iuriſdictione, ſed etiam quæ ſolum ex conſuetudine Eccleſiæ pro dignitatibus habentur, præſeruata ſunt à Conc. Trident. in c. 6. ſeſſ. 25.*
45 *Dignitatem habere non dicitur exercens miniſterium ſpectans ad dignitatem, ſi in loco non reputetur dignitas.*
46 *Conſuetudo poteſt efficere vt dignitas perdat primæuam naturam, & tranſeat in naturam beneficij ſimplicis.*
47 *Dignitas an conſtituatur ex eo, quod vocetur aliquo nomine dignitatis in iure expreſſæ; & n. ſeq.*
48 *Conſuetudo, & communis reputatio non ſolum defert, ſed etiam adimit dignitatem.*
49 *Dignitas cognoſcitur quando habet nomen dignitatis, & prælationis, & prærogatiuam in Choro, & in Capitulo licet non habeat rerũ adminiſtrationẽ, vel iuriſdictionem, vt Archidiaconus Parmenſis.*
50 *Perſonatus quid ſit.*
51 *Non habet præeminentiam in gradu, ſed ſimplicem prærogatiuam in Choro, & in Capitulo, & ſimilibus.*
52 *Et tenet medium gradum inter Dignitatem, & Canonicos.*
53 *Officium quid ſit.*
54 *Caſtaldi, Syndici, Procuratores, Vicedomini, & alij habentes onus officio annexum, vt Præpoſiti Eccleſiæ Carnoten. dicuntur habere officium.*

1 AD HAEC. Plures dignitates, vel perſonatus in vna, vel diuerſis Eccleſijs quis habere non poteſt. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. & omnes. Et ſunt duæ partes. In prima ponit dictum. In ſecunda rationem ſubdit, ibi, *Cum ſingula.*

2 Nota primò, pluralitatem dignitatum, ac perſonatuum eſſe omni rationi contrariam, vt in littera: aduerſatur enim rationi naturali iuris humani primæui, quod exigit vt vnus vnicam tantùm habeat coniugem carnalem, c. Gaudemus, infra de diuortijs. Ergo & ſpirituale, c. Sicut, 21. quæſt. 2.
3 Atque ita plures habẽs Eccleſias videtur ſpiritualis adulter. c. Sicut vir. 7. quæſt. 1. Similiter aduerſatur rationi iuris Canonici, ex cuius diſpoſitione ſingula officia ſingulos miniſtros requirunt, vt hic, & in c. Singula 89. diſt. & in c. Cum ſingula infra eod. lib. 6. Rurſus aduerſatur rationi iuris ciuilis, quo cauetur vt vnus conſcribi non poſſit in duabus militijs, l. 1. §. In poſterum, l. Qui milit. nõ poſſ. lib. 12. nec in duabus Societatibus, lib. 1. §. fin. ff. de colleg. illic. gloſ. vlt. in c. Præterea, infra eod. nec plures habere honores, l. Libertus, §. Preſcriptio, ff. ad municipal. nec ſimul eſſe aſſeſſor, & aduocatus, vt l. Nemo, ff. de off. aſſeſſor, & plenius notatur in d. c. Singula 89. diſt. Demum hęc pluralitas aduerſatur etiam rationi congruę locutionis: nam ſi Petrus habeat duos Canonicatus, cogimur dicere Petrus Canonici venit, quod eſt contra rationem recti ſermonis, l. Plautius, ff. de aur. & argent. legat. Ita Hoſtien. Io. And. Cardinal. Anchar. & Abb. omnes num. 1. Butr. num. 2 & Imol. n. 3. plenè. Rebuff. in prax. tit. de diſpenſat. ad plura beneficia à n. 2. vſque ad n. 21.

4 Secundò nota, ibi, *in vna, vel diuerſis Eccleſijs*, beneficiorum pluralitatem æquè prohibitam eſſe in vna Eccleſia, atque in diuerſis: non obſtat tex. in l. antepenult. ff. de oper. libert. vbi libertus ſeruit duobus dominis in ead. domo. Quoniam illud procedit quoad officia diuerſa, nec ſe inuicem impedientia, vt per Hoſtien. num. 1. in ver. Vnus Clericus, Butr. num. 5. Cardin. num. 3. Anchar. n. 2. & Imol. num. 5. magis tamen abhorrent iura vt quis ſit pluralis in vna Eccleſia, vt notat gloſ. vlt. in Clem. fin. de præben dixi in c. Litteras à num. 6. infra de conceſſion. præben.

Tertiò nota, ibi, *dignitates, vel perſonatus.* Aliud eſſe dignitatem, aliud perſonatum, ponderando particulam diſiunctiuam, *vel*, l. Hęc verba ff. de verbor. ſignif. c. Inter cæteras ſupra de reſcript. Imol. hic num. 9. ſed de hoc latius dicam infra in prima quæſtione.

5 Vltimò nota ibi, *aſſiduitatem exigunt perſonarũ*, dignitates, & officia Eccleſiaſtica requirere continuam reſidentiam in Eccleſijs, prout verbum *aſſiduitatem* exponit Io. Andr. in fin. Butr. in 2. notab. Imol. num. 2. & Abb. num. 3. Hodie hoc eſt expeditum in decreto Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 12. circa quod vide quod ſcripſi in c. Licet infra eod. & in c. Quia nonnulli in ſecunda quæſtione ſupra de Clericis non reſident.

6 QVAERO, quid ſit dignitas, quid perſonatus, & quid officium; & an inter hæc ſit differentia.

Quæ-

Quæſtio eſt difficilis, tum ob varias iſtorum no-
minum acceptiones, quæ paſſim habentur in iure;
tum ob diuerſas opiniones interpretum in c. De
multa, infra eod. & in c. 1. de conſuetud. lib. 6. &
7 paſſim alibi. Nam iura interdum accipiunt di-
gnitatem, perſonatum, & officium tanquam ſyno-
nyma, vt eſt tex. expreſſus in c. Cum acceſsiſſent,
ſupra de conſt. vbi Primicoriatus Eccleſiæ Tullen.
primò appellatur perſonatus, ſecundò dignitas,
tertiò officium, in cap. Ad aures, de reſcript. vbi
Decani, Archidiaconi, Præcentores, & alij, dicit
textus, ſupprimunt nomen dignitatis ſuæ tanquam
ſi non habeant aliquem perſonatum, & in c. Du-
dum, il 2. §. Licet autem, verſ. Sed cum in iure,
de elect. vbi de Archidiacono iuriſdictionem ha-
bente dicitur negari non poſſe quin ſit perſonatus,
ad idem c. Cum olim, de conſuetud. c. Cum in
cunctis, §. Inferiora, de elect. & c. Cum ad no-
ſtram, de inſtitut. Hinc Hoſt. in Summa huius ti-
tuli, §. 2. dicit, dignitatem eſſe præeminentiam
in gradu, quæ alio nomine dicitur perſonatus, al-
8 legat d. c. Cum ad noſtram. Multoties verò digni-
tas, perſonatus, & officium accipiuntur in iure tan-
quam diuerſa, vt patet in hoc cap. in c. De multa,
infra eod. in c. In Geneſi, ſupra de elect. & lib. 6.
c. Statutū, de reſcript. c. 1. de conſuet. c. 1. §. Hoc
autem de elect. c. Eum qui, de eo, qui mitt. in
in poſſeſſ. c. Quia ſæpe, de præben. cum ſimil. Et
ita negari non poteſt quin ſint diuerſa, vt inquit
Io. Andr. in prædicta Decretali De multa, nu. 13.
& in d. c. Cùm acceſsiſſent, num. 7. vbi dicit falſam
eſſe opinionem dicentium dignitatem, perſona-
tum, & officium eſſe ſynonyma: & ſequuntur ibi
Butr. num. 4. Imol. n. 1. & Abb. in princ. & idem
Io. Andr. in d. c. Quia ſæpe, in ver. Vel officio, vbi
notat hæc tria, ſcilicet dignitatem, perſonatum,
& officium ibi poni vt diuerſa, prout etiam ponū-
tur in c. final. de præben. lib. 6. Nec diſſentit In-
nocen. in d. c. De multa, num. 6. nam, vt ipſe ait,
hæc tria ferè ſemper pro eod. accipiuntur; & ita
ſecundum eum ex ſui natura hæc ſunt diuerſa,
quamuis plerumque vſurpentur à iure ac ſi eſſent
idem, & cum ipſo tranſeunt, ibi Io. Andr. d. n. 13.
Imol. num. 9. & 39. & plerique alij.

In hac varietate prima opinio fuit Abbatis An-
tiqui in c. Dudum, il 2. de elect. dicentis digni-
tatem eſſe præeminentiam cum cura, perſonatum
ſine cura. Sed, vt inquit Io. Andr. ibidem nu. 27.
hoc conſtat eſſe falſum per c. In illis, de præben.
lib. 6 & c. vn. de ætat. & qualit. eod. lib.

9 Secunda opinio fuit Archidiaconi in c. 1. num. 1.
verſ. Sed circa hoc, de conſuetud. lib. 6. quem to-
tidem ferè verbis ſequitur Io. Andr. eod. num.
Nam ſecundum eos ſi dignitas ſumatur in larga
ſignificatione, ſecundum quod dicitur quædam
præeminentia in gradu, comprehendit etiam per-
ſonatum, & ſic aliquando dignitas appellatur per-
ſonatus, vel cuſtodia, c. Cum ad noſtram, de inſti-
tut. ſeu officium, vel inferius miniſterium, c. Cum
acceſsiſſent, de conſtitut. c. Cum olim, de conſuet.
c. Cum in cunctis, §. Inferiora, de election. & c. Niſi
de præben. Vnde Archidiaconatus, Decanatus, &
Primiceriatus ijs nominibus promiſcuè appellan-
tur; & poſſunt ij omnes Præpoſiti appellari ex eo,
quod præ alijs quamdam præeminentiam habere
noſcuntur, c. Quamuis, de verbor. ſignif. lib. 6.
10 Sin autem ſtrictè ſumatur hoc verbum: *Dignitas*;
accipitur etiam pro maioribus, ſcilicet Epiſcopa-
tibus, & ſimilibus. De quo vide per Felin. in Rubr.
de maior. & obed. col. 5. vbi an dignitas compre-
hendat Papatum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatū,
11 Cardinalatum, Patriarchatum, & ſimilia. Perſo-
natus verò accipitur pro Archidiaconis, & ſimili-
bus, & hoc modo ſecundum eos intelligi poteſt,
c. Eum qui, de eo, qui mitt. in poſſeſſ. lib. 6. vbi
perſonatus comprehendit maiora, mediocria, &
12 minora beneficia. Verum, vt inquit Gemin. in d.
c. 1 col. 1. poſt medium, verſ. Mihi videtur, iſti non
declarant funditus hanc materiam.

Tertia opinio fuit Gullelmi de Monte Lauduno
in Extrauag. Execrabilis, num. 3. de præben. quæ
habetur ibi in gloſ. in ver. Perſonatus, vbi firmat,
iura inter dignitatem, perſonatum, & officium non
conſtituere aliquem gradum, ſeu diſtinctionem
aliquam: & licet nomina ſint diuerſa, vnam ta-
men formam tenere, ſicut legitur de Primatibus,
& Patriarchis in c. Prouinciæ, 99. diſt. Diuerſitas
autem nominum introducta eſt ex diuerſo modo
loquendi, & diuerſis conſuetudinibus Eccleſiarū.
13 Nec obſtat quod de ſtylo Curiæ omnia in litteris,
& Conſtitutionibus ſpecificantur; quia ſecundum
eum hoc fit ad cautelam, & ex ſuperabundanti,
cum talia non vitient, ſed proſint potius ad exce-
ptiones ſuperfluas citiùs elidendas, vel vt diuerſis
locutionibus Gentium ſatisfiat, arg. Clem. 1. de
Magiſtris, c. Qui de menſa, 37. diſt. Ad varieta-
tem autem diuerſæ locutionis, ſeu mutabilitatem
nominantium nihil immutatur in iſtis realiter in
effectu, nec mutari debet, ſeu aliqua diuerſitas de-
notari, arg. c. Lege, 10. diſt. Vnde dicit Philoſo-
phus, propter noſtrum affirmare, vel negare rei
veritas non mutatur, l. Aſſumptio, ff. ad Munici-
pal. Eandem opinionem amplectitur Cardinal. in
d. c. De multa, §. Hoc idem, num. 3. verſ. Et per
prædicta, dicens dignitatem, perſonatum, & offi-
cium non habere diſtinctionem præciſam in iure;
& licet perſonatus videatur poni ſupra officium, &
dignitas ſupra perſonatum, tamen hoc iure non
probatur; nec eſt ius, quia de iſtis idem iudicium,
c. 1. de conſuetud. lib. 6. nec vlla realis differen-
tia inter hæc poteſt aſsignari; & hæc vocabulorū
varietas potius originem traxit à diuerſitate lo-
corum, quam à iure, & ſequitur Abb. in d. c. De
multa, num. 2. verſ. Prima concluſio, vbi ait, cre-
dendum eſſe ex diuerſitate locorum inſurrexiſſe
hæc diuerſa vocabula; nam in multis locis digni-
tas appellatur perſonatus, & in aliquibus dicitur
perſonatus quodlibet beneficiū curatum; & ideo
in his debet attendi ſubſtantia rei magis, quam
denominatio.

14 Sed certè hæc opinio deſtruitur ex prædicta de-
cretali, De multa, §. Hoc idem, vbi primò ſtatuit de
dignitatibus, & poſtea ſubdit; hoc idē in perſonati-
bus decernimus eſſe obſeruādum. Quod fruſtra fe-
ciſſet ſi perſonatus in ſubſtantia idem eſſet quod
dignitas, vt benè per Archidiac. & Io. Andr. in d.
c. 1. n. 1. de conſuet. lib. 6. & Oldrad. conſ. 150. in-
cipien. In Eccleſia, n. 3. verſ. Et hoc reſpectu. Et
ſatis infirma eſt reſponſio Laudoni loc. cit. quia
illud verbum *idem*, non denotat identitatem per-
ſonatus cum dignitate, ſed identitatem iuris, cir-
ca diuerſa tamen beneficia. Et conſideratio illa,
quod hæc diuerſitas nominum inſurrexerit ob di-
uerſas locorum conſuetudines, adaptari poteſt
tantummodo ad illa iura, quæ emanarunt pro
aliqua peculiari Eccleſia, vt c. Cum acceſsiſſent,
de

de conſt. pro Eccleſia Tullen. c. Dudum il 2. de
elect. pro Eccleſia Ambian. & conſimilia. Sed con-
gruè adeptari non poteſt ad illa iura, quæ non re-
ſtringuntur ad certa loca, ſed per modum legis vni-
uerſalis hanc differentiam conſtituunt, vt facit
Concilium Generale in d. c. De multa, Concilium
Lugdunen. in c. 1. §. Hoc autem, de elect. lib. 6.
ibi, *in dignitatibus, perſonatibus, & Canonijs
obſeruari volumus*. Bonifacius in d. c. 1. de con-
ſuetud. lib. 6. per quem textum, vt inquit ibi Ge-
minian. col. 1. circa med. deſtruitur contraria opi-
nio, quia ibi dignitas, perſonatus, & officium po-
nuntur vt diuerſa, & idem Bonifac. in c. Statutum,
in princ. de reſcript. eod. lib. ibi, *dignitate prædi-
tis, vel perſonatum obtinentibus*, & in alijs iuri-
15 bus ſupracitatis num. 8. Et quamuis ſecundum
locorum conſuetudinem hæc nonnunquam acci-
piantur tanquam ſynonyma, prout in Anglia, vbi
perſonæ Eccleſiarum dicuntur quæ præſunt Eccle-
ſijs, qui alibi dicuntur Curati, c. Perſonæ, ſupra
de appellat. & c. Quæſitum, 1. q. 3. & nihilominus
dicantur in dignitate conſtituti, ſecundum Innoc.
in d. c. De multa, num. 6. Attamen circumſcripta
conſuetudine, neceſſe eſt fateri prædicta differre
non ſolum nomine, ſed etiam re, & ſubſtantia, &
verum eſſe quod dicunt Archid. & Io. Andr. locis
citatis, & Oldrad. d. conſ. 150. num. 3. vbi ait: [Si
horum duorum vocabulorum virtus, (ſcilicet di-
gnitatis, & perſonatus) propriè ſumantur, neutrũ
eſt alterum; licet ſi ſumantur largè, & impropriè,
vel ſint ſynonyma, vel conuertibilia alterum in al-
tero, ſicut genus in ſpecie, & ſicut emptum & par-
tum, vt l. Siquid earum, §. Inter emptum, ff. de
legat. 2.] quod etiam dixerunt Archid. & Io. Andr.
in d. c. 1. ambo n. 3. facit tex. in l. Si idem, C. de
Codicill.
16 Quarta opinio fuit Gemin. in c. 1. col. 1. poſt
medium, verſ. Mihi videtur, de conſuetud. lib. 6.
qui putauit dignitatem habere ſe ad perſonatum,
& officium tanquam genus ad ſpecies: nam di-
gnitas eſt quoddam nomen generale generaliſſi-
mum aptum denotare omnem habẽtem aliquem
gradum præeminentiæ, & hoc voluit gloſſa in c.
17 Denique, in ver. Dignitas, 4. diſt. cum ſimil. Item
dignitas ſumitur largè, & ſtrictè ſecundum natu-
ram materiæ, in qua fit prolatio, vel ſecundum
intentionem proferentis ſi de ea conſtat. Vnde
etiam in materia ſtricta, & pœnali dignitatis ap-
pellatione comprehenditur Epiſcopatus, & ſupe-
riores, quando hoc exprimitur, vt in cap. Felicis,
§. Quod ſi quis, de pœn. lib. 6. quandoq; non com-
prehenditur Epiſcopatus appellatione dignitatis,
vt notatur in c. 2. de præben. lib. 6 & in c. Dilectus,
de conceſſ. præben. eod. lib. Perſonatus, & officium
ſunt ſpecies comprehenſæ ſub illo genere.
18 Verum neque hæc theorica videtur procedere;
quia ſi dignitas ad perſonatum, & officium ſe ha-
beret vt genus ad ſuas ſpecies, omnis perſonatus,
& omne officium eſſet dignitas; quia ad poſitio-
nem ſpeciei neceſſariò ſequitur poſitio generis, l. Si
quid earum, §. Inter emptum, & ibi notant gloſ.
Bart. & DD. ff. de legat. 2. ſicut dicimus de credi-
to, & mutuo, vt in l. 2. §. Creditum, & ibi Bald. ff.
ſi cert. petat. & tamen hoc conſtat eſſe falſum, quia
eſt dare perſonatum, qui non eſt dignitas, vt in d.
c. De multa, infr. eod. & ſimiliter eſt dare officiũ,
quod non eſt dignitas, vt c. Saluator, §. Nomine,
1. q. 3. & patet in titulis de officio Cuſtodis, de of-

ficio Sacriſtæ, & in multis iuribus infra citandis,
19 n. 54. Quin potius oppoſitum eſt verum, quia qui
dignitatem habet, dicitur etiam habere perſona-
tum, ſed non conuertitur, vt dicunt in c. 1. de con-
ſuetud. lib 6. Archid. num. 3. verſ. Dico tamen, &
Io. Andr. num 2. verſ. Dicit autem, & Cardinal. in
c. De multa, §. Hoc idem, in vlt. quæſt. n. 3. verſ.
20 De hac materia, infra eod. Ego verò in hac ma-
teria ponam primo diffinitionem dignitatis ſtrictè
ſumptæ, prout comprehenditur in Decretali, De
multa, & illius partes explicabo. Deinde per qua-
tuor concluſiones deducam ſigna ad dignoſcen-
dum quando quis dicatur habere dignitatem.
Tertiò, ſubijciam diffinitionẽ perſonatus. Quartò,
diffinitionem officij, ex quibus deprehendi facilè
poterit quænam inter iſta ſit ſpecifica differentia.
Dignitas nihil aliud eſt quam adminiſtratio
perpetua rerum Eccleſiaſticarum cum præeminẽ-
tia in gradu. Dicitur primo *adminiſtratio*, quod
21 eſt genus ad omnia officia Eccleſiaſtica: admini-
ſtrationis enim appellatione iure noſtro continen-
tur omnia Eccleſiaſtica officia, Clem. 1. de reſcr.
c. 2. ſupra, de ætate, & qualitate, & notat gloſ. in
Extrauag. Execrabilis, in ver. *Perſonatus*, de præ-
ben. inter communes, Innoc. in c. Ex litteris, n. 2.
de probat. Idque ad exemplum tutoris, qui admi-
niſtrationem habet, vt in tit. de adminiſtrat. tu-
tor. & dicitur habere officium, l. Alienam, C. de
Procurat. & dicitur *adminiſtratio*, id eſt guberna-
tio, l. Sancimus, §. fin. ff. de adminiſtr. tutor. ſeu
regimen, vt d. c. 2. de ætat. & qualitat. Itaq; digni-
tati ineſt adminiſtratio, vt notat Bald. in l. 2. n. 54.
22 C. de ſeruitut. & aqua. Et ex hoc excluditur di-
gnitas ventoſa, & ſine adminiſtratione, vt l. 3. C.
vbi Senator. vel Clariſſ. & l. ad Rempublicam,
ff. de muner. & honor. quæ eſt abuſiuè digni-
tas, & cuius effectus alius non eſt, quàm vt in-
uidiam generet, & ſcandalum ſeminet inter fra-
tres, vt idem Bald. ſcripſit in c. Cum olim num. 8.
de conſuet.
23 Sequitur in definitione illud verbum *perpetua*,
quia ad conſtituendam dignitatem Eccleſiaſticam
requiritur vt ſit perpetua, c. 2. §. 1. infr. de ſtatu
Monachor. c. 1. de conſuetud. lib. 6. & firmat In-
nocen. in c. De multa, n. 6. in fin. infra eod. vbi for-
maliter ſic ait: [Nunquam autem reputamus ali-
quem ad hanc Conſtitutionem teneri, niſi perpe-
tuam habeat dignitatem; & eum ſequuntur ibi
Hoſt. Io. Andr. Abb. & alij communiter.
24 Et hinc fit vt cum ſuffraganeatus non ſit titulus
perpetuus, Parochialis Eccleſia quam obtinebat
is, qui à Sede Apoſtolica ad Epiſcopatum titula-
rem promotus, ac eodem tempore alicui Epiſco-
po in ſuffraganeum deputatus eſt, non intelliga-
tur vacare, vt olim declarauit S. Congreg. Con-
25 cilij. Hinc etiam ſoluitur quæſtio, numquid ac-
ceptans Vicariatum Epiſcopi perdat dignitatem,
vel beneficium Curatum ex diſpoſitione d. c. De
26 multa, infra eod. Pro parte affirmatiua facit, quia
per Vicariatum conſequitur dignitatem, vt notat
gloſ. in Clem. Etſi principalis, in ver. Per electio-
nem, de reſcript. reddens rationem, quia quamuis
non ſit perpetua, ſatis tamen eſt vt poſſit eſſe per-
petua, quia fortè Epiſcopus quandiu vixerit eum
non remouebit, arg. l. Iuriſperitos, ff. de excuſat.
27 tutor. Item facit pro hac parte, quia iudex dici-
tur habere dignitatem, l. vlt. ff. de alb. ſcriben. l.
Obſeruandum, ff. de offic. Præſid. & notatur in c.

Quia nonnulli, ſupra de Cler. non reſid. & per Ar-
chid. in c. 1. n. 1. verſ. Sic etiã iudex, de conſuet. lib. 6.
In contrarium eſt veritas ſecũdum Abb. in d. c. De
multa, num. 23. quia illa dignitas eſt Epiſcopi, &
Vicarius facile poteſt amoueri, ad hoc cap. 1. de
offic. Vicar. lib. 6. & ſequuntur Rebuff. in prax. tit.
Vicar. Epiſcopor. num. 7. Alphonſ. Hoied. de be-
neſ. incompatibilit. par. 2. quæſt. 10. num. 15. Ve-
28 rũtamen etſi Vicarius ſtrictè dignitatem non ha-
beat, quæ ſit cum alio beneficio incompatibilis,
habet tamen dignitatem quoad præeminentiam
ex iuriſdictione prouenientem, & ex tribunali,
ſeu conſiſtorio Epiſcopi, ſecundum quod ipſe eſt
vna, & eadem perſona cum Epiſcopo, cap. 2. & ibi
Archid. de conſuetud. lib. 6. c. Romana de appel-
lat. eod. lib. & declarat gloſ. in dict. Clemen. Etſi
principalis, in ver. Delegatus, quæ propterea dicit
Officialem Epiſcopi tanquam conſtitutum in di-
gnitate Eccleſiaſtica comprehendi in c. Statutum,
de reſcript. lib. 6. quoad hoc vt poſſit dari delega-
tus Papæ; quamuis gloſſa dubitet an dari poſſit
Conſeruator, & illam gloſ. ſequuntur ibi Cardin.
num. 22. Anchar. in princ. Imol. num. 13. & 18. &
Abb. num. 8. & 11. Hoſtien. in ſumma de offic. Vi-
car. num. 2. Nicol. Mill. in Repertor. in ver. Digni-
tas eſt eſſe Vicarium Epiſcopi; ideoque, ſiue præ-
29 ſens ſit Epiſcopus, ſiue abſens, Vicarius debet ſe-
dere in prima ſede ratione ſuæ locumtenentiæ, &
præferri omnibus Canonicis, & Capitulo, tam
in actibus, in quibus interuenit ratione ſuæ iu-
riſdictionis, quàm in omnibus alijs indifferenti-
bus, & promiſcuis, præcedendo ipſum Archidia-
conum, & Archipresbyterum, vt reprobatis duo-
bus conſilijs Iacobi Menochij, videlicet 51. & 52.
reſpondit bon. mem. Robuſterius Rotæ Auditor in
quodam ſuo voto nouiſſimè impreſſo apud Gra-
tianum diſcept. Foren. cap. 111. num. 23. ad fin. præ-
ſertim ſi eſſet Vicarius Apoſtolicus, vt ibid. à n. 54.
30 Subſequuntur in definitione verba illa, *rerum*
Eccleſiaſticarum, vt in c. Saluator, §. Nomine, 1.
quæſt. 3. ad differentiam dignitatis ſæcularis, quæ
ſimiliter dicitur adminiſtratio, vt in Auth. quo-
mod. oport. Epiſcop. §. Si quis autem, ſed non re-
rum Eccleſiaſticarum: non tamen intelligas, *Ec-*
cleſiaſticarum, ideſt ſpiritualium, quia ſatis eſt vt
habeat adminiſtrationem rerum temporalium ad
Eccleſiam pertinentium, ſecũdum Innoc. in d. c. De
multa, num. 7. verſ. Item dignitatem vocamus, in-
fra eodem.
31 Subiungitur in definitione, cum præeminentia
in gradu, quia dignitas eſt excellentior gradus, vt
inquit Bald. in c. Cum olim, num. 8. de conſuet. &
hoc ad differentiam Perſonatus, qui quamuis ha-
beat aliquam prærogatiuam, non tamen habet
gradus præeminentiam; vt dicam infra n. 50. Ad
hoc l. Honor, ibi, *cum dignitatis gradu*, ff. de mu-
ner. & honor. & confert quod notat Oldr. d. conſ.
150. num. 3. dum ait, dignitatem eſſe quandam
præeminentiam ex adminiſtratione. Ex quibus
32 autem dignoſcatur, quæ dignitas ſit in Eccleſia
maior, vide Dominos de Rota, apud Greg. XV.
deciſ. 411. & ibi adnotationes.
33 Quoniam vero huiuſmodi præeminentia in gra-
du ex quatuor cauſis potiſſimum oriri poteſt, nem-
pe ex iuriſdictione, ex inſtitutione, ex conſuetu-
dine, & ex denominatione conſequens eſt, vt ex
his quatuor cauſis pariter dignitas conſtituatur, &
ſecundum hoc ſtatui poſſunt quatuor ſequentes
concluſiones.

34 Prima concluſio. Qui perpetuam habet admi-
niſtrationem rerum Eccleſiaſticarum cum iuriſdi-
ctione, is verè, & propriè dicitur habere dignita-
tem Eccleſiaſticam, c. Volumus, c. Diaconum, &
c. Quia 99. diſt. Hæc concluſio eſt Archidiaconi
in d. cap. 1. num. 2. de conſuetud. lib. 6. dum ait di-
gnitatem Eccleſiaſticam cognoſci ex eo, quod ha-
beat adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum
cum iuriſdictione: & eum ſequitur ibi, Io. Andr.
num. 1. verſ. Primus quando. Nam generaliter,
35 vt inquit Bald. in l. 2. num. 54. C. de ſeruit. & aqua,
Dignitati ineſt adminiſtratio, adminiſtrationi in-
eſt iuriſdictio; vnde ſunt annexa, & quaſi inſepa-
rabilia dignitas, adminiſtratio, & iuriſdictio. Idẽ-
36 que voluit Innoc. in c. De multa, num. 7. in fine
dicens: Miniſtri autem, qui ſine vlla penitus iu-
riſdictione officium aliquod habẽt, ſicut ſunt Syn-
dici, Procuratores, & Sacridæ, qui pulſant cam-
panas, & huiuſmodi, non dicuntur eſſe in digni-
tate conſtituti, etiamſi ſint perpetui. Si autem
haberent aliquam iuriſdictionem, ſecus l. 1. ff. de
Procur. Cæſar. & cum Innoc. tranſeunt ibidem
Hoſtien. n. 9. Abb. num. 1. in 1. concluſ. verſ. Com-
muniter tamen, vbi ait communem concluſionem
Doctorum eſſe in hac materia vt is dicatur habe-
37 re dignitatem, qui habet iuriſdictionem. Vnde
quilibet Rector, ſeu Prior Eccleſiæ Collegiatæ di-
citur habere dignitatem; allegat Paul. de Eleazar.
in Clem. 1. de elect. & in Clem. Ne in agro, de ſtat.
Monachor. & Domini de Rota deciſ. 166. quæ eſt
deciſ. 9. incip. De Theſauraria, de præben. in nou.
Similiter & Prior Eccleſiæ Conuentualis dicitur
38 habere dignitatem, vt c. Niſi eſſent infr. eod. nec
non Abbatiſſa, vt eſt tex. in c. Indemnitatibus, §.
Verum, & ibi Gemin. in 2. notab. de elect. lib. 6. &
nota. Bart. in l. 1. n. 43. C. de dignitatibus lib. 12.
dicens Abbatiſſas habere dignitatem, & admini-
ſtrationem in ſuas Moniales, & interdum extra,
cùm habeant caſtra, & ſimilia, Felin. in c. Memi-
nimus, num. 5. verſ. Vlterius quæro an Abbatiſſa,
de accuſat. Licet hodie de hoc dubitari poſſit in
Abbatiſſis Italiæ, quia non ſunt perpetuæ, ſed trië-
niales ex Conſtitutione Gregorij XIII. incipien.
Expoſcit. in Bullario tom. 2. pag. 463. & ſic deeſt
illis alterum ex ſubſtantialibus requiſitis ad con-
ſtituendam dignitatem Eccleſiaſticam, ſecundum
ea, quæ dicta ſunt ſupra num. 23. Sed nihilominus
dic contra, vt ſcripſi in cap. 1. ſupra de filijs Preſ-
byteror. De Abbatibus verò Decanis, Præpoſitis,
Archidiaconis, & Archipresbyteris vide textum
in c. Vt Abbates, & quod ibi plenè ſcripſi, ſupra
39 de ætat. & qualitat. & de Theſauraria an ſit digni-
tas, vide latè per Dominos de Rot. in præcit. dec. 9.
40 de præben. in nouis. Et de Camerario Papæ no-
tat Archid. in cap. 1. num. 3. verſ. Si autem haberet,
& poſt eum Io. Andr. num. 2. verſ. Si autem cum
officio, & Rota d. deciſ. 9. in fin. quia cum iuriſdi-
ctionem habeat cum adminiſtratione, dici poteſt
habere dignitatem, arg. l. 1. ff. de off. Prætor. Auguſt.
l. 1. C. vt cauſ. final.
41 Secunda concluſio. Dignitas propriè dicitur
quando in illius inſtitutione cautum eſt vt ſit Di-
gnitas, vt colligitur ex Innoc. in d. c. De multa, n. 6.
verſ. Et intelligimus infra eod. dum ait perſonatũ,
vel dignitatem intelligi ſecundum inſtitutionem,
& ſequitur Abb. ibidem, verſ. Quarta concluſio,
& plerique alij. Ad hoc c. Cum olim. de conſue-
tud. cum ſimil.

Tertia

42 Tertia concluſio. Si ex conſuetudine Eccleſiæ aliqua reputetur Dignitas, licet de iure non ſit talis, tamen Dignitas cenſeri debet, ſecundum conſuetudinem, & communem reputationem loci d. c. Cum olim, de conſuetud. Hæc concluſio eſt Innocentij loco proximè citato, dum ait: [Et intelligimus dignitates, vel perſonatus ſecundum inſtitutionem, vel ſecundum conſuetudinem Eccleſię.] Et infra num.7. dum ait: [Item Dignitatem vocamus, dummodo pro dignitate habeatur in Eccleſia, vbi eſt.] Et cum Innoc. conſentiunt ibi, Abb. num.22. verſ. Tertia concluſio, Cardin. in §. Hoc idem, num.3. ad fin. Rota deciſ.4. incip. Fuit dubitatum, num. 2. de elect. in nouis. Feder. de Sen. conſ. 80. factum eſt tale, num.2. verſ. Nec præſupponitur, Archid. in d cap 1. num.2. verſ. Tertius modus, & ibi etiam Io. Andr. eod. num. & verſ de conſuetud. lib.6. per l. De quibus, §. Inueterata, ff. de legib. c. Conſuetudo, & c. Quemadmodũ 12. diſt. Vnde ex conſuetudine introduci poteſt vt
43 officium in Eccleſia, quod nullam habet prærogatiuam iuriſdictionis in alios, ſit dignitas, Gemin. conſ. 101. quoad primum dubium in princ. Aretin. conſ. 23. in præſenti conſultatione per tot.

44 Hinc orta dubitatione an decretum Conc. Tridentini, cap.6. §. Qui verò non obtinent dignitates, ſeſſ. 25. præſeruet eas ſecundum dignitates, quæ habent adminiſtrationem cum iuriſdictione; an verò etiam illas, quæ ſolùm ex conſuetudine Eccleſiæ in qua ſunt conſtitutæ, pro dignitatibus habentur: Die 21. Auguſti 1596. S. Congregatio Concilij, cui interfuerunt S. R. Eccleſię Cardinales Montelperus, Iuſtinianus, Cuſanus, De Monte, Paranicinus, Mattheius, Plattus, Blanchettus, SS Quatuor, & Mantica cenſuit omnibus vno ore hanc ſententiam probantibus, decretum d. cap.6. §. Qui verò, præſeruare etiam illas Dignitates, quę pro talibus habentur in Eccleſia, manũ bon. mem. Cardinalis Matthei eſt adnotatum. Die 27 Auguſti 1596. retuli Sanctiſſimo Domino noſtro hanc ſententiam, quam approbauit.

45 Idem dicendum in caſu conuerſo, nam, etſi quis exerceat miniſterium ſpectans ad aliquam Dignitatem; tamen ſi in loco non reputetur Dignitas, non habebitur pro Dignitate, ſecundum Innoc. in d. c. De multa, num.6. verſ. Si autem miniſteria, & quamuis Abb. ibi num.23. verſ Sexta concluſio, dicat contrarium forte poſſe attentari, vt magis attendamus ſubſtantiam rei, quàm erroneam loci ęſtimationem: tamen non videtur recedendum ab opinione Innocentij, quam ſequuntur Domini de Rota d. deciſ 4. num.2. de elect. in nouis. Quia ſi communis reputatio licet erronea efficere poteſt vt aliqua ceneatur dignitas, licet de iure non ſit talis, vt ipſemet Abbas admittit in tertia concluſione: non video cur eadem reputatio, quamuis erronea, vice verſa facere non poſſit, vt quæ de iure eſt dignitas, tamen pro dignitate non habeatur, cum vtrumque præſtare valeat conſuetudo, vt in d. c. Cum olim. de conſuetud. Vnde ſi ex conſuetudine habeatur pro ſimplici beneficio & non pro dignitate, erit officium, & non dignitas, vel perſonatus, ſecundum Archid. in d. cap. 1. num.3. Tertio modo, & Io. Andr. ibidem num.2.
46 eod. verſic. Nam dubium non eſt quin conſuetudo poſſit efficere vt dignitas perdat primęuam naturam, & tranſeat in naturam beneficij ſimplicis, arg. c. Cum de beneficio, de præben. lib.6. & tenet Feder. de Sen. conſ. 131. Caſus talis eſt, quædam eſt Canonica ſub num.2. verſ. Idem in Archipreſbytero Maſſæ.

47 Quarta concluſio. Ad dignoſcendam dignitatem ſpectare debemus an vocetur aliquo nomine Dignitatum, quæ ſunt iure expreſſę, puta Archidiaconatus, licet nullum miniſterium dignitatis exerceat. Ita Innoc in d. c. De multa n.6 dicens: [Non tamen puto quem cadere in hanc Conſtitutionem, niſi vocetur aliquo nomine, quod in dignitatem ſonet, ſed ſi vocetur aliquo nomine dignitatis, vel pro perſona in dignitate conſtituta reputetur, licet nullum miniſterium dignitatis faciat, reputo eum hac conſtitutione teneri.] Hæc ille, & ponit exemplum in Archidiacono Parmenſi. Sed rectius poteſt poni exemplum in Archidiacono Senenſi; Nam Parmenſis ſaltem habet ſtallum præeminens in Choro, ſecundum Abb. ibidem, num.21. verſ Nos rectius. Atque ita ſolum nomen dignitatis in iure expreſſum abſque vllo miniſterio, vel reputatione dignitatem conſtituit, ſecundum Innoc. cùm loquatur alternatiuè. Et eum ſimpliciter ſequuntur Domini de Rota d. deciſ 9. de præben. in nouis. Et Cardinalis in d. c. De multa, §. Hoc idem, in fin. ſed eum refellit Abb. ibidem, num.21. verſ. Secunda concluſio. Quia potius debemus attendere vim, & ſubſtantiam rei, quàm nudum nomen. Et quia pluralitas dignitatum fuit prohibita propter impotentiam deſeruiendi in vtroque, vt hic, & in c. Quia nonnulli ſupra de Cleric. non reſiden. & c. Quia in tantum, ſupra eod. Quæ ratio ceſſat in illa, quæ nudam habet denominationem abſque vllo miniſterio; Abbas tamen nihil determinat, ſed cogitandum relinquit. Pro concordia mihi videtur ſic diſtinguendum. Aut cum denominatione concurrit communis reputatio prouinciæ, vel Eccleſiæ, & abſque dubio erit dignitas, cum ad hoc ſola etiam reputatio ſufficiat, ſecundum Dominos de Rota d deciſ.9. num 2. de electione in nouis, & firmatum eſt ſupra in tertia concluſione, num.42. Aut cum denominatione
48 communis reputatio non concurrit, eo quod in loco talis licet vocetur nomine dignitatis; communiter tamen dignitas non reputatur, vt Præpoſiti, Carnoten. & non erit dignitas, quia conſuetudo, & communis reputatio dignitatem non ſolum defert, ſed etiam adimit, c. Cum olim de conſuetud. Rota in prææalleg deciſ.9. de præben. in nou. & ſimiliter firmatum eſt ſupra, n.45. & 46.

49 Quæ diſtinctio videtur ex mente Archidiac. in d. cap. 1. num.2. verſ. Secundus modus, & Io. Andr. ibidem, n.1. eodem verſ. De conſuetud. lib.6. dum dixerunt dignitatem Eccleſiaſticã cognoſci quando habet nomen dignitatis, & prælationis & pręrogatiuam in Eccleſia ſua tam in Choro, quàm in Capitulo, licet non habeat rerum adminiſtrationem, vel iuriſdictionem: & exemplificant in Archidiacono Parmenſi, & ſic præter nudum nomen requirunt etiam prærogatiuam Chori, & Capituli. Hæc de dignitate. De varijs autem acceptionibus dignitatum vide per Archidiac. in d. c. 1. n. 1. gloſ. 1. & Doctores in c. Quia nonnulli, ſupra de Cler. non reſiden. & per Bart. in l. 1. C. de dignitat. lib. 12.

50 Perſonatus ſtrictè ſumptus eſt adminiſtratio perpetua rerum Eccleſiaſticarum cum aliqua præ-
51 rogatiua. Et eſt quid minus, quam dignitas, quia

non habet præeminentiam in gradu, ſed ſimplicem quandam prærogatiuam in Choro, vel in Capitulo, in optionibus, & Proceſſionibus, in vocibus dandis, & ſimilibus præ alijs Canonicis ſui Ordinis, non tamen quantum illi, qui ſunt in dignitatibus conſtituti, qui in prædictis prærogatiuis præferuntur eiſdem. Ita Archid. in d. c. 1. n. 2. verſ. Perſonatus verò, de conſuetud. lib. 6. qui ſubdit hæc poſſe colligi ex c. Dudum, il 2. de elect. & c. De multa, infra eod. Idemque totidem verbis repetit ibidem Io. Andr. num. 1. verſ. Perſonatus autem. Et eſt quid plus, quàm officium, quod nul-
52 lam habet prærogatiuam, vt inferiùs dicetur. Et ſic perſonatus eſt quid medium inter dignitatem, & officium, quod pluribus comprobat Cuiac. in rubr. de praben. col. 2. in princ. verſ. Parique ratione, oſtendens perſonatum tenere medium gradum inter Dignitatem, & Canonicos, & ſequitur Hoied. de benef. incompatibilit. part. 1. c. 9. n. 2. & nouiſſimè Lotter. de re beneficiar. lib. 1. q. 16. num. 50. & ex his confunditur differentia quam conſtituit Oldrad. in præall. conſ. 150 num. 3. dum ait, Dignitatem eſſe quandam præeminentiam ex adminiſtratione; Perſonatum eſſe honorem quemdam ſine adminiſtratione.
53 Officium verò multipliciter accipitur, vt plenè notant in d. c. 1. de conſuetud. lib. 6. Archidiac. num. 2. verſ. Officium verò, & Io. Andr. n. 1. eod. verſ. Sed ſtrictè ſumptum, eſt adminiſtratio perpetua rerum Eccleſiaſticarum ſine prærogatiua in
54 Choro, vel in Capitulo vltra alios ſui ordinis, ſicut ſunt Præpoſiti Eccleſiæ Carnoten. & qui habent onus annexum officio, vt Syndici, Procuratores, & Caſtaldi, de quibus in c. Saluator, §. Nomine, 1. q. 3. & l. Alienam, C. de Procurator. Item Viccedomini, §. Officium, 89. diſtinct. Archidiac. & Io. Andr. locis citatis, & Domini de Rota d. deciſ. 9. verſ. Tamen quicquid ſit, de præben. in Nouis.

De Præbendis.

Cap. Præterea.

S V M M A R I V M.

1 *Dignitates plures habens alteram dimittere compellitur.*

1 PRAETEREA. Habens plures Dignitates alteram eligere, alteram dimittere compelletur, hoc dicit. Concordat c. Referente, ſupra eod. vbi plenè ſcripſi de intellectu huius textus, & an optio, de qua hic, & ibi, funditus ſublata fuerit per iura poſteriora, ac Tridentini Concilij Decreta. Illuc recurre.

De Præbendis, & Dignitatibus.

Cap. Cum ſecundum.

S V M M A R I V M.

1 *Ordinato per Epiſcopum ad ſacros ſine titulo, nomine præſentante, ordinator, vel ſucceſſor compellitur in neceſſarijs prouidere, donec titulum habeat.*

2 *Sacerdotibus, & Eccleſiæ miniſtris debentur alimenta ex redditibus Eccleſiæ, ac iure Diuino.*

3 *Sacerdotibus de altario viuere, non luxuriari permittitur.*

4 *Clerici habentes patrimonium, quamuis poſſint viuere de bonis Eccleſiæ, tamen ſi illa inſumant in vſus inhoneſtos, tenentur ad reſtitutionem.*

5 *Pauper locare poteſt operas ſuas ſpirituales ſine labe ſimoniæ.*

6 *Bona Eccleſiarum ſunt patrimonium Ieſu Chriſti.*

7 *Argumentum ab etymologia vocabuli validum eſt in iure.*

Si negatiuè ſumatur; ſed ſi affirmatiuè ita demum valet, ſi definitioni rei non contradicat, n. 10.

Et quid in etymologia nominis proprij, n. 14.

8 *Etymologia dat verbis proprium ſignificatum vbi definitio non repugnat.*

9 *Etymologia quid ſit.*

11 *Etymologia non conuertitur ſicut diffinitio cum diffinito, ſed generalior eſt.*

12 *Argumentum à genere ad ſpeciem affirmatiuè non valet, ſed negatiuè.*

13 *Genus comprehendit ſpecies, ſed non infert: ſpecies verò infert genus ſed non comprehendit.*

15 *Nomina propria ad beneplacitum imponuntur.*

16 *Gregorius dicitur quaſi gregem regens.*

17 *Proſper vnde dicatur.*

18 *Ordinationes factæ ſine certo titulo olim irritæ erant quoad executionem, & n. 67.*

19 *Sed hodie ſecus, & num. 68.*

20 *Ordinato ſine titulo, an, & quando Epiſcopus teneatur vita neceſſaria miniſtrare, & nn. ſeqq. vſque in finem.*

Quid ſi ordinatus iam erat conſtitutus in ſacro ordine, n. 23.

Et quid ſi plures Epiſcopi ordinauerint ſubditum ratione originis, domicilij, vel Beneficij, n. 24.

Et quid in Epiſcopo alieno, qui ordinauit ex commiſſione generali Epiſcopi proprij, n. 25.

Et quid in ſucceſſore Epiſcopi ordinantis, n. 26.

Et quid ſi ordinatus neglexerit petere alimenta ab ordinatore quando erat ſoluendo, n. 33.

Et quid ſi Epiſcopus renunciaſſet Epiſcopatui, aut eſſet depoſitus, n. 34.

Et quid in hæredibus ordinatoris, n. 36.

Et quid ſi titulus ordinato euictus fuerit, aut exinanitus, n. 41. & 45. & ſeq.

Et quid in promoto ad minores Ordines ſine certo titulo, n. 47.

Et quid ſi ordinatus aliunde habeat vnde viuere poſſit, n. 48.

Et quid ſi fuerit ab alio præſentatus, & examinatus, n. 49.

Et quid in Epiſcopo alieno, cui Diœceſanus commiſit vt certas perſonas ordinaret, n. 50. & 58.

Et quid in alieno, qui ordinauit in vim licentiæ de ſe promoueri faciendo à quocunque Antiſtite, num. 59.

Et quid ſi ordinatus furtiuè ſe in numerum ordinandorum intruſerit, n. 61.

Et quid ſi confictio titulo ordinatorem deceperit, n. 62 & 66. vſque in finem.

21 *Conſecrans Eccleſiam ſine competenti dote tenetur de ſuo eam dotare.*

22 *Argumentum à conſecratione Eccleſiæ ad conſecrationem Miniſtri, & e conuerſo valet.*

27 *Succeſſor cur teneatur ex delicto Epiſcopi, qui Clericum ſine titulo ordinauit, & n. ſeq.*

Cri-

Crimina regulariter morte extinguuntur. ibi ſem.

28 *Clericorum mendicitas cedit in dedecus ordinis Clericalis, & opprobrium eius, in cuius ſortem aſſumpti ſunt, & n. 69*

29 *Ad Q ius qui eligitur non debet repelli à mercede.*

30 *Clericorum numerum augere fauorabile eſt.*

31 *Epiſcopus ex ſuo officio generali prouidere debet ne quis Clericorum egeat, & n 44 & 46.*

32 *Bona Eccleſiarum pauperum ſunt.*

35 *Ordinator tenetur conſtituere ordinato ad ſacros Ordines ſine certo titulo unde perpetuò viuere poſſit.*

37 *Obligatio Epiſcopi ordinantis Clericum ſine titulo oritur ex contractu, vel quaſi, & ideo tranſit ad hæredem.*

38 *Hæredes ſecundum Canones etiam ex maleficio defuncti obligantur.*

39 *Hæredes an ſint diſcutiendi priusquam conueniatur ſucceſſor in dignitate ſuper alimentis promoti ad ſacros Ordines ſine certo titulo, & n. ſeq.*

40 *Obligatio, quæ contrahitur ex ordinatione ſine titulo, an ſit realis, vel perſonalis.*

42 *Epiſcopus qui contulit beneficium alterius, an teneatur prouidere de æquiualenti beneficio.*

43 *Donator non tenetur de euictione.*

45 *Minori ſatis eſt ab initio adire locupletem hæreditatem.*

46 *Epiſcopus tenetur prouidere ordinatis ſi eorum patrimonium pereat chaſmate, vel alluuione.*

50 *Ordinans ſubditum alienum ex commiſſione Epiſcopi proprij, non tenetur inquirere an promouendus ſit idoneus, & n. 55.*

51 *Et ſi promotus reperiatur ſine titulo non tenetur ei prouidere qui ordinauit, ſed qui examinauit.*

52 *Ordines conferre debent Epiſcopi per ſemetipſos, & ægritudine impediti ſubditos ſuos non aliter quã probatos, & examinatos ad alium Epiſcopum ordinandos dimittere.*

53 *Ordinari nemo debet ab Epiſcopo alieno niſi eius probitas, & mores Ordinarij ſui teſtimonio commendentur.*

54 *Etiam in vim licentiæ Apoſtolicæ de ſe promoueri faciendo ab alieno Epiſcopo.*

55 *Ordinans alienum ſubditum de Ordinarij licentia poteſt ſi vult, ſed non tenetur deferre Ordinarij atteſtationi, & n. ſeq.*

56 *Litteris Examinatorum creditur.*

57 *Conſtitutio Sixti V. præcipiens Epiſcopis, ut examinent qualitates ordinandorum, intelligenda eſt de proprijs ſubditis tantum.*

Examen de qualitatibus ordinandorum, quamuis ſit faciendum ab Epiſcopo dimiſſorias concedente, non autem ab ordinante, tamen ſi Epiſcopus alienus ſciret aliquem criminoſum, peccaret ordinando, ibidem.

60 *Dimiſſorias concedere poteſt Epiſcopus etiam abſenti, & examen committere Ordinario loci, in quo ille degit.*

62 *Epiſcopus ignoranter ordinans ſubditum alienum, qui furtiuè, aut ex ſimplicitate ſe in numerum ordinandorum ingeſſit, aut litteras detulit furtiuè impetratas, in pœnam ſuſpenſionis non incidit.*

63 *Ordinati ad ſacros ſine titulo poſt Conc. Trid. an ſint ſuſpenſi ab executione ordinum, ac ſi miniſtrauerint irregulares; & n. ſeq.*

64 *Patrimonium, ad cuius titulum Clericus eſt ordinatus, ſi ſit minus ſufficiens, tenetur Epiſcopus tandiu ex proprio ſupplere, donec per ipſum Epiſcopum, vel alium in ſua, vel aliena Eccleſia fuerit competens beneficium aſſecutus.*

65 *Ordinati ſine titulo ex Conſtitutione Sixti V. ſuſpenſi erant ab executione Ordinum, ac ſi miniſtraſſent, irregulares. Sed ea Conſtitutio reducta fuit à Clemente VIII. ad terminos Iuris, & Concilij Tridentini.*

66 *Ordinatus ad ſacros Ordines, qui conficto titulo Ordinatorem decepit, an incidat in ſuſpenſionem ab Ordinum executione, & nn. ſeqq. vſque in finem.*

67 *Ordinati ſine certo titulo beneficij, vel patrimonij, quas pœnas incurrant, ſecundum ius antiquum, medium, & nouiſſimum, n. & ſeq.*

1 CVM SECVNDVM. Ordinato per Epiſcopum ad Sacros ſine titulo, nemine præſentante, ordinator, vel ſucceſſor cõpellitur in neceſſarijs prouidere donec titulum habeat. Hoc dicit. Primo ponit exordiũ, ex quo elicit editionẽ noui iuris, & correctionem antiqui. Secundò, facti narrationem, mandatum, & comminationem, ibi, *Inde eſt*.

2 Nota 1. ex principio text. Sacerdotibus, & Eccleſiæ miniſtris deberi alimenta ex reditibus Eccleſiæ de iure Diuino: nam quod hic dicitur, ſecundum Apoſtolum: *Qui Altari ſeruit, de Altari viuere debet*, in can. 41. Apoſtolorum dicitur, Lex Dei præcipit, vt qui Altario deſeruiunt, paſcantur de ipſo, vt refertur in c. Ex his, 12. quæſt. 1. de quo plura teſtimonia concordantia ex ſacris litteris deſumpta poſui in cap. fin. n. 7. infr. de Pecul.
3 Cleric. Et pondera illud verbum, *viuere*: nam, vt inquit Hier. in Michæam c. 3. in fine, [Tibi, ò Sacerdos, de Altario viuere, non luxuriari permittitur,] vt in ſumm. 44. diſt. & ponitur luxuria
4 pro omni illicita concupiſcentia. Ex quo notabiliter infert Abbas hic num. 2. vt Clerici habentes bona patrimonialia, quamuis licitè poſſint ex bonis Eccleſiæ victum percipere, ſecundum communem opinionem, de qua teſtatur Dec. in cap. Epiſcopus num. 13. ſupra eodem; tamen ſi reditus Eccleſiaſticos conuertant in vſus inhoneſtos, teneãtur ex proprijs bonis reſtituere Eccleſiæ quod malè expenderunt; allegat c. 1. & 2. 12. quæſt 4. Idem tenet Archidiaconus 44. diſt. in princ. in ver. Permittitur, & Dec. in d. c. Epiſcopus num. 13. verſ. prædicta ergo procedunt. Sed an hoc obtineat in portione, quæ contingit Clerico vltra congruam ſuſtentationem, latiſſimè examinaui in d. c. fin. à n. 2. vſque in fin. de pecul. Cleric.

5 Secundo nota ibi, *A mercede*, prouentus Eccleſiaſticos deberi Sacerdotibus tanquam mercedem oneris, ſeu laboris, vt hic, & in c. Charitatem, & in c. Quicunque 12. quæſt. 1. Nam *dignus eſt operarius mercede ſua*, vt 1. ad Timot. 5. Vnde colligit Abbas hic num. 4. vt pauper locare poſſit operas ſuas ſpirituales, nec ſimoniam committat; quia non intendit principaliter ſpiritualia vendere, ſed victum ſibi quærere, de quo dic vt in c. Significatum ſupra eodem.

6 Tertiò nota ibi, *de patrimonio Ieſu Chriſti*, Bona Eccleſiarum non eſſe Prælatorum, ſed Patrimonium Ieſu Chriſti acquiſitum ſanguine ſuo; Cõcordat tex. in c. Cum ex eo, ibi, *de patrimonio Ieſu Chriſti ditari, &c.* de elect. lib 6. Quod ſigna contra Prælatos reputantes ſe dominos, ſecundũ Hoſt. hic, num. 1. in ver. Patrimonio, Ioan. Andr. num. 2. Card. num. 1. Abb. num. 4. & Io. de Anan. num. 9.

num. 9. & vide gloſ. in cap. Cauſa, Caſpen. in ver. Sacrilegus, de ver. ſignif. & Innoc. in c. Cum ſuper, de cauſ. poſſeſſ. & propriet.

7 Quartò nota ibi; *Vt ipſa nominis ratio*. Licitum eſſe arguere ab etymologia vocabuli, vt hic, & in l. 2. §. appellata, ff. ſi cert. petat. in l. 1. vbi Bart. Ang. Ioan. de Imola, Alex. & Doctores notant ff. de acquirenda poſſeſſione in cap Priuilegia, 3. diſt. & in c. Cleros: vbi Gemin. & Præpoſ. 21.
8 diſt. cum multis ſimilibus. Nec mirum, quia etymologia dat verbis proprium ſignificatum, vbi diſſinitio non repugnat, l. Notionem, §. Inſtrumentorum, in ver. Proprietatis, l. Quibus præcipua, l. Tugurij, l. Vt Alphenus, & l. Pupillus, §. Territorium, ff. de verb. ſignif. & c. Forus; inf. eod. tit.
9 Eſt enim etymologia reſolutio vocis in proprium effectum rei, quæ demonſtratur, vt notat Bald. in c. 1. §. Si quis; de manſo. col. vlt. de contro-
10 uerſia inueſtituræ in vſibus feudorum. Sed ſecundum Abbatem hic, num. 5. argumentatio hæc à vi nominis ſemper eſt valida, ſi negatiuè ſumatur, vt in d. §. Appellata; ſed affirmatiuè ita demum valet, ſi diffinitioni rei non contradicat, d. l. 2. ff. ſi cert. petat. & notat Bart. in l. 1. ff. de teſtam. vt exempli gratia, cum mutuum dicatur, quia de meo fit tuum, & teſtamentum quaſi teſtatio mentis: concludit argumentum; De meo non fit tuū: ergo non eſt mutuum: item, Non eſt teſtatio mētis: ergo non eſt teſtamentum, vt in d. l. 1. Sed non procedit affirmatiuè, quia non ſemper ſequitur, De meo fit tuum: ergo eſt mutuum; nā poteſt eſſe donatio, vt l. 1. ff. de donat. Item non ſequitur; Eſt teſtatio mentis: ergo eſt teſtamentum; nam & codicillus eſt mentis teſtatio, & tamen non eſt teſtamentum, vt l. Si idem, C. de codicil. Eamdem theoricam poſuit idem Abbas in conſ. 82. incipien.
11 Quamquam, n. 2. lib. 1. & eſt ratio differentiæ; quia etymologia non conuertitur, ſicuti diffinitio cum diffinito, vt l. 1. §. dolum, ff. de dolo: ſed eſt generalior, vt probatur in c. Cleros, §. Epiſcopa-
12 tus, 21 diſt. A genere autem ad ſpeciem affirmatiuè non valet argumentatio; non enim ſequitur. Eſt animal: ergo eſt homo: ſed bene valet negatiuè; quia à quo remouetur genus, remouetur & ſpecies, vt l. Fūdi, ff de fundo inſtructo, & l. Sed & ſi pater, & ibi gloſ. in ver. Ex omni euētu, ff. ad Macedonian. & notat Dyn. in regul. mor. de regul. iur. lib. 6.
13 Item genus comprehendit ſpecies, ſed non infert: ſpecies verò infert genus, ſed non comprehendit: c. Pœnale, 14. q. 5. c. Auditis ſupra de præſcript. c. 2. infr. de capel. Monac. notat Bart. in l. 2. §. doli mali, ff. de vi bonor. raptor. & Petr. Brix. in repertor. in verb. Genus.

14 Aduerte tamen, quia hæc differentia inter argumentum negatiuè, & affirmatiuè ſumptum procedit in etymologia nominis appellatiui, vt hic, & in iuribus præallegatis: non autem in etymologia nominis proprij: nam indiſtinctè non concludit argumentatio, tex. eſt in l. fin. circa finem, iuncta gloſ. in ver. Nam ſolam nominis, ff. ad municipal. & notant Bartol. Bald. Imol. Alex. & alij in Ru-
15 brica, ff. ſolut. matrim. Ratio eſt, quia nomina propria ad beneplacitum imponuntur, vt in l. Si quis in fundi vocabulo, ff. de legat. 1. Vnde non ſequitur, Talis eſt Bolognettus: ergo eſt Bononienſis: vel è contra, Non eſt Bononienſis; ergo non eſt Bolognettus, quo exemplo vtitur gloſ. in
16 d. l. fin. ſicut Gregorius dicitur quaſi gregem regens, vt ait Ioan. Andr. in proœmio huius compilationis, in ver. Gregorius; num. 5. & tamen non ſequitur, Talis non regit gregem; igitur non eſt
17 Gregorius. Accipe aliud exemplum noſtri nominis. Componitur Proſper ex procul, & aſper, quaſi procul ex aſperitate, & moleſtia, vt idem Ioann. Andr. inquit in proœmio 6. lib. §. Sacroſanctæ, n. 1. in ver. Proſperitate. Profectò à nobis procul non abfuit aſperitas, cum in miſeriam cęcitatis nos perduxerint peccata noſtra; quod tā aſperum eſt, vt ſacri Canones inhumanum putent tantæ calamitatis non miſereri, vt in c. Licet de cenſib. & tamen Proſperi nuncupationem non amiſimus, licet aliquando viſa ſit nobis verior contraria alluſio, vt ſcilicet potius dicatur Proſper, quaſi prope aſper, quàm procul aſper. Sed benedictus Deus qui vnxit nos vnctione miſericordiæ ſuæ, & conſolatus eſt nos in omni tribulatione noſtra.

18 Quintò nota, pœnam ordinati ſine titulo ſecundum antiquos Canones: nam ordinationes huiuſmodi in iniuriam ordinantis erant irritæ, & inanes, vn hic dicitur in verſ. Licet autem, & Concil. Calcedon. cap. 6. præcepit tales habere vacuam manus impoſitionem, & nullum tale factum valere. Et in Conc. Vrbani II. habito Placentiæ ſtatutū eſt, vt ſine titulo facta ordinatio irrita habeatur, vt refertur in c. Neminem, & c. Sanctorum, 70. diſt. quod tamen intellige quoad executionem, non autem quoad veritatem; quia characteris impreſſionem non impedit defectus tituli, vt hic notat gloſ. in ver. Irritas, & Butr. num. 14. gloſ. Archid. Bellam. & Gemin. in d. c. Neminem, omnes in ver. Vacuum, & idem Archid. in d. c. Sanctorum in princ. in ver. Irrita.

19 Sextò nota, hodie ordinatum ad Sacros ſine titulo non eſſe amplius ſuſpenſum ab Ordinum executione, quemadmodum erat ex diſpoſitione veterum Canonum; ſed tantummodo ordinantes, & eorum ſucceſſores teneri ſic ordinatis tandiu vitæ neceſſaria miniſtrare, donec beneficium Eccleſiaſticum fuerint aſſecuti: & ſic pœnam antiquorum Canonum fuiſſe abrogatam per hanc Decretalem, quod fuſiùs infra explicabitur in ſecunda, & tertia quæſtione.

20 QVAERO pro declaratione materiæ, An, & quando Epiſcopus teneatur prouidere ordinato ſine titulo.

Hæc quæſtio plures implicat inſpectiones: quæ faciliori methodo explicabuntur conſtituendo regulam cum ampliationibus, & limitationibus.

Regula eſt. Epiſcopus, qui ſine certo titulo Clericum promouit ad ſacros Ordines, tenetur ſic promoto tandiu de ſuo vitæ neceſſaria congruè ſubminiſtrare, donec ille in Cathedrali, vel alia Eccleſia per ipſum ordinatorem, vel alium, competens beneficium Eccleſiaſticum fuerit aſſequutus. Probantur hæc in hac Decretali in cap. 2. & c. Epiſcopus, ſupra eod. & in c. Si Epiſcopus. eod. titulo lib. 6. & ex dicendis infra num. 64. Quod
21 confirmatur etiam exemplo Epiſcopi, qui Eccleſiam conſecrauit ſine competenti dote, contra text. in c. Nemo, de conſecr. diſt. 1. nam tenetur de ſuo illam dotare, vt notat gloſ. vnica in c. Cum ſicut infr. de conſecr. Eccleſiæ, vel altaris, quæ illic à Doctoribus communiter recipitur, vnde eod. modo tenetur de ſuo prouidere Clerico conſecrato ſine ſufficienti titulo, arguendo à conſecratio-
22 ne Eccleſiæ ad conſecrationem Miniſtri, & è con-

uerſo,

uerſo, prout in propoſito arguit gloſſa præallegata, & Lambertinus poſt alios in tract. de iurepatr. lib. 1. par. 1. in 5. q. principal. art. 18. in princ. verſ. Si autem Eccleſia,

23 b Ampliatur primò hæc regula, vt procedat etiã in Epiſcopo, qui Clericum ſine titulo iam conſtitutum in ſacro Ordine promouit ſine nouo titulo ad ſuperiores Ordines, text. eſt in c. Epiſcopus, & ibi dixi poſt Decium in 1. notab. ſupra eod.

24 Ampliatur ſecundò, vt procedat etiam in pluribus Epiſcopis, qui Clericum ſubditum ratione originis, domicilij, vel beneficij ſine titulo ordinarunt: nam quilibet eorum tenetur in ſolidum præſtare alimenta ſic ordinato, vt ſcripſi in d. c. Epiſcopus num. 5.

25 Ampliatur tertiò, vt procedat non tantùm in Epiſcopo proprio, ſed etiam in alieno, cui nullis perſonis expreſſis in genere proprius Epiſcopus commiſit, vt in ſua diœceſi Ordines celebraret: nã ſi quempiam ad ſacros Ordines promoueat titulum non habentem tenetur illi, cum in culpa fuerit, taliter ordinando eundem, vitæ neceſſaria miniſtrare donec ei per ordinatorem, vel alium de competenti beneficio ſit prouiſum, vt eſt caſus in c. Si Epiſcopus in 1. reſponſ. infr. eod. lib. 6.

26 Ampliatur quartò, vt procedat non ſolùm in Epiſcopo ordinante, ſed etiam in illius ſucceſſore: nam & is tenetur de ſuo prouidere ordinato ad ſacros Ordines ſine certo titulo, vt hic diſertis verbis ſtatuitur in verſ. Licet autem, ibi *Per Ordinatores, vel ſucceſſores eorum*, & in verſ. Inde eſt, vbi Clericus fuerat ordinatus ad Subdiaconatum à prædeceſſore, & tamen Pontifex mandat Epiſcopo ſucceſſori, vt ſic promoto vitæ neceſſaria miniſtret.

27 Quod ſi quæras cur ſucceſſor conueniatur ex delicto defuncti contra tex. in l. vnica, C. ne ex delicto defuncti cum regulariter crimina morte extinguantur, c. Quorundam, 23. diſt. & l. 2. C. Si reus, vel accuſator fuerit mortuus; ſoluit gloſ. hic in ver. Succeſſores, quod hoc caſu non tam punitur ſucceſſor, quam Eccleſia, ſine cuius conſilio ordinationes fieri non debent, cap. penult. 24. diſt. propterea enim punitur, quia non reſtitit ordinatori delinquenti, vt c. Quapropter, 2. q. 7. Sed hæc ſolutio non placet, Hoſtien. num. 11. quia multa ſunt Capitula Cathedralium, quæ parum punirentur ſi Epiſcopalis menſa grauaretur, neque enim puniretur Eccleſia, cum Epiſcopus teneatur prouidere ex menſa ſua, ut dicit Abbas, n. 10. verſ. Nec procedit dictum gloſſæ. Vnde dic melius, eſſe ſpeciale in hoc caſu vt ſucceſſor ex facto prædeceſſoris ad id obligetur, & ratio ſpecialitatis multiplex reddi poteſt, ſecundum Innoc. n. 1. & Hoſtien. n. 9. in ver. Per ordinatores, Io. Andr. num. 20. in gloſ.

28 Sed quare Butr. n. 15. & Abb. num. 10. Prima ratio eſt, quia mendicitas Clerici cedit in dedecus Ordinis Clericalis, c. Diaconi ſunt, verſ. Mendicat infelix Clericus, 93. diſt. & c. Ad ſupplicationem, ibi, *in vituperium miniſterij noſtri, defectum in rebus temporalibus patiatur*, ſupra de renunc. Adde Concil. Trident. cap. 2. in princ. ſeſſ. 21. Secunda eſt, quia ſi egeret Clericus, hoc redundaret in opprobrium eius, in cuius ſortem, ſeu hæreditatem aſſumptus eſt, iuxta tex. hic, & in c. Cleros. 21. diſt. quandoquidem,

Non ſibi, ſed domino grauis eſt, cui ſeruit, egeſtas.

29 hic in gloſ. in ver. Obſequium. Tertia, quia ex quo eligitur ad onus, repelli non debet à mercede, vt hic dicitur, & in c. Charitatem, c. Quicunque, & c. Eccleſiaſticis, 12. quæſt. 2. Quarta vt nomen conueniat rebus vt in litterà ibi, *vt ipſa nominis ratio perſuadet*, & in c. Chorepiſcopi. §. Quod autem 68. diſt. & inſtit. de donat. §. Eſt, & aliud. Quinta, ne Eccleſia videatur ſic promoto fraudulenter laqueum inieciſſe, arg. c. Conſtituit, 20. q. 3. c. de viduis il 2. 27. quæſt. 1. c. Per tuas, §. fin. infr. de
30 donat. Sexta, quia fauorabile eſt augere cultum diuinum, & per conſequens numerum Clericorum, c. Ex parte ſupra de conſtit. c. Vaſa de conſecr. diſt. 1. c. Quæ ad perpetuam 25. q. 1. & q. 2. c. Quæcumque. Septima, quia Epiſcopus ex ſuo
31 officio generali prouidere debet, ne quis Clericorum egeat, vt patet 10. quæſt. 4. per totam, & c. Præcipimus, & c. Sequenti. 12. quæſt. 1. & c. Poſſeſſio-
32 nes, 16. quæſt. 1. Octaua, & vltima, quia omnia bona Eccleſiarum pauperum ſunt, vt c. Cleros, & c. Paſtor, 1. q. 2. & c. fin. 16. quæſt. 1.

33 Procedit autem hæc ampliatio, etiamſi quo tempore ordinator erat ſoluendo, ordinatus neglexerit ab eo petere vitæ neceſſaria, & poſtea idem ordinator ad inopiam redactus fuerit: nam nihilominus poterit ordinatus ad ſucceſſorem recurrere, nec ei obſtabit exceptio, quod dum potuit ab Ordinatore titulum exigere, tamen neglexit; quia hæc Decretalis tribuit illi hoc ius indefinitè, ac ſine vlla exceptione, vt concludit Innoc. num. 3. Hoſtien. num. 10. verſ. Quid ſi dum ſoluendo, Io. Andr. num. 11. verſ. Et licet ordinatus, & Cardin. num. 15. in 5. quæſtione, quod fuſiùs proſequitur idem, Hoſtien. in c. Tuis quæſtio-
34 nibus, infr. eod. Cęterum ſi ordinator reſignaſſet Epiſcopatum, aut depoſitus eſſet, & haberet vnde poſſet Clericis à ſe ordinatis ſine titulo vitæ neceſſaria miniſtrare, ipſe ad hoc eſſet compellendus, & non ſucceſſor, vt hic determinat, Innoc. n. 2. verſ. Dicimus tamen, adijciens ita iudicatum fuiſſe in Epiſcopo Ambianen. & ſequitur Hoſtien. num. 9. verſ. Quid ſi ordinator reſignauit, Io. Andr. num. 11. Butr. num 17. Cardin. num. 13. in 2. q. & Io. de Anan. num. 2. Et probatur à fortiori; nam ſi præſentator priùs tenetur prouidere talibus, quàm ordinator, vt hic colligitur à contrario ſenſu: longè magis primo loco cogendus eſt ordinator, qui non ſolum Ordines contulit, ſed etiam ſibi præſentauit: nam de talibus loquitur hæc littera, vbi ſcilicet non eſt alius præſentator, vt latius patebit infr. in 2. limitatione. Ad hoc argumentum optimum in c. De multa, §. Vltra ſex menſes, infr. eod. Quod nunquam tradas obli-
35 uioni, quia hæc eſt notabilis limitatio ad hanc decretalem, quæ ſimpliciter, & indiſtinctè obligat ſucceſſorem in Epiſcopatu ex facto ordinatoris, & tamen Doctores illam reſtringunt, vt tantummodo vendicet ſibi locum in ſucceſſore Epiſcopi prædefuncti, non autem Epiſcopi, qui renunciauit, aut depoſitus eſt. Immo plus voluit Innoc. n. 2. verſ. Immo plus videtur, videlicet vt ordinator viuens, ſi habeat de proprio, cogi poſſit, vt ordinato conſtituat vnde perpetuo viuere poſſit, & cum eo tranſit, Io. Andr. n. 11. & Card. in 3. q. quod videtur intelligendum donec ordinatus conſequatur competens beneficium Eccleſiaſticum, vt hic, & in c. Epiſcopus ſupra eod. & in c. Si Epiſcopus infr. eod. lib. 6.

36 Ampliatur quintò prædicta regula, vt procedat etiam

etiam in hæredibus ordinatoris, vt firmant hic In-
noc. n. 2. verſ. Videtur etiam quod hæredes, Hoſt.
n. 10. Io. Andr. n. 11. verſ. Videtur etiam Cardinalis
37 in 3. q. & alij communiter, quandoquidem ex con-
tractu, vel quaſi oritur hæc obligatio inter ordina-
torem, & ordinatum, & ideo tranſit actio ad hæ-
redem, vt inſt. de obligat. quæ ex quaſi contractu
naſcuntur, & l. vnica, C. Vt actiones ab hæred. &
38 contra hæred. incipiant, in rubro, & nigro. Quod
ſi dicas huiuſmodi obligationem nõ oriri ex quaſi
contractu, ſed ex maleficio, vel quaſi: nihilominus
hæredes ſecundum Canones obligantur, vt patet
in eo quod legitur, & notatur in cap. Parochiano,
inf. de ſepult. & in c. Litteris, de raptor. ſecundum
39 Hoſtien. Sed remanet dubium, quid ſi ordinator
habeat hæredes reſpectu patrimonij ſui, nunquid
prius ſint compellendi hæredes, quam ſucceſſor in
Dignitate, Abb. hic num. 11. dicit Hoſtienſem,
quem communiter Doctores ſequuntur, tenere,
quod prius ſint diſcutiendi hæredes per rationes
proximè adductas. Ipſe tamen Abbas dicit ſe
dubitare an hoc ſit indiſtinctè verũ, quia hic text.
inſinuat oppoſitum, dum decidit ordinato proui-
dendum eſſe per ordinatores, & ſucceſſores; ac
deinde mandat indiſtinctè compelli ſucceſſorem;
nec præcipit, vt prius diſcutiantur hæredes ordi-
40 natoris. Vnde pro ſolutione putat conſiderandum
an huiuſmodi obligatio, quæ contrahitur ex ordi-
natione ſine titulo, ſit realis reſpectu Eccleſiæ, an
verò perſonalis. Et concludit obligationem vi-
deri realẽ, ſi Eccleſia Cathedralis redditibus abun-
det; ac proinde in ſucceſſorem tranſire, vt in cap.
Dilecti, ſupra de for. competenti: nam ſicut poteſt
Sacerdos præſentare aliquem ad titulum Eccleſiæ
ſuæ, vt in c. Per tuas, de ſimon. eodem modo Epi-
ſcopus poteſt diſponere, vt ordinati viuant ex pro-
uentibus Eccleſiæ Cathedralis, & ideo text. fecit
mentionem tantummodo de Epiſcopo, vel ſucceſ-
ſore. Sed vbi Eccleſia eſſet impotens; tunc cùm
Epiſcopus deliquerit: tenebitur ipſe, vel hæres
ſuus, per regulam, Delictum perſonæ, &c. Et ita
Abbas vult in effectu, vt prius diſcutiendi ſint re-
ditus Eccleſiæ; & hæredes Ordinatoris non teneã-
tur niſi in ſubſidium, vbi ſcilicet Eccleſia non eſt
ſoluendo.

Tu aduerte, quia quod Abbas dicit, Hoſtienſem,
& communiter Doctores tenere vt prius ſint con-
ueniendi hæredes, quam ſucceſſor in Dignitate,
hoc non videtur verum: nam Innoc. num. 2. cuius
verba ad litteram tranſtulit Hoſtien. & alij ſupra-
citati, num. 36. cum prius declaraſſet ſucceſſorem
teneri ex facto prædeceſſoris, poſtea formaliter ſic
ait: Videtur etiam quod hæredes ordinatoris ad
hoc teneantur, quia ex quaſi contractu eſt hæc ob-
ligatio, vnde Innoc. & Hoſtien. non dicunt hære-
des eſſe priùs diſcutiendos, quam ſucceſſorem in
Epiſcopatu, quin potius videntur ſentire, aut pri-
mo loco teneri ſucceſſorem, aut certè omnes te-
neri æqualiter, & in ſolidum. Idque eorum menti
proximiùs accedit ponderando dictionem *etiam*,
quæ eſt augmentatiua, & implicatiua præcedentiũ.
Vnde verius videtur tam ſucceſſorem in dignita-
te, quàm hæredes in bonis patrimonialibus teneri
in ſolidum ex facto ordinatoris, & eſſe in optione
ordinati hos, vel illum conuenire; vt de duobus
reis cauetur in l. 2. & l. 3. §. Vbi duo, ff. de duobus
reis, & vide quod dixi in cap. Epiſcopus, in 1. no-
tab. ver. Et ex his notabiliter infero, ſupra eod.

41 Ampliatur ſextò ead. regula, vt locum habeat
etiamſi Epiſcopus ordinauerit aliquem ad certũ
titulum, qui poſtea fuerit euictus: nam nihilomi-
nus tenebitur illi prouidere de alio beneficio, arg.
cap. Præſentium, 7. q. 1. & c. Inter cætera, infr. eod.
42 & huius ſententiæ fuit Vincentius. Sed hoc intel-
lige verum ſi Epiſcopus fraudulenter contulit be-
neficium alterius, quo titularis non fuerat iuſtè
priuatus, aut beneficium alteri debitum, & ipſe,
cui contulit hoc ignorauit, tunc enim tenetur Epi-
ſcopus ei prouidere de æquiualenti beneficio, vt
firmat gloſ. hic in ver. Donec per te: quæ in hoc
adducit iura præallegata, & c. Paſtoralis, infr. de
iurepatr. & pro gloſ. in verb. Ignorauit, ſecundum
Io. Andr. in fine. Facit text. in c. Si beneficia, infr.
43 eod. lib. 6. ſequuntur Butr. num. 19. & Card. in
6. quæſt. Sed ceſſante fraude non oritur hæc obliga-
tio; quia donator non tenetur de euictione, l. Ad
res donatas, C. de Aedilitio edicto. Vnde ſi Epi-
ſcopus ordinaſſet bona fide ad titulum beneficij,
quod non credebat alteri debitum: tunc non poſ-
ſet conueniri ex obligatione ſpeciali proueniente
ex diſpoſitione huius capituli: teneretur tamen
44 ex obligatione generali, qua obſtringitur proui-
dere omnibus indigentibus in ſua Diœceſi, ſecun-
dum Vincentium, & declarant Butr. n. 19. Abb.
num. 15. verſ. Sed ſi Epiſcopus ordinaſſet, & plenius
Io. de Anan. num. 15. 16. & 17.
45 Et eod. modo non tenetur Epiſcopus ſi ab initio
contulit ordinato beneficium ſufficiens, quod po-
ſtea effectũ eſt inſufficiens, & exinanitum, ſecundũ
Vinc. ſatis enim eſt minori ab initio adire locuple-
tem hæreditatem, vt l. Verum, §. Si locupleti, ff.
46 de minoribus; videtur tamen teneri ex generali
obligatione, vt ſupra, & hoc tenet gloſ. 1. in c. Tuis
infr. eod. vbi firmat Epiſcopum teneri prouidere
ordinatis de beneficio Eccleſiaſtico, ſi illorum pa-
trimonium periret chaſmate, vel alluuione; quia
cùm ad ſæculum redire non poſſit, eorum pauper-
tas redundaret in opprobrium Ordinis Clericalis.
Et idem tenet Innoc. in c. Epiſcopus, in fin. ſupra
eodem.
47 Ampliatur ſeptimò eadem regula, vt locum
habeat etiam in Epiſcopo, qui aliquem promouit
ad Ordines minores, vt probat tex. in ſui genera-
litate, in c. Non liceat, ſupra eod. nam nec ad mi-
nores ordinari quis debet abſolutè, ſeu ſine titulo,
vt videtur expreſſum in c. Neminem, ibi, *vel quem-
libet in Eccleſiaſtica ordinatione conſtitutum*, 70. diſt.
vbi hoc tenet gloſ. 1. & Hoſtien. hic num. 11. ver.
Ordinatis, & Io. Andr. num. 3. in eod. verb. Sed
hoc non ſeruat Eccleſia Romana; & ideo de hoc
articulo dic plenius vt ſcripſi in prædicta Decre-
tali, Non liceat, à num. 5. vſq. in fin.
48 Nunc limita primò regulam ſuperiùs firmatam
vt non procedat ſi ordinatus ſine titulo aliunde
habeat, vnde congruè poſſit ſuſtentari, tex. eſt in
c. Epiſcopus, ſupra eod. vbi primò ponitur regula,
vt Epiſcopus ordinato ad ſacros ſine certo titulo,
teneatur neceſſaria ſubminiſtrare; ac deinde adij-
citur limitatio ibi, *niſi talis ordinatus de ſua, vel
paterna hæreditate ſubſidium vitæ habere poſſit*:
nam Clericus non beneficiatus, ſi de patrimonia-
libus bonis habeat vnde viuere poſſit, ad ſacros
Ordines legitimè promouetur, vt eſt caſus in cap.
Tuis, infr. eod. quia in eo caſu intelligitur ordinari
titulum patrimonij quoad hoc vt non poſſit pete-
re alimenta ab ordinatore, vt ibi dixi conciliando
opinio-

opiniones num.19. poſt gloſ. final.& Cardin. nu.7. in 7. quæſt. & gloſ. in c. Si Epiſcopus in ver. Titulum, infr. eod. lib.6. Hoc ipſum inſinuat hæc Decretalis, quæ adſtringit Epiſcopum ad ſubminiſtrandum ſic ordinato vitæ neceſſaria: ergo ſupponit eum eſſe pauperem, & aliunde non habere vnde viuere poſſit. Atque ita Papam hic non intendere niſi pauperibus Clericis prouidere, declarat textus, qui eſt gloſ. huius Decretalis, in c. Poſtulaſti, ſupra de reſcriptis, vt hic per Hoſtien.n.17. in ver.Eccleſiaſticum. Hodie tamen in hoc ſeruari debet ius nouiſſimum Conc. Trid. in c. 2. ſeſſ. 21. vt ſcripſi plenè in d. c. Epiſcopus, n.24. 25. & 29.

49 Limita ſecundò propoſitā regulam, vt non procedat ſi ordinatus ſine certo titulo fuerit ab alio præſentatus, & examinatus; quia tunc non tenetur illi prouidere Epiſcopus qui eum ordinauit, ſed ille, qui præſentauit, & examinauit, vt c. Ex antiquis, & c. Si ſeruus, 54. diſt. & c. Quando, 24. diſt. & notatur in c. Accepimus, de ætat. & qualit. Et hoc innuit hæc Decretalis à contrario ſenſu in illis verbis, *nullo præſentante*, & tenent gloſ. in ver. Succeſſores, ad finem, verſ. Et hoc intelligo, Innoc. num.3. in ver. Præſentante, Butr. n. 5. & 16. Cardin. num.7. in 11. notab. & num. 12. & videtur expreſſum in c. Si Epiſcopus, in fine, infr. eod. lib.6. vt patebit in ſeq. limit.

50 Et hinc collige præſentatos, & examinatos ab alijs Epiſcopis, vel exemptis, non eſſe neceſſariò examinandos ab Epiſcopo ordinatore, ad hoc cap. Epiſcopum, 9.q.2. quia non tenetur illis prouidere, ſecundum Innoc. d.num.3. verſ. Hic apparet, Io. Andr. num.4. Butr. num. 9. Quotieſcunque enim proprius Epiſcopus committit alteri Epiſcopo ordinationem certorum Clericorum, & nominatorum Epiſcopus cui facta eſt commiſſio, non tenetur inquirere an nominati ſint idonei, necne; ſed debet præſumere præſentatos eſſe idoneos;
51 ideoque ſi tales reperiantur ſine titulo, imputandum eſt committenti, non ordinanti, vt ad litteram inquit gloſ. Io. Andr. in cap. Si Epiſcopus, in
52 princ. infra eod. lib.6. Quod multò magis procedit poſt Decretum Conc. Trid. c.3. ſeſſ.23. vbi ſtatuitur, vt Epiſcopi per ſemetipſos Ordines conferant, quod ſi ægritudine fuerint impediti, ſubditos ſuos non aliter, quam iam probatos, & examinatos ad alium Epiſcopum ordinandos dimittant.
53 Oportet igitur, vt de idoneitate ordinandi conſtet ordinatori per litteras teſtimoniales Ordinarij, alioquin alieno Epiſcopo non liceret eum ordinare, vt eſt expreſſum in c. 8. eiuſdem ſeſſ. verſ. Quod
54 ſi quis ab alio promoueri petat. Quinimo S. Congregatio eiuſdem Concil. interpres conſulta, an qui facultatem à Sede Apoſtolica obtinuit, vt poſſit ordinari ab alio, quam à ſuo Ordinario, debeat nihilominus probitatem ſuam, & mores Ordinarij ſui teſtimonio comprobare: Reſpondit ita debere, prout Signatura gratiæ iamdudum ſolita eſt in huiuſmodi facultatibus ponere clauſulam illam, *de licentia Ordinarij*, cuius teſtimonio probi-
55 tas, & mores commendentur: Et hoc caſu verum eſt, quod docuit Innoc. videlicet Epiſcopum non teneri promouendum examini ſubijcere, ſed ſuper illius qualitatibus, & titulo poſſe deferre Ordinarij atteſtationi. Creditur enim litteris Examinatorum, vt c. in præſentia, ſupra de renunc. c. Poſt ceſſionem, de probat. c. Ad probandum, de re iudic. c. Sopitæ, de cenſibus, & hic, vbi notant Hoſtien. Io. Andr. in ver. Per litteras, Card. num.10. Idemque iampridem probauit S. Congreg. Conc. nam cùm fuerit quæſitum an Epiſcopus ordinans alienos ſubditos ſæculares cum dimiſſorijs proprij Epiſcopi aſſerentis eos examinatos fuiſſe, & idoneos repertos, huiuſmodi atteſtationi deferre teneatur, vel etiam poſſit eoſdem ordinādos examinare: S. Congregatio cenſuit eſſe arbitrarium,
57 & ideo poſſe, ſed non teneri. Conſtitutio autem Sixti V. qua parte iniungit Epiſcopis, vt examinent natalia, vitam, & reliquas ordinandorum qualitates, ex ipſius Congregationis ſententia eſt intelligenda de proprijs dūtaxat ſubditis: nam quoad eos, qui alienæ Diœceſis ſunt, huiuſmodi inquiſitio adhibenda eſt ab Epiſcopis litteras dimiſſorias concedentibus, quod tamen fallit in caſu c. Si Epiſcopus in 1. reſponſo infr. eod. lib. 6. vt dictum eſt ſupra in 3. ampliat. n. 25.

Subdunt tamen Innoc. Io. Andr. & Butr. vbi ſupra, & bene, quod ſi Epiſcopus alienus ſciret eum criminoſum, peccaret ordinando.

58 Limita tertiò ſupraſcriptam regulam, vt non procedat in Epiſcopo alieno, cui Dioceſanus commiſit non in genere, ſed in ſpecie, vt certas perſonas ordinaret: nam ſi quempiam illorum ad ſacros Ordines promouerit titulum non habentem; non ipſe qui ordinauit tenebitur ſic promoto prouidere, ſed Diœceſanus, qui ordinationem commiſit: debuit enim prouidere an titulum habe-
59 rent. Et idem ſi Diœceſanus det aliquibus licentiam, vt poſſint à quo maluerint Epiſcopo promoueri: non enim qui ordinat, ſed qui licentiam tribuunt, cum eam dare non debeant titulum non habenti, obligantur, vt de his eſt caſus ad litteram in c. Si Epiſcopus, in 2. & 3. reſponſo. infr. eod. lib.6. Licet hæc limitatio in effectu coincidat cum præcedenti: nam Decretalis Si Epiſcopus, emanauit ad declarationem textus noſtri, præſertim in illis verbis, *nullo præſentante*; & declarationem eorū, quæ in propoſito ſcripſerunt Innoc. & Hoſtien. in c. antepenult. & penult. ſupra de ætat. & qualit. vt
60 notatur in d. c. Si Epiſcopus in gloſ. 1. Hanc tamen tertiam limitationem ſublimita, niſi Epiſcopus proprius committeret alieno, vt non ſolùm Ordines conferret, ſed etiam ordinandum examinaret ſuper titulo, & alijs qualitatibus requiſitis; quia tunc non is qui commiſit, ſed ordinator, & examinator obligaretur ſi promoueret titulum non habentem, vt patet tum ex dictis ſupra in 2. limitat. num.49. tum quia licet de delicto promouentis conſtet eo ipſo quod conſtat de inhabilitate promoti, c. Tantis Daniel. in fin. 81. diſt. & c. Cum ſit ars. ſupra, de ætat. & qualitat. Hoc tamen procedit ſi promouens per ſeipſum examinauerit, ſecus ſi per alium, quia tunc puniendus eſt tantum qui examinauit, c. Quando, 24. diſt. c. Ad hæc, ſupra, de offic. Archid. & notant in d. cap. Cum ſit ars. gloſ. in ver. Deprehendi, Innoc. num.2. in ver. Ordinato, Hoſt. num. 10. & plerique alij. Poteſt autem Epiſcopus proprius committere alieno Epiſcopo examen ordinandi, non obſtante c.3. ſeſſ.23. Conc. Trid. dummodo id faciat ex legitima cauſa. Vnde cùm Epiſcopus Feretranus dubitaret, an poſſet litteras dimiſſorias cōcedere cuidam ſuo Diœceſano, qui in Vrbe habitabat, etſi eius qualitates notas non haberet: S. Congreg. cenſuit poſſe; ſi enim qualitates eius non nouit, poterit committere examen Ordinario loci, in quo degit, vt alias deci-

deciſum fuit in vna Mediolanen. his verbis [Sacra Congregatio cenſuit Epiſcopum quanquam abſẽtem poſſe litteras dimiſſorias dare, & ordinandos ſubijcere ſuo examini; & ſi abſentes ſint, ad ſe vt examinet vocare, ſi commodum erit; alioquin eorum examen committere Ordinario loci, in quo illi degunt.]

61 Limitatio quarta colligi poteſt ex dictis Io. Monachi in cap. 2. num. 6. de tempor. ordinat. lib. 6. videlicet cùm, Epiſcopo probabiliter ignorante,
62 alienus Clericus furtiuè, vel ex ſimplicitate ſe in multitudinẽ Ordinandorum ingeſſit, vel cum Epiſcopus fuit deceptus iuxta ignorantiam facti, puta ſi ordinatus detulerit litteras furtim impetratas à Cancellario ſui Epiſcopi. Et quamuis Io. Monach. loquatur de pœna ſuſpenſionis Epiſcopi ordinantis Clericum alienum ſine licentia Epiſcopi proprij, de qua in d. cap. 2. & c. fin. de tempor. ordinat. in 6. tamen idem dicendum de pœna ordinantis Clericum ſine titulo, vt patebit infra in tertia quæſtione à n. 66. vſque in finem.

63 2. QVAERO, an per illa verba poſita in fine cap. 2. ſeſſ. 21. Conc. Trid. videlicet, *Antiquorum Canonum pœnas ſuper his innouando*, cenſeatur innouata pœna, c. Neminem, & c. Sanctorum, 70. diſt. ita vt qui ſine aliquo titulo poſt Trident. Concil. ſacros Ordines ſuſceperunt, ſint ſuſpenſi, ac ſi miniſtrauerint, irregulares.

Propoſito hoc dubio, S. Congregatio Cardinalium Concilij Tridẽtini Interpretum cenſuit fuiſſe innouatas dumtaxat pœnas, c. Cum ſecundum, de Præben. Præcipuum huius deciſionis fundamẽtum fuit, quia cùm pœna ſuſpenſionis ab executione Ordinum, de qua in d. c. Neminem, & c. Sanctorum iam fuiſſet ſublata per hanc Decretalem, vt dictum eſt ſupra in 6. notab. Concil. in d. cap. 2. dum innouauit pœnas antiquorum Canonum, nõ cenſetur innouaſſe pœnam illam, quæ per poſteriores Canones iam fuerat abrogata, vt etiam patebit infra in tertia quæſtione.

64 Vnde poſtea cum quidam promotus ad ſacros Ordines ad titulum patrimonij inſufficientis, quæſierit quid ſibi agendum vt ad Sacerdotium promoueri poſſet; Sacra Congregatio cenſuit ſi patrimonium, ad cuius titulum orator eſt ordinatus, minus ſufficiens ſit ad eius ſuſtentationem congruam, teneri Epiſcopum tandiu ex proprio ſupplere, donec per ipſum Epiſcopum in ſua, vel alia Eccleſia fuerit competens beneficium aſſequutus; ideo debere ad reliquos Ordines oratorẽ ab Epiſcopo promoueri. Quod autem dixit S. Congregatio per ipſum Epiſcopum, ſupple, vel per alium: ita enim hoc c. Hodie ſuppletur per Decretalem. Si Epiſcopus, ibi, *donec ſibi per eum, vel alium de competenti beneficio ſit prouiſum*, inſr. eod. lib. 6. & ita olim ſupplebat Innocen. hic in fine, & confert textus in cap. Si pauper eodem titulo, & libro.

Item cum nonnulli ad ſacros Ordines abſque titulo promoti quæſiuiſſent an eſſent ſuſpenſi, & irregulares ex eo quod in ſuſceptis Ordinibus miniſtraſſent: Sacra Congregatio cenſuit oratores minimè quidem debuiſſe ad ſacros Ordines abſq; titulo ſufficienti beneficij, aut patrimonij promoueri, oportuiſſeque obſeruare quod prouidè ſtatuitur decreto cap. 2. ſeſſ. 21. Cæterum Ordinatos ante felic. record. Sixti V. Conſtitutionem hac de re editam nequaquam propterea eſſe ſuſpenſos neque irregulares, tametſi in ſuſceptis Ordinibus miniſtrauerint.

65 Porrò in conſtitutione Sanctum, & ſalutare cuius ſit mentio in declaratione Sacr. Congregationis, Clerici ſine titulo ſufficientis beneficij, vel patrimonij, aut aliàs male promoti declarantur perpetuò ſuſpenſi ab executione Ordinum, ac ſi in eis miniſtrauerint, irregulares, vt in Bullar. tom. 2. pag. 651. Sed eam conſtitutionem, excepto capite Simoniæ, poſtea moderatus eſt, & ad terminos iuris Bullæ Pij II. & Concilij Tridentini reduxit Clemens VIII. in Conſtitutione, Romanum Pontificem in Bullar. tom. 3. pag. 54.

66 3. QVAERO. Poſita prędicta Deciſione S. Congregationis, qua declaratum fuit Concilium Tridentinum cap. 2. ſeſſ. 21. prohibens aliquem ordinari ad ſacros Ordines abſque titulo ſufficienti beneficij, vel patrimonij, in illis verbis, *Antiquorum Canonum pœnas ſuper his innouando*, innouare pœnam vt menſa Epiſcopalis teneatur ad alimenta ordinati, non autem pœnam, vt ordinans, & ordinatus ſint ſuſpenſi: An diuerſum cenſeri debeat cum Clericus circa huiuſmodi titulum in ordinatione fraudem committit, adeo vt ſi is confictо titulo beneficij, vel patrimonij ordinatorem deceperit, in ſuſpenſionem propterea incidere intelligatur.

67 In hac materia habemus ius antiquum, ius medium, & ius nouiſſimum Tridentini Concilij. Ius antiquum habetur in c. Neminem, & c. Sanctorum, 70. diſtinct. quibus ordinatio Clerici ſine titulo in odium ordinatoris irrita decernitur, quod intelligendum eſt, vt ordinatus careat executione, prout declarant ibi omnes, præſertim Turrecrem. poſt Hugo. num. 5. & fuſiùs dictum eſt ſupra
68 in 5. notab. Ius medium habetur in hoc cap. quo ſtatuitur vt ſi quis ab Epiſcopo ſine titulo ordinetur, menſa Epiſcopalis teneatur ad alimenta ordinati, quod etiam cauetur in c. Non liceat, & c. Epiſcopus ſupra eod. & c. Si Epiſcopus inf. eod. lib. 6. Hic verò ſatis perſpicuè aboletur pœna, quæ antiquitus conſtituta erat in dict. c. Neminem, & c. Sanctorum, vt ſcilicet ordinatus ſit ſuſpenſus; quæ etiam de conſuetudine non ſeruabatur, vt teſtatur Turrecrem. in d. c. Neminem, in fine, & propterea poſt hanc decretalem ordinatus ſine titulo non carebat amplius executione; ſed menſa Epiſcopalis tenebatur ita ordinato vitæ neceſſaria ſuppeditare. Ius nouiſſimum Tridentini Concilij traditur decreto cap. 2. ſeſſ. 21. quo conſtituitur, vt ordinati ad ſacros debeant habere beneficium, vel patrimonium ſufficiens, & antiquorum Canonum pœnæ ſuper his innouantur: & cum eſſet poſtea dubitatum, an Concilium ibi innouaſſet pœnam huius cap. vt menſa Epiſcopalis teneretur alere ordinatum; an verò etiam pœnam poſitam in c. Neminem, & c. Sanctorum, vt ordinatus eſſet ſuſpenſus, S. Congregatio, vt prędiximus, n. 63. declarauit dicto Concilij decreto innouatam eſſe pœnam huius decretalis, quę obligat menſam ad alimenta ordinato; non autem pœnam ſuſpenſionis poſitam in c. Neminem, & c. Sanctorum, & iam abrogatam per hanc conſtitutionem.

His poſitis ſuboritur nunc alia dubitatio, an ſaltem quoad ordinatum ſine titulo, qui ordinantem decepit ementitis falſis fortè probationibus ſe congruum titulum habere, adhuc duret pœna ſuſpenſionis, quæ ſtatuta erat in d. c. Neminem, & c. Sanctorum. Cuius dubitationis ſolutio pendere videtur ab alia, de qua erat controuerſia inter

d. Do-

d. Doctores, etiam ante Concilium Tridentinũ: An videlicet hoc capitulum correxerit, & ſuſtulerit pœnam ſuſpenſionis ſtatutam per anteriores Canones cum Clericus eſt in culpa, quia ordinantem conficto, falſoque titulo beneficij, vel patrimonij decepit. Nam ſi hæc pœna quoad huiuſmodi Clericum non ſit ſublata, non videtur poſſe dubitari, quin vigeat, & quin innouata ſit à Tridentino Concilio, ſi verò eſſet ſublata, Concilium innouando pœnas non videretur referri ad iam abrogatas, vt iam in ſuperiori deciſione ſenſit Sacra Congregatio.

In hac dubitatione tutior, & ſalubrior videtur opinio, vt pœna ſuſpenſionis non ſit ſublata per hanc Decretalem, quam opinionem tenet hic Antonius de Butrio in fine, & Decius à n.29. verſ. In gloſ.fin. eam validiſſimis rationibus defendit, inter quas ea eſt potiſſima, quia cum in hoc capitulo corrigatur pœna ſuſpenſionis, quæ erat inducta in iniuriam, ideſt vt Archidiaconus interpretatur in d. c. Neminem in ignominiam ordinatoris: vbi ordinator non fuit in aliqua culpa, & ordinatus dolo, & fraude, conficto titulo ordinatorem feſellit: conſequens eſt, vt correctio pœnæ iuris veteris non extendatur ad caſum, in quo nõ militat ratio correctionis, ideſt, vbi nihil eſt, quod imputetur ordinanti, ſed ſoli ordinato. Et hanc ſententiam poſt Tridentinum Concilium, & in ipſius Concilij terminis ſequitur, & rationibus à Decio deſumptis tuetur Nauar. conſ. vltimo de tempor. ordin. Quod ſi ab ea recederemus, Concilium facilè eluderetur; quia ſi nulla eſſet pœna ſuſpenſionis in huiuſmodi ordinatum, qui fraudẽ commiſit, facile eſſet cuiquam confictis titulis abſque vero titulo promoueri, & obtenta abſolutione in foro conſcientię abſque vllo impedimento in Ordinibus ſuſceptis miniſtrare; quo pacto multi ad ſacros aſcendere poſſent abſque titulo, & poſtea contra mentem Concilij cum Ordinis dedecore mendicarent.

Non obſtat, quod Imola, & Abbas in d.c. Non liceat, contrarium ſenſerint; quia præter quam quod Imol. non ſatis clarè explicat quid ſentiat: contra eos ſtant Ant. & Decius, & firmiores rationes à Decio collectæ, qui omnibus Abbat. rationibus plenè ſatisfacit.

Item non obſtat, quod Imola teſtetur de communi opinione in oppoſitum, vt illum citat Decius, vbi ſupra. Nam reſpondetur Imolam non affirmare in hoc articulo contrariam opinionem eſſe communem; ſed tantùm quod Doctores communiter ſequuntur gloſ. fin. d.c.1. Non liceat, quæ articulum noſtrum nec examinat, nec attingit. Imò gloſ. potius facit pro hac opinione, dum ait per hoc cap. eſſe correctum quod ſtatutum erat in odium ordinatoris, quaſi à contrario ſenſu velit non eſſe correcta iura vetera quoad pœnam, quæ non odium ordinantis, ſed ordinati delictum reſpiciebant, & ita gloſſæ, quam Doctores ſequuntur, authoritas ponderata huic noſtræ opinioni fauet; vt etiam videtur perpendiſſe Decius, qui inſinuat opinionem Anton. de Butr. in illa gloſ. eſſe fundatam; & poſtea ibi confirmando hanc opinionem, dicit opinionem gloſſæ eſſe communem.

69 Quæ ratio validiùs confirmatur ex eo, quod Sacri Canones præ oculis habebant ne in opprobrium Cleri mendicaret per plateas infelix Clericus. Turrecrem. & alij in d. c. Neminem, num.1. & traditur in c. Diaconi ſunt, 93. diſtinct. & in c. Poſtulaſti, ſupra de reſcriptis, id autem incõueniens duobus modis vitarunt; Primò ſtatuendo pœnam ſuſpenſionis in promotũ ſine titulo: non enim erat in conſideratione, quod mendicaret ex quo non habebat ordinis executionem, vt perpendit Decius in d. c. Non liceat in fin. Secundò abrogata hac pœna, aliam eius loco ſubijciendo, vt ſcilicet menſa Epiſcopalis ad eius alimẽta teneretur, adeo ut ſemper prouide occurſum ſit à ſacris Canonibus huic periculo mendicandi cum totius Ordinis vituperio. Hoc autem abſurdum remaneret in Clerico ordinantem decipiente, ſi iura antiqua etiam quoad ipſum eſſent correcta, & à Concilio Tridentino non innouata; quia ipſe ſine titulo ordinatus nec eſſet ſuſpenſus, nec à menſa Epiſcopali alimenta petere poſſet, & ex conſequenti ordinatus ad ſacros, habens executionem oſtiatim cogeretur quærere eleemoſynam, quod tantopere, & S. Canones, & Trident. Concilium ſunt deteſtati. Die 27. Nouembris 1610. S. Congregatio Conc. propoſito ſupraſcripto dubio, omnium ſententijs cenſuit hoc caſu pœnam ſuſpenſionis ante Concil. non fuiſſe correctam, & hodie à Trid. Conc. eſſe innouatã, & propterea huiuſmodi Clericum, qui adhibito dolo, confictoque titulo ordinatorem decepit, eſſe ipſo iure ſuſpenſum, carereque ordinum executione.

De Præbendis.

Cap. Cum iam dudum.

SVMMARIVM.

1 *Opponenti plura contra electum ſufficit alterũ probare, quod ad caſſationem ſufficiat.*

2 *Dignitates plures obtinens abſque diſpenſatione Apoſtolica ineligibilis eſt, & inhabilis ad beneficia obtinenda.*

3 *Intruſus eſt qui ingerit ſe adminiſtrationi ante confirmationem, vel præter authoritatem eius, ad quẽ ſpectat, etiamſi præceſſerit electio.*

4 *Adminiſtrationi ſe introducere ante obtentam cõfirmationem, & poſt confirmationem caſſatam paria ſunt.*

5 *Caſſatio deducit rem de eſſe ad non eſſe.*

6 *Confirmatus poteſt liberè adminiſtrare etiamſi de viribus confirmationis in iudicio diſceptetur.*

7 *Dummodo à confirmatione appellatum non fuerit, aliàs ſecus.*

8 *Probare ſufficit vnum ex pluribus copulatiuè in reſcripto narratis, vel in iudicium deductis, ſi quodlibet per ſe ſufficiat ad fundandam intentionem impetrantis, vel ad victoriam cauſæ.*

9 *Niſi quis ſe aſtrinxerit ad omnia probanda, quod in dubio non præſumitur.*

10 *Clauſula*, non eſſe tamen adſtringens ad omnia probanda, *quid operetur.*

11 *Diſpenſatio tacita non inducitur ex ſimplici tolerantia Papæ in his quæ ſunt contra ius.*

12 *Tolerantia Papæ non operatur vt pluralis iuſtè poſſideat, ſed vt ſubditi licitè ab ipſo Sacramenta percipiant.*

13 *Præbendarum, ſeu Beneficiorum ſimplicium pluralitas an de iure communi ſit prohibita, nec ne*

& num. ſeqq. vſque ad num. 31.
Et quid ex Concilio Tridentino num. 31. & ſeqq. vſque ad num. 46.

14 *Canonicus, & Præbendatus abſque diſpenſatione quis poteſt eſſe in pluribus Eccleſijs etiam diuerſorum Epiſcopatuum, ſecundum opinionem Innocentij, & nn ſeqq. & num. 32.*

15 *Intellectus huius cap. & n 21. & 23.*

17 *Beneficiorum ſimplicium pluralitas ante Concilium Tridentinum erat permiſſa ex generali conſuetudine, & num. 30.*

18 *Præbendas plures intitulatas nemo poteſt habere niſi habeat ab eo qui omnia poteſt, ſecundum opinionem Hoſtienſis, & n. 32.*

19 *Canonici de iure communi ſunt adſtricti ad perſonalem reſidentiam.*

20 *Præbendæ ſingulæ requirunt ſingulos actus, & miniſtros.*

22 *Intellectus c.* De multa, *infra eod.*

23 *Dictio* vna *abſonum eſt vt reſpectu vnius determinabilis ſtet alternatiuè, & reſpectu alterius copulatiuè.*

24 *Præbendatus non Canonicus, vel Canonicus non præbendatus, an quis poſſit eſſe in pluribus Eccleſijs, & num ſeq 34. & 42.*
Canonicus in vna Eccleſia, & Præbendatus in alia tenetur ſeruare ſtatuta Eccleſiæ in qua eſt Canonicus, ibidem.

25 *Auaritia notatur magis in pluralitate præbendarum, quam* Canonicatuum.

26 *Præbendarum effrænata multitudo prohibita eſt, & num. 33. & 35.*

27 *Beneficia plura perſonalem reſidentiam requirentia ſunt incompatibilia.*

28 *Beneficiorum pluralitas an ſit tantum inhibita quoad peccatum in foro animæ, an verò etiam quoad pœnam in foro fori, & n. 37.*

29 *Beneficia conſtitui non debent niſi ſufficientia ad congruam Clerici ſuſtentationem.*

30 *Conſuetudo generalis plura beneficia ſine cura obtinendi abſque diſpenſatione an excuſet à peccato.*

31 *Tridentinum Concilium ſeſſ. 24 cap. 17. de beneficiorum pluralitate expenditur, & num. ſeqq. vſque ad num 38. & num 57.*

33 *Beneficium vnum tantum ex Concil. Tridentino regulariter eſt ſingulis conferendum etiam S. R. E. Cardinalibus, & n. 60.*

34 *Canonicatus. & præbendæ in Cathedralibus, & Collegiatis* Eccleſijs, *cum hodie perſonalem reſidentiam requirant, ſunt incompatibiles.*

35 *Beneficium inſufficiens obtinenti poteſt Ordinarius conferre ſecundum, ſed non vltra duo, & n. 45. & 71.*

36 *Beneficium ſufficiens obtinenti, nec in titulum, nec in commendam licet obtinere ſecundum.*

37 *Beneficium primum ſufficiens vacat per aſſecutionem pacificam ſecundi; & per retentionem cum primo vacat vtrumque, & n. 44.*

38 *Beneficia plura perſonalem reſidentiam requirentia ſunt hodie incompatibilia ſiue vllam requirant ratione curæ animarum ſiue ratione ſeruitij.*

39 *Beneficia incompatibilia propter reſidentiam ratione curæ, quæ ſint.*
Et quæ ratione ſeruitij, n. 42.

40 *Vicarius amouibilis indicat curam animarum eſſe penes Rectorem.*

41 *Parochialis acceſſoriæ vnita non eſt incompatibilis cum alia Parochiali.*

43 *Beneficium ſufficiens obtinenti nõ poteſt Ordinarius conferre ſecundum, etiam inſufficiens.*

44 *Beneficium inſufficiens obtinenti an poſſit ab Ordinario conferri ſecundum, quod per ſe ſit ſufficiens, & num. 55 & ſeqq.*

45 *Beneficia duo obtinenti non poteſt authoritate ordinaria conferri tertium, etiamſi omnia ſimul ſint inſufficientia, & n. 71.*

46 *Diſpenſare an poſſit Epiſcopus ſuper pluralitate beneficiorum ſimplicium.*

47 *Quid ſi beneficia exiſtant in diuerſis Eccleſijs, & num. 49.*

48 *Et quid ſi in eadem Eccleſia, & n. 50.*

49 *Et quid poſt Concilium Tridentinum, & nn. ſeqq.*

51 *Beneficium ſufficiens habenti ſi Ordinarius aliud cõferat, an collatio ſit nulla, an verò adepta pacifica poſſeſſione ſecundi vacet primum ipſo iure, & nu ſeqq. & n. 56.*

52 Conferatur *verbum qualiter ſit accipiendum, & num. 54 & 70.*

53 *Datarius qualiter admittere debeat ſupplicationes illas, quibus habens Parochialem, vel ſimplex ſufficiens petit ſibi aliam Parochialem, vel aliud ſimplex.*

58 *Beneficium obtinens, quod per ſe ſufficiat, præſumitur moueri ad impetrationem ſecundi, ex ambitione, & auaritia, ſed non è contra.*

59 *Canonicatum, & officium habenti in ead.* Eccleſia, *quæ ex fundatione compatibilia ſunt, ſi* Epiſcopus *Canonicatum alterius Eccleſiæ contulerit, an collatio ſecundi Canonicatus ſit irrita, necne, & nn ſeqq. vſque in fin.*

61 *Beneficia duo incompatibilia obtinens ante Concilium Lateranen. habebat optionem alterutrum retinendi, ex eod. Concilio debebat priuari ſecundo. Poſt Concilium vacabat primum, & poſt Execrabilem, primum illico erat dimittendum.*

62 *Intellectus c. Ordinarius, § in conferendis de offic. Ordinar. lib 6. & nn. ſeqq & n. 67.*

63 *Collatio tertij beneficij incompatibilis de iure communi eſt nulla, & n. 64.*
Et quid in tertio beneficio, quod etſi eſſet compatibile de iure, effectum eſt tamen incompatibile ex Concilio Tridentino, vel ratione numeri, vel ratione ſeruitij, ibidem, & nn ſeqq & n. 67. & ſeqq.

64 *Beneficia duo incompatibilia obtinens etiam ex diſpenſatione inhabilis eſt ad aliud ſimile aſſequendum, & num. 66.*

65 *Beneficia duo compatibilia ex lege fundationis, non cenſentur compatibilia reſpectu tertij.*

66 *Diſpenſatio ad duo incompatibilia nihil operatur reſpectu collationis tertij beneficij.*

68 *Collatio tertij beneficij incompatibilis vigore ſtatuti nõ inducit vacationem aliorum incompatibilium.*

1 CVM IAM DVDVM. Opponenti plura contra electum ſufficit alterum probare, quod ad caſſationem ſufficiat: Hoc dicit ſecundum Ioann. Andr. vel ſpecialiùs ſecundum Abb. Caſſatur electio illius, qui poſſidet plures dignitates, atque præbendas, & idem ſi detinetur aliquo vitio hic ſcripto. Diuiditur ſecundum Hoſt. in tres partes. Primo ponit ſex, quę opponebantur contra electum. Secundò, diffinitionem quæſtionis conditionalem. Tertiò, antipophoram. Secunda ibi, *mandamus*. Tertia ibi, *Cum multa*.

2 Nota primo ibi, *Multitudo*. Obtinentem plures

ctes dignitates, vel perſonatus eſſe ineligibilem,
& inhabilem ad beneficia obtinenda, vt hic, &
in c. Ordinarij, de offic. Ordinar. lib. 6. in c. Du-
dum, il ſecondo, ſupra de electione, & in Extra-
uag. Execrabilis, §. Qui verò deinceps, de præb.
& hic notant Imol. num. 7. & Abb. num. 2. Quod
intellige niſi habeat diſpenſationem Apoſtolicam,
d. c. Dudum, verſ. Inſuper, & c. De multa, §. Cir-
ca, infra eodem, ſecundum Bernar. hic in princ.
Hoſt. in princ. in ver. Præbendarum, Ioan. Andr.
n. 2. Butr. n. 9. & Imol. n. 12.

3 Secundo nota ibi; *Die intruſionis ſuæ*. Intruſum
eſſe qui ingerit ſe adminiſtrationi ante confirma-
tionem; & ſic ſine titulo, vel præter authoritatem
eius, ad quem ſpectat, etiamſi præceſſerit electio,
quod notabis ſecundum Abb. num. 4. poſt Butr.
eod. num. & Imol. num. 6. Quippe nemo debet ſi-
bi honorem aſſumere, &c. c. Qualiter ſupra de
elect. & ex hoc quilibet reddit ſe ſuſpectum, l. Quæ
omnia, ff. de Procur. & l. Si quemquam, C. de
Epiſc. & Cler. ſecundum Hoſt. hic num. 2. Qui pro-
priè dicantur intruſi, & quot ſint illorum ſpecies
dixi in c. Niſi cum pridem à num. 26, ſupra de re-
nunc.

4 Tertio nota ibi, *ſicut & poſt*, paria eſſe admi-
niſtrationi ſe intrudere ante obtentam confirma-
5 tionem, & poſt confirmationem caſſatam. Et me-
ritò; quia caſſatio huiuſmodi deducit rem de eſſe
ad non eſſe; & perinde eſt ac ſi confirmatio non
præceſſiſſet, l. Si pro parte, §. Verſum, ff. de in rem
verſ. c. Cum acceſſiſſent, ſupra de conſt. Vnde ex
vtroque vitio pariter quis redditur ineligibilis, vt
hic patet, & notant Hoſt. num. 2. Butr. num. 5. &
Imol. num. 8.

6 Quarto nota ibi, *poſt confirmationem caſſatam*,
argumentum optimum, quod poſt confirmatio-
nem, de cuius viribus in iudicio diſceptatur, po-
teſt quis liberè adminiſtrare. Quod efficaciter hic
probatur per argumentum à contrario ſenſu. Nam
cum textus dicat non licere ſe adminiſtrationi in-
gerere poſt confirmationem caſſatam: ergo à cõ-
trario prius quam caſſata fuerit, & ſic etiam ſi de
illa diſceptetur in iudicio, bene licebit ſe ingere-
7 re. Hoc tamen intelligunt, & declarant Docto-
res vt locum habeat quando à confirmatione non
extitit appellatum: quia tunc ſi adminiſtrat, & eſt
in poſſeſſione, remoueri non poteſt niſi per viam
denunciationis, vel accuſationis. Facit quod ha-
betur, in c. Conſtitutus, ſupra de appellat. & in
c. Accedens, infra de Accuſat. Secus ſi à confir-
matione appellatum fuerit; quia tunc appellatio-
ne pendente adminiſtrare non debet, cum per eã
confirmatio ſit extincta. Ita declarat gloſ. in c. A-
uaritiæ, in ver. Confirmatur, de elect. lib. 6. dicẽs
ita fuiſſe olim diſputatum, & terminatum Bono-
niæ, per l. Reus, §. Eum contra quem, ff. de mu-
ner. & honor. & ſequuntur hic Petr. de Anchar. in
2. not. Imol. n. 8. & Io. de Anan. n. 3.

Quinto nota ibi; *Plures alias Dignitates, atque
Præbendas*, ſolam pluralitatem Præbendarum non
eſſe de iure prohibitam, cum textus requirat v-
trumque copulatiuè, ſed an hoc ſit verum, latius
examinabitur infra in 1. quæſt.

8 Sexto nota ibi, *Aut aliquid, aliud præmiſſorum*:
ex pluribus in reſcripto copulatiuè narratis, aut
in iudicium deductis, ſufficere vnum probare, ſi
quodlibet per ſe ſufficiat ad fundandam intentio-
nem impetrantis, vel ad victoriam cauſæ, vt hic
eſt caſus, ſecundum omnes in ſummario textus,
& notant Hoſt. num. 7. Ioan. Andr. num. 4. Butr.
num. 6. Cardin. num. 4. Anchar. num. 3. Imol. n. 9.
& Ioan. de Anan. num. 4. Et eſt theorica gloſ. 1. in
c. 2. & ibi DD. ſupra de reſcript. & vide quæ legun-
tur, & notant in c. Olim, eodem tit. & in c. Exhi-
9 bita, de iudic. Hoc tamen intelligas, niſi quis ſe
aſtrinxerit ad omnia probanda, per ea, quæ ha-
bentur in c. Licet, ſupra de probat. ſecundum
Anchar. Imol. & Io. de Anan. quod in dubio non
præſumitur, vt notatur in d. c. Licet, & per Bart. in
10 l. Diuus n. 5. ff. de re iudic. & Anchar. d. n. 3. Caute-
la eſt vt in poſitionibus, vel in articulis appona-
tur clauſula, non ſe tamen aſtringere volens ad
omnia probanda; prout faciunt practici Aduocati
vt in forma Capitulorum Actoris, quam ponit Io.
Petr. de Ferrar. Papien. in ſua Pract. fol. 138. & no-
tat Bart. vbi ſupra num. 6. de qua clauſula vide per
Alex. conſ. 6. Circa proceſſum, num. 7. vol. 3. Mar-
ſil. in rubr. C. de probat. n. 498. Dec. in c. 2. col.
penult. verſ. Quintò, ſupra de reſcript. & Maran.
in Specul. in ſecundo membro Iudicij n. 11.

11 Vltimo nota ex fine litteræ, ex ſimplici tolerantia
Papæ non induci tacitam diſpenſationem in his,
quæ ſunt contra ius, arg. c. Super eo, infra de co-
gnat. ſpirit. & c. Mulieri, ſupra de Iureiur. Quia
multa per patientiam tolerantur quæ ſi deducta
fuerint in iudicium, exigente Iuſtitia tolerari non
debent, vt hic in tex. qui quotidie ad hoc con-
ſueuit allegari, & firmant gloſ. vlt. Butr. num. 7.
12 Imol. num. 11. & Abb. n. 5. Sed in contrarium ſe-
cundum Hoſt. num. 8. videtur tex. in l. 1. §. Scien-
tiam, ff. de tribut. act. vbi cauetur, vt ſi dominus
ſciat, & toleret ſeruum contrahere in merce pecu-
liari, & non proteſtatur in contrarium, cum poſ-
ſit, conſentire videatur. Facit tex. in l. Sed ſi pu-
pillus, §. de quo palam, ff. de inſtitut. act. Idem
ergo dicendum in Papa, vt ſi ſciat, & toleret, vi-
deatur conſentire, & tacitè diſpenſare, ex quo po-
teſt reſiſtere, ne dicamus eum præbere aſſenſum
peccatis, c. Quapropter, 2. quæſt. 7. & quod nota-
tum in c. Is qui tacet, de reg. iur. lib. 6. ſoluit Hoſt.
ſub diſtinctione, videlicet quod in præteritum, &
quoad ea quæ concernunt animas ſubditorum,
ex tolerantia Papæ inducatur tacita diſpenſatio,
ſeu permiſſio, ne animæ illaqueentur. Secus ve-
rò quoad promotum indignè, ſeu illegitimè; quia
reſpectu illius diſpenſatio, ſeu permiſſio non in-
ducitur. Ratio differentiæ eſt, quia in ſubditis non
deficit fides, licet deficiat Sacramentum. Facit c.
Veniens, infr. de Presbyt. non baptiz. de quo per
gloſ. in c. Dudum, il ſecondo, ſupra de elect. quaſi
velit Hoſt. vt quoad ipſum pluralem patientia
Papæ non operetur, vt per hoc iuſtè teneat: ad hoc
enim non ſufficit ſola patientia, ſed exigitur diſ-
penſatio expreſſa, & in hoc caſu loquitur, hic tex-
tus. Sed quantum ad ſubditos, vt ipſi iuſtè ab eo-
dem plurali Sacramenta recipiant ex tolerantia
Papæ, benè inducitur tacita diſpenſatio, ſeu per-
miſſio, quia putant eum iuſtè tenere, & ſic in eis
non deficit fides. Quam diſtinctionem ſequuntur
hic Ioan. Andr. & Butr. ambo in fin. Imol. n. 12.
& Abb. n. 10. Reſpectu ſubditorum an geſta à Præ-
lato putatiuo ſuſtineantur propter communem re-
putationem; ita vt ſubditi ab ipſo licitè Sacramen-
ta percipiant, eſt materia, l. Barbarius, ff. de of-
fic. Prætor. de qua vide per Canoniſtas in c. Nihil,
ſupra de elect. & quod plenè ſcripſi in c. Quod à

Præ-

Prędeceſſore, à n. 129. infra de ſchiſmat. Deſcen-
do ad quæſtiones.

13 Et primo QVAERO, An pluralitas Præben-
darum, ſeu beneficiorum ſimplicium de Iure cō-
muni ſit prohibita, necne?

Hæc quæſtio ardua eſt, & difficilis ob diuerſita-
tem Iurium. & opinionum inter primarios Cano-
niſtas. Ego pro faciliori ſolutione primò referam
ſingulorum opiniones, earumque fundamenta;
Deinde ſubijciam quid hodie tenendum ſit, con-
iungendo ius commune cum iure nouiſſimo Con-
cilij Tridentini. Ex opinionibus duę, videlicet pri-
ma, & ſecunda, ſunt principales, & inuicem op-
poſitæ: reliquę ſeptem ſunt mediæ, & diſtinguen-
tes. Decima, & vltima, principales opiniones con-
ciliat.

14 Prima igitur, & principalis opinio fuit Innoc.
hic num. 2. verſ. Tu autem dic, quod ſcilicet abſq;
diſpenſatione quis poſſit eſſe Canonicus, & Præ-
bendatus in pluribus Eccleſijs, etiam diuerſorum
15 Epiſcopatuum. Pro qua allegatur primò hæc De-
cretalis in illis verbis, *plures alias dignitates, atque
præbendas*, quæ probant ex ſola pluralitate præ-
bendarum quem non reddi ineligibilem, cum
textus non loquatur alternatiuè per dictionem
vel, ſed requirat pluralitatem Dignitatum, &
Præbendarum copulatiuè, per illam dictionem
atque. Et ita eſt hic argumentum expreſſum,
quod ſola pluralitas Præbendarum, & Canonica-
tuum non improbatur à iure. Deinde allegatur,
c. De multa, infr. eod. vbi Papa in Concilio Ge-
nerali fecit ſpecialem prohibitionem in Curatis,
Dignitatibus, & Perſonatibus: ergo de alijs vide-
tur pluralitatem tacitè conceſſiſſe, c. Nonne, de
præſumpt. l. Cum Prætor. ff. de iudic. Nam ſi idem
de præbendis intellexiſſet, ſicut Dignitates, & cu-
rata excepit, pariter & præbendas excepiſſet, c. Ad
16 audientiam, de decim. cum ſuis concord. Tertiò,
pro hac opinione allegantur plura iura, quæ viden-
tur pluralitatem permittere, nempe c. Dilectus, ſu-
pra de reſcript. vbi ille Ioannes Saracenus in tri-
bus Epiſcopatibus retinebat beneficia, c. Ex inſi-
nuatione, ſupra de Procurat. c. Eccleſia, il 2. de
elect. & c. Officij, infr. de ſent. excomm. vbi in ca-
dem perſona ius habent diuerſi Prælati, quod non
poteſt facilè contingere niſi ratione diuerſorum
beneficiorum, ad idem c. Relatum, il 2. infr. de
teſtam. & c. fin. de religioſ. domib. vbi huiuſmodi
pluralitas ſpecialiter prohibetur Religioſis. Ergo
ſęcularibus videtur permiſſa, d. l. Cum Prætor.
17 Quartò, allegat Innoc. in c. Cum Eccleſiaſticæ, ſu-
pra de except. vbi hoc videtur expreſſum. Demū
huic opinioni ſuffragatur generalis conſuetudo
plura ſimplicia obtinendi, quam Papa ſcit, & tole-
rat. Nam conſuetudo talis cum patientia Supe-
rioris facit ius, vt l. De quibus, ff. de legib. Multi
enim damnarentur ſi contrarium diceremus, &
ſanguinem elicit qui nimium emungit, c. Denique,
§. De ipſa, 4. diſt. de qua conſuetudine atteſtan-
tur hic poſt Innoc. num. 1. Hoſt. & Io. Andr. ambo
num. 3. Cardin. num. 11. Anchar. num. 6. & pleriq;
alij, Hoſt. in c. Litteras, num. 4. verſ. Item gene-
raliter, infra de conceſſ. præben. Henric. Boich. in
c. De multa, num. 5. in fin. infr. eod. & S. Thom.
quodlib. 9. art. 15. verſ. Sed contra eſt, & in corp.
Non obſtant iura, quæ prohibent pluralitatem
Præbendarum, nempe c. Sanctorum, 70. diſt. cap.
Epiſcopi, 80. diſt. & c. Presbyteros, 16. q. 1. cum
multis ſimil. Quoniam ex non multorum ſenten-
tia loquuntur ſecundum antiqua tempora. Vel
ſecundum Innoc. intelligi debent de pluralitate,
quæ ſonat in vitium, & ex qua notatur ambitio, &
auaritia illorum, qui non propter honorem Dei,
nec propter vtilitatem Eccleſiarum plura benefi-
cia obtinent, ſed propter fructus dumtaxat, quos
cum tali intentione neque de iure communi, ne-
que ex diſpenſatione poſſunt licitè retinere. Non
obſtat quod pluralis in diuerſis Epiſcopatibus nō
poterit duobus Prælatis parere diuerſa præcipien-
tibus. Quoniam vt reſpondet Innoc. obediet pri-
mo; quia ſecundus videtur eum ſub illa conditio-
ne elegiſſe, vt primo ſemper obtemperet. arg. l. in
operis, ff. locat. niſi fortè ſecunda Eccleſia multum
egeret eius ſeruitio, & prima modicum, aut nihil,
aut eſſet periculum in mora; quia tunc ſecundo
parebit. Et huic opinioni adhæret hic Abb. An-
tiq. cum ſuo Magiſtro Petro de Sampſone, eamq;
dicit veriorem eſſe Cardin. num. 11.

18 Secunda principalis opinio primæ oppoſita, fuit
Hoſt. hic num. 6. qui poſt Vinc. & Goffred. repro-
bans primam opinionem Innocentij dicit illius
rationes eſſe ſatis debiles, & facilè poſſe omnibus
reſponderi, nullaque adhibita diſtinctione firmat
non poſſe quem habere duas pręhendas intitula-
tas, niſi hoc habeat ab illo, qui omnia poteſt, cap.
Propoſuit, de conceſſ. pręben. & ita ipſe notat in
c. Superinordinata, n. 1. in ver. Eccleſijs, & num.
ſeqq. infr. eod. Quod fuſius proſequitur in c. Lit-
teras num. 5. infr. de conceſſ. pręben. Mouetur Ho-
ſtien. per d. c. Sanctorum, 70. diſt. vbi etiam ex
diſpenſatione Epiſcopi non poteſt quis eſſe Cano-
nicus Pręhendarius in diuerſis Eccleſijs. Itē per
d. c. Superinordinata; vbi dicit eſſe caſū expreſsè,
quod nullus poteſt habere plures prębēdas: quod
etiam innuitur in c. 2. De Inſtit. & in c. De multa,
§. Etſi, vltra, infr. eod. Ad idem c. Epiſcopi, 80. diſt.
c. Presbyteros, 16. q. 1. c. Cum non ignores, ſupra
19 eod. & d. c. Litteras. Rurſus mouetur, quia Ca-
nonici videntur adſtricti ad perſonalem reſiden-
tiam, vt c. Conquerente, & cap. penult. ſupra de
20 Cler. non reſid. & c. Extirpandæ, §. Qui verò, in-
fra eod. vbi reſidentia in Pręhenda pręualet reſi-
dentię in Parochiali: item ſingulę pręhendę vi-
dentur requirere ſingulos actus, & miniſtros, cap.
Singula, 89. diſt. & c. Ad hæc, ſupra eodem. Vnde
quomadmodum in caſtro requirente duodecim
cuſtodes, non poſſet vnus occupare locum duorū,
ita nec in Pręhendis, vt in Auth. Vt Cler. qui rec.
collat. 5. Nec obſtant iura in contrarium adducta
pro prima opinione, num. 16. quę videntur per-
mittere pluralitatem. Quoniam ſecundum Hoſt.
narratiuè loquuntur, & notant facti contingentiā,
non iuris diſpoſitionem. Vel intelliguntur quan-
21 do diſpenſatio interceſſit. Et ad hunc textum re-
ſpondet exponendo dictionem *atque*, pro *vel*, ar-
gumento eorum, quæ habentur in c. Cum tenea-
mur, & c. Cum non ignores, ſupra eodem iuncta
l. Sæpè, ff. de ver. ſignif.

Hæc opinio Hoſt. mihi videtur de iure verior,
quod ſic probo. Ex diſpoſitione antiquorum Ca-
nonum pluralitas præbendarum abſq; dubio erat
inhibita, vt ſunt iura clara in d. c. Sanctorum, 70.
diſt. cum alijs ſupra citatis num. 18. Regulæ igi-
tur, & antiquo iuri ſtandum eſt, niſi in quantum
reperitur receſſum, vt notat gloſſa in c. Conſtitu-
tionem, in ver. Prorogamus, ad finem, de regul.
lib. 6.

lib.6. & Io.Andr.in c. Quæ à iure, de reg. iur.eod.
22 lib.Qui verò affirmant antiqua iura eſſe correcta, fundantur tantummodo in d.c. De multa, infra eod.& in hac Decretali. Quæ tamen iura ſi ſedulò expendantur, nullatenus corrigunt ius antiquum: nam Conſtitutio De multa, ſolum diſponit,vt recipiens ſecundum beneficium Curatum ipſo iure ſit priuatus primo,& ſi vtrumque contenderit retinere, etiam ſecundo ſpolietur. Et idem ſtatuit de Dignitatibus,& Perſonatibus; & ita ibi eſt caſus ſecundum omnes. Hanc autem pœnam fateor non eſſe extendendam ad præbendas, & beneficia ſimplicia, ſed habere locum dumtaxat in Curatis, & Dignitatibus, in quibus illa Conſtitutio inducit ius nouum, vt probat Cardin. conſ. 3. incipien. Circa elucidationem, num.2. & ita illa diſpoſitio ſpecialis eſt quoad pœnã ibi ſtatutam. Ergo in reliquis; & ſic quoad incompatibilitatem præbendarum, & beneficiorum ſimplicium iura antiqua manent in ſuo robore, vt per Cardin. loco citato. Nam quod non mutatur, cur ſtare prohibetur? l. Sancimus, C. de teſtam. Facit cap.
23 Cum expediat, de elect. lib.6. Hæc autem Decretalis in illis verbis *plures alias Dignitates, atque Præbendas*, omnino intelligi debet diſiunctiuè, vt ſic copula *atque*, reſoluatur in diſiunctiuam *vel*. Quod efficaciter ſic probo. Sola pluralitas Dignitatum ſine Præbendis facit quem ineligibilem, vt hic, & in c. Dudum,il 2.§.penult. ſupra de elect. & hic notant Hoſt. in princ. in ver. Multitudo Dignitatum, Io. Andr. n. 2. & reliqui omnes. Ergo ſimiliter facit quem ineligibilem ſola pluralitas præbendarum ſine dignitatibus; & ſic reſpectu vtriuſque termini textus intelligitur diſiunctiuè: abſonum enim eſſet,vt eadem dictio *atque*, reſpectu vnius determinabilis, ſcilicet Dignitatum, ſtaret copulatiuè,& reſpectu alterius,ſcilicet præbẽdarũ ſtaret alternatiuè, l.Iam hoc iure,§. Sed ſi,& ibi Bart.n.1.ff. de vulg. & pupill. cum concordan.

24 Tertia fuit opinio, quod in pluribus Eccleſijs poſſit quis eſſe præbendatus, ſed non Canonicus, per d.c. Sanctorum, 70. diſt. vbi videtur littera prohibere ne quis intituletur in pluribus Eccleſijs; & ſic non videtur prohibere ne quis habeat plures præbendas. Vnde talis erit Canonicus in prima Eccleſia,& habebit præbendam in titulum. In ſecunda habebit præbendam in ſtipendium, ſed non habebit ibi Canonicatum, & ſecundum hoc ſeruabit ſtatuta primæ Eccleſiæ, & electioni illic celebrandæ intererit, & à Diœceſano illius Eccleſiæ ordinabitur, & iudicabitur; quaſi cenſeatur ſortiri domicilium vbi primò eſt Canonicus, non vbi ſecundò habet præbendam. Poterit tamen in ratione ipſius præbendæ in loco vbi eſt ſita, cõueniri, per ea quæ habentur in c. fin. de for. compet. Et circa hanc tertiam opinionem vide quod tangit Henric. Boich. in d. c. De multa, num.4. in fin. verſ. Et tunc aut vnum eſt intitulatum.

25 Quarta fuit opinio præcedenti oppoſita, quod quis poſſit eſſe Canonicus in pluribus Eccleſijs, ſed non præbendatus, quam poſuit Innoc. in c.fin. ſupra de Cler. non reſid. reddens rationem diuerſitatis; quia in pluralitate præbendarum notatur auaritia, & ambitio, quę ſunt cauſæ cur pluralitas ſit prohibita, vt hic probatur: Sed in pluralitate Canonicatuũ verſatur vtilitas Eccleſiæ, cui expedit plures habere Conſiliarios, arg. c. Prudentiã, de off. deleg.

Quinta fuit opinio, quod ſi in plures præbendas non poteſt notari ambitio,vel auaritia,vt quia ad illas non promouetur propter vtilitatem propriam, aut fauorem perſonæ, ſed propter vtilitatem Eccleſiæ, & honorem Dei, vt quia eſt induſtrioſus, & melius nouit gubernare quatuor beneficia, quam alter vnum: tunc talis pluralitas cenſeatur permiſſa, ſecus ſi fiat propter fauorem perſonæ; & ſic notari poſſit auaritia, vel ambitio: quia tunc pluralitas eſt inhibita: & hanc opinionem tetigit Innoc. hic circa finem magnæ gloſſæ ſub num.3. verſ. Quod enim.

26 Sexta opinio fuit, quod effrænata Præbendarũ multitudo dumtaxat ſit prohibita, veluti ſi quis obtinere vellet octo, vel decem præbendas, & in hoc caſu intelligunt d. c. Sanctorum, 70. diſt. Secus ſi non eſſet effręnata, vt quia non vult habere niſi duas, vt exemplificant Butr. n.10. verſ. Sexta fuit opinio,& Imol. num.14. verſ. Quinta fuit opinio, vel tres, ſecundum Abb. num.6. verſ. Secunda opinio, tunc enim huiuſmodi pluralitas non prohibetur, vt hic, & pro hac diſtinctione facit quod habetur in c. Quia in tantum, ſupra eod. & hanc opinionem ſequitur Butr. d. n.10. verſ. Videte.

27 Septima fuit opinio, quod in Præbendis perſonalem reſidentiam requirentibus pluralitas ſit inhibita. Sunt enim incompatibiles propter onus reſidentiæ, c. penult. ſupra de Cler. non reſid. & hoc eſt ſecundum mentem iuris: nam quodlibet beneficium creatur propter officium, vt c. fin. de reſcript. lib. 6. & in hoc primo membro conueniunt hic Innoc. num. 4. Butr. num. 10. circa fin. verſ. Modica item, Cardin. num.11. Abb. num.7. verſ. Circa primum, & reliqui omnes, Hoſt. in locis ſupra citatis in 2. opinione, Lap. allegat. 36. 96. & 117. Rota deciſ.497. num.7. part.1. recent. Secus ſi reſidentiam non requirant: quia tunc videtur ceſſare ratio c. Quia nonnulli,& c. Relatum, ſupra de Cler.non reſid.& hanc amplectitur Innoc. d. num. 4.

Octaua opinio fuit, quod aut vna præbenda, ſeu beneficium ſimplex ſufficiens eſt ad congruam Clerici ſuſtentationem,& non licet obtinere plura beneficia propter vtilitatem propriam, immo eſt peccatum mortale, cum ſit ibi vitium ambitionis, & auaritiæ, vt occupentur ſtipendia aliorum pauperum, vt notat gloſ. in c. Dudum,il 2. in ver. Intitulatam, de elect. quæ concludit, ſi primum beneficium ſit ſufficiens, non poſſe obtineri ſecundum, niſi diſpenſatiuè, & ita etiam poteſt intelligi d. c. Sanctorum, 70. diſt. vbi cauetur ne quis poſſit eſſe Præbendarius,& Canonicus in diuerſis Eccleſijs. Aut vnum ſimplex beneficium per ſe non ſufficit, & licet tenere plura vſque ad congruam ſuſtentationem, & ſic poſſunt intelligi c. Gratia, de reſcript. lib.6. & Clemen. Gratiæ, eod tit. & c. Cum teneamur, à contrario, ſupra eod. Et hanc opinionem tenet gloſ. præalleg. Imol.hic num.14. verſ. Vnde videtur dicendum,& Abb. n.8.

Nona opinio diſtinguit an quis habeat plures præbendas in titulum; an verò vnam in titulum, aliam in commendam, vt primo caſu inhibita ſit pluralitas: in ſecundo autem non, per tex.in cap. Qui plures, 21.q.1.& in c.Dudum,il 2.§. Inſuper, & ibi gloſ. in ver. Intitulatam, verſ. Item ſi habet, ſupra de elect. & facit quod habetur in c. Nemo, de elect. lib. 6. vt hic per Butr. n. 10. verſ. Si verò non requirunt,& Imol.n.14.in eod.verſ.

De-

28 Decima, & vltima opinio fuit Cardin. hic n. 11. qui dixit dupliciter quæri poſſe an multitudo beneficiorum ſimplicium ſit permiſſa. Primo modo vt quæramus an plura talia ſint incompatibilia in foro externo, adeout per aſſecurationem pacificam ſecundi vacet primum ipſo iure, vel ſaltem liceat Ordinario obtinentem priuare primo, vel ſecundo. Alio modo quæri poteſt an eiuſmodi pluralitas ſit prohibita in foro animæ, ita vt ſit peccatum plura obtinere. Primo modo dicit veram eſſe opinionem Innocentij tam de iure, quam de conſuetudine: nam beneficia incompatibilia modo prædicto dicuntur tantum in ſequentibus caſibus, videlicet, ſi ſunt duo Curata, vel Dignitates, vel Perſonatus, vel aliquod iſtorum cum altero, vt c. 1. de conſuetud. lib. 6. vel plura ſimplicia reſidentiam requirentia, vt c. fin. cum ibi not. ſupra de Cler. non reſid. vel plures Canonicatus in ead. Eccleſia, c. Litteras, infra de conceſſ. præben. prout hęc notantur in Clem. Gratię, in gloſſ. in
29 ver. Beneficium, de reſcript. Quoad ſecundum modum quærendi, cum inſpecto ſtatu beneficiorum originario beneficia conſtitui non debeant niſi ſufficientia ad congruam Clerici ſuſtentationem, c. Vt quiſque, ſupra de vita, & honeſtat. Cler. Hinc fit, vt abſque peccato non liceat habere plura talia ſine diſpenſatione; & ſic loquitur text. in c. Cum non ignores, ſupra eod. cum ſimil. & ſe-
30 cundum hoc procedit opinio Hoſt. Subdit tamen Cardin. hoc vltimo caſu euitari peccatum, ſi quis obtineat plura talia propter generalem conſuetudinem, quæ poteſt de illicito facere licitum, & è conuerſo, c. Cum olim, de Cler. coniugat. Sed attento ſtatu hodierno beneficiorum, cum reperiantur ſępè beneficia ſimplicia inſufficientia, ſecundum eum non eſt peccatum, propter huiuſmodi generalem conſuetudinem, ita tamen vt abſit auaritia: tandem remittit ad ea, quę latius dixit in pręalleg. Clem. Gratię, in hoc ſecundo diſtinctionis membro, tu recurre ad S. Thomam quodlib. 9. art. 15. vbi egregiè explicat an habere plures pręebendas ſine cura animarum abſque diſpenſatione ſit peccatum mortale; & an excuſet conſuetudo. Et vide eundem quodlib. 8. art. 13. & quod in propoſito ſcripſi, in d. c. Dudum, il 2. ſupra de elect.

31 Quid tenendum? Hodie tam ingens controuerſia ex omni parte ſublata eſt ex Decretis Côc. Trid. & pręſertim ex cap. 17. ſeſſ. 24. cuius hęc ſunt verba. [Cũ Eccleſiaſticus ordo peruertatur quando vnus plurium officia occupat Clericorũ, ſanctè ſacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Eccleſijs conſcribi. Verum quoniam multi improbę cupiditatis affectu ſeipſos, non Deum decipientes, ea, quę bene conſtituta ſunt, varijs artibus eludere, & plura ſimul beneficia obtinere non erubeſcunt, S. Synodus debitam regendis Eccleſijs diſciplinam reſtituere cupiens, pręſenti Decreto, quod in quibuſcunque perſonis quocumque titulo, etiamſi Cardinalatus honore fulgeant, mandat obſeruari, ſtatuit vt in poſterum vnum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur. Quod quidem ſi ad vitam eius, cui confertur, honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiẽs, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri.] Hæc ibi. Ponderanda ſunt ſingula verba, quæ videntur ſtudioſè appoſita propter diſſidentes antiquorum opiniones. Et quidem in illis verbis *Sanctè Sacris Canonibus cautum fuit:* nec non in verbis *reſtituere cupiens*, Concilium indicauit ſe velle innouare, & in vſum reſtituere antiquos Canones ſuper pluralitate beneficiorum, qui habentur in c. 1. & 2. 21. q. 1. in c. Vnio, §. Sed & hoc, 10. q. 3. in c. Sanctorum, 70. diſt. cum alijs ſupracitatis, num. 18. Sed quia Canones illi videbantur abrogati, vel per iura poſteriora, vel per contrariam conſuetudinem, quę vbique vigebat, vt dictum eſt ſupra n. 17. & n. 30. Pręterea S. Synodus vtitur verbis illis *ſtatuit vt in poſterum*, quę ius nouum inducunt, vt notat gloſ. in Clem. Eos, in ver. Deinceps, de Regular. Et eſt commune dictum, vt inquit Cardinal. conſ. 3. n. 2. & ſic tollitur fundamentum, quod Innocen. & alij
32 conſtituebant ſuper generali conſuetudine. Deinde in illis verbis *Vnum tantũ beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur*, nec non in illis verbis *aliud ſimplex* Concilium ſuſtulit primam opinionem Innocentij, & approbauit ſecundam Hoſtienſis, qui ſenſit indiſtinctè non licere cuiquam abſq; diſpenſatione Papę obtinere plures pręebendas, vel beneficia ſimplicia. Nam de his etiam ſimplicibus Conciliũ loquitur, vt probat illa dictio *aliud*, quę eſt repetitiua ſimiliũ, Clem. 2. de celebr. Miſſar. gloſ. in l. Si fugitiui, in ver. Alia pœna, & ibi Bald. Ang. & Paul. de Caſtr. & Salyc. C. de ſeru.
33 fugit. Pręterea in ijſdem verbis ſublata fuit ſexta opinio illorum qui dicebant ſolum effręnatam beneficiorum multitudinem eſſe prohibitam: nam Concilium conſtituit regulam, vt vnum tantum beneficium ſingulis conferatur, & permittit ſecundum in eo tantum caſu, in quo primum eſt inſufficiens; atq; ita ex Concilio beneficia ſunt incompatibilia, etiamſi ſint duo tantum, & non plura. Rurſus dum Concilium dixit: *hoc decretum locum habeat in quibuſcunque perſonis, etiamſi Cardinalatus honore fulgeant:* non admiſit quintam opinionem eorum, qui pluralitatem admittebant, ſi perſona eſſet induſtrioſa, & quæ præ alijs ſciret Eccleſiam regere; licet hæc poſſit eſſe iuſta cauſa obtinendi Apoſtolicam diſpenſationem, ſecũdum ea quæ habentur, & notantur in c. De multa, §.
34 Circa ſublimes, infra eodem. Ad hæc in verbis ſequentibus, *dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat*, correxit tertiam, & quartam opinionem eorum, qui dicebant poſſe aliquem in pluribus Eccleſijs eſſe præbendatum, & non Canonicum; vel è conuerſo Canonicum, & non præbendatum: hodie enim tam Canonicatus, quam præbendæ, ſeu portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs perſonalem reſidentiam requirunt ex alio eiuſdem Concilij Decreto, nempe ex c. 12. ſeſſ. 24. & conſequenter ſunt incompatibiles ex d. c. 17. vt decidit Rota dec. 497. n. 1. p. 1. recen. Vnde etiam patet Concilium hoc loco approbaſſe primum membrum ſeptimę opinionis quoad prohibitam pluralitatem beneficiorum perſonalem
35 reſidentiam requirentium. Amplius in illis verbis, *ſi ad vitam honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens eidem conferre.* Similiter approbauit primum membrum octauæ opinionis, & permiſit pluralitatem beneficiorum, ſimplicium perſonalem reſidentiam non requirẽtium in eo caſu, in quo primum eſt inſufficiens, nõ tamen permiſit poſſe conferri vltra duo, quia dixit, *aliud*, &c. & ſic ſecundum, & non plura. Vnde etiam

etiam improbauit illorum ſententiam, qui exemplificabant multitudinem non effrænatam in tribus beneficijs, vt dictum eſt in ſexta opinione.
36 Demum iungendo hoc decretum, cap.17. ſeſſ.24. cum decreto, cap.4. ſeſſ.7. Concilium ſuſtulit duas vltimas opiniones. Primò enim dum in c.17. ſtatuit vt ſecundum beneficium ſimplex ſit incompatibile, ſi primum ſit ſufficiens; & in d.cap.4. impoſuit pœnam obtinentibus plura incompatibilia, ſiue in titulum, ſiue in Commendam: vtique correxit, c. Dudum, il 2. de elect. & improbauit nonam opinionem eorum, qui dixerunt vnam præbendam poſſe obtineri in titulum, & aliam in Commendam: nam ex d.cap.4. nec in titulum, nec in Commendam licet obtinere plura incompatibilia, qualia ſunt ex cap. 17. duo beneficia, ſimplicia, quando primum eſt ſufficiens. De-
37 inde dum in d.cap.4. ampliauit diſpoſitionem Decretalis De multa, ad beneficia incompatibilia ex quouis capite, & in præd.c.17. voluit primũ beneficium ſufficiens eſſe incompatibile cũ ſecundo, reprobauit decimam opinionem Cardinalis, qui ad ſententias conciliandas dixit duas præbendas eſſe incompatibiles, quoad peccatum, & in foro animæ; non autem quoad incurrendam pœnam priuationis in foro iudiciali: nam hodie cum ſecundũ beneficium ſimplex ſit incompatibile cum primo ſufficienti ex d.cap.17. ſequitur vt obtinens ſecundum, perdat primum ipſo iure, & per retentionem amborum ſit priuatus vtroque ex d.c 4. quod extendit pœnam cap. De multa, ad beneficia qualitercunque incompatibilia, vt plenè ſcripſi in prędicta Decretali in 1. not. num.3. Atque ita prohibetur incompatibilitas non ſolum in foro animæ, & quoad peccatum, vt patet in d.cap.17. ibi *ſtipſos, non Deum decipientes*, quod Cardinalis fatetur: Sed etiam in foro externo, & quoad pœnam; quod Cardinalis negat.
38 Quibus ita conſtitutis, iungendo ius commune cum decretis Concilij, & declarationibus S. Congregationis, cùm quæritur an plura beneficia ſint hodie incompatibilia? pro ſolutione quæſtionis ſic diſtingue. Aut quæris de beneficijs perſonalē reſidentiam requirentibus: aut de alijs beneficijs, quæ talem reſidentiam non requirunt. Primo caſu conclude plura beneficia eſſe incompatibilia, tam de iure communi ex vnanimi Doctorum ſententia, vt dictum eſt ſupra in ſeptima opinione, quàm ex Concilio Tridentino in d. cap. 17. ſiue huiuſmodi reſidentiam requirant ratione curæ
39 animarum, ſiue ratione ſeruitij. Qua de re multæ declarationes fuerunt editæ à S. Congregatione. Et primò ratione reſidentiæ propter curam animarum incompatibiles ſunt duæ Parochiales: Item Parochialis cum Baptiſmali, & ſimiliter beneficium, cui iniunctum ſit onus coadiuuandi in
40 cura animarum. Item is, qui habet Rectoratum, ſi curam exerceat per Vicarium amouibilem, poteſt Parochialem obtinere; Siquidem amouibilitas indicat curam reſidere penes Rectorem: ſecus ſi cura exerceri ſolita eſſet per Vicarium perpetuũ, ita vt eo renuente Rector curam non poſſet exer-
41 cere. Et cùm fuiſſet quæſitum, an caſu quo cura vnita eſt alicui Eccleſiæ ex altera dependenti, ita vt ei per Vicarium perpetuum deſeruiatur, iuxta terminos cap. Extirpandæ, §. Qui verò de præben. reſultet ratione curæ animarum incompatibilitas talis Eccleſiæ cum alia Parochiali? Reſponſum eſt negatiuè, vt etiam per gloſ. in c. Eam te, de
42 ætate, & qualitate, in ver. pendeat. Ratione reſidentiæ propter ſeruitium ex Concilio inſurgit incompatibilitas non ſolum in Parochialibus, & Curatis, ſed etiam in beneficio Curato, & Canonicatu, & in pluribus Canonicatibus, tam Cathedralium, quàm Collegiatarum Eccleſiarum, cum perſonalem reſidentiam requirāt propter ſeruitiũ, vt in c.12. ſeſſ.24. licet de iure communi hoc eſſet controuerſum, vt patet ex opinionibus ſuprà relatis. Item ex Congregatione incompatibilis eſt præbenda Theologalis erecta per vnionem aliquot ſimplicium beneficiorum cum Parochiali, vel Canonicatu. Idemque dicendum de pluribus Monaſterijs, ſeu Capellanijs ſeruitium perſonale, ſeu reſidentiam requirentibus propter diuini Officij celebrationem. Verumtamen ex Congregatione ſeruitium Eccleſiæ receptitiæ, pro quo nō leuantur Bullæ, nec vlla ſit inſtitutio, ſeu confirmatio, ſed Presbyteri tenentur ſolum ad Miſſas, & horas Canonicas, deque præſtimonijs participant pro rata ſeruitij circumſcriptis Eccleſiæ ſtatutis, nō eſt incompatibile cum Parochiali communi pluribus vti pluribus, habente onus celebrandi ternis hebdomadis; ideoque illam obtinens, vbi ſatisfecerit dictis oneribus Miſſarum, poteſt inſeruire dictæ Eccleſiæ receptitiæ.
43 Secundo caſu, ideſt cùm beneficia perſonalem reſidentiam non requirunt, eo quod ius commune inducens reſidentiam in omnibus beneficijs ſecundum ea, quæ leguntur, & notantur in c. Conquerente ſupra de Cler. non reſident. abrogatum fuerit ex generali conſuetudine, vt notatum eſt ſupra in prima opinione, num 17. iterum ſic diſtingue. Aut primum beneficium eſt ſufficiens ad congruam ſuſtentationem Beneficiati, & non poteſt haberi ſecundum, ex d.cap.17. ſeſſ. 24. etiamſi ſecundum ſit inſufficiens, quia Concilium permittit vt poſſit conferri ſecundum in eo tantum caſu, in quo primum ad ſuſtentationem non ſufficit. Collatio tamen ſecundi non eſt nulla, ſed adepta pacifica poſſeſſione ſecundi, vacat primum ipſo iure, & per retentionem ſecundi cum primo vacat vtrumque ex cap.4. ſeſſ.7 Quod ampliat diſpoſitionem, c. De multa, infr. eodem ad beneficia quomodolibet incompatibilia ratione ſufficiētiæ, de quo latius dicetur infra in tertia quæſtione
44 Aut primum eſt inſufficiens, & poteſt conferri ſecundum etiamſi ſolum per ſe ſufficiat, vt ſonat littera d.cap.17. ibi, *aliud ſimplex ſufficiens*, non enim dixit ſufficiens vna cum primo, ſed ſimpliciter ſufficiens; quod tamen fuſius infra examinabitur in
45 quarta quæſtione. Sed vltra duo haberi non poſſũt ab Ordinario, licet omnia ſimul ſint inſufficiētia, vt ſæpiùs S. Congregatio cenſuit, & dicam infra, num.70. An autem collatio tertij ſit nulla, necne, fusè videbitur infra in vltima quæſt. Et hæc intelligas de beneficijs in diuerſis Eccleſijs: nam ſi in ead. Eccleſia exiſtant, erit aliter diſtinguendũ, vt dicam in quæſt. ſequenti.
46 2. QVAERO, An Epiſcopus ſuper pluralitate Præbendarum, vel Beneficiorum ſimplicium poſſit diſpenſare.
47 De iure communi articulus eſt ſatis dubius: communiter tamen tenetur diſtinctio Io. Andr. in cap. Litteras, infr. de conceſſ. præben. Quod aut Canoniæ, & præbendæ, ſeu beneficia ſimplicia exiſtunt in diuerſis Eccleſijs, & diſpenſat Epi-

48 ſcopus. Aut exiſtunt in ead Eccleſia, ſeu ſub eodem tecto; & tunc ſubdiſtingue: nam aut ſunt diſſormia, & poteſt Epiſcopus diſpenſare; aut ſunt conformia, & non poteſt, ſed opus eſt diſpenſatione Apoſtolica. Ratio diuerſitatis eſt, quia in primo caſu non frangitur ibi numerus: ſecus in ſecũdo, & hanc diſtinctionem amplectitur hic Anton. de Butr. num. 10. verſ. vltimatè, dicens ſe illi adhærere, quia eſt ſententia tanti Doctoris, vt fuit Ioan. Andr. quod latius proſequitur Abb. num. 9. qui tamen limitat dictum Ioan. Andr. quando vna præbenda non eſt ſufficiens: aliàs ſecus, per c.

49 Sanctorum, 70. diſt. Sed tu breuiter dicas hodie ad plura beneficia ſimplicia in diuerſis Eccleſijs Epiſcopum nullo caſu poſſe diſpenſare; quia aut primum eſt inſufficiens, & poteſt obtineri ſecundũ non requirens reſidentiam abſque vlla diſpenſatione, vt dictum eſt in præcedenti quæſtione num. 45. Aut primum eſt ſufficiens, & Epiſcopus non diſpenſat; quia obſtat Concilium Tridentinum contra quod Epiſcopus non habet facultatem diſpenſandi, vt latiſſimè probaui in c. final. de fil. Presbyter. Quod multò magis procedit in Canonicatibus, & præbendis, cum ex capite perſonalis reſidentiæ ſint incompatibiles, vt dictum

50 eſt ſupra num. 38. & 42. Si vero duo beneficia ſint ſub eodem tecto, ſiquidem ſint conformia, Epiſcopus non diſpenſat: & vera eſt opinio, Io. And. & communis in d. c. Litteras. Sin autem ſint diſformia, tunc aut primũ eſt ſufficiens, & ſimiliter non diſpenſat Epiſcopus obſtante Concilio Tridentino in d. cap. 17. ſeſſ. 24. Aut eſt inſufficiens, & hoc caſu Epiſcopus diſpenſare poteſt, & procedit limitatio Abbatis d. num. 9. dummodo tamen vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat; quia tunc obſtaret Concilium, & ideo opus eſſet diſpenſatione Apoſtolica, prout hæc omnia latius explicaui in d. cap. Litteras in 1. quæſt.

51 3. QVAERO, An quando habenti beneficium ſufficiens Ordinarius aliud confert, collatio ſit nulla vel ſi valida ſit, an adepta pacifica poſſeſſione ſecundi, vacet primum ipſo iure.

Hoc dubium fuit tranſmiſſum per manus Cardinalium Sacræ Congregationis Concilij cum voto Cardinalis Alciati, qui eius erat opinionis, vt Ordinarius non poſſet conferre, & ſi conferret, nulla eſſet collatio. Rationes ſunt infraſcriptæ.

52 Primò, quia Concilium vtitur illo verbo, *conferatur*, quod propriè reſpicit actum ipſum collationis; & ſic in effectu prohibet eam fieri de duobus beneficijs vni perſonæ. Vnde ſequitur vt ſi facta fuerit contra hanc prohibitionem legis, ſit ipſo iure nulla, ſecundum regul. l. Non dubium, vbi Iaſ. num. 17. C. de legib. Nec poteſt hæc diſpoſitio Concilij intelligi iuxta terminos iuris communis, de quibus in c. De multa, de præben. quia d. c. Non vtitur verbo, *conferatur*, nec prohibet actum ipſius collationis; quinimo eam permittit, & amplius vult eam eſſe validam, quod patet ibi in verſ. Præſenti, dum ſtatuit, vt quicunque receperit ſecundum beneficium curatum, ſit priuatus illo, quod habebat. Ergo apparet quod collatio ſecundi fieri potuit, & facta valuit, & eam recipiens acquiſiuit ſecundum beneficium, licet primũ perdiderit. At non ita Concilium diſpoſuit, ſed ſimpliciter vetuit ne ſecundum conferatur, & videtur Concilium Tridentinum voluiſſe renouare decretum Lateranen Concilij, quod erat ante d. c. De multa, & cuius ſit mentio expreſſa in princ. dict. c. Per quod prohibitum erat, ne habens Parochialem reciperet aliam, & ſi recepiſſet, eam amitteret, & qui contuliſſet, conferendi poteſtatem non habuiſſe cenſeretur, & ita Sacra Congregatio vi-

53 detur à principio intellexiſſe, d. c. 17. Nã cum dubitatum eſſet an Datarius ſupplicationes illas deberet admittere, quibus habens Parochialem, vel ſimplex, quod tamen ſufficeret ad victum, petebat ſibi aliam Parochialem, vel aliud ſimplex: fuit decretum, & ita d. Datario iniunctum, vt ſupplicationes iſtas non admitteret, niſi addita hac clauſula, quod Orator habita poſſeſſione ſecundi beneficij, intra duos menſes, vel ſi per eum ſtaret, quominus haberet, teneretur primum, vel ſecundum dimittere, aliàs careret vtroque. Ex quo decreto clarè colligitur, Congregationem non intellexiſſe d. cap. 17. ſecundum diſpoſitionem, c. De multa, quia clauſula illa non eſſet conformis dict. c. Neque extrauag. Execrabilis, §. Qui verò deinceps. Et ſic longè diuerſa à terminis iuris communis, de quibus etiam per Abb. in d. c. De multa num. 10. ſecundum quos terminos neque præfigebatur impetranti aliquis terminus ad adipiſcendam poſſeſſionem ſecundi beneficij, neque ei dabatur optio dimittendi vtrum mallet; ſed quãdocunque poſſeſſionem ſecundi adeptus fuiſſet, illico abſque vlla mora cogebatur præciſè dimittere primum. Et ex alijs etiam deciſionibus apparet Congregationem ſenſiſſe, in toto illo cap. 17. nullam fuiſſe habitam rationem d. c. De multa, & memor eſt Alciatus ſe audiuiſſe à Patribus, qui interfuerunt Concilio, eam fuiſſe mentem ferè omnium, vt d. c. De multa, prorſus abrogaretur; & quod ita etiam Pius IV. ſcripſiſſet ad Concil.

54 Tamen Congregatio cenſuit poſſe conferri ſecundum, ſed habita pacifica poſſeſſione ſecũdi vacare primum ipſo iure; quia verba illa Concilij, *conferatur*, debent intelligi cum effectu, ideſt ad finem retinendi, & per tex. d. c. Nonnulli de Cleric. non reſiden. ibi, *accipere*, quod verbum in ſenſu paſſiuo eſt ſimile verbo, *conferatur*, prout ſentiunt ibi Abb. & alij, qui ſummant textum, quod plures Eccleſiæ vni conferri non debeant, & tamen, vt ibi declarant Abb. & cæteri, diſpoſitio illius c. intelligitur vt illa ſimul retineat, ſed debet altero priuari, prout etiam probatur in d. c. De multa. Quod cum non procederet niſi in Curatis, fuit per Concilium ampliatum ad omnia beneficia ſufficientia, & cum Concilium ſit ius nouum, & correctorium, ſatis eſt vt maximè operetur abſque eo, quod amplius reſtringatur Ordinariorum facultas, & maximè ſine vtilitate, cum ſatis ſit quoad intentionem Concilij, vt vnus in effectu non poſſit retinere plura beneficia. Sed cum hoc fuiſſet decretum Congregationis paruæ, fuit dictum referendum ad Sanctiſſimum, an velit de hoc agi in Congregatione generali. Sanctitas ſua decretum Congregationis paruæ probauit, & noluit reuocari in dubium in Congregatione generali; ſed tantum in ea agi, quid quando habenti duo aliàs incompatibilia ex diſpenſatione Ordinarius confert tertium, an collatio ſit nulla.

55 4. QVAERO, Si quis habens ſimplex beneficiũ non ſufficiens, acquirat ex collatione Epiſcopi aliud beneficium, quod per ſe ſolum ſufficiat, an ex decreto Concilij, ſeſſ. 24. cap. 17. poſſit vtrumque retinere: An verò dicantur hæc beneficia incompatibi-

tibi-

tibilia, ita vt adepta pacifica poſſeſſione ſecundi, primum vacet ipſo iure, vel qui obtinet priuandus ſit per ſententiam.

In Congregatione publica diſcuſſa latè materia ex ſeptem Cardinalibus, tres, nempe Per.... Sanctorum Quatuor, & Albanus tenuerunt poſſe vtrūque retineri, neque incompatibilia eſſe, & minus vacare ipſo iure, aut eum qui obtinet, priuandum eſſe altero, nec obſtare Concilium, quia non prohibet, quin habenti vnum inſufficiens detur alterum; & Concilium, vt patet ex proœmio, & verbis, nihil voluit decidere niſi quod prius iure veteri, & communi erat deciſum: & ſic voluit tantū reſtituere ius vetus, quo talia beneficia non erant incompatibilia. Sed alijs viſa eſt hæc opinio periculoſa; Primò, quia Concilium nihil noui induxiſſet. Secundò, quia verba Concilij loquuntur etiam de ſimplici, quod non erat iure veteri. Tertiò, quia Concilium loquitur taxatiuè, vnum vni tantum, &c. Ergo excludit, & prohibet duo, prout eſt naturæ taxatiuæ, Iaſ. in l. 1. num. 47. de offic. eius. Item ex verbis *liceat conferre ſi non ſufficit*; Ergo ſi ſufficiat, non licebit. Lu.... dixit eſſe incompatibilia, non vt adepta poſſeſſione ſecundi vacet primum, ſed iuxta gloſ. in c. Dudum, il 2. de elect. ver. Retinet, vt ſcilicet cum peccato tenens, non faciat fructus ſuos in conſcientia, & ſit priuandus, prout ius commune vetus ſanxit. Senonen. & Carafa tenuerunt primum non vacare, etiamſi ſecundum requirat reſidentiam, ſed per ſententiam priuandum eſſe ex Concilio, quia prohibet vtrumque ſimul retineri, quando aliud ſufficit, & iure veteri erat quoque ſic priuandus, Abb. in c Conquerente, in 3. not. & in c. Quia nonnulli, de Cler. non re-
56 ſid. Alciatus autem admiſſo illo, quod Conciliū prohibet vtrumque ſimul retineri, cenſuit primum vacare ipſo iure: nam quando duo beneficia ſunt incompatibilia, adepta pacifica poſſeſſione ſecūdi, vacat ipſo iure primum, Abb. in c. De multa, de præben. num. 10. & 16. quæ habent locum etiam in ſecundo beneficio ſimplici, quod de iure nō poteſt retineri cum primo, Clem. Gratia, de reſcript. vbi poſt Innoc. Feder. de Sen. & alios in terminis firmat Barbat. in gloſ. in verb. Beneficium, col. 3. verſ. Ego autem eligo opinionem, vſque ad verſ. Et in quantum iſta gloſ. & comprobatur per Cardin. conſ. 3. prope finem, verſ. Attento etiam teſtamento, vbi vult vt quando ſtatutum eſt vt beneficium ſimplex non poſſit haberi cū alio beneficio ſimul, tunc aſſecutione ſecundi beneficij vacet primum. Et ita quoque in terminis tenet Rebuff. in Praxi ſua, tit. de diſpenſat. ratione ætatis, in ver. Incompatibilia, num. 6. iuncto cum num. 1. A Concilio autem ſatis clarè videtur ſtatutum vt beneficium per ſe ſufficiens non poſſit obtineri cum alio. Poſtea ex conſenſu omnium dictum fuit referendum ad Sanctiſſimum. Conuocata tota Congregatione, Sanctiſſimus voluit de hac quæſtione amplius agi in Congregatione, ſuadendo omnibus, vt denuo ſtuderent, & deliberarent. In Congregatione cui interfuerunt octo Cardinales, Sanctorū Quatuor, & Albanus videntur ſenſiſſe non eſſe incompatibilia ex Concilio; ideo non vacare neque ipſo iure, neque per priuationem ante ſententiam. Lu.... Senonen. Montalt. Carafa, Per.... cenſuerunt non vacare ipſo iure, ſed bene ſenſerunt priuandum; quia Concilium pro incompatibilibus habet; ſed ſolum eſſe huic dubio reſpondēdum, quod non vacet. Alciatus verò cenſuit vacare ipſo iure, vt aliàs in ſimilibus Congregatio decidit, & reſponſum eſt pluribus.

57 Tu verò conſidera: nam vt ſupra tetigi num. 44. Concilium in d. c. 17. ſeſſ. 24. non diſpoſuit ſimpliciter vt habenti vnum beneficium inſufficiens ad honeſtam ſuſtentationem poſſit conferri aliud, ſed vt poſſit conferri aliud ſufficiens; nec addidit ſufficiens vna cum primo, ſed ſolum dixit ſufficiens, & ſic videtur intellexiſſe de alio, quod per ſe ſufficiat; cum prę̃ſertim agatur ad effectum inducendi priuationem primi beneficij per aſſecutionem ſecundi. Vnde in conſtituenda ſufficientia ſecundi beneficij coniungi non debent fructus inſufficientes primi, quia in materia pœnali ſummę non coaceruantur, & quinquaginta, & quinquaginta non ſunt centum, vt notat Bart. in l. Fideiuſſor. in princ. ff. de ſolut. & dixi in c. Inſinuante, num. 34. infra Qui Cler. vel vou. Et eſt communis theorica, quā pluribus exemplis exornat Alex. conſ. 113. incip. Viſo themate, num. 3. & ſeq. lib. 5. Nec obſtat ſi dicatur, Mens Concilij fuit, vt Clericus ex fructibus vnius, vel alterius beneficij Eccleſiaſtici non habeat niſi honeſtam ſuſtentationem; & quemadmodum non permittit, vt qui habet vnum ſufficiens, poſſit obtinere ſecundum, etiam inſufficiēs, vt concluſum eſt in præcedenti quæſtione; ita è conuerſo non cenſetur permiſiſſe, vt qui habet ſecundum ſufficiens, poſſit illud retinere cum primo inſufficienti, arg. c. Inferior. cum gloſ. in ver. Hinc,
58 2. diſt. Id inquam non obſtat, quia inter vtrumq; caſum conſidero magnam eſſe rationem diuerſitatis: nam qui habet primum ſufficiens, cum iam habeat congruam ſuſtentationem, videtur moueri ad impetrationem ſecundi ex auaritia, & ambitione, quæ ſunt præcipuę cauſę prohibitionis pluralitatis, vt hic patet, & notat Innoc num. 3. verſ. Quod enim. At qui habet primum non ſufficiens, iuſtè appetit ſecundum ad ſui honeſtam ſuſtentationem. Et quamuis ex accidenti contingat, vt ſecundum per ſe ſufficiat; tamen appetendo illud non peccat, cum hoc faciat Concilij authoritate, c. Qui peccat, 24. q. 3. nec recipiendo ſecundum ſufficiens debet incidere in pœnam priuationis primi inſufficientis; quia cum lex hoc permittat, quod legitimè factum eſt nullam pœnam meretur, dicit text. in l. Gracchus, C. ad l. Iul. de adulter. gloſ. 1. in c. 2. de conſtit. gloſ. in c. Nihil, in verbo Aetatis, de elect. Præterea ſi habens primum inſufficiens non poſſet obtinere ſecundum ſufficiens, oporteret eum expectare quouſque vacaret aliquod beneficium inſufficiens ad hoc vt poſſet illud retinere cū primo; & ita poſſet contingere vt per multos annos remaneret cū primo beneficio ſine ſufficienti ſuſtētatione, prout accideret ſi per multum temporis non cōtingeret vacatio alicuius beneficij niſi ſufficientis: non enim illud poſſet obtinere abſque eo, quod per aſſecutionem pacificam ſecundi incideret in pœnam priuationis primi. Ad quod fortè animaduertentes Patres Concilij ſimpliciter voluerunt, vt habenti vnum beneficium, quod non ſufficeret ad congruam ſuſtentationem, poſſet conferri ſecundum ſufficiens, nulla habita diſtinctione, an eſſet ſufficiens per ſe ſolum, vel vna cum primò. Quæ ratio non viget in eo, qui certus eſt de ſua congrua ſuſtentatione; & ideo non poteſt appetere ſecundum ſine vitio ambitionis, vel auaritiæ. Inſuper ponamus iuxta conſuetudi-

nem loci , & conditionem perſonæ, congruam
ſuſtentationem eſſe ducatorum centum : ſi talis
perſona haberet beneficium ducatorum quinqua-
ginta , abſque dubio poſſet obtinere aliud benefi-
cium ducatorum octoginta , cum neutrum per ſe
conſideratum ſit ſufficiens: neque hoc caſu per aſ-
ſecutionem pacificam ſecundi perderet primum;
alioquin remaneret ſine congrua ſuſtentatione
contra mentem Concilij , & hoc planum . Si verò
talis haberet beneficium ducatorum viginti, non
poſſet obtinere aliud beneficium ducatorum cen-
tum, admiſſa opinione illa , quod habenti vnum
inſufficiens non poſſit conferri ſecundum , quod
per ſe ſolum ſufficiat . Atque ita talis ex Concilio
poſſet authoritate ordinaria habere duo benefi-
cia ſimplicia valoris centum & triginta ducato-
rum , vt in primo caſu ; & tamen habere non poſ-
ſet ex Concilio duo beneficia ſimplicia valoris du-
catorum centum & viginti , vt in ſecundo caſu.
Dicamus ergo indiſtinctè habenti vnum benefi-
cium inſufficiens poſſe aliud conferri ab Ordina-
rio , ſiue ſecundum ſit per ſe ſufficiens, ſiue non ,
arg. c. Maiores , §. Cęterum , infr. de Baptiſm.
59 Vltimo QVAERO, Si habenti in eadem Ec-
cleſia Canonicatum, & officium, quæ ex fundatio-
ne compatibilia ſint, Epiſcopus Canonicatum al-
terius Eccleſiæ contulerit, an collatio ſecundi Ca-
nonicatus ſit irrita , necne?
60 Textus in c. Singula 89. diſt. ſtatuit ſingula be-
neficia eſſe ſingulis conferenda ; & pleriſque in lo-
cis improbatur pluralitas beneficiorum, vt hic, &
in c. 1. & per totam 21. quæſt. 1. in c. Quia in tan-
tum , & c. Ad hæc, ſupra eodem , & infra in cap.
Superinordinata, cum multis ſimilibus , ſed non
deciditur an collatio tertij ſit ipſo iure nulla, nec-
ne ; quemadmodum nullo iure irrita decernitur
61 collatio ſecundi beneficij incompatibilis . Nam
ante Concilium Lateranen. prouiſus habebat op-
tionem alterutrum retinendi , cap. Referente , &
cap. Præterea , ſupra eod Ex Concilio Lateranen.
relato in c. Quia nonnulli , de Cler. non reſid. de-
bebat priuari ſecundo , poſt Concilium Latera-
nen. vacabat primum ipſo iure , ex c. De multa
infra eodem . At poſtea per extrauag. Execrabilis
tenebatur primum verbo, & facto in manibus Or-
dinarij illico dimittere; alioquin vacabat vtrumq;
& prouiſus inhabilis efficiebatur ad Ordines,& be-
neficia , vt ibi in § Qui verò , prout hæc quatuor
tempora diſtinctè recenſet Cardinal. conſ. 3. circa
elucidationem num. 4. & in d. cap. Referente , &
62 Abb. in d. cap. Quia nonnulli . Decretum Concilij
Tridentini c. 17. ſeſſ. 24. diſponit vt ab Ordinarijs
ſecundum beneficium eidem conferri poſſit, ſi pri-
mum non ſit ſufficiens , ſed tertij collationem non
irritat . Decretum verò cap. 4. ſeſſ. 7. ſimiliter non
agit de nullitate collationis , ſed ſolum de pœna
illorum, qui plura beneficia incompatibilia reci-
63 pere, & ſimul retinere præſumpſerint . Solus tex.
in c. Ordinarij, §. In conferendis , de offic. Ordi-
nar. lib. 6. decernit irritam collationem tertij be-
neficij . Quamobrem ſolutio præſentis quæſtionis
pendebit ab inſpectione , an d. §. In conferendis ,
quo irrita decernitur collatio tertij beneficij in-
compatibilis , habeat locum in tertio beneficio,
quod quamuis non eſſet incompatibile de iure
communi ; tamen effectum eſt poſtea incompati-
bile, per ſuperuenientem Concilij diſpoſitionem ,
ſiue ratione ſeruitij iuxta cap. 17. ſeſſ. 24. ſiue ra-
tione numeri , cum in cap. 17. eiuſdem ſeſſ. Conci-
lium prohibeat authoritate ordinaria conferri
poſſe tertium beneficium obtinenti duo etiam in-
64 ſufficientia . Præmittendum eſt primo d. §. In con-
ferendis , quidquid ſenſerint ibi Ioan. Monach. ſub
num. 2. in fin. & Rebuff. in praxi tit. de diſpenſat.
ratione ætatis , in ver. Quoad vixerit, ex identita-
te rationis procedere in omnibus beneficijs incō-
patibilibus de iure communi , licet loquatur in
ſpecie de obtinente duas dignitates, vel perſona-
tus , ſiue Eccleſias curam animarum habentes .
Atque ita ex eo textu colligunt Gemin. in princ.
& Franc. in 2. notab. vbi notant habentem plura
beneficia incompatibilia etiam virtute diſpenſa-
tionis cenſeri inhabilem ad aliud beneficium aſſe-
quendum , Petr. de Anchar. conſ. 59. in publicis
num. 1. circa med. verſ. Bene ponderandum , Vi-
tal. in Clem. Si plures , num. 12. vbi reddit ratio-
nem , & n. 46. de præben. & Pariſius conſ. 74. Gra-
tia. num. 39. & 40. vol. 4. Itaque ex diſpoſitione
illius textus habenti duo beneficia quouis modo
incompatibilia de iure communi non poteſt con-
ferri tertium, & ſi conferatur, collatio eſt ipſo iure
nulla .
65 Præmittendum ſecundò, Canonicatum , & of-
ficium , de quibus agitur , eſſe compatibilia ex
fundatione quoad hoc tantum , vt poſſint ab eo-
dem recipi, & retineri abſque diſpenſatione Apo-
ſtolica: ſecus autem reſpectu tertij beneficij; quia
lex fundationis non ſuſtulit niſi primam ſpeciem
incompatibilitatis reſpectu ſeruitij , vel reſiden-
tiæ, aliam verò ſpeciem reſpectu numeri reliquit
diſpoſitioni iuris communis , cuius vigore cum
hæc duo beneficia non ſint inuicem vnita , iuxta
66 cap. Super eo, de præben. lib. 6. faciunt numerum
reſpectu tertij , & pariunt incompatibilitatem à
iure inductam , vt probatur ex doctrina Matt. re-
lat. per Cardin. in Clem. Si plures, in 3. oppoſ. verſ.
Quod voluit hic, de præben. vbi ait: [Duo benefi-
cia incompatibilia habentur quidem loco vnius,
quoad hoc vt ſimul poſſint retineri contra ius cō-
mune vigore diſpenſationis ; ſed comparando iſta
duo ſimul reſpectu tertij , nihil operatur diſpen-
ſatio] & conſentiunt Gemin. & Franc. vt dictum
eſt ſupra n. 64. Eſt ergo locus iuri communi, vnde
& lex fundationis hoc caſu tantum operatur , vt
Canonicatus & officium , quę aliàs incompatibi-
lia ſunt , ſimul legitimè retineri poſſint ; ſed non
propterea tollit incompatibilitatem à iure proue-
nientem quoad alios effectus ; Quia cum ſit con-
tra ius commune , eſt ſtrictè interpretanda , & vt
minus faueat beneficiorum pluralitati, quam fieri
poſſit, vt per Speculat. tit. de diſpenſat. verſ. Dicen-
dum reſtat, ſub num. 20. verſ. Pręſertim cum Indul-
gentia, Gemin. in cap. Si cui conceditur , col. 2.
verſ. Nec obſtat, de præben. lib. 6.
67 His præmiſſis , ad quęſtionem breuiter videtur
reſpondendum; collationem ſecundi Canonicatus
eſſe ipſo iure nullam , veluti factam habenti duo
beneficia incompatibilia , per tex. in d. c. Ordina-
rij , §. In conferendis, de offic. Ordinar. lib. 6. ſiue
enim Canonicatus ſit incompatibilis cum officio
de iure communi , ſiue ex decreto c. 12. ſeſſ. 24.
ſiue cap. 17. eiuſdem ſeſſ. ille tex. vendicat ſibi lo-
cum in quacunque ſpecie incompatibilitatis , vt
initio probauimus num. 64. In qua quidem incom-
patibilitate, quod attinet ad rem præſentem, nul-
la eſt habenda ratio fundationis , quia hæc nihil
ope-

operatur reſpectu aſſecutionis tertij, ſed tantum reſpectu retentionis Canonicatus, & officij, vt ſimiliter patet ex doctrina Cardinalis proximè relati.

Neque obſtat quod d. §. In conferendis, loquatur de incompatibilibus de iure communi, non autem de hac noua ſpecie incompatibilitatis à Concilio introducta reſpectu reſidentię, vel numeri, eo quod de hac ius commune non cogitauerit; & quod propterea iura de incompatibilitate loquentia ad hanc ſpeciem non extendantur, vt in ſpecie conſuluit Anchar. conſ. 59. In publicis, per tot.

64 Nam reſpondetur Anchar. fuiſſe conſultum an per collationem tertij incompatibilis vigore ſtatuti vacarent duo prima incompatibilia ipſo iure, per Clem. Si plures, de præben. & reſpondit non vacare; quia iura inducentia vacationem primi per adeptionem ſecundi incompatibilis, cùm ſint pœnalia, & correctoria iuris communis antiqui, non extenduntur ad caſum nouum, & improuiſum, de quo antiqua iura non cogitarunt. At in caſu præſenti non eſt quęſtio an obtinens tertium incompatibile ſit priuatus ipſo iure beneficijs antea obtentis; ſed an obtinens duo incompatibilia ſit habilis ad tertium ſimile. Atque ita in caſu Anchar. tractatur de iure quæſito amittendo: hic verò de inhabilitate ad ius quærendum, inter quæ Anchar. ipſe ibidem ſub num. 5. expreſsè differentiam conſtituens ait, difficilius tolli ius in re, quam ius ad rem; nec eſſe bonam conſequentiam; Facio actum incõpatibilem iuri meo: Ergo videor ei renunciare; illud enim non eſt verum in iure quæſito, ſed in iure quęrendo.

69 Rurſus in caſu Anchar. erat quæſtio, An iura antiqua de incompatibilitate loquentia extenderentur ad beneficia incompatibilia ex ſtatuto particulari in materia pœnali, & correctoria iuris cõmunis antiqui. At in caſu præſenti quæritur an ius antiquum diſponens de incompatibilitate habeat locum in beneficijs incompatibilibus ex generali Concilio, in materia fauorabili, & ſecundum ius commune, quod vbique improbat beneficiorum pluralitatem; & præſertim in cap. 1. de conſuetud. lib. 6. vbi omnes notant. Quamobrem non mirum ſi diſpoſitio d. §. In conferendis: procedat etiam in obtinente tertium incompatibile ex Concilio. Atque ita poſt Concilium, quamuis obiter, animaduertit Nicolaus Garz. in tract. de benef. part. 11. num. 298. quicquid ſcripſerit Nauarr. conſ. 10. de pręben.

His accedit quod decretũ cap. 4. ſeſſ. 7. ampliat diſpenſationem c. De multa, infr. eodem, & iura omnia de incompatibilitate loquentia ad quamcunque ſpeciem incompatibilitatis. Ideoque Sac. Congregatio ſæpius reſpondit per adeptionem poſſeſſionis ſecundi beneficij, etiam inſufficientis vacare primum ſufficiens ipſo iure, ex d. cap. 4. & ſimiliter vacare primum Canonicatum adepta pacifica poſſeſſione ſecundi. Vnde quemadmodum Iura de incompatibilitate loquentia extenduntur à Concilio ad omnem ſpeciem incompatibilitatis ad effectum inducendi vacationem propter omnium retentionem: ita diſpoſitio d. § In conferendis debet cenſeri ampliata à Concilio ad nouam incompatibilitatis ſpeciem ad effectum irritandi collationem tertij beneficij. Idque ex maioritate rationiș, cùm in primo caſu, quo inducitur priuatio, tollatur ius quæſitum; in ſecundo fiat inhabilitatio ad ius quærendum, & occurratur pluralitati ſacris Canonibus inimicæ, vt per Anchar. in d. conſ. 59. num. 5.

Poſtremò, videtur irrita collatio tertij beneficij, etiam ex decreto d. cap. 17. ſeſſ. 24. quod dum tribuit facultatem Ordinarijs duo beneficia ad ſummum conferendi, neceſſariò prohibet collationem tertij, & tacitè irritat ſi quid ſecus factum fuerit; quia lex præſertim lata in Concilio generali, quãuis ſimpliciter prohibeat, ſemper tamen intelligitur habere clauſulam derogatoriam, & annullatiuam actus, vt notat Bald. per illum tex. in l. Non dubium in 4. not. & Iaſ. poſt alios num. 17. C. de legib.

70 Nec obſtat quod Concilium ibi ſimiliter prohibeat collationem ſecundi, quando primum eſt ſufficiens; & tamen Sac. Congregatio ſæpius declarauerit collationem ſecundi non eſſe irritam. Nam reſpondetur ideo obtinenti vnum poſſe conferri ſecundum, quia vnum obtinere non eſt contra ius commune; ideoque illud habens non cenſetur inhabilis ad aliud beneficium etiam incompatibile aſſequendum: & in hoc Concilium recipit declarationem à iure communi, ita vt quamuis ſimpliciter prohibeat collationem ſecundi; hoc tamen intelligi debeat ad effectum vtrumque retinendi, vt olim interpretata eſt S. Congregatio. At verò obtinere duo eſt contra ius commune; ideoque plura obtinens tanquam tranſgreſſor Canonum non eſt habilis ad aliud obtinendum abſq; diſpenſatione Pontificis, & ita in proprijs terminis hanc rationem differentiæ aſſignat gloſ. fin. in dict. c. Ordinarij, §. In conferendis, de offic. Ordinar.

71 lib. 6. Atque hanc ſententiam paſſim ſequuta eſt S. Congregatio. Nam ſæpius in caſibus contingentibus reſpondit, Epiſcopum habenti vnum ſimplex beneficium, quod non ſufficiat ad eius ſuſtentationem poſſe aliud ſimile conferre, ſed non poſſe vltra duo abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ, etiamſi omnia ſimul ad illius ſuſtentationem non ſufficiant. Quod multò magis videtur habere locum hoc caſu, in quo adeſt incompatibilitas, non ſolum reſpectu numeri, ſed etiam reſpectu ſeruitij, cum tam officium, quam duo Canonicatus perſonalem reſidentiam requirant ad pręſcriptum cap. 12. ſeſſ. 24.

De Præbendis.

Cap. Dilectus.

SVMMARIVM.

1 *IN Canonicum recepto quam cito facultas ſe obtulerit præbenda debetur, & interim quotidianas diſtributiones habebit, & n. 16. vſque in fin.*

2 *Compoſitio ſuper re ſpirituali fieri poteſt, ſed non tranſactio.*

3 *Canonici receptio non vitiatur ex infecta promiſſione futuræ præbendæ.*

4 *Quod procedit ſi recipiatur ea intentione vt ſtatim ſit Canonicus, ſed præbendam non habeat niſi cum vacauerit.*

5 *Secus ſi effectus tam receptionis, quam promiſſionis differatur in tempus vacatura.*

Fa-

6 *Factum idem diuerſis reſpectibus poteſt ſimul approbari, & reprobari.*
7 *Canonico ſupranumerario debetur præbenda, cum ſe facultas obtulerit non ex vi promiſſionis, quæ nulla eſt, ſed ex vi receptionis, & n.14.*
8 *Canonicus recipi poteſt ſine beneficio ſeu præbenda.*
9 *Dummodo id fiat ex cauſa, & non multi ſic recipiantur.*
10 *Nec interueniat pactū vt receptus nihil participet.*
11 *Legatus de latere non poteſt contra Concilium diſpenſare.*
12 *Poteſt beneficium vacaturum reſeruare etiam pro certa perſona, ſed non dare ius ad vacatura, & quæ ſit ratio diuerſitatis.*
13 *Præbenda vacans non Canonico numerario, ſed vltra numerum recepto conferri debet vbi præbendæ ſunt diſtinctæ.*
14 *Canonicus ſupranumerarius vacante præbenda extinguitur, & numerarius efficitur, & n.18.*
15 *Secus in Monialibus ſupranumerarijs.*
16 *Canonici vltra numerum recepti an habere debeant ſtallum in Choro, vocem in Capitulo, quotidianas diſtributiones, et num. ſeqq. vſque in fin.*
17 *Quid ſi ſuper hoc extet conſuetudo Eccleſiæ.*
Et ceſſante conſuetudine quid in receptis voluntariè à Capitulo n.20.
Et quid in receptis de mandato Papæ, n.25.
18 *Conſuetudo, quæ communiter eſt vbique, vt recepti vltra numerum non habeant iura Canonicalia, nec diſtributiones quotidianas, valida eſt & obſeruanda.*
Canonici expectantes dici non poſſunt beneficiati, & vocantur Canonici in herbis, ibidem.
19 *Canonici vltra numerum ad limites inſtallationis vocem conſequuntur.*
21 *Numerus frangitur ſi receptio vltra numerum fiat à Capitulo ſimpliciter: Secus ſi cum adiectione vt receptus ſit ſupernumerarius, n.24.*
22 *Canonicus vltra numerum receptus poteſt eſſe Delegatus Papæ.*
Item poteſt eſſe conſeruator poſt Bullā Gregor. XV. de Conſeruatoribus.
24 *Canonicus vltra numerum à Capitulo receptus eo adiecto vt ſit ſupranumerarius non conſequitur niſi ius quoddam præparatorium ad ius integrum obtinendum.*
25 *Numerus non frangitur ſi Papa mandet quem recipi in Canonicum vltra numerum ſimpliciter.*
26 *Clauſula*, cum plenitudine iuris Canonicalis, *includit quotidianas diſtributiones.*

1 DILECTVS. Il primo. Recepto in Canonicum quam citò facultas ſe obtulerit præbenda debetur, & interim quotidianas diſtributiones habebit. Hoc dicit ſecundum, Io. Andr. cui conſentiunt Butr. Anchar. Imol. Abb. & omnes, præter Cardin. qui ponderando litteram, quæ in fine dicit *portiones*, & non *diſtributiones*, aliter ſummat, videlicet: Si recipitur quis in Canonicum ſub expectatione præbendæ, adiecto quod interim nil recipiat, non tenet adiectio etiam authoritate legati facta, & ei prouidebitur cum facultas ſe obtulerit, & interim portiones quotidianas habebit. Primam tamen lectuaram videtur ſequi gloſ.3. & communiter Doctores, vt ipſemet Cardin. fatetur. Decretalis quatuor continet ſecundum Hoſtien. Primò ſcilicet mandatum Apoſtolicum. Secundò ibi, *ad inſtantiam*, iuſtum, & iniuſtum præceptum. Tertiò ibi, *Cum ergo*, iuſti præcepti confirmationem, & iniuſti reprobationem. Quartò ibi, *facientes* Papalem ſubiunctionem.

2 Nota primò ibi, *compoſitio interceſſit*, valere compoſitionem ſuper re ſpirituali, & per hoc ſigna differentiam inter compoſitionem, & tranſactionem: nam de ſpiritualibus ſtrictè non poteſt tranſigi, c. ſuper eo, ſupra de tranſact. & tamen fieri poteſt amicabilis compoſitio ſuperioris authoritate, dummodo aliàs ſit licita, vt hic, & in c. Statuimus, de tranſact. & hic notant, Butr. Imol. & Abb. omnes in primo notab. Facit textus in c. Niſi eſſent, vbi Abb. in 5. notab. infr. eod.

3 Secundò nota in verſ. Cum ergo, receptionem in Canonicum non vitiari ex infecta promiſſione futuræ præbendæ, quia cum aliud ſit Canonia, aliud Præbenda, & receptio, & promiſſio ſint duo actus ſeparati, & diſtincti, quamuis ſint ſimultanei, vtilis ab inutili non inficitur, vt in regula Sexti, Vtile: & hic notat Butr. num.5. Anchar. in 4. notab. & Imol. num.4. Quod tamen procedit
4 quando ea intētione quis recipitur, vt ſtatim ſit Canonicus, ſed præbendam non habeat niſi cùm vacauerit: & ita contigit in caſu huius Decretalis: nam fuit conuentum inter partes, vt receptus in Canonicum illico haberet ſtallum in Choro, & participationem diuinorum, quæ ad Canoniam pertinent, ſed præbendam non haberet, niſi loco proximo vacaturam. Et propterea Pontifex factū legati licitum, ſcilicet receptionem approbauit, & factum illicitum, ſcilicet promiſſionem vacaturæ, quæ Lateranen. Concilio aduerſatur, reprobauit.
5 Secus verò ſi effectus tam receptionis, quam promiſſionis differatur in tempus vacaturæ: tunc enim vitiatur vtrumque, quia licet inſpecta diuerſitate conceptionis verborum videantur duo actus, ſcilicet receptio, & promiſſio, tamen inſpecta vnitate effectus, eſt vnicus actus, & indiuiduus, & idcirco vtile per inutile vitiatur, Ita Innocent. hic num.1. in ver. Proximo, cui conſentiunt, Hoſtien. num. 5. in ver. Niſi loco proximo, Io. Andr. num. 10. Butr. num.11. & plerique alij, & idem Butr. in cap. Cum M. num.32. verſ. Quartus caſus, vbi etiam Imol. num. 26. verſ. Secus ſi conſtaret de mente, ſupra de Conſtit. Generaliter autem, an, & quando Canonici vltra numerum recipi poſſint cum expectatione futuræ præbendæ, & quibus caſibus vitietur receptio, aut promiſſio vacaturæ, vel vtrumque, plenè examinaui in prædicta Decretali Cum M. à n. 57. vſque in fin.

6 Tertiò nota in eodem verſ. Idem factum veluti ſententiam, compoſitionem, donationem, & alia huiuſmodi poſſe diuerſis reſpectibus approbari, & reprobari. Poteſt enim reprobari reſpectu modi, ſeu medij, & approbari reſpectu finis. Ad hoc c. Raynutius, infra de Teſtamen. cum alijs hic allegat. gloſ. in ver. Approbantes, & per Hoſtien. n.7.
7 Hic enim Pontifex improbat factum legati in quantum continet promiſſionem vacaturæ ex diſpoſitione hominis, quia talis promiſſio damnatur à iure, vt in cap. 2. infra de conceſſ. præben. Sed quia receptio fuit valida, & Canonicus non debet carere præbenda, vt hic, & c. Relatum, ſupra eod. cum ſimil. ideò præcipit vt præbendam habeat cum ſe facultas obtulerit, non ex diſpoſitione hominis, quæ nulla eſt, ſed ex diſpoſitione iuris ſurgentis ex receptione; & ſic approbauit finem,

finem, ſcilicet conſecutionem præbendæ, ſed reprobauit modum, ſcilicet mediante promiſſione; & ita non fuit ſibi contrarius, vt hic bene per Butr. n. 7. & 14. & notat gloſ. in cap. 2. in ver. Indirectè de conceſſ. præb. lib. 6. & Abb. in c. Cum M. num. 29. de Conſtit.

8 Quartò nota ibi, *quod eſt licitum approbantes*. Licitum eſſe recipere aliquem in Canonicum ſine beneficio, ſeu præbenda, vt hic eſt expreſſum ſecũdum Innoc. num. 2. verſ. Item hic habes, Hoſt. n. 6. & Abb. num. 3. & eſt ſimile in c. Dilectus, infr. eod. & in c. Cum ſuper, de conceſſ. præben. Quamuis enim Canonicus eſſe non poſſit ſine ſpe, & expectatione futuræ præbendæ, vt in prædictis iuribus, & in cap. Si quis obiecerit, 1. qu. 3. tamen actualis præbenda non eſt de ſubſtantia Canonicatus, vt hic, & in c. Cum M. ibi, *in Canonicos receperunt nullis præbendis aſſignatis eiſdem*, ſupra de Conſtit. & iſtic notant Bald. num. 18. Abb. in 3. notab. & num. 16. verſ. Hoc dictum, Aretin. num. 6. & Ripa num. 26. poſt Innoc. in c. fin. ſupra de Cler. non reſiden.

9 Declara primò prædictã concluſionem, vt procedat dummodo receptio in Canonicum ſine prębenda fiat ex cauſa, puta vt receptus inſtituatur in moribus, & officijs Eccleſiaſticis, & inſeruiat prioribus, & antiquis Canonicis, & Eccleſiæ, cap. Statuimus, de maior. & obed. alioquin ſuperior ex officio caſſabit; præſertim ſi multi ſic fuerint recepti, arg. l. 1. §. In honorarijs, l. 2. & 3. ff. de var. & extraord. cognit. ſecundum Innoc. hic n. 2. verſ. Solutio, & Hoſt. num. 6. in eod. verſ. & Abb. in d. c. Cum M. in 3. notab. de Conſtit. vbi ait non multos debere ſic recipi, ne hoc tendat in dedecus Eccleſiæ. Quot autem recipi poſſint, & qualis proportio in hoc haberi debeat ad numerum antiquorum Canonicorum, vide hic per Io. Andr. num. 12. & Butr. eod. num.

10 Declara ſecundo eamdem concluſionem, vt locum non habeat ſi receptio in Canonicum fieret cum pacto vt receptus nec de Canonia, nec de præbendis, nec de communibus prouẽtibus quidquam perciperet: hoc enim eſſet ſimoniacum, vt ex hoc textu deducit gloſ. in d. c. Cum M. in ver. Nihil perciperent, Innoc. num. 5. & communiter Doctores, ſupra de Conſtit. & eſt ex mente gloſ. 1. hic. Facit Concilium Tridentinum, ſeſſ. 24. cap. 14. Fallit hoc ſi Papa vellet facere Canonicum honorarium, vt not. Hoſt. in c. 1. num. 1. infr. de inſtit. dicens videri corrigendam formam litterarum Apoſtolicarum, quibus mandatur quotidie vt aliquis recipiatur, licet præbenda nõ vacet: niſi Papa vellit facere Canonicos honorarios ſecundum ea, quæ notantur in c. Super inordinata, infr. eodem. Subdit tamen: quidquid ſentiamus, non poſſumus (ſcilicet corrigere) quia non debemus ponere os in cælum. Ad quod vide quod de his Canonicatibus, & Dignitatibus honorarijs, & ventoſis ſcripſi poſt Bald. in c. Ad hæc, num. 22. ſupra eod.

11 Quinto nota ibi, *facto eiuſdem legati illicito reprobato*. Legatum etiam de latere, prout erat ille Epiſcopus Pręneſtinus, qui etiam erat Cardinalis, non habere authoritatem diſpenſandi contra generale Concilium, vt hic probatur euidenter. Nam Papa reprobat factum legati tanquam illicitum, ſcilicet promiſſionem vacaturæ præbendæ, & reddit rationem, qua obuiat Concilio Lateranenſi, & ita hic notat gloſ. penult. communiter recepta, quam ſemper dicit eſſe tenendam Abb. num. 10

12 Hinc etiam collige Legatum de latere, quamuis poſſit beneficium reſeruare, vacaturum etiam pro certa perſona, vt in c. Cum dilectus, infr. de iurepatr. & in c. penult. de offic. leg. lib. 6. non tamen poſſe dare ius ad vacatura, vt hic eſt expreſſum. Et poteſt eſſe ratio diuerſitatis ſecundum Abb. hic num. 3. quia per reſeruationem nullum ius acquiritur perſonæ, cùm legatus variare poſſit, & alteri conferre beneficium ſic reſeruatum: vnde nõ prębetur tanta occaſio captandi mortem proximi. Sed ſi poſſet dari ius ad beneficium vacaturum, ius acquireretur perſonæ, quæ de facili mortem alterius deſideraret, vt eius beneficium conſequeretur, contra rationem expreſſam in c. Nulla, de conceſſ. præben. & c. Deteſtanda, & c. Ne captandæ, eod. tit. lib. 6. Tu adde aliam rationem, quia promiſſioni vacaturæ reſiſtit generale Concilium, vt in d. c. Nulla, contra quod legatus non diſpenſat, vt proximè dictum eſt. Reſeruatio verò nullam habet reſiſtentiam, quin potius eſt iuri conſona, vt in d. c. Cum dilectus.

13 Sextò nota ibi, *cum ſe facultas obtulerit* in Eccleſia, vbi ſunt præbendæ diſtinctæ, præbendam vacantem non eſſe conferendam Canonico nume-
14 rario, ſed Canonico vltra numerum recepto: nam ipſe ſupranumerarius vacante præbenda extinguitur, & numerum antiquum ingreditur; & cum iam reperiatur de numero, non eſt inconueniens, imò iuri conſentaneum vt præbenda illi conferatur, vt hic, & in c. Relatum, ſupra eod. & in cap. Cum ſuper, inf. de conceſſ. præben. cum ſimil. Neque hinc aperitur via ad vacatura, quia præbenda non debetur illi ex diſpoſitione hominis, quod à iure improbatur, & ita loquitur c. Nulla, de conceſſ. præben. ex diſpoſitione iuris ex vi receptionis, & connexionis, quam habet prębenda ad Canoniam, vt dixi ſupra in 3. notab. & in c. Cum M. num. 17. & 28. ſupra de Conſtit. & ita hic declarant Butr. num. 9. verſ. Hæc eſt in effectu, & Imol. num. 16. verſ. Sed aduerte, contra Innocen. cuius dictum communiter damnant Doctores, vt Butr. teſtatur

15 Contrarium in Monialibus cenſuit S. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium negocijs Præpoſita. Hę namque non ſubrogantur in locum Monialis numerarię decedẽtis, ſed ſemper remanent ſupranumerariæ, vt dixi aſſignando rationem diuerſitatis in c. 1. de inſtit.

16 Vltimò nota ibi, *portiones quotidianas*. Canonico authoritate Apoſtolica vltra numerum recepto deberi quotidianas diſtributiones abſque vlla diminutione, vt hic videtur expreſſum, & notat Butr. nu 8. Sed quia textus ſecundum Cardin. non loquitur de diſtributionibus, ſed de portionibus quotidianis, & articulus eſt admodum controuerſus; plenius examinabitur in quæſt. ſequenti.

Reuoco igitur in dubium an Canonici vltra numerum recepti habere debeãt ſtallum in Choro, vocem in Capitulo, & quotidianas diſtributiones?

Hęc quæſtio difficilis eſt, & inuoluta ob multiplices Doctorum opiniones, quas recenſent in c. Cum M. ſupra de Conſtit. Anton. de Butr. in vlt. quæſt. num. 66. Io. de Imol. num. 28. & Abb. n. 29.
17 in gloſ. vltra numerum. Ego dicta aliorum perſtringendo, & opiniones quantum fieri poterit ad concordiam reducendo exiſtimo ſic diſtinguendum,

dum, videlicet; Aut ſuper hoc viget conſuetudo in Eccleſia, & ſtandum eſt conſuetudini, vt firmat gloſ. in prædicta decretali, Cum M. in ver. *vltra numerum*, quæ hac in parte communiter recipitur, & hoc ad limites conſuetudinis, vt ibi per Imol. num. 28. verſ. Si tamen conſuetudo Curiæ.

18 Vnde ſi conſuetudo habeat vt Canonici vltra numerum recepti non habeant iura Canonicalia, talis conſuetudo, quæ communiter eſt vbique, valida eſt, & obſeruanda, vt decidunt Domini de Rota deciſ. 445. incip. Si Legatus, alias 26. de preben. in nou. vbi propoſito dubio an Canonicus receptus cum expectatione futuræ prębendę cenſeatur habere beneficium, poſt prolixam diſputationem in vtramque partem, num. 6. pro determinatione dicunt receptum vltra numerum, ſicut ſunt omnes expectantes Apoſtolici, non poſſe dici beneficiatum, quia tales hodie de conſuetudine, & obſeruantia vniuerſalis Eccleſię nec participant de quotidianis diſtributionibus, & vocantur Canonici in herbis, nec perpetuo retinent illum Canonicatum ſic collatum, ſed vacante prębenda diſtincta Canonicali infra numerum, & collata impetranti, ſtatim prouiſus conſequitur nouum Canonicatum infra numerum, & primus eſſe deſinit, allegant Io. de Lignano in hoc cap. Compoſtell. in d. c. Cum M. & in c. Capitulum, de reſcript. & illam deciſionem ſequitur in eodem c. Cum M. Imol. num. 28. verſ. Tamen Domini de Rota, Felin. num. 23. verſ. Limita tertiò, & idem in caſu

19 conuerſo: nam ſi ſit conſuetudo inſtallandi Canonicos vltra numerum receptos, tunc ad limites inſtallationis vocem conſequuntur, ita vt ſi ſint inſtallati in Choro, habeant ea quæ ſunt Chori, ſi in Capitulo, ea quę ſunt Capituli, vt tenent in d. cap. Cum M. de Conſtit. Innoc. num. 4. & c. Compoſtell. num. 32. quos refert, & ſequitur ibi Ripa, num. 187. Feder. de Sen. conſ. 290. incip. quia in pręſenti, num. 5. verſ. An iſti recepti.

20 Aut non conſtat de conſuetudine, & tunc conſtituo duo membra. Primum eſt in receptis vltra numerum de voluntate propria Capituli. Secundum in receptis de mandato Papę.

21 In primo membro ſubdiſtingue: nam aut receptio vltra numerum fit à Capitulo ſimpliciter; & ſic receptus habere debet ſtallum in choro, vocem in Capitulo, & quotidianas diſtributiones, & in hoc caſu procedat opinio Innocen. in præcit. cap. Cum M. d. num. 4. verſ. Si autem nulla eſſet conſuetudo. Tum quia ex quo receptus eſt ad ius Canonię, conſequenter habere debet iura Canonicalia, vt plenè per Rip. in d. c. Cum M. num. 186. & imputent ſibi qui voluntariè elegerunt, vt per Butr. ibid. num. 66. Calder. & Imol. relatos ibi à Felin. num. 23. Tum quia per receptionem ſimpliciter factam vltra numerum frangitur numerus, vt probatur in eadem Decretali Cum M. ibi, *in derogationem ſuæ Conſtitutionis*; & per conſequens habere debet omnia iura Canonicalia, & expectare prębendam cum vacauerit, vt ibi per Abb. n. 31. verſ. Vnde ad propoſitam quæſtionem, & Felin. num. 23. in prima limit. verſ. Vbi autem receptus.

22 Et hinc fit vt talis poſſit eſſe delegatus Papę ad pręſcriptum c. Statutum, de reſcript. lib. 6. ſecundum Gulielm. de Monte Lauduno in Extrauag. Ioann. XII. *Sedes Apoſtolica* in gloſ. incipien. Cum integritate, Io. Andr. & Gemin. in d. c. Statutum,

23 & Felin. in d. c. Cum M. num. 23. Ex quo infero vt hodie poſſit etiam eſſe Cõſeruator, ſtante Bulla Gregorij XV. de Conſeruatoribus, incip. *Sanctiſſimus*: nam etſi de iure communi Canonicus Cathedralis non poſſet eligi Conſeruator, vt in cap. fin. cum ibi notat. de off. deleg. lib. 6. tamen ſecus poſt Gregorianam Conſtitutionem, per quam fuit extenſa diſpoſitio d. c. fin. ad Canonicos Cathedralium Eccleſiarum iuxta terminos d. c. Statu-

24 tum. Aut receptio vltra numerum fit à Capitulo non ſimpliciter, ſed eo adiecto vt receptus ſit ſupranumerarius; & tunc non conſequitur iura Canonicalia, quia Capitulũ recipiendo cum tali adiectione ſeu proteſtatione, cenſetur noluiſſe numerũ frangere, ſed quoddam ius extraordinarium dare; vnde ſic receptus non habet ius integrum, & ordinarium, ſed tantummodo ius quoddam præparatorium ad ius integrum obtinendum, quod interim eſt inane, & ventoſum; & in hoc caſu procedat opinio gloſſæ, ad quam quotidie fit remiſſio in d. c. Cum M. in ver. Vltra numerum, de Conſtit. vt ibi per Abb. num. 31. in fin. Felin. n. 23. verſ. Secundo limita, & Rip. n. 188.

25 In ſecundo membro principali, ſcilicet in recepto authoritate Papæ, ſimiliter ſubdiſtingue: nam aut Papa mandat quem recipi vltra numerum ſimpliciter; & ſic receptus non conſequitur iura Canonicalia, quia in dubio Papa non cenſetur voluiſſe numero derogare, ſed potius vt dictum eſt in præcedenti membro, creare ius quoddam extraordinarium, & præambulum ad ius integrum conſequendum, iuxta textum in c. Dilecto, infra eod. atque ita ex tali receptione numerus non frangitur, ſecundum communem opinionem Doctorum in c. Pro illorum, infr. eod. de qua teſtantur in d. c. Cum M. Abb. num. 32. & Felin. nu. 23. in 2. limitat. & in hoc caſu procedat deciſio Rotę ſupracitata, num. 18. Vnde ius pinguius habet ſimpliciter receptus vltra numerum authoritate Capituli, quam Papæ, licet regulariter contra: nam receptus à Capitulo conſequitur diſtributiones quotidianas, & alia iura Canonicalia, quod non videmus ſeruari in receptis de neceſſitate, vt authoritate Papali, vt inquit Io. Andr. hic num. 7. Et ſit ratio diuerſitatis, quia magis ſubuenitur Capitulo recipienti vltra numerum ex neceſſitate, quam ex nuda voluntate, vt in c. Ab arbitris, & ibi gloſ. fin. de off. deleg. lib. 6. & notant in d. cap. Cum M. Io. Andr. num. 41. Butr. num. 66. verſ. Si eſt receptus authoritate, Imol. num. 28. Verum Calder. ibi tenet indiſtinctè receptum vltra numerum de mandato ſuperioris, etiam ſimpliciter cõſequi debere iura omnia Canonicalia; & ſic vocem, & diſtributiones quotidianas: eique adhærent ibi Io. de Imol. num. 28. verſ. De iure mihi placet, & Dec. num. 135. verſ. Et ſupradicta, & perpendit Ripa num. 189. Pro qua opinione videtur textus expreſſus in hoc cap. vbi receptio vltra numerum fuit facta ſimpliciter de mandato Papę, & tamen deciditur vt receptus habere debeat quotidianas diſtributiones, vt per Butr. n. 8.

26 Aut Papa ſcribit vt aliquis recipiatur vltra numerum non ſimpliciter, ſed cum plenitudine iuris Canonicalis: & hoc caſu receptus abſque dubio obtinere debet vocem in electionibus, diſtributiones quotidianas, & alia iura, quæ competunt Canonicis numerarijs ſecundum Anton. de Butr. in c. Pro illorum, ad fin. infr. eod. quem ſequitur

Abb.

Abb. in d. c. Cum M. n. 32. verſ. Si verò ad mandatum Papæ, & Felin. d. n. 23. verſ. Limita Secundò. Et in ſpecie quod verba cum plenitudine iuris Canonicalis includant quotidianas diſtributiones, eſt textus expreſſus in c. fin. §. In illis verò, de conceſſ. præben. lib. 6. vbi hoc tenet Gemin. in princ. adijciens tales non comprehendi in Statuto de Canonicis loquente, & eum ſequitur Felin. loco citato.

De Prabendis.

Cap. Niſi eſſent.

SVMMARIVM.

1 *PEnſionem annuam poteſt Iudex commiſſarius pro bono pacis vni ex duobus electis aſſignare, & alterum confirmare.*

2 *Factum ab honeſta, & prouida perſona licet aliàs videatur de genere malorum, non præſumitur factum illicitè.*

3 *Compoſitio ſuper iure beneficij præſumitur ſimoniaca, niſi facta fuerit autoritate ſuperioris.*

4 *Compoſitio amicabilis ſuper ſpiritualibus valida eſt, licèt tranſactio ſtricta non valeat, & n. 42.*

5 *Oportet tamen vt compoſitio capiat initium ab auctoritate ſuperioris, & non à pactione partium.*

6 *Arbitratores pronunciando pro bono pacis poſſunt excedere limites iuris. Sed iudices contra ius pronunciare non poſſunt, & n. 41.*

7 *Beneficium quantum ad ipſius ſubſtantiam non eſt diuiſibile, nec quantum ad fructus quando diuiſio eſt realis, ſeu perpetua, & num. 43.*

8 *Penſio ſuper fructibus Beneficij de conſenſu beneficiati auctoritate ſuperioris impoſita extinguitur mortuo ipſo beneficiato, vel beneficium dimittente, & num. 13,*

9 *Quod ſi renunciet, & poſtea eligatur, præſumitur fraus, niſi probetur bona fides, & n. 11. & 12.*

10 *Renunciaſſe non videtur, qui ſtatim iterum eſt aſſumptus.*

12 *Renunciatio præſumitur facta in fraudem penſionarij, ſi beneficium conſanguineo renunciantis conferatur.*

14 *Epiſcopus an poſſit autoritate ordinaria penſiones imponere ſuper prouentibus beneficiorum ſuæ Diœceſis, latè diſputitur, vt nn. ſeqq. vſque in fin.*

15 *Sine iuſta cauſa non poteſt, & n. 17.*
Nec ſine conſenſu titularis, n. 22.
Nec quando beneficium confert cum pacto ſoluendi penſionem, num. 18.
Nec quando fructus Parochialis non excedunt ducatos centum, n. 25.
Nec quando penſio excedit medietatem fructuum, num. 27.

16 *Papa poteſt penſionem imponere nulla cauſa expreſſa.*

18 *Epiſcopus in collatione beneficij conuenire non poteſt, vt penſio ſoluatur ſibi, vel alteri, & n. 53.*

19 *Conditio omnis quæ iure non ineſt, adiecta collationi beneficij efficit eam ſimoniacam.*

20 *Reſignatio beneficij cum reſeruatione penſionis non poteſt fieri coram Epiſcopo.*

21 *Simoniaca eſt pactio inter partes ſine iudice, vt vna pars cedat liti, & recipiat penſionem ab altera, ſi pars cedens habeat ius in cauſa, alias ſecus.*

22 *Dignitatis iura Prælato irrequiſito Epiſcopus diminuere non poteſt.*

23 *Penſio ſuper fructibus beneficij vacantis non poteſt ab Epiſcopo reſeruari, & num. 53.*

24 *Eccleſiæ vacante illius fructus diminui poſſunt.*
Declaratur, num. 30.

26 *Penſio ſuper beneficio de iure imponi non poteſt, niſi ſuperſint reditus ſufficientes ad ſuſtentationem Rectoris.*

27 *Papa non ſolet reſeruare penſionem vltra tertiam, vel dimidiam fructuum.*

28 *Epiſcopus an poſſit imponere penſionem duraturam ad vitam grauati, & nn. ſeqq*

29 Toleramus *verbum indueit tacitam diſpenſationẽ ſuper facto aliàs illicito, & n. 31.*

30 *Compoſitio ſuper iuribus Eccleſiæ poteſt fieri à Rectore in præiudicium ſuipſius, etiam ſine conſenſu ſuperioris.*
Epiſcopus antequam beneficium conferat, ſi aliquid ſubtrahat de fructibus illius in pios vſus expendendum, non eſt illicitum, num. 31. verſ. Tertio ad idem.

32 *Epiſcopus an poſſit imponere penſionem ad vitam penſionarij, ita ut ſit tranſmiſſibilis ad ſucceſſorem in beneficio, & nn. ſeqq. vſque in fin.*

33 *Cenſus Eccleſiæ impoſitus ex cauſa tranſactionis ſine auctoritate Epiſcopi non excedit vitam eius qui ſoluit.*

34 *Prabendæ duæ ex vna poſſunt conſtitui ſi rationabilis cauſa ſubſit.*

35 *Penſio impoſita ab Epiſcopo pro perſona ſibi beneuiſa eſt ſimoniaca, & confidentialis ex Bulla Pij V.*

37 *Epiſcopus poteſt reſeruare penſionem per modum quantitatis, non autem per modum quotæ.*

38 *Sed contra.*

39 *Epiſcopus pro bono pacis, & ex cauſa concordiæ poteſt imponere penſiones tranſmiſſibiles ad ſucceſſores in beneficio.*

40 *Contrarium.*

43 *Beneficium ſcinditur per impoſitionẽ penſionis realis, ſeu perpetuæ.*

44 *Beneficij ſectio de iure eſt probibita. Et in hoc non diſpenſat Epiſcopus etiam ex magna cauſa.*

46 *Penſionem nouam Eccleſijs imponi, vel veterem augeri prohibet Concilium Lateranenſe, contra quod Epiſcopus non diſpenſat.*

47 *Beneficia Eccleſiaſtica ſine diminutione ſunt conferenda, & num. 49.*

48 *Intellectus cap. Extirpandæ, §. Qui verò de præbendis,*

50 *Eccleſia non poteſt conſtitui cenſualis auctoritate Epiſcopi.*
Declaratur, num 64

51 *Penſio perpetua facit Eccleſiam cenſualem.*

52 *Beneficiatus conſentiendo reſeruationi penſionis auctoritate Epiſcopi obligat ſucceſſorem.*

54 *Penſio non poteſt imponi ab Epiſcopo in actu collationis beneficij.*

55 *Et conſenſus Titularis eſt ſimoniacus.*

56 *Alienatio rerum Eccleſiæ etiam cum cauſa Epiſcopo eſt prohibita.*

57 *Penſionis impoſitio eſt alienatio, ſeu donatio rerum Eccleſiæ.*

58 *Penſionarius habet hypothecam ſpecialem ſuper fructibus beneficij, niſi penſio ſit perſonalis.*

59 *Penſio ſuper beneficio, de quo alicui per obitum prouidetur, imponi non poteſt ſine expreſſa licentia Papæ ex Decreto Pauli IV. & n. 61.*

60 *Penſionis ab Ordinario impoſita non datur confirmatio Apoſtolica, ſed Papa ex integro reſeruat.*

62 *Penſio alicui Eccleſiæ ab Epiſcopo imponi non poteſt ex declarationibus S Congregationis Concilij.*
63 *Penſiones ex vſu, & ſtylo Romanæ Curiæ ſolus Papa reſeruat.*
64 *Eccleſiæ duæ ſi litigent ſuper ſubiectione poteſt ſubiecta conſtitui cenſualis auctoritate Epiſcopi.*
65 *Præbendæ duæ ſi ex vna conſtituantur, præbenda non diuiditur, ſed ſunt duæ præbendæ integræ pro duobus Canonicis.*

1 NISI ESSENT. Si duo electi ad aliquã
Dignitatem compromittunt in iudicem,
poteſt ipſe iudex alterum confirmare, &
alteri ad vitam confirmato pro bono pa-
cis annuam penſionem de prouentibus beneficij
aſſignare. Hoc dicit Io. Andr. Butr. Cardin. An-
char. Imol. Abb. & Io. de Anan. Diuiditur in duas
partes: nam Primò excuſat ſuſpectam ordinatio-
nem, & duo membra ipſius declarat. Secundò præ-
miſſis motiuis cum certa moderatione illam ap-
probat. Secunda ibi, *quia igitur*. Io. Andr. & eſt
pulcherrima deciſio, & in toto corpore iuris non
habes conſimilem, Abb. Sicul.
2 Nota Primò ibi, *Viri prouidi, & honeſti*: factum
ab honeſta, & prouida perſona, licet aliàs videa-
tur de genere malorum, vel de ſe ſuſpectum, tamẽ
non debere præſumi factum illicitè, ſed potiùs ex
honeſta cauſa, vt hic patet. Ad idem c. Lugdun.
9. quæſt. 2. cap. Omni, 7. quęſt. 1. c. Qui menſas vbi
de hoc 37. diſt. in noſtra ſupra de procurat. & hic
notant gloſ. 1. Abb. antiq. num. 2. in verb. Prouidi,
Collect. num. 1. Butr. num. 4. Card. Anchar. Imol.
Abb. & Io. de Anan. omnes in 1. notab.
3 Secundò nota ibi, *Ordinationem illam valde ſu-
ſpectam*. Compoſitionem factam ſuper iure be-
neficij fructibus temporalibus alteri litigantium
aſſignatis videri ſuſpectam de ſimonia, & habere
ſpeciem Simoniæ: Sed nihilominus tolli hanc prę-
ſumptionem, ſi aſſignatio facta fuerit auctoritate
4 ſuperioris, pręſertim prouidi, & honeſti; & ſic li-
cet in ſpiritualibus tranſactio ſtricta non valeat,
tamen valet amicabilis cõpoſitio, & ad hoc quo-
tidie allegatur hoc cap. vt per Butr. & Imol. nu. 2.
5 Oportet tamen vt huiuſmodi compoſitiones ſu-
per beneficijs, & beneficialibus, ad hoc vt valeant,
& à Simonia excuſentur, capiant principium ab
auctoritate ſuperioris, & non à pactione partium,
vt probat hæc littera ibi, *Non quidem ex pactione
partium, ſed ex iuſſione iudicum*. Quamobrem qui
prius faciunt inter ſe compoſitionem, & poſtea
adeunt iudices vt interponant auctoritatem, non
excuſantur ſecundum bonam conſcientiam quo-
minus incidant in vitium Simonię, vt aduertunt
ijdem Butr. & Imol. num. 10. Abb. n. 8. verſ. Quan-
doque partes recedunt, Dec. conſ. 141. Ad plura
dubia, num. 2. verſ. Et concluſio. Quinimo Rota
in Calaguritana penſionis 29. Maij 1595. coram
Penia, impreſſa apud Nicol. Garz. de benefic. p. 1.
cap. 5. num. 343. reſoluit reſeruationem penſionis,
nec à cõpromiſſarijs poſſe initium capere. Sed hoc
eſt contra hanc litteram ibi, *ſed ex iuſſione iudicum*.
Nam iſti iudices delegati penſionem reſeruarunt,
6 non tanquam iudices, & ex virtute delegationis,
ſecundum quam non poterant contra ius pronũ-
ciare, ſed tanquam arbitratores, & amicabiles
compoſitores, qui pronunciando pro bono pacis
poſſunt excedere limites iuris, vt hic declarant
Butr. num. 6. Imol. eod. num. verſ. Item nota quod
arbitrator, & n. 13. verſ. Vnde licet gloſ. & Abb.
num. 4. verſ. Item nota aliud pulchrum dictum
& num. 6.
7 Tertiò nota ibi, *Ne forte circa prouentus aliqua
videatur facta ſectio prioratus*, quod ſicut dignitas
& beneficium non eſt diuiſibile quantum ad ius,
& ſubſtantiam ipſius beneficij, ita nec quantum
ad reditus, vel prouentus quando diuiſio eſt rea-
lis, vel perpetua; ſecus quando eſſet temporalis,
vt hic, & in cap. vlt. 1. quæſt. 3. & in cap. Si Mona-
chus, 16. quęſt. 1. & in c. Vt noſtrum, infra vt Ec-
cleſiaſtica beneficia, & hic notant gloſ. vltim. Bu-
tr. num. 11. & 15. Cardin. num. 10. in 7. oppoſi-
tione, & Imola num. 11.
8 Quartò nota ibi, *Priore defuncto ſucceſſor ipſius
ad præſtationem quadraginta librarum minimè, te-
neatur*, quod penſio ſuperioris auctoritate impo-
ſita ſuper fructibus beneficij de conſenſu benefi-
ciati non tranſit in ſucceſſorem, ſed extinguitur
ipſo beneficiato vita functo, vt in littera: Supple
tu, vel remoto, aut quocunque alio modo benefi-
cium dimittente, quia qualitercunque vacet, ea-
dem ratio militat, ne ſucceſſor remaneat obliga-
tus, ſecundum Hoſtien. hic num. 8. in ver. Defun-
cto, Io. Andr. num. 6. in eod. verb. Butr. n. 16. Car-
din num. 15. in 3. quæſt. Anchar. n. 8. Imol. n. 17.
verſ. Tertiò tangit, & Abb. n. 10.
9 Sed quid ſi renunciet, & poſtea eligatur? Præ-
ſumitur fraus, & adhuc tenetur ad ſolutionẽ pen-
ſionis, l. Sicut re. §. Superuacuum, & l. Volun-
tate, 1. reſponſo, & l. vlt, ff. Quibus mod. pignus,
& hypothec. ſoluat. l. Is bonis paternis, ff. de ac-
quir. hęredit. cap. Ad noſtram, infra de contrahen.
emption. Petitur enim res eadem, & eadem eſt
obligationis cauſa, & eędẽ perſonę ſunt, l. Cũ quę-
ritur, & l. ſeq. ff. de except. rei iudicat. nec renun-
10 ciaſſe videtur qui ſtatim iterum eſt aſſumptus, l. Si
patrem, §. Verſum, ff. de in rem verſo, cap. Officij
cum ſuis concordant. Supra de elect. Et quod dixi
11 de pręſumptione fraudis, intelligas verum eſſe niſi
probet ſe bona fide renunciaſſe ex aliqua ratio-
nabili cauſa, & forte latente, vt quia vitioſum ha-
buit initium; aliàs præſumitur contra ipſum, cap.
Quanto, §. penult. de diuort. Hoſtien. hic d. num. 8.
verſ. Quid ergo, & num. 9. Io. Andr. num. 6. Butr.
num. 16. Cardin. num. 13. in 4. quæſt. Anchar. n. 8.
Imol. num. 17. verſ. Quid autem ſi renunciauit, &
12 Io. de Anan. num. 9. & ſimiliter, ſecundum eos, ſi
ipſe renunciet, & beneficium eius nepoti, vel
conſanguineo conferatur, pręſumitur hoc feciſſe
in eluſionem, & fraudem penſionarij, arg. l. Qui
autem, §. Similiter, & l. Ait prętor, §. Si mulier,
13 & l. Lucius, ff. de his quę in fraud. credit. Verum-
tamen Anchar. d. num. 8. verſ. Sentiunt ergo, vide-
tur ſentire obligationem ſoluendi annuam penſio-
nem remanere apud eum, qui conſenſit reſerua-
tioni etiam poſt dimiſſum beneficium, etiam ſine
vlla fraude, ſed tamen in fine cogitandum relin-
quit.
14 QVAERO generaliter, an Epiſcopus poſſit or-
dinaria auctoritate ſuper prouentibus beneficij
annuam penſionem imponere.
Hæc quæſtio difficilis eſt, & admodum contro-
uerſa; ſed pro faciliori illius ſolutione excludam
caſus non dubios. Sunt enim aliqui caſus, in qui-
bus planum eſt Epiſcopo hanc facultatem non
competere.
15 Primus caſus eſt quando nulla ſubeſt iuſta cau-

ſa,

ſa, ſine qua manifeſtũ eſt Epiſcopum non poſſe annuam penſionem reſeruare, vt hic probatur à contrario ſenſu ibi: *Se pro bono pacis, & vtilitatis hoc ordinaſſe fatentur*, & admittunt hic ſcribentes
16 omnes. Hæc enim eſt differentia inter Papam, & Epiſcopum, quia Papa poteſt reſeruare penſionem abſque eo, quod vllam exprimat cauſam, cùm ſit ſupra omne ius humanum poſitiuum, & in beneficialibus pleniſſimam habeat poteſtatem. c. Propoſuit, de cōceſſ. Præbend. c. 2. de Præben. lib. 6.
17 Clem. 1. in fin. vt lit. pendent. Epiſcopus verò hoc non poteſt ſine iuſta cauſa, & concernente vtilitatem Eccleſiæ. Ita Felin. in c. Ad Audientiam, il 2. num. 2. circa fin. verſ. Et ex iſtis videtur poſſe concludi, de reſcript. Caccialup. in tract. de penſionib. q. 5. Hieron. Gigas in eodē tractat. q. 6. n. 5. 6. & 7. aliàs reſeruatio nulla eſt, & inualida. Coraſ. de benefic. p. 1. c. 4. num. 13. & alij apud Nicol. Garz. in eod. tract. par. 1. c. 5. num. 322.
18 Secundus caſus non dubius, eſt quando Epiſcopus confert beneficium cum pacto, ſeu conditione ſoluendi penſionem, hoc enim eſt ſimoniacum, vt patet in hoc cap. ibi, *non quidem ex pactione partium*, & fuſiùs dictum eſt ſupra in ſecundo notab. num. 5. verſ. Oportet tamen, quod locum habet nō modo ſi in collatione beneficij Epiſcopus adijciat pactum ſeu conditionem, vt penſio ſoluatur ſibi, ſecundum Abb. in cap. 5. in 13. notab. in-
19 fra, vt Eccleſiaſt. benefic. poſt D. Thom. in 2. 2. quæſt. 100. art. 4. in fin. ſed etiamſi conueniat vt penſio ſoluatur alteri, vt hic probatur, & eſt ratio; quia omne pactum, & omnis modus, & conditio, quæ iure non ineſt, adiecta collationi beneficij, efficit eam ſimoniacam, vt cap. Quam pio, 1. q. 2. & cap. fin. de pact. & in hac ſpecie reſpondit Nauarr. conſ. 4. An committatur ſimonia ſi Epiſcopus, de ſimon. & voluit Rebuff. de pacific. poſſeſſ. num. 122. aliàs 105. & in repetitione cap. Extirpandæ, §. Qui vero, in 6. notab. circa materiam penſionis, infra eod. Redoan. de ſimon. in 2. parte cap. 14. in fin. & c. 22. & alij apud Ni-
20 col. Garz. de benefic. parte prima c. 5. num. 340. Atque ita coram Epiſcopo non poteſt fieri reſignatio, ſeu ceſſio beneficij cum reſeruatione penſionis, vt tenent præcitati DD. & Coraſ. in eod. tract. par. 1. cap. 8. num. 13. Boer. deciſ. 2. num. 45. dicens ad ſolũ Papam ſpectare admittere reſignationes cum penſione, Petr. Andr. Gammar. de offic. leg. lib. 6. num. 163. & 618. quos ſequitur alijs relatis
21 Garz. vbi ſupra num. 345. quibus adde Abbatem in cap. Cum pridem, num. 8. verſ. Sed inter partes, ſupra de pactis, vbi notabiliter ait, inter partes ſine iudice non debere admitti pactionem, vt vna pars cedat liti ſuper beneficio, & recipiat penſionem annuatim ab altera, quia poſſet in ſe continere ſimoniam, quia forte renuncians liti habet ius in cauſa; ſed vbi ius non haberet, non eſſet aliqua ſimonia, ſed pars potiùs redimeret vexationem ſuam, vt dicit gloſ. in dicto cap. Cum pridem, in verb. Illicitæ pactionis, de pactis.
22 Tertius caſus itidem non dubius eſt, cùm penſio imponitur ab Epiſcopo ſine conſenſu titularis: Nam planum eſt hoc fieri non poſſe, vt notat Innoc. in c. vnic. n. 6. infra, vt Eccleſiaſtica benef. vbi ait [Cum dignitas non vacat, Prælato irrequiſito, qui eſt in dignitate conſtitutus, non poteſt Epiſcopus illius iura diminuere ſine cauſæ cognitione,] l. Nec tuo, C. de emancipat. l. Quicunque, C. de omni agro deſerto, c. Ad Audientiam. de Eccleſ. ædificand. & probatur à contrario ſenſu in hoc cap. ibi, *Quia igitur hæc ordinatio ab omnibus eſt recepta*. Vnde gloſ. tertia dicit Papam hic toleraſſe compoſitionem, vt vnus habeat beneficium, alius penſionem, tum propter bonum pacis, tum quia omnibus placuit, ſequitur Cardin. num. 10. in prima quæſt. verſ. Quod fuit autē vna, & Abb. num. 9. verſ. Sed aduerte, vbi expreſsè dicit Iudices hoc non poſſe niſi partes conſentiant.
23 Et hinc fit vt ſuper fructibus beneficij vacantis minimè poſſit Epiſcopus penſionem alteri reſeruare, quia non eſt ibi Rector, qui poſſit conſentire, ac proinde non poteſt ius reale ibi conſtitui, vt determinat Innoc. hic poſt med. in verb. Sectio, verſ. Et eſt alia ratio, cum quo cæteri concordant,
24 vt latiùs dicam infra n. 53. & quod Eccleſia vacāte eius fructus minui non poſſint, tenet Hoſt. & poſt eum Io. Andr. in cap. Auaritiæ, num. 5. ſupra eodem per cap. Dudum, de reb. eccl. nō alien. lib. 6.
25 Quartus caſus ſimiliter non dubius eſt in Parochialibus Eccleſijs, quarum reditus ſummam ducatorum centum ſecundum verum annuum valorem non excedunt: planum eſt enim Eccleſias huiuſmodi nullis penſionibus, aut reſeruationibus fructuum poſſe ab Epiſcopo grauari reclamante
26 nimirum Concilio Tridentino in c. 13. §. Ad hæc ſeſſ. 24. ſed & iure communi inſpecto oportet vt detracta penſione ſuperſint reditus ſufficientes ad ſuſtentationem Rectoris, vt cap. Extirpandæ, infra eod. & notat Abb. in c. Paſtoralis, n. 6. ſupra de his quæ fiunt à Prælat. non enim debet vnum altare diſcooperiri, vt aliud cooperiatur, cap. Cum cauſam infra hoc titulo.
27 Quintus denique caſus non dubius eſt, cùm pēſio excedit medietatem fructuum, quādo quidem nec Papa ſolet reſeruare penſiones vltra tertiam, vel dimidiam partem fructuum, vt atteſtantur Domini de Rota deciſ. 444. n. 1. par. 2. recent. ex Gigan. de penſion. q. 9. num. 1. Facit tex. in d. cap. Extirpandæ, infra eodem; & quod notat Oldrad. conſ. 226. Quidam Epiſcopus vbi conſuluit penſionem ab Epiſcopo impoſitam ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis fuiſſe nullam, quia erat immoderata.

Extra caſus ſupradictos, & ſi qui ſint ſimiles, reuocatur in dubium, An Epiſcopus ſuper beneficijs ſuæ Diœceſis poſſit penſionem imponere.

28 Pro ſolutione duo ſunt videnda; Primum an Epiſcopus poſſit imponere penſionem duraturam ad vitā grauati. Secundum, an poſſit imponere penſionem ad vitam penſionarij, itaut ſit tranſmiſſibilis ad ſucceſſores in beneficio. Circa primum, receptiſsima ſententia eſt Epiſcopum iure ſuo ordinario poſſe imponere penſionem ad vitam Titularis grauati, Innoc. in cap. De cætero num. 7. verſ. Sed benedicimus, ſupra de tranſaction. vbi ait, Cum authoritate Capituli ſui poſſe Epiſcopum conſtituere, vt aliquis poſsit ad tempus fructus alicuius dignitatis tenere. Abb. ibid. num. 2. Gloſ. 2 in cap. Audiuimus, infra de colluſ. detegen. quæ amplius ſentit etiam ſine authoritate Epiſcopi poſſe conſtitui penſionem ad vitam eius, qui ſoluit, dummodo per colluſionem facta non fuerit, Oldrad. conſ. 226. vbi conſuluit penſionem ab Epiſcopo impoſitam ſuper fructibus ſuæ menſæ Epiſcopalis non tranſire in ſucceſſorem; & ita ſentit penſionem ſuſtineri ad vitam conſtituentis; Felin. in c. Ad audien-

dientiam il 2. num. 2. verſ. Secunda concluſio, ſupra de reſcriptis, vbi dicit, ex cauſa licita, & honeſta poſſe ab Epiſcopo conſtitui penſionẽ alicui dandã ex reditibus beneficij per hoc c. Vbi pro bonis pacis fuit alteri litigantium ſtatuta penſio de reditibus Eccleſiæ ad vitam ſoluentis. Sarnen. in Compend. vtriuſque Signaturæ quæſt. 36. num. 86. verſ. [Et eſt aduertendum quod licet inferiores à Papa poſsint ſuper beneficijs penſiones imponere in caſibus notatis per Paul. Roman. in tract. penſion. quęſt. 1. num. 10. & 11. & quęſt. 4. num. 10. & habetur in cap. Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat. & in cap. Niſi, vbi Abb. in fin. de præben. tamen in illis penſionibus de ſtylo Signaturæ non ſolet in commiſſionibus apponi dicta clauſula *ſine retardatione*. Secus eſt in penſionibus impoſitis per Papam. Ratio diuerſitatis eſt, quia inferiores à Papa non poſſunt niſi in certis caſibus, & cauſa expreſſa imponere penſiones, quæ nõ tranſeunt ad ſucceſſores, vt notant Io. Bap. de S. Seuerino in tract. penſion. q. 4. & DD. in c. Extirpandę. §. fin. de præben.] Hæc Sarnen. quem refert, & ſequitur Redoan. de Simon. in 2. par. cap. 14. num. 27. Nauar. conſ. 43. Caius, & Titius, num. 4. de Simonia vbi conſuluit poſſe imponi penſionem ab Ordinario duraturam, quamdiu grauatus tenuerit beneficium Redoan. de ſimonia in 2. par. cap. 21. nu. 36. dicens Epiſcopum non poſſe imponere penſionem niſi ad vitam onerati. Et pro hac opinione adduci poſſunt DD. omnes infra citandi num. 35. qui tenent Epiſcopum ex iuſta cauſa poſſe ſuper beneficijs ſuę Diœceſis imponere penſiones, etiam perpetuas, & tranſmiſſibiles ad ſucceſſores: hi enim à fortiori cẽſent eũ poſſe imponere penſiones ad vitam onerati. Rurſus pro hac opinione afferri poſſunt etiam thores, qui ſimpliciter, & abſolutè affirmant Ordinarios ex iuſta cauſa poſſe penſiones reſeruare: videntur enim intelligendi de reſeruatione ad vitam eius qui ſoluit. Inter quos Anchar. conſ. 279. Quæſtio proponitur num. 1. poſt med. verſ. Ex qua cauſa Decius in cap. Ex parte, il 1. num. 16. de officio Delegati, vbi ait etiam Epiſcopum poſſe in collatione beneficij apponere onus alimentandi illum, qui renunciauit, & idem Dec. in conſ. 436. viſa inſtitutione num. 12. ſubdens ita etiam ſentire Oldrad. d. conſ. 226. quia licet videatur penſionem impugnare, tamen hoc ideo facit, quia erat exceſſiua: ergo ſecus ſentit ſi fuiſſet moderata. Et ex recentioribus Flaminius Pariſius alios referẽs de confident. q. 18. num. 120. vbi proſequitur plures modos, & cauſas reſeruationis, & latiſſimè Nicolaus Garz. de benefic. par. 1. cap. 5. nu. 295. & decidit Rota in Meliten. Canonicatus 9. Martij 1595. coram Card. Millino, impreſſ. apud Marcheſ. de Commiſſ. par. 1. pag. 611. in qua fuit reſolutum pro validitate pẽſionis reſeruatæ ab Epiſcopo in actu collationis beneficij in fauorem Clerici ex cauſa pauperratis, & quia ſacris litteris operam dabat. Hęc concluſio probatur apertiſſimè in hac Decretali, vbi Papa tolerat ordinationem à Iudicibus factam, quod vnus ex litigatoribus habeat dignitatem, & alter annuam penſionem, hoc tamen adhibito moderamine, vt perſona, non autem dignitas remaneat onerata: & ſic Papa declarat Iudices potuiſſe imponere penſionem perſonalem, ſeu duraturam ad vitam onerati, idque ob rationem in textu expreſſam, quia per huiuſmodi impoſitionem penſionis perſonalis, ſeu ad vitam non ſcinditur beneficium, ſicut ſcinditur per impoſitionem penſionis realis, & tranſmiſſibilis ad ſucceſſores in beneficio.

29 Sed dices; Papa hic vtitur verbo *toleramus*, vbicunque autem in facto ſpecifico Princeps reſpondendo, vel ſcribendo dicit *toleramus*, videtur diſpenſare ſuper illo actu aliàs illicito, vt eſt tex. in cap. Quia circa; iuncta gloſ. vltima infra de conſanguinit. & affinit. & hic declarat Abb. n. 9. ergo, vt inquit gloſ. 3. hic, [Papa tolerauit hanc compoſitionem ob cauſas in textu expreſſas, videlicet quia facta fuit pro bono pacis, & vtilitatis, & quia placuit omnibus, & ſi Papa compoſitionem non toleraſſet, auctoritas Iudicis non fuiſſet ſufficiens, quia de iure hoc facere non poterat; vnde dicit Papa, nos eam hoc adhibito moderamine toleramus, & ad tempus vt ſequitur,] Hactenus verba gloſ. quæ vt vides apertè ſentit ſine tolerantia Papę reſeruationem penſionis etiam ad tempus non ſuſtineri. At reſpondetur contra gloſſ. tenere Hoſt. & communiter DD. vt dicit Abb. hic nu. 8. in fin. verſ. Contrarium tamen, & idem tenent gloſſ. & Archid. in c. Ea quæ, 1. q. 3 & meritò quia Rector poteſt ſuper iuribus Eccleſiæ immobilibus, & ſpiritualibus tranſigere, & componere etiam ſine ſuperioris conſenſu in præiudicium ſui ipſius, itaut compoſitio ſit valitura toto tempore, quo ipſe erit Rector. Caſus eſt in c. Veniens ſupra de tranſact. & ibi dixi num. 2. poſt Abbatem num. 1.
31 dicentem ſe neſcire alibi ita bonum textum. Idcirco autem Papa hic dixit, *toleramus*, ne ex toto videretur approbare hoc factum, quia erat ſuſpectum de ſimonia, niſi proceſſiſſet à viris probis, & honeſtis, & non expediebat, vt aſſumeretur in exẽplum, vnde dicit ſe tolerare, quia multa ſunt toleranda, non laudanda propter malum, quod poteſt ſubeſſe, vel hic per Abb. num. 9. verſ. Quare ergo dixit toleramus.

Denique pro hac opinione adducitur tex. in cap. De cætero, ſupra de tranſact. vbi Abb. num. 3. [Nota (inquit) quod per compoſitionem factam auctoritate Iudicis delegati poteſt Clericus ſe obligare ad ſoluendum aduerſario cenſum, ſeu annuam pẽſionem toto tempore vitæ ſuæ, licet Epiſcopus non conſenſerit, nec conſentire velit,] quod eſt notatu dignum. Nam licet bona Eccleſiaſtica debeant conuerti ad vſus pios, vt in c. Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat. tamen pro bono pacis poteſt conſtitui ex reditibus Eccleſiæ cenſus ſoluendus aduerſario.

Tertiò ad idem facit quod notat Innoc. in cap. vnic. num. 6 infra, Vt Eccleſiaſtica beneficia, vbi ait eſſe ibi argumentum, quod Epiſcopus ex cauſa poteſt conſtituere cum conſenſu capituli ſui de reſeruandis fructibus dignitatis, vel præbendæ vacantis, puta ſi Eccleſia grauaretur debitis: allegat cap. Significatum, ſupra eod. & concordat S. Th. in 2. 2. quæſt. 100. art. 4. in fine, vbi ait; [Si Epiſcopus antequam beneficium alicui conferat, ob aliquam cauſam ordinauerit aliquid ſubtrahendum de fructibus beneficij, & in pios vſus expendendum, non eſſe illicitum.]

Quicquid tamen ſit de iure, vſus Sedis Apoſtolicæ vbique receptus habet, vt ſolus Papa penſiones reſeruet; ideoque Congregatio deputata in cauſa Leodienſi, reſpondit non licere Sereniſſimo Epiſcopo penſiones ad vitam reſeruare, vt ſcripſi in cap. Cum de ſua, n. 11. & 17. de corpor. vitiat.

Circa

32 Circa ſecundum, videlicet an Epiſcopus poſſit imponere penſionem ad vitam penſionarij, itaut ſit tranſmiſſibilis ad ſucceſſorem in beneficio.

Ad partem affirmatiuam inducitur Primo, cap. Paſtoralis, ſupra de his quæ fiunt à Prælat. vbi deciditur Epiſcopum non poſſe viris Religioſis penſionem conſtituere ſuper fructibus Parochialium Eccleſiarum præter ſui capituli voluntatem: ergo de cōſenſu capituli poteſt. Et ita ex illo textu Abb. hic num. 3. notat Epiſcopum cum conſenſu capituli ſui poſſe imponere penſionem Eccleſiæ abundanti ſoluendam ad ſuſtentandam vitam Religioſorum; & ſic non ſolum Papam, ſed etiam Epiſcopum poſſe imponere penſionem Eccleſiæ, dummodo tamen detracta penſione Rector Eccleſiæ poſſit commodè ſuſtentari.

33 Secundò, Ad hanc partem inducitur cap. De cætero, ſupra de tranſact. vbi cenſus, ſeu penſio Eccleſiæ impoſita ex cauſa tranſactionis ſine conſenſu Epiſcopi non excedit vitam eius qui ſoluit, vbi Innoc. num. 5. ſic ait. [Si conſtituatur cenſus Eccleſiæ perpetuò ſoluendus, hoc non poteſt ſine auctoritate Epiſcopi: ergo à contrario ſi penſio impoſita fuerit de Epiſcopi conſenſu excedit vitam ſoluentis, & tranſit in ſucceſſorem, & ita gloſ vltima dicit talem compoſitionem eſſe perſonalē, nec tranſire in ſucceſſorem niſi facta fuerit auctoritate Epiſcopi, & concordant ibi Butr. num. 4. verſ. Nota quod non poteſt, & num. 6. Abb. nu. 2. verſ. Item nota, & alij communiter.

34 Tertiò, Ad idem inducitur cap. Vacante infra eod. vbi habetur quod etſi Turonenſe Concilium ſectionem inhibeat Præbendarum, tamen rationabili cauſa ex vna præbenda duæ poſſunt conſtitui: ergo & penſio perpetua poteſt imponi ſi rationabilis cauſa ſubſit.

Quartò, Ad idem allegantur, cap. Ad audientiam il 2. de reſcript. cap. Conquerente de Cler. non reſident. & cap. Quamuis, de præben. lib. 6. & facit tex. in c. Conſtitutus, infra de Religioſ. domib.

35 Et pro hac opinione conſuluit Petr. de Anchar. in conſ. 279. Quæſtio proponitur, num 1. poſt med. verſ. Ex qua cauſa, vbi ex facto reſpondit Epiſcopum ceſſante pactione qualibet partium ex ſuo puro, & mero officio fortè poſſe prouidere, vt in permutatione beneficij vnus ex permutantibus teneatur dare alteri iam ſenio confecto, & inhabili annuam penſionem ad vitam eius ſuſtentandam, quia huic ſeni, & debili dandus eſſet coadiutor cum congrua fructuum aſſignatione, cap. penult. & final. de Cler. ægrot. longè autem vtilius eſt habere compermutantem, qui ad ſuſtentationem dicti ſenis aliquid conferat, quam ei coadiutorem dare cum onere expenſarum; & ſic tenet Anchar. auctoritate Epiſcopi poſſe conſtitui penſionem ſuper beneficio ad vitam penſionarij, & ſic tranſmiſſibilem ad ſucceſſorem quandiu penſionarius vixerit, & iſtud conſ. referunt, & ſequuntur Felin. in cap. Ad audientiam, il 2. num. 2. verſ. Secunda concluſio, de reſcript. licet poſtea ſubdat ſe dici deſideraſſe de hoc habere pleniores deciſiones, Dec. conſ. 436. viſa inſtructione num. 12. Caccialup. de penſio. q. 4. num. 3. & quæſt. 5. Gig. in eod. tract. quæſt. 6. num. 3. & num. 4. vbi quod in illis caſibus, in quibus Epiſcopus poteſt penſionem imponere, tamen illam imponere non poteſt niſi ad vitam eius, cui aſſignatur. Item pro hac opinione allegatur Oldrad. d. conſ. 226. Quidam Epiſcopus, per totum, vbi latè impugnat penſionem ab Epiſcopo conſtitutam cuidam nobili tanquam de Eccleſia benemerito, tum quia de meritis non conſtabat, tum quia penſio erat in quantitate enormi, & ex deductis per eum poteſt rectè inferri, vt vbi concurrunt merita, & de ipſis conſtat, poſſit Epiſcopus in quantitate moderata aliquam penſionem reſeruare alicui, quoad vixerit, de reditibus Eccleſiæ, & ita ex illo conſ. Oldr. deducunt Felin. & Dec. locis proximè citatis, & tenuit Rota in Meleuitana Canonicatus 6. Martij 1595. impreſſ. apud Garz. de benefic. part. 1. c. 5. num. 113. & ſeq. in qua firmatum fuit Epiſcopum ex iuſta cauſa poſſe reſeruare penſionem ad fauorem alterius. Allegat Anchar. Felin. Dec. & Gigan. in locis ſupracitatis, & præter eos Abb. in cap. Conquerente num. 5. de Cler. non reſidentibus, & Rimin. conſ. 298. num. 26. quæ deciſio fuit firmata in Calaguritana penſionis 29. Maij 1595. coram Penia, apud eundem Garz. d. par. 1. cap. 5. num. 343. & idem tenuit Rota deciſ. 519. par. 1. diuerſ. vbi penſio reſeruata in fauorem ex cauſa ceſſionis fuit iudicata valida. In prædictis tamen deciſionibus non aperitur, an penſio ſit perpetua, & tranſmiſſibilis ad ſucceſſores, nec ne.

36 Et tenendo hanc opinionem non obſtat Bulla 85. Pij V. ſuper confidentia, §. 3. verſ. Idem ſi Ordinarius, in Bullario tom. 2. pag. 284. illis verbis: *ſeu penſionem illi, vel illis, quem, vel quos idem collator, aut cedens, vel alius per ſe, vel alium ſcripto,*
37 *aut verbo iuſſerit, ſeu ſignificauerit, perſoluat.* Quoniam Bulla loquitur quando penſio fuit impoſita per Epiſcopum perſonæ ſibi beneuiſæ, & poſtea declarandæ; tunc enim eſſet ſimoniaca, & confidentialis. Sed extra hunc caſum per Bullam non fuit adempta Epiſcopis facultates reſeruandi penſiones ex iuſta cauſa, vt reprobando Flamin. Pariſ. de confiden. quæſt. 28. num. 120. tenet Garz. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 113. & ſeq. & Gonzal. ad regulam de menſib. gloſ. 5. §. 5. num. 27. & cenſuit Rota in Militen. Canonicatus 9. Martij 1595. corā Cardinali Mellino apud Marcheſ. de commiſſ. part. 1. fol. 611. Temperant nonnulli hanc opinionem, vt locum ſibi vendicet dummodo penſio reſeruetur per viam quantitatis pecuniæ, ſeu frumenti, vel bladi, non autem per modum quotæ, puta tertiæ, vel quartæ partis fructuum, quia eſſet ſcindere beneficium, quod eſt de iure prohibitum, cap. Maioribus, de præben. & cap. De cætero, de tranſaction. & hanc declarationem poſuit Felin. in d. cap. Ad audientiam, num. 2. poſt med. verſ. Debet tamen iſtud ordinare, de reſcript. & ante eum Io. de Anan. in cap. Audiuimus, num. 3. verſ. Debet tamen iſtud ordinari, infra de colluſ. detegend.

38 Sed hæc declaratio eſt apertè contra text. noſtrum, vbi improbatur penſio perpetua, & tranſmiſſibilis ad ſucceſſorem in dignitate, quia per eā fit ſectio beneficij, & tamen penſio non fuit conſtituta per modum quotæ, ſed per viam quantitatis pecuniæ, videlicet quadraginta librarum, vt in littera.

39 Alij verò opinantur Ordinarium non poſſe penſionem imponere, quæ ſit tranſmiſſibilis ad ſucceſſores in beneficio, niſi pro bono pacis, & concordiæ, prout loquitur hoc Capitulum, &c. De cætero ſupra de tranſactionib. Et hanc dicit

eſſe

eſſe communem opinionem Granut. ad Simonet. de reſeruat. quæſt. 62. num.6.& 7. ſubdens in hac communi fuiſſe fundatum decretum Pauli IV. de quo infra num. 59. Gomeſ. in regula de Annali quæſtione, num.5. verſ. Et ſic videmus, vbi ſic ait: [Licet penſiones impoſitæ per inferiores à Papa non ſint perpetuæ, nec tranſeant ad ſucceſſores, vbi tamen Ordinarius penſionem imponeret cauſa concordiæ, vt à lite recedatur, tranſiret penſio ad ſucceſſores.] & eum ſequuntur Redoan. de ſimon. in 2. par. c.21. num.36. & Mandoſ. in reg.33.q.14. num.11. in hæc verba [Licet Ordinarius penſiones perpetuas, & ad ſucceſſores transmiſſibiles, & alias vt Papa conſtituere non poſſit, nec fructus beneficiorum diuidere, cap. Prohibemus de cenſib. cap. Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat. cap. Extirpandę in fin. de Præben. Paul. Roman. in tract. penſion. quæſt. 1. n. 10. & ſeq. tamen pro bono pacis ex cauſa concordiæ, & ad lites tollendas, penſiones prout Summus Pontifex perpetuò duraturas, & quæ ad ſucceſſores tranſeant, imponit] allegat præter alios Innocentium hic in fine, qui tamen hoc non dicit.

40 Sed his nō obſtantibus dicendum videtur Epiſcopum ordinaria auctoritate nec pro bono pacis, ſeu ex cauſa concordiæ ad extinguendas lites poſſe imponere penſiones perpetuas, ſeu transmiſſibiles ad ſucceſſores in beneficio. Quod probatur primò irrefragabiliter per illum textum. Nam hic per viam amicabilis compoſitionis, & pro bono pacis auctoritate ſuperioris fuit ordinatū, vt vnus ex litigatoribus haberet dignitatem Prioratus, & colliriganti ſolueret annuam penſionem ex fructibus ipſius Prioratus, & Papa tolerat hanc ordinationem non ſimpliciter, ſed hoc adhibito moderamine, vt penſio ſit perſonalis ad vitam onerati, non autem realis, ſeu tranſmiſſibilis ad ſucceſſorē in dignitate, & ſic apertè improbat, vt pro bono pacis reſeruetur vni ex litigatoribus annua pēſio, quæ duret ad vitam Penſionarij, itaut tranſeat ad ſucceſſorem in beneficio.

Nec obſtat ſi dicas impoſitionem penſionis hic fuiſſe improbatam reſpectu ſucceſſoris in Prioratu, quia fuit facta à Iudicibus delegatis, quorum iuriſdictio non extendebatur in tantum, vt poſſent grauare ſucceſſorem in beneficio, cap. De cætero, de tranſact. ergo ſecus, ſi facta fuiſſet Ordinarij auctoritate, quia cenſeretur realis, & transmiſſibilis ad ſucceſſores, vt cap. Veniens, eod. tit. & poſt Butr. declarat hic Io. de Imola num. 15. poſt med. verſ. Dominus Antonius dicebat.

41 Nam huic obiectioni reſpondeo, Primò iſtos Iudices non impoſuiſſe penſionem tanquam iudices, neq; ex virtute delegationis, ſecundum quam non poterant contra ius pronunciare, ſed tanquā arbitratores, & amicabiles compoſitores, quo reſpectu potuerunt excedere limites iuris, vt ex Butr. Imol. & Abb. oſtenſum eſt ſupra in 2. notab. n. 6. Et tamen Papa noluit approbare impoſitionem penſionis, niſi cum hoc moderamine, vt eſſet perſonalis, & non afficeret ſucceſſorem in beneficio: ergo longè minus eam approbaſſet, ſi facta fuiſſet auctoritate Ordinarij, qui pariter tenetur ſecundum ius pronunciare, cap. Iudicet, §. Bonus Iu-
42 dex, 3. q. 7. Et hinc eſt, vt in ſpiritualibus non valeat tranſactio, & tamen valeat amicabilis compoſitio, vt notat Butr. per illum text. in d. c. De cætero in 2. notab. ſupra de tranſact. & in terminis reſeruationis penſionis idem Butr. in cap. Audiuimus, num. 2. infra de colluſ. detegen. & dictum eſt ſupra num.4.

43 Deinde reſpondeo Papam non improbare reſeruationem penſionis ex eo quod proceſſerit auctoritate delegata, ſed quia per reſeruationem perpetuam, & realem ſcinditur beneficium, & in hoc fundat deciſionem ſuam, vt patet ibi: *ne forte citra prouentus aliqua videatur facta ſectio beneficij Prioratus*. Et hanc rationem deciſionis ponderant hic Innoc. circa med. in verb. Sectio, Abb. antiq. num 4. Butr. num. 11. & 15. Cardin. num.10. in 7. oppoſit. Imol. num. 11. & 17. verſ. Secundò tangit, & reliqui omnes. Hæc autem ratio æquè viget in iudice ordinario, vt Epiſcopo, vel Legato, atque in Iudice delegato, vt mox patebit in 2. argum. & conſequenter hic eſt textus apertus quod nec pro bono pacis, & concordiæ poteſt Epiſcopus, vel alius inferior à Papa imponere penſionem, quæ ſit transmiſſibilis ad ſucceſſorem.

44 Secundò, idem probatur, quia ſectio beneficij de iure eſt prohibita, vt cap. Tuæ, & cap. Maioribus, ſupra eod. Sed per reſeruationem penſionis perpetuæ fit ſectio beneficij, vt hic eſt expreſſum
45 in verſ. Ne forte circa prouentus, & fuſius dictum eſt ſupra n.43. Ergo reſeruatio penſionis perpetuæ prohibita eſt, & contra huiuſmodi prohibitionē cū fuerit inducta ab Alexandro III. in Concilio Turonen. vt patet in d. c. Maioribus, & refertur in d. c. Tuæ, Epiſcopus diſpenſare non poteſt etiam ex magna cauſa, vt latiſſimè probaui in cap. Nimis, à num. 11. vſque in fin. ſupra de fil. Presbyter. Facit cap. Cum cauſa, infra eod.

46 Tertiò, Ad idem arguitur, quia Lateranen. Concilij ſtatuta prohibent nouam penſionem imponi Eccleſijs, vel veterem augeri, vt in cap. Prohibemus, de cenſib. & in cap. Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat. ſine conſ. Cap. & contra prohibitionem Concilij Generalis, Epiſcopi etiam ex magna cauſa non habent facultatem diſpenſandi, vt proximè dictum eſt.

47 Quartò, Idem ſuadetur, quia Eccleſiaſtica beneficia Canones præcipiunt ſine vlla diminutione conferri, cap. Si quis Præbendas, in fin. 1. qu.3. & infra vt Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur in rubro, & nigro. Et contra hoc præceptum Canonum Epiſcopus etiam ex cauſa ſimiliter diſpenſare non poteſt, vt poſt Innoc. Archid. Feder. de Sen. plenè probaui in cap. Dilectus, ſup. de tempor. ordin. & licet Abb. in cap. Conquerente, num. 5. de Cleric. non reſiden. & Rota in Meliten. Canonicatus, 9. Martij 1595. coram Cardinali Millino apud Marcheſ. de Commiſſ. part. 1. pag. 612. num. 4. dicant non obſtare reſeruationi penſionis factæ ab Epiſcopo, quod beneficia debeant conferri ſine diminutione, quia hoc eſt verum quando penſio non reſeruatur ex iuſta cauſa: tamen, vt dixi, Epiſcopus etiam ex cauſa non diſpenſat contra Canones præſertim Conciliares.

48 Quintò, hoc videtur expreſſum in cap. Extirpandæ, §. Qui verò, in fin. infra eod. vbi ſic legitur: [Illud autem penitus interdicimus, ne quis in fraudem de prouentibus Eccleſiæ, quæ curam habere debet proprij Sacerdotis, penſionē alij quaſi pro beneficio conferre prēſumat.] Dicitur enim *quaſi pro beneficio*, ideſt, vt ſit perpetua ad inſtar beneficij, & quamuis Abb. in d. c. Conquerente, num. 5. de Cler. non reſid. dicat illum text. pro-

cede-

cedere quando Epiſcopus erigit in Parochiali Eccleſia beneficium, eique pro dote aſſignat penſionem ex reditibus Eccleſiæ, ad hoc vt illud beneficium in fraudem conferat, puta nepoti ſuo, quod eſt prohibitum: tamen hic intellectus non conſonat litteræ d. §. Qui verò, quia penſio propriè non eſt beneficium, vt c. Quamuis, de prębend. lib. 6. & tex. non dicit beneficio, ſed quaſi pro beneficio; & ſic loquitur de aſſignatione penſionis perpetuę, & quaſi in titulum infraudem ſucceſſoris, & non de erectione, vel collatione beneficij propriè ſumpti; & ſic tollitur etiam inductio, quam ex eo textu facit Rebuff. de pacific. poſſeſſ. num. 120. verſ. Et prohibetur; ait enim ibi, [prohibentur Epiſcopi in fraudem penſionem imponere:] ergo ceſſante fraude non. Allegat. Gigantem de penſion.
49 quęſt. 6. ſed nos dicimus fraudem probari eo ipſo quod penſio conſtituitur quaſi pro beneficio, ideſt vt ſit perpetua: hoc enim ſemper fit in fraudem ſucceſſoris, qui ſine diminutione aliqua collato ſibi beneficio debet perfrui, vt dicitur in d. c. Si quis præbendas, in fin. 1. q. 3. & innuit Innoc. hic poſt med. in verb. Sectio verſ. Item cùm ageretur.

50 Sextò, auctoritate Epiſcopi non poteſt conſtitui Eccleſia cenſualis, cap. Prohibemus de cenſib. & aliàs declarauit S. Congreg. Concilij Epiſcopū non poſſe nouum beneficio onus imponere. Sed per
51 impoſitionem penſionis perpetuæ Eccleſia conſtituitur cenſualis, vt notat gloſ. vltim. in d. c. Extirpandæ, infra eod. Ergo penſionem perpetuam Epiſcopus imponere non poteſt.

52 Septimò, Aut Epiſcopus vult conſtituere penſionem perpetuam ante vacationem beneficij, aut poſt prouiſionem, aut in actu collationis. Non primum, quia aut Rector beneficij non conſentit reſeruationi penſionis, & reſeruatio non tenet, vt oſtenſum eſt ſupra in 3. caſu non dubio, n. 22. Aut conſentit; & tunc quamuis pro bono pacis poſſit obligare ſeipſum ad ſoluendam penſionem colliticanti, ſecundum ea, quę dicta ſunt ſupra num. 21. tamen nequit obligare ſucceſſorem, de cuius vtilitate non agitur, vt hic per Innoc. poſt med. in verb. Sectio, verſ. Item cùm ageretur de iure perſonali, Butr. num. 15. Cardin. num. 10. in 7. oppoſition. verſ. Tertia quia.

53 Neque ſecundum, quia beneficio vacante nullus eſt ibi Rector, qui poſſit conſentire; & ideo non poteſt Ius reale ibi conſtitui, nec obligari ſucceſſor. arg. eorum, quæ notantur in cap. Statuimus de tranſaction. in cap. 2. de precar. in l. Quamuis, §. fin. & in l. In perſonam, ff. de pact. & hic tradunt Innocen. poſt med. in verb. Sectio, verſ. Et eſt alia ratio, Hoſtien. num. 7. in eod. verb. & verſ. Io. Andr. num. 5. verſ. Item tempore compromiſſi, Butr. d. num. 15. Card. d. num. 10. in 7. oppoſit. verſ. Alia, quia tempore, Anchar. in. 7. notab. Imol. num. 17. verſ. Secunda ratio, & dictum eſt ſupra num. 22. & ſeqq. & quod Epiſcopus vacante adhuc beneficio non poſſit penſionem imponere, non obſcurè admiſit Rota in d. Meliten. penſionis apud Marcheſ. de Commiſſ. par. 1. pag. 611. in illis verbis; [Non obſtat quod Epiſcopus non poſſit imponere penſionem quando beneficium vacat, ſed antea, vel poſtea: quia hoc non poteſt procedere in iſtis terminis, cum penſio non reſeruetur ante vacationē, nec poſt prouiſionem.]

54 Neque tertium, quia etſi Rota ibidem tenuerit penſionem potuiſſe imponi ab Epiſcopo in ipſo actu collationis beneficij, ex Dec. in c. Ex parte num. 16. de off. delegat. & huiuſmodi impoſitionem eſſe actum Epiſcopo licitum, ac proinde non Simoniacum, ex Mohed. deciſ. 224. & alijs allegatis, tamen obſeruandum eſt Epiſcopum nūquam imponere penſionem niſi de conſenſu beneficiati, vt patet ex dictis ſupra in 3. caſu non dubio num. 22. Huiuſmodi autem conſenſus in ipſo
55 actu collationis beneficij eſt Simoniacus, quia cōtinet pactum, & conuentionem reciprocam dandi penſionem pro beneficio: & huiuſmodi pactionem eſſe Simoniacam clarè deciditur in hoc c. ibi: *non quidem pactione partium*, & ita Epiſcopū ſi beneficium conferat, reſeruata ſibi, vel alteri penſione committere Simoniam, firmat Nauarr. conſ. 4. de Simon. & latiùs probatum eſt ſupra in 2. caſu non dubio num. 18. & ſeqq.

56 Octauò, explorati iuris eſt Epiſcopum, etiā cum cauſa hodie nō poſſe res Eccleſię alienare ſine beneplacito Apoſtolico, vt in Extrau. Ambitioſæ de rebus Eccleſiæ nō alien. Licet per veteres Canones hoc poſſet ex cauſa, & cum ſolemnitate cap. Sine exceptione, 12. qu. 2. c. 1. de reb. Eccleſ. non alien. lib. 6. gloſ. penult. in cap. 1. & ibi, Abb. n. 17. de in integr. reſtit. Oldrad. conſ. 226. Quidam Epiſcopus,
57 in princip. Sed impoſitio penſionis perpetuæ eſt alienatio, & donatio rerum Eccleſiæ, Rebuff. de pacific. poſſ. num. 123. verſ. Sed hæc eſt alienatio, & in repetit. cap. Extirpandæ, §. Qui verò, in 6. notab. verſ. Circa tertium quæ ſolemnitas, & verſ. Quantum ad ſeptimum de Prębend. Caccialup. de penſion. quæſt. 5. Gig. in eod. tract. quæſt. 10. n. 1. & 2. & ante eos Oldrad. d. con. 226. Ergo eſt prohibita Epiſcopo etiam cum cauſa, & ſolemnitate ſine beneplacito Apoſtolico.

58 Et confirmatur, quia in prędicta Extrauag. Ambitioſæ, eſt prohibita etiam hypotheca, ſcilicet ſpecialis, vt cap. Nulli, infra de reb. Eccleſ. non alien. Per impoſitionem autem penſionis realis indicitur ſpecialis hypotheca ſuper fructibus beneficij in fauorem penſionarij, vt per Ludouic. Roman. conſ. 388. In caſu propoſiti thematis, num. 3. & Gigantem de penſion. quæſt. 52. n. 15. & ſeqq.

59 Nonò, hoc eſt expreſſum in decreto Pauli IV. quo ſtatutum eſt vt penſio ſuper beneficio, de quo alicui per obitum prouidetur, imponi non poſſit ſine ipſius Papę expreſſa licentia, vt refert. Quint. Mandoſ. de ſignat. tit. de penſion. verſ. Hodie tamen ex decreto Pauli IV. cuius etiam meminit Granat. ad Simonet. de reſeruat. quæſt. 62. num. 6.
60 & 7. Quo fit vt penſionis ab Ordinario impoſitæ non detur confirmatio Apoſtolica, ſed Papa ex integro concedit, & ita Alexand. IV. in ſignatura ſeruandum eſſe ſtatuit, vt idem Mandoſ. teſtatur de ſignatur. in tit. de confirmation. verſ. Penſionis ab Ordinario, & rationem reddit, quia Ordinarius non poteſt beneficium diuidere, ſeu partem fructuum vni aſſignare, prout Papa, & quamuis
61 Garz. de benefic. par. 1. cap. 5. num. 300. dicat d. decretum Pauli IV. videri factum pro Dataria, ſcilicet ne miniſtri, ſeu officiales Papæ abſque ipſius expreſſa licentia penſionem imponant: tamen hęc aſſertio diuinat, cum ex verbis decreti hoc nullatenus deprehendatur. Item cum miniſtris, & officialibus Papa non eget decretis, ſed ſatis eſt vt ore tenus mentem ſuam aperiat. Vnde Granut. ad Simonet. de reſeruat. quæſt. 62. nu. 6. & 7. rectiùs affirmat prædictum decretum fuiſſe fundatum

tum

eum in communi opinione, quod Ordinarius non poſſit penſionem imponere: de hoc tamen decreto Pauli IV. nobis non conſtat authenticè.

62 Decimo, Ad idem aſſeruntur duæ declarationes Sacr. Congregationis Concilij. Altera ad Vicarium Agrigentinum in hęc verba, videlicet, [Si reſignatio Eccleſiæ Parochialis verè fuit Romæ expedita, antequam Ordinarius reſignantem titulo, & beneficio dictę Parochialis priuaret, eandem reſignationem debere ſuum ſortiri effectum, nec Ordinarium poſſe eam infringere, nec alicui Eccleſiæ penſionem imponere. Pondera illa verba, *nec alicui Eccleſiæ*, quæ generalia ſunt, nec reſtringuntur ad Eccleſiam illam, qua Parochus concubinarius ab Ordinario priuatus fuerat, vt male putauit Garz. de benefic. par. 1. cap. 5. n. 304.

Altera declaratio eſt huiuſmodi. Cum Epiſcopus vniuiſſet Eccleſiam Parochialem matrici ob eius paupertatem, & penſionem Parocho reſeruaſſet: Sac. Congregatio cenſuit potuiſſe Epiſcopum facere huiuſmodi vnionem, ſed penſionem reſeruatam petendam à Sanctiſſimo.

63 Vndecimo, Hanc ſententiam firmauit diuturna obſeruantia, quæ eſt optima legum interpres, l. Si de interpretatione, ff. de leg. c. Cum dilectus de conſuetud. Nam, vt inquit Rebuff. in praxi benefic. tit. de reſeruat. tam general. quàm ſpecial. hodie Epiſcopi non conſtituunt penſiones. Item Ludouic. Lopez in inſtitur. conſcientiæ tom. 1. cap. 303. poſt Sotum de iuſt. & iur. lib. 9. quæſt. 7. ar. 2. affirmat iam vſu Romano receptum eſſe, vt ſolus Papa penſionem imponere poſſit. Similiter Zecch. de benef. & penſ. cap. 11. num. 2. in princip. teſtatur iam vſu receptum eſſe, vt Epiſcopus nullo caſu propria auctoritate poſſit penſionem imponere. Sed & Ledeſma in 2. par. ſumm. tract. 12. concl. 20. & 21. aſſerit iure poſitiuo facultatem imponendi penſionem eſſe reſeruatam Summo Pontifici, vt conſtat ex vſu. Quinimo, vt inquit Cardin. Toletus in ſumm. lib. 5. cap. 26. in fin. ob conſuetudinem, & communem ſtylum Romanæ Curię ſiquis ſine Summi Pontificis facultate penſionem haberet, Simoniacus eſſet. Et hanc facultatem ex nõ vſu Epiſcopos amiſiſſe affirmat Camillus Cantius in tract. de penſion. Epiſcop. ad fin. eamque poteſtatem ex non vſu receſſiſſe ab aula ante publicationem Bullæ Pij V. ſuper confident. pariter atteſtatur Flamin. Pariſ. de confident. q. 28. n. 120. Allegat Rebuff. vbi ſupra, & modernos in tract. de penſion. tom. 15. par. 2. tractat, & ſubdit, verè ſe nunquam vidiſſe hoc ſeruari in praxi; ideoque de huiuſmodi facultate nullam eſſe habendam conſiderationem.

Poſtremò in terminis iuris hanc opinionem tenet Butr. in cap. Audiuimus, num. 2. infr. de colluſ. deteg. vbi nota, inquit, quod in cauſis beneficialibus non eſt licita tranſactio, vt beneficium vni remaneat, & alteri certa portio detur, & infra num. 5. tenet cum gloſſ. 2. quod etiam ceſſante colluſione non valet conſtitutio penſionis, vt ſit perpetua, & ex recent. per tex. hic idem firmat Garzias de benefic. par. 5. cap. 5. num. 334.

Non obſtant modo argumenta contraria: Nam ad primum, nempe ad cap. Paſtoralis de his quæ fiunt à Pręlatis, Reſpondetur Papam ibi non decidere affirmatiuè vt Epiſcopus poſſit ſuper fructibus Parochialium Eccleſiarum pijs locis penſionem conſtituere cum conſenſu Capituli, ſed negatiuè, videlicet vt id non poſſit præter Capituli voluntatem. Hinc autem non licet arguere à contrario; ergo cum voluntate Capituli poteſt; quia argumentum à contrario ſenſu non rectè ſumitur vbi illius argumenti contrarium reperitur in iure expreſſum, ſicut reperitur hoc caſu in hac Decretali, ita declarat Io. And. in cap. Publicato, n. 18. ſupra de elect.

64 Et eodem modo reſpondetur ad ſecundum, id eſt ad cap. De cætero de tranſact. & ad doctrinam Innocent. ibi poſitam, num. 5. & ita in puncto reſpondet Abbas in cap. Audiuimus, in 1. notab. infra de colluſ. deteg. Deinde reſpondetur illum tex. intelligi in eo caſu, in quo duæ Eccleſiæ litigant ſuper ſubiectione: tunc enim Eccleſia ſubiecta poteſt conſtitui cenſualis auctoritate Epiſcopi, vt ibi notat gloſ. vltim in fine.

65 Ad tertium reſpondetur negando conſequentiam, quia quando ex vna præbenda fiunt duæ, præbenda non remanet ſciſſa, nec diuiditur vnitas, quæ diuiſionem non recipit, c. Loquitur Dominus, 24. quæſt. 1. nec prębenda ſic diuiditur, vt ſub nomine præbendæ cenſeatur vterque quaſi dimidius Canonicus, ſed ſunt duæ præbendæ integrę pro duobus Canonicis, & duo noua iura. Meritò id fieri poteſt ex rationabili cauſa non obſtãte ſtatuto Turonenſis Concilij, vt ibi deciditur, & optimè declarat gloſ. Singularis in c. Tuæ fraternitatis, in verb. Sectionem, ſupra eod. At ſecus eſt in impoſitione penſionis perpetuæ, quia beneficium remanet ſciſſum quandiu durat penſio, vt hic patet. Facit tex. in cap. Cum cauſa infra eod. vbi Papa dicit non eſſe intentionis ſuæ vt pro reintegratione vnius Præbendæ alia ſcindatur.

Alia iura in contrarium allegata parum, aut nihil faciunt.

De Præbendis.

Cap. Dilecto.

SVMMARIVM.

1 *Canonici duo ſi recipiantur ad vnam præbendã, non tenet receptio, etiamſi legati authoritas interuenerit, & n. 7.*

2 *Beneficium vacans etiam ex cauſa reſignationis de iure communi non prohibetur quis conferre nepoti ſuo.*

3 *Secus ex Bulla Pij V.*

4 *Et quid ſi beneficium vacet per aſſecutionem alterius incompatibilis, remiſſiuè.*

5 *Reſignatio fieri poteſt ea intentione, vt beneficium alteri conferatur, dummodo id non deducatur in pactum.*

6 *Reſignans cum pacto vt beneficium alicui conferatur, Simoniam committit.*

7 *Præbenda Canonia annexa eſt ius ſpirituale indiuiſibile.*

8 *Canonici receptio ad vacaturam præbendam non valet.*

9 *Legatus non diſpenſat contra Concilium, nec contra Canones non Conciliares.*

10 *Niſi in caſibus, in quibus diſpenſat Epiſcopus.*

11 *Poſſeſſio iuris Canonicalis qualiter ſit articulanda.*

12 *Vacatio præbendæ non eſt poſſibilis in Eccleſia non numerata.*

In

13 *In Canonicum cum quis recipitur in Eccleſia non numerata, creatur quoddam ius de nouo, quod naſcitur, & extinguitur cum perſona.*

14 *Canonico vita functo in Eccleſia non numerata. ſi eius Canonicatus impetretur, non valet impetratio.*

15 *Extingui aliud eſt, aliud ceſſare, vel in ſuſpẽſo manere*

16 *Canonicorum munerus an poſsit ab Epiſcopo augeri de Capituli conſenſu, & num. ſeqq. vſq. in finem.*

17 *Quid ſi numerus non ſit per ſtatutum iuratus, nec confirmatus.*

Et quid ſi ſit iuratus, ſed non confirmatus. n. 19.

Et quid ſi ſit iuratus, & confirmatus cum decreto irritanti, n. 22. Et quid ſi reditus Eccleſiæ ſint aucti, n. 23.

18 *Canonicorum numerus neque ab Epiſcopo augeri poteſt ſine Capitulo, neq; à Capitulo ſine Epiſcopo.*

20 *Statutum qui poteſt tollere, poteſt etiam tollere iuramentum illi acceſſorium.*

21 *Niſi iurauerit non contrauenire, quia tunc requiritur ſuperioris authoritas.*

23 *Canonicorum numerus etiam iuratus, & cõfirmatus cum clauſula decreti habet in ſe conditionem reſolutiuam, niſi Eccleſiæ facultates excreuerint.*

24 *Eccleſiæ intereſt habere plures conſiliarios, & miniſtros.*

25 *Canonicos ſupranumerarios poteſt Epiſcopus creare, ita tamen vt nullum ius ad vacaturam præbendam ſibi vendicent ex tali erectione.*

26 *Dignitatem omnino nouam Epiſcopus erigere non poteſt.*

27 *Canonicatus erectio ſine Capituli conſenſu eſt nulla.*

1 DILECTO. Si ad vnum Canonicatum,
& præbendam vacantem in Eccleſia
duo Canonici ſint recepti, non tenet
receptio, etiamſi Legati Sedis Apo-
ſtolicæ authoritas interuenerit. Hoc dicit, Di-
uiditur in tres partes. In prima ponuntur multa,
quę faciunt pro Cellerario. In ſecunda ponuntur
quę faciunt contra eum. In tertia diffinit. In quar-
ta proteſtatur, vel tacitæ quæſtioni reſpondet. Se-
cunda ibi, *Procurator*. Tertia ibi, *vnde dictum*.
Quarta ibi, *Ita quod*.
2 Nota primò ibi, *intendentis prouidere G. nepo-
ti ſuo*, habentem poteſtatem conferendi benefi-
cium non prohiberi illud conferre nepoti ſuo, etiã-
ſi vacet ex cauſa reſignationis, prout hic vacabat
præbenda in Eccleſia Trecenſi, concordat c. Ex
parte, il primo, ſupra de off. deleg. Caueat tamen
ne affectum ſanguinis præponat iudicio rationis,
c. Graue, infra eodem, ſecundum Hoſtien. hic
in princ. in ver. Nepoti, Ioan. Andr. num. 2. in eo-
dem ver. Card. in 2. notab. & Abb. n. 2. Ad quod
vide grauiſſima verba Concilij Tridentini ſeſſ. 25.
3 cap. 1. verſ. Omninò vero eis interdicit. Sed hodie
hoc corrigitur ex Conſtitutione Pij incip. *Quanta
Eccleſiæ Dei incommoda*, edita Calendis Aprilis
1568. qua prohibetur Epiſcopis, ne beneficia in
eorum manibus reſignata eorum aut dimitten-
tium conſanguineis, affinibus, vel familiaribus
conferant, alioquin irrita ſit collatio, vt ibi habe-
4 tur in §. Præcipimus. Quid autem ſi beneficium
vacet ob aſſecutionem alterius incompatibilis
numquid Epiſcopus ex prędicta Bulla prohibea-
tur illud conferre nepoti ſuo, dixi in c. Non ſine
à n. 34. vſque in fin. ſupra de arbitr.
5 Secundò nota ex ijſdem verbis Clericum licitè
Proſp. Fagn. in 3. Decretal.
poſſe beneficium ſuum reſignare ea intentione, vt
alteri conferatur, dummodo actum renunciatio-
6 nis tacitè, vel expreſsè non deducat in pactum,
ſed purè, & liberaliter reſignet, & ita per hunc
textũ tenet gloſſa notabilis in c. Ordinationes, in
ver. pretio. 1. q. 1. Butr. & Imol. hic ambo in 1. no-
tab. & Abb. n. 3. Sed ſi in actu renunciationis hoc
in pactum deduceret, reſignatio facta in manibus
Ordinarij eſſet ſimoniaca. c. Cum pridem, & c. fin.
de Pactis, c. Ex parte, il 1. de off. Deleg. c. Tua nos,
de ſimon. & tenent hic gloſ. 1. Io. Andr. n. 15. Abb.
n. 3. & cõmuniter Doctores, Felin. in c. Ad audien-
tiam, il 2. n. 3. ſupra de reſcript. Staphil. de litter.
grat. tit. Reſignationis modus. n. 5. Rebuff. in Praxi
tit. de pura reſignat. Hodie hoc eſt expreſſum in
præcitata Bulla Pij V. in §. Caueant autem.
7 Tertiò nota in verſ. Procurator, electionem, ſeu
receptionem duorum àd vnum Canonicatum, vel
prębendam vacantem non valere, vt hic eſt caſus
valde notabilis. Rationem habes in textu: nam
aut illi duo vnicam habent præbendam, & hoc eſt
contra Concilium Turonenſe, quod præbenda-
rum inhibet ſectionem, vt in c. Maioribus, ſupra
eodem. Præbenda enim Canoniæ annexa eſt ius
ſpirituale indiuiſibile, vt patet in hoc textu ibi,
ad vnicum ſpirituale ius; & ibi, *quoddam ius ſpi-
rituale*, & forte non probatur alibi ita clarè ſecun-
8 dum Cardin. in 10. notab. & Abb. n. 6. Aut prę-
benda illa datur vni tantum ex duobus, & alius
remanet ſub expectatione futurę prębendę, quod
eſt contra Concilium Lateranenſe, vt in c. Nulla,
infra, de Conceſſ. præben. & ſic collige non valere
receptionem duorum ad vnam præbendam ani-
mo illam ſcindendi; & ſimiliter non valere recep-
tionem vnius ad vacaturam, prout has duas re-
gulas ex hoc textu colligunt Butr. num. 7. & Imol.
num. 10.
9 Quartò nota, ibi, *prælicto legato non licuit*, Le-
gatum non habere poteſtatem diſpenſandi contra
Concilium: hic enim allegantur duo Concilia, &
circa vtrumque denegatur legato poteſtas contra-
ueniendi. Nec mirum, quia nec contra Conſtitu-
tiones Apoſtolicas non Conciliares Legatus di-
ſpenſat, vt firmat, de hęret. lib. 6. Hoc tamen limi-
10 tat Abb. hic in 4. notab. vt non procedat in illis ca-
ſibus in quibus diſpenſat Epiſcopus. Sed circa hoc
vide tu quod ſcripſi in c. Dilectus, ſupra de tem-
por. ordinat. & in c. Nimis, de fil. Presbyter.
11 Quintò nota multa, ex quibus infertur quaſi
poſſeſſio Iuris Canonicalis, quæ colliguntur in verſ.
Dictus vſque ad verſ. Procurator, & ex textu col-
lige bonam practicam probandi hanc quaſi poſſeſ-
ſionem: oportet enim vt articuletur ſuper exerci-
tio actuum, qui non competunt niſi Canonicis;
non tamen requiritur vt eis competant ex diſpoſi-
tione iuris, ſed ſatis eſt vt competant ex conſue-
tudine; ſicut iſte Cellerarius allegabat ſe habuiſſe
domum fortè prope Eccleſiam, quæ erat ſolita aſ-
ſignari Canonicis tantum, vt patet ibi, *quæ ſolis
Canonicis conſueuerat aſsignari*. Seque receptum
fuiſſe ad oſculum pacis eo tempore, quo ſoli Cano-
nici recipiebantur, vt patet ex illis verbis, *cum tunc
nonniſi Canonici ad oſculum admittantur*, & ita hic
notant Butr. n. 5. Anchar. in 8. notab. Cardin. nu. 4.
Imol. n. 5. & Abb. n. 7.
12 Sextò nota in verſ. Præterea, in Eccleſia non ha-
bente certum numerum præbendarum non eſſe
13 poſſibile dare vacationem alicuius præbendæ; idẽ-

S que

que dicendum in Canonicatibus , nam cum in tali Eccleſia quis recipitur in Canonicum, creatur quoddam ius de nouo, quod cum recepto naſcitur,& deſinit,ſeu extinguitur cum defuncto,vt dicitur in littera . Vacare autem non poteſt quod iam extinctum eſt. c. Ex parte,Aſten.infra, de conceſſ. præb.c.Cum acceſſiſſent ,ſupra de Conſtit. ſecundum Hoſt.hic n.11.Butr.in c.Cum M.n.1.in fin. ſupra de Conſtit. & ad hoc quotidie allegatur hæc
14 Decretalis; vt per Abb. n.9. Quò fit vt ſi in Eccleſia non numerata ſint plures Canonici, quorum vnus moritur , non valeant litteræ ſi impetrentur ſuper illius Canonicatu alteri cōferendo, quia non vacat,ſed deſinit.Vbi verò eſt certus numerus non deſinit,ſed vacat. Ita Innoc. hic n.3.cui cōſentiunt Io.Andr.n.6.in ver.Deſinit.Card.in 3.not.& Anch. in 12.notab. Facit ad prædicta l. Cōperimus, C.de Proxen .Sacr. Scrin. lib. 12. l.Non plures, C.de Sacroſ. Eccl. l.Petitionem , C. de Aduoc.diuerſ. Iud.
15 Aliud enim eſt extingui, aliud ceſſare , ſicut aliud eſt extinctum eſſe , & aliud in ſuſpenſo manere, vt l. Illa quæſtio , §.fin. ff.de hæred.inſtit.& l.2.ff.de verb. Obligat, §. 1. vbi habes bonam gloſ.in ver. Detur.

Vltimo nota ibi, *augmentare numerum præbendarum*. In Eccleſia numerata poſſe augeri Canonicorum , & præbendarum numerum per eos , ad quos ſpectat Canonicorum receptio, quoddam ius ſpirituale de nouo creando,vt dicitur in littera , & notant Innoc. n.3. in ver. Augmentare, Abb. Antiq. in fin. Abb. Sicul. n.10.& alij communiter . Sed quia in textu excipiuntur duo caſus , & articulus plures habet inſpectiones ; ideò dic plenius,vt in quæſtione ſequenti.

16 QVAERO An numerus Canonicorum poſſit ab Epiſcopo augeri de Capituli conſenſu.

17 Pro ſolutione quęſtionis tres caſus videtur diſtinguēdi.Nam aut numerus Canonicorum non eſt per ſtatutum iuratus , nec aliquo modo confirmatus , & in hoc primo caſu Epiſcopus cum conſenſu Capituli poteſt numerum dictum Canonicorum propria authoritate augere , vt hic patet, & in c. Vacante,infr.eodem. Quam ſententiam ſequutus fuit Abb.in c.Cum acceſſiſſent, num.4.de Conſtit.& in
18 eod.c.Felin.n.11.aſſerentes tamen nec Epiſcopum ſine Capitulo, nec Capitulum ſine Epiſcopo huiuſmodi augmentationem facere poſſe , cum vnum corpus conſtituant Epiſcopus,& Capitulum,c. Nouit,& c.Quanto, de his quæ fiunt à Pręl. gloſ.in c.2. verſ.Statutum, de verb.ſignif.lib.6.

19 Aut numerus Canonicorum eſt iuratus,ſed non confirmatus, & hoc etiā caſu Epiſcopus cum conſenſu itidem Capituli poſſet dictum numerum augere , ſublato tamen prius ſtatuto . Idem Abb. in præall. c. Cum acceſſiſſent , & poſt eum ibi Felin.n.11.per ea quæ notantur in hoc c.Dilecto.

20 Nec refragatur quod tales Canonici videantur venire contra iuramentum . Quoniam conceſſa eis poteſtate tollendi ſtatutum, quod eſt principale vt in ſimilib. ſup.alleg. conceditur etiā poteſtas propria authoritate tollendi iuramentum , quod eſt acceſſorium . Præſertim quia ab altero alteri præſtitum, & non Deo præſentialiter, c.2. de ſponſal. Cardin. in Clem. 1. verſ. Tertiò quæro , de Regular.per totam illam quæſtionem, & Felin. loco citato . Idem firmat Bart. in l.Omnes populi, n.32.ff.de Iuſt.& Iur. quamuis idem eſſet ſi Canonici hoc facerent antequam tollerent ſtatutum , cum nemo præſumatur immemor propriæ ſalutis,
21 c. Saluberrimum , 1. q. 1. Quæ concluſio falleret, ſi Canonici iuraſſent obſeruare contenta in ſtatuto . Quo caſu eſſet neceſſaria Summi Pontificis licentia, Felin. loco citato, n.12. & citati ab eo.

22 Aut demum numerus dictorum Canonicorum eſt iuratus, & confirmatus , & hoc caſu non poſſet Epiſcopus illum augere cum ſolo conſenſu Capituli, ſi in confirmatione adeſſet clauſula Decreti irritantis, vt in hoc cap. & notat Felin.in d.c.Cum acceſſiſſent, num.13. de Conſtit. poſſet tamen auctis facultatibus Eccleſiæ,vt tenet Butr. in c.Cum M. num.2. verſ. Si eſt confirmatus, de Conſtit. Felin. loco citato,& Iaſ. in l.Quod Seruius,ff.de con-
23 dit. cau.dat. non ſeq.num. 11.quia ſecundum eos huiuſmodi ſtatutum ſic confirmatum cum dicta clauſula habet in ſe conditionem reſolutiuam tacitè ſubintellectam, niſi facultates excreuerint, vt eſt textus in d. c. Cum M. ibi , *niſi in tantum excreuerint Eccleſiæ facultates* , & ibi notat gloſ. in ver. Sufficere, Card. in princ. & communiter Doctores, quibus propterea auctis, & ſic eueniente conditione, ſtatuentes poſſunt ſtatuto contrauenire abſque ſuperioris licentia.

Quibus ſic ſe habentibus nulli dubium eſt quin Canonici cum Epiſcopi conſenſu, & Epiſcopus cū conſenſu Capituli poſſit numerum Canonicorum augere,ſeruata tamen ſupradicta diſtinctione. Quę concluſio fortius procederet in augendo numerū Canonicorum, in quo nullum adeſt ſtatutum, nullum præſtitum iuramentum , nullaq; Summi Pontificis confirmatio,vt per Abb.hic num.10. & in d.
24 c. Cum acceſſiſſent, num.4. de Conſtit. Præſertim verò quia huiuſmodi augumentum cedit in vtilitatem Eccleſiæ,cuius intereſt plures habere conſiliarios,& defenſores,ac miniſtros,c. Extra,64.diſt. c. Obeuntibus , 63. diſt. Innoc. in c. fin. ſub n. 1. circa med. infra, de Cler. non reſid.

25 Suffragatur prædictis deciſio alias edita à ſacra Congregatione Concilij,videlicet poſſe ab Epiſcopo Canonicos ſupranumerarios creari , ea tamen conditione vt nullum ius ad præbendam vacaturā
26 habeant, vel vendicent ſibi ex tali erectione. Neque verò concluſioni ſuperius firmatæ obſtant iura contraria , cum loquantur in creatione dignitatis omnino nouæ,vt inter alios declarat Abb. in d. c. Cum acceſſiſſent, num.4. per textum in cap.1. 22. diſt. Nam dignitatem omnino nouam Epiſcopum erigere non poſſe etiam S. Congregatio de-
27 clarauit . Sicuti nec obſtat textus in c. Olim, de conſuet. quia ibi non aderat conſenſus Capituli; & ideo non mirū ſi habitus fuit recurſus ad Summum Pontificem , vt declarat idem Abb. in eod. c. Cum olim, n. 2.

De Præbendis.

Cap. Dilectus, il ſecondo:

SVMMARIVM.

1 *Data tempus , vel receptionis an attendatur in reſcriptis ad lites, vel ad beneficia.*

2 *Quoad habilitatem , vel inhabilitatem impetrantis in litteris ad beneficia inſpicitur tempus executionis, & non datæ, & nn.ſeqq.*

Niſi à principio fuerit commiſſa ſubreptio , num.4. & 5.

Habi-

3 *Habilitas perſonæ ſatis eſt, vt adſit quando potentia excitatur ad actum.*

5 *Gratia ab initio ſubreptitia ob ætatis defectum per ſuperuenientiam legitimæ ætatis non conualeſcit.*

6 *Acceſſus ante Concilium Tridentinum Clerico illegitimo reſeruatus per deceſſũ vltimi poſſeſſoris ad beneficium, quod ante eius Pater obtinuerat, an potuerit ſortiri effectum defuncto vltimo poſſeſſore poſt Concilium, latè diſcutitur, vt nn. ſeqq. vſq; in finem*

7 *Gratia conditionalis ſuperueniẽte impedimento ante implementum conditionis expirat.*

8 *Dies conditionis adimpletæ non retrotrahitur ad tẽpus diſpoſitionis, quando ante impletam conditionem ſuperuenit impedimentum.*

9 *Clauſula* ex nunc, prout ex tunc *non operatur niſi eueniente conditione, nec conſideratur niſi à tempore conditionis purificatæ.*

10 *Conſtitutio noua comprehendit diſpoſitionem, quæ habet factum de præterito, quod expectat perfectionem de futuro, ſi antequam perficiatur noua conſtitutio ſuperueniat.*

11 *Factum legitimè non retractatur, licet deueniat ad eum caſum, à quo inchoare non poterit, ſi actus fuerit perfectus, & conſummatus, aliàs ſecus.*

12 *Acceſſus non tribuit ius in re, ſed ſpem quandam beneficium obtinendi, & n. 24.*

13 *Ius ad beneficium perditur, ſi inhabilitas ius habenti ſuperueniat antequam beneficium conſequatur.*

14 *Matrimonium per ſuperueniens impedimentum non diſſoluitur.*

Sponſalia ſecus, ibidem.

15 *Regreſſu vti nõ poteſt Regreſſatarius propter ſuperuenientem inhabilitatem.*

16 *Epiſcopus electus, & confirmatus repellitur ſi fiat inhabilis ante conſecrationem.*

17 *Ius in re difficiliùs amittitur, quàm ad rem.*

18 *Habilitas quando conſideretur vtriuſque extremi.*

19 *Tempus vacationis beneficij attenditur vbi agitur de habilitate, vel inhabilitate perſonæ.*

20 *Conſtitutio prohibens vſum alicuius rei, vel actus comprehendit etiam vſum rei præteritæ.*

21 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione ante Concilium Tridentinum obtenta non poteſt poſt Concilium effectum ſortiri.*

22 *Statutum de lucrãda parte dotis vxoris præmortuæ comprehendit dotem ante ſtatutum acceptam, ſi vxor poſt ſtatutum moriatur.*

23 *Statutum prohibens ne mulieres deferant veſtes ſericeas includit etiam vſum veſtium iam factarum.*

25 *Verbum* obtinendi, *quid propriè ſignificet.*

26 *Diſpenſatio ad beneficia in Eccleſia, in qua pater, non extenditur ad beneficium patris.*

1 DILECTVS IL SECONDO ſummatur, & diuiditur, vt per Ioann. Andr. In textu ibi; *Tempore quo eiuſdem Eccleſiæ Canonici noſtras litteras receperunt*: Ex his verbis gloſ. in verb. *Receperunt*, mouet quæſtionem illam broccardicam, Nunquid in reſcriptis conſideretur tempus datæ, an reſcriptionis? Allegat iura pro, & contra, & tandem concludit diuerſificando caſus contrarios, non tamen tradit aliquam bonam doctrinam, Ioann. Andr. num. 17. recitat prolixam diſtinctionem Petr. de Sampſone. Sed Abbas num. 7. coniungendo eorum dicta dat generalem theoricam diſtinguendo inter reſcripta ad lites, & ad beneficia, & vtrumque membrum proſequitur, plura
2 capita ſubdiſtinguendo. Ex eius dictis collige notabilem regulam cum limitatione. Regula eſt, quod in litteris ad beneficia, quoad habilitatem, vel inhabilitatem impetrantis, non inſpicitur tempus Datæ, ſed tempus executionis, hic eſt textus notabilis in cap. Ei cui, de præben. lib. 6. ad idem cap. Is cui, & cap. Si poſtquam eod. tit. & lib. ſa-
3 tis enim eſt vt ſit habilis perſona quando potentia excitatur ad actum, vt dicunt in d. c. Is cui, Io. Monach. & Io. Andr. num. 3. in verb. Dimittat, & ſequitur poſt alios Felin. in cap. Eam te, num. 18. in prima Fallentia, & ibi etiam Ripa num. 42. de
4 reſcriptis. Limitatur prædicta regula quando à principio committitur ſubreptio, quia tunc inſpicitur tempus Datæ. Et iſte eſt caſus cap. Si eo tempore, de reſcript. lib. 6. & ita ad concordiam reducuntur hæc duo cap. Quæ videntur inuicem pugnantia. Nam in cap. Si eo tempore deciditur, vt ſi mandetur prouideri alicui de beneficio Curato vacatiuo, & impetrans non habeat ætatem legitimam tempore impetrationis, licet eam habeat tempore vacationis beneficij, reſcriptum ſit ſubſcriptum. Sed in cap. Ei cui, videtur dici oppoſitum: nam ibi cauetur, vt ſi mandetur prouideri alicui de præbenda vacatura, & in illa Eccleſia ſint variæ præbendæ, quædam Diaconalis, quædam Sacerdotalis, quamuis tempore Datæ impetrans non habeat ætatem ad obtinendam præbendam Sacerdotalem, ſi tamen ſit in legitima ætate tempore quo vacat, debetur ei Sacer-
5 dotalis: hæc enim diuerſitas inde oritur, quia in cap. Si eo tempore impetrans commiſit ſubreptionem eo ipſo, quod impetrauit litteras ad beneficium Curatum, non facta mentione de defectu ætatis. Vnde gratia, quæ propter ſubreptionem fuit à principio nulla, non potuit poſtea conualeſcere per ſuperuenientiam legitimæ ætatis; & ideo attenditur tempus Datæ: ad quod vide bonam gloſſam in cap. Dudum, il primo, in verb. Electionis tempore, ſupra de election. & Rota apud Verallum, deciſ. 40. num. 2. par. 2. Achill. deciſ. 2. nu. 2. de reſcriptis, Seraphin. deciſ. 936. num. 1. & in recentior. deciſ. 140. num. 1. par. 7. At verò in c. Ei cui, nulla fuit commiſſa ſubreptio, quia impetrauit in genere non faciendo mentionem de præbenda Diaconali, vel Sacerdotali; & ideo ſatis fuit, vt tempore vacationis reperiretur in ætate legitima, quod bene nota.

Hinc ſumpta ſuaſione infero ad quæſtionem, quæ olim contigit in facto, videlicet.

6 Poſito Decreto Concilij Tridentini c. 15. ſeſſ. 25. vtrum acceſſus ante Concilium Clerico illegitimo auctoritate Apoſtolica reſeruatus per deceſſum vltimi poſſeſſoris ad beneficium, quod antea eius pater obtinuerat, effectum ſortiri potuerit defuncto vltimo poſſeſſore poſt Concilij publicationem?

Gregorius Aluares Pater Ioannis de Barreda, dum viueret, in Eccleſia Conchen. obtinuit nedũ Canonicatum, ſed etiam ipſum Decanatum, qui eſt prima Dignitas poſt Pontificalem. Poſtea idem Ioannes non obſtante Decreto Concilij Trident. cap. 15. ſeſſ. 25. vigore acceſſus aliàs ſibi per deceſſum Conſtantini ſenioris auctoritate Apoſtolica reſeruati prætendebat obtinere eundem Decanatum per obitum prædicti Conſtantini ſenioris poſt

Concilium defunδi:ex parte verò Conſtantini iu-
nioris de eodem Decanatu legitimè prouiſi præ-
tendebatur aduerſario obſtare Concilium, dum
filios illegitimos Clericorum, qualis eſt ipſe Ioan-
nes, in Eccleſijs, in quibus eorum patres aliquod
beneficium Eccleſiaſticum habent, vel habuerunt,
quodcumque etiam diſſimile beneficium obtine-
re prohibet, fuit quæſitum, quid iuris?

Videtur reſpondendum prędicto Ioanni obſti-
tiſſe Decretum d. c. 15. Licet acceſſus huiuſmodi
fuerit ante Concilium reſeruatus. Primò, quia
prætenſa gratia dicti acceſſus fuit conditionalis, vi-
delicet, decedente Conſtantino ſeniore. Quæ
verba reſpiciunt futurum euentum, & diem incer-
tam, & ſunt ablatiui abſoluti, & ideo conditionem
important, l. A Teſtatore, ff. de condit. & demon-
ſtrat. l. Euictio, ff. de euiction. Pariſ. conſ. 81. n. 7.
lib. 1. Et in terminis idem Pariſ. conſ. 82. num. 4. &
ſeq. lib. 4. & cùm ante euentum conditionis ſu-
peruenerit impedimentum, prętenſa gratia non
ſuffragatur, ad tex. in l. Intercidit, ff. de condit. &
demonſtrat. & in l. Quoties, §. 1. ff. de nouat. cum
notat. ibi per Bart. in l. 1. §. Sin autem aliquod, C.
de caduc. tollen. & in l. Si ita legatum, §. Illi enim
nolet, ff. de legat. 1. Et tradunt Io. Monach. Ioann.
Andr. & Anchar. in cap. Deteſtanda, de conceſſ.
8 præben. lib. 6. Dies enim conditionis adimpletæ
tunc ſolum retrotrahitur, quando pendente con-
ditione non ſuperuenit aliquod, quod illius diſpo-
ſitionis conditionalis effectum impediat, ad text.
in l. Bonorum, ff. Rem ratam haberi, in c. Si pro te,
de reſcrip. lib. 6. & in terminis ſimilis Concilij tra-
dit Caſſad. in dec. 3. in princip. num. 16. & ſeq. de
pręben. alias ſecus, etiã vbi eſſet clauſula *ex nunc,*
prout ex tunc: illa enim non operatur niſi euenie-
9 te conditione, & conſideratur à tempore condi-
tionis, nõ autem à tempore Datę, gloſ. in Clem. 1.
in verb. Ex nunc, de conceſſ. præben. & ibi Cardin.
& Imol. Rota deciſ. 11. eod. tit. in nou. in prima
addit. Caſſad. d. deciſ. 3. num. 15. Tiraquell. de re-
tract. num. 86. Sed hic tempore euenientis condi-
tionis, videlicet obitus Conſtantini ſenioris ema-
nauerat decretum Concilij, quod, vt dixi, inhabi-
litat filios Clericorum, vt non poſſint obtinere be-
neficia in Eccleſia, in qua pater, &c. Ergo dictus
10 acceſſus effectum ſortiri non poteſt. Eadem quo-
que concluſio alia ſecunda ratione comprobatur,
videlicet quia conſtitutio noua comprehendit di-
ſpoſitionem, quę habet factum de pręterito, quod
expectat perfectionem de futuro, ſi antequam
perficiatur noua conſtitutio ſuperuenerit, vt eſt
gloſ. communiter approbata in Clem. 2. in verb.
Impoſterum, iuncto text. de ætat. & qualitat. Fe-
lin. in cap. fin. n. 11. de Conſtitut. poſt Abb. Imol.
11 Ant. Card. Dominic. & alios, quos allegat. Et
quamuis regulariter factum legitimè non pereat,
licet ad eum caſum deueniat, vnde incipere non
poſſit, reg. Factum lib. 6. l. In ambiguis, §. 1. ff. eod.
tit. tamen illud procedit quando actus fuit perfe-
ctus, & confirmatus; ſecus eſt vbi non eſt conſum-
matus, quia tunc deſtruitur ſi deueniat ad eum
caſum, à quo inchoare non poteſt, l. Si metallum
§. Si ſeruo alieno, ff. de his quę pro nõ ſcript. hab.
l. Patre furioſo, ff de his qui ſint ſui, vel alterius iu-
ris, Oldrad. conſ. 58. num. 4. In caſu autem noſtro
tempore ſuperuenientis Concilij prætenſus acceſ-
ſus nondum fuerat effectum ſortitus, neque condi-
tio aliquo modo purificata, merito, &c.

12 Tertiò, quia per acceſſum huiuſmodi nonniſi
ius ad rem, ſeu potiùs quædam ſpes obtinendi
beneficium dicto Ioanni ante conditionis purifi-
cationem acquiſita fuit, non autem ius in re. Sed
13 omne ius ad rem ad aliquod beneficium compe-
tens perditur, ſi inhabilitas illud habenti ſuper-
ueniat, antequam ius in re perfectum conſequa-
tur, Rebuff. in concordat. de mand. app. in verſ.
Proſequentes. Et in tract. nominat. quæſt. final.
14 Anchar. conſ. 58. Circumſcriptis. Et facit quod in
ſimili videmus in matrimonio carnali: illud enim
ſi perfectum ſit, propter impedimentum ſuperue-
niens non diſſoluitur, cap. Quoniam de coniug.
lepros. d. l. Patre furioſo, ff. de his qui ſunt ſui, vel
alien. iur. ſponſalia verò de futuro, quibus ius ad
rem aſſimilatur, per ſuperuenientiam inhabilita-
tis diſſoluuntur, cap. Quemadmodum de iureiur.
facit etiam quod hæres, qui tempore teſtamenti,
& mortis teſtatoris reperitur habilis ad hæredita-
tem adeundam, & ſic ius ad rem habet, & multò
propinquius ad ius in re, quàm qui habet acceſſum
ad beneficium nondum mortui, ſi tamen ante
aditam hæreditatem fiat inhabilis, illud ius ad
rem ante ſibi quæſitum perdit, l. Si alienum, §. In
extraneis, ff. de hæredibus inſtituen. & idem vide-
mus in legatario conditionali: nam is perdit ſpem,
ſi pendente conditione deportetur, & durante de-
portatione dies legati ceſſerit vel conditio purifi-
cata fuerit, d. l. Intercidit, ff. de condit. & demon-
ſtrat. l. Interuenit, ff. de legat. prę ſtan. l. Si Cogna-
tis, cum ibi notatis, ff. de reb. dub. & tamen con-
ſtat plus iuris eſſe legatario conditionali in legato
poſt mortem teſtatoris acquiſito, quam habenti
15 acceſſum ad beneficium ante mortem illud obti-
nentis. Et in regreſſu, quod propter inhabilita-
tem ſuperuenientem regreſſatarius illo vti non
poſſit, habetur per Anton. Auguſtin. in ſuis notis,
16 num. 347. & in fortioribus terminis de Epiſcopo
electo, & confirmato, quid ſi ante conſecrationem
efficiatur inhabilis, repellitur. Tradunt Cardin.
Butr. Imol. & alij in cap. Ex parte, de Cler. ægrot.
17 & tamen poſt electionem, & confirmationem ius
in re acquiritur, cap. Tranſmiſſam, de elect. & dif-
ficiliùs amittitur ius in re, quàm ius ad rem. Prob.
in cap. Si pauper. n. 4. de præben. lib. 6. Pariſ. conſ. 5.
num. 96. lib. 4. vbi propriè loquitur in terminis
regreſſus.

18 Quartò, quia decretum Concilij inhabilitat fi-
lios Clericorum ad obtinenda beneficia, & ſic in-
habilitat finem, & conſummationem actus, vt pa-
tet ex illo verbo, *obtinere*: ſed conſummatio dicti
acceſſus completa fuit poſt Concilium: ergo à Cõ-
cilio comprehenditur, à quo filius Clerici tempo-
re conſumationis acceſſus inhabilitatus reperitur.
Ita in terminis alterius Concilij concludit Caſſad.
in d. deciſ. num. 16. & ſeq. & in notab. quæſt. Decius,
conſ. 24. num. 6. verſ. Prædicta fundamenta, quia
tunc habilitas conſideratur tempore vtriuſque, vt
per Caſſador. ibi Sarnen. in reg. de infirm. q. 31. ad
fin. & in cap. Statutum, num. 116. de reſcrip. lib. 6.
Imo quando actus recipit eſſentiam à fine, habili-
tas, vel inhabilitas conſideratur in fine, non in
principio, Calder. & Ant. in cap. Dudum il 1. de
electiõn. vel quando finis dat eſſe perfectum, res,
& præcedentia ordinantur ad finem, vt per Caſſad.
in d. deciſ. 3. num. 13. vel quando initium habet
relationem ad finem, Sarnen. de infirmis, quæſt. 32.
num. 5. Quæ omnia in acceſſu concurrunt, quia eſt
actus

actus inchoatus, non perfectus, & recipit ſubſtantiam, & eſſentiam à fine, & ordinatur ad finem, videlicet, ad tempus vacationis beneficij: & regu-
19 lare eſt in materia beneficiali, vt vbi agitur de habilitate perſonæ, tempus vacationis attendatur, Abb. hic. & dictum eſt ſupra num. 2. & ſeqq. Et facit quod voluit Angelus in l. Vicarius, ff. de fideicom. & in l. 1. C. de his qui accuſ. non poſſ. videlicet ſtante ſtatuto ne querelæ bannitorum audiantur, accuſatorem, qui pendente accuſatione bannitur, amplius audiri non debere, quia inhabilitas ante rem perfectam ſuperueniens repellit.
20 Nec obſtat quod natura legis ſit futuris dare formam negocijs, cap. 2. & cap. fin. de Conſtitution. l. Leges Sacratiſſimæ, C. de leg. quia vbicumque conſtitutio prohibet vſum, & exercitium alicuius rei, vel actus, comprehendit etiam vſum, & exercitium rei præteritæ, vt per gloſ. iuncto tex. in Clem. 2. in verb. Vtetur de vit. & honeſt. Cler. quam ſequuntur Cardin. Abb. Imol. ibi, & Felin. & Dec. in cap. fin. de Conſtitution. quoniam vt ibi gloſ. ſubtiliter ſubijcit, per hoc non extendimus Conſtitutionem ad præterita, ſed damnatur vſus rei futurus. Sicut igitur d. Clem. 2. comprehendit vſum futurum rei præteritæ, ita & Concilium Tridentinum comprehendit futuram ſucceſsionẽ ratione rei præteritæ, & ſic futuram ſucceſsionem
21 vigore dicti acceſſus. Et ita in ſimilibus, & fere iiſdem terminis cenſuit Sac. Congregatio videlicet in gratia coadiutoris cum ſimili futura ſucceſsione ante Concilium obtenta, cui futuræ ſucceſsioni poſt Concilium locus factus fuerat, in vna Canarien. Canonicatus. Et iterum in facultate optandi vigore ſtatuti Eccleſiæ ante Concilium competenti, cenſuit enim filium Clerici dicta facultate vti non poſſe ad obtinendũ beneficium in Eccleſia, in qua pater. Etidem reſoluit in vna Salamantin. Cantoriæ. Quæ concluſio pluribus alijs ſimilibus comprobari poteſt, ex primo per tex. in cap. Auaritiæ de elect. lib. 6. vbi electus antequam confirmetur, non poteſt adminiſtrare, etiamſi ante dictam conſtitutionem electus fuiſſet, vt ibi declarat Dominic. col. 2. verſ. Quod de illis; ea ratione, quia Conſtitutio loquitur de adminiſtratione & hæc ſequitur poſt conſtitutionem, & ſic reſpicit futura. Ita in caſu noſtro Concilium prohibet filios obtinere beneficia in Eccleſia, in qua pater, & hoc ipſum obtinere venit poſt Concilium, quia vacatio poſt ſuperuenit, & ideo comprehenditur ſub prohibitione Concilij. Contraria autem procederent ſi Concilium prohiberet, reſeruari acceſſus: tunc enim dici poſſet non comprehendere acceſſus iam reſeruatos.

Secundò, per gloſ. vltim. in cap. 1. de iniurijs lib. 6. quæ voluit textum illum, qui excommunicat concedentes, vel extendentes repræſalias ad Clericos, comprehendere etiam eos, qui antea conceſſas extendunt; & ita comprehendit actum futurum rei præteritæ.

Tertiò per Io. Andr. in cap. fin. num. 1. verſ. Dico tamen quod hæc Conſtitutio de elect. lib. 6. qui voluit illud cap. ſtatuens formam confirmandi electiones, comprehendere confirmationes electionum præteritarum, quia etſi electiones ſint præteritæ, non tamen vſus earum, & confirmatio.

Quartò, per doctrinam Guil. de Suſa, & Iacob. de Aren. quos Cyn. in l. 2. C. de leg. refert de ſtatuto veteri, quod cõtinebat, vt banniti eximerentur à banno ſolutis 50. libris, poſtea ſuperuenit nouum ſtatutum, vt ſolui debeant libræ centum: bannitus ante nouum ſtatutum volebat eximi à banno, & ſoluere 50. libras, fuit determinatum vt deberet ſoluere centum, quia ſtatutum non dat formam futuris bannis, ſed futuris exemptionibus bannitorum, & ſic lex noua ſeruari debet.
22 Quintò, per Bart. in l. Omnes populi, num. 47. de iuſtitia, & iure, de ſtatuto nouo de lucranda parte dotis vxoris præmortuæ, quod comprehendit etiam dotem vxoris ante ſtatutum acceptæ, ſi vxor poſt ſtatutum moriatur, & idem tenent Raymũd. de Forli ibi, num. 63. & Baptiſta de ſancto Seuer. num. 83. Anchar. conſ. 125. Viſis, col. fin. & Bald. in
23 d. cap. Omnes populi, num. 14. concludit ſtatutum vetans mulieribus, ne deferant veſtes ſericeas, includere vſum veſtium iam factarum, & Crot. in ead. l. Omnes populi, num. 8. voluit vt ſtatutum dans primum præſentanti bannitum habeat locũ etiam in eo, qui ante ſtatutum captus fuiſſet, ſi poſt ſtatutum præſentetur cum multis alijs ſimilibus, quæ breuitatis cauſa omittimus.
24 Præterea non poteſt negari quin Ioãnes tractauerit de obtinendo beneficio Eccleſiaſtico poſt Concilium, & ſic eo tempore, quo fuit inhabilitatus; quia certum eſt eum ante Concilium non potuiſſe prætendere ius in re, ſed tantum ius ad rẽ, ſeu potiùs quandam ſpem, vt per Pariſ. conſ. 5. nu. 96. lib. 4. cum vacatio beneficij non fuerit niſi poſt Concilium, quo tempore Ioannes vigore d. acceſſus ius in re ſe acquiſiuiſſe prætendebat. Quam quidem acquiſitionem ipſum Cõcilium prohibuit, dum diſpoſuit, vt illigitimi non poſſint obtinere beneficia in Eccleſia, in qua pater.
25 Inſuper dum Concilium prohibet obtentionẽ, intelligitur nedum de obtentione de iure, ideſt acquiſitione iuris in beneficio, ſed etiam de facto, ideſt adeptione poſſeſſionis, quia verbum *obtinere*, quo Concilium vtitur, verificatur de iure, & de facto, Rota deciſ. 12. de præben. in antiq. Imò ſecundum dicti verbi propriam ſignificationem, obtentio facti, & non iuris deſignatur, vt per gloſ. & DD. in l. Stipulatio iſta, §. Hoc quoque, ff. de verb. oblig. Et ideo cum Ioannes poſt Concilium voluerit acquirere poſſeſſionem Decanatus in Eccleſia Conchen. in qua eius Pater fuit Canonicus, & etiam Decanus; & ſic Decanatum de facto obtinuerit, dictum decretum Concilij ei obſtitiſſe dicendum eſt; & eo magis, quia ratio dicti Decreti, videlicet repellendi memoriam incontinentiæ paternæ ab Eccleſijs, magnopere viget in caſu de quo agitur, cum Decanatus ſit prima dignitas, & habeat etiam iuriſdictionem, ita vt Ioannes in Eccleſia Conchen. in oculis omnium extitiſſet valde conſpicuus.
26 Neque etiam obſtat quod in ipſis litteris acceſſus narretur cum Ioanne diſpenſatum fuiſſe, quia ex eadem narratiua apparet diſpenſationem non eſſe ſufficientem: verba enim ſunt huiuſmodi; [etiam in Eccleſijs, ſeu locis, in quibus genitor ſuus fuit, erat, vel eſſet beneficiatus, &c.] Diſpenſatio autem eſt ſtrictè intelligenda cap. 1. de fil. presbyter. lib. 6. Rota deciſ. 5. eod. tit. in antiquis. Odioſius autem eſt illegitimum obtinere ipſum beneficium, quod fuit obtentum à patre, quã obtinere aliud beneficium in eadem Eccleſia, in qua pater fuit beneficiatus: ergo diſpenſatio non extenditur ad illud, ex notatis per Abb. & alios in cap. fin.

cap.fin. eodem tit. vbi diſtinguunt de diſpenſatione facta ad obtinendum beneficium diuerſum à paterno in eadem Eccleſia, & ad obtinendum ipſum beneficium paternum. Sed ceſſat omnis difficultas, quin Concilium tollit omnes diſpenſationes, dum ait: [Et ſuper his quæcunque diſpenſatio ſubreptitia cenſeatur]; præſertim ponderando quod Concilium vtitur verbo pluralis numeri ibi, *& ſuper his*, & ſic refertur ad omnia, quæ in d. cap.15. diſpoſita fuerunt, vt Alex. conſ.226.n.8. lib.6. cum alijs per eum allegatis.

De Præbendis.

Cap. De multa.

SVMMARIVM.

1 Dignitatem, vel perſonatum, aut beneficium Curatum obtinens ſi ſecundum tale recipiat, vacat primum; quod ſi retinere contenderit, etiam ſecundo priuabitur.
2 Beneficium primum vacat per receptionem ſecundi, dummodo vtrumque ſit Curatum, alias ſecus.
3 Et quid poſt Concilium Tridentinum.
4 Beneficium ſufficiens habenti poteſt conferri aliud, ſed habita poſſeſſione ſecundi, vacat primum ſufficiens.
5 Beneficia plura ratione reſidentiæ, aut aliàs incompatibilia præſumens poſt Concilium Trid. retinere, incidit in pœnam cap.4 ſeſſ.7.
6 Beneficia plura incompatibilia quando quis retinere dicatur ad hoc vt omnibus ipſo iure priuatus exiſtat.
7 Beneficium primum, quo ipſo iure priuatus eſt, per aſſecutionem ſecundi ſtatim non dimittens in manibus Ordinarij, priuatus eſt etiam ſecundo, & inhabilis ad Ordines, & beneficia.
8 Beneficium Curatum obtinens, & aliud ſimile recipiens olim non erat priuatus ſecundo, ſed erat priuandus per ſententiam. Hodie ſecus
9 Beneficium Curatum non vacat per aſſecutionem alterius ſimilis, niſi poſt adeptam poſſeſſionem ſecundi.
10 Et poſſeſſio debet eſſe pacifica.
Et ideo non vacat per promotionem ad Epiſcopatum Titularem, num 11. verſ. Et ex hoc.
11 Et an requiratur adminiſtratio maioris partis bonorum.
12 Beneficium Curatum vacat adepta poſſeſſione ſecundi ſimilis, etiamſi prouiſus adhuc ſit infra tempora promotionis ad Ordines, aut vi occupet ſecundum.
Vel primum habeat de iure, & non de facto, ibidem.
13 Prioratus etiam manualis, & non curatus vacat ipſo iure per receptionem ſecundi ſimilis.
14 Beneficia non vacant per promotionem ad Epiſcopatum, & adeptam poſſeſſionem, niſi poſt ſex menſes præfixos ad conſecrationem ſuſcipiendam.
Electus, & confirmatus in Epiſcopum non eſt Epiſcopus, niſi poſt conſecrationem, ibidem.
15 Beneficium in multis caſibus non vacat per aſſecutionem alterius incompatibilis, remiſſiuè.
Liberè, dictio quid importet.
16 Beneficium vacans per aſſecutionem alterius poſt & debet ab Epiſcopo ſtatim conferri, etiam irrequiſito poſſeſſore, ibidem.
17 Sed poſſeſſio tradi non poteſt niſi poſſeſſore prius vocato.
18 Collatio primi beneficij vacantis per aſſecutionem ſecundi ad proximum ſuperiorem deuoluitur ſi Epiſcopus infra ſex menſes non conferat.
19 Et tantundem ex ſuis prouentibus tenetur Epiſcopus illi Eccleſiæ aſſignare, quantum ex fructibus ipſius durante vacatione conſtiterit eſſe perceptũ.
20 Quod ſi proprios prouentus non habeat aliter puniatur arbitrio Iudicis.
21 Ex ſex menſes computari debent à die, quo Epiſcopus ſciuit prouiſum habuiſſe poſſeſſionem pacificã ſeruandi beneficium.
22 Perſonatus plures non Curatos in diuerſis Eccleſijs obtinens an incidat in pœnam huius Conſtitutionis, & nn. ſeqq.
23 Diſpenſatus ad plures dignitates non cenſetur diſpẽſatus ad plures dignitates in ead. Eccleſia, niſi hoc exprimatur.
24 Perſonatus plures non Curati in diuerſis Eccleſijs haberi non poſſunt abſque diſpenſatione. Et an Epiſcopus poſſit ſuper hoc diſpenſare.
25 Et quid poſt Concilium Trid.
26 Perſonatus plures in eadem Eccleſia haberi non poſſunt, licet curam non habeant animarum.
27 Et an per receptionem ſecundi vacet primus.
28 Et quid poſt Concilium Tridentinum.
29 Dignitas aliud eſt, aliud Perſonatus.
30 Diſpenſare poteſt Papa cum ſublimibus, & litteratis perſonis ad plures dignitates, & beneficia etiam Curata, & nn. ſeqq.
31 Et quæ ſit forma talis diſpenſationis.
32 Diſpenſare nequeunt Epiſcopi ad plura Curata ob prærogatiuam perſonæ.
33 Neque ob vrgentem Eccleſiarum neceſſitatem, vel euidentem vtilitatem.
34 Beneficia habitu tantum curata an debeant regulari, & conferri vt curata, an verò vt ſimplicia, & an comprehendantur in hac conſtitutione Concilij Generalis, & nn. ſeqq. vſque ad n.48.
35 Delegatio ſi fiat Epiſcopo, & vnus habeat Epiſcopatum habitu, alius exercitio, erit iudex qui habet habitu.
36 Parochialem Eccleſiam non facit exiſtentia actus, ſed ſuperioris authoritas.
37 Potentia reducta ad actũ reponit rem in primo ſtatu.
38 Parochialis habitu non comprehenditur in c. Licet canon. de elect. lib.6.
39 Status vltimus attenditur ad cognoſcendum an beneficium ſit Curatum, necne, & nn. ſeqq.
40 Beneficium quod fuit rectum per decem proximos annos à Clerico ſæculari cenſetur ſæculare, niſi cõtrarium probetur.
41 Gratia ad beneficium Curatum verificatur in Curato tempore vacationis, licet tempore datæ litterarum eſſet ſimplex.
42 Gratia nulla ab initio ex ſuperueniente cauſa confirmari poteſt.
43 Beneficium Curatum habitu non cenſetur curatum niſi ſubſit ſpes vt de proximo reuertantur Parochiani.
44 Collegiata Eccleſia non dicitur quæ per deſuetudinẽ deſijt eſſe collegiata.
45 Expectatiua ad beneficium ſimplex an comprehendat beneficium curatum habitu tantum, & nn. ſeqq.
46 Qualitates requiſitæ in ſubiecto concurrere debent

actu,

actu, & habitu in diſpoſitione hominis, ſecus in diſpoſitione legis.

47 *Actus momentaneæ interpoſitionis non excludunt continuum.*

48 *Regula de Triennali an habeat locũ contra Decreta Concilij Trid. & nn. ſeqq. vſq. ad n. 52.*

49 *Diſpenſationibus veris ſuper pluralitate incompatibilium à Concilio Tridentino ſublatis, multo magis ſublatæ cenſentur præſumptæ.*

50 *Fictio non debet eſſe maioris efficaciæ, quam veritas, & naturalis actus.*

51 *Diſpenſatio Apoſtolica ex diuturnitate temporis in inſolitis non præſumitur.*

52 *Regula de Annali an tueatur poſſeſſorem plurium beneficiorum incompatibilium contra eum, qui contenta in ſecunda parte illius non adimpleuit. & nn ſeqq. vſq; in fin.*

53 *Regula de Annali non aduerſatur Decr. Trid. Conc. prohibentibus pluralitatem beneficiorũ. & n ſeqq.*

54 *Regula de Triennali inducta eſt in fauorẽ poſſeſſoris.*

55 *Et tribuit robur iuri inualido, & tuetur poſſeſſorem quoad omnes, num. 57.*

Regula de Annali inducta eſt in odium impetrantium, & exquirentium lites, n. 54.

56 *Nullum ius tribuit poſſeſſori, ſed tantum adimit ab impetrante.*

58 *Nec excludit omnes, ſed ſolum impetrantem, qui contenta in regula non adimpleuit.*

59 *Et illius beneficio vti poteſt poſſeſſor Execrabilis.*

1 DE MVLTA. Famoſũ eſt, & valde vtile in materia ſua, licet in aliquibus ſit alteratum ex iure nouiſſimo Concilij Tridentini. Et in ſumma hoc intendit, ſecundum Io. Andr. Butr. Abbatem, & omnes. Habens dignitatem, perſonatum, vel beneficium curatum, ſi ſecundum tale recipiat, vacat primum; quod ſi retinere contenderit, etiam ſecundo priuabitur. Et is, ad quem ſpectat prioris collatio, liberè illud confert ſtatimatque inſtitutus ſecundum recepit. Quod ſi infra ſex menſes non conferat, duplici pœna punitur. Cum ſublimibus tamen perſonis circa incompatibilium pluralitatem Papa diſpenſat. Diuiditur in tres partes principales. In prima ponitur Conſtitutionis cauſa. In ſecunda Conſtitutio. ibi, *Præſenti*. In tertia quędam proteſtatio, ibi, *Circa*. Prima pars pro Conſtitutionis cauſa Concilium Lateranen. repetit, & illius tranſgreſſionem ponit. Secũda verò ſubdiuiditur in ſex. Nam prima priuat habentem beneficium Curatum ipſo beneficio ſi ſecundum tale recipiat, Secunda ibi, *etſi fortè*: in contemptorem pœnam aggrauat, Tertia ibi, *Is quoq.* collatorem primi monet, vt conferat. Quarta ibi, *& ſi vltra*. eum punit ſi non cõferat. Quinta ibi, *Hoc idem*, ad perſonatus Conſtitut. prorogat, Sexta ibi, *Addentes*. addit de pluribus dignitatibus, aut perſonatibus etiam non Curatis in vna Eccleſia non habendis.

2 Nota primo ibi, *curam animarum habere annexam*, per receptionem ſecundi beneficij vacare primum ipſo iure, dummodo vtrumque ſit Curatum. Vnde à contrario ſenſu infertur vt ſi obtinens beneficium curatum recipiat non curatum, vel è conuerſo obtinens non curatum recipiat ſecundum curatum, non inducatur vacatio primi ipſo iure, licèt non curatum perſonalem reſidentiam requirat; vel aliàs ſit incompatibile; quia textus requirit vt primum beneficium ſit curatum ſicut ſecundum, vt patet ibi, *ſi prius tale*, & quamuis nonnulli contradicant, hoc tamen dictum eſt verius, & communius, vt inquit Abbas hic in 3. not. poſt Anchar. num. 10.

3 Hodie dic contra, quia ex Iure nouiſſimo Concilij Tridentini pœna huius Decretalis extenditur ad beneficia quomodolibet incompatibilia in c. 4. ſeſſ. 7. nam decretum illud generaliter loquitur de quibuscunque beneficijs incompatibilibus vigore quorumcunque canonum, nec ſe reſtringit ad hunc textum, quia dicit præſertim, vt obſeruat Rota deciſ. 483. n. 4. part. 1. diuerſ. Alphonſ. Hoicd. de incompatibil. Beneficior. c. 9. n. 5. Gonzal. ad regul. de menſ. gloſ. 15. n. 16. & Nicol. Garz. de benefic. part. 11. cap. 5. n. 80. dicens, ita eſſe indubitanter tenendum, & fuit aliàs reſolutum, vt ibi per eum, & mox dicetur, quidquid contra ſcripſerint Nauar. conſ. 17. incipien. An per adeptionem, de præben. & nonnulli alij apud Garz. loco citato. Plura autem beneficia ſimplicia ſi perſonalem reſidentiam requirant, vel ſi primum ſit ſufficiens, ſunt incompatibilia ex alio eiuſdem Concilij decreto, nempe ex cap. 17. ſeſſ. 24. vbi [ſtatutum eſt vt vnum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur. Quod quidem ſi ad vitam eius cui confertur honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri] Hæc ibi. Et conſequenter primum beneficium ſimplex ſi ſit ſufficiens per receptionem alterius ſimilis, & ſimiliter primum perſonalem reſidentiam requirens, licet non curatum, nec ſufficiens, per receptionem ſecundi ſimilis vacant ipſo iure, vt per

4 Rotam deciſ. 497. num. 1. par. 1. Recent. & ita ſæpius fuit reſponſum à Sac. Congregatione Cardinalium eiuſdem Concilij interpretum. Aliquando enim cenſuit, habẽti beneficium ſufficiens poſſe conferri aliud, ſed habita poſſeſſione ſecundi, va-

5 care primum ſufficiens. Et aliàs cenſ. eum, qui retinere pręſumit plura incompatibilia ratione reſidentię poſt Concilium, incidere in Decretum Concilij, ſeſſ. 7. cap. 4. Et iterum conſulta an in omnibus beneficijs reſidentiam requirentibus, aut aliàs quomodocumque incompatibilibus, etiamſi Canonicatus ſint, vel Portiones, inducatur vacatio ipſo iure primi per adeptionem ſecũdi pacifici poſſeſſi: reſpondit induci ex c. 4. ſeſſ. 7. & iuxta diſpoſitionem, c. De multa, de pręben.

6 Secundo nota ibi, *retinere contenderit*. Ad hoc vt recipiens ſecundum beneficium Curatum illo ſit priuandus, neceſſarium eſſe vt idem beneficium vna cum primo retinuerit vſque ad litis conteſtationem. Si enim ante deſtiterit retinere, non priuabitur vtroque ſecundum gloſſam ſecundam hic, quę ita intelligit verbum *contenderit*, ſcilicet vſque ad litem conteſtatam, & iudicium contentioſum. Ita enim eſt in alijs ſtatutis pœnalibus, vt l. Hoc amplius, ff. rem rat. haber. & l. Quamuis, ff. de in ius vocan. & ſic ponitur in c. Statuimus, 16. q. 1. & in hoc conſentiunt Vincen. Io. & Philipp. Sed contrariũ tenet Innoc. hic n. 2. in ver. Contenderit, verſ. Vel dic, cui adhęrent Abb. antiq. & Aegid. dicentes, ex ſola retentione eſſe priuandum, etiamſi quando incipit conueniri, velit dimittere & hoc duplici motiuo. Vnum eſt, quia ſatis manifeſta cauſa priuationis apparet ex quo non obtemperauit Canoni ſic pręcipienti. Alterum, quia furtum committit

in

In rebus prioris beneficij, quo ipſo iure priuatus eſt, c. Cum iamdudum, ſupra eod. & c. Dudum, il ſecundo, ſupra de elect. Hoſtien. verò num. 2. in ver. Alio, dicit hoc eſſe intelligendum, dummodo monitus per Iudicem dixerit ſe nolle dimittere, vel ſi hoc non fecerit infra tempus ſibi à iure aſſignatum, & allegat. c. Sicut, de cohabitat. Cleric. & mulier. & hoc dictum ſatis videtur æquum,
7 ſecundum Io. Andr. num. 17. Hodie hæc controuerſia ſublata eſt per Extrauag. Ioann. XXII. Execrabilis, de præben. vbi ſi ſecundum recipiens, primum, quo priuatus eſt, abſque moræ diſpendio verbo, & facto in manibus Ordinarij ſub teſtimonio publico non dimittat, priuatus eſt etiam ſecũdo, & inhabilis ad ſacros Ordines, & beneficia, vt ibi in §. Qui verò, vbi gloſ. exponit verba illa, *abſque moræ diſpendio*, ideſt, non expectata ſententia priuatoria facti, vel litis conteſtatione, & ita de prædictis opinionibus non eſt curandum, ſecũdum Io. Andr. hic num. 7. & d. num. 17. verſ. Hodie, Henric. Boic. col. 4. circa fin. verſ. Hodie verò, Anchar. in 4. not. Cardin. in vlt. quæſt. n. 9. Imol. num. 5. & Abb. num. 10. Quod nota pro intellectu Concilij Trident. in d. c. 4. ſeſſ. 7. in illis verbis, *ac ſimul retinere præſumpſerit*.

8 Tertiò nota ibi, *& alio ſpolietur*, per retentionẽ primi, & ſecundi beneficij Curati in terminis huius Conſtitutionis non induci priuationem ſecundi ipſo iure, ſed requiri vt priuetur à Iudice: ita enim intelligitur illud verbum *ſpolietur*, ſcilicet per ſententiam, ſecundum Innoc. num. 2. in verb. Contenderit.

Contrarium tamen videtur innuere Concilium Trid. in præalleg. c. 4. ſeſſ. 7. vbi cauetur vt retinens plura beneficia incompatibilia omnibus ipſo iure priuatus exiſtat iuxta diſpoſitionem Concilij Lateranen. de qua hic. Atque ita videtur ſupponere ex diſpoſitione huius textus induci priuationem vtriuſque beneficij ipſo iure. Et quamuis addat verba illa, *etiam præſentis Canonis vigore*. Fortè tamen hoc fecit, quia de iure poterat hoc in dubiũ reuocari propter illud verbum, *ſpolietur*. Vnde ad maiorem cautelam Concilium voluit inducere priuationem etiam ſui Canonis authoritate; quaſi dicat; ſunt ipſo iure priuati ex Concilio Lateranen. ſed nihilominus ſint priuati etiam vigore huius Canonis. Quidquid tamen ſit, hodie expeditum eſt, etiam ſecundum beneficium per retentionem ſimul cum primo vacare ipſo iure; & ſi non conſtitutionem Concilij Lateranen. certè opinionem Innocentij, & ſequacium eſſe correctam per Conſtitutionem Execrabilis, & Decretum d. c. 4. vt dictum eſt in præcedenti notab. n. 7.

9 Quarto nota ibi, *poſt receptionem alterius*. Primum beneficium Curatum non vacare ipſo iure per aſſecurationem alterius ſimilis, niſi poſt adeptam poſſeſſionem ſecundi: hoc enim importat illud verbum *receptionem*, ſcilicet corporalem, gloſ. hic in ver. Poſt receptionem, allegat c. Si quis iam tranſlatus, 21. q. 2. & notata in c. Cum in cunctis, §. Cùm verò, ſupra de elect. & in c. Si qui Epiſcopi 42. diſt. Idem Innoc. hic num. 4. in ver. Sex menſes, Hoſt. num. 1. in ver. Receperit, & n. 6. in ver. Receptionem, Anchar. nu. 3. Imol. num. 5. & Abb. num. 16. quia receptio ſecundi cum effectu eſt accipienda, cap. Relatum, de Cler. non reſid. l. 1. ff. quod quiſque iur. Hodie hoc eſt expreſſum in c. Licet Epiſcopus, de præben. lib. 6. & in Extrauag. Execrabilis, §. Qui verò, eod. tit.

10 Sed numquid hoc habeat locum ſi poſſeſſio ſecundi beneficij ſit litigioſa? Innoc. hic n. 2. verſ. Sed ſi habet poſſeſſionem, & fuſius num. 4. in ver. Sex menſes, tenet adhuc primum beneficium vacare ipſo iure, & poſſe ſtatim conferri, per d. c. Si quis iam tranſlatus, 21. q. 2. & c. Cum in cunctis, §. Cum verò, de elect. Nec obſtat quod ſecunda prouiſio, ex quo per ſententiam apparet inualida, non debeat tollere primam. Quoniam vt reſpondet Innoc. in culpa fuit, acceptando rem litigioſam, vel de hoc non bene diſquirendo, vt notatur in c. Noſtra, ſupra de reſcript. Sed eius opinio corrigitur hodie in d. c. Licet Epiſcopus, infra eod. lib. 6. vbi patet primum beneficium curatum poſt aſſecutionem ſecundi ſimilis conferri non poſſe, niſi prouiſus habuerit pacificam poſſeſſionem ſecundi, vel per eum ſteterit quominus haberet.

11 Quinimò ſecundum aliquos nec ſufficit poſſeſſio pacifica, niſi etiã habeat adminiſtrationem maioris partis rerum ſecundæ Eccleſiæ, arg. c. fin. de reſtit. ſpoliat. vt refert Innoc. hic num. 2. verſ. Quidam etiam dicunt, Hoſt. num. 6. & Io. Andr. n. 9. Tu dic ſufficere liberum exercitium curæ, vt notat gloſ. in c. Commiſſa, in verb. Pacificam, de elect. lib. 6. & Cardin. hic in §. Is quoque in 2. quæſt.

Et ex hoc notabiliter infero, vt beneficia promoti ad Epiſcopatum in partibus infidelium minimè vacent, cùm per eum non ſtet quominus poſſeſſionem Epiſcopatus aſſequatur; Staphil. tit. de qualit. & ſtat. benefic. §. Huiuſmodi autem, nu. 15. Mandoſ. reg. 26. Cancell. q. 4. num. 5. Burſat. conſ. 351. Nauarr. conſ. 14. num. 3. de elect. & alij apud Garz. de benefic. par. 11. cap. 6. num. 24.

12 Hæc regula, qua dictum eſt primum beneficium vacare ipſo iure adepta pacifica poſſeſſione ſecũdi incompatibilis, ampliatur primo vt procedat etiãſi recipiens ſecundum beneficium adhuc ſit infra tempora promotionis ad Ordines, ad præſcriptum c. Licet canon. de elect. lib. 6. quia nihilominus vacat primum adepta pacifica poſſeſſione ſecundi, nullo tempore prætextu ordinationis expectato, vt hic firmat Innoc. num. 1. verſ. Melius credimus, & Hoſt. num. 2. in ver. Receptionem.

Ampliatur ſecundo, vt procedat etiamſi obtinens primum beneficium vi occupet ſecundum, vel in eo ſe ſcienter intrudat: textus eſt in c. Eum qui infra eod. lib. 6. & hic notat Butr. num. 4. & Cardin. in 5. not.

Ampliatur tertiò, vt procedat etiam in eo, qui habet primum beneficiũ de iure, ſed non de facto, vt quia erat ſpoliatus: adhuc enim per receptionem ſecundi vacat primum, ſecundum Innoc. cui conſentiunt Cardin. num. 9. in 5. quæſt. & Butr. num. 17.

13 Ampliatur quartò, vt locum habeat etiam in Religioſis habentibus Prioratus, vel Eccleſias curatas, vt cap. Cum ſingula, infra eod. lib. 6. Quod procedit etiam in Prioratibus manualibus, Clem. Quia Regulares, cum ibi notatis in gloſſa antepenult. de ſupplen. neglig. Prælator. Cardin. hic n. 4. in 1. quæſt. & Butr. n. 13.

Ampliatur quintò, vt locum habeat etiam in eo, qui obtinet plura curata ex diſpẽſatione Apoſtolica: nam ſi pacificè aſſequatur aliud Curatum, vacabunt omnia priora, Clem. ſi plures, de præben. Caueat igitur ne vltimi vitietur collatio, vt ibi notatur in gloſ. antepenult. per cap. Ordinarij, in fin.

in fin. de offic. Ordinar. lib. 6. Cardinal. hic n. 8.
Ampliatur ſextò, vt multò magis vendicet ſibi
locum in eo, qui habet ius, ſeu expectatiuam ad
dignitatem, vel beneficium Curatum; nam ſi pa-
cificè aſſequatur aliud incompatibile cum primo,
fortius extinguitur illud ius ad rem, quam hic ex-
tinguatur ius in re, hic eſt caſus in Clem. Gratiæ,
& ibi omnes notant de reſcript.
14 Sed fallit eadem regula in Epiſcopatibus; non
enim per promotionem ad Epiſcopatum, & ade-
ptam poſſeſſionem vacant beneficia prius obtenta,
niſi poſt ſex menſes præfixos ad munus conſecra-
tionis ſuſcipiendum, c. Cum in Cunctis, §. Cum
verò, ſupra de elect. gloſſa hic in ver. Poſt rece-
ptionem, & Innoc. num. 1. verſ. Melius credimus,
reddens rationem diuerſitatis, quia electus, &
confirmatus in Epiſcopum, non eſt Epiſcopus niſi
ſit conſecratus. Sed electus ad dignitatem infe-
riorem, puta Archidiaconatum, ſtatim atque eſt
confirmatus, eſt verus Archidiaconus, & omnia
quæ pertinent ad dignitatem exercere valet: nec
poteſt contra eum excipi vt non fiat Archidiaco-
nus; licet excipi poſſit vt non ordinetur; quia eſt
criminoſus, arg. c. Conſtitutus, ſupra de appellat.
Et dictum Innoc. ſequuntur, licet rationem im-
pugnent Hoſt. n. 6. verſ. Hæc tamen ratio nō placet,
& Io. Andr. n. 18. Anchar. in 2. oppoſ. & Imol. n. 16.
Ratio tamen Innocentij placet Abbati, n. 12.
15 Item fallit ſupradicta Regula in quampluribus
caſibus, in quibus primum beneficium incompa-
tibile non vacat adepta poſſeſſione ſecundi, quos
ponit Vincentius in cap. Dudum, il 2. ſupra de
elect. & Io. Andr. hic n. 19. Cardin. in §. Is quoque
q. 11. Imol. n. 20. Abb. n. 13. & Io. de Anan. n. 5.
16 Quinto nota, ibi, *liberè conferat*, poſt adepta
pacificam poſſeſſionem ſecundi beneficij incom-
patibilis poſſe, ac debere Epiſcopum ſtatim con-
ferre primum, etiam irrequiſito poſſeſſore; hoc
enim importat verbum *liberè*, ideſt ſine monitio-
ne, vt hic per Io. Andr. num. 10. in verb. Liberè,
Henric. Boich. num. 19. verſ. Et nota quod dicit
textus, Butr. num. 29. Imola num. 6. Anchar. in 5.
not. Cardin. in §. Is quoque in 3. quæſt. Abb. n. 3.
& Io. de Anan. num. 8. & eſt expreſſum in d. cap.
Licet Epiſcopus, infra eod. lib. 6. Neque hoc eſt
ſpeciale in caſu iſto ex indulgentia huius Decre-
talis; imo obtinet etiam in alijs caſibus, in quibus
beneficium ipſo iure vacat, vt fuſè probat Innoc.
17 ſub num. 5. verſ. Quantum ad hoc. In poſſeſſio-
nem tamen illum, cui contulit, Epiſcopus non in-
ducet, niſi poſſeſſore prius vocato, vt eſt caſus in d.
c. Licet Epiſcopus, ſecundum Genſelin. & omnes;
& hic notat Io. Andr. d. num. 10. in ver. Liberè, &
Imol. d. num. 6.
18 Sextò nota in verſ. Si vltra ſex menſes conferre
diſtulerit; & ſigna duplicem pœnam, in quam in-
cidit Epiſcopus ad quem collatio pertinet, ſi in-
fra ſex menſes non conferat primum beneficium
19 vacans per receptionem ſecundi. Prima eſt, quia
deuoluitur ius conferendi ad proximum ſuperio-
rem. Secunda, quia tenetur tantundem ex ſuis
prouentibus aſſignare illi Eccleſiæ, cuius benefi-
cium diſtulit conferre, quātum ex fructibus ipſius
durante vacatione conſtiterit eſſe perceptum, vt
in littera. Et dic conſtiterit, ſcillicet facta fide co-
ram Iudice per iuramentum Rectoris Eccleſiæ, vel
Syndici, cum hoc intereſſe ſurgat ex delicto, vt no-
tatur in c. 1. ſupra quod met. cauſ. ſecundum Hoſt.
hic num. 7. in ver. Conſtiterit, & Io. Andr. nu. 12.
in eod. ver. Butr. num. 21. & Cardin. in §. Is quo-
20 que, in vlt. quæſt. Quod ſi Epiſcopus proprios pro-
uentus non habeat, aliter puniatur arbitrio Iudi-
cis, c. Illud, 15. q. 1. cap. Si res, 14. q. 6. & c. Sta-
tuimus, infra de Maledict. Hoſt. d. num. 7. & hoc
non ſolum propter negligētiam, ſed etiam propter
delictum, quo deprehenditur; quia differendo col-
lationem, præſumitur fauere detinenti, & vitium
eius palliare, ſecundum Hoſt. d. num. 7. in ver. Co-
gatur, Io. Andr. num. 11. in eod. ver. & Cardin. in
21 §. Is quoque, num. 1. Prædicti autem ſex menſes
computari debent à die, quo Epiſcopus ſciuit eum
recepiſſe ſecundum beneficium, & illius poſſeſſio-
nem pacificam habuiſſe, c. Quia diuerſitatem,
inſr. de conceſſ. præben. ſecundum Innoc. hic n. 4.
in ver. Sex menſes, Hoſt. n. 6. in eod. ver. & in ver.
Diſtulerit, & Io. Andr. num. 10. in ver. Sex menſes,
& num. 11. Anchar. n. 5. Butr. num. 19. Cardin. in
§. Is quoque, in 4. & 5. quęſt.
22 Septimò nota ibi, *hoc idē in Perſonatibus*, hanc
Conſtitutionem, & illius pœnam habere locum nō
tantum in beneficijs curam animarum habenti-
bus, ſed etiam in Perſonatibus diuerſarum Eccle-
ſiarum non curatis, ſecundum opinionem Hoſt.
num. 7. in verb. Hoc idem, qui ita intelligit hanc
litteram, ductus hoc fundamento, quia cum textus
in principio generaliter diſpoſuerit de beneficijs
curam animarum habentibus, in diſpoſitione illa
vtique erant comprehenſi etiam perſonatus cura-
ti. Vnde ſuperuacaneum fuiſſet poſtea decernere
idem eſſe obſeruandum in perſonatibus curatis,
& conſequenter ille verſiculus, Hoc idem, intelligi
debet de perſonatibus curam animarum non ha-
bentibus, cum de curatis iam hoc ſtatutum fuiſ-
ſet. Idem tenet gloſſa hic in ver. Eccleſia, Dum
dicit idem eſſe iudicium de perſonatibus curatis,
& non curatis, & Cardin. in §. Hoc idem, in 1. q.
Imol. num. 8. Abb. num. 4. & Io. de Anan. nu. 19.
Verum Innocentius num. 4. in ver. Hoc idem, te-
net contrarium, ſentiens hanc litteram eſſe intel-
ligendam de perſonatibus curatis, vt ſic verba
illa, *curam animarum habens annexam*, quæ ha-
bentur in principio text. qualificent etiam perſo-
natus, de quibus agitur infra in eod. verſ. Hoc
idem, quaſi dicat, quod ſtatutum eſt in genere
de beneficijs habentibus curam animarū, vt ipſo
iure vacet primum recepto ſecundo ſimili, idem
in ſpecie ſtatuimus in perſonatibus diuerſarum
Eccleſiarum ſimiliter curam animarum habenti-
bus. Et hic intellectus magis conſonat litteræ;
quia ſtatim additur in eadem Eccleſia plures di-
gnitates, vel perſonatus haberi non poſſint etiāſi
curam non habeant animarum, vt in verſ. Adden-
tes. Ergo præcedens diſpoſitio intelligi debet de
perſonatibus diuerſarum Eccleſiarum, qui curam
animarum habent annexam; alioquin textus ni-
hil adderet: nam prohibita pluralitate perſona-
tuum in diuerſis Eccleſijs multò magis intellige-
batur prohibita pluralitas in eadem Eccleſia, ſe-
cundum ea, quæ leguntur, & notantur in cap. Lit-
23 teras, infra de conceſſ. præben. Vnde videmus di-
ſpenſatum ad plures dignitates non cenſeri diſpen-
ſatum ad plures dignitates in eadem Eccleſia, niſi
hoc exprimatur, vt poſt Aegidium hic tenet Io.
Andr. num. 13. Anchar. num. 7. Imol. n. 8. & com-
muniter Doctores, vt Abbas teſtatur n. 4. Quin-
imo magis abhorrent iura, vt quis habeat duas

Præbendas in vna Eccleſia, quàm duo beneficia Curata in diuerſis Eccleſijs, vt probat gloſſa vltima in Clem. fin. de Præbend. & cum opinione Innoc. videtur tranſire Ioan. Andr. num. 12.

24 Fatetur tamen Innoc. plures perſonatus non curatos etiam in diuerſis Eccleſijs obtineri non poſſe, & abſque diſpenſatione retineri, licet Epiſcopus poſſit ſuper hoc diſpenſare. Nec obſtat cap. Dudum, il ſecondo, ſupra de elect. quia non dicit non poſſe diſpenſari, ſed peccare eum, qui tenet plures perſonatus non curatos abſque diſpenſatione; vel ibi eſt allegatio ſecundum Innoc. & Ioan. Andr. vbi ſupra. Contrarium firmat Cardin. hic in §. Hoc idem in 3. quæſt.

25 Tu dic has controuerſias hodie terminatas eſſe; quia pœna huius cap. ampliata eſt à Concil. Trid. in cap. 4. ſeſſ. 7. ad beneficia ex quouis capite incompatibilia, vt dixi ſupra in 1. not. n. 3. Plures autem perſonatus etiam non curati, & in diuerſis Eccleſijs, eſto non comprehendantur in hac Conſtitutione; tamen nemo negat quin ſint incõpatibiles, quia de hoc ſunt iura clara in c. Ad hæc, ſupra eodem, in cap. Quia nonnulli, de cler. non reſid. & in cap. 1. de conſuetud. lib. 6. cum ſuis concord. Præſertim ſi ſint in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſijs; quia tunc perſonalem reſidentiam requirunt ex Concilio Tridentino cap. 12. ſeſſ. 24. Ac proinde ſunt incompatibiles, etiam ex capite reſidentiæ, tam de iure communi, vt per Cardin. conſ. 3. incip. Circa elucidationem, & Abb. in c. Cum iamdudum, num. 7. verſ. Circa primum, ſupra eodem, quam ex alio ipſius Concilij decreto, nempe ex cap. 17. ſeſſ. 24. & per conſequens primus perſonatus vacat ipſo iure per aſſecutionem pacificam ſecundi; & per retentionem amborum vacat vtrumque ex d. cap. 4. ſeſſ. 7. & ita decidit Rota deciſ. 497. num. 1. part. 1. Recent. Vnde corrigitur prædicta opinio Innocentij, & approbatur opinio Hoſtienſis. Nec Epiſcopus contra decretũ illud Conciliare diſpenſare poteſt, vt dixi in prædictâ Decretali Cum iamdudum, in 2. quæſt. Quod eſt ſecundum opinionem Cardinalis in d. §. Hoc idem, in 3. quæſt.

26 Octauò nota in verſ. Addentes, textum expreſſum, quod plures dignitates, vel perſonatus in eadem Eccleſia haberi non poſſunt, licet curam non habeant animarum, vt in litera, & notat Butr.
27 num. 6. & Anchar. num. 7. Textus tamen nihil repetit de pœna; vnde Ioan. tenet recipientem ſecundam dignitatem non curatam in eadem Eccleſia non perdere primam ipſo iure, arg. l. Interpretatione, ff. de pœn. Sed oppoſitum cenſet Tancred. quia idem iuris eſt de Dignitatibus, ſeu Perſonatibus, & Parochialibus, vt cap. Dudum, il ſecondo de elect. Et quod præmiſſum eſt, multoties intelligitur repetitum, l. Titia, §. 1. ff. de ver. obligat. & cap. Apoſtolus, 32. quæſt. 7. Quod verius eſt ſecundum Hoſtien. & Cardin. in §. Hoc
28 idem in 2. quæſt. & Butr. n. 33. Sed hodie ſublata eſt hæc dubitatio, quia, vt dixi in præcedenti notab. in fin. ex decreto Concilij Tridentini cap. 4. ſeſſ. 7. pœna huius conſtitutionis extenditur ad omnia beneficia qualitercumque incompatibilia, & ſic ad Dignitates non curatas in eadem Eccleſia, quæ abſque dubio ſunt incompatibiles, vt hic patet in eodem verſ. Addentes, & in cap. Ad hæc, ſupra eodem, vbi eſt caſus.

29 Nonò nota ibi, *Dignitates, aut Perſonatus*. Aliud eſſe Dignitatem, aliud Perſonatum, vt ex hac litera colligit Ioan. Andr. num. 13. & concordant alia iura per eum allegata. De hoc ſcripſi plenè in d. c. Ad hæc, ſupra eodem. Dic vt ibi.

30 Vltimò nota ibi; *Circa ſublimes, & litteratas perſonas*, Sedem apoſtolicam poſſe diſpenſare propter prærogatiuam perſonarum ad plures dignitates, & beneficia etiam curam animarum habentia, vt hic eſt expreſſum, & fusè comprobat, & ab obiectis tuetur Ioan. Andr. num. 14. & copula *&* reſoluitur in diſiunctiuam, ſcilicet, ſecundum eum num. 13. in fin. in hoc inſtandum non
31 ſit, cum agatur de poteſtate Papæ. Solet autem in huiuſmodi diſpenſatione, vt idem refert n. 14. dari talis forma, videlicet, [Apoſtolicæ Sedis benignitas ſic merita perſonarum prouida deliberatione diſcernit, vt eos, qui litterarum ſcientia, morum, ac generis nobilitate præcellunt, fauoris gratia efferat amplioris, & maioribus ſtudeat beneficijs honorare, quia non indignè tunc vni, quod ſufficeret pluribus, ſpeciali prouiſione conceditur, cum circa dona virtutum ſolus obtinere dignoſcitur, quod diuiſum in pluribus inuenitur. Hinc eſt, &c.] Aduerte tamen, quia tex. non dicit ſimpliciter diſpenſandum cum ſublimibus, & litteratis; ſed addit verba illa, *cum ratio poſtulauerit*, vt obſeruant Ioan. Andr. d. n. 14. & Cardin. in §. Circa, num. 3. per hoc innuens in diſpenſatione ad plura beneficia curam animarum habentia principale obiectum eſſe debere bonum publicum ſpirituale, vt fusè probaui in cap. Dudum, il ſecondo, à num. 20. ſupra de elect.

32 In gloſſa finali nota ad plura curata ob prærogatiuam perſonarum Epiſcopos non poſſe diſpenſare, vt gloſſa firmat. Nam cum textus dicat, per Sedem Apoſtolicam diſpenſari poſſe, per hoc innuit hanc facultatem inferioribus non competere;
33 & quamuis Petr. de Samps. Abb. Antiq. Hoſt. hic num. 13. in ver. Honorandæ, & fuſiùs num. 14. & ſeq. & Abb. Siculus num. 19. diſtinguat triplicem cauſam, quę diſpenſationem inducit, videlicet vrgentem Eccleſiarum neceſſitatem, euidentem vtilitatem, & prærogatiuam perſonæ, & in tertio tantum caſu diſpenſationem eſſe Sedi Apoſtolicæ reſeruatam, & correctum eſſe c. Sanctorum 70. diſt. In primo autem, & ſecundo caſu etiam Epiſcopos poſſe diſpenſare iuxta tex. in d. cap. Sanctorum. Tamen contrariam opinionem ſeruat Curia, vt idemmet Hoſt. fatetur, Ioan. Andr. n. 21. verſ. Patentur. Imol. num. 28. & Anchar. in 3. oppoſ. Adeo vt etiam Legatus de latere cenſeatur excluſus, prout ſeruari atteſtantur Ioan. Andr. & Anchar. Et eſt verior, & communior ſententia, vt ſcripſi plenè in d. cap. Dudum il ſecondo, à n. 14. de elect. Rurſus & ſi Abbas in c. Extirpandæ, §. Qui vero n. 38. verſ. Et pro tanto, infra eodem, diſtinguat inter diſpenſationem, quę fit principaliter ob vtilitatem Eccleſiæ; ſecundariò autem ob prærogatiuam perſonæ; & inter illam, quæ fit principaliter ob prærogatiuam perſonę, ſecundario autem ob vtilitatem Eccleſiæ; vt in primo caſu Epiſcopi diſpenſare valeant, non autem in ſecundo: Hanc tamen diſtinctionem latiſſimè confutaui in prædicta Decretali Dudum, à num. 20. vſque in fin.

34 QVAERO, Vtrum beneficia habitu tantùm curata debeant regulari, & conferri vt curata, an verò vt ſimplicia, & ſignanter an comprehendan-

tur in

tur in hac Conſtitutione Concilij Generalis.

Ad partem affirmatiuam inducitur 1. textus in l.Foramen, ff.de ſeruit. vrban.prædior. vbi dicitur: Licet aqua cadens de cælo non cadat aſſiduè, quia tamen eſt apta cadere,exiſtimatur perpetuò cade-
35 re. Ad idem quod notatur per Io. Andr.in c.Per venerabilem, num.infra,Qui filij ſint legitimi, vbi ait: [Si cauſa delegatur vni Epiſcopo, & vnus habet habitu Epiſcopatum, alius habet exercitium, & poſſeſſionem; ille erit iudex, qui habet habitu Epiſcopatum.]

36 Secundò,Ad hoc vtEccleſia cēſeatur Parochialis, non attenditur exiſtentia actus, ſed authoritas ſuperioris,qui eam conſtituit Parochialem,c.Nullus omnino 16. quæſt.7. & hic notat Io.Calder.Sic
37 etiam Epiſcopus nullius Eccleſiæ dicitur, c. 2. de translat. Epiſcop. Et ideo ſi homines reuerterentur ad Eccleſiam non eſſet opus auctoritate ſuperioris, vt efficeretur Parochialis, ſed potentia reducta ad actum reponit rem in primo ſtatu, l. Si vnus, §. Pactus ne peteret, ibi, *in priſtinam naturam rediit*, ff. de pact. Et ita ſcripſit Bald.in l.Cunctos populos, col.2.num.18.verſ.Tertiò quia,ſicut dicimus, C. de Summ. Trinit.

Tertiò, Ex varietate facti non debet immutari ius curæ quod non dependet à facto, ſed ab ipſo ſuperiore tribuente tale ius d.c.Nullus 16. q. 7. Et quamuis Rector de facto non exerceat curam, tamen dicitur habere ius curę. & quacunque hora Parochiani reuerterentur, poſſet eam curā exercere, & quaſi iure poſtliminij ſtatum ſuum recuperaret, ex quo de illo aliter nōn eſt actum, c. In prima actione 16.q.3.ad hoc c. Quia diligentia de elect. lib.6. & c. Ab exordio, 35. diſt. alioquin ſi ponderaretur exercitium, ſequerētur vt tempore nocturno, vel etiam diurno quando de facto cura non exercetur, deſineret Eccleſia eſſe curata, quod eſſet abſurdum; & ita per hanc rationem concludit Cardin. hic in 3. quæſt. & in Clem.vn.in 21. quæſt. de offic. Vicar.

Quartò, Diſpoſitio huius cap.habet locum etiā in acceptatione beneficij habitu tantum curati,vt hic firmant Innoc. Abb. Antiq. Io. de Lignan. & Calderin. cum quibus reſident. Petr.de Anchar.in 2. not. & Io.de Imol. n.33. verſ. Tangit.Io.Andr. & dicit eſſe verius Cardin.in 3. quæſt. ne ſcilicet Eccleſia ſine culpa perdat iura ſua, quod regulariter non contingit, c. Sine culpa de reg.iur. lib.6. & idem videtur velle Speculator de legat. §. Dicendum reſtat, circa medium,verſ. Sed quia,Et facit quod not.gloſ. & Doctores in cap. Statutum,in fin.de lect. lib.6.& Thom.Fachol.dub.25.incipien. Aliud factum, Cęterum his non obſtantibus videtur verior contraria opinio.

38 Primò,per Gloſſam ordin. in proprijs terminis in cap. Licet Canon.in ver.Parochialis,ad fin. de elect. lib.6 quæ decidit illum textum, quo irritatur collatio Eccleſiæ Parochialis facta minori viginti quinque annis non habere locum in Eccleſijs, quę olim habuerunt Parochianos, ſed nunc habere deſierunt; quia deficientibus perſonis,deficit eſſe collegium, vt ibi per eam. Idem tenet ibi Io.Monach. n.2. & fuſius Io. de Imol.Et quamuis hic Doctor ibi in 3. col.reaſſumat longam diſtinctionem Butrij in procem. Clementinarum,ad ſciendum quando ſufficiat aliquid eſſe habitu tantum: tamen ſi accuratè expendantur membra diſtinctionis, manifeſtè approbat gloſſam ibi, & cōſequenter *caſum noſtrum*. Nam in verſ. Tertio caſu, dicit: Vbi actus deficit in re, & non in ſpe:tūc ſufficit habitus, vt procedat quod dictum eſt in d.cap.De multa,in quo tamen communis opinio eſt in contrarium, vt ibi dicam. Sed ad propoſitum noſtrum ſubdit paulo poſt: Hoc eſt verum niſi exprimat verba notantia actum, & ita poteſt procedere gloſſa ibi, quia textus requirit qualitatem ætatis, & Sacerdotij, vt curam gregis gerat; ſed vbi non eſt actus, & facultas exercendi Curam, ceſſat illa Conſtitutio, & ita etiam dicit tenere Paulum in Clem. 1. de offic. Vicar.

Secundò, adducitur quod notat Butr. hic n. 9. vbi dicit cōmunem opinionem eſſe quod hic textus non procedat in Curatis habitu tantum; quia iura in hac materia ponderant periculum animarum, quod ceſſat in carentibus exercitio Curæ. Si igitur teſte tāto Canoniſta hęc eſt communis opinio: ergo & ſequenda, cap. In Canonicis 19.diſt. Io. Andr.& alij in cap. 1. De conſtitut. cum concord. Et communem eſſe patet, quia illam tenent Hoſtien. Butr.& Imol. in c. Quia nonnulli,de Cler. non reſident. & Imol. poſt Paul. in Clem. 1. in 5. col.de offic. Vicar. & Feder. de Sen. conſ.80. incipien.Factum eſt tale ad fin. de quo meminit Card. hic num.3. in verſ. Tertiò quæro. Idem Marian. Socin.col. 92. dicens: Ratio prohibitionis, c. De multa, fuit actuale exercitium, & per conſequens deſeruiendi vtrique Eccleſiæ. Quę ratio ceſſat in Eccleſia Curata habitu tantum. Vnde Clem.1. de offic. Vicar. loquitur de habentibus actu; & cū hæc conſtitutio ſit pœnalis, non eſt extendenda, vt latiùs per eum. Et idem tenent alij quampluri-mi, quos citaui in cap. Extirpandæ, §. Qui verò num. 42. infr.eod.

39 Tertiò, Adducitur quod notat Bald.in l. Si mater, C. ne de ſtat. defunctor. vbi arg.illius gloſſæ quando beneficium fuit aliquando Curatum, poſtea verò fuit rectum ſine Cura, vt ipſe ait, habetur pro non curato; quia præſens vltimus ſtatus attenditur, per l.Mala, §. Sed ſi alimenta, ff. de alimen. & cibar. legat. vbi relictis alimentis conſuetis, ſi diuerſimodè præſtita fuerint, attenditur vltimus ſtylus temporis mortis teſtatoris. Ad idē
40 quod notat Rota in Antiq.ſub tit. de probat. deciſ. 19. vbi dicit, ſatis eſſe probare vltimum ſtatum beneficij,vt concludatur in materia,c.Cum de beneficio, de præben.lib.6. Vnde ſufficit probare, vt in decem proximis annis beneficium fuerit rectum per ſęculares Clericos, niſi contrarium
41 probetur. Ad idem quod notat Rota de Præben. deciſ. 60. in Antiq. dicens, Si impetretur gratia ad Curatum, venit illud, quod tempore vacationis eſt Curatum, licet antea eſſet ſimplex: & in conſideranda taxa inſpicitur tempus præſens, non præteritum; inducit notata per gloſ. & DD. in Clem.fin.de reſcript. & alia plura, quæ faciunt ad propoſitum. Ad idem ſolemnis diſputatio Calder. quæ incipit, *Impetrauit Clericus*, vbi concludit, inſpiciendum eſſe præſentem ſtatum beneficij vt cognoſcatur an cadat ſub gratia. De quo meminit, Anchar.in repet. Clem. 1. in 18.col. nu.83.
42 verſ.Quid ergo ſi mutetur de conceſſ. præben. Nec obſtat, cap. Si eo tempore de reſcript. lib. 6. quia ibi Impetrans erat inhabilis, & ſic cum gratia fuerit ſubreptitia, & per conſequens nulla, ex ſuperueniente cauſa confirmari non potuit,per regulam ſexti,non firmatur: nam in conſideranda habilita-

te, vel inhabilitate impetrantis attendimus tempus gratiæ, cap. Dudum, il primo cum gloſ. in ver. Electionis tempore, de elect. ſecundum Rotã vbi ſupra, & poſt Oldrad. optimè Declarat Ioan. de Imol. in Clem. fin. in penult. col. de reſcript.

Quartò, affertur deciſio Anchar. in c. 1. ſub. n. 4. verſ. Item nota, de conſuet. lib. 6. vbi firmat, quod ſi vnum beneficium denominatur Plebs, non tamen habet Parochianos, vel Collegium, licet habeat Capellas ſub ſe, & fructus Plebaniæ, non dicitur Dignitas ad hoc vt impediat habere aliud Curatum; & refert ita conſuluiſſe Feder. de Sen. conſ. 80. incip. Factum tale eſt, Legatus de latere, 43 & idem tenet Aegidius Bellam. in d. c. Licet Canon. in 5. col. verſ. Primo quæritur, vbi per tres columnas ſolemniter hinc inde arguens concludit iura loquentia de Beneficio Curato non habere locum in beneficio habente curam habitu tãtũ, non actu, niſi ſit ſpes vt Parochiani de proximo reuertantur quod fuſius reaſſumit in Clem. 1. in 1. col. de offic. Vicar. addens aliam limitationem, videlicet niſi Parochia habeat territorium, & diſtinguatur per limites, infra quos conſueuerint homines habitare; quia licet hodie non habitent, eſt Curata, niſi homines receſſiſſent, & haberent animum redeundi, & eſſet ſpes de reditu eorum. Idẽ Io. de Anan. hic num. 4. dicens, hanc quęſtionem decidi per gloſſam in l. Vſufructus, ff. Quibus modis vſufructus amittatur, quia ſi Parochiani receſſerunt animo redeundi, habet locum hoc cap. Per l. Nihil, ff. de capt. non enim dicitur receſſiſſe qui 44 animum redeundi habet; aliàs ſecus facit, quod notat Bald. in proœmio Decretalium dicens Eccleſiam non dici Curatam, quando non eſt ſpes reparationis, licet olim fuerit Curata. Secus ſi eſt ſpes reparationis. Confert etiam quod notat idem Bald. in l. Non ambigitur, n. 3. verſ. In contrarium, ff. de legib dicens Eccleſiam Collegiatam non dici hodie Collegiatam ſi per deſuetudinem deſijt eſſe talis. Idem Francus in d. c. Licet Canon. in 2. col. affirmans indiſtinctè cum gloſ. 1. in caſu illius cap. Non ſufficere habitum ſine actu. Idem Anchar. in 11. col. licet nihil firmet; ſicut nec Io. Andr. tamen Anchar. ait pro opinione prædicta multum vrgere hanc rationem, quia textus dicit, *vt curam Gregis ſibi crediti gerat*, quæ verba non applicantur niſi Curato actu. Cum prędictis eſt Abb. hic in fin. quia in pœnalibus verba debent capi cum effectu; & ſic mentio de Curato intelligitur de Curato actu. Et quamuis Gemin. in 45 proœm. Decretalium in 11. col. dicat, vbi in diſpoſitione apponuntur verba, quæ denotant actum, non ſufficere habitum, allegando gloſ. in d. c. Licet Canon. & ſic videatur tranſire cum prædictis, licet in ſua magiſtrali diſtinctione, quam ponit in c. Licet canon. non videatur determinare aliquid in propoſito: tamen in illa diſtinctione in verſ. Quarto caſu, expreſsè approbat gloſſam ibi, *quia textus notat curam animarum Gregis illi commiſſi*, & ſic videtur gratia expectatiua ad beneficia ſimplicia comprehendere ea, quæ habent curam animarum ſolo habitu ſine Parochia habente limites, & ſine probabili ſpe reuerſionis incolarum. Et per hoc facit doctrina Lapi, quam ſequitur idem Ge- 46 min. in c. Deliberatione in fin. de offic. deleg. lib. 6. quod licèt in diſpoſitione iuris facta mentione alicuius ſubiecti ſufficiat vt illud ſubiectũ habeat qualitates ſuas habitu tantum; tamen ſecundum eum in diſpoſitione hominis, quę ſtrictiùs interpretatur ad hoc, vt aliquid comprehendatur ſub ea, requiritur vt habeat qualitates ſuas habitu, & actu. Et ideo Legatus habens facultates reſeruandi Collegiatas, non reſeruat Collegiatas habitu, & non actu, ſecundum eos; ſic in propoſito habens expectatiuam ad ſimplicia, intelligitur excluſus à contrario ſenſu à Curatis habitu, & non actu. Vnde de habente curam, habitu tantum concedens gratiam non cogitauit; quia facta à contrario ſenſu mentione quaſi expreſſa Curati, intelligitur de Curatis actu. Atque ita ſolus habitus Curæ non excludit eum quin in gratia ſua comprehendatur, ex quo in diſpoſitione hominis requiritur habitus, & actus. Inducitur etiam deciſio Baldi clara in l. Sed & milites, §. fin. ff. de excuſat. tutor. vbi ſcripſit non dari Parochialem Eccleſiam, niſi habeat populum actu, & exercitio. Similiter dicit idem, Bald. in l. Siqui, §. fin. ff. de excuſat. tutor. non dari Eccleſiam Curatam, quæ habet curam nomine, & habitu, ſed non re. Sentit idem Imol. in Clem. In pleriſque in 3. col. verſ. Vlterius quærit de elect. volens, vt ſi homines receſſerint animo non reuertendi, Eccleſia deſinat eſſe Parochialis, facit l. Si vſusfruct. ff. quibus mod. vſufruct. amittat. vbi ſi ciuitas cui legatur vſufructus, eſt paſſa aratrum, non eſt amplius ciuitas, nec debetur legatum.

Ad primam oppoſitionem d. l. Foramen reſpõdet Hoſtien. hic procedere in cauſa naturali. At nos verſamur in cauſa accidentali, ſicut eſt habere, & non habere Parochianos, quod venit ex accidenti. Eodem modo reſpondent in d. c. Licet, canon. de elect. lib. 6. Io. Monach. n. 2. & Io. Andr. num. 6. in gloſ. Sed numquid.

Ad ſecundum reſpondetur per defectum hominum non extingui habitum Curæ, quia ab ipſis non fuit creatus, ſed tamen extingui actum, quod ſufficit vt beneficia nõ veniãt appellatione Curati.

47 Ad tertium datur eadem reſponſio. Non obſtat abſurdum Cardinalis, quia actus momentanei, quibus non exercetur cura, non faciunt, vt Rector dicatur continuè habere curam, & indefinẽter; quia ſufficit habere temporibus congruis, licet cum interpellatione, vt ſunt plurimæ gloſſæ in Decretalibus allegatis per Butr. in proœm. Decretal. §. Rex Pacificus, ad fin. & ibi per DD. Ludouic. Romanum, & alios in l. 1. ff. ſolut. matr. Sed hic non eſt interpellatio momentanea, ſed totalis extinctio quoad omnes actus, licet poſſibile ſit, vt aliquando reuiuiſcat exercitium; & tunc erit Curata habitu, & actu; non autem nunc.

Ad hanc quæſtionem vide quod ſcripſi in c. Extirpandæ, §. Qui verò infra eodem in hoc ipſo articulo, an Parochialis habitu tantum Curata reguletur vti beneficium ſimplex; an verò retineat primæuam naturam Parochialis quoad reſidentiam, & incompatibilitatem, à num. 40. vſque in fin. Et vide diſtinctionem, quam ad conciliandas opiniones ibi poſui, num. 43. ſecundum ſtylum Cancellariæ, & decretum Gregorij XIII.

48 2. QVAERO, An præſumpta diſpenſatio, in qua fundatur regula de Triennali, locum habeat contra decreta Concilij Trid. c. 4. ſeſſ. 7. c. 17. ſeſſ. 24. Et cap. 15. ſeſſ. 25. itaut poſſidentes beneficia contra diſpoſitionem dictorum Decretorum ex tali præſumpta diſpenſatione quam poſſeſſionem tueri valeant.

Re-

Reſpondendum videtur nec præſumptam diſpē-
ſationem locum habere, nec tali poſſeſsione quem
tueri ſe poſſe.

Primò, quia præſumpta illa diſpenſatio ſuper
pluralitate Beneficiorū deducta ex pacifica trien-
nali poſſeſſione prouenit ab allegatione diſpenſa-
tionis ex illo triennio inductæ, quæ præſcriptio dat
præſumptiuè titulum coloratum, ſicut alias, de-
cennalis poſſeſſio eumdem operatur effectum alle-
gata, licet non probata aliqua cauſa ad coloran-
dum titulum, vt per Cardinalem in c. Cum noſtris,
de conceſſ. præben. Felin. in c. Sicut, num. 31. de
re iudic. & in c. Licet Heli. de Simon. At Conci-
lium expreſsè tollit quoſcunq; titulos cuiuſcumq;
nominis exiſtant, vt vniones ad vitam, & Com-
mendas, alioſque contra formam huius cap. ob-
tentos; vt in c. 4. ſeſſ. 7. quod verbum *quoſcumque*,
nullā reſtrictionem patitur, & nihil excludit, c. So-
litæ, in fin. in ver. Quodcumque ligaueris, de ma-
ior. & obedien. Alciat. conſ. 30. num. 3. Mandoſ. ad
Roman. conſ. 31. num. 2. & ſeq. Ergo & hic titulus
præſumptiuus ſublatus cenſebitur.

Deinde hæc præſumptio diſpenſationis oritur
ex alia præſumptione viſitationis Epiſcopi; nempe
quod non præſumatur Epiſcopus viſitando Diœ-
ceſim permiſiſſe quem tot beneficia ſine diſpen-
ſatione retinere ad cap. Ordinarij, de offic. Ordi-
nar. lib. 6. & notat Abb. in c. Illud, num. 8. de præ-
ſumpt. & Rot. deciſ. 255. num. 4. part. 7. Recent. Et
tamen certum eſt de iure non admitti præſumptio-
nes ex alia præſumptione, ſeu quod duo ſpecialia
ſimul concurrant, l. fin. C. de dot. promiſ. cum vul-
gar. de communi, Caſtill. conſ. 4. num. 14. in fin.

Tertiò, Canon Concilij Trientini dum innouat
hanc Conſtitutionem, vtique à prohibitione, & re-
gula excipit ſublimes, & litteratos in c. Exceptos,
cum quibus ſolum per Sedem Apoſtolicam, vel
Summum Pontificem diſpenſatur, vt hic not. gloſſ.
& DD. & dictum eſt, ſupra num. 32. Ergo cęteros
caſus omnes, & formas ſub regula includit, vulg.
l. Nam quod liquidæ, §. fin. ff. de pœnu legat. Id-
que ea præcipuè ratione, quia tenentes Execra-
bilem defendi per dictam regulam de triennali eo
quod præſumatur titulus, & diſpenſatio, (etſi in-
ter Scribentes valde dubia controuerſia exiſtat)
principaliter fundant eorum ſententiam, eo quia
regula de triennali ſolùm excipit duos caſus, ſi-
moniaci, & intruſi, neque alios; & Execrabilem
includit, & per Ludou. Gomez, in d. reg. de Trien-
nali, quæſt. 10. nu. 11. & 12. & ſeq. Ergo pari iure
Concilium Tridentinum cum approbet vnicam
formam huius Decretalis in odium definientium,
& impetrantium plura beneficia, hunc titulum di-
ſpenſationis præſumptæ ſine dubio ſuſtuliſſe arbi-
trabimur.

49 Quartò, tollūtur ex verbis expreſſis diſpenſatio-
nes quæcumq; in d. c. 17. & c. 15. Si igitur tolluntur
diſpenſationes veræ, & propriæ à Papa impetratæ,
& denuò impetrandæ, quanto magis hæ fictæ, &
præſumptæ ſublatæ erunt, c. Ex parte, il 3. de de-
50 cim. Quippe præſumptio, ſeu fictio non debet eſſe
maioris efficaciæ, imo minoris, quam veritas, &
naturalis actus, Bald. in l. 4. nu. 2. C. ad Velleian.
nec tacitum maioris virtutis, quam expreſſum,
c. Conſtitutionem, de reg. lib. 6. & reg. expreſſa
nocent.

51 Demum propoſito ſupraſcripto dubio, die 28.
Ianuarij 1587. S. Congregatio Concilij cenſ. non
habere locum contra citata Trid. Concilij Decre-
ta, qua deciſione ad Sanctiſſimum relata, Sancti-
tas ſua reſpondit rectè Congregationem cenſuiſſe,
atque ita exequendum eſſe. Ratio deciſionis ea
potiſſimum fuit, quia cum Papa hodie non con-
ſueuerit diſpenſare in inſolitis, non eſt præſumen-
da diſpenſatio, Pur. deciſ. 139. lib. 3.

52 3. QVAERO, an poſſeſſor plurium benefi-
ciorum incompatibilium poſſit ſe tueri regula de
Annali contra eum, qui contenta in 2. parte illius
non adimpleuit.

Iam S. Congregatio Concilij declarauit præ-
ſumptam diſpenſationem, in qua fundatur regula
de Triennali, non habere locum contra Decreta
Concilij Tridentini, c. 4. ſeſſ. 7. c. 17. ſeſſ. 24. & c. 15.
ſeſſ. 25. nec poſsidentes beneficia contra diſpoſi-
tionem dictorum Decretorum ex tali præſumpta
diſpenſatione ſuā poſſeſſionem tueri poſſe, vt pro-
ximè dictum eſt. Nunc poſita huiuſmodi deci-
ſione quæritur an ſaltem tueri ſe poſſint regula de
Annali.

53 Videtur reſpondendum, poſſe; nam regula de
Annali non aduerſatur Decretis Tridentini Conc.
prohibentibus pluralitatem beneficiorum, nec
fouet obtinentem incompatibilia, quemadmo-
dum illa de Triennali.

54 Primò, quia regula de Triennali inducta eſt in
fauorem poſſeſsoris; regula autem de Annali in
odium impetrantium, & exquirentium lites, vt ha-
betur in principio regulæ, & conſiderat Sarnen. ſu-
per ead. regula, quæſt. 52. verſ. Pro qua opinione.
Quint. Mand. ibid. quæſt. 3. num. 2. & eſt deciſio
Caſſadori 14. ſuper regulis, num. 2.

55 Secundò, quia regula de Triennali tribuit ro-
bur iuri inualido, Sarnen. in regula de Triennali
56 in princ. verſ. Nec mirandum. Et ita ſi tueretur
poſſidentem incompatibilia, validaret ius nullum,
& à Concilio improbatum. At regula de Annali
non reddit validum ius illius, qui poſſidet, nec ei
quidquid tribuit, ſed tantum adimit impetranti
propter eius negligentiam.

57 Tertiò, regula de Triennali tuetur poſſeſſorem
quoad omnes, vt habetur in regula ibi: *Super be-
neficijs taliter poſſeſsis moleſtari nequeant*. Et pro-
pterea ſi illa vti poſſet poſſeſſor triennalis incom-
58 patibilium, non daretur caſus vt poſſidens incom-
patibilia per triennium contra Decreta Concilij,
cogi poſſet ad ea dimittenda. At regula de An-
nali non excludit omnes, ſed eum tantum, qui cō-
tenta in regula non adimpleuit. Et ideò quamuis
talis impetrans repellatur, non propterea obti-
nens incompatibilia eſt tutus, cùm poſſit ab alio
impetrante, qui ſeruet requiſita in regula ſpoliari
beneficio, & amoueri à poſſeſsione, vt per Sarnen.
59 d. q. 52. verſ. Prima eſt. Et in terminis ferè noſtris
poſſeſſorem Execrabilis vti poſſe beneficio regulæ
de Annali tenuit Rota relata per Sarnen. d. regula
quæſt. 54. in fine, & quæſt. 52. §. Pro qua opinione,
in fin. vbi ſubdit eiuſdem deciſionis mentionem
habere etiam Caſſadorum.

De Præbendis.

Cap. Graue.

S V M M A R I V M.

1 B*eneficia indignis conferentes poſt ſecundam
correctionem ſuſpēduntur, per Concilium Pro-
uin-*

uinciale à beneficiorum collatione.

2 *Et illam ſuſpenſionem relaxat ſolus Papa, vel Patriarcha.*

3 *Indigni in defectum idoneum aſſumi poſſunt ad beneficia Eccleſiaſtica.*

4 *Niſi tanta ſit indignitas, vt ei prouideri non poſſit ſine mortali peccato, vel ſine graui aliorum ſcandalo.*

5 *Mandato Papæ de prouidendo non eſt obtemperandum cum peccato mortali.*

6 *Illiterati an, & quando repellantur à promotione.*

7 *Prælatorum affectus erga nepotes, & propinquos peruertit iudicium rationis.*

8 *Argentinæ Eccleſiæ Canonicorum inordinata ordinatio de ſuis nepotibus in Canonicos aſſumendis, redarguitur ab Hoſtienſi.*

9 *Pœnitentiarius Cathedralis an habeat ius intereſſendi Diœceſanæ Synodo, ita vt ab Epiſcopo repelli non poſſit.*

10 *Ad Synodum Diœceſanam vocandi ſunt Abbates, Sacerdotes, & vniuerſus Clerus.*

11 *Item ſpecialiter inuitandi ſunt Canonici Cathedralis, & n. 15.*

Item Curati omnes tenentur accedere, num. 13.

12 *Pœnitentiarius Cathedralis habet iuriſdictionem audiendi confeſſiones omnium Diœceſanorum non ex commiſſione Epiſcopi, ſed à lege, & ideo habet ordinariam.*

14 *Ad Concilium Prouinciale de neceſſitate vocandi ſunt ſoli Epiſcopi; ſi tamen alij veniant, ſunt admittendi.*

1 GRAVE Concilium generale à Beneficiorũ collatione ſuſpendit eos, qui poſt ſecundam correctionem indignis be-
2 neficia conferunt; Prouidet etiam quis interim beneficia conferat; & illam ſuſpenſionem relaxat ſolus Papa, vel ſolus Patriarcha. Hoc dicit. Sed caue ne decipiaris, quia ver. *Generale*, fuit mẽdatè appoſitum in ſummario huius compilationis, forte per errorem Typographi; nam Generale Concilium hic non ſuſpendit, ſed iubet ſuſpendi à prouinciali Concilio: quare loco verbi *Generale*, reponendum eſt *Prouinciale*, prout ſummant Io. Andr. Butr. Cardin. Anchar. Imol. Abb. & Io. de Anan. primo narrat delictum ſecundo prouidet, ibi, *volentes*. Dicebat Hoſt. in princ. Tangit Prælatorum delictum: facit præceptum: punit contemptum: excipit Metropolitanum: honorat Sedes Patriarcharum.

3 Nota primo, ibi, *cum poſſint*. Ad beneficia Eccleſiaſtica ſolos idoneos eſſe aſſumendos, ſi reperiri poſſint, vt in littera. Ergo à contrario in defectum idoneorum aſſumi poterunt indigni, prout ex hac littera deducunt Hoſt. num. 1. in ver. Cum poſſint, Io. Andr. num. 2. Butr. num. 10. Cardin. num. 2. & Abb. in 1. notab. Nam ſecundum Hoſt. quia non ſemper poſſunt idonei reperiri, vt in cap. Venerabilis, §. penult. infra eod. conſtruenda eſt domus ex lapidibus, qui occurrunt, & melius eſt locum implere, quam vacuum dimittere, argum. l. Generaliter, §. Spurios, ff. de Decurionibus, vbi in defectum legitimorum ſpurij in Decuriones aſ-
4 ſumuntur. Sed hoc notabiliter limitat Abbas vbi ſupra, & eſt ex mente Hoſt. & ſequacium, niſi indignitas tanta ſit, vt ei prouideri non poſſit ſine peccato mortali, vel ſine graui aliorum ſcandalo. Ad quod facit optimè quod notat Io. Andr. in
5 cap. Cum adeo, num. 6. de reſcript. vbi ait; [Nec mandato Papæ obtemperandum eſſe, quando eſt tãta indignitas ex parte promouendi, vt ſine mor-
6 tali peccato promoueri nõ poſſit: Secus verò, ſi indignitas non ſit tanta, vt quia patitur ſolum defectum in ſcientia, in reliquis tamen eſt bonus Clericus;] tunc enim procedit argumentum à contrario huius litteræ, ſecundum Abbatem. Ad hoc bonus textus in cap. Cum nobis, verſ. Illius quoq; de elect. Sed tu hoc intelligas, dummodo defectus ſcientiæ non ſit totalis: nam prorſus illiteratus omnino repellitur, quinimo, & deijcitur iam promotus, vt cap. final. de ætat. & qualit. per quem textum dicebat Bald. in c. Niſi cum pridem, n. 7. de renunciat. [In Epiſcopo requiritur ſcientia eminens: tamen toleratur ſcientia competens: ſed nihil ſciens, etiam ſi ſit Epiſcopus, debet deepiſcopari, & ſic de illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus] vide Concilium Tridentinum cap. 6. ſeſſ. 21. & quod ſcripſi in cap. Cum in cunctis, n. 151. & 152. de elect. & in c. Quæris, num. 18. de ætat. & qualit.

7 Secundò nota ibi, *carnalitatis ſequentes affectum*, præcipuam cauſam, propter quam ad dignitates, & beneficia Eccleſiaſtica interdum aſſumuntur indigni, eſſe inordinatum Prælatorum affectum erga nepotes, & propinquos, quia iudiciũ rationis peruertit, vt hic per Brut. in ſecundo not. Vnde ſancta Trid. Synodus in cap. 1. ſeſſ. 25. de reformat. grauiſſimis verbis monet Eccleſiarum Antiſtites, vt omnem humanum hũc erga fratres, nepotes, propinquoſque carnis affectum, vnde multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat, penitus deponant. Cæci enim ſunt Epiſcopi erga nepotes, vt inquit gloſ. in c. Peruenit, in ver. Grauius, 1. q. 3. dixi in c. Accepimus, n. 45. & 46. de pactis, & B. Hieronym. ad Fabiolam hic relatus à Io. Andr. num. 3. [Multa nos cogit affectus, & dum propinquitatem reſpicimus corporum, corporis, & animæ offendimus Creatorem.] & Beatus Bernardus dicebat: [Epiſcopus committit tali, ſcilicet nepotulo ſuo duo millia animarum
8 de facili, cui non libenter committeret duo pira,] vt refert hic Hoſt. num. 4. in fin. qui ſuperius, n. 3. ponit exemplum affectus carnalis in Canonicis Argentinis, qui cum non poſſent concordare de Canonicis creandis, conuenerunt in hoc, vt quilibet Canonicus crearet ſuum nepotem, vel conſanguineum, nobilem tamen: & tales erant perſecutores Eccleſiæ, & indigni. Quidam Romanus ipſius Eccleſiæ Canonicus nominauit Aſinũ Canoniæ dicens illum alijs præferẽdum, quia ſemper procurauerat vtilitatem Eccleſiæ, & abſtinuerat à damno, quod alij non fecerunt, ad hoc c. In quibuſdam, inf. de pœn. & cap. Cum in officijs Charitatis, de teſtam. & fortè de hac inordinata ordinatione loquitur textus in cap. Super inordinata, infra eodem, dirigitur enim Epiſcopo Argentino, qui fortaſſe inductus fuit à prædicto Romano ad eam conſultationem faciendam, ita Hoſt.] & ex illo Ioann. Andr. hic num. 2. in ver. Carnalitatis.

Vltimo nota ibi, *annuatim*. Concilium prouinciale hoc iure inſpecto eſſe celebrandum ſingulis annis, & idem dicendum de Diœceſana Synodo, vt cap. Sicut olim, de accuſat. vbi vtrumque dictum probatur, ſecundum Abb. hic num. 5. Dixi hoc iure inſpecto, quia ex iure nouiſſimo Concil. Trident. cap. 2. ſeſſ. 24. ſatis eſt, vt Prouincialia Concilia

cilia

cilia quolibet ſaltem triennio celebrentur.
Tractat hic Innoc. à num. 1. vſq; ad n. 8. de au-
ctoritate Concilij Archiepiſcopalis, & quinam
ſint vocandi tam ad hoc Concilium, quam ad Cō-
cilium Epiſcopale, ſeu Diœceſanum, de prouin-
ciali Concilio egi latiſſimè in d. cap. Sicut olim de
accuſat. per decem quæſtiones, & in quinta egi de
ijs, qui ad eam Synodum ſunt vocandi, de quo
etiam, & plenè tractaui in cap. Et ſi membra, à
num. 1. vſque ad num. 47. de his, quę fiunt à Præ-
lat. de ijs verò qui intereſſe debēt in Synodo Diœ-
ceſana egi in c. Super his, à num. 1. vſque ad n. 19.
de maior. & obedient.
9 Hic quæro quid in Canonico Pœnitentiario, cū
Raphael Miralles Canonicus Pœnitentiarius Ec-
cleſiæ Illerden. voluiſſet intereſſe in Diœceſana Sy-
nodo habita anno 1576. fuit ab Epiſcopo repulſus
hoc prętextu, quod ex diſpēſatione iuris Pœnitē-
tiarius locum in ſynodo non habeat. Quapropter,
idē Canonicus ſentiens ſe grauatum, ad S.D.N. &
Sacrā Congregationem Concilij appellauit, quam
nunc conſulit an tanquam Pœnitentiarius inſtitu-
tus in vim Conc. Trid. c. 8. ſeſſ. 24. habeat ius aſſi-
ſtendi in Diœceſana ſynodo. Ita ut abſq. legitima
cauſa ab Epiſcopo repelli non poſſit.
Videtur reſpondendum Pœnitentiarium eſſe
admittendum ad ſynodum Diœceſanā, nec repelli
10 poſſe ab Epiſcopo, ex doctrina Innoc. in hoc cap.
num. 2. vbi ait ad Epiſcopale Concilium eſſe vo-
candos Abbates, Sacerdotes, atq; omnem Clerum
ciuitatis, & Diœceſis per Tex. in cap. final. 18. di-
ſtin. & Innoc. ſequuntur hic, Ioan. Andr. num. 5.
11 verſ. ad Synodale, Petr. de Anch. eodem verſ. ſub
num. 15. Butr. n. 16. verſ. Ad Synodale autem, Car-
din. num. 12. verſ. Ad 2. & Io. de Anan. num. 14.
verſ. in Concilio autem Synodali. Canonici autē
Cathedralis non modo ſunt admittendi, ſed etiam
ſpecialiter inuitandi c. fin. de ijs, quæ fiunt à Prę-
l. ſine conſ. Cap. tradit poſt alios Henric. Bott. de Sy-
nodo Epiſcopi, in 2. par. num. 2. 3. & ſeq. & iam cē-
ſuit S. Congr. Concilij.
12 Non videtur autem dubitandum quominus Pœ-
nitentiarius teneatur ad Synodum Diœceſanam
accedere, cum ſit quaſi Parochus totius diœceſis,
habeatque ius audiendi diœceſanorum Confeſſio-
nes, non ex ſpeciali Epiſcopi commiſſione, ſed à
lege, idest à Tridentino Concilio, ideoque Ordi-
narius cenſeri debeat. Nam iuriſdictio quæ defer-
tur à lege, vel ſtatuto, ordinaria eſt, l. Et quia, ff.
de iuriſdictione omnium Iudicum, l. 1. in 1. reſp.
ff. de officio eius, cui mandata eſt iuriſdictio, &
notat Innoc. in c. Cum ab Eccleſiarum, num. 3.
verſ. Et quia lex, ſupra de off. Ordinar. Quod abſ-
que dubio procedit cum iuriſdictio datur ad vni-
uerſitatem cauſarum, vel ad vnum negocium vni-
uerſale, vt in hoc caſu, Bart. in l. Ambitioſa n. 34.
verſ. Sed concedendo, ff. de Decret. ab Ord. facien.
& in l. More, quæſt. 5. num. 9. vbi etiam Iaſ. n. 51.
& communiter DD. ff. de iuriſdictione omn. Iudic.
& ſcripſi plenius in c. Cum olim, n. 65. de maior.
13 & obed. Certum eſt autem, teneri ad hanc Syno-
dum accedere omnes quoquomodo curam ani-
marum habentes, vt tradunt omnes in c. quod ſu-
per his, de maior. & obedien. & ſtatuitur decret.
Conc. Trid. c. 2. ſeſſ. 24.
Quamobrem ſi Pœnitentiarius tenetur ad
Conc. accedere, Epiſcopus quoque tenetur illum
admittere, cum obligatio accedendi, & admit-
tendi reciproca ſit, & correlatiua, arg. l. final. C. de
indict. viduit. toll. l. vlt. ff. de Acceptilat. & l. 1.
14 C. de Cupreſſis lib. 10. Quinimo fortior, & ſtrictior
eſt obligatio admittendi ex parte Epiſcopi. Ideo-
que quamuis ad Prouinciale Concilium Epiſcopi
ſoli, & non alij de neceſſitate vocandi ſint; ſi ta-
men alij veniant, ſunt admittendi, ſecundum In-
noc. Ioan. Andr. & Anch. locis citatis, Et Canoni-
ci Cathedralis, & ſi aliquando accedere non te-
neantur, tamen ſunt ſemper ſpecialiter inuitan-
di, vt probat Henric. Bott. d. par. 2. ſub num. 24.
verſ. Quid tenendum. Et reuera abſurdum eſſet,
vt Pœnitentiarius teneretur ad Synodum accede-
re, ſi Epiſcopus non deberet illum admittere; &
ſi admittendi ſunt ex neceſſitate ſimpliciter Ca-
nonici, nulla ratio ſuadet cur admitti non debeat
qui ſimul eſt Canonicus, & Pœnitentiarius, ad hoc
bona gloſ. in Clem. Dudum, ad finem in ver. Pa-
cta, de ſepultur.

De Præbendis.

Cap. Extirpandę.

SVMMARIVM.

1 *Parochus non obſtante conſuetudine Epiſcopi, vel Patroni debet de reditibus Eccleſiæ ſufficientem habere portionem.*
2 *Conſuetudo nutritiua peccati extirpanda eſt.*
3 *Item in conſtitutione, appellatione, iuramento, & priuilegio.*
4 *Et ſuper talibus ad Papam, non ad Imperatorem eſt recurrendum.*
5 *Patroni, vel adminiſtratores Eccleſiarum prætextu conſuetudinis congruam portionem Rectoris diminuere non poſſunt.*
6 *Conſuetudo, qua Patronus aliquid ſibi vendicat de fructibus Eccleſiæ vltra portionem Rectoris, an valeat de iure communi.*
7 *Et quid in Patrono laico.*
8 *Patroni qui in fructibus Eccleſiæ ſe ingerunt ex Concilio Tridentino quas pœnas incurrant, & n. ſeq.*
9 *Patronis beneficiorum prohibitum eſt bona ipſorum conducere.*
10 *Pœna à Concilio impoſita Patronis occupātibus fructus Eccleſiarum locum non habet niſi in doloſa occupatione.*
11 *Pater qui ſe ingerit in fructibus Eccleſiæ, cuius non ipſe, ſed filius eſt Patronus, an incidat in pœnam Concilij Tridentini.*
12 *Patroni Eccleſiarum Parochialium cogi poſſunt ad aſſignandam congruam portionem Rectoribus ibi inſtitutis.*
13 *Parochialium Eccleſiarum paupertati quibus remedijs ſit ſuccurrendum.*
14 *Peritia nulla, vel modica æquiparantur.*
Competens tamen toleratur. ibidem.
15 *Illitteratis Parochialium Rectoribus dandi ſunt Coadiutores ab Epiſcopo.*
16 *Parochiales non ſunt ità prægrauandæ fructuum detractionibus, vt non ſuperſit ſufficiens portio pro Rectore.*
17 *Et quæ dicatur ſufficiens portio.*
18 *Penſionibus, & reſeruationibus fructuum grauari non debent Cathedrales, quæ ducatos mille, & Parochiales, quæ ducatos centum non excedunt.*

Et

19 *Et ducati intelligendi ſunt iuxta morem cuiuſque regionis.*
20 *Penſionarij an ſint cogendi contribuere ad onera, cum non ſuperſunt centum pro Rectore.*

1 EXTIRPANDAE. Rector Eccleſiæ, nõ
obſtante conſuetudine Epiſcopi, vel Pa-
troni, de reditibus Eccleſiæ debet ſuffi-
cientem habere portionem. Hoc dicit
vſque ad §. Qui verò. Et ſunt tres partes. Prima
narrat vitium in genere. Secunda ſpecificat, ibi,
Nam vt. Tertia reformat, ibi, *Cum igitur*.
2 Nota primo ex principio litteræ extirpandam
eſſe conſuetudinẽ nutritiuam peccati. Non enim
conſuetudo, ſed corruptela dicenda eſt, cum diu-
turnitas temporis non minuat peccatum, ſed au-
geat, c. Schiſma, 24. q. 1. c. fin. de conſuetud. c.
Cum in Eccleſijs, & c. Non ſatis, infra de Simon.
Vnde hæc decretalis hanc non appellat ſimplici-
ter conſuetudinem, ſed conſuetudinis vitium.
3 Similiter & omnis Conſtitutio nutriens peccatum
caſſanda eſt, cap. fin. ſupra de præſcript. Et omnis
appellatio, c. Cum ſpeciali, de appellat. & omne
iuramentum, c. Inter cætera, 22. q. 4. & om-
4 ne priuilegium, l. vnica, C. de rapt. virg. Et ſuper
talibus eſt ad Papam, non ad Imperatorem ſpe-
cialiter recurrendum, vt notatur in c. penult. §. 1.
ſupra de conſuetud. & tenet hic Hoſt. num. 9.
5 Secundò nota Patronos, vel Adminiſtratores
Parochialium Eccleſiarum non poſſe prætextu cõ-
ſuetudinis ipſarum reditus ita ſibi vendicare, vt
congruam portionem Rectoris diminuant, vt per
6 Abb. num. 2. Vnde à contrario ſenſu videtur col-
ligi vt valeat conſuetudo legitimè præſcripta ali-
quid ſibi vendicandi de fructibus Eccleſiæ vltra
ſufficientem portionem Rectoris. Quod verum
eſt de iure communi in Patronis Eccleſiaſticis, de
quibus loquitur hæc Decretalis ſecũdum Hoſtien.
num. 2. in ver. Patroni, Ioan. Andr. num. 1. in fine,
7 in eodem ver. & Abb. in 1. notab. Sed laici in Ec-
cleſijs nullã de iure poſſunt percipere portionem,
niſi in limine fundationis à Diœceſano fuerit eis
reſeruata, vt eſt textus in c. Preterea, infra de iure
8 patron. Sed hodie decreto Concilij Tridentini
c. 9. ſeſſ. 25. generaliter interdictum eſt, ne Patro-
ni beneficiorum, etiamſi Communitates, Vniuer-
ſitates, Collegia quæcunque Clericorum, vel lai-
corum exiſtant, in perceptione fructuum, prouen-
tuum, obuentionum quorumcunque beneficio-
rum, vllatenus, vllane cauſa, vel occaſione ſe in-
gerant; ſed illos liberè Rectori, ſeu Beneficiato,
non obſtante etiam quacunque conſuetudine, di-
ſtribuendos dimittant. Et infra: Si ſecus fece-
rint, excõmunicationis, & interdicti pœnis ſubij-
ciantur, & dicto Iurepatronatu ipſo iure priuati
9 exiſtant. Quo decreto ſublata eſt ſupradicta diffe-
rentia, quam hic ponunt Doctores inter Patronos
Eccleſiaſticos, & laicos. Nam quoad omnes de-
rogatum eſt conſuetudini, ſecundum quam Patro-
ni in fructibus beneficiorum ſe ingerunt. Et diſ-
poſitio huius Decretalis in hoc corrigitur, & in
alijs multipliciter ampliatur, ita vt ex Sacræ Con-
gregationis ſententia prohibitum etiam ſit Patro-
nis beneficiorum bona eorundem conducere. Et
verſiculum illum, *ſi ſecus fecerint*, Sacra Congre-
gatio declarauit nedum ad clauſulam immediatè
præcedentem, ſed etiam ad ſuperiorem eſſe refe-
rendum; Itaut Patronus beneficij in eius ſe fructi-
bus ingerens, incidat in pœnam excommunica-
tionis, & priuationis poſitam eo decreto. Totum
tamen quod ibi dicitur de perceptione fructuum,
quam faciunt Patroni, cenſuit de doloſa occupa-
tione eſſe intelligendum; nam vbi non eſt dolus
ibi non cadit delictum.
11 Vnde orta dubitatione, An Prohibitio Concilij
ne Patroni in beneficiorum ſe fructibus ingerant,
habeat locum in patre Rectoris, qui eſt de fami-
lia, & patronatum non habet, licet poſt mortem
Patroni ad eum ſpectare debeat ex prouiſione fun-
datoris, præſertim cum fructus quos accepit, fi-
lio Rectori reſtituerit: Reſponſum eſt non habe-
re locum. Poſt quam reſolutionem cum ex facto
concordato proponeretur, quod pater Rectoris
erat principalis patronus, & redegiſſet etiam ante-
quam filius eius Rector eſſet, & poſt eius obitum
integrum annuum cenſum quindecim ducatorum
nomine proprio, quorum ducatorum octo debe-
bantur Eccleſiæ; dubitatum fuit, An haberet lo-
cum hoc caſu Concilium d. c. 9. Et ſimiliter reſpõ-
ſum eſt non habere locum, quia cenſus erat ſibi
communis cum Eccleſia. vnde ſit interpretatio vt
iure ſuo, & non in fraudem exegerit. Ad hoc l. me-
ritò, ff. pro ſocio, cum alijs adductis per Roman.
conſ. 113. Pro deciſione, num. 2.
12 Tertiò, nota Patronos, vel alios habentes ad-
miniſtrationem temporalium in Eccleſijs paro-
chialibus teneri, & compelli poſſe ad aſſignandã
congruam portionem Rectoribus ibi inſtitutis, vt
his per Butr. num. 2. in 2. notab. & concordat cap.
13 De monachis, ſupra eodem. Alia remedia ad au-
gendos exiguos Parochialium Eccleſiarum redi-
tus habentur in decreto Concilij Tridentini c. 13.
verſ. In parochialibus, ſeſſ. 24. Curare enim de-
bet Epiſcopus, ſi per beneficiorum vnionem, non
tamen Regularium, id fieri non poſſit, vt primi-
tiarum, vel decimarum aſſignatione, aut per Pa-
rochianorum ſymbola, ac collectas, aut qua cõ-
modiori ei videbitur ratione tantum redigatur,
quod pro Rectoris, aut Parochiæ neceſſitate de-
center ſufficiat.
Quartò nota, nullam, vel modicam peritiam
æquiparari, quod benè probat littera ibi, *Nullã,
vel modicam*. Imò ſecundum Abb. num. 3. inter-
dum deterius eſt habere modicam peritiam, quã
nullam; quia modica aliquando in errorem per-
14 ducit; ſed prorſus ignarus conſulit alios. Sed mo-
dicam intellige, ideſt minus ſufficientem, & infra
mediocritatem; alioquin contra, vt in cap. Niſi cũ
pridem, §. Pro defectu, ſupra de renunc. per quẽ
textum Bald. ibi ait: In Prælato deſideratur ſciẽ-
tia eminens; competens tamen toleratur; ſed ni-
15 hil ſciens debet deepiſcopari. Verumtamen Con-
cilium Tridentinum tolerat illiteratos, & impe-
ritos Parochialium Eccleſiarum Rectores iã pro-
motos, ſi aliàs ſint honeſtæ vitæ, eiſque tantum
dari præcipit ab Epiſcopo Coadiutores, ſeu Vi-
carios, & partem fructuum eiſdem pro ſufficienti
victu aſſignari, vt in cap. 6. ſeſſ. 21.
16 Vltimò nota, Parochiales Eccleſias non eſſe ita
prægrauandas fructuum detractionibus vt non ſu-
perſit ſufficiens portio ad ſuſtentationem Recto-
ris. Et pondera inconueniens, quod hinc ſequi-
tur quaſi neceſſariò, videlicet promotio, & aſſũ-
ptio imperitorum ſecundum Anton. de Butr. n. 2.
in 1. notab. & Abb. n. 3. Quod eſt valde periculo-
ſum Eccleſijs. Nam ſi cæcus cæcum ducat, ambo
in

in foueam dilabuntur, cap. Per, in fine, ſupra de ætat.& qualit. Et de Paſtorum imperitia vide quod ſcripſi in c.1. ſuprà de Summ.Trinit.& in d.c. Niſi cum pridem. de renunc.

17 Dicitur autem ſufficiens portio non quoad neceſſaria vitæ tantùm, ſed ſecundum decentiam,& qualitatem perſonæ, vt not. in c. Cùm ſecundum, §. penult.ſupra eod. & tenet glo.hic in ver.ſufficiēs Hoſtien.num.4.in ver. Congruè, & alij communiter. Et eſt bona gloſ. in cap. Conquerente in ver. Sufficientia, ſupra tit.prox.Imò ſecundum glo. hic Portio debet eſſe ſufficiens pro ſe, & ſuis, vt in c. Studeat, 50. diſtinct. qui textus hoc benè probat ſecundum Abb. hic num.4.Cæterum in huiuſmodi decentia arbitranda habenę non ſunt nimis laxandæ, vt ſcripſi plenè in cap. fin. ſupra de pecul. Clericor. Vnde cum myſterio Concilium Tridentinum coniunxit decentiam cum neceſſitate in d. cap.13.ſeſſ.24.ibi; *Quod pro Rectoris, aut Parochiæ neceſſitate decenter ſufficiat.*

18 Porrò quoad penſiones, & reſeruationes fructuū Sancta Synodus in eod. cap.13. ſufficientem æſtimauit portionem, quæ in Cathedralibus Eccleſijs aſcendit ad mille ducatos,& in Parochialibus ad ducatos centum, dum ſtatuit vt omnes hæ Cathedrales Eccleſiæ, quarum reditus prædictam ſummam ducatorum mille, & Parochiales, quę ſummam ducatorum centum ſecundum verum annuū valorem non excedunt, nullis penſionibus, aut reſeruationibus fructuum grauentur. Et Sacra Con-

19 gregatio conſulta, An verba illa Concilij, *ducatorum centum*, ſint intelligenda iuxta morem cuiuſque regionis; reſpondit, ità intelligenda die 30. Martij 1594.

20 Porrò cum Sanctæ memoriæ Cardinalis Borromæus conqueſtus eſſet apud Sacram Congregationem, quod Parochiales ſuę prouinciæ eſſent grauatæ penſionibus, ita vt titulari non remanerent centum, vel quinquaginta quinque, nec Penſionarij vellent contribuere neceſſitatibus Eccleſiarum propter clauſulas prægnantes in reſeruatione penſionis; fuit in S. Congregatione dubitatum, an eſſet adhibendum remedium vt penſionarij omnes cogerentur ad ratam contribuere, nō obſtantibus quibuſcunque clauſulis,& Ordinarius eos ad id compellere valeret. Et Patres cenſuerunt non conſtituendam legem generalem hac de re, ſed caſus particulares conſiderandos, poſtea illis prouidendum, prout æquum videbitur inſpecta qualitate perſonarum, & locorum. Et ità Sanctiſſimus quoque probauit.

De Præbendis.

Cap. Extirpandæ, §. Qui verò.

S V M M A R I V M.

1 *Parochialium Rectores tenentur perſonaliter reſidere, eiſque non per Vicarios, ſed per ſeipſos deſeruire.*

2 *Delegari non poſſunt ea, in quibus electa eſt induſtria perſonæ.*

3 *Paſtor non eſt qui gregem alienum paſcit, ſed mercenarius.*

4 *Parochi cogi debent ad ſubeundum per ſeipſos, & non per ſubſtitutos omnia munia Parochialia.*

5 *Et an ſint tolerandi vt per ſubſtitutos ſuppleant in aliquibus caſibus, & in quibus.*

6 *Parochus tenetur ad reſidentiam, licet reditus Eccleſiæ ſint valdè tenues.*

7 *Imputandum eſt ei, qui beneficium tenue acceptauit.*

8 *Parochus non excuſatur à reſidentia ex eo quod fructus omnes ſint alteri reſeruati, & nihil remaneat pro Rectore.*

9 *Parochiæ inopiæ ſubueniendum eſt ordinario, vel extraordinario auxilio.*

10 *Sed decreta de reſidentia interim ſuſpendi non debent.*

11 *Reſidere tenetur* Parochus, *etiamſi eſſent in illa Parochia tres tantum, vel quatuor incolæ.*

12 *Parochi tenentur habitare in domo* Eccleſiæ *Parochialis; ac ſi domum non habeant, debent aliquam conducere, ſaltem infra limites Parochiæ.*

13 Ex *cauſa tamen quandoque permittuntur habitare in ædibus paternis infra limites Parochiæ, & n.17. & ſeqq.*

14 *Parochus reſidens in ciuitate, in qua ſita eſt Parochialis, licet extra Parochiæ limites, non tenetur ad fructuum reſtitutionem, & num.16.*

15 *Cogendus eſt tamen reſidere in domo Eccleſiæ, vel ſi non habet in propinquiore infra limites Parochiæ.*

16 *Parochus iuſſus in ædibus Parochialibus reſidere, niſi paruerit, multari poteſt ab* Epiſcopo.

17 *Epiſcopus permittere poteſt vt Parochus, qui neque ex fructibus ædes conſtruere, nec aliàs intra Parochiæ fines conducere poteſt, inhabitet domum in viciniori Parochia ſitam.*

18 *Rector duarum Parochialium vnitarum, qui permittentibus Epiſcopis reſedit in domo à Parochianis conſtructa in caſtro extra limites vtriuſque Parochiæ fructus facit ſuos.*

19 *Et permittitur ita pergere arbitrio Epiſcopi, dummodo tamen domunculam ædificet propè alteram Eccleſiam, ibique alat Presbyterum, qui curam animarum exerceat.*

20 *Parochiani cogi poſſunt ad contribuendum pro ædificandis ædibus Parochialis* Eccleſiæ, *cuius fructus ſummam quinquaginta ſcutorum non excedunt.*

21 *Eccleſia baptiſmalis, licet non ſit curata, tamen requirit perſonalem reſidentiam, & eſt incompatibilis cum Canonicatu, vel Parochiali.*

22 Cancellaria *inter ſigna* Eccleſiæ *Curatæ præcipuè attendit An in ea ſit fons baptiſmalis.*

23 *Plebaniam obtinens, ad quam pueri baptizandi neceſſariò ſunt deferendi, debet tempore collationis attingere annum vigeſimumquintum; & infra annum ad Sacerdotium promoueri.*

24 *Parochialem obtinens annexam dignitati, vel præbendæ, tenetur in maiori reſidere, & Parochiali deſeruire per Vicarium perpetuum.*

25 *Præbenda ratione* Eccleſiæ, *in qua ſita eſt, dicitur maior Parochiali.*
Contrarium num.27.

26 Beneficia *duo incompatibilia obtinens poteſt reſidere in quo maluerit, ſi ſint æqualia, aliàs reſidere debet in maiori, & n.30.*

27 *Cura animarum cæteras omnes ſuperat, & excellit.*

28 *Reſidentia in beneficijs non Curatis eſt de iure poſitiuo.*

29 *Parochialis perpetuò, & acceſſoriè vnita amittit nomen Parochialis, & efficitur membrum beneficij, cui eſt annexa, & n.36.*
Nec in eius colluſione requiritur concurſus, n.39.

30 *Parochiales duas vnitas obtinens, & Præpoſituram* Cu-

Curatam ex diſpenſatione, tenetur reſidere in Præpoſitura tanquam in digniori.

31 *Parochiales duas obtinens æquè principaliter vnitas, poteſt eligere in qua maluerit reſidentiam, ſi per omnia ſint æquales.*

32 *Aliàs reſidendum in digniori, aut ſi id non conſtet, in frequentiori, & in ea, quæ eſt intra vrbem.*

33 *Vnio Parochialis ad vitam non liberat obtinentes, quin teneantur ſe promoueri facere, & reſidere in eis.*

34 *Sardiniæ inſulæ Parochiales vnitæ Canonicatibus Cathedralium poſtea deſtructarum, an obliget ad reſidentiam.*

35 *Sardiniæ inſulæ Parochias ad primæuum ſtatum reduxit Pius V.*

36 *Parochiales duæ, quarum vna eſt alteri perpetuò, et acceſſoriè vnita, altera verò habitu tantùm Curata, an requirant reſidentiam, & ſint incompatibiles cum alia Parochiali, & nn. ſeqq. vſque ad num. 53. & num. 56.*

37 *Diſpenſatio nulla requiritur vt quis poſſit habere perſonatum cum cura, & præbendam, cui ſit annexa Eccleſia Parochialis.*

38 *Beneficiorum incompatibilium pluralitas cur ſit prohibita.*

39 *Parochiales duas obtinens non tenetur alteram dimittere, ſi vna ex his vnita ſit Dignitati, vel beneficio ſimplici perpetuò, & acceſſoriè.*

40 *Conſuetudo immemorabilis non reſidendi in Parochialibus ſublata eſt à Concilio Trident. tanquam corruptela.*

41 *Parochialis habitu tantùm curata reſidentiam requirit, & eſt cum alia Parochiali incompatibilis, & num. 45.*

42 *Contrarium.*
Declaratur, num. 48.

43 *Parochialis habitu, an ſit incompatibilis cum Cathedrali.*

44 *Cancellariæ ſtylus circa collationem Parochialis habitu curatæ, & n. 47.*

45 *Gregorij XIII. declaratio circa incompatibilitatem Parochialis habitu tantum curatæ.*

46 *Epiſcopi iudicium eſt an beneficium ſit curatum habitu tantùm, nec ne.*

48 *Beneficium habitu tantum curatum regulatur, vt curatum actu, ſi ſubſit ſpes reuerſionis Parochianorum, aliàs ſecus, n. 55.*

49 *Epiſcopus ciuitatis ab hoſtibus captiuatæ alteri Eccleſiæ eſt præficiendus.*

50 *Officium paſcendi, cui innititur obligatio reſidentiæ, ceſſat ouibus deficientibus.*

51 *Diuertiſſe non videtur populus ſtatim reuerſurus.*

52 *Potentia proxima actui in fauorabilibus habetur pro actu.*

53 *Rector Parochialis habitu ab Epiſcopo Seminario vnitæ, an teneatur reſidere in nouo pago infra limites ipſius Parochialis conſtructo, & nn. ſeqq. vſque in finem.*

54 *Ius Parochialis extinctum per receſſum Parochianorum, reuiuiſcit per nouorum parochianorum habitationem.*

55 *Parochialis habitu non poteſt ab Epiſcopo vniri Seminario.*

56 *Parochus tenetur reſidere in Parochiali habitu ſi ſit ſpes vt redeant Parochiani.*

57 *Vnio ab initio valida, & effectum ſortita non reſcinditur ipſo iure ex eo quod deueniat ad caſum, à quo incipere non poteſt.*

58 *Vnio in dubio præſumitur perpetua vti facta contemplatione Eccleſiæ.*

59 *Vnio Parochialis habitu facta Seminario quamuis fuiſſet valida, tamen eſſet diſſoluenda ob reditum Parochianorum.*

60 *Eccleſia Parochialis poteſt agere ad demolitionem Eccleſiæ, ſeu Capellæ infra Parochiæ limites conſtructæ.*

61 *Tranſlata Eccleſia, omnia iura ad eam pertinentia tranſeunt in Eccleſiam, ad quam facta eſt tranſlatio.*

62 *Remiſſoria non datur vbi articuli ſunt irreleuãtes.*

§. QVI VERO. Priuatus eſt Parochiali Eccleſia Rector in ea non reſidens, niſi ſit annexa Dignitati, vel Præbendæ; quo caſu debet ibi perpetuum habere Vicarium. Et in fine prohibet in fraudem Rectoris de ipſius fructibus penſioné in beneficium dari. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. & DD. communiter. Vel ſecundum alium intellectum. Non reſidens in Eccleſia Parochiali non ponens Vicarium, quando eſt annexa beneficio maiori, priuatus eſt ea. Et quatuor facit. Primò ſtatuit. Secundò excipit, ibi, *Niſi*. Tertiò punit, ibi, *Alioquin*. Quartò fraudem damnat, ibi, *Illud*.

1 Nota primò generalem regulam, ſecundum Hoſtienſem, & DD. videlicet, Parochialium Eccleſiarum Rectores teneri perſonaliter reſidere, eiſque non per Vicarios, ſed per ſeipſos deſeruire, vt hic eſt caſus, & in c. Nonnulli, ſupra tit. prox. Ratio eſt ſecundum Abb. num. 2. quia videtur electa induſtria perſonæ; ideoque non poteſt cura

2 alteri delegari per regulam, c. fin. §. Is enim. Supra de offic. deleg. & c. Is cui, & ibi gloſ. pen. eod. tit. lib. 6. Confert optimus textus in l. Inter artifices, ff. de ſolution. Formalis ratio eſt, quia omnes, quibus animarum cura commiſſa eſt, tenentur paſcere iuxta præceptum Domini ad Petrum Ioannis 20. Concilium Tridentinum, cap. 1. ſeſſ. 23. Pa-

3 ſcendi autem officium perſonale eſt: Nam qui gregem alienum paſcit, non eſt paſtor, ſed mercenarius, ad quem non pertinet de ouibus, vt patet Ioann. 10. c. Aduerſitas, §. Hoc tunc ſeruandum 7. quæſt. 1. & c. Tres perſonas, 23. q. 4. Dixi in c. Ex parte num. 38 & ſeqq. & num. 49. ſupra tit. prox. vbi etiam latiſſimè probaui à num. 20. vſque in finem, obligationem perſonalis reſidentiæ in beneficijs Curatis eſſe de iure diuino, licet Concilium Tridentinum hoc formaliter non diffinierit, vt ibidem probaui à n. 10. vſque ad num. 20.

Cæterùm ſi Curati reſideant, & curam per ſeipſos exerceant, non repugnat ſacris Regulis, quin aliqua munia in certis caſibus poſſint alijs deman-

4 dare. Vnde nonnulli obtinentes Parochiales Eccleſias Archipresbyteratus, & Præpoſituras nuncupatas, etſi in eis reſiderent, cùm tamen eſſent plerique ex eis Portionarij & literis humanioribus prędití, obtinuerunt ab Ordinario vt reſidentes in Parochialibus, curam animarum non per ſe, ſed per ſubſtitutos exercerent, ſatis eſſe aſſerentes ſi ſubſtitutis exercentibus curam adſint, & pręſint. Vnde, excepta Miſſa, cętera omnia ſacramenta, & munia ſubſtitutis exercenda permittebãt. Quæſitum fuit, an id ipſis, pręcipuè ex licentia liceret. S. Congregatio cenſuit cogendos eſſe huiuſmodi Rectores ad ſubeundum per ſeipſos, & non per ſubſtitutos omnia munia, ad quæ Parochi tenentur

tur; tolerandos autem vt per ſubſtitutos ſuppleant in illis tantùm caſibus, in quibus expreſſis verbis Canonum, decretorumue Concilij permiſſum eſt Parochis, vt per Vicarios coadiutores; vel ſubſtitutos poſſint officio ſuo fungi, quales ſunt ſeſſ. 5. c.2. verſ. Archipresbyteri, ſeſſ.6.c.2.in fine, ſeſſ.21. c.4. in princip. ſeſſ.22. de Sacrif. Miſſæ, c. 8. in fine, ſeſſ.23. c. 1. verſ. Eadem omnino, c. 1. de reform. matrim. ſeſſ.24. verſ. Qui aliter, & verſ. Præterea eadem, & eadem ſeſſ. c.4.

6 Extenditur primò ſupradicta regula, vt habeat locum etiamſi fructus Parochialis ſint valdè tenues, puta viginti ſolidorum: nam nihilominus Parochus tenetur perſonaliter reſidere, ac per ſe ipſum deſeruire, c. Conquerente, ſupra de Cleric. non reſid. & notat Hoſtien. in c. fin. num. 5. eod.
7 tit. Imputandum enim eſt ei, qui beneficium tenue acceptauit, vt dicit Abb. in c. Conquerente,
8 num.6. Quinimò hoc vendicat ſibi locum, etiamſi Parochialis nullos habeat fructus. Vnde propoſito dubio in S. Congregatione Concilij, An excuſetur quis à reſidentia, quia fructus omnes Eccleſiæ reſeruati reperiuntur, & nihil remanet pro Rectore; vel quia Eccleſiam Parochialem parum à ciuitate diſtantem obtinet; vel quia operam litteris det in eadem ciuitate; ita tamen vt ſingulis diebus Dominicis ſit in Eccleſia, vel ob aeris intemperiem; vel quia locus in quo manſurus eſt Parochus, neceſſe habeat eius opera pro Magiſtro
9 Grammaticæ: Reſponſum eſt in nullo ex his caſibus excuſari. Subueniendum eſt tamen inopiæ Parochi ordinario, vel extraordinario auxilio, cap. Licet, infra de cenſib. c. Vnio, 10. q.3. l.1. C. noua vectigal. l. His quoque, C. de alluuion. & not. Hoſt. in d. c. Conquerente, num. 1. in ver. Vitæ neceſſaria. Et hodie eſt expreſſum in Decreto Concilij Tridentini, c.13. verſ. In Parochialibus, ſeſſ.24. vt fuſiùs dixi ſupra in principio Capituli, n. 13.

10 Hinc cum Canonici Collegiatæ Eccleſiæ, qui Canonicatus, & Parochiales tenuis reditus obtinebant, peterent dictæ tenuitati prouideri per vniones, & interim non compelli ad reſidendum in Parochialibus, prout compellebantur in vim Bullæ Pij V. & Concilij Prouincialis Mediolanen. S. Congregatio cenſuit non poſſe ſuſpendi Bullam Pij V. & Decretum Synodi Prouincialis, ſed ſcribendum ad Epiſcopum vt vnionibus prouideat.

11 Extenditur ſecundò eadem regula, vt habeat locum etiamſi numerus animarum ſit valdè exiguus.

Vnde S. Congregatio conſulta, An Parochus teneatur reſidere, etiamſi eſſent in illa Parochia tres tantùm, vel quatuor incolæ; Reſpondit teneri.

12 Extenditur tertiò vt nec ſufficiat Parochum vbilibet reſidere infra limites Parochiæ, ſed oporteat eum habitare in ædibus Parochialibus, vt ſæpius fuit ſolutum.

Et in ſpecie cùm multi Rectores Parochialium Eccleſiarum in Diœceſi Eboren. tametſi proprias ædes Parochiales haberent, vel ſaltem percommodè poſſent alias conducere intra limites Parochię; tamen aut extra Parochiam, aut extra prædictas ædes inhabitarent; & Epiſcopus quæſiuiſſet quid agendum: Sacra Congregatio cenſuit Parochos teneri habitare in domo Eccleſiæ Parochialis; ac ſi domum non habeant, debere aliquam conducere, ſaltem intra limites Parochiæ.

13 Et rurſus petente Præpoſito Piſcien. declarari, An poſſet compellere Parochos ad habitandum ædes coniunctas Eccleſijs Parochialibus: Sacra Congregatio cenſuit poſſe compellere. Si tamen aliquis caſus occurrat, qui rationibus ſpecialibus innitatur, reſcribendum ad S. Congregationem. Vnde Vincentio Taurellio poſtulante ſibi concedi vt poſſet habitare in domibus paternis, eo quod in domibus Eccleſiæ Parochialis ſatis commodè, cū ſenex eſſet, habitare non poſſet, præſertim cum Eccleſia eſſet vicina domibus paternis, & in Eccleſia etiam coadiutorem ſuſtentaret: cenſuit ſcribendum Epiſcopo, ſi vera ſunt narrata, permittendum oratorem manere in domibus paternis, dum tamen & ipſe curam animarum exerceat, vt debet.

14 Cęterùm cum fuerit quæſitum à Parocho Rauennaten. An Parochialem Eccleſiam intra ciuitatem obtinens, & in ædibus Eccleſiæ, ſeu intra limites Parochiæ diu, noctuque non reſidens, eidem tamen Eccleſiæ in diuinis inſeruiens, teneatur tanquam non reſidens ad fructuum reſtitu-
15 tionem: Reſponſum non teneri, ſed cogendum in poſterum reſidere in domo Eccleſiæ, vel ſi non habet, in propinquiore intra limites Parochiæ.

16 Et iterum orta dubitatione, An Rector Parochialis Eccleſiæ habens domos Parochiales ſatiſfaciat reſidentiæ habitando in domibus proprijs ipſius Rectoris, intra tamen Parochiæ limites cōſtitutis, ita vt aliàs non faciat fructus ſuos, ſed teneatur ad reſtitutionem perceptorum: Reſponsū eſt teneri habitare in ædibus Parochialis Eccleſiæ, non tamen amiſiſſe fructus, ſi intra Parochiæ fines reſedit, niſi ab Epiſcopo fuerit iuſſus in ædibus Parochialibus reſidere; Quo caſu ſi id non præſtitit, mulctari poteſt ab Epiſcopo, 6. Aprilis 1606.

17 Verùm cum Parochialis ſancti Pauli Caſtri Maioli Feretranæ Diœceſis ſita extra, & prope dictū caſtrum, & triginta quatuor familias ſub ſe habens, domo, & habitatione careret, nec ex eius fructibus, qui vix ad quadraginta aureos aſcendunt, domus pro Rectore ædificari poſſet, nec vlla alia infra limites Parochiæ in promptu eſſet, quæ ab eo conduceretur; ac propterea idem petijſſet, vt ſibi liceret habitare in alia parte caſtri, quæ eſt intra limites alterius Parochialis, in qua ſperabat, ſe domum conducere poſſe: Die 16. Iunij 1607. Sacra Congregatio cenſuit ſecundum ea, quæ proponuntur, Epiſcopum ſuo arbitrio poſſe permittere, vt Rector, qui neque ex fructibus ædes in Parochiali conſtruere, nec alias intra ſuæ Parochiæ fines conducere poteſt, inhabitet domum in altera Parochia viciniori eiuſdem caſtri ſitam; atque ita in ſua Parochiali animarum curam gerat, fructuſque ſuos faciat, perinde ac ſi in Parochiali habitaret; idque donec alia ratio, qua reſidentiæ ad amuſſim ſatisfiat, poſſit iniri.

18 Similiter Michael Angelus Rector duarum Parochialium vnitarū in territorio caſtri Delci eiuſdem Feretranæ diœceſis petijt declarari poſſe ſe in dicto caſtro reſidere, quod per ſpatium tertiæ partis ſtadij à finibus Parochiæ diſtat. Primò, quia aliam domum non habet, præter illam, quam ibi ad hunc effectum olim Parochiani ædificarunt, quamue ab immemorabili tempore alij Rectores omnes inhabitarunt, deinde quia his, quæ ad curam ſpectant animarū, promptius poteſt ibi præ-

ſto eſſe, quàm intra fines Parochiæ; defluit enim
inter vtramque Eccleſiam flumen, quod media
ſaltem anni parte vadari non poteſt, ita vt neceſ-
ſe ſit per pontem tranſire, qui penès dictum ca-
ſtrum conſtructus eſt. Ac demum quia idem ca-
ſtrum nec ianuis, nec mœnijs cingitur, & Rector
quandocunque liberè exire poteſt; die 15. Se-
ptembris 1607. S. Congregatio Concilij cenſuit
Rectorem, qui hactenus in dicta domo in caſtro
exædificata permittentibus Epiſcopis permanſit,
19 fructus feciſſe ſuos. Imò etiam deinceps poſſe
Epiſcopum, ſi ita Parochianis ambarũ Parochia-
rum vnitarum conſultum eſſe pro ſuo arbitrio exi-
ſtimauerit, permittere vt ibidem manere pergat,
dum tamen domunculam prope illam ex duabus
Eccleſijs vnitis, cui hyberno, vel alio tempore ob
pluuiam, & itineris difficultatem pręſto eſſe non
poteſt, quamprimum ędificet, in eaque aliqua
parte anni eiuſdem Epiſcopi arbitrio, quod ex ne-
ceſſitate Parochianorum, & temporum qualitate
pro ſua prudentia moderabitur, alat Presbyterũ,
qui in dicta Eccleſia celebret, illiſque Sacra admi-
niſtret, & alia munia obeat Parochialia.

20 Nec eſt omittendum ex ſententia S. Congrega-
tionis idem remedium, quod ex Decreto Concilij
c. 13. ſeſſ. 24. competit pro augendis reditibus exi-
guis Parochialium Eccleſiarum per Parochianorũ
ſymbola, vel collectas, competere etiam pro ędi-
ficatione domus Parochialis. Vnde in caſu con-
tingenti reſpondit Epiſcopum debere officium
ſuum ad ſacrorum Canonum pręſcriptum impar-
tiri Parocho petenti vt Parochiani compelleren-
tur ad contribuendum pro ędibus intra Parochiã
ędificandis, cùm ipſe cogeretur habitare domum
ruſtici cultoris terrarum Parochialium, & Eccleſię
reditus non excederent ſummam ſcutorum quin-
quaginta.

21 Extenditur quartò prędicta regula, vt locum
ſibi vendicet etiam in Eccleſijs baptiſmalibus;
nam propoſito dubio, An obtinens Eccleſiam
baptiſmalem Plebaniam nuncupatam, teneatur
ad reſidentiam; Et an poſſit cum ea retinere be-
neficium Curatum. S. Congregatio licet huiuſ-
modi Eccleſia non ſit Parochialis, neque Curata
ex doctrina Pauli, Zabar. Vital. Genozel. Gomez.
tamen quia agitur de actu principali ad ſalutem
animæ, & fons ibi ſtat erectus, & paratus ad bapti-
zandum quibus tenetur, & in miniſtrando hæc Sa-
22 cramenta videtur electa induſtria perſonæ; & in-
ter ſigna cognoſcendi Curatum præcipuè Cancel-
laria attendit ſi in ea adſit fons baptiſmalis: ideò
cenſuit teneri ad reſidentiam, nec poſſe oratorem
huiuſmodi Eccleſiam retinere vna cum Canoni-
catu, vel Parochiali. Et alias conſulta, An obti-
nens Eccleſiam baptiſmalem, cui incumbit ſola
cura baptizandi omnes infantes oppidi exiſtentes
ſub cura Archipresbyteri, teneatur ad reſidẽtiam,
præſuppoſito quòd in Eccleſia Archipresbyteri
præter baptiſmum, alia Sacramenta miniſtrentur:
die 20. Maij 1587. itidem cenſuit teneri.

23 Ac demum propoſitis dubijs, cuius ætatis, &
quibus Ordinibus initiatus eſſe debeat obtinens,
vel retinens Eccleſiam Plebaniam nuncupatam
Baptiſmalem tantum; an perſonaliter reſidere, &
an per ſeipſum baptizare teneatur, & an poſſit ab
his excuſare ſe, ac defendere conſuetudine qua-
dam, vel abuſu non reſidendi, ſed baptizandi per
ſubſtitutum, attenta præſertim Conſtitutione Sy-
nodali infraſcripta, quæ dat regulam recipiendi,
& præbendi Sacramentum baptiſmi in hæc verba:
[Inueſtigent an baptizandus de ſuo Plebatu ſit, ad
eoſque pertineat illum baptizare; Quòd ſi alieni
comperient eſſe Plebatus, ad proprium iubeant
deferri Plebanum, nulloque pacto eum baptizare
præſumant, niſi vitæ periculum immineat, aut pro-
prij Plebani licentia intercedat; priuilegio tamen
Eccleſiæ Cathedrali à iure communi conceſſo vt
in ea Diœceſani baptizari poſſint, in ſuo robore
perſiſtente:] Sacra Congregatio cenſuit ſi pueri
baptizandi ad illam Plebaniam neceſſariò defe-
rantur, eam obtinentem debere tempore collatio-
nis attingere vigeſimum quintum annum, & infra
annum ad Sacerdotium promoueri, perſonaliter-
que reſidere, & per ſeipſum vbi legitimè impedi-
tus non fuerit, baptizare.

Sed cum quælibet Plebania habeat ſub ſe ali-
quot certas Parochiales, in quibus Sacramentum
baptiſmi non adminiſtratur, & adhuc fuerit quæ-
ſitum pro clariori intellectu Decreti, an pueri tam
ipſius Plebis, quàm ipſarum Parochialium Paro-
chiani dicantur neceſſariò pro baptiſmo deferen-
di ad dictam Plebaniam, attenta præſertim dicta
Conſtitutione; licèt aliquando aliò propter ma-
iorem commoditatem arbitrio parentum deferri
contingat: Reſponſum eſt huiuſmodi pueros, ſe-
cundum ea quæ proponuntur, neceſſariò deferri
ad plebaniam huiuſmodi; ac propterea in ea lo-
cum habere ſuperius conſcriptam deciſionem.

24 Secundò nota in ver. *Niſi*, limitationem ad re-
gulam, de qua ſupra in primo notabili, videlicet
vt non procedat in obtinenti Parochialem annexã
Dignitati, vel præbendæ, quia non tenetur in Pa-
rochiali reſidere, ſed in maiori, & Parochiali de-
25 ſeruire debet per Vicarium perpetuum; quod ex-
preſſiùs habetur in c. Super eo, infra eod. tit. lib. 6.
Vnde infert Abb. hic in 4. notab. num. 5. vt non
ſolum Dignitas, ſed etiam præbenda ratione Ec-
cleſiæ in qua ſita eſt, cenſeatur maior Parochiali.
Et ob hanc rationem putat Beneficiatum teneri
deſeruire in præbenda, tanquam in maiori per ſe-
ipſum, & in Parochiali per Vicarium. Pro quo fa-
26 cit littera ibi, *In maiori Eccleſia*. Certum eſt enim
obtinentem ex diſpenſatione duo beneficia teneri
in digniori reſidere, & alteri per Vicarium deſer-
uire, vt ſentiunt hic DD. per hoc limitantes gloſ-
ſam notabilem in c. Non poteſt, in ver. Retinere;
infrà eod. lib. 6. quæ dicit habentem duo beneficia
incompatibilia ex diſpenſatione poſſe reſidere in
quo maluerit, vel nunc in vno, & nunc in altero:
debet enim illa gloſſa ſecundum Abb. reſtringi ad
caſum, quando beneficia ſunt æqualia; ſecus ſi
vnum ſit dignius altero, ſicut præbẽda eſt dignior
27 parochiali. Sed certè ſi hoc verum eſſet, obtinens
ex diſpenſatione præbendam, & Parochialem Ec-
cleſiam, teneretur reſidere in præbenda tanquam
in digniori. Quod tamen eſt falſum, vt patet in
Conſtitutione Pij V. quæ incipit *Cupientes*, edita
octauo idus Iulij 1568. vbi ſtatuitur vt obtinentes
ex diſpenſatione Parochialem, & Canonicatum,
vel Dignitatem, etiam maiorem poſt Pontificalẽ,
in quibuſuis Patriarchalibus, aut Metropolitanis,
vel Cathedralibus, ſeu Collegiatis Eccleſijs teneã-
tur, & obligati ſint ad reſidendum in Eccleſia Pa-
rochiali, & ibi in diuinis deſeruiendum; ad idque
per locorum Ordinarios cogi, & compelli poſſint,
ac debeant. Et pręmittitur ratio illa, cùm prima,
& prę-

& præcipua debeat eſſe cura animarum. Quę ratio
expreſſius habetur in alia Conſtitutione eiuſdem
Pij V. de qua infra num.35. vbi in principio ſic le-
gitur. [Quantum animarum cura cęteras omnes
ſuperat, & excellit; tanto nos impenſius prouide-
re neceſſe eſt vt id officij genus omni vbique adhi-
bita induſtria excolatur. Ad hoc cap. Cum ſit ars,
ſupra de ętat. & qualit. Atque ita quod ſpectat ad
rem pręſentem; dignior habetur Parochialis Ec-
cleſia quocunque alio beneficio non Curato. Et
28 meritò; Nam perſonalis reſidentia in Parochiali-
bus innititur iure diuino, vt in decreto Concilij
Tridentini cap.1.ſeſſ.23. & dictum eſt ſupra in pri-
mo notabili. In alijs verò beneficijs inducta eſt ex
Conſtitutione Eccleſię, itaut propterea valeat cō-
ſuetudo in eis non reſidendi, & fructus in abſen-
tia percipiendi, vt eſt textus in cap. Cum omnes
& ibi dixi num.18. ſupra de Conſtitution. cum ta-
men conſuetudo non reſidendi in beneficijs Cu-
29 ratis ſit corruptela, vt dicitur in d. cap. 1. Vera
igitur ratio cur obtinens Parochialem annexam
pręběndę non teneatur reſidere in prębenda, non
eſt quod prębenda ſit dignior, ſi ſeorſim à paro-
chiali conſideretur, vt putauit Abbas, ſed quia be-
neficium acceſſoriè, & perpetuò annexum amittit
nomen beneficij, & induit naturam beneficij, cui
eſt vnitum, & efficitur illius prędium, vt colligitur
ex textu in cap. Recolentes, in fine, infra, de ſtatu
Monachorum, Oldrad. conſ.257. Factum tale eſt,
num.15. verſ. Fundata igitur, & dixit Rota deciſ.
570. alias 11. de reb. Eccleſ. non alienan. in antiq.
& apud Cardin. Seraph. deciſ.1078. num.6. Docto-
res in c. Dudum, il ſecondo, de elect. & ibi dixi
num.31. & in cap. Licet, num.68. infra eodem. Et
hoc reſpectu in hac Decretali Dignitas, vel Pręe-
30 benda dicitur maior parochiali. Fateor tamen
verum eſſe quod dicit Abbas, videlicet obtinen-
tem ex diſpenſatione duo incompatibilia, ita de-
mum poſſe reſidere in quo maluerit, ſi ſint ęqua-
lia. Et ita eſſe limitandam gloſſam in d. cap. Non
poteſt. Secus ſi vnum ſit dignius altero, puta
Dignitas Curata cum ſimplici Parochiali, quia te-
netur reſidere in Dignitate tanquam in digniori.

Vnde orta controuerſia, An obtinens ex diſ-
penſatione Apoſtolica duas Parochiales vnitas, in
quibus non reſideat, nec vnquam reſederit, & Prę-
poſituram Collegiatam, cui annexa eſt cura ani-
marum, & in qua hactenus reſederit, poſſit dictis
parochialibus, ſeu earum fructibus priuari, prę-
cipuè cum Ordinarius per edicta omnes monue-
rit ad reſidendum in ſuis Parochialibus Eccleſijs
ſub pœna priuationis: Sacra Congregatio cenſuit
non poſſe priuari ſi exercitium Curę Prępoſiturę
incumbit perſonę ipſius Prępoſiti, ipſeque eam
exercuit, & exercet. Quinimò ſi nollet reſidere in
Prępoſitura eſſe cogendum, cum ea ſit dignior.
& quis teneatur reſidere in digniori ex beneficijs
pluribus, quę obtinere poteſt.

31 Similiter ſi duo beneficia ſint æquè principali-
ter vnita, Beneficiatus tenetur reſidere in dignio-
ri; ac ſi per omnia ęqualia ſint, in quo maluerit.

Vnde cum Andreas Abulen. declarari petijſſet,
an cum ipſe obtineret duas Parochiales ad inuicē
vnitas, liceret ſibi in vtra mallet reſidere; Reſpon-
ſum eſt, Si iſtæ parochiales ſunt ad inuicem æquè
principaliter vnitæ, itavt altera non dicatur anne-
xa acceſſoriè; & æquales ſint, ita vt neutra ipſa-
rum habeat titulum Dignitatis, poſſe Rectorem
eligere in vtra earum reſidentiam.

32 Verum hoc procedit, vt prædixi, ſi per omnia
ſint æquales; aliàs ſecus. Ideoque ſuborto dubio,
ſi duæ Eccleſię fuerint vnitæ, in qua ſit reſiden-
dum; Reſponſum eſt eſſe reſidendum in digniori.
Quod ſi non conſtet quæ ſit dignior, in frequen-
tiori. Quod ſi vna fuerit extra, & altera intra vr-
bem, eſſe reſidendum in ea, quæ eſt intra.

Hæc, vt vides, procedunt in Parochialibus nō
vnitis, vel in vnitis ęquè principaliter. At verò cū
Parochialis ſubiectiuè, & acceſſoriè annexa eſt
præbendæ; tunc reſidendum eſt in præbenda, quę
propter vnionem ſubiectiuam dicitur maior, &
Eccleſiæ annexæ deſeruiendum eſt per Vicarium
perpetuum. Et ita intelligitur textus, quia per
vnionem acceſſoriam extinguitur titulus Paro-
chialitatis; & Parochialis efficitur membrum be-
neficij, cui eſt annexa, vt prædixi, & idemmet Ab-
bas fatetur. Quod adeo verum eſt, vt etiamſi Pa-
rochialis Eccleſia ſit acceſſoriè, & perpetuò vnita
beneficio ſimplici; Nihilominus Beneficiatus non
ſit obſtrictus ad reſidendum in Parochiali, vt fu-
ſiùs patebit in quęſtione ſequenti, pręſertim n.39.

33 Dixi *perpetuò*, quia vnio ad vitam non eximit
à reſidentia. Vnde cum fuerit dubitatum An in
Parochiali Eccleſia vnita præbendæ in Cathedrali
ad vitam præbendati poſſit inſtitui Vicarius per-
petuus; Et poſito quod non. An præbendatus te-
neatur ſe promoueri facere ad ordinem Presby-
teratus, vel ſatisfactum ſit Canoni deputando Vi-
carium ad vitam præbendati, Sac. Congregatio
cenſuit Parochiales vnitas Canonicatui ad vitam
non liberare obtinentes, quin teneantur ſe pro-
moueri facere, & reſidere in eis.

34 Quid in Parochialibus vnitis olim Canonicati-
bus Cathedralium Eccleſiarū poſtea deſtructarū?

Contigit hic caſus in regno Sardinię, in quo sūt
tres Archiepiſcopatus, & quatuor Epiſcopatus,
& cuilibet eorum vnitæ ſunt duæ, vel tres Eccleſię
Cathedrales deſtructæ, in quibus nulla eſt reſi-
dentia Canonicorum. Et cum olim his Canoni-
catibus intra Cathedrales prędictas, antequam
deſtruerentur, plures Eccleſię Curatę vnitę fuiſ-
ſent; poſtea abuſus inualuit vt appellarentur Ca-
nonicatus; & hoc pretextu plures à multis obti-
nebantur, & in nulla reſidendo fructus lucraban-
tur omnium, conſtitutis tantum in pagis Eccle-
ſiarum Vicarij, qui nomine illorum Sacramenta
miniſtrarent. Et cum Epiſcopi dicti Regni Sacram
Congregationem pro opportuno remedio conſu-
luiſſent: S. Congregatio cenſuit cogendos obtinē-
tes has Eccleſias Parochiales in eis reſidere, ſi
modò non ſint ſuppreſſæ, donec Cathedrales de-
ſtructę reficiantur, vel Eccleſię conſiſtentes, qui-
bus vnitæ ſunt deſtructę, non indigeant reſiden-
tia Canonicorum. Secundum quam ſententiam
Pius V. edidit Bullā, quod obtinentes Dignitates,
& Canonicatus in Eccleſijs deſtructis nullum ha-
bere locum in eis contenderent, ſed ſinguli in ſin-
gulis Parochialibus reſiderent.

35 Porro edita per Pium V. Bulla qua cauebatur
obtinentes in Inſula Sardinia parochiales anne-
xas Canonicatibus Cathedralium deſtructarum,
teneri in Parochialibus reſidere; Archipresbyter,
& Canonici Ciuitatis Caſtren. ſub prætextu quod
eorum Cathedralis Eccleſia adhuc intacta mane-
ret, & ęquè principaliter vnita Eccleſiæ Algaren.
haberet Capitulum, ac nomen, & Dignitatem

Epi-

Epiſcopalem, obtinuerunt à Pio V. Motum proprium, in quo expreſsè diſponitur Archipresbyterum, Canonicos, & Capitulum in eorum antiquo ſtatu, nomine, & dignitate perpetuò relinqui. Verùm Epiſcopus Algaren. adijt Sanctiſſimum narrando Motum proprium prædictum reducendum eſſe ad terminos Bullę prius editæ, quia ex vnione, quam exhibuit, conſtabat Canonicatus Eccleſiæ Caſtren. cum ſuis præbendis fuiſſe tranſlatos ad Eccleſiam Algaren. Et ideò non poſſe diffugere eos Canonicos reſidentiam in dicta Eccleſia, prout faciunt nullibi reſidentes; præſertim quia ſi Canonicatus Eccleſię Caſtren. non extinguuntur, Parochiales illis annexę debita reſidentia defraudantur. Sanctiſſimus negotium hoc totum Congregationi Concilij decidendum commiſit, quæ cenſuit illum ſecundum Motum proprium Pij V. obtentum ab Archipresbytero, & Canonicis Caſtren. reducendum eſſe ad terminos iuris, & primæ illius Conſtitutionis Pij V. Et ita iuſſit Sanctiſſimus obſeruari. Conſtitutio hæc de re edita fuit Calendis Octobr. anno 1568. Et incipit, *Quantum animarum cura*. Et habetur in Bullar. tom. 2. pag. 271.

36 QVAERO de quæſtione facti. Raphael Miralles Hiſpanus habet in Diœceſi Illerden. duas Parochiales Eccleſias, quarum altera ſub titulo Sancti Saluatoris de Almenara ruralis eſt, carens populo, & incolis à ducentis annis, & vltra, itavt in præſentia ſit ſolo habitu Curata: Altera verò ſub titulo S. Mariæ de Balda ab immemorabili tempore acceſſoriè, ac perpetuò vnita eſt dictę Parochiali Curiali S. Saluatoris. In neutra harum Eccleſiarum reſederunt vnquàm Rectores ſupra hominum memoriam; ſed tantum conſueuit præfici Vicarius amouibilis in Eccleſia vnita, iuxta decretum Concilij Tridentini cap. 7. ſeſſ. 7.

Conſuluit idem Raphael Sacram Congregationem Concilij, vtrum dictę Parochiales habeant onus reſidentię, &, An ſint cum alia parochiali incompatibiles?

Et quidem quoad Eccleſiam S. Marię, res videtur carere omni difficultate, quia cum, vt proponitur non ęquè principaliter, ſed acceſſoriè vnita ſit Parochiali S. Saluatoris; ſuppreſſo eius titulo per huiuſmodi vnionem ſubiectiuam, effecta eſt veluti prędium Eccleſię, cui eſt vnita, vt dictum eſt ſupra num. 29. ideoque nec reſidentiam requi-

37 rit, vt hic patet in verſ. Niſi, nec eſt ex hoc capite incompatibilis cum alia Parochiali; ſic probat tex. apertus in cap. Super eo, de pręben. in 6. vbi ſtatuitur nullam requiri diſpenſationem vt quis poſſit habere perſonatum cum cura, & prębendam, cui ſit annexa Eccleſia parochialis; atque ita ibi notant gl. in verb. Non obuiet, Io. And. in ſumm. illius tex. Archid. & Franchus prope fin. in verb. Obuiet, Gemin. num. 4. Io. Mon. & Probus num. 1. & ſeq. Atque ita obſeruatur in praxi, vt teſtatur illic Gemin. & Lap. alleg. 36. verſ. Abſque diſpenſatione prope fin.

38 Rationem aſſignat hic Innocen. num. 1. in ver. Prębenda. Quia, inquit, cum cauſa prohibitionis habendi plures Parochiales ſit, quia non poteſt apud vtramque reſidere, & per ſe curam agere, cap. Quia nonnulli, & cap. Relatum, ſupra de Cler. non reſident. & cauſa ceſſet in Parochiali annexa, quia reſidere non tenetur vt hic; Item cum prohibitio de iure communi ceſſet in prębenda, hinc apparet quod conſtitutio De multa, locum non habet. Ita Innocen. cum quo reliqui tranſeunt.

39 Qua in re non eſt opus prolixiori diſputatione, quia iam S. Congregatio cenſuit obtinentem duas Parochiales non teneri alteram dimittere, ſi vna ex his vnita ſit dignitati, vel beneficio ſimplici perpetuò, & acceſſoriè, quia per talem vnionem parochialis deſinit eſſe parochialis, & aſſumit naturam beneficij ſimplicis, vel dignitatis, cui annexa eſt. Hinc etiam reſponſum eſt in Parochialibus perpetuò, & acceſſoriè vnitis non requiri formam examinis per concurſum à Concilio Tridentino præſcriptam in cap. 18. ſeſſ. 24. Et in ſpecie cum dubitatum fuerit an in collatione Dignitatis nuncupatę Abbatia De la Seij, cui vnita erat Parochialis Eccleſia de Valera, requireretur examen per concurſum: S. Congregatio cenſuit non requiri, dummodo hæc vnio auctoritate Sedis Apoſtolicæ, ac perpetuò, & acceſſoriè facta ſit.

40 Qui verò ad Eccleſiam S. Saluatoris, cum immemorabilis conſuetudo non reſidendi in Curatis vti corruptela ſit ſublata à Concilio Tridenti-

41 no c. 1. ſeſſ. 23. difficultas reſtringitur ad hoc. An ex eo quòd ſit habitu Curata, & non actu, reguletur vti beneficium ſimplex, an verò retineat primæuam naturam parochialis quoad reſidentiam, & incompatibilitatem.

Et quidem Eccleſiam habitu tantùm curatam requirere reſidentiam, & eſſe incompatibilem cum alia parochiali tenuerunt multi ex grauioribus antiquis, videlicet in c. De multa ſupra eod. Innoc. in princ. verſ. Item non eſt ius, Abb. antiq. num. 2. Io. Andr. poſt Calder. Petr. & Florian. n. 3. in verb. Parochiales, vbi reſidet cum opinione Innoc. & Abb. Anchar. num. 1. & 2. Io. de Imol. ſub num. 33. verſ. Io. Andr. Et in c. Licet Canon. de elect. in 6. Archid. col. 1. verſ. Et quod hic dicitur, vbi fusè hanc ſententiam tuetur, Gemin. ſub n. 6. col. 3. verſ. Tertiò caſu, Guil. Duran. num. 17. in verb. De parochialibus, Lap. num. 2. Io. Andr. poſt Io. de Lignag. ſub num. 6. in verb. Parochianos. Petr. de Anchar. ſub n. 5. verſ. Quęrit gloſa, Zabar. conſ. 48. num. 2. verſ. Intellige ergo, Gomez, in regul. de de Idiomate quæſt. 11. ſub num. 5. verſ. Et hoc quod de cura, Syluest. verb. Beneficium, §. 4. n. 7. verſ. Secundum Hoſtienſem. Sed ibi neutrā firmat. Card. in Clem. 1. quæſt. 21. ſub num. 20 de off. Vicar. & in Clem. In pleriſque ſub num. 4. verſ. Quoad vltimū, de elect. Barb. inter conſ. Alex. conſ. 74. Viſo puncto, verſ. Et quod talis Eccleſia lib. 4. Alex. conſ. 75. num. 33. verſ. Nec in hoc habet obſtare lib. 4. & ad hanc partem multa induxi in c. De multa, num. 34. ſupra eodem.

42 Contrariam verò opinionem, pro qua videtur textus expreſſus in c. Paſtoralis, 7. quæſt. 1. ſecuti ſunt Gloſ. in d. c. Licet Canon. in verb. Parochialis, Butr. num. 13. ibidem, Hoſtien. in cap. Quia nonnulli, num. 5. verſ. Quid ſi omnes parochiani de Cler. non reſid. Feder. de Sen. conſ. 80. Factum tale eſt, col. 2. verſ. Item non obſtat Paul. in Clem. 1. de off. Vic. Roman. conſ. 356. Circà primum num. 4. Abb. in d. c. De multa propè fin. Io. de Selua, de benef. par. 3. quęſt. 41. Duen. reg. 71. verſ. Quartò fallit Staph. de lit. grat. rubr. de qualitate, &c. §. Circa ſecundum, verſ. Dicitur ergo beneficium.

Et hanc eſſe communem opinionem teſtantur, Butr. in d. c. Licet Canon. num. 9. Felin. in cap. Poſtulaſti, ſub num. 1. col. 2. verſ. Sic verò ipſa Eccle-

ſia

ſia de reſcript. Præbend. Capra reg. 90. n. 74. cum ſeq. Rebuff. tractat. de nomin. quęſt. 16. n. 23.

Eandem ſequuntur recentiores ferè omnes, Alphõſ. Hoied. de benefic. incomp. par. 1. cap. 13. nu. 10. & ſeq. vbi teſtatur de communi opinione, & obſeruantia, Gõzales ſuper regul. 8. Cancell. gloſ. 6. §. fin. num. 89. & 90. Garz. de beneſ. par. 5. c. 3. n. 15. & 122. & par. 1. cap. 6. num. 4. & ſeq. Maſcard. de prob. concl. 189. num. 5. & probatur pluribus fundamentis, quæ adduxi in c. De multa, à n. 38. vſq; ad n. 47. ſupra eod.

43 In hoc opinionum conflictu, cum tempore Cardinalis Alciati dubitaſſet Epiſcopus Septen. An Eccleſia habitu curata, ſeu parochialis, & non actu, eſſet incompatibilis cum Eccleſia Cathedrali iuxta decretum Trident. Conc. ſeſſ. 24. de reform. cap. 17. Sacr. Congregatio cenſuit. Non eſſe; quia appellatione parochialis non venit iſta, quæ actu non eſt curata, & communis eſt DD. opinio, de qua teſtatur, Felin. in c. Poſtulaſti, n. 9. de reſcr. &

44 Reb. de non prom. infr. an. num. 34. tamen quia Cancellaria aliud ſenſit, fortè quia de die in diem poteſt fieri actu ſi reuertantur parochiani, & Sanctitas ſua aliàs viſa eſt idem ſentire. Ideo agendum cum Sanctiſſimo.

45 Sanctiſſimus declarauit ſecundum ſententiam Cancellariæ appellatione parochialis comprehendi etiam illam, quæ tantùm habitu ſit; quoniam in horas ſingulas poteſt fieri actu.

Deinceps verò S. Congregatio ſecundum Sanctiſſimi ſententiam reſpondit. Et in ſpecie cum Canonicus Cathedralis Aptutin. prouiſus de beneficio tunc curato habitu, ſed non actu, quod à 50. annis eius Ordinarius declarauit diffinitiua ſententia beneficium ſimplex, & rurale non curatum actu, nec habitu, conſuluiſſet S. Congregationem, an huiuſmodi beneficium haberet onus reſidentiæ, & eſſet compatibile cum Canonicatu, S. Congregatio cenſuit ſcribendum ad Epiſcopum parochialem, quamuis curatam habitu tantùm, ad reſidentiam obligare, & cum Canonicatu incom-

46 patibilem eſſe. Verum cognitionem facti ſcilicet an curata verè habitu ſaltem exiſtat, necne, S. Cõgregationem relinquere Epiſcopo, qui proceſſu ſententia, cæteriſque omnibus penſatis, conſcientiæ ſuæ, atque inſcitiæ hac in re ſatisfaciat.

47 Huiuſmodi tamen reſolutiones ad præſens reuocantur in dubium, quia nouiſſimè officialium Cancellarię teſtimonio & ſcripturis compertum eſt verè ex ſtylo Cancellariæ parochialem habitu tantùm curatam conferri vti beneficium ſimplex, quemadmodum etiam colligitur ex libello, qui inſcribitur Praxis Cancellariæ, tit. Notabilia ſuper vacantibus, &c. verſ. curata Eccleſia fol. 128.

48 Inter has opiniones oppoſitas adeſt opinio quędã media, vt ſcilicet ità demum parochialis habitu reguletur vti beneficium ſimplex, ſi non adſit ſpes proxima vt habitus reducatur ad actum per reuerſionem parochianorum, aliàs verò ſi ſit veriſimile vt breui Incolæ reuertantur, reguletur vt parochialis actu. Ita in ſpecie diſtinguit Collectarius in d. c. De multa, num. 6. & quidam alij recentiores; & videtur ſentire Gemin. in d. c. Licet col. 3. verſ. Tertio caſu, & apertiùs ibi, Bellam. in 5. col. verſ. Primo quæritur, & ſæpè deciſum fuit in Rota.

Et ſecundum hanc ſententiam, qua opiniones conciliantur, videtur tutò poſſe reſponderi, quia ſtylus Cancellariæ, ſecundum quem parochiales habitu tantùm conferuntur vti beneficia ſimplicia quem ſecutus eſt Gregorius XV. non videtur habere locum, niſi quando eſt veriſimile, vt de proximo reuertantur animę. Nam S. Congregatio dixit Cancellariam aliud obſeruare, quia parochialis habitu de die in diem poteſt fieri actu, & idem Gregorius hanc partem vti tutiorem probauit non ſimpliciter, quia ita eſſet ſtylus Cancellariæ, ſed quia, inquit, Eccleſia habitu curata in horas ſingulas poteſt fieri actu ſi reuertantur parochiani. Et ſic habuit rationem huiuſmodi potentiæ proximæ.

49 Neque huic ſententiæ obſtat, imò potius fauet tex in cap. Paſtoralis, 7. quæſt. 1. Nam ibi ciuitas Liſſitana erat ab hoſtibus captiuata, nec ſuberat ſpes propinqua liberationis; ideoque non mirum, ſi ibi ſtatuitur, vt eiuſdem ciuitatis Epiſcopus alteri Eccleſiæ præficiatur.

50 Accedit etiam quod Auctores, qui ſentiunt Eccleſiam habitu curatam regulari vti beneficium ſimplex, mouentur omnes ea potiſſimum ratione, quia ceſſante cauſa incompatibilitatis, & reſidentiæ, eo quod Eccleſia careat populo, & incolis, & ſic deſit materia, in qua Rector Eccleſiæ officium paſcẽdi exerceat, debet etiam ceſſare effectus; qua præcipuè ratione ita concludunt gloſ. Ioan. Mon. Butr. Felin. atque alij omnes ſupra relati.

51 Hæc autẽ ratio non militat vbi eſt ſpes proxima reuerſionis animarum: nam iuris interpretatione non videtur diuertiſſe populus, qui ſtatim eſt reuerſurus, l. diuortium, ff. de diuort. & l. plerique ff. de rit. nupt. Conferunt iura in c. Conſtat. 1. q. 1. in cap. Vides, 23. q. 6. in l. Si filius, ff. quod cum eo qui in alien. poſſ. & in l. Si pro patre, §. Verſum, ff. de in rem verſ. Et regulare eſt pręſertim in fauo-

52 rabilibus, vt potentia proxima actui habeatur pro actu, l. pen. vbi gloſ. & Bald. ff. de mil. teſtam. idem Bald. l. 1. col. 6. ſub num. 24. verſ. Quid ſi filius, ff. ſol. matr. Iaſ. qui plura ſimilia congerit in l. Diuortio, §. Interdum, num. 15. ff. Eo, licet in dubio ſufficiat vt parochialis ſit curata habitu, ſecundum Gemin. in dict. cap. Licet Canon. col. 3. propè fin. verſ. Aut ex verbis non apparet de electione in 6.

Ex quibus omnibus videtur reſpondendum, parochialem habitu tantùm curatam minimè inducere incompatibilitatem, nec reſidentiam requirere, niſi ſubſit ſpes vt breui populus reuertatur, quę tamen non videtur ſubeſſe in caſu præſenti, cũ ſecundum ea, quæ proponuntur dicta Parochialis ruralis ſit, ac ſine populo, & incolæ ſupra ducentos annos. Et in hanc ſententiam Sacra Congregatio reſpondit.

53 Vlterius QVAERO, An Rector Parochialis habitu ab Epiſcopo Seminario vnitę teneatur reſidere in nouo Pago infra limites ipſius Parochialis conſtructo.

Pagus Cortuladi Militen. Diœceſis ob aeris intemperiem, ac facinoroſorum hominum iniuriam deſertus, ac deſtructus fuit quadraginta circiter abhinc annis, & illius incolæ ad diuerſa alia loca commigrarunt, adeout Parochialis Eccleſia eiuſdem pagi, quæ adhuc integra eſt, & in qua illius Rector Miſſam quotidie celebrat, ad præſens non ſit amplius Curata actu, ſed habitu tantùm: & in hoc vtraque pars conſentit. Ab annis verò circiter quatuor extructus eſt nouus pagus ſub eodem nomine Cortuladi paulo minus quatuor milliaribus

bus diſtans à veteri pago deſtructo, vt deponunt teſtes. Cuius quidem noui pagi vniuerſitas prætendit Rectorẽ pagi veteris debere in nouo pago reſidere, & in Eccleſia ibi ædificata adminiſtrare Eccleſiaſtica Sacramenta, hoc potiſſimum fundamento, quia nouus pagus conſtructus fuit infra
54 limites parochiæ, ideoque ius illud parochialitatis, quod quantum pertinet ad exercitium per diſperſionem Parochianorum extinctum fuerat, reuixit per habitationem nouorum Parochianorum infra limites eiuſdem parochiæ, iuxta tex. in c. Paſtoralis, 7. q. 1. Quod autem nouus pagus ſitus ſit infra eoſdem limites, probat Vniuerſitas per plures teſtes formaliter examinatos, qui tamen non reddunt ſufficientem rationem, nec benè intelligunt parochiæ fines. Quinimo alij teſtes coram Epiſcopo Nicoterenſi examinati iuſſu S. Congreg. Epiſcoporum, deponunt duas familias in indiuiduo, quæ olim pagum veterem incolebant, ad nouum demigraſſe: ſed reuera non carent ſuſpicione falſitatis, & quidam illorum ſunt apertè falſi.

Epiſcopus Militenſis è conuerſo negat dictum Rectorem debere in nouo pago reſidere, atque ibi adminiſtrare Sacramenta.

Et primo opponit vnionem, quam fecit de dicta parochiali habitu tantùm Curata ſeminario Clericorum. Quam quidem vnionẽ veluti factam ad præſcriptum Concilij, c. 18. ſeſſ. 23. prætendit non debere diſſolui ex eo quod habitus curæ fuerit redactus ad actum.

Deinde opponit nouum pagum minimè fuiſſe ædificatum infra limites parochiæ veteris, ſed eſſe nouum populum, & intra alios fines. Ideoque Rectorem antiquæ Eccleſiæ non eſſe vllatenus cogendum ibi reſidere, aut Sacramẽta adminiſtrare: petitque litteras remiſſoriales ad hoc probandum.

55 Certum eſt primo vnionem ab Epiſcopo factam eſſe nullam, iam enim ſæpius cenſuit S. Congregatio Concilij parochialem habitu tantùm curatam minimè poſſe vniri ſeminario ab Epiſcopo ex De-
56 creto d. c. 18. Et quamuis quoad reſidentiam parochis Congregatio conſueuerit diſtinguere, an ſubſit ſpes vt parochiani reuertantur, & habitus reducatur ad actum, an non, ita vt primo caſu Parochus teneatur reſidere in parochiali habitu, non autem in ſecundo: & hoc modo conciliauerit diſſidentium Canoniſtarũ opiniones in c. De multa, de præben. & in c. Licet Canon. de elect. in 6. tamen quoad vniones hanc diſtinctionem S. Congregatio non adhibuit. Ratio differentiæ eſt, quia per non reſidentiam nõ infertur Eccleſiæ aliquod grauamen irreparabile: nam cum primum Parochiani reuertentur Parochus poterit apud ſuam
57 Eccleſiam reſidere, d. c. Paſtoralis. At per vnionem infertur grauamen, quod reparari non poteſt reuertentibus parochianis, quia vnio ab initio valida, & effectum ſortita, poſtea ob futurum euentum ipſo iure non diſſoluitur, textus eſt in c. Nouit. nec ſede vacan. & tenet Rota in antiq. deciſ. 183. Caccialup. in tract. de vnion. Eccleſ. c. 9. n. 3. & 4. Petr. de Peruſ. in tract. de reuoc. vnion. c. 5. Ideoque S. Congregatio indiſtinctè reſpondit nullam eſſe vnionem Eccleſiæ habitu tantùm curatæ. Quamuis enim actus deſtruatur, quando deuenit ad caſum, à quo inchoari non potuit, l. Pluribus, §. Etſi placeat, & l. Inter ſtipulantem, §. Sacram. ff. de verbor. obligat. Hoc tamen non procedit, ſi actus ſit omnino perfectus, & conſummatus, l. Patri furioſo, ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur. & l. In ambiguis, la prima, §. Non eſt nouum, vbi ita declarat Dec. ff. de reg. iur. Card. Zabarell. conſil. 105. num. 6. verſ. Pro hoc.

58 Præterea vnio in dubio præſumitur facta contemplatione Eccleſiæ, cui fit vnio, c. Nouit. Nec ſed. vacant. Petr. de Peruſ. in tract. de vnion. Eccleſ. c. vlt. num. 1. Ideoque ex ſui natura perpetua eſt, vt patet in hac Decretali, & d. c. Nouit, Petr. de Peruſ. vbi ſupr. Non igitur benè infertur de reſidentia temporali ad vnionem perpetuam.

59 Accedit quod etſi vnio ab initio fuiſſet valida; tamen ob reditum parochianorum eſſet diſſoluenda, Petr. de Peruſ. in eod. tract. de reuoc. vnion. cap. 1. num. 1.

Deinde certum videtur ſiue nouus pagus fuerit conſtructus infra limites parochiæ antiquæ, ſiue non; nihilominus Rectorem non eſſe cogendũ reſidere in nouo pago: tenetur enim potius reſidere apud Eccleſiam antiquam, & in ædibus parochialibus, vt aliàs cenſuit S. Congregatio, quæ aliquando etiam Parochis indulſit ex rationabili cauſa, & ad tempus limitatum, vt poſſint domum paternam inhabitare infra limites parochiæ exiſtentẽ,
60 vt patet ex dictis ſupra num. 12. & ſeqq. Quinimo Eccleſia parochialis poteſt agere ad demolitionẽ Eccleſiæ, ſeu Cappellæ infra parochiæ limites cõſtructę, vt eſt textus in c. Coram de off. deleg.
61 Ad hoc autem vt eſſet cogendus reſidere in nouo pago, non ſolùm probandum eſſet illum fuiſſe conſtructum intra fines parochię veteris; ſed amplius Eccleſiam antiquam fuiſſe legitimè trãſlatam ad Eccleſiam nouiter ædificatam. Quo caſu omnia iura pertinentia ad Eccleſiam tranſlatam, pertinerent ad Eccleſiam, in qua facta eſſet tranſlatio, c. Et hoc diximus, 16. quęſt. 7. c. Abbati in fine, & ibi gloſ. de verbor. ſignificat. gloſ. vn. in c. Si quis vult, 16. q. 7. Io. Andr. in c. Cum perſonę, & ibi etiam Anchar. in 13. not. de priuileg. in 6. Rota apud Cardin. Seraph. deciſ. 1149 n. 16. aliàs enim Rector non eſſet ſolutus obligatione reſidendi apud priorem Eccleſiam. Quod tamen nec
62 facto eſt, nec allegatur factum fuiſſe. Ideoque non videtur concedenda Epiſcopo remiſſoria, quia probatio conſtructionis infra, vel extra limites, quoad hoc nihil releuaret, l. Ad probationem, C. de probat. Seraph. deciſ. 1364. num. 2. Caputaq. deciſ. 66. par. 3.

De Præbendis.

Cap. Licet.

SVMMARIVM.

1 *ABſens in ſtudio Theologiæ percipit fructus præbendæ, non autem diſtributiones quotidianas.*
2 *Diſpenſatus ſuper fructibus in abſentia percipiendis quotidianas diſtributiones non percipit.*
3 *Fructuum appellatione non veniunt diſtributiones quotidianæ.*
4 *Niſi materia largè interpretanda ſuadeat.*
5 *Diſtributiones quotidianæ ſunt reditus caſuales, & incerti.*
6 *Dignitates obtinentes licitè poſſunt ſtudiorum cauſa ab Eccleſia abeſſe.*

Epi-

7 *Epiſcopus debet concedere Canonicis licentiam non reſidendi ad quinquennium ſtudiorum cauſa; ac ſi renuerit, cogi poteſt à ſuperiore.*
Declaratur num.73.

8 *Docentes, & ſtudentes tam in Theologia, quàm in Iure Canonico in publica Vniuerſitate gaudent priuilegio de percipiendis fructibus in abſentia, & num.129.*

9 *Etiamſi præbendæ ſitæ ſint in Cathedrali eiuſdem Ciuitatis.*
Et quid in docentibus in Eccleſiis, n.115.

10 *Indulta Apoſtolica de non reſidendo ſtudiorum cauſa non ſuffragantur, niſi accedat conſenſus Ordinarij loci, vbi beneficia conſiſtunt.*

11 *Cauſa legitima abſentiæ fingit quem haberi pro reſidente, non autem pro diuinis intereſſente.*

12 *Specialia duo non debent concurrere circa idem.*

13 *Priuilegium partim fauorabile, & partim odioſum debet reſtringi quatenus præiudicat alteri, vel cultui diuino.*

14 *Diſtributiones quotidianæ cur inſtitutæ.*

15 *Canonicatus, & Beneficia obtinentes in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſijs an, & quibus caſibus percipere poſſint in abſentia redditus beneficiorum ſuorum, & n ſeq. vſq. in finem.*

16 *Fructus Beneficiorum non debentur non reſidentibus, niſi in caſibus in iure expreſſis.*

17 *Fructus præbendæ, & diſtributiones quotidianæ in quibus differant.*

18 *Diſtributiones quotidianæ cenſentur etiamſi diuidãtur in fine anni, dummodo diuiſio fiat pro rata ſeruitij, & abſentes nihil percipiant.*

19 *Seminario Clericorum non eſt contribuendum ex diſtributionibus quotidianis.*

20 *Intellectus Extrauag. Cum nonnullæ, la 1. de præb.*

21 *Dignitates, Canonicatus, vel portiones obtinentes in Cathedralibus, vel Collegiatis tenentur perſonaliter reſidere.*

22 *Canonici de iure communi in abſentia fructus præbendæ non percipiunt.*
Declaratur num.25.

23 *Reſidere quid ſit.*

24 *Beneficia ad diuinum cultum, & Eccleſiaſtica munia obeunda ſunt conſtituta.*

25 *Canonici abſentes non ſunt ipſo iure priuati fructibus præbendarum ſuarum, ſed priuandi ad præſcriptum Concilij Tridentini.*

26 *Canonicus non reſidens hodie non poteſt priuari titulo niſi poſt lapſum trium annorum.*

27 *Nec eſt priuandus diſtributionibus in quibus vniuerſi redditus conſiſtunt, quia ſatis eſt illis priuatus.*

28 *Diſtributiones, quas perdit abſens vltra tempus à Concilio permiſſum, non accreſcunt, inſeruientibus, ſi redditus omnes in diſtributionibus conſiſtant.*

29 *Conſtitutio, quæ abſentes vltra duos menſes priuantur Capellanijs, quomodo ſit intelligenda.*

30 *Pœna amiſſionis fructuum ob nõ reſidentiam non habet locum in diſtributionibus, quas Canonicus inſeruiens iam lucratus eſt.*

31 *Conſuetudo vacandi à ſeruitio Chori vltra tres menſes ſublata eſt à Concilio Tridentino.*

32 *Etiamſi ſit immemorabilis in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus.*

33 *Et quid in Collegiatis non inſignibus.*

34 *Statuta Eccleſiarum, quæ longius abſentiæ tempus indulgent, itidem ſublata ſunt à Concilio.*

35 *Statutum vt vna, vel duabus horis intereſſentes lucrentur maſſam groſſam ſiue præbendam amiſſis diſtributionibus quotidianis, non valet.*

36 *Licentia, quam Capitula Cathedralium Hiſpaniæ ab immemorabili concedere conſueuerunt, vt Canonici abeſſe poſſint, quoad Capitulũ viſũ fuerit, non excuſat eos à pœna Concilij Tridentini.*

37 *Licentia vacandi à ſeruitio Eccleſiæ vltra tres menſes nec Epiſcopus, nedum Capitulum concedere poteſt, etiam ex rationabilibus cauſis in iure non expreſſis.*

38 *Canonici abſentes in ſtudio Theologiæ non percipiebant fructus præbendæ ante c. Super ſpecula. de Magiſtr.*

39 *Canonici facultatem nõ habent diſtributiones, aut fructus abſentibus remittendi.*

40 *Dignitates obtinentes in Cathedrali ſine vllis fructibus tenentur reſidere non obſtante contraria conſuetudine.*

41 *Canonici abſentes à ſeruitio Eccleſiæ puniendi ſunt, licet ſint præſẽtes in ciuitate, vbi Eccleſia cõſiſtit.*

42 *Canonici etſi ſuæ obligationi ſatisfaciant quoad ſeruitium Chori, & Altaris; tamen non poſſunt tuta conſcientia ordinariò abeſſe à Capitulo.*

43 *Statutum, vel conſuetudo, qua mulctantur non intereſſentes Congregat. Capitularibus, valent.*

44 *Canonicus an poſſit ſumere dies abſentiæ permiſſos in diebus Capituli ſeu Congregat. Capitularium.*

45 *Canonico abſenti pro defenſione iurium Eccleſiæ Parochialis, in qua eſt intitulatus, non debentur fructus ſui Canonicatus.*

46 *Aeris intemperies an excuſet Canonicos à reſidentia, & num. 57.*

47 *Indultum Capituli Caurieñ vacandi quinq; menſes ſingulis annis à ſeruitio Eccleſiæ ob aeris intẽperiẽ.*

48 *Canonicis ita demum tres menſes ſingulis annis abeſſe licet, ſi hoc habeat ſtatutum vel conſuetudo Eccleſiæ.*

49 *Conſtitutiones, quæ longius ſeruitij tẽpus requirunt, quã nouem menſium, præſeruantur à Conc Trid.*

50 *Canonici, qui maiori ſeruitio Eccleſiæ, quam nouem menſium ſunt adſtricti ſi non reſederint, ſubiacent pœnis Concilij Tridentini.*

51 *Indultũ vacandi tres menſes à ſeruitio Eccleſiæ non conceditur Canonicis maiori ſeruitio adſtrictis.*

52 *Canonici vt abeſſe poſſint tres menſes à Concilio permiſſos, nec Epiſcopi, nec Capituli licentia, nec cauſa requiritur.*

53 *Et tunc abſentes pro negotijs priuatis aliàs non ſunt mulctandi, quam amiſſione quotidianarum diſtributionum, & n.92.*

54 *Canonici nõ poſſunt à ſeruitio Eccleſiæ abeſſe vltra tres menſes ſiue continuos, ſiue interpellatos.*

55 *Nec omnes ſimul abeſſe poſſunt, ſed ea tantũ quota pars, quæ videbitur arbitrio Epiſcopi, & Capituli.*

56 *Horæ cuiuslibet diei non ſunt computandæ ad conficiendos tres menſes abſentiæ, ſed dies integri abſentiæ tantùm.*

57 *Statutum vt Canonici in vno ex nouem menſibus reſidentiæ vni horæ quotidie interſint eſt contra Concilium Tridentinum; non tamen prædicti incidunt in pœnam quaſi abſint vltra tres menſes.*

58 *Fundationum priuilegijs, quibus vltra tres menſes Canonicis abeſſe licet, an Cõc. Trid. derogauerit.*

59 *Statuta à Sede Apoſtolica confirmata vt Canonici abeſſe poſſint vltra tres menſes, an ſint ſublata à Concilio Tridentino.*

60 *Et quid de ſtatuto, vt Canonici ſemel in vita annum*

abeſſe poſſint, Hieruſalem proficiſcendi cauſa.

61 Et quid in ſtatutis confirmatis à Cardinale authoritate Apoſtolica.

62 Et quid in confirmatis à Papa in forma communi.

63 Canonici regulares poſſunt cum licentia ſuorum ſuperiorum ex rationabili cauſa abeſſe per id tempus, quod ipſis permittitur.

64 Portionarij ſæculares in Collegiatis regularibus non lucrantur in abſentia diſtributiones quotidianas, niſi ex cauſis in iure expreſſis.

65 Nec ipſis abſentibus debentur fructus niſi pro tempore, quo ex ſtatuto, ſeu cõſuetudine Eccleſiæ ipſis abeſſe licet, modo non vltra tres menſes.

66 Abbates Vallis-umbroſæ tenentur reſidere in loco Abbatiæ, vel Prioratus, licet ibi non poſſit Collegium Monachorum ſuſtentari.

67 Canonicatum, vel Dignitatem obtinens cum Parochiali ex diſpenſatione Apoſtolica tenetur in Parochiali reſidere; & tunc lucratur fructus Canonicatus, vel dignitatis.

68 Beneficium annexum induit naturam beneficij, cui perpetuò, & acceſſoriè eſt vnitum.

69 Dignitates, quibus perpetuò, & acceſſoriè annexus eſt Canonicatus, non tenentur niſi ad reſidentiam Dignitatibus iniunctam.

70 Secus in obtinentibus Dignitates cum Canonicatibus ex conſuetudine, vel diſpenſatione Apoſtolica.

71 Canonici duo in ſeruitio Epiſcopi exiſtentes percipiunt in abſentia fructus præbendæ.

72 Canonici familiares Papæ percipiunt fructus in abſentia non obſtante contraria conſtitutione.

73 Canonici ſtudentes in publica Vniuerſitate integrè percipiunt in abſentia fructus præbendæ, modo vltra quinquennium non abſint.

Idem in docentibus etiam in Eccleſia, n. 115.

74 Canonici in illis caſibus, in quibus in abſentia lucrantur diſtributiones quotidianas, multo magis percipere debent fructus præbendæ.

75 Canonicis abeſſe non licet à ſeruitio Eccleſiæ, niſi ex cauſis in iure expreſſis, quæ an vera ſubſint, Epiſcopi eſt iudicium.

76 Diſtributiones quotidianas non recipiunt niſi qui ſtatis horis interfuerint.

77 Conſuetudo percipiendi quotidianas diſtributiones in abſentia non valet.

78 Etiamſi introducta fuerit poſt Conſtit. Bonif. VIII.

79 Et etiamſi ſit immemorabilis.

80 Statuta vt diſtributiones quotidianæ debeantur nõ intereſſentibus ſublata ſunt à Conc. Trid.

81 Statutum Eccleſiæ Compoſtellanæ vt Beneficiati qui diu inſeruierunt, habeantur pro iubilatis, an valeat, & n. 166.

82 Diſtributiones non lucrantur abſentes, licet per ſubſtitutum inſeruiant.

83 Dignitates nõ obſtãte contraria conſuetudine tenẽtur per ſeipſas celebrare Miſſas ſicut cætera officia.

84 Canonicis an liceat ſeſe inuicem ſubſtituere.

85 Conſuetudo, ſecundum quam qui non ſunt Presbyteri, licet inſeruiant, diſtributiones non lucrantur, ſeruanda eſt.

86 Conſuetudo, qua nullus percipiat de maſſa communi niſi per annum gratis inſeruierit, non eſt ſublata à Conc. Trid. nec à Conſtitutione Pij V.

87 Statutum Capituli vt recipiendi in Eccleſia non ordinentur ſine Capituli licentia, & ſic ordinati gratis per triennium inſeruiant, valet.

88 Et ſeruari debet etiam in prouiſio de Dignitate.

89 Canonici Baſilicæ S. Petri tum de iure cõmuni, tum ex Conc. Trid. tenentur ad pſallendum in Choro.

90 Canonici non poſſunt mutuam remiſſionem punctaturarum facere; & portionem, quam ſibi inuicem remiſerunt, debet Epiſcopus applicare fabricæ Eccleſiæ, vel alteri pio loco.

91 Et quid poſtquã portiones nõ reſidentiũ perceperunt.

92 Canonici abſentes tres menſes à Concilio permiſſos, percipiunt fructus præbendæ, ſed non diſtributiones quotidianas, non obſtante immemorabili.

93 Statutum à Canonicis generaliter iuratum, quo certum dies abeſſe licet, & diſtributiones lucrari, ſublatum eſt à Concilio Tridentino.

94 Conſuetudo, qua abſentes tres menſes à Concilio permiſſos amittunt etiam fructus maſſæ groſſæ, eſt laudabilis, & obſeruanda.

95 Canonicis, qui peſtis cauſa abfuerunt, an debeantur quotidianæ diſtributiones.

96 Studiorum cauſa abſentes lucrantur fructus præbendæ, amiſſis diſtributionibus quotidianis.

97 Et quid ſi reditus omnes in diſtributionibus conſiſtant, & n. 124. & ſeqq. & n. 129.

98 Epiſcopus Canonicus, dum abeſt ex cauſa viſitationis ſuæ diœceſis, diſtributiones quotidianas non lucratur.

99 Familiares Papæ non percipiunt in abſentia diſtributiones quotidianas.

100 Nec Priuilegiati ſuper fructibus in abſentia percipiendis.

101 Etiamſi in reſcripto dicatur, vt pro præſentibus habeantur.

Secus ſi dicatur, perinde ac ſi diuinis intereſſent. num. 103.

102 Diſtribut. debentur his, qui verè diuinis interſunt, non autem his, qui ficte, aut iuris interpretatione.

104 Diſtributiones quotidianæ non debentur Inquiſitoribus, nec Examinatoribus Synodalibus, nec his, qui voluntariè ſe confeſſionibus audiendis exponunt.

105 Nec familiaribus Epiſcopi eũ comitantibus, aut illi inſeruiẽtibus dum Miſſã particulariter celebrat.

106 Nec duobus Canonicis in ſeruitio Epiſcopi exiſtentibus, niſi reditus vniuerſi diſtributionibus conſiſtent, & n. 124.

107 Nec aſſociantibus Epiſcopum volẽtem audire Miſſam in Eccleſia non Cathedrali.

108 Canonici tenentur aſſiſtere Epiſcopo etiam nõ Pontificaliter celebranti, ſi ita ſe habeat conſuetudo, ſed diſtributiones non percipiunt.

109 Diſtributiones non lucrantur inſeruientes Epiſcopo in Monialibus velandis, in examine promouendorum, in Seminario, aut in Congregat. S. Officij.

110 Nec comitantes Epiſcopum in viſitatione diœceſis.

111 Nec Canonicus Vicarius Epiſcopi, non obſtante immemorabili conſuetudine.

112 Nec electus iudex in vim reſcripti, aut iudex Synodalis, niſi abſit pro exequendis ſibi commiſſis.

113 Nec aſſiſtens Congregationi rerum ſpiritualium.

114 Nec Sermocinantes ex debito ſui officij.

115 Theologalem præbendam obtinens in diebus feſtis, in quibus non legitur, poteſt ſe excuſare à ſeruitio Chori, & fructus percipere amiſſis diſtributionibus quotidianis.

116 Sed in diebus, in quibus legit, habetur pro præſente, & intereſſente ex declaratione Gregorij XIII.

117 Non tamen cenſetur præſens matutinis, quæ ex cõſuetudine Eccleſiæ celebrantur veſpere præcedẽti.

118 Diſtributiones non lucrantur Canonici Miſſã celebrãtes ſubmiſſa voce, dũ horæ Canonicæ recitantur, niſi illa hora ad celebrandum cõpulſi fuerint.

Nec

119 *Nec peregrinantes deuotionis cauſa.*
120 *Et quid in abſentibus tempore Iubilei.*
121 *Parochialem obtinentes cum Canonicatu, vel dignitate ex diſpenſatione tenentur reſidere in Parochiali, & tunc lucrantur fructus, ſed non diſtributiones.*
Niſi fructus omnes diſtributionibus conſtent, num. 124. & ſeqq.
122 *Et an excludatur à ſeruitio Canonicatus, & an teneatur per ſubſtitutum obire onus præbendæ magiſtrali iniunctum, ibidem, verſ. Amplius.*
123 *Et quid in obtinentibus duos Canonicatus, vel Canonicatum cum Dignitate.*
124 *Canonici abſentes ex cauſis in iure expreſſis lucrantur integrè diſtributiones quotidianas, ſi præbendas diſtinctas, aut fructus groſſos non habeant.*
Sed poſt Concilium Tridentinum lucrantur duas tertias illarum partes, amiſſa alia tertia, quæ inſeruientibus accreſcit, n. 126. & ſeqq.
125 *Diſtributiones in quibus vniuerſi reditus cõſiſtunt, habentur loco præbendæ, & eſt locus erectioni præbendæ Theologalis.*
126 *Diſtributiones vbi nulla ſunt, vel tenues, tertia pars fructuum ſeparari debet, & in diſtributiones conuerti.*
127 *Diſtrib utiones an ſuccedant in loco præbendæ, vbi tenues ſunt fructus à diſtributionibus diſtincti.*
128 *Et quomodo hæc tenuitas ſit æſtimanda.*
129 *Et quid ſi fructus quartam partem diſtributionum non ſuperent.*
130 *Canonici Regulares an poſſint in abſentia diſtributiones quotidianas percipere.*
131 *Diſtributiones debentur abſentibus, ſi ita cautum ſit lege fundationis.*
132 *Vel ſtatuto à Sede Apoſtolica confirmato.*
133 *Priuilegia Apoſtolica percipiendi in abſentia diſtributiones quotidianas non ſunt ſublata à Concilio Tridentino.*
134 *Diſtributiones debẽtur viſitãtibus limina pro Epiſcopo, aut eum in eadẽ viſitatione comitantibus.*
135 *Ordinarius poteſt ſine Capituli conſenſu excuſare Canonicos à ſeruitio Chori ex cauſis tantum expreſſis in Conſtitutione Bonifacij VIII.*
136 *Diſtributiones quotidianæ debentur infirmis abſentibus etiam non probata conſuetudine illas in abſentia percipiendi.*
137 *Famulo ægroto an debeatur ſalarium.*
138 *Statutum Capituli, vt ægrotis non dentur diſtributiones, non valet.*
139 *Canonicus infirmus percipere debet etiam portionem accreſcentem.*
140 *Tempus infirmitatis nõ eſt computandum pro tempore vacationum.*
Declaratur num. 149.
141 *Canonico conceduntur diſtributiones illius horæ, cui ſine vitæ periculo intereſſe non poteſt.*
142 *Diſtributiones debentur podagra impedito.*
143 *Cæcus non tenetur horas Canonicas recitare.*
144 *Nec Choro intereſſe, & tñ. lucratur diſtributiones.*
145 *Cæcitas non priuat voto, quod quis haberet ſi cæcus non eſſet.*
146 *Diſtributiones debentur ſenio confectis, ſi aliàs reſidere ſint ſoliti.*
147 *Item infirmis ex propria culpa, & peccato.*
148 *Dummodo antea eſſent ſoliti Choro intereſſe.*
149 *Et an debeãtur ei, qui dum abeſſet tribus menſibus vacationũ, vel ex cauſa Iubilei, in morbũ incidit.*
150 *Diſtributiones quotidianæ debentur abſentibus ob iuſtam, & rationabilẽ corporalem neceſſitatem.*
Vnde debentur ei, qui medicinam ſumpſit, aut ſanguine minutus eſt, ibidem.
151 *Item expulſo à ciuitate propter ſeditiones.*
152 *Etiam non probata conſuetudine vt diſtributiones debeantur abſentibus ex iuſta cauſa.*
153 *Item indebitè coniectis in carcerem vbique locorũ.*
Et quid de fructibus præbendæ ſeu maſſa groſſa.
154 *Item abſenti vt iniuſtam Iudicis vexationem redimeret.*
155 *Item citato ob cauſam criminalem, qui ſe innocentem præbuit.*
156 *Item condemnato, vel excommunicato, & poſtea abſoluto per ſententiã, quæ in iudicatũ tranſierit.*
157 *Excõmunicatus iniuſtè repetit fructus medij tẽporis.*
158 *Diſtributiones quotidianæ debentur abſentibus ob euidentem Eccleſiæ vtilitatem.*
159 *Niſi probetur conſuetudo, ſecundũ quam abſentes ob dictam cauſam diſtributiones non percipiant.*
Intellectus c. Cum non deceat, de elect. in 6. & conciliatio cum cap. vnico, de Cler. non reſiden. eod. lib. ibidem.
160 *Et cuius Eccleſiæ vtilitas ad hoc requiratur.*
161 *Canonicis à ſecretis Regis Portugalliæ in rebus Eccleſiaſticis ex gratia conceduntur in abſentia diſtributiones quotidianæ.*
162 *Archidiacono habenti nudum ius præſidendi in Choro, dum reſidet in locis ſuæ iuriſdictioni ſubiectis, non debentur diſtributiones.*
163 *Debentur tamen abſentibus pro exercitio curæ animarũ ſuæ Dignitati, vel Canonicatui incũbentis.*
164 *Dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel ea exercendi, quæ ad curam ſpectant.*
165 *Et dummodo hæc præſtent per ſeipſos.*
166 *Statuta vt qui per quadraginta annos continuos diuinis interfuerunt habeantur pro iubilatis, ſunt toleranda.*
167 *Canonicus abſens pro negocijs Capituli lucratur diſtributiones quotidianas, nec tenetur inſeruire per ſubſtitutum.*
168 *Canonici, qui tenentur aſſiſtere Epiſcopo Pontificalia exercenti in Cathedrali, tenentur etiam in alijs ciuitatis locis, & ſuburbijs, tunc lucrantur diſtributiones.*
169 *Diſtributiones debentur Theologo præbendato in diebus, in quibus legit.*
170 *Item pœnitentiario audienti confeſſiones in Eccleſia, ſiue extra dum diuina celebrantur.*
171 *Item dum Capitulum comitatur corpus defuncti ad ſepulturam.*

1 LICET. Abſens in ſtudio Theologiæ percipit fructus præbendæ, non autem diſtributiones quotidianas. Hoc dicit ſecundum intellectum Io. Andr. & communem. Vel generaliùs ſecundum alium intellectum Hoſtien.
2 Card. & Abb. Diſpenſatus ſuper fructibus in abſentia percipiendis quotidianas diſtributiones nõ percipit. Diuiditur in duas partes. Primò, ponit priuilegij tenorem. Secundò, eius interpretationem, ibi, *nolumus*.
3 Nota primò, appellatione fructuum præbendæ non venire diſtributiones quotidianas. Idem probat textus in c. vnico, de Cler. non reſiden. lib. 6. & in c. fin. §. In illis, de conceſſ. præben. eod. lib. & tenet Caſſador. deciſ. 1. de Cler. non reſident. &
4 Couarr. lib. 3. variar. reſol. cap. 13. num. 1. niſi materia largè interpretanda aliud ſuadeat, vt reſoluit

5 Rota apud Put. deciſ.239. lib. 1. Ratio eſt, quia quotidianæ diſtributiones ſunt reditus caſuales, & incerti, nec attinēt ad corpus præbendæ,vt fusè probat Oldrad. conſ.118. Ex virtute gratiæ, cuius rationes tranſtulit, ac ſibi adſcripſit Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit.de conceſſ. præben. nulla Oldradi mentione habita,de quo miratur Petr. de Anchar. in Clem. vnica num.39.eod. tit. vbi idem firmat, & poſt eum Felin. alios cumulans in c. Ad aures num.14. de reſcript. & Couarr. loco citato, inferentes propterea ad regulas Cancellariæ de valore fructuum exprimendo.

6 Secundò nota,obtinentes dignitates licitè poſſe ſtudiorum cauſſa ab Eccleſia abeſſe, vt de Archidiacono eſt caſus hic, & de Abbatibus notat Io.Andr. in c.3. infra, Ne Cler. vel Mon. Intellige ſecundum ea, quæ dicam infra num.10. Fallentia,
7 num.73. Item intellige de Ordinarij licentia,quā tenetur ipſe Ordinarius impertiri, vt legitur,& notatur in c. Relatum, ſupra tit. prox. ſecundum Abb. hic num.2. in 1. notab. ac ſi renuerit, adiri poteſt ſuperior, vt eum cogat, arg. c. Nullus, de iurepatr. & tenet idem Abb. in d. c. Relatum, n.6. verſ. Sed diceres tu. Sed & Sacra Congregatio Concilij declarauit eiuſmodi licentiam ab Epiſcopo ad quinquennium concedi poſſe; quod ſi renuerit, eius ſuperiorem adeundum eſſe, qui eum compellat.

8 Hoc autem priuilegium vendicat ſibi locum tam in docentibus, quam in ſtudentibus, & tam in Theologica facultate, vt eſt caſus in d. c. fin. de Magiſtr. quam in iure Canonico, vt notatur in c. Cum ex eo, in gloſ. in ver. Litterarum, de elect. lib.6. & per Abb. & DD. in c. Tuæ, de Cler. non
9 reſiden. Quinimò cenſuit S. Congregatio docentes ius Canonicum in publica vniuerſitate gaudere, & potiri priuilegio de percipiendis in abſentia ſuarum præbendarum fructibus,quamuis præbendæ, quas obtinent, ſitæ ſint in Cathedrali eiuſdem ciuitatis,in qua publici Lectoris munere funguntur. Quid autem in iure ciuili, dixi in c. Super ſpecula.
10 Ne Cler. vel Monach. Hodie gratiæ de reſidendo, & fructibus in abſentia percipiendis ſtudiorum cauſa à Sede Apoſtolica impetratæ non ſuffragantur, niſi accedat conſenſus Ordinarij loci, vbi beneficia conſiſtunt, ex Conſtitutione Pij IV. publicata 24. Nouembris 1564.

11 Vltimò nota, ſecundum Anton.de Butrio n.3. legitimam abſentiæ cauſam, quamuis fingat quem haberi pro reſidente, non tamen fingere vt habeatur pro diuinis intereſſente. Ratio poteſt eſſe du-
12 plex. Alterā quam ponit hic Petr. de Anchar. n.3. quia cum diſtributiones quotidianæ debeantur præſentibus, & intereſſentibus diuinis officijs, cap. vnico, de Cler. non reſiden.lib.6. Princeps concedendo vnum ſpeciale,vt non præſens fructus percipiat, non cenſetur concedere aliud, vt ſcilicet habeatur etiam pro intereſſente, & conſequatur diſtributiones quotidianas; quia duo ſpecialia nō debent concurrere circa idem, l.1. C. de dot. pro-
13 miſſ. l.Cum poſt. §. Gener, de iure dot. Altera ratio eſt, quam ponit Abb. num.3. in 2. notab. quia priuilegium partim fauorabile,& partim odioſum debet reſtringi quatenus præiudicat alteri,vel cul-
14 tui Diuino. Nam priuilegium hic conceſſum ſuper fructibus integrè percipiendis ideo non extenditur ad quotidianas diſtributiones, quia habet naturam ſeparatam ab alijs fructibus Eccleſiæ, & introductæ fuerunt in vſum cultus diuini, vt Canonici ad diuina officia promptius conuenirent. Clem. Si Dominū, de reliq. & vener. Sanctor. nam vt Hoſtien. inquit in c.Olim, num.2. in ver. Et manualia, talis intereſt pro denario, qui non intereſſet pro Deo. Et propterea neque in parte minuatur diuinus cultus, ſed ei debitum omnibus in rebus obſequium præſtetur, ſtatuit Concilium Tridentinum in c.3. ſeſſ.21. in Eccleſijs tam Cathedralibus, quàm Collegiatis, in quibus nullæ ſunt diſtributiones quotidianæ, vel ita tenues, vt veriſimiliter negligantur, tertiam partem fructuum ſeparari debere,& in diſtributiones quotidianas cōuerti, quæ inter dignitates obtinentes, & cæteros diuinis intereſſentes, diuidantur.

15 QVAERO An, & quibus caſibus obtinentes beneficia in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſijs licitè percipere poſſint in abſētia reditus ſuorum beneficiorum.

Hæc quæſtio pro clariori ſolutione diuidenda eſt in duo membra principalia. Primum eſt, An & quando abſentibus debeantur fructus præbendæ. Secundum eſt,An, & quando iiſdem debean-
16 tur diſtributiones quotidianæ. Et quia prouentus, & emolumenta beneficiorum non debentur non reſidentibus niſi in caſibus in iure expreſſis, nec licet Epiſcopo impertiri licentiam percipiendi fructus in abſentia in caſibus nō expreſſis in iure, vt patebit inf. in diſcurſu materiæ, præſertim n.37. ne multiplicitas, & varietas caſuum ingerat confuſionem,in vtroque membro procedam faciliori methodo per cōcluſiones,ampliationes,& limitationes;ſed præcipuè ex reſpōſis S.Congreg. Conc. Tum quia ſi oporteret ſingula diſcutere, materia in volumen excreſceret; tum quia ius commune in multis reperitur immutatum ex iure nouiſſimo Concilij Tridentini,ita ut fidere Doctorum ſententijs non ſit vſquequaque tutum, cum pleraque ex decretis, & declarationibus Apoſtolicis certam interpretationem habuerint.

17 Ad euidentiam præmittendum eſt fructus hoc differre à diſtributionibus quotidianis, quod fructus ſint reditus certi ipſum corpus præbendæ cōſtituentes, qui dantur reſidentibus non habita ratione ſeruitij quotidiani, quia percipiuntur ſine facto,& miniſterio hominis. Diſtributiones verò ſunt emolumenta incerta ad corpus præbendæ nō pertinentia: pendent enim, & exitum habent ex incerto fortunæ actualis miniſterij, & operis; & diuiduntur pro rata ſeruitij inter eos tantum, qui horis Canonicis interſunt. Textus eſt in Extrauag. Poſtulaſti, §. Licet, de præben. Et hanc differentiam conſtituit, & pluribus firmat Oldrad. conſ.
18 118. ex virtute gratiæ, per totum. Quod vendicat ſibi locum etiamſi diuidantur in fine anni,non autem dietim. Nam ſi diuiſio fiat non æqualiter, ſed habita ratione ſeruitij cuiuſque horę, & abſentes nihil percipiant, ſunt verę diſtributiones quotidianę, non autem fructus prębendę, ſeu fructus groſſi, vel maſſę communis, vt decidit Rota apud Achill. deciſ.vnica de diſtribut. Caputaq. deciſ.29. par.2. & rurſus coram Cardinali Seraphino deciſ.1140. num.2. vbi reſoluit reditus Collegia-
19 tę Eccleſię Aquauiuę, qui in fine anni diuiduntur pro rata ſeruitij diurni, eſſe diſtributiones quotidianas, ac propterea ex illis non eſſe contribuendum ſeminario Barenſi. Quam deciſionem poſtea in eadem cauſa probauit S. Congregatio Concilij

cilij

cilij, vt ſcripſi plenè in c. Olim, à num.45. vſque
in finem infra de verb. ſignif.
20 Nec obſtat textus in extrauag. Cum nonnullæ
la prima, §. Præterea de præbendis vbi eſt ex-
preſſum, illam bladi quantitatem, & pecuniæ
ſummam, quæ pro quolibet menſe, vel hebdo-
mada Canonicis miniſtrantur, non debere pro
quotidianis diſtributionibus computari; ſed illa-
tantum quæ præfatis Canonicis quotidie pro diur-
nis & nocturnis horis diſtribuuntur ſine fraude.
Nam reſpondetur textum loqui de illa bladi, &
pecuniæ quantitate, quę conſueuit aſſignari abſē-
tibus ſtudiorum cauſſa, vel pro negotijs de licen-
tia Capitulorum, vt ibi eſt expreſſum; vnde ſecus
eſſet ſi nihil conſueuiſſet abſentibus exhiberi. Et
dum textus dixit cenſeri diſtributiones, quę diui-
duntur quotidiè, reſpexit ad id, quod frequentius
fieri ſolet: propterea enim appellantur diſtributio-
nes quotidianæ. Sed tamen ſi diuiſio fiat habita
ratione quotidiani ſeruitij, non ideò minus cen-
ſeri debent quotidianę, quod diuidantur in fine
hebdomadę, aut menſis, vel anni, quia hoc fit
gratia commodioris ſolutionis, nec alterat natu-
ram diſtributionum, quę conſiſtit in hoc vt ſint
deputatæ pro ſeruitio cuiuſque diei, & non inter-
eſſentes nihil percipiant, vt habetur in dicta Ex-
trauag. Poſtulaſti, §. Licet, de pręben. & in præal-
legat. §. Præterea, ad quem alias remiſit Sacra
Congregatio Concilij; Nam conſulta quæ ſint di-
ſtributiones, de quibus Concilium, c.12. ſeſſ.24.
& c. vnico de Cler. non reſiden. in 6. & quę ſint di-
ſtributiones, quę habentur loco præbendę, à qui-
bus non excluduntur abſentes ratione alicuius
priuilegij, de quibus in d. c. vnico in verſ. Recepe-
rit: ſimpliciter reſpondi id declaraſſe Extrauag.
Cum nonnullę, §. Præterea de præben.
21 Quibus præmiſſis circa primum membrum ſta-
tuitur principalis concluſio. Obtinentes benefi-
cia, puta Dignitates, Canonicatus, præbendas, vel
portiones in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccle-
ſijs tenentur in eis perſonaliter reſidere, nec in
22 abſentia percipere debent fructus præbendarum
ſuarum, vt hic, & in c. Inter quatuor, & c. fin. de
Cler. non reſident. & in c. Peruenit, il ſecondo, in-
fra de appellat. Idem probatur in c. Cum omnes
ſupra de Conſtit. vbi Canonici abſentes percipere
poſſunt fructus præbendarum ſuarum vigore con-
ſuetudinis. Ergo ſecluſa conſuetudine, de iure
communi illos percipere non debent; & ita notat
gloſſa prima communiter approbata dicens, hoc
eſſe ius commune vt Canonici abſentes nihil per-
cipiant. Idem tenet gloſſa in cap. Conquerente
in ver. Deſeruiat. de Cler. non reſiden. & gloſſa no-
ſtra in illis verbis, de corpore præbendæ ſuæ, quā
in abſentia de iure communi percipere non debēt
23 Clerici. Et verbum, *reſidere*, accipiendum eſt cū
effectu, ideſt Eccleſiæ in diuinis officijs deſeruire,
c. Relatum, de Cler. non reſiden. & d. c. Conque-
rente, & tenent, Hoſtien. in ſumma eod. tit. §.2.
quæſt. 27. Aſten. lib.6. tit. 34. Sylueſt. in ver. Reſi-
dentia, in princ. Andreas ab Exea in c. Cum om-
nes, nu.58. de Conſtit. quos ſequitur Couarr. lib.3.
variar. reſolut. cap. 13. num.3. verſ. Verum prio-
rem huius diſtinctionis partem. Idem tenet Petr.
de Anchar. in c. vnico, in 6. notab. de Cler. non re-
ſiden. in 6. Nam reſidentia debet eſſe laborioſa,
24 non deſidioſa, cum beneficia ad diuinum cultum,
& Eccleſiaſtica munia obeunda ſint cōſtituta, cap.
Cum ad hoc, in parte deciſa eod. tit. & habetur in
decreto Concilij Tridentini c. 13. in princ. ſeſſ.21.
Quid enim prodeſt præſentia in loco, ex quo di-
uinis non adſunt, vt inquit gloſſa in d. cap. vnico
in ver. Præſentes. Et ita intellexit Canonicorum
reſidentiam S. Congregatio eiuſdem Concilij in-
terpres, vt patebit infra in ſexta ampliatione n.41.
25 Cæterum etſi abſentes percipere nō debeant fru-
ctus præbendarum, non tamen hoc ita accipien-
dum eſt, vt illos perdant ipſo iure: Imò enim ac-
quiruntur ſine facto, & miniſterio hominis, vt ex
Oldrado dictum eſt ſupra num.18. Sed ita eſt in-
telligendum, vt priuandi ſint ad præſcriptum Con-
cilij Tridentini in c.12. §. Præterea ſeſſ. 24. vbi ſta-
tuitur vt abſentes vltra tempus ibi permiſſum pri-
mo anno priuentur dimidia parte fructuum, quos
ratione etiam prębendæ ac reſidentię fecerūt ſuos;
Quod ſi iterum eadem fuerint vſi negligentia, pri-
uentur omnibus fructibus, quos eodem anno lu-
26 crati fuerint; creſcente verò contumacia, contra
eos iuxta ſacrorum Canonum conſtitutiones pro-
cedatur, ideſt, ad priuationem tituli. Atque ita
hodie correcta eſt diſpoſitio antiquorum Canonū,
ſecundum quam Canonicus abſens priuari pote-
rat beneficio, ſi infra congruum terminum ſibi
præfixum ad reſidentiam non rediſſet, vt in d. cap.
Peruenit, il ſecondo de appellat. c. Inter, & c. vlt. de
Cler. non reſiden. Nam poſt Concilium priuari nō
poteſt titulo, niſi poſt lapſum trium annorum.
Vnde cum Epiſcopus Tarentinus olim petijſſet
declarari à S. Congregatione Concilij, An rectè
proceſſiſſet contra Subcantorem Canonicum Ec-
cleſiæ ſuæ iam decem & octo menſes abſentem,
cum ei comminatus fuiſſet pœnam priuationis, ſi
intra menſem non reſideret: S. Congregatio duo
declarauit: Primum, Concilium clarè diſpoſuiſſe
expectandum eſſe lapſum trium annorum ante-
quam ad priuationem in totum procedatur, vt in
d. cap. 12. ſeſſ. 24. verſ. Præterea obtinentibus. Nā
in primo amittit non reſidens dimidiam, in ſecun-
do omnes fructus, in tertio priuatur titulo, & ità
reſcriptum fuit plurimis Epiſcopis.
27 Secundum, etſi omnes reditus in quotidianis
conſiſtant, pro primo anno, vel ſecundo, non de-
bere indici priuationem; quia cum ſint quotidia-
næ, & non percipiat eas non reſidens, ſatis eſt pri-
uatus & pro primo, & pro ſecundo; & admonen-
28 dum Epiſcopum ne has diſtributiones, quas amit-
tit iſte non reſidēdo, ſinat accreſcere ſeruientibus.
29 Conſtitutionem verò, qua abſentes vltra duos mē-
ſes priuantur Capellanijs, S. Congregatio ſic cen-
ſuit intelligendam, vt abſentes vltra duos men-
ſes primo anno priuentur dimidia parte fructuum,
ſecundo omnibus, tertio Capellanijs; Hos autem
duos menſes, cum Conſtitutio ſit odioſa, opor-
tere eſſe continuos; quemadmodum & ſupradi-
ctos tres annos, non autem interpellatos. Quod
ſi quis fraude vſus fuerit, tunc Ordinario licere
animaduertere in eos, qui fraudem commiſerint:
30 pœnam autem amiſſionis fructuum cenſuit non
habere locū in quotidianis diſtributionibus, quos
Canonicus inſeruiens iam lucratus eſt.
31 Ampliatur primò principalis cōcluſio ſupra fir-
mata, vt habeat locum non obſtante contraria
conſuetudine nō reſidendi, aut fructus in abſentia
percipiēdi. Nam etſi conſuetudo huiuſmodi valida
eſſet de iure communi, vt eſt textus in cap. Cum
omnes de Conſtit. & ibi notat gloſſa fin. Innoc. &
alij,

alij, ſaltem in eo caſu, in quo Canonicus abſens inſeruiebat per ſubſtitutum ſecundum opinionem Hoſtien.ibidem num.10. cum quo tranſeunt communiter Doctores, vt ibi teſtatur Abb.n.10.tamẽ hodie ſublata eſt à Concilio Tridentino in d.c.12. §. Præterea, vbi ſtatuitur, vt obtinentibus in Cathedralibus, aut Collegiatis Eccleſijs Dignitates, Canonicatus, præbendas, aut portiones,non liceat vigore cuiuſlibet ſtatuti, vel conſuetudinis vltra tres menſes ab eiſdem Eccleſijs quolibet anno abeſſe. Quo decreto corrigitur prædicta Decretalis, cùm omnes, & opiniones Doctorum in hac materia, vt ibi dixi n.21.

32 Quinimo in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus eo decreto ſublata eſt conſuetudo, etiam immemorabilis vacandi vltra tres menſes à ſeruitio Chori, vt multoties reſpondit S.Congregatio, & dixi latius in prædicta decretali, Cum omnes, num.31.& ſeqq.

33 Ampliatur ſecundò, vt procedat etiam in Collegiatis non inſignibus; cenſuit enim S. Congregatio Canonicos Collegiatarum Eccleſiarum, etiã non inſignium, teneri ad reſidentiam, niſi tamen iſtæ non inſignes Collegiatæ eſſent rurales prorſus deſtitutę, aut in quibus nunquam antea ſupra hominum memoriam ſolitum eſſet reſideri; aut adeò tenuis reditus eſſet, vt Canonicos aliunde non habentes vnde viuant, alere non poſſet. Et de intellectu huius declarationis vide quod ſcripſi in d. c.Cum omnes, n.31. 32. & 33.de Conſtit.

34 Ampliatur tertiò, etiamſi Eccleſiæ ſtatutum longius abſentiæ tempus indulgeat, quia decretũ d.cap. 12. ſeſſ.24.in præall. §. Præterea derogat nõ tantum conſuetudinibus, ſed etiam ſtatutis ibi,
35 *Vigore cuiuslibet ſtatuti*. Vnde cum fuerit quæſitum an valeat ſtatutum vt vna, vel duabus horis intereſſentes lucrentur naſſam groſſam, ſiue præbendam, amiſſis diſtributionibus quotidianis; reſponſum eſt non valere.

36 Ampliatur quarto principalis cõcluſio, vt locũ habeat non obſtante licentia, quam Capitulũ concedere cõſueuit vacandi à Choro vltra tres menſes. Imò cenſuit S. Congregatio non excuſare à pœna Concilij licentiam, quam Capitula Cathedralium Hiſpaniæ ab immemorabili tempore concedere conſueuerunt, vt Canonici abeſſe poſſint quoad
37 Capitulo viſum fuerit. Quin etiam hanc licentiam nec Epiſcopum, nedum Capitulum etiam ex rationabilibus cauſis in iure non expreſſis, & ſup-
38 poſita immemorabili, poſſe concedere. Et propterea Doctores dicunt de iure communi antiquo nec abſentes in ſtudio Theologię debuiſſe percipere fructus prębendæ antequam emanaſſet illa decretalis, Super ſpecula, de magiſtr. vt in ſpecie hic notant Anton. de Butr. in 1. notab. & idem Butr.Cardinal. & alij in prima oppoſitione.

39 Et eodem modo ad pœnam priuationis fructuum contra abſentes vltra tempus à Concilio permiſſum procedendum eſt, non obſtante quauis remiſſione Canonicorum. Cenſuit enim Sacra Congregatio huiuſmodi remiſſionem eſſe prohibitam tam quoad diſtributiones, de quarum remiſſione ſi conſtiterit, debere Epiſcopum iure agere in reos; quam quoad fructus prębendę quos remittere non eſt in facultate Canonicorum, cum Eccleſię ſint applicandi.

40 Ampliatur quintò, etiam in Dignitatibus Cathedralium Eccleſiarum, quę nullos habent reditus: nam nihilominus obligant ad perſonalẽ reſidentiam non obſtante contraria conſuetudine, de quo tamen dic vt ſcripſi in d. c. Cum omnes, num. 25. & ſequentibus, de Conſtit.

41 Ampliatur ſextò, vt nec ſufficiat reſidentia in ciuitate, ſed omninò requiratur intereſſentia diuinis officijs, adeout contra abſentes à Choro vltra tres menſes procedendum ſit ad pręſcriptum Concilij: Reſidentia enim accipienda eſt cum effectu, vt dixi ſupra n.23. ideoque cum eſſet quæſitum an verba poſita in d.c.12. §. Præterea, ſeſſ.24. prohibeant ne Canonici, & alij abſint à Choro, vel tantum ne abſint à ciuitate, Sacra Congregatio cenſuit prohibere ne abſint à Choro. Et ad conſultationem Cardinalis S.Praxedis tunc Archiepiſcopi Mediolanenſis reſpondit puniẽdos eſſe, qui abſunt à ſeruitio Eccleſię, licet in Ciuitate locove, in quibus ipſa Eccleſia conſiſtit, ſint pręſentes; quia verba Concilij dicũt [ab eiſdem Eccleſijs abeſſe, non à loco Eccleſiæ] & ſic intelliguntur de ſeruitio Eccleſiæ. Et iterum conſulta quomodo eſſent priuandi qui vltra medietatem anni abſunt à ſeruitio Eccleſię prætextu quod non diſceſſerint à ciuitate: reſpondit primo anno priuandos eſſe dimidia parte fructuum; ſecundo, omnibus; tertio, prout ſancitum eſt decreto Concilij c. 12. ſeſſ. 24.

42 Ampliatur 7. vt Canonici non ſolum teneantur Choro intereſſe, ſed etiam Congregationibus Capitularibus. Vnde cum fuerit quęſitum an Canonicus ſuę obligationi ſatisfaciens in eo, quod attinet ad reſidentiam, & ſeruitium Chori, & Altaris, poſſit tuta conſcientia ordinariè abeſſe à Capitulo, ſeu Congregationibus Capitularibus, S. Congreg. cenſuit non poſſe.

43 Item declarauit validum eſſe ſtatutum vel conſuetudinem, qua mulctantur hi, qui Congregatio-
44 nibus Capitularibus non interfuerint. Verum ſuborta dubitatione, An Canonicus poſſit ſumere dies abſentiæ à conſuetudine, vel ſtatuto Eccleſiæ permiſſos, & à Concilio non ſublatos in diebus Capituli, ſeu Congregationum Capitularium; inclinauit poſſe. Sed tamen nihil fuit deciſum; quia prius edoceri voluit numquid huius dubij ſolutio peteretur ad euitandam pœnam, vel mulctam impoſitam aduerſus eos, qui huiuſmodi Congregationibus non interfuerint, vel ad acquirendas diſtributiones aſſignatas pro horis, quibus habentur huiuſmodi Congregationes. Sed aliàs fuit reſolutum poſſe.

45 Ampliatur 8. eadem concluſio vt habeat locum etiam in abſentibus à Cathedrali pro vtilitate, vel neceſſitate alterius Eccleſiæ: nam ad hoc vt pro præſentibus habeantur, exigitur vtilitas vel neceſſitas illius Eccleſiæ in ſpecie, de cuius fructibus agitur, vt latius dicam infra, num.98. & num.160. Facit tex. in cap. Ex parte; il ſecondo, ibi, *Si te non abſentando in fraudem Præpoſituræ tuæ iura fideliter proſequeris, cum ex hoc cenſeri debeas reſidens*, &c. ſupra de Cler. non reſiden.

Hinc Canonico abſenti pro defenſione iurium Eccleſiæ Parochialis, in qua erat beneficiatus, & electionis factæ de eius perſona ad Rectoriam dictæ Parochialis, non deberi fructus pręhendæ ſui Canonicatus decidit Rota, cuius deciſionem Sacra Congregatio probauit.

46 Ampliatur vltimò vt nec aeris intemperies excuſet Canonicos à reſidentia vltra tres menſes à Con-

Concilio permiſſos. Hinc petentibus Canonicis, vt liceret dimidiæ eorum parti per alternas hebdomadas inſeruire, eo quod Cathedralis frigida, & humida eſſet: S. Congregatio abnuit, & Sanctiſſimus itidem abnuit. Aduerte tamen, quia Doctores ſuper ver. Excuſationem in c. fin. ſupra tit. prox. communiter tenẽt beneficiatum excuſari à reſidentia ob aeris intemperiem, per c. Quorundam, 74. diſt. ſed videntur accipere intemperiem pro aeris corruptione, prout accipit, ibi Hoſtien. num. 5. quo caſu licet eis abſcedere etiam renuente ſuperiore, cum periculum ſit in mora, vt concludit Ripa in tract. de peſt. in tit. de priuil. cõtract. num. 140. Aliquando tamen hæc cauſa iuſta viſa fuit cum aliquibus diſpenſandi. Et in ſpecie petente Capitulo Caurien. ob aeris intemperiem ne reſidere tenerentur.

Sanctiſſimus die 7. Octobris 1580. audita relatione Congregationis, impertitus eſt facultatem Epiſcopo, vt poſſit ſingulis annis, ſi ſibi iuſtæ cauſſæ diſpenſandi videbuntur, licentiam concedere Canonicis non reſidendi per alium menſem vltra tres, quibus per Concilium, & quartum, quo vigore litterarum ſanctæ mem. Pij V. eiſdem abeſſe licet, in eo numero, qui Epiſcopo viſus fuerit, ne cultus diuinus deſeratur.

48 Nunc principalis concluſio, & regula ſuperius firmata, num. 21. fallit primò, ſi ex ſtatuto Eccleſię, vel conſuetudine vſque ad tres menſes quolibet anno ab Eccleſia abeſſe liceat: huiuſmodi enim conſuetudinem, & ſtatutum à contrario ſenſu præſeruat Concilium Tridentinum in d. c. 12. §. Præterea, ſeſſ. 24. non autem indulget Canonicis omnium Eccleſiarum, vt tres menſes abeſſe poſſint, vt quidam incautè putarunt. Non enim procedit concedendo, ſed prohibendo ibi, *non liceat prætextu cuiuslibet ſtatuti, vel conſuetudinis vltra*
49 *tres menſes abeſſe*. Imo expreſsè pręſeruat Conſtitutiones, quæ longius abſentiæ tempus requirunt, ibi, *Saluis nihilominus*. Vnde propoſito du-
50 bio, An Canonici qui maiori ſeruitio Eccleſiæ, quam nouem menſium ſunt adſtricti, ſubiaceant, ſi non reſiderint, eiſdem pœnis, de quibus in d. c. 12. S. Congregatio cenſuit ſubiacere. Et Cano-
51 nicis vt ſuprà adſtrictis poſtulantibus ex gratia vacationem trium menſium, S. Congregatio meo tempore ſemper abnuit.

52 Suppoſita autem conſuetudine, vel ſtatuto Eccleſiæ; vt Canonici abeſſe poſſint tres menſes à Concilio permiſſos cenſuit nec Epiſcopi, nec Capituli licentiam, nec cauſam requiri. Et abſentes
53 eo tempore ex cauſa priuatorum negotiorum non debere aliàs multari, quam amiſſione quotidianarum diſtributionum. De quo latius infra in ſecundo membro principali in octaua ampliatione, num. 92.

54 Amplius cenſuit non oportere, vt abſentia ſit continua vt comprehendatur, c. 12. ſed ſatis eſſe vt dies abſentiæ licet interpellati ſuperent trimeſtre. Item reſpondit non poſſe Epiſcopum contra-
55 rium ſtatuere. Et rurſus orta dubitatione, An tres menſes quibus Canonicis abeſſe licet ab eorum Eccleſijs ex c. 12. ſeſſ. 24. poſſint eſſe continui, & quoad omnes Canonicos: cenſuit poſſe eſſe cõtinuos, non tamen omnes Canonicos poſſe abeſſe eodem tempore, ne Eccleſia deſtituatur omni ſeruitio, ſed tantum eam quotam partem Canonicorum, quæ videbitur arbitrio Epiſcopi, & Capituli: & Sanctiſſimus probauit ſententiam Congregationis ad ſe relatam ſubdens Concilium non dediſſe tres menſes Capitulo, ſed Canonicis, ſcilicet ſingulis per vices.

56 Verumtamen etſi Canonici teneantur omnibus ſeptem horis inſeruire, Clem. 1. vbi gloſ. in ver. Canonicis, & in ver. Debitis de celebrat. Miſſar. Clem. 1. in fine de reliq. & vener. Sanctor. Clem. 2. in ver. Certis horis, de ętat. & qualit. nec valeat ſtatutum vt reſidens in vna hora habeatur pro reſidente in omnibus, laud. Cardin. & Anchar. in d. Clem. 1. de celebr. Miſſar. nihilominus ad conficiendum ſpatium trium menſium reſponſum eſt horas cuiuslibet diei non eſſe computandas, ſed dies integros abſentiæ tantum. Sed nec poſſe confici ex horis, quibus Canonici reſidentes abſunt à Choro, dies, vt ex diebus, & horis ſic collectis conficiantur menſes abſentiæ, de quibus in decreto, cap. 12. ſeſſ. 24. Neque ad conſtituendum ſeruitium nouem menſium colligendas eſſe punctaturas; quaſi ijs, qui nouem partes punctaturarum ex duodecim, qui ex ſeruitio totius anni conflantur, deſeruiendo tulerint, ſeruitio pũctaturarum debito ſatisfecerint; ſed ipſos dies reſidentiæ, & ſeruitij ſiue cõtinui fuerint, ſiue interpellati, numerandos eſſe vt compleant numerum dictorum no-
57 uem menſium. Quare dubitante Epiſcopo Palentino an Præbendati Capituli Palentini, qui in vno ex nouem menſibus reſidentiæ vni horæ quotidie interſunt, ſtatuto Eccleſię id permittente propter nimiam Eccleſię, & loci frigiditatem, & aeris intemperiem pro lucrãdis fructibus illius menſis, ex eo quod reliquis horis non interfuerint, priuari poſſint tamquam abſentes vltra tres menſes iuxta formam Concilij ſeſſ. 24 cap. 12. verſ Pręterea. Sac. Congregatio cenſuit ſtatutum, de quo ſupra, tolli debere, vtpotè contra Concilium, adeout non intereſſentes omnibus horis in pędicto mẽſe amittant illam ratam fructuum, quam amitterent in alijs octo menſibus ſingulis horis non intereſſendo, non tamen incidere in pœnam d. verſ. Præterea, quaſi abfuiſſent vltra tres menſes.

58 Fallit ſecundò principalis concluſio, ſi in fundatione Eccleſiæ cautum fuerit, vt abeſſe liceat vltra tres mẽſes: Nam etſi hoc dubium fuerit diu, multumque agitatum in S. Congregatione, poſtremò tamen cũ poſtulaſſent declarari Canonici Eccleſię Segobicen. An Conſtitutio in fundatione eorum Eccleſię edita, quę permittit Canonicis abeſſe vltra tres menſes, cenſeretur ſublata à Concilio ſeſſ. 24. cap. 12. Quatuor Cardinales cenſuerunt non eſſe derogatum fundationi. Octo cenſuerunt derogatum, præſuppoſito quod Concilium ſuſtulerit conſuetudinem immemorabilem in hac materia reſidentiæ in Cathedralibus: cum enim ea det meliorem titulum, qui poſſit allegari, & ſic etiam titulum fundationis; Ergo, &c. Non obſtat deciſio Ludou. Rom. in l. Si verò, §. De viro, num. 45. ff. ſol. matrim. Felin. in tit. de liter. Apoſtol. in lim. patr. col. 5. ampliat. 7. qui dicunt per Conſtitutionẽ generalem nunquam cẽſeri derogatum fundationi: nam loquuntur in fundatione facta à laico patrono, ne retrahatur à fundatione: Item in derogatione facta à Papa in collatione beneficij: Modo autem quæritur de derogatione legis in fundatione, quę neſcitur à quo facta ſit, nec ſi iuſpatronatus adſit. Sed tamen non capta reſolutio, ſed dictum vt videretur fundatio, & poſtea iterum re-

ſe-

ferendum ad Congregationem . Sed poſtea die 21. Februarij 1576. Congregatio parua declarauit non ſublatum priuilegium in fundatione conceſſum non obſtante dubitatione Congregationis generalis.

59 Fallit tertiò, Si ſtatutum Eccleſię à Sede Apoſtolica confirmatum longius abſentiæ tempus indulgeat: nam decretum Concilij in d. c. 12. etſi ſuſtulerit ſtatuta Eccleſiæ; non tamen ſuſtulit confirmata à Sede Apoſtolica propter duplex vinculum ex doctrina gloſſæ poſt Io. Monac. in Clem. Dudum, ad finem, in ver. Pacta de ſepultur. & deciſionem Achillis. Vnde cum fuerit dubitatum in vna Valentina an per d. c. 12. eſſet ſublatum ſtatutum à Sede Apoſtolica confirmatum, quo diſponitur Canonicos reſidentes poſſe eligere quatuor menſes, per quos à reſidentia ſint exempti: S. Congregatio cenſuit agendũ cum Sanctiſsimo prout de illa deciſione Achillis, de qua Sanctitas ſua, & Congregatio deliberarunt in vna Veronen. Sanctitas ſua dixit proponendum eſſe in Congregatione generali an in capite reſidentiæ intret deciſio illa Achillis, Congregatio generalis die 7. Iulij 1575. Quatuor nempè Vrſinus, Senonenſis, S. Sixti, Caraſa cenſuere ſtatutum etſi confirmatum à Sede Apoſtolica eſſe ſublatum à Concilio d. c. 12. Ex mente ipſius Concilij, quæ fuit ſolum indulgere tres menſes pro maiori cultu diuino: Tum quia vult ſalua eſſe omnia ſtatuta, quę maius ſeruitij tempus requirunt. Ergo nulla alia, quæ minus. Item quia fere omnia huiuſmodi ſtatuta fuerunt approbata à Sede Apoſtolica. Vnde facile eludetur diſpoſitio Concilij de reſidentia. Tres verò nempè Moron. Geſ. Alc. cenſuerunt non eſſe ſublatum ſtatutum, quia de mente Concilij non conſtat, neque ea colligi aliunde poteſt, quam ex proprietate verborum. Sed verba Concilij ſecundum communes theoricas non tollunt approbata à Sede Apoſtolica, niſi exprimant, & Concilium alibi expreſsit, quando voluit. Et ita in ſpecie de reſidentia Parochorum ſeſſ. 23. c. 1. in fine, tollit etiam confirmata verbis expreſsis. Sed d. c. 12. non repetit illa verba, *etiam confirmata*. Ergo, &c. Tandem dictum fuit dandam dilationem ad amplius informandum, & poſtea referendum Sanctiſsimo. Poſteà iterum habita Congregatione quatuor pro ſtatuto, quatuor contrà ſenſerunt. Sanctiſsimus his auditis, iuſsit ſeruari ſtatutum confirmatum.

60 Et poſtea cum in Eccleſia Eboren. extaret ſtatutum ante Concilium à Sede Apoſtolica confirmatum vt Canonici ſemel in vita annum abeſſe poſſint Hieruſalem proficiſcendi cauſa, & ſex mẽſes, cum Baſilicam S. Petri quolibet quinquennio viſitare vellent: dubitatum fuit an illud eſſet ſublatum à Concilio c. 12. ſeſſ. 24. S. Congreg. cenſuit ſtatutum huiuſmodi à Sede Apoſtolica confirmatum non eſſe ſublatum per Concilium; & ita etiam Sanctiſſimus probauit.

61 Intellige hanc declarationem, dummodo confirmatio emanauerit immediatè à Papa; Secus ſi à Cardinali auctoritate Apoſtolica. Vnde ſtante declaratione, vt præfertur, edita, cum dubitatum fuerit quid cenſendum de ſtatutis Eccleſiæ Taruiſinæ ſuper materia d. c. 12. ſeſſ. 24. à Cardinali auctoritate Apoſtolica confirmatis, vel ab eodem Cardinali ſimili auctoritate editis: die 22. Auguſti 1583. S. Congreg. cenſuit ipſius Congregationis declarationem nequaquam habere locum in his ſtatutis.

62 Rurſus intellige declarationem prædictã dummodo confirmatio emanauerit à Papa ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione; ſecus ſi in forma communi; quia talis confirmatio nihil noui tribuit, c. Cum dilecta, §. Nos igitur, ver. Nolentes de confirm. vtil. vel inutil. gloſ. in c. Ex parte in ver. Confirmatione, de Conſtit. Vnde in ſimili quamuis S. Congregatio declarauerit confirmationibus Apoſtolicis per Concilium ſeſſ. 6. c. 4. & ſeſſ. 25. c. 6. non eſſe derogatum; poſtea tamen dixit intelligi derogatum concordiæ confirmatæ à Papa in forma communi.

63 Fallit quartò in Collegiatis Regularibus quæ quoad Canonicos Regulares non comprehenduntur decreto d. c. 12. ſeſſ. 24. §. Præterea. Ideoque cum fuerit dubitatum ſtante decreto Concilij in d. c. 12. §. Diſtributiones verò, quid cenſendum de ſtatuto, & conſuetudine Eccleſiæ Collegiatę Canonicorum Regularium, vt tam ipſi Canonici Regulares, quam Portionarij, qui ſunt ſæculares in eadem Eccleſia, ſingulis annis cum licentia Prioris, & Capituli per quadraginta dies abeſſe poſſint, quibus vnà cum fructibus Groſſæ & diſtributiones quotidianas accipiant, perinde ac ſi diuinis officijs intereſſent. Præſuppoſito quod ex huiuſmodi ſtatuto, & conſuetudine ijdem Canonici, & Portionarij abſentes vltra quadraginta dies priuentur diſtributionibus quotidianis dumtaxat, non autem parte aliqua fructuum Groſſę; An liceat eiſdem gaudere vacatione trium menſium iuxta præmiſſum Concilij decretum & d. c. 12. §. Præterea, circa amiſſionem alicuius partis fructuũ: S. Congreg. cenſuit decretum Concilij ſeſſ. 24. c. 12. §. Præterea, & §. Diſtributiones, non cõprehendere Canonicos Regulares; ſed nulla habita ratione antedicti ſtatuti, & conſuetudinis Canonicos Regulares poſſe cum licentia ſuorum ſuperiorum ex cauſa rationabili abeſſe per id tempus; quod ipſis permittitur, diſtributioneſque quotidianas eatenus ſic abſentes percipere, quatenus Superiori, & Capitulo eis videbuntur concedendæ.

64 Portionarios verò ſæculares, qui diuinis officijs non interſunt; minimè poſſe conſequi diſtributiones quotidianas, niſi ex cauſis in iure permiſſis Canonicos Regulares cum legitima licentia Superiorum abeſſe poſſe etiam vltra quadraginta dies citra amiſſionem alicuius partis fructuum;

65 Portionarijſque ſæcularibus abſentibus non deberi fructus niſi pro tempore, quo ex ſtatuto, ſeu conſuetudine Eccleſiæ ipſis abeſſe licet, modo non vltra tres menſes.

66 Verumtamen Congregatio Vallis-Vmbroſæ, expoſuit habere quaſdam Abbatias, & Prioratus adeò tenues, vt in illis nõ poſſit ordinare Collegium Monachorum; ideo ad eorum curam conſueuiſſe deputare Presbyteros ſæculares, aut vnum vel duos Monachos eiuſdem Ordinis; titulum autem, & dignitatem alicui Monacho eiuſdem Ordinis in alio Monaſterio Collegiato conferre, Dubitauit itaque an id iure liceret, cum talis Abbas, vel Prior hoc caſu non reſideat: & deciſum eſt Abbatem, vel Priorem debere reſidere in loco Abbatiæ, vel Prioratus cum ſit dignitas. Nec obſtat quod non poſsit ibi Collegium ſuſtentari, quia Abbates ſoli ibi commorari poterunt. Quoad curam animarum, illam eſſe exercendam

cendam per eos, qui fuerint approbati ab Ordina-
rio iuxta c. 11. ſeſſ. 25. de Regular.
67 Fallit quintò in Canonicis obtinentibus vnà
cum Canonicatibus ex diſpenſatione Apoſtoli-
ca Parochiales Eccleſias, tenentur enim reſidere
in Parochiali; & ſic reſidentes lucrantur omnes,
& ſingulos fructus reditus, & prouentus Canonica-
tuũ, vel Dignitatum, ſeu alterius cuiuſcumq; bene-
ficij, vt in Conſtitutione Pij V. *Cupientes*, in Bulla-
rio to. 2. pag. 262. & patebit infra in 2. membro
principali in 21. ampliatione. Sed etſi in Parochiali
adſit onus aſsiſtendi horis Canonicis, S. Congre-
gatio inclinauit Canonicum ſimul & rectorem
teneri potius intereſſe horis Canonicis in Paro-
chiali, quam in Cathedrali. & vide limitationem
proximè ſequentem.
68 Fallit ſextò in obtinentibus Canonicatus perpe-
tuò, & acceſſoriè annexos beneficijs requirẽtibus
ſeruitiũ minoris tẽporis, quàm nouem menſium;
tenetur enim tantũmodò exhibere illud ſeruitiũ,
quod requirit beneficiũ, cui Canonicatus eſt anne-
xus, c. Extirpandæ, §. Qui verò, de præb. & c. Super
eo, eod. tit. lib. 6. Ratio eſt, quia beneficium, per-
petuò annexum, amittit nomen beneficij, & in-
duit naturam beneficij cui ſubiectiuè, & acceſſo-
riè eſt vnitum, & fit illius prædium. Rota deciſ.
370. aliàs 11. de reb. Eccl. non alien. in antiq. Ol-
drad. conſ. 257. factum tale eſt n. 15. verſ. Funda-
ta igitur. Doctores in c. Dudum, il 2. & ibi dixi
n. 37. ſupra de elect.
69 Hinc ſuppoſito ſtatuto Eccleſiæ Iacen. à Sede
Apoſtolica confirmato, vt Canonici teneantur
per octo menſes quotannis in dicta Eccleſia reſi-
dere; Dignitates verò per quatuor menſes; ſacra
Congregatio cenſuit Dignitates, quibus perpe-
tuò, & acceſſoriè annexus eſt Canonicatus, ſiue
annexio facta fuerit ante confirmationem Apoſto-
licam, ſiue poſt, non teneri niſi ad reſidentiam
70 quatuor menſium iniunctam Dignitatibus. Il-
los verò, qui ex ſola conſuetudine Eccleſię, aut
aliàs ex diſpenſatione obtinent dignitatem cum
Canonicatu, ratione Canonicatus teneri ad reſi-
dentiam octo menſium, ratione Dignitatis ad re-
ſidentiam aliorum quatuor.
71 Fallit ſeptimò in duobus Canonicis in ſeruitio
Epiſcopi exiſtentibus, qui ex Sacrorum Canonum
præſcripto percipere poſſunt in abſentia fructus
pręben dæ, vt ſunt iura in c. De cætero; & ibi dixi,
& in c. Ad audientiam, de Cler. non reſiden. qui-
bus non eſt derogatum à Concilio Tridentino in
d. c. 12. §. Præterea, ſeſſ. 24. in illis verbis, *cuiuſ-
libet ſtatuti*, quia iuri ſpeciali per generale non
derogatur, vt per Dec. in l. In toto, n. 7. de regul.
iur, & ità conſuluit Nauarr. conſ. 1. de Cler. non
reſiden, & fuit ſæpius reſolutum, vt dicam infra in
2. membro principali in 16. ampliatione, n. 106.
72 Fallit octauò in Canonicis familiaribus Papæ,
qui percipiunt fructus pręben darum in abſentia,
non obſtante contraria conſtitutione, vt eſt text.
in c. Cum dilectus, de Cler. non reſiden. Non
enim debent, vt ibi legitur, minori prærogatiua
gaudere, quam duo Canonici exiſtentes in ſerui-
tio Epiſcopi. De hoc latius infra in 2. membro
in 12. ampliatione, num. 99.
Fallit nonò in Canonicis abſentibus pro ſerui-
tio ſuarum Eccleſiarum, cap. Cum non deceat, de
elect. lib. 6. cui ſimiliter non eſt pręiudicatum per
Concilium in d. §. Pręterea, vt per Nauarr. conſ. 8.
de Cler. non reſid. & fuſius patebit infra in ſecun-
do membro, in principali, num. 155.
73 Fallit decimò in Canonicis abſentibus ſtudio-
rum cauſſa, quibus debentur integrè præbenda-
rum ſuarum fructus, vt eſt textus hic, dummodo
non ſtudeant in villa, vel caſtello, vbi nullum eſt,
vel minus competens ſtudium, vt in cap. Tuę, de
Cler. non reſiden. & in l. Sed & reprobare, §. fin.
& ibi gloſſa fin. ff. de excuſat. Tutor. ſed in publi-
ca Vniuerſitate, vt in d. c. fin. de magiſtr. ibi *in
Scholis*; & clarius in decreto Concilij Tridentini,
cap. 1. ſeſſ. 5. ibi, *dum publicè in Scholis*, textus in
l. 1. C. de profeſſor. qui in Vrbe lib. 12. & dixi ſu-
pra num. 9. & idem ſi doceant in Eccleſia, vt pa-
tebit infra num. 115. & dummodo vltra quinquen-
nium non abſint d. cap. fin. Hoſtien. hic num. 1. &
Anchar. num. 2. & annum ætatis vigeſimum quin-
tum non excedant, vt aliàs cenſuit Sacra Con-
gregatio Concilij, & concurrat Superioris licen-
tia, vt dictum eſt ſupra in ſecundo notab.
74 Fallit vndecimò in tribus caſibus, in quibus
Canonici lucrari poſſunt in abſentia diſtributio-
nes quotidianas, iuxta c. vnicum, de Cler. non re-
ſiden. lib. 6. de quibus latè dicam infra in ſecundo
mẽbro principali in vltima fallentia. In illis enim
caſibus multo magis percipere poſsũt fructus præ-
bendę cùm non tantum pro præſentibus, ſed etiã
pro intereſſentibus habeantur, vt in d. c. vnico, &
ibi Anchar. in princ.
75 Fallit poſtremò in omnibus caſibus expreſſis in
iure, generaliter enim cenſuit Sacra Congregatio
nemini abeſſe licere, præterquam ex cauſis in iure
expreſſis, quæ an verè ſubſint, Epiſcopi eſſe iudiciũ.
76 Circa ſecundum membrum de Diſtributioni-
bus, quæ aliàs manualia beneficia, ſeu victualia
nuncupantur, c. olim de verborum ſignif. & in c.
De cętero, de Cler. non reſiden. ſimiliter ſtatui-
tur principalis Concluſio deſumpta ex Tridentini
Concilij decreto c. 12. §. Diſtributiones verò, ſeſſ.
24. videlicet, diſtributiones quotidianas, qui ſta-
tis horis interfuerint, recipiunt, reliqui his carent
iuxta Bonifacij Octaui decretum, quod incipit
Conſuetudinem, relatum in cap. vnico, de Cler. non
reſid. lib. 6. quod Sancta Synodus in vſum reuocat.
Idem probatur hic, & in Extrauag. Poſtulaſti, §.
Licet de præben. & Extrauag. Cum nonnullæ, la
prima, §. Præterea, eodem tit. & in alijs eiuſdem
Concilij decretis c. 3. ſeſſ. 21. & c. 3. ſeſſ. 22.
77 Ampliatur primò prædicta concluſio, vt proce-
dat etiamſi conſuetudine introductum ſit, vt di-
ſtributiones abſentibus debeantur, ea enim con-
ſuetudo non valet: ſiue introducta fuerit ante
Conſtitutionem Bonifacij in d. c. vnico, ſiue poſt,
78 quia cum ea Conſtitutio non ſimpliciter deroget
conſuetudini, ſed illi reſiſtat, eamque reprobet vt
iniquam, & irrationabilem, ibi, *reprobantes*: ex
hoc cenſetur non tantum præterita, ſed etiam fu-
tura ſuſtuliſſe, vt ſentit Innocen. in c. Ex parte,
verſ. Sed diſtingue, de conſuetud. Gemin. in cap. 1.
col. vlt. de conſt. in 6. quos in propoſito ſequitur
Couarr. lib. 3. variar. reſol. cap. 13. n. 4. verſ. Prima
79 concluſio. Et ob eam rationem ſæpius reſpondit
Sacra Congregatio decreto d. c. 12. verſ. Diſtribu-
tiones, ſeſſ. 24. etiam immemorabilem conſuetu-
dinem fuiſſe ſublatam, vt plenius patebit infra in
diſcurſu materiæ.
80 Ampliatur ſecundò vt locum habeat etiamſi ex
ſtatuto Eccleſiæ cautum ſit, vt diſtributiones de-

beantur in abſentia. Eiuſmodi enim ſtatuta expreſsè ſublata ſunt à Concilio in d. c. 12. §. Prætereà ſeſſ. 24. ibi, *cuiuslibet ſtatuti*, vt dictum eſt ſupra in primo membro principali, in tertia ampliatione.

81 Hinc infertur vt de rigore iuris non valeat ſtatutum vt Canonici, qui diu inſeruierunt, habeantur, vt aiunt, pro Iubilatis. Et hęc fuit Sacræ Congregationis ſententia, licèt Gregorius XIII. in ſpeciali caſu Eccleſię Compoſtellanę dixerit tolerandum eſſe hoc ſtatutum. Nam cum in prædicta Eccleſia extaret ſtatutum ab immemorabili tempore obſeruatum; vt poſtquam Prębendatus annos quadraginta in Eccleſia Horis diuinis interfuerit, & inſeruierit continuè, habeatur pro Iubilato in eo loco, itaut ſit exemptus à ſeruitio, & lucretur diſtributiones quotidianas perinde ac ſi reſideret & inſeruiret; fuit dubitatum an eſſet validum. Sacra Congregatio cenſuit huiuſmodi ſtatutum eſſe ſublatum à Concilio in cap. 12. ſeſſ. 24. tamen referendum ad Sanctiſſimum, qui dixit tolerandum eſſe hoc ſtatutum, & ita ſcriptum fuit.

82 Ampliatur tertiò, etiamſi abſentes inſeruiant per ſubſtitutum: nam nihilominus diſtributiones quotidianas non lucrantur, nec valet contraria conſuetudo. Nam in d. c. 12. omnes diuina per ſe, & non per ſubſtitutos tenentur obire officia Ec-
83 cleſiaſtica, & Sacra Congregatio declarauit etiam Dignitates per ſeipſas debere celebrare Miſſas, ſicut cætera officia, nec valere contrariam conſuetudinem.

84 Dixit tamen debere Epiſcopum concedere facultatem Capitularibus ſeſe inuicem ſubſtituendi in ſeruitio tum Eccleſię, tum Chori; dum tamen non ijs temporibus ſubſtituantur, quibus ſeruitio Eccleſiæ adſtricti ſunt. Sed circa intellectum huius declarationis vide, quod ſcripſi in c. Cum omnes n. 28. ſupra de Conſtit.

85 Ampliatur quartò ex ſententia S. Congregationis, vt etiam ſeruanda ſit conſuetudo, ſecundum quam qui non ſunt Presbyteri, licet inſeruiant, non tamen diſtributiones lucrantur. De quo vide quod ſcripſi in cap. Olim, num. 27. & num. 56. de verbor. ſignificat.

86 Ampliatur quintò, vt eodem modo ſeruanda ſit conſuetudo, ſecundum quam de maſsa communi nullus Presbyter participat, niſi per annum gratis Eccleſiæ inſeruierit. Hanc enim conſuetudinem reſponſum eſt nec decreto dict. cap. 12. ſeſsione 24. nec Conſtitutione Pij Quinti incipien. Durum nimis, fuiſse ſublatam. Quinimò in
87 Eccleſia Andrien. extat ſtatutum à Capitulo Eccleſię conditum abſque confirmatione Sedis Apoſtolicę, quo cauetur vt Clerici recipiendi in dicta Eccleſia ad aliquem Ordinem non aſcendant, niſi de licentia Capituli; & ſic ordinati teneantur in quolibet ordine gratis per biennium inſeruire, quo elapſo diſtributiones, & fructus percipere poſſint iuxta conſuetudinem dictę Eccleſiæ. Et orta con-
88 trouerſia an Presbyter prouiſus de dignitate Cantoratus in dicta Eccleſia teneretur gratis inſeruire prout in dicto ſtatuto continetur, vel eſset admittendus ad percipiendas diſtributiones, & fructus, non expectato lapſu biennij: Sacra Congregatio cenſuit dictum prouiſum teneri expectare ad inſtar aliorum.

89 Ampliatur ſextò, vt nec ſufficiat Horas Canonicas in Choro legere, aut ſubmiſſa voce recitare; oportet enim pſallere alta voce, vt articulo diligenter diſcuſſo in Canonicis Baſilicæ S. Petri de Vrbe declarauit S. Congregatio. Nam propoſita controuerſia, An ſtantibus Eccleſiæ Conſtitutionibus, quarum exemplum datur in neceſſarijs, & decreto Concilij Tridentini, cap. 12. ſeſſ. 24. verſ. Omnes verò. & conſuetudine Eccleſię, etiam poſt Concilium, vt Canonici Beneficiati, & Clerici intonent Antiphonas, inchoent pſalmos, hymnos, inuitatorium, decantent verſiculos, orationes tã ad Miſſas, quam ad omnes horas; decantent lectiones ad matutinum, & capitula, ſeu lectiones breues ad omnes horas; recitent Confeſſionem, & Abſolutionem, & fungantur in Miſſa ſolemni, quæ quotidie cantatur, officio Sacerdotis, Diaconi, & Subdiaconi, Acolythi, & pariter in officio Mortuorum. In cantando autem pſalmos, & reſponſoria, &c. non ſoleant niſi ad libitum eorum aliqui Cantoribus, & Capellanis, qui officia diuina decantant, ſuas voces adiungere; plerique verò ſilere, & aſſiſtere. Et ſtantibus Bullis Iulij II. & aliorum, & nouiſſimè Gregorij XIII. & Sixti V. quibus approbatur vſus Cantorum, & Capellanorum ad dicendum in Choro, cum clauſula tamen vt Canonici, Beneficiati, & Clerici non per hoc à functionibus ſuis abducantur. An poſſint, & debeant cogi omnes Canonici, & Beneficiati, & Clerici ad alta voce in Choro pſallendum, & decantandum horas Canonicas.

Die 12. Nouembris 1592. propoſitum fuit ſuprascriptum dubium in Congregatione cui interfuerunt decem Cardinales. Et cum fuerit dubium plenè diſcuſſum, octo Cardinales fuerunt illius ſententiæ, Canonicos Baſilicæ S. Petri tum ex diſpoſitione iuris communis, tum etiam ex decreto Concilij, cap. 12. ſeſſ. 24. & ex Conſtitutionibus ipſius Baſilicæ teneri ad pſallendum in Choro.

90 Ampliatur ſeptimò, vt nec liceat Canonicis punctaturas ſibi mutuò remittere, aut condonare; obſtat enim huic remiſſioni tam iuris communis diſpoſitio, vt poſt Archid. notat Io. Andr. ad gloſ. in d. cap. vnico, in ver. [Suas, de Cler. non reſiden. lib. 6. quam Concilij Tridentini in d. c. 12. §. Diſtributiones verò, ſeſſ. 24. ibi, Reliqui quauis colluſione, aut remiſſione excluſa his careant.]

91 Vnde cum fuerit quæſitum an Canonici poſſint mutuam remiſſionem punctaturarum facere, reſpõſum eſt non poſſe, imò debere Epiſcopum illas portiones, quas Canonici ſibi inuicem remiſerunt in pœnam fraudis applicare fabricæ Eccleſiæ, vel alteri pio loco. Aliàs tamen dictum fuit poſſe Canonicos, poſtquam portiones non reſidentium perceperunt, illas quibus placuerit, dare.

92 Ampliatur octauò principalis concluſio, vt vendicet ſibi locum etiam in abſentibus vltra tres menſes à Concilio permiſſos. Nam etſi eo tempore percipere poſſint fructus præbendæ, non tamen lucrantur diſtributiones quotidianas; quia hic caſus non eſt de exceptis in Conſtitutione Bonifacij VIII. innouata à Concilio in d. c. 12. verſ. Diſtributiones, ſeſſ. 24. Imo hoc procedit non obſtante contraria conſuetudine etiam immemorabili, vt ſcripſi plenè in c. Cum omnes num. 22. ſupra de Conſtit. Item procedit non obſtante con-
93 trario ſtatuto Eccleſiæ à Canonicis iurato. Ideòque cum in Eccleſia Eborenſi extaret ſtatutum à Canonicis conditum, & inter alia eiuſdem Eccleſię ſtatuta generaliter iuratum, per quod licebat

Cano-

Canonicis per centum dies quolibet anno à ſua
Eccleſia abeſſe,& nihilominus diſtributiones quo-
tidianas lucrari, & dubitatum eſſet an hoc ſtatu-
tum eſſet ſublatum à Concilio, cap. 12. ſeſſ. 24. Sa-
cra Congregatio cenſuit quoad quotidianas di-
ſtributiones nec quidem in tribus menſibus à Cō-
cilio permiſſis poſſe quamquam Canonicum eas
in abſentia lucrari. Quod verò attinet ad quæ-
ſtionem, an ſtatutum illud iuratum cenſeatur ſub-
latum; cenſuit eſſe ſublatum, quamuis iuratum;
Tum quia lex generalis tollit ſtatuta. Ergo, & iu-
ratum, quia iuramentum fuit generale, non ſpe-
ciale ad iſtud ſtatutum; Tum quia ſtatutum factū
eſt à ſolis Canonicis, qui nullam poteſtatem ha-
94 bent ita ſtatuendi. Quin imò per contrarium ſi
adſit conſuetudo vt abſentes illis menſibus amit-
tant etiam fructus Maſſæ groſsæ à diſtributioni-
bus diſtinctæ; reſponſum eſt conſuetudinem eſſe
laudabilem, & obſeruandam.

95 Ampliatur nonò, in abſentibus à loco beneficij
tempore peſtis; nam etſi fructus præbendæ perci-
piant; non tamen habebunt diſtributiones quoti-
dianas, niſi ex conſuetudine obtentum ſit eas ab-
ſentibus ex iuſta cauſa dari. Contigit hic caſus Pa-
tauij; nam peſte ibi ſæuiente, quidam Canonici,
qui diu abſuerant à ſeruitio Cathedralis, petebant
diſtributiones quotidianas, quippe qui abſuiſſent
ex iuſta, & rationabili cauſa. Sed cum cæteri Ca-
nonici, qui reſederant, ſibi deberi contenderent:
Sacra Congregatio cenſuit Canonicis, qui cauſa
peſtis abſuerant, non deberi quotidianas, niſi pro-
baretur conſuetudo legitima, quod diſtributiones
huiuſmodi darentur abſentibus ex iuſta cauſa, pro-
ut etiam decidit Ripa de peſte de priuileg. contr.
11. verſ. Quinta, peſtis num. 143. 144. 145. & ſuffi-
cere vt probetur conſuetudo, qua abſentes ex iu-
ſta cauſa percipiunt diſtributiones quotidianas.
Sequitur præallegatum Ripæ reſponſum etiam
Couarr. lib. 3. variar. reſolut. cap. 13. n. 8. verſ. Nono
hinc deducitur.

96 Ampliatur decimò, etiam in Canonicis abſen-
tibus ſtudiorum cauſa, quibus debentur fructus
præbendæ tantum, non autem quotidianæ diſtri-
butiones, vt hic eſt caſus ad litteram. Quod ta-
men ex ſententia. S. Congregationis locum habet
ſi Canonicatus habeant fructus à diſtributionibus
97 diſtinctos; Secus verò ſi reditus omnes in diſtri-
butionibus conſiſtant, quia tunc ſtudiorum cauſa
abſentes lucrātur duas tertias illarum partes amiſ-
ſa alia tertia, quę inſeruientibus accreſcit, vt la-
tius dicam infra in prima fallen. num. 124. & ſeqq.
& num. 129. Idque declarauit habere locum tam
in docentibus, quam in ſtudentibus.

98 Ampliatur vndecimò, etiam in Epiſcopo Cano-
nico, qui abeſt ex cauſa viſitationis ſuę Diœceſis,
nō enim eo tempore lucratur diſtributiones quo-
tidianas, quia littera d. c. vnici, de Cler. non reſid.
lib. 6. ibi, *euidens Eccleſiæ vtilitas*, intelligitur de
vtilitate Eccleſiæ particularis, de cuius diſtribu-
tionibus agitur, vt fuſius patebit infra n. 160.

Vnde propoſito hoc dubio an Epiſcopi obtinen-
tes Canonicatus, & præbendas in eorum Eccleſijs,
poſſint, & debeant gaudere fructibus, & diſtri-
butionibus quotidianis durāte tempore Viſitatio-
nis ſuorum Epiſcopatuum: S. Congregatio cen-
ſuit Epiſcopum pro tempore, quo viſitat, non de-
bere percipere diſtributiones quotidianas dari ſo-
litas tantum intereſſentibus, iuxta cap. vnicum de
Cler. non reſiden. in 6. & Concilium Tridentinum
ſeſs. 24. cap. 12.

99 Ampliatur duodecimò in familiaribus Papæ, qui
non obſtante conſtitutione contraria, præbenda-
rum ſuarum fructus percipiunt in abſentia, ſed
non quotidianas diſtributiones, vt eſt caſus in d. c.
Cum dilectus iuncta gloſſa omnium conſenſu ap-
probata in ver. Fructus de Cler. non reſid.

100 Ampliatur decimotertiò in habentibus priuile-
gium Apoſtolicum percipiendi fructus beneficio-
rum ſuorum in abſentia, quibus ſimiliter deben-
tur fructus præbendę tantum, non autem diſtri-
butiones, vt hic eſt textus ſecundum vnam lectu-
ram. Item textus in c. fin. de reſcript. in 6. & tra-
dit Couarr. lib. 3. variar. reſolut. c. 13. num. 2. verſ.
101 Quibus adſtipulatur. Imo hoc vendicat ſibi locum
etiamſi in reſcripto Papæ præcipiatur, vt abſenti
tribuantur fructus beneficij, ac ſi præſens eſſet: nā
nihilominus ex hoc ei diſtributiones non debe-
rentur, vt notat gloſſa in d. c. vnico, in ver. adfue-
rint, quam dicit ab omnibus approbatam Co-
102 uarr. loco citato. Nam harum diſtributionum
ea eſt propria natura, vt debeantur his tantum,
qui verè interſunt diuinis officijs, non autem his,
qui fictè reſident, aut iuris interpretatione, c. De
cætero, de Cler. non reſident. Couarr. eod. num. 2.
verſ. Nam harum diſtributionum. Secus eſſet ſi
103 in reſcripto diceretur, perinde ac ſi diuinis inter-
eſſet, ſecundum gloſ. præalleg. quæ propterea ad-
monet impetrantem, vt ſit cautus, & ſecundum
hanc formam impetret, ſi poteſt. licet ſubdat: non
memini vidiſſe talem formam ab Apoſtolica Se-
de manaſſe; ſi tamen daretur, eſſet quartus caſus
exceptus, ſcilicet ex priuilegio Apoſtolico. De
hoc infra num...

104 Ampliatur decimoquartò in Inquiſitoribus, qui
hæreticæ prauitatis munere funguntur. Item in
examinatoribus Synodalibus dum ſimiliter ſuo
munere funguntur. Item in Canonicis, qui vo-
luntariè, non autem ex officio ſeſe Confeſſionibus
audiendis exponunt, abſentes enim his tribus ca-
ſibus à ſeruitio Chori ex ſententia S. Congrega-
tionis diſtributiones non lucrantur, etiamſi adſit
contraria conſuetudo in Synodo Diœceſana con-
firmata.

105 Ampliatur decimoquintò in Canonicis fami-
liaribus Epiſcopi, qui dum abſunt, vel ex eo quod
ab Epiſcopo vocantur in Choro ad eum comitan-
dum, vel ad inſeruiendum dum Miſſam particula-
riter celebrat ex S. Congregationis ſententia non
lucrantur diſtributiones; imò etiam fructibus, ſi
non reſederint, ſunt priuandi, niſi ſint illi duo Ca-
nonici, quorum opera Epiſcopus ad præſcriptum
ſacrorum Canonum vti poteſt; Hi enim tunc fru-
ctus perciperent amiſſis diſtributionibus quoti-
dianis.

106 Ampliatur decimoſextò, in duobus Canonicis
exiſtentibus in ſeruitio Epiſcopi, qui vt proximè
dictum eſt, percipiunt in abſentia fructus pręben-
dæ tantum, non autem quotidianas diſtributio-
nes, caſus eſt in c. De cætero, & in c. Ad audien-
tiam de Cler. non reſiden. niſi reditus vniuerſi di-
ſtributionibus conſtent, vt dicam infra num. 124.
& ſeqq. & ſcripſi latius in d. cap. De cætero. Hinc
cenſuit S. Congregatio duos Canonicos aſſocian-
107 tes Pręlatum volentem quandoque audire Miſsā
in Eccleſia non Cathedrali Ciuitatis, nō poſſe par-
ticipes eſſe quotidianarum diſtributionum.

108 Item cenſuit ſtante conſuetudine, vt Epiſcopo in
Cathedrali etiam non pontificaliter celebranti
duo Canonici aſſiſtant, hos Canonicos ad hoc te-
neri, ſi ſit conſuetudo legitimè præſcripta. Cæte-
rum ſiue conſuetudine adactos, ſiue volentes, vbi
adſtiterint percipere diſtributiones quotidianas
nequaquam debere.
109 Item cenſuit diſtributiones non lucrari Canoni-
cos inſeruientes Epiſcopo in viſitatione diœceſis,
aut in Monialibus velandis, aut in examine ordi-
nandorum, & promouendorum ad beneficia, vel
qui Seminario præſident, aut in cognitionibus S.
110 Officij adhibentur. Quinimò Archiepiſcopo Ia-
nuenſi petente, vt duo Canonici eum comitantes
in viſitatione Diœceſis pergere poſſent in perci-
piendis quotidianis diſtributionibus iuxta anti-
quam illius Eccleſiæ conſuetudinem, cenſuit non
concedendum.
111 Item propoſito dubio, an Canonico Cathedra-
lis Eccleſiæ, qui munere Vicarij Epiſcopalis fungi-
tur, diſtributiones quotidianę debeantur, etſi ho-
ris diuinis non interſit, pręſertim cum à tempore
immemorabili obſeruatum ſit, vt debeantur: re-
ſpondit non deberi.
112 Ampliatur decimoſeptimò in Canonico, qui
electus fuit iudex vel vigore commiſſionis, ſi in
euidentem; vel vigore litterarum remiſſorialium,
vel compulſorialium, & id genus, aut electus iu-
dex Synodalis, qui niſi abſit pro exequendis ſibi
commiſſis, ex ſententia S. Congregationis perdit
diſtributiones, nec poteſt ad illas admitti, & idem
113 reſponſum in Canonico aſſiſtente Congregationi
rerum ſpiritualium ad regimen, & directionem
Eccleſię ſpectantium.
114 Ampliatur decimooctauò in Canonico legēte, &
ſermocinante ex debito ſui officij, cui ſimiliter re-
ſponſum eſt deberi fructus prębendæ, ſed non di-
ſtributiones.
115 Vnde cum obtinens prębendam Theologalem in
Eccleſia Anagnina quęſiſſet à Sacra Cōgregatio-
ne, an teneretur ad inſeruiendum in Choro diui-
nis officijs cum alijs Canonicis, præſertim in die-
bus feſtis, in quibus non legitur: S. Congregatio
cenſuit poſſe ſe excuſare ab hoc onere, & nihilomi-
nus percipere fructus ſui beneficij, exceptis quo-
tidianis diſtributionibus, ad cap. Super ſpecula,
de Magiſtr.
Item conſulta an c. 1. ſeſſ. 5. verſ. Docentes, ha-
beat locum in docentibus in Eccleſijs, vt quam-
uis à ſeruitio Chori abſint, poſſint tamen percipe-
re fructus ſuorum Canonicatuum, exceptis quoti-
116 dianis diſtributionibus: reſpondit habere. Verū
diebus, quibus legunt habendi ſunt ſicut pręſen-
tes in Choro, & intereſſentes, vt declarauit Gre-
gorius XIII.
117 Et ſtante hac declaratione ſuborto dubio an
cenſendus ſit etiam præſens matutinis, quę ex an-
tiqua Eccleſiæ conſuetudine dicuntur veſperi
pręcedenti pro die ſequenti: reſponſum eſt non
cenſeri.
118 Ampliatur decimononò in Canonico celebran-
te Miſſam deuotionis cauſa, quem ſimiliter reſpon-
ſum eſt diſtributiones non lucrari, niſi celebraue-
rit ex onere ſibi iniuncto. Et aliàs decíſum Ca-
nonicos Miſſam celebrantes ſubmiſſa voce, dum
diuina celebrantur, diſtributiones itidem perci-
pere non debere, niſi illa hora ad celebrandum
Miſſam ab eo, ad quem pertinet, compulſi fuerint.

Idem reſponſum de Canonicis, qui abſunt à Cho-
ro, vt celebrent in Capellis, in quibus tenentur
Miſſas celebrare, vel deuotionis gratia, qui non
debent percipere diſtributiones illius horæ. Quod
ſi permiſſu ſuperioris id facerent, admonendum
eſſe ſuperiorem, vt abſtineat ab his licentijs con-
cedendis.
119 Ampliatur vigeſimò in peregrinantibus deuo-
tionis cauſa, quos itidem non lucrari diſtributio-
nes declarauit Sacra Congregatio. Verumtamen
120 ex gratia cenſuit poſſe concedi, vt tribus menſi-
bus Iubilęi cauſa abſentes diſtributiones quoti-
dianas percipiant; ita tamen vt Epiſcopi ſit arbi-
trium quota pars Canonicorum eodem tempore
poſſit abeſſe.
121 Ampliatur vigeſimoprimò in obtinentibus ex
legitima diſpenſatione Parochialem cum Cano-
nicatu, vel Dignitate; tenentur enim reſidere in
Parochiali, & ſic reſidentes lucrantur fructus, ac
reditus omnes Canonicatus, vel Dignitatis, ex-
ceptis dumtaxat diſtributionibus quotidianis, vt
diſertis verbis cauetur in Bulla Pij V. ſuperius re-
122 lata num. 67. & ſæpius Sacra Congregatio decla-
rauit. Quæ itidem conſulta an habens Parochia-
lem, & Canonicatum, excludatur à ſeruitio Ca-
nonicatus: cenſuit non excludi, dummodo omni-
bus diebus, & horis prius debitis Parochiali in-
ſeruierit, vt nihil prorſus depereat debito ſeruitio
Parochialis.
123 Ampliatur vigeſimoſecūdò in obtinente duos
Canonicatus ex diſpenſatione Apoſtolica, qui ex
ſententia S. Congregationis priuatur diſtributioni-
bus illius Canonicatus, cui non deſeruit. Quini-
mò propoſito dubio, an obtinens dignitatem cum
Canonicatu, ſeu portione in eadem Eccleſia, te-
neatur per ſeipſum vtriuſque beneficij onera ſub-
ire, ita vt non ſatisfaciat Concilio deſeruiēdo per-
ſonaliter in dignitate, per ſubſtitutum verò in Ca-
nonicatu, ſeu portione, non obſtante contraria
Eccleſię conſuetudine etiam immemorabili: Sacra
Congregatio cenſuit teneri, nec aliter Concilio
ſatisfacere, quam ſi perſonaliter vtrique beneficio
deſeruiat, niſi ſeruitia ita ſimul concurrant, vt ab
vna perſona eodem tempore præſtari nequaquam
poſſint.
124 Fallit tunc concluſio ſupra firmata, n. 76. Pri-
mo ſi Canonici non habeāt præbendas diſtinctas
nec fructus groſſos, ſed vniuerſi Capituli reditus
ſolis diſtributionibus conſtent, tunc enim abſen-
tes in caſibus expreſſis in iure, puta ſtudiorum
cauſa inſpecta iuris communis diſpoſitione illas
lucrantur integre, textus eſt in c. Olim infra de
verbor. ſignif. ſecundum intellectum, quem dicit
verum eſſe, Hoſtien. num. 3. & Io. Andr. num. 2. &
plenius probaui ibidem in 5. notab. & tenet gloſ-
ſa penult. verſ. Et ad hoc facit, & verſ. Sed quid di-
cis, in c. vnico, de Cler. non reſiden. lib. 6. quam
ibi ſequuntur Gemin. §. Qui verò, n. 14. Franc. n. 8.
& reliqui omnes. Idem tenet gloſſa noſtra hic om-
nium conſenſu approbata. Ratio eſt; Tum quia
cum iuxta Sacros Canones non detur Canonia ſi-
ne præbenda, c. Relatum, & c. Dilectus il primò
ſupra eod. conſequens eſt, vt diſtributiones, in
quibus vniuerſi reditus conſiſtunt, ſuccedant in-
tegrè in locum præbendę. Tum quia aliàs priui-
legium eſſet inutile, ſi abſentes in caſibus priuile-
giatis illas non perciperent, quas duas rationes
aſſignat gloſſa prællegata in d. c. vnico.

Hinc

125 Hinc orta dubitatione, an cum Canonicatus Eccleſiæ Cathedralis omnes reditus in diſtributionibus quotidianis conſiſtant, diſtributiones ipſæ pro præbenda ſint intelligendæ, vt ſit locus erectioni prębendę Theologalis, iuxta cap. 1. ſeſſ. 5. Sacra Congregatio cenſuit ita eſſe intelligendas, quia cum omnes reditus conſiſtant in diſtributionibus, illę habentur loco præbendarum, gloſ. in c. Licet, quę loquitur de diſtributionibus, quæ dãtur intereſſentibus tantum de præben. & Cardin. ibidem.

Et quamuis Concilium ibi, *nulla, vel non ſufficiens* prouiderit in caſu, quo nulla adeſſet præbẽda; tamen non poteſt dici non adeſſe prębendam, cum adſunt diſtributiones, quæ habentur loco præbendarum. Idque etiam in materia perceptionis fructuum in abſentia ſentiebat olim Sacra Congregatio. Nam cum in Eccleſia Anagnina Canonici nullas haberent præbendas diſtinctas, ſed tantum diſtributiones quotidianas, quę dantur inſeruientibus tantùm, & partim ſunt certę, vt illæ, quę ex redditibus Eccleſię colliguntur, partim incertæ, vt mortuaria, & alia ſimilia. Dubitatum fuit an Canonico abſenti ex cauſa ſtudiorum, obtenta legitima licentia, deberentur hæ diſtributiones: Sacra Congregatio cenſuit exceptis incertis illis, & quotidianis diſtributionibus, quę tantummodo inter eos quotidie diuidi ſolent, qui ſacris interſunt, reliquas debere dari ijs, qui obtenta legitima licentia, abſunt ex cauſa ſtudiorum.

Et iterum cum fuiſſet dubitatum in vna Narnien. An duo Canonici inſeruientes Epiſcopo deberent lucrari diſtributiones quotidianas, ſi omnes reditus Capituli in illis conſiſtant: cẽſuit duos Canonicos verè inſeruientes Epiſcopo debere lucrari partem ſuarum diſtributionum quotidianarum, ac ſi pręſentes inſeruirent Eccleſiæ; quia cum nullus alius reditus ſit, nullaue diſtinctio prębendarum; & ſolum ſint diſtributiones iſtæ quotidianæ loco præbendarum ſecundùm gloſ. in c. 1. de Cler. non reſident. in 6. debentur iſtis Canonicis ſeruientibus Epiſcopo, ne alias priuilegium datum Epiſcopo, & cap. de Cætero, inutilia reddantur, gloſ. in cap. Licet de præben. Butr. conſ. 42.

Amplius ſuborta dubitatione, an obtinentes Parochiales ex legitima diſpenſatione vna cum Canonicatibus poſſint percipere diſtributiones, quæ dantur inſeruientibus in Cathedrali, ſi in ſolis diſtributionibus reditus Capituli conſiſtant: Sanctiſſimus decreuit ex ſententia Congregationis, vt Canonici obtinentes ex legitima diſpenſatione dictas Parochiales, debeant in eis perſonaliter reſidere. Et ſi reditus ſuorum Canonicatuũ verè conſiſtant in diſtributionibus quotidianis, ita vt omnes percipiantur de communi aceruo, & nullæ prorſus præbendæ diſtinctæ ſint, nec detur aliquid ijs, qui horis diuinis non interſunt, poſſint ſic reſidẽtes in ſuis Parochialibus eos integrè percipere, quod ſi poſt debitum ſeruitium Parochialibus ſuis præſtitum potuerint etiam Canonicatibus inſeruire; tunc eos non percipient, niſi quatenus inſeruirent. Ita, inquam, ſentiebat olim Sacra Congregatio.

126 Verum quia in illis Eccleſijs, vbi nullæ ſunt diſtributiones, vel ita tenues, vt veriſimiliter negligantur, Concilium Tridentinum iubet ſeparari tertiam partem fructuum, & in diſtributiones conuerti, quę inter Dignitates obtinentes, & cæteros diuinis intereſſentes diuidantur, vt in c. 3. ſeſſ. 21. Propterea S. Congregatio poſtea ſemper dixit in illis Eccleſijs, vbi reditus omnes diſtributionibus conſtant, tertiam partem retinere naturam diſtributionum, itaut non intereſſentes illam non percipiant: reliquas duas partes ſuccedere in locum prębendæ, & deberi abſentibus ex legitima cauſa. Qua de re plenius diſſerui in d. c. De cætero, de Cler. non reſiden. à n. 29. & in c. Quia in tantum, num. 34. ſupra eod.

127 Vlterius idem iuris eſſe cenſuit, ſi reditus Canonicatus ferè omnes in diſtributionibus conſiſtãt; tunc enim declarauit perinde eſſe ac ſi nulli eſſent fructus; ac proinde abſentes ſtudiorum cauſa, vel in ſeruitio Epiſcopi, aut in alijs eiuſmodi caſibus percipere debere duas tertias illarũ partes, amiſſa tertia, quę inſeruientibus accreſcit.

128 Quomodo autem hæc tenuitas fructuum ęſtimanda ſit, S. Congregatio certis limitibus generaliter non præfiniuit. Licet aliquando declarauerit hoc habere locum in aliquibus Eccleſijs, in quibus adeò tenues erant fructus, vt Canonici in vniuerſum triginta aureos tantùm perciperent. Et
129 aliàs cenſuit, vbi fructus præbendę ſunt ita tenues, vt quartam partem diſtributionum non ſuperent, concedi poſſe, ſi Sanctiſſimo viſum fuerit, vt docentes in publica vniuerſitate ſacram Scripturam, necnon ſtudentes per quinquennium duas partes lucrentur dimiſſa tertia, quę vt ſupra accreſcit inſeruientibus.

Vidi aliquandò per Secretariam Breuium expediri litteras, in quibus indulgetur abſentibus ſtudiorum cauſa, vt percipere poſſint non tantum fructus præbendæ, ſed etiam duas partes quotidianarum diſtributionum, nulla habita diſtinctione an fructus prębendæ ſint tenues, necne. Sed hæc clauſula fortè irrepſit per incuriam miniſtrorum: nam verè duę partes diſtributionum non ſunt cõcedendę abſentibus ex prædicta cauſa, niſi quandò aut nulli extant fructus, aut ita tenues, vt non habeantur in conſideratione, ex ſupradictis.

130 Fallit ſecundò principalis concluſio in Collegiatis regularibus, quarum Canonici regulares de licentia ſuperiorum percipere poſſunt in abſentia nedum fructus, ſed etiam diſtributiones quotidianas, cum non comprehendantur in decreto Concilij Tridentini, cap. 12. §. Præterea, & §. Diſtributiones, ſeſſ. 24. vt dictum eſt ſupra in 1. membro principali in 4. Fallentia n. 63. & ſcripſi plenius in c. Ea quæ; §. Pręcipimus, de ſtat. Monachor.

131 Fallit tertiò ſi ex lege fundationis Eccleſiæ, vel Canonicatus cautum ſit, vt abſentes in aliquo caſu perciperent de diſtributionibus quotidianis. Nam Concilium in d. c. 12. ſeſſ. 24. fundationibus non derogauit, vt dictum eſt ſupra in 1. membro principali in 2. fallentia num. 58. Quippe in duobus tantum caſibus Concilium legitur derogaſſe priuilegijs in limine fundationis, nempe in c. vlt. ſeſſ. 25. de regular. & in c. 6. ſeſſ. 25. de reform.

132 Fallit quartò, ſi ex ſtatuto Eccleſię à ſede Apoſtolica confirmato indulgeatur, vt abſentes in aliquo caſu ſimiliter participent de quotidianis diſtributionibus. Nam etſi Concilium in d. cap. 12. §. Præterea, tollat ſtatuta, non tamen tollit confirmata ex certa ſcientia, & cum cauſę cognitione, vt pariter dictum eſt ſupra in 3. fallentia primi membri principalis, n. 59.

Fallit

133 Fallit quintò. Si Canonici habeant indultum Apoſtolicum vacandi à ſeruitio Eccleſiæ,& nihilominus percipiendi diſtributiones, vt per Io. Andr. in d.c. vnico, num.3. in ver. Et excuſaret, de Cler. non reſiden. lib. 6. quia Concilium in præcitato c.12. ſuſtulit conſuetudines, non autem priuilegia. De hoc ſupra in hoc ſecundo membro in 13. ampliatione, num.100.

Hinc cum fuerit quæſitum, an Concilium Tridentinum d.c. 12. ſeſſ. 24. obſtet quominus Canonici Piſtorien. iuxta indultum Sixti V. poſſint gaudere vacationibus permiſſis, & nihilominus percipere diſtributiones quotidianas, quæ aliàs de iure debẽtur intereſſentibus tantum: Secundò an ſit auferenda facultas Capitulo concedendi licentias abſentiæ, quam habet ex d. indulto. Quoad primum S. Congreg. cenſuit, quia Concilium in hac parte non derogat priuilegijs, non obſtare. Ad ſecundum reſpondit nõ eſſe auferendam, licet poſſit Epiſcopus prouidere ne fiat fraus cultui diuino ex aliquo abuſu; quia cum ſit iam ſtatutum indulto quota pars Canonicorũ abeſſe poſſit ſimul; non eſt locus Decreto S. Congregationis tribuenti hanc facultatem Epiſcopo cum conſilio Capituli: Et aliàs declaratum fuit Canonicos tempore permiſſo abeſſe poſſe abſque licentia.

134 Fallit ſextò in Canonicis, qui Epiſcopum ad limina Beatorum Apoſtolorum comitati ſunt, aut qui eadem limina Epiſcopi nomine viſitarunt; quibus ex Decreto Sixti V. iubentur aſſignari diſtributiones quotidianæ totius temporis acceſſus, manſionis, ac reuerſionis, quod in hanc cauſam inſumpſerint; eiſque ad Eccleſiam ſuam reuertentibus conſueuerunt hac de re dari litteræ a Sacra Congregatione Concilij.

Fallit ſeptimò in Canonicis abſentibus tempore peſtis, quibus debentur diſtributiones quotidianæ, ſi ex conſuetudine obtentum ſit, vt dentur abſentibus ex legitima cauſa, vt oſtenſum eſt ſupra in hoc ſecundo membro in 9. ampliat. num.95. Et huic limitationi ſuffragatur quod etſi conſuetudine introduci non poſſit, vt diſtributiones quotidianæ debeantur non intereſſentibus diuinis officijs, vt eſt textus in d. c. vnico, de Cler. non reſid. lib.6. & dictum eſt ſupra in hoc ſecundo membro principali in prima ampliatione: tamen hoc non procedit ſi conſuetudo hoc introduxerit in eo caſu in quo de iure dubium ſit an diſtributiones abſentibus debeantur, nec ne: eo enim caſu conſuetudinem validam eſſe, & iuris ambiguitatem poſſe interpretari, ac declarare ſcripſerunt Bald. inter cõſ. Cardin. conſ.53. Dec. in c. Cum omnes, in prima lectura, col.1. num.. . de Conſtit. & Andreas ab Exea, ibidem num.50. Roch. de Curte in tract. de conſuet. c. vlt. fol.15. col. 2. in 3. notab. 3. limit. & Couarr. lib.3. variar. reſolut. c.13. num.3. verſ. Prima ſanè in hunc modum proponitur.

135 Fallit vltimò in tribus caſibus expreſſis in Conſtitutione Bonifacij VIII. à Concilio innouata, quæ habetur in præalleg. c. vnico, de Cler. non reſiden. lib.6. ibi: exceptis illis, quos infirmitas, ſeu iuſta, & rationabilis corporalis neceſſitas, aut euidens Eccleſiæ vtilitas excuſaret. Vnde propoſito dubio, Vtrum Ordinarius poſſit excuſare à reſidentia chori aliquem Canonicum, vel Capellanũ ex cauſa legitima, iuxta c. vnicum, de Cler. non reſiden. in 6. ſine conſenſu aliorum Canonicorum, aut Cappellanorum, quorũ intereſſe videtur propter ius accreſcendi: Reſponſum eſt poſſe, ſi eſt ex cauſis comprehenſis in d. c. vnico, quia illud Concilium non ſuſtulit, nec requirit Capituli conſenſum.

136 Primus igitur caſus exceptus, in quo de iure quotidianæ diſtributiones debentur abſentibus, eſt infirmitas, vt ibi eſt expreſſum, & tenet gloſſa ab omnibus approbata ibidem in ver. Infirmitas.

Extenditur primò hic primus caſus, vt habeat locum etiã non probata conſuetudine percipiendi diſtributiones in abſentia. Neque enim admittendus eſt intellectus Philippi Franchi ad illum textum exiſtimantis ita demum morbo impeditis deberi quotidianas diſtributiones, ſi ex conſuetudine introductum ſit, vt abſentibus debeantur: imò enim etiam circumſcripta conſuetudine debentur infirmis, vt clarè probatur in d. c. vnico, vbi à regula, quæ permittitur de diſtributionibus quotidianis in abſentia non percipiendis, excipiũtur primo loco ij, quos infirmitas excuſauerit. Idẽ
137 probat textus in l. Arboribus, §. De illo, ff. de vſufructu, per quem textum gloſ. ibi adnotauit famulo deberi ſalarium etiam pro eo tempore, quo ægrotus ſit. Quod etiam cenſuerunt Innoc. Io. Andr. & Barb. in c.3. de locato num. 25. Ad idem textus in l.4. §. Stichus ſi hæredi, ff. de ſtatu liber. vbi conditio ſeruiendi certo tempore cenſetur eueniſſe, ſi eo tempore ſeruitium impendi nõ potuit morbo impediente, & optimus text. in l. 1. §. Diuus, ff. de var. cognit. Et eſt communis opinio, vt in d. c. 3. teſtatur Io. de Imola, num.13. & quidquid ſit in famulo, in quo contrariam opinionem dicit eſſe veriorem, Imola eod. num. 13. & communem Abb. in cap. 1. num. 8. infra de Cler. ægrotan. quia titulum non habet, ſed tantum locat operas ſuas, & poteſt ad nutum amoueri: certè in Clerico intitulato hæc ſententia non eſt omnino amplectenda. Atque ita diſtributiones quotidianas deberi Canonicis, qui ægritudine impediti, diuinis officijs intereſſe non potuerunt, etiam nulla exiſtente conſuetudine, exploſa contraria Philippi Franchi interpretatione, concludit poſt alios Couarr. d. l.3. variar. reſolut. cap.13. num.8. verſ. Ergo contrariam ſequutus opinionem, & hoc ſeruat Curia, vt mox patebit.

138 Extenditur ſecundò, vt habeat locum non obſtante ſtatuto Capituli vt ægrotis, vel ex quauis cauſa abſentibus non dentur diſtributiones: huiuſmodi enim ſtatutum S. Congregatio cenſuit nõ eſſe confirmandum, cum ſit irrationabile, & contra bonum Eccleſiæ, vt probatur in c. 1. de Cler. ægrot. ibi: quia ſi alij eius eſſent exemplo deterriti, fortè non poſſet qui militaret Eccleſiæ inueniri.

139 Extenditur tertiò, vt procedat etiam quoad portionem accreſcentem. Nam ex ſententia Sacræ Congregationis hanc quoque percipere debet Canonicus infirmus, vt ſcripſi plenè in c.1. in 2. q. infra de Cleric. ægrotan.

140 Extenditur quartò, vt nec tempus, quo Canonicus fuit infirmus, ſit computandum pro tempore vacationum, vt S. Congregatio declarauit. Quod tamen intellige, vt dicam infra num.149.

141 Extenditur quintò, vt habeat locum etiã in his, qui ſine periculo vitæ diuinis intereſſe nõ poſſunt. Vnde cum Canonicus propterea primis horis, ac matutinis non intereſſet quòd Medici atteſtabantur id fieri non poſſe abſque imminenti vitæ periculo;

titulo, data fuerunt literæ ad Ordinarium vt pro
ſuo arbitrio diſtributiones illius temporis eidem
Canonico concederet.
142 Extenditur ſextò, vt habeat locum etiam in
Canonico, quo tempore podagræ ita infirmitate
vrcò impeditur, vt horis Canonicis nequeat inter-
eſſe; huic enim deberi quotidianas diſtributiones
cenſuit Sacra Congregatio.
143 Extenditur ſeptimò, vt procedat etiam in cæ-
co, qui ſicut non tenetur Horas Canonicas recita-
re, Angel. in ver. Hora, num. 9. verſ. Vtrum non
habens librum, vel carens viſu, Tabien. in eodem
144 ver. num. 20. Silueſt. num. 5. verſ. Tertium ita nec
Choro intereſſe, & nihilominus percipere debet
quotidianas diſtributiones, vt Sacra Congregatio
declarauit, & ſcripſi plenè in d. c. 1. de Cler. ægrot.
& videtur nõ obſcurè ſenſiſſe Petr. Rebuff. conſ. 26.
num. 15. vbi reſpondit cæcitatem non eſſe minus
impedimentum, quam alias infirmitates, & loquitur ad effectum c. vnici, de Cler. non reſiden.
145 in 6. quod ibi allegat. Simili modo Sacra Con-
gregatio conſulta an cæcitas priuet aliquem eo
voto, quod alias haberet, ſi cæcus non eſſet; re-
ſpondit non priuare, facit textus in cap. Licet, de
cenſib. & l. 1. C. qui morbo ſe excuſ. lib. 10.
146 Extenditur octauò, vt locum ſibi vendicet etiã
in ſenio confectis, quibus Sacra Congregatio de-
clarauit quotidianas diſtributiones deberi, ſi aliàs
reſidere ſint ſoliti. Ad hoc cap. 1. §. Verum, ibi,
Senio, aut valetudine corporali grauatus, de Cler.
ægrot. lib. 6. & cap. Peruenit, il ſecondo, 18. diſt.
De ſenio ſcripſi latiſsimè in cap. Cum ſis, de con-
uerſ. coniugator.
147 Extenditur vltimò, vt habeat locum etiam in
his, qui ex propria culpa in morbum inciderunt,
iuxta textum in cap. Cum infirmitas infra de pœ-
nit. & remiſſ. Nam & his quotidianas diſtributio-
nes deberi ſcripſit Couarr. lib. 3. variar. reſolut.
cap. 13. num. 8. verſ. Septimò quotidianæ diſtribu-
tiones, reprobata contraria opinione Philippi Frã-
chi in d. c. vnico num. 17. de Cler. non reſid. lib. 6.
Ratio eſt quia etſi tales propria culpa ſint impe-
diti, hoc tamen impedimentum nec à iure, nec
ab homine, ſed ab ipſo Deo illatum eſt. Confert
textus optimus in c. Cum percuſsio, 7. quæſt. 1.
vbi Gregorius, [Cum percuſsio, inquit, corpora-
lis imminet, vtrum pro purgatione, an pro vin-
dicta contingat, Dei in hoc iudicium ignoratur;
& ideo nõ debet à nobis addi flagellatis afflictio.]
Et hoc reſpexit Sacra Congregatio Concilij in de-
ciſione huius articuli: nam conſulta an diſtribu-
tiones quotidianæ, quæ ex Conſtitutione Bonifa-
cij Octaui à Concilio Tridentino innouata, debẽ-
tur ægrotis, qui in Choro infirmitate impediente
diuinis officijs intereſſe non poſſunt, debeantur
ijs, qui ex propria culpa, & peccato in morbum
inciderunt: reſpondit deberi; aliàs enim nimius
rigor eſſet, nec ſuperiorem huiuſmodi inquiſitio-
nem facere debere addendo afflictionem afflictis,
quia multæ poſſunt eſſe cauſæ, & non turpes. Et
hanc partem tanquam mitiorem approbauit Gre-
gorius XIII. Facit quod notat Hoſt. in c. Niſi cum
pridem, num. 13. in fine, in ver. Infirmitas corpo-
ris, ſupra de renunc. vbi firmat debilitatem cor-
poris, quæ reddit Epiſcopum inhabilem ad exe-
cutionem paſtoralis officij, eſſe iuſtam cauſam
cedendi, etiamſi ex peccato proueniat, dummo-
do Epiſcopum pœniteat, vt in d. c. Cum infirmitas.

148 Declaratur modò hic primus caſus, vt proce-
dat dummodo Canonicus infirmus, dum integra
valetudine vteretur, ſolitus eſſet diuinis officijs
intereſſe; aliàs enim diſtributiones quotidianas
non lucratur, quia morbus non eſt cauſa non reſi-
dendi in eo, qui etiam ſanus non reſediſſet, Io.
Andr. Cardin. & Abb. in c. Ad audientiam, de
Cler. non reſiden. & in d. Cum percuſſio, & ibi di-
xi in 4. not. infra de Cler. ægrotan. & idem Io.
Andr. Gemini. & Franc. in d. c. vnico, eod. tit.
lib. 6. Felin. dicens ita tenere in c. Apoſto-
licę, n. 12. de except. & alij apud Couarr. variar.
reſol. in prælleg. c. 13. n. 8. verſ. Sexto hoc ipſum
erit intelligendum.
149 Hinc Canonico, qui dum abeſſet in tribus men-
ſibus à Concilio permiſſis, in morbum incidit, Sa-
cra Congregatio cenſuit illius temporis diſtribu-
tiones non deberi; quia ægritudo non fuit cauſa
non intereſſendi, cum etiam ea ceſſante tunc tem-
poris vacaſſet à ſeruitio Eccleſię. Verum ſi vltra
tres menſes morbus perduraſſet, ab eo tempore
diſtributiones non eſſe illi ſubtrahendas; quia cum
antea ſolitus eſſet diuinis intereſſe, veriſimiliter
expletis menſibus vacationis, ad ſeruitium Chori
rediſſet, & ſic infirmitas fuiſſet cauſa non intereſ-
ſendi.
Hinc etiam cuidam Canonico Romam pe-
tenti anno Iubilei ex Capituli licentia, vt votum
impleret, atque ibi in ęgritudinem lapſo fuerunt
ex gratia conceſſę à Sanctiſſimo ex Congregatio-
nis ſententia omnes diſtributiones illius tempo-
ris, quo ab Eccleſia abfuit.
150 Secundus caſus exceptus in d. c. vnico, in quo
debentur quotidianæ diſtributiones in abſentia,
eſt iuſta, & rationabilis corporalis neceſſitas, vt ſi
potionem, vel medicinam ſumpſit, vel ſanguine
minutus eſt, vt ibi exemplificant Archid. & Ioan.
Andr. in ver. Corporalis neceſſitas, qui ad hoc al-
legant c. Si qui, de conſecr. diſt. 4. & c. Epiſcopus
18. diſt. & ſequitur Anchar. num. 2. in eodem ver.
151 & cæteri omnes. Hinc infertur vt Canonicus ex-
pulſus à ciuitate propter ſeditiones abſque ſua
culpa à cõtrarię factionis hominibus integrè per-
cipere debeat quotidianas diſtributiones, vt plu-
ribus probat Ioan. Andr. in d. cap. vnico, num. 1.
verſ. Vidi iam dubitari, & ibi etiam Anch. num. 1.
verſ. Sed quęrit ipſe, & ex facto reſpondit Calde-
rin. conſ. 17. in tit. de præben. quem ſequuti ſunt
Felin. in c. Cum omnes num. 22. de conſtit. & Phi-
152 lipp. Prob. in d. cap. vnico num. 22. Et quamuis
Couarr. in d. c. 13. num. 8. verſ. Decimo, eadem ra-
tione exiſtimet hoc verum eſſe, dummodo diſtri-
butiones ex conſuetudine debeantur abſentibus
ex iuſta cauſa; hæc tamen declaratio admittenda
nõ eſt, quia tex. in d. c. vnico ſub vnica verborũ ſtru-
ctura excepit caſus infirmitatis, corporalis neceſ-
ſitatis, & Eccleſiæ vtilitatis, vt ibi in verſ. Excep-
tis. Ergo debet ſingulos æqualiter determinare,
l. Quamuis, C. de impub. l. Iam hoc iure, ff. de
vulg. & pupill. text. in l. fin. vbi Bart. C. de ſenten.
Dec. in c. Nouit. num. 56. de iudic. Sed ex cauſa
infirmitatis abſentes lucrantur diſtributiones, etiã
ſi talis conſuetudo non extet; idque idemmet Co-
uarr. fatetur contra Philipp. Franc. vt dictum eſt
ſupra in prima extenſione, num. 136. Ergo idem
dicendum in abſentibus ex cauſa corporalis neceſ-
ſitatis, vel vtilitatis Eccleſiæ, & ad textum in cap.
Cum non deceat, de elect. lib. 6. reſponde vt di-
cam

cam infra in 3. caſu num. 159.
153 Hinc etiam infertur, vt iniuſtè detentis in car-
cere debeantur diſtributiones quotidianę perin-
de ac ſi diuinis intereſſent, vt concludit Io. Andr.
in d. c. vnico. n. 1. verſ. Idem ſi vi detineretur, per
c. Bonę, il primo de elect. & c. Quoniam quidem,
verſ. Siquis verò, 18. diſt. licet Gouarr. in d. c. 13.
num. 8. verſ. Vndecimò, hoc reſtringat ad Cano-
nicum iniuſtè coniectum in carcerem in eodem
loco, vbi Eccleſia ſita eſt, & minus benè, quia ra-
tiones Ioan. Andr. militant vbiuis locorum: Cano-
nicus ſine ſua culpa vi detineatur. Neque hanc
diſtinctionem adhibuit Sacra Congregatio Con-
cilij; Sed generaliter orta dubitatione an diſtri-
butiones quotidianas lucretur is, qui indebitè
coniectus in carcerē fuerit: cenſuit lucrari: fructus
autem præbendæ, ſeu maſſæ groſſę ei tamdiu de-
beri, quamdiu per ſententiam fuerit declaratum
iuſtè illum in carcere detineri.
154 Item cenſuit diſtributiones deberi Canonico
abſenti, vt iniuſtam Iudicis vexationem redime-
155 ret. Item citato ob cauſam criminalem, qui ſe in-
nocentem exhibuit, ac propterea à ſeruitio Eccle-
ſiæ abfuit; licet ex ſtatuto Eccleſiæ abſentes per
ſex menſes vniuerſam illius anni portionem amit-
156 terent. Sed & Canonicum, qui de crimine inqui-
ſitus, & condemnatus fuit, appellauitque, & fuit
abſolutus per tres ſententias conformes, vel vni-
cam, quę in rem iudicatam tranſierit, cenſuit de-
bere vtique percipere nedum fructus, ſed etiam
diſtributiones quotidianas totius temporis, quo
propter eam cauſam horis Canonicis non potuit
intereſſe. Demum cenſuit Canonico excommu-
nicato, ac poſtea per ſententiam abſoluto, quæ in
rem iudicatam tranſiuit, deberi diſtributiones
quotidianas, & ſi quæ alia ſunt emolumenta, quæ
157 ab infirmis percipi conſueuerunt. Quippe iniuſtè
excommunicatum repetere fructus medij tempo-
ris tradit gloſſa fin. in cap. Super cauſa, 2. quęſt. 4.
item gloſſ. fin. in c. Paſtoralis, §. Verum, de ap-
pellat. & ibi Imola Abb. & DD. communiter, vt
Dec. teſtatur, Gemin. in c. Contumaces, 50. diſt.
& Felin. in cap. Apoſtolicę, num. 12. de except.
158 Tertius denique caſus exceptus in d. c. vnico, de
Cler. non reſiden. lib. 6. in quo diſtributiones de-
bentur non intereſſentibus, eſt euidens Eccleſiæ
vtilitas. Ad idem textus in cap. ex parte il ſecon-
do, eodem titulo.
159 Sed huic deciſioni ſignatur contrarium in cap.
Cum non deceat, de elect. lib. 6. vbi illi, qui pro-
ſequuntur vtilitatem Eccleſiæ diſtributiones per-
cipiunt, cuius oppoſitum deciditur in d. c. vnico.
Pro conciliatione harum decretalium dantur à
gloſſa, & Doctoribus plures ſolutiones. Prima ſo-
lutio eſt Archidiaconi in d. cap. vnico, dicentis il-
lam decretalem loqui in Eccleſijs, in quibus eſt
conſuetudo, vt abſentes iſta recipiant; contra-
rium in Eccleſijs, in quibus non eſt talis conſue-
tudo.

Secunda ſolutio eſt gloſſæ in d. cap. vnico in ver.
Vtilitas, quod Canonici non teneantur diſtribu-
tiones talibus concedere, vt in d. cap. Cum non
deceat, tamen ſi conceſſerint, recipientes non
tenentur ad reſtitutionem, vt in d. c. vnico.

Tertia ſolutio, quam refert gloſſa præallegata
eſt illorum, qui dicunt textum in d. cap. Cum nō
deceat, loqui in abſentibus à loco Eccleſiæ; tex-
tum verò in d. cap. vnico, loqui in præſentibus,
ita vt præſentes in loco, qui proſequuntur vtilita-
tem Eccleſiæ, diſtributiones percipiant; licet di-
uinis non interſint; abſentes minimè. Et hanc ſo-
lutionem ſequitur Ripa in tract. de Peſte, in ſe-
cunda par. num. 145. & Couarr. d. lib. 3. variarum
reſol. cap. 13. n. 8. verſ. Octauo non tantum ægrotis.

Verum Sacra Congregatio Concilij examinatis
ſingulorum opinionibus, & articulo diligenter
diſcuſſo, intellexit textum in d. cap. Cum non de-
ceat, in eo caſu, in quo ex conſuetudine abſentes
ob Eccleſiæ vtilitatem non percipiunt diſtributio-
nes; ſed non probata huiuſmodi conſuetudine
cenſuit abſentes ob euidentem Eccleſiæ vtilita-
tem diſtributiones lucrari perinde ac ſi diuinis in-
tereſſent, iuxta textum in d. cap. vnico. Et Con-
gregationis ſententiam ſanctæ memor. Paulus V.
ad ſe relatam approbauit.
160 Cæterum hæc concluſio intelligenda eſt pro-
cedere, dummodo abſentia contingat ob vtilita-
tem Eccleſiæ in ſpecie, de cuius diſtributionibus
quæritur, vt formaliter inquit Ioan. Andr. in d. c.
vnico, num. 3. verſ. Item intelligendum, de Cler.
non reſiden. lib. 6. allegat cap. Cum dilectus, &
cap. De cætero, eodem tit. & textum hic, & ſe-
quitur ibi Petr. de Ancharan. num. 4. in 5. notab.
Secus ſi abſentia contingat ob vtilitatem alterius
Eccleſiæ particularis, vel Eccleſiæ generalis. Et
hęc eſt ratio cur diſtributiones nō debeantur Ca-
nonicis exiſtentibus in ſeruitio Papæ, vt dictum
eſt ſupra num. 99. licet cenſeantur ſeruire Eccleſię
vniuerſali, d. cap. Cum dilectus, ibi, [Qui circa nos
ſe obſequiales exhibent vniuerſis,] de Cler. non
reſiden. nec abſentibus in ſtudio ſacræ paginæ, vt
hic, quamuis hæc quoque cauſa concernat vtili-
tatem vniuerſalis Eccleſiæ, vt probatur in cap. fin.
verſ. Qui cum docti fuerint, infra de magiſtr. in
cap. Super ſpecula, verſ. Quia verò Theologię
ſtudium. Ne Cler. vel Monac. & melius in c. Cum
ex eo, ibi, [In grande vniuerſalis Eccleſiæ, quæ vi-
ris litteratis permaximè noſcitur indigere, diſpen-
dium, & iacturam] de elect. lib. 6. Vnde Canonico
161 à ſecretis Regis Portugalliæ in rebus Eccleſiaſti-
cis eadem de cauſa abſenti fuerunt quidem con-
ceſſę diſtributiones, ſed ex gratia, & de conſenſu
162 Capituli, vel maioris partis. Item Archidiacono
habenti tantum ius pręſidendi in Choro, nullum
tamen ſeruitium, & hebdomadam dum reſidet in
aliquibus locis ſuæ Archidiaconali iuriſdictioni
ſubiectis, deciſum eſt non deberi diſtributiones
quotidianas. Ad eas igitur percipiendas requiritur
vtilitas particularis Eccleſię, de cuius diſtributio-
nibus agitur, vt prædixi.
163 Ex hoc tertio caſu infertur primò, vt abſens
propter exercitium curę animarum ſuæ Dignitati,
vel Canonicatui incumbentis, quo tempore illam
exercet, pro præſente habeatur, & quotidianas di-
ſtributiones lucretur, vt expreſſum in decreto Cō-
cilij Tridentini, cap. 3. verſ. Quod ſi alicui, ſeſſ. 22.
Vnde orta dubitatione, an Archipresbytero Ca-
thedralis abſenti propter ſeruitium curę animarū
diſtributiones quotidianæ debeantur: Sac. Con-
164 gregatio cenſuit deberi. Et iterum cum fuerit quę-
ſitum an habeantur tamquam præſentes in Choro
qui curam animarum exercent imminentem Ec-
cleſiæ Cathedrali: reſponſum eſt haberi, dum ta-
men ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel
165 alia exercent, quę ſpectant ad ipſam curam. Et
aliàs reſponſum, obtinentes Dignitates, quibus
imminet

imminet cura animarum, & reſideant in ſuis Eccleſijs, lucrari diſtributiones, dummodo per ſeipſos curam actu exercuerint.

166 Infertur ſecundò, vt toleranda ſint ſtatuta Eccleſiarum, quibus declarantur Iubilati, & immunes à choro qui per quadraginta annos continuos Eccleſiæ inſeruierunt. Hoc enim in vtilitatẽ Eccleſię intelligitur eſſe ſãcitum, vt Canonici & Miniſtri ſpe immunitatis aſſequendę ad ſeruitiũ chori diutius exhibendum alacriores reddantur. Licet de rigore iuris aliud dicendum ſit, vt patet ex dictis ſupra num. 81. Sæpe etiam me Secretario indultũ fuit Canonicis ſeptuagenarijs, qui quadraginta annos continuos diuinis interfuerunt, vt tamquã benè de Eccleſia meriti, percipere valeant diſtributiones quotidianas, licet choro non interſint.

167 Infertur tertiò, vt pro præſente habeatur Canonicus abſens pro negocijs Capituli, vnde in caſu contingenti cenſuit S. Congregatio Canonicum, quo tempore pro negocijs Capituli abſuit, non debuiſſe onerari vt ſubſtitutum interim aleret, & Capitulum eſſe cogendum vt dicti temporis diſtributiones, ac ſtipendia capellani illi reſtituat.

168 Infertur, quartò, vt diſtributiones debeantur Canonicis aſsiſtentibus Epiſcopo Põtificalia exercenti ad pręſcriptum d. cap. 12. verſ. Omnes verò ſeſſ. 24. tam in Cathedrali Eccleſia, quam alibi. Cenſuit enim S. Congreg. Canonicos, qui tenentur aſsiſtere, & inſeruire Epiſcopo celebranti, & Pontificalia exercenti in Cathedrali, teneri etiam aſsiſtere, & inſeruire celebranti, & Pontificalia exercenti in alijs ciuitatis locis, atque eius ſuburbijs; tuncque huiuſmodi Canonicos id officij Epiſcopo pręſtantes debere percipere diſtributiones quotidianas.

169 Infertur quintò, vt obtinentes præbendã Theologalem in diebus, in quibus legunt, diſtributiones quotidianas lucrentur, vt dictum eſt ſupra num. 116.

170 Infertur vltimò, vt Canonicus Pœnitentiarius, dũ confeſſiones in Eccleſia audit, interim pręſens in choro cenſeatur, vt diſertis verbis cauetur decreto Concilij Tridentini, cap. 8. ſeſſ. 24.

Et cum fuerit quæſitum, an Pœnitentiarius ſit habendus pro præſente in Choro dum audit Confeſſiones in Eccleſia ſiue in Confeſſionario, ſiue extra: reſponſum eſt habendum pro præſente eo tempore, quo audit confeſſiones, alijs in Choro diuina celebrantibus.

Et rurſus cum dubitatum fuerit, An Pœnitentiarius Eccleſiæ Cathedralis audiendo confeſſiones eorum, qui non habent caſus reſeruatos, ſeu eorum, qui tantùm peccata venialia habent tanquam pręſens in Choro cenſeatur, adeò vt percipere valeat diſtributiones quotidianas: Reſponſum habendum pro præſenti, & mirati ſunt Patres huiuſmodi dubium excitari; Tum quia Concilium generaliter loquitur; tum quia inde præberetur occaſio reuelandi peccata grauia, & deterrendi confitentes.

171 Ac demum cum Concilium decernat pręſentẽ in Choro cenſeri Pœnitentiarium cum confeſſiones in Eccleſia audit, ſuborto dubio an etiam præſens cenſeri debeat extra Chorum, puta cum Capitulum comitatur corpus defuncti ſepulturæ tradendum, vt eo quoque caſu percipiat diſtributiones perinde ac ſi illis interfuiſſet: Dictum eſt referendum ad Sanctiſsimum, quia Concilium loquitur tantum de Choro: eamdem tamen vtroque caſu militare rationem: Sanctiſsimus declarauit videri hoc in caſu voluiſſe Concilium Pœnitentiarium eſſe participem, & quidem à fortiori, id eſt ſi in Choro, multò magis extra.

De Prębendis.

Cap. Expoſuiſti.

S V M M A R I V M.

1 *PRæbendis Eccleſiæ Cathedralis propter illarũ paupertatem poſſunt annecti Capellæ, reſeruata ipſarum Presbyteris congrua portione.*

2 *Vbicumque in iure ſit mentio ſimpliciter de generali Concilio, intelligitur de Lateranenſi ſub Innocentio III.*

3 *Capellæ appellatione quid veniat, & quot ſint Capellarum ſpecies.*

4 *Præbenda eſt incompatibilis cum Parochiali.*

5 *Præbẽdis Canonicalibus quas ob cauſas annecti poſſint Eccleſiæ Parochiales.*

6 *Prærogatiua perſonæ quamuis interdum ſit iuſta cauſa diſpenſandi ad plura incompatibilia, non tamen eſt iuſta cauſa annectendi vnum beneficium alteri.*

7 *Vnio incompatibilium ad vitam nõ eſt propriè vnio, ſed magis quædam palliata diſpenſatio, & reprobatur à Concilio Tridentino.*

8 *Vniri non debet Parochialis Eccleſia præbendæ Canonicali, niſi ſuperſit congrua portio pro Vicario perpetuo.*

9 *Paupertas tolerabilior eſt in Canonico, quam in Rectore Eccleſiæ.*

10 *Vniri poſſunt ab Epiſcopo de iure communi Parochiales Eccleſiæ præbendis, vel Dignitatibus ob illarum paupertatem.*

11 *Secus poſt Concilium Tridentinum.*

12 *Vnio æquè principaliter Parochialis cum præbenda vel Dignitate an ſit prohibita à Concilio Tridentino, & n. ſeqq. vſque ad n 18.*

13 *Beneficium per annexionem Parochialis non fit curatum.*

14 *In Vnione æquè principali vnus eſt rector vtriuſque beneficij.*

15 *Vnio facta ab Ordinario ſine cauſa non valet.*

16 *Canonicus habens præbendam æquè principaliter vnitam cum Parochiali tenetur in Parochiali reſidere tamquam in digniori.*

17 *Præbendarũ tenuitati in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus qua ratione Epiſcopus prouidere poſſit ex Concilio Tridentino.*

18 *An vel illis vnire poſſit de conſenſu Capituli aliquot portiones eiuſdem Eccleſiæ, & num. ſeqq. vſque ad num. 24*

19 *Vniones ſunt odioſæ, & reſtringendæ.*

20 *Beneficij appellatione non venit beneficium exiſtens in Cathedrali.*

21 *Portiones exiſtentes in Cathedralibus, vel Collegiatis inſignibus perſonalem reſidentiam requirunt.*
Beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine non requirunt reſidentiam ibidem

22 *Capellæ appellatione non venit portio.*

23 *Capellanorum tenuitati, aut fabricæ, vel Sacriſtiæ in Cathedrali Epiſcopus prouidere non poteſt remedio, cap. 15. ſeſſ. 24. Concilij Tridentini.*

24 *Vnire an poſſit Epiſcopus beneficia ſimplicia menſæ Capitulari ob præbendarum tenuitatem in vim Concilij Tridentini, & n. 27.*

25 *Vnio beneficij facta ab Epiſcopo menſæ Capitulari etiam de Capituli conſenſu de iure communi eſt ipſo iure nulla.*

26 *Et ad hoc requiritur authoritas Papæ, nec ſufficit Metropolitani.*

27 *Vniendi facultas extendi non debet de caſu ad caſum ad correctionem iuris communis.*

28 *Vnio beneficiorum ſimplicium facta ab Epiſcopo menſæ Capitulari an valeat ſi in Eccleſia nullæ ſint præbendæ diſtinctæ, ſed tantum maſſa communis in diſtributionibus conſiſtens, & nn. ſeqq. vſque ad num. 33.*

29 *Capitulum poteſt in facto proprio authorizare vbi agitur principaliter de intereſſe ſingulorum, & ſecundariò de intereſſe Capituli, ſed non è contra.*

30 *Vnio fieri non poteſt ab Epiſcopo portionibus priuilegiatis.*

31 *Maſſa communis, cuius reditus omnes in diſtributionibus conſiſtunt, non ſuccedit loco præbendæ quoad effectum vnionis.*

32 *Authoritas in facto proprio ità demum interponi poteſt palam, & bona fide, ſi hoc fiat coram ſuperiore.*

33 *Curatus, & Rector Parochialis annexæ quis dicatur, & nn ſeqq. vſque in finem.*
Quid ſi Parochialis ſit annexa præbendæ Canonicali, num. 35.
Et quid ſi ſit annexa Capitulo, vel menſæ Capitulari, num. 41.
Et quid ſi aſſignata ſit certa portio ſuper fructibus Parochialis alicui ex Canonicis, vel Capitulo; num. 42.

34 *Vnio quotuplex ſit.*

35 *Canonicorum reditus quot modis augeri poſſint ex prouentibus Eccleſiæ Parochialis, & num. ſeqq. vſque in fin.*

36 *Cura habitualis in foro animæ an ſit penes Canonicum, cuius præbendæ vnita eſt Parochialis.*

37 *Aetas vigintiquinque annorum an requiratur ad obtinendam præbendam, cui annexa eſt Parochialis, & num. 39.*

38 *Vicarij poteſtas an extinguatur extincta poteſtate principalis Prælati, & n. 40.*

41 *In Vicarium perpetuum S. Petri de Vrbe tranſlatum eſt ſolum curæ exercitium priuatiuè ad Capitulum, Cura verò habitu penes Capitulum remanſit.*

43 *Penſio ſuper fructibus Parochialis an poſſit ab Epiſcopo conſtitui pro augendis reditibus præbendæ, vel menſæ Capitularis.*

1 EXPOSVISTI. Propter paupertatem præbendarum Eccleſiæ Cathedralis poſſunt eis annecti Capellæ, reſeruata ipſorum Presbyteris congrua portione, hoc dicit. Primò ponit ſupplicationem. Secundò prouiſionem, ibi, *ſi euidens*.

2 Nota primo ibi, *Concilij generalis*, vbicumque in iure ſimpliciter fit mentio de generali Concilio, ſemper intelligi de Concilio Lateranenſi ſub Innocentio III. vt hic, & in c. Eccleſia veſtra, il 2. de elect. in c. Quamquam, & in c. Si cui, eod. tit. lib. 6. cum ſimil. & notat gloſ. 2. in cap. fin. de Capell. Monachor. Idque non per antonomaſiam, ſed ad differentiam alterius Concilij Lateranenſis paulò ante celebrati ſub Alexandro III. vt probaui in c. 1. à num. 1. vſq. ad num. 12. ſupra, de Summa Trinit. & fid. Cathol.

3 Secundò nota, Capellæ appellatione venire Parochialem Eccleſiam: nam de parochialibus intelligitur hæc littera ſecundum omnes, cum referat ſe ad Concilium generale, quod de illis loquitur in c. Extirpandæ, ſupra eod. & hic notat Abb. num. 6. Quandoque tamen nomine Capellæ intelligitur Eccleſia Collegiata, vt in c. Cum Capella, infra, de priuileg. Quandoque domus religioſa, ſeu Monaſterium, vt infra de Cappell. Monach. per tot. & ibi Abb. in rubr. & fuſius Specul. eod. tit. frequentiùs autem Capellæ nomine intelligimus vel Sacellum, ideſt locum Deo conſecratum iatus, vel extra Eccleſiam, c. Quiſquis, verſ. Capellæ, 17. quæſt. 4. Paul. de Cittadin. in tract. de Iurepatr. p. 3. quæſt. 32. Primæ cauſæ, n. 43. verſ. Secundò ſciendum eſt, quod Capella dicitur locus, & Lambert. in eod. tract. par. 1. lib. 1. art. 6. quæſt. 11. fol. 97. in fin. Vel altaria in eiſdem Sacellis conſtructa, de quorum natura multa cumulat Felin. in c. Ex parte, il 2. num. 1. & ſeq ſupra de reſcript. vel Capellanias ſiue perpetuas, ſiue manuales cum onere Miſſarum celebrandarum, de quibus egi latiſſimè in c. 1. ſupra de ætat. & qual. Licet vt plurimum capella, altare, & capellania, pro eodem accipiantur, vt probat gl. 1. in Clem. 2. verſ. Quinto, quid de capellanijs, vel beneficijs altarium, de decim. Felin. in d. c. Ex parte, nu. 2. verſ. Naturam verò iſtorum altarium, ſiue capellarum, & Quintil. Mandoſ. in reg. de Annal. quæſt. 17. num. 2. qui etiam n. 5. diſtinguit quatuor capellarum ſpecies. Frequenter etiam capellarum nomen vſurpamus pro oratorijs ſeu priuatis, ſeu publicis. Quorum ſpecies diſtinguit idem Mandoſ. loco citato num. 8. & de his vide quæ nos plenè adnotauimus in cap. In his, à num. 1. vſque in fin. de priuileg. Interdum etiam capellæ dicuntur Sacrorum ſolemnia, quæ coram Papa, & Cardinalibus peraguntur, vt per Cardin. Paleott. de Sacri Conſiſtor. conſultat. p. 5. quæſt. 11. pag. 313. littera B. & de his capellis Pontificijs plura ſanxit Sixtus V. in Conſtitutione, quæ incipit, Egregia, in Bullar. tom. 2. pag. 517.

4 Tertiò nota ibi, *Non fuerunt conceſſæ Capellæ*: textum expreſſum ſecundum Abb. antiq. quod nõ poteſt quis retinere cum præbenda Parochialem Eccleſiam, quæ illi non ſit annexa. Circa quod Hoſt. hic in princ. verſ. Si de hac materia, ponit prolixam diſtinctionem, per quam dicit omnia iura contraria de hac materia loquentia ad verã conſonantiam reduci, eamque ad litteram recitat, & probat Io. Andr. num. 4. Hodie hoc eſt expeditum iure nouiſſimo Concilij Tridentini, cum Canonicatus in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs perſonalem reſidentiam requirant, vt in c. 12. ſeſſ. 24. ac proinde ſunt incompatibiles cum Parochialibus, vt in c. 4. ſeſſ. 7. & c. 17. ſeſſ. 24.

5 Quartò nota ibi, *ſi euidens neceſſitas, vel vtilitas*, duas cauſas, propter quas Eccleſia Parochialis de iure communi licitè poteſt vniri præbendæ ſecundum Cardin. & Anchar. in 2. notab. & Abb. in 4. notab. Vna eſt propter euidentem neceſſitatem, ideſt cum ob præbendarum tenuitatem non reperiuntur qui velint acceptare Canonicatus, & ita Eccleſia debito ſeruitio deſtituitur. Altera eſt propter vtilitatem, quia licet reperiantur, non tamen ſunt idonei, & conuenientes dignitati Eccleſiæ

cleſiæ Cathedralis, puta quia ſunt ſimplices, &
idiotæ, & meliores non inueniuntur. Ex hoc enim
damnificantur Eccleſiæ Cathedrales, cum non ſint
perſonæ idoneæ, quæ tantæ paupertati velint ſe al-
ligare, & indecens etiã ſit vt cogãtur mendicare, vt
c. 1. infra de Cler. ægrot. & c. Cum ſecundum, ſup.
eod. ſecundum Hoſt. hic in princ. in ver. Suſten-
tari. Io. Andr. num. 1. in eod. ver. & Card. in primo
6 notab. Et conſidera hic nullam fieri mentionem
de tertia cauſa, videlicet de prærogatiua perſonę,
de qua in c. De multa, in fin. ſupra eod. ſed tan-
tummodo de neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiæ. Ex
quo notabiliter infert Abb. hic num. 5. vt quamuis
prærogatiua perſonæ interdum ſit iuſta cauſa di-
ſpenſandi ad plura incompatibilia, vt in d. c. De
multa, non tamen eſt iuſta cauſa annectendi vnum
beneficium alteri, quia fieret præiudicium ipſis
beneficijs, cum vnum veniret acceſſoriè ad aliud.
7 Dic clarius propter prærogatiuam perſonæ, quæ
eſt cauſa temporalis, & extinguitur cum perſona,
non poſſe fieri vnionem perpetuam in præiudiciũ
beneficij annexi, quia limitata cauſa, &c. Clem. Ne
Romani, §. Eo tamen prouiſo, de elect. & de vnio-
ne perpetua loquitur hoc cap. Vnde nil mirum ſi
de prærogatiua perſonæ nullam fecit mentionem.
Vnio autem ad vitam non eſt propriè vnio, ſed
magis quædam palliata diſpenſatio, Put. deciſ. 246.
num. 3. lib. 1. Caſſad. deciſ. 3. num. 3. de Iudic. &
hodie prohibita eſt à Concilio Trid. in cap. 4. ibi,
ſiue per viam vnionis ad vitam, ſeſſ. 7. & c. 17. §. Illi
vero, ſeſſ. 24.
8 Quintò nota ibi, *reſeruata congrua capellarum
Presbyteris portione*; quotieſcumque parochialis
Eccleſia vnitur præbendæ, hoc ſemper eſſe atten-
dendum vt ſuperſit congrua portio pro Vicario
curam animarum exercente, vt hic, & in c. Paſto-
ralis, ſupra, de his quę fi. à Pręlat. & in c. Extir-
9 pandę, §. Qui verò, ſupra eod. alioquin abſtinen-
dum erit ab annexione, quia, vt notabiliter inquit
Hoſtien. hic num. 2. tolerabilius eſt, vt Canonicus
egeat, quam Rector Eccleſiæ. Quod dictum ſe-
quuntur Io. Andr. num. 4. in ver. Pręuia, Henric.
Boich. in fi. Butr. num. 5. Imol. & Anchar. ambo
num. 3. & Abb. num. 7. & tunc ſecundum eos pro-
uidebitur Canonicis, vt notatur in c. De rectoribus
in gloſ. vlt. infra de Cler. ægrot. & hodie vt dicam
infra num. 17.
10 Vltimò nota Epiſcopum de iure communi poſ-
ſe augere reditus tenues prębendarum annecten-
do illis parochiales Eccleſias, vt hic eſt caſus ſecũ-
dum vnam lecturam, quę communiter recipitur:
nam licet aliqui intelligant huiuſmodi vnionem
fieri poſſe ab Epiſcopo authoritate Apoſtolica,
quos tacito nomine hic refert Innocen. in fin. ta-
men communis intellectus habet vt fieri poſſit
etiam authoritate ordinaria, prout hic firmant
Abb. antiq. in princ. Hoſt. & Io. Andr. ambo in
ver. Poteris, exponentes verbum illud, *poteris*, ideſt
authoritate tua, arg. c. Vacante, ſupra eod. & cap.
Sicut vnire, infra de exceſſ. Prælat. & ſequuntur
Butr. num. 4. Cardin. eod. num. in 2. quæſt. & An-
char. in 3. notab. Idque communiter teneri teſta-
tur Imola num. 2. Addunt tamen Io. Andr. & re-
liqui poſt eum debere Epiſcopum hoc facere de
Capituli conſenſu iuxta textum in Clem. Si vna,
de reb. Eccleſ. non alienan. Et quod dictum eſt de
præbendis, idem intelligas de Dignitatibus, quia
eadem eſt ratio, & ſic idem ius, c. Tua, de con-
ſang. & affinit. ſecundum Hoſtien. in princ. in ver.
eiſdem, Io. Andr. num. 3. Cardin. in 3. quæſt. n. 5.
Imol. in primo notab. Anchar. in 3. notab. & Abb.
num. 8. verſ. Et credo.
11 Verum hodie hæc facultas vniendi Parochiales
Eccleſias præbendis Cathedralium Eccleſiarum
ob illarum paupertatem, vt in textu, vel Dignita-
tibus ob identitatem rationis, adempta eſt Epi-
ſcopis à Concilio Tridentino in c. 13. verſ. In vnio-
nibus, ſeſſ. 24. nam ſancta Synodus præcipuam ra-
tionem habens Eccleſiarum Parochialium ob ani-
marum periculum ſtatuit vt in vnionibus ſiue ob
redituum tenuitatem, ſiue ob alias cauſas facien-
dis, Eccleſiæ Parochiales Monaſterijs quibuſcum-
que, aut Abbatijs, ſeu Dignitatibus, ſiue præben-
dis Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, ſiue alijs
beneficijs ſimplicibus, aut Hoſpitalibus, Militijſue
non vniantur, & quæ vnitæ ſunt, reuideantur ab
Ordinarijs iuxta Decretum ſub Paulo III. editum
in c. 6. ſeſſ. 7. Quare hæc decretalis ſi intelligatur
de vnione facienda ab Epiſcopo ordinaria autho-
ritate, iuxta communem intellectum, correcta eſt
à Concilio in d. c. 13. Secus ſi intelligatur de vnione
facienda authoritate Apoſtolica, ſecundum aliam
lecturam, quia Concilium non ligat Papam, ſed li-
gatur ab ipſo, c. Significaſti, & ibi Io. Andr. n. 10.
& reliqui, ſupra de elect.
12 Sed hic incidit dubitatio; Quid de vnionibus Pa-
rochialium, quæ fiunt præbendis ſine ſuppreſſione,
vt cum duo beneficia æquè principaliter vniuntur,
& vtrumque per ſe remanet, nec immutat ſtatum,
aut naturam ſuam, iuxta notata per gloſ. in cap. 1.
infra, Ne ſed. vacan.
Et primo intuitu videtur dicendum hanc ſpe-
ciem vnionis non comprehendi in prohibitione
Concilij, quia nullum præiudicium fit Parochiali
ſic vnitæ, c. Et temporis, 16. q. 1. Sicut fit per vnio-
nem acceſſoriam, ſeu ſubiectiuam, per quam Ec-
cleſia vnita amittit titulum, & nomen beneficij
iuxta diſtinctionem Felin. in cap. In noſtra, in 33.
coroll. num. 30. de reſcript. poſt Oldrad. conſ. 257.
num. 15. Rot. deciſ. 370. aliàs 11. de reb. Eccleſ.
non alienan. in antiq. Caſſad. deciſ. 2. num. 6. de
13 vnion. Item hæc ſpecies vnionis non facit Cano-
nicatum curatum, nec beneficium ſimplex, cui ſic
vnitur Parochialis, deſinit eſſe ſimplex, vt poſt
Oldrad. conſ. 223. poſt princ. tenet Sarnen. in reg.
de Idiom. q. 11. num. 6. & notant gloſ. & DD. in
c. Super eo, de præben. lib. 6. Item Concilium
non prohibet ne Parochiales, & præbendæ adin-
uicem vniantur, ſed ne Parochiales vniantur præ-
bendis. Quæ verba videntur importare vnionem
acceſſoriam, non autem æquè principalem, d. cap.
Super eo, de declarat. Felin. loco citato. Item
hac interpretatione minus corrigitur ius commu-
ne, l. 1. C. de inoffic. dotib. c. Cum expediat, de
elect. lib. 6. cum ſimil.
14 In contrarium facit, quia intereſt Eccleſiæ ha-
bere ſuum proprium Rectorem, c. Cum non igno-
res, ſupra eod. At per huiuſmodi vnionem, tametſi
vnumquodque beneficium retineat ſua iura, & pri-
uilegia; tamen vnus eſt Rector vtriuſque, d. c. Et
temporis qualitas, & ibi gloſ. in ver. Vnire, 16. q. 1.
& d. c. 1. Ne ſed. vacan. Marian. Socin. in c. Sicut
vnire, in 2. articulo principali, nu. 6. de exceſſ. Prę-
15 lat. Præterea vnio requirit cauſam neceſſitatis,
vel vtilitatis Eccleſiæ, vt hic patet, alioquin non
valet etiamſi fiat ab Ordinario ſeruata iuris forma

vt tenent Imol. & Abb. hic, Oldrad. conſ. 261. & ſeq. Marian. Socin. in d. c. Sicut vnire, in 5. artic. principali, num. 90. Rota deciſ. 133. num. 3. par. 2. diuerſ. Huiuſmodi autem vnio tantum abeſt, vt habeat cauſam neceſſitatis, vel vtilitatis, vt potius vtrique beneficio ſit damnoſa. Parochiali quidem, quia patitur fructuum diſmembrationem, nec amplius habet peculiarem Rectorem, ſed cõmunem cum præbenda, vt dictum eſt. Præbendæ verò, quia licet illi accreſcant reditus, tamen decreſcit ſeruitium, & minuitur diuinus cultus, ad quem beneficia Eccleſiaſtica ſunt conſtituta, c. fin. de reſcr. lib. 6. Concilium Tridentin. c. 3. ſeſſ. 21.

16 Nam Canonicus, cuius præbenda vnita eſt cum Parochiali æque principaliter, tenetur in Parochiali reſidere tamquam in digniori, vt in Conſtit. Pij V. Cupientes, in Bullar. tom. 2. pag. 262. Nec obſtat, c. Extirpandæ, §. Qui verò, ſupra eod. quia loquitur in caſu, in quo Parochialis annexa eſt dignitati acceſſoriè, vt ibi dixi num. 27. & 29. Quod ſi teneretur reſidere in Cathedrali, Parochialis debito ſeruitio deſtitueretur, & tamen decretum d. c. 13. prohibet vniones ex quibuſuis cauſis faciendas: ergo fortius hanc, quæ nocet vtrique bene-

17 ficio. Et hoc puto verius, quia præbendarum tenuitati alia ratione Concilium prouideri voluit, quam per vnionem Parochialium Eccleſiarum: nam in c. 15. ſeſſ. 24. decreuit vt in Eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus, vbi frequentes, adeòque tenues ſunt præbendæ ſimul cum diſtributionibus quotidianis, vt ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui pro loci, & perſonarum qualitate non ſufficiant, liceat Epiſcopis cum conſenſu Capituli, vel aliquot ſimplicia beneficia, non tamen regularia ijs vnire, vel ſi hac ratione prouideri non poſſit, aliquas ex ijs ſupprimere, & illarum fructus reliquarum diſtributionibus applicare.

18 QVAERO, an Epiſcopus facultate ſibi tributa decreto Concilij d. c. 15. ſeſſ. 24. poſſit cum conſenſu Capituli vnire aliquot eiuſdẽ Eccleſiæ portiones præbendis Canonicalibus, quarum fructus adeò ſunt tenues vt ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui non ſufficiant.

19 Videtur reſpondendum non poſſe. Nam Concilium d. cap. 15. extendi non debet ad alia beneficia, quam ad ea, de quibus loquitur, ſcilicet ad beneficia, & præbendas Canonicales, cum verſemur in materia vnionum quæ ſunt odioſæ, à iure exorbitantes, ambitioſæ, & reſtringendæ, c. Sanctorum, 70. diſtin. per quem textum ita reſpondit Calder. conſ. 13. An vnio ſub tit. de rebus Eccleſ. non alien. quem refert, & ſequitur Dec. conſ. 338. Viſo tenore, n. 6. & Quintil. Mandoſ. in reg. 22. q. 6. num. 12.

20 Deinde d. c. 15. dat Epiſcopo duplicem facultatem. Prima facultas eſt vniendi beneficia ſimplicia, quorum appellatione non veniunt portiones Cathedralium. Tum quia appellatione beneficij non venit beneficium exiſtens in Cathedrali, cap. Quamuis in 1. & 2. reſponſo de præben. lib. 6. Rota in antiq. deciſ. 2. de fil. Presbyter. & deciſ. 4. de offic. Ordin. Io. de Selua in tract. de benefic. q. 11. p. 3.

21 num. 119. Tum quia hæ portiones exiſtentes in Cathedrali reſidentiam requirunt ex Concilio, cap. 12. §. Præterea, ſeſſ. 24. quam non requirunt beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine, gloſ. in cap. Gratiæ, in ver. De iure teneri de reſcr. in 6. Lap. alleg. 36. in princ. Rebuff. poſt alios in Praxi, tit. Diſpenſatio de non reſiden. n. 8.

22 Alia facultas eſt aliquas præbendas ſupprimendi, cæteraſque ad pauciorem numerum redigendi. Appellatione autem præbendarum, de quibus loquitur Concilium, itidem non venit portio, non ſolum quia quando Concilium voluit comprehendere portiones, id expreſsit, vt in d. §. Præterea, ſed etiam quia manifeſtè loquitur de præbendis Canonicalibus, cum requirat eas adeò eſſe tenues, vt ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui non ſufficiant. Et dum poſtea dat facul[illegible]tem vniendi, loquitur de eiſdẽ præbendis Canonicalibus; quod non poteſt contingere in portionibus, quarum ſuppreſsio non diminuit numerum Canonicorum.

Confirmatur, quia Concilium eiuſmodi facultatem adeò ampliauit, vt voluerit eam procedere non obſtante reſeruatione, vel affectione, cum tamen de iure communi Epiſcopus non poſſet vnire reſeruata, vel affecta ſaltem, vt vnio tunc poſſet effectum ſortiri. Rota deciſ. 638. aliàs 6. de reb. Eccl. non allen. in antiq. Collect. in c. Sicut vnire, num. 6. & ibi dixi n. 22. infra de exceſſ. Prælat. & ideò Concilium magis eſt ſtrictè intelligendum ad limites verborum, c. Quę à iure de regul. iur. lib. 6.

23 Demum orta dubitatione, An ob tenuitatem capellanorum Eccleſię Cathedralis pro diuini cultus augumento, vel ob tenuitatem redituum fabricę, vel Sacriſtiæ Eccleſię Cathedralis liceat Epiſcopis vti remedio cap. 15. ſeſſ. 24. S. Congreg. cenſuit non licere. Ergo ſi Concilium qua parte loquitur de præbendis Canonicalibus non extenditur ad capellas, vel fabricam, aut ſacriſtiam, longè minus vbi loquitur de beneficijs ſimplicibus extendi debet ad portiones: nam reſpectu præbendarum, quibus fit vnio, diſpoſitio Concilij eſt fauorabilis, cum per eam augeantur reditus Canonicorum ob cauſam neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiæ, vt hic patet. At verò reſpectu beneficiorum ſimplicium eſt odioſa, cum per vnionem titulus, & nomen beneficij annexi extinguatur, c. Super eo, de præben. lib. 6. Oldrad. conſ. 137. factum tale eſt n. 15. Rota deciſ. 370. aliàs 12. de reb. Eccl. non alienan.

24 Vlterius quæro, An Epiſcopus ex decreto Concilij in eodem cap. 15. ſeſſ. 24. nedum præbendis Canonicorum, ſed etiam ipſi Capitulo, ſeu Capitulari menſæ beneficia ſimplicia vnire poſsit, vbi frequentes, atque adeò tenues ſunt præbendæ, vt ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui non ſufficiant.

25 Ex iuris communis diſpoſitione manifeſtum eſt irritã eſſe vnionem beneficij factam ab Epiſcopo menſę Capitulari etiam ſuo conſentiente Capitulo, vt eſt caſus in Clem. ſi vna, §. Quod ſi Epiſcopus, vbi omnes, de reb. Eccl. non alienan. & notant hic Io. Andr. num. 2. in fin. in ver. Poteris, Imola num. 3. & reliqui. Rationem aſsignat gloſ. communiter approbata in dict. Clem. Si vna in ver. Capitulo, & Imol. d. n. 3. quia Capitulum non poteſt in facto proprio authorizare, c. Qui manumittitur, 12. q. 2. Quidquid contra ſcripſerit Oldrad. conſ. 182. qui nõ reſpondet ad dictam Clem. imò propter illam fatetur ſe dubitare de victoria cauſæ, & cum reprobat Caccialup. in tract. de vnion. art. 4.

26 quæſt. 10. Quare neceſſaria eſt authoritas Papæ, vt tenet gloſ. in d. Clem. in ver. Menſę, ad fin. quam ibi ſe-

ſequuntur Cardin num. 3. in fin. Abb. n. 6. & ipſe-
met Oldrad. ſibi contrarius in conſ. 262. n. 3. vbi
addit nec ſufficere authoritatem Metropolitani,
quia hic non eſt de caſibus Archiepiſcopo reſer-
uatis quoad ſubditos ſuffraganei, c. Paſtoralis, &
quod ibi notatur ſupra de offic. ordin. Ad hoc, cap.
Sicut vnire, verſ. Non obſtante, infra de exceſſ.
27 Prælat. & hoc planum. Sed in terminis Concilij
Tridentini die 29. Nouembris 1613. in S. Congre-
gatione, cui interfuerunt S.R.E. Cardinales Mō-
telperus, Iuſtinianus, de Monte, Parauicinus,
Mattheius, Aquauiua, Plattus, Blanchettus, Mā-
tica, Doratus, Bonuiſius, & Sanctorum Quatuor,
propoſito ſuprascripto dubio, Mattheius cenſuit
Epiſcopum non poſſe vnire menſæ rationibus
in eius voto adductis; & præcipuè, quia Conci-
lium tribuit facultatem vniendi præbendis dū-
taxat, non autem menſæ Capitulari, & cum verſe-
mur in materia ſtricta, & à iure improbata, vt in
Clem. Si vna de reb. Eccl. non alienan. extendi
non debet ad caſum in verbis non comprehenſum
ad correctionem Iuris communis. Montelp. idem
ſenſit, & in hanc ſententiam allegauit conſ. Hiero-
nymi Gabriel. 161. Idem ſenſerunt de Monte, &
Parauicinus. Sed Aquauiua dixit ſe contrariam
ſententiam veriorem exiſtimare, quia nullam in-
ter vtrumque caſum videbat rationem diuerſita-
tis. Neque obſtare quod Capitulum non debe-
ret authorizare in facto proprio, quia hęc non eſt
authoritas, ſed conſenſus. Iuſtinianus putauit ne-
gatiuè reſpondendum, quia Concilium quando
voluit præiudicare iuri communi, id expreſſit;
quod cum non fecerit, videtur noluiſſe. Platt. di-
xit ex verbis Concilij ſe elicere quod vnio fieri
poſſit mēſæ Capitulari eo quod voluit fructus præ-
bendarum ſuppreſſarum quotidianis diſtributio-
nibus applicari. Blanchett. conſiderabat quod
aut præbendę ſunt inæquales, & non poteſt Epi-
ſcopus vnire menſæ; aut ſunt ęquales, & poteſt
abſque conſenſu Capituli, quia in alienatione,
quæ fit vigore legis, non requiritur ſolemnitas.
Mantica cenſuit reſpondendum negatiuè. Dorat.
etiam negatiuam ſententiam ſequutus eſt, quia
quoties facultas aliqua tribuitur, non debemus
eam ampliare ad caſus non expreſſos, l. Illicitas,
§. Qui vniuerſas, ff. de offic. Præſid. Ad id quod
dicebat Dominus Cardinalis Platt. reſpondit fa-
cere pro hac parte, quia Concilium voluit præbē-
darum ſuppreſſarum fructus reliquarum diſtribu-
tionibus applicari, & ſic ſemper egit de applica-
tione facienda præbendis, non autem menſæ. Ad
id quod adducebat Dominus Cardinalis Blan-
chettus, reſpondit Concilium non cogere vt fiat
hęc vnio, ſed tantum dare facultatem illam faciē-
di, ideoque in hoc caſu non procedere quod di-
citur in alienatione neceſſaria nullam requiri ſo-
lemnitatem. Bonuiſius, & Sanctorum Quatuor
ſententiam negatiuam & ipſi ſequuti ſunt. Ita-
que ex communi ſententia decretum fuit nequa-
quam Epiſcopum poſſe huiuſmodi beneficia vnire
Capitulo, ſeu Capitulari menſæ, idque ſi fecerit,
nullam eſſe vnionem. Quam Congregationis ſen-
tentiam die 19. Decembris 1601. ad ſe relatam
S.D.N. probauit.
28 Succeſſiuè quæro, Poſita deciſione S. Congre-
gationis Concilij, qua declaratum fuit Epiſco-
pum vigore facultatis ſibi tributę decreto Conci-
lij Tridentini c. 15. ſeſſ. 24. beneficia ſimplicia præ-
bendis Cathedralium, vel Collegiatarum Eccleſia-
rum de conſenſu Capituli vniendi, non poſſe eadē
beneficia vnire menſę Capitulari, & ſi vniat, vnio-
nem eſſe nullam: An etiam nulla ſit vnio benefi-
ciorum ſimplicium facta ab Epiſcopo menſæ Ca-
pitulari, ſi in Cathedrali, vel in Collegiata nullæ
ſunt præbendæ diſtinctę, ſed dumtaxat maſſa cō-
munis Capituli, cuius prouentus omnes his tan-
tum, qui ſtatutis horis interfuerunt, diſtribuuntur.
Epiſcopus Caluenſis aſſerens fructus mēſæ Ca-
pitularis eſſe tenuiſſimos, eidem menſę cum con-
ſenſu Capituli alias vniuit decem, & tria benefi-
cia ſimplicia, & cum poſtea quatuor ex eis vacaſ-
ſent in menſibus reſeruatis, Iulius Cæſar Mala-
ſpina illa à Sede Apoſtolica impetrauit, & lite prius
coram Auditore Cameræ, & deinde in Rota intro-
ducta cōtra Capitulum Cathedralis, quod ſe fun-
dabat in dicta vnione, Iulius Cæſar obtinuit à S.
Congregatione deciſionem ſuppoſitam in dubio
per manus delato, videlicet nullam eſſe vnionem
factam ab Epiſcopo menſæ Capitulari, cum Con-
cilium tribuat ſolum facultatem vniendi præben-
dis, non autem menſę Capituli. Et quia Iulius
Cæſar hac deciſione impugnauit vnionem in Ro-
ta, Capitulum habuit recurſū ad S. Congreg. præ-
tendens deciſionem ſupradictam habere locum
tantum quoties in Cathedrali ſunt præbendę di-
ſtinctæ, non autem cum nullæ ſunt diſtinctę præ-
bendæ, ſed ſola maſſa Capitularis, vt in caſu, de
quo agitur; ideoque petijt reſolutionem dubij ſu-
pradicti.
Ad quod videtur affirmatiuè reſpondendum, vi-
delicet huiuſmodi vnionem menſę Capitulari fa-
ctam iuxta priorem deciſionem eſſe nullam, etiam
cum nullę ſunt in Eccleſia præbendę diſtinctę, ſed
ſola maſſa Capitularis. Nam ratio in priori de-
ciſione conſiderata quare liceat Epiſcopo vigore
cap. 15. ſeſſ. 24. vnire beneficia præbendis Cano-
nicalibus, non autem menſæ Capituli, ea fuit,
quia etiam de iure communi ante Concilium ea-
dem vniendi poteſtas competens Epiſcopo quoad
omnes præbendas, vt ſcilicet poſſet illis vnire be-
neficia, non competebat ei quoad menſam Capi-
tularem. Ita colligitur ex dicta Clem. Si vna, in
ver. Menſæ ſuę, vbi omnes notant de reb. Eccl. non
alienan. ex hac decretali, & declarat in ſpecie Vi-
29 talin. in d. Clem. num. 14. & ratio diuerſitatis in-
ter vtrumque caſum ea aſſignatur à Doctoribus,
quod cùm in vnione requiratur conſenſus Capitu-
li, vt in d. Clem. Si vna, & Capitulum non poſſit au-
thorizare in facto proprio, vt ibidem omnes tra-
dunt, poteſt quidem Capitulum præſtare authori-
tatem in vnione facta omnibus præbendis, vt hic,
quia tunc principaliter agitur de intereſſe ſingu-
lorum, & ſecundariò de intereſſe Capituli; non au-
tem cum vnio fit menſæ, quia tunc agitur princi-
paliter de intereſſe Capituli, & ſecundariò ſingu-
lorum. Clari autem iuris eſt poſſe interponi au-
thoritatem ab eo, cuius non intereſt principaliter,
ſed ſecundariò, l. 1. ff. de authorit. Tutor. cum ſimil.
Huic autem opinioni apertè videtur adhęſiſſe Cō-
cilium d. c. 15. cum facta mentione præbendarum,
voluit licere Epiſcopo de cōſenſu Capituli aliquot
ſimplicia beneficia ijs vnire, ſcilicet prębendis, cū
myſterio admittēns vnionem cum conſenſu Capi-
tuli fieri prębendis, non facta mentione facultatis
vniendi menſæ tanquam prohibitæ de iure com-
muni, & aduerſanti rationi naturali, ſecundum

quam

quam non conuenit quemquam in facto proprio authorizare, vt per DD. in d. Clem.

Hęc autem ratio deciſionis iam editę, quod nō poſſit Epiſcopus vnire beneficia menſę Capitulari, quia requiritur conſenſus Capituli, quod illum interponere non debet in facto proprio, militat etiā cum præbendę non ſunt diſtinctæ, quia vtrobique intereſt Capituli, & quidem principaliter; ac propterea deciſio prædicta etiam hoc caſu locum habere videtur. Quod in terminis iuris veteris apertè ſentire videntur DD. in d. Clem. dum negantes vnionem factam ab Epiſcopo menſę Capitulari nō limitant hanc opinionem vbi prębendę non ſunt diſtinctę; cùm tamen ſint multę Eccleſię, quę non habent hanc diſtinctionem, vt ait Innoc. in c. Di-
30 lectus, il 1. num. 4. ſup. eod. Imò Vitalin. in dicta Clem. Si vna, §. Quod ſi, n. 14. & 15. de reb. Eccl. non alienan. expreſsè declarat prohibitionem iuris communis, vt Epiſcopus menſę Capitulari beneficia vnire non poſſit, procedere etiam cum prębendę non ſunt diſtinctę, inferens portionibus priuilegiatis non poſſe ab Epiſcopo fieri vniones, quia huiuſmodi portiones non ſunt Eccleſię, ſed de reditibus communiter collectis extrahuntur, vt dicit Innocen. in d. c. Dilectus, in fin.

31 Non obſtat quod vbi prębendę non ſunt diſtinctæ, ſed reditus omnes in diſtributionibus conſiſtunt, quę ex communi maſſa percipiuntur, videantur diſtributiones eſſe loco prębendarū, iuxta gloſ. magnam communiter receptam in c. Licet, ſupra eod. quia alias eſſet darè canoniā ſine pręb enda, vt animaduertit gloſ. in c. vnico, de Cler. non reſid. in 6. in ver. Receperit, adeò ut ſicut ex Concilio poteſt Epiſcopus vnire præbendis, ita potuerit vnire maſſæ communi, quæ reſoluitur in præbendis iuris interpretatione. Ad hoc enim benè reſpondet Vitalin. loc. cit. [Licet enim, (inquit) alio reſpectu maſſa, vel portiones exæquentur præbendis, non tamen quoad hoc vt illis poſſit fieri vnio propter rationem ſuperius expreſſam.] & propterea quoad effectum vniendi non ſufficit, vt pro præbendis habeantur.

Non obſtat quod ſecundum hunc intellectum ſequatur vt Concilium hoc ſalutari vnionis remedio non omnibus Cathedralibus eo indigentibus proſpexerit, cum multæ, vt dictum eſt, ſint Eccleſiæ ſine præbendis diſtinctis cum maſſa communi valdè tenui, quam Epiſcopus vnionibus beneficiorum non poterit reddere pinguiorem.

Nam reſpondetur caſum hunc omiſſum à Concilio remanere ſub diſpoſitione iuris communis, vulg. l. Commodiſſimè, ff. de liber. & poſthum. Nec propterea vllum ſequi abſurdum, quia ſi menſa Capitularis erit tenuis, adeundus erit pro vnione ſummus Pontifex, vt per DD. in d. gloſ. ſuper verb. Menſæ, & dictum eſt ſupra, num. 26. die 5. Februarij 1611. Habita eſt Cōgregatio in ædibus D. Cardinalis Montelperi, cui præter ipſum interfuerunt Domini Cardinales de Monte, Plattus, Arigonius, Mantica, Millinus, Nazareth, in eaque propoſito ſupraſcripto dubio omnes vno ore cenſuerunt deciſionem iam editam habere locum, etiam cum præbendæ non ſunt diſtinctæ, ſed ſola
32 maſſa communis. Cardinalis Plattus addidit non obſtare quod in facto proprio poſſit authoritas interponi bona fide, & palam, ex Bart. in l. Frater à fratre, num. 50. ff. de condict. indeb. quia id intelligitur quando authoritas interponitur corā ſuperiore qui debet actum confirmare, vt ibi per Bart. Cardinalis Millinus etiam adiecit hanc dubitationem à Cardinali Platto propoſitam iam ſopitam eſſe per d. Clem. Si vna, de reb. Eccl. non alien. contra opinionem Oldradi, conſ. 182. Quoad dubium perpendit etiā hanc rationem, quod vnio eſt facienda præbendis diſtinctis, vt ſciatur quis ſit Prælatus beneficiorum vnitorum. Et pro hac opinione quod vnio ſit nulla facta menſę Cathedrali, in qua præbendæ non ſunt diſtinctę, citauit Gabriel conſ. 186. alias 188. lib. 2.

33 In gloſ. 3. QVAERO cum Parochialis Eccleſia, vel fructus illius annectuntur præbendæ, vel menſę Capitulari, quis dicatur habere curam animarū, & ſit Prælatus, ac Rector Eccleſiæ, an ſcilicet Canonicus præbendarius, vel Capitulum, an verò Vicarius perpetuus adhoc vt ſibi, & non alteri debeantur decimæ, primitiæ, & oblationes, quæ de iure communi competunt.

Propoſitum dubium in duobus caſibus ad praxim deduci poteſt. Primus eſt in vnionibus factis, vel faciendis authoritate Apoſtolica. Secundus in vnionibus ab Epiſcopo factis, & effectum ſortitis ante publicationem Concilij Tridentini. Ex eo enim tempore ſublata eſt facultas, quam ex hac decretali habebant diœceſani vniendi Parochiales Eccleſias præbendis Canonicalibus, vt dictum eſt ſupra num. 11.

34 Rurſus ad praxim poteſt deduci hæc controuerſia in vnione acceſſoria tantum, cum ſcilicet Parochialis perpetuo annectitur, & ſubijcitur præbendæ iuxta textum hic, & in c. Extirpandæ, §. Qui verò, ſupra, eod. & in c. Super eo, de præb. lib. 6. non autem in vnione extinctiua, ſeu tranſlatiua, cum ſcilicet ex duabus Eccleſijs vna fit Eccleſia, & iura vnius perimuntur, ſeu transferuntur in aliā. Nec in vnione æquè principali, vt cum duæ Eccleſiæ ad inuicem vniuntur, itaut vnaquęque retineat ſua iura, & priuilegia. Quandoquidem in his duabus vnionum ſpeciebus vnus tantum eſt Rector vtriuſque Eccleſiæ, vt in c. Et temporis, & ibi gl. in ver. Vnire, 16. q. 1. & in cap. 1. cum gloſ. 2. infr. Ne ſed. vacan. & conſequenter non habet competitorem ſuper iure prælationis, & curę animarum.

35 Quibus præhabitis, coniungendo dicta gloſſarum cum dictis Doctorum hic, & præſertim Hoſt. n. 6. & Io. And. n. 8. pro ſolutione quęſtionis obſeruandum eſt tribus modis augeri poſſe reditus Canonicorum ex prouentibus Eccleſiæ Parochialis.

Primus modus eſt per annexionem Parochialis alicui ex prębendis Canonicalibus, itaut fructuū perceptio ſpectet ad Canonicum certa portione Vicario relicta ſiue in pecunia numerata, ſiue in alijs ſpeciebus, vt hic, & in c. 1. infr. eod. lib. 6. & d. §. Qui verò, ſiue quia ipſe Vicarius concedit in menſa Prælati, ſicut fieri teſtatur Henr. Boich. in omnibus Prioratibus habentibus curam animarum annexam totius diœceſis Leonen. vnde ipſe eſt oriundus, & hoc primo caſu de iure communi cura animarum, & rei vendicatio fructuum ſpectat ad ipſum Canonicum, maximè in foro contentioſo; ſed exercitium curę in foro animę ad Vicarium pertinet, vt in c. Super eo de pręben. lib. 6. & ita intelligendi ſunt Hoſt. & Io. Andr. vbi ſupra, dum dixerunt Canonicum eſſe Pręlatum, & curā habere, & Vicarium ſuum ſimiliter, vt c. 1. & 2. ſupra de offic. Ordin. id eſt Vicarium in foro animę, & Canonicum in foro iudiciali, itaut de iure communi

muni vendicet decimas, & alia iura, vt probatur
in c. Ex tranſmiſſa, ſupra de pręſcript. in cap. Ex
parte, il primo, & in c. In noſtra, infra de ſepultur.
& hic declarat Henric. Boich. ante med. verſ. Aut
36 perceptio fructuum, vel certè, vt inquiunt Butr.
in fin. & Cardin. in 7. quæſt. num. 8. Canonicus eſt
Pręlatus, & habet curam quoad habitum, Sacer-
dos verò quoad exercitium. Idem Io. de Ligna-
no, & poſt eum Gemin. in c. Super eo, colum. 2. in
gloſ. 2. & Franc. n. 2. in ead. gloſ de pręben. lib. 6.
vbi ſic diſtinguunt. Aut loquimur de cura fori cō-
tentioſi, & tunc proculdubio illam habet Cano-
nicus, aut in terminis d. c. Super eo, & notatur in
Extrauag. Execrabilis, in ver. Perpetuos. Aut lo-
quimur de cura fori pœnitentialis: & tunc in illa
concurrit habitus, & actus. Quoad habitum curę
clarum eſt, quia eſt penes Canonicum; quoad
37 actum, ſeu exercitium eſt penes Vicarium. Cęte-
rum Petr. de Anchar. hic num. 6. videtur conclu-
dere Canonicos, quorum prębendis facta eſt an-
nexio, nec quoad exercitium, nec quoad habitum
habere curam fori pœnitentialis. Primò quia
cum poſſint eſſe minores vigintiquinq; annorum,
vt notatur in c. Si eo tempore, de reſcr. lib. 6. per
Hoſt. & DD. in c. Poſtulaſtis, infra de conceſſ. pręben.
non apparet quo pacto poſſit in eis cadere ti-
38 tulus, & ius curę, ſeu illius exercitium. Deinde
quia ſi penes ipſos eſſet ius curæ, & Sacerdotes in
Parochialibus poſiti cenſerentur illorum Vicarij
in curę exercitio, ſequeretur vt defunctis, vel tranſ-
latis Canonicis extingueretur ius ipſorum Sacer-
dotum, qui haberent cauſam, & titulum à Cano-
nicis, & penderent ab eis, vt c. 1. de offic. Vicar.
lib. 6. Sed hoc eſt falſum, vt notatur in d. c. Extir-
pandę, ſupra eod. Ergo huiuſmodi Sacerdotes nō
ſunt cenſendi Vicarij Canonicorum propriè, cum
ſint perpetui, nec ad libitum Canonicorum poſſint
remoueri, vt in d. c. Extirpandę, §. Qui verò, nec
ab eis dependentiam habeant vllo modo, ſed au-
thoritate iuris habeant curę exercitium de per ſe,
quam principalis Canonicus impedire nō poſſet,
nec ſe de ſeipſa intromittere, ſicut nec Epiſcopus
inuito Rectore Eccleſiæ Parochialis poſſet ibi cu-
ram animarum aſſumere. Demum ob dictam cu-
ram Vicarius eſt ille, qui adſtringitur ad pœnas
c. De multa, & Extrau. Execrabilis, de præben. re-
cipiendo aliud beneficium ſimilem curam habens
vt patet in prædicta Extrauag. in fine, & in Clem. 1.
de offic. Vicar. Fatetur tamen Anchar. Canonicū
agere poſſe pro iuribus ſpectantibus ad Eccleſiam
annexam, & pro eis conueniri, quia emolumen-
tum temporalium principaliter ſpectat ad eum.

Sed certè quidquid ipſe dicat, non videtur rece-
dendum à communi opinione, quia Sacerdos Ec-
cleſiæ annexæ appellatur Vicarius, vt eſt caſus in
d. c. Extirpandæ, §. Qui verò, ſupra de præben. &
conſequenter habitus curæ videtur eſſe penes Ca-
39 nonicum. Neque obſtat quod Canonicus poſſit
eſſe maior ſeptennio, vel annorum quatuordecim,
licet ſit minor vigintiquinque. Quoniam iura, quę
præſcribunt ætatem vigintiquinque annorum, lo-
quuntur in Parochiali, vt in cap. Licet Canon. de
elect. lib. 6. ſecundum Cardin. vel certè vt dicit Io.
de Imola, iura prædicta vendicant ſibi locum in
his, qui habere debent curam quoad exercitium,
non autem quoad habitum in quandam conſe-
quentiam propter annexionem factam præbendæ:
tunc enim ius videtur quodammodo diſpenſare
vt habeant huiuſmodi curam in habitu, ex quo
permittit eum habere præbendam, cui annexa eſt
Eccleſia curata, arg. c. Præterea, & c. Ex litteris,
ſupra de offic. deleg. & l. 2. ff. de iuriſd. omn. Iudic.
40 Item non obſtat ſecundum motiuum Ancharan.
quod deberet extingui poteſtas Vicarij extincta
poteſtate principalis Prælati; ſiquidem hoc pro-
cedit in Vicario temporali, & voluntario: ſecus
in perpetuo, & neceſſario, qui authoritate Cano-
nis, non autem ipſius Prælati conſtituitur, prout
contingit hoc caſu, vt patet in d. §. Qui verò. Tan-
dem non obſtat vltimum motiuum quod Vicarius
adſtringatur ad pœnas, c. De multa, & Extrauag.
Execrabilis. Quia hoc non prouenit ex eo, quod
ſit Prælatus, & habeat ius curæ; ſed propter curæ
exercitium, Canonicus verò his pœnis non ad-
ſtringitur, quia cum habeat curam annexam præ-
bendę, conſideramus ipſam prębendam tanquam
principale, vt notatur in c. Super eo, in gl. in ver.
Non obuiet, infr. eod. lib. 6. Curam verò tanquam
acceſſorium, ad hoc c. Si confirmationem, de elect.
lib. 6. ſecundum Cardin. hic num. 8. & ita opinio-
nem Petri de Ancharano refellit Io. de Imola n. 4.
verſ. Sed certè, cum quo tranſit Io. de Anan. eod.
num. verſ. Io. de Imola. Et hanc ſententiam pro-
bauit S. Congregatio Concilij, vt mox patebit.
41 Sęcundus modus augendi reditus Canonicorū
eſt per annexionem Parochialis Eccleſiæ ipſi Ca-
pitulo, ſeu menſę Capitulari; intellige per Papam,
vel de illius mandato, propter Clem. Si vna, de
reb. Eccl. non alienan. itaut ad Capitulum ſpectet
perceptio fructuum Eccleſiæ, vt in proprios vſus
conuertat, vt in c. Conſultationibus, infra, de do-
nat. certa portione ſimiliter relicta Vicario perpe-
tuo: & tunc iure pertinet ad Collegium ſimul, non
autem ad ſingulos, §. Qui manumittitur, 12. q. 2.
l. Sed ſi hac lege, §. Qui manumittitur, ff. de in
ius vocan. & l. Sicut municipium, §. 1. ff. Quod cu-
iuſque vniuerſ. nom. & firmant hic Hoſt. num. 6.
Io. Andr. num. 8. Butr. & Cardin. ambo num. 7.
Sed hoc intellige quoad temporalia, itaut ad ipſū
Collegium ſpectet vendicatio rerum Eccleſiæ, &
quoad habitum tantum, non autem quoad exer-
citium in foro animæ, quod ſpectat ad Vicarium
perpetuum priuatiuè ad Capitulum, vt concluſum
eſt in caſu præcedenti.

Hinc cum fel. record. Pius V. in Baſilica Princi-
pis Apoſtolorum de Vrbe erexiſſet perpetuam Vi-
cariam pro cura animarum Parochianorum præ-
dictæ Eccleſiæ exercenda, prout in Motu proprio
ſub Dat. Romæ apud S. Petrum nonis Nouembris
ſui Pontificatus anno 6. & modernus Vicarius per-
petuus prætenderet curam animarum prædictæ
Baſilicæ ad ipſum ſpectare priuatiuè ad Capitulū:
ob eam cauſam orta ſuper hoc lite, quæſitum eſt
à S. Congregatione Concilij, an litteræ Motus pro-
prij Pij V. Inſtitutionis Vicariæ transferant om-
nem curam in Vicarium perpetuum priuatiuè ad
Capitulum, S. Congregatio Cardinalium Concilij
Tridentini Interpretum auditis vtriuſque partis
procuratoribus, & aduocatis, reque diligenter
examinata, cenſuit ex litteris ſan. mem. Pij V. ſo-
lum curæ exercitium fuiſſe translatum in Vicariū
perpetuum priuatiuè ad Capitulum; curam verò
habitu penes Capitulum remanſiſſe. Cęterum
quæ ad habitum, & quæ ad exercitium pertineant,
maturiùs, vbi partes petierint, eſſe deliberan-
dum.

42 Tertius denique modus augendi reditus Canonicorum eſt per aſſignationem, ſeu impoſitionem penſionis ſuper fructibus Parochialis, vel ad fauorem ipſius Capituli, vel particularis Canonici, ita ut Collegium, vel Canonicus prębendarius certã portionem percipiat, reliquis fructibus cadentibus in vſus Vicarij, & hoc tertio caſu cura animarum, & vendicatio fructuum pertinebit ad Sacerdotem, ipſeque erit Prælatus & Rector Eccleſię, vt c. Auaritię, & c. De monachis ſupra eod. & ita intelligitur finis huius gloſ. 3. ibi, *ſed verius*, dum approbat primam opinionem.

43 Non obſtat c. Extirpandæ, §. Qui verò ſupra eod. vbi non licet penſionem ex fructibus Parochialis conferre non beneficiato: Quoniam ibi fraus tantum excluditur per illa verba, [Illud autem penitus interdicimus, ne quis in fraudẽ Eccleſiæ curatæ penſionem quaſi pro beneficio conferre pręſumat] hic verò aſſignatur pẽſio bona fide, & ex cauſa rationabili ſecundum Hoſtien. vel ibi ſine annexione, hic autem per annexionẽ quæ fit præbendæ ſecundum Cardin. vel denique ibi cenſetur excepta cauſa euidentis neceſſitatis, vel vtilitatis, vt hic. Hodie non puto augeri poſſe reditus præbendarum ab ordinario per impoſitionem penſionis, ſeu diſmembrationem fructuum Eccleſiæ Parochialis; quia in hac materia iam prouiſum eſt à Concilio Tridentino qua forma ſit procedendum, vt dictum eſt ſupra num 11. præſertim poſt regulam Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani VIII. reuocatoriam reſeruationum penſionum perpetuarum ſuper beneficijs eccleſiaſticis etiam ad fauorem Collegiorum, Capitulorum, & beneficiorum, quæ nondum ſortitæ ſunt effectum; nec non indultorum imponendi penſiones etiam temporales. Quæ habetur in Bullar. tom. 4. pag. 379. Prædictam diſtinctionem probauit Guil. de Monte Land. in Clem. 1. in gloſ. magna verſ. Hic quæro, de offic. Vicar. & in Clem. 1. in ver. Iura Epiſcopalia, de cenſib. & in Extrauag. Execrabilis, in fin. ſuper ver. Parochias de præben. & idem Guil. & Zenzelin. in Clem. 1. ſuper ver. Aſſignare neglexerint de iurepatr. Gemin. poſt Io. de Lignano in c. Super eo, colum. 2. in 2. gloſ. & ibi etiam Franc. colum. 1. in ead. gloſ. infra eod. lib. 6. & ſequuntur hic Henric. Boich. n. 1. & Abb. n 10. & eſt ex mente Hoſtien. Io. Andr. & reliquorum ferè omnium.

De Præbendis.

Cap. Super inordinata.

SVMMARIVM.

1 *PVeri, & aliàs beneficiati non ſunt idonei ad beneficia conſequenda.*
2 *Poteſtas, & voluntas requiritur ad quemlibet actum expediendum.*
3 *Beneficium ſimplex obtinenti an, & quando Epiſcopus poſſit conferre ſecundum ex iuris communis diſpoſitione, & nn. ſeqq.*
Et quid ex Concilio Tridentino, n. 7.
4 *Reſponſio, vt ſit latior, quam interrogatio, non eſt inconuenients.*
5 *Beneficia ſimplicia de iure communi requirunt perſonalem reſidentiam.*
6 *Beneficium obtinens, quod perſonalem reſidentiam non requirit, de iure communi non eſt inhabilis ad aliud obtinendum.*
7 *Et quid poſt Concilium Tridentinum.*
8 *Beneficia duo perſonalem reſidentiam requirentia quantumcumque modici ſint valoris, hodie ſunt incompatibilia.*
9 *Collatio ſecundi beneficij incompatibilis valida eſt, ſed adepta pacifica poſſeſſione ſecundi vacat primum.*
10 *Aetas quæ requiratur de iure communi ad obtinenda beneficia ſimplicia, & Canonias in Cathedrali Eccleſia, & nn. ſeqq.*
11 *Pueri qui dicantur.*
12 *Canonicos Cathedralis iura præſumunt eſſe peritos & conſilio maturos.*
13 *Aetas quatuordecim ſaltem annorum hodie requiritur ad beneficium obtinendum.*
14 *Et collatio antea facta ab Epiſcopo eſt ipſo iure nulla, & prouiſus non facit fructus ſuos.*
15 *Sufficit tamen annum decimumquartum eſſe inchoatum.*
16 *Puer præſentari poteſt ad beneficium iuriſpatronatus in duodecimo ætatis anno, ſi ita in illius fundatione ſit cautum.*
17 *Canonicatus, & Portiones Cathedralis Eccleſiæ hodie annexum habent Ordinem Presbyteratus, Diaconatus, vel Subdiaconatus.*
18 *Aetas quæ requiratur ad ſingula beneficia tam ſæcularia, quam regularia obtinenda, remiſſiuè.*
19 *Ordines minores in qua ætate ab Epiſcopo conferri poſſint, aut debeant, & nn. ſeqq. vſq. in finem.*
20 *Tonſura requirit ætatem ſeptem annorum completam, & nn ſeqq.*
21 *Aetatem nullam præfiniuit Concilium Tridentinum ad primam tonſuram, & minores Ordines, & num 41.*
22 *Aetatis decem & octo annorum latoribus præfinitæ in cap. Nemo, 78. diſtinct. nulla eſt habenda ratio, & cur.*
23 *Decreta Conciliorum, Decretales, & leges ciuiles à Gratiano volumini ſuo inſerta non aliam habent authoritatem, quam leges ipſæ, Decreta, & Decretales.*
Leges ciuiles ita demum dicuntur Canonizatæ ſi à Papa in Canonibus inſerantur. ibidem.
24 *Aetas minorum Ordinum ex decreto Zoſimi Papæ.*
25 *Item ex decreto Siricij.*
26 *Item ex Concilio Toletano.*
27 *Item ex opinionibus gloſſarum, & Doctorum,*
Item ex conſuetudine generali, n. 32.
Item ex Pontificali Romano. n. 34. verſ. Alterũ eſt.
28 *Intellectus c. De ijs, 28. diſt. & nn. ſeqq.*
29 *Dictio, A, ex ſui natura eſt excluſiua, præſertim coniuncta tempori.*
30 *Infantiæ proximus quis dicatur.*
31 *Dictio*, mox, *quid importet.*
32 *Conſuetudo vniuerſalis Eccleſiæ quamuis ſit contraria iuri ſcripto pro lege ſeruanda eſt.*
33 *Conſuetudo interpretatiua faciliùs, & minori tempore inducitur, quam noui iuris induſtria.*
34 *Ordinatus in Acolythum ante pubertatem non poteſt ſuſpendi ab executione.*
35 *Ordines minores an de neceſſitate Sacramenti, vel de neceſſitate præcepti, an verò de honeſtate tantum requirant vſum rationis.*
36 *Pueri, & vſu rationis carentes poſſunt ſuſcipere Sacramen. omnia, in quibus non requiritur actus ſuſcipientis.*

Ordi-

37 *Ordines ſacri vſum rationis requirunt ex neceſſitate præcepti, non autem Sacramenti.*

38 *Et quid in conſecratione Epiſcopali.*

39 *Ordinatus infra annos diſcretionis nõ reordinatur.*

40 *Sacramentum quodlibet non iterabile non requirit aliquam diſpoſitionem ex parte ſuſcipientis, ſed tantum vt obex contrariæ voluntatis nõ obſiſtat.*

41 *Ordinantes ad primam tonſuram, vel minores, aut ſacros Ordines ante ætatem legitimam quas pœnas incurrant ex Bulla Sixti V.*

42 *Aetas diſcretionis quæ dicatur.*

43 *Aetas ſeptennij ſufficit ad ſponſalia contrahenda.*

44 *Ordines minores vna die hodie conferri non debent niſi ex cauſa.*

1 SVPER INORDINATA. Pueri, & aliàs beneficiati non ſunt idonei ad beneficia conſequenda. Hoc dicit. Diuiditur in tres partes. In prima ponitur deciſa conſultatio. In ſecunda rationis ratio ibi, *Cum autem* In tertia reſponſio, ibi, *Conſultationi*. Secundum Hoſtienſem, & Io. Andr. fit conſultatio. Reſpondetur in genere. Exemplificatur in ſpecie.

2 Nota primo ibi, *poſſunt, & volunt*, ad quemlibet actum expediendum duo eſſe copulatiuè neceſſaria, poteſtatem ſcilicet, & voluntatem, vt hic per Butr. in 1. not. Ad idem text. in c. Cum ſuper de offic. deleg. & in l. Cum ſe, & ibi Bald. num. 1. C. de donat. ante nupt.

3 Secundò nota, obtinentem ſimplex beneficium non eſſe habilem ad aliud beneficium obtinendũ primo retento. Concordat textus in c. Is cui infra eodem lib. 6. vbi patet habentem poteſtatem Apoſtolicam conferendi beneficium perſonæ idoneæ non poſſe illud conferre obtinenti beneficium ſimplex, ſi illud ſit ſufficiens. Et hoc tenet gloſſa ſecunda hic, & in c. Dudum, il ſecondo in ver. Intitulatam, in fine ſupra de elect. vbi concludit obtinentem ſimplex beneficium, quod ſit ſufficiens, non poſſe obtinere ſecundum niſi diſpenſatiuè. Et quamuis Innocen. in ver. Reputandi, reſtringat hanc decretalem ad Prælaturam; tamen Hoſtien. num. 1. in ver. Eccleſijs. Dicit hic non agi de Prælationibus, ſed de beneficijs non curatis, & Eccleſiarum prębendis, & de hoc eſſe caſum expreſſum hic, & fuſius idem proſequitur infra n. 6. verſ. Sed puto quod alia ſit mens.

4 Neque obſtat quod integra, cuius pars eſt hæc decretalis, quamuè ex regiſtro deſumptam referunt hic ad litteram Hoſtien. & Io. Andr, loquatur de obtinentibus Dignitates, & beneficia Incrata: nam nihilominus deciſio ſumenda eſt ex parte inſerta in hac compilatione, quę generaliter, & indiſtinctè loquitur de beneficiatis, ſecundum ea, quæ adnotaui in c. 1. num. 14. & num. 20. verſ. Ad hanc difficultatem, ſupra de Pactis. Pręterquam quod, vt conſiderat Hoſtien. vbi ſupra, non eſt abſurdum, vt Papa latius reſpondeat, quam quæſitum fuerit: hoc enim ſępe accidit, vt legitur, & notatur in cap. vnico 1. reſpon. ſupra de Sacra Vnctione. Nec conſulens de hoc poteſt cõqueri; imò debet gratias agere ſi conſultationi ſuę ſatisfiat, ipſeque vlterius inſtruatur, prout hic fit; vt latius per eum. Pondera tamen rationem
5 in littera expreſſam, cur obtinens beneficium ſimplex non ſit idoneus ad beneficiũ in alia Eccleſia obtinendum, quia ſcilicet in eadem ſeruire nõ poteſt. Et ex hac ratione collige duas concluſiones.

Prima concluſio eſt, de iure communi beneficia quantumcumque ſimplicia, & Eccleſiarum præbendas perſonalem reſidentiam requirere. Et ad hoc quotidie hic textus à Doctoribus allegatur: Nã dum decidit beneficiatum propterea eſſe inhabilẽ ad obtinendum aliud beneficium, quia eidem ſeruire non poteſt, neceſſariò ſupponit vtrumq; requirere perſonale ſeruitium: Nulli enim dubium eſſet quin beneficiatus eſſet idoneus ad inſeruiendum alteri Eccleſię per ſubſtitutum, vt hic per Abbat. num. 5. Idcircò igitur vt dicatur non idoneus, qui non poteſt vtrique per ſeipſum inſeruire, cùm non ſit poſſibile, vt ſimul corporaliter adſit, & miniſtret in duabus Eccleſijs, c. Acutius, & c. Presbyteros 16. quæſt. 1. l. Sicut certo, §. Si duobus vehiculum, ff. commod. & notatur per Innocen. & Doctores in c. Bonæ, il primo de Poſtulat. Prælat. & per Hoſtienſ. hic. num. 6. verſ. Sed puto quod alia ſit mens.

6 Secunda concluſio eſt. Si beneficium ex fundatione, vel aliàs perſonalem reſidentiam non requirat, prout hodie non requirunt beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine, vt dixi in cap. Licet num.... ſupra eod. ſic beneficiatus de iure communi eſt inhabilis ad aliud beneficium obtinendum, prout hic concludit Hoſtienſ. num. 8. in ver. In eadem. Ergo, inquit, à contrario ſi quis haberet beneficium, quod non requireret reſidẽtiam, idoneus reputaretur, vt notatur in cap. fin. de Cler. non reſid. & ſequuntur Io. Andr. n. 3. in ver. Non poſſunt. Anchar in 1. notab. in fine, & Abb. num. 3. In huiuſmodi enim beneficijs ceſſat ratio perſonalis ſeruitij hic conſiderata.

7 Verum hodie hęc aliter ſe habent propter ius nouiſſimum Concilij Tridentini in cap. 17. ſeſſ. 24. quo ſtatutum eſt, vt in poſterum vnum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur. Quod quidem ſi ad vitam eius, cui confertur, honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri. Quo decreto in multis ſublatæ ſunt veterum Doctorum opiniones in materia incompatibilitatis beneficiorum ſimplicium.

Primò enim dum decernit vnum tantum beneficium eſſe ſingulis conferendum, ſuſtulit opinionem illorum, qui aſſeruerunt clericum poſſe duas præbendas, ſeu duo beneficia ſimplicia obtinere, ſaltem ex diſpenſatione Epiſcopi. Quod tenuit gloſ. in d. c. Dudum, il ſecondo in ver. Intitulatam poſt med. verſ. Quid dicemus de alijs clericis ſupra de elect. Hodie enim hoc amplius non licet, cùm Epiſcopi nequeant contra hoc decretum generalis Concilij diſpenſare, vt ſcripſi latiſſimè in c. fin. ſupra de fil. Presbyter.

Deinde dum ſtatuit obtinenti vnum beneficiũ inſufficiens poſſe nihilominus aliud ſufficiens conferri, correxit opinionem Hoſtienſ. hic num 8. vbi poſt multa concludit ſic; [Conſideratis igitur verbis, & intentione huius Capituli, expone quod hic dicitur, & beneficiati, ideſt quocumque titulo alligati etiam viginti ſolidorum, vt patet in c. Conquerente, ſupra de Cler. non reſident. Imò, & quantumcumque ſimpliciter beneficiati ſint, repelli poſſunt. Cum enim hic dicat ſimpliciter, & indiſtinctè beneficiati; ſimpliciter, & indiſtinctè hoc intelligi oportet.] Ita Hoſtienſ. cuius opinio, vt vides, corrigitur à Concilio, quia inſufficienter

beneficiatus non repellitur à ſecundo; licet reuera Hoſtienſis videatur loqui de beneficijs perſonalem reſidentiam requirentibus, vt dictum eſt ſupra num. 6. quæ etiam ex Concilio ſunt incompatibilia, quantumcumque modici ſint valoris, vt paulò inferiùs dicetur.

8 Tertiò, dum decidit obtinenti inſufficiens, poſſe conferri ſecundum, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat, à contrario ſenſu correxit opinionem Doctorum, de quibus ſupra eod. num. 6. qui reſtrinxerunt hanc decretalem ad beneficia perſonalem reſidentiam requirētia exiſtimantes obtinentem ſimplex beneficium, cui nō ſit annexum perſonale ſeruitium, non eſſe habilē ad aliud obtinendum, licet primum ſit ſufficiens. Secus enim eſt poſt Concilium, vt mox dicetur.

Quartò in, iiſdem verbis, *dummodo vtrumque*, abrogauit antiquos Canones, qui permittebant vt Epiſcopi poſſent vni conferre duas Parochiales, vel aliàs incompatibilia beneficia, quorum reditus ita erant tenues, vt proprium Sacerdotem nō poſſent conuenienter alere, vt in c. Vnio, in fine, 10. q. 3. & in c. Eam te, ſupra de ætat. & qualit. & notat gloſ. præalleg. in d. c. Dudum, il ſecondo, in ver. Intitulatam, verſ. Item propter paupertatem Eccleſiarum: hodie enim hoc corrigitur, quia ex Conc. obtinenti beneficium quantumcumq. inſufficiens, non poteſt Ordinarius conferre ſecundum, ſi vtrumque requirat perſonalem reſidentiam.

9 Hoc tamen non ita intelligi debet, vt collatio ſecundi incompatibilis ſit nulla; imò enim valida eſt, ſed adepta illius pacifica poſſeſſione vacat primum; ac ſi beneficiatus vtrumque retinere perrexerit, vtroq; ipſo iure priuatus exiſtit per decretalem De multa, ſupra eod. innouatam, & ad omnia incompatibilia ampliatam à Concilio Tridentino in c. 4. ſeſſ. 7. Et ita aliàs declarauit S. Congregatio eiuſdem Concilij interpres, licet diſſentiente Cardinali Alciato, cuius fundamenta retuli in c. Quia nonnulli, ſupra tit. proximo.

10 Tertiò nota, ad beneficium Eccleſiaſticum obtinendum quem nō eſſe idoneum ante decimumquartum annum: hic enim pueri dicuntur non
11 idonei ad beneficium. Puer autem propriè quis dicitur à ſeptennio vſque ad annum decimumquartum, c. Pueri, 22. q. 5. c. Indecorum, & c. Ex ratione, ſupra de ætat. & qualit. gloſſ. 1. hic, & Butr. num. 5. Dixi in c. Cum ſis, de conuerſ. coniug. vbi hominū ætates diſtinxi poſt gloſſam in proœmio Sixti, in ver. Perfectus, & Turrec. in c. In ſingulis, 77. diſt. Et quamuis gloſſa prima præalleg. verſ. Quid ergo, primò videatur intelligere hoc capitulum de pueris ante ſeptennium, quia tunc ſeruire nō poſſunt, quia nec diſcretionem habent; vnde non reputantur idonei; Secus verò poſt ſeptem annos, quoniam ſunt doli capaces, c. Pueris, infra, de delict. puer. & hoc per cap. De his, 28. diſt. c. In ſingulis, & c. Quicumque, 77. diſt. tamen poſtea ab hac opinione videtur recedere, dum dicit ſtandum eſſe huic Capitulo tāquam poſteriori. Atq. ita gloſ. videtur reſidere in prima opinione, videlicet vt pueri ante decimumquartum annum non ſint habiles ad beneficium obtinēdū, cùm ſint impotentes ad ſeruiendū propter defectum ætatis, prout eam intelligit Cardin. hic n. 7. & Abb. n. 6.

Sed oppoſitum tenet gloſſa Io. Andr. in cap. Si eo tempore, in ver. Aetatem, de reſcr. lib. 6. vbi cōcludit pueros ſeptennes, & maiores ſeptennio eſſe idoneos ad Canonias, & prębendas Cathedralis Eccleſiæ, & beneficia non curata, quia cum in tali ætate poſſint ordinari, ergo & in beneficio intitulari, arg. c. Cum ſecundum, ſupra eodem, & ſequuntur Butr. num. 5. & Cardin. num. 10. verſ. Secundo caſu, dicens opinionem Io. Andr. melius de iure probari. Et idem Butr. in d. c. Si eo tempore, num. 15. vbi dicit opinionem Bernardi quod minor quatuordecim, maior ſeptennio ſit idoneus ad ſimplicia, eſſe communiorem, & veram. Et pro ea videtur text. in c. Ex eo, de elect. lib. 6. vbi impubes fuit prouiſus de Canonicatu, & interim eius vox ſuſpenditur. Et quamuis Archid. ibi dicat puerum illum fuiſſe promotum diſpenſatiuè; tamen ſecundum Cardin. hoc eſt diuinare. Et hāc opinionem Io. Andr. ſeruauit curia vſque ad tempora D. Ioannis Papę, vt hic teſtatur Collectar. num. 1. Abbas verò hic num. 12. diſtinguit inter beneficia ſimplicia ſonantia in nomen Rectorię, & beneficia in Eccleſia: vt primo caſu pueri non dicantur idonei ad beneficium, quia indecorum eſt, vt regant Eccleſiam, qui non nouerint gubernare ſeipſos, vt dicitur in d. c. Indecorum. In ſecundo autem caſu ſufficit ætas ſeptem annorum, niſi beneficium requirat maturitatem conſilij, vt Canonicatus Eccleſię Cathedralis, quia tunc requiritur ætas quatuordecim annorum ſecundum Hoſt. hic num. 9. verſ. Aliud ſęculare ſimplex, & Ancharan. num. 5. verſ. Et iſtorum aliud, & Archid. in d. cap. Si eo tempore, de reſcr. in 6. Quorum opinionem ſeruat Curia, vt teſtantur de ſuo tempore Cardin.
12 & Abb. locis citatis. Quod etiam credit veriorem Collectar. niſi fiat violentia litteræ huius decretalis. Iura enim præſumunt Canonicos Eccleſiæ Cathedralis eſſe peritos, & conſilio maturos, cap. Statutum, de reſcr. lib. 6. Quibus ego etiam accedo: nam contraria opinio fundatur in d. c. Ex eo, de elect. lib. 6. & tamen ille textus eam non probat, quia ibi non agebatur an Canonicus impubes eſſet legitimè promotus necne, ſed tantum erat controuerſia an haberet vocem in electione, & ita ſupponebatur eum fuiſſe ritè promotum, & ſic diſpenſatiuè, neq; hoc eſt diuinare, vt idemmet Cardin. in ſimili caſu declarat in c. Dilectus, nu. 5. verſ. Et vult hæc ſolutio, & ibi dixi num. 16. verſ. Neque dicas hunc intellectum eſſe diuinatiuum,
13 ſupra de reſcr. Hodie tamen huiuſmodi altercationes, & diſtinctiones ſuſtulit Concilium Tridentinum. Nam in c. 6. ſeſſ. 23. ſtatuit vt nullus prima tonſura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus ante decimumquartum annū beneficium poſſit obtinere. Itaque correcta eſt opinio Ioann. Andr. & ſequacium exiſtimantium beneficium non curatum poſſe conferri puero ſeptenni, & maiori ſeptennio. Item ſublata eſt diſtinctio Abbatis volentis beneficium in Eccleſia poſſe conferri ante annum decimumquartum,
14 dummodo nō requirat maturitatem conſilij: hodie enim nullum beneficium Eccleſiaſticum poteſt conferri ab Epiſcopo minori annorum quatuordecim; alioquin collatio nulla eſt, vt probat verbum, *poſſit*, quod præcedente illa negatione, *nullus*, tollit potentiam, & inficit actum ipſo iure ſecundum gloſ. ordinar. in c. 1. de regul. iur. lib. 6. Vnde cùm dubitatum fuerit an d. cap. 6. ſeſſ. 23. diſponens neminem ante decimumquartum annum beneficium obtinere poſſe, comprehendat eum, qui anno duodecimo ætatis beneficium

ob-

obtinuit, & nunc effectus eſt ętatis annorum qua-
tuordecim, adeò vt nunc non ſit legitimus poſ-
ſeſſor, & fructus ſuos non fecerit: S. Congregatio
innixa doctrinæ Iaſonis in l. Gallus, n. 17. cum
ſeq. deliber. & poſthum. vbi quod actus redditur
nullus ipſo iure, cum quid prohibetur cum verbo,
non poſſit; cenſuit collationem ante decimum-
quartum annum fuiſſe nullam, & prouiſum fructus
ſuos non facere.

15 Verumtamen conſulta, An idem c. 6. ſeſſ. 23.
requirens ætatem annorum quatuordecim ad ob-
tinendum Eccleſiaſticum beneficium procedat in
eo, qui ingreſſus eſt annum decimumquartum,
ſed non compleuit: reſpondit ſufficere annum de-
16 cimumquartum eſſe inchoatum. Item decretum
illud non ſuſtulit legem fundationis, cui nuſquã
legitur Concilium derogaſſe, niſi in cap. vlt. ſeſſ. 25.
de Regular. quoad decreta omnia illius ſeſſionis,
& in cap. 6. ſeſſ. 25. de reform. Ideoque cum aliàs
Rota declarari petierit an decretum eiuſdem, c. 6.
ſeſſ. 23. in quo diſponitur vt nullus prima tonſura
initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus con-
ſtitutus ante decimumquartum annum beneficiũ
poſſit obtinere, habeat locum in fundatione iu-
riſpatronatus, in qua teſtator ordinauit, vt præ-
ſentandus ad dictum beneficium ſit conſtitutus
in duodecimo ſuę ætatis anno: reſponſum eſt non
habere locum. Et ſecundum hanc ſententiam po-
ſtea reſoluit Rota apud Farinacc. deciſ. 194. n. 1.
17 par. 2. recent. Quo verò ad Canonias, & præben-
das Cathedralium Eccleſiarum hodie non ſolum
abrogata eſt opinio Ioan. Andr. & aliorum de qui-
bus ſupra num. 11. verſ. Sed oppoſitum, qui volue-
runt quemlibet puerum ſeptennem, & maiorem
ſeptennio eſſe idoneum ad illas obtinendas, ſed
etiam opinio Hoſtienſis, Archidiaconi, Collecta-
rij, & Abbatis requirentium ætatem quatuorde-
cim annorum, quia ex Concilio Trid. in cap. 12.
verſ. In omnibus verò Eccleſijs, ſeſſ. 24. omnes
Canonicatus, & portiones in Cathedralibus Ec-
cleſijs annexum habent Ordinem Presbyteratus,
Diaconatus, vel Subdiaconatus. Vnde recipien-
di non ſunt niſi exiſtentes in tali ætate, vt infra an-
num Ordinibus requiſitis initiari valeant, vt ibi
ſtatuitur in verſ. Neminem, & in c. 4. ſeſſ. 22. Atq;
ita hodie factus eſt locus limitationi, quam poſuit
Ioan. Andr. in d. cap. Si eo tempore, in glo. in ver.
Aetatẽ in fine, de reſcr. lib. 6. vbi declarauit opi-
nionem ſuam eſſe intelligendam; dummodo non
eſſent talia beneficia quæ ſacrum Ordinem ex pri-
uilegio, conſuetudine, vel ſtatuto, vel alio modo
requirerent. Ad hoc cap. Ei cui, de pręben. eod.
lib. Sed quid iuris ſit ante factam Ordinum di-
ſtributionem, dixi in cap. Cum in cunctis in 4.
18 quęſt. n... infra de elect. Quæ autem ætas genera-
liter requiratur ad ſingula beneficia Eccleſiaſtica
obtinenda latè examinat hic Hoſt. num. 9. & poſt
eum Ioan. Andr. num. 4. Abb. num. 7. & reliqui.
Sed quia multa hodie correcta ſunt ex decretis
Concilij Trid. ideò tu dic, vt ſcripſi pleniſſimè in
d. cap. Cum iniunctis.

19 Gloſſa ſecunda attingit quę ętas requiratur ad
Ordines minores. Sed quia admodum ſuccinctè
loquitur, & ſine vlla examinatione materiæ, &
res non eſt vſque adeò clara, non erit abs re hunc
articulum plenius examinare. Reuoco igitur in
dubium.

In qua ætate minores Ordines ab Epiſcopo cõ-
ferri poſſint, aut debeant.

Non leuis eſt difficultas veram, & conſiſtentẽ ha-
bere, ac reſolutam concluſionẽ in iure quę ſit cui-
que minorum Ordinum conſtituta ætas; adeò ge-
neraliter proceſſere ij, qui hac de re ſcripſerunt.
20 Et quidem quoad primam tonſuram conueniunt
omnes infantiam expletam, quæ ſeptennio con-
cluditur, l. Si infanti, & l. Potuit, C. De iure de-
liber. à ſacris Canonibus conſtitutam eſſe. c. Nul-
lus, & ibi gl. in ver. Infanti de tempor. ordinat.
lib. 6. c. In ſingulis, & c. Quicumque, 77. diſt. gl. 2.
hic, Præpoſ. in cap. De ijs, 28. diſt. Rebuff. in
Praxi benefic. tit. de Cler. male promot. in gl. 2.
21 n. 1. Et quamuis S. Congregatio Concilij olim
dixerit nullam eſſe à Tridentino Concilio præſti-
tutam ętatem tonſuræ, & quatuor minoribus Or-
dinibus, ſed eam attendendam quæ à ſacris Ca-
nonibus præſcribitur: Alias tamen denegante
Epiſcopo Toletano primam tonſuram conferre
cuidam, qui attingebat ſeptimum annum, ſed
nondum compleuerat, cum ordinandus S. Con-
gregationem adiuiſſet; reſponſum eſt in prima
tonſura requiri ætatem ſeptem annorum com-
pletam, c. In ſingulis, 77. diſt. Angel. in ver. Aetas.
At vero in reliquis minoribus Ordinibus adeò
confuſa, & incerta, quinimò, & repugnans videtur
mens Canonum, vt vix aliquid certi haberi poſſit.

22 Primum enim textus in c. Nemo, 78. diſt. Le-
ctoribus voluit ætatem non eſſe minorem decem,
& octo annis. Verum illius capituli nulla eſt ha-
benda ratio; tum quia Palea eſt non habens
legis auctoritatem. Tum quia deſumpta eſt
23 ab Imperatore in Authen. de Sanctiſſ. Epiſc. §.
Presbyterum, cuius quidem de his ſtatuendi
nulla eſt authoritas, vt habetur 10. diſt. per
totam; & in cap. Eccleſia Sanctę Mariæ, & ibi
dixi num. 17. poſt. Abb. num. 10. ſup. de Conſt.
Decreta enim Conciliorum, Decretales, & leges
ciuiles à Gratiano volumini ſuo inſertæ nõ aliam
habent auctoritatem, quam leges ipſæ, Decreta,
vel Decretales, vt notant Io. Andr. & alij, poſt eum
in c. de reſcr. & in addit. ad Specul. in tit. de ap-
pellat. §. In quibus, verſ. Sed pone. Ac proinde
ſi interſerat in volumine decreti leges correctas,
vel contrarias, non cenſentur approbatæ, nec ca-
nonizatæ, vt notat gl. in c. Nouit. de Iudic. in c.
1. de reb. Eccl. non alienan. lib. 6. & in c. In pri-
mis, 2. q. 1. Sed illæ tantum leges cenſentur cano-
nizatæ, quæ à Papa Canonibus inſeruntur, vt in d.
c. In primis. Ita Præpoſ. in procemio Decreti n. 2.
poſt Archid. in c. Quicumq; 11. q. 1.

24 Zoſimus verò relatus in c. In ſingulis, 77. diſt.
ſecundum vulgatam lectionem primis tribus Or-
dinibus minoribus aſſignauit ętatem annorum
duodecim. Acolythatui verò quatuordecim, vt
ibi communis habet interpretatio. Verba enim
illius decreti ſic ſe habent. [Si ab infantia Eccleſia-
ſticis miniſterijs nomen dederit, vt inter Lectores,
& Exorciſtas quinquennio teneatur. Exinde Aco-
lythus, vel Subdiaconus quatuordecim annis fiat.
Hunc tamen locum alij deprauatum eſſe volunt,
eumque aliter referunt, videlicet. Si ab infantia
Eccleſiaſticis miniſterijs nomen dederit inter Le-
ctores vſque ad vigeſimum ætatis annum conti-
nuata obſeruatione perduret. Si maior iã, & gran-
dæuus acceſſerit, ita tamen vt poſt baptiſmum ſta-
tim ſe diuinæ militię deſideret mancipari, ſiue in-
ter Lectores, ſiue inter Exorciſtas quinquennio te-

neatur; Exinde Acolythus, vel Subdiaconus quatuor annis.] Hæc ibi. Et in vno etiam peruetuſto Gratiani Codice, & apud Raban. de Inſtit. Cleric. lib. 1. c. 13. legitur quatuor annis, non autem quatuordecim. Et eodem modo refertur tom. 1. Concil. par. 1. pag. 711. col. 2. licet propter gloſſas nihil immutatum, additumue fuerit, vt eſt adnotatum in calce d. c. In ſingulis. Vnde ex hac lecturarum varietate apparet tanta perplexitas, vt nihil prorſus certi ex eo textu deſumi poſſe videatur.

25 Siricius autem in cap. Quicumque 77. diſtinct. poſt Zoſimum videtur eius ſententię fuiſſe, vt ætatem legitimam ad primos tres Ordines exiſtimauerit eſſe ab infantia vſque ad annos pubertatis, & ſic à ſeptennio vſque ad quattumdecimum annum, qui excludens pubertatem in maſculis dicitur annus adoleſcentię; exinde verò tẽpus, quod intercedit vſque ad vigeſimum annum, aſſignet Acolytho, ait enim: [Quicumque ita ſe Eccleſiæ vouerit obſequijs, à ſua infantia ante pubertatis annos baptizari, & lectorum debet miniſterio ſociari, qui ab acceſſu adoleſcentię vſque ad vigeſimum ætatis annum ſi probabiliter vixerit, &c. Acolythus, & Subdiaconus eſſe debebit.] Hactenus verba Siricij, ex cuius interpretatione ad textum Zoſimi redditur ſatis dubia expoſitio Doctorum, qui interpretati ſunt mentem Zoſimi eam fuiſſe, vt primi tres minores conferri poſſint ab anno ſeptimo vſque ad duodecimum, & ex eo tẽpore vſque ad decimumquartũ fiat collatio Acolythatus. Pręterquam quod nec Siricius aperuit quo tempore ſinguli Ordines conferri debeant.

26 Demum textus in c. De ijs, 28. diſt. ex Concilio Toletano II. c. 1. videtur ſenſiſſe Clericum quandocumque poſſe ad minores ordinari vſquę ad decimumoctauum annum. In eo enim decreto ſic legitur. [De ijs, quos voluntas parentum à primis infantię annis Clericatus officio mancipauit, ſtatuimus obſeruandum vt mox detonſi, vel miniſterio electorum, ſiuè (vt in vulgata lectione habent alij) lectorum, traditi in domo Eccleſiæ ſub Epiſcopali pręſentia à præpoſito ſibi debeant erudiri. At vbi octauum decimum ętatis ſuæ compleuerint annum, voluntas eorum de expetendo coniugio perſcrutetũr, quibus ſi gratia caſtitatis Deo inſpirante placuerit, & promiſſionem caſtimoniæ ſuæ abſque coniugali neceſſitate ſpoponderint ſeruaturos, Subdiaconatus miniſterium à vigeſimo anno ſuſcipiant.] Hæc ibi. Sed certè ille textus nihil ſtatuit ſuper eo, de quo quærimus. Nam prius diſponit de diſciplina, qua pueri traditi Eccleſijs ſęcularibus, & detonſi debeant erudiri, & mox ſubdit: [Cum attingunt decimumoctauum annum, ex quo in proximo volunt ad ſacros promoueri, perſcrutetur de eorum conſcientia an velint contrahere matrimonium, vel perpetuam promittere continentiam.] Et id omne quod de infante dicitur in textu, exiſtimari poteſt incidenter dictum fuiſſe, quia ſic contigit in facto: textus enim loquitur per illa verba, *à primis infantiæ annis*. Vnde ſi intelligeretur loqui diſpoſitiuè, ſequeretur vt infans minor ſeptennio tonſurari poſſet; quod eſſet inconueniens, & cõtra c. Nullus, de tempor. ordin. lib. 6.

27 Quamobrem cum textum hac de re expreſſum, clarum non habeamus, non mirum ſi gloſſatores primum, deinde reliqui ſcribentes tantoperè diſcrepauerint inter ſe.

Prima opinio eſt gloſſę Io. Andr. in c. Si eo tempore, in ver. Aetatem de reſcr. lib. 6. quæ tenet puerum ſeptennem, & maiorem ſeptennio poſſe ordinari, & ſequitur ibi Gemin. col. vlt. circa finem verſ. Quædam ſunt, & Franc. in fine, verſ. facit gloſſa hic. Licet illa gloſſa cum ſimpliciter dicat ſeptennem poſſe ordinari, nec ſpecificet ad quos ordines, verificari poſſit in prima tonſura, quæ à Canoniſtis habetur pro ordine, vt c. Cum contingat, & ibi dixi ſupra de ætat. & qualit. Sed apertius gloſ. fin. in Clem. Generalem, eod. tit. docet ætatem minorum Ordinum eſſe maiorem infantia, & mouetur per textum in d. c. De ijs, & in c. Nullus de tempor. ordin. in 6. & cap. 2. 28. diſt. & cum ea gloſſa conſentiunt ibi, Abb. nu. 10. in fine, & Io. Vuanquel. verſ. Tertio caſu. Similiter gloſ. 1. hic dicit pueros poſt ſeptem annos eſſe habiles ad minores Ordines, quia ſunt doli capaces, c. Pueris, de delict. puer. & ſequitur totidem verbis, Butr. num. 5. & plerique alij. Et hanc opinionem ſeruari in practica teſtantur Cardin. & Io. Vuanquel, vbi ſupra, & Albertus Trotius de vero, & perfecto Clerico, c. 18. n. 2. inter tract. commun.

Secunda opinio eſt gloſſæ in ſumma 77. diſt. quę dicit Clericum poſſe fieri Oſtiarium, Lectorem, & Exorciſtam vſque ad annum duodecimum, & exinde poſſe ordinari Acolythum. Et hanc gloſſam ſequuntur Goffred. in ſumma de ætat. & qualit. Cardin. & poſt Paul. in d. Clem. Generalem num. 7. verſ. De ordinandis. Io. de Imola ibidem nu. 18. & Vitalin. n. 33. Henric. Boich. in cap. Super inordinata propè finem, verſ. Aut pro quatuor minoribus Ordinibus de præben. poſt Guliel. de Monte Laud. in d. Clem. Generalem. Turrecrem. in dict. c. In ſingulis, in princ. in ver. Teneantur 77. diſt. Armilla in ver. Ordines 1. Rebuff. in praxi benefic. de Cleric. ad ſacr. Ordin. malè promot. in gloſ. 2. num. 1. verſ. Aetas legitima, & ad regulas Cancell. regul. 23. verſ. Iſta ætas. Et hanc opinionem de iure veriorem eſſe affirmant Cardin. & Albertus
28 Trotius locis citatis, & videtur probari in d. cap. De ijs, 28. diſt. ſi diligentius expendatur. Neque enim, vt ibi gloſſa adnotauit, verba illa, *à primis infantiæ annis*, videntur exponenda, ideſt à primis pueritiæ annis, ſed potius, poſt proximos infantiæ annos: atque ita poſt ſeptimum annum expletum. Sępe enim iure noſtro dictio, *A*, idem
29 ſignificat, quod *poſt*, vt in c. Statutum, de pręben. in 6. in Clemen. Sicut de appellat. & vtrobique notat gloſ. & in l. Neminem, C. de decur. lib. 10. cum concord. Siquidem ex ſui natura dictio huiuſmodi eſt excluſiua, & ſeparatiua, vt per gloſ. in d. Clem. Sicut in ver. A die, & in l. Ratio, §. Si per venditionem, in fine. ff. de act. empti. DD. in l. 1. ff. ſi quis caut. pręſertim coniuncta tempori, Abb.
30 in d. Clem. Sicut, num. 2. per textum ibi. [Quod autem ſequentia verba, ideſt, *primis infantiæ annis*, exponi debeant, ideſt *proximis*, & ſic exacto ſeptimo anno, ſuaderi poteſt, quia propriè tranſacto eo anno, dum pueritia incipit, illa ętas appellatur proxima infantiæ.] Quód affirmarũt Cuiac. Miſinger. & alij Inſtit. de inutil. ſtipulat. ſic exponentes textum, ibi in §. Pupillus. Dici etiam poteſt antiquitus à parentibus filios etiam ætate infantili ſeptimo anno nondum peracto Eccleſiæ ſeculari tradi conſueuiſſe, de quibus quid agendum eſſet, ſtatuerunt Patres in eodem Concilio Toletano, vt à traditione, *mox*, ideſt *poſtea*, tempore

pore congruo minoribus Ordinibus initiaretur. Quod vtrumque probat textus, Primò ibi, *quos voluntas parentum à primis infantiæ annis Clericatus officio mancipauit*. Secundò ibi, *ſtatuimus obſeruandum vt mox detonſi, vel miniſterio lectorum traditi in domo Eccleſiæ erudiri debeant*.

31 Nec propterea quod textus dicat, *mox detonſi*, cenſeri debet ſtatuiſſe vt ſtatim à tempore traditionis, vel à ſeptennio exacto detonderentur. Sed dictio, *mox*, videtur exponenda, ideſt tempore congruo. Scimus enim dictionem illã, *mox*, non ſolum idem ſignificare quod incontinenti, & ſtatim, ſed importare etiam longius interuallum pro ſubiecta materia, l. De ętate, §. Ex cauſa, ff. de interrog. act. Quod latius declarat Bald. in l. Gallus, §. Illi caſus, num.9. de liber. & poſthum. & Rebuff. in l. Auunculus, colum. 2. & in l. Labeo, & l. Sabinus §. Idem ſi Dominus, num.7. circa med. de verbor. ſignif. etiamſi integri anni intercedant, vt eſt tex. in l. Sed ſi conditioni, §. Solemus, ff. de hęred. inſtit. Quare cum lex indefinitè loquens intelligenda ſit ſecundum aliarum legum diſpoſitionem, ac diſtinctionem, vt per Bald. in l. Aduerſus, num. 3. C. de furt. verba illa, *mox detonſi* ſunt referenda ad communem intellectum textus in d. c. In ſingulis, cum ſeqq. 77. diſt. Vnde patet iura iuribus concordando, Canonem Concilij Toletani in d. c. De ijs, potius facere pro ſecunda opinione.

Tertia demum opinio fuit Hoſtienſis in Summa de tempor. ordinat. §. Et cui poſt omnes regulas, verſ. Sed & præter regulas prædictas, qui putauit à ſex annis vſque ad duodecimum poſſe Clericum ordinari. Verum hanc opinionem vti ſingularem, & ſine textu, & ratione non reperi à quoquam approbatam fuiſſe. Sed certè littera ibi eſt corrupta, & in meo Codice ſic legitur: *ab infantia, ſcilicet à ſeptem annis vſque ad duodecimum poteſt tradi Eccleſiæ, & recipere minores Ordines*: & citat iura prællegata. Quamobrem Hoſtienſis eſt apertè pro ſecunda opinione gloſſæ in Summ, 77. diſt.

32 Porrò in hac ſententiarum diſſonantia, etſi verior, & magis communiter recepta videatur iam relata diſtinctio temporum, & ordinum; tamen plerique teſtantur vniuerſaliter ſeruari vt minores Ordines conferantur quandocumq; poſt ſeptimũ annum completum, nulla niſi pro voluntate ordinantis annorum, aut ordinum diſtinctione ſeruata, atque etiam vt vno die dentur omnes, c. De eo, de tẽpore ordinat. & c. penult. De eo, qui furtiuè ordin. ſuſcep. Hæc autem generalis Eccleſiæ obſeruantia antiquis iuribus eſt præponenda, vt eſt textus clarus in d. Clem. Generalem, de ætat. & qualit. quandoquidem habetur pro lege, c. Illa, 12. diſt. cap. Pernicioſas, infra, de celebr. Miſſar. Dixi in c. Conſilium, num. 44. eod. tit. Et quamuis apertè eſſet contraria legi ſcriptæ; ſeruari tamen deberet, quia legem tollit, l. De quibus, ff. de legibus, & ius poſitiuum, cap. final. de conſuetud.

33 Sed multò magis hoc procedit in caſu præſenti ex triplici capite. Primum eſt, quia cum ſacrorum Canonum diſpoſitio in hac materia ſit ſatis obſcura, & ambigua, vt oſtenſum eſt ſupra; conſuetudo hæc dicenda eſt potius interpretatiua, quàm noui iuris inductiua, ac proinde facilius, ac minori tempore inducitur, ad l. Si de interpretatione, ff. de legib. & c. Cum dilectus, de conſuet. & vtrobique gloſſa, & DD. Bart. in l. Labeo, ff. de ſuppellect. legata, Put. deciſ. 283. lib. 1. & ob hanc

34 rationem Cardin. in d. Clem. generalem, verſ. Puto tamen, de ætat. & qualit. exiſtimat ordinatum in Acolythum ante pubertatem poſt infantiã non poſſe ſuſpendi ab executione Ordinis, ex quo non eſt ius expreſſum hoc prohibens.

Alterum eſt, quia huic conſuetudini apertè ſuffragatur Pontificale Romanum rubr. de Ordin. conferen. ibi: *Prima tonſura, & minores Ordines ante ſeptimum annum completum dari non debent.* Quibus verbis à cõtrario ſenſu ſatis clarè inſinuat etiam minores Ordines dari poſſe ſeptennio completo, eoſque à pari procedere reſpectu ætatis cum prima tonſura.

35 Tertium eſt, quia eadem conſuetudo quandocumque maiores Ordines conferendi poſt ſeptimum ætatis annum, ratione quoque probari poteſt. Imò à fortiori, quoniam ex ſententia D. Th. in 4. ſentent. diſt. 25. q. 2. art. 2. q. 2. [Ad ſuſceptionem horum Ordinum vſus rationis nec requiritur de neceſſitate Sacramenti, nec de neceſſitate
39 pręcepti, ſed de honeſtate tantum: ait enim, Per pueritiam, & alios defectus, quibus tollitur vſus rationis, pręſtatur impedimentum actui; & ideo omnia illa Sacramenta, quæ actum requirunt ſuſcipientis, talibus non competunt, ſicut pœnitentia, matrimonium, & huiuſmodi. Sed quia poteſtates infuſæ ſunt priores actibus, ſicut & naturales, quamuis acquiſitæ ſint poſteriores, remoto autem poſteriori non tollitur prius; ideo omnia Sacramenta, in quibus non requiritur actus ſuſcipientis de neceſſitate Sacramenti, ſed poteſtas aliqua ſpiritualis diuinitus datur, poſſunt pueri ſuſcipere, & alij qui vſu rationis carent: hac tamen diſtinctione habita, quod in minoribus Ordinibus requiritur diſcretionis tempus de honeſtate propter dignitatem Sacramenti, ſed non de neceſſitate præcepti, neq; de neceſſitate Sacramenti. Vnde aliqui, ſi neceſſitas adſit, & ſpes profectus, ad minores Ordines poſſunt ante annos diſcretionis promoueri ſine peccato, & ſuſcipient Ordinem; quia quamuis tunc non ſint idonei ad officia, quæ eis committuntur, tamen per aſſuetudinem idonei reddentur: ſed ad maiores Ordines requiritur vſus rationis & de honeſtate, & de neceſſitate pręcepti propter votum continentiæ, quod habent annexum, & quia etiam eis Sacramenta tractan-
38 da committuntur. Sed ad Epiſcopatum vbi in corpus myſticum accipitur poteſtas, requiritur actus ſuſcipientis curam paſtoralem, & ideo eſt etiam de neceſſitate conſecrationis Epiſcopalis quod vſum rationis habeat. Quidam autem dicunt quod ad omnes Ordines requiritur vſus rationis de neceſſitate Sacramenti; ſed eorum dictũ ratione, vel authoritate non confirmatur.] Hæc D. Thomas. Et idem docuit ibidem S. Bonauentura, quos refert, & ſequitur Cardin. Turrecr. in c. Subdiaconus, num. 2. & ibi etiam Præpoſ. eod. num. 77. diſt. Imo plus dicunt Hugo, & Archid. ibidem, videlicet in cunis poſſe puerum eſſe Sacerdotem, & Epiſcopum, & omnes Ordines recipere.

39 Porrò doctrina hæc D. Thomæ quod pertinet ad neceſſitatem Sacramenti, communiter recipitur, & probatur efficaciter in c. 1. de Cler. per ſalt. promot. vbi promotus ad minores Ordines infra annos diſcretionis non reordinatur, ſed permittitur in eis miniſtrare, quod non fieret niſi verum
40 Ordinem ſuſcepiſſet. Item probatur à Scoto relato

lato à Præpoſ. in eod. c. Subdiaconus, num.3. quia reſpectu cuiuſcumque Sacramenti non iterabilis non requiritur ex parte ſuſcipientis neceſſariò aliqua diſpoſitio præcedens diſpoſitionē Sacramenti, ſed requiritur tantum non ſactio, vel poſitio contraria obicis actualis ad hoc, c. Maiores, in fin. infra de baptiſ. vbi hoc eſt expreſſum. Sed nihil horum eſt in puero ante vſum rationis, quia nec factio contrarij eſſe poteſt, nec deliberatio voluntatis. Ergo puerilis ætas non excludit ſuſceptionem cuiuſcumque Ordinis ſacri.

Sed quoad neceſſitatem præcepti ſupradicta diſtinctio inter Ordines minores, & ſacros non procedit, quia obſtat Clem. 1. de ætat. & qualit. ſecundum Silueſtr. in ver. Ordo 4.n.1.verſ. Et tertio. Sed certè illa Clem. loquitur tantum de ætate præficiendorum; at de Ordine nihil dicit, prout etiam ibi aduertit Io. Andr. in gloſ. in ver. Aetate. Verum eſt tamē prædictam diſtinctionem quoad neceſſitatem præcepti adhuc non procedere, quia ex c. Nullus, de tempor. ordin. lib.6. & ex Pontificali Romano prohibitum eſt Epiſcopis primam tonſuram, vel minores Ordines conferre ante ſeptimum annum completum; & ſic puero non habenti vſum rationis. Vnde dubitari non poteſt quin hodie hoc ſit in præcepto.

41 Idem apertiùs conſtat ex Conſtitutione Sixti V. quæ incipit, Sanctum, & ſalutare, edita nonis Ianuarij 1588. vbi ſtatuitur [vt Epiſcopus, qui ad primam tonſuram, vel minores, aut ſacros Ordines quemcumque ſæcularem, aut regularem ante ætatem per ſacri generalis Tridentini Concilij decreta primæ tonſuræ, ac cuique ordini præſcriptam, aut non ſeruatis temporũ interſtitijs clericali charactere inſigniuerit, aut ad Ordines minores, vel ſacros, vt præfertur, vel aliàs malè promouerit, vt in eo in quo deliquit, puniatur, à collatione quorumcumque ordinum, atque adeò ipſius tonſuræ, & ab executione omnium munerum Pontificaliũ eo ipſo ſuſpenſus, & ab ingreſſu Eccleſiæ interdictus exiſtat.] Hæc ibi. Et quamuis verba illa Conſtitutionis *Per ſacri Tridentini Concilij decreta primæ tonſuræ, & cuique ordini præſcripta*, fortè per miniſtrorum incuriam irrepſerint, quia reuera Concilium Tridentinum nullam ætatem præfixit primæ tonſuræ, aut minoribus Ordinibus, vt ex ſacræ Congregationis ſententia dictum eſt ſupra num.21. Quidquid tamen ſit, certum eſt Epiſcopis diſtrictè prohibitum eſſe quēquam ad primam tonſurã, vel alios Ordines promouere ante ætatem legitimam. Præterea dici poteſt etiam ex Concilio non debere quem tonſurari ante vſum rationis; id enim non obſcurè colligitur ex cap.4. ſeſſ.23. dum ſtatuitur [vt prima tonſura non initientur, de quibus probabilis coniectura non ſit eos non ſæcularis iudicij fugiendi fraude, ſed vt Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe] huiuſmodi enim electio, & propoſitum voluntatis non cadit in pueros ante vſum rationis, l. Si infanti, C. de iure deliber. l.1. C. de falſ. mon. c. Ex parte, il primo, infra, de corp. vitiat. Et hoc modo ſaluari poſſunt verba Bullę: tacitè enim Cōcilium præſcripſit ætatem maiorem infantia, dum requiſiuit electionem generis vitæ in promouendis ad primam tonſuram. Quod etiam tacitè videtur ſanxiſſe de Ordinibus minoribus, dum in c.11. eiuſdem ſeſſionis eos promoueri iubet, qui ſaltem linguam latinam intelligunt. Vnde vſus rationis tam ex præſcripto ſacrorum Canonum, quam ex mente Tridentinæ Synodi in promouendis exigitur non tantum de honeſtate, ſed etiam ex neceſſitate præcepti. Hic tamen omittendum non eſt ſupraſcriptam Conſtitutionem Sixti V. exceptis pœnis contra Simoniacè ordinantes, vel ordinatos, fuiſſe redactam ad terminos iuris, Conſtitutionis Pij II. & Concilij Tridentini per Clementem VIII. in Bulla, quę incipit Romanum Pontificem, edita pridie Kalend. Martij 1595. In
42 Bullar.tom.3.pag.54. Cęterum expleto ſeptennio pueri etiam de honeſtate ad minores Ordines promoueri poſſunt, quia ſufficit vt ordinandus in ea ętate ſit conſtitutus, vt virtutibus erudiri poſſit; quod probe fieri poteſt ſeptimo anno abſoluto: tunc enim dicitur homo perueniſſe ad eam, quam diſcretionis ætatem appellant, c. 1. 30. q. 2. c. Omnis vtriuſque, vbi gloſ. & DD. de pœnit. & remiſſ. & tantum habet cognitionis, & intelligentię, quantum de honeſtate ſat eſt ad nudum illum actum ſuſceptionis Ordinum, qui nec officij, nec miniſterij tam ſancti, atque ſolemnis ſunt, vt à pue-
43 ris nequeant expleri, c. Perlectis, 25. diſt. Et quemadmodum ad ineunda ſponſalia, quę ad matrimonium carnale pręambula dicuntur, ętas ſeptennij ſufficit, d. c.1. 30. quęſt.2. c. Litteras, de deſponſ. impub. eo quod voluntas, ac naturalis conſenſus cadat etiam in impuberem poſt ſeptimum annum, d. l. Si infanti, iuncta l. potuit. C. de iure deliber. ita etiam ſufficere debet ad ineunda ſpiritualia: in minoribus enim Ordinibus conſtituto adhuc remanet libertas retrocedendi, c. vnico de bigam. lib 6. c.1. de Cler. coniug. eod. lib. c. Ioannes, & c. Cum olim, infra eod. tit. c.1. de vita, & honeſt. Cleric. & Clem. 1. eod. tit. & in illis conferendis ferè maior ratio videtur habenda litteraturę, ac morum, quam ętatis. Quod ſenſiſſe videntur Patres Concilij Tridentini ſeſſ. 23. c. 4. 5. 7. & 11. & Concilij Toletani II. c. 1. relati in d. c. 1. De ijs, 28. diſt.

44 Tēperanda eſt tamen huiuſmodi conſuetudo, ac reducenda ad limites d. c.11. ſeſſ.23. Nam etſi antiquitus omnes etiam vno die darentur, c. De eo, de tempor. ordinat. hodie tamen nonniſi ex cauſa omnes ſimul conferri debent, ſed per temporum interſtitia, vt in d. c.11. & in Conſtitutione Sixti V. ſuperius relata.

Regula verò, quā Antiſtites ordinantes ſeruare, ac prę oculis habere deberent videtur ſumenda à textu cum gloſſa, & alijs ſupra allegatis in d. c. In ſingulis, 77. diſt. videlicet, vt tres primi Ordines minores Oſtiarij, Lectoris, & Exorciſtę conferantur à ſeptimo ad duodecimum annum; & exinde ad quatuordecim ordinetur Acolythus.

De Clerico ægrotante, vel debilitato.

Cap. Cum percuſſio.

SVMMARIVM.

1 *Infirmus integrè percipit beneficij fructus.*

2 *Verbum*, hortamur, *quandoque eſt neceſſitatis.*

3 *Clerici ſunt humaniter tractandi, ne alij deterreantur à clericatu.*

4 *Beneficio ſuo ſine cauſa quis priuari non debet, etiã per Papam.*

Papa

5 *Papa volens ſine rationabili cauſa turbare ſtatum vniuerſalis Eccleſiæ non eſt tolerandus.*
6 *Clerici dicuntur milites Eccleſiæ.*
7 *Priuilegia militibus conceſſa competunt etiam clericis.*
Declaratur, num. 10.
8 *Donatio facta à clerico concubinæ non valet, ſicut nec facta meretrici à milite.*
9 *Clericus inſtar militis non conuenitur niſi in quantum facere poteſt.*
10 *Ignorantia iuris excuſat militem, ſed non clericum.*
11 *Infirmo debentur etiam diſtributiones quotidianæ, dummodo infirmitas ſit principalis cauſa non reſidendi, & num. 26.*
12 *Cæcus an teneatur choro intereſſe, itaut alioquin non lucretur diſtributiones quotidianas, & nn. ſeqq. vſque ad num. 28.*
13 *Diſtributiones quotidianæ debentur Canonico, qui amittit officium linguæ, quamuis choro non interſit.*
14 *Oculorum officium amiſiſſe durius eſt, quam linguæ.*
15 *Canonicorum munus eſt pſallere in choro.*
16 *Obligatio pſallendi in Eccleſia eſt vnica, & indiuidua.*
17 *In obligationibus indiuiduis qui non tenetur ad totum, ad nihil tenetur.*
18 *Præceptum Eccleſiæ obligans ad aliquid certo modo faciendum non obligat ad quamlibet eius partem eo modo, quo fieri poteſt, faciendam.*
19 *Horarum canonicarum maiorem partem qui recitare non poteſt, ad partem ſuperſtitem, quam poteſt non obligatur.*
20 *Ieiunare obſtrictus certa die, ſi in ea non poteſt, non tenetur in alia.*
21 *Horas canonicas recitare impeditus non tenetur alia die eas reſumere.*
22 *Opera nec ſolui, nec deberi, nec peti pro parte poteſt.*
23 *Cæcus excuſatur à muneribus perſonalibus.*
24 *Infirmus qui horas canonicas recitare non poteſt, non tenetur illas audire*
25 *Cæcus non tenetur dicere horas canonicas.*
27 *Cæcus tamquam miſerabilis perſona eſt ſub protectione Eccleſiæ.*
28 *Canonicus infirmus an percipere debeat etiam portionem quotidianarum diſtributionum, quæ à Canonicis abſentibus amiſſa, inſeruientibus accriſceret, & nn ſeqq. vſque in fin.*
29 *Infirmus iuris fictione habetur pro intereſſente.*
30 *Lex loquens in caſu vero an habeat locum in caſu ficto.*
31 *Ficta præſentia an æquiparetur veræ.*
32 *Portio portioni accreſcit non perſonæ, & aſſumit naturam portionis, cui accreſcit.*

1 CVM PERCVSSIO. Clericus infirmus integrè percipit beneficij ſui fructus. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. & omnes. Ponit dictum, & rationem interſerit, ibi, *Quia ſi alij*, & eſt pars c. Cum percuſſio, 7. quæſt. 1. vt patet ex ſupraſcriptione.
2 Nota primò, ibi *hortamur*, hoc verbum quandoque neceſſitatem importare, vt hic per Innoc. & Hoſtien. in princ. qui tamen loquuntur per dictionem, *fortè*; Sed ſine illa Cardinal. num. 2. & Imol. num. 6. concordat textus in cap. 1. infra de teſtam. vbi per hoc verbum, *hortamur*, demandatur cauſæ cognitio, & exponitur ibi à gloſſa, id eſt *præcipimus*. Tu dic verba hortatoria ex ſui natura eſſe conſilij, non præcepti. Impropriantur tamen, & præceptum inducunt quando ſubiecta materia hoc ſuadet, vt ſcripſi in c. Canonum Statuta, n. 45. ſupra de Conſtitut.
3 Secundò nota ibi, *exemplo deterriti*, & ſigna
præcipuam rationem ver. Clerico ægrotanti ſtipē-
dia Eccleſiæ non ſint ſubtrahenda; nimirum quia
ſi alij hoc exemplo eſſent perterriti, nō reperirien-
tur qui vellent Eccleſiæ deſeruire, vt in littera.
Nam vt inquit Petrus de Ancharano n. 3. ex mala
vnius clerici tractatione multi deterrentur; & mul-
tis minatur qui vni facit iniuriam; ſic & pœna
vnius eſt metus multorum, ad hoc c. Clericos in
fin. ſuprà. De cohabit. cler. & mulier. Ergo cleri-
ci humaniter ſunt tractandi, ne alij arceantur à
clericatu, vt hic per Cardin. in 3. & 4. notab. Imol.
num. 6. & Ioann. de Anan. num. 5. Quod ſecun-
dum eos facit contra collectores, qui nimis rigi-
dè ſpoliant clericos vita functos. Item contra eos,
qui docēt clericos in fructibus beneficiorum ſuo-
rum eſſe ſimplices vſuarios, ac ſi eſſent monachi.
De quo tamen dic, vt plenè notaui in c. Si quis ſa-
nè, num. 3. 5. & 11. vſque ad num. 17. infra de pe-
cul. clericor. Ex ex prædictis collige ex eoquod
Clerici inhumaniter tractentur, & tempore ægri-
tudinis priuentur fructibus beneficiorum ſuo-
rum, turbari ſtatum Eccleſiæ nedum præſentem,
4 ſed etiam futurum. Vnde ſingulariter infert Ab-
bas hic num. 3. vt clericus priuari non debeat be-
neficio ſuo ſine cauſa, etiam per Romanum Pon-
tificem: nam, vt ipſe ait, [Si exiſtenti in infirmita-
te, & ſic in impotentia ſeruiendi non debet ſub-
trahi beneficium ne ex hoc turbetur ſtatus Eccle-
ſiæ, vt hic: Ergò longe minus vbi nulla ſubeſt cau-
5 ſa rationabilis. [Papa autem non eſt tolerandus
volens turbare ſtatum Eccleſiæ ſine rationabili
cauſa, vt notabiliter ait Innocentius in c. Quan-
to, num. 5. verſ. Tamen ſi Papa alia faceret, ſupra
de conſuetudine, & fuſius idem Abbas in ſua q. 1.
incipien. Epiſcopus, & quidam Rector. Sed circa
hoc vltimum dictum Innocentij vide quod ſcripſi
in c. Significaſti, n. 66. ſupra de elect.
6 Tertiò nota ibi, *militare*. Clericos dici milites
Eccleſiæ, vt hic. Item cæleſtes milites, vt in cap.
Chriſtianis, 11. quæſt. 1. & c. Degradatio, de pœn.
lib. 6. item milites Chriſti, vt in c. Reprehenſibi-
le, 23. quæſt. vlt. & milites Dei, vt in c. 1. infra. Ne
7 cler. vel monach. Vnde conſtituitur notabilis re-
gula ſecundum Abb. hic n. 5. & Io. de Anan. nu. 6.
vt priuilegia conceſſa militibus ſæculi competere
etiam debeant militibus cæleſtis militiæ. Quò fit
8 vt ſicut miles ſæculi non poteſt donare meretrici,
l. 2. C. de donat. inter vir. & vxor. ità nec Clericus
concubinæ, vt diſputando tenuit Richardus Ma-
lubra, quem refert, & ſequitur Bart. in l. Affectio-
nis, n. 1. ff. de donat. Cardin. hic. num. 4. dicens ſe
ita vidiſſe in facto. Anchar. & Imol. ambo num. 5.
Abb. num. 4. & Io. de Anan. num. 7. Hinc etiam
9 fit vt quèmadmodum miles non conuenit niſi in
quantum facere poteſt, vt l. Miles in princ. ff. de
re iudic. ita nec Clericus, vt tenet gloſ. notab. in
d. l. Miles in ver. Facere in fin. Cardin. & alij pro-
ximè citati. De quo tamen dic vt legitur, & no-
tatur in c. Odoardus, de ſolution. Declaratur ta-
10 men prædicta regula ſecundum Abb. vbi ſupra d.
num. 5. vt procedat in caſibus, in quibus viget ea-
dem ratio, alias ſecus. Vnde licet iuris ignoran-
tia

tiæ, l. 1. C. de iur. & fact. ignoran. & l. Regula, in princ. ff. eod. Quippe quem arma magis, quam leges ſcire oportet, vt l. fin. §. 1. in fin. C. de iur. deliber. non tamen excuſat clericum, vt notat gl. in d. §. 1. in ver. Arma, Anchar. hic num. 4. in fin. & Abb. d. num. 5. itidem in fin.

11 Quartò nota ibi, *exiguitate*. Canonico infirmo reſpōdendum eſſe de reditibus Eccleſiæ, quos percipiebat dum ſanus eſſet, ſine vlla diminutione; & ſic debentur illi etiam victualia, ſeu diſtributiones quotidianæ ſecundum Innocen. in ver. Exiguitate, cum quo alij tranſeunt, hodie hoc eſt expeditum in c. vnico, de Cler. non reſiden. lib. 6. Quod tamen declarat hic Io. Andr. num. 2. in ver. Aegritudo, vt vendicet ſibi locum, dummodo infirmitas ſit principalis cauſa non ſeruiendi, & deprehendat infirmum in ſeruitio Eccleſiæ. Secus ſi deprehendat eum abſentem, quia tunc ſicut ante ægritudinem non debebantur illi diſtributiones, ita nec debentur, ſi in eo ſtatu morbus ſuperueniat, vt ſic caſus ſuperueniens ſecundum proximum ſtatum illius declarationem aſſumat, argum. c. Maiores, ad fin. infra de baptiſm. remittit Io. Andr. ad ea, quæ adnotauit in c. Ad audientiam, ſupra de cler. non reſiden. & ſequuntur hic Butr. num. 5. Cardin. num. 6. in 2. oppoſit. Anchar. eod. num. 6. Imol. num. 2. Abb. num. 6. & Io. de Anan. num. 1. & vide in materia quæ ſcripſi in cap. Licet, ſupra, de præben. vbi egi latiſſimè an, & quando Canonico ægrotanti debeantur in abſentia diſtributiones quotidianæ, à n. 136. vſque ad n. 151.

12 QVAERO An Canonicus poſt adeptum canonicatum vtroq; lumine orbatus teneatur choro intereſſe, itaut alioquin non lucretur diſtributiones quotidianas.

Tametſi Nauarr. in tract. de horis canonic. c. 19. concluſ. 8. nec authoritate, nec ratione vlla fulſultus opinatus fuerit Canonicum cęcum diſtributio-
13 nes non lucrari niſi diuinis interſit. Verior tamen videtur contraria opinio, pro qua primò irrefragabiliter induco hanc decretalem: nam Canonicus hic Vrbeuetanus perſonaliter adiuit Papam, vt probat littera ibi, *lator præſentium*: & tamen ægrotabat. Erat igitur talis ægritudo, quæ non impediebat eum itinerare, & choro intereſſe, ſed tantum impediebat pſallere, fortè quia amiſerat officium linguæ, prout obſeruant Io. Andr. num. 1. in ver. Laborem, Talis, inquit, erat infirmitas, quę impediebat ſeruire, ſed non itinerare, fortè quia perdiderat loquelam, & Butr. num. 4. Card. n. 6. in 1. oppoſit. Imol. num. 2. verſ. Quando autem, Abb. num. 6. verſ. Sed contra, & Guido papa, n. 2. & tamen textus decidit huic Canonico reſpondendum eſſe in abſentia de reditibus beneficij ſui abſq; vlla diminutione, ſicut reſpondebatur dum ſanus erat, & ſic etiam de victualibus, & diſtributionibus quotidianis, vt dictum eſt ſupra in 4. no-
14 tab. Si igitur diſtributiones huiuſmodi debentur Canonico abſenti, qui propter impedimentum linguæ non poteſt pſallere, qui tamen poteſt per ſeipſum adire Eccleſiam, & choro intereſſe: multò fortius debentur cęco, qui nec poteſt pſallere, nec ad Eccleſiam accedere ſine ope, & miniſterio alterius, vt in c. penult. ibi, cęcus lucem ignorat, & quo greſſus porrigat, neſcit, 49. diſt. & c. Cum ſit ars, ibi, ſi cęcus cęcum ducat, ambo in foueam dilabuntur, ſupra de ætat. & qualit. In cęco enim concurrunt duo impedimenta, quæ vincunt vnum, c. Cauſam quæ, de elect. c. 1. de treug. & pac. cum ſimil. & per Bald. in conſ. 188. incipien. in ſubſtitutione, in princ. lib. 1. Vnde decretalis vltima infra eod. quæ loquitur de Archidiacono, qui propter paralyſim amiſit officium linguæ, fortius locum habet in eo qui amiſit officium oculorum, vt ibi declarat gloſ. 1. Hoſt. in princ. Io. Andr. in fin. & alij communiter.

15 Sed etſi cęcus poſſet per ſeipſum ad Eccleſiam accedere, adhuc tamen non teneretur diuinis intereſſe. Quod ſic probo. Canonicorum obligatio eſt pſallere in choro, Clem. 1. ibi, *fructum laborum ſuorum*, & infra ibi, *deuotè pſallatur*, de celebr. Miſſar. S. Thom. in 2. 2. q. 83. art. 12. & ſtatuitur à Concilio Tridentino in c. 12. verſ. Omnes verò, ſeſſ. 24. ibi, [Atque in choro ad pſallendum inſtituto hymnis, & canticis Dei nomen reuerenter, diſtinctè, deuotèq; laudare.] & olim reſpondit S. Congregatio eiuſdem Concilij interpres in Canonicis S. Petri de Vrbe, articulo diligenter examinato. Sed Canonicus cęcus non tenetur pſallere, cum nec poſſit, niſi fortè integrè pſalteriū memoriter teneret. Ergo nec tenetur choro in-
16 tereſſe; quandoquidem obligatio pſallendi in choro eſt vnica, & indiuidua, cum ſit facti, l. Stipulationes non diuiduntur, ff. de verbor. oblig. Do-
17 ctores in l. 4. §. Cato, ff. eod. Ideoque qui non tenetur ad totum, ad nihil tenetur, l. Operas, ff. de oper. libert. & notat Iaſ. in d. l. Stipulationes,
18 num. 28. & Eccleſiæ præceptum obligans ad aliquid certo modo faciendum, non obligat ad quālibet eius partem eo modo, quo fieri poteſt, faciēdam; ſicut iuſſus Romam petere, ſi id implere non poſſit, non tenetur dimidiam itineris partem conficere, vt notatur in c. Cum dilecti, ſupra de
19 dolo, & contumac. Et qui aduerſa valetudine, vel aliàs legitimè impeditus maiorem horarum partem dicere non valet, ad partem ſuperſtitem, quā poteſt dicere, non obligatur, vt pluribus probat Nauarr. in eod. tract. de Horis canonicis cap. 11.
20 num. 15. & ſeqq. Sic etiam obſtrictus certa die ieiunare, ſi ea die impediatur, non tenetur in alia, vt notat Abb. in c. 1. num. 1. infra, de obſeruat. ie-
21 iunior. Et impeditus recitare officium non tenetur alia die illud reaſſumere, ſecundum Innocen. quem cęteri ſequuntur in c. 1. infra de celebr. Miſſar. & Silueſt. in ver. Hora, ſub num. 5. Ad idem optimus textus in l. Libertas, ff. de oper. libert.
22 vbi Vlpianus reſpondit, libertum, qui poſt indictionem operarum valetudine impeditur quominus operas præſter, ad partem non teneri, quia, inquit, neque ſolui, neque deberi, nec peti pro parte opera poteſt. Quod fuſiùs proſequuntur gl. & Doctores in l. Si quando, ff. eod. Ergo ſimili modo cum Canonicus teneatur pſallere in choro, ſi ob cęcitatem non poſſit pſallere, vtique non tenebitur choro intereſſe, quia hæc obligatio, vt prædixi indiuidua eſt, nec poteſt pro parte adimpleri.

23 Præterea cæcus excuſatur à muneribus perſonalibus, l. 1. C. qui morbo ſe excuſ. lib. 10. c. Licet, infra de Cenſib. vbi id notant Innoc. in princ. Hoſtienſ. num. 3. Io. Andr. Collect. & Io. de Anan. omnes num. 2. Henric. Boich. Butr. & Anchar. omnes, num. 1. Nec mirum quia corporis debilitas eorum munerum excuſationem præſtat, quæ corpore implenda ſunt, dicit textus in l. 2. §. Corporis, ff. de vacat. muner. totius autem corporis humani debilitas eſt oculos perdidiſſe, vt inquit Lucas

cas

cas de Penna in d. l. 1. num. 4. Ergo ſimiliter excu-
ſari debet cæcus ab hoc perſonali munere intereſ-
ſendi in choro diuinis officijs, vt per Io. Franciſc.
Pauin. in tract. de viſitat. n. 100. q. 10. p. 2.
24 His accedit quod qui ægritudine impeditur ho-
ras canonicas recitare, non tenetur illas audire, vt
tenent Innocen. & DD. communiter in c. 1. infra
de celebr. Miſſar. Petr. de Palude in 4. diſt. 15. q. 5.
col. 5. Summa Piſana in ver. Hora, verſ. Vtrum
clericus, Silueſt. in eod. ver. num. 5. verſ. qui ex infir-
mitate, Tabien. ibidem num. 19 Nauarr. de hor.
25 Canon. cap. 11. num. 6. Sed cæcus non tenetur re-
citare, vt per Angel. in ver. Hora, num 9. verſ.
Vtrum non habens librum, vel carens viſu. Sylueſt.
d. n. 5. verſ. Tertium, & Tabien. vbi ſupra num. 20.
Igitur nec audire. Quo fit vt nec teneatur choro
intereſſe, quia ſolutus eſt vtroque munere, & re-
citandi, & audiendi: neque enim exigitur in cho-
ro canonicorum præſentia, vt augeant numerum,
ſed vt diuinas laudes perſoluant, vt in d. Clem. 1.
de celebr. Miſſar. & in decreto Concilij Trid. c. 12.
verſ. Omnes verò ſeſſ. 24. & præſentia cæci reliquis
Canonicis canentibus potius impedimento, &
perturbationi eſſe poſſet. Atque hinc conſequi-
26 tur vt in abſentia cæcus lucretur integrè diſtribu-
tiones quotidianas tamquam morbo impeditus,
iuxta textum hic, & apertius in d. cap. vnico ibi,
*exceptis illis, quos infirmitas, ſeu iuſta, & ratio-
nabilis neceſſitas excuſauerit*, de Cler. non reſiden.
lib. 6. vbi id notant Archid, Io. Andr. Gemin. &
omnes, Couarr. lib. 3. Variar. reſol. cap. 13. & ſæ-
pius reſpondit S. Congregatio Concilij. Atque
hanc opinionem in cæco videtur ſequutus, licet
ſubobſcurè, Petr. Rebuff. conſ. 26. nu. 15. vbi con-
ſuluit cæcitatem non eſſe minus impedimentum,
quàm alias infirmitates, & loquitur ad effectum
d. c. vn. quod ibi allegat.
27 Poſtremò hæc ſententia videtur in dubio am-
plectenda tamquam æquior, & benignior, quia
cæcus tamquam miſerabilis perſona eſt ſub prote-
ctione Eccleſiæ, c. Defenſionis, 87. diſt. d. c. Licet,
& ibi Innocent. Hoſtienſ. & alij infra de Cenſib. &
ſatis calamitate cæcitatis affligitur, nec debet am-
plius affligi, c. Cum percuſſio, 7. quæſt. 1. Ideò-
que potius eſt ei conſulendum, quam aliquid au-
ferendum, vt de ipſo dicit gloſſa in d. c. Licet, in
ver. Miſereri. Facit text in l. 1. §. Caſum. ff. de po-
ſtul. & in l. Cæcus, ff. de iudic. Qua de re plura
ſcripſi in c. Significantibus, à n. 50. ſupra de offic.
deleg. Et ita reſolutum.
28 2. QVAERO, Poſita deciſione S. Congregationis
Concilij, qua declaratum fuit Canonicum ob in-
firmitatem choro non inſeruientem percipere de-
bere diſtributiones quotidianas, perinde ac ſi in-
ſeruiret: an percipere etiam debeat portionem ea-
rum diſtributionum, quæ à Canonicis abſque le-
gitimo impedimento à choro abſentibus amiſſa,
præſentibus accreſceret.
Videtur reſpondendum debere percipere, ex
duobus fundamentis.
29 Primum eſt, quia cum infirmus quoad perci-
piendas diſtributiones quotidianas fictè, ac iuris
interpretatione habeatur pro intereſſente, vt patet
ex deciſione S. Congregationis, & probatur in c.
vnico, de Cleric. non reſident. lib. 6. Abb. hic in 2.
notab. & num. 7. Aufrer. deciſ. 268. Couarr. variar.
reſol. lib. 3. cap. 13. nu. 8. Sicut portio deficientium
per ius accreſcendi verè intereſſentibus acquiri-
tur, gloſ. in Clemen. Vt ij, in ver. Pars dimidia, de
ætat. & qual. Couarr. d. loco num. 7. ita acquiri de-
bet etiam infirmis, qui fictè, ſeu iuris interpreta-
30 tione ſunt intereſſentes: nam lex loquens in caſu
vero extenditur ad fictum, & ficta præſentia veræ
æquiparatur, adeo vt fictè præſens conſequi debeat
ea, quæ verè præſentibus tribuuntur, Io. Andr. in
c. Cum in tua num. 3. & 4. quem ibi, Gemin. &
Franc. ſequuntur de cõſuet. lib. 6. Cui opinioni etſi
aduerſetur Archid. quoad ius optandi, quod eſt
contra ius, & in quo ius non facit æquiparationem
inter veram, fictamque præſentiam: tamen quan-
31 tum ad caſum noſtrum attinet, etiam ſecundum
opinionem Archid. ficta præſentia ſufficit ad con-
ſequendas diſtributiones, quia verſamur in mate-
ria, in qua ius ipſum æquiparat fictè præſentem, id
eſt infirmum, verè præſenti, vt in d. c. vn. de Cler.
non reſiden. lib. 6. Et quia nos non verſamur in
ſtatuto, quod eſt contra ius de quo loquitur Ar-
chid. ſed in lege, & in iure communi, quod ex ſui
natura cum loquitur de caſu vero, extenditur ad
fictum, Iaſ. poſt alios in l. Si is qui pro tempore
n. 284. ff. de vſucap.
32 Alterum fundamentum eſt, quia in materia iu-
ris accreſcendi portio portioni accreſcit, non per-
ſonæ, l. Cum ex filio, §. fin. ff. de vulg. & pupill. quia
portio eſt illa, quæ portionem ad ſe trahit, vt de-
clarat, Ripa in l. Re coniuncti, n. 7. & ibi DD. de
leg. 3. Sicut ergo portio principalis diſtributionũ
debetur infirmo quamuis à choro abſenti, ita hæc,
quæ aſſumit naturam portionis, cui accreſcit. Ri-
pa poſt alios in d. l. Re coniuncti, nu. 100. Gomez,
qui plures textus ad hoc citat lib. 1 variar. reſol.
cap. 10. n. 16. verſ. Sed vlterius. Et ita S. Congre-
gatio cenſuit, vt dixi in cap. Licet, n. 139. ſupra de
præben.

De Cleric. ægrotan.

Cap. De Rectoribus.

SVMMARIVM.

1 *Rectori Eccleſiæ leproſo dandus eſt coadiutor, qui ſuſtentandus eſt de facultatibus Eccleſiæ.*
2 *Leproſi à communione hominum ſeparari debent.*
3 *Eiſque interdici poteſt ingreſſus Eccleſiæ.*
4 *Leproſus ſiue ſit Epiſcopus, ſiue inferior, non remouetur ex toto à prælatione, ſed datur illi coadiutor, ita vt habitus curæ ſit penes coadiutum, exercitium verò penes coadiutorem, & nn. ſeqq. vſque ad num. 8.*
5 *Rectores Eccleſiarum ex proprietate vocabuli dicuntur inferiores curati.*
6 *Coadiutor dicitur habere curam animarum quoad exercitium, non autem quoad ius, & habitum curæ, & n. 34.*
7 *Leproſus priuatur officio actualis adminiſtrationis, ſed dignitatem tenet, ſiue officium, quod in ius reſonat, & n. 38.*
8 *Coadiutor viuere debet de Eccleſiæ prouentibus, & inde recipere congruam portionem.*
9 *Congrua portio coadiutoribus, & Vicarijs aſſignãda ex præſcripto Concilij Tridentini an, & quando taxari debeat arbitrio Epiſcopi.*
10 *Et qualiter ad arbitrium ſit moderandum.*
11 *Appellatio à datione coadiutoris, & aſſignatione con-*

congruæ datur ad effectum deuolutiuum tantū.

12 *Coadiutori, & coadiuto ſi reditus Eccleſiæ non ſufficiant, vter ſit præferendus, & nn. ſeqq.*

13 *Parochiani cogi poſſunt ad ſumptus coadiutori miniſtrandos, ſi alia ratio non ſuppetat.*

14 *Reditus Eccleſiæ an ſint in diſpoſitione Rectoris infirmi, an vero coadiutoris.*

15 *Habere curam animarum non dicitur qui non eſt Prælatus Eccleſiæ, & n. 17.*

Sed contra *num. 34.*

16 *Pœnitentiariæ Officialis luminibus orbatus an remanſerit priuatus officio ex eo, quod maior Pœnitentiarius aſſeruerit alium obtinuiſſe prædictū officium facto verbo cum Sanctiſſimo, & nn ſeq. vſque in fin.*

17 *Obtinere idem eſt quod habere.*

18 *Habere quis dicitur iure dominij.*

Declaratur, n. 34. & 38

17 *Obtinere quis dicitur quando Canonicè poſſidet, & habet ius in re.*

Tamen verificatur etiam in detentatione, nu. 37. verſ. Et eò magis.

20 *Officium tunc dicitur Papa voluiſſe alteri tradere, & priuare poſſeſſorem, quando in locum eius aliū ſubrogat.*

Declaratur, n. 39.

21 *Spoliato per ſupremum Principem non dantur remedia reſtitutoria.*

22 *Pœnitentiariæ officia ſunt perpetua, ſicut beneficia Eccleſiaſtica & nn. ſeq. vſque ad n. 32.*

23 *Confirmatio Apoſtolica dat ius perpetuum, & irreuocabile.*

24 *Pœnitentiariæ officia ordinem ſacrum habent annexum; & ideo regulantur vt beneficia Eccleſiaſtica, & n 26.*

25 *Officijs manualibus ſacri Ordines non annectuntur.*

27 *Ordinari nemo poteſt ad titulū officij manualis.*

28 *Vacatio in manualibus non datur.*

29 *Officia quædam Pœnitentiariæ conferuntur præuio concurſu, qui in manualibus non ſeruatur.*

30 *Pœnitentiariæ officiales abſentes pro ſeruitio Sedis Apoſtolicæ, vel aliàs legitimè impediti percipiunt emolumenta, & officio inſeruiunt per ſubſtitutum.*

31 *Officium manuale reſpectu illius, cui ad vitam fuit collatum, cenſetur perpetuum.*

32 *Priuatio non præſumitur, niſi probetur.*

33 *Cæcus retinet magiſtratum, & officium prius obtentum, & n. 41.*

35 *Coadiutor nec titulum habet, nec poſſeſſionem, ſed nudum exercitium, titulus verò, & poſſeſſio remanet penes coadiutum.*

36 *Titulus radicatus in perſona vnius non euellitur, licet alteri exercitium, & adminiſtratio concedatur.*

37 *Priuatio tituli non inducitur ſine expreſſa derogatione iuris quæſiti.*

38 *Verba ſunt improprianda ne ius tertio quæſitum tollatur.*

40 *Cardinali aſſerenti aliquid factum de mandato Papæ vt ſit credendum, tria debent concurrere, & nn. ſeqq.*

41 *Officialis perpetuus propter morbum incurabilem ab officio nō remouetur, ſed datur illi coadiutor,*

42 *Cardinalis etiam maioris Pœnitentiarij aſſertioni non ſtatur in præiudicium tertij.*

43 *Beneficium, vel officium minimè vacans Papa non intendit conferre.*

44 *Vacatio beneficii iuſtificari debet de iure, & de facto; aliàs gratia, de cuius validitate agitur, eſt obreptitia.*

1 DE RECTORIBVS. Si Rector Eccleſię ſit leproſus, dandus eſt ei coadiutor, qui ſuſtentandus eſt de facultatibus Eccleſiæ. Hoc dicit. Communis diuiſio. Secunda ibi, *Hoc volumus*.

2 Nota primo ibi, *Eccleſias ingredi*. Leproſos debere à communi hominum ſeparari, & hanc eſſe generalem conſuetudinem teſtatur hic Guidopapa in 1. not. Idq; ob eam rationem, ne morbi contagione ſani inficiantur, c. Reſecandæ, 24. q. 3.

3 Propterea enim leproſo interdici poteſt ingreſſus Eccleſię, vt eſt hic argumentum optimum ſecundum Abb. in 2. not. Hinc Pius V. in Conſtitutione quę incipit, Decori, edita die 1. Februarij 1570. permiſit Monialibus exire clauſuram ex cauſa magni incendij, lepræ, & epidimiæ.

4 Secundò nota ibi, *Dandus eſt coadiutor*. Rectorem Eccleſiæ leproſum non remoueri ex toto à Prælatione, ſed dandum illi eſſe coadiutorem, ita vt habitus curę ſit penes leproſum coadiutum, exercitium verò penes coadiutorem, & ita nihil eſt ſpeciale in leproſo, vt propter ſcandalum, & abominationem remoueatur omnino ab adminiſtrationis officio, vt voluit gloſ. in c. Tua, in ver. Adminiſtrationis, infr. eod. Idem enim eſt in lepra, quod in alijs infirmitatibus, vt ſcilicet nullo caſu ęgroto viuenti alius ſubſtituatur, niſi eo renunciante, ſecundum opinionem Hugonis, & Laurentij, & quamuis alij aliter ſentiant, vt plenè per Hoſt. in d. c. Tua, in ver. Miniſtrentur, tamen hęc opinio verior, & communior eſt, vt ibi teſtatur Abb. n. 4. Pro qua eſt textus apertus hic non cauillando litteram. Hic enim formatur quęſtio de leproſo; & tamen Pontifex iubet illi dari coadiutorem: ergo neceſſario ſupponit propter morbum leprę eum non deſinere eſſe Prælatum quoad ius, & habitum Curæ; alioquin ſi ex toto remoueretur, impoſſibile eſſet, vt daretur illi coadiutor, quia non eſſet quem coadiuuaret, vt inquit Cardin. in c. fin. n. 19. in 24. quæſt. ad fin. infra, eod. & tamen coadiutor diffinitur eſſe qui datur vt coadiuuet miniſtri, vel præſidentis officium, & dicitur coadiutor à coadiuuando, ſicut tutor à tuendo, vt l. 1. ff. de tutel. ſecundum Io. Andr. in d c fin. n. 3. verſ. De primo, & n. 4. Nec acceſſoriū poteſt eſſe ſine principali, vt de coadiutore tradit Put. deciſ. 226. n. 3. & 12. lib. 3. Rota deciſ. 410. n. 3. & ſeqq. part. 4. Recent. Expoſitio autem Tancredi, qui ver. Coadiutor, exponebat, ideſt ſucceſſor, infert vim litteræ.

Non obſtat quod hæc Decretalis ſit intelligenda de eo, qui non erat adeo infectus lepra, vt nō poſſet eſſe in Collegio ſuo, ſecundum Innoc. in d. c. Tua, circa medium, verſ. Et reſpondetur, quoniam hic intellectus diuinat. Imo repugnat verbis textus quę clarè loquuntur de totaliter infectis, vt patet ibi, leprę macula vſqueadeo infectis, quod altari ſeruire non poſſunt, nec ſine magno ſcandalo eorum, qui ſani ſunt, Eccleſias ingredi. Item non obſtat quod hic textus intelligi debeat in Epiſcopo, qui propter lepram ex toto non remouetur, ſed datur illi coadiutor, cum ſpirituale coniugium, quod eſt propriè inter Epiſcopum, & Eccleſiam, difficilius ſol-

uatur

uatur, c. Inter corporalia, de tranſlat. Epiſc. Tex-
tus verò in d. c. Tua, infra eod. procedat in infe-
rioribus, qui in ſpeciali caſu lepræ prorſus remouē-
tur, prout diſtinxit ibi Hoſt. in ver. Miniſtrentur,
5 & Archid. in ſumma, n. 1. 7. q. 1. Imo enim hoc
cap. expreſsè loquitur de Rectoribus Eccleſiarum,
& curam animarum habentibus, quorum appella-
tione ex proprietate vocabuli veniunt inferiores
Curati, c. fin. de præben. c. Ex tranſmiſſa, de de-
cim. c. Ad audientiam, il. 1. de Eccleſ. ædific. cum
mult. ſimil. Præterea hoc c. eſt pars c. Ad aures, ſup.
de reſcript. & Lucius tertius reſpondet cōſultationi
Lincol. ſeu Vinton. Epiſcopi, aliàs Lingon. Archid.
vt refert Ant. Auguſt. in 1. collect. Decretal. tit. 2.
c. 6. & in notis ad c. 3. tit. 6. Ergo debet neceſſariò
intelligi de Eccleſiarum Rectoribus, qui ſubiecti
erant illi Epiſcopo, ſeu Archidiacono, non autem
de Epiſcopis, quibus non dantur coadiutores, niſi
à Sede Apoſtolica, vt c. vnic. infra eod. lib. 6. Me-
ritò Io. Andr. & communiter alij ſequentes te-
nent indiſtinctè primā opinionem Hugonis, etiam
in Prçlatis inferioribus, vt teſtatur Abb. in d. c.
Tua, n. 4. verſ. Sed Io. Andr.
6 Demum non obſtat, quod coadiutor hic dica-
tur habere curam animarum, ex quo gloſ. in ver.
Curam, inferebat eum eſſe Prælatum: etenim
hoc debet intelligi quoad exercitium tantum, non
autem quoad habitum ipſius curæ, qui remanet
penes coadiutum, vt hic declarant Hoſt. Io. Andr.
7 & communiter Doctores, vt plenius dicam infra
n. 34. Et eod. modo intelligi debet tex. in d. c.
Tua, infra eod. dum dicit leproſum remoueri ab
adminiſtrationis officio, quoniam, vt ait Lauren-
tius, Sacerdos leproſus priuatur officio actualis
adminiſtrationis, ſed dignitatem tenet, ſiue offi-
cium, quod in ius reſonat, puta quia illi præſtabi-
tur obedientia in his, quæ vtiliter mandabit, arg.
c. Ex parte, infr. eod. & c. Quia frater. 7. q. 1.
8 Tertio nota ibi, *de facultatibus Eccleſia*, coadiu-
torem viuere debere de Eccleſiæ prouentibus, &
inde recipere congruam portionem, vt hic eſt tex.
expreſſus, concordat c. vn. infr. eod. lib. 6. ibi,
[Coadiutores huiuſmodi de prouentibus Præla-
torum, in quorum aſſumuntur auxilium, ſum-
ptus recipiant moderatos:] & notat Abbas hic
in vlt. not. & communiter alij. Io. Andr. in c. fin.
n. 12. infra eodem, dicens [coadiutorem debere
alimenta congrua, & moderata habere de bonis
dignitatis, Eccleſiæ, vel officij, cuius Prælato, vel
miniſtro datus eſt.] Put. deciſ. 226. n. 13. lib. 3.
9 Porrò Coadiutoribus, quos Epiſcopi etiam
tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegati, deputare
poſſunt Rectoribus Parochialium Eccleſiarum il-
litteratis, & imperitis, itidem aſſignanda eſt pars
fructuum pro ſufficienti victu, ex decreto Concilij
Trid. c. 6. ſeſſ. 21. Ac ſimiliter Parochi abſceden-
tes tenentur idoneum Vicarium relinquere cum
debita mercedis aſſignatione, vt in c. 1. §. Eadem
omnino, ſeſſ. 23. & in Parochialibus vnitis ab Epi-
ſcopo deputandi ſunt Vicarij cum tertiæ partis
fructuum aut maiori, vel minori arbitrio ipſorum
Ordinariorum portione etiam ſuper certa re aſſi-
gnanda, vt in c. 7. ſeſſ. 7. licet hæc congrua Vica-
rijs perpetuis aſsignanda ex Bulla Pij V. Ad exe-
quendum, non poſſit eſſe maior ſcutorum centum.
nec minor quinquaginta. Sed & Vicario in Pa-
rochialibus vacantibus deputando aſsignari debet
cōgrua portio arbitrio Epiſcopi, vt in c. 18. in princ.
ſeſſ. 24. Et ita cū dubitatum fuerit quænam ſit con-
grua portio aſsignanda Vicario, qui ponitur in Pa-
rochialibus vacantibus: reſponſum eſt congruam
eſſe portionem arbitrio Iudicis. Ex his collige
& congruam portionem coadiutoribus aſsignan-
dam ex præſcripto huius Decretalis taxandā eſſe
arbitrio Ordinarij, cum & aliç congruæ ſint arbi-
10 trariæ, excepta illa Vicarij perpetui, quæ tamen à
quinquaginta vſq; ad centum, & ipſa arbitraria
eſt, qualiter autem arbitrium in huiuſmodi taxa-
tione ſit moderandum, conijce ex infraſcripta
declaratione. An fructuum portio conſtituenda
Parochialium Eccleſiarum vacaturarum Vicario
curam exercenti quouſq; ad nouam inſtitutionem
deueniatur, referri debeat ad ſolam ipſius ſuſten-
tationem, quotam, aut ipſarum vacantium an-
nuum valorem, vel ad ipſius Vicarij, qualitatem:
S. Congregatio cenſuit ad hæc omnia eſſe referen-
11 dam. Rurſus cenſuit à datione coadiutoris Vica-
rio inſufficienti, & à congrua aſſignatione dari ap-
pellationem deuolutiuam tantum, & de graua-
minibus videndum in ſecundo iudicio.
12 Sed hic occurrit quæſtio notabilis, & quotidia-
na, quid ſi reditus Eccleſiæ non ſufficiant coadiu-
tori, & Prælato ægrotanti, quis eorum ſit præfe-
rendus.
Gloſſa finalis hic tenet ex prouentibus Eccleſiç
prius eſſe prouidendum coadiutori, qui Eccleſiæ
inſeruit; & Rectori infirmo prouidebit Epiſco-
pus, allegat c. 1. & 2. 82. diſt. & cum gloſ. concor-
dant Tancred. & Goffred. hic, Archid. in Summa
in fin. 7. q. 1. & Henric. Boich. in c. fin. n. 10. infra
eod. iura tamen quæ gloſſa adducit, hoc non pro-
bant, ſecundum Cardin. & Abb. hic, ſed tantum
faciunt in argumentum, generaliter enim diſpo-
nunt, vt Epiſcopus pauperibus, & infirmis, qui ſuis
manibus laborare non poſſunt, victum, & veſtitum
largiatur. Vnde Vincentius dicit hanc gloſſam
ſibi non placere, quia debilioribus in loco conſu-
litur, allegat c. In nullo, 18. q. 2. Et quamuis neque
hic textus ad rem pertineat, tamen cum opinione
Vincentij, quam recitant vltimo loco, ſimpliciter
hic tranſeunt Io. Andr. nu. 3. in gloſ. vlt. Butr. n. 4.
& Anchar. eod. num. eamque expreſsè approbant
Cardin. num. 2. & 3. ſubdens ſe ita in facto conſu-
luiſſe, Abb. num. 6. & Io. de Anan. n. 13. quæ etiam
mihi magis placet, & maiori æquitate, ac ſolidio-
ribus nititur fundamentis, quia ægrotus intelligi-
tur Eccleſiæ deſeruire, cap. 1. ſupra eod. Ergo illi
prius ſubueniendum eſt de reditibus Eccleſiç, quia
qui altari ſeruit, &c. cap. Cum ſecundum, ſupra
de præben. & cum habeat titulum, & poſſeſſionē
vnà cum ſeruitio, præferendus eſt coadiutori, qui
nec titulum habet, nec poſſeſſionem, ſed nudum
exercitium, vt dicam infra num. 35. Alioquin ſi
ægroto ſubtraherentur ſtipendia, hoc exemplo de-
territi, non inuenirentur qui vellent Eccleſiæ mi-
litare, vt legitur in d. c. 1. & ita ex hoc videretur
perturbari ſtatus Eccleſiaſticus nedum præſens,
ſed etiam futurus, vt accuratè ibi obſeruat Abb. in
2. not. & hic num. 6. verſ. Et ad deciſionem. Pro
qua opinione multum etiam ſtringit quod coadiu-
tor debet de reditibus Eccleſiæ congruam reci-
pere portionem, vt hic dicitur, vel moderatos ſum-
ptus, vt in c. vn. infra eod. lib. 6. Ergo prouentus
Eccleſiæ primo, & principaliter ſunt in diſpoſitio-
ne Rectoris, & cōſequenter illius neceſſitati prius
13 eſt prouidendum. Coadiutori autem, cum redi-

tus vtrique non ſufficiant, prouidebit Epiſcopus, vel Parochiani ſecundum Cardin. & Abb. locis citatis. Et pro hoc vltimo vide bonam gloſſam in c. Omnis Chriſtianus, in ver. Vacuus, de conſecrat. diſt. 1. & quod leg. & notat. in c. Ad audientiam, il primo, de Eccleſ. ædific. & in Conc. Trid. c.4. ſeſſ.21. vbi ſi reditus Eccleſiæ non ſufficiāt pro Sacerdotibus Parochialium nouiter erectarū, cogi poteſt populus ea ſubminiſtrare, quæ ſufficiant ad vitam dictorum Sacerdotum ſuſtentandam. Et in coadiutore aliàs reſpondit S.Congregatio eiuſdem Concilij interpres; nam cum pro augendis reditibus tenuiſſimæ Parochialis plus quam mille animas habentis, coadiutoris aſſumendi gratia quæſitum eſſet, an poſſent compelli parochiani, cum alia ratio non ſuppeteret: S. Congregatio cenſuit dandas eſſe litteras ad Archiepiſcopum Theatinum, vt ageret cum vniuerſitate.

14 Quærit hic Abb. num. 5. verſ. Et ex hoc inſurgit, in cuius diſpoſitione ſint reditus Eccleſiæ, an ſcilicet Prælati ægrotantis, an verò coadiutoris? Et diſtinguit ſic; Aut infirmitas eſt talis vt impediat adminiſtrationē in tēporalibus, & ſpiritualibus puta dementia, ſeu furor: & tunc coadiutor habeat adminiſtrationē in vtriſque, & congruam portionem tribuat ægroto, & aliam congruam ſibi retineat; reliquos autem fructus conuertat, ſeu diſpenſet in vtilitatem Eccleſiæ, ſicut tenetur bonus Rector; & ita ſecundum eam poteſt intelligi cap. Tua, infra eod. Aut verò infirmitas impedit adminiſtrationem in ſpiritualibus tantum: & tunc cum officium coadiutoris ſe non extendat ad temporalia, Prælatus percipiat reditus omnes, & congruam portionem aſſignet coadiutori. Sed contra hanc diſtinctionem facit textus in d.c.vn. infr.eod.lib.6. qui in ſpecie loquitur de Prælato dementi, & tamen præcipit vt coadiutor de reditibus Eccleſiæ habeat tantum ſumptus moderatos: ergo reliqui reditus ſine diminutione ſpectant ad Prælatum ægrotantem, cum illis non appareat priuatus, quo argumento in caſu contrario vtitur ipſemet Abb. hic num. 5. verſic. Sed contra. Ego puto inſpiciendam eſſe formam coadiutoriæ, an ſcilicet fuerit datus coadiutor in ſpiritualibus, & temporalibus: an verò in ſpiritualibus tantum, & de varijs ſpeciebus coadiutoriæ vide Cardin. conſ. 70. incip. In Eccleſia Magdeburgenſi, in princ.

15 In gloſſa in ver. Curam, nota ver. *habeat*, ſonare in ius, adeo vt ex eo, quod quis habeat curam animarum, rectè inferri poſſit, vt ſit Titularis, & Prælatus Eccleſiæ, vt apertè ſentit hæc gloſſa.

16 Ex hoc infero ad notabilem quæſtionem facti. Cum N. Sacræ Pœnitentiariæ corrector deſijſſet officium exercere ob ſuperuenientis cæcitatis impedimentum, fuit authoritate Apoſtolica deputatus ad illud exercēdum S. Rotæ Auditor cum honoribus, & oneribus dumtaxat. Sed poſtea & emolumenta fuerunt ei perſoluta: ac ſubinde ipſo Auditore vita functo, idem officium vti vacans per illius obitum, ſemel atque iterum fuit alijs collatum, & ſic primus officialis non citatus, nec auditus remanſit de facto ſpoliatus titulo, & emolumentis officij: & cum propterea petijſſet ſe reintegrari, exaduerſo fuerunt exhibitæ litteræ patentes Cardinalis Maioris Pœnitentiarij, in quibus enunciatus, quod prædictus Rotæ Auditor exercuit Correctoris officium primo cum honoribus, & oneribus, & deinde facto verbo cum Sanctiſſimo etiam cum emolumentis obtinuit. Quibus verbis aduerſarij contendebant conſtare primum officialem fuiſſe officio priuatum à Summo Pontifice, ac proinde reintegrationem petitam non eſſe illi concedendam, quæritur quid iuris?

17 Contra Officialem inducitur hæc gloſ. in verb. Curam: nam verbum *obtinuit*, idem importat quod verbum *habuit*, c. Dudum, il 2. circa fin. verſ. Suggeſſit enim, ſupra de elect. c. Quia in tantum, iuncto c. Ad hæc, c. De multa, & quaſi per tot. de præben. & notat Archid. in c. Si gratioſè, num. 1. verſ. Nam cum non habeat, de reſcript. eod. lib. 6. Dum autem prædictus Rotæ Auditor obtinuit Correctoris officium, vtique dicitur illud habuiſſe reſpectu tituli, nō autem quoad nudum exercitiū, & miniſterium facti; ſicut coadiutor ex eo quod hic dicatur habere curam animarum, arguit gloſ. vt ipſe, non autem coadiutus infirmus, ſit Prælatus Eccleſiæ, & cum hac gloſ. conſentiunt Tancred. Goffred. & alij, quos retuli ſupra num. 12. Et
18 meritò quia habere quis dicitur iure dominij, l. Hoc Senatus, & ibi gloſ. in ver. Habuit, ff. de vſufruct. ear. rerum, quæ vſu conſum. l. Habere, ff. de ver. ſignif. l. Stipulatio iſta, §. Habere, ff. de verb.
19 obligat. Et eod. modo obtinere quis dicitur quādo canonicè poſſidet, & habet ius in re, c. Quodam, in fin. de præben. lib. 6. c. Quoniam, de conceſſ. præben. eod. lib. Archid. loco citato Alber.
20 in Dictionario in ver. Obtinere: & conſequenter primus officialis remanſit officio priuatus, quia tunc Papa dicitur voluiſſe alteri officium tradere, & priuare poſſeſſorem, quando in locum officialis poſſidentis alterum ſubrogat, vt notat Angel. in l. Quod ſi fortè, §. 1. n.4. ff. de ſolut. Socin. conſ. 4.
21 ſuper quæſtione, num. 23. in fin. lib. 3. Quo fit, vt idem officialis de ſpolio conqueri non poſſit, quia ſpoliato per ſupremum principem non dantur remedia reſtitutoria. Doctores in cap. Ex conqueſtione, de reſtit. ſpoliat. Carol. Tapia, de Conſtit. Princip. in l. fin. c.9. num.74. Mohed. deciſ.4. de reſtit. ſpoliat. Et conferunt quæ de abſoluta poteſtate Papæ in officijs, & beneficijs Eccleſiaſticis plenè adnotaui in c. fin. à num. 25. infra eod.

22 Contrarium credo verum, & ad euidentiam præmitto officia S. Pœnitētiariæ ex ſui natura eſſe perpetua, ſicut Eccleſiaſtica beneficia, quod conſtat ex infraſcriptis. Et primò, quia ex præſcripto Conſtitutionis Pij V. In omnibus, edita ſuper reformatione Pœnitentiariæ Apoſtolicæ, §.9. in Bullar. tom. 2. pag. 281. Illius officiales deliguntur à Maiori Pœnitentiario, & à Summo Pontifice con-
23 firmantur. Ex huiuſmodi autem confirmatione confertur electo ius perpetuum, & irreuocabile, c.2. & ibi Innoc. Hoſt. & Io.Andr. omnes in princ. de confir. vtil. vel inutil. c. Super his, de accuſat. gloſ. in c. Frater, in ver. Authoritate, 17. q.4. textus optimus in c. Si Apoſtolicæ, & ibi gloſ. in ver. Præferri, de præben. lib.6. & de officiali confirmato tradit Bald. conſ. 325. Super primo puncto, circa finem, verſ. Aut eſt confirmatus, lib. 5. Romanus conſ. 467. Vt clara, num.4. verſ. Secundum idem, & ante eos Cynus in l. Cum lex, ff. de legib.

24 Secundo, quia officia Pœnitentiariæ ex eadem Pij V. Conſtitutione, §. 10. Ordinem ſacrum habent annexum; ideoque in litteris patentibus prouiſionum apponi ſolet clauſula, [& quia dictū officium iuxta ordinationem noui ſtatus eiuſdem S. Pœnitentiariæ ſacrum Ordinem requirit, volu-

mus,

mus, vt infra ſex proximos menſes ſacris Ordini-
25 bus initiari tenearis.] Hæc autem annexio Ordinis ſacri non fit officijs manualibus, ſed perpetuis dumtaxat, Clem. Vt ij, de ætat, & qualitat. Concil. Trid. c.4.ſeſſ.22.& eſſet valde abſonum,& contra naturalem rationem, vt poſteaquam officialis ſacro Ordine eſt inſignitus, poſſet illico, & ſine vlla cauſa ab officio amoueri, & remaneret obſtrictus voto perpetuo continentiæ, & onere Diuinum officium quotidie recitandi, l. Secundum naturam, ff. de regul. iur. c. Cum ſecundum, de
26 præben. cum ſimilib. Vnde officia S. Pœnitentiariæ, & alia id genus, ex eo, quod ſacrum Ordinem habeant annexum regulari, vt beneficia Eccleſiaſtica, tradit in puncto Sarnen. in regul. de infirm. quæſt.22. verſ. Aut loquimur de officijs mixtis.

27 Tertiò, quia nonnunquam S. Pœnitentiariæ officiales ad titulum ſuorum officiorum fuerunt ſacris Ordinibus initiati: quod apertè oſtendit tituli perpetuitatem, cum ad titulum officij manualis non liceat quemquam ordinare, reclamante Triden. Concilij decreto, c.2. ſeſſ.21. vt ſæpius Sacra Congregatio reſpondit.

28 Quartò, quia prædicta officia vacant per obitũ, vel promotionem ad inſtar Clericatuum Cameræ, Auditoratuum Rotæ, & aliorum conſimilium officiorum ex ſui natura perpetuorum, ex hoc autem quod huiuſmodi officia dentur vti vacantia, ſequitur vt dici non poſſint manualia, vt cenſuit Rota coram Gregor, XV. deciſ. 48. n. 5. In mamanualibus enim non datur vacatio. Seraph. dec. 13. n.7. par.6. Recent. dec.1095. n.2. Rot. poſt alios.

29 Quintò, quia ex præſcripto eiuſdem Conſtitutionis in §. 11. quædam Pœnitentiariæ officia, videlicet Procuratorum, & ſcriptorum conferuntur præuio concurſu poſitis edictis. Hæc autem forma in manualibus obſeruari non conſueuit, ſed ſolum in perpetuis, vt in Cantoribus Capellæ Pontificiæ, & in Parochialibus ex decreto Concilij Trid. c.18. ſeſſ. 24.

30 Vltimò, hoc idem conſtat apertiſſimè, quia officiales huiuſmodi abſentes pro ſeruitio Sedis Apoſtolicæ, item infirmi, vel aliàs legitimè impediti officiorum ſuorum titulos indifferenter, retinuerunt, ſibique emolumenta perceperunt, & officio inſeruierunt per ſubſtitutum, nec vnquam auditum eſt quod eorum aliquis fuerit amotus quantumcumq; diuturnum fuerit impedimentum. Et ita in indiuiduo obſeruatum in Sanctiſſimo D. N. Innocentio X. olim S. Pœnitentiariæ Conſultore Canoniſta, in bon. mem. Cardinali Millino Regente, & in Cardinali Cennino Sigillatore, dum apud Catholicam Maieſtatem Nuntij Apoſtolici extitere, & nunc idem quoq; caſu accidit in R.P.D. Roſpiglioſo itidem Sigillatore. Quin etiã extat notabile exemplũ Petri Briſonij ſcriptoris, qui quãvis eſſet ſenio confectus, infirmus, & perpetuò inhabilis, tamen quoad vixit, officium retinuit cum emolumentis, & illud exercuit per ſubſtitutum, cui ſalarium fuit ſubminiſtratum à b. m. Cardinali Burgheſio maiori Pœnitentiario. Quæ quidem obſeruantia innititur præcitatæ Conſtitut. Pij V. in §. 12. qua decernitur, vt legitime impediti fructus, & emolumenta percipiant, quamvis non ſint præſentes, & actu inſeruiant, ex quibus credimus officiorum huiuſmodi perpetuitatem in dubium reuocari non poſſe.

31 Et nihilominus etiam ſi eſſent manualia, tamen cum officium Correctoris per litteras in forma Breuis conceſſum fuerit prædicto Officiali ad ſui vitam, reſpectu ipſius cenſetur perpetuum, vt de officijs manualibus ſcripſit Abb. in c. Cum inter R. in 3. not. de elect. & in c. Ad noſtram, n. 7. de confir. vtil. vel inutil.

32 Quibus præmiſſis dicendum videtur petitam reintegrationem deberi prædicto Officiali ex Iuſtitia; quia nunquam per ſententiam iuris, vel hominis fuit priuatus officio ex ſui natura perpetuo, ſibiq; ad vitam collato, & tamen priuatio cum ſit facti probari debet ab allegante, l. 1. C. de probat. & tradit Bald. in l. Ex perſona, n. 14. C. Eod.
33 tit. Non per ſententiam iuris, quia cæcus retinet Magiſtratum, & officium prius obtentum, l. 1. §. Quamuis autem, ff. de poſtul. l. Cæcus, & ibi gloſ. Bart. & DD. ff de iudic. c. fin. iuncta gloſ. 1. communiter approbata, & ibi dixi n. 42. infra eod.
34 Nec per ſententiam hominis, quia ad hoc probandũ adducitur ſola enunciatiua Maioris Pœnitentiarij, quod B. Rotæ Auditor habuerit prædictum officium, & per conſequens eo priuatus remanſerit primus officialis. Sed hæc non eſt bona conſequentia, qui verbum *habuit*, ſeu *obtinuit*, intelligi debet reſpectu exercitij, non autem reſpectu tituli ad quod inducitur in terminis hoc cap. iuncta cõmuni expoſitione Doctorum, hic enim cauetur, vt coadiutor dandus Rectori Eccleſiæ leproſo curam habeat animarum; & tamen illud ver *habeat*, non intelligitur reſpectu tituli, & habitus curæ, qui remanet penes infirmum, ſed reſpectu exercitij tantum, prout reiecta expoſitione gloſſæ, firmant hic Hoſt. poſt princ. in ver. Animarum Io. Andr. in ver. Curam habeat, Butr. n. 3. Cardin. n. 1. Anchar. n. 3. Imol. n. 1. & 3. Abb.
35 n. vlt. & Io. de Anan. n. 2. quorum authoritatibus innixi Domini de Rota, deciſ. 410 n. 5. part. 4. Recent. decidunt coadiutorem nec ius, nec titulum habere in beneficio, ſed tantum exercitium & adminiſtrationem; ius autem reſidere penes coadiutum, & ſubdunt gloſſam præallegatam cõmuniter reprobari, quinimo n. 3. tenent coadiutorem non ſolam non habere titulum, ſed nec poſſeſſionem, cum illam habeat coadiutus, nec poſſeſſio poſſit eſſe penes plures in ſolidum, l. 3. §. ex contrario, ff. de acquir. poſſeſſ. quod etiam firmat Cott. deciſ. 398. in Miſcellan. & Caputaq. deciſ. 65. in manuſcript. Rota in Salmantina Coadiutoriæ 25. Iunij 1593. coram Penia, impreſſa apud
36 Garz. de benef. par.4. c. 5. n. 34 Habemus igitur hic tex. apertum, ſecundum communem intellectum, quod quando quis dicitur habere ſeu obtinere officium ab alio obtentum, hoc non intelligitur reſpectu tituli, ſed reſpectu exercitij tantum. Atq; ita ius, & titulus radicatus in perſona vnius non euellitur, licet alteri dicti iuris exercitium, & adminiſtratio concedatur, l. 3. ff. pro ſoc. & in terminis Coadiutoris eſt tex. in c. Grandi, vbi id notat Anchar. n. 5. verſ. Nam ius de ſuppl. relig. Prælator. lib.6 Abb. in c. Tua nos, n.4. infra eod. Et ratio eſt euidens, quia pœna in materia priuatiua ſine expreſſione aperta non inducitur, vt in auth de nõ eligen. ſecun. nuben. §. Cũ igitur verſ. Sin autem Caſſad. deciſ. 3. n. 3. verſ. Nam non reperitur expreſſum de locat. & pœna priuationis tituli, quæ grauiſſima eſt, non inducitur ſine expreſſa derogatione Iuris quæſiti, vt notat Bald. in Auth. ex teſtamento, n. 13. c. de ſecund. nupt.

nupt. & eò magis, quia verbũ *obtinuit* plus habet facti, quam verbum *habuit.* Nam obtinere verificatur etiam in ſola detentione,l. Habere,ff.de ver. ſigni f. Rot. dec. 8.de elect. in antiq.Mohed.dec.6. circa med. verſ. Obtinere,& per tot.de locat.Vnde ſi ver.*habuit*,quod plus habet Iuris,refertur ad nudum exercitiũ, ne titulus addicetur à coadiuto, vt hic: longe magis idem dicendũ de ver.*obtinuit*,& nihilominus quamuis hoc verbum ex propria ſignificatione intelligeretur etiam reſpectu dominij, vt in contrarijs;tamen verba ſunt etiã impropriãda, ne ius tertio quæſitum tollatur, vt per Sarnen. in reg.de iur.quæſit.non toll.q. 1. n.4. & propterea verba illa, *ab adminiſtrationis debet officio remouer i*, quæ habentur in c. Tua, infra eod.quamuis propriè ſint apta importare remotionem à titulo beneficij; tamen impropriantur, & intelliguntur reſpectu actualis exercitij tantum, ne inferatur præiudicium Rectori coadiuto, prout intelligit Laurentius, & alij communiter, & tetigi ſupra n. 7. quod adeo verum eſt, vt etiam ſi Papa contuliſſet officium,ſeu beneficium,cum clauſula, *non obſtante collatione alteri facta*; tamen intelligeretur de collatione inualida, ne lęderetur ius tertij, vt voluit originaliter Compoſtell. in C.cauſam quæ, n. 13. verſ. Et per eaſdem rationes, ſupra de

39 reſcript. Cuius opinio non habet contradictorẽ, vt ibi teſtatur Felin. n. 19. & 25. in fin. eamq. ſequuta eſt Rota coram Mohed. dec. 7. n. 6. de reſtit. ſpoliat. vbi in terminis reſoluit collationem officij Portæ Salariæ ab alio obtenti factam per Papam cum clauſula *non obſtante collatione per Nos alteri facta*, non valere; & obſtare Regulam de Iure quæſito, & eam clauſulam eſſe intelligendam de collatione inualida. Allegat Bart. idem tenẽtem in l. Prædia, n. 2. c. de locat. Prędior. lib. 11. & Bald. in Auth. Hoc inter liberos, n. 3. verſ. De clauſula autem, C. de teſtam. & per hæc patet reſponſio ad obiectum, quod Papa intelligatur officialem ab officio remouere, quando in eius locum alium ſubrogat: Hoc enim vendicat ſibi locum, quando ſubrogatio fit plenariè, & reſpectu tituli, non autem reſpectu adminiſtrationis, & exercitij vt ex dictis conſtat.

40 Sed quatenus verb. *habuit*,ſeu *obtinuit*, importaret collationem tituli, & per conſequens remotionem primi officialis; tamen certum eſt Cardinali aſſerenti aliquid factum de mandato Papæ, ſtandum non eſſe, niſi hæc tria ſimul concurrant; Primò,ſcilicet,vt Cardinalis aſſerat veriſimilia;Secundo vt Papa ſit pręſens, ad quem facilè poſſit haberi recurſus. Tertiò, vt aſſertio non contineat rem tertio præiudicialem, prout hæc tria copulatiuè ad conciliandas opiniones requirit Rota deciſ. 630. num. 2. par. 4. recent. Hoc autem caſu tantum abeſt vt hæc tria requiſita ſimul concurrat, vt potius deficiant omnino. Deficit enim primum, quia cum non deceat honeſtatem ſuperioris ſine manifeſta, & rationabili cauſa aliquem ſuis officijs, vel beneficijs ſpoliare, cap. Conquerente, de reſt. ſpoliat. omnino inueriſimile eſt, vt Papa, qui eſt ſons Iuſtitię, & non præſumitur velle contra ius, cap. Ex ore, de priuileg. voluerit officialem priuare officio ex ſui natura perpetuo, eique ad vitam per ipſummet Pontificem collato, ex ſola cauſa cęcitatis in ipſo officio contractæ, contra ęquitatem naturalem, Cardin. conſil. 142. num. 2. contra inueteratam conſuetudinem Sac. Pœnitentiarię, in qua, vt dixi ſupra num. 36. Officiales impediti ſemper retinuerunt officium cum emolumentis, inſeruientes per ſubſtitutum, cap. Conſuetudinis 11. diſt. cap. Sub ſancta Romana,

41 cum quinque ſeqq. 12. diſt. Et contra omnia iura, quę vbique inculcant inhabilem ad officium exercendum propter morbum incurabilem non eſſe ab officio prius habito remouendum, ſed tantummodo illi dandum eſſe coadiutorem,vt hic,& in cap. Ex parte, ibi, *incurabili morbo*, infra eodẽ, & in cap. vn. §. Verum; ibi, *perpetuò impeditus*; & ibi gloſ. in ver. Perpetuò, Io. Monach. Archid. Gemin. & omnes eod. tit. lib. 6. Vitalin. in Clem. Cupientes, num. 46. de pœnis, & in cęco tenet gloſ. 1. Hoſt. in princ. Ioan. Andr. num. 14. & alij communiter in cap. fin. infra eodem. Deficit etiã ſecundum requiſitum facilitatis recurſus ad Papam, ſed hęc inſpectio cum pendeat ex multis circunſtantijs,quæ in facto conſiſtunt, & nihil habent iuris, in lectura conſultò pręter mittitur.

42 Demum deficit tertium quia cum aſſeratur enũciatiuam illam importare priuationem officialis, negari non poteſt, quin contineat rem tertio maximè pręiudicialem. Quod quidem præiudicium, data etiam veriſimilitudine, & facilitate recurſus, per ſe ſolum ſufficeret ad hoc vt aſſertioni Cardinalis ſtandum non eſſet, vt originaliter ſcripſit Angel.conſ.182. num. 2.verſ. Finaliter credo, cui ſubſcribunt Anchar. in Clemen. 1. num. 3. de probat. latiſſimè Barbat. de Cardinali Legato, quæſt. 1. in 2. prælud. Abb.in cap. Sicut nobis num. 5.poſt.glo. ibi in ver. Alio modo, de ſent.excomm. Aret. in c. Cum à nobis num. 15.verſ. Nam hoc dictum limito, de teſtib. Dec.in cap. Cum cauſam in fin. de offic. Delegat. & alij paſſim, & in aſſertione maioris Pœnitentiarij tenuit Gozadin conſ. 41. col. penult. Gabriel concl.3. de probat. n. 17.& Maſcard. in tract. de probat. concl. 140. n. 13.

43 Cùm igitur prædicta verba enunciatiua nullatenus probent priuationem officialis, conſequens eſt vt prouiſiones Apoſtolicæ poſtea ſubſequutæ de officio Correctoris tanquam de vacante ſint ſubreptitię, ac nullæ, cùm Papa non intendat conferre officium minimè vacans ad notata in c. Cum noſtris, & c. Nulla de conceſſ. præben. c. Deteſtanda, eod. tit. lib. 6. & dixit Rota deciſ. 348. num. 2. p. 3. Recentior.

44 Nec releuat obiectum, quod ad iuſtificationem vltimæ prouiſionis ſufficiat, vt officium vacaret de facto, licet non de iure, iuxta deciſ. Bellam. 116. num. 3. in fin. Rota deciſ. 8. de elect. in antiq. & d. deciſ. 348. ſub num. 1. verſ. Cumulabantur. Quoniam hic non agitur de iuſtificatione gratiæ pro executione litterarum Apoſtolicarum, quæ iam executionem habuerunt, in quibus terminis loquuntur deciſiones præallegatæ: Sed agitur de validitate earumdem litterarum, in quibus cum narratum fuerit officium vacare, neceſſariò probari debet, & verificari quod tunc temporis illud vacaret de iure, & de facto, aliàs gratia eſt manifeſtè obreptitia, vt per Oldrad. conſ. 208. Quoniam ex tempore, num. 2. verſ. Ex hoc facto. Io Monac. in c. Si tibi abſenti, num. 12. de præben. lib 6. Gemin. conſ. 86. In cauſa, num. 1. vbi ait de hoc eſſe caſum in d. cap. Cum noſtris de conceſſ. præben. Put. deciſ. 30. num. 4. & 5. lib. 1. Ex quibus etiam conſequitur, vt idem officialis meritò poſſit conqueri de ſpolio, eique competant remedia reſtitutori, cum non à ſu-

ſupremo principe, ſed ab inferiore fuerit de facto ſpoliatus, c. In litteris, c. Item cum quis, & c. Ex conqueſtione de reſtit. ſpoliat. Rota decif. 15. eod. tit. in nouis cum multis ſimilibus.

Verum ſi concederemus officialem priuatum fuiſſe per ipſummet Principem, idque ſufficienter probari ex prędictis verbis enunciatiuis Maioris Pœnitentiarij: tunc dicendum eſſet priuationem ex cauſa cæcitatis non ſuſtineri, & caſſandam eſſe per Summum Pontificem ſucceſſorem, vt tredecim fundamentis latiſſimè probaui in c. Conſultationibus, infra eod.

Et ita obtentum, vt dixi in c. Cæterum in fin. ſupra de reſcript.

De Cleric. ægrotan.

Cap. Ex parte.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutor dandus eſt Epiſcopo, qui propter incurabilem morbum paſtorale officium exercere non poteſt.*
2 *Coadiutorum datio Epiſcopis, & ſuperioribus Prælatis eſt de cauſis maioribus, & pertinet ad ſolum Papam.*
3 *Prælatus inhabilis propter morbum perpetuum non poteſt compelli ad cedendum, & nn. ſeq.*
4 *Coadiutor datur etiam inuito.*
5 *Afflicto non eſt addenda afflictio, ſed potius illius miſeria miſerendum, & nn ſeq.*
6 *Afflictus in vno, in alio eſt releuandus.*
7 *Duplici damno quis affici non debet.*
8 *Beneficia Eccleſiaſtica debent eſſe perpetua.*
9 *Coadiutoris officium quando expiret.*
10 *Beneficium vacat per mortem coadiuti, tam naturalem, quam ciuilem, & nn. ſeq.*
11 *Vſufructuarij ius deperit corpore perempto.*
12 *Tutela finitur morte pupilli, ſeu naturali, ſeu ciuili.*
13 *Coadiutor vnde dictus, & n. 20.*
14 *Coadiutoria duplex.*
15 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione quãdo expiret.*
16 *Coadiutori cum futura ſucceſſione acquiritur in beneficio ius ad rem, quod eueniente vacatione per obitum coadiuti efficitur ius plenum, nec eſt opus noua collatione.*
17 *Coadiutor datus Epiſcopo cum futura ſucceſſione an poſſit adminiſtrare ea, quæ ſunt iuriſdictionis ſpiritualis, ſeu temporalis ipſo Epiſcopo contradicente, & nn. ſeqq. vſq; ad n. 25.*
18 *Quid ſi datus ſit dementi, vel aliàs omnino inhabili.*
19 *Et quid ſi datus ſit impedito, vel non prorſus inhabili, & nn. ſeq.*
21 *Coadiutor quid ſit.*
22 *Coadiutus retinet in habitu poteſtatem, & iuriſdictionem.*
23 *Potentia ad operationem reducitur.*
24 *Coadiutor an, & quando poſſit beneficia conferre.*
25 *Coadiutus alteri delegare non poteſt ea, quæ coadiutor vult, & poteſt per ſeipſum exercere.*
26 *Coadiutus non poteſt reuocare quæ coadiutor geſſit in caſibus ſibi à iure, vel conſuetudine permiſſis.*
27 *Coadiutori conueniens habitatio eſt concedenda in ædibus Epiſcopalibus.*
28 *Coadiutor in conſueto tribunali Epiſcopi ius reddere debet.*

1 EX PARTE. Epiſcopo, qui propter incurabilem morbum paſtorale officium exercere non poteſt, dandus eſt coadiutor. Hoc dicit, & ſunt duę partes. In prima ponitur facti narratio. In ſecunda prouiſio, ibi, *Verum.*

2 Nota primò, ibi, *Cum ſis Metropolitanus eorum*, ſpectare ad Archiepiſcopum dare coadiutorem Epiſcopo ſuffraganeo ęgrotanti, vt hic notat Bernardus. Sed hodie hoc reprobatur in cap. vn. infr. eod. lib. 6. vbi expreſſum eſt, dationem coadiutorum Epiſcopis, & Superioribus Prælatis eſſe de cauſis maioribus, & ad ſolum Papam pertinere. Nec aduerſatur hæc Decretalis, quin potius facit pro hac parte; quia iſte Archiepiſcopus non dedit coadiutorem Epiſcopo comprouinciali authoritate ordinaria, ſed tanquam Sedis Apoſtolicę delegatus, vt patet ex littera ibi, *Mandamus*. Et obſeruant Cardin. in 4. not. Abb. n. 3. & Guidopap. n. 2.

3 Secundò nota ibi, *Incurabili morbo*, tex. apertum, quod Prælatus inhabilis propter morbum perpetuum, & incurabilem non poteſt compelli ad cedendum officio ſuo, ſed tantummodo ad recipiẽ-
4 dum coadiutorem, qui datur etiam inuito, vt hic, & in c. De Rectoribus, ſupra eod. & infra, c. prox. & arg. c. Ad audientiam il primo infra de Eccleſ. ædif. Atque ita hic expreſsè reprobatur diſtinctio Baſiani, an morbus ſit curabilis, vel incurabilis, de qua in c. Tua, in gloſ. penult. ſupra eod. Concordat textus in d. c. vn. §. Verum, ibi, *perpetuò impeditus*, infr. eod. lib. 6. & hic notant gloſſa vltima in fin. Hoſtienſ. in princ. & in fin. Cardin. Anchar. Abb. & Io. de Anan. omnes in 1. not. & ſcripſi plenius in c prox. num. 40. infr. eod. Si verò morbus ſit curabilis, & temporalis nedum Prælatus non cogitur cedere, quod fieri non debet etiamſi morbus ſit perpetuus, ſed nec dandus eſt illi coadiutor, vt eſt argum. hic ſecundum Abb. in 1. not. & firmat. Archid. in ſumm. 7. q. 1. in gloſ. Adde, & Henric. Boich. infra in c. ſeq. col. 1. verſ. Idem Archid. Quicquid contra incautè ſcripſerit Nicolaus Garzia de benef. par. 4. c. 5. n. 4. Sed eo caſu ipſemet Prælatus poterit ſibi Vicarium temporalem conſtituere, vt dixi in cap. ſeq. n. 12. & 13.

5 Tertio nota ibi, *Nec afflictio*, & ſigna rationem cur ægrotus non ſit remouendus à beneficio, videlicet, quia non eſt addenda afflictio afflicto, vt hic, & in c. Cum percuſſio, 7. q. 1. in c. Indicas, 3. q. 9. & in c. Ad eius, 5. diſt. Sed potius illius miſeriæ miſerendum, vt in littera, & in c. Licet, infra de
6 cenſ. & in l. Iure ſuccurſum, ff. de iur. dot. vbi dicitur, afflictum in vno releuandum eſſe in alio, ne detur afflictio afflicto, & hic notant gloſ. in verb. Afflictio, Hoſt. num. 1. & Butr. in 2. not. Propenſior enim in calamitoſos debet eſſe benignitas, niſi calamitate digni fuerint, vt inquit Tull. 2. de offic.
7 Et cum hac ratione coincidit alia, quam Hoſt. adducit hic in princ. in ver. Poſſis, nempe quia duplici damno quis affici non debet, l. Nauis, §. Cum autem, ff. ad legem Rhodic. de iact. vbi ſi iactus mercium factus eſt, & alicuius merces remanſerunt deterioratæ, is non tenetur conferre ne oneretur duplici damno deteriorationis, & collationis, c. Scripſit, c. Qualiter, & c. Quamuis ſit triſte, 7. q. 1. Aliam rationem, & quidem valde notabilem adducit textus in c. 1. ſupra eod. qui eſt pars d. c. Cum percuſſio, videlicet exempli perniciem: nam alij qui vident Clericos ita inhumaniter tractari, ex hoc arceantur à clericatu, & ſtatus Eccleſię tur-

turbatur. Circa quod, vide quod dixi infra in c. ſeq. num. 49. Aliam denique rationem affert hic gloſ. fin. Hoſt. num.3. Io. Andr. num.5. & Cardin.
8 num. 3. in 2. oppoſ. Quia ſcilicet beneficia Eccleſiaſtica debent eſſe perpetua, c. Præcepta, 55. diſt. & arg. l. Quæſitum, ff. de adopt. ibi, Nec enim moribus noſtris conuenit temporalem filium habere, l. Hæreditas, ff. de hæredib. inſtituen. ibi: [Hæreditas ad diem, vel ex die non rectè datur, ſed vitio temporis ſublato, remanet inſtitutio.] l. actus legitimi, ff. de reg. iur. vbi actus legitimi, veluti emãcipatio, acceptilatio, hæreditatis aditio, ſerui optio, datio tutoris in totũ vitiantur propter temporis, vel conditionis adiectionem, l. Libertas, ff. de manumiſſ. teſtam. vbi libertas ad tempus dari non poteſt, & l. peculium, §.2. ff. de pecul. vbi, qui ſemel de peculio egit, rurſus aucto peculio, de reſiduo debiti agere poteſt.

9 QVAERO quando expiret coadiutoris officium.

Reſpondeo expirare eo mortuo, cui datus eſt coadiutor, vt firmat Io. Andr. in c. prox. in 8. q. num. 10. infra eod. cum quo Butr. Anchar. Abb.
10 & alij tranſeunt, Put. deciſ. 226. num.3. lib.3. Vbi dicit per obitum coadiuti beneficium vacare, cum coadiutoria non duret niſi durante vita ipſius coadiuti: & eſt expreſſum in c. Grandi, in fin. de ſupplen. neglig. Prælat. lib. 6. & ibi Gemin. num. 7. Rota deciſ. 456. nu.5. par. 1. Recent. vbi ait coadiutoriam expirare cum omnibus eius effectibus
11 mortuo coadiuto. Quemadmodum & ius vſuſfructuarij deperit corpore perempto, l. 2. ff. de vſufructu. Quod intelligunt Doctores etiam in morte ciuili, vt quia renunciat, vel deponitur is, cui datus eſt coadiutor; talis enim quoad Eccleſiam habetur pro mortuo, c. In apibus, §. Ecce in quibus, 7. q. 1. & notatur in c. Suſceptum, in gloſ.
12 penult. de reſcript. lib. 6. Idque ad exemplum tutelæ, quæ ſimiliter finitur per mortẽ pupilli tam naturalem, quam ciuilem, vt inſtitut. quib. mod. tut. finitur, §. 2. & 3. Quod etiam probat vocabuli etymologia, à qua validè ſumitur argumentum,
13 vt c. Cum ſecundum, ſup. de præben. Dicitur enim coadiutor à coadiuuando, ſicut tutor à tuendo, quaſi tuitor, & defenſor, vt l. 1. ff. de tutel. Sicut æditui dicuntur qui ædes tuentur, vt ibi; Mortuo autem, vel depoſito, aut renunciante coadiuto, non eſt vlterius quem coadiuuet, itaque iuriſdictionem tunc exercebit Capitulum, vel is, ad quem ſpectat ſede vacante, c. 3. & 4. de ſupplen. neglig. Prælat. lib. 6. c. 1. de inſtit. eod. lib. c. His quæ, & c. Cum olim, ſupra de maior. & obed. & cap. vn. eod. tit. lib. 6.

14 Obſeruandum eſt tamen duplicem eſſe coadiutoriam: Alia enim eſt temporalis, & reuocabilis, cum ſcilicet coadiutor ad normã iuris datur Prælato, qui propter morbum incurabilem, vel ſeniũ factus eſt inhabilis ad Paſtorale officium exercendum, iuxta textum hic, cum concordantibus, de quibus ſupra in 2. notab. & in hac ſpecie vendicãt
15 ſibi locum, quæ ſupra proximè dicta ſunt. Alia eſt perpetua, & cum futura ſucceſſione, quæ ex ſtylo eſt adinuenta, vt apud Caſſad. deciſ. 2. num. 2. de reſtitut. ſpoliat. cuius formam ponit Mandaſ. reg. 11. q. 6. Et coadiutoria huius ſecundæ ſpeciei quatenus reſpicit fauorem coadiuti, expirat eo mortuo ad exemplum coadiutoriæ temporalis, & reuocabilis, Put. in præcit. deciſ. 226. num. 3. lib. 3.
16 Sed in quantum reſpicit fauorem coadiutoris per obitum coadiuti non expirat; vt declarat idem Put. deciſ. 98. lib. 2. Per huiuſmodi enim gratiam præuentiuam acquiritur coadiutori in beneficio ius ad rem, quod eueniente vacatione per obitum coadiuti efficitur ius plenum, adeout nõ requiratur pro coadiutore noua collatio, ſed abſque aliquo miniſterio gratia coadiutoriæ ex primo iure ſibi conceſſo effectum ſortiatur, cum Papa in iſtis coadiutorijs ex nunc prout ex tũc faciat collationem, vt reſoluit Rota in Tiraſonen. Coadiutoriæ, 8. Nouembris 1599. coram Penia, quæ habetur impreſſa apud Garziam de beneficijs, par. 4. cap. 5. num. 128. ſeu 138. Nec beneficium poteſt alteri conferri, vt per Seraph. deciſ. 1447. num. 4. An autem coadiutoria cum futura ſucceſſione exorbitet à iure communi, & quibus caſibus à Concil. Trid. ſit permiſſa, ſcripſi in cap. Accepimus, à num. . . vſque ad num. . . . . ſupra de pact. vbi plenè videas.

17 Quæſitum fuit, An perpetuus coadiutor datus Epiſcopo cum futura ſucceſſione, & cum libera poteſtate adminiſtrandi, &c. prout in Bulla coadiutoriæ, poſſit ſolus adminiſtrare quæ ſunt iuriſdictionis ſpiritualis, ſeu temporalis, ipſo Prælato contradicente?

18 Videtur diſtinguendum, aut coadiutor datus eſt Epiſcopo dementi, vel aliàs omnino inhabili, vt in caſu c. vn. §. Si verò Epiſcopus, infra eodem lib. 6. & hoc caſu coadiutor poteſt ſolus adminiſtrare, quia cum non poſſit Prælatus præſtare rationalem conſenſum, vel diſſenſum, §. Furioſus, inſtit. de inutilib. ſtipular. coadiutor liberè exequi-
19 tur, d. §. Si verò. Aut coadiutor datus eſt impedito, vel aliàs non prorſus inhabili, ſed propter grauem infirmitatem paſtoralia munia per ſeipſũ exercere non valenti: & tunc nõ poteſt ſolus exequi, & expedire ea, quibus Prælatus rationabiliter contradicit.

20 Probatur primò ex vi nominis: nam vt formaliter arguit Franc. in d. c. vn. in fin. dicitur coad-
21 iutor, quia coadiuuat: ergo non ſolus. Item ex vi definitionis; nam coadiutor eſt qui ad hoc datur ex cauſa iuris, vel iudicis auctoritate, vt coadiuuet miniſtri, vel præſidentis officium, prout diffinit Io. Andr. in c. proxim. num. 3. verſ. De primo dic, infr. eod. quem ibi ſequuntur Butr. Cardin. Anchar. Abb. & omnes in 1. quæſt.

22 Secundò, Prælatus, cui datus eſt coadiutor, retinet in habitu poteſtatem, & iuriſdictionem, vt paret ex littera huius Decretalis ibi, *Coadiutorem aſſocies*, & argum. cap. 1. ſupra de ordinat. ab
23 Epiſcop. qui renunc. Epiſcop. At fruſtra retineret, ſi cauſa ſuadente illius vſum non haberet, adnot. in c. Ex tenore, & c. Licet, ſupra de for. compet. Quibus in locis patet iuriſdictionem in laicos, quã Eccleſia habet in habitu, reduci in certis caſibus ad actum, & generaliter habetur per Philoſophum in 3. Metaph. c. 1.

Tertiò facit, quia reuerentia, quæ inculpabiliter exhiberi debet Prælato, cui conſtitutus eſt coadiutor, c. Frater, 7. q. 1. non patitur vt eodem Prælato inuito omnia poſſit expedire coadiutor, in quem communicata quoad exercitium, & non tranſlata eſt iuriſdictio penitus quoad habitum, vt hic.

24 Quartò facit quod notat Io. Andr. in c. fin. in 7. membro, num. 9. verſ. Sed numquid, infra eod. vbi

vbi quærens, An coadiutor poſsit beneficia conferre, Reſolui ſub hac diſtinctione, videlicet aut datus eſt ad aliquod certum, puta ad adminiſtrationem rerum temporalium dumtaxat, & non confert beneficia, ſed illa cōfert Prælatus vt prius. Aut datus eſt ad ſpiritualia; & de coadiutoris conſenſu Prælatus confert ſi ſit ſanæ mentis: ſin autem datus ſit dementi, vel huic ſimili; tunc coadiutor ille confert beneficia, & ſequitur Franc. in cap. vn. num. 3. verſ. Et aduerte infra eod. lib. 6.

Nam obſtat c. Is cui, de elect. lib. 6. quia non loquitur in coadiutore, ſed in procuratore, ſeu adminiſtratore dato per Papam cathedrali Eccleſiæ cum plena, & libera facultate in ſpiritualibus, & temporalibus, vt ſonat illa littera.

Item non obſtant verba generalia, quæ conſueuerunt apponi in Bulla coadiutoriæ, videlicet, *In coadiutorem perpetuum, & irreuocabilem*, &c. *cum plena, libera poteſtate*, &c. *& futura ſucceſſione*. Quoniam reſtringuntur ad ea, quæ pertinent de iure, vel conſuetudine ad coadiutoris officium.

Demum non obſtat quod coadiutor detur etiā inuito, vt dixi ſupra num. 4. Quandoquidem hoc non auget poteſtatem coadiutoris.

Ex quibus inferendum ex Congregatione, vt coadiutor datus Epiſcopo ob ſenium, aut ægritudinem de eius conſenſu cum futura ſucceſsione, & cum plena, libera, & omnimoda facultate in temporalibus, & ſpiritualibus adminiſtrandi ea omnia, quæ ad officium coadiutoris pertinent; minimè poſsit ſe immiſcere in exercitio Pontificalium, neque iuriſdictionalium, quibus defungi poteſt, & vult ipſe Epiſcopus; nec ea ſolus expedire, quibus ex rationabili cauſa Epiſcopus contra-
25 dicit. Ea verò, quæ Epiſcopo impedito coadiutor exercere poteſt, & vult per ſeipſum, non poteſt
26 Epiſcopus alteri delegare. Et quæ coadiutor in caſibus prædictis, & alijs ſibi à iure, & conſuetudine permiſsis geſsit, & expediuit, ſimiliter Epi-
27 ſcopus reuocare non poteſt. Ad hæc ſi domus Epiſcopalis commodè capere poteſt Epiſcopum, & coadiutorem, conueniens in ea habitatio eſt im-
28 pertienda. Coadiutor autem ſeparatum tribunal ſtatuere, aut habere non poteſt, ſed in conſueto tribunali Epiſcopi ius reddendum eſt.

De Clerico ægrotante.

C. Conſultationibus.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutor dandus eſt Archidiacono loqui non valenti.*

2 *Prælatus inhabilis propter morbum ſuperuenientem ab officio non amouetur, ſed datur illi coadiutor, & n. 6.*

3 *Idem in habente perſonatum, vel quodcumque beneficium certi miniſterij, & officij.*

4 *Idem in Abbate, & n. 71.*

5 *Idem in Generali perpetuo Religionis, & n. 40.*

7 *Electus, & confirmatus, qui ante conſecrationem officium lingua, vel oculorum amiſit, conſecrari non debet, ſed in totum amoueri, & quia in inferiori Prælato, ibidem.*

8 *Coadiutor vt infirmo dari poſſit, aut debeat, talis eſſe debet infirmitas, vt eum impediat officium ſuum exercere.*

Item debet eſſe perpetua, & incurabilis, n. 10.

Et talis cenſetur, licet tolli poſſit per diuinum miraculum, n. 11.

9 *Infirmitas debilis, aut vetus quartana non eſt iuſta cauſa percipiendi in abſentia reditus beneficij.*

12 *Coadiutor non datur ægroto ſi morbus ſit curabilis, ſed ipſemet poteſt ſibi Vicarium temporalem cōſtituere ab Ordinario approbandum, & n. ſeq.*

13 *Vicarios inſtituēdi auctoritas eſt penes Epiſcopum, ſi ſint perpetui, ſed ſi temporales, eſt penes Curatos, & Vicarios perpetuos.*

14 *Coadiutor datur illi, qui officium lingua, vel oculorum amiſit, & n. 41.*

15 *Non autem monoculo, & n. 70.*

16 *Item datur epileptico.*

17 *Item decrepito.*

18 *Item dementi, vel furioſo.*

19 *Leproſus ſi ſit Epiſcopus, vel Superior, non cogitur cedere, ſed datur illi coadiutor. Inferior autem remouetur in totum, & n. ſeq.*

Et quæ ſit ratio differentiæ, n. 21. ſed contra, ibid. verſ. Tu dic melius.

20 *Epiſcopi per excellentiam dicuntur Eccleſiarum Rectores.*

22 *Coadiutor quid ſit, vnde dicatur, quis detur, cur, & quibus caſibus, & per quem, quid ſit eius officium, quæ poteſtas, & quando expiret, an detur inuito, & cuius expenſis, an plures vni, & vnus pluribus dari poſſit.*

23 *Coadiutores de iure communi, non ſumebantur niſi propter neceſſitatem regendi Eccleſias, & hi non cum futura ſucceſſione.*

24 *Officialis Pœnitentiariæ an ex ſola cauſa quod cæcus euaſit, iuſtè potuerit ab officio remoueri & alius in eius locum ſubrogari, & num. ſeqq. vſque in fin.*

25 *Papa ſupra ius, contra ius, & extra ius omnia poteſt.*

26 *Maximè in beneficialibus.*

27 *Et ideo poteſt quem priuare beneficio ſuo, etiam ſine vlla cauſa.*

Imò & Epiſcopum deponere, n. 30.

Contrarium n. 45. & ſeqq. vſq. ad n. 51. & 76.

Declaratur, n. 72. & 76.

28 *Beneficiatus non habet dominium vtile, neque directum, ſed à Papa eſt conſtitutus adminiſtrator.*

29 *Papæ Beneficia omnia ſunt manualia.*

Declaratur, n. 72. & 76.

31 *Officiorum omnimoda diſpoſitio in cōferendo, transferendo, & remouendo pertinet ad Rom. Pontif.*

Declaratur n. 46. verſ. Quartò, & n. 72. & 76.

36 *Verba,* ad tui vitam, *perpetuitatem important.*

37 *Officia Eccleſiaſtica perpetua regulantur ad inſtar beneficiorum, & dignitatum, quæ in titulum conferuntur.*

38 *Officialis perpetuus habet titulum.*

39 *Papæ, & Imperatori limitatæ poteſtates ſunt à Deo tributæ.*

40 *Officialis propter morbum perpetuum, & incurabilem effectus inhabilis, non poteſt ab officio remoueri, ſed dandus eſt illi coadiutor.*

42 *Cæcus quamuis ad nouum Magiſtratum aſpirare prohibeatur, tamen retinet Magiſtratum prius acceptum.*

43 *Idem in furioſo.*

Proſp. Fagnan. in 3. Decretal.

Mulier cum qua quis iurauit contrahere, ſi ante contractum matrimonium oculos, vel naſum amittat, repelli poteſt: ſecus ſi poſt, ibidem.

44 *Correctori Pœnitentiariæ quæ incumbant munera, & an à cæco præſtari valeant.*

Officiales Pœnitentiariæ percipiunt in abſentia fructus, & emolumenta quando ſunt legitimè impediti, ibidem, verſ. Corroborantur.

45 *Intellectus, c. Scripſit, 7. q. 1.*

Aegrotum ab officio remouere ex ſola cauſa agritudinis peccatum eſt, ibidem, & n. ſeq.

46 *Poteſtas Eccleſiæ ad peccatum ſe non extendit, imo nec potentia Dei, & n. 50.*

47 *Beneficijs ſuis aliquem ſpoliare non decet honeſtatem ſuperioris ſine manifeſta, & rationabili cauſa.*

48 *Intellectus c. Cum percuſſio, 7. q. 1.*

49 *Aegroti ſi ab officijs ſuis remoueantur, clerici hoc exemplo deterrentur à clericatu, & ſtatus Eccleſiæ turbatur.*

50 *Papa non poteſt ſalua iuſtitia ius alteri quæſitum auferre abſque rationabili cauſa.*

Declaratur n. 71. 76. & 77.

51 *Reſcripta, quæ abſorbent ius tertij, cenſentur extorta Principe circumuento, & ſunt nulla ex defectu voluntatis.*

52 *Papa quandoque concedit non concedenda propter importunitatem impetrantium.*

53 *Papæ intentio non eſt ex bonis alterius aliquid ſibi applicare.*

54 *Collatio beneficij ſi fiat non obſtante collatione alteri facta, hoc intelligitur de inualida.*

55 *Papa ſi conferat pluribus idem beneficium, præfertur primus, etiamſi ſecundus obtinuerit gratiam motu proprio, & poſſeſſionem acceperit.*

Papa non præſumitur velle contra ius, ibidem.

56 *Papæ quædam ſunt poſſibilia, quæ tamen non ſunt honeſta, nec laudabilia, vt beneficium reuocare.*

57 *Princeps præſumitur circumuentus præſumptione iuris, & de iure, quando etiam motu proprio reuocat conceſſionem à ſe prius factam, & n. 60.*

58 *Princeps debet habere vnum calamum, & vnam linguam, & eſſe immobilis ſicut lapis angularis.*

59 *Variatio eſt quædam illuſio, & in Principe Eccleſiaſtico damnatur, & n. 61.*

62 *Beneficium acceptans cenſetur ex quaſi contractu ſe obligare ad illius adminiſtrationem.*

63 *Donatio facta à Principe ex cauſa remunerationis reuocari non poteſt etiam propter ingratitudinem ſuperuenientem, & n. 65.*

64 *Priuilegia Auditoribus Rotæ conceſſa in remunerationem laborum ſunt irreuocabilia.*

66 *Papa ſi de plenitudine poteſtatis auferat alicui beneficium ſine iuſta cauſa, tenetur ei ex iuſtitia de æquiualenti beneficio prouidere.*

67 *Papa poteſt omnia, claue tamen non errante.*

68 *Papa ſaltem de poteſtate ordinaria non poteſt procedere ad priuationem beneficij parte non citata, & n. ſeq.*

69 *Nec eſt tanta potentia, vt poſſit auferre defenſionem oppreſſo.*

70 *Intellectus c. Si Euangelica, 55. diſt.*

Diaconus cui oculus fuit effoſſus, in Presbyterum ordinari non poteſt, ibidem.

72 *In Papa duplex eſt poteſtas.*

Poteſtatis plenitudo quid ſit, & qualiter diffiniatur, ibidem.

73 *Princeps vti non debet poteſtatis plenitudine niſi ex magna cauſa.*

74 *Populus Romanus numquam fuit vſus plenitudine poteſtatis.*

75 *Princeps in dubio poteſtatis plenitudine vti velle non præſumitur.*

76 *Papa de poteſtate ordinaria non poteſt quem priuare officio, vel beneficio ſuo ſine iuſta cauſa.*

77 *Papa quo ſenſu intelligatur poſſe ſine cauſa ius quæſitum auferre de plenitudine poteſtatis.*

78 *Succeſſor factum prædeceſſoris reuocat in quatuor caſibus hic expreſſis.*

79 *Princeps, qui de plenitudine poteſtatis aufert ius tertij, præſumitur id facere cum cauſa, quando procedit per viam legis generalis: ſecus ſi per viam reſcripti.*

80 *Item quando procedit motu proprio: ſecus ſi ad ſupplicationem partis.*

81 *Item ſecus quando procedit parte non citata.*

82 *Item ſecus ſi in litteris ſit expreſſa cauſa minus iuſta.*

83 *Libellus quamuis non requirat cauſæ expreſſionem, parte non opponente, tamen ſi exprimatur inepta, reijcitur.*

1 CONSVLTATIONIBVS. Archidiacono loqui non valenti dandus eſt coadiutor. Hoc dicit. Breue eſt, & non diuiditur.

2 Nota ex text. Prælatum non eſſe remouendum à beneficio ſuo propter morbũ ſuperuenientem; ſed ſi ad officium exercendum ſit effectus inhabilis, dabitur illi coadiutor, neque ita remanebit Prælatus in ſtatu ſuo reſpectu tituli, ſed exercitiũ non habebit, vt de Archidiacono eſt caſus hic. De Epiſcopo, et ſuperioribus Prælatis in cap. Ex parte, ſupra eod. et in c. vn. eod. tit. lib. 6. De Rectore Parochialis Eccleſiæ in c. De Rectoribus, ſu-
3 pra eod. ſecundum vnam lecturam. De habentibus perſonatum, vel quodcumque beneficium certi miniſterij, & officij tenet Hoſt. hic num. 1. verſ. Nam ſi fuiſſet, argum. c. Quemadmodum,
4 §. Quod ſi poſt huiuſmodi, ſupra de iureiur. De Abbate fusè probat Archid. in c. final. num. 2. de ſuppl. neglig. Prælat. lib. 6. quem hic ſequuntur Io. Andr. num. 1. Butr. n. 18. & Guido papa in princ. verſ. Sed numquid Abb. reprobata contraria opi-
5 nione Io. Vincentij; & Hoſt. De Generali perpetuo Religionis tradit Anchar. conſ. 118. incipien. Viſis conſilijs, n. 7. verſ. Præmittendum eſt etiam pro veritate, & nu. 12. vt latius dicam infra n. 40.
6 & generaliter de quocumque Prælato notat gloſ. hic in figuratione caſus, Hoſt. n. 1. in verſ. Coadiutor. Io. Andr. in eod. verſ. num. 1. & 2. & Butr. in 1. notab.
7 Fallit ſupradicta concluſio in electo in Epiſcopum, & confirmato, qui ante conſecrationem officium linguæ, vel oculorum amiſit, aut aliàs effectus eſt inhabilis; huic enim non datur coadiutor, ſed amouetur in totum, nec debet conſecrari, vt tenent Vincentius, & poſt eum Io. Andr. in c. prox. num. 1. ſupr. eod. Abb. Antiq. hic, & gloſ. in ſumma in ver. Quod autem, in fin. 7. q. 1. & eſt ratio, quia aliud ſcrutinium adhuc reſtat, vt cap. 1. ſup. de ætat. & qualitat. & in illo tranſire non debet minus idoneus. Contrarium tamen dixit idẽ Vincentius; in c. vlt. ſup. de corp. vitiat. arg. c. Cum in cunctis, §. Hæc ſanè ſup. de elect. cum confirmatus, qui Prælatus eſt, ſine culpa Prælatura priuari non debeat, ſed fortè intellexit illud in non

Epi-

Epiſcopo, hoc verò in Epiſcopo, ſecundum Ioan.
Andr. loco cit.& Butr.ibid.n.5.Card.n.4. Anchar.
in 1. notab.& Abb.in vlt.notab.

8 QVAERO.qualis debeat eſſe infirmitas, ad hoc
vt dandus ſit coadiutor?

Reſpondeo debere eſſe talem, vt impediat offi-
cium ſuum exercere, vt hic, & in c. Ex parte, &
cap.3. ſupra eod. c. Scripſit, c. Quamuis, & c. Pe-
tijſti, 7. q.1. Io.Andr.hic num.6. Ergo vetus quar-
9 tana, vel debilis infirmitas, quæ non impedit ſua
propria negotia expedire, non eſſet iuſta cauſa
dandi coadiutorem, imò talis nihil perciperet, ni-
ſi per ſeipſum inſeruiret arg. l. Quæſitum, ff. de re
iudic.& l.1.§.Sed ſciendum, ff. de Aedilit.edict. qui
enim non præſtat officium cum præſtare poſſit, nō
percipit beneficium, vt c.2. infra de inſtit. Ita Ho-
ſtienſ. & Io. Andr. hic ambo num.2. in fin. Henric.
Boich. col.1. circa med. in verſ. Aut quæritur de
alio morbo, & Butr.n.18. verſ. Niſi eſſet.

10 Inſuper, oportet vt morbus ſit incurabilis, &
perpetuus, vt in d. c. vn. ibi, *impeditus perpetuò*,
infra eod.lib.6. & in c.prox. ibi, *graui, & incurabi-
li morbo*, & ibi Cardin. Anchar. Abb. & Ioan.de
Anan. omnes in 1.notab. ſup.eod.& perpetuus cē-
11 ſetur, licèt tolli poſſit per diuinum miraculum, vt
per Io. Andr. d.n.6. & in c. Fraternitatis, infra de
frigid. & maleſ. ſecus ſi ſit curabilis, & tempora-
12 lis, vt tenet multum notabiliter Archid. in ſum-
ma 7. quęſt. 1. in gloſ. Adde Io.Andr.hic num.6.&
Henric. Boich. col. 1. verſ. Idem Archidiaconus,
tūc enim ipſemet poterit ſibi Vicarium tempora-
lem conſtituere pro tempore morbi durantis arg.
c. Peruenit, il ſecondo ſupra de Appellat.& l. 1. §.
Huius rei, ff. de offic. eius, cui mand.eſt iuriſd. &
notat Hoſtienſ. in cap. Clericos, ſupra de offic. Vi-
carij.

13 Quamquam enim authoritas inſtituendi Vica-
rios perpetuos in beneficijs ſit penes Epiſcopum, vt
c. ex frequentibus, cum ibi notatis per Bernard.
& Hoſtienſ. infra de inſtit. Curati tamen, & Vica-
rij perpetui vtique Vicarios temporales abſque
Epiſcopi licentia ſibi aſſumere poſſunt, dummodo
ſint noti, & de promotione eorum conſtet, vt no-
tatur in c. Adijcimus, 16. q. 1. Ad idem c. Mulier,
23. diſt. Ad hoc Concilium Tridentinum c.4. in
princ. ſeſſ.21. dummodo tamen ſtatutū Synodale,
vel prouinciale non impediat, c. Illud, & c. Nihil, 7.
quæſt. 1. ſecundum Henric. Boich. vbi ſupra. Ho-
die tamen approbari debent ab Ordinario, vt in
Conc. Tridentino, cap.1.§. eadem omnino, ſeſſ.23.
& cap.11. verſ. Nec ibi aliqui, ſeſs.25. de regul, &
ab ipſo Ordinario deputari debent in caſu cap.7.
14 ſeſs.7. & cap.6. ſeſſ.21. Quę cum ita ſint, dabitur
coadiutor ei, qui amiſit officium linguæ, vt hic
eſt caſus; & ex identitate, ſeu potius maioritate
rationis dabitur & illi, qui amiſit officium oculo-
rum, vt hic tenet gloſ. 1.& Hoſtienſ. in princ. licet
15 ſecus ſit ſi amiſiſſet vnum tantùm, quia talis re-
manet tutor, vt l. Frater tuus, C. de excuſ. tutor.
ſecundum Philipp. quem hic ſequitur Ioan. Andr.
16 num.14. Butr.num.19. Item dabitur epileptico,
c. Scripſit, 7. quæſt. 1. & notat gloſ. in ſumma ead.
quæſt. in ver. Quod autem, Io. Andr. hic num.6.
Item dabitur ſeni, c. Petijſti, 7.q.1. ſecundum gloſ.
& Io. Andr. vbi ſupra. Intellige ſi ſit decrepitus, ſe-
cundum Anchar. conſ. 188. n.7. ideſt ſi exceſſerit
annum ſeptuageſimum, vt notat Franc. in c. vn. §.
18 Verum in princ. infr. eod. lib.6. Item dabitur de-
menti, & furioſo, c. Quamuis, 7.q.1.& d.c.vn. An-
char. vbi ſupra. Rurſus dabitur leproſo, vt cap. De
19 Rectoribus ſup.eod quod tamen aliqui dicunt ve-
rum eſſe in Epiſcopo, vel Superiore, qui propter
lepram non cogitur cedere, ſed datur illi coadiu-
tor; ſecus autem in inferiori Prælato, vel benefi-
ciato, qui propter lepram omnino amouetur à
Prælatione, & beneficio, & hoc propter ſcanda-
lum, & abominationem populi, vt in c. Tua, ſu-
pra eod. vbi poſt multa ita concludit gloſ. in ver.
Adminiſtrationis, Hoſtienſ. hic num.1. in fin. verſ.
Excipe, & Henric. Boich. col.1. Nec obſtat quod
20 in d. c. De rectoribus, Rector Eccleſiæ leproſus
non amouetur, ſed illi datur coadiutor; quia ſe-
cundum Hoſtienſ. ille textus intelligitur de Epiſco-
pis, quos ibi per excellentiam Papa vocat Recto-
res, cum ſint loco Apoſtolorum, cap. In nouo, 21.
diſt. & ſequitur hic Henric. Boich. poſt princ. & eſt
21 ſpeciale in Epiſcopo, vt per lepram non amouea-
tur, & eſt ratio ſpecialitatis ſecundum eum, quia
facilius remouentur inferiores, quàm Epiſcopi, vt
cap. Inter corporalia, & c. Licet ſupra de tranſlat.
Epiſcopi, & c. Qualiter, & quando, il 2. §.1. infra
de accuſar. & c. Per tuas, il primo in fin. de Simon.
Quia Epiſcopus nullo caſu remoueri poteſt niſi per
Romanum Pontificem, vt d.c. Inter corporalia, in
princ. & c. Multum ſtupeo, 3.q.6. & quia propriè
eſt ſponſus Eccleſiæ, vt c.1. & 2. 32.q.7. & d.c. In-
ter corporalia, & ideo non remouetur etiam pro-
pter lepram, nihil enim humanius eſt, quàm in
fortuitis caſibus mulieris maritum, & vxorem vi-
ri participem eſſe. l. Si cum dotem, §. Si maritus,
ff. ſol matrim. & infra de coniug leproſor. per tot.
& ita etiam de conſuetudine obſeruatur ſecūdum
Hoſtienſ. in præalleg. c. De rectoribūs, & in ſum-
ma eod tit. & Archid in ſumma, 7.q.1. in gloſ. Ad-
de & Henric. Boich. vbi ſupra, & latius infra col.
2. verſ. Ad primū. Tu dic melius, idem eſſe in infe-
riore, quod in Epiſcopo, vt ſcilicet propter lepram
nullus amoueatur ex toto, ſed detur illi coadiu-
tor, vt ex communi ſententia latè probauit in d.
c. De rectoribus, in 2.notab.

22 Coadiutorum materiam compendioſè hic tra-
ctat idem Io. Andr. Quærit n.1. quid ſit coadiutor.
2. vnde dicatur. 3. quis detur, 4. cui, & quibus, ca-
ſibus. 5. per quem. 6. quod ſit eius officium. 7. quæ
poteſtas. 8. an expiret illo mortuo, cui datus eſt.
9. an detur inuito. 10. cuius expēnſis alatur. 11. an
plures vni, & vnus pluribus dari poſſit, & eius quę-
ſtiones, quas per te videas, ferè ad litteram tran-
ſcribunt, & probant Butr. Card. Anchar. Abb. &
Io. de Anan. Nihil tamen agit de coadiutorijs per-
23 petuis, & cum futura ſucceſſione; quia de iure
communi coadiutores non ſumebantur niſi ob ne-
ceſſitatem Eccleſiam regendi, & gubernandi, & hi
non cum futura ſucceſſione, c. Inter cætera de of-
fic. ordinar. & c. vn. infra eod lib.6. copioſè Ioan.
Andr. hic in 8. q. Imò nec ei, qui proximus morti
erat permittebatur alium ſucceſſorem pro ſe or-
dinare, vt c. Epiſcopo, il primo 8. q.1. Sed de his
coadiutorijs vide tu ius nouiſſimum Concilij Tri-
dentini in cap.7. ſeſſ.25. de reformat. & quod ſcripſi
in c. prox. à num.14. ſupra eod. & plenius in c. Ac-
cepimus, ſupra de pactis.

24 Secundò quæro de notabili quęſtione facti. Cū
N. S. Pœnitentiariæ corrector plaga cæcitatis per-
cuſſus, deſiſſet huiuſmodi officium exercere, fuit
Apoſtolica authoritate deputatus ad illud exer-

cendum cum honoribus, & oneribus dumtaxat, B. Rotæ Auditor, qui tamen poſtea, vt aſſeritur in literis patentibus Cardinalis maioris Pœnitentiarij, facto verbo cum Sanctiſſimo, idem officium cum emolumentis obtinuit. Ex quibus verbis deducebatur prædictum Auditorem obtinuiſſe officium, etiam reſpectu tituli; & per conſequens primum officialem fuiſſe per Papam eodem officio priuatum. Et quamuis hęc deductio non ſit iuri conſona, vt oſtendimus in c. De rectoribus, à num. 16. vſque in fin. ſup. eod. tamen ea nunc ſuppoſita, vertitur in dubium, an priuatio officialis de Correctoris officio, vt præfertur, facta ex ſola cauſa cæcitatis ſuperuenientis, de iure ſubſiſtat, necne.

Ad partem affirmatiuam, videlicet priuationem ſubſiſtere, inducitur primo textus in c. Si Euangelica, 55. diſt. vbi Diaconus, cui nulla ſui culpa oculus erutus fuit, propter huiuſmodi impedimentum remouetur ab Eccleſia Collegiata, in qua erat poſitus, & alius in eius locum ſubſtituitur. Fortius ergo idem dicendum in illo, qui vtroque lumine orbatus eſt, vt hoc caſu, arg. l. Frater tuus, ff. de excuſat. tutor.

Secundò, ad hanc partem inducitur c. Si quis Abbas, 18. q. 2. vbi Abbas effectus inhabilis, ab Epiſcopo, & vicinis Abbatibus remouetur ab officio, prout ex illo textu deducunt gloſſa Ioannis in ſumma, 7. q. 1. in ver. Quod autem in fin. Vincen. hic, & Hoſtienſ. in ſumma huius tit. in fin. Et confert quod ait Seneca epiſtola 9. videlicet: Qui vtilitatis cauſa aſſumptus, tamdiu placebit, quamdiu vtilis fuerit. Cuius dictum in propoſito hic refert Henric. Boich. col. 1. poſt med.

Tertiò, induci poſſunt iura in l. Si longius, ff. de iudic. & in l. Si quos, C. de offic. Præfect. Rector. Orien. & Illyric. quę probant propter nimiam ſenectutem primo iudici alterum ſubrogari.

25 Quartò, pro hac parte ponderatur, quod hæc priuatio, & prouiſio emanauit à Summo Pontifice; vnde nullatenus videtur poſſe impugnari, quia Papa habet plenitudinem poteſtatis, c. Propoſuit, de conceſ. Præben. c. Ad honorem, de authorit. & vſu pall. c. Cuncta per mundum, & c. Per principalem, 9. q. 3. Item Papa eſt omnia, & ſuper omnia ſecundum Bald. in l. Barbarius in fin. ff. de offic. Prętor. Item Papa poteſt mutare quadrata rotundis, vt dixit Hoſtienſ. in c. Cum veniſſent, n. 5. de iudic. Marian. Socin. in c. Ad petitionem, n. 28. de accuſat. & præpoſ. in d. c. Per principalem, n. 7. Item Papa ſupra ius, & contra ius, & extra ius omnia poteſt, vt Bald. inquit in c. Cum ſuper, n. 1. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Item Papa eſt cauſa cauſarum, ideoque nõ eſt de eius poteſtate inquirendum, cum primæ cauſæ nulla ſit cauſa, vt idem Bald. ait in c. Eccleſia S. Mariæ, in penult. col. vt lit. penden. Item nemo poteſt dicere Papæ, Cur ita facis, ſecundum Speculat. in tit. de legat. §. Nunc oſtendendum in ver. 89. ſola enim poteſtas eſt pro cauſa, & qui de hoc dubitat, dicitur dubitare de fide Catholica, vt verbis ipſius Baldi vtar. in conſ. 447. incipien. Quæritur vtrum, n. 28. lib. 1. & Abb. poſt eum in ſua quęſt. 1. incipien. Epiſcopus col. 2. in fin. & col. 3. in princ. Hęc autem maximè pro-
26 cedunt in officijs, & beneficijs eccleſiaſticis, in quibus Romanus Pontifex abſolutè poteſt omnia, c. 2. ibi, *plenaria diſpoſitio*, de Præben. lib. 6. & Clem.
27 1. in fin. ib. *plena, & libera diſpoſitio*, vt lit. penden. Vnde poteſt quem priuare titulo beneficij, etiam nulla ſubſiſtente cauſa. Ad quod conſueuit allegari gloſſa celebris in d. c. Per principalem, in ver. Ad nos, 9. q. 3. & tenent Gemin. in c. Si gratioſè col. 3. in fin. verſ. Nota iſtam gloſſam de reſcript. lib. 6. & in conſ. 8. incipien. Super pręmiſſis, num. 5. & 6. verſ. Papa autem liberè conſ. 88. Innoc. Papa in princ. verſ. Et pręditto, & conſ. 53. Pro reſponſione num. 1. verſ. Secundò præmitto, Card. in Clem. 1. in 10. notab. vt lit. pend. Roman. conſ. 298. incipien. Circa præmiſſa, n. 2. verſ. Et ſi hęc vera ſunt, Iaſ. in l. final. num. 17. ff. de pact. & in d. l. Barbatius, n. 43. ff. de offic. Prętor. Hippol. de Marſil. in ſingul. 634. incip. Credo te ſcire, & alij apud Anton. Gabriel. in tit. de iure quæſit. non tollen. concluſ. 1. n. 9. Rationem aſſignat Abb. in præalleg. quæſt. 1. col. 3. num. 4. quia tituli beneficiales ſunt de iure poſitiuo, c. 1. & 2. 22. diſt. Vnde non mirum ſi ſubſint omnimodæ diſpoſitioni Romani Pontificis, qui eſt ſupra omne ius humanum poſitiuum, cap. Prępoſuit, & ibi omnes notant, de
28 conceſſ. pręben. Aliam rationem reddit Paul. de Caſtr. conſ. 415. incip. in facto præſente n. 4. verſ. Præterea, lib. 1. Quia ſicut Imperator poteſt auferre rem priuati, & dare militibus in præmium, l. Item ſi verberatus, §. 1. ff. de rei vendicat. Ita & multò magis Papa poteſt auferre rem vnius eccleſiæ, vel clerici, & dare alteri: nam beneficiatus non habet dominium, neque vtile, neque directum, ſed eſt conſtitutus procurator, & adminiſtrator à Papa, vt in c. 2. infra de donat. & idem repetit conſ. 46. Viſo, & examinato, in fin. verſ. Plus videtur, & n. 3. verſ reſtat. lib. 2. Et cum omnia
29 beneficia ſint libera, & manualia Papæ, & alijs conceſſerit ius diſponendi, ſi ad ſe reuocat, neminem lædit, quia quod ſuum eſt vendicare poteſt, vt per Aeneam de Falcon. de reſeruat. in ſecundo præludio. Quinimò intantùm Papa in beneficialibus habet poteſtatem abſolutam, vt Secundum
30 Hoſtienſ. Io. Andr. & Anton. de Butr. in c. Si vnanimiter de poſtul. Prælat. poſſit etiam Epiſcopum inuitum transferre, & amouere, quia Epiſcopus reſpectu ad Papam ſe habet vt Monachus reſpectu ad ſuum Superiorem, qui non habet contradicendi poteſtatem, & ſequitur Iaſ. in d. l. final. num. 17.
31 ff. de pact. Quæcumque autem ſuperius dicta ſunt de beneficijs, obtinent etiam in officijs eccleſiaſticis, quorum omnium plena diſpoſitio ad Romanum Pontificem noſcitur pertinere in cõferendo, remouendo, & ſimilibus, vt formaliter inquit Petr. de Anchar. conſ. 188. Viſis conſilijs, num. 4. verſ. Et maximè in materia.

32 Ad partem verò negatiuam, ideſt priuationem prædicti officialis de Correctoris officio de iure non ſuſtineri, multa ſimiliter induci poſſunt. Sed ad euidentiam præmittendum eſt primò officia ſacræ Pœnitentiarię Apoſtolicæ ex ſui natura eſſe perpetua, ſicut beneficia Eccleſiaſtica, vt plenè probaui in c. De rectoribus, à num. 22. ſup. eod. & quamuis eſſent manualia, nihilominus officialis prædictus fuit declaratus ad Correctoris officium
36 à maiori Pœnitentiario, & à Papa confirmatus per litteras in forma Breuis cum illis verbis: *ad tui vitam*, quæ clarè inducunt officij perpetuitatem. Textus, & gloſ. 1. in l. 1. ff. pro ſoc. & tradit Abb. in c. Cum inter, R in 3. notab. de elect. & in c. Ad noſtram, n. 7. de confirm. vtil. vel inutil. & Rota deciſ. 334. n. 1. par. 4. diuerſ.

Præ-

37 Præmittendum ſecundò, officia Eccleſiaſtica perpetua regulari ad inſtar beneficiorum,& dignitatum, quæ in titulum conferuntur; æquiparantur enim Officium, Perſonatus, & Dignitas,vt eſt textus in d. cap. De conſuet. lib. 6. & notat Federic. de Senis conſ. 20. in princ. & n. 3. verſ. Sed quod officio Pœnitentiariæ, & num. 4. in fin. verſ. Item quod non acquiratur, & num. 5. in col. antepenult. num. 7. Et de his officijs mixtis Sac. Pœnitentiariæ, quæ ordinem ſacrum habent annexum, tradit Sarnen. in regula de infirm. quæſt. 22. verſ. Aut lo-
38 quimur de officijs mixtis. Etenim officialis perpetuus habet titulum, vt per Gemin. conſ 79. incip. Super primo dubio, num. 2. verſ. Sed illam receptionem,& perpetua huiuſmodi officia reſignatur in manibus Papę, ſicut beneficia Eccleſiaſtica, c. Quod in dubijs, & c. Admonet, de renunc. & tradit Roian. à Valle conſ. 11. Omiſsis phylacterijs num. 8. lib. 2. poſt Nicol. de Vbald. in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. in prima par. num. 31.
39 Demum præmittenda videntur ipſamet verba, quæ in propoſito præmiſit Alex. conſ. 216. in princ. lib. 2. videlicet nec arguendi ſumus ſi de Principis poteſtate, prout in conſultatione præſenti accidit, diſputare contingat, cum Imperatori, & Pontifici poteſtates limitatæ tributæ ſint, vt plura ſint, in quibus eorum authoritas verſari non poteſt, patet in c. Litteras, de reſtit. ſpoliat. & in c. Cum ad Monaſterium, in fin. de ſtat. Monach. c. Sunt quidam, 25. q. 1. & quod legitur, & notatur in c. Ex publico, de conuerſ. coniug. & plenè Specul. in tit. de leg. §. Tunc breuiter dicendum. Hæc Alexander, vbi Adden. litt. A, plures citant concordan.

His pręmiſſis ad hanc partem, videlicet priuationem non ſuſtineri, inducuntur infraſcripta.

40 Primum enim omnia iura clamant, inhabilem ad officium exercendum propter morbum perpetuum, & incurabilem non poſſe ab officio, ſeu beneficio prius habito amoueri, ſed tantummodo dandum eſſe illi coadiutorem. Caſus apertus eſt hic, & in c. Ex parte, ibi, *graui, & incurabili morbo*, ſupra eod. vbi redditur ratio, quia afflictio afflicto non eſt addenda, ſed potius eius miſeriæ miſerendum, & in c. vn. §. Verùm, ibi, *perpetuo, impeditus*, infra eod. lib. 6. vbi gloſ. in ver. Perpetuò, & ſic nota, inquit, quod licet ęgrotans laboret morbo incurabili, non remouetur, ſed datur ei coadiutor, & conſentiunt ibi Io. Monach. Archid. Gemin. Franc. & omnes, Hoſt. in d. c. Ex parte, in princ. in ver. Incurabili, & ibi etiam Cardin. & Anchar. ambo in 1. notab. Vitalin. in Clem. Cupientes, num. 46. de Pœnis, vbi ait, [ſuſpenſum ab officio ſine culpa, vel delicto ſuo, ſicut eſt quando caſu, vel ſenio, aut morbo perpetuo, ſeu incurabili redditus eſt inhabilis, ſeu impotens deſeruire officio, non deſinere eſſe intitulatum, nec propterea priuandum eſſe, ſed ſoluendum eſſe ſtipendium alicui, qui pro ipſo deſeruiat illi officio] allegat d. c. vn. & c. 2. & c. Ex parte, ſupr. eod. & text. in præſenti. Idem firmat Hoſt. hic n. 1. in ver. Coadiutor, dicens, hoc incunctanter tenendum, Io. Andr. in eod. ver. n. 1. & 2. Henric. Boich. n. 3. & 4. Butr. in 1. notab. Archid. in ſum. 7. q. 1. in gloſ. Adde, & fuſius dictum eſt ſupra in 1. notab. & in 1. quæſt. & ex facto reſpondit Petr. de Anchar. in conſ. 188. incipien. Viſis conſilijs, qui loquitur in Generali perpetuo Humiliatorũ, qui ex cauſa ſuperuenientis dementiæ à Summo Pontifice amotus fuit ab officio Generalatus, & conſuluit literas ad inſtantiam partis deſuper impetratas non valere, nec debere executioni demandari tamquam contra ius, & n. 7. rationem reddit, quia valetudo corporis, dementia, vel defectus alius ſuperueniens abſq; culpa non eſt iuſta cauſa remotionis ab officio, ſed dationis coadiutoris, vt ibi per eum, & ſequitur Nauarr. dicens, hanc eſſe communem opinionem, in conſ. 1. n. 1. hoc tit.

41 Idq; pro regula in hac materia conſtituunt paſſim Doctores. Hæc autem regula in ſpecie procedit non ſolum in eo, qui amiſit officium linguę, de quo eſt caſus hic, ſed ex identitate, ſeu maioritate rationis, etiam in illo qui amiſit officium oculorum, vt in caſu præſenti, quemadmodum hic tenet gloſ. 1. Hoſt. in princ. Io. Andr. n. 14. Boich. n. 4. Butr. n. 19. & concordant leges ciui-
42 les. Nam cæcus quamuis ad nouum magiſtratum aſpirare prohibeatur tamen retinet magiſtratum priùs acceptum, vt eſt text. in l. 1. §. Caſum, & §. Quamuis autem, ff. de poſtul. & in l. Cęcus, iuncta
43 glo. in ver. fungitur, ff. de Iudic. Nec mirum, quia & furioſus retinet magiſtratum ante furorem obtentum, vt l. Qui furore, ff. de ſtat. homin. & l. Cum furioſus, ff. de iudic. & de vtroq; notat Specul. in tit. de teſtam. §. 1. verſ. Sed numquid cæcus, & in cæco reſpondit Abbas, conſ. 47. incipien. Videtur primo, per totum, lib. 1. Facit optime textus, in c. Quemadmodum, §. Quod ſi poſt huiuſmodi ſupra de iureiur. vbi mulier, cum qua quis iurauit contrahere, ſi ante contractum matrimonium oculos, vel naſum amittat, aut quid deterius ei contingat, repelli poteſt, ſecus ſi poſt. Nec refert quod cæcus non poſſit iudicantis officio fungi, & in ſcriptis ſententiam ferre, prout tenetur, l. 1. & l. fin. C. de ſentent. ex pericul. recitan. Quoniam etſi non poſſit per ſeipſum, poterit tamen per aliũ quod ſatis eſt, vt notat gloſ. & Bart. in d. l. fin. hoc enim operatur neceſſitas ſuperueniens, cuius ratione multa permittuntur aliàs prohibita, vt hoc tit. per totum, & l. Longius, ff. de iudic. ſecundum Abb. d. conſ. 47. n. 4.

44 Quod multò clariùs procedit hoc caſu quia Corrector Pœnitentiariæ duplex habet miniſterium; Vnum ſcilicet corrigendi ſupplicationes, & hoc poteſt cæcus probè adimplere per ſeipſum faciendo, vt ſupplicationes ſibi legantur à Procuratoribus Pœnitentiariæ, vt moris eſt. Alterum conſulendi, & votum ſuum in Congregationibus proferendi, quod per ſeipſum pręſtare poteſt: nam cęcus non ſolum poteſt, ſed etiam tenetur obire munera, quæ cõſilio adimplentur, vt l. 2. §. Corporis, ff. de vacat. muner. & notat gloſ. in l. 1. C. Qui morb. ſe excuſ. lib. 10. in ver. Perſonalium, quæ dicit, cæcum non excuſari à conſilio, vel patrocinio, quia ingenio pollet cui vim natura negauit, & Ioan. de Anan. in cap. Licet, num. 4. inf. de Cenſibus, vbi ait, cæcũ cogi poſſe ſi ſit ſapiens, vt conſilijs interſit, vt ibi dixi num. 23. Sed & Sac. Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum iampridem reſpondit, cęcitatem non priuare aliquem eo voto, quod aliàs haberet, ſi cęcus non eſſet.

Corroborantur etiam prædicta ex Bulla Pij V. Reformationis Pœnitentiariæ Apoſtolicæ, quę incipit, In omnibus, in Bullario tom. 2. pag. 281. vbi ſic legitur: Omnes verò ſupradicti (ſcilicet officiales, inter quos & Corrector, officia ſua per

ſeipſos

ſeipſos exerceāt, ſoliq; pręſentes, & actu exercētes, niſi legitimè impediti, fructus, & emolumēta percipiant.] Ecce igitur verba Conſtitutionis clara, quę legitimè impeditis, qualis eſt cęcus, concedūt non tantùm officij retentionem, ſed etiam illius fructus, & emolumenta. Bulla intelligi debet etiā de impeditis morbo perpetuo, & incurabili, vt ſic recipiat interpretationem paſſiuam à iure communi, iuxta text. in l. 2. C. de noxal. cum ſimul.

45 Secundo principaliter inducitur textus in c. Scripſit, 7. q. 1. vbi Gregorius: [Omnino, inquit, iniuſtum eſt, vt ſi moleſtia corporis irruit, honore ſuo priuetur ęgrotus; Atq; ideo hoc per nos fieri nullatenus poteſt, ne peccatum in mea anima ex eius depoſitione veniat,] Hæc ibi, & pondera, quia non dixit, *per nos fieri non debet*, ſed *nullatenus poteſt*, quæ verba negant potentiam, & reddunt actum ipſo iure nullum, vt notat gloſ. ordinaria in c. 1. in ver. non poteſt de regul. Iur. lib. 6.

46 & ſcripſi plenius in c. Cauſam, n. 21. & ſeq. de elect. Item pōdera rationem illam, *ne anima peccato inuoluatur*, quę inſinuat in Eccleſia non eſſe hanc poteſtatem remouendi quem ab officio ex ſola cauſa ægritudinis; nam ad peccatum non ſe extēdit poteſtas Eccleſiæ, imo nec potentia Dei, quia poſſe peccare eſt poſſe deficere in agendo, quod repugnat omnipotentiæ, & pręclarè docet S. Thom. in 1. par. quæſt. 25. art. 3. ad 2. & in his terminis Bellam. in cap. Per principalem num. 87. verſic. Secundo igitur hoc probo 9. quæſt. 3.

Tertiò, ad idem adducitur textus in c. Quamuis, 7. quæſt. 1. ibi; [quia viuentem ab officio ſuo neceſsitas infirmitatis, non crimen abduxit alium loco eius, niſi recuſante eo, nulla ſinit ratio ordinari.] concordat textus in cap. Petiſti, eadem cauſ. & quæſt. vbi Zaccharias Papa [Nimis (inquit) reprehenſibile eſſe manifeſtum eſt, vt te viuente, tibi alium ſubſtituamus, & loquitur de inhabili propter ſenectutē, & corporis inhabilitatē.

Quartò, ad idem allegatur c. Satis peruerſam, 56. diſt. vbi idem Gregorius generaliter ſic ait: [Satis peruerſum, & contra Eccleſiaſticam probatur eſſe cenſuram, vt fruſtra pro quorundam voluntatibus quis priuetur, quem ſua culpa, vel facinus ab officij, quo fungitur, gradu non deijcit.] Hæc ibi, & loquitur Gregorius de remotione inferiorum clericorum, vt ibi per gloſ. & Archid. Vnde per illum textum Rebuff. in tract. nominat. q. 21. num. 65. dixit *peruerſum eſſe*, vt à Papa ægrotus priuetur ſuis officijs, vel beneficijs, quia debēt eſſe perpetua, c. Præcepta, 55. diſt. & Papa pleniſſimam habet poteſtatem antequam conferat, poſtea non vt auferat, allegat Barbat. in cap. Quod tranſlationem, num. 121. de offic. leg. vbi idem aſſerit per c. Inuentum, 16. q. 7. & Abb. in c. fin. de confir. vtil. vel inutil.

47 Quintò, allegatur c. Conquerente de reſtit. ſpoliat. vbi dicitur: [Non decet honeſtatem ſuperioris ſine manifeſta, & rationabili cauſa, aliquem ſuis beneficijs ſpoliare, imò tenetur illis paterna prouiſione conſulere] quem textum in remotione facta per Papam allegat Roman. conſ. 345. circa primum, num. 14. omnis autem indecentia in Principe eſt impoſſibilis, vt in propoſito inquit Henric. Boich. in c. Nulla, col. 2. poſt med. infra de conceſſ. præben. poſt Io. Monach. quem allegat ſub nomine Card. in c. Super eo, ſub num. 3. de hæretic. lib. 6.

48 Sextò, ad idem eſt textus notabilis in c. Cum percuſſio, 7. q. 1. vbi gloſ. ſic format caſum: [Calumnioſus clericus corporalē patiebatur percuſſionem, cuius occaſione Candidus Epiſcopus de Vrbe-veteri ipſum beneficio Eccleſiæ ſpoliauit. Super quo cū Gregorius querela pulſaretur, pręcepit Candido quatenus omnia ſibi reſtituat; quia ſi pro ægritudine Eccleſia priuaretur, & Deus offenderetur, & alij non inuenirentur, hoc exemplo deterriti, qui vellent Eccleſiæ militare.] Hactenus verba gloſſæ, quæ ſubdit iſtum caſum colligi ex textu ibi, iuncto c. 1. ſupra hoc tit. quæ eſt pars d. c. Cum percuſſio, vt patet ex parte deciſa, & ex ſupraſcriptione, vt ibi notant Io. Andr. & Cardin. ambo in princ. Hæc autem iura dupliciter probant clericos inferiores non eſſe ab officio remouendos, etiam per Papam ex cauſa ægritudinis corporalis. Primò, quia id fieri non poteſt ſine offenſa Dei, & peccato, vt patet ex littera d. c. Cum percuſsio ibi, *ne nos culpa, quod abſit, offenſa reſpiciat;* & poſt gloſ. prælleg. & Hugon. notant in d. c. Cum percuſsio, Archid. num. 1. Bellam. & Gemin. ambo in princ. & Turrecr. in fin. Papæ autem authoritas, vt prædixi, ad peccatum non ſe extendit, & propterea Gregorius apertè ibi loquitur de

49 peccato Papę, dum ait: *ne nos culpa*, &c. Deinde quia textus in d. c. 1. reddit rationem illā cur hoc fieri non poſſit, videlicet quia ſi alij hoc eſſent exēplo deterriti, non inuenirentur qui vellent Eccleſiæ militare. Ex quibus verbis Abb. in 2. notab. ſingulariter ait: [Nota quod clerici non debent inhumaniter tractari, ne alij terreantur à clericatu; hoc enim videtur turbare ſtatum eccleſiaſticum ne dum præſentem, ſed etiam futurum, & poteſt adduci hæc ratio multum notabilis in argumentum, quod clericus non debet priuari beneficio ſuo ſine cauſa, etiam per Romanum Pontificem; Nam ſi exiſtenti in infirmitate, & ſic in impotentia ſeruiendi, non debet ſubtrahi beneficiū, ne ex hoc turbetur ſtatus Eccleſiæ: ergo multò fortius vbi nulla ſubeſt cauſa rationabilis. Papa autem non eſt tolerandus volens turbare ſtatum eccleſiaſticum ſine cauſa rationabili, vt notabiliter dicit Innoc. in c. Quanto, ad fin. verſ. Tamen ſi Papa talia faceret, de conſuet.] Hactenus verba Abbatis. Idem firmat Cardin. conſ. 142. incip. Punctus quęſtionis, n. 3. & 4.

50 Septimò, principaliter cùm officiali prędicto iam eſſet plenè quæſitum ius perpetuum per confirmationem, & inſtitutionem Apoſtolicam, vt oſtenſum eſt ſupra in 2. prelud. num. 34. non potuit iure ſuo ſine rationabili cauſa priuari: nam, vt formaliter inquit Card. in d. conſ. 142. num. 2. verſ. Sed his litteris non obſtantibus. [Hoc eſt contra ęquitatem naturalem, vt quis iure ſuo ſine culpa, & ſine iuſta cauſa priuetur, c. 2. de Conſtit. & reg. ſine culpa, lib. 6. Vnde dicit Canon, Quiſquis alicui ius ſuum detrahit, iniuſtitiam facit, cap. 1. 22. diſt. & gloſ. ibi in ver. Iniuſtitiam, dicit, nec Papam debere vni detrahere, vt det alteri, niſi ſubſit cauſa. Quod ſi hoc eſt iniuſtum; ergo illicitum, & peccatū, & ſic etiam Papę inconueniens, qui debet omninò iuſtè iudicare, c. Ex ore, de priuileg. cum eius ſententia faciat ius quoad omnes, vt cęteri debeant ſimiliter iudicare, c. In cauſis, de re iudic. nam & eius geſta conformari debent Redemptori noſtro, c. Significaſti, de elect. Dicunt autem Theologi, omne

inde-

indecens eſſe Deo impoſſibile. Quæ autem de-
centia, vel iuſtitia poteſt eſſe, vt quis priuetur iure
ſuo fortè vigilijs, expenſis, & laboribus quæſito?
c. Super hoc, de renunciat. & præcipuè in Papa,
qui debet habere meliorem ſolum omnibus alijs,
c. Officijs, 24. q. 1.] Hactenus verba Cardin. cuius
conſil. ſequitur Iaſ. conſ. 145. incip. Circa primũ,
num. 3. verſ. Iſtud idem, vol. 2. & Rebuff. in praxi
beneficiar. in tit. de non tollen. Ius quæſ. in gloſ. 6.
num. 13. vbi ait: [Quamuis Papa in beneficiali-
bus plenariam habeat poteſtatem conferendi,
vniendi, diuidendi, & aliàs iure diſponendi; ta-
men ius parti quæſitum tollere non intendit, nec
poteſt ſine peccato; nam quæ iuſtitia poteſt eſſe, vt
alicui tollatur beneficium tot laboribus acquiſi-
tum, ſine cauſa? Sanè hoc eſſet exercere poteſta-
tem ad deſtructionem, non ad ædificationem,
quæ tamen ædificatio Papæ incumbit, vt Diuus te-
ſtatur Paulus in ſuis Epiſtolis; [Hæc Rebuff. quæ
latius proſequitur in tract. nominat. q. 21. num. 65.
Vnde non abs re Bart. in l. fin. C. Si contra ius, vel
vtil. publ. dixit, numquam potuiſſe intrare in caput
ſuum quod Deus dederit iſtam poteſtatem Papę,
vel Imperatori, vt poſſit mihi auferre rem meam,
vel beneficium ſine cauſa, vt referunt Adden. ad
Abb. in c. fin. ſub littera A. de confirm. vtil. vel
inutil. & conſentiunt Cotta in memorab. in verb.
Beneficium, pag. 73. & in ver. Papa, pag. 647. Sar-
nen. in Procem. regul. q. 2. & in reg. de non tollen.
ius quæſit. gloſ. 6. num. 13. Staphil. de litter. grat.
tit. de mod. prouiſ. num. 11. Nauar. in c. Si quan-
do, except. 13. de reſcript. Sot. de iuſt. & iur. lib. 3.
q. 6. art. 2. & in terminis reuocationis concesſio-
nis officij plura in propoſito cumulat Bolognet.
conſ. 3. num. 26. & quamuis nonnulli diſſentiant,
hæc tamen opinio eſt communior, & rationabilior,
vt patet ex relatis ab Anton. Gabriel. in præalleg.
tit. de iur. quæſ. non tollen. concl. 1. num. 10. verſ.
Contrarium, & eſt ex mente S. Thomæ, vt dicam
infra n. 67. in fin.

51 Octauò, principaliter quatenus priuatio offi-
cialis impugnari non poſſet ex defectu poteſtatis
Papæ, in quo nihil audeo firmare; eſt tamen in-
ualida ex defectu voluntatis, quia huiuſmodi lit-
teras contra ius tertij Princeps vult non valere,
quaſi obtentæ fuerint ipſo circumuento, l. fin. C. Si
contra ius, vel vtil. publ. l. Nec damnoſo, & l. Re-
ſcripta, C. de precib. Imper. offeren. quæ ſunt ca-
nonizatæ, 25. q. 2. Ita Bald. conſ. 359. incip. Pro-
ponitur, num. 1. lib. 1. Reſcripta enim quæ abſor-
bent ius tertij, præſumuntur per occupationem
Papæ, aut per importunitatem, vel ambitionem
impetrantium extorta; & ideo non valent, nec
ſunt exequenda, c. Ex parte, & ibi gloſ. in ver. Oc-
cupationem, infra de Cappell. Monach. & cap. Si
quando, ſupra de reſcript. vbi dicit Pontifex: pa-
tienter ſuſtinebimus ſi non feceris quod praua fue-
rit nobis inſinuatione ſuggeſtum, & per illum
text. tradit Anchar. d. conſ. 188. nu. 7. & plenius
conſ. 313. Niſi legibus, in princ. Card. d. conſ. 142.
52 num. 6. & 7. nam Sedes Apoſtolica quandoq; con-
cedit non concedenda ex importunitate impetrã-
tium, c. Tuæ fraternitatis, ſupra de præben. & c. Si
quando, infra de ſentent. excomm. Quemadmo-
dum & Imperator, vt l. 1. de petit. bonor. ſublat.
lib. 10. Per quæ datur materia obloquendi de Pręe-
latis eccleſiaſticis, & dicendi vbi eſt Deus clerico-
rum, quę ſunt verba Cardin. in conſ. 143. incip.
Poſt hoc conſil. in fin. & propterea, vt ipſe ait n. 2.
talia impugnari poſſunt ex defectu intentionis cõ-
cedentis. Imò diſplicet Papę quando aliquis vſq;
adeo formidat reſcripta contra ius impetrata, vt
non audeat reclamare d. c. Si quando. Ideoque
debent talia extorqueri de manibus impetrantis,
l. 3. C. de offic. Comit. Sacr. largit. Oldr. conſ. 326.
Quod articuli, num. 1. in fin. & ab omnibus iudi-
cibus refutari, dicit text. in c. Reſcripta, 25. q. 2.
& notat Anchar. conſ. 240. per prædicta in princ.
53 Et confirmatur hęc quęſtio voluntatis ſecundũ
Cardin. in pręalleg. conſ. 142. num. 2. verſ. Confir-
matur, quia non eſt de mente Papę cum alterius
iactura aliquid ſibi applicare, c. Ecce, 99. diſt. &
quod ibi notatur in gloſ. 1. ergo longè maius ad
commodum alterius, cum omnibus alijs pręferre
debeat Sedis Apoſtolicę dignitatem, nec permit-
tere ipſam pro alijs confundi, c. Niſi, de author.
54 & vſu pall. Hinc fit, vt ſi Papa alicui conferat be-
neficium cum clauſula, *non obſtante collatione al-
teri facta*, intelligitur de collatione inualida, non
autem de valida, vt probat Alex. conſ. 3. Ex his
quę, num. 3. lib. 5. & fuit originaliter opinio Com-
poſtell. in c. Cauſam quę, n. 13. verſ. Et per eaſdem
rationes, ſupra de reſcript. quę non habet contra-
dictorem, vt ibi atteſtatur, Felin. num. 19. & 25. in
fin. Sarnen. in reg. de iur. quęſ. non tollen. qu. 1.
55 num. 2. Et ſimiliter ſi conferat pluribus idem be-
neficium, pręfertur primus, etiamſi ſecundus poſ-
ſesſionem obtinuerit, quia Papa non pręſumitur
velle contra ius, vt per Roman. conſ. 298. Circa
pręmiſſam, num. 2. vbi dicit communem, quod
procedit etiam in gratia motu proprio, niſi dero-
getur iuri quęſito ſecundum Alex. d. conſ. 3. nu. 7.
verſ. Accedit.
56 Nonò, principaliter multum ſtringit, quod be-
neficium Principis decet eſſe manſurum, l. Bene-
ficium, ff. de Conſtit. Princip. c. Decet, de regul.
iur. lib. 6. & c. Si cui, de pręben. eod. lib. Cardin.
conſ. 142. nu. 5. verſ. Et pręcipuè ſi quam gratiam
fecit, adeout Bald. in procem. Decretal. in verbo
Gregorius, num. 13. dixerit: Quędam Papę ſunt
poſſibilia, quę tamen non ſunt honeſta, nec lauda-
bilia, vt beneficium reuocare: allegat notata in
c. Quod dilecti, de conſanguin. & affinit. in c. Per-
uenit, de Immunit. Eccleſ. & in c. Cum veniſſet, de
57 iudic. per Hoſtien. Ad quorum confirmationem
conferunt quę eleganter ſcribit Idem Bald. conſil.
327. incip. Hodie enim, in primo vol. num. 4. vbi
primò aſſerit, [Principem fingi circumuentum
quando etiam motu proprio reuocat ſuam conceſ-
ſionem, adeout contrarium probari non poſſit,
quaſi hęc ſit pręſumptio iuris, & de iure, quę pro-
bationem in contrarium non admittit: & ita ſe-
cundum eum ampliatur quod dicitur in c. Cum
olim, de re iudic. quod ſecunda concesſio contra-
ria primę non valeat, allegat bonum text. in l. Pręe-
dia, C. de locat. pręedior. ciuil. lib. 10. ac deinde
58 ſubdit: in principe tamquam Iuſtitię fonte debet
eſſe conſtans, & perpetua voluntas, et conuenit ei
illud verbum, *ſemel locutus eſt Deus*, et iterum
quod ſcripſi, ſcripſi: Vnde Princeps debet habere
vnum calamum, et vnam linguam, et non plures
linguas, quia ſcriptum eſt, *quæ proceſſerunt de la-
bijs meis non faciam irrita*; & ideo debet eſſe im-
mobilis ſicut lapis angularis, & ſicut polus in cæ-
lo.] Hęc Bald. quę totidem verbis refert, et ſequi-
tur Dec. conſ. 293. incip. Pro tenui facultate, n. 9.

Quę

59 Quæ maximè vendicăt ſibi locum in Principe Eccleſiaſtico, in quo variatio plurimum damnatur, quia eſt quædam illuſio, cap. Quidam de renunc. Clem. Cum illuſio, eod.tit.& notat Card. in præalleg.conſ. 142. num.5. dicens: [Si quam gratiam fecit Papa, quæ ſit cōſummata, debet eam de facili reuocare; eſt enim ſumma vilificatio dignitatis Apoſtolicæ & ſtatus eccleſiaſtici, vt ex nulla rationabili cauſa fiant mutationes in officijs, & beneficijs eccleſiaſticis, c. Querimoniam de iure patr.& loquitur in reuocatione facta motu proprio, & de plenitudine poteſtatis, ac ab eodem principe, qui gratiam fecit, vt patet ex themate conſilij,& nu.1. prout & Bald. loquitur d.conſ.327. n.3. verſ. Item Cæleſtinus, lib.1. Sed & Gemin.conſ.36. incipien. Quod collatio,num.2. [Non præſumitur (inquit) quod Dominus Papa ita de facili reuocet ea, quæ fecit, imò omnis diſpoſitio facta per eum contra ea quæ fecit, cenſetur ſubreptitia, & non valet, quia præſumitur circumuentus contra ea, quę leguntur, & notantur in c. Ex parte, il primo, de offic. deleg. & in cap. Cum olim de re iudic. & infra
61 num.5. Non præſumitur quis velle ſua iudicia impugnare, notaretur enim talis de variatione, inconſtantia, & illuſione, quæ reprobatur à iure, maximè in omnibus eccleſiaſticis, fortius ergo in Papa.] Hæc Gemin. Vnde Bald. in c.1.n.1. de natura feud. arguit contra Cæleſtinum Papam, qui de mane conferebat gratiam,& de ſero auferebat, & alteri conferebat. Cuius dictum refert Andreas Bonbat. in ſuo conſ.1.n.1.vol.1. et conferunt quæ in propoſito notat Abb. in conſ. 41. incip. Videndum eſt num.4.verſ. Item poteſt non immeritò attentari lib. 1.

62 Decimò, ſecundum Cardin.in præcit. conſ.142. num.5. is qui acceptat officium, vel beneficium ſibi collatum, videtur per quaſi contractum ſe obligare ad illius adminiſtrationem c. Niſi de renunc. & hæc eſt ratio cur beneficiatus non poſſit beneficium demittere ſine ſuperioris licentia, cap. Admonet, & c. Quod in dubijs, eod. tit. Talis ergo contractus non deber ſine cauſa diſſolui, per ea, quæ notat Innoc. in cap. Quæ in Eccleſiarum de Conſtit. nam & princeps obligatur ad obſeruantiā contractus per ſe initi cum ſubditis, c.1.de probat. per quem textum ſic notant Cyn.& Bald. in l. Digna vox, C.de legib. quod ergo debet in ſeipſo, tenetur & in alijs obſeruare. Ita arguit Card. vbi ſupra, & Alex.d. conſ.216. n.4.& 8. lib.2.

63 Vndecimò principaliter, officium, de quo agitur fuit officiali conceſſum in remunerationem laborum, quos diu ſuſtinuerat, ac iugiter ſuſtinere non deſiſtebat pro Sede Apoſtolica, vt patet ex verbis narratiuis Papæ, ſuper quibus fundatur eius intentio, vt plenè deducit Petr.de Anchar.in conſ. 295. incipien. Pro clariori euidentia, num.7. ſed ita eſt, quod conceſſio in remunerationem non dicitur mera liberalitas, vel donatio propriè, vt tradit Bartol.in proœm.c. Forū n.14.verſ. Pręterea probo per l. Sed ſi lege, §. Conſuluit, ff.de petit. hæred.& l. Aquileius, & l.Si pater, §.Si quis, ff. de donat. & Canoniſtæ, præſertim Abb.in rubr.infra de donat. per l 1.ibi, & propter nullam aliam cauſam, ff. eod. ſed potius eſt debitum iuſtitię, vt per Anchar. loc. cit. ergo huiuſmodi conceſſio eſt omninò irreuocabilis, vt d. §. Si quis, & firmat Alex.d.conſ.216. num.2.& Pariſ. poſt alios in conſ. 11.incipien. Caſtrum illud per Summum Pontificem, n.44. & ſeq.
64 lib.1. ob quam rationem videmus, nec priuilegium conceſſum à Principe propter benemerita poſſe reuocari, ſicut non reuocatur debitum naturale ſolutum, & reſpondit Oldr. conſ.266. incip. Quod autem per reuocationem nuper factam per Dominum Papam, num.7. & Alex. loco prox. citato. Sic etiam priuilegium conceſſum Auditoribus Rotæ in remunerationem laborum eſſe irreuocabile, quia tranſiuit in contractum, conſuluit Roman. conſ. 436. incip. Quod indultum, n.14. in fin. verſ. Septima principalis ratio, quem refert,& ſequitur Petr. Rebuff. ſuper concord. in præfat. ad rubr. de collat. ante fin. verſ. Item quando priuilegium, & in terminis officij conceſſi propter benemerita, dixi Rota d. 334. n.1. verſ. Et tanto magis par.4. diuerſ. poſt Bolognett. conſ.3. n.132. vſq; ad n.137. & conſ.2. à n.42. Quod adeo verum eſt,
65 vt conceſſio à Principe facta propter benemerita, ſeu ex cauſa remunerationis reuocari non poſſit, etiamſi ingratitudo ſuperueniat, prout per d. l. Si pater, §. Si quis, ff. de donat. ſcripſit. Alex. d. conſ. 216. n.2.& 3. poſt Bald. quem citat in l.Si cum mihi, ff de dolo, & ſequitur Felin. in cap.1.n.10. ver. Secūda diſpoſitio ſupra de reſcript. Dec. conſ. 186. incip. Pro tenui, num.4. Anton. Gabr. lib. 2. reg. 6. in tit. de iur. quęſit. nō tollen.& latiſſimè Tiraquell. in l.Si vnquam n.13. C. de reuoc. donat. vbi exemplificat in quadragintaquinque priuilegijs.

66 Duodecimò, principaliter; Eſto Papa de plenitudine poteſtatis poſſit, ſi velit, quem officio, vel beneficio ſuo priuare, etiam ſine cauſa, tamen vt verbis vtar Præpoſiti in c. Per principalem, n.9. verſ. Et retenta opinione gloſſæ 9. q. 3. Tenebitur mihi Papa ſi aufert à me beneficium meum ſine iuſta cauſa, de æquè bono prouidere, per ea, quæ notat Innoc. in c. Niſi cum pridem de renunc. Paul. de Caſtr. in l. Digna vox, C. de legib. Bald. poſt gloſ. in c.1. §. Ad hæc dè pace iuram. firman. in vſibus
67 feudor. Poteſtas enim Papæ intelligitur, vt omnia poſſit claue non errante, vt not. Bald. poſt gloſ. 2. in c. Quanto,& ibi communiter ſequuntur Doctores de ſenten. excommun. Grauiter enim erraret clauis Papæ ſi ſine cauſa priuaret me beneficio meo, & non daret mihi recompenſam.] Hactenus Præpoſitus, qui paulò ſuperius n.7. [Non negamus, inquit, quin in foro conſcientiæ Papa peccet ſi iniuſtè me beneficio meo priuet non data mihi recompenſa.] Id ipſum plenè tradit Hippol. de Marſil. in ſingul. 634. circa fin. & Rebuff. in Praxi benefic. in tit. de non tollen. ius quæſit. in gloſ.5.n.16. dicens: [Quando Papa tollit ius quæſitum alteri de plenitudine poteſtatis, tenetur illi de ſimili beneficio, vel de re æquiualenti, alioquin iniuſtè agit, & tenebitur reddere rationē Deo optimo max.] Hæc ex illo. Ex alios plurimos cumulat Carol. Tap. in l. fin. ff. de conſt. princip. cap.9 num.6. par.2. Cuius rei extat memorabile exemplum apud Io. Valer. de differ. inter vtrumq. forum in ver. Electio, differens, vbi refert Sixtum V. contuliſſe quamdam dignitatem cuidam nobili Doctori Cæſarauguſtano, & poſtea precibus Oratoris Regis Catholici, & in eius gratiam abſtuliſſe dictam dignitatem à prouiſo iam in Hiſpania agente, & cum anceps eſſet Papa quonā modo hoc facere poſſet, cōceſſit antidatam in fauorem illius in quem Rex Catholicus conferri cupiebat. Quod cum prædictus Doctor Cæſarauguſtæ cognouiſſet, redijt citus Romam, cui poſteà alia Dignitas fuit data in re-

recompenſationem, & ſatisfactionem ablatę. Et in Cantoribus Capellæ Pontificiæ idem Sixtus V. ſtatuit, vt graui ægritudine, aut corporis, ſeu vocis imbecillitate, vel alio legitimo impedimento decenti, à Collegio amoueri nullatenus poſſint, niſi eis prius de æquiualenti recompenſa fuerit omnino prouiſum, vt in eius Conſtitutione 38. In ſuprema, §. 8. in Bullar. tom. 2. pag. 541. Ad hoc l. Venditor, § Si conſtat, ff. Commem. prædior. l. Si pendentes, §. Si quid cloacarum, ff. de vſufr. l. Si locus, §. fin. ff. Quemadm. ſeruit. amitt. per quæ iura dicunt Doctores, non poſſe Principem etiam de poteſtatis plenitudine ſine cauſa auferre rem priuati, niſi data æquiualenti reſtauratione, vt per Alex. conſ. 190. incip. Maturè digeſtis, n. 2. & 3. lib. 2. & conſ. 151. In cauſa n. 2. verſ. Circa ſecundum, lib. 6. Rolan. à Vall. conſ. 69. in caſu præſenti per tot. maximè nu. 14 & ſeqq. lib. 2. Et quamuis hæc ardua ſit quæſtio, & vtrinque ſit Doctorum caterua, tamen negatiua opinio eſt communior, & rationabilior, teſte Fulgoſ. in d. l. fin. C. ſi contra ius, vel vtilit. public. & patet ex cōgeſtis ab Anton. Gabr. in tit. de iur. quæſit. non tollen. concl. 1. num. 1. & eam amplectitur S. Thomas quodl. 12. art. 24. in fin. dicens contrarias leges eſſe tyrannicas; & in proprijs terminis officij latè conſuluit Bolognet. conſ. 3. num. 16.

68 Decimotertiò, & vltimò quatenus priuatio officialis, & ſubſequens prouiſio non eſſet nulla ex defectu poteſtatis, aut voluntatis, adhuc tamen impugnari poſſet ex defectu ſolemnitatis, quia ad priuationem proceſſum fuit ſine citatione ipſius officialis. Explorati enim iuris eſt etiam in beneficialibus requiri citationem, licèt procedatur de plenitudine poteſtatis, Clem. Paſtoralis circa fin. de re iudic. vbi redditur ratio, quia citatio eſt ſpecies
69 defenſionis, quæ à iure prouenit naturali: Papa autem non eſt tantæ potentiæ, vt poſſit auferre defenſionem oppreſſo, & ita per illum textum dixit Roman. conſ. 521. incip. circa proximam, n. 5. Ad idem textus in cap. 1. ſupr. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. & in l. fin. C. de legib. & ibi notant gloſ. Bald. & Paul de Caſtr. Roman. conſ. 89. incip. Quamuis copioſè, nu. 3. verſ. Nec potuit etiam citatio tolli lib. 5. & ſaltem de poteſtate ordinaria nequit Papa non ſeruata ſolemnitate iuris, id eſt non citata parte, ad priuationem procedere, alioquin actus eſt nullus. Ita enim reſultat nullitas ſententiæ Principis ex defectu citationis, ſicut & ſententiæ Ordinarij inferioris. Hic eſt caſus in d. l. fin. & in alijs iuribus ſupracitatis: & probatur per locum à ſpeciali in c. Cum olim, vbi id notant Imol. Abbas, & Felin. ſup. de re iudic. & tradit Roman. in conſ. 369. incip. Circa primum, n. 5. & 6. vbi Mandoſ. in addit. litera C. in ver. Legitimatio, plurimos citat concordantes. Et in terminis Generalis Humiliatorum amori per Papam ex cauſa dementię ab officio Generalatus non præuia citatione tradit Petr. de Anchar. d. conſ. 188. n. 7. verſ. Deponere autem Prælatum non citatum:

70 Et retenta hac opinione non videntur obſtare iura, & fundamenta in contrarium adducta. Et primò non obſtat c. Si Euangelica 55. diſt. Quoniam ille Diaconus, cui oculus à Presbytero fuit effoſſus, nō erat in aliqua adminiſtratione poſitus, cuius ratione aliquos certos reditus perciperet, vt in hoc caſu; atque ita non habebat officium, vt patet ex dictis ſupra in prælud. num. 32. ſed erat de quadam Collegiata Eccleſia, in qua plures erãt Sacerdotes; & quia propter oculi amiſſionem in Presbyterum ordinari non poterat, idcirco ab Eccleſia amouetur, & alius in eius locum ſubſtituitur, & ita ad illum textum reſpondet ad litteram Hoſtienſ. hîc num. 1. in ver. Coadiutor, Io. Andr. in eod. ver. num. 1. & 2. & Butr. in 1. notab. Præterea Diaconus ille promoueri non poterat non tantum quia oculum amiſerat, ſed etiam quia Presbyterum ad tantam iracundiam prouocauerat, vt ibi aduertunt Archid. num. 3. Gemin. num. 4. & Præpoſ. num. 3.

71 Non obſtat ſecundum, videlicet c. Si quis Abbas, 18. quęſt. 2. Quoniam ille textus loquitur de Abbatibus vitioſis ex cauſa damnabili, non autem de ſenio confectis, aut corpore vitiatis, vt patet ex illa littera in princ. & ibi: *etiamſi omnis Congregatio vitiis ſuis conſentiens*, &c. & notat hic Io. Andr. num. 1. Butr. num. 8. Guidopapa in princ. verſ. Numquam Abbas, Archid. in c. fin. n. 2. de ſupplen. neglig. Prælat. & Turrecr. in c. Scripſit, n. 1. q. 1. ad fin. verſ. Ad quartam de Abbati, 7. q. 1. & dictum eſt ſupra n. 4.

Non obſtat tertium, quia leges illæ loquuntur de honore temporali, nos autem de honore ſpirituali, & perpetuo, & alia eſt ratio in ſęcularibus cauſis, alia in diuinis, c. Non ita, 2. q. 6. & c. Celeritatem, in fin. de conſecr. diſt. 3. Ita in ſpecie ad illa iura reſpondet Hugo in d. c. Si quis Abbas, 18. q. 2. & poſt eum Archid. in d. c. fin. num. 2. verſ. Ad hoc poteſt dici de ſuppl. neglig. Pręlat. lib. 6. & Turrecr. loco cit. in reſp. ad 1. & 2. verſ. His habitis, vel ſecundum Archid. ibidem verſ. Sed poſſet reſponderi, illa l. Si longius, ff. de iudic. loquitur in iudice delegato, cuius iuriſdictio de facili per Ordinarium iudicem eum delegantem reuocatur, cū iudicium ſoluatur viuente eo, qui iuſſit iudicare, vt l. iudicium, & l. Sed etſi ſenium in fin. ff. eod. & notatur in c. Super quæſtionum, §. Porrò in gloſ. in ver. transferr. verſ. Dicas quod leges illę ſup. de offic. deleg. demum vt formaliter reſpondet Turrecr. vbi ſupra: Dictæ leges habent aliàs contrarias leges, in quibus continetur, quod propter furorem, vel cæcitatem ſuperuenientem iudex, vel magiſtratus non debet remoueri, vt ff. de ſtat. homin. l. Qui furore, & ff. de poſtul. l. 1. §. Caſum, & ff. de iudicijs l. Cæcus.

72 Non obſtat quartum fundamentum, nēpe quod amotio primi officialis, & prouiſio ſecundi emanauerit à Summo Pontifice, qui in his, quę ſunt iuris poſitiui, & maximè in beneficialibus habet poteſtatem plenariam. Nam reſpondetur in Papa duplicē eſſe poteſtatē. Alia eſt ſuprema, & abſoluta, quā alio nomine appellamus plenitudinem poteſtatis, eamq; ſic diffinit Bald. in l. 2. n. 45. C. de ſeruitut. & aqua; plenitudo poteſtatis eſt arbitrij plenitudo nulli neceſſitati ſubiecta, nulliſque iuris publici regulis limitata: & ſecundum hanc in beneficialibus iuxta vnam opinionem Papa abſolutè poteſt omnia, & ſola voluntas habetur pro ratione. Ita Gemin. conſ. 8. incip. ſuper præmiſſis, n. 6. & 7. quia pro libito ſuæ voluntatis poteſt in totum tollere ius poſitiuum, vt idem Gemin. ait conſil. 53. Pro reſponſione in princ. verſ. Quędam eſt poteſtas ſuprema, & de hac ſpecie poteſtatis ſunt intelligenda quæ in contrarium dicta ſunt ſupra num. 25. De hac enim diſputare inſtar ſacrilegij obtinet, l. 2. C. de crimin. ſacrileg. c. Si quis ſuadente, §. Qui autem

73 17. q. 4. Bolognet. conſ. 3. n. 2. Hac tamen vti non debet ſine magna cauſa, ſecundum Innoc. & Abb. in c. Innotuit in fin. de elect. & dicebat Bald. in tit. de Pace Conſtantiæ in 23. col. in ver. non obſtante. Populum Romanum numquam fuiſſe
74 vſum iſta clauſula, *de plenitudine poteſtatis*. Cuius dictum vti egregium extollit Iaſ. conſ. 145. incip. Circa primam dubitationem, n. 3. verſ. Hinc
75 eſt, quod Papa, vol. 2. Quapropter neceſſe eſt, vt cõſtet Papam voluiſſe vti poteſtatis plenitudine cum clauſula, *Non obſtante*, &c. alias ea vti non præſumitur, vt notat Innoc. in d. c. Innotuit. Angel. in l. Benè à Zenone, C. de quadrien. præſcript. Marſil. ſingul. 84. incip. Princeps in dubio, & Gemin. conſil. 36. incip. Quod collatio facta per Dominum Papam non valeat, n. 5. verſ. Et hoc loquendo de poteſtate regulata, vbi etiam allegat Bald. in l. Si teſtamentum, C. de Teſtam. & probatur in l. Si quando, in princ. C. de inofficioſo teſtamen. & mos eſt apponendi in litteris clauſulam illam, *Deq; Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine*. Quæ tamen clauſula in litteris, de quibus nunc agitur, non reperitur appoſita.
76 Alia verò eſt poteſtas ordinaria à iure regulata, & ſecundum hanc Papa non poteſt ſine iuſta cauſa quem ab officio, vel beneficio amouere; quia licèt Princeps ſit ſolutus legibus, tamen ſecundum leges viuere debet, l. Digna vox, C. de legib. Ita diſſidentes opiniones conciliat, & declarat Gemin. loco proximè citato, Dec. in c. fin. n. 30. & 31. verſ. Et ita opinio, de confir. vtil. vel inutil. Præpoſ. in c. Per principalem, n. 8. 9. quæſt. 3. Crauett. de antiq. tempor. par. 1. n. 37. & ſeq. & Anton. Gabr. in tit. de Iur. quęſ. non tollen. concl. 1. n. 11. Et in terminis terminantibus dixit Rota in Bononien. officijs Portę Palatij, 5. Nouembris 1594. coram Litta, quæ eſt dec. 334. par. 1. diuerſ. in hæc verba: [Domini reſoluerunt obſtare regulam de iure quæſito non tollen. nam regulariter officia de ſui natura ſunt perpetua. Guidopapa dec. 195. n. 1. Calder. conſ. 3. de reſcrip. præſertim quãdo concedentur ad vitam, tunc officiales habent ius quæſitum in tantum, vt ſine cauſa de poteſtate ordinaria non debeant remoueri, vt latè deducit Bolognett. conſ. 3.] Hæc ibi. Quinimo Ludouic. Roman. plura adducens in conſ. 345. incip. Circa primam, n. 15. abſolutè ait, non rectè dixiſſe gloſſam ſimpliciter loquentem in d. c. Per principalem, & Bald. in l. Reſcripta, C. de precib. Imper. offer. dum volunt omnia beneficia mundi, etiam Epiſcopatus quoad Papam dici debere manualia, vt ſic eorum Rectores ab eo ad nutum remoueri poſſint. Quoniam hoc verum non eſt niſi iuſta ſubſit cauſa, vel niſi conſenſus interuenerit ipſius amouendi, & iſta eſt magis communis opinio, vt ibi teſtatur Horatius Mendoſ. in additat. littera B. in ver. Non poſſit. De qua latè per Felin. in c. Quę in Eccleſiarum, n. 43. de Conſtit. Similiter Cardinalis in præuitat. conſ. 142. n. 3. verſ. Et ſi dicatur, affirmat [Papam habere quidem plenariam poteſtatem in titulis beneficialibus, ſed etiam hoc ita intelligendum eſſe, vt euitetur incõueniens, ne alicui fiat iniuſtitia. Item, vt ipſe ait, non eſt verum quod gloſ. dicit in d. c. Per principalem, Papam poſſe ſine cauſa auferre beneficium: hoc enim debet intelligi cum cauſa; ſicut, & alias dicit gloſ. Papam poſſe Epiſcopatus diuidere ex cauſa, c. 1. 10. diſt. nam & l. Benè à Zenone, quã allegat gloſ. in d. c. Per principalem, non probat Imperatorem poſſe ſine cauſa alicui rem auferre; imò etiam Conſtitutio Principis, quæ ſine cauſa transfert ius vnius in alium, non tenet, nec obſeruanda eſt etiam in foro iudiciali, vt notabiliter dicit Innoc. in c. Quia pleriq; ad fin. gloſſæ magnæ de Immunit. Eccleſ.] Hæc Cardin. & ſequitur Alex. conſ. 216. incip. Hæc arguendi ſumus, n. 1. lib. 2.

77 Amplius quod dicunt Doctores, Papam de poteſtatis plenitudine poſſe ſine cauſa quem ab officio, vel beneficio amouere, in hunc ſenſum eſt accipiendum, vt in foro quidem iudiciali eodem Pontifice adhuc ſuperſtite, illius iudicium à nemine infringi poſſit; nimirum, quia non eſt forus contentioſus, qui de factis Papæ valeat iudicare, aut primæ Sedis retractare iudicium, c. Patet, c. Nemo, c. Aliorum, c. Facta ſubditorum, & per totam 9. q. 3. Sed hinc non ſequitur quin Papa in foro conſcientiæ peccet contra iuſtitiam, vt declarat Præpoſ. in d. cap. Per principalem, n. 9. verſ. Et hæc attendenda ſunt, ead. cau. & quæſt.
78 Ac propterea ſic geſta caſſari debent, vel ab ipſo, vel à Pontifice ſucceſſore, qui eadem fungitur authoritate, & imperio, c. Innotuit de elect. & ita declarat Card. Bellam. in d. c. Per principalem, n. 94. 9. quæſt. 3. vbi quod ſi Papa hoc fecerit ſine cauſa, peccat quoad Deum, ſed quoad iſtam Eccleſiam militantem oportet tenere quod facit, quia non eſt qui de factis ipſius iudicare poſſit, ſed ipſe, vel ſucceſſor ſecus requiſitus iſtud reuocare debet. Quippe ſucceſſor factum Prædeceſſoris reuocat propter manifeſtam iniquitatem, c. Nouit, 100. diſt. Item propter alterius oppreſſionem, c. Ante triennium, 31. diſt. Item propter exempli perniciem, c. Quia ſancta, §. Verum, 63. diſt. Item ob Iudicis circumuentionem, c. Apoſtolicæ, cum duob. ſeqq. 35. q. 9.
79 Nec aduerſatur prędictis, quod in Principe diſpõnente contra ius tertij cauſa præſumatur, vt notant Legiſtæ in l. Reſcripta, C. de Precib. Imper. offer. & Canoniſtæ in c. Quæ in Eccleſiarũ, ſupra, de Conſtit. nam reſpondetur hanc eſſe arduam quæſtionem, in quã vix diſcerni poteſt vera opinio ſit communior, vt patet ex cumulatis per Anton. Gabr. d. tit. de Iur. quæſit. non tollen. concluſ. 3. n. 1. & 4. ſed nihilominus opinio affirmatiua recipit quatuor declarationes, quæ omnes concurrunt in caſu præſenti. Primò enim declaratur, vt vendicet ſibi locum quando Princeps tollit ius tertij per viam legis generalis; ſecus ſi per viã reſcripti, vt hoc caſu, quia tunc non pręſumitur cauſa, quin potius litterę finguntur extortæ Principe circumuento. Ita Curt. Sen. in conſ. 10. incip. Sæpenumerò animo voluit, n. 10. verſ. Tertiò reſpondeo, Roman. conſ. 436. incip. Quod indultum, n. 19. Rebuff. in tract. nominat. q. 1. n. 66. & probatur ex dictis ſupra n. 51.
80 Secundò declaratur, vt locum habeat quando princeps procedit motu proprio: ſecus ſi ad ſupplicationem partis, vt in hac ſpecie, quæ declaratio fuit Ioann. Monachi in c. Si motu proprio, n. 10. & 13. de præben. lib. 6. Felin. in d. c. Quæ in Eccleſiarum, col. 23. verſ. Limita quintò, de Conſt. & aliorum quos congerit Gabriel. d. concl. 3. n. 12.
81 Tertiò declaratur, vt non habeat locum quando Princeps procedit, parte non citata ad diſpoſitionem alteri præiudicialem. Et hoc voluit Abb. in c. 1.

in c. 1. col. 2. in princ. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Soccin. ſen. conſ. 266. incip. In Cauſa quæ vertitur, n. 49 & conſ. 164. Viſa Bulla, n. 14. & 15. vol. 2. Iaſ. conſ. 233. Circa primam, n. 3. verſ. Præterea quando Princeps, vol. 2. Curt. ſen d. conſ. 20. n. 8. Curt. iun. conſ. 170. Habita diligenti conſideratione, n. 25. verſ. Cum igitur in propoſito, & Crauett. conſ. 50. Tria ſunt principaliter, n. 5.

82 Quartò, (& hoc remouet omne dubium) prędicta opinio affirmatiua declaratur non procedere quando Princeps in reſcripto contra ius tertij exprimit cauſam euidenter friuolã, ſeu minus iuſtam, quia tunc non obſtante clauſula *ex certa ſcientia, de plenitudine poteſtatis, motu proprio*, & ſimilibus, Princeps pręſumitur circonuentus, & tales litteræ ſunt ipſo iure nullæ. Hæc eſt ſingularis limitatio Decij, in conſ. 576. n. 10. quam in terminis conceſſionis officij prius alteri ad vitam conceſſi, ſequitur Bolognet. conſ. 2. n. 45. & eam tenent Soccin. ſen. conſ. 273. ante fin. vol. 2. Ruin. conſ. 123. n. 23. vol. 3. & Gabriel. d. concluſ. 3. n. 10. Et eſt ſimile in libello, in quo tametſi non ſit neceſſaria cauſæ expreſſio parte non opponente, l. fin. C. de except. ſi tamen cauſa inepta exprimatur, libellus reijcitur, ſecundum Bart. in l. 1. in princ. ff. de eden. Bart. & Bald. in l. Edita. C. eodem. Nam ſecundum Alexand. ibi, & Ruin. d. conſ. 123. n. 24. per expreſſionem cauſæ ineptę apparet notoriè de calumnia libellantis, allegat gloſ. in l. Qui cum maior, §. 2. de bon. liber. & text. cum gloſ. in Clem. Conſtitutus, de elect. quę ratio ceſſat quando cauſa non fuit expreſſa. Idem videmus in appellatione à ſententia diffinitiua, in qua etſi non oporteat illam cauſam exprimere, ſed ſatis ſit dicere, appello, vt l. Scio. ff. de appellat. c. Cordi, §. His quæ, vbi hoc notant Archid. & Io. Andr. infr. eod. lib. 6. tamen ſi cauſa friuola exprimatur, non tenet appellatio, talia enim expreſſa nocent, non expreſſa non nocent, l. Expreſſa, ff. de reg. iur. & declarat Henric. Boich. in c. Conſtit. col. 2. verſ. Tamen ſic appellans, de appellat. Ita ergo in propoſito cum in litteris Apoſtolicis fuerit expreſſa cauſa inhabilitatis ad officiũ exercendum propter cæcitatem, & hæc cauſa ſit irrationabilis, & inſufficiens ad remouendum officialem ab officio Correctoris ſibi ad vitam conceſſo, vt abundè oſtenſum eſt ſupra n. 40. & ſeqq. hinc manifeſtè ſequitur, vt ceſſet præſumptio iuſtæ cauſę, licèt aliàs in Principe præſumeretur.

In hac cauſa per tres Cardinales iudices Delegatos pronunciatum fuit pro reintegratione Officialis amoti, vt dixi in c. Cæterum, in fin. ſupra de reſcript.

Omnia tamen, & ſingula ſuperius dicta humiliter ſubijcio determinationi, & correctioni Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, repetita proteſtatione, quam poſui ſupra in prooemio operis.

De Inſtitutionibus:

Cap. Non amplius.

SVMMARIVM.

1 *Numerus perſonarum in Monaſterijs inſtitui debet ſecundum menſuram facultatum ipſorum.*

2 *In Monaſterijs tam virorum, quam mulierum nõ plures ſunt recipiendi, quam quod de illorum reditibus abſque pecunia ſuſtentari valeant.*

3 *Reſcripto vt quis recipiatur in Eccleſia non numerata, ſi facultates non ſuppetant, obſtat exceptio paupertatis.*

4 *Niſi Papa faciat Canonicum honorarium.*

5 *Prælati cogi poſſunt tot Monachos, vel Clericos inſtituere, quot poſſunt de reditibus Eccleſiæ ſe ſuſtentare.*

Declaratur, n. 38.

6 *Numerus in Monaſterijs ex Concilio Tridentino qualiter conſtituendus.*

7 *Clericorum Regularium appellatione Monachi & Moniales non comprehenduntur.*

8 *Monachi latè ſumpto vocabulo veniunt appellatione Clericorum.*

9 *Numeri præfixio in Monaſterijs tam virorum, quam mulierum ad quem ſpectet.*

10 *Et qualiter fieri debeat in Monaſterijs virorum Italiæ, & Inſularum adiacentium.*

Conſtitutio Sanctiſſ. D. N. Innocentij Decimi circa ſtatum Regularium compilata in Congregatione hic refertur, ibid. verſ. Sed quia decreta.

11 *Numeri præfinitio in quibus Monaſterijs ſit facienda.*

12 *Quid de iure communi.*

13 *Et quid ex Concilio Tridentino.*

14 *Monaſterij reditus in præfixione numeri ad quam rationem pro alimentis vniuſcuiuſque de familia computari debeant, & n. ſeq. vſq. ad n. 16.*

Quid de iure communi, n. 15.

Et quid ex Concilio Tridentino, num. 19.

15 *Commode ſuſtentari, & ſine penuria an differant, & n. ſeq. vſq. ad n. 20.*

16 *Commoditas æſtimatur ſecundum conſuetudinem regionis, & qualitatem perſonæ, & n. 18. & 20.*

17 *Penuria quid ſit, & vnde dicatur.*

21 *Dotis taxatio in ducatis ducentis indifferenter facta ab Epiſcopo in monaſterijs Monialium Maioricen non probatur à S Congreg. Concilii.*

23 *Monaſteria pro duodecim Monialibus nullibi fundantur cum minori reditu, quàm trecentorum ſcutorum præter dotes ordinarias.*

24 *Dos Monialis numeraria an licitè recipi poſſit à monaſterio.*

25 *Cautela recipiendi pecuniam ab ingredientibus monaſterium ſine labe ſimoniæ.*

26 *Profeſſiones eorum qui recipiuntur in monaſterio vltra quam ſuſtentari poſſint, an valeant, & nu. ſeq. vſq. ad n. 33.*

27 *Quid in profeſſione Monialium, & n. 32.*

28 *Et quid in profeſſione Monachorum.*

29 *Et quid poſt Concilium Tridentinum, & nn. ſeqq.*

30 *Decretum irritans tollit conſuetudinem nedum præteritam, ſed etiam futuram.*

31 *Et operatur vt non poſſit dari de non vſu Conſtitutionis.*

33 *Numerus familiæ in monaſteriis tam virorum, quã mulierum ſemel præfinitus an augeri poſſit auctis reditibus, & n. ſeq. vſq. ad n. 41.*

34 *Numeri præfixio habet tacitam conditionem, niſi reditus monaſterii augeantur.*

36 *Numerus non rumpitur ipſo iure per augmentationem redituum, ſed inducitur potentia rũpendi.*

37 *Numerus augeri non poteſt niſi ex fructibus ſupercreſcentibus ſupranumerarii æquale ſtipendium habeant cum exiſtentibus de numero.*

38 *Numerus præfixus in monaſteriis virorum Italiæ, & Inſularum adiacentium augeri non poteſt*

etiam auctis reditibus ſine licentia S. Congregationis Concilii.

39 *Ntmeri taxatio facta in vim Bullæ Pauli V. non computatis computandis iterum eſt facienda.*

40 *Nouitius profiteri poteſt in monaſterio, vbi commodè viuere nequit, dummodo poſtea collocetur in alio, vbi commodè ali poſſit.*

41 *Moniales ſupranumerariæ an, & qualiter recipi poſſint in monaſteriis, in quibus numerus eſt taxatus, & n. ſeq. vſq. ad n. 47.*

42 *Dos Monialis ſupranumerariæ quanta eſſe debeat.*

43 *Monialium decedentium loca non poſſunt concedi cuiquam puellæ ante vacationem.*

44 *Moniales ſupranumerariæ qualitates requiſitas habere debent tunc temporis, cum loca eis promittuntur, vel dantur.*

45 *Monialibus ſupranumerariis ſatis eſt vt durante anno probationis alimenta à parentibus miniſtrentur, & poſt profeſſionem ex dote reditus augeantur quantum ſufficiunt puellis recipiendis.*

46 *Monialibus ſupra numerum recipiendis in monaſteriis Placentiæ Congregatio Concilii probauit, vt propinqui vltra dotem ſe obligent ad annuam præſtationem.*

47 *Et promiſſio facienda eſt monaſterio, & pecuniæ rectà deferri debent ad manus Abbatiſſæ.*

48 *Moniales ſupranumerariæ non ſubrogantur in locum Monialium decedentium intra numerum, ſed ſemper remanent ſupranumerariæ.*

49 *In cæteris tamen ab aliis non differunt, ſed illis per omnia ſunt æquales.*

50 *Canonici ſupranumerarii cur ingrediantur locum Canonicorum decedentium intra numerum, Moniales ſecus.*

51 *Monaſteria de nouo erigi non poſſunt niſi duodecim ſaltem Religioſi in eo habitare, & commodè ali poſſint.*

52 *Alioquin ſic erecta poſt diem 21. Iunii 1625. ſubiecta ſunt omnimodæ iuriſdictioni Ordinarij loci, & nihilominus remanet antiqua prohibitio, num. 54. verſ. Et nouiſſimè.*

53 *Quod locum habet etiam in Religionibus Capuccinorum, Societatis Ieſu, & alijs, quæ non conſueuerunt onera Miſſarum recipere.*

54 *Item locum habet etiam extra Italiam.*

55 *Monaſteria tam virorum, quam mulierum an erigi poſſint de licentia ſolius Epiſcopi, & n. ſeq. vſq. ad n. 72.*

56 *Quid de iure communi antiquo.*
Et quid ex Conſtitutione Bonifacij VIII. n. 59.
Et quid ex Concilio Tridentino, n. 60.
Et ex Conſtitutione Climentis VIII. n. 65. & 87.
Et quid ex Bulla Innoc. X. num. 71. verſ. 4.

57 *Monaſterij deſtructi reædificatio fieri non poteſt ſine licentia Epiſcopi, reparatio ſecus.*
Ncuum dicitur cuius facies immutatur, ibidem.

58 *Monaſterij erectio ſuſtinetur ſi Epiſcopi conſenſus accedat poſt factum.*

59 *Mendicantibus ex Conſtitutione Bonifacij VIII. non licebat noua loca recipere, vel recepta mutare ſine licentia Papæ, niſi pro eremitica vita ducenda.*

60 *Monaſteria ex Concilio Tridentino an poſſint erigi ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, & n. ſeq. vſque ad num. 72.*

61 *Quid in non mendicantibus, & eremitis.*
Et quid in mendicantibus, n. 62.
Et quid in monaſteriis Monialium, n. 69.

62 *Mendicantes qui ſint.*

63 *Correctio iuris eſt fauorabilis quando fit reditus ad ius commune antiquum.*

64 *Licentia quid ſit.*

65 *Monaſteria Mendicantium erigendi licentia qua forma ab Ordinariis ſit concedenda ex Bulla Clementis VIII. & n. 87.*

66 *Eadem forma ſeruari debet in erectionibus, quæ fiunt de licentia Ordinarii, non autem Sedis Apoſtolicæ.*

67 *Congregationi peregrinorum Ordinis Prædicatorum conceditur vt ſine Epiſcopi conſenſu poſſint conuentus erigere vbi non ſunt Epiſcopi.*

68 *Eccleſia ſæcularis ab Epiſcopo erigi poteſt in monaſterium de conſenſu quorum intereſt, & ſine præiudicio Rectoris.*

70 *Vicarius Capituli ſede vacante an dare poſſit licentiam erigendi nouum monaſterium.*

71 *Carmelitarum Diſcalceatorum Congregationis B. Mariæ Fulienſis, & Clericorum Regularium S. Pauli Decollati indulta erigendi monaſteria de ſola Ordinarii licentia expenduntur.*
Monaſteria virorum in Italia poſt Bullam Innocentii X. erigi non poſſunt ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, num. 71. verſ. Quartum.

72 *Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali mandato an poſſit licentiam concedere nouum monaſterium erigendi, & nn. ſeqq. vſq. in fin.*

73 *Mandatum generale non includit ea, quæ ob ſui grauitatem certæ perſonæ, vel dignitati à iure ſpecialiter ſunt commiſſa, & num. 84.*

74 *Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poteſt beneficium ſupprimere, & n. 86.*

75 *Vicario generali non cenſetur commiſſa facultas, quæ non competit de iure communi.*

76 *Vicario Epiſcopi regulariter non competunt quæ ſunt iuriſdictionis voluntariæ, & ſapiunt gratiam.*

77 *Licentia erigendi monaſterium eſt voluntariæ iuriſdictionis, & gratiam ſapit.*

78 *Eccleſias, & altaria dedicare ſolus Epiſcopus poteſt, non autem Vicarius.*

79 *Vicarius Epiſcopi ſine mandato ſpeciali non poteſt nouam Dignitatem erigere.*

80 *Et ſicut non poteſt beneficium conferre, ita nec creare.*

81 *Monaſterium inſtitui non poteſt ſine Abbate, vel Priore, & Monachis.*

82 *Beneficia regularia duplicia quæ dicantur.*

83 *Et quæ ſimplicia.*

84 *Monaſterii ædificatio eſt de maioribus, quæ non tranſeunt in generali mandato.*

85 *Vicarius Epiſcopi non poteſt Eccleſias de loco ad locum transferre.*

87 *Ordinariorum appellatione, de quibus fit mentio in Bulla 99. Clem. VIII. qui comprehendantur.*

1 NON AMPLIVS. Io. Andr. non ſummat. Sic tamen ſummari poteſt. Numerus perſonarum in Monaſterijs inſtitui debet ſecundum menſuram facultatum ipſorum. Hoc dicit, & non diuiditur.

2 Nota primò in Monaſterijs tam virorum, quàm puellarum non plures eſſe recipiendos, quam quot de illorum reditibus abſque penuria ſuſtentari valeant, vt hic eſt caſus deſumptus ex Concilio Arelatenſi, cap. 8. & hoc ne ad menſuram perſonarum

quæ-

quæramus poſſeſſiones, quod nimis auarum eſt; ſed ex poſſeſſionibus quæ ſunt, metiamur expenſas, vt in Auth. Vt determin. ſit numer. Cler. poſt med. collat 1. ſecundum Io. Andr. hic num. 3. Car-
3 din. in 1. notab. & Anchar. num. 2. Qua fit vt ſi quis impetraret reſcriptum, vt in tali monaſterio, vel Eccleſia reciperetur, obſtaret exceptio paupertatis, vt hic, & in c. Si proponente, ſupra de reſcript. ſecundum Hoſt. in princ. Abb. num. 4. verſ. Vltimò, idem Butr. n. 2. & Imol. n. 1. qui ex hoc notant in Eccleſia non numerata ſemper competere exceptionem vt plures non recipiantur, quã ex bonis ipſius poſſint ſuſtentari ſine penuria.

4 Fallit hoc ſi Papa faceret Canonicos, vel Dignitates honorarias, ſecundum ea, quæ notantur in c. Super inordinata, ſupra de præben. vt hic Hoſt. num. 2. & vide quod de his Dignitatibus ventoſis notat Bald. in c. Cum olim, num. 8. ſupra de conſuetud.

5 Quamuis autem præceptum hic poſitum ſit negatiuè conceptum, videlicet non amplius recipiãtur in monaſterijs, quam poſſint ibi ſuſtentari, vt in littera; tamen includit in ſe præceptum affirmatiuum, ideſt, vt tot ſint recipiendi, quot ex reditibus monaſterij ſine penuria ali poſsint, & ad hoc quotidie allegatur iſte textus, ſecundum Abb. in 1. notab. qui hinc colligit bonam practicam contra Prælatos, qui auaritiæ cauſa nolunt multos Monachos inſtituere. Poſſunt enim compelli ab eorum Superioribus, vt tot inſtituant, quot poſsint de reditibus Eccleſiæ ſe ſuſtentare, ſubdens hoc nunquam eſſe obliuioni tradendũ, & eſt ex mente Innocentij, vt dicam infra num. 35. Sed hoc ſupponit aliam quæſtionem, videlicet An Prælati Regulares auctis reditibus monaſterij poſsint, aut debeant augere numerum ibi præfinitum, quod inferius examinabitur in 5. quæſt. à n. 33. & præſertim n. 38.

6 Secundò nota argumentum quod in Eccleſijs Regularium certus numerus taxari poteſt, ſecundum Abb. Antiq. hic. Hodie hoc eſt expreſſum à Concilio Tridentino in c. 3. ſeſſ. 25. de Regular. vbi ſtatuitur vt in monaſterijs tam virorum, quam mulierum bona immobilia poſsidentibus, vel non poſsidentibus is tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſeruetur, qui vel ex reditibus proprijs monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis commodè poſsit ſuſtentari. Concordant Conſtitutio Pij V. quæ incipit. Circa paſtoralis, §. 7. in Bullar. tom. 2. pag. 184. & Decreta Clem. VIII. ſuper reformatione Regularium, §. 7. in Bullar. tom. 3. pag. 81.

7 Tertiò nota ibi, *vel clericorum* appellatione clericorum regularium non comprehendi Monachos, nec Moniales, cum iſta ponantur hic tamquam diuerſa. De clericis enim regularibus intelligi debet hæc littera, non autem de clericis ſęcularibus, vt intellexerunt Butr. Card. & alij, & non benè, quia verbum *clericorum* regulatur à verbo monaſterijs. Non dicuntur autem monaſteria clericorum ſęcularium, ſed regularium dumtaxat. Quinimo monaſteria religioſorum non debent conuerti in habitacula ſæcularium clericorum, nec debent regi per ſæculares, c. Dudum, 18. q. 2. c. Quæ ſemel, & c. ſeq. 19. q. 3. & clerici ſęculares vtentes habitu, & nomine monachali iubentur fieri Monachi, vel ab hoc deſiſtere, vt in c. Vt clerici infr. de regular. Nec placet vt verbum *clericorum* ſuppleatur, id eſt Collegio, vt voluit Cardin. quoniam cum littera poſsit congruè intelligi de clericis regularibus, non eſt recurrendum ad ſuppletiones, cum præſertim de ſęcularibus diſpoſitum fuerit in c. Authoritate, infr. eod.

8 Hoc tamen intellige in ſtricta ſignificatione; nam latè ſumpto vocabulo Monachi comprehenduntur etiam clericorum appellatione, vt hic per Abb. in 2. notab.

Hinc inueſtiganda ſunt multa, quæ à Doctoribus aut non attinguntur, aut minus perfectè. Primò ſcilicet, ad quem ſpectet præfixio numeri in monaſterijs. Secundò, in quibus monaſterijs ſit facienda. Tertiò, ad quam rationem. Quartò, an receptio ſupra facultates monaſterij ſit nulla. Quintò, an numerus augeri poſsit auctis reditibus. Sextò, an, & qualiter in monaſterijs recipi poſsint Moniales ſupranumerarię. Septimò, an ſupranumerariæ in locum numerarię decedentis ſubrogentur. Octauò, pro quot Regularibus monaſteria ſint erigenda. Nonò, an erigi poſsint de licentia ſolius Epiſcopi. Decimò, & vltimò, an poſsint erigi à Vicario Epiſcopi ſine ſpeciali mandato.

9 QVAERO igitur primò ad quem ſpectet pręfixio numeri in monaſterijs mulierum?

Solutio. In monaſterijs Monialium, quæ ſubiecta ſunt Epiſcopo diœceſano, planum eſt numeri præfixionem ad ipſum tantum pertinere, arg. cap. Præcipimus, 12. q. 1. c. Omnes Baſilicæ, 16. qu. 7. c. Monaſteria, 18. q. 2. Si verò ſint ſubiecta ſuperioribus regularibus, numeri præfinitio ſpectat tã ad Epiſcopum, quam ad Prælatum regularem ex Concilio Tridentino, c. 3. iuncto c. vlt. in fin. ſeſſ. 25. de regular. nam in d. c. 3. Concilium loquitur imperſonaliter ibi, *Is tantum numerus conſtituatur, & in poſterum conſeruetur*. In prædicto autem c. vlt. præcipit vt decreta omnia illius ſeſsionis executioni demandentur ab Epiſcopis in monaſterijs ſibi ſubiectis, & in omnibus alijs, ipſis in ſuperioribus decretis ſpecialiter commiſsis, atque omnibus Abbatibus & Generalibus, & alijs ſuperioribus Ordinum.

Et ita S. Congregatio eiuſdem Concilij Interpres olim conſulta an taxatio numeri Monialium Regularibus ſubiectarum, quæ facienda ex decreto Concilij c. 3. ſeſſ. 25. de Regular. pertineat ad Epiſcopum ſolum, vel ſuperiorem regularem: reſpondit ſpectare ad vtrumque, & ad Ordinarium, & ad ſuperiorem. Poſtea edita fuit Conſtitutio Gregorij XIII. quæ incipit, Deo ſacris virginibus, quæ obſeruanda eſt. Mandat hæc Conſtitutio in §. 6. Monialium numerum per locorum Ordinarios etiam in monaſterijs ab eorum cura, & regimine quomodocumque exemptis cum illarum ſuperiorum interuentu ſtabiliri, & ordinari, neque ſupra illum numerum aliàs recipi poſſe etiam de conſenſu Superiorum ſuorum, vt in Bullar. tom. 2. pag. 368.

10 Nec obtinent in monaſterijs Monialium vbiq; locorum. Pro monaſterijs autem virorum Italiæ, & Inſularum adiacentium emanauit decretum S. Congregationis Concilij de celebr. Miſſarum, §. Poſtremò, quo præcipitur Superioribus regularibus intra fines huiuſmodi exiſtentibus, vt in qualibet prouincia adhibitis duobus, aut tribus Regularibus ſui Ordinis, bona immobilia, reditus, & cõſuetas eleemoſynas diligenter recognoſcant, omni-

omnibus detractis, quæ reparationes, præſtationes, grandines, ſterilitates, & alia onera conſueuerunt abſorbere: eaq; omnia in proximo Capitulo generali, vel prouinciali coram tribus iudicibus ab ipſomet Capitulo deligendis proponant, qui ſedulò examinent quot religioſi homines connumeratis etiam laicis, alijſq; neceſſarijs ſeruientibus in vnoquoque monaſterio iuxta regiones, & proprij inſtituti morem competenter valeant ſuſtentari. Tum eorumdem bonorum, redituum, & eleemoſynarum, & onerum præciſam notam ipſimet Capitulo exhibeant, vt in illo diligenter omnibus diſcuſſis, in ſingulis monaſterijs cuiuſque prouinciæ certus earum tantum perſonarum numerus Patrum Capitularium voto præfigatur, quæ ex reditibus, & eleemoſynis huiuſmodi ſufficienter ali poſſint, vt in eodem decreto pleniùs continetur, pro cuius executione in §. ſeq. alia adijciuntur, & pœnę tranſgreſſoribus infliguntur, vt in Bullar. tom. 4. pag. 316. Idemque ferè per omnia ſanxerat Paulus V. in ſua Conſtitutione, quæ incipit, Sanctiſſimus, edita die 4. Decembris 1605. vt in Bullar. tom. 3. pag. 187. Sed quia Decreta huiuſmodi nondum fuerunt executioni demandata, in Congregatione Cardinalium, ac Prælatorum à Sanctiſſimo Domino noſtro Innocentio X. nuper inſtituta ſuper ſtatu Religionum, diù, multumque deliberatum eſt de ratione ineunda pro illorum executione; & iniunctum eſt mihi velut vni ex Prælatis ipſis Congregationis, vt minutam Conſtitutionis deſuper conficerem, quæ poſtea per manus delata, & à Sanctiſſimo probata, tandem iuſſu Sanctitatis ſuæ promulgata fuit. Et eſt tenoris infraſcripti, videlicet.

INNOCENTIVS PAPA X.

Ad futuram rei memoriam.

INTER cætera quæ ad Regularem diſciplinã inſtaurandã, conſeruandamque Sacroſancta Tridentina Synodus ſalubriter decreuit, illud ſemper præcipuum, & maximi momenti habitum eſt, quo iniungitur vt in ſingulis monaſterijs, & domibus Regularibus tantum numerus conſtituatur, & in poſterum conſeruetur, qui vel redditibus proprijs monaſteriorum, vel conſuetis eleemoſynis commodè poſſit ſuſtentari. Quapropter ad eius vſum inducendum fel. record. Clemens VIII. Paulus V. & Vrbanus VIII. Romani Pontifices Prædeceſſores noſtri varia decreta ediderũt; Sed quia nihilominus, ſiue ob iniuriam tẽporum, ſiue ob Superiorum incuriam, ſiue alias ob cauſas, illius executio hucuſque protracta eſt, non ſine graui monaſteriorum in ſpiritualibus, & temporalibus detrimento, ac Religionum iactura; Idcirco Nos nequaquam ignorantes quantum ex monaſterijs piè inſtitutis, & rectè adminiſtratis in Eccleſia Dei ſplendoris, atque vtilitatis oriatur, quantumcumque dignitati, & commodo Eccleſiaſtici Ordinis detrahat multitudo Religioſorum, quæ ſine delectu ſupra vires monaſteriorum in Religiones inuehitur; Ac proinde arbitrati valdè acceptum, ſacriſque Religionibus proficuum fore, vt Decretum tam ſalubre debitæ executioni demandetur, De conſilio nonnullorum Venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium, ac Dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum, motu proprio, ac ex certa ſcientia, & matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine tenore præſentium præcipimus, & mandamus omnibus, & ſingulis dilectis filijs Generalibus, Commiſſarijs, Præſidentibus, Prouincialibus, Miniſtris, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Præfectis, Rectoribus, Guardianis, Correctoribus, Vicarijs, & quibuſcumque alijs Superioribus Monaſteriorũ, Conuentuum, Collegiorum, ac Domorum quorumcumque Monachorum, & Regularium virorum bona immobilia poſſidentium, vel non poſſidentium, cuiuſcumq; Ord. Mendicantium, vel non Mẽdicantiũ Congreg. Societatis, & Inſtituti etiam neceſſariò, & in indiuiduo exprimẽdi exiſtentium intra fines Italiæ, & Inſularum adiacentium, vt ſinguli ad quos pertinet, adhibitis duobus, vel tribus Regularibus ſui Ordinis probatioribus, ac rerum vſu peritioribus, bona immobilia, cenſus, redditus, ac prouentus omnes monaſteriorum, conuentuum, collegiorum, ac domorum Regularius huiuſmodi (etiamſi ſint Hoſpitia, vel ab alio monaſterio dependeant, ſintue illius granciæ, ſeu membra) ſex annorum immediatè præcedentium habita ratione, ac detracto omni eo quod grandines, ſterilitates, reparationes, & alij caſus huiuſmodi abſorbere ſolent; Conſuetas item eleemoſynas, & obuentiones. Item victus, veſtitus, ac medicinalium, & alias quaſcumque tam ordinarias, quàm extraordinarias expenſas, æris quoque alieni, necnon Miſſarum celebrandarum, fabricæ, Sacriſtiæ, annuarum præſtationum, contributionum, ac procurationum aliaue cuiuſuis generis onera diligenter, ac maturè recognoſcant, eaque omnia in ſcripturam redigant, exprimentes ipſius monaſterij titulum, ſeu denominationem, item capacitatem, ac ſituationem, videlicet in qua diœceſi, & an intra mœnia ciuitatis, vel oppidi, anue in pagis, ſeu villis, vel in ſiluis, aut nemoribus, & quantum diſtet à locis frequentibus & populoſis: Item à quo tempore fundatum fuerit, quaue auctoritate, & cuius ſumptibus; Anue, & à quo numerus Religioſorum in eo fuerit aliàs præfixus, & quot ibi Religioſi, & ſeruientes in præſentia degant, ſpecificatis vniuſcuiuſque nomine, cognomine, & patria; ſcripturamque ſic confectam propria manu ſubſcribant, medio iuramento atteſtantes vera eſſe omnia, quæ in ea continentur, conſuetoque ſigillo obſignatam infra quatuor menſes à publicatione præſentium in hac Alma Vrbe noſtra, vt infra, facienda computandos tranſmittãt, ſeu cõſignent Procuratori generali ſui Ordinis in Vrbe commoranti, qui vna cum aliquibus grauioribus Religioſis à Congregatione prædictorum Cardinalium, & Prælatorum ad hoc ſpecialiter deputandis, negocio maturè perpenſo, ac computatis huiuſmodi redditibus, eleemoſynis, & obuentionibus vniuerſis, atque oneribus, vt ſupra, detractis, ſedulò examinent quot Religioſi homines, connumeratis etiam laicis, alijſque neceſſarijs ſeruientibus in vnoquoque monaſterio, conuentu, collegio, & domo Regulari, quamuis, (vt præmittitur, ſit hoſpitium, ſeu alterius Monaſterij membrum) iuxta proprij inſtituti morem, victum, & veſtitum, ac medicinalia in communi habentes commodè valeant ſuſtentari, omnibuſq; diligenter diſcuſſis, familiæ cuiuſque monaſterij, conuentus, collegij, ac domus Regularis huiuſmodi

modi in qualibet prouincia, vel congregatione, certum earum tantum perſonarum numerum præfigat, quæ redditibus, eleemoſynis, & obuentionibus, vt ſupra, competenter ali poſſint, eaſq; numeri præfixiones vna cum originalibus ſcripturis ſuper ſtatu cuiuſque monaſterij, ac domus Regularis à Superioribus, vt præfertur, confectis infra alios quatuor menſes eidem Congregationi Cardinalium, ac Prælatorum exhibeat, vt ab ea recognoſcantur, & approbentur. Quod ſi memorati Superiores, ac Procurator Ordinis intra præfixum terminum prædicta adimplere neglexerint, priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, necnon officiorum quæ tunc temporis obtinebunt, & inhabilitatis ad illa, vel alia in poſterum obtinenda perpetuam pœnam eo ipſo abſque alia declaratione incurrāt rehabilitatione Nobis, & Sedi Apoſtolicæ reſeruata. Interea verò prohibemus, & interdicimus omnibus, & ſingulis capitulis, & Congregationibus generalibus, prouincialibus, & conuentualibus, necnon Superioribus tam generalibus quàm prouincialibus, & localibus antedictis, ne deinceps quemquam ad habitum ſuæ Religionis recipiant, nec iam receptos, aut in poſterum contra huiuſmodi prohibitionem forſan recipiendos ad profeſſionem admittant, donec ſcripturæ prædictæ, & præfixiones numeri familiæ cuiuſque monaſterij, ac domus Regularis huiuſmodi, eidem Congregationi Cardinalium, & Prælatorum realiter, & cum effectu fuerint exhibitæ, ac deinde memorati Superiores licentiam recipiendi ad habitum, & profeſſionem ab eadem Congregatione obtinuerint. Alioquin receptiones tam ad habitum, quàm ad profeſſionem aliter factæ, ſint ipſo iure nullę, nullamque inducant obligationem ad Religionem in ſpecie, vel in genere, aut ad alios quoſcunque effectus. Et nihilominus contrauenientes ſententiam excommunicationis incurrant, à qua per alium quam per Nos, & Romanum Pontificem pro tempore exiſtentē, niſi in mortis articulo conſtituti abſolui non poſſint. Non obſtañ. quod præmiſſa omnia, & ſingula Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis in fauorem quarūcumque perſonarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Congregationum, Societatum, & cuiuſuis alterius inſtituti, etiam Societatis Ieſu, & monaſteriorum, conuentuum, collegiorum, domorum, ac locorum Regularium quorumcumque, necnon illorum etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, vel conſuetudinibus etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque indultis, & priuilegijs etiam ex cauſa, & titulo oneroſo, vel in limine fundationis, etiam in Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliter nuncupatis ſub quibuſcumque teñ. & formis, & cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritañ. Decretis etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine etiam ad Imperatoris, Regum, ſeu aliorum Principum inſtantiam, aut alias quomodolibet etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis quoad ea quæ præſentibus quomodolibet aduerſantur, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis teñ. & formis ſpecialis, & indiuidua, & de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut quæuis alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Volumus autem quod præſentes literæ in valuis Eccleſię Lateranen. & Baſilicæ principis Apoſtolorum, necnō Cancellarię Apoſtolicæ, ac in Acie Campi Florę de eadem Vrbe publicentur, & affigantur; Quæ poſtquam ſic affixæ, & publicatæ fuerint, omnes, & ſingulos quos illę concernunt, perinde arctent, & afficiant, ac ſi vnicuique eorum nominatim, & perſonaliter intimatę fuiſſent: Quodque earumdem præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutę munitis, eadem prorſus fides in iudicio & extra illud vbique adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitę, vel oſtenſæ. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem ſub Annolo Piſcatoris die xvij. Decēb. MDCXXXXIX, Pontificatus Noſtri Anno Sexto. M. A. Maraldus.

Anno à Natiuitate D. N. Ieſu Chriſti milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo nono, Indictione ſecunda, Pontificatus autem Sanctiſſ. in Chriſto Patris, & D. N. D. Innocentij Diuina Prouidentia Papæ X. anno ſexto, die verò 22. menſis Decembris ſupradictæ litteræ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Eccleſiæ Lateranen. & Baſilicæ Principis Apoſtolorum, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ, ac in acie Campi Floræ per nos Ioannem Garziam, & Iacobum Cornelium, prælibati S. D. N. Papæ Curſores.

11 2. QVAERO in quibus monaſterijs facienda ſit numeri taxatio.

12 Solutio De iure cōmuni facienda erat tantummodo in monaſterijs non Mendicantium, ex Conſtitutione Bonifacij VIII. in c. vn. §. Sanè, de ſtatu Regular. lib. 6. & potuit eſſe ratio, quia cum monaſteria Mendicantium bona immobilia non poſſiderent etiam in communi, vt c. Nimis iniqua, & c. Nimis praua de exceſſ. Prælat, c. Exijt qui ſeminat, de verb. ſignif. lib. 6. taxatio numeri ad rationem reddituum propriorum monaſterij non videbatur poſſibilis, cum nec poſſent habere annuos reditus, qui inter immobilia computantur, vt in Clem. Exiui, §. Cumque annui reditus, de verb. ſignific. Vnde nec in his ſeruari poterat hæc Decretalis, quę præcipit tot recipi, quot ex reditibus monaſterij ſuſtentari poſſint. Verum hanc dif-
13 ferentiam ſuſtulit Tridentina Synodus in d. cap. 3. ſeſſ. 25. de Regular. vbi diſertis verbis pręcipit taxari numerum familię in monaſterijs tam virorum, quàm mulierum bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus. Atque ita hac in parte ampliauit Conſtitutionem Bonifacij ad monaſteria quæcumque etiam Ordinum Mendicantium. Nec obſtat obiecta impoſſibilitas. Quoniam ex Concilio in monaſterijs non poſſidentibus bona ſtabilia fieri potuit taxatio ſecundum conſuetas eleemoſynas: præterquam, quod in monaſterijs virorum etiam Mendicantium, exceptis Capuccinis, & Minoribus de Obſeruantia, & in omnibus monaſterijs Sanctimonialium poterit fieri taxatio numeri, etiam ad rationem propriorum reddituum mo-

monaſterij, quia ex indulgentia Concilij bona immobilia eis poſſidere licet, vt in d.c.3. in princ.

14 3. QVAERO, ad quam rationem reditus monaſterij in præfixione numeri pro alimentis vniuſcuiuſque de familia computari debeant.

15 Solutio. Textus noſter in taxandis Regularibus alimentis hoc tantum requirit, vt ſine penuria ſuſtentari poſsint: & ita etiã loquitur c. vn. §. Sanè, de ſtatu Regular. lib. 6. Vnde Io. And. in ſua gloſ. ordinaria ibi poſita in ver. Abſque penuria. [Nota (inquit) non dixit, *commode*, ſed *abſque penuria*, nã poteſt contingere vt ſuſtentari nõ poſſint cõmodè, & tamẽ poſsint ſine penuria; ſicut Canonicus Bononien. de centum florenis non poſſet cõmode ſuſtẽtari, & tamen abſque penuria de vigintiquinque

16 ſuſtentaretur. In illa enim commoditate inſpicitur conſuetudo regionis, & qualitas perſonę. Penu-

17 ria verò ſecundum deriuatores habet in ſe egeſtatem, indigentiam, & defectum neceſſariorum. Hoc ergo voluit Conſtitutio, vt conſtitutæ in monaſterio non Mendicantium non haberẽt neceſſe mendicare propter neceſſariorum defectum,] Hęc Io. Andr. cuius diſtinctionem probant ibi Gemin. n. 4. & Franc. n. 1. Imol. hic n. 1. & Abb. n. 4. dicentes ſatis eſſe vt ſine penuria ibi eſſe poſsint, licet non commodè, & inter hæc longam eſſe differentiam. Et conſentit Rebuff. in tract. congruæ portionis q. 8. num. 78. nam, vt ipſe ait, Penuria dicitur inopia earum maximè rerum quę in penu recondi ſolent, & penus nomine continentur, quæ vſui, & potui ſunt accommodata, l. 3. in princ. ff. de

18 pen. leg. Commodè autem viuere intelligitur aptè, vtiliter, & ſecundum qualitatem ſtatus. Eamdem differentiam pluribus confirmat Ripa in c. Cum M. n. 21. ſupra de Conſtit. ſed illã impugnat Dec. ibi n. 4. contendens, eam iure non pro-

19 bari. Ego verò aduerto differentiam hanc fortè admitti poſſe in terminis iuris communis, ad inducendam nullitatem profeſsionis, prout loquitur gloſſa Io. Andr. in d. §. Sanè: nam illud ius nouum, & pœnale, quod receptionem vitiat, & loquitur de receptis, quæ ſuſtentari non poſſunt abſque penuria, non debet extendi ad receptas, quę non poſſunt ibi commodè ſuſtentari, licet abſque penuria poſsint: & ita in eo caſu Io. Andr. dicit ſe in facto obtinuiſſe. Verum quoad receptionem ipſam, & taxationem numeri familiæ in monaſterijs tam virorum, quam mulierum dico hanc differẽtiam hodiè ſublatam eſſe à Concilio Tridentino in d. c. 3. ſeſſ. 25. de Regular. vbi diſertis verbis præcipitur, vt is tantum numerus in eis conſtituatur, & in poſterum conſeruetur, qui vel ex reditibus proprijs monaſteriorũ, vel ex conſuetis eleemoſynis, commodè poſsit ſuſtentari. Pondera, quia non dixit ſine penuria, ſed dixit commodè.

20 In hac autem commoditate arbitranda fateor cũ Ioan. Andr. loco citato certam regulam conſtitui non poſſe, ſed pro qualitate regionis, & perſonarum modò plus, modò minus taxari debere.

21 Vnde cum Vniuerſitas Maioricen. conqueſta eſſet apud Sacram Congregationem Concilij, quod Epiſcopus ſtatuiſſet ne Moniales in monaſteria

22 reciperentur cum minori dote, quam ducentorũ ducatorum, Sac. Congregatio cenſuit ſcribendum ad Epiſcopum, vt nihil præcisè ſtatuat, & ſi quid-

23 quam ſtatuit, abroget: Verumtamen pro qualitate perſonarum, ac temporum modò plus, modò minus bonorum monaſterijs tradi ſinat. Habenda tamen eſt ratio onerum monaſterij, vt hic per Abb. num. 2. verſ. Et intellige, & fuſius dictum eſt ſupra num. 10.

In ſpecie autem pro monaſterijs Sanctimonialium vbique locorum fundandis Sac. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium negocijs præpoſita non conſueuit fundationes admittere, niſi pro numero duodecim Monialiũ conſtituatur dos perpetua non minoris ſummæ, quàm annuorum ſcutorum trecentorum, non in cenſibus, ſed in bonis ſtabilibus, & frugiferis conſiſtentium, ac prætereà requirit vt Moniales ſecum deferant eleemoſynam dotalem poſt profeſſionem in bonis ſtabilibus, vel in cenſibus perpetuis, ac tutis inueſtiendam.

24 Sed dices. Si monaſteria habent, prout habere debent reditus ſufficientes ad alendas Moniales numerarias; Ergo dotis delatio illicita eſt, & ſimoniaca, per textum in c. Quoniam, infra de Simon. vbi Simoniaca labes dicitur vſque adeò pleraſque moniales infeciſſe, vt vix aliquas ſine pretio recipiant in ſorores, paupertatis prætextu volentes huiuſmodi vitium palliare, & S. Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum olim conſulta an monaſterijs Monialium, in quibus iuxta decretum c. 3. ſeſſ. 25. de Regular. Epiſcopus certum numerum conſtituit, liceat Abbatiſſæ in locum Monialium deficientiũ alias recipere, pacta certa eleemoſyna pro dote; & quatenus non liceat, quæ prouiſio ſit per Epiſcopum adhibenda: reſpondit ſi ex reditibus monaſterij, vel ex conſuetis eleemoſynis tantũ ſuppetat Monialibus, vt ad ipſarum victum, & ad fabricam Eccleſiæ, aliaſque neceſſitates commodè ſufficiat, minimè licerè. Secus ſi monialium numerus augeatur. Cum autẽ huiuſmodi theorica ad praxim difficulter deduci poſsit, referendum Sanctiſsimo, qui probauit ſententiam Congregationis, confirmans augendum numerum ſi dos recipienda ſit.

Verum hanc difficultatem poſtea ſuſtulit S. Cõgregatio ſuper negocijs Epiſcoporum, & Regularium, quæ animaduertens Sanctimonialium Monaſteria ſine dotium ſubſidio dici ſuſtineri non poſſe; & propter ingruentes neceſsitates, & caſus inopinatos plerumque ad inopiam redigi: Summis Pontificibus approbantibus prudenter Sanxit, vt dotales eleemoſynæ à Monialibus numerarijs perſoluerentur, tametſi numerus eſſet taxatus ad menſuram redituum Monaſterij. Ex penuria enim multa proueniunt mala, præſertim in Monaſterijs Dominarum, vt inquit Hoſt. hic in fin. facit

25 c. Si quis obiecerit, 1. q. 3. Nec obſtat textus in d. c. Quoniam; nam vt ibi reſpondet gloſſa Ioannis in ver. Paupertatis, Si moniales ita pauperes sũt, vt non poſsint aliquo modo ibi aliam recipere, quia non habent ibi victum; ſub hac forma poſſunt recipere, non habemus quid demus tibi pro victu, niſi tu portes tecum vnde viuas, dum tamen hoc non dicatur in fraudem, nec deducatur in pactum, arg. c. Si quis propter hoc, 1. q. 2. & quãuis Bernardus ibi in fine eiuſdem gloſſæ addat tutius eſſe vt nullo caſu taliter aliqua recipiatur; tamen praxis quotidiana docuit id ſine graui Monaſteriorum detrimento ſeruari non poſſe.

26 4. QVAERO. Si in Monaſterio plures recipiantur, quàm ex reditibus ipſius poſsint ſine penuria ſuſtentari, An receptio ſit nulla, necne.

27 Solutio. Si Monaſteria ſint mulierum ordinis

non

non Mendicantium, de iure communi palam eſt receptionem non valere, quia Bonifacius VIII. in c. vn. §. Sane, de ſtatu Regular. lib. 6. diſtrictè inhibuit ne in Monaſterijs dictorum Ordinũ aliquæ reciperentur de cætero in ſorores, niſi quot poſſet de ipſorum Monaſteriorum bonis, ſiue prouentibus abſque penuria ſuſtentari, irritum decernendo ſi ſecus actum eſſet. Atque ita ex hoc capite profeſſiones eſſe nullas firmant hic Io. Andr. n. 1. in ver. Puellarum Butr. Imol. & Abb. omnes n. 2. Secus ſi monaſteria mulierum ſint Ordinis Mendicantium, quia de illis non loquitur Conſtitutio, & pœna nullitatis profeſſionis vltra caſum ibi expreſſum extendi non debet ad correctionem iuris
28 communis, c. Quæ à iure, de regul. iur. lib. 6. Et idem eſt in Monaſterijs etiam Ordinis non Mendicantium, vt poſt Io. Monac. & Archid. firmat gloſ. vltra in d. §. Sanè, quia licet etiam in his vltra quam ſuſtentari poſſunt recipi non debeant; ſi tamen fuerint recepti, tenebit: nam & hominũ cœtibus ſe immiſcere, & ſibi vitæ neceſſaria acquirere poſſunt, c. Numquam, de conſecr. diſt. 5.

29 Cæterum hanc Conſtitutionem Bonifacij VIII. quoad pœnam nullitatis profeſſionis contraria conſuetudine abrogatam eſſe exiſtimat Thom. Sanch. in pręcepta Decalogi tom. 2. lib. 3. c. 23. n. 4. verſ. Secunda concluſio, & moderni Collectores in d. §. Sanè, n. 31. cum compertum ſit plures ſępe admitti, quam ſuſtentari valeant, nec vnquam noſtris temporibus auditum ſit ex hoc capite in controuerſiam verti validitatem profeſ-
30 ſionis, nedum eam irritari. Sed iudicio meo hoc patitur difficultatem, quia cum Conſtitutio Bonifacij in d. §. Sanè, habeat decretum irritans contraria conſuetudine abrogari non potuit: nam decretum irritans tollit conſuetudinem nedum præteritam, ſed etiã futuram, vt firmant in c. Cum ad beneficia de præben. lib. 6. Archid. in ver. Sed pone, Io. Andr. in ver. Legitima, verſ. Si Papa, Gemin. col. 2. verſ. Nota benè, & Franc. n. 4. verſ. Ex quibus nota, & eſt cõmunis opinio, vt teſtatur Anton. Gabriel plures cumulans lib. 6. commun. concluſ. in tit. de clauſul. concluſ. 3. num. 40. verſic. Tertius principalis effectus, & num. 42.

31 Nec poteſt dari de nõ vſu illius Conſtitutionis, in qua eſt appoſitum decretum irritans, Abb. in c. 1. num. 4. verſ. Vnde ibi, ſupra de treug. & pac. & ibi etiam Felin. n. 6. verſ. Lex noua, Rota dec. 207. num. 6. par. 7. recent. Dico igitur ex alio capite profeſſionem ſuſtineri, nempe quia Concilium Tridentinum in d. c. 3. ſeſſ. 25. de Regular. præſcribit nouam formam taxationis numeri in monaſterijs tam virorum, quam mulierum, etiam Ordinum Mendicantium, nec apponit pœnam nullitatis receptionis; inde ſignum eſt noluiſſe vt profeſſiones ex hoc capite eſſent irritæ, arg. c. Inter corporalia, verſ. Vnde ſi circa, ſup. de tranſl. Epiſc. Præſertim ſtante longiſſima obſeruantia ſubſequuta, ad l. Si de interpretatione, ff. de legib. & c. Cum dilectus, de conſuetud. Et quamuis ſic inducatur correctio Conſtitutionis Bonifacij in d. §. Sanè, tamen hoc caſu correctio iuris eſt fauorabilis, cum per eam reducamur ad ius commu-
32 ne antiquum, vt dicam infra num 63. Atque ita propoſito dubio an profeſſio receptarum vltra facultatem monaſteriorum præfixo, vel non præfixo numero ſit nulla, ſtante c. Periculoſo, §. Sanè, de ſtatu Regular. iuncta reg. c. fin. ſeſſ. 25. de regul. nempè in ea verba, [Hæc omnia, & ſingula in ſuperioribus decretis contenta obſeruari S. Synodus præcipit.] S. Congregatio Cardinalium Tridentini Concilij Interpretum cenſuit non eſſe nullam.

33 §. QVAERO An numerus familiæ in monaſterijs tam virorum, quàm mulierũ ſemel præfinitus augeri poſſit ſi reditus fuerint adaucti.

Ad partem negatiuam facit decretum Concilij Tridentini in d. cap. 3. ſeſſ. 25. de regularib. Quod non tantum præcipit, vt in monaſterijs ad menſuram redituum numerus conſtituatur, ſed etiam vt in poſterum conſeruetur.

34 In oppoſitum eſt veritas, quia in conſtitutione taxatiua numeri ſubintelligitur tacita conditio, niſi reditus monaſterij augeantur. Caſus eſt in c. Cum M. verſ. Niſi in tantum excreſcerent Eccleſiæ facultates, ſupra de Conſtit. & ibi notat gl. in ver. Sufficere, Cardin. in princ. & communiter omnes. Nam quælibet diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus, c. Beatus, 22. q. 2. & c. Quemadmodum, cum ibi notatis, de iureiur. & conſtitutio limitatur ad limites cauſæ ipſius conſtitutionis. Cauſa determinatiua numeri eſt ſola penuria, fructuum augmentatio: ergo fructuum debet eſſe cauſa reſolutiua cõſtitutionis ex defectu cauſæ, vt benè per Butr. in d. c. Cum M. num. 2. verſ. Si eſt confirmatus, Felin. in c. Cum acceſſiſſent, num. 13. de Conſtit. & Iaſ. in l. Quod Seruius, n. 11. ff. de condit. cau. dat. non ſeq. & hoc tenet apertè Innoc. hic poſt princ. dicens plures in monaſterio eſſe ponendos, ſi plures quàm ibi ſint commodè poſſint ſuſtentari, allegat c. Quanto, infra, de cenſ. c. Præcipimus, 12. q. 1. & c. Canones, 16. q. 7. & cũ Innoc. conſentiunt hic Hoſt. num. 2 in ver. Regere,
36 & Abb. n. 51. Quinimò gloſſa hic videtur tenere per ſuperexcreſcentiam fructuum in monaſterio numerum frangi ipſo iure. Quam gloſſam extollit Butr. hic num. 5. & 6. remittens ad c. Dilectus, il primo, ſupra de præben. & c. Cum M. de Conſtit. Contrarium tamen ex eadem gloſſa poſtea deducit idem Butr. hic num. 7. colligens ex illa augmentationem, ſeu diminutionem redituum non rumpere numerum, ſed inducere potentiam rumpendi. Quod magis placet, nec gloſſa dicit, ipſo iure, & in hoc etiã reſident hic Imol. num. 3. verſ. Nota bene, & Abb. n. 5. in fin. Conclude igitur auctis reditibus poſſe augeri numerũ familiæ tam in monaſterijs virorum vltra montes, quam in monaſterijs Monialium vbique locorum, iuxta declarationem S. Congregationis Concilij à Sanctiſsimo approbatam, de qua ſupra in 3. quæſt.
37 num. 24. Dummodò tamen augmentum ſit tale, vt perſonæ vltra numerum receptæ ex reditibus ſuperexcreſcentibus æquale ſtipendium habeant cum reliquis de numero, vel ſaltem ſufficiens, & honeſtum, vt probat text. in d. c. Cum M. ibi, ſi ex eis pares potuerint cum alijs ſortiri præbẽdas, ſupra de Conſtitut. & firmat gloſſa noſtra hic verſ. Ergo tantum debet: nam propter augmentum modicum non eſt augendus numerus, arg. l. 1. & fin. C. de allu. ſecundum Innoc. hic in fin. Hoſt. num. 3. Butr. num. 6. Cardin. & Anchar. num. 3.

38 Dixi in monaſterijs virorum vltra montes; quia in his, quæ ſunt in Italia, & inſulis adiacentibus ſeruari debent decreta S. Congregationis Concilij de celebr. Miſſar. quibus ſpecialiter cautum eſt, vt Superiores regulares perpetuò ſeruare teneantur

numerum familiæ in ſingulis huiuſmodi monaſterijs Capituli generalis, vel prouincialis authoritate præfinitum, nec poſsint illum quoquo modo augere, etiam prætextu augmenti redituum abſq; Sacræ ipſius Congregationis licentia ſub pœna priuationis officiorum, vociſq; actiuæ, ac paſsiuę, & perpetuæ inhabilitatis eo ipſo incurrenda, vt in §. 13. in Bullar. tom. 4. pag. 316. Idemque prius ſtatuerat Paulus V. in Conſtitutione, quæ incipit, Sanctiſsimus, edita die 4. Decembris 1605. vt in Bullar. tomo 3. pag. 187.

39 Porrò vbi hæc numeri præfixio facta iam fuerat in vim prædictę Conſtitutionis Pauli V. abſque tamen computatione redituum cuiuſque religioſi, S. Congreg. Concilij Sanctiſſ. D. N. Vrbano VIII. approbante cenſuit eſſe iterum faciendam ſeruata forma vltimi decreti hac de re editi, vt in declarationibus impreſsis, quę habētur in Bullar. in calce eorumdem decretorum, tom. 4. pag. 318. verſ. De-
40 cimoſeptimo, declarauit etiam nouitios ad habitum regularem admiſſos eſſe admittendos ad profeſsionem in monaſterijs, in quibus habita, vt ſupra, præfixione numeri, commodè ali non poſsunt, ſi aliàs habiles exiſtant, ac deinde in aliquo alio monaſterio eiuſdem Religionis collocandos eſſe, vbi commodè ali poſsint, vt in declarationibus impreſsis, quę habentur in Bullar. in calce eorumdem decretorum, verſ. Decimoſeptimò, & verſ. Decimooctauò.

41 6. QVAERO an in monaſterijs Monialium, in quibus numerus eſt taxatus, poſsint recipi Moniales ſupranumerarię.

Affirmant Nauarr. de redit. Eccleſ. q. 1. monit. 62. Soar. de relig. tract. 3. lib. 4. cap. 9. n. 17. Valer. Reginal. in Praxi fori pœnitential. lib. 23. nu. 194. & Sanchez in Præcepta Decalogi tomo 2. lib. 7. c. 23. num. 24. verſ. Tertia, exiſtimantes ex diſpoſitione iuris communis, & Concilij Tridentini tantummodo prohiberi ne in monaſterio, in quo plures Moniales ali non poſſunt, alię recipiantur Monaſterij expenſis alendę, & ad hanc partem facit gloſſa in c. Quoniam, in ver. Paupertatis, infra de ſimon. vt dixi ſup. in 3. quæſt. num. 25.

Solutio. Ex ſtylo Curię pro Monialibus ſupranumerarijs in Italia, & Inſulis adiacentibus dari ſolent licentię impreſſę S. Congregationis Epiſcoporum, & regularium ſigillo Cardinalis Pręfecti obſignatę, & à Secretario ipſius Congregationis ſubſcriptę. Extra Italiam verò expediuntur per litteras Sanctiſsimi Domini Noſtri in forma Breuis. In quibus quidem licentijs multę conditiones pręſcribuntur, & inter cęteras, vt duplicem ſol-
42 uant eleemoſynam. Declarauit autem ſacra eadē Cōgregatio die 6. Septembris 1604. duplicis eleemoſynę nomine intelligi ſemper debere duplicatā ſummam eius, quę in receptione cuiuſque Monialis intra numerum in quolibet monaſterio conſtitutum erogari pro tempore conſueuerit: ita tamen vt vbi ſumma, quę confertur, minor eſt ſcutis ducentis, ibi ſaltem ratione duplicatę eleemoſynę ſoluenda ſint ſcuta quadringenta, & non
43 minus: eadem quoque S. Congregatio diſtrictè prohibuit ne loca per obitum Monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura, cuiquam puellę ad habitum regularem recipiendę concedantur, neque promittantur, niſi ſequuta vera, & reali illorum vacatione, atque ita demum & non antea de eis diſponi, ac Monialis demortuę locum, promiſsionem, aut receptionem in Capitulo, ſeu quouis alio modo fieri iuſsit, dummodo tunc temporis puella ipſa recipienda, & ętatem habeat idoneam, & cęteras qualitates requiſitas,
44 quibus etiam prędıtas eſſe debere voluit eas puellas, quę ſupra numerum recipiendę ſunt, etiam tunc cum eis loca vel promittuntur, vel dantur. Si quid verò contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & momenti fore, & eſſe decreuit. Ac nihilominus Abbatiſſas, Prioriſſas, & alios quoſcumque monaſteriorum Superiores, qui cuiuſuis puellæ receptioni, vel admiſſioni, aut locorum vacaturorum promiſſioni aduerſus præſentis decreti diſpoſitionem conſenſerint, priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, alijſque arbitrio eiuſdem Congregationis infligendis pœnis obſtrictos, & obnoxios fore declarauit; ſaluis etiā ſemper, & in ſuo robore permanentibus alijs quibuſcumque ipſius Congregationis decretis aliàs latis præſenti decreto non contrarijs, præſertim circa Monialium admiſſionem, & receptionem ad habitum, & profeſſionem, circa eleemoſynarum depoſitionem, & derogationem in bona ſtabilia, quibus nullatenus derogare voluit, & intendit.] Decretum habetur impreſſum apud Stephan. Quarant. in Summa Bullar. in ver. Monaſteria Monialium, pag. 359. licet corruptè ibi legatur verbum, *quadraginta*, & legendum ſit, quadringenta.

45 Porrò cum Placentię ferè in omnibus Monaſterijs taxatus eſſet numerus Monialium, qui ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari valeat, Cumque multæ puellæ inſtarent vt ſupra numerum reciperentur, dicentes, ſe non fore oneroſas monaſterio; Tum quia ſoluent dotem ſolitam, quę poterit conuerti in emptionem alicuius annui reditus; Tum quia parentes ſe obligabunt dare cuilibet ipſarum donec vixerint aliquid pro ſuſtentatione vitæ illius, & cum difficile eſſet cohibere ciues, vt expectarent mortem multarum quæ nunc ſunt Monialium, Epiſcopus anceps quid agendum eſſet, conſuluit S. Congregationem Concilij. Primò an durante tempore probationis ſatis conſultum ſit, ſi puellæ alimenta à parentibus ſubminiſtrentur.

Secundò, an adueniente tempore emittendæ profeſſionis, ſatis ſit ſoluere dotem ea pactione, vt inde emantur annui reditus, vel res ſtabilis, vel vt redimatur aliquis ager monaſterij itaut augeatur reditus monaſterij, licet inſpectis omnibus monialibus in communi, adhuc non poſſint commodè ſuſtentari.

46 Tertiò, an ſatis conſultum ſit menti legiſlatoris ſi vltra dotem in ſolutum dandam certa promiſſio fiat à parentibus alicuius annuæ penſionis vita durante illius puellæ, quę ſufficiat ad victum illius.

47 Quartò, an promiſſio facienda ſit monaſterio, vel puellæ.

Ad primum S. Congregatio reſpondit ſatis eſſe conſultum.

Ad ſecundum ſatis eſſe ſi pecunia, quæ nomine dotis dabitur, conuertatur verè in emptionem tanti annui reditus, vel in redemptionem tot bonorum monaſterij oppignoratorum, vt ſic reditus monaſterij tantum augeantur, quantum ſufficiat victui puellarum in Moniales recipiēdarum: Quod tamen augmentum non priuatim vertatur in vtilitatem ipſarum puellarum, ſed in totius monaſterij communem vſum, ex quo & ipſæ puellæ vna cum

cum alijs Monialibus ali poterunt.

Ad tertium debere Epiſcopum id curare omninò, vt propinqui publico, validoque inſtrumento ſe obligent ad certam annuam pręſtationem, quæ minor non ſit duodecim aureis pro neceſſitatibus puellarum dum vixerint.

Ad quartum reſpondit promiſſionem hanc faciendam eſſe monaſterio, non autem puellis ipſis. Minimè permittendum, vt pecunia hęc detur eis, ne alioquin contra votum ſuum ſolemne fiāt proprietariæ; ſed recta deferatur ad manus Abbatiſſę, quæ in primis ex ea ſubueniet arbitrio ſuo neceſſitatibus earum Monialium, pro quibus perſoluta fuerit. Si quid verò reliquum erit, conuertet in communem vſum monaſterij. Quę omnia Sanctiſsimus in Conſiſtorio approbauit, non tamen ad eum finem, vt fiat noua Bulla ſuper hac declaratione, ſed vt ſingulis Epiſcopis petentibus, prout nunc petijt Placentinen. ita reſpondeatur.

48 7. QVAERO an Monialis ſupranumeraria, decedente aliqua Moniali de numero, in eius locum ſubrogetur.

Ad partem affirmatiuam facit, quia Canonicus vltra numerum receptus in eccleſia in qua ſunt pręben dæ diſtinctæ, ſi moriatur Canonicus numerarius, extinguitur, & locum decedentis ingreditur, eique præbenda, vt præfertur vacans, eſt conferenda; non autem Canonico numerario, vt ex communi Doctorum ſententia contra Innocētium firmata Anton. de Butr. in d. c. Dilectus il 1. n. 9. verſ. Hæc eſt in effectu.

Solutio. S. Congregatio negotijs Epiſcoporum, & Regularium præpoſita generali decreto ſtatuit, & declarauit Moniales quæ ſupra numerū in quolibet Monaſterio conſtitutum recipiūtur, in locum Monialium decedentium intra numerum nequaquam ſubrogari, neque impedimento eſſe quin aliæ in locum earumdem ex numero demortuarum recipi eo modo valeant, quo in ſingulis monaſterijs Moniales intra numerum poſſunt admitti.

49 ti. Quinimo eaſdem ſic ſupra numerum receptas ſupranumerarias ſemper quoad hoc remanere, etiamſi in cæteris ab alijs nihil differant, ſed illis in omnibus pares, & ęquales iuxta cuiuſque monaſterij inſtitutum eſſe debeant 6. Septembris 1604.

50 Non obſtat contrarium de Canonicis vltra numerum receptis, quia in eis diuerſa militat ratio: nam cum nihil in eccleſiam deferant, de illius reditibus ſunt alendi, videlicet de quotidianis diſtributionibus, vt in c. Dilectus il primo in fin. ſupra de præb. & de reditibus ſuperexcreſcentibus, vt in d. c. Cum M. de Conſtit. iiſque non extantibus, habere debent præbendam cum primum ſe facultas obtulerit, d. c. Dilectus, & c. Relatum de præben. & c. Cum ſuper de conceſſ. pręb. meritò ſupra numerum receptus ſubrogatur in locum antiqui prædefuncti. At ſecus eſt in Monialibus ſupranumerarijs, quia cum vnaquæque ſecum deferat eleemoſynam dotalem ſcutorum ad minus quadringentorum in bonis ſtabilibus, vel cenſibus perpetuis inueſtiendam, ex quorum reditibus commodè ali poſsit, nulla ratio ſuadet vt locum decedentis ingrediatur.

51 8. QVAERO, pro quot Religioſis ad minus monaſteria ſint erigenda?

Solutio. Gregorius XV. approbante S. Congregatione Cardinalium ſuper negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, ſub die 17. Auguſti 1621. reuocauit licentias à Paulo V. conceſſas erigendi nouos Conuentus cum ſola licentia Ordinariorum, voluitque, vt de cætero non erigerentur, niſi in eo ſaltem duodecim Religioſi habitare, atque ex reditibus ipſorum monaſteriorum, & conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari poſſent.

52 Ex decretis autem S. Congregationis Concilij de celebrat. Miſſar. editis ſub die 21. Iunij 1625. §. 14. ſtatutum eſt vt monaſteria, conuentus, domus, congregatio, vel ſocietas Religioſorum, ſeu Regularium nullibi recipiantur, niſi præter alia ad id requiſita, in ſingulis eiuſmodi locis duodecim ſaltem Religioſi degere, & ex reditibus, & conſuetis eleemoſynis competenter ſuſtentari valeant ad præſcriptum Decreti Gregorij XV. hac de re editа, alioquin monaſteria, & loca huiuſmodi poſthac recipienda, in quibus duodecim Religioſi, vt ſupra, ſuſtentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non habitauerint, ordinarij loci viſitationi, & correctioni, atque omnimodæ iuriſdictioni ſubiecta eſſe intelligantur in Bullar. tomo 4. pag. 316.

53 Et S. Congregatio conſulta An hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Miſſarum, comprehendat eas Religiones, quæ non conſueuerunt onera Miſſarum recipere, vt ſunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis Ieſu: Sac.

54 Congregatio cenſuit comprehendere. Item conſulta An idem decretum habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam eſt reſtrictum decretum proximè antecedens, an verò etiam extra Italiam: Reſpondit habere locum etiam extra Italiam, vt in declarationibus S. D. N. Vrbani VIII. authoritate editis, quæ habentur impreſſę in Bullar. eodem tomo 4. pag. 318. verſ. Decimonono, & verſ. Vltimò.

Et nouiſsimè quæſitum fuit, An decretum felic. rec. Vrbani VIII. de celebr. Miſſar. §. 14. Bullar. nou. tom. 4. pag 314. prohibens recipi monaſteria, ſeu Conuentus, in quibus 12. ſaltem Religioſi ſuſtineri non valeant, adiecta pœna ſubiectionis iuriſdictioni Ordinarij loci, ſit correctorium, ſeu abrogatiuum Conſtitutionis fel. rec. Gregor. XV. 31. in Ordine eod. tom. 4. pag. 134. abſolutè prohibentis erectionem monaſteriorum, ſeu Conuentuum, in quibus 12. ſaltem Religioſi ex reditibus, eleemoſynis conſuetis ſuſtentari non poſsint, ita vt aliàs erectio, quamuis ex pio legato facta, cenſeatur prohibita, & indigeat diſpenſatione Apoſtolica?

Die 13. Aprilis 1652. S. Congregatio Eminentiſs. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum cēſuit ſupradictũ decretum fel. rec. Vrbani VIII. non eſſe correctorium, ſeu abrogatiuum dictæ Conſtitutionis fel. rec. Greg. XV. incipien. Cum aliàs.

55 9. QVAERO, an monaſteria tam virorum, quam mulierum erigi poſſint de licentia ſolius Epiſcopi?

56 Pro ſolutione quatuor tempora ſunt diſtinguēda. Primum tempus eſt iuris communis antiqui, & ſecundùm hoc monaſteria regularium abſque dubio erigi poterant authoritate Epiſcopi Diœceſani, vt c. Quidam, 18. quæſt. 2. ibi, [Placuit igitur neminem aut ædificare, aut conſtruere monaſteria, aut Oratorij domum ſine conſcientia ipſius Ciuitatis Epiſcopi.] Quod & leges ciuiles ſanxerant, vt in Auth. Vt nullus fabricet Oratorij domos

mos, §. Sancimus, collat. 5. Ad idem c. Cellulas,
ead. cauſ. & quæſt. vbi dicitur, cellulas nouas, aut
congregatiunculas Monachorum abſque Epiſcopi
notitia prohibemus inſtitui, & cap. De Monachis
immediatè præcedēti, vbi ſic legitur. [De Mona-
chis monaſterium nouum, niſi Epiſcopo aut per-
mittente, aut probante, nullus incipere, aut fun-
57 dare præſumat.] vbi gloſſa prima pōderando illud
verbum, ***nouum***, notat requiri conſenſum Epiſco-
pi, ſi totum monaſterium ſit deſtructum, quia no-
uum dicitur, cuius facies immutatur, l. 1. §. Opus
nouum, ff. de nou. oper. nunciat. Secus in repara-
tione, c. Si quis vult. 16. q. vlt. c. Iudæi infra de
Iudæis, & l. 2. & 3. C. de oper. publ. Item gloſ. vlt.
58 in d. c. De Monachis ponderando verbum, *pro-
bante*, notat ſatis eſſe vt Epiſcopi conſenſus acce-
dat poſt erectionem, quia ratihabitione poteſt
confirmare, c. vlt. 21. quæſt. 1. & conſentiunt, ibi.
Hugo, Archid. & alij; alioquin quod factum fuerat,
deſtruatur, vt c. Placuit, de conſecr. diſt. 1. Licen-
tia verò Sedis Apoſtolicæ tunc temporis non re-
quirebatur, vt c. Nimis il ſecondo verſ. Ad hoc
infra de exceſſ. Prælat. & notat gloſſa in cap. vn. in
ver. Deinceps per illum textum eod. tit. lib. 6.
59 Secundum tempus eſt Conſtitutionis Boniſa-
cij VIII. in d. c. vnico de exceſſ. Prælat. lib 6. qua
prohibetur ne deinceps liceat fratribus Mendicā-
tibus noua loca, aut monaſteria alicubi ad habi-
tandum ſuſcipere, ſeu olim ſuſcepta mutare, vel
in alios transferre abſque ſpeciali Sedis Apoſtoli-
cæ licentia, quæ de illa prohibitione mentionem
faciat. Excipiūtur tamen acquirētes loca pro Ere-
mitica vita ducenda, & hæc prohibitio adiectis
pœnis fuit poſtea innouata in Clem. Cupientes in
princ. de pœnis. Vnde hoc tempore inſpecto ad-
empta erat Epiſcopis facultas, quam habebant ex
diſpoſitione antiquorum Canonum; quoad mo-
naſteria, & loca Ordinum Mendicantium dum-
taxat; ſed ſalua erat quoad Eremitas, & non Men-
dicantes.
60 Tertium tempus eſt Concilij Tridentini quod
in cap. 3. in fin. ſeſſ. 25. de Regular. ſtatuit per hæc
formalia verba, videlicet. [Nec de cætero ſimi-
lia loca (ideſt monaſteria, & domus tam virorum
quam mulierum bona immobilia poſſidentes, vel
non poſſidentes) erigantur ſine Epiſcopi, in cuius
Diœceſi erigenda ſunt, licentia prius obtenta.] Et
poſito hoc decreto in dubium vertitur An Mona-
ſteria hodie erigi poſſint de licētia ſolius Epiſcopi.
Negant Hieronym. Campan. in diuerſ. iur. Ca-
non. rubr. 12. cap. 13. num. 80. verſ. Verum cum
diſpoſitione, Zerol. in Praxi Epiſcop. par. 1. in ver.
Monachi, §. 2. & Auguſtin. Barboſ. de offic. & po-
teſt. Epiſc. par. 2. allegat. 26. num. 4. exiſtimantes
Epiſcopi conſenſum non ſufficere, niſi etiam Sum-
mi Pontificis accedat authoritas, eo quod Conci-
lium Tridentinum in d. cap. 3. non abrogauerit
iuris communis diſpoſitionem, de qua in d. c. vn.
de exceſſ. Prælat. lib. 6. & referunt ita deciſum fuiſ-
ſe per Eminen. Patres eiuſdem Concilij Interpre-
tes. Quam opinionem inde etiam confirmant,
quod multę religiones impetrarunt indulta à Se-
de Apoſtolica erigendi monaſteria de ſola Epiſco-
pi licentia, vt dicam infra num. 71. hinc deducen-
tes ſine huiuſmodi indulto monaſteria ſic erigi
non poſſe: alioquin priuilegium fuiſſet inane, & ni-
hil eis contuliſſet contra textum in cap. In his in-
fra de priuileg. & cap. Abbate de verb. Signific. Sed
contra Epiſcopi tantum licentiā eſſe neceſſariam
affirmant Sotb. in Compen. Priuileg. Mendican.
in ver. Aedificare in annotat. verſ. Circa, §. 20. &
Eman. Rodriq. quæſt. regular. tomo 2. q. 49. art. 3.
61 Tu dicas quoad loca Eremitica, & monaſteria
Ordinum non Mendicantium rem carere omni
difficultate, quia facultas, quam Epiſcopi habe-
bant de iure veteri, ſimilia loca erigēdi ex d. c. Qui-
dam, c. De monachis, & c. Cellulas, 18. q. 2. fuit
expreſsè illis præſeruata in d. c. vn. quoad loca Ere-
mitica, & quoad monaſteria non Mendicantium
non fuit illis adempta, cum prohibitio illa loqua-
tur tantummodò de Mendicantibus. Vnde quod
non mutatur, &c. l. Sancimus, C. de teſtamen. &
l. Præcipimus, in fin. C de appell. & cum Conſtitu-
tio de Mendicantibus negauerit, de nō Mendican-
tibus cenſetur conceſsiſſe, c. Nonne, ſupra de præ-
ſumpt. c. Qualis, 25. diſt. & l. Præter. ff. de Iudic.
62 Quo verò ad Mendicantes exceptis Capuccinis,
& Minoribus de obſeruantia S. Franciſci, videtur
idem dicendum. Nam prohibitio Boniſacij VIII.
in d. cap. vn. locum habet in illis Mendicantibus,
quibus victum tribuit incerta mendicitas, & qui
reditus, aut poſſeſſiones ex regula, vel conſtitutio-
ne habere non poſſunt, iuxta textum in c. vn. de
religioſ. domib. lib. 6. vt notat gloſſa in prælleg.
decretali Boniſacij in ver. Mendicantes. At ex
Concilio Tridentino in d. c. 3. in princ. Regulari-
bus quorumcumque Ordinum, prædictis tantum
exceptis, licet bona immobilia poſſidere, & con-
ſequenter in eis videtur ceſſare prohibitio Boniſa-
ciana, & nihilominus quoad omnes Concilium
videtur Epiſcopis reſtituiſſe facultatem eis adem-
ptam à Boniſacio, cum de omnibus loquatur ſub
vnica determinatione, & iuris correctio ſit fauora-
63 bilis, cum per eam fiat reductio ad ius com-
mune antiquum, vt notatur in c. Cum dilectus,
in gloſ. in ver. Iuri communi, & ibi per Hoſt. n. 17.
& communiter Doctores, ſupra de Conſuetud.
64 Nec credendum eſt S. Synodum voluiſſe arctare
eos, qui licentiam erigendi Conuentus à Summo
Pontifice impetrarunt, ad aliam licentiam obti-
nendam ab Epiſcopo Diœceſano cum licentia
ſit gratia, per quam alicui licet quod prius non li-
cebat, ſecundum Cardin. poſt Gulielm. de Monte
Laud. in Clem. fin. n. 9. de elect. Nec Patres eo
caſu fuiſſent vſi verbo *licentia*, ſed potius ver. *Con-
ſenſus*, ſicut vſus fuit Pius IV. dum voluit vt di-
ſpenſationes Apoſtolicæ de non reſidendo ſtudio-
rum cauſa non ſuffragarentur niſi accedente Or-
dinariorum conſenſu, vt in Conſtitutione incip.
Sanctiſſimus, edita die 26. Nouembris 1564.
65 Et confirmatur; nam Clemens VIII. in Con-
ſtitutione 99. incip. Quoniam ad inſtitutum, edita
die 23. Iulij 1603. de voto S. Congregationis Car-
dinalium ſuper negocijs Epiſcoporum, & Regula-
rium declarauit [locorum Ordinarios non poſſe
licentiam ad nouos Conuentus cuiuscūque Men-
dicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum
&c. Ordinariæ Iuriſdictione ſubiectis erigendos
imperti, niſi vocatis, & auditis aliorum in eiſ-
dem ciuitatibus, & locis exiſtentiū conuentuum
Prioribus, & alijs intereſſe habentibus, & cauſa
ſeruatis ſeruandis cognita conſtiterit in eiſdem
ciuitatibus, & locis nouos huiuſmodi erigendos
conuentus ſine aliorum detrimento commodè
ſuſtentari poſſe. Quod ſi à ſententijs Ordinario-
rum ad Sedem Apoſtolicam appellari contigerit,
tamdiu

tamdiu ipſos Ordinarios erectionem nouorum conuentuum ſuſpendere debere, quouſque ab ipſa Sede in eadem cauſa pronunciatum extiterit. Decernens irritum, &c. vt in Bullar. tomo 3. pag. 146. Quam Conſtitutionem poſtea innouauit Vrbanus VIII præuia reuocatione facultatum Regularibus conceſſarum non erigendi Conuentus vbique locorum de ſola Ordinarij licentia, vt in eius Conſtitutione 25. incipiente Romanus Pontifex, edita 21. Septembris 1624. in Bullar.
66 tomo 4. pag. 265. Ergo à contrario ſenſu ſeruata forma in Conſtitutione Clementis præſcripta Conuentus Mendicantium erigi poterunt de licentia Ordinarij, nec opus erit licentia Sedis Apoſtolicæ, & hunc intellectum iampridem probauit S. Congregatio Concilij, dum cenſuit pro erectione monaſterij nedum requiri licentiam Ordinarij, ſed ſeruandum eſſe decretum Clementis VIII. niſi erigatur de licentia Sedis Apoſtolicæ, quia tunc erigi poteſt ſine Ordinarij licentia. Patet igitur non eſſe admittendum intellectum eorum, qui dixerunt Concilium in d. c. 3. in fin. non ſuſtuliſſe Conſtitutionem Bonifacij VIII. ſed pręter licentiam Sedis Apoſtolicæ, voluiſſe vt adhiberetur etiam licentia Ordinarij: imò enim ex ſententia Sacræ Congregationis vbi erectio fit de licentia Papæ, Ordinarij licentia non eſt neceſſaria; & vbi fit de licentia Ordinarij, non eſt neceſſaria licentia Papæ, ſed tantummodo ſeruari debet ſolemnitas Conſtitutionis Clementis, & ita multoties vidi obſeruatum: nam eadem S. Congregatio tam me Secretario, quam anteactis temporibus multas monaſteriorum erectiones probauit ab Ordinarijs factas abſque licentia Sedis Apoſto-
67 licæ. Quinimò aliàs cenſuit concedendum Congregationi Peregrinãtium Ordinis Prędicatorum, vt poſſint erigere conuentus inconſultis Epiſcopis quoad loca, in quibus non ſunt Epiſcopi. Aliorum verò locorum Epiſcopis commendandos eſſe hos Regulares, vt cum poſtulauerint alicuius Monaſterij erectionem, illis faueant pro tempore, niſi ali-
68 quod releuans obſtiterit. Et aliàs cenſuit Epiſcopum non prohiberi de Capituli, & quorum intereſt conſenſu, & abſque Rectoris præiudicio eccleſiã ſęcularem ordinaria authoritate in monaſteriũ erigere. Et Datarius idem ſenſit, niſi agatur de
69 commutatione vltimæ voluntatis. Rurſus cenſuit Epiſcopum non prohiberi ordinaria authoritate monaſterium Monialium erigere. Quid tamen in hoc ſeruetur de ſtylo Curiæ dixi in cap. Graue, num. 53. verſ. Conſueuit, ſupra de off. Ordinar. Quin etiam hanc facultatem nouum monaſterium erigendi S. Congregatio nec denegauit Vicario generali Epiſcopi ad id ſpeciale manda-
70 tum habenti, vt dicam latè in ſequenti quæſt. Nec forſitan Vicario Capituli ſede vacante, & propterea quoddam monaſterium fratrum S. Dominici cœptum ædificari de illius licentia, reſpondit ſinendum eſſe ad finem perduci. Quæ omnia cogunt me credere apocripham eſſe deciſionem, quã referunt Campan. & alij præcitati. Cum præſertim loquatur de Monachis, qui nullo iure arctantur ad obtinendam ſuper hoc licẽtiam Sedis Apoſtolicæ, nec talem deciſionem vſquam reperi in libris publicis S. Congregationis.
71 Non obſtant indulta erigendi monaſteria de licentia ſolius Ordinarij: nam ſi rectè aduertatur, regulares præſertim non Mendicantes indulta hæc nõ impetrarũt, vt ſe eximerent ab obtinenda licẽtia Summi Pontificis, qua nõ indigebant, ſed ſolum vt ſe eximerent à forma dictæ Bullæ Clementis VIII. vt ſcilicet Monaſteria poſſent erigere vbique locorum, nullo aliorum Ordinum Regulariũ requiſito conſenſu, & ſic cantant indulta pro Monachis Congregationis B. Mariæ Fulliensis, pro Carmelitis Diſcalceatis, pro Clericis Regularibus S. Pauli Decollati, quæ habentur reſpectiuè in tribus Conſtitutionibus Pauli V. nempe 51. & 10. alias 8. & 64 in Bullar. tom. 3. pag. 242. 188. & 254. Vnde patet ex prædictis indultis ineptè inferri, vt in huiuſmodi erectionibus licentia Sedis Apoſtolicæ ſit neceſſaria.

Quartum denique tempus eſt Bullæ Sanctiſſ. D. N. Innocentij X. quæ incipit Inſtaurandæ me Secretario compilatæ in Sacra Congregatione ſuper ſtatu Regularium, ac publicatæ die 22. Octobris 1652. in qua ex cauſis in proœmio expreſſis primò [extinguuntur, ac ſupprimuntur conuentus omnes Regularium virorum tam Mendicantium, quã non Mendicantium exiſtentes intra fines Italiæ, & inſularum adiacentium in litteris ab eadem Congregatione propediẽ expediendis nominatim exprimendi, in quibus ob paruum numerum Religioſorum Regularis diſciplina ſeruari non poteſt. Ac deinde quia parum eſt mala præcidere, niſi etiam malorum cauſa, & radix euellatur, innouantur Conſtitutiones Bonifacij, & Clementis, quarum ſuperius meminimus, nu. 59. & 65. aliorumque Romanorum Pontificum ſuper erectione nouorum Conuentuum editæ, illiſque addendo prohibetur, ne deinceps aliquis Regularium Ordinis Mendicantium, vel non Mendicantium, Congregat. Societatis, & cuiuſuis alterius inſtituti etiam Societatis Ieſu in aliqua ciuitate, caſtro, villa, ſeu loco ad habitandum domos, vel loca quæcumque de nouo recipere, ſeu monaſteria, conuentus, & collegia incipere, vel fundare præſumat abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali plenam, & expreſſam faciente de prohibitione huiuſmodi mentionem in ſcriptis, & gratis concedenda, præuia examinatione S. Congregationis negotijs Epiſcoporum, & Regularium præpoſitæ. Si ſecus egerint, eo ipſo incurrant pœnas priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, necnon dignitatum, & officiorum, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, vel alia in poſterum obtinenda; & nihilominus receptiones, fundationes, & erectiones ſint ipſo iure nullæ, & inualidæ; & domus, ac loca ipſa, & perſonæ in eis degentes omnimodæ iuriſdictioni viſitationi, & correctioni Ordinarij loci plenè in omnibus ſubiaceant.] Hæc ibi. Quamobrem ceſſant hodie altercationes, quæ ex præcedentibus Conſtitutionibus, & Tridentini Concilij Decretis oriebantur; nam poſt Bullam Innocentianam manifeſtum eſt noua monaſteria erigi non poſſe ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. Sed quia hęc Bulla loquitur de monaſterijs virorum, & nondum egreſſa eſt fines Italiæ, & inſularum adiacentium: propterea in monaſterijs Monialium, & vltra montes ſeruabis antedictam temporum diſtinctionem: nam quod non mutatur, ſtare non prohibetur, l. Sancimus, C. de Teſtam. cum concordan.
72 Decimò, & vltimò QVAERO poſito Decreto Trid. Conc. c. 3. in fin. ſeſſ. 25. de Regul. An Vicarius generalis Epiſcopi abſq; ſpeciali mandato poſſit licentiam cõcedere nouum monaſterium erigendi.

Vi-

73 Videtur reſpondendum non poſſe. Primò quia
in generali commiſsione non veniunt ea, quæ ob
ſui grauitatem certæ perſonę, vel dignitati à iure
ſpecialiter ſunt commiſſa, l. 1. ff. de off. eius, cui
mand. eſt iuriſd. & cap. 2. de off. Vicar. lib. 6. Sed
facultas nouum monaſterium erigendi ob rei gra-
uitatem de iure ſpecialiter eſt commiſſa Epiſcopo,
cap. Quidam, c. De Monachis, & cap. Cellulas, 18.
q. 2. Ergo non tranſit in Vicarium ex generali cō-
74 miſsione. Quo argumento vtitur Ferret. conſ. 347.
num. 12. & per hanc rationem Rota apud Puteum
deciſ. 53. lib. 2. decidit Vicarium non poſſe bene-
ficium ſupprimere abſque ſpeciali mandato.
75 Secundò, per generalem Vicarij conſtitutionem
non cenſetur tranſlata facultas, quę non compe-
tit Epiſcopo de iure communi, c. fin. vbi not. de
offic. Vicar. lib. 6. Innoc. quem cęteri ſequuntur,
in c. Cum in cunctis, num. 5. de elect. Sed facul-
tas erigendi nouum monaſterium non competit
Epiſcopo de iure communi. Ergo non cenſetur
tranſlata per generalem Vicarij conſtitutionem.
Minor probatur, quia etſi de iure communi anti-
quo nouum monaſterium conſtitui poſſet de licē-
tia Epiſcopi, vt in d. c. Quidam, 18. q. 2. quod eſt
decretum Concilij Calcedonenſis, & in d. cap. De
Monachis, & c. Cellulas, 18. q. 2. quæ ſunt Conci-
lij Agathenſis: tamen Bonifacius VIII. poſtea de-
creuit ne deinceps liceret fratribus Mendicanti-
bus noua loca, aut monaſteria alicubi recipere
abſque Sedis Apoſtolicæ licentia, vt in c. vnic. de
exceſſ. Pręlat. lib. 6. quam Conſtitutionem deinde
innouauit Clemens V. ac pœnas contrafacienti-
bus adiecit, vt in Clem. Cupientes, de pœnis. Poſt
hęc ſuperuenit decretum Concilij Tridentini c. 3.
ſeſſ. 25. de Regular quod reſtituit Epiſcopo facul-
tatem antea ſublatam Conſtitutione Bonifacij
VIII. vt fuſius dictum eſt in pręcedenti quęſtione
à num. 55. Vnde hęc facultas ſaltem quoad Men-
dicantes competit Epiſcopo de iure ipſius Conci-
lij, non autem de iure communi; ac proinde non
cenſetur demandata Vicario per generale man-
datum. Et ob hanc rationem, quamuis Cardina-
les in ſuis titulis iuriſdictionem habeant Ordina-
riam, & Epiſcopalem, ſecundum ea, quę leguntur,
& notantur in c. His quę, ſupra de maior. & obed.
tamen Gregor. XIII. dixit ſe nolle, vt illis compe-
terent ea, quę Epiſcopis conceſſa ſunt à Concilio
Trident. vt ſcripſi in prędicta Decretali His quæ,
num. 16.

Tertiò ea, quę ſunt voluntarię iuriſdictionis, &
ſapiunt gratiam, regulariter non cenſentur tranſ-
lata in generalem Vicarium, ſed tantum ea, quę
ſunt contentioſę iuriſdictionis, & ſapiūt iuſtitiam,
c. 1. & 2. de offic. Vic. lib 6. Ferrett. conſ. 344. n. 1.
77 Sed licentia erigendi nouum monaſterium eſt
voluntariæ iuriſdictionis, cum iudicialem indagi-
nem non requirat, ſaltem ante decretum Clemen-
tis VIII. & ſapit gratiam, ſicut beneficiorum col-
latio, vt per Ferrett. conſ. 347. num. 13. prope fin.
facit quod dixi ſupra num. 64. Ergo non cenſetur
tranſlata in generalem Vicarium; Atque ita ar-
guit in ſimili Lap. allegat. 81. num. 7. & Ferrett. d.
conſ. 344. n. 1.
78 Quartò, ſolus Epiſcopus, non autem eius gene-
ralis Vicarius poteſt eccleſias, & altaria dedicare,
cap. Quicumque, 16. quęſt. 1. & c. Nemo, il primo
de Conſecr. diſt. 1. & tradit Io. de Selua in trac. de
benef. par. 2. quęſt. 5. num. 175. Sed monaſterium
erigi non debet abſque dedicatione eccleſię, vel
altaris, c. Abbas, & c. Pridem, 18. q. 2. Ergo ſal-
tem rationem eccleſię facultas erigendi monaſte-
rium competit generali Vicario.
79 Vltimò, Vicarius generalis ſine ſpeciali man-
dato non poteſt nouam dignitatem erigere, vt poſt
Io. de Deo, Feder. de Sen. & Gemin. tradunt in
c. Cum acceſſiſſent de Conſtit. Felin. num. 15. verſ.
Verum non ſufficit authoritas Vicarij non haben-
tis ſpeciale mandatum, & Dec. num. 41. Ferrett.
conſ. 327. nu. 7. vbi ampliat hoc procedere etiam-
ſi Vicarius habeat mandatum cum expreſsione
aliquorum ſpecialium, ac deinde cum clauſula
80 generali. Imò nec nouum beneficium Vicarius
generalis poteſt erigere ſine ſpeciali facultate, vt in
d. cap. fin. tradit Ioan. Andr. in princ. quem illhic ſe-
quuntur Gemin. col. 1. verſ. Sed pone quod Pleba-
nus, Anchar. n. 1. Franc. col. 2. in 2. quem Ferrett.
d. conſ. 327. num. 4. & conſ. 343. ſub num. 109. verſ.
Rurſus. Ratio eſt, quia ſicut Vicarius Epiſcopi
non poteſt beneficium conferre, vt habetur in d.
cap. fin. nec illo priuare, vt in cap. Præcedenti, ita
nec illud creare, vt ibi deducit Io. Andr. & alij ſu-
pra relati. Quemadmodum nec poteſt erigere
nouam Parochiam iuxta, c. Ad audientiam, il pri-
mo de Eccleſ. ędifican. vt probatur in d. c. Nemo,
in ver. Veniat, de Conſecr. diſt. 1. Non videtur au-
tem poſſe dubitari quominus in erectione noui
monaſterij erigatur noua dignitas, aut ſaltem plu-
81 ra beneficia Regularia; quia monaſterium erigi,
atque inſtitui non poteſt ſine Abbate, vel Priore,
& Monachis, cap. 2. & c. Cum ad monaſterium in-
fra de ſtatu monach. Abbatia verò eſt propriè Di-
82 gnitas eccleſiaſtica, c. Sicut deinceps, 16. quæſt. 7.
& c. Vt Apoſtolicę de priuileg. lib. 6. Et quidem
de maioribus ſecundum Lapum alleg. 87. col. fin.
aut ſaltem media inter Epiſcopatum, & inferio-
res Dignitates, vt tradit Ioan. de Selua in tract. de
benefic. par. 1. q. 2. n. 8.

Similiter Prioratus Conuentualis dicitur eſſe
dignitas, vt in c. Niſi eſſent de pręben. & in Clem.
2. de reſcript. Prioratus autem clauſtralis quamuis
non ſit dignitas, eſt tamen beneficium, d. c. Cum
ad monaſterium de ſtatu Monach. & Clem. ne in
agro eod. tit. & notat Io. de Selua vbi ſup. Et hæc
tria inter beneficia regularia appellantur duplicia
ſecundum Rebuff. in Praxi tit. Quod ſit, & quot
modis dicatur beneficium in rubr. Regularia be-
neficia multiplicia, à n. 1. vſque ad n. 6.
83 Simplex itidem Prioratus dicitur beneficium,
vt notat Abb. in c. Super inordinata, n. 9. verſ. Aut
eſt Prioratus, de præben. Sicut & ſimplex Mona-
chatus, gloſ. in Clem. Diſpendioſam, in ver. Bene-
ficijs, de iudic. & Io. de Selua loco citato in fine
Et hæc duo nempe Prioratus Regularis, & Mona-
chatus inter beneficia regularia vocantur ſimpli-
cia à Rebuffo vbi ſupra n. 6.

Cum itaque monaſterium erigi, atque inſtitui
non poſsit, quin ſimul erigantur Abbatia, vel Prio-
ratus, ac plures Monachatus, hinc neceſſariò ſe-
quitur, vt ſicut non poteſt Vicarius generalis Epi-
ſcopi nouam dignitatem, aut beneficium erigere,
ſic & multò minus monaſterium, quod conſtat di-
gnitate, ac pluribus beneficijs conuentualis eccle-
84 ſię. Atque ita in puncto conſuluit Calder. conſ. 3.
incip. An Vicarius Generalis de offic. Vicar. mo-
tus, quia ædificatio monaſterij eſt de maioribus,
quę non tranſeunt in generali mandato, allegat.

c. Ne-

c. Nemo, il primo de Conſecr. diſt. 1. c. Quicumq; & c. Quidam, 18. q. 2. c. Cum olim de priuileg. & c. Authoritate, eod. tit. lib. 6. in quibus exprimitur de Epiſcopo. Nec ſecundum eum obſtat gloſ. dict. c. Nemo, dicentis Epiſcopum id poſſe per ſe, vel alium; quia, vt dicit ibi Archid. num. 4. in gloſ. per ſe, illud, *alium*, intelligitur de delegato Epiſcopi ſpeciali, & ſequuntur ibi Bellam. in eadem gloſ. num. 2. & Turrecr. in 3. q. num. 5. dicens idem tenere Hoſtien. in ſumma de eccleſ. ędific. & ita prędicti omnes ſunt apertè pro hac ſententia.

Nec dicatur in erectione noui monaſterij non creari noua beneficia, ſed potius transferri de loco ad locum. Nam id iure negari poteſt; Verè enim dignitas quæ transfertur, deſinit eſſe dignitas in loco, in quo erat ante translationem, c. Si quis iam tranlatus, 21. q. 2. & c. Si qui Epiſcopi, 92. diſt. At per erectionem noui monaſterij dignitas illius nullibi eſſe deſinit; ergo non transfertur, ſed de nouo erigitur. Et quamuis aliæ eiuſdem ſpeciei dignitates in alijs monaſterijs repetiantur, tamen quotieſcumque agitur an Vicarius poſſit erigere nouam dignitatem, non intelligitur de dignitatibus omninò nouis, puta Cardinalatus, &c. quia illas nec Epiſcopus poteſt erigere, vt iam
85 cenſuit S. Congregatio Concilij, ſed de vſitatis, vt Abbatia, Archidiaconatus, & conſimiles. Præterea etſi hæc non eſſet erectio nouę dignitatis, ſed tranſlatio de loco ad locum; adhuc tamen idem eſſet reſpondendum, quia Vicarius generalis abſq; ſpeciali mandato non poteſt eccleſias de loco ad locum transferre, ex traditis per Innocen. & Abb. in cap. Ad hæc ſupra de offic. Archid. & per Doctores in d. cap. fin. de offic. Vicar. lib. 6. Sicuti nec
86 poteſt beneficium antea erectum ſupprimere, vt decidit Rota apud Put. d. deciſ. 53. lib. 3. Quamobrem cum facultas erigendi nouum Monaſteriū non competat Vicario Epiſcopi ex diſpoſitione iuris communis, abſurdum eſſet vt competeret ex decreto Concilij Tridentini cap. 3. ſeſſ. 25. de regular. Quod conſtituit regulam prohibitiuam ibi, *non erigantur*, à qua deinde ſolum excipit caſum, niſi de Epiſcopi licentia. Vnde cum emanauerit ad reſtringendam monaſteriorum multiplicitatē, ne ſcilicet illorum multitudo potius detrimentū, quàm vtilitatem Religionibus afferret, non debet eorumdem ampliationem operari, l. Legata inutiliter, ff. de adim. legat. cum ſimil. Præſertim quia Concilium quando voluit comprehendere etiam Vicarium, regulariter vſus eſt nomine Ordinarij, non autem Epiſcopi.

87 Neque obſtat decretum Clementis VIII. quod vtitur verbo *ordinarij*: nam reſpondetur factum eſſe, quia ibi præſcribitur modus generalis, & ab omnibus obſeruandus in erectione nouorum monaſteriorum. Quæ quidem erectio quia fieri conſueuit non tantum ab Epiſcopis, ſed etiam ab alijs ordinarijs locorum, vt ſunt Patriarchę, Primates, Archiepiſcopi, & Vicarij generales habentes ſpeciale mandatum, ideò vſus eſt nomine Ordinarij, quod magis latè patet, quam Epiſcopi, c. Ordinarij, cum ibi notatis de offic. ordin. lib. 6. Felin. in c. Cum olim. col. 1. de præſcript. Sed non licet inde inferre, vt hæc facultas competat indiſtinctè omnibus locorum Ordinarijs. Hoc enim decretum non tribuit Ordinarijs nouam erigendi facultatem, cum potius emanauerit ad comprimendā huiuſmodi erectionum multiplicationem in præiudicium aliorum regularium. Et quamuis dum prohibet ne ab Ordinarijs locorum de cætero noua monaſteria erigantur, niſi ſeruata forma ibi præſcripta à contrario ſenſu videatur permittere, vt ſeruata eadem forma Ordinarij poſſint huiuſmodi erectiones facere, in hoc tamen ſupponit terminos habiles, l. Qui teſtamento, ff. de teſtam. & c. 1. de ætat. & qualit. lib. 6. gl. 3. in l. Gallus, ff. de liber. & poſthum. Atque ita intelligi debet de illis Ordinarijs, quibus hęc facultas aliàs legitimè cōpetat, qualis non eſt Vicarius Epiſcopi abſque ſpeciali mandato, vt ſuperius oſtenſum eſt. Et ita reſolutum me Secretario ſub die 11. 162...

De Inſtitutionibus;

Cap. Ex frequentibus.

SVMMARIVM.

1 *INſtitutio beneficiorum ſpectat ad Epiſcopos, vel eorum Officiales.*

2 *Vicarius Epiſcopi, qui in concurſu Parochialis vacantis magis idoneum elegit, an poſſit parochialem eidem conferre vigore generalis mandati, & nn. ſeqq.*

3 *Collatio beneficiorum alia neceſſaria, alia voluntaria.*

4 *Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poteſt facere collationes voluntarias.*

5 *Sed neceſſarias poteſt.*

6 *Collatio neceſſaria non eſt donatio, & nn. ſeq.*

7 *Collatio parochialis eſt debita magis idoneo praelecto in concurſu.*

8 *Ratione legis correcta cenſetur etiam correcta illius diſpoſitio.*

1 EX FREQVENTIBVS. Inſtitutio Beneficiorum ſpectat ad Epiſcopos, vel eorum Officiales, hoc dicit Io. Andr. Butr. Card. Anchar. Imol. Abb. & Io. de Anan.

2 QVAERO, An Vicarius Epiſcopi, qui inſtituto parochialis vacantis concurſu ad præſcriptum Cōcilij Tridentini cap. 18. ſeſſ. 24. ex concurrentibus ab examinatoribus præuio examine approbatis eum elegit, quem cæteris magis idoneū iudicauit, poſſit eidem parochialem conferre quādo collatio ad Epiſcopum ſpectat, quamuis ſpeciale mandatum ad conferenda beneficia ab Epiſcopo non obtinuerit, ſed tantum generale in forma.

3 Videtur reſpondendum poſſe: Nam duplex eſt beneficiorum collatio, ſcilicet neceſſaria, quam collator facere tenetur: altera voluntaria, quæ ex mera voluntate dependet, Rebuff. in praxi benef. in tit. de collat. n. 1. & 2. Put. deciſ. 100. lib. 3. Vi-
4 carius autē nō poteſt quidem vigore generalis mādati facere collationem voluntariam, quia eſt ſpecies donationis, quæ in generali facultate non includitur, vt eſt caſus in cap. final. vbi Doct. de off.
5 Vicar. lib. 6. ſed bene poteſt facere collationes neceſſarias, vt nominatis beneficia conferre, vel pręſentatos inſtituere, vt patet in hoc cap. quia tunc
6 non exercetur aliqua liberalitas, l. Rem legatam, ff. de adimen. legat. & declarat Abb. hic n. 7. & eſt bona gloſ. in cap. Relatum, in verb. Liberaliter ſupra de præben. & ideo tranſit hęc facultas ex ge-
7 nerali conceſſione. Cum itaque hodie neceſſaria ſit

ſit effecta collatio parochialis quoad illum, qui eſt electus tanquam magis idoneus inter probatos ab examinatoribus Synodalibus, vt patet ex Concil. Trid. in d. c. 18. in illis verbis: [illique, & non alteri collatio fiat ab eo, ad quem ſpectabit eam conferre:] ſequitur vt veniat in generali mandato
8 cum non ſit amplius ſpecies donationis. Et ita cum ſit correcta ratio tex. d. c. fin. de offic. Vicar. lib. 6. propter quam ibi decretum fuerat in generali mandato beneficiorum collationem non comprehendi, correcta etiam cenſeri debet illius diſpoſitio ad text. cum gloſ. 1. in l. 1. & ibi latè per Alex. in addit. ad Bart. in princ. ff. de legit. Tutor. cum ſimilib. vt per Tiraquell. in tract. ceſſante cauſa par. 1. n. 127.

De Inſtitutionibus.

Cap. Cum veniſſent.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutiones, & cuſtodia poſſunt de iure ſpeciali ad inferiorem pertinere, & pendente lite cum Diœceſano, in poſſeſſione defenditur.*

2 *Epiſcopus fundat intentionem de iure communi ſuper inſtitutione, & deſtitutione perſonarum in beneficiis ſuæ diœceſis, & n. 11.*

3 *Declaratur.*

4 *Conſuetudo generalis poteſt concurrere cum iure communi, eique aliquid addit ſaltem illud confirmando, & roborando.*

5 *Verba generalia, & adulatoria ad complacentiam alterius prolata non inducunt obligationem, ſeu diſpoſitionem.*

6 *Placet verbum* importat arbitrium boni viri.

7 *Poſſeſſio contra ius ſufficit ad repellendum proprietarium ſi ſit adiuta vera præſumptione alicuius tituli, licet clarè de æqualitate tituli non conſtet.*

8 *Poſſeſſio contra ius regulariter non prodeſt contra proprietarium in iudicio proprietatis, nec releuat ab onere probandi.*

9 *Præpoſito Buxeti an competat ius inſtituendi tā ad beneficia in ſuo priuilegio expreſſa, quàm ad alia, poſtea erecta infra limites præpoſituræ, & nn. ſeq. vſque ad n. 22.*

10 *Burgi Sancti Donini erectio in Epiſcopatum non obſtat iuriſdictioni Præpoſiti Buxeti.*

Præpoſiti Buxeti iuriſdictio eſt cumulatiua cum Epiſcopo ibid.

11 *Ius inſtituendi in beneficijs iuriſpatronatus non pertinet ad Prælatum Eccleſiæ inferioris, ſed ad Epiſcopum præuia patronorum præſentatione.*

12 *Geſta à Delegato præter, vel contra formam reſcripti ſunt ipſo iure nulla.*

13 *A iure deſtituēdi non infertur ad ius inſtituendi, ſi ius deſtituendi ſit ex priuilegio, ſecus ſi de iure communi.*

14 *Prælatus inferior habet ius inſtituendi in Eccleſijs ſibi pleno iure ſubiectis.*

15 *Secus ſi eius iuriſdictio ſit cumulatiua cum Epiſcopo.*

16 *Ius inſtituendi poteſt præſcribi ab inferiore.*

17 *Poſſeſſio longiſſimi temporis ſufficit ad præſcribendum etiam ſine ſcientia, & patientia Epiſcopi.*

18 *Scientia, & patientia Epiſcopi ex quibus præſumatur.*

19 *Titulus iuſtus elicitur ex facto executoris inſtitutionem tribuentis.*

20 *Ius inſtituendi, ac iuriſdictio ex præſcriptione an cenſeatur priuatiuè ad Epiſcopum, vel cumulatiuè.*

21 *Præſcriptio non currit vacante Eccleſia.*

22 *Iuramentum à Prælato præſtitum in damnum Eccleſiæ ab ipſo Prælato ſeruandum eſt.*

Si ſit ſeparabile à præiudicio Eccleſiæ, aliàs ſecus num. 28.

23 *Iuramenta non ſunt, ſed periuria quæ contra vtilitatem Eccleſiæ attentantur.*

24 *Iuramentum præſtitum ab Epiſcopo Antuerpienſi de ſeruandis conſuetudinibus, & priuilegijs collegiatæ eccleſiæ, an poſt erectionem dictæ eccleſiæ in cathedrali obſtet quominus Epiſcopus vti poſſit ſua iuriſdictione in eiuſdem eccleſiæ capitulū, & perſonas eiuſdem ciuitatis.*

25 *Iuramentum generale de obſeruandis priuilegijs an extendatur ad reuocata, & n. 35.*

26 *Iuramentum de ſeruando ſtatuto tollitur per ſtatuti reuocationem, & n. 36.*

27 *Epiſcopus etiam de Capituli conſenſu non poteſt abdicare à ſe iuriſdictionem in totum.*

28 *Epiſcopus tenetur ſeruare iuramentum in his, quæ ſunt ſeparabilia à præiudicio eccleſiæ, & n. 30.*

29 *Archidiaconus, qui abiurauit inſtitutiones, & cuſtodias vacantium eccleſiarum, non poteſt eas repetere.*

30 *Præiudicium Prælati quando cenſeatur diuiduum à præiudicio eccleſiæ.*

31 *Iuramenta ab epiſcopis præſtita in materia viſitationis, ac priuationis capitularium ſuos obligant authores.*

32 *Iuramentum non porrigitur ad incogitata.*

33 *Iuramentum per relationem ad aliud perinde habetur, ac ſi eſſet præſtitum ſuper re certa per ſe.*

34 *Iuramentum habet tacitam conditionem rebus ſic ſtantibus.*

1 CVM VENISSENT. Si poſſidet ius inſtituendi is etiam, ad quem de iure communi non ſpectat, pendente iudicio proprietatis, in poſſeſſione defenditur. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. cum quo concordant Butr. Cardin. & omnes. Vel ſic ſecundum Abbatem; Inſtitutiones, & cuſtodię poſſunt de iure ſpeciali ad non Epiſcopum pertinere; & pendente lite cum Diœceſano defenditur in poſſeſſione. Diuiditur in tres partes. In prima allegatio pro Archiepiſcopo. In 2. allegatio pro Archidiacono, ibi, *Inter alia*, In 3. interlocutio, & ſub certa forma diffinitiuè commiſſio, ibi, *Nos igitur*.

2 Nota primo ibi, *Ad eum ſpectat de iure communi*. Epiſcopum fundare intentionem de iure cōmuni ſuper inſtitutione perſonarum in beneficijs ſuæ diœceſis. Ad hoc cap. Omnes Baſilicæ, & c. Nullus omnino 16. q. 7. c. Ex frequentibus, ſupra eod. cap. Cum ex iniuncto, in fin. de Hæreticis, cum ſimilibus, Butr. hic n. 3. & Abb. in 1. notab.
3 Sed hóc intelligas tu de inſtitutione collatiua, vt in prędictis iuribus, & de Inſtitutione authorizabili, vt in cap. Cum ſatis, ſupra de officio Archid. ſecus verò de inſtitutione corporali, quæ de iure communi ſpectat ad Archidiaconum, vt in c. Ad hæc, §. In quadam, & in c. Vt noſtrum, in fin. eodem titulo, & ſcripſi pleniùs in cap. Eam te, n. 2. Et ſeqq. de ætat. & qualit.

Secun-

4 Secundò nota ibi, *quam de conſuetudine generali*, conſuetudinem poſſe concurrere cum iure communi: nam etſi diſponat idem, quod ius commune, nihilominus aliquid addit, ſaltem illud cõfirmando, & roborando; vt hic per Butr. n. 4. & Abbatem n. 3. quod bene nota ad declarationem gloſſę in c. 1. in ver. Facti, de Conſtitur. & eorum, quæ ſcripſi in cap. Si quis, n. 61. ſupra de foro compet.

5 Tertiò nota ibi, *faceret, quod ſibi placeret*, generalia verba, & adulatoria ad complacentiam alterius prolata obligationem, ſeu diſpoſitionem non inducere: quamuis enim iſte Archidiaconus dixerit Archiepiſcopo, vt de omnibus reditibus faceret quod ſibi placeret; non tamen obſtrictus fuit illas libertates dimittere ad votum Epiſcopi, vt per Butr. hic n. 8. & 9. & ad hoc quotidie allegatur hoc c. ſecũdũ Abb. n. 5. & notat Bald. in conſ. 218. Petita venia, col. 2. circa fin. verſ. Conſiderandum, lib. 3. Corneus conſ. 149. Viſis nonnullis actis, n. 7. & ſeqq. lib. 2. Ad hoc bonus textus in l. Litteræ, ff. de Iure Codicillor. & in §. Cæterum Inſtit. de militar. teſtam. Vnde ſi tu petas à me librum, & ego reſpondeam, ne dum de illo libro, ſed etiam de omnibus bonis meis faciam ad placitum tuũ, ſeu quicquid tibi placebit: huiuſmodi verba nullam inducunt obligationem, vt poſt. Butr. Cardin. Imol. & Abb. hic tradit Alex. alios referens in conſ. 237. Perſpectis n. 12.
6 verſ. Accedit illud, lib. 6. & facit ſecundum Abbatem, quia verbum *placet*, importat arbitrium boni viri, vt l. Thais, §. Sorore; ff. de fideicom. libert. Vnde Hoſt. hic n. 11. exponit verb. Placeret, id eſt placere deberet, ad hoc cap. Ex litteris, il 1. infra de ſponſal.

7 Vltimò nota, in verſ. *Nos igitur*, quod poſſeſſio, quam habet inferior Prælatus contra ius commune, ſufficit ad repellendum Epiſcopum proprietarium illius iuris, ſi ſit adiuta vera præſumptione alicuius tituli, licet clare de qualitate tituli non conſtet, niſi exaduerſo clare probetur defectus tituli præſcripti. Quod ſic colligitur ex hoc cap. ſecundum Abb. n. 8. nam ius commune hic faciebat contra Archidiaconum, & pro ipſo erat poſſeſſio, & eius titulus præſumptus, quia clarè non conſtabat conceſſionem iuris inſtituendi fuiſſe factam Archidiaconatui realiter, ſed propter præſumptionẽ, quę erat pro eo, quia conſtabat de cõceſſione per cõfeſſionẽ Archiepiſcopi, præſumebatur cõceſſionẽ fuiſſe realem ex longęua, & cõtinuata poſſeſſione adiuta hac præſũptione. Et hæc fuit ſufficiens ad Archiepiſcopum repellendum, niſi Archiepiſcopus probaret defectum tituli, vt in fine
8 textus. Quod nota perpetuò ad limitationem cap. Cum perſonæ, de priuileg. lib. 6. nam poſſeſſio contra ius regulariter non prodeſt contra proprietarium in iudicio proprietatis, nec releuat ab onere probandi, vt probatur in c. Cum Eccleſia Sutrina, in fin. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. & notat in c. Ex inſtitutionibus de Procurat. & in c. Cõſtitutus, de elect. vbi Innoc. in princ. verſ. Sed forte dices. Sed hoc fallit, quando poſſeſsio eſt aliquo titulo roborata, licet de modo tituli non conſtet, vel qualitate. Quod eſt notabile dictum, & memoriæ perpetuò commendandum, nec alibi ita apertè probatur, vt inquit Butrius hic n. 12.

9 Ex facto quæſitum eſt, an Præpoſito Buxeti Diœceſis Burgi Sancti Donini ex priuilegio, vel præſcriptione cõpetat ius inſtituendi tàm ad Canonicatus, & Eccleſias in litteris Apoſtolicis ſui priuilegij expreſſas, quàm ad Eccleſias poſt priuilegium erectas infra limites ipſi Præpoſito aſsignatos.

10 Propoſita iuriſdictionis controuerſia inter Epiſcopum Burgi S. Donini, & Præpoſitum Buxeti, S. Congregatio Concilij cenſuit neque litteras erectionis Eccleſiæ Burgi Sancti Donini in Cathedralem, neque ſubreptionem litterarum Eugenij IV. quam Epiſcopus aſſerebat quidquam obeſſe Prępoſito, quin ſua iuriſdictione vti poſsit in Eccleſias, Canonicos, & Perſonas iiſdẽ litteris deſignatas. Cæterum nec Prępoſiti priuilegiũ obſtare Epiſcopo, quominus ſi præuenerit, ius ſuum in eaſdem Eccleſias, Canonicos, & Perſonas exercere valeat; atque ita Præpoſiti iuriſdictionem cumulatiuam cum Epiſcopo, non autem priuatiuam.

Nunc verò plures dubitationes emergunt inter Epiſcopum, & Prępoſitum, de quibus vterque conſulit S. Congregationem; atque inter alias vna eſt, An Præpoſito competat ius inſtituendi ad Canonicatus, & Eccleſias in litteris Eugenij expreſſas. Altera an Præpoſitus eamdem habeat iuriſdictionem in Eccleſias poſt priuilegium Eugenij erectas, & fundatas infra limites ipſi Præpoſito aſsignatos.

11 Quoad primam ex diſpoſitione iuris communis in Beneficijs iuriſpatronatus, qualia ſunt hæc, de quibus agitur, ius inſtituendi non pertinet ad Prælatum Eccleſiæ inferioris, ſed ad Epiſcopum, præuia Patronorum præſentatione, vt in proprijs terminis decidit Caſſador. dec. 22. n. 3. verſ. Et in patronali præſentatione, de Præbendis. Et indiſtinctè inſtitutionem ſpectare ad Epiſcopum, non ad inferiorem, probãt in c. Cum in Eccleſia Vulterana, de elect. Anton. de Butr. n. 21. verſ. Aut agitur de prouiſione Eccleſiæ Collegiatæ, Imol. ſub n. 5. verſ. Si verò non ſit patronata, Abbas ſub n. 8. verſ. Quoad ſecundum caſum. Selua de Benefic. p. 2. quæſt. 22. nu. 45. & ſeq. Felin. in c. Cum venerabilis, num. 35. & ſeq. de except. & eſt communis opinio, quam Rota ſequi conſueuit, Caſſador. d. deciſ. 22. num. 3. Puteus deciſ. 135. lib. 1. Itaque ius commune fauet Epiſcopo, qui habet intentionem fundatam ſuper inſtitutione, & deſtitutione beneficiorum omnium ſuæ diœceſis, vt hic, & in c. Cum ex iniuncto, in fine, de Hęret. lib. 6. Cum concordant. de quibus ſupra in 1. notab. Neque verò in litteris erectionis Præpoſiturę legitur attributa Prępoſito inſtituendi facultas; quinimo ex illarum ſerie contrarium potius colligitur, quia in ea parte, in qua Pontifex dat facultatem reſeruandi iuſpatronatus familię DD. de Pallauicinis, vnico contextu iubet fieri pręſentationes coram eis, ad quos inſtitutio pro tempore pertinebit, quod indicat Pontificem nihil voluiſſe diſponere circa inſtitutionem, ſed eam relliquiſſe in terminis iuris communis; prętertim ob clauſulam incontinenti additam, *iuribus Epiſcopi aliàs ſemper ſaluis*, ad text. in c. Saluo, 9. q. 3. & in c. Cum longè, 63. diſtinct. & in l. Si debitor, §. Si in venditione, ff. Quibus modis pignus, vel hypoth. ſolu. Ac propterea executor Apoſtolicus, qui reſeruauit Prępoſito ius inſtituẽdi, exceſſit limites mandati, quia reuera id non continebatur in litteris commiſſio-
12 nis: ideoque quicquid per ipſum geſtum eſt pręter, vel contra formam litterarum Apoſtolicarum dicitur ipſo iure nullum, cap. Cum dilectus, vbi no-

notatur de reſcript. & cap. Cui, de præben. lib. 6.

13 Nec obſtat quod in dictis litteris concedatur Præpoſito facultas deſtituendi, quaſi hinc videatur etiam inferri ad ius inſtituendi, ex regula dicti c. Cum ex iniuncto, in fin. de hæret. lib. 6. Nam hoc procedit in eo, cui hęc facultas competit de iure communi, ſecus ſi ex priuilegio, vt hoc caſu, ſicuti declarant Hoſt. Abb. Felin. & alij, ibid. & Rota decíſ. 6. de renunc. in nouis.

14 Rurſus non obſtat, quod inferiori Prælato competat ius inſtituendi in Eccleſijs ſibi pleno iure ſubiectis, c. In Lateranenſi, vbi omnes notant, de

15 præben. Quia id procederet ſi Epiſcopus nullum ius Epiſcopale ibi exerceret, ſed tota iuriſdictio ad Præpoſitum pertineret. Quod non eſt hoc caſu. cum iuriſdictio vtriuſque ſit cumulatiua ex deciſione iam à Sacra Congregatione edita: ita declarat Lambert. de iurepatr. 3. par. lib. 2. art. 17. ante 1. quęſt. principalem, num. 2.

16 Cæterum etſi Præpoſito ius commune obſiſtat, cui litteræ Apoſtolicæ non derogarunt, fauet tamen illi antiquiſſima inſtituendi poſſeſſio. Certum eſt enim ius inſtituendi poſſe acquiri præſcriptione, Cardin. in Clem. 1. ſub num. 11. col. 9. in fin. de ſupplen. neglig. Prælat. Abb. poſt alios in cap. Auditis, num. 6. de præſcript. Gemin. in c. 1. num. 6. 21. diſt. Lambert. de iurepatr. art. 10. 1. q. princ. 3. par. lib. 2. Felin. in c. De quarta, num. 13. eod. tit. Caſſador. d. deciſ. 22.

Præpoſitus autem exhibet inſtitutiones ab anno 1506. vſque ad annum 1601. atque ita centum

17 ferè annorum. Quæ quidem longiſſima poſſeſſio ſufficit ad præſcribendum etiam abſque ſcientia, & patientia Epiſcopi, ſecundum ſententiam, quã dicit eſſe veriorem, ac magis communem, Alex. conſ. 6. col. 2. in fin. num. 4. vol. 1. & alij quamplures relati à Maſcard. de probat. vol. 3. concl. 1219. num. 42. & in quadragenaria præſcriptione incorporalium ita decidit Innoc. in c. Bonæ, il ſecondo, de poſtulat. Prælat quem refert, & ſequitur Paul. de Caſtr. in l. 2. col. 1. num. 3. ſuper ver. Vſus tibi interdictus, C. de ſeruit. & aq. & alij apud Ma-

18 ſcard. loco cit. num. 56. Ratio eſt, quia ſpatio longi temporis ſcientia & patientia Epiſcopi præſumitur. Salicetus in l. Authen. verſ. Quæro de quæſtione facti, C. Vnde vi, Rota deciſ. 28. num. 7. & deciſ. 147. nu. 3. part. 1. diuerſor. Quemadmodum etiam hoc caſu præſumitur ex inſtitutionum multiplicitate, Abb. in c. Cum Eccleſia, num. 25. de cauſ. poſſ. & propr. Put. deciſ. 217. in fin. lib. 1. Rota in Nullius, ſeu Squillacenſis Iuriſdictionis coram Martino Andrea 9. Martij 1616. & ex viſitationibus Epiſcopi Cremonen. Rota diuerſ. par. 2.

19 deciſ. 106. num. 8. Iuſtus verò titulus, etſi in præſcriptionibus longiſſimi temporis non requiratur, elicitur tamen ex facto executoris inſtitutionem tribuentis, cap. Cum dilectus, de conſuetud. vbi Ant. de Butr. notat colum. 5. verſ. Secunda eſt opinio, vſque ad col. 8. verſ. Secundò oppono.

Non obſtat ſententia anno 1565. lata per Ormanettum iudicem compromiſſarium inter Epiſcopum Cremonæ, & Præpoſitum, in qua caſſantur, atque irrita decernuntur omnia acta hinc inde producta. Nam non propterea fuit ſublatũ ius inſtituendi, quod Præpoſitus ex præſcriptione iam completa acquiſierat ſpatio annorum ſupra quadraginta, ideſt ab anno 1506. vſque ad tempus ſententiæ. Præter quam quod ſententia hac in parte non habuit effectum, quia poſtea Præpoſi-

20 tus perrexit inſtituere vſque ad annum 1601. Habet igitur Præpoſitus ius inſtituendi ad ſupraſcriptas Eccleſias ex præſcriptione, quo caſu inſpecta iuris communis diſpoſitione, grauis quæſtio eſſet an illud haberet in priuationem, & excluſionem Epiſcopi, an verò cumulatiuè cum ipſo. Aegidius enim in c. Cum ſatis, num. 3. ad fin. de offic. Archid. ſentit, licet ſubobſcurè, ius inſtituendi quæſitum præſcriptione competere inferiori priuatiuè ad Epiſcopum: atq; hoc ipſum de præſcripta iuriſdictione reſpondit Calder. conſ. 1. de præſcript. & conſ. 6. de ſent. excom. Abb. in cap. Auditis num. 7. de præſcript. gloſ. in c. Paſtoralis, vbi etiam Abb. num. 4. & Felin. num. 5. in 8. limitatione de offic. Ordin. Pariſ. in d. cap. Auditis, num. 12. verſ. Secunda concluſio, latiſſimè Balb. de præſcript. par. 1. primæ partis principalis, q. 11.

At contra quod iuriſdictio per præſcriptionem quæſita priuatiuè non competat, ſed cumulatiuè, probare conantur, & verum cenſent Hoſtien. Io. Andr. Butr. & Imol. in d. c. Paſtoralis, quorum opinio fortè ſeruaretur in practica ob illorum authoritatem, vt teſtatur ibid. Abb. & eſt magis cõmunis, vt aſſerit Couar. in priore parte relect. cap. Alma mater, §. 12. ſub n. 3.

Sed certè in caſu præſenti manifeſtum videtur iuriſdictionem Præpoſiti eſſe cumulatiuam cum Epiſcopo, quia vterque tam Præpoſitus, quam Epiſcopus inſtituerunt ſpatio annorum plus quam quadraginta: ex parte enim Epiſcopi exhibentur inſtitutiones ab anno 1558. vſque ad 1613. atque ita ſupra quinquaginta annos; quando autem etiam Epiſcopus exercuit iuriſdictionem inferioris præſcribentis eſſe cumulatiuam, pluribus probat Abb in d. c. Auditis, num. 14.

Et quamuis Præpoſitus anno 1558. iam compleuiſſet præſcriptionem: nihilominus etiam Epiſcopus potuit contra ipſum cumulatiuè præſcribere ſpatio annorum quadraginta, Abb. conſ. 94. in fin. verſ. Item, & 2. lib. 1. Zabarell. conſ. 131. Videndum eſt, num. 6. Alex. conſ. 5. ſub num. 11. verſ. Nec iſtis obſtat, lib. 5. & eſt textus in c. Cum de beneficio, de præb. lib. 6.

Nec refragatur, quod ab anno 1601. Præpoſitus amplius non inſtituerit: nam non propterea dicendus eſt amiſiſſe hoc ius quæſitum præſcriptione, quia Præpoſitura vacauit ab eo tempore per ſpatium quatuor annorum, quibus ſubductis vſque ad tempus motæ litis, vix octo, aut nouem

21 anni interceſſerunt: non enim currit præſcriptio vacante Eccleſia, cap. 1. c. Auditis, & c. De quarta, vbi gloſ. & Doctores, de præſcript. Quamobrem non eſt opus diſcutere, an Præpoſitus ex non vſu decem annorum amiſerit ius inſtituendi legitima præſcriptione quęſitum.

Atque ex his ſatis perſpicuum videtur ius inſtituendi competere Pręposito cumulatiuè cum Epiſcopo. Quia tamen non deſunt graues authores in d. c. Auditis, qui ſentiũt ex inſtitutionibus Epiſcopi interrumpi præſcriptionem inferioris Prælati, & è conuerſo, itaut nullo modo pręſcribat: fortè ſatius eſſet hunc articulum cumulatiuę pręſcriptionis in alia Congregatione diligentius examinare. Hunc articulum habes pleniſſimè à nobis examinatum in d. c. Auditis, à num. 2. vſque ad num 19.

Quoad ſecundum caput itidem manifeſtum videtur

detur iuriſdictionem Prępoſiti extendi etiam ad Eccleſias poſt priuilegium Eugenij erectas infra limites eidem pręfixos: ita enim diſertis verbis cauetur in litteris erectionis huiuſmodi, & in ſententia executoriali in hęc verba: [Ipſis Prępoſitis tam pręſentibus, quàm futuris ius Archidiaconale in Eccleſias, Canonicos, & Perſonas huiuſmodi pręſentes, & futuras, &c.] perpetuò concedimus; nam verbū illud *futuras*, videtur qualificare tam perſonas, quam eccleſias, Pariſ. conſ.26. num.37.vol.3.

Verum & quoad hoc caput fortaſſe ſatius eſſet nihil generaliter reſpondere, ſed tantum perſpectis qualitatibus cuiuſque Eccleſiæ poſt dictam erectionem conſtructæ, A quo ſint dotatę, An ſint eiuſdem, vel alterius ſpeciei; An obſeruantia ſuffragetur Epiſcopo, vel Præpoſito, & ſimilia id genus iuxta deciſionem, Rotæ 17.p.2. diuerſor.

22 In Gloſſa in ver. Abiuraſſe, nota ex hac gloſſa, & ex textu, factum Prælati non præiudicare Eccleſiæ, ſed nihilominus iuramentum præſtitum à Pręlato ſeruandum eſſe contra id, quod
23 habetur in c. Sicut, il primo, ſupra de iureiurando, vbi dicitur non iuramenta, ſed periuria potius eſſe dicenda, quæ contra vtilitatem Eccleſiaſticam attentantur, cap. Peruenit, il primo eodem titulo c. Si quis Presbyterorum, de reb.eccleſ. non alienand. Sed qualiter hoc ſit intelligendum, declarabitur in ſequenti quęſtione, prælertim n.28.

24 Suppoſita declaratione Sacræ Congregationis Concilij, qua cenſuit priuilegia Capitulo, & Decano Eccleſiæ Collegiatę Antuerpienſis conceſſa eſſe reuocata per eius erectionem in Cathedralē: Itemque ſuppoſito præſentis Epiſcopi iuramento in ea forma, cuius exhibetur exemplum: Dubita-
25 tur, an ipſum iuramentū obſtet Epiſcopo, quominus vniuerſa iuriſdictione Epiſcopali vti poſſit cōtra Decanum, & Capitulum, aliaſque perſonas
26 Ciuitatis Antuerpien. Contra Capitulum duo præcipuè videntur vrgere. Primum quia cum priuilegia hæc iam eſſent reuocata, iuramentum generale Epiſcopi de ſeruandis priuilegijs ad reuocata extendi non debet. Ripa reſp.5.num.4. & 5.lib.1. & ad rem facit doctrina Baldi in proœmio feud. num.15. vbi vult, vt ſi quis iurauerit obſeruare ſtatutum, & illud poſtea reuocetur, tollatur vinculum iuramenti. Secundum quia Epiſcopus
27 etiam de conſenſu Capituli non poteſt abdicare à ſe iuriſdictionem in totum, Abb.in c. Cum olim, il ſecondo, num.4. de priuileg. Felin. in c. Cum inter, num.4. circa princ. verſ. In contrarium, vbi teſtatur de magis communi de re iudicat. Quod ſi iuramentum huiuſmodi ligaret Epiſcopum, perinde eſſet, ac ſi ipſe totam iuriſdictionem in vita ſua alienaſſet.

Sed his nō obſtantibus contrariū videtur reſpōdendum, videlicet Epiſcopū impediri iuramento, quominus poſſit dū viuit iuriſdictionem, quæ ante erectionem Capitulo, & Decano Collegiatæ com-
28 petebat ſibi vendicare. Eſt enim communis concluſio, quando Epiſcopus iurauit in his, quæ ſunt ſeparabilia à pręiudicio Eccleſiæ, vt ſunt iura incorporalia, teneri eum obſeruare iuramentum, ac ſi contra illud velit venire, non eſſe audiendum, vt poſt gloſſam noſtram optimè declarat Anton. de Butr. hic num.32. & ſatis probatur in hac De-
29 cretali, vbi Archidiaconus, qui abiurauerat libertates Archidiaconatus, ſcilicet inſtitutiones, & cuſtodias vacantium Eccleſiarum, non poteſt eas repetere, & contrauenire iuramento. Et quāuis textus non dicat non poſſe repetere, cum tamen dicat Archidiaconum eſſe conſeruandum in quaſi poſſeſſione libertatum, donec probetur ipſū eas abiuraſſe, neceſſariò infertur, vt vbi conſtaret de abiuratione, non eſſet audiendus contra iuramentum, vt hic tradunt omnes. Opinionem Butrij ſequitur Felinus, in cap. Peruenit, il primo, nu.8. de iureiur. vbi eam defendit ab impugnatione Imolæ, Abbas hic num.16. & 18. Io. de Selua in tract. de Iuram. in 3 par. in 1. quæſt. num.33. Aretin. conſ.114. num.3. quem ſequuta eſt Rota in
30 deciſionibus exhibitis coram Seraphino, & de Groſſis, vbi iuramentum Epiſcopi in materia viſitationis dixit eſſe ſeruandum cum ſit ſeparabile à præiudicio eccleſiæ, & durat durante vita Epiſco-
31 pi iurantis. In his enim, quæ ſunt iuriſdictionis, fructumque non afferunt, ſed ſunt ſolum honorificentiæ perſonæ pręſidentis, præiudicium Pręlati cenſetur diuiduum à præiudicio Eccleſiæ, vt per Butr. d. num.32. verſ. Vbi verò præiudicium. Aret. d. conſ. & Rota in eadem deciſ. Et hanc doctri-
32 nam videntur probaſse Patres in Concilio Trid. dum decretis cap.4. ſeſs.6. & cap.6. ſeſs.25. in materia viſitationis, & priuationis Capitularium, ſanxerunt iuramenta ab Epiſcopis præſtita ſuos obligare auctores. Facit textus in cap. Per ſuas, ad fin. ibi: Quia iuramento ſuo ſeipſum perſonaliter, non Eccleſiam poterat obligare de arbitr.

33 Non obſtant adducta in contrarium: nā ad primum reſpondetur verum eſse, quod dicitur iuramentum generale, & incertum de obſeruandis ſtatutis non porrigi ad reuocata, quia iuramentum non porrigitur ad ea de quibus non eſt cogitatum, gloſ. in cap penult. in ver. Quod promiſit, de iureiurand. iurans autem non cenſetur cogitaſse de ſtatutis reuocatis. Cæterum iuramentum, de quo nunc agimus, non eſt ſimpliciter generale, & incertum de obſeruandis conſuetudinibus, & priuilegijs, ſed eo modo, quo Capitulares vſi fuerunt tempore Epiſcoporum Cameracen. & ſic refert ſe
34 Epiſcopus iurans ad factum, & ad vſum, quo caſu non poteſt iuramentum reſtringi ad priuilegia non reuocata, cum iuramentum ſit ſuper re certa per relationem ad aliud, quod perinde habetur, ac ſi eſſet præſtitum ſuper re certa per ſe, l. Certum ff. ſi certum petat. l. In ſumma, ff. de re iudicat. & ita videtur ſpecialiter iuraſſe ſe obſeruaturum hęc & hæc priuilegia, exemptiones, & conſuetudines. Imo hoc caſu apertè conſtat iurantem voluiſſe ſe obligare etiam quoad priuilegia reuocata, quia retulit ſe ad tempus Epiſcoporum Cameracen. & ſic ad tempus ante reuocationem per erectionem, adeo vt videatur iuraſſe ſe ſeruaturum priuilegia, quibus poſitum eſt Capitulum tempore Epiſcoporum Cameracen. etiamſi hodie mutato ſtatu abrogata fuerint. Et propterea ceſſat interpretatio defectus voluntatis in iurante.

35 Secundò reſpōdetur opinionem Ripæ nulla authoritate fulciri: nam Bald. quem citat, loquitur de iuramento obſeruationis ſtatuti, quod poſtea tollitur, & dicit iurantem non teneri ad illud obſeruandum, vt etiam tradunt Doctores in c. 1. de his quæ fiunt à maior. part. cap. Quia iuramentum habet tacitam conditionem, rebus ſic ſtantibus, c. Ad naturam, il ſecondo, & c. Quemadmodum, de iureiur. Oldrad. conſ.241. factum tale eſt, n.2. verſ.

Secundò, quia d. iuramentum, Feder. de Sen. conſ. 239. Super 5. except. circa med. verſ. Et vos ſcitis, Gemin. conſ. 84. Quia iſtud dubium, in fin. verſ. Ad illud quod dicitur, Baccor. de iureiur. n. 126. dicens iuramentum ſuperueniente reuocatione, & ſic ſtatu mutato amplius non obligare. At nos loquimur de priuilegijs iam reuocatis tempore iuramenti, in quibus nihil ſuperuenit, quod euincat iurantem.

Ad ſecundum reſpondetur primò nos non quærere, An Epiſcopus potuerit Capitulum à ſe validè in perpetuum eximere. Quo caſu obſtaret opinio illa DD. Sed tantum an Archiepiſcopus, qui iurauit, impediatur dum viuit venire contra proprium iuramentum. Secundò reſpondetur nos non verſari in alienatione vniuerſæ iuriſdictionis, de qua loquuntur DD. exaduerſo; quia etſi iuramentum ſeruet Epiſcopus, reliqua tamen ei erit iuriſdictio in caſibus Decretorum Concilij Tridentini, quos Epiſcopus in iuramento excepit.

De Conceſſione Præbendæ, & Eccleſiæ non vacantis.

Cap. Nulla.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia non vacantia concedi, vel promitti non debent.*

2 *Beneficia conferri debent infra ſex menſes, quibus elapſis de Epiſcopo ad Capitulum, & è conuerſo, & demum ad proximum ſuperiorem collatio deuoluitur, & num. 34.*

3 *Miniſteria eccleſiaſtica, beneficia, & eccleſiæ, an, & in quo differant.*

4 *Beneficij vacaturi promiſſio non valet, nec vllam inducit obligationem.*

5 *Siue fiat in ſpecie, ſiue in genere.*

6 *Beneficium promittens cum poterit, olim obligabatur: Hodie ſecus.*

7 *Papa poteſt tribuere ius in beneficijs vacaturis, & num. 15. & 45.*

Declaratur, n. 20. 81. & ſeqq.

8 *Expectatiuæ, reſeruationes mentales, & quæcumque gratiæ ad vacatura, & indulta ad alienas eccleſias ex Concilio Tridentino nemini ſunt concedenda, etiam S.R.E. Cardinalibus.*

9 *Precum primariarum indultum Imperatori conceſſum, & à Pio IV. confirmatum eſt ſublatum à Concilio Trident. & nu. ſeq.*

10 *Imperator non comprehenditur in decreto Concil. Tridentini, ſeſſ. 24. c. 19.*

11 *Beneficia vacantia poſſunt per Prælatum promitti, ſed ex hoc non adeò afficitur beneficium, vt annulletur collatio alteri facta.*

12 *Votum ſimplex non dirimit ſecundum ſolemne.*

13 *Mortem proximi ſeparare non licet.*

14 *Quantò quis eſt ſanctior, tantò faciliùs debet abſtinere à promiſſionibus vacaturorum beneficiorum.*

15 *Beneficij vacaturi collatio, vel promiſſio non inducit votum captandæ mortis cauſaliter, ſed occaſionaliter. Et ideò Papa poteſt ſuper hoc diſpenſare, & num. 18.*

16 *Canones non dedignantur leges gentilium imitari.*

17 *In beneficijs eccleſiaſticis expectatio futuræ ſucceſſionis eſt contra omnia iura.*

19 *Vtilitas publica prætextu priuilegij vacillare non debet.*

20 *Papa quamuis poſſit conferre in genere beneficia vacatura, tamen in ſpecie & ad inſtantiam certæ perſonæ conferre non debet, niſi ea ignorante.*

21 Diu *dictio quod tempus importet.*

22 *Officia, & beneficia conferri debent perſonis, quæ digne valeant adminiſtrare.*

23 *Pœna c. Cum in cunctis de elect. non habet locum in conferente.*

Perſona quid ſit, ibidem.

24 *Beneficium qui diſtulit conferre vltra ſex menſes, priuatur ea vice poteſtate conferendi.*

25 *Et tempus ſex menſium currit à die ſcientiæ, nec requiritur monitio.*

26 *Et moram purgare, aut in integrum reſtitutionem petere non licet.*

27 *Item tempus ſex menſium eſt vtile in quantum non currit ignoranti, aut conferre non valenti, & num. 33.*

28 *Sed eſt continuum in quantum currit etiam diebus feriatis.*

29 *Deuolutio poteſtatis conferendi fit ad ſuperiorem, ſi is ad quem ſpectat, vltra ſex menſes conferre neglexerit.*

30 *Quod procedit in omnibus Dignitatibus, officijs, & præbendis, dummodo ſint diſtincta, vel certus numerus ſit ſtatutus.*

31 *Item procedit etiam in Epiſcopatibus, & Abbatijs; Sed minus tempus datur ad eligendum, id eſt triũ menſium.*

32 *Inſtitutioni faciendæ nullum tempus reperitur à iure præfixum.*

33 *Deuolutionis pœna locum non habet contra eum, qui beneficium non contulit propter impotentiam iuris, vel facti etiam culpa contingentem.*

34 *Deuolutio ob negligentiam non conferentis beneficium fit ad proximum ſuperiorem gradatim, & quilibet ipſorum habet ſex menſes ad conferendum.*

35 *Deuolutio poteſtatis conferendi non fit ad Metropolitanum, niſi omnes inferiores infra præſcriptum tempus conferre neglexerint.*

36 *Papa lapſo primo ſemeſtri ſtatim poteſt de beneficio prouidere.*

Et illius negligentiam nemo ſupplet.

37 *Papa ſi beneficium vacans in Curia non conferat infra menſem à die vacationis, Ordinarius confert, ibidem.*

38 *Legati nati quamuis poſſint iuriſdictionem exercere in diœceſibus ſuffraganeorum ſuorum, non tamen poſſunt conferre beneficia ad eorum collationem ſpectantia, niſi poſt deuolutionem.*

Legati nati non habent niſi vnum ſemeſtre ad conferendum beneficia ad ſe deuoluta propter negligentiam inferiorum, ibidem.

39 *Deuolutio poteſtatis conferendi fit etiam de ſuperioribus ad minores, velut ab Epiſcopo ad Capitulum.*

Inferior non ſupplet negligentiam ſuperioris, vel paris, niſi in iure ſit expreſſum, ibidem.

40 *Capitulo poteſt competere ius conferendi beneficia etiam priuatiuè ad Epiſcopum.*

41 *Beneficiatus poteſtatem non habet dandi ſucceſſorem in beneficio.*

Coad-

41 *Coadiutoria, quæ dantur hodie à Sede Apoſtolica cum futura ſucceſſione an aduerſentur iuri communi, vel decretis Concilii Trid. & nn ſeqq. vſque, in fin.*

43 *Coadiutoria gratia non eſt merè præuentiua, ſed habet fomentum iuris propter conſenſum coadiuti.*

46 *Coadiutorias hodiernas eſſe odioſas, & à iure communi exorbitantes qui authores ſenſerint.*

47 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione in cathedralibus, & Monaſteriis an, & quo reſpectu dicatur eſſe contra Canones, & nn. ſeqq.*

48 *Intellectus, c. Petiiſti, 7. quæſt. 1. & num 49.78. & ſeqq.*

49 *Papa ex ſpeciali indulgentia, & diſpenſatione poteſt tribuere Epiſcopo facultatem, vt in vltimo vitæ ſpiritu ſibi ſucceſſorem deſignet, & num. 78. & 82.*

50 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione, quæ dantur à Papa in Canonicatibus, & aliis beneficiis, in cathedrali vel collegiata eccleſia an exorbitent à iure communi, & nn ſeq. vſq. ad n. 69.*
Anne exorbitent à Concilio Tridentino, n. 69.

51 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione in inferioribus beneficiis eſt prorſus incognita ſacris canonibus.*

52 *Coadiutoria hodierna hæreditariæ ſucceſſionis imaginem refert, & n. 75.*

53 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione ingerit votum captandæ mortis, quod non excluditur per conſenſum coadiuti, & nn. ſeqq.*

54 *Coadiutor cum futura ſucceſſione reſpectu beneficii nec titulum habet, nec poſſeſſionem, ſed eſt fictus beneficiatus, & n. 66.*

56 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione propter conſenſum coadiuti eſt minus odioſa, quàm gratia merè præuentiua.*

57 *Coadiutoria hodierna in quibus differat à coadiutoria ſecundum formam iuris communis, & nn. ſeqq. vſque ad n. 69.*

58 *Coadiutoria perpetua requirit conſenſum coadiuti; alioquin gratia eſt nulla.*

59 *Coadiutor de iure communi tenetur reſidere.*

60 *Coadiutor cum futura ſucceſſione non poteſt choro, aut capitulo intereſſe, nec aliquid iurium canonicalium exercere contradicente coadiuto.*

61 *Coadiutoria de iure non datur propter benemerita, aut in fauorem perſonæ, ſed ob Eccleſiæ neceſſitatem.*

62 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione continet duas gratias æquè principales, vnam in fauorem coadiutoris, alteram in fauorem coadiuti.*

63 *Coadiutoria temporalis non datur niſi decrepitis, vel morbo incurabili impeditis officium exercere.*

64 *Coadiutori de iure datur certa portio ex reditibus beneficij in compenſationem laborum.*

65 *Coadiutor cum futura ſucceſſione diſtributiones non lucratur ſibi, ſed ad vtilitatem coadiuti, nec quidquam percipit ex fructibus beneficij.*

66 *Coadiutor temporalis poteſt quandocumque amoueri, & alius in eius locum ſubrogari.*

67 *Coadiutoria temporalis dari poteſt ab eo, ad quem ſpectat deſtitutio, vel ceſſionis admiſſio.*

68 *Coadiutoriam perpetuam non dat Legatus de latere, ſed ſolus Papa.*

69 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione permittuntur à Concilio Tridentino in cathedralibus, & monaſteriis dumtaxat, non autem in beneficiis inferioribus, & n. ſeqq. vſque ad n. 87.*
Et quæ ſit ratio differentiæ, n. 72.

70 *Concilium Tridentinum, quo ſenſu in aliquibus prohibitionibus intelligatur includere Summũ Pontificem, & n. ſeq.*

71 *Expectatiuæ ad beneficia vacatura ab inferioribus à Papa concedi non poſſunt.*

73 *Canonicus infirmus, vel ſenio confectus non tenetur inſeruire per ſubſtitutum.*

74 *Coadiutoria vtilitas non eſt tanta vt illi non præponderent grauamina plurima, quæ ex futura ſucceſſione eccleſiis, & perſonis eccleſiaſticis inferuntur.*

75 *Et quæ ſint huiuſmodi grauamina, & n. ſeq & 79.*

76 *Ad coadiutoriam obtinendam exiguntur litteræ cõmendatitiæ aut Epiſcopi, aut Capituli.*

77 *Papa concedendo in Germania coadiutorias perpetuas in omnibus menſibus, dicitur Concordatis contrauenire.*

79 *Coadiutor cum futura ſucceſſione quibus conditionibus detur Epiſcopo ſecundum antiquos Canones.*

80 *Ordinare quandoque idem importat quod conferre, vel confirmare.*

81 *Auguſtinus non fuit ſucceſſor, ſed coepiſcopus Valerij Hipponenſis eccleſiæ Epiſcopi.*

82 *Papa poteſt dare futuram ſucceſſionem in beneficio viuentis non ſecundum ius commune, ſed diſpenſatiuè, & ex plenitudine poteſtatis, & nn. ſeqq.*

85 *Expectatiuæ conceſſæ à Papa ſuſtinentur, etiamſi Concilio Trid. derogatum non fuerit.*

86 *Concilio Tridentino nec ſolet, nec oportet generaliter, aut ſpecialiter, derogari, dummodo ſupplicatio manu Papæ ſignata fuerit, ex motu proprio Pij V.*

1 NVLLA. Quidam erant nimis celeres in conferendis beneficijs, quia promittebãt illa, vel conferebant priuſquam vacarent, & contra hos prouidet prima pars Concilij Lateranen. Alij verò vice verſa nimis erant tardi in illis conferendis cum vacabant, & contra hos deſides prouidet pars ſecunda ibi, *Cõtra verò.* Et breuiter hoc intendit ſecundum Io. Andr. cui

2 cæteri conſentiunt. Beneficia non vacantia concedi, vel promitti non debent; & cum vacauerint, concedi debent infra ſex menſes, quibus elapſis de Epiſcopo ad Capitulum, & è conuerſo, & demum ad proximum Superiorem collatio deuoluitur. Prima pars tria facit. Primò ponit prohibitionem. Secundò eius cauſam, ibi, *Ne deſiderare.* Tertiò illam fortificat per locum à minori, ibi, *Cum enim.* Pars ſecunda itidem facit tria, Primò, ſtatuit tempus ad conferendum. Secundò, punit negligentiam primi gradus, ibi, *Si autem.* Tertiò, punit negligentiam ſecundi, ibi, *Vel ſi omnes.*

3 Nota primò, ex principio textus differentiam eſſe inter eccleſiaſtica miniſteria, beneficia, & eccleſias: nam pro eccleſiaſticis miniſterijs hic poſſunt intelligi officia, & dignitates, veluti Archidiaconatus, Præceptoriæ, Sacriſtiæ, & ſimilia, vt c. Cum in cunctis, §. Inferiora, ſupra de elect. Pro beneficijs ſtrictè intelliguntur præbendæ; & pro eccleſijs parochiales, vt hic per gloſ. 1. Hoſt. in princ. Io. Andr. n. 2. Card. n. 1. & Abb. in 1. notab. In latiori tamen ſignificatione omnia comprehenduntur beneficij appellatione, vt c. Beneficium, de reg. iur. lib. 6. Abb. 6. vbi ſupra, & notant Butr. & alij in c. Olim, infra, de verbor. ſignific.

Se-

4 Secundò nota ibi, *antequam vacent*, promiſſiones de beneficijs vacaturis non valere, vt hic, & in c. ſeq. c. Ex tenore, & c. Final. infr. eod. Cum enim ſint contra ius, nulla ex illis oritur obligatio, l. fin. ff. de pact. & c. fin. eod. tit. & ita hic firmant gloſ. ſecunda Hoſt. in princ. in ver. Antequam
5 vacent, Butr. in 1. notab. & Card. n. 6. Quod procedit ſiue promiſſio fiat in genere, ſiue in ſpecie, & ſiue per hæc verba, *cum beneficium vacabit*, ſiue alio quouis modo, vt hic per Heur. Boich. col. 2. in fin. verſ. Aut numquid poſſint, poſt Goffred. & Io. Andr. n. 13. ver. Et per hoc dicunt quidam.
6 Et quamuis ex conſtitutione Innocentij in c. Accedens infra, eod. obligaretur Prælatus promittens beneficium ſub hac forma, *cum poterit*, vel *cum ſe facultas obtulerit*, tamen conſtitutionem illam poſtea reuocauit Bonifacius VIII. decernens has, & conſimiles promiſsiones, per quas directè, vel indirectè aperitur via ad beneficia vacatura, eſſe omninò irritas, vt in c. Deteſtanda,
7 infr. eod. lib. 6. & prædicta intellige in Epiſcopis, & alijs Prælatis inferioribus, non autem in Papa, qui poteſt ius tribuere in beneficijs vacaturis, vt c. 2. de præb. lib. 6. cum ſit ſupra ius, vt c. Propoſuit, infr. eod. & hic notat Innoc. in princ. ibi, *verum eſt niſi in Papa*, Henr. Boich. col. 2. verſ. In 1. caſu. Butr. n. 12. in fin. Io. Andr. in d. c. Propoſuit, n. 3. in ver. Vacaturæ, & latius dicam infra n. 82. & 84.
8 Sed hodie à Concilio Tridentino ſeſſ. 24. c. 19. decretum eſt mandata de prouidendo, & gratias expectatiuas nemini amplius, etiam Collegijs, Vniuerſitatibus, Senatibus, & alijs ſingularibus perſonis, etiam ſub nomine Indulti, aut ad certam ſummam, vel alio quouis colore concedi, nec hactenus conceſsis cuiquam vti licere. Sed nec reſeruationes mentales, nec aliæ quæcumque gratiæ ad vacatura, nec indulta ad alienas Eccleſias, vel Monaſteria alicui, etiam ex S. R. E. Cardinalibus concedantur, & hactenus conceſſa abrogata eſſe cenſeantur.
9 Stante hoc decreto Philippus de Monte impetrauit ab Imperatore preces primarias ad Archiepiſcopum Cameracen. quæ dantur pro beneficijs vacaturis, cum tale ſit ius earum precum, quibus legitimè intimatis Archiepiſcopo, vacauit Eccleſia Beatę Marię Virginis Cameracen. Theſauraria, de qua licet vigore dictarum precum prouidendus fuiſſet aſſertus Philippus, qui infra tempus debitum eam acceptauit; nihilominus Archiepiſcopus Cameracen. illam contulit cuidam Giberto Leonino ſub prætextu quod decretum Concilij c. 19. ſeſſ. 24. tollit quaſcumque conceſsiones ad vacatura. Et quia in d. c. 19. nulla habetur mẽtio de Imperatoribus, ſupplicauit declarari per Congregationem Concilij an d. c. 19. afficiat huiuſmodi conceſsiones, & indulta ad vacatura ſic antea conceſſa per Romanum Pontificem Imperato-
10 ri, & demum per Pium IV. confirmata, S. Congregatio cenſuit haſce primarias preces non comprehendi d. c. 19. quia non nominatur Imperator, qui eſt ſpeciali nota dignus, nominantur Cardinales, qui ſunt & ipſi ſpeciali nota digni. Vnde ſi Concilium voluiſſet comprehendere Imperatorem, expreſsiſſet, vel ſaltem poſt Cardinales dixiſſet, & quibuſcumque alijs. Quo caſu dictio, *alijs*, intelligeretur de ijs, qui & ipſi ſpeciali nota digni fuiſſent. Præterea exprimitur de expectatiuis conceſsis Vniuerſitatibus, Senatibus, & alijs ſingularibus Perſonis. Ergo Concilium expreſſiſſet etiã Imperatores, ſi voluiſſet. Referendum tamen Sanctiſsimo D. N. Gregorio XIII. qui probauit ſententiam Congregationis, & iuſsit fieri declaratoriam per litteras Congregationis, & vltra rationes ponderatas à Congregatione addidit Sanctitas Sua quod meminit tempore Concilij quãdo formabatur d. c. 19. aliquos voluiſſe addi, & primarias preces Imperatori conceſſas, ſed communior ſententia Patrum fuit vt tolleretur earum mentio. Sicque non comprehenduntur d. c. 19.

11 Tertiò nota, præbendas vacantes per Prælatũ, vel Capitulum poſſe promitti: vt hic probatur à contrario ſenſu in illis verbis, *antequam vacent*, ſecundum Io. Andr. num. 3. Collect. num. 4. Henrich. Boich. col. 3. in princ. verſ. Numquid poſſunt promitti, Butr. num. 7. Card. num. 9. Anchar. n. 8. Abb. num. 2. & Io. de Anan. num. 6. Qui tamen omnes affirmant ex promiſſione huiuſmodi non vſque adeò beneficium affici, vt annulletur collatio alteri facta, ad inſtar ſponſaliorum de futuro, quæ non irritant matrimonium cum alia initum,
12 c. Sicut, & c. Si inter, infra de ſponſal. Sic etiam votum ſimplex non dirimit votum ſecundum ſolemne, c. Qui poſt votum, de Regular. lib. 6. Facit textus à contrario in c. Si tibi abſenti, de præben. eod. lib. An autem ex vi promiſſionis ad aliquid poſſit agi, & ad quid, dic vt notatur in c. 2. infra eod. lib. 6.
13 Quartò nota ibi, *ne deſiderare*: non eſſe licitum cuiquam ſperare mortem proximi ſui, quem diligere debet ſicut ſeipſum, Matth. 22. Lucæ 10. c. vn. cum ſua gloſ. in ver. Caput, ſupra, de Sacr. Vnct. Card. hic in 3. notab. & Anchar. nu. 9. Propterea enim expectatiuæ ſunt prohibitæ, quia ingerunt votum mortis alienæ, concordat c. 2. & c. Ne captandæ, infra eod. lib. 6. l. De fideicommiſſo, C. de tranſact. Sunt enim huiuſmodi pactiones plenæ triſtiſſimi, & periculoſi euentus, dicit textus in l.
14 fin. C. de pact. & ideò quanto ſuperior eſt ſanctior, tãtò facilius debet abſtinere à promiſſionibus vacaturorum beneficiorum, vt formaliter inquit Abb. hic num. 3. non tamen id efficiunt cauſaliter,
15 ſed occaſionaliter; & ideo Papa poteſt ſuper hoc diſpenſare, vt notat Io. Andr. in c. Propoſuit, nu. 3. in ver. Vacaturæ, infr. eod.
16 Quintò nota ibi, *in ipſis etiam legibus Gentiliũ*: Sacros canones non dedignari leges gentilium imitari: nam canonum ſtatuta Principum conſtitutionibus adiuuantur, c. 1. infra, de nou. oper. nunc. quaſi ſint ancillæ canonum, vt ibi explicat Io. Andr. num. 2. in ver. Adiuuantur, & de libris gentilium, & paganorum vide bonam gloſſam in c. Forus, in ver. De qua Virgilius, infra, de verb. ſignific. Sed quæres vbi ſunt eiuſmodi leges gentilium improbantes pactum de futura ſucceſſione? Io. & Tancred. inducunt l. Ex eo inſtrumento, C. de inutil. Stipul. & l. fin. C. de pact. Sed non benè, quia leges illæ ſunt Chriſtianorum Imperatorum. Soluit Hoſt. hic num. 1. Quod pro Gentilibus hic intelligantur laici gentiliter viuentes. Sed melius infra, in verb. Gentiles, dicit hoc eſſe inhibitum etiam in legibus digeſtorum, vt l. Neminem, ff. de acquir. hæred. l. Quidam, §. Vn. ff. de donat. l. 2. in fin. ff. de his quib. vt indig. & in alijs compluribus per eum allegatis. Quod etiam innuitur in d. l. fin. C. de pact. ibi, *ſecundum veteres itaque regu-*

rigalas, & ſequitur Io. Andr. num. 12. & Cardin.
num. 4.

17 Sextò, nota ex parte textus expectationem fu-
turę ſucceſſionis in beneficijs eccleſiaſticis eſſe
contra omnia iura, vt probat hic contextus Con-
cilij Lateranen. ponderando ſingulas illius partes.
Quod ſit contra ius diuinum, inſinuant verba illa,
[illegible] diuini plenum animaduerſione iudicij: niſi enim
legi diuinæ aduerſaretur, vtique diuina vltione
18 non puniretur, cap. Qui peccat, 23. q. 4. Quod ſit
contra ius naturale, colligitur ex textu, tum quia
dicit hoc turpe eſſe, ideſt contra bonos mores, vt
l. Ex eo, C. de inutil. ſtipular. Tum quia ſubnectit
rationem illam, ne quis deſiderare mortem pro-
ximi videatur (ideſt præſumatur ſecundum Hoſt.
& Io. Andr.) in cuius locum, & beneficium ſe cre-
diderit ſucceſſurum. Atque ita expectatio futurę
ſucceſſionis anſam præbet captandi mortem pro-
ximi ſui, quod repugnat principijs naturæ. Matth.
25. Luc. 10. Vt de Collectar. in c. Accepimus, n. 1.
verſ. Sed dicendum., ſuppa de pact. dicit hanc ra-
tionem naturalem eſſe, & pro bono publico indu-
ctam; & publica vtilitas prętextu priuilegij vacil-
lare non debet, l. 2. C. de priuil. Scholar. lib. 12. Et
20 propterea quamuis Papa poſſit conferre in genere
beneficia vacatura, vt c. Tibi qui, de reſcript. lib. 6.
& c. Is cui, de præb. eod. lib. In ſpecie tamen, & ad
inſtantiã certę perſonę conferre non debet, vt ibi
per eũ quẽ refert, & ſeq. Bellam. ibid. in 4. q n. 4. Et
quãuis poſſit reſeruare illius contemplatione, hoc
tamẽ fieri debet eo ignorãte, ne detur occaſio, &c.
& ita obſeruat Curia ſecundum eos. Quod ſit con-
tra ius gentium ſatis innuunt illa verba, *quam ipſi
etiam Gentiles condemnare curarunt*, l. 1. §. Ius gen-
tium, ff. de iur. natur. Similiter quod ſit contra
ius ciuile demonſtrat littera ibi, *in ipſis etiam legi-
bus Gentilium inueniatur inhibitum*; & patet ex
legibus ſupracitatis in præced. notab. num. 16. De-
mum quod ſit contra canones, & decreta genera-
lium Conciliorum patet apertiſſimè ex hac con-
ſtitutione Concilij Lateranen. & c. Dilectus, il pri-
mo, ſupra de præben. ibi, *vacaturam expectare
præbendam Lateranen. Concilio non ſit dubium
obuiare*, & c. Deteſtanda, de conceſſ. præb. lib. 6.
ex Concilio Tridentino d. c. 19. ſeſſ. 24. & cap. 7. in
princ. ſeſſ. 25. & c. Accepimus, ſupra de pact. vbi
futura ſucceſsio in beneficijs eccleſiaſticis dicitur
iniqua, deteſtabilis, & ſacris Canonibus inimica,
cum concord. de quibus ibi per gloſ. in ver. Cano-
nibus.

21 Septimò nota ex ſecunda parte textus dictio-
nem, *diu*, quandoque connotare tempus ſex men-
ſium, vt patet hic, ſecundum Io. Andr. num. 6. qui
remittit ad c. fin. infra de fideiuſſ. Anchar. nu. 12.
Imol. num 4. & Io. de Anan. num. 16. Quandoque
denotat tempus quadraginta dierum ſecundum
ſtylum Curiæ, vt per Io. Andr. in c. Ex parte Ab-
batiſſæ, infra, de priuileg. & Gemin. conſ. 78. In-
cip. Formantur, ſub num. 5. verſ. Nec obſtat ſi di-
catur. Quandoque *diu* dicitur tempus decem,
vel viginti annorum, vt notat gloſ. in l. 2. in verbo
Diu, C. de acquir. poſſeſſ. & Bart. in l. 1. §. Denique,
num. 2. ff. de aq. pluu. arcen. Alibi dicitur arbitrio
iudicis, vt notatur in l. Lucius, ff. Mand. & in l. Si
pro eo, C. eod. & per Menoch. de arbitrar. iudic.
in addit. ad lib. 2. caſ. 231. num. 40. vide remiſsio-
nes Petri Brixien. in ſuo Repertorio in ver. Diu.

22 Octauò nota ibi, *perſonis*, officia, & beneficia ec-
cleſiaſtica eſſe conferenda perſonis, quæ dignè va-
leant adminiſtrare, vt hic in littera. Eſt autem
perſona rationalis naturæ indiuidua ſubſtantia, vt
diffinit Boëtius, relatus à D. Thoma in 1. Senten.
diſt. 25. art. 1. vel, rationalis creaturæ indiuidua
eſſentia, ſecundum Io. Andr. hic num. 7. Ad quod
non aduertit ille Epiſcopus Brixienſis, qui amico
ab eo petenti eccleſiã vacantem pro filio ſuo non-
dum nato, reſpondit, Habeat illam, ſit maſculus,
vel fœmina: & ita refert Io. Andr. ſe audiuiſſe à
23 Ioanne ipſius Epiſcopi ſucceſſore. Conferens ta-
men indigno non incidit in pœnam cap. Cum in
cunctis, de elect. quia pœna illa locum habet in
eligente, non autem in conferente, vt notat Butr.
in c. De multa, per illum textum num. 3. ſupra de
præben. & ibi etiam Imol. num. 4. In hoc tamen
vide Abb. in prædicta decretali, Cum in cunctis,
§. fin. num. 4.

24 Nonò nota ibi, *infra ſex menſes*. Ordinarios
Collatores habere ſemeſtre tempus ad conferen-
dum beneficia ad ipſorum collationem ſpectantia,
quo elapſo pro illa vice conferendi poteſtate pri-
uantur, vt hic eſt caſus ſecundum omnes, & notant
Butr. in 2. notab. Anchar. num. 13. Imol. num. 3.
25 Abb. num. 4. & Io. de Anan. num. 18. Hoc autem
tempus incipit currere non à die monitionis, vt
voluit Hugo, quæ non requiritur, cum dies inter-
pellet pro homine, c. Potuit, de locat. Neque à die
vacationis beneficij, vt quidam putarunt, ſed à
die ſcientiæ, vt c. Quia diuerſitatem, in fin. infra
eod. & tenet hic gloſ. in ver. Infra ſex menſes In-
noc. in eod. ver. Hoſt. num. 2. Butr. num. 13. An-
char. num. 17. & alij communiter. Abb. in cap. Ex
parte, num. 13. infr. eod. & in c. fin. num. 7. de
iurepatr. Rota dec. 6. de iurepatr. in nouis. Ideo-
que impetrans beneficium tamquam deuolutum
probare debet notitiam vacationis illius, ad quem
collatio pertinet: alioquin gratia non cenſetur iu-
ſtificata, vt reſoluit Rota coram Card. Seraphino,
26 deciſ. 1270. num. 1. Elapſo autem ſemeſtri etiamſi
ſuperior iure deuoluto nondum contulerit, non
licet moram purgare, arg. c. Licet, & c. Litteras,
de ſuppl. neglig. Prælat. ſecundum Innocent. in
eod. ver. Sex menſes, verſ. Nos autem dicimus,
Hoſt. num. 3. & Io. Andr. num. 13. Butr. num. 15.
Anchar. num. 18. Imol. num. 12. & Abb. num. 11.
vbi reddit rationem, quia per lapſum huius tem-
poris incontinenti deuoluitur poteſtas ad ſupe-
riorem. Quo fit vt nec liceat petere in integrum
reſtitutorem, ſecundum Collect. hic num. 20. per
d. c. Licet, poſt Io. Andr. in Clem. vn. de in integr.
27 reſtit. Rurſus hoc tempus ſex menſium eſt vtile
ab initio, tum quia non currit ignoranti, vt proxi-
mè dictum eſt per d. c. Quia diuerſitatem, §. fin.
& d. c. Licet, & ſic eſt vtile, vt l. Annus, ff. de Ca-
lumniator. & l. 2. C. qui admitt. Tum quia non
currit non valenti conferre etiam ſui culpa, vt d.
c. Quia, §. Sic tamen. Vnde ex hoc ſemeſtri ſub-
trahitur tempus ſuſpenſionis, & peregrinationis,
vt hic per gloſ. in ver. Infra ſex menſes. Innoc. in
eod. ver. Hoſt. num. 2. & 3. verſ. Quęritur an illud
28 tempus. Sed alio reſpectu eſt continuum, quia
currit etiam diebus feriatis ſecundum Io. Andr.
num. 14. verſ. Et ibi vtile. Facit c. Capellanus, de
fer. & l. 1. §. Item nunciatio, ff. de nou. oper. nunc.
& eſt ſimile in decennio appellationis, de quo in
c. Anteriorum, 2. q. 6.

29 Decimò nota ibi, *conferre diſtulerit*, ius confe-
rendi

rendi beneficium deuolui ad ſuperiorem, ſi is, ad quem ſpectat collatio, diſtulerit vltra ſex menſes
30 conferre, vt eſt caſus hic. Quod procedit in omnibus dignitatibus, officijs, & præbendis, dummodò tamen ſint diſtinctæ, vel certus numerus ſtatutus: aliàs ſecus, vt in eccleſijs non numeratis, quia in illis non datur vacatio; ac proinde non poteſt eſſe locus deuolutioni. Textus eſt in c. Ex parte, infr. eod. & hic notat gloſ. in ver. Infra ſex menſes, verſ. Iſta tamen Conſtitutio, Innoc. poſt med. verſ. Et dicimus locum habere, licet legatur corruptè Hoſt. n.3. verſ. Quarto.

31 Rurſus quamuis olim hæc deuolutio locum non haberet in Epiſcopatibus, & Archiepiſcopatibus, vt c. Dilectus, infr. eod. hodie tamen locum habet tam in ipſis, quam in Abbatijs, vt poteſtas eligendi transferatur ad Superiorem, ſed minus tempus deuolutioni præſcribitur, ideſt trium menſium, quia mora in talibus eſt periculoſa, hic eſt textus in c. Ne pro defectu, ſupra de elect. & in c. Quamquam, eod. tit. lib. 6. gloſ. præall. hic. Innoc. circa fin. verſ. Et licet olim, & Hoſt. num. 3. verſ. Quarto.

32 Cęterum non vendicat ſibi locum pœna deuolutionis hic ſtatuta in eo, qui debet inſtituere pręſentatum à Patrono, vt tenent Domini de Rota, deciſ. 212. aliàs 4. verſ. Præterea nullum tempus, de iurepatr. in nouis; quia hæc decretalis loquitur in eo, ad quem ſpectat ius conferendi; vnde non extenditur ad eum, ad quem ſpectat ius inſtituendi: reſpectu enim inſtitutionis faciendæ non reperitur tempus à iure præfixum, & illam deciſionem refert, & ſequitur Abb. hic n. 11.

33 Demum pœna deuolutionis locum habet dummodo is, ad quem ſpectat collatio, diſtulerit conferre per negligentiam: ſecus ſi per impotentiam iuris, vel facti, etiam culpa contingentem, vt cap. Quia diuerſitatem, infr. eod. & c. Cum M. ſupra de Conſtit. ſecundum Innoc. hic in fin. Hoſt. n. 3. in ver. Conferre, & Io. Andr. num. 7. in ver. Diſtulerit, quibus cæteri conſentiunt, & fuſius dictum eſt ſupra in præced. notab. num. 7.

34 Vndecimò nota in eodem ver. *diſtulerit*: hanc deuolutionem poteſtatis conferendi beneficium ob negligentiam nõ conferentis fieri ad proximũ Superiorem gradatim, vt hic eſt deciſio multum notabilis, quæ quotidie obſeruatur in praxi. Vnde ſi Capitulum infra ſex menſes non conferat, poteſtas deuoluitur ad Epiſcopum, qui habet ſex menſes, vt hic, & in c. Licet, ſupra de ſuppl. neglig. Prælat. & Epiſcopo negligente, fit deuolutio ad Metropolitanum, qui ſimiliter habet alios ſex menſes: eoque non conferente, deuoluitur poteſtas ad Patriarcham, cui Archiepiſcopus ſubeſt. Quodſi Superiorem non habeat, ad Papam fit deuolutio, vt hic firmat Abb. in vlt. notab. poſt Hoſt. in fin. Io. Andr. num. 8. in ver. Omnes, Imol. n. 16. Rebuff. in Praxi benefic. tit. de deuolut. num. 7. & & tenent Domini de Rota deciſ. 1. num. 4. de ſupplen. neglig. Prælat. in nou. Mantic. deciſ. 260. n. 2.

35 Nota tamen differentiam inter Metropolitanum, & Papam: nam Metropolitanus conferre non poteſt iure deuoluto, niſi omnes inferiores Collatores vltra ſex menſes conferre neglexerint, vt patet ex littera ibi, *vel ſi omnes*, & in c. Poſtulaſtis, infr. eod. & tenent hic Io. Andr. num. 8. in ver. Omnes.

36 Sed Papa lapſo primo ſemeſtri ſtatim poteſt prouidere, vt per Gonzal. ad reg. de Menſib. in procem. §. 3. num. 5. & vide Rot. apud Card. Seraph. de-
37 ciſ. 1363. Rurſus Papæ negligentiam nemo ſupplet, cum ſuperiorem non habeat; Saluo tamen eo, quod habetur in c. Statutum, de præb. lib. 6. vbi ſi Papa beneficium vacans in Curia non conferat infra menſem à die vacationis, Ordinarius confert, ſecundum Boattinum, cuius dictum hic ſequitur Io. Andr. num. 8. in ver. Metropolitanus, Imol. num. 16. & Io. de Anan. num. 19.

38 Sed hic incidit dubitatio, numquid legatus natus, ad quem deuoluitur poteſtas conferendi propter negligentiam inferioris, habeat duo ſemeſtria ad conferendum.

Præmitto eiuſmodi legatos natos, vt ſunt Archiepiſcopi Eboracen. Cantuarien. Rhemen. & Piſan. quamuis poſſint ſuam iuriſdictionem exercere in diœceſibus ſuffraganeorum ſuorum, & tota prouincia, vt habetur in c. 1. de off. leg. lib. 6. & in c. 1. de appellat. non tamen poſſe conferre beneficia ad collationem inferiorum ſpectantia, niſi poſteaquam propter negligentiam eorumdem inferiorum ad eos deuoluta fuerit collatio, iuxta textum hic. In quo caſu dubitatur an talis habeat duo ſemeſtria, vnum ſcilicet, tamquam Archiepiſcopus, aliud tamquam Legatus.

Pro parte affirmatiua facit concurrentia diuerſorum iurium in eadem perſona, arg. eorum, quæ habentur in c. A collatione, de appell. lib. 6. in c. Poſtulaſtis, infr. eod. in c. Cum inter vniuerſas, ſupra de elect. & in l. Tutorem, ff. de his qui indig. Contrarium tenent Domini de Rota in pręalleg. dec. 1. n. 5. de ſuppl. neglig. Prælat. in nou. dicentes de hoc eſſe caſum in c. Licèt, ſupra de ſuppl. negl. Prælat. vbi de Eboracen. Archiepiſcopo, qui eſt Legatus natus ratione ſuæ dignitatis, ſicut, Cantuarien. vt in c. 1. ſupra de off. l. & tamen ibi antequam fiat deuolutio ad Papam non habet niſi vnicum ſemeſtre, & ſequuntur prędictam deciſionem Butr. hic n. 10. & Imol. n. 17. quia tamquam Prælatus non habet poteſtatem ſupplendi negligentiam propriam vbi neglexerit tamquam Archiepiſcopus; & ideo ſibi tamquam legato non dabitur aliud ſemeſtre ſicut de ſeipſo non poteſt appellari, nec querela deponi ſecundum ea, quæ habentur in c. Romana, de foro compet. lib. 6. & in c. 2. de Conſuetud. eod. lib. Non obſtant contraria, quia loquuntur in eo caſu, in quo quis ſimul cum alio debet actum exercere: tunc enim poteſt negligentiam propriam ſupplere d. c. Poſtulaſtis. Secus quando ſolus debet actum expedire, quia tunc negligentiam ſuam minimè ſupplebit, vt per eoſdem firmat gloſ. Pragmat. Sanct. in tit. de collat. in ver. Reſpectiue, & Io. de Selu. de benefic. in 2. par. q. 3. n. 55.

39 Duodecimò nota, ibi, *per Capitulum ordinetur*, poteſtatem conferendi non tantum deuolui ex minoribus ad Superiores, ſed etiam ex Superioribus ad minores, quemadmodum hic fit deuolutio de Epiſcopo ad Capitulum, & notant Hoſt. n. 3. verſ. Tertiò quæritur, Anchar. n. 14. & Imol. n. 5. Aliàs verò minor, aut per negligentiam Superioris, vel paris non ſupplet, niſi vbi reperitur expreſſum, vt poſt Archid. in c. Volumus 89. diſt. notat hic Collectar. n. 5. & Abb. n. 6. Simile habetur in c. Cum ſimus, 9. q. 3.

40 Vltimò nota ibi, *Quodſi ad Capitulum pertinuerit*. Capitulo poſſe competere ius conferendi beneficia etiam priuatiuè ad Epiſcopum, vt apertè pro-

probatur hic: aliàs enim non fieret deuolutio de Capitulo ad Epiſcopum, & notat Bernard. hic in princ. & Abb. n. 5. De ſimultanea verò inter Epiſcopum, & Capitulum, vide textum in c. Cum Eccleſia Vulterana ſupra de elect. & in c. Poſtulaſtis, & quod vtrobique plenè notaui inſr. eod.

41 In gloſ. 3. nota benè rationem gloſſæ cur pactũ de futura ſucceſſione in beneficijs eccleſiaſticis non validetur ex conſenſu beneficiati, cum tamen ſecus ſit in pacto de hęreditate viuentis, vt l. fin. C. de pact. Ratio enim differentiæ eſt ſecundum gloſ. quia non eſt in poteſtate beneficiati dare ſucceſſorem in beneficio, vt c. Deteſtanda inſr. eod. lib. 6. Sed Pater familias bene poteſt concedere cui vult ſuam hęreditatem. Beneficiatus enim eſt Procurator, pater familias dominus, vt per Card. hic, n. 7. Eamdem rationem aſsignant in c. Accepimus, de pact. Io. Andr. n. 2. Bellam. in princ. in 1. oppoſit. Butr. n. 6. & Card. n. 2.

42 QVAERO an Coadiutoriæ quæ dantur hodie à Sede Apoſtolica cum futura ſucceſsione, aduerſentur iuri communi, vel decretis Concilij Tridentini.

Quod ſpectat ad ius commune, duæ ſunt opiniones; Prima eſt eorum, qui putant huiuſmodi Coadiutorias eſſe conformes iuri communi, cui adhęrent nonnulli ex modernis, videlicet Nicolaus Garzia in tract. de benefic. par. 4. cap. 5. num. 19. & Lotter. de re benefic. lib. 2. q. 25. à n. 6. vbi nititur hanc gratiam à detractoribus vindicare, & n. 8. contendit illius vſum eſſe antiquiſsimum, & à Sacris Canonibus approbatum, & videtur ex mente Putei deciſ. 478. n. 5. lib. 2. vbi ait, gratiã Coadiutoriæ non eſſe merè præuentiuam, ſed habere fomentum iuris propter conſenſum coadiuti, nec eſſe ita odioſam, ſicuti eſt gratia merè præuentiua, & Quintil. Mandoſ. ad reg. 11. q. 5. n. 5. dum dicit vſum huius gratiæ habere aliquam conformitatem cum iure Canonico, licèt eum carpat Gonzal. ad reg. de Menſib. gloſ. 5. §. 9. n. 46.

Allegantur pro hac opinione tria iura. Primò ſcilicet c. Petijſti, 7. q. 1. vbi hoc videtur expreſſum. Sed de intellectu huius textus plenè dicam infra n. 48. 49. & n. 78.

44 Deinde allegatur c. Sicut vir, S. Eccl. his authoritatibus, verſ. Hinc etiam, cum c. Non autem, immediate ſeq. ead. cau. & quęſtione, vbi Beatus Auguſtinus ſucceſsit in eccleſia Hipponenſi de cõſenſu Epiſcopi ægrotantis, vt dicunt Put. deciſ. 226. n. 17. lib. 3. & Lotter. d. q. 25. n. 8. qui ta-
45 men errore ſunt lapſi, vt patebit infra n. 80. Tertiò allegatur c. 2. de præb. lib. 6. vbi expreſſum eſt Romanum Pontificem non ſolum beneficia cum vacant poſſe de iure conferre, ſed etiam ius in ipſis tribuere vacaturis. Ex quibus verbis videtur colligi has gratias pręuẽtiuas reſpectu Papæ non aduerſari Lateranenſi Concilio, de quo tamen videbimus infra n. 82.

46 Secunda opinio primæ oppoſita eſt exiſtimantium Coadiutorias cum futura ſucceſsione nequaquam eſſe iuri communi conformes, ſed ex ſtylo adinuentas. Ita Caſſador. deciſ. 2. n. 2. de reſtit. ſpoliat. Mohedan. deciſ. 10. de priuil. aliàs 36. ad fin. dicens hodiernas Coadiutorias eſſe in vtraq; parte odioſas, & exorbitantes à Iure, Rota deciſ. 392. n. 2. par. 3. recent. vbi ait in forma huius gratiæ multa decreta contineri ad fauorem Coadiutoris, & coadiuti, quę non conueniunt Coadiutoriæ in forma iuris communis, Petr. Andr. Gamb. in tract. de offic. & poteſt. leg. lib. 5. ſub tit. de Coadiut. n. 23. Quintil. Mandoſ. de ſignat. grat. tit. de Coadiut. verſ. Altera cum futura ſucceſsione, & in reg. 11. q. 5. n. 4. Nauarr. conſ. 2. n. 2. in tit. de Cler. ęgrot. Quinimò Petr. Gregor. Tholoſanus de benef. c. 30. n. 2. affirmat Coadiutorias cum futura ſucceſsione per mortem eius cui datur Coadiutor, videri deteſtabiles in Iure per textum in c. Accepimus ſupra de pact.

Nituntur omnes hoc præcipuo fundamento, quod de iure cõmuni coadiutor datur pro neceſsitate Eccleſię, & ad tempus impedimenti, non autem cum futura ſucceſsione, quæ eſt Sacris Canonibus inimica, vt dicitur in d. c. Accepimus, imò eius officiũ expirat per obitum coadiuti, vt patet ſupra de Cler. ægrot. per tot. & in c. Grandi de ſuppl. negl. Pręlat. lib. 6. & tradunt Io. Andr. Butr. Cardin. & reliqui in c. fin. omnes in 8 quæſt. de Cler. ægrotan.

47 Quid dicendum? Pro ſolutione quęſtionis arbitror diſtinguendas eſſe duas ſpecies coadiutorię cum futura ſucceſsione. Quędam enim datur pro Cathedrali eccleſia, vel Monaſterio, cum ſcilicet Epiſcopus, vel Pręlatus propter ſenium, vel ęgritudinem factus eſt inhabilis ad paſtorale munus exercendum. Quędam verò datur pro beneficijs inferioribus in Cathedrali, vel Collegiata eccleſia, cum ſcilicet Dignitatem obtinens, vel Canonicatum, aut portionẽ ſimiliter propter ſenium, aut morbum redditus eſt inhabilis ad inſeruiendum eccleſiæ in diuinis. Quoad primam ſpeciem dum dicimus gratiam Coadiutorię perpetuæ in Cathedralibus, & Monaſterijs etiam reſpectu Papę eſſe contrariam S. Canonibus, obſeruandum eſt hoc duobus modis accipi poſſe. Vno modo vt dicamus hanc gratiam vſqueadeò eſſe canonibus iniuſtam, vt neque ex priuilegio, vel diſpenſatione Papę ſit alicui concedenda, & in hoc ſenſu hęc gratia nullatenus eſt contra Cano-
48 nes; Quod patet manifeſtè, quia canones permittunt vt Papa poſsit eam concedere ex vrgenti neceſsitate, textus eſt apertus in c. Petijſti, 7. q. 1. Vbi Zacharias Papa duo conceſsit Archiepiſcopo Moguntino. Vnum ſcilicet vt ſibi Coadiutorem adiungeret, cum eſſet ſenectute, & corporis imbecillitate grauatus. Alterum vt in qua hora cognoſceret ſe ex hac vita migraturum eſſe, eumdem Coadiutorem ſibi ſucceſſorem deſignaret. Sed & Concilium Tridentinum permittit hanc ſpeciem Coadiutorię in c. 7. verſ. Quod ſi quando ſeſſ 25. vt fuſius patebit infra n. 69. & hoc planum.

49 Alio modo hæc gratia dici poteſt iuri communi contraria, in quantum conceditur à Papa non iure ordinario, ſicut conceditur coadiutoria temporalis, vt in c. vn. de Cler. ægrot. lib. 6. Sed ex ſpeciali priuilegio, & diſpenſatione, & hoc ſenſu veriſsimum eſt Coadiutoriam perpetuam etiam pro Cathedralibus, & Monaſterijs exorbitare à Iure communi, etiam reſpectu Summi Pontificis. Hoc deduco euidenter ex d. c. Petijſti, vbi poſtea quã Papa fecit Archiepiſcopo gratiã Coadiutoris cum futura ſucceſsione, ſtatim ſubiecit hæc verba videlicet, [hoc nulli concedi alij patimur, quod tibi charitate cogente largiri cenſuimus.] Et ita hanc conceſsionem vti Eccleſiæ neceſſariam prodijſſe ex ſpeciali priuilegio adnotarunt ibi Hugo, Archid. Prępoſ. & alij, ſeu ex ſpeciali indulgentia, vt lo-

loquuntur in c. Accepimus, de Pact. Hoſt. n. 2. in
ver. Omnino friuolas, Bellam. in princ. verſ. Non
obſtat, Butr. n. 8. & Io. Andr. in fin. dicens idem
tenere Goffred. Tancred. & Hoſt. in c. Conſtitu-
tus infra, eod. Facit optimè decretum Concil. Trid.
c. 18. ſeſſ. 25.
50 Quo verò ad ſecundã ſpeciem coadiutoriæ, quę
datur à Summo Pontifice cum futura ſucceſsione
in Canonicatibus, & alijs beneficijs inferioribus,
exiſtimo huiuſmodi gratiam omninò exorbitare
à iure communi, & à Concilio Tridentino.
51 Quod ſpectat ad ius commune moueor primò,
quia nullus canon in corpore iuris clauſus reperi-
tur, qui meminerit ſimilis gratię in inferioribus
beneficijs: nam textus in contrarium adductus in
c. Petijſti, 7 q. 1. & §. Ecce his authoritatibus,
cum c. Non autem, immediatè ſeq. ead. cau. &
quæſt. loquuntur in Epiſcopo, in quo longè diuerſa
eſt ratio, vt inferius explicabitur n. 72. Vnde coad-
iutoria, per quam ſucceditur coadiuto in Cano-
nicatibus, & conſimilibus beneficiis, eſt prorſus in-
cognita Sacris Canonibus. Et qui contrarium di-
cit, adducat textum, alioquin erubeſcat ſine lege
loqui, l. Illam. C. de collat.
52 Moueor ſecundò, quia Sacri Canones magno-
pere abhorrent à ſucceſsione in beneficijs eccle-
ſiaſticis, vt paret in c. Accepimus, ſupra de Pact.
in illis verbis: *Hoc iniquum eſt et SS. Canonibus ini-
micum, & ideò non debet aliquatenus tolerari*, nec
non infra ibi, *huiuſmodi ſucceſſiones tam deteſta-
biles. & iniquas*. Concordant iura plurima ibi al-
legata in gloſ. in ver. Canonibus. Hęc autem iura
obtinere etiam in coadiutoria quæ datur hodie
à Sede Apoſtolica cum futura ſucceſsione, oſtendo
apertiſsimè ex pręalleg. c. 7. ſeſſ. 25. Concilij Tri-
dentini: nam ibi in princ. præmittitur ratio illa,
videlicet, Cum in beneficijs Eccleſiaſticis ea, quæ
hæreditariæ ſucceſsionis imaginẽ referunt, Sacris
Conſtitutionibus ſint odioſa, & Patrum decretis
contraria, ac deinde veluti conſequens ex pręmiſ-
ſa ratione deductum ſtatuitur vt acceſſus, regreſ-
ſus, & coadiutoriæ cum futura ſucceſsione de cæ-
tero nemini permittantur, ſcilicèt à Summo Pon-
tifice, vt latè deducam infra n. 70. Ergo euiden-
ter apparet has Coadiutorias etiam reſpectu Papæ
à S. Synodo referri inter ea, quæ ſapiunt hæredi-
tariam ſucceſsionem, & Sacris Canonibus aduer-
53 ſantur. Quod etiam alia ratione ſuadetur: nam
ratio cur iura deteſtentur hanc ſucceſsionem illa
eſt pręcipua, quia alienæ mortis ingerit votum, c.
Deteſtanda, de conceſſ. præb. lib. 6. & latius dictum
54 eſt ſupra in 4. notab. Hęc autẽ ratio negari non po-
teſt quin potiſsimum vigeat in hac ſpecie Coadiu-
toriæ cum futura ſucceſsione, cum coadiuti vita
durante coadiutor gratis inſeruiat, & reſpectu be-
neficij nec titulum habeat, nec poſſeſsionem, ſed
ſit fictus beneficiatus, vt decidit Rota in Salaman-
tina Coadiutoriæ 25. Iunij 1593. coram Penia, im-
preſſa apud Marcheſan. de Commiſſ. lib. 1. fol. 468.
& Nicol. Garz. de benefic. par. 4. c. 5. num. 34.
55 Nec releuat reſponſio Lotterij de re benefic.
lib. 2. d. quęſt. 25. num. 20. & 21. quod in hodierna
coadiutoria requiritur conſenſus, & requiſitio co-
adiuti, & propterea ceſſet amaritudo captandæ
mortis, vt notat Bart. per illum textum in l. fin. ſub
num. 11. verſ. Tertio probo, C. de Pact. Oſaſc.
deciſ. 100. ſub num. 3. verſ. Tertiò defenditur, &
in terminis huius gratię Puteus deciſ. 478. col.
vlt. verſic. Nam licet gratia, lib. 2. Etenim hæc
ratio videtur ſatis infirma, quia cum coadiutor
non poſsit ſuccedere in beneficio, niſi ipſo
coadiuto prius de medio ſublato, in quoddam
veluti neceſſarium antecedens ad conſequutionem
beneficij inclinatur in deſiderium mortis ipſius, vt
colligitur ex hoc cap. ibi, *ne deſiderare quis mor-
tem proximi videatur, in cuius locum, & benefi-
cium ſe crediderit ſucceſſurum*. Hæc autem incli-
natio, & propenſio, cum ſit naturalis, vt dixi ſu-
pra num. 19. ex Collect. & Bellam. ridiculum eſt
vt ceſſet ex eo, quoad coadiutus conſenſerit futurę
ſucceſsioni: non enim coadiutor minus appetit il-
lius beneficium, quod coadiutus voluęrit eum
habere in ipſo beneficio ſucceſſorem. Et quidquid
ſit ſecundum leges, certè ſecundum Canones im-
probatur pactum futuræ ſucceſsionis propter vo-
tum captandæ mortis, etiam conſentiente benefi-
56 ciato, vt oſtenſum eſt ſupra num. 41. Put. vero loco
citato tantum dicit gratiam coadiutorię propter
conſenſum coadiuti eſſe minus odioſam, quam ſit
ſimplex expectatiua; ſed non dicit propter con-
ſenſum coadiuti ceſſare deſiderium captandæ
mortis.
57 Moueor tertiò ex quampluribus differentijs,
quæ apparent inter coadiutoriam ſecundum for-
mam iuris communis, & hodiernam. Differunt
enim primò, quia coadiutoria de iure communi
datur ad tempus impedimenti, Mohedan. dec. 10.
alias 36. de priuil. & expirat per mortem coadiuti
tam naturalem, quam ciuilem. Io. Andr. in c. fin.
in 8. quæſt. & ibi omnes de Cler. ægrot. Hæc verò
quatenus reſpicit fauorem coadiutoris per obitũ
coadiuti non extinguitur, vt declarat Put. dec. 98.
lib. 2. & ſcripſi plenius in cap. Ex parte, num. 5. eod.
tit. Differunt ſecundò, quia de iure coadiutor da-
tur etiam inuito, c. De rectoribus, de Cler. ægrot.
& d. c. Ex parte, vbi gloſ. vlt. in fin. Hoſtien. itidem
in fin. & alij communiter, Io. Andr. in d. c. fin. in 9.
quæſt. num. 11. Sed in hodierna coadiutoria requi-
58 ritur coadiuti conſenſus, Put. d. deciſ. 478. num. 5.
lib. 2. Rota deciſ. 410. num. 8. par. 3. recent. alioquin
gratia eſt nulla. Rota deciſ. 313. num. 27. par. 7.
59 Differunt tertiò, quia coadiutor ſecundum formã
iuris tenetur reſidere, ne aliàs Eccleſia ob impedi-
mentum coadiuti debito ſeruitio fraudetur, ad
hoc enim principaliter fuit adinuẽta coadiutoria,
cap. 1. de Cler. ęgrotan. Put. deciſ. 226. n. 13. lib. 3.
Rota deciſ. 276. num. 2. par. 3. recentior. At coad-
60 iutor hodiernus nec poteſt in choro reſidere, nec
Capitulo intereſſe, nec aliquid iurium canonica-
lium exercere contradicente coadiuto, Rota dict.
deciſ. 410. num. 8. Differunt quartò, quia de iure
61 coadiutoria non datur propter benemerita, aut in
fauorem perſonæ, cui conceditur, ſed ob eccleſiæ
neceſſitatem, cap. vn. de Cler. ęgrot. lib. 6. Put. dict.
deciſ. 226 num. 13. lib. 3. Rota deciſ. 114. n. 13. p. 6.
62 recent. Sed hodierna coadiutoria datur ex gratia,
& in fauorem coadiutoris, & coadiuti, vt patet
ex tenore litterarum Apoſtolicarum, & obſeruat
Nauarr. conſ. 2. de Cler. ęgrot. & Rota d. deciſ. 392.
num. 2. par. 3. recent. Continet enim duas gra-
tias æquę principales, vnam in fauorem coadiuti,
alteram in fauorem coadiutoris, vt per Put. dec. 98.
63 verſ. Fuit tamen reſolutum, lib. 2. Differunt quin-
tò, quia coadiutoria hodierna indiſtinctè dari ſolet
Canonicis ſexagenarijs, etiã ſi aliàs imbecillitate
corporis non ſint grauati, vt paſſim ſeruari vide-
mus,

mus, cum tamen de iure non detur niſi decrepi-
tis, ideſt annorum ſeptuaginta, vel alio morbo in-
curabili impeditis officium exercere, d.cap. vn. §.
Verum, vbi id notat. Franc. in 2. notab. poſt Ar-
chid. num.6. de Cler.ægrot. lib. 6. Ancharan. conſ.
188. incip. Viſis conſilijs, num.7. Differunt ſextò,
64 quia iure cõmuni inſpecto coadiutori datur certa
portio ex reditibus beneficij in compenſationẽ la-
borum, c. De rectoribus, de Cler.ægrot. & d.c.vn.
gloſ.vlt.in fin. in c. Ex parte, & Io. Andr. in c. fin.
in 10. membro, n.12. eod. tit. Put. deciſ. 226. n.13.
65 lib.3. At coadiutor hodiernus nihil percipit. Mo-
hed. d. deciſ. 10. aliàs 36. de priuil. & diuinis inte-
reſſendo diſtributiones nõ lucratur ſibi, ſed ad vti-
litatem coadiuti abſentis. Nauarr. conſ.2. n.3. de
Cler. ęgrot. & dicitur cenſuiſſe S. Rituum Congre-
gat. in cauſa Conimbricen. 16. Septembris 1606.
in 6. dubio, & in Elboracen. 15. Aprilis 1606. &
patet ex formula coadiutorię quam ponit Nicol.
Garz. de benefic. p.4.c.5. n.54. Et quamuis non-
numquam inter partes aliter conueniatur, regu-
lariter tamen in litteris conſueuit apponi clauſula
infraſcripta, videlicet, quia partes ita conueniunt
vt coadiutor non poſſit petere cõgruam, nec quid-
quam exigere quouis titulo ratione coadiutoriæ,
vt refert. Garz. loco citato, & in addit. ſub n.130.
66 dub.36. Differunt ſeptimò, quia licet coadiutor cũ
futura ſucceſſione nullum ius habeat in beneficio,
nec reſpectu tituli, nec reſpectu poſſeſſionis; nihi-
lominus habet ius quoddam nouiter creatum cir-
ca facultatem coadiuuandi, & eſt fictus beneficia-
tus, vt dixit Rota ſupracitata, num.54. nec reuo-
cari poteſt, Put. deciſ. 98. lib.2. Seraph. dec.1447.
in fin. At coadiutor datus ſecundum formam iuris
nullum habet ius de nouo creatum, ſed nudum
miniſterium manuale, & poteſt quandocumque
amoueri, & alius in eius locum ſubrogari, vt per
Io. Andr. in d.cap.fin. in 11. membro num. 13. de
Cler.ęgrot. Ex quibus liquidò conſtat hodiernas
coadiutorias fere nullam habere conformitatem
67 cum iure communi. Et hinc reſultat alia differẽ-
tia, quia licet coadiutoria temporalis in inferiori-
bus Prę latis dari poſſit ab Ordinario, ad quem
ſpectat deſtitutio, vel ceſſionis admiſſio, vt c. De
rectoribus, & cap. fin. vbi hoc tenet Io. Andr. in 5.
membro num.7. Abb. num.5. & communiter Do-
68 ctores, de Cler. ęgrot. tamen Coadiutoriam per-
petuam etiam in beneficijs inferioribus dat ſolus
Papa, qui poteſt ſolus contra canones diſpenſare,
c. Propoſuit, infra eod. cap.2. de pręb. lib. 6. & fir-
mat. Lambertin. de iure patr. eod. lib. in 1. par. 2.
libri art.20. n.4. & Nauarr. conſ.1. de Cler. ægrot.
adeout nec dari poſſit à Legato de latere, vt per
Gambar. de offic. leg. lib.5. in rubr. de coadiutor.
Gonzal. ad regul. de menſib. gloſ.5. §.9. num. 91.
Flamin. Pariſ. de reſign. benefic. lib.6. q. 5. nu.15.
& lib.7. q. 20. n. 14. & propendit Lambertin. dict.
art.20. n.5. Hactenus de iure communi.
69 Quod verò ſpectat ad Concilium Tridentinum, ſi
illius verba ſedulo expendantur; conſtabit apertiſ-
ſimè Coadiutorias, quæ dantur hodie cum futura
ſucceſſione in Canonicatibus, & conſimilibus be-
neficijs, à S. Synodo eſſe omninò improbatas, &
tantummodo eſſe permiſſas ex vrgenti cauſa in
Epiſcopatibus, & Prępoſituris regularibus iuxta
diſtinctionem, quam ſuperius adhibui, n.47. Nam
in decreto, c.7. ſeſſ. 25. de reform. poſt prohibitum
acceſſum, & regreſſum ad quodcumque beneficiũ,
primo ſtatuitur regula his verbis, videlicet, *In
coadiutorijs quoque cum futura ſucceſſione idẽ poſt-
hac obſeruetur, vt nemini in quibuſcumque bene-
ficiis eccleſiaſticis permittantur*. Et in hac regula
70 dubitandum non eſt quin præcipuè includatur
Summus Pontifex, quia cum facultas concedendi
Coadiutorias cum futura ſucceſſione ante Conci-
lium Epiſcopis minimè competeret, vt oſtenſum
eſt ſupra num.68. vtique fruſtra Concilium ſtatuiſ-
ſet vt id eis non permitteretur in futurum per il-
lam dictionem, *poſthac*, per quam ius nouum ſta-
tuitur, vt notat gloſ. in Clem. Eos, in ver. Dein-
ceps, de Regular. Ergo neceſſe eſt vt mens Conci-
lij fuerit, vt de cętero non permitterentur huiuſ-
modi Coadiutorię à Summo Pontifice, cui ſoli
prius erant permiſſæ ob ſuæ poteſtatis plenitudi-
nem, c. Propoſuit, infr. eod. Et quamuis Conci-
lium vi coactiua Pontificem Maximum non aſtrin-
gat, c. Significaſti, & ibi Abb. Antiq. nu. 2. Abb.
Sicul. num. 3. & alij communiter de elect. eum
tamen non comprehendit vi directiua rationis,
quia voluntarius debet ſe illi ſubijcere, vt eſt ex-
preſſum in c. vlt. §. His ita, 25. quæſt. 1. & in l. Di-
gna vox, C. de leg. & poſt D. Thomam in 1.p.q.96.
artic.5. ad 3. ſcripſi plenè in cap. Canonum ſta-
tuta num.9. de conſtit. Per hoc enim Concilium
indicat Papę non quid ſit poſſibile, ſed quid ſit
honeſtum, & laudabile, c. vlt. de reſcript. lib. 6. &
notat Calder. conſ.526. circa med. alias 11. de pri-
uil. Bald. in procem. Decretal. in ver. Gregorius
num.13. Sicut fecit in cap. 5 in fine ſeſſ. 24. de re-
form. matrim. dum vetuit in ſecundo gradu di-
ſpenſari, niſi inter magnos Principes, & ob publi-
cam cauſam. Et in c. 19. ſeſſ. 24. dum prohibuit ex-
pectatiuas, reſeruationes mentales, & alias quaſ-
cumque gratias ad vacatura, etiam in fauorem
71 Cardinalium: has enim prohibitiones vtique in-
dicanit principaliter Pontifici Maximo, cum in
inferioribus nulla ſit poteſtas in gradibus prohibi-
tis diſpenſandi, c. Quod ſuper his de conſang. &
affinit. Nec gratias expectatiuas concedendi con-
tra Concilium Lateranen. vt hic, & in c. Dilectus,
il primo, de præben. & in c. Deteſtanda, de conceſ.
pręben. lib.6. Regula igitur Concilij in præcitato
cap.7. ſeſſ.25. hæc eſt, videlicet coadiutoriæ cum
futura ſucceſſione in quibuſcumque beneficijs ec-
cleſiaſticis à Sede Apoſtolica de cætero nemini
permittãtur, Ab hac regula immediatè ibi ſubne-
ctitur exceptio per hęc formalia verba, ideſt [Quod
quando eccleſiæ cathedralis, aut monaſterij vr-
gens neceſſitas, aut euidens vtilitas poſtulet, Prę-
lato dari coadiutorẽ, is non aliàs cum futura ſuc-
ceſſione detur, quam hæc cauſa prius diligentiſſi-
me à Sanctiſſimo Romano Põtifice ſit cognita, &
qualitates omnes in illo concurrere certum ſit,
quę à iure, & decretis huius S. Synodi in Epiſco-
pis, & Prælatis requiruntur. Aliàs conceſſiones
ſuper his factę ſubreptitię eſſe cenſeantur.] Hæc
ibi. Ex quo contextu luce clarius apparet coadiu-
torias cum futura ſucceſſione à S. Synodo non
eſſe permiſſas Summo Pontifici quacumque de
cauſa niſi in cathedralibus, & monaſterijs: nam
cum pręmiſerit regulam vniuerſalem negatiuam
in quibuſcumque beneficijs, & ab illa exceperit
tantum cathedrales & monaſteria ex vrgenti cau-
ſa, vtique hæc exceptio firmat regulam in contra-
rium, in canonicatibus, & alijs beneficijs non
exceptis, adeo vt in illis quacũque de cauſa coad-

iutoriæ cum futura ſucceſſione de cætero à Summo Pontifice nullatenus ſint permittendę, c. Dominus, & ibi gloſ. 32. quæſt. 7. cap. 2. de coniug. leproſor. l. Nam quod liquidę, §. fin. in 1. reſp. ff. de penu. leg. cum ſimil. & ita hodiernam coadiutoriam dici exorbitantem, quia deuiat ab orbita Concilij Tridentini in d. c. 7. dicit Mohed. deciſ. 10. ad fin. de priuil. ad gloſ. vlt. in c. Quæ à iure de reg. iur. lib. 6. cum alijs per Menoch. de recuperan. remed. 15. n. 13. Vnde poſt Concilium nemini fuerunt conceſſę vſque ad tempora Sixti V. vt atteſtatur Nicolaus Garzia de benefic. par. 4. cap. 5. n. 23. & 24.

72 Quod ſi quæras cur Concilium illas permiſerit tantummodo in cathedralibus, & monaſterijs, non autem in beneficijs inferioribus: Reſpondebimus inter hęc magnam eſſe rationē diuerſitatis: nam in primo caſu cum Epiſcopus, vel Prælatus propter ſenium, vel ægritudinem redditus eſt inhabilis ad paſtorale officium exercendum, neceſſitas cogit vt illi de Coadiutore prouideatur propter periculum animarum, ne gregi fidelium deſit cuſtodia paſtoralis, cap. Qualiter, 7. q. 1. c. Ex parte de Cler. ęgrot. Sæpe autem contingit, præſertim vltra montes, vt Epiſcopatus, vel Abbatię, Prælato exiſtente inhabili indigeant coadiutore magnæ authoritatis, & potentiæ, qui valeat ibi catholicam Religionem ſartam tectam ſeruare, & bona, immunitatemque eccleſiæ, ac perſonarum eccleſiaſticarum ab infidelium, & hęreticorum iniurijs defendere. Perſonæ autem huius generis vix, ac ne vix quidem induci poſſunt ad onus coadiutoris ſubeundum, niſi cum futura ſucceſſione, vt docuit experientia. Igitur in eo caſu, & in alijs ſimilibus charitate cogente, vt dicit textus in c. Petijſti 7. q. 1. poterit ſummi Pontificis circumſpecta prouidētia de perpetua coadiutoria ſalubriter prouidere. Hęc autem ratio non viget in canonicatibus, & alijs beneficijs cathedralium, vel collegiatarum
73 eccleſiarum. Tum quia illis non imminet periculum animarum; & ſi fortè immineret, non deeſſent qui cum competēti mercede coadiutoriam ſuſciperent ſine futura ſucceſſione. Tum quia in prædictis eccleſijs diuina officia perſoluuntur à reliquis collegialibus, & miniſtris eccleſię; nec Canonicus infirmus, vel ſenio confectus tenetur ſibi coadiutorem adiungere, aut inſeruire per ſubſtitutum, c. vn. de Cler. non reſid. lib. 6. & fuit millies reſolutum, vt ſcripſi latè in c. Licet à num. 136. ſupra de præben. Non igitur mirum ſi in beneficijs inferioribus Tridentina Synodus has coadiutorias minimè permiſerit, cum in illis conſiderari non poſſit ratio vlla vrgentis neceſſitatis, c. Quod pro neceſſitate, 1. q. 1. c. Pro remedio, & ibi gloſ. p. 1. q. 7. & cap. Paſtoralis, 7. q. 1. Non enim in argumentum trahi poſſunt quæ propter neceſſitatem aliquando ſunt conceſſa, c. In argumentum de reg. iur. lib. 6. & cap. Quod non eſt licitum, infra eodem tit.

74 Nec dicatur ſaltem in eis poſſe conſiderari rationem vtilitatis eccleſiæ, quæ neceſſitati æquiparatur, c. Poſt tranſlationem, §. Cum ergo, de renunc. & d. c. 7. verſ. Quod ſi Cathedralis, ſeſſ. 25. eo quod eccleſiæ addatur miniſter, qui ſeruiat in diuinis loco Canonici impediti. Nam reſpondetur hoc augmentum vnius miniſtri ad tempus impedimenti non eſſe tanti momenti, vt illi non præponderent grauamina plurima, quæ inde perſonis eccleſiaſticis inferuntur, vt c. Deteſtanda, de con-
75 ceſſ. præb. lib. 6. Nam, vt ait Petr. Andr. Gamb de offic. & poteſt. legat. lib. 5. ſub tit. de coadiut. n. 13. per has gratias intrat fœda ſucceſſio in Eccleſia Dei veluti referens in beneficijs hæreditariam quamdam imaginem, ſub qua plerumque hæredes fiunt pueri, qui nedum ipſi coadiutore, ſed pędagogo egent. Cuius dictum refert, & approbat
76 Gonzal. ad reg. de menſib. gloſ. 5. §. 9. num. 41. Ad hoc bonus textus, in c. Indecorum, ſupra de ætat. & qualit. Et quamuis Lotter. de re benefic. lib. 2. quæſt. 15. num. 19. dicat hoc pertinere ad contingentiam contra mentem Summi Pontificis ex ſiniſtra informatione, quæ vix præcaueri poteſt, vt oſtendit Pius II. in Epiſtola quæ inſcribitur De morib. Germanor. char. 6. verſ. Decipitur interdum. Nihilominus ſi res ſeriò conſideretur, apparebit id prouenire etiam ex natura rei; nam ad coadiutoriam non ſolent concurrere niſi graues, & prouectiores, ac bene de Eccleſia meriti. Tum quia tales ſperant ſe poſſe prouideri de beneficio cum per obitū vacabit; tunc enim digniores præferri ſolent. Tamen quia ſibi dedecori eſſe putant tamquam fictos beneficiatos dici gratis inſeruire, poſtremum locum tenere, & ad beneficium peruenire per viam gratiæ præuentiuæ. Indeq; fit, vt viri ſeniores, & præſtātiores à iunioribus, & minus idoneis excludantur, & quaſi ſupplantentur. Et quamuis ad coadiutoriam obtinendam exigantur litteræ teſtimoniales, & commendatoriæ aut Epiſcopi, aut Capituli ſuper qualitatibus coadiutoris, & indigentia eccleſiæ, vt atteſtantur Gonzal. ad reg. de menſib. gloſ. 5. §. 9. nu. 48. cum ſeqq. & Lotter. d. q. 25. num. 27. Docuit tamen experientia hanc cautelam parum prodeſſe, cum ſæpe ſæpius huiuſmodi litteræ emendicatis fauoribus extorqueantur. Quinimò audiui pluribus abhinc annis quēdam cathedralis eccleſiæ Canonicum (Papa, vt arbitror, circumuento) prætextu inhabilitatis ad inſeruiendum eccleſiæ in diuinis obtinuiſſe ſibi dari coadiutorem in Canonicatu cum futura ſucceſſione, & paulo poſt eumdem Canonicum fuiſſe deputatum coadiutorem dignitatis, itidem cum futura ſucceſſione in alia eccleſia; atque ita fuit ſimul coadiutus, & coadiutor; & qui habebatur pro inhabili ad inſeruiendū pro ſeipſo, & egebat coadiutore in eccleſia propria, fuit reputatus habilis ad inſeruiendum, & coadiuuandum alium in eccleſia
77 aliena. Vnde ad hæc, & ſimilia abſurda euitanda, fortè cōſultius foret vt Sedes Apoſtolica ab huiuſmodi gratijs abſtineret vbique locorum, ſicut abſtinet in Germania, vbi ex concordatis cautum eſt, vt Papa concedendo coadiutorias cum futura ſucceſſione in omnibus menſibus, dicatur concordatis contrauenire. De quo plenè agit Put. deciſ.
78 226. per totam, lib. 3. Non obſtat c. Petijſti, 7. q. 1. quia loquitur in Epiſcopo, cui ex permiſſione canonum diſpenſatiuè dari poteſt coadiutor cum futura ſucceſſione ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra
79 num. 47. & num. 69. Præterea, vt ex illo textu perſpicuè apparet, etiam Epiſcopo Papa non dat coadiutorem cum futura ſucceſſione niſi cum duabus conditionibus. Vna eſt, vt Epiſcopus eum probet in miniſterio coadiutoriæ. Altera eſt, vt poſtquam eum probauerit, & aptum eſſe repererit ad officium Paſtorale, in vltima hora, in qua cognouerit ſe fore ex hoc ſæculo migraturum, eumdem ſibi ſucceſſorem deſignet. Nam in tam breui inter-

interuallo, & ſalute Epiſcopi iam deſperata, ceſſat omnis ſuſpicio voti captandæ mortis. At in hodierna coadiutoria neutra ex his conditionibus obſeruatur; imò ante vllum experimentum, & citra periculum mortis coadiuti vnico contextu datur coadiutoria, & futura ſucceſſio, ad hoc c. Miramur, 61. diſt. Denique ſi textus ille accuratè expendatur, conſtabit Zachariam Papam non dediſſe Archiepiſcopo Moguntino poteſtatem ſibi eligendi ſucceſſorem, ſed tantummodo coadiutorem aſſumendi, qui tamen poſt obitum Prælati
80 à Sede Apoſtolica eſſet ordinandus, vt clarè colligitur ex littera ibi, [ea hora, qua tu de præſenti ſæculo migraturum eſſe cognoueris, præſentibus cunctis ſucceſſorem deſigna, & huc veniat ordinandus.] Hæc ibi; & ſic non fuit ibi coadiutoria cum futura ſucceſſione, ſed ſimplex deſignatio ſucceſſoris, qui tamen ordinandus, ſeu prouidendus eſſet ab Apoſtolica Sede poſt obitum coadiuti. Nam ordinare idem importat quod conferre, vt patet ex littera huius textus ibi, *Si autem Epiſcopus conferre diſtulerit, per Capitulum ordinetur*, & notat Butr. in 5. notab, Archid. in cap. Si tibi abſenti, de præben. lib. 6. Vel certè idem eſt quod confirmare, c. Nullus, 58. diſt. c. 2. de arbitr. & ita ad text. in d. cap. Petijſti, reſpondet Auguſt. Triumph. de poteſt. Eccleſiaſt. quæſt. 2. art. 2. ad 2. dicens: Zacharias Papa non conceſſit Epiſcopo Moguntino ſucceſſorem poſſe ſibi inſtituere; ſed benè conceſſit aliquem Epiſcopum poſſe ſibi coadiutorem aſſumere, qui poſt obitum eius ad Apoſtolicam Sedem accederet eligendus, & confirmandus.

81 Item non obſtat c. Non autem, 7. q. 1. & §. His authoritatibus immediatè præced. Quoniam ſimiliter loquitur in Epiſcopatu, non autem in inferioribus beneficijs, de quibus nunc agimus. Præterea ille textus non tractat de ſucceſſione, ſed de acceſſu: nam Auguſtinus non fuit ſucceſſor, ſed coepiſcopus Valerij; quidquid contra ſcripſerint Put. & Lotter. ſupracitati, num. 44. vt clarè conſtat ex illis verbis, [Ita conſecratus eſt, vt non ſuccederet in cathedra Epiſcopo, ſed accederet: nã incolumi Valerio Hipponenſis eccleſiæ coepiſcopus Auguſtinus factus eſt.] Hæc ibi. Vnde hæc authoritas potuiſſet à modernis omitti, quia impertinens eſt ad coadiutoriã cum futura ſucceſſione, quæ multum differt ab acceſſu, vt illic patet, & in præcitato decreto Concilij Tridentini cap. 7. ſeſſ. 25.

82 Demum non obſtat c. 2. de præb. lib. 6. quia tantum probat ſummum Pontificem poſſe tribuere ius in beneficijs vacaturis, quod nemo negat. Sed hoc intelligitur non per viam iuris communis, ſed per viam diſpenſationis, quæ eſt iuris relaxatio, gloſ. in c. Vt conſtitueretur, in ver. Detrahendum, 50. diſt. & dicitur vulnus, quia per eam ius vulneratur, c. Ipſa pietas, 23. q. 4. & notat Sylueſt. in ver. Diſpenſatio, in princ. Quod autem futura ſucceſſio in beneficio viuentis nõ concedatur à ſummo Pontifice ſecundum ius commune, imo contra canones, & ex ſpeciali indulgentia, & diſpenſatione, ac de plenitudine poteſtatis, probo apertiſſimè per quatuor textus. Primus eſt in cap. Propoſuit, infr. eod. in illis verbis: [licet autem intentionis noſtræ non ſit inueſtituras de vacaturis factas contra canonum inſtituta ratas habere, qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de iure poſſumus ſupra ius diſpenſare.] vbi Io. Andr. num. 3. in ver. *vacatura* notabiliter ait: [Quomodo in prouiſione vacaturæ Papa tollit vitium, quod eſt in promiſſione, voti ſcilicet captandæ mortis. Reſpondeo quia Papa eſt ſupra ius.] Secundus textus eſt in c. Conſtitutus, infr. eod. vbi dicitur ex Canonicis Sanctionibus prohiberi beneficia cõcedi, vel promitti antequam vacent, & mandatum de vacaturis continere gratiam perſonalem. Tertius eſt in c. Ne captandæ, de conceſſ. præb. lib. 6. vbi dicitur: Ne captandæ alienæ mortis occaſio ex benignitate gratiarum Sedis Apoſtolicæ tribuatur; & ſic futura ſucceſſio in beneficijs emanat non ſecundum ius, ſed ex gratiæ benignitate, & ſpeciali indul-
83 gentia Apoſtolicæ Sedis. Quartus textus admodum clarus eſt in c. Petijſti, 7. q. 1. vbi poſtea quam Zacharias Papa indulſit Archiepiſcopo Maguntino vt in ſuo tranſitu coadiutorem ſuum poſſet ſibi ſucceſſorem deſignare, immediatè ſubdit: [hoc nulli concedi alij patimur, quod ſibi charitate cogente largiri cenſuimus.] & ita id eſſe non ſecundum ius, ſed ex ſpeciali gratia tenent ibi Hugo, & Archid. ſeu ex ſpeciali indulgentia, vt loquitur Io. Andr. in c. Accepimus, in fin. & Butr. num. 8. ſupra de pact. Idem firmant ibi Hoſt. num. 2. in ver. Omninò friuolas, dicens coadiutorem cum futura ſucceſſione, de quo loquitur textus in d. cap. Petijſti, concedi ex diſpenſatione facta à Papa ex certa, & ſpeciali gratia: & ſequitur Bellam. in d. c. Accepimus, in 4. quæſt. num. 4. poſt Collectar. ibi num. 1. Concludo igitur hodiernas coadiutorias eſſe odioſas, & exorbitantes à iure communi, & Concilio Tridentino.

84 Cæterum conſtanter affirmo poſſe Pontificem Maximum ex ſpeciali indulgentia, & diſpenſatinè, vt prædixi, legis vinculum relaxare, & has gratias concedere, vt clarè probatur in iuribus proximè citatis, & in d. c. 2. de præben. lib. 6. & tradit Put. deciſ. 226. num. 17. lib. 3. & alibi paſſim Doctores. Nec quiſquam auderet hoc in dubium reuocare propter plenitudinem poteſtatis Papę in beneficialibus, vt in Clem. 1. in fin. Vt lit. penden. & ſcripſi latè in c. Conſultationibus, num. 26. & ſeqq. ſupra
85 de Cler. ægrot. Quod adeò verum eſt, vt non ſolum coadiutoria cũ futura ſucceſsione, ſed etiam ſimplex expectatiua, quæ proculdubio eſt contra Concilium Tridentinum, c. 19 ſeſſ. 24. vt dixit Rota deciſ. 176. num. 3. par. 1. recent. ſuſtineatur, li-
86 cet Tridentino Concilio derogatum non fuerit, quia illi nec ſolet, nec oportet ſpecialiter derogare, propter expreſſam pręſeruationem authoritatis Apoſtolicę Sedis, quę habetur in c. vlt. ſeſſ. 25. de reform. ſed ſatis eſt vt Papa diſponat contrarium eius, quod Concilium diſponit, dummodo ſupplicatio manu Papę ſignata fuerit, vt expreſsè declarauit ſan. mem. Pius V. in ſuo Motu proprio, quem ad litteram refert Nicol. Garz. de benefic. part. 4. cap. 5. num. 32. & 33. & ſępius cenſuit S. Congregatio eiuſdem Concilij Interpres, & fuit declaratum in Cancellaria Apoſtolica per Abbreuiatores, vt idem Garz. atteſtatur d. c. 5. num. 34. & 35. & decidit Rota in vna Penſionis S. Angeli 16. Decembris 1594. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, vt per eumdem Garziam, d. c. 5. num. 30.

De

De Conceſsione Præbendæ;

Cap. Quia diuerſitatem.

S V M M A R I V M.

1 *SEmeſtre ad eligendum, ſeu conferendum à iure præfixum non currit legitimè impedito, & n. 7.*

2 *Nec incipit currere niſi à die notitiæ vacationis, & num 9.*

3 *Quot capita, tot ſententiæ.*

4 *Diuerſitatem corporum diuerſitas ſæpe ſequitur animorum.*

5 *Arguitur quandoque de extrinſecis ad intrinſeca.*

6 *Intruſus propriè quis dicatur.*

7 *Impedimenti tempus non computatur à ſemeſtri dato ad conferendum, ſiue impedimentum ſit iuris, ſiue facti.*

8 *Impeditus iuſtè non poteſt dici negligens.*

10 *Ignorantia excludit negligentiam.*

11 *Suſpenſo non currit tempus ad conferendum, niſi ſit negligens in petenda abſolutione.*

12 *Tempus currit etiam ignoranti ſi præfixum ſit non in odium negligentiæ, ſed in fauorem alterius.*

13 *Prælato ſuſpenſo ius conferendi non deuoluitur ad Capitulum, nec ad Archiepiſcopum, ſed ad Papam, & num. 23.*

14 *Papa poteſt præbendas conferre etiam non data negligentia inferioris collatoris.*

15 *Collatio ſi ſit ſimultanea inter Epiſcopum, & Capitulum, Epiſcopo ſuſpenſo, ius conferendi ad Capitulum deuoluitur.*

16 *Prælato excommunicato, vel ſuſpenſo an iuriſdictio deuolnatur ad Capitulum, itaut ſit locus electioni Vicarij capitularis, & nn. ſeqq. vſque in finem.*

17 *Sedes vacat interpretatiuè, ſi Prælatus ſit excommunicatus, vel ſuſpenſus.*

18 *Aut ſit inutilis ad agendum de iure, & num. 31. Declaratur n. 20. & n. 23.*

19 *Viduata dicitur eccleſia habens Prælatum inutilem.*

21 *Prælatus excommunicatus, vel ſuſpenſus pro mortuo reputatur.*

22 *Donatio cauſa mortis confirmatur morte ciuili ſicut naturali.*

23 *Actus fictus non debet eſſe maioris potentiæ, quàm actus naturalis, & verus.*

24 *Epiſcopo notoriè hæretico facultas concedendi dimiſſorias pertinet ad Capitulum, & n. 34.*

25 *Epiſcopo excommunicato, vel ſuſpenſo nec eius officialis, nec alius poteſt ius reddere niſi Papa.*

26 *Suffraganei excommunicati iuriſdictio non deuoluitur ad Metropolitanum.*

27 *Argumentum à ſpeciali validum eſt in iure.*

28 *Epiſcopo à paganis, vel ſchiſmaticis capto, ſedes quaſi vacat, & iuriſdictio tribuitur Capitulo, & nu. ſeqq.*

29 *Mors ciuilis non æquiparatur naturali, niſi in caſibus in iure expreſſis.*

30 *Prælato ab hoſtibus capto iuriſdictio iure proprio pertinet ad Papam.*

32 *Prælato inhabili datur coadiutor, nec iuriſdictio tranſit in Capitulum.*

33 *Sede vacante interpretatiuè ob ſuſpenſionem Prælati, œconomus non poteſt conuenire, nec conueniri.*

1 QVIA DIVERSITATEM. Semeſtre ad eligendum, ſeu conferendum à iure prȩfixum non currit legitimè impedito. Hoc dicit Abb. Antiq. Io. Andr. Butr. Cardin. Anchar. Imol.
2 & Io de Anan. nec incipit currere niſi à die notitię vacationis, Abb. Sicul. & Guido papa. Diuiditur in duas partes principales. In prima Archiepiſcopi querela. In ſecunda cauſę commiſsio, ibi, *mandamus*. Secunda ſubdiuiditur: nam primò ponit mandatum, & ſoluit obſtaculum. Secundò, duos caſus excipit, ibi, *niſi*, & ſecundum caſum tripliciter exponit ibi, *ſit tamen*. Abbas Siculus adijciens omnes diuiſiones eſſe notandas, quia multum conferunt ad declarationem tex. nec fruſtra ſunt adinuentę.
3 Nota primò ex principio litteræ illud vulgatũ; *Quot capita, tot ſententiæ*; de quo pleniùs in gloſ. erant enim diuerſæ opiniones, An Archiepiſcopo ex ſua culpa ſuſpenſo curreret ſemeſtre tempus ad conferendum; & ad quem deuolueretur collatio Præbẽdarum, an ad Capitulum, vel ad proximum
4 ſuperiorem, quia diuerſitatem corporum diuerſitas ſæpe ſequitur animorum, vt obſeruant Abbas Antiq. num. 1. Abb. Sicul. & Io. de Anan. in primo
5 notab. nam de extrinſecis quandoque arguimus ad intrinſeca, & ad hoc ſæpe allegatur hoc capit. vt per Anton. de Butr. num. 1.
6 Secundò nota intruſum propriè dici qui præter auctoritatem ſuperioris, ad quem pertinet collatio, beneficium eſt ingreſſus, vt patet in text. ibi, *Præter eius auctoritatem ſe intruſerunt*, concordat cap. Ex frequentibus, de inſtitution. & c. Cum veniſſent, de in integr. reſtit. & hic notant Butr. num. 4. dicens de hoc eſſe hic textum apertum, Imol. num. 1. & Abb. in 2. notab. Dixi in cap. Cum iamdudum, num. 3. de præben. & in cap. Niſi cum pridem à nu. 26. de renunciat. vbi latè de intruſis, & quatuor illorum ſpeciebus.

Tertiò nota, in tempore ſex menſium dato Epiſcopis ad conferendum non computari tempus, quo iuſtè ſunt impediti ſiue impedimentum ſit iuris, ſiue facti. De impedimento iuris exemplificat textus ibi, *tempus ſuſpenſionis in ſex menſibus nullatenus computetur*. De impedimento facti exemplificat ibi: *Tempus etiam quo ad Apoſtolicã Sedem acceſſit, & apud illam permanſit, vel receſſit ab illa*. Et notant Butr. num. 7. Imol. num. 4. &
8 Abb. num. 3. & ſigna rationem in tex. expreſſam, quia Lateranenſis Concilij Conſtitutio contra negligentes tantum fuit promulgata, vt in cap. Nulla, ſupra eodem. Iuſtè autem impeditus non poteſt dici negligens, & ideo tempus ei non currit, vt hic, & in l. 1. §. vltim. C. de ann. excep. & in l. In rebus, C. de iure dot. & hic notat gloſ. in verb. Suſpenſionis, Io. Andr. Cardin. Ancharan. & omnes in ſummario textus, Butr. Imol. & Abb. in locis pro-
9 ximè citatis. Vnde etiam fit, vt tempus ſex menſium ad conferendum non currat à tempore vacationis beneficij, ſed à die habitæ notitiæ ipſius vacationis, vt hic eſt caſus, & tenuit Rota dec. 323. num. 2. part. 2. recent. & apud Cardin. Seraphin. deciſ. 702. num. 1. vbi etiam habes quomodo prædicti ſex menſes ſint computandi, de quo in gloſ. in cap. Quam ſit, in verb. Menſes, de elect. lib. 6.
10 Ratio eſt, quia data ignorantia, excluditur negligentia, & is qui neſcit, poteſtatem experiendi non habet, l. Annus, in fin. ff. de calumniat. l. Cum ſex

men-

menſes, ff. de ædilit. edict. cap. Biduum 2. qu. 6.
ſecus ſi ſciuiſſet, quia imputaretur ei, vt hic in
gloſ. vltim. Nam etiam Romę, & in via poſſet be-
neficia conferre, vt inquit Innoc. n. 5.
11 Ex quo infertur, vt ſi Archiepiſcopus fuiſſet ne-
gligens in petenda abſolutione, tunc bene tempus
ei curreret, arg. c. Quoniam, 100. diſt. c. Si autem de
reſcript. l. Quoniam poteſt, ff. de re iudicat. l. Non
omnia, ff. de minor. ſecundum gloſ. final. hic In-
noc. num. 4. verſ. Si enim eſſet in mora, Hoſtienſ.
num. 6. verſ. Aliàs enim, Io. Andr. n. 7. verſ. Secus
ſi potuiſſet, & alios communiter. Et eſt ſimile
in l. Qui poteſt facere, ff. de reg. iur. & in l. Non om-
nes, §. Qui captus, ff. de re militar. Hoc autem caſu
Archiepiſcopus licet fuerit in culpa, non tamen
fuit in mora petendi abſolutionem, ex quo proti-
nus ad Curiam ſe contulit, vt patet in text. ibi, *Ad
Apoſtolicam Sedem acceſſit*, & in integra relata ab
Antonio Auguſtino in 3. Collect. Decretal. lib. 3.
tit. 8. cap. 2. & hic obſeruat Innoc. d. n. 4.
12 Ex his rectè deducit Abb. hic n. 3. vt ſi tempus
eſſet præfixum non in odium negligentiæ, ſed in
fauorem alterius, tunc tempus curreret etiam
ignoranti, de quo eſt tex. in l. Genere, ff. de his qui
notant in fam. quod latiùs proſequere, vt per eum.
13 Vltimò nota, ibi, *Non tamen ad ipſum Capitu-
lum*, Prælato ſuſpenſo ab officio, & iuriſdictione
ſecundum Laurentium, & Ioannem, vel in ſpecie
à poteſtate conferendi beneficia, ſecundum Abb.
antiq. hic nu. 1. in verb. Culpa, ius conferendi non
deuolui ad Capitulum, nec ad Archiepiſcopum,
14 ſed ad Papam, qui poteſt præbendas conferre, etiã
non data negligentia inferioris collatoris, vt in
tex. ibi: *ſed ad illum, qui præter eius deſidiam, &
negligentiam poterat præbendas donare*, ad c. 1. Cum
ibi notat. de ſupplend. neglig. Prælat. lib. 6. Et hic
notant gloſ. in verb. Præter Innoc. num. 4. in verb.
ad illum, & infra verſ. Melius videtur, Abb. Antiq.
in fin. Hoſtienſ. num. 8. in verb. Sed ad illum, &
in verb. Donare, Io. Andr. num. 6. in verb. Sed ad
illum, & in verb. Poterat, Abb. Siculus n. 4. & 5. &
reliqui omnes.
15 Hoc tamen limita notabiliter niſi collatio inter
Epiſcopum, & Capitulum ſit ſimultanea, quia
tunc ſuſpenſo, vel excommunicato Epiſcopo, ius
conferendi ad Capitulum deuoluitur, vt hic firmat
Innoc. num. 3. Hoſtien. eod. num. in verb. Compu-
tetur, & Abb. d. num. 4. Hodie hoc eſt expreſſum
in cap. vnico ne ſede vacant. lib. 6. vbi gloſ. 1. dicit
illam Decretalem emanaſſe ad declarationem eo-
rum, quę hic notant Goffred. Innoc. & Hoſtien.
16 Hinc ſumpta occaſione QVAERO, An Prælato
excõmunicato, vel ſuſpenſo iuriſdictio ad Capitu-
lum deuoluatur, adeout ſit locus electioni Vica-
rij Capitularis.
Emerſit nuper hæc quæſtio in caſu Archipresby-
teri Altamuræ, qui ab Epiſcopo Grauinæ declara-
tus fuit excommunicatus, eo quod ipſius iuriſdi-
ctionem turbauerit. Et cum propterea Capitulum
contenderet iuriſdictionem ad ſe deuolutam, &
eſſe locum electioni Vicarij Capitularis, iuxta cõ-
ſuetudinem illius Eccleſiæ. Re ad S. Congregatio-
nem Epiſcoporum, & Regularium delata conſul-
tus fui quid mihi iuris eſſe videretur.
17 Pro Capitulo allegabatur Hoſtienſ. in ſumma
tit. Ne ſede vacan. §. Quot modis dicatur ſedes va-
care, num. 2. vbi ait, ſedem vacare duobus modis,
ſcilicet verè, vt in tit. Ne ſed. vacant. & interpre-
tatiuè, vt quia Prælatus eſt hęreticus, excommu-
nicatus, vel ſuſpenſus per hoc cap. & per cap. 1. de
Paroch. cap. 1. & ibi notat gloſ. vltim. de præſcript.
18 & cap. Quia diligentia, de elect. vacat enim ſi Prę-
latus inutilis ſit ad agendum de iure, l. 1. §. penult.
ibi, [non eſſe auctorem, vel ſyndicum: tunc quo-
que intelligimus, cum is abſit, aut valetudine
impediatur, aut inhabilis ſit ad agendũ.] ff. Quod
19 cuiuſque vniuerſ. nomin. Vnde dicitur eccleſia iu-
dicata, quæ licet Prælatum habeat, tamen inuti-
lem perhibetur habere, vt cap. Inter corporalia,
§. Sed neque de translation. Epiſcop. ſic malus
20 Sacerdos non dicitur Sacerdos, cap. Multi, 41. di-
ſtinct. nec malus Epiſcopus dicitur Epiſcopus, cap.
Non omnes, 2. quæſt. 7. & quamuis hoc caſu ſe-
cundum Hoſtien. non habeat locum d. titul. Ne
ſede vacan. vtcumque tamen verè vacat ſedes, vel
interpretatiuè, ſcilicet de iure, delicto Prælati exi-
gente; vel de facto, dummodo eiuſdem negligen-
tiæ imputari poſſit, ille titulus locum habet, arg. c.
Sciſcitatus, de reſcript. ita Hoſtien. quem ferè ad
calamum refert, & ſequitur Io. Franciſcus Paui-
nus in tract. de off. & poteſt. cap. Sed. vac. prælud. 7.
& vltim. nu. 13. verſ. 2. Si Prælatus tractat. tom. 13.
par. 2. fol. 413. ſubdens hoc etiam tenere Zenzeli-
21 num in Clem. final. de procurat. Quemadmodum
ergo cùm ſedes vacat verè, iuriſdictio deuoluitur
ad Capitulum, vt cap. His quæ, & cap. Cum olim,
de maior. & obedient. ita & cum vacat interpre-
tatiuè, ſcilicet Prælato excommunicato, vel ſuſ-
penſo, quia mortuus reputatur, cap. Facilius, § Hoc
idem probatur, de pœnit. diſt. 1. cap. Viſis 16. q. 2.
gloſ. in d. cap. Inter corporalia, §. Sed neque, in
verb. Inutilem, de translat. Epiſcop. Hoſtienſ. in
22 cap. Per venerabilem n. 35. qui fil. ſint legitim. Ad
quod vide bonam gloſſam in cap. Si Epiſcopus, in
verb. Sed Capitulum de Supplen. neglig. Prælat.
lib 6. vbi ait; [Et ſic nota quod ſicut capitulum
cum vacat eccleſia, ſupplet vicem Epiſcopi in iu-
riſdictione, vt cap. Eccleſiæ, eodem tit. & lib. &
cap. 1. de maior. & obed. lib. 6. Sic & cum quaſi
vacat; allegat ſimile in l. Res vxoris, C. de donat.
inter virum, & vxor. vbi donatio cauſa mortis con-
firmatur morte ciuili ſicut naturali, & in l. vltim.
C. de Epiſcop. & Cler.
23 Non obſtat quod Prælato ſuſpenſo ad Capitu-
lum non deuoluatur ius conferendi beneficia, vt
hic eſt expreſſum. Quoniam reſponderi poteſt hoc
ideo contingere, quia etiam quando ſedes vacat
verè, puta per mortem Prælati, tamen ius confe-
rendi in Capitulum non tranſit, vt eſt tex in c. Illa,
ne ſede vacant per rationem gloſſę in d. c. Cum
olim in verb. Capitulo circa finem de maior. &
obedient. Vnde nil mirum ſi nec tranſeat cùm ſe-
des vacat interpretatiuè; quia actus fictus non de-
bet eſſe maioris potentiæ, quam actus naturalis,
& verus, vt inquit Bald. in l. 4. num. 2. C. Ad Se-
nat. Conſult. Velleian. Nec vſquam reperitur iure
ſancitum, vt Capitulum ſuppleat vices Prælati in
collatione beneficiorum, niſi quando Prælatus eſt
negligens in conferendo infra ſemeſtre tempus, vt
hic, & in c. Nulla, ſupra eod. & ideo licet ius con-
ferendi prębendas ſit actus iuriſdictionis; tamen
ex eo non infertur ad iuriſdictionem in genere,
quæ tranſit in Capitulum ſede vacante, vt notat
gloſ. fin. in verb. Legitimam, de ſupplen. neglig.
Pręlati, dicens, non eſſe bonam conſequentiam,
24 Quis habet adminiſtrationem legitimam: ergo be-
ne-

neficia confert. Et hanc ſententiam in terminis Epiſcopi hæretici olim probauit S. Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum. Nam propoſito dubio, An Epiſcopo exiſtente hęretico, facultas concedendi dimiſſorias iuxta cap. 10. ſeſſ. 7. pertineat ad Capitulum cathedralis eccleſię Die 14. Ianuarij 1588. Sacra Congregatio cenſuit ad Capitulum pertinere, ſi Epiſcopus ſit notoriè hæreticus.

25 Sed his non obſtantibus reſpondi, Pręlato excommunicato, vel ſuſpenſo iuriſdictionem non deuolui ad capitulum, nec eſſe locum electioni Vicarij Capitularis, ſed Papam eſſe adeundum, vt prouideat.

Primò enim expreſsè hoc voluit Hoſtienſ. in c. 1. num. 8. de off. vicar. lib. 6. dicens Epiſcopo excommunicato nec eius Officialem, nec alium poſſe ius reddere niſi Papam. Idem tenuit gloſſ. ibi in verb. Ipſius, vbi ait: Si Epiſcopus eſt excommunicatus, nec ipſe nec ipſius Officialis, cum eorum idem ſit conſiſtorium, de cauſis cognoſcent. Quid ergo tunc fiet? Adeatur Papa vt prouideat. Idem Io. Monach. num. 5. ibi: Sed pone, Epiſcopus eſt excommunicatus, dic quod nullus cognoſcit præter Papam, qui hoc caſu habet prouidere.

26 Secundò hoc probat tex. quem præcitati auctores allegant in cap. Romana de ſupplen. neglig. Prælat lib. 6. vbi deciditur iuriſdictionē ſuffraganei excommunicati ad Metropolitanum non deuolui, & redditur ratio, cùm id non inueniatur à iure conceſſum, & conſequenter conditor Canonis cēſetur eam facultatem ſibi retinuiſſe per regulam cap. Nuper, infra de ſentent. excomm. Item ſi iuriſdictio Prælati ſuſpenſi deuoluta eſſet ad Capitulum, Papa non reddidiſſet eam rationem quod Iuriſdictio non inueniatur Metropolitano à iure conceſſa, ſed potius reddidiſſet aliam, nempe quod iuriſdictio inueniatur à iure conceſſa alteri, ſcilicet Capitulo, cui ius ſuum non poteſt Metropolitanus auferre, vt dicit gloſ. in cap. fin. in verb. Non poteſt de ſupplen. neglig. Pręlat. lib. 6.

27 Tertiò, Ad idem eſt tex. in c. Si Epiſcopus de ſupplen. neglig. Prælat. lib. 6. inducendo illud per locum à ſpeciali, quod argumentum eſt validum in iure, vt cap. Præſenti, §. Loca de Præben. eod. lib. & notat Abb. in cap. Inter alia n. 21. infra de immunit. Eccleſ. nam in d. c. Si Epiſcopus, iuriſdictio
28 Epiſcopi naturaliter viuentis tribuitur Capitulo, in ſpeciali caſu quando ipſe Epiſcopus eſt captus à paganis, vel ſchiſmaticis, quaſi tunc ſedes per mortem Prælati vacare cenſeatur, vt in littera. Ergo
29 regulariter ſecus, quia mors ciuilis, vel ſpiritualis non ęquiparantur morti naturali, niſi vbi in iure hoc cautum inuenitur. Et hoc pro regula tenendum eſſe dicit gloſ. Ioannis, in cap. Placuit, il ſecondo, in verb. Mortuus, 16. q. 1. quam in propoſito allegat. gloſ. in d. cap. Si Epiſcopus, in verb. Sed Capitulum, in fin. & ita Iuriſdictionem Prælati ſuperſtitis non tranſire in Capitulum, niſi in caſu illo ſpeciali d. c. Si Epiſcopus, firmat Paulus de Caſtro, in conſ. 99 Circa primum, n. 1. verſ. Si igitur, lib. 2.
30 Et confirmatur, quia iuriſdictio ibi non competit Capitulo iure proprio, ſed ex indulto prouiſionali ipſius Papę, vt patet ibi, *donec per ſedem Apoſtolicam, cuius intereſt eccleſiarum prouidere neceſſitatibus, ſuper hoc per ipſum Capitulum quamcitò poterit conſulendum, aliud contigerit ordinari*, & ibi notant Io. Andr. & omnes in ſummario tex. Ex his enim verbis apparet eccleſia quaſi vacante per captiuitatem Prælati adminiſtrationem in ſpiritualibus, & temporalibus iure proprio nō ad capitulum, ſed ad Summum Pontificem pertinere, vnde ipſe poterit ordinare aliter prouidendo, vel forte viſitatorem dando, vt dicit ibi gloſ. in verb. Ordinari. Ergo idem dicendum cum ſedes vacat interpretatiuè per ipſius Pręlati excommunicationem, vel ſuſpenſionem.

31 Quartò, Sedes ęquè vacat interpretatiuè per excommunicationem, vel ſuſpenſionem Prælati, ac per ipſius inhabilitatem, vt cap. Inter Corporalia, §. Sed neque de tranſlat. Epiſcopi & poſt Hoſtien. tradit expreſsè Io. Franciſcus Pauin. de off. & poteſt. Epiſcop. ſede vacan. in vltim. prælud. num. 13. verſ. Secūdò, ſi Pręlatus eſt hæreticus excommunicatus, vel ſuſpenſus, & verſ. Tertiò, ſi Prælatus eſt inutilis ad agendum; & dictum eſt ſupra, nu. 17. Sed cum ſedes vacat interpretatiuè per inhabili-
32 tatem Prælati, iuriſdictio non deuoluitur ad Capitulum, ſed Papa prouidet dando illi coadiutorem, vt cap. 1. Cum plurib. cap. ſeqq. 7. q. 1. cap. Ex parte de Cleric. ægrotan. & cap. vnico eodem tit. lib. 6. Ergo nec deuoluitur ad Capitulum cum ſedes vacat interpretatiuè per excommunicationem, vel ſuſpenſionem ipſius Prælati.

Quintò, Huic ſententię ſuffragatur diuturna obſeruantia, quæ eſt optima legum interpres, l. Si de interpretatione, ff. de legib. cap. Cum dilectus, de conſuetud. Nam Epiſcopis propter delictum, vel inhabilitatem à iuriſdictione ſuſpenſis, non adminiſtrat Capitulum; ſed Sedes Apoſtolica conſueuit conſtituere Vicarios Apoſtolicos, ſicut nunc reperiuntur conſtituti in Eccleſia Beneuentanā, Tranen. Lancianen. Biſinianen. & Alatrina.

Sextò, Pręcipue hoc vendicat ſibi locum in inferiori Prælato, de quo nunc agitur: Tum quia non conueniunt Doctores, an iuriſdictio Prælati inferioris tranſeat in Capitulum ſede vacante, de quo articulo egi pleniſſimè in c. His quæ à num. 36. vſq; ad 49. de maior. & obedient. Tum quia Sac. Congregatio Concilij aliàs conſulta an Decretum Cōcilij in cap. 16. ſeſſ. 24. quod Capitulum ſede vacāte conſtituere debeat Vicarium, qui ſaltem in iure Canonico ſit Doctor, vel licentiatus, locum habeat etiam in Collegiata defuncto eius Prælato, qui ordinariam iuriſdictionem, & omnia iura Epiſcopalia habeat, Reſpondit non habere locum.

33 Non obſtat Doctrina Hoſtienſis, & Io. Franciſci Pauini ſuprà in contrarium allegata, quia dum dicunt ſedem vacare interpretatiuè Pręlato exiſtente hæretico, excommunicato, vel ſuſpenſo, non loquuntur ad effectum deuolutionis iuriſdictionis in Capitulum, ſed ad effectum, vt ſit locus titulo ne ſede vacante aliquid innouetur, vt patet ex verbis eorum ſupra relatis, n. 17. æquitas enim ſuadet, vt tunc temporis nihil innouetur, cum ſedes quaſi vacet, nec œconomus poſſit conuenire, vel conueniri, & ſic Eccleſia careat legitimo defenſore, vt cap. 1. & per tot. ne ſed. vacant. & notat gloſ. vltim. in cap. 1. de præſcription. Sed hinc non poteſt inferri vt iuriſdictio ad Capitulum deuoluatur; ideoque in caſu iuriſdictionis ipſemet Hoſtien. cōtrarium tenuit, vt dictum eſt ſupra, n. 25.

Item non obſtat gloſ. in contrarium allegata in cap. Si Epiſcopus, in verb. Sed Capitulum, de ſupplen. neglig. Prælat. quia non dicit generaliter Capitulum ſupplere vices Epiſcopi, cum eccleſia

quaſi

quaſi vacat, ſed loquitur in terminis illius textus, ideſt, cum Sedes quaſi vacat per captiuitatem Prælati: In alijs verò caſibus in iure nõ expreſſis mors ciuilis non æquiparatur naturali, vt innuit illa gloſſ. in fin. dum ſe remittit ad gloſſam Ioannis in cap. Placuit il ſecondo, 16. q. 1. & dictum eſt ſupra num. 29.

34 Demum non obſtat declaratio Sac. Congregationis Concilij ſuperius relatæ num. 24. quia loquitur quando Epiſcopus eſt notoriè hæreticus; tunc enim iuriſdictio, & ius concedendi dimiſſorias idcirco ſpectat ad Capitulum, quia Sedes non vacat interpretatiuè, ſed vacat verè, cap. Vt commiſſi, de hæretic. lib. 6. & fusè probauimus in cap. Ad abolendam à num. 29. vſque ad num. 44. eod. titulo.

De Conceſſione Præbendæ.

Cap. Litteras.

SVMMARIVM.

1 *Præbendam habens, ſi in eadem Eccleſia recipiat dignitatem cum præbenda, vel aliam præbendam, vacat prima.*

2 *Beneficij tertij collatio vni facta ab Ordinario non eſt nulla de iure communi.*

3 *Niſi omnia beneficia in eadem Eccleſia exiſtant, & num. 59.*

4 *Vel niſi aliàs ſint incompatibilia.*

5 *Et quid ex* Concilio *Tridentino.*

6 *Beneficiorum pluralitas magis eſt inhibita in vna eccleſia, quam in diuerſis, & nn. ſeqq.*

7 *Conſuetudo obtinendi duas præbendas in eadem eccleſia de iure communi non valet; ſecus in diuerſis eccleſijs, & n. 10.*

8 *Præbendam obtinens in vna eccleſia, non poteſt ibi aliam obtinere, etiam virtute annexionis, quam habet præbenda ad dignitatem, & n. 61.*

9 *Præbendas duas, vt quis habeat in vna eccleſia magis abhorrent iura, quàm aliàs duo beneficia curata.*

10 *Præbẽdæ quot ſunt in eccleſia, tot Canonici debent conſtitui.*

11 *Genus idem operatur quoad omnia, quod ſpecies quoad ſpeciem.*

12 *Conſuetudo obtinendi in eadem eccleſia duas præbendas non valet, etiamſi vnam præbendam quis habeat vti principalem, & aliam vt annexam.*

13 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ad duos canonicatus, vel duas præbendas in eadem eccleſia, & num. 39. & 41.*

14 *Beneficium quandoque vacat de iure, ſed non vacat de facto, & è conuerſo, & n. 27. & 30.*

15 *Dominium quandoque difficiliùs perditur, quàm poſſeſſio. Regulariter contra.*

16 *Declaratur.*

17 *Beneficium ſimplex vacat ipſo iure per aſſecutionem alterius ſimilis in eadem eccleſia, & n. 65.*

18 *Et quid ſi in diuerſis eccleſijs.*

19 *Litteræ impetrationis beneficij vacantis de iure, ſed non de facto, valent, etiam non facta mentione poſſeſſionis alterius, quæ colorata non eſt, & n. 22. & ſeqq. & n. 37.*

20 *Executor Apoſtolicus beneficium conferre non poteſt, niſi prius cogat detentorem ad renunciãdum de facto, & n. 23.*

24 *Beneficium vacans de iure, licet non de facto, conferri poteſt ab Ordinario abſque eo, quod cogat detentorem ad dimittendum; ſed non à delegato, & cur, & nn. ſeqq.*

25 *Poteſtas extraordinaria magis eſt reſtringenda, quàm ordinaria.*

26 *Papa non præſumitur per ſuas litteras velle alicui dare cauſam litigij.*

27 *Beneficium an vacare debeat de iure, vel de facto, vel vtroque modo ad hoc vt conferri poſſit ab Ordinario vel Delegato, & nn. ſeqq.*

28 *Inſtitui ſcienter ſe patiens in beneficium viuentis, hoc ipſo pellendus eſt, & nihilominus deponendus.*

29 *Conferens ignoranter beneficium viuentis tenetur ei, cui contulit, ad conſimile beneficium.*

30 *Beneficium vacans de iure, ſed non de facto, an poſſit conferri priuſquam poſſeſſor facto ipſo renunciauerit, & nn. ſeqq. vſq. ad n. 36.*

31 *Quid ſi poſſeſſio ſit colorata, & n. 34.*

32 *Et quid ſi nullum habeat colorem iuris.*
Detentatio pura nec collationem impedit, nec impetrationem, ibidem.
Declaratur, num. 36. verſ. Tene igitur.

33 *Poſſeſſio quando dicatur colorem iuris habere, & quando non.*

34 *Poſſeſſor ſi cauſam habet à iudice, vel ab aliquo colore iuris, factum iudicis tuetur Prætor.*

35 *Poſſeſſio incolorata differt à penitus incolorata ſecundum Io. de Imol.*

36 *Contrarium.*

38 *Diſpenſare an poſſit Epiſcopus ad duo beneficia in ead. eccleſia, & nn. ſeqq. vſq. ad n. 51.*

39 *Quid ſi beneficia ſint conformia.*

40 *Et quid ſi difformia.*
Diſpenſare poteſt Epiſcopus ad dignitatem cum canonicatu in eadem eccleſia, ibidem, & nu. 43. & 45.
Contrarium n. 49.

41 *Beneficia plura conformia ſub eodem tecto cum in vna perſona vniuntur, frangitur ibi numerus. Secus ſi ſint difformia, & nn. ſeqq.*

42 *Canonico in eccleſia non numerata ſi conferatur ſecundus canonicatus, collatio nihil operatur.*

43 *Canonicatus cum capella in eadem eccleſia obtineri poteſt ex diſpenſatione Epiſcopi, & n. 45.*

44 *Item Canonicatus cum Archipresbyteratu, cui ex conſuetudine annexa eſt duplicata præbenda.*
Contrarium n. 49.

46 *Beneficia, quorũ onera ad parochialem tranſlata ſunt, eo quod eorum eccleſiæ in ſyluis eſſent ſitæ, non ſunt incompatibilia quaſi ſub eodem tecto.*

47 *Diſpenſare non intelligitur Epiſcopus conferendo ſimpliciter duo beneficia difformia ſub eodem tecto, ſed requiritur diſpenſatio expreſſa, & n. 67.*

48 *Diſpenſatio ad duo difformia ſub eod. tecto quam cauſam requirat, & n. 68.*

49 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ad duo difformia ſub eodem tecto ſi præciſam reſidentiam requirant.*

50 *Idem ſi primum ſit ſufficiens ad congruam ſuſtentationem.*

51 *Conſuetudo obtinendi duo difformia ſub eodem tecto ex collatione Ordinarij an locum habeat in præbenda Theologali cum Archidiaconatu, & n. ſeqq. vſq. in fin.*

52 *Conſuetudo obtinendi duo beneficia difformia ſub eodem tecto de iure communi valida eſt.*
53 *Conſuetudo, quæ habet fomentum iuris, & nemini præiudicat, extenditur ad caſus ſimiles.*
54 *Conſuetudo obſeruata in monaſterijs Religionis extenditur ad noua eiuſdem Religionis monaſteria.*
55 *Regula, Tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum, non habet locum in conſuetudine.*
56 *Præſcriptio non extenditur de ſpecie ad ſpeciē, ſed bene ad actus eiuſdem ſpeciei poſtea occurrentes.*
57 *Præbenda Theologalis, & Archidiaconatus ſunt beneficia difformia.*
58 *Pœnitentiarij præbenda cum dignitate poſt Concilium Tridentinum retineri non poteſt in vim conſuetudinis ante Concilium obtinendi duo difformia ſub eodem tecto.*
59 *Beneficia tria etiam difformia ſub eodem tecto vigore conſuetudinis obtineri non poſſunt.*
60 *Pœnitentiarij officium etiam ante vacationem præbendæ eſt beneficium, & incompatibile cum parochiali, & n.63.*
61 *Beneficium etiam vnitum computatur ad inducendam incompatibilitatem in ead. eccleſia.*
62 *Theologus cathedralis habet onus legendi iniunctū præbendæ per ſe ſtans, & n. ſeq.*
63 *Pœnitentiaria inſtitui debet ante vacationem præbendæ.*
64 *Beneficia duo conformia ſub eodem tecto obtineri non poſſunt abſque diſpenſatione Apoſtolica, non obſtante contraria conſuetudine etiam immemorabili.*
Niſi ſecus cautum ſit lege fundationis ab Ordinario approbata, n. 66.
65 *Beneficium ſeruitorium, & præſtimonium in eadem eccleſia ſunt conformia, ac primum vacat per aſſecutionem ſecundi.*
67 *Beneficia duo difformia ſub eodem tecto obtineri nō poſſunt abſque prouiſione Apoſtolica, niſi id dictet eccleſiæ ſtatutum, vel conſuetudo, aut Epiſcopus expreſsè diſpenſet.*
68 *Prouiſi ab Ordinario de duobus beneficijs difformibus ſub eod. tecto tutius eſt vt petant nouam prouiſionem à Sede Apoſtolica.*

1 LITTERAS. Legitur variè: ſed ſecundum intellectum, quem dicunt eſſe verum Cardin. Imol. & Abb. hoc intendit. Si habens præbendam in eadem Eccleſia, recipit dignitatem cum præbenda; vel aliam præbendam, vacat prima; & quamuis à ſuperiore ſibi confirmetur, tamen valet eius impetratio, etiam tacita de poſſeſſione alterius, quæ colorata non eſt. Diuiditur in duas partes principales. In prima ponitur conſultatio. In ſecunda reſponſio, ibi, *Cum igitur*. Prima ſubdiuiditur: nam primò ponit formam mandati pro actore decreti. Secundò allegationem actoris, ibi, *de facto*. Tertiò defenſionem rei, ibi, *Sed Præpoſitus*. Quartò elicit dubia ex prædictis, ibi, *Vnde*.

2 Nota primò ex decretali collationem tertij beneficij eidem factam ab Ordinario nō eſſe nullam de iure communi, vt hic probatur expreſsè. Nam iſte N. erat Canonicus eccleſiæ S. Viſcardi: deinde aſſumptus fuit in canonicum maioris eccleſiæ. Tertiò obtinuit Præpoſituram cum præbenda in primo dicta eccleſia S. Viſcardi, & ſic erat triplex; & tamen collatio Præpoſituræ non fuit nulla, ſed tantummodo per illius aſſecutionem vacauit prima præbenda, vt colligitur ex ſententia Papæ.

3 Hinc cenſuit S. Congregatio Concilij Epiſcopum non prohiberi inſtituere ad beneficium obtinentem alia duo ſimplicia; ſed inſtitutum poſtea non poſſe illud vna cum duobus vtcumque inſufficientibus retinere abſque noua prouiſione, vel diſpenſatione Papæ. Hoc tamen limita primo niſi tria beneficia eſſent in eadem eccleſia; quia tunc collatio tertij ſine diſpenſatione Apoſtolica eſſet nulla ipſo iure, non obſtante contraria conſuetudine etiam iurata, & immemorabili; Textus eſt clarus in c. 1. & ibi omnes, de conſuetud. lib. 6. & hic notat Imol. num. 8. verſ. Intellige dummodo
4 quis non ſit triplex. Deinde limita niſi duo beneficia eſſent aliàs incompatibilia; quia tunc non valet collatio tertij ſimiliter incompatibilis, vt eſt caſus in c. Ordinarij, §. In conferendis de off. Or-
5 dinar. lib. 6. Hodie verò cum Concilium Tridentinum c. 17. ſeſſ. 24. non permittat vt habenti vnum beneficium poſſit conferri niſi aliud, & ſic tertium indiſtinctè ſit incompatibile cum prioribus: collatio tertij etiam ſimplicis, & inſufficientis irrita eſt ex d. §. In conferendis, iuncto d. c. 17. vt fusè probaui in c. Cum iam dudum, in vltima quæſt. ſupra de præben.

6 Secundò nota, ex textu pluralitatem beneficiorum magis eſſe à iure improbatam in eadem ec-
7 cleſia, quam in diuerſis. Nam conſuetudo generalis obtinendi in eadem eccleſia plures præbendas, propter iuris reſiſtentiam non valet, & tamen valet ſi præbendæ exiſtant in diuerſis eccleſijs. Vtrumque probatur in textu ſecundum Abb. in primo notab. Nam iſte Præpoſitus obtinebat præbendam in vna eccleſia: deinde obtinuit aliam præbendam in diuerſa eccleſia; & ſic retinuit vtramque, nec vacauit prima per aſſecutionem ſecundæ, ſaltem ex conſuetudine generali. Poſtremò obtinuit in prima eccleſia Præpoſituram, cui erat annexa alia præbenda, vt colligitur ex verſic. Sed Præpoſitus, licet in littera non exprimatur. Et per hoc vacauit ipſo iure prima præbenda non obſtante conſuetudine generali, vt patet ex ſententia Papæ in fine textus, & ſic magis reſiſtunt iura, vt quis ſit pluralis in vna, quam in duabus eccleſijs; quo fit vt diſpenſatus à Sede Apoſtolica ad duas dignitates, non cenſeatur diſpenſatus ad duas dignitates in eadem eccleſia, niſi hoc in litteris ſit expreſſum, vt tenet Aegidius in cap. De multa, ſupra de præben. quem ibi ſequuntur Io. Andr. num. 13. Anchar. num. 7. Imol. num. 8. & communiter Doctores, vt teſtatur Abb. num. 4.
8 Hinc etiam fit vt obtinens præbendam in vna eccleſia non poſſit in eadem obtinere aliam præbendam etiam virtute annexionis, quam habet præbenda ad dignitatem, vt hic, & apertiùs in Clem. fin. de præben. & tamen obtinens parochialem poteſt aliam obtinere virtute annexionis, quam habet ad dignitatem, vel præbendam, vt c. Super eo,
9 de præben. lib. 6. Vnde deducitur vnum, quod videtur mirabile, videlicet vt magis abhorreant iura, vt quis habeat duas præbendas in eadem eccleſia, quam aliàs duo beneficia curata, vt notat gloſ. vlt. in d. Clem. fin. & Abb. hic in 1. notab. in fin. Non obſtat c. Cum in eccleſia, de præben. lib. 6. quia ibi non erat conſuetudo, vt Epiſcopus haberet duas præbendas in eadem eccleſia, ſed ſolum vt haberet vnam præbendam, quia ex conſuetu-

dine

dine eo ipſo quod erat Epiſcopus, erat etiam præ-
bendarius, vt hic per Io. Andr. num.2. in ver. Ge-
nerali, & Butr. num. 10.
10 Tertiò nota ibi, *ex conſuetudine generali*, tex-
tum expreſſum, quod conſuetudo obtinendi duas
præbendas in eadem eccleſia non valet: eſt enim
corruptela, c. Ad noſtram, cum duob. cap. ſeqq.
de conſuet. & cap. 1. eod. tit. lib. 6. quia quot præ-
bendæ, vel perſonatus ſunt in eccleſia, tot Cano-
nici debent inſtitui, arg. c. Nulla, ſupra eodem, &
cap. In eccleſia, de inſtitut. c. Singula, 89. diſt. &
c. Cum ſingula, de præben. lib. 6. & ita hic firmat
gloſ. in ver. Ex conſuetudine. Idem Tancred. Io.
Vincent. & Philip. Innoc. in princ. in ver. Conſue-
tudine, Hoſt. num. 1. in eodem ver. Io. Andr. n. 11.
Butr. num. 10. Cardin. num. 2. in prima oppoſit.
Abb. in primo not. & Io. de Anania num. 3. & ita
hoc communiter tenetur, vt inquit Imol. num. 4.
11 Et quamuis nonnulli dicant hoc habere locum
dumtaxat in conſuetudine generali, de qua textus
loquitur, non autem in ſpeciali conſuetudine Ec-
cleſiæ: hoc tamen nihil eſt ſecundum Cardin. quia
idem operatur genus quoad omnia, quod ſpecies
quoad ſpeciem, & è conuerſo, c. Si non licet, 23.
q. 4. cap. Denique, 4. diſt. c. Ad eius, 5. diſt. nota-
tur in c. Solitæ, de maior. & obed. & in cap. Quia
circa, de priuileg. & per gloſ. & Bart. in l. Sed ſi
12 quis, §. Quæſitum, ff. Si quis caut. Et procedit
hæc concluſio etiamſi quis habeat vnam præben-
dam, vt principalem, & aliam vt annexam, ſicut
erat hic vna ex duabus præbendis annexa Prępoſi-
turæ, vt innuitur in verſ. Sed Præpoſitus; ſecundũ
Anchar. in 3. not. & Io. de Anan. num. 3. ad hoc
Clem. vlt. de prębend.
13 Quartò nota ibi, *de communi Canonicorum con-
firmauit aſſenſu*; ad duos canonicatus, vel duas
prębendas in eadem eccleſia Epiſcopum diſpen-
ſare non poſſe: & ita eſt hic argumentum optimũ,
& quaſi expreſſum, vt inquit Abb. num. 3. Sed de
hoc latius infra in 1. quęſt.
14 Quintò nota ibi, *& ſi non de facto*, quandoq; be-
neficium vacare de iure, & tamen nõ vacare de fa-
cto, prout in caſu huius c. In quo ius inducit vaca-
tionem primę prębendę per aſſecutionem ſecun-
dę in eadem eccleſia, & tamen prima prębenda
non vacauit de facto, quia poſſeſſor facto ipſo illam
non dimiſit. Et propterea quamuis dignitas, vel
beneficium curatum vacet ipſo iure per aſſecutio-
nem pacificam alterius ſimilis, vt in c. De multa,
ſupra de pręben. nihilominus in Extrauag. Exe-
crabilis Io. XII. in §. Qui verò deinceps ſtatuitur,
vt poſſeſſor, facto ipſo abſque morę diſpendio te-
neatur primum dimittere in manibus Ordinarij:
alioquin ſit priuatus vtroque, & inhabilis ad or-
15 dines, & beneficia. Et hinc collige quandoque
facilius perdi dominium, quàm poſſeſſionem. Re-
gulariter tamen dominium difficilius perditur, l. Si
quis vi, §. Differentia, ff. de acquir. poſſeſſ. & ita
poſt Vincent. & Io. hic notat Io. Andr. num. 7.
16 Cardin. in 2. not. & Io. de Anan. num. 5. Tu dic
ſecundum Anchar. in 7. notab. Iuris authoritate
dominium facilius amitti, quam poſſeſſionem,
quia dominium conſiſtit in iure, poſſeſſio in facto
conſiſtit, & ſine facto non perditur iuris diſpoſi-
tione, vt l. Denique, & l. Nec vtilem, ff. ex quib.
cauſ. maior.
17 Sextò nota ibi, *de iure vacare noſcatur*: & ſi-
gna caſum ſingularem, in quo primum beneficium
ſimplex vacat ipſo iure per aſſecutionem alterius
ſimilis, videlicet cum vtrumque eſt in vna eccleſia,
ſeu ſub eodem tecto, ſecundum Cardin. in primo
notab. & Abb. in 3. not. & videtur communis opi-
nio, vt teſtatur Imol. num. 4. quam etiam probauit
Sacra Congregatio Concilij, vt dicam infra n. 65.
18 Secus enim eſt ſi in diuerſis eccleſijs exiſtant, vt
probatur per locum à ſpeciali in c. De multa, & ibi
dixi in primo notab. ſupra de pręben. Sed hodie
hoc regulariter eſt etiam in beneficijs ſimplicibus
diuerſarum eccleſiarum, ſi aliàs ſint incompatibi-
lia vel ratione reſidentię, puta duo canonica-
tus, vel prębendę, vel ratione ſufficientię: vnde
ſimplex beneficium ſufficiens vacat ipſo iure ade-
pta pacifica poſſeſſione alterius ex Concilio Tri-
dentino, cap. 4. ſeſſ. 7. iuncto c. 17. ſeſſ. 24. vt dixi
in prædicta decretali De multa, num. 3. & in cap.
Cum iam dudum, in tertia quæſt. ſupra de præ-
bend.
19 Vltimò nota ex fine litteræ, textũ valde notabi-
lem in materia, quod litteræ impetrationis bene-
20 ficij vacantis de iure, ſed non de facto, validæ ſunt
etiam non facta mentione poſſeſſionis alterius,
quæ colorata non eſt; ſed tamen executor Apo-
ſtolicus beneficium conferre non poteſt, niſi prius
cogat detentorem ad dimittendum de facto.
21 Vtrumque hic probatur expreſsè iuxta verum in-
tellectum Cardinalis, vt dixi ſupra in Summ. quem
communiter Doctores ſequuntur. De primo pa-
tet; nam præbenda S. Viſcardi vacabat ipſo iure
per aſſumptionem ad Præpoſituram cum præben-
da in eadem eccleſia, ſed non vacabat de facto,
quia Præpoſitus illius poſſeſſionem vacuam non
dimiſerat, nec in litteris de hoc fuit facta mentio,
& tamen litterę impetrationis fuerunt validæ; quia
virtute illarum ſecundum communem intellectũ
iſti executores iubentur cõferre primam præben-
22 dam: & poſſeſſio illa non erat colorata, cum titu-
lus iam eſſet extinctus; alioquin litteræ impetra-
tionis non valuiſſent, quæ de huiuſmodi colorata
facti poſſeſſione mentionem non feciſſent, & ita
obſtaret text. in c. Cum noſtris, ſupra eodem, ſe-
cundum intellectum Io. Andr. verum, & commu-
23 nem, vt ibi teſtatur Abb. in princ. De ſecundo ſi-
militer patet, quia Papa hic mandat, vt executo-
res non conferant prius quam coegerint detento-
rem ad dimittendum, ſcilicet facto ipſo, iuxta Ex-
trauag. Execrabilis, §. Qui vero deinceps de præb.
24 Et ex hoc pondera differentiam inter Delegatum,
& Ordinarium, nam Delegatus vt prædixi, confer-
re non poteſt niſi prius compellat detentorem ad
cedendum de facto. Sed Ordinarius poteſt liberè
conferre beneficium vacans per aſſecutionem pa-
cificam alterius, vel per alium modum vacatio-
nis, etiam irrequiſito poſſeſſore, vt eſt tex. in c. De
multa, §. Is quoque, ſuprà de præbend. vbi hoc te-
nent Innoc. num. 3. Io. Andr. num. 10. in verb. Li-
berè, Henric. Boich. num. 19. verſ. Et nota quod
dicit textus, Butr. num. 29. Imol. num. 6. Anchar.
in 5. notab. Cardinal. in dict. §. Is quoque in 3. q.
Abb. num. 3. & Io. de Anan. num. 8. Concordat tex-
tus in c. Extirpandæ, §. Alioquin eod. titul. & ita
prædictam differentiam ponunt hic Innoc. num. 1.
Hoſtienſ. eod. num. in ver. Confirmauit, Io. Andr.
num. 3 & 8. Butr. in 7. notab. reddentes rationem
25 diuerſitatis; quia magis eſt reſtringenda poteſtas
extraordinaria, quam ordinaria, ad hoc, cap. Vt
debitus, de appellat. & ideo delegatus non poteſt

quod poteſt Ordinarius, d. c. De multa, §. Is quo-
26 que. Præterea non eſt præſumendum vt Papa per ſuas litteras aliquibus prębere velit cauſam litigij, cap. Nonnulli de reſcript. quin potius præſumptio eſt, vt intendat dare Eccleſiam impetranti auocata poſſeſſione à poſſeſſore. In Ordinario autem præſumptio eſt vt velit ius ſuum tueri, cap. 2. de feud. l. 1. ff. Si quis iuriſdic. non obtemper. verumtamen nec Ordinarius eum, cui contulit, in poſſeſſionem inducet, niſi poſſeſſore prius vocato, vt eſt caſus in cap. Licet Epiſcopus, de præben. lib. 6. & notant in d. c. De multa, Io. Andr. num. 10. in ver.
27 liberè, & Imol. num. 6. Et iuxta prędicta conclude generaliùs diſtinguendo, ſecundum Io. Andr. hic num. 7. in ver. Quam cum de facto. Quandoque beneficium vacat de iure, & de facto, & tunc eſt conferendum perſonæ idoneæ, cap. 2. ſupra de inſtitut. cap. Super, & c. Graue de præben. Quandoque vacat de facto, & non de iure, vt cum quis ſpoliatus eſt beneficio, cap. Ad audientiam, & cap. Abbas, ſupra de his, quæ vi met. cauſ. Quandoq;
28 nec de facto, nec de iure, quod non eget exemplo. Et in his duobus caſibus conferri prohibetur, adeo vt qui ſcienter patitur ſe inſtitui in beneficium viuentis, hoc ipſo pellendus ſit, cap. 1. ſupra eod. & nihilominus deponendus, c. In primis, 2. quæſt. 1. & notat gloſ. in d. c. 1. in ver. Pellendi. Si verò igno-
29 ranter, excuſatur conferens, ſed tenetur, ei cui nulliter contulit, ad conſimile beneficium, vt cap. Præſentiam, 7. quæſt. 1. & notat gloſ. præallegata adhibita tamen diſtinctione, de qua per Io. Andr. in cap. Inter cętera, ſupra de pręben. Aliquando
30 verò beneficium vacat de iure eo quod ius ipſum vacationem inducit, ſed non vacat de facto, quia poſſeſſor facto ipſo non ceſſit beneficio, vt hic patet in illis verbis *etſi non de facto, de iure tamen vacare noſcatur*. Et hoc quarto caſu Ioan. Andr.
31 vbi ſupra poſt. Hoſtienſ. ſubdiſtinguit: nam aut factum aliquid iuris habet, ſeu colorem tenendi, & tunc beneficium conferri non poteſt quouſque renunciatum ſit, vt hic, & in c. Cum noſtris, ſupra
32 eod. aut factum nullum habet colorem iuris, & non obſtante detentatione facti, conferri poteſt, cap. Propoſuit, ſupra eod. & cap. De multa de præben. Atque ita purum factum, quod in ſola detentatione conſiſtit, collationem nō impedit, nec impetrationem: factum verò quod aliquid iuris habet, vtrumque impedit, & ſic ſine calumnia, vt inquit Io. Andr. poteſt intelligi quod hic dicitur, & c. Cum noſtris, §. Auditor, ibi, *Quia talis poſſeſſio*,
33 ſupra eodem. Dicitur autem factum purum, & nihil iuris habere, quando nullum iuris colorem habet. Illud verò dicitur aliquid iuris habere, quando habet authoritatem iudicis, vel alium colorem iuris, puta quia poſſeſſor cauſam habet ab illis, qui etſi iniuſtè eligant ad præbendam, vel ipſam conferant, habent tamen poteſtatem eligendi, vel conferendi, ſecundum Io. Andr. vbi ſupra, & patet ex notatis per eumdem in c. Poſt electionem, in 2. reſponſo, in ver. Perſonę idoneæ, num. 4. & in c. Propoſuit, §. Si ſuper. in ver. Intelligebatur, ſupra eod. c. Illa, infr. ne ſed. vac. & c. Auditis ſupr.
34 de elect. Et eſt ratio diuerſitatis cur in poſſeſſione colorata aliud ſit tenendum, quàm in nuda detētione facti tantum; quia ſi poſſeſſor habet cauſam a iudice, vel ab aliquo colore iuris, factum iudicis tuetur Prætor, l. 1. §. 1. & 2. ff. Quod cum falſ. tutor. pro quo ſemper eſt præſumendum, vt leg. & not. in c. In præſentia, §. 1. ſupra de renunc. & qui peccat, non peccat iuris authoritate, c. Qui peccat 24. quæſt. 3. & iuſtè poſſidet qui iudicis authoritate poſſidet, l. Iuſtè, ff. de acquir. poſſeſſ. Ideoque talis poſſeſſor, vel ex indulgentia Sedis Apoſtolicæ, quam oſtendit electoribus, vel conferentibus antequam eum eligerent, vel ei conferrent; vel aliquo alio iure credendus eſt iuſtam cauſam fouere, de qua etiam inquirendum eſt; & niſi reperiatur iuſta, poterit priuari ipſe poſſeſſor, & cogi ad reſignandum; & facta reſignatione poterit fieri collatio, vt hic patet, & in d. c. Cum noſtris, §. fin. & in c. Propoſuit, §. fin. ſupra eod.

35 Cæterum in hoc 4. membro, videlicet, Cùm præbenda vacat de iure, ſed non de facto, aliter diſtinguit Imola, num. 16. verſ. Et prædictis: nam, vt ipſe ait, interdum eſt poſſeſſio penitus incolorata, interdum eſt incolorata, ſed non penitus, interdum verò eſt colorata. In primo caſu quando eſt penitus incolorata, non impeditur impetratio, nec etiam collatio, ne dum Ordinarij, ſed nec etiam Delegati, per ea, quæ notantur in cap. De multa, §. Is quoque, & in c. Extirpandæ, §. Alioquin, de præben. melius in c. Cum in cunctis in gloſ. penul. de elect. Dicitur autem poſſeſſio penitus incolorata quando poſſidens nullum habet titulum, nec etiam habuit, vel ſi habuit, fuit illo priuatus per ſententiam iuris, vel hominis, per ea, quæ habentur in d. §. Is quoque, & notat gloſ. pręallegat. Idemque videtur ſi habet titulum ab illo, ad quem non ſpectat originaliter, nec accidentaliter, per id quod habetur in c. Illa, infra ne ſede vacante; non tamen poterit poſſeſſor ſua poſſeſſione priuari, niſi priùs eo citato, & de iure illius cognito, cap. Licet Epiſcopus, de præben. lib. 6. Secundo autem caſu quando poſſeſſio eſt quidem incolorata, ſed non penitus, veluti ſi quis habeat titulum ab eo, ad quem originaliter ſpectat, licet poteſtas accidentaliter ſit tranſlata in aliū: tunc talis poſſeſſio non impedit impetrationem, nec collationem Ordinarij. Executor tamen conferre non poteſt antequam coegerit poſſeſſorem ad dimittendum, vt hic eſt caſus ſecundum intellectū Anchar. quem dixit notabilem idem Io. de Imola, num. 16. col. 12. in fin verſ. Vnde poſſet dici: nam iſte Archiepiſcopus originaliter poterat conferre primam vacantem per aſſecutionem ſecundæ: ſed accidentaliter poteſtas ad Papam fuit deuoluta, vt patet ex littera; vnde per confirmationem, quam conceſſit Archiepiſcopus conceſſio non remanſit penitus abſque colore.

36 Verum hæc diſtinctio inter poſſeſſionem incoloratam, & penitus incoloratam, eſt nimis ſubtilis, & eſt contra mentem Doctorum, qui communiter dicunt, poſſeſſionem tunc eſſe incoloratam quando nullum habet colorem tenendi, quē quidem colorem nullo prorſus modo præbuit dicta confirmatio, quia ad hoc non inſpicitur origo, ſed tempus ipſius confirmationis, c. Dudum, il primo, §. Cum autem, ibi, *electionis tempore*, c. Cum inter R. in fin. & cap. Auditis, verſ. Cum tamen de elect. c. Quorumdam cum ibi notat per. Ioan. Monach. & Io. Andr. eod. tit. lib. 6. Henrich. Boic. in d c. Dudum, n. 26. Quo quidem tempore inſpecto certum eſt Archiepiſcopum caruiſſe funditus pro illa vice conferendi poteſtate, cap. 2. ſupra eodem. Vnde perinde eſt ac ſi eam nunquam habuiſſet. Tene igitur intellectum Cardinalis, de

quo

quo ſupra, num. 19. quod ſcilicet impetratio be-
neficij vacantis de iure, ſed non de facto, quia ab
alio poſsidetur, ſit valida, ſi poſſeſsio nullum ha-
beat colorem tenendi; ſed nihilominus executor
Apoſtolicus conferre non poſſit priuſquam coege-
rit detentorem ad cedendum de facto, vt hic vi-
37 detur caſus non cauillando litteram. In tertio au-
tem caſu, quando ſcilicet poſſeſsio eſt colorata,
breuiter conclude collationem Ordinarij valere,
ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra n. 24. ſed impe-
trationem certi beneficij, non facta mentione talis
poſſeſsionis eſſe inualidam, vt eſt textus ſecundum
communem intellectum in c. Cum noſtris, ſupra
eod. & dictum eſt ſupra, num. 22. In hoc tamen
vltimo caſu poſſet latius diſtingui, vt per Compo-
ſtell. in c. Capitulum S. Crucis, ſupra de reſcript.
Cuius diſtinctionem hic reaſſumunt, & probant
Henric. Boich. num. 3. & Imol. n. 16. col. 13. poſt
med. verſ. Tertio caſu.
38 QVAERO, an Epiſcopus poſsit diſpenſare ad
duo beneficia in ead. eccleſia. Præmittendum eſt
hanc quæſtionem proponi de beneficijs, aliàs com-
patibilibus: nam ſi eſſent incompatibilia, vel ratio-
ne curæ animarum, vel ratione ſufficientiæ ſecun-
dum ea, quæ dixi in c. Cum iam dudum, à nu. 31.
ſupra de præben, explorati iuris eſſet Epiſcopũ
diſpenſare non poſſe, quia cum hanc facultatem
non habeat, quando hæc beneficia incompatibilia
exiſtunt in diuerſis Eccleſijs, ſed opus ſit diſpen-
ſatione Apoſtolica, vt firmani in d. cap. Cum iam
dudum in 2. quęſt. longè minus illam habet quan-
do exiſtunt in ead. eccleſia, vt patet ex dictis ſu-
pra, num. 6. & ſeqq.

Hoc præmiſſo, in quęſtione propoſita duæ ſunt
opiniones. Prima eſt Tancredi, qui arbitratus eſt
Epiſcopum poſſe diſpenſare. In qua etiam reſidet
hic Bernard. in gloſ. vlt. & ad hanc Decretalem re-
ſpondet confirmationem idcirco non valuiſſe, quia
Archiepiſcopus non intendebat diſpenſare. Nam
præbenda vacabat de iure, licet non de facto, &
Archiepiſcopus de nouo non contulit, ſed confir-
mauit; quę quidem confirmatio ſine noua colla-
tione non induxit diſpenſationem c. 2. de ſchiſmat.
ſecus autem eſſet ſi diſpenſationem expreſsè, & cũ
cauſa impertitus fuiſſet, vt c. Cum noſtris ſupra
eodem.

Secunda opinio eſt Goffredi qui dixit Epiſcopũ
ad plures præbendas, ſiue in diuerſis, ſiue in ead.
eccleſia nullatenus poſſe diſpenſare, & reprehen-
dit Tancredum, qui dixerat oppoſitum, quia cri-
mina non ſunt palpanda, vt incurata ſeruentur,
c. Si quis Diaconus, 50. diſt. & Goffredum ſequitur
Petrus de Sampſone dicẽs hoc eſſe hic expreſſum;
& cum eo tranſit, Abb. Antiq. eius auditor, nu. 3.
Idem ex hoc text. colligit Innoc. in princ. in ver.
Quoniam. Quibus adiungi poſſunt Hoſtienſis, &
authores omnes, qui exiſtimant Epiſcopum non
habere facultatem diſpenſandi ad plures præben-
das, etiam in diuerſis eccleſijs, quos retuli in cap.
Cum iam dudum, in 1. quæſt. verſ. Secunda opinio,
n... ſupra de præben. Hi enim fortius tenent Epi-
ſcopum id non poſſe in eadem eccleſia, per ea, quæ
dixi ſupra num. 6. Mouentur per c. Sanctorum, 70.
diſt. vbi Epiſcopus non diſpenſat vt quis habeat
duas præbendas, etiam in diuerſis eccleſiis. Item
quia cùm tranſierit ad ſecundam, vacauit prima,
cap. Si quis iam tranſlatus, 21. quæſt. 2. Ergo Epi-
ſcopus non poteſt hoc ius tollere, c. Dilectus ſupra
de tempor. ordinat. Item quia cum diſtinctæ ſint
præbendæ in aliqua eccleſia, non poſſunt vniri duę
in vnam perſonam, nec vna diuidi inter duas, cap.
Tuę, ſupra de præben. c. Singula, 89. diſt. ſecun-
dum Innoc.
39 Tu verò pro concordia ſequere diſtinctionem
Io. Andreæ num. 8. videlicet. Aut beneficia in
eadem eccleſia ſunt conformia, puta duo Canoni-
catus, vel duę prębendę, & Epiſcopus diſpenſare
non poteſt, ſed requiritur diſpenſatio Apoſtolica,
de qua eſt argumentum optimum, & quaſi expreſ-
ſum hic, ſecundum Abb. in 2. notab. Et in hoc caſu
intelligi poteſt ſecunda opinio Goffredi, & ſequa-
40 cium. Aut beneficia ſunt difformia, puta dignitas
cum canonicatu, vel præbenda, & diſpenſat Epi-
ſcopus; vt videtur caſus in c. 1. in fin. & ibi gloſ. in
ver. Niſi vnicum, de conſuetud lib. 6. & facit tex.
in Clem. Si iuxta, & quod ibi notatur in vlt. gloſ.
de præben. & ita procedat prima opinio Tancredi,
41 & Bernardi. Ratio diuerſitatis eſt, quia in primo
caſu cum duo beneficia conformia in vna perſona
vniuntur, frangitur ibi numerus: nam ſi in vna
eccleſia mihi Canonico detur alia canonia, aut ec-
cleſia, non habet certum numerum, aut habet.
42 Primo caſu ſuperflua eſt datio ſecundi Canonica-
tus, & videtur fieri potius verbo tenus, quam quo-
ad effectum; veluti cum ſecundo manumittitur ſe-
mel manumiſſus, baptizatur baptizatus, vel ordi-
natur ad eumdem ordinem iam ordinatus, vt l. 2.
C. de manumiſſ. vindict. c. Presbyteris, §. Quod,
ergo & quod ibi notatur, 68. diſt. Secundo autem
caſu cum habet numerum, per diſpenſationem
numerus frangeretur: nam ſi ſint duodecim ca-
noniæ, & ego habeam duas, non erunt niſi vnde-
cim; & ſi diſpenſaretur cum alijs quinque, vt ſin-
guli duas haberent, non eſſent niſi ſex. Patens eſt
igitur ratio fractionis numeri. Præterea ſubtrahi-
tur eccleſiæ alterius conſilium, & ſuffragium, ad
quod ego iam tenebar ex prima canonia, ita vt
per ſecundam nihil addatur: vnde eccleſia mul-
tum læderetur. Secus autem eſt cum beneficia
ſunt difformia: nam ſi in vna eccleſia ſint duode-
cim canonici, & extra numerum ſint Perſonatus,
vel officia perpetua, ſi Perſonatum habeo cum ca-
nonia, numerus non infringitur, & nunc Canoni-
catui, nunc Perſonatui potero deſeruire: confor-
mitas ergo officiorum prohibet, quod diuerſitas
officiorum permittit. Ita diſtinguit, & declarat hic
Io. Andr. nu. 11. verſ. Item ſi in diuerſis; cui ad-
ſtipulantur Butr. num. 11. verſ. Per quæ concludit.
43 Imol. n. 8. & communiter Doctores, vt Abb. teſta-
tur num. 6. Eodem modo diſtinguit gloſ. vltima in
Clem. fin. de præben. dicens Epiſcopum non poſſe
diſpenſare vt quis habeat duas canonias in eadem
eccleſia, ſed benè poſſe diſpenſare vt habeat cano-
niam cum perſonatu, & ſequuntur ibi Doctores,
Feder. de Sen. conſ. 120. Quæſitum eſt, per tot. vbi
conſuluit ex diſpenſatione Epiſcopi poſſe quem
obtinere canonicatum cum capella in eadem ec-
cleſia, licet obtinere non poſſit duas præbendas, &
ſequitur illud conſ. Abb. conſ. 70. Videtur primo,
circa fin. verſ. Ad ſecundum lib. 1. & idem Fe-
44 der. conſ. 205. Ad aures, iuncto conſ. 206. Reue-
rende Pater, vbi reſpondit ſimiliter poſſe Epiſco-
pum diſpenſare, vt in eadem eccleſia Canonicus
prębendatus poſſit obtinere Archipresbyteratum,
cui ex conſuetudine annexa erat duplicata præ-
benda. Lapus allegat. 117. Philippus, num. 3. & 4.
verſ.

45 verſ. Et eadem ratione, dicens duos canonicatus eſſe duo membra, requirere duo conſilia, & vota in eodem corpore, videlicet in capitulo; & ideo in illis intrare incompatibilitatem ſub eodem tecto. Secus in canonicatu, & capellania, vel in canonicatu cum dignitate. Doctores in c. Cum iamdudum, ſupra de præben. vbi in ſpecie Abb. num. 9. & Butr. num. 10. verſ. Vltimatè, vbi ait; ſe prædictę diſtinctioni adhęrere, quia eſt opinio tanti Doctoris, vt fuit Io. Andr. quam etiam ſępius probauit Rota, & præſertim in cauſa Toletana Capellanię de Baraias 3. Martij 1589. & 4. Iunij 1590. coram Cardin. Mantica, & 15. Februarij 1591. coram Cardin. Pamphil. vt in deciſ. impreſſ. apud Garz. de benef. part. 11. cap. 5. ſub num. 222. Quinimo eamdem probauit & S. Congregatio Concilij, vt dicam in ſequenti quęſtione num. 64. & 67.

46 Beneficia tamen, quorum onera ad parochialem eccleſiam tranſlata ſunt, eo quod eorum eccleſiæ in ſyluis eſſent ſitę, ex ipſius Congregationis ſententia non ſunt incompatibilia tanquam exiſtentia ſub eodem tecto.

47 Declara primo ſecundum membrum propoſitę diſtinctionis, qua dictum eſt duo beneficia diſformia ſub eod. tecto poſſe obtineri ex diſpenſatione Epiſcopi, vt locum habeat dummodo Epiſcopus expreſsè diſpenſauerit: nam vtrumque ſimpliciter conferendo, non intelligitur tacitè diſpenſare, c. 2. infra de ſchiſmat. & tenet gloſ. vlt. hic, verſ. Vel dic quod ideo confirmatio, Imol. nu. 7. col. 5. verſ. Alia fuit opinio, Butr. num. 11. verſ. Quod non dato, & aliàs cenſuit S. Congregatio, vt dicam infra num. 67.

48 Declara ſecundò, vt procedat dummodo diſpenſatio fiat ex magna, & euidenti Eccleſię vtilitate, vel vrgenti neceſſitate, aut maxima prærogatiua meritorum: aliàs enim diſpenſatio non valeret, vt plenè per Feder. de Senis in pręalleg. conſ. 205. & conſ. 206. num. 1. Ad quod tamen vide quod dicam infra num. 68. ex Sacrę Congregationis ſententia.

49 Declara tertiò, niſi vtrumq; beneficium diſforme ex priuilegio, ſtatuto, vel conſuetudine requireret præciſam reſidentiam; quia tunc Epiſcopus diſpenſare non poſſet, vt tenet Feder. de Sen. d. conſ. 120. num. 2. verſ. In quæſtione. Et eſt ratio, quia ſi beneficia huiuſmodi vnirentur in eadem perſona, minueretur diuinus cultus, & eccleſia non modicum reciperet in ſpiritualibus, & temporalibus detrimentum, vt per eumdem Feder. d. conſ. 205. in princ. & hoc ſeruatur de conſuetudine, vt dicam in declaratione ſequenti. Ex quo notabiliter infero, vt cum hodie dignitates, canonicatus, & portiones in cathedralibus, & collegiatis eccleſijs non cauſatiuè ad effectum percipiendi fructus, ſed pręciſè perſonalem reſidentiam requirant ex Concilio Tridentino, c. 12. ſeſſ. 24. Epiſcopus diſpenſare nequeat, vt quis in eadem eccleſia obtineat dignitatem cum canonicatu, vel portionem, aut eorum alterum cum altero, & ita in hoc corrigitur cap. 1. in fin. de conſuet. lib. 6. & opinio Io. Andr. & ſequacium, de qua ſupra num. 40. qui tenuerunt ex diſpenſatione Epiſcopi poſſe obtineri canonicatum cum dignitate, vel perſonatu. Et eo magis, quia non deſunt qui ſenſerint etiam de iure communi non licere ex diſpenſatione Epiſcopi obtinere in eadem eccleſia canonicatum cum dignitate, & per aſſecutionem dignitatis cenſeri renunciatum canonicatui: quod tenuit Signorol. de Homod. conſ. 112. Præterea ex alio eiuſdem Concilij decreto, nempe cap. 17. ſeſſ. 24. Epiſcopi prohibentur conferre duo beneficia etiam ſimplicia, & ad ſuſtentationem inſufficientia, quando vtrumque requirit perſonalem reſidentiam; nec diſtinguitur an in vna, vel in pluribus eccleſijs exiſtant: fortius autem eſt inhibita pluralitas ſub eodem tecto, vt oſtenſum eſt ſupra num. 6. & mox patebit ex his, quæ dicentur in ſequenti declaratione.

50 Declara quartò, vt locum habeat niſi primum beneficium ſit ſufficiens ad honeſtam ſuſtentationem; tunc enim Epiſcopus ex Concilio Tridentino in d. c. 17. ſeſſ. 24. prohibetur cōferre ſecundum, etiam in diuerſis eccleſijs, vt ſcripſi plenius in cap. Cum iamdudum, num. 31. 43. & 49. ſupra de pręben. Ergo fortius in eadem eccleſia; quia magis eſt inhibita pluralitas ſub eodem tecto, quàm in diuerſis eccleſijs, vt patet euidenter in hoc cap. Litteras: nam præbenda eccleſię S. Viſcardi non vacauit per aſſecutionem ſecundæ in maiori eccleſia, & tamen vacauit ipſo iure per aſſecutionem alterius præbendæ in eadem eccleſia S. Viſcardi, & fuſiùs dictum eſt ſupra in 2. notab. & notat gloſ. vltima in Clem. fin. de præben. Obtinenti igitur beneficium ſufficiens magis prohibetur à Concilio conferri ſecundum in vna eccleſia, quàm in diuerſis. Et hoc approbat etiam communis conſuetudo, ſecundum quam Epiſcopus diſpenſare non poteſt ad duo beneficia ſimplicia quando exigunt reſidentiam, vel quando primum eſt ſufficiens, vt teſtatur Abb. in præall. conſ. 70. in fin. verſ. Et hodie ex communi conſuetudine iuncto præcedenti verſ. Ad ſecundum.

51 Secundò QVAERO: ſuppoſita conſuetudine Eccleſię Barcinonen. obtinendi ex collatione Ordinarij, retinendique duo beneficia diſformia ſub eodem tecto, an liceat vigore huius conſuetudinis obtinere in eadem Eccleſia, ac retinere prębendam Theologalem vna cum Archidiaconatu.

52 Videtur reſpondendum licere: nam conſuetudo obtinendi duo beneficia diſformia ſub eodem tecto valida eſt ex diſpoſitione iuris communis, vt probatur per locum à ſpeciali in cap. 1. & ibi Doctores, de conſuetud. lib. 6. Et quamuis in Eccleſia Barcinonen. nunquam fuerit obſeruata in præbenda Theologali vt eam aliquis retinuerit cum dignitate, vel alio beneficio diſſimili; tamen ſatis eſt, vt in genere fuerit obſeruatum vt duo beneficia diſformia poſſent in dicta Eccleſia licitè

53 obtineri; & ideo nunc idem ſeruari poteſt in prębenda Theologali: nam conſuetudo non præiudicans iuri alterius, & legi non contraria, prout eſt hęc quæ habet fomentum à iure communi, iuxta d. c. 1. extenditur ad caſus ſimiles, Abbas in cap. Tranſlato, in fin. de conſtit. Felin. in c. Auditis, num. 21. in ſecunda declaratione, de præſcript. Balb. in tract. de pręſcrip. in 2. par. princip. in 2. quęſtione, num. 29. cum ſeqq. Aegid. Bellam. conſil. 589. Gabriel, qui atteſtatur hanc eſſe receptiorem opinionem, lib. 5. de præſcription. concl. 2. n. 15.

54 Et propterea conſuetudinem obtentam in monaſterijs alicuius Religionis extendi etiam ad noua eiuſdem Religionis monaſteria tradit Felin. poſt

55 Cardin. loco citato. Quod autem dici ſolet tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum, l. Quod meo, §. fin. vbi Doctores, ff. de acquirenda poſſeſſ. procedit in præſcriptione, in qua vertitur rigor,

gor, non autem in conſuetudine, in qua conſide-
ratur æquitas, Bald. in l. Scimus, prope fin. C. de
inoffic. teſtam. Balbus, & Felin. in locis ſupracit.
56 Iaſ. in l. Non dubium, num. 30. C. de legib. Præ-
terea etiamſi ageretur de pręſcriptione, non poſſet
quidem fieri extenſio de vna ſpecie actuum ad
aliam ſpeciem; ſed tamen poſſet fieri extenſio ab
actibus vnius ſpeciei, in quibus habuit locum pręſ-
ſcriptio, ad alios actus eiuſdem ſpeciei poſtea oc-
currentes, vt declarat Abb. in cap. Cum in tua,
in 2. not. de decim. Balb. vbi ſupra num. 23. Ga-
briel dicto loco num. 19. Et ita quamuis caſus nõ
acciderit in præbenda Theologali vt obtenta fue-
rit cum alio beneficio difformi; tamen ſatis eſt vt
in genere receptum fuerit, vt in illa ſpecie benefi-
ciorum, ſcilicet difformium, conſuetudo ſit ſer-
uata: debet enim vigore obſeruantię in illa ſpecie
ſubſequuta extendi ad omnes alios actus ſub illa
57 ſpecie comprehenſos, & conſequenter habebit lo-
cum in præbenda Theologali, & Archidiaconatu,
quæ ſub ſpecie beneficiorum difformium compre-
henduntur, vt conſtat ex dictis ſupra num. 40. 43.
& 45.

58 Non obſtat quod Sacra Congregatio iamdudũ
declarauerit vigore conſuetudinis obtinendi duo
beneficia difformia ſub eodem tecto, quæ ante
Concilium inoleuit, non licere poſt Concilium
retinere in eadẽ Eccleſia pręcbendam Pœnitẽtia-
59 rij cum dignitate. Nam huiuſmodi deciſio eo niti-
tur fundamento, quod in eadem Eccleſia non li-
cet eſſe triplicem, etiam vigore conſuetudinis, licet
beneficia ſint difformia, DD. in d. cap. 1. de con-
ſuet. lib. 6. obtinens autem dignitatem, & præbẽ-
60 dam Pœnitentiarij eſſet triplex. Primo enim ob-
tineret dignitatem. Secundò, officium Pœniten-
tiarij, qui eſt titulus Eccleſiaſticus per ſe ſtans, cũ
iuxta deciſiones Sacrę Congregationis poſſet con-
ferri, & ſit incompatibile cum Parochiali, etiam
ante vacationem præbendę; ideoque huiuſmodi
officium Eccleſiaſticum eſt beneficium, Ioan. de
Selua in tract. de Incompatibil. beneficiorum in
prima par. quæſt. 8. num. 3. & cadit ſub prohibitio-
nem pluralitatis, d. cap. 1. & ibi Doctores, Hoied.
vbi ſupra. Tertiò obtineret pręcbendam Canoni-
calem, & ita eſſet triplex in eadem Eccleſia.

61 Neque obſtat quod præbenda vnita officio Pœ-
nitentiarij non inducat incompatibilitatem, cum
ſolum officium, cui facta eſt vnio, ſit conſideran-
dum, cap. Super eo, vbi Doctores de præbend.
lib. 6. Lapus allegat. 35. in fin. & beneficium vni-
tum nomen beneficij amittat, Oldrad. conſil. 257.
num. 15. Pariſ. conſ. 30. num. 18. in 4. vol. Nam re-
ſpondetur id procedere cum beneficiũ alteri vni-
tum non exiſtit in eadem Eccleſia. Nam pluralitas
in vna, & eadem Eccleſia adeo eſt ſacris canoni-
bus inuiſa, vt ad inducendam pluralitatem etiam
beneficium vnitum alteri debeat conſiderari, vt
poſt gloſ. vlt. in Clem. fin. de pręben. tradunt Do-
ctores communiter in d. cap. 1. de conſuet. lib. 6.
& præſertim Franc. ibidem num. 7. Abb. hic n. 2.
& patet ex dictis ſupra num. 8. Declarauit igitur
Sacra Congregatio non poſſe vigore d. conſuetu-
dinis poſt Concilium obtineri cum dignitate pręe-
bendam Pœnitentiarij; quia obtinens fuiſſet tri-
62 plex in eadem Eccleſia. Hæc ratio ceſſat in caſu
præſenti; nam obtinens præbendam Theologalẽ,
cum dignitate erit tantum duplex; quia habebit
præbendam, & dignitatem. Nec vrget ſi dicas,
Obtinebit etiam officium Lectoris: nam id eſt
onus annexum pręcbendæ, non autem officium
per ſe ſtans, quod conferatur in titulum beneficij
Eccleſiaſtici, vt poſſit cauſare pluralitatem. Quod
patet ex pluribus. Primò, quia Concilium Tri-
dentinum loquens de hac pręcbenda ſeſſ. 5. cap. 1.
vtitur his verbis *cui aliud onus incompatibile in-
iunctum non ſit*; per illam dictionem *aliud*, impli-
cans onus legendi, & quaſi inſinuans non eſſe of-
ficium, ad gloſ. fin. in add. marg. in l. 1. C. de ſer-
63 uis fugit. Secundò, quia Concilium ſeſſ. 24. cap. 8.
voluit inſtitui Pœnitentiariam ante vacationem
præbendæ, vt Sacra Congregatio declarauit: &
ſic voluit eſſe titulum beneficij Eccleſiaſtici, qui per
ſe ſtaret. At verò non ita diſpoſuit de Lectore Sa-
crę Scripturę, ſed tantum decreuit præbendam
ad hunc caſum ipſo facto conſtitutam, & deputa-
tam intelligi, & ſic voluit eſſe præbendam, quæ
huic vſui inſeruiret; non autem voluit id munus
legendi eſſe titulum, vel beneficium Eccleſiaſti-
cum. Tertiò, id munus legendi eſſe onus præben-
dæ annexum, & non titulum, inde apparet, quod
Doctores in cap. Significatum, ſupra de pręben.
& in cap. Quia nonnullis, de Magiſtr. quærentes,
An Epiſcopus pręcbendę vacanti onus iniungere
poſsit, loquuntur tam de onere Miſſas celebrandi,
quam legendi, & ſic vtrumque appellant onus, &
non officium: & in ſpecie gloſ. in d. cap. Quia nõ-
nullis, in ver. Pręcbendę, in fin. quam ibi Docto-
res ſequuntur, obligationem legendi, ad quam
pręcbendatus tenetur, appellat onus pręcbendæ an-
nexum. Et propterea qui talem præbendam, quã-
uis onus annexum habentem, obtinuerit, poterit
etiam dignitatem obtinere, & cum illa in eadem
eccleſia non triplex, ſed duplex erit; quod licet in
difformibus vigore conſuetudinis, iuxta d. c. 1.

64 Sed dices hoc dubium fruſtra proponi cum ſup-
poſito conſuetudinis, quia ſi beneficia ſub eodem
tecto ſint conformia, puta duo perſonatus, vel duæ
dignitates, aut duo officia, obtineri non poſſunt
abſque diſpenſatione Apoſtolica; non obſtante
contraria conſuetudine, etiam immemorabili, vt
65 eſt caſus in d. c. 1. de conſuetud. lib. 6. Ideoque Sa-
cra Congregatio ab Epiſcopo Salamantino conſul-
ta declarauit duo beneficia ſimplicia perſonalem
reſidentiam non requirentia in eadem eccleſia pa-
rochiali, quorum alterum ſeruitorium, alterum
verò præſtimonium nuncupatur, eſſe conformia;
ac propterea ſi vni ab Ordinario fuerint collata,
primum per aſſecutionem ſecundi ipſo iure vacaſ-
ſe; ſed & ſecundum vacare, ſi vtrumque ſciens, &
prudens retinere perrexerit, niſi aliud lege funda-
tionis ab Ordinario approbata cautum eſſet.

66 Quippe hanc legem non fuiſſe à Concilio ſubla-
tam cenſ. ead. Congregatio cum per eam non frã-
gatur numerus, nec minuatur cultus diuinus, quę
ſunt duæ rationes, ob quas vetitum eſt obtinere
duo beneficia ſub eodem tecto, vt dixi ſupra n. 41.
Quod ſi duo beneficia in ead. eccleſia ſint diffor-
mia, obtineri poſſunt cum diſpenſatione Ordina-
rij, etiam circumſcripta conſuetudine, ſecundum
opinionem Io. Andr. & communem, de qua ſupra
num. 40.

67 Verum ad hoc patet reſponſio ex ſubiectis de-
clarationibus S. Congregationis Concilij. Et pri-
mò cum Epiſcopus Maurianenſis in ſuo menſe
contuliſſet Canonicatum, & Capellam in ſua Ec-
cleſia vacantem Amedeo Clerico Gebẽnen. & quę-
ſitum

ſitum eſſet, An tuta conſcientia poſſet idem Amedeus retinere capellam cum canonicatu abſque diſpenſatione Apoſtolica: Sac. Congregatio cenſ. nō poſſe Amedeum abſque prouiſione Sedis Apoſtolicæ hæc duo difformia ſub eodem tecto beneficia obtinere, niſi id dictet ſtatutum, vel Eccleſiæ Maurianenſis conſuetudo, vel Epiſcopus cum eo expreſsè diſpenſauerit, cum vtrumque conferendo non intelligatur tacitè diſpenſaſſe. At de-
68 inde cum generaliter dubitatum fuerit, an pro tutiore conſcientia obtinentium duo beneficia difformia ſub eod. tecto collata ſibi ab Ordinario debeat noua prouiſio peti à Sanctiſſimo: Reſpondit ita debere, quia licet Epiſcopus poſſit ex cauſa diſpenſare ad duo beneficia difformia ſub. eod. tecto; tamen periculoſum eſse, an cauſa ſubſit ea, quam Canones requirunt; ideo tutius eſse adire Sanctiſsimum.

Huiuſmodi autem difficultates ceſsant ſuppoſita conſuetudine eccleſiæ Barcinonenſis obtinendi duo difformia ſub eod. tecto; quia illius vigore licitum eſt ſimul obtinere præbēdam theologalem, & Archidiaconatum, cum ſint difformia, etiamſi Ordinarius non diſpenſauerit, ſed ſimpliciter vtrūque ſimul contulerit, quod abſque conſuetudine non liceret, vt ex prædictis patet.

De Conceſsione Præbendæ:

Cap. Poſtulaſtis.

S V M M A R I V M.

1 *Collatio pertinens ad Capitulum, & Prælatū, vt Prælatum lapſu temporis ad alium non tranſit, & num. 6.*
2 *Canonicatuum, & præbendarum collatio in cathedrali de iure communi eſt ſimultanea inter Epiſcopum, & Capitulum.*
3 *Intellectus huius cap.*
4 *Verbum* pertineat, *quid importet.*
5 *Collatio beneficij poteſt appellari donatio.*
6 *Actus vbi per Prælatum, vt Prælatum, & Capitulum explicandus eſt, vnus non ſupplet negligentiam alterius.*
7 *Secus ſi vnus ſit effectus inhabilis.*
8 *Capitulum ſolum an poſſit præbendas conferre ſtāte abſentia Epiſcopi in Curia, cuius reditus facilè non ſperabatur.*
9 *Intellectus cap. vnici ne ſede vacan. lib. 6.*
Conferre habens de conſilio alterius, illo in remotis agente, poteſt ſolus conferre, ibidem.
10 *Secus ſi collatio ſit ſimultanea, vel fieri debeat de conſenſu alterius.*
11 *Epiſcopus aliquando intereſſe poteſt Capitulo tamquam Canonicus.*
12 *Vna, & eadem perſona poteſt vices duarum repræſentare, & reſpectu diuerſæ qualitatis diuerſo iure cenſeri.*
13 *Etiam in actibus incompatibilibus.*
14 *Argumentum de tamquam, ſeu reſpectiuis.*
Epiſcopus cui commendatum eſt monaſterium exēptum, ordinare non poteſt ſæculares ſibi ſubditos ratione monaſterij, ibidem.
15 *Oratori, ſeu Legato quod donatur an cedat lucro ipſius, an verò mittentis, & nn. ſeqq. vſque ad num. 25.*
16 *Procurator tenetur reſtituere, ſi tamquam procurator percepit, non autem ſi tamquam quilibet.*
17 *Donatum ſocio occaſione ſocietatis cedit lucro Donatarij.*
18 *Socio imputatur ſi occaſione ſocietatis damnum ſit paſſus, non ſocietati.*
19 *Legati conſueuerunt remunerari ab eo, ad quem ſunt miſſi.*
20 *Donationes, quæ fiunt ab Imperatore, videntur fieri contemplatione eius, in quem conferuntur.*
21 *Donorum qualitas an ſit attendenda ad dignoſcendum cuius intuitu fuerint collata, & nn. ſeqq.*
22 *Leonis, vel ſtatuæ donum an magis congruat Principi, quam Oratori, & nn. ſeqq.*
23 *Sceptrum, vel corona regalis ſi donentur Oratori, non ipſi, ſed Regi acquiruntur.*
24 *Donorum magnitudo ſpectanda eſt non tam ex perſona illius cui conferuntur, quàm ex perſona eius qui confert.*
25 *Epiſcopus, qui Capitulo intereſt tamquam Canonicus, quo in loco ſedere debeat, & nn. ſeqq.*
26 *Vicarius Epiſcop., qui etiam eſt Canonicus, in choro non debet ſedere primus, quando eſt ibi in apparatu Canonicali.*
27 *Epiſcopus qui eſt in ſtudio, vt ſcholaris, in actibus Scholaſticis ſedere debet poſt Rectorem Vniuerſitatis.*
28 *Patriarcha Hieroſolymitanus, qui eſt etiam Canonicus Baſilicæ S. Petri, ſedet in Choro poſt Canonicos primò receptos.*
29 *Ordo ſedendi in Prætorio S. Pœnitentiariæ.*
30 *Prælatus quomodo conſtet an interſit Capitulo, vt Prælatus, an vt Canonicus.*
31 *In dubio cenſetur quis in actu interuenire tamquā præſidens maiori Dignitati.*
32 *Appellandum eſt in dubio à collatione ſimultanea Epiſcopi, & Capituli, non ad Epiſcopum, ſed ad Superiorem.*

1 POSTVLASTIS. Si ad Capitulum, & Prælatum, vt Prælatum poteſtas conferendi pertinet, de vno ad alterum lapſu temporis non tranſibit. Secus ſi Prælatus ſi ibi vt Canonicus, quia tunc de Capitulo tranſit ad Prælatum, niſi dolum committat. Hoc dicit. In prima parte conſultatio. In ſecunda ibi, *Ad quod,* Reſponſio à qua vnum caſum excipit ibi, *Niſi,* quem determinat ibi, *Et in hoc.*
2 Nota primò ex principio litteræ ibi, *Cum ad vos, & Archiepiſcopum veſtrum ſimul collatio præbendarum eccleſiæ veſtræ pertineat.* Collationem Canonicatuum, & Præbendarum in Cathedrali eccleſia de iure communi eſſe ſimultaneam inter Epiſcopum, & Capitulum: non enim textus loquitur
3 conditionaliter, vt putauit Aegid. Bellam. conſ. 10. incipien. Factum eſt tale col. vlt. verſ. Nec obſtat, c. Poſtulaſtis. Sed loquitur cauſatiuè, & dictio, *Cum,* exponitur pro, *quia,* vt in cap. fin. ſupra de conſuetud. & in l. Si ab arbitro, ff. qui ſatiſd. cogan. cum ſimil. Vnde ſenſus eſt, quia de iure ad vos, & Archiepiſcopum veſtrū ſimul collatio præbendarum pertinet; ideo poſtulaſtis, &c. Et quamuis Io. Andr. & DD. communiter ſumment hoc capitulum per modum conditionis; hoc tamen faciunt, quia in verſ. Niſi fortè, ſupponitur eſſe dubium an Archiepiſcopus interſit Capitulo vt Prælatus, an vt Canonicus, & in hoc dubio Doctores coniungentes vtramque partem conſtitutionis,

nis, diſtinxerunt; ſi ad Prǽlatum, vt prælatum, & Capitulum collatio pertinet, de vno ad alterum non fit deuolutio. Secus ſi ad Prǽlatum vt Canonicum. Sed hinc non ſequitur quin textus, qui ſeorſim loquitur, in primo reſponſo procedat deci-
4 ſiuè, & per modum cauſæ. Nec refert quod Hoſtienſ. hic in principio intelligat hoc capitulum de conſuetudine, eò quod non dixerit, pertinere debeat, ſed pertineat; & ſic notet factum, & non ius; ideoque parum faciat hęc littera ad id, ad quod alij ipſam inducunt. Etenim contrarium tenet, Goffred. cum quo tranſit Io. Andr. num. 1. in ver. Pertineat, intelligentes hanc litteram de iure communi. Nec verum eſt, verbum *pertineat* connotare factum: imo enim connotat ius, vt l. 1. §. Iuris noſtri, cum gloſ. in ver. *pertinet*, ff. de verb. ſignificat. gloſ. in cap. Inter dilectos, in ver. Pertinere, ſupra de fide inſtrum. Et quamuis referri poſsit etiam ad ius competens ex conſuetudine, vt notat Iaſ. in l. Centurio, col. penult. ff. de vulgar. tamen cum hic nulla fiat mentio conſuetudinis, in dubio potius referri debet ad ius commune, arg. cap. 1. de conſtit. lib. 6. Et propterea Doctores, qui firmãt de iure communi inter Epiſcopum, & Capitulum collationem eſse ſimultaneam, ad hoc primò allegant hanc Decretalem, vt gloſ. in cap. Cum eccleſia Vulterana, in ver. Poſtulauit, ſupra de elect. ibi. Et quod ſimul eligere debeant habes infra De conceſs. præben. c. Poſtulaſtis. Item gloſ. in cap. Si pro te, in ver. Epiſcopi, & Capituli, de reſcr. lib. 6. Ioann. Lauren. Vincen. Goffred. Io. Monac. & Io. Andr. quos refert, & ſequitur Henric. Boich. in c. Nouit. col. 1. circa med. verſ. Aut iſta omnia ceſſant infra de his quæ fiu. à Præl. Et ſanè ſi collatio ad eos pertinuiſset de conſuetudine, Pontifex non fuiſset loquutus per modum cauſæ, ſed per modũ conditionis, ſicut fecit in c. fin. & ibi notat gloſ. in ver. Pertineat, de Regular. lib. 6. & hæc eſt communis opinio quam etiam hodie ſeruat Rota Romana, vt dixi in d. c. Cum eccleſia Vulterana, ſupra de elect. vbi hunc articulum, relatis Doctorũ opinionibus, latiſsimè examinaui.

5 Secundò nota, in ver. *donatio*. Quod ter hic legitur repetitum, collationem beneficij poſse appellari donationem. Quod tamen intellige, vt dixi in c. Cum acceſsiſsent in ſexto notab. ſupra de Conſtitut.

6 Tertiò nota, id quod dictum eſt in Summa, videlicet vbi collatio præbendarum eſt ſimultanea inter Epiſcopum, & Capitulum, lapſo ſemeſtri tẽpore à Lateranen. Concilio ad conferendum præfixo in c. 2. ſupra eod. ius conferendi de vno ad aliũ non deuolui. Et ſic vbi actus per Prælatum vt Prǽlatum, & Capitulum explicandus eſt, vnus non ſupplet negligentiam alterius, ſi tempus vtrique ad actum explicandum eſt lapſum, vt hic notat
7 Abb. num. 4. dicens mente tenendum. Secus tamen eſt ſi vnus ſit effectus inhabilis, quia alter explicabit, vt eſt text. in cap. vnico in princ. ne ſede
8 vacan. lib. 6. Quod ſi vnus in remotis agat, ad aliũ non fit deuolutio, vt mox patebit. Vnde redditur valdè dubitabile quod dixit Rota in cauſa Placentinæ Canonicatus 26. Februarij 1596. coram Orano relata à Garz. de benef. par. 5. cap. 4. nu. 43. videlicet ſtante Epiſcopi abſentia in Curia, cuius reditus de facili non ſperabatur, ſolum Capitulum
9 potuiſſe conferre ex d. c. vnico in fine. Quoniam ille textus loquitur in eo caſu in quo quis tenetur conferre cum conſilio Epiſcopi: tunc enim Epiſcopo in remotis agente, ius conferendi habens, conferre poteſt ſine illius conſilio, vt ibi deci-
10 ditur in fine. At non procedit ille textus vbi collatio ſimul pertinet ad Epiſcopum, & Capitulum, vt colligitur ex text. ibidem iuncto primo reſponſo, vbi nulla fit mentio de abſentia Epiſcopi, & tenet ibi Gemin. num. 10. & Franc. num. 8. imo nec habet locum illa decretalis, cum quis conferre tenetur cum conſenſu Epiſcopi, vt ibi firmat gloſ. in ver. Cum conſilio, & Franc. ſub num. 3. & 6. in fine Item gloſ. in cap. Pro te, in ver. Aſſenſus, de reſcript. eod. lib. & Lap. ibidem, num. 8. & Gemin. num. 12. ad finem.

11 Vltimò nota ibi, *non vt Prælatus, ſed vt Canonicus*, aliquando Epiſcopum intereſſe Capitulo tamquam Canonicum. Quod intelligit gloſ. 2. quando ius Canoniæ eſt annexum Epiſcopatui ex conſuetudine concordat, c. A collatione, de appell. lib. 6. & cap. Cum in eccleſia de præben. eod. lib.
12 cum ſimilib. Et hinc collige vnam, & eamdem perſonam poſſe vices duarum repræſentare, & reſpectu diuerſæ qualitatis diuerſo iure cenſeri. Ad hoc c. Per tuas, de maior. & obed. c. Ex ore in fin. & c. Cum capella, & ibi gloſ. vnica de priuileg. Et procedit hoc etiam in actibus incõpatibilibus, vt declarat. Gemin. in d. c. A collatione in 6. notab.

13 Quod nota ad limitationem regulæ de qua in cap. Cognouimus, in fine 12. quæſt. 2. & cap. Cum in tua, de decim. Et propterea electum à ſe vt Canonico Epiſcopus vt Epiſcopus examinabit, & cõfirmabit. Et ſic diuerſis reſpectibus idem erit elector, & confirmator, vt poſt Hoſtienſ. notat hic Io. Andr. num. 3. verſ. Et ſequitur ex his; & eſt hic arguendi locus, quem Doctores appellant de Tamquam, ſeu reſpectiuis. Cuius meminit gloſ. in l. Si verò, §. Item quidquid, in ver. Quaſi ad patronum, ff. ſol. matrim. & ibi Bart. in princ. verſ. Nota argumentum de Tamquam, gloſ. fin. in c. Cum inter vniuerſas, ſupra de elect. Io. Andr. in d. c. A collatione, num. 7. verſ. Ad eundem inducitur hæc littera, de appell. lib. 6. Bartol. in l. Si pater, §. Qui duo, num. 3. & 4. ff. de adopt. Io. Andr. in regula In toto de regul. iur. lib. 6. in Mercurial. Abb. hic num. 4. Hinc S. Congregatio Concilij aliàs conſulta An Epiſcopus cui commodatum eſt monaſterium exemptum poſſit ſibi ſæculares ſubditos ratione monaſterij ordinare, non obſtante c. 10. ſeſſ. 23. Concilij Tridentini; Reſpondit non poſſe, quia ordinaret eos ſubditos tamquam Abbas, non tamquam Epiſcopus.

15 Hinc etiã Doctores inferunt ad quæſtionem, An quod donatur legato, ſeu, vt vocant Ambaſciatori cedat ipſius lucro, an verò Principis mittentis.

Pro mittente inducitur primò hæc Decretalis. Nam quemadmodum Prælatus, qui in Capitulo perſonam Canonici repræſentat, non regulatur vt Prælatus, ſed vt Canonicus; & ideò in caſu negligentiæ fit ad eum deuolutio tamquam ad Prælatũ: eodem modo quia legatus in actu legationis non repræſentat perſonam priuatam, ſed domini mittentis intelligitur honorari tamquã dominus mittens, ac proinde dona ipſi mittenti acquiruntur quaſi ipſius intuitu, & contemplatione videantur collata, arg. huius textus, & c. fin. 93. diſt.

16 Secundò, pro hac parte inducitur textus in l. Qui proprio, §. Procurator vt in cæteris, ff. de Procur. ibi. [Itaque quod ex lite conſecutus erit, ſiue principa-

cipaliter ipſius rei nomine, ſiue extrinſecus ob eam rem, debet mandati iudicio reſtituere.] vbi Accurt. in ver. *Nomine*, notat Procuratorem teneri reſtituere, ſi tamquam Procurator percepit, non autem ſi tamquam quilibet. Sed legatus percipit dona non tamquam quilibet, ſed tamquam legatus, & procurator Principis mittentis, & occaſione legationis: ergo tenetur reſtituere. Et ita ſubdit Accurſius diffinitam fuiſſe cauſam, quam habuerunt Conſules Mediolanenſes miſſi ad Imperatorem Conſtantinopolitanum. Idem notat gl. in l. Sed ſi plures, §. In arrogato, per illum textum in ver. Beneficio, ff. de vulgar. & pupill. Licet non firmet.

17 Contra verò dona cedere lucro ipſius Legati, ſeu Oratoris, licet occaſione legationis in eum fuerint collata, probatur efficaciter in l. Si ſocium qui in eo, §. fin. ff. pro ſocio, vbi ſecundum communem lecturã, ſi donatur ſocio occaſione ſocietatis; nihilominus quia donatio fit perſonæ, & non ſocietati, cedit lucro donatarij, non autem ſocietatis. Nec mirũ, quia non tantũ in lucro, ſed etiam

18 in dãno idẽ eſt iudicium. Nam ſi ſocius occaſione ſocietatis damnum ſit paſſus, ſibi imputatur, & nõ ſocietati, vt ibi eſt tex. notab. & notat Innoc. in c. Sicut, il ſecondo, n. 8. verſ. In ſocietate tamen, de iureiur. & per illam l. Bart. in d. §. Procurator. reprobat præallegatam gloſſam Accurtij, & in l. Si verò, §. Item quidquid, ff. ſolut. matrim. affirmat pro Ambaſciatoribus eſſe caſum, ſi bene inſpiciatur in d. l. Socium qui in eo, in fine.

Secundò, ad idem inducitur textus in d. l. Si verò, §. Item quidquid, ff. ſolut. matrim. vbi quidquid maritus ſeruum dotalem manumittens conſequitur ex bonis liberti, reſtituit vxori; beneficiũ tamen quod in eum libertus contulit, in reſtitutione non venit. Et ita per illam l. determinat quæſtionem pro Legatis Mediolanenſibus ad Imperatorem Conſtantinopolitanum, gloſ. ibi in ver. Quaſi ad patronum, & Bart. num. 3. Oldrad. in ſimili, conſ. 129. in quæſtione.

19 Tertiò, ad hoc inducitur textus in l. Diuus, ad fin. ff. de bon. damnat. ibi: Barbaros etiam inde munerari venientes ad ſe, vel legationis, vel alterius rei cauſa. Ex quibus verbis patet legatos conſueuiſſe remunerari ab eo, ad quem ſunt miſſi: ac nulla eſſet remuneratio, ſi quod acquirunt, non ſibi, ſed mittenti acquirerent.

20 Demum idem probatur ſecundum Bartol. quia donationes quæ fiunt ab Imperatore, vidẽtur fieri contemplatione eius, in quem conferuntur, l. Cum multa, C. de bon. quæ liber. Nec eſt nouum vt etiã in honorem alterius detur alteri, vt in l. Cum filius, §. Pater, ff. de legat. 2.

21 In hac varietate Io. Calderin. hic dicit eſſe coniungendas opiniones, quæ ponuntur in d. l. Qui proprio, §. Procurator, ff. de Procur. ait enim conſiderandum eſſe an legati prius noti eſſent Principi, ad quem ſunt miſſi; & tunc putat dona cedere ipſorum lucro. An verò ignoti; & hoc ſecundo caſu cenſet inſpiciendam eſſe qualitatem rei do-

22 natæ: quædam enim præſumuntur magis congruè Principi, à quo ſunt miſſi, veluti ſi donaretur Leo: & tunc dona eidem Principi acquiruntur, quæ illius contemplatione cenſentur donata. Quædam verò magis congruunt ipſis Legatis, vt veſtes, pecunia, vel quid ſimile, & hæc cedunt ipſorum lucro. Ita Calderin. cum quo reſidet Abb. hic n. 5.

concludens in dubio donorum qualitatem eſſe inſpiciendam. Quod etiam verius putat Euerard. in ſua Centuria in loco, de Tamquam, n. 6. Eamdem diſtinctionem probauit Io. Andr. in c. A collatione, num. 7. verſ. Hæc iura faciunt ad quæſtionem, de appellat. lib. 6. Nam in caſu illo Mediolanenſium ſic ait [Dici ſolet quod dona cedunt Ambaſciatoribus ſi prius noti erant Principis; aliàs communi; ſi erant ignoti; vel communi cedunt, ſi donum conueniebat communi, vt leo, ſtatua, vel ſimile. Secus ſi conueniebat perſonis, vt ſi Doctori librum, vel militi arma donauit, [& ſequuntur totidem verbis ibi Gemin. col. 4. verſ. Hæc iura faciunt, & Franc. num. 3. verſ. Quod inducitur ad quæſtionem.

Baldus autem in conſ. 194. Præmiſſis verbis, num. 2. lib. 2. dicit fuiſſe antiquam quæſtionem de Ambaſciatoribus Mediolani, qui receperunt xenia, ſiue dona ab Imperatore Conſtantinopolitano, verum teneantur ea reſtituere communi Mediolani, & refert in ea Doctores communiter ſic dixiſſe. Aut donatum fuit contemplatione communis; & tunc communi quærunt: aut contemplatione [illegible] ipſorum; & tunc ipſis quæritur. Aut dubitatur [illegible]; & tunc aut Imperator habebat eos notos; & [illegible] tunc videtur eorum contemplatione datũ, vt l. Si f[illegible]ertè, l. Miles, l. Dotem filio, §. fin. & l. Hæredi in [illegible] princ. ff. de caſtren. pecul. Aut non habebat eos [illegible] alias notos; & tunc refert an præmiſerit nomina [illegible] propria an appellatiua, vt l. Si ſeruus communis, [illegible] l. ff. de ſtipul. ſeruor. l. Cum ita datur, ff. de co[illegible] dit, & demonſtr. & l. Cum aliquis, C. de iure del[illegible]ber. Alij verò, vt idem Bald. ſubdit, dixerunt. [illegible] donaria ſunt eis congruentia, aut non; & ex eo[illegible] qualitate conięcturam eſſe ſumendã, vt l. Ver[illegible], ff de donat. inter vir. & vxor. & l. In rebus, [illegible] poſſunt, ff. Commod. quæ diſtinctiones, vt vides [illegible] coniunguntur, ferè coincidunt cum diſtinctio[illegible] Io. Calder. de qua ſupra.

Veru[illegible] Bartolus in d. l. Si verò, §. Item quidquid, ff. [illegible] ſolut. matrim. determinat Legatos, ſeu Oratores [illegible] non teneri reſtituere, niſi fuerit expreſsè donatum [illegible] pacto vt redderetur mittenti, & allegat Gulie[illegible] de Cun. idem dicentem in d. §. Procurator, vt [illegible] cęteris hoc ipſum tenent Petr. & Iacob. de Rau[illegible] nam, vt ipſi dicunt, quamuis contemplatione [illegible] mittentis fuerint eis conceſſa donaria; tamen [illegible] conceduntur vt ſibi habeant, l. Diuus, in fine, ff. de bon. damnator. & ſequitur Bald. d. conſ. 194. [illegible] vbi conſuluit pro Conſiliario Admirati ciuitatis [illegible] nuæ ſuper donatione eidem facta per Regem [illegible] Cypri. Et cum opinione Bartoli tranſeunt in d. §. [illegible] quidquid Paul. de Caſtr. & DD. communiter [illegible] Euerar. in d. loco de Tamquam, n. 6. quæ eti[illegible] moribus recepta eſt; nam vt Bald. inquit in [illegible] conſ. 194. num. 2. verſ. Item quia, conſuet[illegible] eſt ſic fieri, vt hoc potiſſimè inſpiciendum eſt [illegible] vt l. Iuriſgentium, §. Pactorum, ff. de Pact.

Et te[illegible] communem opinionem, non obſtat hæc De[illegible]lis, quia, vt diſertis verbis reſpondet Abb. n[illegible] circa fin. verſ. Et ad iſtum textum. Epiſcop[illegible] tererat hic, vt Canonicus. Sed Orator lice[illegible] præſentet perſonam domini mittentis, nihi[illegible] nus conſiderari poteſt, vt perſona priuata in [illegible] s ei conferendis.

Item [illegible] obſtat text. in d. l. Qui proprio, §. Procurator [illegible] in cęteris, ff. de Procur. Quoniam illa lex

lex determinatur per d. l. Socium qui in eo, in fine, ff. Pro ſoc. ſecundum Bartol. in d. §. Procurator.

23 Limitari forſan poſſet communis opinio vt non procederet ſi dona eſſent talia vt nullatenus, congruerent miſſo, ſed mittenti dumtaxat: Quid enim ſi dono daretur Regio Oratori corona, aut ſceptrum regale; aut Nuntio Apoſtolico regnum Papale? Quippe abſonum eſſet vt miſſis hæc dona ſibi retineret; cum videantur ei collata non vt ſibi habeat, ſed vt deferat ad ſuum Principem. Et in hoc caſu fortè ſaluari poſſet diſtinctio Io. Calder. Non enim mihi prorſus probatur illud exemplum leonis, & ſtatuæ, quia cum Legati, & Oratores regij plerumque ſint Primates regni, & Barones inſignes, non dedecet vt ſibi habeant leonem, prout aliquando habuerunt Romæ. Et ſtatuas paſſim

24 habent etiam priuati. Et quamuis hæc ſint dona inſignia; tamen donorum magnitudo ſpectanda eſt non tam ex perſona illius, cui conferuntur, quã ex perſona eius qui confert. Adhoc etſi quæſtiones, ibi, *quem etiam* (id eſt equum) *Ioculatori non petenti vir tantus, & tam abundans fortè donaret*, infra, de Simon. vbi Io. Andr. num 8. refert illud Alexandri qui cum cuidam vrbem donaret, dicente illo, cui donabatur, non conuenire fortunæ ſuæ: Non quæro inquit quid te oporteat accipere, ſed quid me oporteat dare.

25 Vlterius QVAERO quo in loco ſedere debeat Epiſcopus quoties intereſt Capitulo tamquam Canonicus.

Gloſſa in c. A collatione, in ver. Prælatus, verſ. Sed quando ſedet, vel ſubſcribit, de appell. lib. 6. videtur velle, vt quando quis eſt in capitulo, vt pars capituli, & non vt ſuperior; ſedere debeat in eo loco, in quo ſederet ſi non eſſet ſuperior, prout ex illa gloſſa deducunt ibi Gemin. col. 4. circa med. verſ. Nota tamen ex iſta gloſſa, & Franc. n. 4.

26 verſ. In ea gloſ. in fin. Quod ſecundum eos facit ad quæſtionem de Vicario Epiſcopi, qui eſt canonicus eccleſiæ, vt in choro non debeat ſedere primus inter alios quando eſt ibi in apparatu canonicali. Quod etiam tenet Caſſan. in Catal. glor. Mund. 4. par. 45. conſider. & Cardin. Seraph. deciſ. 437.

27 num. 5. Quinimò, vt formaliter inquit Abb. in cap. Auditis, num. 4. de elect. gloſſa illa dicit quod ſi Epiſcopus habet vocem in capitulo tamquam canonicus, non debet habere primum locum in capitulo, quia non eſt ibi vt Epiſcopus; ſed prior capituli debet habere primum locum. Similiter ex eadem gloſſa infertur ad quæſtionem de Epiſcopo, qui eſt in ſtudio vt ſcholaris, vt in actibus ſcholaſticis debeat ante ipſum ſedere Rector Vniuerſitatis, vt concludunt Gemin. & Franc. locis citatis, & facit quod notatur in proœm. Sexti, & ita de conſuetudine obſeruari in Vniuerſitate Louanienſi teſtatur Euerard. in loco de Tamquam, num. 9. Imò hanc conſuetudinem vigere in omnibus ferè ſtudijs, eamque defendi poſſe per illam gloſſam affirmat Abb. in d. c. Auditis, num. 4. verſ. Et propter hanc gloſſam.

Pro ſolutione quæſtionis diſtingue. Aut Epiſcopus eſt Canonicus in ſua eccleſia; & debet ſedere immediatè poſt eum, qui præeſt Capitulo, vt ſentit gloſſ. præall. & Abb. hic n. 8. Felin. in rubr. de maior. & obed. col. 1. in fine. Aut habet canonicatum in alia eccleſia; & debet ſedere in loco canonicatus. Ita diſtinguit Rota in præallegat. deciſ. Seraph. 437. num. 4. dicens ſpeciale eſſe vt Epiſcopus ſedeat poſt illum, qui præeſt Capitulo, quando eſt Epiſcopus illius Capituli; alioquin debet ſedere in loco canonicali. Et quamuis Rota non allegет rationem ſpecialitatis; tamen ratio eſſe poteſt, quia cum Epiſcopus ſit caput Capituli ſui, & Canonici membra, c. Nouit, & c. Quanto, De his quæ fi. à Præl. indecens eſſet, vt ſederet vltimus, vt ſemper contingeret in Epiſcopo nouiter aſſumpto, aut vltimo recepto. Vnde honorari debet vt ſaltem habeat ſecundum locum poſt præſidentem. Quæ ratio ceſſat in aliena eccleſia. Confert text. in c. Requiſiſti, verſ. Quoniam non

28 eſt tanta communio, de teſtam. Sic ad præſens in Baſilica S. Petri Patriarcha Hieroſolymitanus, qui eſt etiam Canonicus, ſedet in choro poſt Canonicos ante ipſum receptos.

29 Et meo tempore in Prætorio Sacræ Pœnitentiariæ hoc ordine ſedebamus. Primus poſt Summum Pœnitentiarium Dominus Coccinus Pœnitentiariæ Regens, & Rotæ Decanus. Secundus P. Stephanus à Bubalo Societatis Ieſu Pœnitentiariæ Rector, & Conſultor Theologus. Tertius Dominus Merlinus Pœnitentiariæ Datarius, & Rotæ Auditor. Quartus D. Pirouanus Conſultor Canoniſta. Quintus ego vti Corrector Pœnitentiariæ. Sextus, & vltimus D. Alterius Epiſcopus Camerinen. Pœnitentiariæ Sigillator. Licet in publicis functionibus Epiſcopus Camerinen. ſedeat ſecundus immediatè poſt Regentem, & Pater à Bubalo vltimus poſt omnes Prælatos.

30 Quodſi quęras quomodo conſtabit an Pręlatus interſit Capitulo vt Prælatus, an vt Canonicus.

Soluit gloſſa in d. c. A collatione, in ver. Prælatus, de appell. lib. 6. videlicet; Si eſt in primo loco, & ei primò ſcribitur, tunc apparet eum eſſe, vt Prælatum, vel vt caput. Sed quando ſedet, & ſubſcribit poſt Archidiaconum, vel alium, qui ibidem præſit Capitulo; tunc patet ipſum ibi eſſe vt Canonicum, ad hoc c. vlt. 17. diſt. & c. Statuimus, de maior. & obed. In dubio autem cenſetur ibi eſſe vt Prælatus ſecundum gloſſam, & idem tenent ibi Archid. Io. Monac. Io. Andr. Gemin. & Franc. eodem modo diſtinguit Abb. hic nu. 8. qui tamen dicit in hoc primum eſſe recurrendum ad ſtatutũ eccleſiæ ſi quod eſt, ſecundò ad communem conſuetudinem, & reputationem loci, vt l. Labeo, ff. de ſuppellect. leg. & cap. Ex litteris, infra de ſponſal. quibus ceſſantibus ſequitur gloſſam præallegatã.

31 Itaque in dubio præſumitur quis in actu interuenire tamquam præſidens maiori dignitati, licet interuenire poſſit etiam tamquam ſimplex perſona, vt ibi per Franc. num. 3. Vnde fit vt ſi aliud non appareat, per lapſum temporis ius conferendi non deuoluatur à Capitulo ad Epiſcopum; quia cum in dubio cenſeatur intereſſe vt Epiſcopus, fieret deuolutio ab Epiſcopo ad ipſummet Epiſcopum, quod repugnat, arg. c. Cum ad noſtram, ſupra de inſtitut. cum concordan. de quibus ibi per gl.

32 fin. Et ob hanc rationem Io. Monac. Io. Andr. & Franc. vbi ſupra concludunt in terminis prædictæ Decretalis A collatione ſimultanea Epiſcopi, & Capituli in dubio non ad Epiſcopum, ſed ad ſuperiorem eſſe appellandum. Quod nota.

Ne ſede vacante aliquid innouetur.

Cap. Nouit.

SVMMARIVM.

1 *Sede vacante ſtatus eccleſiæ mutari non debet, & num. 14.*
2 *Vnio eccleſiarum quot modis fieri poſſit, & n. ſeqq. vſque ad num. 12.*
3 *Vnio acceſſoria quæ dicatur, & qui ſit illius effectus, & n. 8.*
4 *Vnio æquè principalis quæ, & illius effectus, & n. 9. & 10.*
5 *Sancti Angeli in Vado, & Caſtri Durantis eccleſiæ in cathedrales erectæ ab Vrbano VIII. & æquè principaliter vnitæ.*
6 *Vnionum quinque ſunt ſpecies, & n. ſeqq. vſque ad num. 12.*
7 *Monachus poteſt in diuerſis monaſterijs locum habere quoad communicationem ſpiritualium, non autem vagationis cauſa.*
11 *In vnionibus eccleſiarum attendendus eſt tenor priuilegij.*
12 *Monaſterium etſi in cathedralem erigatur, tamen ibi ſeruanda eſt Religio.*
13 *Monaſteria ordinantur ad Religionem, eleemoſynam, & hoſpitalitatem.*
14 *Sedis vacantis tempus non eſt conueniens ad aliquid agendum, vel tractandum ſuper ſtatu eccleſiæ.*
15 *Etiamſi negotium fuerit cœptum in ſede plena.*
16 *Præſcriptio dormit vacante eccleſia.*
17 *Sede epiſcopali vacante non debet aliquid innouari, cum non ſit qui epiſcopale ius tueatur.*
18 *Sententia lata contra eccleſiam vacantem non valet ſicut nec contra minorem, qui non habet tutorem, vel curatorem.*
19 *Panormitani ad ſedandam populi commotionem abſoluerunt gabellis.*
20 *Et cum nonnullas ſede vacante repoſuiſſent, etiam ab eccleſiaſticis perſoluendas, ſupplicatio confirmationis fuit reiecta.*
21 *Vicarius capitularis cum clero ſede vacante non ſupplet conſenſum Epiſcopi ad hoc, vt eccleſiaſtici grauentur gabellis.*
22 *Capitulum ſede vacante non ſuccedit in poteſtate deducendi iura Epiſcopi in iudicium, etiam defendendo.*
23 *Item non ſuccedit in poteſtatem alienandi iura, & bona eccleſiæ, & n. 31.*
24 *Etiamſi magna vrgeat neceſſitas, & n. 29.*
25 *Eccleſia comparatur pupillo, & iure minoris fungitur.*
26 *Et ſine decreto Epiſcopi nil alienare poteſt.*
27 *Clerus etiam donando Papæ non poteſt obligare Epiſcopum ad ſoluenda datia à ſe indicta.*
28 *Sede vacante nihil fieri debet, in quo eccleſiæ præiudicetur.*
30 *Principum, & Prælatorum petitioni non eſt annuendum, cum æquitatem non foueant.*
31 *Capitulum ſede vacante alienare non poteſt res, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, dummodo pretium ſernetur.*
32 *Item ſi eccleſia diu eſſet vacatura, & ex dilatione periculum immineret.*
33 *Debet tamen eccleſiæ dari curator, aut defenſor, cuius auctoritate fiat alienatio.*
Et eſt ſpeciale in eccleſijs inferioribus, ibidem.
34 *Vniones cathedralium eccleſiarum Papa ſolus poteſt diſſoluere.*
35 *Reſtitutio in integrum non datur contra factum Principis.*
36 *Nec ſupplicatio admittitur niſi infra biennium.*
37 *Authoritas eadem quæ requiritur in conſtructione requiritur in illius deſtructione.*
38 *Legatus de latere non poteſt diſſoluere vniones factas à Papa de plenitudine poteſtatis.*
39 *Nec reuocare vniones eccleſiarum exemptarum, quia nec poteſt illas vnire.*
40 *Camaldulenſes, & Montis Coronæ Eremitas vniuit Vrbanus VIII.*
41 *Quæ vnio ab eis diſſolui non potuit.*
42 *Religiones diuerſas, vel monaſteria diuerſorum Ordinum ſolus Papa poteſt vnire, & vniones diſſoluere.*
43 *Vnione diſſoluta eccleſia vnita redit ad primæuam naturam, & ſtatum, in quo erat ante vnionem.*
44 *Res de facili reuertitur ad naturam ſuam.*
45 *Congregatio Clericorũ Doctrinæ Chriſtianæ vnita Religioni Clericorum Regularium de Somaſcha, diſſoluta vnione, redacta fuit ad antiquum ſtatum ſæcularem.*

1 NOVIT. Vacante eccleſia ſtatus ipſis mutari non debet. Hoc dicit Io. Andr. Butr. Card. Anchar. Imol. Abb. Io. de Anan. & [illegible] pap. Diuiditur in duas partes: In prima por[illegible] petitio cum facti narratione. In ſecunda [illegible] petitionis repulſio cum quadam proteſtatione i[illegible], *Attendentes*. [illegible] imo ibi, *Ipſam Bathonien. Eccleſia* [illegible] *idem eſſet Epiſcopus vtriuſque*, vnum

2 Nota [illegible] onis faciendę. Tribus enim modis poteſt fieri [illegible] Eccleſiarum, vt dixit gloſ. hic in *vniendo*, [illegible] do, & Innoc. in princip. Item gloſ. in verb. Vni[illegible] oris qualitas, in verb. Vnire, 16. q. 1. cap. Et te[illegible] et vt vna Eccleſia ſubijciatur alteri, & Primò ſci[illegible] hoc dignitas, & Sedes Epiſcopalis erit ſecundum [illegible] d Eccleſiam, cui fit vnio. Secundo modo fit vni[illegible] vt ex duabus dignitatibus vna ſit dignitas, [illegible] tex. in cap. Decimas, in fin. ibi, *ſicut* tantum a[illegible] *duos Epiſcopatus in vnum poteſt reducere*, 16. [illegible] 1. & ſecundum hoc illi qui ſunt Canonici in altera, *enim Papa* [illegible] Eccleſia, erunt Canonici in altera, & Canonici [illegible] vtriuſque ſimul interrerunt electionibus; & al[illegible] communibus negotijs. In hac tamen nonici in [illegible] guitur ſecundum præcitatas gloſſas.

3 [illegible] Eccleſia vnitur alteri, aut illæ duæ vnione d[illegible], quæ duo ſunt longè diuerſa. Primo caſu [illegible] licet cum vnitur alteri, aſſumit ius, Nam au[illegible] conſuetudinem, & priuilegia eius, cui vniuntur [illegible] pereunt iura Eccleſiæ vnitæ cap. Recolentes §. [illegible] infr. de ſtat. Monach. Item, vt dicebat Archidia[illegible] in d. c. Et temporis, num. 4. Eccleſia, cui fi[illegible] cenſetur tanquam mater, & Eccleſia vn[illegible] cenſetur tanquam filia, cap. Cum dilectus ſu[illegible] quod metus cauſ. cap. Inter dilectos, infra de [illegible] tionib. & tunc filia ſortitur priuilegia matr[illegible] dicto cap. Recolentes. Doctores communiter [illegible] llant hanc ſpeciem vnionis acceſſoriam, ſe[illegible] ectiuam, per quam beneficium annexum a[illegible] it nomen beneficij, & inducit naturam ben[illegible], cui eſt vnitum, & efficitur illius prædium, O[illegible] conſ. 257 factum tale eſt, num. 15. verſ.

verſ. Fundata igitur, Rota deciſ. 370. aliàs 11. de
rebus Eccleſ. non alien. in antiq. Cardin. Seraph.
deciſ. 1078. num. 6. Doctores in cap. Dudum il
ſecundo, & ibi dixi num. 31. ſupra de elect. & in
cap. Licet, num. 68. de præben. Hoc tamen primũ
membrum ſecundæ ſpeciei in effectu videtur co-
incidere cum prima ſpecie vnionis, de qua ſupra,
num. 2. Ideoque Innocentius non poſuit hanc ſub-
diuiſionem. Secundo autem caſu, videlicet cum
neutra Eccleſia vnitur alteri, ſed ambæ inſimul
vniuntur, conſuetudines, & priuilegia, quæ me-
liora ſunt, & humaniora in altera earum, debent
vniri, vel retineri in vnitate, cap. Medicamentum,
de pœnit. diſt. 1. & cap. Non eſt culpandus, 32. q. 1.
ſicut cum Imperator vnit actionem bonæ fidei, &
ſtricti iuris, illud vnitum retinet ea, quæ meliora
fuerunt in altera actione, vt l. Vnic. in princ. C. de
rei vxor. act. & cum legata, & fideicommiſſa vniũ-
tur, id, quod humanius erat tàm in vna, quàm in
alia, retinet illud vnitum, l. 2. circa fin. C. comm.
4 deleg. Tertio modo poſſunt vniri duæ Eccleſiæ, ita
vt vtraque remaneat Epiſcopalis: & ſecundum
hoc duæ erunt dignitates, ſeu Epiſcopatus ſicut
erant ante vnionem; erit tamen vtraque Eccleſia,
ſeu dignitas ſub regimine vnius Epiſcopi, & de hac
vnione eſt caſus hic, & in d. c. Et temporis, 16. q. 1.
& ſecundum hoc ſi huiuſmodi Eccleſiæ diuerſis
ſuberant metropolitanis, propter hanc vnionem
neuter metropolitanus perdit ius ſuum, cap. Quia
monaſterium infra de Religioſ. domib. cap. vltim.
de confirmat. vtil. vel inutil. ſecundũ Innocent. &
gloſſ. præallegat. ſic, & Imperator quandoque vnit
duas dignit. vt in auth. vt Iudic. ſin quoquo ſuffrag.
§. Illud col. 2. & hæc vnio dicitur æquè principalis
quę operatur, vt quælibet Eccleſia retineat naturã
ſuam, vt per Caccialup. in tract. de vnion. art. 8.
num. 5. verſ. Et hoc ſi modo, Rebuff. in prax. bene-
ficior. tit. de vnion. num. 11. latè Mandoſ. conſ. 27.
per tot. Alphonſus Oieda de benefic. incompati-
bilitat. 2. par. cap. 3. num 2. verſ. 3. & hoc modo
paucis abhinc annis fel. record. Vrbanus VIII. in
Cathedrales erexit Eccleſiam ſancti Angeli in
Vado, quæ mihi patria chariſſima eſt, & Eccleſiam
ſancti Chriſtophori Caſtri Durantis hodie Vrba-
niæ, & vtramque inſimul æquè principaliter vni-
uit, ita vt vtraque eſſet Cathedralis, & vnus eſſet
Epiſcopus vtriuſque, & idem de Epiſcopatu Viter-
bien. & Tuſcanellæ dicunt Oieda vbi ſupra, & Gõ-
zal. ſuper reg. 8. Cancell. gloſ. 5. §. 7. n. 29.
6 Sed plenius Hoſt. hic num. 4. & in ſumm. huius
tit. §. Quot modis fiat vnio, ponit quinque ſpecies
7 vnionum: Primò enim fit vnio quoad communi-
cationem ſpiritualium tantum, & ſic multę Cathe-
drales, & monaſteria inueniuntur vnita. Nam vno
ex fratribus vita functo conueniunt omnes in alia
Eccleſia ſicut in propria ad faciendum Anniuer-
ſarium, ſeu ſeptimum, vigeſimum, vel trigeſimũ
pro ipſius anima, de quibus legitur in cap. fin. infr.
de teſtamen. & hoc modo poteſt vnus Monachus
in diuerſis monaſterijs locum habere, neque ad
hanc vnionem requiritur auctoritas Papæ, vel Epi-
ſcopi Diœceſani. Nec obſtat cap. fin. de Relig.
domib. quia obtinere locum in diuerſis monaſte-
rijs vagationis cauſa non eſt licitum, vt ibi, ſed
bene ex cauſa charitatis, & officij Diuini, arg. cap.
Damnamus, §. Cum ergo ſupra de ſumm. Trinit.
8 Secundò; ſic fit vnio, vt vna Eccleſia alteri ſubij-
ciatur in ſpiritualibus, & temporalibus, itaut
vna ſit mater, & altera filia, vt cap. Cum dilectus,
ſupra quod met. cauſ. & fuſius dictum eſt ſupra
9 in ſecunda ſpecie vnionis. Tertiò, ſic fit vnio, vt
neutra Eccleſia ſubijciatur alteri, ſed quęlibet in
ſuo ſtatu, & ſuo honore permaneat: vnde ſi ante
vnionem vtraque erat Cathedralis, & Epiſcopalis,
vtraque remanebit talis etiam poſt vnionem, nec
Canonici vnius Eccleſiæ erunt Canonici alterius,
iſti vocabuntur ad depoſitionem illorum, neque
è conuerſo, erit tamen vnus Epiſcopus duarum
Eccleſiarum, & ab omnibus communiter elige-
tur in loco, de quo in vnione conuentum eſt, aliàs
deferant ſibi morem arg. cap. Paſtoralis ſupra de
reſcript. & in hoc caſu poteſt intelligi tex. in cap.
Et temporis qualitas, 16. quæſt. 1. Si verò vna ſit
Cathedralis, & altera Conuentualis, in Cathe-
drali fiet electio, & Prælatus erit Epiſcopus eccle-
ſiæ Cathedralis, & Abbas, ſiue Præpoſitus eccle-
ſię Conuentualis, & ſecundum hanc ſpeciem vi-
dentur vnitæ eccleſiæ Viennen. & Romanen. eiuſ-
dem Diœceſis. Item Lugdunen. & ſancti Iuſti eiuſ-
dem Ciuitatis. Item Ciſtercien. & Folcarquerien.
eiuſdem diœceſis, nec propter hoc Conuentualis
efficitur Cathedralis, niſi hoc habeat à Sede Apo-
ſtolica cap. Felin. 16. q. 1. arg. cap. De locorum de
conſecrat. diſtinct. 1. & c. Cum Inferior, ſupra de
maior. & obedient. Nam ab Eccleſia Romana di-
gnitates omnes traxerunt originem cap. 1. 22. di-
ſtinct. Quartò ſic poteſt fieri vnio, vt idem ſit col-
legium vtriuſq; Eccleſiæ quoad ſpiritualia, & tem-
poralia, itaut qui eſt Canonicus in vna, ſit Ca-
nonicus & in altera; & tunc dicitur vera vnio; nam
cũ priùs eſſent duo collegia poſt huiuſmodi vnio-
nem erunt vnum, cap. Ad Apoſtolicam infra de
Conuerſ. Coniugat. & tali vnione facta, eligi de-
bent de vtraque eccleſia conſuetudines, & ſtatuta
laudabiliora, quę in vtraque de cætero debeant
10 obſeruari; Quintò denique ſic fit vnio, vt eccleſia
Conuentualis etiam Regularis in Cathedralem
erigatur, & alteri Eccleſiæ Cathedrali anti-
quę vniatur, vtraque Epiſcopali remanente ſub
vno, & eodem Præſule, & de tali vnione loquitur
hęc Decretalis, ità Hoſt. cum quo concordant hic
Io. Andr. num. 11. Butr. eod. n. Anchar. n. 4. verſ.
Hoſt. dicit Abb. n. 6. communiter Doctores Petr.
de Peruſio in tract. de vnion. cap. 1. num. 5. Cac-
11 cialup. in eod. tract. art. 2. n. 1. Hęc tamen, quę
diximus non ſunt perpetuò vera, Ideo diligenter
attendendus eſt tenor priuilegij; cap. Porrò, de
priuileg. cap. Dico ſimul ſupr. de oſſ. ordin. ſecun-
dum Innoc. hic num. 1. in fin. verſ. Hęc verò, cum
quo tranſeunt Hoſt. num. 4. circa fin. verſ. Tamen
ſecundum Dominũ noſtrũ, & Io. Andr. n. 11 ad fin.
12 Secundò nota ibi, *Cum per ipſam diſſolueretur
religio*. Tametſi monaſterium in eccleſiã Cathe-
13 dralem erigatur, nihilominus ibi ſecũdam eſſe Re-
ligionem, ex quo ibidem remanent Religioſi, qui
tenentur ad eleemoſynam, & hoſpitalitatem ſer-
uandam. Nam ad hęc tria ordinantur monaſte-
ria, vt hic per Butr. n. 4. Imol. eod. n. & Abb. n. 2.
14 Tertiò nota ibi, *quia tempus aduenerat*. Tem-
pus ſedis vacantis non eſſe conueniens ad aliquid
agendum, vel tractandum ſuper ſtatu eccleſiæ.
Nam iſti Monachi exultabant quaſi tempus ſedis
vacantis eſſet opportunum ad reparandam eccle-
ſiæ ruinam, & dicebant Benedictus Dominus, ec-
ce nunc tempus acceptabile, &c. Sed decipieban-
tur, quia tempus huiuſmodi contra eos reuolui-
tur,

Panormitani reiecta fuit, ſed eas conſultò omitti-
mus, quia non faciunt ad materiam huius Decre-
talis.
34 Vltimò nota, *Authoritate Apoſtolica indulgen-*
tes; Solum Romanum Pontificem, qui poteſt ca-
thedrales eccleſias erigere, cap. Felix, 16. quæſt. 6.
eaſque inuicem vnire, cap. Sicut vnire infr. de ex-
ceſſ. Prælat. ſimiliter poſſe illarum vniones diſſolue-
re: Papa enim auctoritate Apoſtolica hic indulget,
vt poſtquam Bachonienſis Epiſcopus fuerit ordi-
natus, Prior, & Monachi eccleſiæ Glaſtonenſis vni-
35 tæ facultatem habeant proſequẽdi ius ſuum apud
Sedem Apoſtolicam pro diſſolutione vnionis. In
hoc autem fuit indulgentia, quia cùm vnio ha-
rum eccleſiarum facta fuiſſet à Cęleſtino, & ab In-
nocentio confirmata permittitur eis agere contra
factum prędeceſſoris, & Principis, contra quod
non liceret etiam petere beneficium reſtitutionis
in integrum, l. Minor autem, ff. de minor. nec po-
36 terat ſupplicari, quia biennium erat elapſum, l.
Quę ſupplicatio, C. de precib. Imper. offer. & hic
not. gloſ. fin. Innoc. num. 7. in verb. Indulgentes,
verſ. Item eſt ſpecialis gratia, Hoſtien. num. 24. Io.
Andr. nu. 7. verſ. Item quia promitt. & Butr. n. 9.
37 verſ. Item eſt Indulgentia. Pręterea omnis res
per quaſcunque cauſas naſcitur, per eaſdem diſ-
ſoluitur, cap. 1. infr. de reg. iur. l. Nihil tam natu-
rale, & l. Ferè, la ſeconda, ff. eod. & ead. auctoritas
quę requritur in conſtitutione actus requiritur
etiam in illius deſtructione, Clem. Ne Romani de
elect. Roman. conſ. 65. verſ. Themate, nu. 2. verſ.
Hoc enim, & conſ. 116. Viſis in princ. & in terminis
reuocationis vnionis eſt tex. in d. c. Sicut vnire, ibi
auctoritate, de exceſſib. Prælatorum. Ideoque
38 nec Legatus de latere poteſt reuocare vniones,
quas fecit Papa de plenitudine poteſtatis, vt con-
cludit Petr. de Peruſ. in tract. de reuocat. vnion. c. 4.
num. 2. circa fin. verſ. De ſecundo verò. Quem-
admodum nec poteſt Legatus reuocare vniones
39 eccleſiarum exemptarum, quia nec poteſt illas
vnire, vt notat gloſ. in d. cap. Sicut vnire in verb.
In tua diœceſi, de exceſſib. Prælat. Et ibi etiam Ho-
ſtienſ. num. 1. in verb. Suæ diœceſis, & n. 2. in verb.
Auctoritate noſtra, & firmat Petr. de Peruſio dict.
cap. 4. num. 3. verſ. Secundò quæritur, & genera-
liter vniones factas per Papam non poſſe per infe-
riorem diſſolui, dixit Rota in recent. dec. 737. n. 2.
par. 2. per notata in cap. Inter dilectos, de fide in-
ſtrument.
40 Et ex his cum ſuperioribus annis ſan. mem. Vr-
banus VIII. de plenitudine poteſtatis vniuiſſet Ere-
mitas Camaldulenſes, & montis Coronę, & Ca-
maldulenſes prætenderent vnionem fuiſſe diſſolu-
41 tam ab ipſiſmet Eremitis montis Coronæ in Con-
gregatione particulari habita die 22. Nouẽb. 1649.
hęc pretenſio reiecta fuit tanquam friuola, quia
non licuit partibus venire cõtra factum Papæ, c. In-
ferior, 21. diſtinct. c. Cum inferior, de maior. &
obedient. Clem. ne Romani de elect. & in termi-
nis diſſolutionis vnionis tradunt Innoc. & alij ſu-
42 pracitati num. 35. Et quemadmodum ſolus Papa
poſt diuerſas Religiones aggregare, ſeu vnire, vt
cap. fin. de relig. domib. lib. 6. & latè probaui in
cap. Recolentes, à num. 24. infra de ſtat. monach.
& monaſterij diuerſorum Ordinum tenet Paulus
de Leazzaris, In Clem. 1. de elect. & poſt eum Butr.
hic num. 11. circa fin. verſ. An vnio poſſit fieri de
monaſterijs diuerſæ religionis; ita ſolus Papa po-
teſt vniones Religionum diſſoluere, quia prout,
quodque producitur, ſic reſoluitur, vt Bald. inquit
in conſ. 28. ſuper eo, num. 1. verſ. Nam regula Ge-
neralis eſt, lib. 3. & conſtat ex dictis.
43 Vltimò nota ibi, *vt vnione diſſoluta monaſte-*
rium veſtrum reduceremus in ſtatum antiquum,
hunc eſſe pręcipuum effectum diſſolutionis vnio-
nis, quia cuius conditionis, & qualitatis erat ec-
cleſia ante vnionem, illius conditionis, & quali-
tatis remanebit diſſoluta vnione: & hanc regu-
lam principalem ex hoc text. elicit Petrus de Peru-
ſio in tractat. de reuocation. vnionis cap. 7. nu. 1.
inter tractat. communes vol. 15. fol. 161. vnde ſe-
cundum cum ſi eccleſia vnita erat ſine cura, rema-
nebit ſine cura diſſoluta, & reuocata vnione. Item
ſi eccleſia erat curata, remanebit curata: Item ſi
erat baptiſmalis eccleſia, remanebit baptiſmalis:
Item ſi Eccleſia erat Collegiata, remanebit Col-
legiata: Item ſi Eccleſia erat ſæcularis, remane-
bit ſęcularis: Item ſi eccleſia erat Regularis, rema-
nebit Regularis: Item ſi monaſterium erat ere-
ctum in eccleſiam cathedralem, remanebit vt mo-
naſterium, non vt eccleſia cathedralis, quia hæc
omnia reſpiciunt antiquum ſtatum eccleſiæ, vt
per eum facit tex. in l. Planè, ff. de oper. liberr. in
l. Adulter. §. fin. ff. de adulter. in l In rem, §. fin. ff.
de rei vendicat. & in §. Si quis ex aliena inſtit. de
44 rerum diuiſione. Res enim de facili redit ad na-
turam ſuam, cap. Ab exordio 35. diſt. l. Si vnus, §.
Pactus ne peteret ff. de pact. Idem firmant Ioan.
Bapt. Caccialup. de vnionib in 10. art. eod. volum.
15. Tractatuum fol. 152. Rebuff. in Praxi benefic. in
tit. de Reuocat. vnion. n. 38. Calcan conſ. 34. n. 3.
verſ. Fateor, & Nicolaus Garzia de benefic. p. 12.
§. 3. num. 309. concludentes reuocationem, & diſ-
ſolutionem vnionis operari, vt corpora vnita re-
uertãtur ad ſuam primæuam naturam. Facit Rota
diſ. 706. num. 4 par. 2. recent. & coram Verallo
deciſ. 345. n. 1. par. 3.
45 Et ex hoc cum Congregatio Sæcularis Clerico-
rum Doctrinæ Chriſtianæ in Gallia à Clem. VIII.
inſtituta, à Paulo V. vnita fuerit religioni Cleri-
corum Regularium de Somaſcha, vt in bulla vni-
nis, quæ incipit Ex iniuncto, in Bullar. tom ... io-
... 3. in
appendic pag. 66 & nuper à Sanctiſſimo ... N. In-
nocentio X. per litteras in forma breuis ſub die
30. Iulij 1647. hæc vnio fuerit diſſoluta ... Die 12. Iu-
nij 1651. in Congregatione Cardinalium, & Præ-
latorum à Sanctitate ſua ad hoc ſpecialiter depu-
tata dictum fuit, primo dictam Congregationem
Clericorum Doctrinæ Chriſtianę per diſſolutionẽ
vnionis huiuſmodi redactam eſſe ad ſtatum ſęcu-
larem, nec opus fuiſſe illam ſæcularizare, quia ex
ipſa vnionis diſſolutione amiſit ſtatum regularita-
tis, & reaſſumpſit ſtatum antiquum ſæcularitatis,
in quo ante vnionem reperiebatur; licet perſonæ,
quę ſolemnem profeſſionem in ea emiſerunt durã-
te vnione, adhuc remaneant Regulares: actus
enim omnes facti durante vnione non reuocantur
per reg. Factum legitimè nõ retractatur, licet per-
ueniat ad caſum, à quo incipere non potuit, &
notat Rebuff. vbi ſupra n. 45.

Ne

Ne Sede vacante.

Cap. IIIa.

S V M M A R I V M.

1 Capitulum ſede vacante non confert beneficia ſpectantia ad collationem ſolius Prælati; & num. 8.

2 Secus ſi collatio inter Epiſcopum, & Capitulum ſit ſimultanea, vel ad Capitulum tantùm pertineat, & num. 16.

3 Impetrans beneficium non tenetur facere mentionem de collatione prius alteri facta à non habente poteſtatem conferendi, nec de poſſeſſione inde ſecuta.

4 Collatio facta à non habente poteſtatem non imprimit colorem tenendi.

5 De gratia aduerſarij, quæ nulla eſt, non tenetur quis in gratia ſua facere mentionem.

6 Prohibitum cenſetur quod non apparet conceſſum in his, quæ generaliter ſunt prohibita.

7 In aliis procedit contraria regula.

8 Collatio beneficiorum vacantium poſt obitum Epiſcopi reſeruatur Epiſcopo ſucceſſori, & ſi periculum ſit in mora, recurritur ad Papam.

9 Sed ex Regula ſecunda Cancellariæ pertinet ad Papam indiſtinctè.

10 Capitulum ſede vacante ſuccedit in iure confirmandi electiones, ſed non in iure conferendi beneficia, & quæ ſit ratio diuerſitatis, & nn ſeqq.

11 Confirmans non donat, ſed tantummodo ſeras adminiſtrationis ſoluit, & reſerat.

12 Confirmatio eſt actus neceſſitatis, & ſapit iuſtitiam: collatio eſt voluntatis, & ſapit gratiam.

13 Capitulum ſede vacante non ſuccedit in iuriſdictione voluntaria, ſed in neceſſaria tantum.

Non ſuccedit in dandis indulgentijs.

Succedit in præſentationibus admittendis, & inſti[illegible]tutionibus faciendis.

Inſti[illegible]tio præſentatorum eſt iuriſdictionis neceſſariæ, [illegible] on voluntariæ, ibid.

17 Capitul[illegible] ſede vacante, vel Decanus nullam auctoritate[illegible] ſibi vendicat in examinibus, per concurſum pr[illegible] collatione Parochialium Eccleſiarum, ſed infra oct[illegible] poſt obitum Epiſcopi Vicarium conſtituit, & n. 25.

18 Vicarius Capituli ſede vacante conſtituit Vicarium in Parochiali vacante cum congrua fructuum aſſignatione, & n. 28.

19 Item vacat per edictum publicum, Omnes, qui volent examinari, & concurſum inſtituit, & magis idoneum eligit iuxta formulam præſcriptam à S. Congregatione Concilij.

20 Examinatorum Synodalium authoritas an, & quando expiret.

21 Examen per concurſum requiritur in qualibet vacatione, nec ſufficit vt quis fuerit aliàs in concurſu approbatus.

22 Examinatores Synodales non vnum ſolum, ſed plures, quos iudicauerint idoneos, debent renunciare.

23 Ex quibus non Examinatores, ſed Epiſcopus, vel Vicarius Capituli ſede vacante magis idoneum eliget.

24 Vicarius Capituli ſede vacante, qua formula concipiat litteras teſtimoniales concurſus perfecti tranſmittendas ad Papam pro collatione Parochialis eccleſiæ.

26 Capitulum ſede vacante non poteſt conferre Parochialem vacantem in Commendam temporalem ei, qui magis idoneus fuerit iudicatus.

27 Nec ei fructus concedere durante Commenda.

29 Vicarius Capituli ſede vacante non poteſt eum, quem magis idoneum iudicauit in Parochiali vacante Vicarium conſtituere.

30 Vicarius Apoſtolicus deputatus cum iuriſdictione, & voluntaria, excepta beneficiorum collatione, an poſſit concurſus inſtituere, & nn. ſeqq. vſque in finem.

31 Exceptio firmat Regulam in caſibus non exceptis. Viſitator eccleſiæ vacantis non confert beneficia, niſi ſit datus à Papa, ibid.

32 Electio magis idonei, & collatio ſunt diuerſa, & ex vna ad aliam non infertur.

33 Concurſus fieri debet ab Epiſcopo, licet collatio Parochialis ad alium ſpectet.

34 Vicarius Capitu[illegible]li ſede vacante beneficia non confert, & tam[illegible]en concurſus conſtituit.

35 Vicarius Epiſco[illegible]pi ſine Capituli commiſſione nō confert beneficia [illegible] & tamen inſtituit concurſus Epiſcopo impedi[illegible]to.

36 Capitulum habe[illegible]ns ius conferendi Parochialem non poteſt edicta p[illegible]roponere pro concurrentibus, ſed hoc ius pertinet a[illegible]d Epiſcopum.

37 Probibito aliqu[illegible] prohibetur omne id, per quod peruenitur ad ill[illegible]ud.

38 Prohibito conſeq[illegible]uenti, cenſetur etiam prohibitum omne neceſſar[illegible]ium antecedens.

39 Quod procedit q[illegible]uando conſequens eſt deſtructum, aut perpetuò [illegible]prohibitum.

1 ILLA. Ca[illegible]pitulum ſede vacante non confert præbendas [illegible] ſpectantes ad collationem Prælati. Hoc d[illegible] Io. Andr. Butr. Cardin. Anchar. Imol. & Io[illegible] de Anan. Vel clariùs ſecundum Abbatem, Ben[illegible]eficia ſpectantia ad collationem Prælati dumtax[illegible]at non poſſunt conferri per Capitulum ſede vac[illegible]ante; Secus ergo ſi collatio inter

2 Epiſcopum, & Cap[illegible]itulum eſſet ſimultanea, vel ad Capitulum tantu[illegible]m pertineret, vt cap. vnico infra eod. lib. 6. & hic [illegible] notant Abb. Antiquus in fine Hoſt. num. 3. verſ. [illegible] Hoc eſt intelligendum. Io. Andr. eod. num. in ver[illegible] Epiſcopi, & reliqui omnes. Diuiditur in tres par[illegible]tes. Prima decisè narrat factum. Secunda diffini[illegible]t [illegible] ibi, Eccleſiam. Tertia ſoluens obſtaculum prob[illegible]at [illegible] deuolutioni locum non fuiſſe, ibi, Non obſta[illegible]nte [illegible] ibi, Non obſtante conceſſione per

3 Nota primo [illegible] In impetratione beneficij non Capitulum fact[illegible] [illegible] eſſe opus men[illegible]tionem facere de collatione prius alteri facta à n[illegible]on habente poteſtatem conferendi, nec de poſſeſſio[illegible]ne inde ſequuta, prout hic fuit facta collatio, ſe[illegible] [illegible] prouiſio per Papam non habita mentione de c[illegible]ollatione prius alteri facta per Ca-

4 pitulum ſede va[illegible]cante: Nam talis collatio non imprimit colorem [illegible]ndi, & ſic non obſtat cap. Cum noſtris, ſupra d[illegible] conceſſ. præb. & hanc regulam ex hoc textu d[illegible]ucunt hic Anton. de Butr. num. 3. Imol. n. 2. Anch[illegible] Io de Anan. in primo notab. Et quamuis Io. C[illegible] in d. c. Cum noſtris, & Abb. hic num. 2. dican[illegible]t [illegible] non apparere quod prouiſus per Capitulum [illegible] ſederit: tamen verius videtur quod primo di[illegible] [illegible]tia poſſeſſio hic non erat colorata.

rata, cum Capitulum careret conferendi poteſtate; & ideo de tali poſſeſſione non erat facienda mentio in litteris prouiſionis, vt etiam aduertit Cardin. in d. c. Cum noſtris, in 10. oppoſ. num. 12.
5 verſ. Vel ibi poſſeſſio non erat colorata. Generaliter autem de gratia aduerſarij, quæ nulla eſt, non teneor in gratia mea facere mentionem, quia non præſtat impedimentum, &c. vt reſoluit Rota deciſ. 179. incip. Nota quod de gratia aduerſarij, aliàs 69. de reſcript. in Antiq.

6 Secundò nota ibi, *Cum nuſquam reperiatur cautum*; Cenſeri prohibitum quod non apparet conceſſum, vt hic, & in concord. de quibus in gl. 3. quæ regula procedit in his quæ generaliter ſunt prohibita, ſicut eſt collatio præbendarum. Nam regula prohibitoria eſt, vt nullus beneficia conferat niſi Epiſcopus, vt c. Nullus, il primo, 16. qu. 7. cum concord. de quibus hic per Io. Andr. num. 2.
7 in ver. In iure, & declarat Card. eod. num. 2. In alijs procedit contraria regula, videlicet intelligitur conceſſum quod non inuenitur prohibitum, cap. Sunt nonnulli, 16. q. 1. cap. Nuper, & ibi gloſ. in ver. Non retinuit, de ſent. excom. l. Nec non, §. Quod eis, ff. Ex quibus cauſ. maior. cum ſimilibus, vt per gloſ. in c. Inter corporalia, §. Sed neque, in ver. Non inuenitur, de Tranſlat. Epiſcopi. In talibus enim edictum eſt prohibitoriũ; & ideo quicumque non prohibetur per conſequentiam admittitur, vt cap. Cum apud, de ſponſ. l. Mutus, ff. de Procurat. & l. 1. ff. de teſtib. Et in idem recidit alia diſtinctio, quam ibi ponit gloſſa in fine, videlicet, quod vbi conſtitutio promulgata fuit affirmatiuè, tunc intelligitur conceſſum, niſi reperiatur prohibitum, vt patet exemplum in c. Deus maſculum, & cap. Quod ſi dormierit, 31. q. 1. vbi verò Conſtitutio fuit promulgata negatiuè ſemper intelligitur prohibitum, niſi inueniatur conceſſum. Exemplum habes in cap. Si non licet 23. q. 5. & in hoc ſecundo membro loquitur hoc cap.

8 Vltimò nota ibi, *fungatur iure Epiſcopi in collatione*. Capitulum ſede vacante quamuis ſuccedat in iuriſdictione Epiſcopali, vt c. His quæ, & c. Cum olim, & ibi dixi in 2. notab. ſupra de maiorit. & obed. tamen non ſuccedere in ius conferendi præbendas, & beneficia pertinentia ad collationem ſolius Epiſcopi, vt hic eſt caſus ſecundum omnes in ſummario textus. Imo eorumdem collatio reſeruari debet ſucceſſori. Quod ſi periculum eſſet in vacatione, recurrendum eſſet ad ſuperiorem, vt cap. Quia diuerſitatem, §. penult. ſupra de conceſſ. præb. ſecundum Innoc. hic in princip. ſcilicet Papam, qui Generalis eſt Ordinarius totius Orbis, vt cap. Cuncta per mundum, 9. q. 3. & cap. 2. de præb. lib. 6. Vnde alius ſuperior in hoc ſe intromittere non poſſet, c. Romana de ſuppl. negl. Prælat. lib. 6. ſecundum Hoſtien. hic num. 1. circa med. in ver. Fungatur, Io. Andr. num. 2. in ver. In iure, Card. num. 4. verſ. Tertio oppono, Abb. num. 3. &
9 alios communiter. Tu verò dicas hodie nullo caſu collationem tranſire in Epiſcopum ſucceſſorem, ſed indiſtinctè pertinere ad Papam, licet non ſit periculum in vacatione, quia ex regula ſecunda Cancellariæ reſeruantur dignitates, & beneficia omnia, quæ tempore vacationis Epiſcopatuum quomodocumque vacauerint vſque ad prouiſionem ſucceſſorum, & adeptam ab eis pacificam poſſeſſionem.

10 Quod ſi quæras rationem cur collatio præbendarum non tranſeat in Capitulum ſede vacante; reſpondet Innoc. hic in principio, quia Prælati ius conferendi præbendas non habent à Capitulo, ſed à fundatione, vel priuilegio, vel alio modo, vt notatur in c. Ad abolendam, de hæret. Et inde eſt, vt Capitulum ſuccedat in iure confirmandi electiones, vt cap. Cum olim, ſupra de maior. & obedi quia confirmatio eſt de iure Epiſcopali, quod Prælatus intuitu eccleſiæ habet: collatio autem præbendarum competit Epiſcopo de iure ſpeciali, in quo Capitulum non ſuccedit. Sed hæc ratio non placet Hoſt. hic num. 1. poſt med. verſ. Hæc ratio, quia ius conferendi præbendas de iure communi ſpectat ad Capitulum, & non ad alium, vt leg. & notat. in c. Cum Eccleſia Vulterrana, de elect. in cap. fin. de cler. peregrin. in c. 3. de inſtit. Sed etſi ex donatione Regis, vel alio modo Epiſcopus hoc ius acquiſiuiſſet, nihilominus eccleſiaſticum cenſeretur, vt legitur, & not. in c. Dilectus, il tertio, de præben. Dicendum eſt igitur ſecundum Hoſt. idcirco ius conferendi beneficia non tranſire in Capitulum, quia ſpecialis prohibitio eſt, generaliter tamen promulgata, vt nullus conferat beneficia niſi Epiſcopus, vel eius Vicesgerens, vt c. Nullus, il primo, 16. q. 7. c. 3. de inſtitut. & cap. Admonet, de renunc. Statur ergo huic ſpeciali prohibitioni contra regulam generalem, quod Capitulum ſuppleat defectum Epiſcopi ſede vacante, vt in cap. his quæ, & cap. Cum olim, de maior. & obed. quia ſemper generi per ſpeciem derogatur, cap. 1. & cap. Paſtoralis, ſupra de reſcript. cap. Generi, de reg. iur. lib. 6 & propterea ius conferendi Capitulo non conceditur, quamuis de iuriſdictione ſit, vt cap. Hoſt. de elect. ſecundum Hoſt. cum quo concordat per omnia Io. Andr. num. 2. in ver. In iure.

11 Eſt igitur ratio differentiæ inter confirmationem, & collationem, quia plus eſt conferre, quam confirmare: nam qui confirmat non donat, l. Et quia, ff. de iuriſd. omn. iudic. cap. Inter dilectos, §. Cæterum, de fide inſtrum. Sed tantummodo feras adminiſtrationis ſoluit, & referat, cap. Cum dilecta, §. Nos igitur, ad fin. de confir. vtil. vel inutil. Oldrad. conſ. 146. Factum eſt tale, de conſuetud. n. 4. verſ. Sed ad hoc reſpondetur. At qui confert, donat, vt cap. vlt. de offic. Vicar. lib. 6. Et hanc rationem differentiæ aſſignat gloſſa in c. 1. in verb. Non poſſit, de inſtitut. eod. lib. Hoſt. & Io. Andr.
12 locis citatis. Ego aſſigno aliam rationem, quia confirmatio eſt neceſſitatis, cap. 3. & ibi Butr. in 5. notab. ſupra de elect. & ſapit iuſtitiam, cum per electionem ſit ius quæſitum electo, eique ſit debita confirmatio, vt cap. Cum inter, il tertio eod. tit. ſed collatio eſt voluntatis, & ſapit gratiã, vt hic in princ. & in d. cap. fin. de offic. Vicar. lib. 6. & notat gloſ. ante caſum in cap. 1. de inſtit. eodem lib. & Abbas hic, num. 3. poſt med. & num. 6. verſ.
13 Ratio diuerſitatis. At Capitulum ſede vacante non ſuccedit in iuriſdictione voluntaria, ſed in neceſſaria tantum, quia eſt neceſſarius, & non voluntarius adminiſtrator, vt tenet gloſ. in Clem. 1. in ver. Capituli, de hæret. quam dicit communiter approbatam Felin. in d. c. Cum olim, num. 6. verſ. Ad decimamtertiã quæſt. ſupra de maior. & obed. Rota deciſ. 5. incip. Si Epiſcopus, num. 3. de offic. Vicar. in nouis. Nec ſuccedit in his, quæ ſapiunt gratiam, gloſ. in c. 1 in ver. Præſentatos, de inſtitut. lib. 6.

14 Et inde eſt, vt Capitulum ſede vacante non ſuccedat

ecdat in dandis indulgentijs, vt voluit Io. Andr. in c. Accedentibus, num. 2. verſ. Ex prædictis, de exceſſ. Prælat. Calder. in repet. c. Noſtro, ad fin. de pœnit. & remiſſ. Archid. & Gemin. in c. 1. eod. tit. lib. 6. & Felin. poſt alios in d. c. Cum olim, n. 2. Et quamuis nonnulli oppoſitum ſentiant; tamen hæc opinio communiter tenetur, vt dicit Cardin. in Clem. 2. §. Ad hæc, quæſt. 3. num. 14. ad fin. verſ. De Capitulo etiam, de pœnit. & remiſſ.

15 E contra verò Capitulum ſuccedit in admittendis præſentationibus, & inſtitutionibus faciendis, quia hæc ſunt iuriſdictionis neceſſariæ, & non voluntariæ, vt eſt expreſſum in c. 1. & ibi notat Io. Andr. num. 10. verſ. In gloſ. & ibi, *conferendi*, de inſtitut. lib. 6. Hoſt. hic num. 3. ad finem, verſ. Puto contrarium, Cardin. in c. His quæ, num. 2. de maior. & obed. Rota d. deciſ. 5. num. 3. de offic. Vi-

16 car. Et propterea in reg. 2. Cancellariæ, qua reſeruantur Papæ Beneficia vacantia tempore vacationis Epiſcopatuũ ad collationem, præſentationem, electionem, & quamcumque aliam diſpoſitionem Epiſcoporum pertinentia, apponuntur duæ exceptiones per illa verba: *non tamen ad collationem cum alio, vel alijs, aut etiam alterius præſentationem, vel electionem pertinentia*. Prima exceptio fuit poſita propter ea, quæ habetur in c. vnic. Ne ſede vacante, lib. 6. vt tetigi ſupra n. 2. Secunda verò propter ea, quæ habentur in d. c. 1. de inſtitut. eod. lib.

17 Et ob eamdem rationem Vicarius Capituli ſede vacante poteſt inſtituere concurſus parochialium vacantium, & magis idoneũ eligere ad præſcriptum Concilij Tridentini, cap. 18. ſeſſ. 24. Nam magis idoneo reperto inter probatos ab examinatoribus ſynodalibus debetur prælectio ex iuſtitia, ita vt ſi fuerit poſtpoſitus poſſit appellare, & prouocare prælectum ad nouum examen ex Conſtitutione Pij V. 33. in conferendis, vt plenè adnotaui in c. Eam te, ſupra de ætat. & qualit. Vnde cum actus prælectionis ſit iuriſdictionis neceſſariæ, meritò tranſit in Vicarium Capituli ſede vacante ex prædictis, licet Capitulum in hoc ſe ingerere non poſſit.

Porrò in S. Congregatione Concilij fuit actum de obſeruandis in examinibus faciendis pro collatione parochialium ſede cathedrali vacante; & ita concepta fuit declarationum formula per manus tranſmiſſa, & à Sanctiſſimo approbata. In primis Capitulum nullam ſibi in hiſce examinibus auctoritatem vendicabit, ſed conſtituet officialem, ſeu Vicarium infra octo dies poſt mortem Epiſcopi, prout mandat Concilium Tridentinum, ſeſſ. 24.

18 cap. 16. Is Vicarius ſic conſtitutus obibit illa omnia munia, quæ Concilium ſeſſ. 24. cap. 18. ſtatuit obeunda ab Epiſcopo, ſeu eius Vicario cum parochialis eccleſiæ vacatio contigerit; & in ſpecie ſtatim habita notitia vacationis eccleſiæ, & antequam vllum fiat examen, conſtituet idoneum in ea Vicarium cum congrua fructuum portionis aſſignatione, reſeruatis reliquis fructibus ijs, quibus iure videbitur. Hic autem Vicarius in parochiali poſitus eius onera ſuſtinebit, donec ei de Re-

19 ctore prouideatur. Poſtea per edictum publicum vocabit omnes, qui voluerint examinari pro obtinenda parochiali vacante. Deinde examinabit eos, qui concurrerint, adhibitis etiam alijs examinatoribus, ſaltem tribus, quorum votis ſi paria, aut ſingularia fuerint, accedere poſſit ipſe Vicarius, quibus magis ei videbitur. Curabit idem

20 Vicarius, vt ſingulis annis à diœceſana ſynodo probentur examinatores ſaltem ſex, ex quibus tres ipſe eliget, eoſque congregabit, qui ſecum examen perficiant ad ſingulas parochiales vacantes, & ſi duo, vel vnus tantum ex dictis examinatoribus etiam cum Vicario, vel omnes tres, aut etiam ſex abſq; Vicario ſe ipſos congregauerint, & examen perfecerint, nullum erit. Et ſi ex dictis ſex examinatoribus aliqui intra annum ſuæ electionis mortui fuerint, tota facultas examinandi ad ſuperſtites, etiam ſi vnus tantum ſupereſſet, ſpectabit eo anno durante. Si contingat ſequentibus annis nullos alios examinatores eligi in ſynodo diœceſana, illi ſex, qui ſemel præcedente anno ex decreto Concilij fuerint electi, pro legitimis habeantur etiam poſt lapſum anni ſuæ electionis, & ſic in officio ſuo perſeuerare poſſint, donec alij ſeruata forma Concilij electi fuerint. Et ſi ex dictis ſex examinatoribus aliqui mortui fuerint, curabit Vicarius, vt lapſo anno alij in locum demortuorum ſufficiantur, ſeu eligantur in ſynodo diœceſana, alioquin qui ſupererunt, pro legi-

21 timis non habeantur. Examen, & approbatio pro legitimis non habeantur ad parochialem vacantem, ſi ante ad alias parochiales, quæ prius vacauerint, fuerint facta, ita vt non ſufficiat, quem iudicatum fuiſſe idoneum præteritis menſibus aut annis ad alias parochiales, ſed ſemper opus ſit nouo examine, & noua approbatione ad ipſam parochialem, cuius collatione ſingulis vicibus

22 agitur: Examinatores ex pluribus examinatis non vnum ſolũ, ſed plures, quos iudicauerint idoneos ſignificabunt Vicario, & ex iſtis pluribus idoneis

23 per examinatores indicatis, non ipſi examinatores, ſed ſolus Vicarius eliget, quem cæteris magis idoneum iudicauerit. Hæc enim facultas nullo modo examinatoribus competit, cum ſoli Epiſcopo à Concilio ſit attributa, cuius loco erit Vicarius ſede vacante. Ipſe etiam ſolus Vicarius

24 abſq; examinatoribus ſcribet litteras ad Sanctiſſimum D. N. ad quem collatio parochialis ſpectabit, quibus præcipuè teſtabitur propoſitum fuiſſe edictum, & examen per concurſum factum, totque examinatos fuiſſe, & ex examinatis tot idoneos à tribus ſaltem examinatoribus iudicatos, ſe verò ex iſtis idoneis talem cæteris magis idoneum iudicaſſe, elegiſſeque.

25 Capitulũ, aut Decanus cathedralis eccleſiæ nullũ ſibi ius vendicet proponẽdi edictũ, aut deputandi, ſeu eligendi, vel conuocãdi corã ſe examinatores, nec iubendi, aut curandi, vt corã ſe, aut examinatoribus deputatis, ab eo examen fiat; minus eligẽdi magis idoneum, aut literas teſtimoniales de eo ſcribẽdi. Sed hæc omnia, vt ſupra dictũ eſt, exequetur partim ſynodus diœceſana, partim Vicarius ſede vacante conſtituendus, quẽ Capitulum omnino

26 conſtituere debebit ex d. 16. Multò magis idem Capitulum abſtineat à conferendo Parochialem vacantem in commendam temporalem ei, qui

27 magis idoneus fuerit iudicatus; & maximè etiam caueat, ne concedat omnes fructus ipſius Paro-

28 chialis eidem commenda durante: Quoniam Concilium hæc omnia prohibuit, dum ſtatuit debere Epiſcopum ſtatim habita notitia vacationis Parochialis idoneum in ea Vicarium cum congrua fructuum portione conſtituere, quod munus obibit, vt ſupra dictum eſt, Vicarius præ[illegible]

ciſè ſede vacante deputatus. Caue bitque & ipſe
à dicta commenda, & à conceſſione omnium fru-
29 ctuum. Et illud quoque ſibi interdictum ſciet, ne
eum, quem magis idoneum ipſe iudicauerit, con-
ſtituat Vicarium in Parochiali, aut ei quoquomo-
do præficiat, donec collatio fiat, ſed debet omni-
no à principio vacationis, & antequam vllum exa-
men fiat conſtituere in ea alium Vicarium, qui cu-
ram animarum interea gerat, donec Parochialis
fuerit à Sede Apoſtolica magis idoneo collata.
30 Sed quæritur An Vicarius Apoſtolicus deputa-
tus cum iuriſdictione tam contentioſa, quam vo-
luntaria ad Epiſcopum pertinente, excepta tamen
facultate beneficia eccleſiaſtica conferendi, & lit-
teras commendatitias, & dimiſſorias ad ſacros
Ordines concedendi, poſſit edicta proponere
pro concurſibus Parochialium vacantium in-
ſtituendis, & magis idoneum eligere: An verò
id ius ad Epiſcopum ſpectet, iuxta formam d.c.18.
ſeſſ. 24.
De hoc dubio conſultus de mandato Sanctiſſimi
D. N. Innocentij X. in caſu Archiepiſcopi Bene-
uentani, Reſpondi huiuſmodi facultatē pertinere
ad Vicarium Apoſtolicum, quia cum fundatam
habeat intentionem ſuper exercitio iuriſdictionis
Epiſcopalis tam contentioſæ, quam voluntariæ ex
forma litterarum Apoſtolicarum, & excipiantur
tantummodo duo caſus, videlicet beneficia con-
ferendi, & litteras commendatitias, & dimiſſorias
31 concedendi: talis exceptio firmat regulam in cō-
trarium in caſibus non exceptis, l. Quæſitum,
§. Denique, Neratius, ff. de fund. inſtruct. cap. Do-
minus, 32. q. 7. Sicut Viſitator datus à Metropo-
litano cum adminiſtratione ſpiritualium, & tem-
poralium excepta Beneficiorum collatione, vt in
c. Eccleſiæ, §. vlt. de ſuppl. negl. Prælat. lib. 6. In
alijs videtur poteſtatem habere, quaſi per excep-
tionem firmetur Regula, vt dicit gloſſa in Clem.
1. in ver. Capituli. de Hæret. poſt Io. Monach. in
d. c. Eccleſiæ, n. 4. Præſertim verò quia Vicarius
Apoſtolicus, niſi obſtaret illa exceptio in litteris
ſuæ commiſſionis appoſita, poſſet etiam beneficia
conferre ad inſtar Viſitatoris dati à Papa Eccleſiæ
vacanti, qui in ſpiritualibus, & temporalibus ad-
miniſtrat, & beneficia confert, vt in d. §. Huiuſ-
modi, & ibi notat gloſ. in ver. Non poteſt, & com-
muniter Doctores.
32 Et confirmatur, quia ius inſtituendi concurſus
& eligendi digniorem inter probatos ab Exami-
natoribus ſynodalibus eſt quid omnino diuerſum
à collatione beneficij, & ex vno ad aliud non in-
fertur, arg. cap. In illis, §. Illis, de præb. lib. 6. Clem.
1. & ibi gloſ. in ver. Quamuis, eod. tit. Dixi in
33 c. Nullus, n. 23. ſupra de elect. Ideoque Concilium
Tridentinum in d. c. 18. verſ. Peracto, ſeſſ. 24.
ſtatuit vt inter probatos ab Examinatoribus Sy-
nodalibus Epiſcopus eum eligat, quem cæteris
magis idoneum iudicauerit, atque illi, & non al-
teri collatio Eccleſiæ ab eo fiat, ad quem ſpectabit
eam conferre, & ſic alius eligit, alius confert. Vn-
de & in Parochialibus affectis, & reſeruatis Papa
confert, ſed Epiſcopus ex d.c.18. & Bulla Pij V. 33.
in conferendis inſtituit concurſū, & eligit dignio-
34 rem. Similiter Vicarius Capituli Sede vacante nō
poteſt beneficia conferre, vt hic probatur, & con-
ſtat ex dictis ſupra in vlt. notab. & tamen poteſt
concurſus inſtituere, & digniorem eligere, vt ex
ſententia Sacræ Congregationis oſtenſum eſt ſu-
35 pra, num. 17. & ſeqq. Item Vicarius Epiſcopi ſine
ſpeciali commiſſione non confert beneficia, vt c.
final. de offic. Vicar. lib. 6. & tamen impedito Epi-
ſcopo inſtituit concurſum, vt habetur in d. c. 18.
36 verſ. Tranſacto conſtituto tempore. Item Sacra
Congregatio Concilij in cauſa Burgen. cenſuit Ca-
pitulum habens ius conferendi non poſſe edicta
proponere pro concurrentibus, ſed hoc ius perti-
nere ad Archiepiſcopum, vt in ſubiecta declaratio-
ne, videlicet.
Cardinalis Pacecho Epiſcopus Burgenſis petijt
declarari, quando collatio Parochialis etiam
ab immemorabili tempore pertinet ad Capitu-
lum Cathedralis, vel Collegiatæ Eccleſiæ; vel ad
alium inferiorem, an ad eundem occurrente illius
vacatione pertinere poſſit edictorum poſitio ad
vocandos oppoſitores, an verò ad Epiſcopum tā-
tum, Die 17. Septembris 1571. S. Congregatio
cenſ. ſi Beneficium ſit in diœceſi Burgen. ſpectare
ad Epiſcopum propoſitionem edictorum. Et eum
idem petijſſet declarari Archiepiſcopus Compo-
ſtellanus, die 15. Iunij 1575. eadem S. Congrega-
tio cenſuit reſpondendum, vt in Burgenſi.
Igitur ex eo quod Vicarius Apoſtolicus non poſ-
ſit beneficia conferre, non rectè infertur, vt non
poſſit edicta pro concurrentibus proponere, & ma-
gis idoneum eligere; ſicut è conuerſo non rectè in-
fertur, Archiepiſcopus habet collationem Benefi-
ciorum: ergo & ius inſtituendi concurſus.
37 Sed obijcies, aliquo prohibito, omne id prohi-
betur, per quod peruenitur ad illud, vt l. Oratio,
ff. de ſponſal. cum pluribus concord. de quibus ibi
in gloſ. vnica, & per Io. Andr. in c. Cum quid pro-
hibetur, num. 1. de reg. iur. lib. 6. Sed Parochia-
lis Eccleſiæ collatio prohibita eſt Vicario Apoſto-
lico in litteris ſuæ deputationis. Ergo videtur etiā
prohibitus concurſus, & electio magis idonei, per
quæ peruenitur ad collationem, ſicut prohibito
matrimonio prohibentur etiam ſponſalia, per quæ
peruenitur ad matrimonium, vt in d. l. Oratio, &
notat Io. Andr. vbi ſupra: & eo magis quia con-
curſus, & prælectio dignioris ſunt veluti præam-
bulum, & antecedens neceſſarium ad collationem
Parochialis eccleſiæ, cum aliter facta collatio non
teneat, vt in d. c. 18. ad fin. verſ. Alias prouiſio-
38 nes, ſeſſ. 24. Prohibito autem conſequenti cenſetur
etiam prohibitum omne neceſſarium antecedens,
vt l. 2. §. Mutui datio, & ibi gloſ. in ver. In credi-
tum, ff. Si certum petatur, & notat Io. de Platea,
in l. 1. C. de Delatoribus, lib. 10. cum ſimil. vt per
Eucardum in ſua cēturia legali in loco A deſtru-
ctione conſequentis ad deſtructionem antece-
dentis num. 1. & 2.
39 At reſpondetur huic argumentationi ineſſe
fallaciam, quia maior propoſitio deſumpta ex Re-
gula d. l. Oratio; procedit in conſequēti prohibi-
to ſimpliciter, & abſolutè; tunc enim deſtructo
conſequenti, deſtruitur etiam neceſſarium antece-
dens. At collatio eccleſiæ Parochialis non eſt pro-
hibita ſimpliciter, & abſolutè; imo poteſt, & debet
fieri per eum, ad quem pertinet, vt in d. c. 18. ſed
tantummodo prohibetur Vicario Apoſtolico, vn-
de conſequenti non deſtructo, non licet inferre
ad deſtructionem antecedentis, ſed vnus confert,
& alius eligit, vt ex dictis conſtat. Præterea di-
ctum argumentum procedit tantum, quando cō-
ſequens eſt perpetuò prohibitum: tunc enim eſt
etiam prohibitum antecedens, vt in d. l. Oratio,

ſecus verò ſi conſequens non ſit prohibitum perpetuò, vt in hoc caſu, in quo poſt concurſum fieri debet collatio ab eo, ad quē ſpectat; quia tunc non eſt prohibitum antecedens, vt l. Si quis officium, in princ. ff. de rit. nuptiar. & poſt alios declarat Euerardus vbi ſupra n. 4. circa fin. verſ. Vel poteris dicere aliter, & ita reſolutum in Congregatione particulari, die 8. Nouembris 1648. videlicet ius inſtituēdi concurſus Parochialium eccleſiarum vacantium in ciuitate, & diœceſi Beneuētana, & eligendi magis idoneum ad prę̨ſcriptum Concilij Tridentini cap.18. ſeſſ. 24. non ad Archiepiſcopum, ſed ad Vicarium Apoſtolicũ pertinere, quam reſolutionem in Signatura Gratię Sanctiſſimus approbauit die 19. Iulij 1650.

De his, quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli,

Cap. Cum Apoſtolica.

SVMMARIVM.

1 *Decimarum donatio, quas laicus ante Concilium Lateranenſe habuit in feudum, facta per eum eccleſiæ de ſolius Diœceſani conſenſu, valida eſt.*

2 *Lateranenſe Concilium ſub Alexandro III. quo tempore fuerit celebratum.*

3 *Laici etiam hodie licitè poſſunt decimas poſſidere, quas Eccleſijs obtinuerunt ante Concilium Lateranenſe.*

4 *Decimarum infeudatio in laicum quo tempore primum fuerit prohibita.*

5 *Laicus in perceptione decimarum non poteſt ſe tueri immemorabili præſcriptione, ſed neceſſarius eſt titulus, & nn. ſeqq.*

6 *Immemorabilem habens poteſt allegare meliorem titulum de mundo.*

7 *Fallit in laico quoad ſpiritualia propter eius incapacitatem.*

8 *Immemorabilis ſola non ſuffragatur laico in perceptione decimarum.*

Niſi laicus poſſediſſet decimas tanquam vaſſallus, & vt talis fuiſſet agnitus ab Eccleſia, n. 11.

Vel niſi vnà cum immemorabili concurrat fama priuilegij, n. 12.

Et quid poſt Bullam Vrbani VIII. n. 13.

9 *Immemorabilis eſt infinita, & capit omne tempus.*

10 *Laici nec ante, nec poſt Concilium Lateranenſe, fuerunt decimarum capaces.*

1 CVM APOSTOLICA. Tenet donatio, quam de ſolius Diœceſani conſenſu facit laicus Eccleſiæ de decimis, quas ab Eccleſia habuit in feudum ab antiquo. Hoc dicit, ſecundum omnes. Diuiditur vt hic per Ioan. Andr. & DD. & intellige hunc textum ſecundum Abb. num. 11. de decimis in feudum conceſſis laico ante Conc. Lateranen. ſub Alexand. III. c.9. relato in c. Cum, & plantare, infra de priuileg. & in 1. compilat. Decretal. cap.3. eod. tit. Quod
2 fuit celebratum Romæ in Baſilica Lateranen. Anno Domini 1179. ſecundum Io. Andr. hic n.9. cum quo Abbas n.11. in fin. & alij tranſeunt, & quamuis alij aliter ſentiant; tamen hæc eſt ipſa veritas, vt patet ex Bulla indictionis Concilij, quæ habetur tom.3. Concilior. par. 2. pag.553. & in Bullar. tom.1. pag.29. quæ eſt nona; & vltima inter Conſtitutiones Alexandri III. vbi patet hoc Conciliũ fuiſſe indictum ab Alexand. 11. Calendas Octobris Anno 1178. Illius Pontificatus 19. pro prima Dominica aduenientis Quadrageſimæ. Olim nam-
3 que vt Eccleſia auxilium haberet à Chriſtianis, diſpenſatiuè conceſſit, vt laicis poſſent decimæ infeudari, ſed poſtea hoc fuit reuocatum, & decretum, vt deinceps non concederentur: prius tamen conceſſæ penes vaſſallos remanſerunt. Vnde etiam hodie laici licitè poſſunt poſſidere decimas, quas ab eccleſijs obtinuerunt ante Lateranen. Concilium, vt hic patet, & apertius in c. Statuto, §. Sanè, de decim. lib.6. & ibi omnes, maximè Anchar.
4 in 11. not. Et quamuis aliqui opinentur hanc prohibitionem infeudationis, ſeu tranſlationis decimarum in laicos 1. factam fuiſſe in Concilio Turonen. ab Vrbano II. vt in cap. Decimas, il quarto, 16. quęſt. 7. & in vſibus feudor. in tit. Epiſcopum vel Abbatem, cap.1. Aliàs eſt, §. Item ſi Epiſcopus, vel Abbas in tit. Quibus modis feudum amittatur. Et in hac opinione fuerit Hoſtien. hic n.9. in ver. Conceſſę; tamen Archid. in cap. Statuto, §. Illas autem in princ. de decim. lib.6. veriùs putat iſtam prohibitionem primò factam fuiſſe non in Concilio Turonen. congregato anno Dom. 1096. Sed per Alex. Papā III. in Concilio Romæ habito in Baſilica Lateranen. anno 1179. quia iura loquētia de iſta materia non loquuntur de Turonen. ſed de Lateranen. prout etiam notat gloſſa 1. in cap. Cauſam quæ, ſupra de præſcript. & patet ex ſupraſcriptione illius Decretalis, Cum & plantare, de priuileg. Nec refragatur decretum illud Vrbani; quia de decimis nullam facit mentionem, ſed generaliter prohibet res eccleſiaſticas in feudũ concedi, vt obſeruat Henric. Boich. in c. Quamuis n.3. infra eodem, vbi etiam plenè videas, an, & quibus caſibus laicus poſſit decimas ſibi conceſſas licitè retinere.

5 Sed hic inſurgit dubiũ pulcherrimum, & vſu forenſi frequentiſſimum, videlicet, Quid dicendum ſi probari nõ poſſit decimas fuiſſe conceſſas in feudum laicò ante Concilium Lateranen. fortè, quia probationes perierunt ob temporis longinquitatem, ſed tamen laicus poſſedit decimas per tantum tempus, vt illius contrarij non extet memoria: nunquid poſſit ſe tueri immemorabili præſcriptione, ita vt eccleſia non poſſit has decimas ſibi vendicare?

Breuiter concludendum pro eccleſia, quia de iure communi Parochialis fundat intentionem in perceptione decimarum prædialium ex fructibus, qui colliguntur intra limites Parochię ſuæ, c. Cum contingat. Et ibi gloſſa 2. Hoſtienſ. num. 1. Butr. in 1. not. & cæteri omnes & c. Cum in tua infra de decimis. Ergo niſi ex parte laici probetur titulus, eccleſia debet obtinere, cap.1. de præſcript. lib.6. c. Ad decimas, ſupra de reſtit. ſpoliator. eod. lib. & cap. Cum Eccleſia ſupra de Cauſ. poſſeſ. & propriet. Nec obſtat præſcriptio, quia laicus non poteſt decimas poſſidere; ac proinde nec præſcribere, vt in
6 c. Cauſam de præſcript. Et quamuis immemorabilis regulariter habeat vim tituli, l. Hoc iure, §. Ductus aquæ, ff. de aqua quot. & æſtiu. ita vt habens pro ſe immemorabilem poſſit allegare meliorem titulum

titulum de mundo, ad gloſſam finalem in c. In ali-
quibus, verſ. Quia clerici, vel eccleſia de decimis,
& dixit Rota deciſ.642 n.4.par.4. diuerſ.& in Re-
cent. deciſ. 150. num.4.par.5.& ſępe aliàs. Tamen
7 hoc limitatur vt non procedat quoad laicos, quia
detentio immemorabilis tunc non habet vim ti-
tuli propter illorum incapacitatem, gloſ. 1. in c. Il-
lud, 93. diſt. & egregiè probant Io. Monachus, &
Io. Andr. in cap. 2.num.6. de pręben. lib.6. Card.
conſ.57. num. 3. Abb.hic n. 13. verſ. Nota tamen
bene, & in c. Quanto, num.2. de conſuet. Felin. in
c. Cum contingat, num. 4. verſ. Secundò fallit de
foro compet. Balbus de præſcript. in 1. par.5. par-
tis principalis in 7. quæſt. n. 53. Pariſ. in c. Cum
nobis, n. 6. de præſcript.
8 Et ita ſolam immemorabilem præſcriptionem
laico non ſuffragari in perceptione decimarum fir-
mant hic Hoſtienſ. num. 10. Abb. d.n.13. verſ.No-
ta tamen bene, & alij communiter, Io Monach.&
Archid. in cap. 2. de decim. lib. 6. Feder. de Sen.
conſ.234. Super primo, num.3. verſ. Item poteſt
poni exemplum in laico. Et pluribus alijs relatis,
articuloque accuratè diſcuſſo reſoluit Rota in To-
letana iuris decimandi, quæ eſt deciſ.215. p.2. di-
uerſ. vbi clarè oſtendit hanc eſſe magis receptam
opinionem, pro qua etiam plurimos cumulat An-
ton. Gabriel.in tit. de pręſcript. concluſ.1. n.16.
9 Nec obſtat ſi dicatur: Laici ante Concilium La-
teranen. erant capaces decimarum, vt hic,& in d.
cap. Cum & plantare, & immemorabilis percutit
etiam tempus ante hoc Concilium, cum ſit infi-
nita, & capiat omne tempus, vt dixit Rota in Pla-
10 centina decimarum 29. Maij. 1587. coram Buba-
lo, & in Comen.decimarum 10. Aprilis 1596. co-
ram Orano. Nam reſpondetur imò laicos nun-
quam fuiſſe capaces iuris decimandi, ante, nec poſt
Concilium, vt bene explicat Rebuff. in tract. de
decimis, quæſt. 13. n. 79. Guidopap. deciſ.61. Ro-
ta deciſ. 193. n.19. p. 7. recent.
11 Concluſionem ſuperiùs firmatam declarat no-
tabiliter Io. Andr. hic n.9. verſ. Satis videtur con-
trarium tenendum, vt locum non habeat ſi laicus
ab immobili tempore poſſediſſet decimas tanquã
vaſſallus, & vt talis fuiſſet agnitus ab eccleſia. Vel
12 niſi vnà cum immemorabili concurreret fama, ſeu
communis opinio priuilegij. Et cum hac declara-
tione tranſeunt hic plerique ex Doctoribus, vt Ab-
bas teſtatur n. 12. verſ. Et cum hac opinione ſub-
dens illam eſſe ſatis æquam, quia aliàs ob defectũ
probationis ſæpe laicus priuaretur iure ſuo de cõ-
muni Rebuff. de decimis qu.13.nu.76. alios refert
Ant. Gabriel. de præſcript. d. concl.1. n.18. Et ita
laicum poſſe decimas prędiales percipere ſi vel ex-
hibeat titulum priuilegij Apoſtolici, vel probet im-
memorabilem vna cũ ipſius priuilegij fama, mul-
toties firmauit Rota, vt in d.deciſ. 215. nu. 2. & 7.
par.2.diuerſ.& in Recent. deciſ. 298 n.2.p.3. & de-
ciſ.545.n.1.p.4.& deciſ. 22.n.14. & dec.56.n.1, p.7.
13 Tu verò dicas hanc limitationem hodie nõ pro-
cedere, quia ex Bulla ſan. mem. Vrbani VIII. In-
cip. Romanus Pontifex, edita 5.Iunij 1641. caſſan-
tur quæcunque præiudicialia Sedi Apoſtolicæ, vel
iuriſdictioni, immunitati, aut libertati Eccleſiæ,
eccleſijs, & perſonis eccleſiaſticis, eorumque bo-
nis, ac iuribus, etiam ſi cum immemorabili con-
currat fama priuilegij Apoſtolici, vt ſcripſi latiſſi-
mè in c. Conſuetudines, ſupra de conſuetud. præ-
ſertim, n.55. 57. 72. & 74.

De his quæ fiunt à Prælat.

Cap. Paſtoralis.

SVMMARIVM.

1 *Parochiales eccleſias, vel obuentiones ipſarum Epiſcopus etiam de conſenſu patroni ſine conſenſu Capituli ſui monaſterio conferre non poteſt.*
2 *Parochias ſingulas an primus diſtinxerit Dionyſius Papa.*
3 *Parochi non ſunt in totum Domini fructuum, & oblationum, ſed diſpenſatores, & n.30. & 31.*
4 *Diſpenſare an poſſit Epiſcopus contra Concilium generale de ſui Capituli conſenſu.*
5 *Penſionem an poſſit Epiſcopus imponere cum conſenſu Capituli ſuper fructibus beneficiorum ſuæ diœceſis.*
6 *Quinquageſima, vel centeſima redituum eccleſiaſticorum an, & quando ab Epiſcopo aſſignari poſſit monaſterijs, vel pijs locis.*
7 *Et an ex fructibus menſæ Epiſcopalis tantum, an verò etiam ex fructibus eccleſiarum ſibi ſubiectarum.*
Et an requiratur conſenſus capituli, n. 9.
8 *Exceptio debet eſſe de regula, aliàs eſt inepta, & impertinens, & nn. ſeqq.*
10 *Eccleſiam ſæcularem non poteſt Epiſcopus in regularem erigere, nec monaſterium de nouo conſtruere ſine conſenſu Capituli.*
11 *Alienationes rerum eccleſiæ, quæ fiunt ex neceſsitate iuris, non requirunt ſolemnitatem. Secus ſi fiant voluntariè, licet ex cauſa vtilitatis, vel neceſſitatis eccleſiæ.*
12 *Fratres Minores poſſunt vendere bona immobilia ſub modo licito ſibi legata ſine vlla ſolemnitate.*
13 *Parochialis eccleſia fundat intentionem de iure communi ſuper omnibus reditibus ſpiritualibus infra limites Parochiæ ſuæ, & n. 16.*
14 *Oblationes factæ imagini alicuius Sancti depictæ in pariete extra Parochialem, ſed infra limites Parochiæ, cui debeantur, & nn. ſeqq. vſque in fin.*
15 *Imagines Sanctorum ſunt res religioſæ, quarum vſumfructum priuatus habere non poteſt.*
16 *Oblationes factæ vbiuis locorum infra limites Parochiæ debentur Parocho.*
Ampliatur ſex modis à n. 19. vſque ad n. 29. & declarantur quinque à d. n.29. vſque in finem.
17 *Prouentuum ſpiritualium appellatione veniūt decimæ, primitiæ, oblationes, mortuaria, fructus, & reditus ex Parochia prouenientes.*
18 Obuentionum *verbum eſt valde latum, & comprehendit decimas, & alios reditus ſpirituales cuiuſcumque ſint qualitatis.*
19 *Conſuetudo vt oblationes factæ imagini alicuius Sãcti debeantur laico domino muri, vbi depicta eſt illa imago, non valet.*
Etiam reſpectu adminiſtrationis, n. 20.
Fallit, num. 21. & 22.
20 *Oblationes res ſpirituales ſunt quarum laicus non eſt capax, & num. 23. & 29.*
21 *Laicus poteſt eſſe collector oblationum, & fructuum decimarum non iure proprio, ſed ex deputatione Parochi, & tamquam nudus miniſter.*
22 *Confraternitates laicorum ex conſuetudine poſſunt recipere oblationes, dummodò nil ſibi applicent, ſed in pios vſus totum conuertant.*

Laico

23 *Laico domino muri, vbi ſacra imago depicta eſt, non poteſt Epiſcopus concedere vt oblationes diſpenſet ad libitum ſuum.*

24 *Oblationes facta ſacra imagini exiſtenti in capella, ſeu oratorio infra limites parochia debentur parocho, non autem capellano ibi inſtituto.*

25 *Idem ſi fiant ad altare in capella alicuius eccleſia.*

26 *Oblationes, que fiunt ſacra imagini exiſtenti in cathedrali, non quaeruntur Epiſcopo, ſed Archipresbytero curam animarum ibi exercenti.*

27 *Oblationes facta presbytero celebranti ſunt Rectoris eccleſia, non autem presbyteri.*

28 *Niſi ſit Epiſcopus, qui Miſſam celebret etiam in parochiali.*

29 *Oblationes cedunt parocho in dubio tantum. Secus ſi appareant facta alterius contemplatione, vel in alium vſum ſint deſtinata ex pia intentione offerentium.*

30 *Oblationum adminiſtratio ſpectat ad parochum non vt ſibi applicet, ſed vt diſpenſet in vſus ab offerentibus praeſcriptos.*

31 *Oblationes an, & quomodo à parocho ſint diuidendae.*

32 *Oblationes quaeruntur Epiſcopo ſi locus, vbi depicta eſt religioſa imago, non ſit intra fines alicuius parochia.*

33 *Canonica portio an de oblationibus Epiſcopo debeatur.*

34 *Oblationes, qua fiunt in eccleſijs Regularium, quaeruntur monaſterio pro Monachis ibi ſeruientibus.*

35 *Monaſteria exempta, quamuis ſint in parochia, vel in dioeceſi, tamen non ſunt de parochia, nec de dioeceſi.*

36 *Conſuetudo vt oblationes non debeantur parochiali, ſed alteri eccleſia vel perſona eccleſiaſtica, valida eſt.*

37 *Oblationes facta nouis ſacerdotibus dum celebrant primas Miſſas quaeruntur ipſis, & non parocho.*

38 *Mens offerentium recipit interpretationem à conſuetudine.*

39 *Sacerdotes noui non probibentur primas Miſſas decantare, & in illis poſt offertoriũ in medio altaris ad populum ſe conuertere, & oblationes accipere à ſponte dantibus, ſed perambulationes per eccleſiam, & extortiones probibentur.*

40 *Parochi diebus feſtis poſſunt poſt offertorium in medio altaris vertere ſe ad populum, & inuitando ad oblationes manipulum, vel aliud offerentibus prabere deoſculandum, ſed alijs Sacerdotibus hoc non licet.*

41 *Parochi ſtante conſuetudine poſſunt recedere ab altari poſt offertorium, & ad infimum locum eccleſia accedere ad recipiendas mulierum oblationes.*

42 *Oblationes an poſſint laicis locari, aut vendi, & num. ſeqq.*

43 *Laicis non licet de altari immediatè oblationes accipere.*

1 PASTORALIS. Epiſcopus parochiales eccleſias, vel obuentiones ipſarum etiam de conſenſu patroni ſine conſenſu Capituli ſui monaſterio conferre non poteſt. Hoc dicit. Diuiditur in duas partes. In prima ponitur duplex quaeſtio. In ſecunda communis reſponſio, ibi, *ad quod.*

2 Nota primò ibi, *Auctoritate*, parochias ſingulas fuiſſe à Dionyſio Pontifice diſtinctas, ac limitatas. *Quod fuſius patet ex illius Epiſtola ſecunda Seuero Epiſcopo*, *quae refertur in c. Eccleſias*, 13. q. 1. & habetur integra tomo primo Concilior. par. 1. pag. 159. col. 2. & ex hac littera deceptus Abbas hic in primo notab. putauit Parochias antea non fuiſſe diuiſas, quia Sacerdotes ſimul regebant populum: Idemque fuiſſe in Epiſcopatibus in primitiua eccleſia. Sed vtrumque eſt falſum. Conſtat enim hanc Parochiarum diſtinctionem non primum à Dionyſio, ſed ab Euariſto factam fuiſſe. Verum cum in perſecutione Valeriani publico edicto Chriſtiani ab eccleſijs arcerentur, eorumque conuentus in cœmeterijs prohiberentur; eccleſiarum, parochiarum, & cœmeteriorum confuſio facta eſt; ſed Valeriano vita functo, & reſtituta per Gallienum pace Eccleſiae, & libera facultate adeundi cœmeteria, Dionyſius eccleſias Rectoribus propter martyrium, vel exilium ſpoliatas ſingulis presbyteris dedit, iterumque parochias, & cœmeteria diuiſit. Lege Cardinalem Baronium ad annum 270. n. 17. & notas ad Concilium ſub Dionyſio Papa tomo primo Concilior. par. 1. ead. pag. 159. Termini verò Epiſcopatuum an[…] tempora Apoſtolorum in gentilitate fuerunt d[…] ſtincti, vt c. 1. 80. diſt. & notat gloſ. 1. in d. cap. Eccle[…] as, 13. q. 1. & ſcripſi pleniùs in c. Nullus, inf[…] de Paroch. Nec verum eſt in primitiua eccleſia […] on fuiſſe Epiſcopos, ſed ſolos presbyteros rexiſſe […] opulum, vt dixi in c. Quanto, ſupra de Conſu[…] vbi hunc errorem latiſſimè confutaui à n. 6. vſ[…] e ad n. 20.

3 Secundò not[…] bi, *neceſſarios*, Eccleſiarum Rectores non eſſe […] orum dominos fructuum, & oblationum, ſed d[…] penſatores, cum ad hoc illarum reditus ab initi[…] fuerint deputari, vt in vſus eccleſiarum cederen[…] neceſſarios, & ſtipendia miniſtrorum, vt hic di[…] r. Quod facit contra eos, qui omnia ſibi app[…] nt, vt notatur in c. Ratio; & c. Cum ſecundum[…] pra de praeben. & per D. Thom. in 2. 2. quaeſt. 86[…] 2. in corpore, & vide quod dicam infra num. 3[…] & 31. Item facit contra eos, qui dant hiſtrionib[…] vel alias prodigè expendunt, c. Donare, 86. diſt[…] cundum Hoſt. hic num. 1. 2. & 4. Ioan. Andr. num[…] in ver. Neceſſarios, Butr. num. 3. Cardin. num. 2[…] Imol. num. 1. De hac materia vide quę ſcripſi […] cap. Si quis ſanè, infra de pecul. Clericorum. T[…] o nota ibi, *Lateranenſis Concilij ſtatuta*, Ep[…] opum de ſui Capituli conſenſu

4 poſſe diſpenſar[…] ntra ſtatutum concilij generalis, vt clarè vid[…] probare iſte textus ad hoc non ponderatus à D[…] oribus. Nam Concilium Lateranenſe ſub Al[…] dro III. interdixit nouam penſionem eccleſij[…] poni, vel veterem augeri, vt hic refertur, & hab[…] in cap. Prohibemus, infra de Cenſib. & tame[…] Pontifex videtur determinare à contrario ſen[…] Epiſcopum pijs locis penſionem conſtituere ſup[…] ctibus Parochialium eccleſiarum abſque be[…] placito Apoſtolico, dummodo id non faciat pr[…] ſui Capituli voluntatem. Verũ hoc non admit[…] latiſſimè probaui in c. Nimis, ſupra de fil. prę[…] r. & ad hunc textum reſpondeo Papam hi[…] n decidere affirmatiuè vt Epiſcopus hoc poſſ[…] m conſenſu Capituli; ſed negatiuè, videlic[…] non poſſe praeter capituli voluntatem. H[…] tem non licet arguere à contrario: ergo cu[…] lunrate Capituli poteſt; quia argumentum à […] rario ſenſu non rectè ſumitur vbi illius argum[…] contrarium reperitur in iure ex-

expreſſum, ſicut reperitur hoc caſu in d. c. Prohibemus. Ita declarat Io. Andr. in c. Publicato, num. 18. ſupra de elect. & ex hoc videtur ſatis du-
5 bia opinio Abbatis hic n.6. Qui ex hoc textu colligit Epiſcopum cum conſenſu capituli ſui poſſe imponere penſionem eccleſiæ abundanti in fauorem monaſterij ad ſuſtentandam vitam Religioſorum; atque ita non ſolum Papam, ſed etiam Epiſcopum poſſe eccleſiæ penſionem imponere, dummodò detracta penſione ſuperſint reditus competẽtes ad ſuſtentationem Rectoris; aliàs enim non debet vnum altare diſcooperiri vt aliud cooperiatur, c. Cum cauſam, ſupra de præben. & ad hoc multum extollit iſtum textum. Sed vt prædixi hoc non videtur verum, quia obſtat generale concilium, contra quod Epiſcopus diſpenſare non poteſt vt eſt textus in Extrauag. Io. XXII. Sancta Romana, §. Quidam autem, etiam ex magna cauſa, vt ſcripſi in dicta decretali, Nimis, de fil. presbyter. à n. 11. vſque in finem, & hoc intellige ſi penſio ſit perpetua vt per Gigan. de penſion. q. 6. n. 4. verſ. Supradictam concluſionem. Sed an Epiſcopus poſſit penſionem imponere ſuper fructibus beneficiorum ſuę diœceſis ad vitam penſionarij, & ex qua cauſa, annè hæc facultas ex decretis Apoſtolicis, aut ex non vſu illis adempta fuerit vide per Nicolaum Garziam in tract. de beneſ. par. 1. c. 5. à n. 295. Ego de hoc materia ſcripſi latiſſimè in c. Niſi eſſent, à num. 14. vſque in finem, ſupra de præben. ibi plene videas.

Quartò nota ibi, *religioſis*, Epiſcopum poſſe cõcedere monaſterio parochialem eccleſiam cum conſenſu capituli. Hodie dic contra, vt in decreto Concilij Tridentini, cap. 13. verſ. In vnionibus verò, ſeſſ. 24.

6 Quintò nota ibi, *quinquageſima portione*, licere Epiſcopo quinquageſimam partem redituum eccleſiæ pijs locis aſſignare. Et quidem ſi monaſterium de nouo fundetur, aſſignare poterit quinquageſimam; ſi verò eccleſiam iam conſtructam voluerit in regularem erigere, ſeu monaſticis regulis informare, aut ibi ſuas magnificare ſepulturas; non amplius licebit ei conferre, quam centeſimam, vt in decreto Concilij Toletani 1x. quod refertur in cap. Bonæ rei, 12. quæſt. 2. & declaratur in cap. Apoſtolicæ, infra, de donat. ſecundum Abb. Antiq. hic num. 1. in ver. Locis pijs, Hoſt. num. 4. in ver. Quinquageſima, Io. Andr. eod. num. & ver. Butr. num. 8. Cardin. 5. notab. & Imol. n. 4. verſ. Et nota.

7 Sed circa hoc duplex occurrit difficultas. Prima eſt an Epiſcopus conferre poſſit hanc quinquageſimam, vel centeſimam, non modo ex bonis ad epiſcopalem menſam, vel cathedralem eccleſiã pertinentibus, prout loquuntur Iura præallegata; verumetiam ex reditibus inferiorum eccleſiarum ſibi ſubiectarum. Petrus de Sampſone opinatus eſt hanc portionem conferri poſſe ab Epiſcopo etiã ex fructibus Parochialium eccleſiarum, & ſic cap. Bonæ rei, fuiſſe ampliatum à Cathedralibus ad alias eccleſias inferiores per hanc decretalem, nã Põtifex hic proponit quæſtionem de reditibus Parochialium Eccleſiarum; & deinde excipit quinquageſimam. Ergo vt congrua ſit exceptio, neceſſario intelligi debet de reditibus earumdem eccleſiarum, alioquin non eſſet de regula, & eſſet impertinens, l. Nam quod liquidè, §. fin. ff. de penu leg. Idem cenſuit, Goffred. hic, & in ſumma eod. tit. §. fin. & ſequitur Abb. Antiq. num. 2. dicens ita conſuluiſſe eumdem Petrum Magiſtrum ſuum in quæſt. Auenioni ſuborta inter Fratres Prædicatores, & parochiales Eccleſias. Verum Innocen. n. 1. in fine, aſſerit Epiſcopum conferre poſſe hãc quinquageſimam de reditibus eccleſię cathedralis dũtaxat, non autem de reditibus eccleſiarum ſibi ſubiectarum; & cũ eo tranſeunt Hoſt. n. 5. verſ. Dicunt tamen aliqui, Butr. num. 7. & 8. verſ. Dicunt quidam, & Abb. Sicul. nu. 6. eamdem opinionem probat Ioan. Calderin. & tutiorem dicit, Imola, num. 6. & veriorem Cardin. num. 4. in fine, quia hoc cap. in illis verbis, *Salua Conſtitutione canonica de quinquageſima*, & c. Refert ſe ad d. c. Bonæ rei qui de Cathedralibus loquitur; & ideò dixit, *Salua*, ne quis crederet illum canonem fuiſſe correctum. Præterea illa decretalis, Apoſtolicæ eſt Innocentij III. qui etiam fuit author huius c. Quod ſi intelligeretur de prouentibus parochialium, Põtifex videretur ſibi contrarius, cõtra id quod legitur ſupra in proœmio. Adde quod iſte textus ſimpliciter præſeruat conſtitutionem canonicam de quinquageſima per illa verba, *ſalua*, &c. De natura autem præſeruationis eſt vt nihil addat de nouo, ſed tantummodo rem conſeruet in eo ſtatu, in quo prius reperiebatur, c. Quia intentionis, & cap. Ex parte il 2. infra de priuileg. gl. 1. & Doctores in cap. Cum dilecta, ſupra de confirm. vtil. vel inutil. Tene igitur cum Innocentio Epiſcopum non poſſe hanc portionem conferre locis pijs niſi ex fructibus menſæ Epiſcopalis.

9 Secunda difficultas eſt an Epiſcopus conferre poſſit hanc quinquageſimam, vel centeſimam ſine conſenſu capituli. Hugo, & Tancredus tenent etiam hoc caſu requiri capituli conſenſum, quia licet Epiſcopo permittatur alienatio ex cauſa vtilitatis, vel neceſſitatis, tamen conſenſus Capituli eſt adhibendus, c. Sine exceptione, 12. q. 2. Contrarium tenet Ioannes in d. c. Bonæ, in gloſ. 1. & Bernar. hic in gloſ. penult. quorum opinio videtur probari in hac decretali: nam exceptio debet eſſe de regula, vt tetigi ſupra nu. 8. & notatur in rubr. de regul. iur. lib. 6. Ergo cum Pontifex faciat primò regulam vt Epiſcopus non poſſit portionem redituum dare ſine conſenſu Capituli, & deinde excipiat hanc quinquageſimam; hinc manifeſtè apparet hanc dari poſſe ſine Capituli conſenſu. Quod verum intelligit gloſſa penultima non obſtante Epiſcopi iuramento de rebus eccleſiæ non alienandis, vt in c. Tua, infra, de eccleſ. ædifican. & in cap. Intellecto, ſupra de iureiur. nemo enim poteſt Epiſcopum accuſare, quod templum Dei ædificet, c. Aurum, 12. q. 2.

In hac contrarietate Hoſt. hic num. 5. putauit ſic diſtinguendum; Aut Epiſcopus vult quinquageſimam dare de reditibus proprijs, vel communibus cum Capitulo; & poteſt ſine Capituli conſenſu, vt innuitur in d. cap. Apoſtolicæ, §. 1. verſ. Vnde cum graue, de donat. licet non ſine conſilio vt c. Nouit, & c. Quanto, ſupra eod. ſequitur Collectar. hic in princ. Aut vult quinquageſimam dare de reditibus Capituli ſeparatis, & tunc requiritur conſenſus ipſius Capituli, arg. l. Meritò, ff. pro
10 ſoc. Sed aliter diſtinxerunt Petr. de Sampſone, & Abb. Antiq. hic nu. 3. Dixerunt enim Epiſcopum non poſſe eccleſiam ſæcularem monaſticis regulis informare, id eſt, in monachalem erigere, aut monaſterium de nouo conſtruere, per cap. Si Epi-

Epiſcopus, 12.q.2. ſed iam informatæ, vel conſtru-
ctæ benè poſſe ſine conſenſu Canonicorum dare
quinquageſimam, vel centeſimam, quia ad dotan-
dum eſt obligatus, ex quo eccleſiam conſtruxit, vt
c. Cum ſit, de conſecr. eccleſ. vel altar. & ita ad
concordiam reduci poſſunt diſſidentes opiniones,
& hoc placet Io. Andr. in fine, Cardin. in 2. quæſt.
Imol. num. 4. in gloſ. penult. & communiter Do-
ctoribus ſequentibus, vt teſtatur Abbas Siculus
11 num. 4. verſ. Petrus, & Abbas. Ratio huius diſtin-
ctionis eſt, quia in primo caſu alienatio licet fiat
ex cauſa vtilitatis, vel neceſſitatis, tamen eſt vo-
luntaria, cum non ſit orta aliqua obligatio ad do-
tandum. At in ſecundo caſu eſt neceſſaria, quia
ius præcipit illam fieri; & ideo non eſt opus ſerua-
re aliam ſolemnitatem. Ex quo notabiliter de-
ducit Abbas num. 5. vt in alienationibus rerum
eccleſiæ, quæ fiunt ex neceſſitate iuris, non ſit ſer-
uanda ſolemnitas. Secus ſi fiant voluntariè, licet
ſubſit cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis: nam hic
textus loquitur de alienatione, quæ fit propter ne-
ceſſitatem religioſorum; ſed tamen quia eſt volun-
taria, id eſt quia ius non mandat eam fieri, propter-
ea requiritur Capituli conſenſus. Eamdem theo-
ricam poſuit hic Anton. de Butr. num. 11. verſ. Or.
attendatis, dicens, [Sit regula in iſta materia,
quod omnes alienationes, quæ ſunt neceſſariæ ex
neceſſitate iuris poteſt facere Epiſcopus ſine con-
ſenſu Capituli, nõ obſtante iuramento de nõ alie-
nando, dum tamen nõ tangat bona Capituli. Om-
nes autem alienationes voluntarias, licet propter
neceſſitatem, facere non poteſt ſine Capituli con-
ſenſu: nam multum intereſt inter alienationem,
quam ius vult fieri, quia hęc dicitur neceſſaria, &
alienationem, quã ius non præcipit fieri, ſed pro-
pter neceſſitatem, vel vtilitatẽ eccleſiæ fieri expe-
dit.] Hæc Butrius, qui ita conciliat dicta gloſſa-
rum, & intelligit notata per Doctores in c. Tua,
infra, de eccleſ. ædifican. & pro hac diſtinctione
facit textus in l. Obſes, ff. de præd. Minor. ſequi-
12 tur Imola num. 7. verſ. Concludit. Sed & Curia
hanc theoricam ſeruat. Ideoque à S. Congrega-
tione Concilij reſponſum eſt valere legatum im-
mobilium factum, fratribus Minoribus ſub modo
licito, nempe vt vendant, & pretium conuertant
in vſum fabricæ, vel Sacriſtiæ: & idem ſi factum
fuit ſimpliciter, quia ſub modo licito factum intel-
ligitur, vt c. Exijt qui ſeminat, §. Ad hæc, quia fra-
tribus, de verb. ſignif. lib. 6. nec in huiuſmodi alie-
natione eſſe opus ſolemnitate; quia fit ex regulæ
præſcripto, & Extrauag. Ambitioſæ, de rebus eccl.
non alienan. habet exceptionem in ventre ibi, *præ-
terquam in caſibus à iure permiſſis*.
13 Vltimò nota ibi, *ſingularum parochiarum con-
uentus*. Parochialem eccleſiam habere intentio-
nem fundatam de iure communi ſuper omnibus
reditibus ſpiritualibus infra limites parochiæ ſuæ,
prout ex hac littera colligunt Hoſtien. num. 3. Io.
Andr. num. 1. in ver. Quatenus, Butr. n. 2. Cardin.
num. 1. Anchar. Imol. & Abb. omnes in 2. notab.
& idem Abb. in c. Dilectus, num. 4. verſ. Secus au-
tem eſt in eccleſia ſæculari, ſupra de offic. ordin.
concordant c. Vt dominicis, infra de paroch. cap.
Quoniam, c. Cum in tua, & c. Dudum, de decim.
& latius dicam infra n. 16.
14 Ex hoc infero ad quæſtionem an oblationes fa-
ctæ imagini alicuius Sancti depictæ in pariete ex-
tra parochialem, ſed infra limites parochiæ de-
beantur ipſi parochiali, nec ne.

Hęc eſt quæſtio quotidiana, & ſatis dubia pro-
pter varietatem opinionum: nam quidam arbi-
trati ſunt eiuſmodi oblationes quoad diſtributio-
nem ad Epiſcopum pertinere, qui debebit eas ero-
gare in ſuſtentationem pauperum; ſed quoad pro-
prietatem acquiri Deo, vel Sancto, qui per illam
imaginem repræſentatur; & in hac opinione fuit
Angel. de Peruſ. in ſua diſputatione, quæ incipit,
In refulgenti deliciarum palatio, in ſecundo dubio,
& in l. Statuæ, ff. de vſufruct. vbi plenè diſputat
hunc articulum, & in alijs locis citatis à Felin. in
c. Dilectus, in princ. ſupra de offic. ordin. & vbique
allegat gloſ. in d. l. Statuæ, quæ ſentit donata Vul-
tui ſancto Lucano eſſe ipſius Vultus. Sed illum re-
probat Abb. in d. c. Dilectus, num. 4. verſ. Vide-
tamen aliàs; & meritò quia obſtat hoc cap. & alia
iura, quæ probant parochialem eccleſiam fundatã
intentionem ſuper omnibus prouentibus ſpiritua-
15 libus intra ſuos limites. Quidam verò, quos taci-
to nomine recenſet Ferrett. conſ. 278. Licet ſuper
hoc articulo num. 1. putant has oblationes deberi
dominio parietis vbi illa figura, ſeu imago depicta
eſt. Verum communiter tenent omnes Doctores
oblationes huiuſmodi ad dominium iuri, ſeu pa-
rietis nullatenus pertinere, vt teſtatur Marian. So-
cin. in tract. oblation. libello 18. num. 4. verſ. Et
iſtam opinionem. Idq; certum eſſe affirmat Abb.
in c. Quoniam num. 1. verſ. Illud autem certum
eſt, infra de decim. quia priuata perſona non po-
teſt habere oblationes, vel vſufructum alicuius rei
religioſæ, quales ſunt picturæ, vel imagines Sancto-
rum, ſecundum gloſſam, quam dicit ſingularem in
d. l. Statuæ, & idem repetit in d. c. Dilectus, num. 4.
de offic. ordin. maximè ſi ſit perſona ſæcularis; &
meritò, quia oblationes ſunt res ſpirituales, qua-
rum laici non ſunt capaces, c. Sanctorum, 10. q. 1.
Decian. conſ. 16. num. 15. lib. 2. & latius dicam in-
fra num. 20. & 23.

Alij conſuluerunt pro eccleſia Cathedrali, præ-
ſertim ſi conſtructa ſit ſub titulo illius imaginis,
cui fiunt oblationes, & hoc caſu putant oblationes
eſſe diuidendas pro medietate inter cathedralem,
& Epiſcopum, iuxta textum in c. Requiſiſti, de te-
ſtamen. vbi videtur caſus, & ita pro cathedrali Se-
nenſi ſuper oblationibus factis imagini B. Mariæ
Virginis apud Caſtratum de Magalottis conſuluit
Petrus de Peruſio, vt refert Marian. Socin. de ob-
lat. in præall. libello 18. num. 7. circa fin. qui ta-
men dicit hanc opinionem ſibi non placere per ea,
quæ inferiùs deducit pro eccleſia parochiali.

Alij verò conſuluerunt has oblationes deberi
Epiſcopo; & ita Abb. in rubr. infra, de paroch. at-
teſtatur ſe vidiſſe Io. Andr. in addit. ad Specul. al-
legantem pro Epiſcopo, & pro hac opinione vide-
tur textus in c. Præterea, in fine ibi, [Oblationes vi-
uorum, & mortuorum eccleſijs Dei reddantur à
laicis, & in diſpoſitione Epiſcoporũ ſint.] 33. diſt.
Sed hanc opinionem refellit Marian. Socin. dicto
libello 18. num. 8. & contra Epiſcopum videtur
textus in c. De his, 10. q. 1.

Alij demum conſcripſerunt pro Presbytero paro-
chiali, & quidem frequenti calculo, vt inferiùs pa-
tet. Nec defuerunt aliqui opiniones medias, & di-
ſtinguentes ſequuti ſint, vt Petrus de Peruſio, qui
hanc quæſtionem luculenter, & Felino teſte me-
lius omnibus [illegible]rauit in ſuo tractatu de cano-
nica Epiſcopali, cap. 4. in 16. quæſt. principali, de quo

quo latius infra num. 29. Ex quibus vides quanta ſit in hoc articulo opinionum diſſonantia, quæ tamen facilè ad concordiam reduci poſſunt ſi conſiderentur caſus, & circumſtantiæ, in quibus Doctores loquuti ſunt. Vnde pro conciliatione videtur mihi ſtatuenda concluſio cum aliquibus ampliationibus, & declarationibus, ex quibus clarè ni fallor rei veritas apparebit.

16 Hæc igitur ſit concluſio. Oblationes factæ imagini Beatiſſimæ Virginis, vel alterius Sancti depictæ, vel affixæ in pariete, ſeu muro alicuius priuati debentur eccleſiæ parochiali, in cuius limitibus eſt illa imago. Probatur hæc concluſio efficaciter in hac decretali: nam Dionyſius Pontifex, vt hic dicitur, limitauit parochias ad hoc vt ſingularum eccleſiarum prouentus, ſeu obuentiones in vſus eccleſiæ cederent neceſſarios, & ſtipendia miniſtrorum. Atq; ita vt dixi ſupra in vltimo notabili, parochialis eccleſia fundat intentionem de iure
17 communi in perceptione prouentuum omnium ſpiritualium, quæ obueniunt infra limites parochię ſuæ, quales ſunt decimæ, primitiæ, oblationes, mortuaria, fructus, & reditus ex parochia prouenientes, vt c. Cum inter vos, infra de verb. ſignific. Innoc. hic ante med. verſ. Nos dicimus, Hoſt. num. 3. in ver. Prouentus, & Io. Andr. nu. 1. verſ. Tu dic quia fuit dubitatio, & ita in terminis propoſitæ quæſtionis hunc textum ponderat Butr. nu. 3. dicens ſe de hoc ſcripſiſſe in quadam Clem. licet non recordetur vbi. Imol. & Abb. ambo in ſecundo notab. & Io. de Anan. in 1. not. Ad idem eſt textus in c. Quoniam, infra, de decim. vbi patet reditus ſpirituales nouiter prouenientes infra limites alicuius parochiæ pertinere ad parochialem eccleſiam: ergo idem dicendum de oblationibus factis imagini intra parochiam exiſtenti: nam de noualibus, quæ nondum fuerant ad cultũ redacta parochialis eccleſiæ prius nihil perceperat: & nihilominus quia emerſerunt in ſuis limitibus, debentur eidem eccleſiæ: & ita illum textum ad hoc inducit, Abb. ibi in 1. not. verſ. Et optimè facit textus iſte, & videtur quaſi expreſſum in cap. Ad audientiam, il primo, infra, de eccleſ. ædific. per locum à ſpeciali, ibi, *eiuſdem villæ obuentiones eccleſiaſticas percepturum*: nam verbum, *ob-*
18 *uentiones*, eſt multum generale, & comprehendit omnes reditus ſpirituales cuiuſcumque ſint qualitatis, vt ibi notat Abb. num. 15. per c. Cum inter, de verbor. ſignificat. Ac demum idem probatur expreſsè in c. Hanc conſuetudinem, 10. q. 1. & in c. Ex tranſmiſſa, de præſcript. Quamobrem has oblationes, quæ fiunt Sacræ imagini infra limites parochiæ non ad dominum parietis, nec ad Epiſcopum, ſed ad Parochialem eccleſiam, ſeu illius Rectorem pertinere, præter Butr. Imol. Abb. & Anan. ſupracitatos, tenuerunt Petrus de Rauenna ſingulari 468. incip. Oblationes, Dec. conſ. 148. incip. Reuerende Pater, num. 2. & 3. Decian. conſ. 16. lib. 2. vbi ex facto reſpondit pro parocho contra Epiſcopum ſuper oblationibus factis Iconi Sanctiſſimi Crucifixi, Capella Tholoſ. deciſ. 483. & Marian. Socin. in tract. de oblat. libello 18. n. 9. vbi teſtatur hanc eſſe communem Doctorum concluſionem, quam etiam ſæpius ſequuti ſunt Domini de Rota, vt in deciſ. 256. part. 1. & deciſ. 37. n. 2. part. 5. recent. vbi hæc ſententia licet fuerit olim controuerſa; tamen hodie dicitur eſſe receptiſſima: quam etiam videtur amplexus D. Thom. in 2. 2. quæſt. 86 art. 2. præſertim in reſponſione ad 2. arg. eamque probauit S. Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum in cauſa Canen. vt refertur in præalleg. deciſ. 37. n. 2.

19 Ampliatur primò concluſio ſuperiùs firmata, vt vendicet ſibi locum etiam ſi conſuetudo habeat vt oblationes huiuſmodi debeantur laico domino muri, in quo depicta eſt illa imago: talis enim conſuetudo expreſsè damnatur in c. Hanc conſuetudinem, 10. quæſt. 1. & tenent Marian. Socin. in tract. de oblat. d. libello, 18. num. 4. Dec. conſ. 148. nu. 3. Decian. conſ. 16. num. 15. lib. 2. Ferrett. conſ. 278.
20 in princ. Quod procedit etiam reſpectu adminiſtrationis, quia cum oblationes res ſpirituales ſint, c. Quia Sacerdotes, 10. quæſt. 1. laici non debent ſe de illis quoquo modo intromittere, & contraria conſuetudo eſt praua, & contra libertatem eccleſiaſticam, vt plenè conſuluit idem Ferrett. conſil.
21 143. num. 5. Conſuetudo tamen ſaluari poſſet ſi ad hoc deputarentur à Rectore Parochialis eccleſiæ, vt domine ſuo has oblationes perciperẽt, & cuſtodirent, itaut eſſent nudi miniſtri, non tamquam habentes aliquam authoritatem, vel præeminentiam: poteſt enim merus laicus conſtitui principalis collector fructuum decimarum, & oblationũ, vt tenent Butr. & communiter Doctores in c. Decernimus, ſuprà de iudic. vt ibi per Abb. num. 11. & Dec. col. 13. num. 20. verſ. Quartò quæritur, & in ſpecie noſtra declarat Ferrett. conſ. 143. num. 5. & plenius conſ. 278. n. 2. & 3. vbi etiam refert Stephanum Aufrerium aſſerentem ita ſeruari de conſuetudine in Gallia in tract. ſuo de poteſt. ſæcul. ſuper perſon. eccleſ. in 33. fallen. Idemque non obſcurè voluit Petrus de Peruſ. in ſuo tractatu de Canonica Epiſcopali, c. 4. in 16. quęſt. principali in fine: nam, vt ipſe ait, de conſuetudine quandoque præponuntur clerici, quandoque laici ad percipiendas, & cuſtodiendas huiuſmodi oblationes, atque ita Petrus ſentit conſuetudinem valere, dũmodo laici ad id deputentur ab habente authoritatem, ſecus ſi iure proprio, quia eſſet tractare iura eccleſiæ propria authoritate contra textum, & nota per omnes ſcribentes in d. cap. Decerni-
22 mus. Rurſus poſſet ſaluari conſuetudo recipiendi oblationes in confraternitatibus laicorum, dũmodo nil ſibi applicent, ſed in pios vſus textum diſtribuant. In quibus terminis hanc conſuetudinem approbant Decius d. conſ. 148. num. 3. verſ. Sed tamen in caſu propoſito, & Ferrett. dict. conſ. 143. num. 6.

23 Ampliatur ſecundò ſupradicta concluſio, vt nec poſſit Epiſcopus concedere facultatem laico domino parietis vbi religioſa imago eſt depicta, vt oblationes illi factas diſpenſet ad libitum ſuum, quia ſunt iuris ſpiritualis, cuius laici ſunt penitus incapaces, c. Maſſana, & c. Sacroſancta, ſupra de elect. cap. Cauſam de præſcript. & in his terminis notat Abb. in c. Quamuis, in 2. notab. infra de decim. & Ferrett. in præcit. conſ. 143. n. 5. verſ. Ideo dicit notabiliter.

24 Ampliatur tertiò eadem concluſio vt locum habeat etiam in oblationibus factis imagini exiſtenti in aliqua capella, ſeu oratorio infra limites Parochiæ; non enim cedunt eidem capellæ, ſed Parochiali, vt tenet Abb. hic, num. 2. per iſtum textum, & per locum à ſpeciali in d. cap. Ad audientiam, il primo, infra de eccleſ. ædifican. Sed Dec. in præalleg. conſ. 148. n. 2. quando non eſt imago depi-

depicta in muro ſub dominio alicuius priuati, ſed in capella, vel oratorio, dicit omnes Doctores conuenire, & communiter tenere, vt oblationes acquirantur ipſi capellæ, per textum, in §. Si quis autem vnum, in Auth. de eccleſ. tit. col. 9. & per illum textum dicit hoc voluiſſe Angel. in diſp. ſupra alleg. num. 14. & Petrum de Peruſio loco citato, allegat etiam Abbat. in cap. 1. in vlt. notab. infra de ſtatu Monach. Sed Abbas ibi non loquitur de oblationibus, quæ fiunt capellis; ſed de his, quæ fiunt monaſterijs, ſeu locis religioſis, quæ non quæruntur Parocho, vel Epiſcopo, ſed ipſi monaſterio in ſuſtentationem Monachorum inibi ſeruientium, vt eſt textus ibi, & latius dicam infra in 4. declaratione, num. 34. Opinio Decij poteſt procedere ſi de mente offerentis appareat, vel de conſuetudine; alioquin quidquid ipſe dicat, communis opinio eſt in contrarium, vt teſtatur Marian. Socin. in præcit. libello 18. num. 5. verſ. Sed his non obſtantibus, per textum in c. Ex tranſmiſſa de præſcript. & per ea, quæ dicta ſunt ſupra de Parochiali n. 16.

25 Ampliatur quartò memorata concluſio vt procedat etiam ſi oblationes fiant ad altare in capella alicuius eccleſiæ. Nam nihilominus cedunt Parochiali intra cuius limites eccleſia illa ſita eſt. Ità Gaſpar. Calderin. conſ. 15. de Paroch. per hanc decretalem. Item per d. c. Ad audientiam, & per c. Cum inter, de verbor. ſignific. & idem tenent Butr. & Abb. hic, & Dominicus in cap. Ex tranſmiſſa ſupra de præſcript. vbi dicit has oblationes debere eſſe Rectoris, & non Capellani inſtituti in illa capella, vel altari, & ſequitur Marian. Socin. d. libello 18. num. 10. Idem firmant Innoc. Hoſtien. Butr. & Abb. in rubr. infra de Paroch. & eſt communis Doctorum opinio, vt teſtatur Ferrett. dict. conſ. 143. num. 4.

26 Ampliatur quintò eadem concluſio vt locum habeat etiam in oblationibus factis ſacræ imagini exiſtenti in cathedrali eccleſia, quia non quæruntur Epiſcopo, ſed Archipresbytero curam animarum ibi exercenti, vt reſoluit Rota in Beneuētana ſpolij 22. Decemb. 1585. & 2. Decemb. 1587. coram Orano, vt refertur in præalleg. dec. 37. n. 5. par. 5. recentior.

27 Ampliatur ſextò, vt procedat etiā ſi oblationes offerantur in Miſſa Presbytero celebranti: non enim cedunt ipſi. Presbytero, ſed Rectori eccleſiæ ſecundum Abb. hic n. 2. verſ. Et per hoc etiam, quo ad hoc inducit textum in cap. Requiſiſti, infra de teſtam. vbi relictum Epiſcopo ab extraneo videtur relictum contemplatione eccleſię. Ergo ſimiliter oblationes factæ celebranti videntur factæ intuitu eccleſię; nam oblationes faciunt parochiani propter adminiſtrationem Sacramentorum, vt c. Omnis Chriſtianus, cum gloſ. de conſecr. diſt. 1. ſequitur Felin. in c. Dilectus, n. 1. circa fin. verſ. Et adde, ſupra de offic. ordin. vbi etiam num. 2. dicit

28 oblationes factas capellano, ſeu vicario deberi Rectori. Fallit hoc ſi ſit Epiſcopus, qui Miſſam celebrat; quia tunc oblationes ſunt ipſius, etiamſi celebret in eccleſia Parochiali, & ei offerantur à parochiano, vt tenet Hoſtienſ. in ſumma in tit. de Paroch. §. In quibus, verſ. Quid ergo ſi Epiſcopus, & Archid. in c. Omnis, de conſecr. diſt. 1. ſequitur Marian. Socin. in d. tract. oblat. libello 18. nu. 10. verſ. Item quod dixi, & Syluest. in ver. Decima, num. 3. verſ. Quod tamen fallit.

29 Declaratur primò ſupradicta concluſio, vt procedat in dubio. Secus verò ſi oblationes ex pia voluntate offerentium appareant factæ alterius contemplatione, quia tunc nullatenus debentur Parocho, ſed pia voluntas eorum, qui oblationes fecerunt, præcisè ſeruanda eſt: nam rei ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter, l. In re mandata. C. Mandati, & in traditionibus rerum ſuarum poteſt quis adijcere conditiones quas vult, dummodo honeſtæ ſint, l. In traditionibus, ff. de pactis, & ita in ſpecie notabiliter declarat Marian. Socin. in d. tract. de oblat. libello 18. in princ. & n. 3. Quò fit vt ſi appareat huiuſmodi oblationes factas fuiſſe à fidelibus contemplatione illius ſacræ imaginis res oblatæ eidem imagini acquirantur vel ſancto per illam imaginem repræſentato: & in hoc caſu procedat opinio Angeli de Peruſio, de qua ſupra in princ. quæſtionis, n. 14. Eodem modo ſi conſtaret eam fuiſſe intentionem offerentis, vt res oblata fieret domini domus, vel muri, vbi eſt imago depicta eo quod [illegible] talis eſſet pauper, vel oblationes in certos pios [illegible] vſus conuerteret, vtique adimplenda eſſet huiuſ [illegible] modi voluntas, & procederet ſecunda opinio, d[illegible] qua ſupra eod. nu. 14. Idem & fortius dicendū [illegible] obtuliſſet contemplatione Epiſcopi, vel Cath[illegible]dralis, aut alterius eccleſiæ. Hæc enim eſt regu[illegible]a vt res oblata ſemper illi acquiratur, cuius co[illegible]templatione facta eſt oblatio, vt in c. Relatum, il[illegible] ſecundo de teſtam. & declarat. Marian. Socin. vb[illegible] ſupra; & hoc intendit Petrus de Peruſio in præall[illegible]g. tract. de Canonic. Epiſcopal. in 16. quæſt. per[illegible]ali num. 5. inter Tractat. commun. tom. 15. pag. 2[illegible]8. vbi poſt prolixam diſputationē huius articuli [illegible]ncludit in hæc verba. [Quandoque oblatione[illegible] fiunt per reſpectum ad eccleſiam Parochialem, [illegible] quæruntur eccleſiæ Parochiali, ſiue tales oblati[illegible]es fiant in eccleſia, ſiue extra eccleſiam] & it[illegible]quitur c. Cum inter vos, de verbor. ſignific. [[illegible]andoque fiunt oblationes non per reſpectū ad [illegible]cleſiam Parochialem, ſed per reſpectum ad ali[illegible] locum, vel extra eccleſiam ad aliquem ſanct[illegible], cuius figura eſt in Parochia alicuius eccleſiæ, [illegible] tunc Parochiali eccleſiæ non quæruntur. Rati[illegible] eſt quia non offeruntur contemplatione Paroch[illegible]ialis eccleſiæ, nec contemplatione Rectoris, ſed [illegible]per reſpectum ad Deum, ſeu Imaginem ſic depi[illegible]am.] Hęc ibi Et hanc diſtinctionem aliàs pro[illegible]bauit Rota in Bracharen. oblationum 17. Decem[illegible]bris. 1612. coram Cardin. Pamphilio, & in Lun[illegible]en. Sarzanen. 8. Februarij 1627. coram Merlino, vt in deciſ. 37. num. 8. par. 5. rec. vbi firmauit obla[illegible]tiones factas imagini depictæ in muro ſpectar[illegible]e ad Parochum in dubio tantum, ſecus ſi ex pior[illegible]um offerentium voluntate in certos vſus ſint deſti[illegible]natæ. Quod etiam dixerunt Additiones ad Capell. Tholoſ. deciſ. 483. & alij Recentiores in deciſ. [illegible] allegati. Aduerte tamen, quia

30 etſi oblation[illegible]es deſtinatæ ſint in certum vſum ab offerentibus [illegible] nihilominus illorum adminiſtratio ad Parochum [illegible] pertinet ex iure Parochialitatis, nō quidem vt ſib[illegible] applicet, ſed vt fideliter cuſtodiat, & diſpenſet i[illegible]n vſus ab offerentibus deſtinatos, vt notat hic Ab[illegible]b. num. 2. verſ. Adminiſtrationem autem, Ferre[illegible]t. conſ. 143. num. 4. verſ. Et quod, & firmatur in p[illegible]recitata deciſ. 37. num. 9. & 10. licet ſecundum Pe[illegible]trum de Peruſio d. quæſt. 16. num. 7. cuicumque e[illegible]ccleſiæ talia acquirantur, videantur remanere ſub [illegible] diſpoſitione Epiſcopi per c. Præter hoc

31 hoc 32. diſt. Aduerte etiam quia dum Rota in alleg. deciſ. 37. num. 10. concludit oblationes in eo caſu, in quo cedunt eccleſiæ Parochiali, eſſe per Parochum diuidendas, ita vt partim conuertat in proprium vſum, partim eroget in ijs, quæ concernunt cultum diuinum; & partim ad pauperum inopiam ſubleuandam; per c. Vulteranæ, & c. Quatuor 12. quæſt. 2. Hoc non videtur verum, quia illa iura loquuntur in matricibus. In Parochialibus verò, ſalua portione Epiſcopi, omnia ſunt Rectoris, c. Quoniam infra de decim. & ibi dixi in 3. notab. poſt Io. Andr. & ſcribentes communiter. Vide tamen quæ notaui ſupra in 2. notab.

32 Declaratur ſecundò concluſio ſuperius firmata, vt non procedat ſi locus, vbi depicta eſt illa imago, non ſit intra fines alicuius Parochiæ, aut incertum ſit de cuius Parochia exiſtat eo quod limites non ſint diſtincti; quia tunc oblationes integrè pertinent ad Epiſcopum diœceſanum, vt probat textus in d. c. Quoniam de decim. vbi hoc notant Innoc. Petrus de Sampſone, Abb. Antiq. Hoſtien. & reliqui omnes, vt ibi dixi in vlt. notab. num. 10. Et quamuis ille textus loquatur de decimis, tamē decimarum appellatione veniunt etiam oblationes, vt cap. Cum inter vos, infra de verbor. ſignif. & in terminis de iſtis oblationibus factis imagini alicuius ſancti hoc tenet Abbas in cap. Dilectus, num. 4. verſ. Quoad primum ſupra de offic. ordin. & Rota in præcit. deciſ. 37. n. 4.

33 Declaratur tertiò eadem concluſio, vt locum non habeat in canonica portione, quæ de his oblationibus perceptis à Parocho debetur Epiſcopo, vt traditur in c. Officij, de teſtamen. & tenet Abb. in cap. 2. de Sepultur. Sed Petrus de Peruſio in d. tract. de Canon. Epiſcopal. cap. 4. in 16. quęſt. perſonali num. 7. verſ. Secundò incidenter quęritur. Firmat de oblatis inter viuos Imagini B. M. Virginis non deberi Epiſcopo canonicam portionem. Secus ſi ſint relicta in vltima voluntate per textū in c. Requiſiſti, §. Illud, de teſtamen. & hoc ſi teneamus has oblationes ſpectare ad eccleſiam Parochialem ſecundum eum. Sequere indiſtinctè primam opinionem, niſi aliud obtineat de conſuetudine, pro qua conſuluit Gaſpar. Calderin. conſ. 15. in tit. de Paroch. per textum in c. De his, 10. quæſt. 1. in c. Conquerente, ſupra de offic. ordinar. & c. Cum olim. infra de cenſib. quam etiā tenent Marian Socin. In ſæpius alleg. libello 18. n. 8. verſ. Illud ſolum adiungens, & Silueſt. in ver. Decima, n. 5. verſ. Quo tamen caſu.

34 Declaratur quartò, vt non procedat in oblationibus, quæ fiunt Sacris imaginibus exiſtentibus in eccleſijs Regularium: tales enim non quęruntur Parocho, vel Epiſcopo, ſed monaſterio pro Monachis ibi ſeruientibus, vt eſt textus in c. 1. in fin. & ibi Abb. in vlt. notab. infra de ſtatu monach. & in c. Nimis, il primo, circa finem, de exceſſ. Prælat. & tenet Petrus de Peruſio in pręalleg. q. 16. num. 6.
35 & eſt ratio ſecundum eum, quia licet monaſteria ſint infra limites parochiæ, tamen propter exemptionem non ſunt de parochia; ideò oblationes in ibi factę non quæruntur Parocho. Eamdem rationem adducit Abb. in c. Dilectus, col. 2. ſupra de offic. ordin. & Ferrett. conſ. 143. n. 2. Adde tu, quod monaſteria exempta, qualia ſunt monaſteria Fratrum Prædicatorum, & Minorum, de quibus loquitur d. c. Nimis, licet ſint in diœceſi, non tamen ſunt de diœceſi, c. Cum Epiſcopus, & ibi Gemin. in 3. notab. & Franc. in 2. de offic. Ordinar. lib. 6. gloſ. in Clem. frequens in ver. Anni, vbi etiam Vitalin. n. 127. de exceſſ. Prælat. Rota deciſ. 207. n. 2. par. 2. diuerſor. Vnde etiam ex hoc capite Epiſcopus excluditur à perceptione dictarum oblationū.

36 Declaratur vltimò concluſio ſupradicta vt non procedat ſi conſuetudo præſcripta, aut aliud ſpeciale ius habeat vt res oblatæ imagini alicuius Sancti non debeantur eccleſiæ parochiali, ſed alteri eccleſiæ, vel loco pio, aut perſonæ eccleſiaſticæ; quæ capax ſit quaſi poſſeſſionis iurium ſpiritualium, huiuſmodi enim conſuetudo valida eſt, vt eſt textus expreſſus in c. Cum inter, infra, de verb. ſignific. & hoc tenent ibi omnes Doctores, vt inquit Marian. Socin. in ſępius alleg. tract. de oblat. libell. 18. num. 3. verſ. Tertiò præmittendum. Item indubitanter procedit talis præſcriptio, cap.
37 Ex tranſmiſſa, & c. De quarta, de præſcript. Et ex hoc infero, vt oblationes, quæ fiunt nouis Sacerdotibus dum celebrant primam Miſſam, non quærantur Parocho, ſed ipſiſmet Sacerdotibus, quia ſic ſe habet conſuetudo vbique locorum, & hoc tenet Gaſpar. Calder. conſ. 15. in tit. de Paroch. vbi dicit oblationes factas presbytero celebranti non deberi parocho ſi contra eum ſit conſuetudo, quæ ſeruanda eſt, & eum refert, & ſequitur Marian. So-
38 cin. d. libello 18, num. 10. verſ. Subdit tamen. Pro quo facit, quia ſtante conſuetudine ex veriſimili mente offerentium res cenſentur oblatæ contemplatione ipſius presbyteri: vnde ſicut potuiſſent offerre ea intētione declarata vt cederēt ipſi presbytero, vt oſtenſum eſt ſupra in prima declaratione, num. 19. ita illorum intentio videatur declarari per hanc conſuetudinem ſecundum ea, quæ notat Bart. in l. Hæredes mei, §. Cum ita, ff. ad Trebell. & in l. Iuriſiurandi, §. Si liberi, ff. de oper. libert. Prępoſ. in c. Sacroſancta, num. 3. verſ. Nec dicitur fraudare, 22. diſt. & in hac ſpecie obſeruat idem Socin. d. libello 18. num. 3. verſ. Et ex his.

39 Aduerte tamen circa huiuſmodi oblationes, quæ fiunt pro miſſis nouis: nam Concilium Tridentinum, ſeſſ. 22. in decreto de obſeruan. & euitan. in celebr. Miſſæ, in §. Atque, vt multa præcipit Epiſcopis locorum Ordinarijs [vt quidquid pro Miſſis nouis celebrandis datur, necnon importunas, atque illiberales eleemoſynarum exactiones potius, quam poſtulationes; aliaque huiuſmodi, quæ à ſimoniaca labe, vel certè à turpi quæſtu non longè abſunt, omninò prohibeant.] Hęc ibi. Non tamen prohibentur Presbyteri ex S. Congregationis ſententia à Sanctiſſimo approbata quominus primas ſuas Miſſas decantent, & in illis poſt offertorium in medio altaris, ad populum ſe conuertant accipiendo oblationes à ſponte offerentibus, & eleemoſynas, vt ſolent Parochi diebus feſtis. Perambulationes verò per eccleſiam, ſimileſque extorſiones prohibentur. Sed & Sacra Congregatio Epiſcoporum declarauit Sacerdoti Miſſam nouam celebranti licere oblationes accipere modo non diſcedat ab Altari, vt in Ianuen. 1. Octobris 1601. in Regiſtro originali fol 96. Rurſus in illis verbis, *illiberales eleemoſynarum exa-*
40 *ctiones*, S. Congregatio Concilij dixit hoc nomine non venire conſuetudinem, quæ inoleuit vt Parochus diebus feſtis ſolemnibus, vel non ſolemnibus poſt offertorium in medio altaris vertat ſe ad populum, & inuitando ad oblationes, manipulum, vel aliud offerentibus præbeat oſculandum:

alijs verò Sacerdotibus ſimplicibus id non eſſe
41 concedendum. Et iterum quærenti, an liceat Parochis extante conſuetudine in diebus feſtiuis in medio Miſſæ inuitare populum ad oblationes dando ſingulis pacem, & ad recipiendum mulierum oblationes recedere ab altari, & ad infimum locũ eccleſiæ, vbi mulieres manent ſeiunctæ à maribus, accedere ſtante Conſtitutione Concilij cap. vn. de obſer. & euitan. ſeſſ. 22. ibi, *quaſcumque importunas, atque illiberales eleemoſynarum exactiones*: reſpondit conſuetudinem hanc reſtringendam ad exemplum decreti iam facti nonis Octobris 1573. Sed facta poſtmodum relatione ad Sanctiſſimum, Sanctitas Sua dixit non eſſe eamdem rationem, ſeu bonam conuerſionem de Miſſis nouis ad Miſſas Parochorum, quibus debentur iſtæ oblationes, ideò permittendam huiuſmodi conſuetudinem prout inoleuit.

42 Amplius in illis verbis Concilij, *aliaque huiuſmodi*, poteſt poni exemplum in conſuetudinibus, quæ in quibuſdam Hiſpaniæ locis inoleuerant, vt Plebani, ſeu Rectores venderent, vel locarent laicis oblationes, quæ ponebantur in pede altaris. Super qua controuerſia communis opinio Doctorum eſt, tales oblationes locari, aut vendi non poſſe, ne per manus laicas prophanentur, vt per gloſ. 1. in c. Altare, 1. q. 3. Archid. in c. Sanctorum, num. 1. verſ. Sed nonnè, 10. q. 1. Abb. in c. 2. in fin. ſupra, Ne Cler. vel Monach. Roman. ſingul. 63. Doctores in c. 2. vbi in ſpecie Aretin. num. 21. Dec. num. 114. & Ripa num. 55. de iudic. Andreas Hiſpanus de decim. q. 13. num 9. Troil. de oblat. 3. p.
43 dub. 3. n. 6. & fuſius, num. 8. Verum, vt dicit Hugo in d. c. Sanctorum, ſiue hoc ſit de iure, ſiue non, tamen quotidie fit ab Epiſcopis, & etiam à Domino Papa. Illud tamen certum eſt quatenus id liceat, nullo tamen caſu laicos poſſe huiuſmodi oblationes accipere immediatè de altari, ſed debere clericum conſtitui, qui de altari accipiat, & tribuat: nam manus prophanæ, & nefariæ non debent Sacra contingere, arg. c. Aurum 12. q. 2. c. Ligna, c. Nemo, & c. In ſancta, de conſec. diſt. 1. & ten. Archid. in d. c. Sanctorum, num. 1. verſ. Sed nunquid, & ibi etiam Turrecr. num. 2. verſ. Sed nunc ſentire S. Thom. in 2. 2. q. 86. art. 2. ad 3. ait enim: [Oblationes poſtquam fuerint conſecratæ non poſſunt cedere in vſum laicorum, ſicut vaſa, & veſtimenta ſacra; & hoc modo intelligitur dictum Damaſi Papæ in c. Hanc conſuetudinem, 10. q. 1. illa verò, quæ non ſunt conſecrata, poſſunt in vſum laicorum cedere ex diſpẽſatione Sacerdotum ſiue per modum donationis, ſiue per modum venditionis.] Hæc ille, & ſequuntur Turrecr. in c. Quia Sacerdotes, num. 2. in reſponſ. ad 2. eadem cauſa, & quæſt. & Syluest. in ver. Decima, num. 5. verſ. Tertium.

De his, quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli.

Cap. Et ſi membra.

S V M M A R I V M.

1 AD Concilium Prouinciale debent vocari, & admitti Cathedralium Eccleſiarum Capitula.
Et an hoc procedat ex honeſtate, vel ex neceſſitate, num. 4. 37. 40. & ſeqq. & n. 49.
Admitti debent ad tractatum, & ad conſulendum, non autem ad decidendum, n. 10. 41. & ſeqq. & num. 53.
Et pro negocijs etiam ipſa Capitula non contingentibus, n. 11.
Niſi Prælati aliqua ſecreta haberent, quæ reuelare non poſſent ſine tranſgreſſione obedientiæ, vel iuramenti, n. 14.
Vel niſi alia iuſta cauſa ſubeſſet ea non admittendi, num. 15.
2 *Canonici Collegiatarum Eccleſiarum, & alij clerici inferiores non ſunt vocandi, & n. 37.*
3 *Niſi habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*
4 Debet, verbum ex proprietate vocabuli eſt neceſſitatiuum.
5 *Inuitato ius acquiritur ex inuitatione.*
6 *Citatus ad actum debet admitti, & fortius expectari.*
7 *Niſi de nouo perueniat ad citantis notitiam, citatum non habere ius.*
8 *Vocantes tamen non tenentur præcisè vocatum, admittere, ſed ei non admiſſo tenentur ad intereſſe.*
9 *In Concilio prouinciali Capitula Cathedralium poſſunt comparere per procuratorem.*
10 *Votum* habent conſultiuum, non deciſiuum, & n. 41. & ſeqq. & n. 53.
Et poſſunt contradicere, & appellare, n. 13.
Omnia ſunt gerenda de conſilio Capitulorum deputati ... uincia, n. 46.
Abbates commendatarij, & Capitulorum ... habent conſultiuam tantum, n. 53.
... *voc...* ... ſtores Epiſcoporum vocem habent etiam, ſi Concilio Prouinciali placuerit; n. 54.
Proc... ... dictio implicat idem eſſe in caſu contra...
... *dec...*
12 *Maxi...* ... in prouinciali an laici intereſſe poſſint, &
... rio ... ... diſtinguitur, & n. ſeqq.
16 *In Con...* ... non debent niſi ſpecialiter vocentur, &
debe... ... o.
17 *Intereſſ...* ... agitur cauſa fidei.
... num... ... n. 27. & 28.
18 *Vel niſi* ... agitur de gradibus circa matrimonia
Declara... ... endum.
19 *Vel niſi* ... admitti debeat ad audiendum, non ad ... dum, vel docendum.
contr... ... conſulendum, & ad iuſtitiam petendam, & n. 50.
20 *Et in bi...* ... dandam, & vbi agitur de correctio...
iudic... ... icis negocijs, & ... omnino ſunt excludendi.
21 *Item ad* ... rum laici in cauſis communibus
vel de... ... eſt eos vocari in cauſis ... auctoritate propria.
22 *Ab eccleſ...* ... intereſſe poſſunt ... electione ſynodi.
ne cler... ... num ſi vocentur ſub quouis titulo,
Vtile ta... ... n. 50.
num. ... non debent intereſſe ſub ... ſynodalibus conuentibus
Nullo ca... ... non officiales ſynodalis ... iure ex...
Sed ita ... non debent, niſi in caſibus in ... reſerv...
num. 3... ... alis generali vbi agitur de fide, ad tam...
23 *Legati re...* ... ad petendum ... n. 26.
& n. ſ... ... n. 27.
24 *Reges, ſeu* ... & Sacerdotum ... cauſis.
intereſſ...
preſſis.
Ideſt in ce...
mation...
Item in pr...
dos Pat...
lium in...
25 *Concilia ſu...*
& ſiunt ...

31 *Ad Concilium prouinciale quinam ſint vocandi, & admittendi. & num. ſeqq. vſque in finem.*
32 *Epiſcopi ſuffraganei vocari debent ex neceſſitate, & num.44.*
Et ſi non veniunt, ceſſante legitimo impedimento, puniuntur, n.45.
33 *Exempti tenentur ſemel eligere aliquem vicinum Metropolitanum, in cuius ſynodo prouinciali interſint.*
Nec requiritur conſenſus Capituli, n.35.
34 *Quod locum habet etiam in Prælatis inferioribus nullius diœceſis.*
36 *Epiſcopi exiſtentes in prouincia Romana non tenentur eligere Metropolitanum, cuius ſynodo interſint.*
37 *Presbyteri, & clerici inferiores an ſint vocandi ad concilium prouinciale, & n. ſeq.*
38 *Conuenire debent omnes, qui de iure, vel conſuetudine intereſſe tenentur.*
39 *Non omnes de prouincia ſunt vocandi, ſed qui ſe læſos exiſtimant.*
41 *Capitula cathedralium non tenentur accedere niſi velint, nec poſſunt compelli, & n. 42.*
43 *Abbates, & alij inferiores Epiſcopo ſubiecti non coguntur venire, licet ſit expediens vt veniant.*
Exempti, & Abbates non tenentur venire, niſi qui de iure, vel conſuetudine intereſſe debent, num.48.
Capitula cathedralium ſunt ſpecialiter inuitanda, num.49.
47 *In Concilio prouinciali quo ordine Capitula, Abbates, Commendatarij, Dignitates, & Procuratores cathedralium conſidere debeant.*
51 *Concilij prouincialis decreta ſubditi omnes Epiſcoporum obſeruare tenentur.*
52 *Exempti compelli poſſunt ad eorum obſeruantiam in caſibus, in quibus de iure communi, vel ex Concilio Tridentino poteſtas in ipſos tributa eſt Vel Epiſcopis, ſynodo prouinciali.*

1 ETSI MEMBRA. Ad Concilia Prouincilia conuocari debent, & admitti cathedralium eccleſiarum capitula. Hoc dicit, Io.Andr. Butr. Cardin. Ancharan. Imola, Abb. & Io. de Anan. Prima pars ponit quęrelam. Secunda prouidet ibi, *Viſum fuit.*
2 Nota primo, ibi, *Cathedralium*: ad ſynodum prouincialem non eſſe vocandos Canonicos collegiatarum eccleſiarum, vel alios clericos inferiores; ex eo enim quod textus includat cathedrales eccleſias, tacitè excludit alias, licet collegiatas; & meritò, quia de illis diſponitur per Epiſcopum, & ſuum Capitulum, c. Nouit, ſupra eodem, & ita poſt Aegid. firmat hic Io. Andr. num. 1. verſ. Et nota quod dicit Cathedralium, Cardin. eod. numero
3 Anchar. & Abb. in primo notab. Fallit ſi Capitula Collegiatarum haberēt iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, quia tunc ad ſynodum eſſent vocanda ex ſententia S. Congregationis Concilij.
4 Secundò nota ibi, *debeant inuitari*. Cathedraliū eccleſiarum Capitula ad prouinciale Conciliū eſſe inuitanda, & admittenda ex neceſſitate, ponderando verbum *debeant*, quod ex proprietate vocabuli neceſſitatem deſignat, gloſ. in Clem. Attendentes, in verb. Debeant, de ſtat. Monachor. Signorol. de Homod. conſ. 87. num. 4. & 5. & hic tenent Cardin. num.3. in fin. & Abb. num. 2. verſ. Sed ego, quod videtur eſſe contra Innocen. in cap. Graue, num.3. ſupra de præben. dicentem Capitula cathedralium ad hoc Concilium non eſſe vocanda, niſi ex honeſtate. Sed an hoc ſit verum, & quomodo ſit intelligendum, plenè examinabitur infra in vltima quęſtione, num. 37. 40. & ſeqq. & num. 49.
5 Tertiò nota ex eod. ver. *Inuitari*. Inuitatum ad actum debere admitti. Vnde eſt argumentum, quod ex inuitatione ius acquiritur inuitato: nam turpius eijcitur, &c. c. Quemadmodum, ſupra de
6 iureiur. Item eſt argumentum, quod citatus ad electionem debet admitti, & ſic fortiùs expectari,
7 vt notatur in c. Cum inter vniuerſos, ſupra de electione, niſi de nouo perueniat ad eorum notitiam citatos non habere ius, c. Paſtoralis, ſupra de except. Butr. hic num. 4. Cardin. in 2. notab.
8 Anchar. & Imol. num.3. Concludunt tamen Butr. Cardin & Imol. vocantes non teneri præcisè vocatos admittere, ſed eis non admiſſis, teneri ad intereſſe, de quo dicendum, vt not. per gloſ. & DD. in d.c. Cum inter vniuerſos.
9 Quartò nota ibi, *Procuratores eorum*. Capitula poſſe comparere in Concilio per procuratorem: nam per ſe commodè comparere non poſſunt, c. vlt. iuncta gloſ. penult. ſupra de maior. & obed. Hoſt hic num. 1. Io. Andr. num. 2. Anchar. num. 2. not. & Abb. num.3.
10 Quintò nota ibi, *Ad tractatum admitti*. In ſynodo prouinciali Capitula cathedralium eccleſiarum, vel eorum procuratores eſſe admittendos ad tractatum, non autem ad decidendum, & ſic habere vocem conſultiuam tantum, non autem deciſiuam prout ex hac littera deducit Abbas hic num. 2. Prępoſ. in c. Propter eccleſiaſticas, num.9. verſ. Vel aliter poſſes dicere, 18. diſt. & cenſuit S. Congregatio Concilij, vt dicam infra in vltima quęſt. 53.
11 Vltimo nota ibi, *Maximè ſuper illis*. Cathedralium eccleſiarum Capitula admitti debere ad ſynodum prouincialem etiam pro negotijs ipſa Capitula non contingentibus, ponderando dictio-
12 nem *maximè*, quæ implicat idem eſſe in caſu contrario, l. 1. §. Vel maximè, ff. de Collat. bonorum, l. Scire etiam oportet, §. Sed etſi maximè, ff. de
13 excuſ. tutor. Et hic tenet Vincent. dicens debere admitti ad omnia generalia, etiamſi non appareat de eorum intereſſe, quia poteſt fieri, vt interſit, ita vt ſi pręſentes eſſent, contradicerent, & appellarent: quod poſſent, & cap. Super eo, de offic. delegat. & conſentiunt hic Hoſt. num. 2. in fin. Io. Andr. num.3. in fin. in ver. Maximè, Butr. num.6. Card. num.3. verſ. Oppono, Anchar. num. 5. Imol. num. 4. & 5. dicens hanc partem eſſe veriorem, Abb. & Io. de Anan. num. 4 Ex quibus patet hanc eſſe communem opinionem, quam etiam ſequitur Henric. Bottæus de ſynod. Epiſc. parte ſecunda num.42.
14 Hoc tamen intelligas ſecundum Hoſt. & alios proximè citatos, niſi Prælati aliqua ſecreta haberent de mandato ſuperioris in Synodo pertractanda, quæ reuelare non poſſent ſine tranſgreſſione obedientiæ, vel iuramenti, cap. Ego N. de
15 Iureiur. Vel niſi aliqua alia iuſta cauſa ſubeſſet, quare non deberent id, quod agitur omnibus publicare, vt in ſimili notatur in cap. Nouit, poſt principium ſupra eod.
16 In gloſſa vltima QVAERO An laici Prouinciali intereſſe poſſint, aut debeant?

Gloſsa

17 Gloſſa tenet laicos huiuſmodi Concilijs non debere intereſſe, niſi in tribus caſibus. Primus eſt ſi ſpecialiter vocentur, & inuitentur, & ita de-
18 bet intelligi cap. Adrianus, 63. diſt. Secundus eſt, quando tractatur cauſa fidei, quia hæc communis eſt tam clericis, quàm laicis, vt cap. Vbinam le-
19 giſtis, & cap. Nos ad fidem, 96. diſt. Tertius quando tractaretur de gradibus circa matrimonium contrahendum, c. Ad ſedem, 35. q. 5.

20 Sed Hoſt. hic n. 4. declarat hanc gloſ. ita eſſe intelligendam, vt in caſibus præmiſſis admitti debeant laici ad audiendum, non autem ad iudican-
21 dum, vel docendum, c. Docendus, 62. diſt. Addit Abb. n. 6. verſ. Et in quantum, laicos admitti poſſe etiam ad conſulendum, per cap. Ad ſedem, 31. quæſt. 6. & c. Ad Apoſtolicæ, de re iudic. lib. 6. Quod & Sacra Congregatio Concilij approbauit, vt dicam infra nu. 50. Item admitti debent ad iuſtitiam petendam, vel defendendam, c. Nouit, ſu-
22 pra de iudic. & cap. 1. de ſponſal. In eccleſiaſticis autem negocijs, & vbi tractatur de clericorum correctionibus, laici omnino ſunt excludendi, arg. c. Maſſana, ſupra de elect. & extrauag. Non debet, Bonifacij VIII. Pro modico enim animosè nobis inſidiantur, & oppidò ſunt infeſti, c. 1. & c. Laici, 2. q. 7. Ita Hoſt. cum quo tranſeunt hic Io. Andr. n. 4. Butr. nu. 7. Anchar. n. 5. verſ. Quintò, Imol. n. 6. verſ. In gloſ. final. Abb. n. 5. verſ. Et nota, & Io. de Anan. nu. 5. verſ. Adde, quod latius proſequitur Præpoſitus, & de communi atteſtatur in c. Canones, num. 5. 15. diſt.

23 Porrò Legati Regij ſub quouis titulo in Concilijs Prouincialibus non debent admitti, & hoc potiſſimum, vt Præſules liberius ea, quæ agenda ſunt, ad Dei honorem, & Eccleſiæ ædificationem pertra-
24 ctare, & decernere valeant, arg. c. Quiſquis, ſupra de elect. Reges verò, aut eorum officiales de iure ſynodalibus conuentibus non niſi in certis in iure expreſſis caſibus intereſſe debent, vt in VIII. Synodo cap. 17. & in d. cap. Vbinam legiſtis, 96. diſt.
25 & notatur in d. c. Adrianus 63. diſt. Sunt enim hi cœtus Epiſcoporum, & Sacerdotum, fiuntque propter Eccleſiaſticas cauſas, cap. Propter Eccleſiaſticas 18. diſt. & per tot. Quippe negatur laicis in cauſis Eccleſiaſticis quicquam decernere, cap. Bene quidem, 96. diſt. cap. Decernimus, ſupra de iudicijs. Cumque Pontificiæ, & ſæcularis dignitatis officia ſint diſtincta c. Cum ad verum, ead. diſt. ſicut quando Reges habent ſuos conuentus; nullus Pontificis legatus interuenit, nec recipere-tur: ita iniquum eſt impedire ſummos Præſules, & Sacerdotes, vt de rebus ad ipſos pertinentibus tractaturi non poſſint conuenire exclusis Regijs
26 arbitrijs d. c. 17. VIII. Synodi: interſint quidem Principes ſæculares per ſeipſos, vel per ſuos Nuncios in Concilijs Vniuerſalibus, vbi agitur de
27 fide, reformat. & pace, d. c. Nos ad ſedem, & c. Vbinam, 96. diſt. ſic & Concilijs prouincialibus interdum interfuerunt Reges, vt reciperent fidem, quam ipſi proſtrati in terram profitebantur, & iurabant: interdum ad tuendos Patres ab immanitate Infidelium, & Hæreticorum: Quandoque vt votum, & iudicium Concilij haberent ſuper rebus ad ipſos Reges, & Regni regimen pertinentibus, ſicut paſſim in Concilio Toletano, & in alijs vide-
28 re eſt; licet quam plura ex d. Concilijs non ſint merè prouincialia, ſed potius totius illius nationis, & quamuis gloſſa noſtra videatur ſentire lai-

cos debere ſynodis Prouincialibus intereſſe, vbi de fide agitur: tamen cauſę fidei non tractantur niſi in Concilijs Vniuerſalibus, nec gloſſa loquitur explicitè de prouincialibus, ſed dicit in Concilijs huiuſmodi, & de generalibus Concilijs eam intelligit
29 Abbas hic num. 5. In alijs verò cauſis communibus vtile quidem eſt laicos vocari, vt per Gulielm.
30 Durand. in tract. de Concilijs rubr. 10. Sed neceſſario, vel auctoritate propria etiam in his caſibus intereſſe non debent, Cald. conſ. 8 de conſtit. ſed illi dumtaxat ſunt admittendi, qui ex Concilij electione vocantur, vt interſint, prout loquitur in Concilio Toletano IV. cap. 3. & hic iunge quod dicam infra num. 50. ex ſententia Sac. Congregationis Concilij.

31 QVAERO generaliter quinam ſint vocandi, & admittendi ad Concilium prouinciale.
32 Manifeſtum eſt Epiſcopos ſuffraganeos eſſe vocandos, & admittendos ex neceſſitate, ſecundum Innoc. in cap. Graue, in princ. ſupra de præbend. quem ſequuntur communiter DD. teſte Præpoſito in cap. Propter Eccleſiaſticas, il primo num. 9. verſ. Sed aſſumendo latius, 18. diſt. & probatur apertè in cap. Sicut olim, ibi, *Metropolitanus cum ſuis ſuffraganeis*, infra de accuſat. in cap. Non oportet, cap. Peruenit, cap. Quoniam, cap. Si Epiſcopus, cap. Placuit, & cap. Si quis Epiſcoporum, eadem diſt. Quod locum habet etiam in Exemptis, vt in Concilio Lateranen. nouiſſimo ſub Leone X. ſeſſ. 10. in Conſtitutione, quæ incipit, Regimini, circa finem, §. Maturè quoque conſiderantes, tom. 4. Conciliorum, par. 2. pag. 99. col. 1. & in Concilio Tridentino ſeſſ. 2. cap. 24. vbi ſtatuitur vt Epiſcopi, qui nulli Archiepiſcopo ſubijciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum *ſemel eligant*, in cuius Synodo prouinciali cum alijs intereſſe debeant, & quæ ibi ordinata fuerint, obſeruent, ac obſeruari faciant,

34 Archipresbytero Altamuræ declarari poſtulante à S. Congregatione Concilij, An diſpoſitio d. c. 2. ſeſſ. 24. ſecundum quam Epiſcopi, qui nulli Archiepiſcopo ſubduntur, aliquem vicinum metropolitanum ſemel eligant, cuius prouinciali ſynodo interſint, extendatur ad ipſum Archipresbyterum nullius di[illegible] nulliſque Archiepiſcopo ſubiectum: Sanctiſſim[illegible] ex ſententia S. Congregationis declarauit e[illegible] identitate rationis d. cap. 2. extendendum etiam ad omnes alios Inferiores Prelatos, qualis hic Archipresbyter, qui ſunt nullius diœceſis, vt & [illegible] debeant eligere vnum Metropolitanum iuxta d. c. 2. & clarè innuit c. 9. ſeſſ. 24. ibi
35 *Qui ſemel* [illegible] *Concilio prouinciali à Prælato illius loci electus* [illegible] *erit*, & cum Concilium d. c. 2. Prębeat facul[illegible] eligendi ſoli Epiſcopo abſque cōſenſu Capi[illegible] ita, & inferiores poterunt eligere ſine conſe[illegible] ſuorum Capitulorum.
36 Sed cum [illegible] An decretum d. c. 2. §. Itidem [illegible] ſeſſ. 24. habeat locum in Epiſcopis, qui [illegible] ſubiectum fuerit, velut, qui ſunt inter [illegible] in prouincia Romana, & Piſanam, qui habentur i[illegible] prouinciam, & latius in prouinciali Ca[illegible] Sua, de offic. Vicar. & latius S. Congregatio cenſuit non [illegible] Cancellariæ Apoſtolicæ; S. Congregatio de [illegible] habere locum.
37 Verum [illegible] alijs inferioribus, & præcipuè de Capitulis Cat[illegible] non videntu[illegible] ad Concilium prouinciale ex [illegible] debeant; nam tex. in d. cap. Pro[illegible] 18. diſt. [illegible]

innuere præter Epiſcopos ad hoc cōcilium eſſe vo-
candos etiam inferiores , vt patet ex illis verbis:
*In ipſis autem Concilijs & Presbyteros , & Diaco-
nos præſentes eſſe oportet , & omnes quotquot ſe læ-
ſos exiſtimant* . Ad idem tex. in c. propter eccle-
ſiaſticas il 2. ead. diſt. ibi: *Itaut ad Cōciliū veniāt
omnes Presbyteri , & Diaconi , vel hi , qui ſe læſos
exiſtimant* , & in d. c. Sicut olim , de accuſat, ibi:
Ad Metropolitanum, & ſuffraganeos, & alios: nam
illa dictio , *alios* , oſtendit præter Epiſcopos in Sy-
nodo prouinciali ,alios quoque intereſſe debere ,&
ita illum textum ponderat ibi Innoc. ad fin. in
ver. Alios,dicens eſſe ibi argumentum quod non
38 ſolum Prælati ſcilicet Epiſcopi , ſed etiam alij de-
bent intereſſe Concilio prouinciali , & concordat
Concilium Tridentinum in d. c. 2. ſeſſ. 24. in illis
verbis : *Epiſcopi omnes, & alij , qui de iure vel con-
ſuetudine intereſſe debent, cōuenire omnino teneantur,*
& in cap. 2. ſeſſ. 25. ibi : *Patriarchis, Primatibus, Ar-
chiepiſcopis, Epiſcopis, & omnibus alijs,qui de iure
vel conſuetudine in Concilio prouinciali intereſſe de-
bent* . Et de cathedralium Eccleſiarum capitu-
lis , quod neceſſariò vocari debeant , & admitti .
Videtur tex. apertus in hoc cap.Illud ponderando ,
vt dixi ſupra in 2. notab. & hoc tenent expreſsè
Card. hic num. 3. in fin. & Abb. num. 2. verſ. Quin-
imo .
39 Sed gloſ. in d. c. propter Eccleſias il primo in verſ.
Et omnes, exponit copulam, &, pro *ideſt*, ſentiens
per hoc non omnes de prouincia eſſe vocandos
ad prouinciale Concilium, ſed illos tantum,qui ſe
læſos exiſtimant; & mouetur ab abſurdo , quia ſi
omnes de prouincia eſſent præſentes , ſuperfluum
eſſet vt in diœceſana ſynodo proxime futura pu-
blicarentur eis acta prouincialis Concilij, ſicut fie-
ri præcipitur in d. c. Sicut olim, de accuſat. & idem
tenet gloſſa in d. c. propter Eccleſiaſticas il ſecun-
do, in ver. Vel hi .
40 Similiter Innoc. in d. c. Graue , poſtea quam in
princ. dixit ad prouinciale Concilium ſolos Epi-
ſcopos eſſe vocandos ex neceſſitate, num. 3. ſubijcit
Capitula Cathedralium tunc eſſe vocanda, cum de
eorum factis agitur, & ita intelligit hanc Decreta-
lem, aliàs verò minimè vocari debere, niſi de ho-
neſtate , vel propter conſilium , vt c. Obeuntibus,
64. diſt. Et hæc opinio Innocētij magis placet Præ-
poſito in cap. Propter Eccleſiaſticas il primo nu. 9.
verſ. Tamen mihi potius placet, 18. diſt. Et hęc quia
iura, quæ de hac materia loquūtur tantum de Epi-
ſcopis faciunt mentionem, vt patet ex capitulis ſu-
pra allegatis, num. 32. Et hæc Decretalis intelligē-
da eſt de honeſtate , vel vbi agitur de illorum præ-
iudicio . Sed certè hę tres ponderationes ſunt ſa-
tis infirmæ . Imo enim iura in hac materia loquū-
tur non tantum de Epiſcopis, ſed de alijs, vt oſten-
ſum eſt ſupra num. 37. & hoc cap. non loquitur de
honeſtate , cum vtatur ver. *Debent*, quod eſt neceſ-
ſitatiuum , vt inquiunt hic Card. num. 3. in fin. &
Abb. num. 2. verſ. Sed ego . Et tetigi ſupra in 2. no-
tab. Nec ſine violentia hic textus reſtringi poteſt
ad caſum vbi agitur de eorum negocijs, vt loqua-
tur per aduerbium , *maximè*, quod implicat idem
eſſe in caſu contrario, vt obſeruat Io. And. hic n. 3.
in fine, in ver. Maximè, & ſimiliter dixi ſupra in
vlt. notab.
41 Quid dicendum ? Ego conſidero Innocentium
habuiſſe optimum ſenſum , & opiniones Doctorū
in hac materia , ſi ſedulò expendantur, non diſcre-
pare : Nam Innocentius in d. c. Graue, num. 3. de
præben. tenet Capitula Cathedralium ad prouin-
ciale Concilium eſſe vocanda de honeſtate tantū
præter quam in duobus caſibus , videlicet cum de
eorum factis agitur, vel propter conſilium: itaque
ſenſit Innoc. Capitula eſſe vocanda ex neceſſitate,
non quidem vt votum habeant ad decidendum ,
ſed tantum ad conſulendum , hoc enim innuunt
illa verba alternatiuè poſita, *vel propter conſilium*;
in quo conueniunt etiam Abb. & Præpoſ. in locis
ſupra citatis , quia tenent Canonicos Cathedra-
lium vocari debere , & admitti ad Synodum pro-
uincialem , non tamen vt habeant votum deciſi-
uum , ſed conſultiuum dumtaxat. Et eſt ex men-
te Hoſtienſ. hic num. 2. in ver. Nuncij, Ioan. Andr.
num. 3. in eod. ver. Dum dicunt in Concilio pro-
uinciali omnia gerenda eſſe de conſilio Capitulo-
rum prouincię arg. c. Humiles, ſupra de maior. &
obed. Sicut in Diœceſana Synodo agi debent om-
nia de Conſilio Canonicorum , arg. c. fin. infra de
his quæ fiunt à maiori par. Capituli, cap. Nouit , &
cap. Quanto, ſuprà eod.
42 Prętere a quod Innocentius dixit ad Concilium
Archiepiſcopi ex neceſſitate vocandos eſſe Epiſco-
pos , & non alios , intelligi debet de neceſſitate
non reſpectu eorum , qui vocantur . Vnde ſenſus
eſt , quod ſoli Epiſcopi cogi poſſunt ad ſynodum
venire , prout loquuntur iura ab Innoc. allegata .
Alij verò non vocantur ex neceſſitate , quia ne-
ceſſe non habent comparere , nec compelli poſſunt
inuiti ; Et ideo hic textus cum myſterio dixit , *in-
uitari* , non autem *vocari*, quia non tenentur ve-
nire , niſi velint, vt hic per Abb. Antiq. poſt princ.
in ver Inuitari; ideoque de Abbatibus ſubiectis
43 Epiſcopo , & alijs inferioribus , qui non coguntur
venire ad Synodum prouincialem , licet ſit expe-
diens vt veniant, concludunt Hoſtien. in c. Quod
ſuper his, num. 4. & Io. Andr. ibid. nu. 9. ſupra de
maior. & obed. Id quod apertius declarat Præpo-
ſitus in d. c. Propter Eccleſiaſticas, num. 9. verſ. Vel
aliter: ſic enim ait: [Licet Cathedralium Eccleſia-
rum Capitula debeant inuitari ad Concilium; non
tamen per hoc concluditur , vt habeant vocem
diffinitiuam in Concilio ; quia hoc pertinet ad ſo-
44 los Epiſcopos per iura ſuperius inducta . Et hoc
etiam colligitur ex alio, quia Epiſcopi cum ſint ne-
ceſſarij tamquam diffinitores in Concilio, ne dum
45 inuitantur ad Concilium , imo vocantur inuiti, &
ſi non veniant ceſſante legitimo impedimento, pu-
niuntur, vt in c. Peruenit, & in c. Placuit , 18. diſt.
De Capitulis verò Eccleſiarū Cathedralium hoc
non dicitur , ſcilicet vt compellantur , ſed vt de-
beant inuitari ; & hoc eſt pro conſilio : Nam ſicut
46 vnuſquiſque Epiſcopus cum conſilio ſui Capituli
expedire debet grania , & non aliter , vt in cap. 1.
de exceſſibus Prælat. Ita omnes Epiſcopi prouin-
cię ibi exiſtentes iuſtum eſt vt cum conſilio ſuo-
rum Capitulorum expediant ea , quæ in prouin-
ciali Concilio aguntur . Vtile enim eſt in rebus
arduis multorum , & pręſertim peritorum adhi-
bere conſilia, vt l. Humanum , C. de legibus , & l.
Diui fratres ff. de iure patr.] Hęc Præpoſ. qui ſubdi.
ſecundum hæc poſſe intelligi iura, quæ dicunt Ab-
bates , vel alios debere interuenire in Prouincia-
li Concilio , ideſt vel pro conſilio , vel ſi eorum
interſit .
Demum hanc ſententiam nō obſcurè aliàs pro-
bauit Sacra Congregatio Concilij: nam cùm quæ-
rere

reretur de ſeſſione in Concilio prouinciali: & de obſeruatione Decretorum, de quo intereſſentia tum exemptorum, tum laicorum: ita fuit decretum.

47 Sacra Congregatio, cenſuit in Concilijs prouincialibus Commendatarios Monaſteriorum, ſiue Abbatiarum inter Abbates eſſe recipiendos, quādo capitulariter procedunt. Extra hunc caſum, Abbates Titulares, vel habentes vſum Mitræ debere præcedere Commendatarios. Poſt hos locū tenere dignitates, & poſt dignitates collocandi ſunt Procuratores Eccleſiarum Cathedralium.

48 Nec teneri venire ad Concilium prouinciale exemptos, & Abbates, niſi ij, qui de iure, vel con-
49 ſuetudine intereſſe debent. Capitula tamen Cathedralium Eccleſiarum eſſe ſpecialiter inuitan-
50 da. Laicos verò inuitatos poſſe intereſſe, in eoque votum conſultiuum habere. Et ad obſerua-
51 tionem Concilij prouincialis omnes eſſe obligatos, qui Epiſcoporum iuriſdictioni ſubduntur. Ex-
52 emptos etiam in caſibus, in quibus à iure communi, & Concilij Tridentini decretis ſpecialiter Epiſcopis, aut Concilio prouinciali in ipſos poteſtas tributa eſt, & contra inobedientes iuris remedijs
53 eſſe procedendum. Abbates autem Commendatarios, & Capitulorum deputatos vocem dumtaxat conſultiuam in Concilio prouinciali habere.
54 Epiſcoporum verò procuratores poſſe habere etiam deciſiuam, ſi Concilio prouinciali placuerit.

De his, quæ fiunt à maiori parte Capituli.

Cap. Cum in cunctis.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatio maioris partis capituli per contradictionem, & appellationem minoris nil rationabile opponentis, impediri non debet.*

2 *Geſta à maiori, & ſaniori parte vniuerſitatis regulariter valent, etiam contradicente minore.*

3 *Pars maior, & ſanior quæ dicatur.*

4 *Pars maior in dubio cenſetur etiam ſanior, niſi contrarium probetur.*

5 *Maiori parti regulariter ſtandum eſt in omni diſpoſitione.*

6 *Contemptus plus iuris habet ad annullandum geſta maioris partis, quàm plures præſentes, & contradicentes.*

7 *Minoris partis contradictio non impedit geſta à maiori parte vniuerſitatis, niſi cauſa rationabilis probetur coram ſuperiore.*

8 *Ius paſcendi quod habent clerici, & laici in diœceſi Caputaquenſi an locari poſſit ab Vniuerſitate clericis contradicentibus.*

9 *Ius paſcendi eſt commune pluribus vt ſingulis, non vt vniuerſis.*

10 *Maior pars non poteſt ſtatuere in præiudicium minoris in ijs, quæ competunt pluribus vt ſingulis. Secus ſi pluribus vt vniuerſis, & n. 12.*

11 *Vniuerſitas non poteſt ſtatuere de paſcuis niſi omnibus conſentientibus, & n. 13.*

14 *Minor pars vti poteſt re communi ad vſum deſtinata, licèt maiori contradicat, & n. 16.*

15 *Vniuerſitas non poteſt probibere ne incola vtantur paſcuis iuxta conſuetudinem.*

17 *Superior lege inferioris non ligatur.*

18 *Vniuerſitas in re communi pluribus, vt vniuerſis non poteſt ſtatuere in præiudicium domini temporalis.*

19 *Clerici ſunt laicis ſuperiores, & exempti ab eorum iuriſdictione.*

20 *Clerici volentes mittere ſua animalia ad paſcua vniuerſitatis tenentur ad onera ſtatuto vniuerſitatis impoſita.*

21 *Secus ſi paſcua ſint ad vſum Clericorum, & laicorum.*

22 *Clerici etſi ſint membra Reipublicæ, non tamen ligantur ſtatutis vniuerſitatis laicalis.*

23 *Ad ſtatuti validitatem non ſolum requiritur rationabilis, & honeſta cauſa, ſed etiam ſtatuentis iuriſdictio.*

24 *Statut[illegible] vniuerſitatis etiam generaliter conceptū in [illegible] ſubditos eſt nullum in præiudicium clericorū.*

25 *Statut[illegible] vniuerſitatis adimens clericis ius paſcendi eſt contra immunitatem eccleſiaſticam.*

26 *Statut[illegible] editum in odium clericorum non valet etiam [illegible] odium redundaret in perſonam ſubditam.*

1 CVM IN CVNCTIS. Ordinatio maioris partis Capituli per contradictionem, & appellationem minoris nil rationabile opponentis impediri non debet. *Hoc di*cit ſecun[dum] Io. Andr. Anton. de Butr. Card. An char. & I[mo]l. vel clarius ſecundum Abbat. in vniuerſitatib[us] eccleſiaſticis præualet regulariter quod fit à maiori parte, niſi minor pars rationabiliter contradicat. Verum quia non ſufficit contradicere niſi probetur obiectum, vt in littera, dicam infra n. 2. notab. aptius ex mente gloſſæ c. Quia pro[pter] in ver. Vice omnium, ſupra de elec. ſic poſſet [illegible] Geſta à maiori parte vniuerſitatis eſſe [illegible] niſi rationabilis cauſa à par[te] [illegible] Diuiditur in duas partes: P[illegible] ſortiri debent [illegible] reprehenſibile. Secunda pro[illegible] oſtendatur.

2 Nota pr[illegible] actibus vn[illegible] per ſtatutum, ibi, *Quocirca*, maiori, & [illegible] ex hac decretali regulam, quo nore, conc[illegible] regulariter valent geſta contradicente bus, 20. di[illegible] ſtatutum [illegible] maiori parte etiam [illegible] c. De

3 bus, ff. de [illegible] cap. 1. 2. & 3. 65. diſt. c. Duo numeri, & [illegible] Licet ſupra de elect. l. Duo iectæ, ſec[illegible] dicitur pars maior Et dum iu[illegible] reſpectu conſilij, & materi ri parti, i[illegible] Hoſtien. num. 2. & Abb. maior par[illegible] dicunt ſtandum eſſe nititur, c. [illegible] de maiori, & ſaniori quibus hic [illegible] maiori ratione enim, vt in [illegible] eſt ſemper [illegible] maior repu[illegible] num. 3. Non [illegible] cernat, niſi [illegible]

4 tamen maio[illegible] ſumitur pro[illegible] contrarium [illegible] 23. diſt. Secu[illegible]

5 eſt vt maior [illegible] vniuerſitatis [illegible] Sanctorum, [illegible] ſtatutorum, [illegible] nonicorum, [illegible] da à creditori[illegible]

Goffredum, & Philippum dicunt Hoſtien. num.4.
6 & Io. Andr. n. 11. Et intellige prædictam regulam,
dũmodo pars maior fuerit præſens, dum actus ge-
rebatur; ſecus ſi fuerit abſens, & contempta, vt ſi
vocata non fuiſſet eo caſu, quo vocari debuiſſet,
quia tunc contemptus non ſolum minoris partis,
ſed vnius tantum, reddit inualidum quod geſtum
eſt à maiori parte, c. Quod ſicut ſupra de elect.
ſecundum Anton. de Butr. hic num.2. Petr. de An-
char. n.2. & Imol. num.1. Quinimò contemptus ſi
ſuum contemptum proſequatur, plus iuris habet
ad annullandam ordinationem, ſeu prouiſionem
maioris partis, quàm haberent plures præſentes,
& contradicentes, Oldrad. conſ. 64. Quodam
Canonico contempto, & vide Angel. conſil. 269.
Punctus eſt.

7 Secundò nota in verſ. Niſi, &c. exceptionem à
prędicta regula, vt ſcilicet non procedat ſi à mi-
nori parte aliquid rationabile obijciatur contra
ordinationem maioris partis vniuerſitatis, quia
tunc quoad effectum impedietur, quia reuocabi-
tur poſteaquam de veritate obiectę exceptionis
legitimè conſtiterit: non enim ſufficit opponere
niſi obiectum probetur coram ſuperiore, vt patet
ex littera ibi, *obiectum fuerit, & oſtenſum*, Innoc.
num.3. verſ. Sed eſtius, & num.4 Butr. num.2. & 3.
Anchar. num.3. Imol. num.1. & Abb. num.5. & fa-
cit quod not. in l. 1. ff. Si quadrupes pauper. feciſſ.
dicatur, & in Clement. 1. de reſtit. in integr. Cæ-
terum tam regula ſuperius propoſita, quam ex-
ceptio procedunt in actibus vniuerſitatum, prout
loquitur hęc Decretalis, & ſic in his, quę compe-
tunt pluribus, vt vniuerſis; Secus autem eſt in his,
quæ cõpetunt pluribus, vt ſingulis, quia tunc vnius
tantum contradictio habet actum vitiare, vt fuſius
dicam in ſeq. quęſt.

8 Ex facto quæſitum eſt, An ius paſcendi, quod
habent clerici, & laici in Diœceſi Caputaquenſi,
locari poſſit ab vniuerſitate Clericis contradicen-
tibus.

9 Videtur reſpondendum non poſſe. Primò, quia
cum ius paſcẽdi ſit commune pluribus vt ſingulis,
non vt vniuerſis, ex rationibus adductis à Capic.
deciſ. 152. incip. vniuerſitas, ſub num.3. verſ. Du-
bium modo ſtat an hoc territorium, & Surd. conſ.
10 65. num.7. vol.1. maior pars vniuerſitatis non po-
teſt de eo ſtatuere niſi omnes conſentiant ſiue cle-
rici, ſiue laici, gloſ. communiter approbata in
c. Cum omnes, in ver. Conſtitutum, verſ. Sed num-
quid eſt verum, de conſtit. Atque ita ob hanc ra-
tionem Capic. d. deciſ. 152. videtur concludere
vniuerſitatem non potuiſſe aliquibus contradicen-
tibus ſtatuere, vt deinceps non liceret cuiquam
vti iure paſcendi, niſi ſoluta certa pecunia in com-
munes neceſſitates eroganda. Hanc eamdem opi-
11 nionem, id eſt maiorem partem vniuerſitatis non
poſſe aliquibus contradicentibus ſtatuere de pa-
ſcuis, ſed neceſſarium eſſe omnium conſensũ, quia
agitur de re communi pluribus vt ſingulis, tenent
Cagnol. in l.2. in princ. §. fin. num. 145. verſ. Et
ſimiliter, de orig. iur. Couarr. variar. reſol. lib. 1.
cap.17. num.11. verſ. Sic rector ciuitatis, & Surd.
conſ.65. per tot. col.1. vbi etiam citat Iaſ. conſ.71.
12 col.2. verſ. Ne iſto caſu, vol.3. Quod enim maior
pars poſſit ſtatuere in damnum minoris, procedit
in rebus, & negocijs vniuerſitatis, quæ ſunt com-
munia pluribus vt vniuerſis, l. Quod maior, atque
ibi gloſ. & Bart. ff. ad municip. gloſ. in c.1. in ver.
Tractatus de reb. eccleſ. non alienan. lib.6. In alijs
13 verò vnius diſſenſus poteſt actum impedire, c. fin.
vbi not. de maior. & obed. c. Quod omnes, atque
ibi declarat Dyn. de reg. iur. in 6 Io. Andr. in cap.
vnico de rer. permutat. eod. lib. gloſ. in cap. Quia
propter in ver. Vice omnium, ſupra de elect. & tra-
dunt omnes in d. c. Cum omnes.

14 Secundò, quia etſi ius paſcendi competeret plu-
ribus, vt vniuerſis, cum tamen commodum à
ſingulis percipiatur; præferuntur qui nemoribus,
& paſcuis vti volunt ad vſum deſtinatum, licet ma-
ior pars contradicat. Sic probat tex. in l. Ciuitati-
bus, ff. de legat 1. Atque ita in terminis per hanc
rationem reſpondit Ripa reſponſ.5. incip. Antiquo
ſub. tit. de iuriſd. & imper. aliàs reſpon. 93. ſeu 22.
lib.1. vbi pluribus probat vniuerſitatem non poſ-
15 ſe prohibere ne incolæ vtantur paſcuis iuxta con-
ſuetudinem, & eſſe deferendum appellationi ſuper
hoc interpoſitæ ab aliquibus, non obſtante ordi-
natione, & ſtatuto maioris partis, & ibi etiam
oſtendit ſtatutum huiuſmodi eſſe iniquum, & ir-
rationabile cùm alias ob cauſas. Tum quia iniquũ
16 eſt vt quis non poſſit vti re communi ad vſum de-
ſtinatum, l. 1. C. de paſc. publ. lib. 10. l. Arboribus,
§. Nauis ff. de vſufr. l. Si ædes, ff. comm. diuid. cũ
concord. Ripam refert, & ſequitur Surd. conſ. 59.
Dubitari non poteſt, ſub nu.21. verſ. Circumſcripta
etiam ſuperioritate & conſ. 65. per tot. vol.1.

17 Tertiò etſi ius paſcẽdi eſſet commune pluribus
vt vniuerſis, & maior pars poſſet de eo abſolutè
ſtatuere; id tamen haberet locum quoad eos tan-
tum, qui pares eſſent, vel inferiores; quia ſupe-
rior lege inferioris non ligatur, c. Venientes de iu-
reiur. c. Inferior. 21. diſt. c. Cum inferior, de ma-
ior. & de obed. Clem. Ne Romani de elect. & ver-
ba ſtatuentium non referuntur ad perſonas non
ſuppoſitas, c. A nobis, il primo de ſent. excomm.
c. Vt animarum de Conſt. lib.6. Qua ratione quid-
quid contra videatur dixiſſe Vincent. de Franch.
deciſ. 197. vniuerſitas Lapigij per totam. Sentiens
vniuerſitatem poſſe vendere ius paſcendi etiam
18 contradicente Barone, qui ſe primum ciuem pro-
fitebatur. Surd. d. conſ. 59. n. 15. & 16. Conſuluit
vniuerſitatem quamuis poſſit ſtatuere circa ea, quę
concernunt adminiſtrationem rerum ſuarum, &
prohibere ne ciues, & incolæ vti poſſint nemori-
bus, & paſcuis; hac tamen illius prohibitione non
ligari Comitem loci dominum temporalem, qui
licet tanquam ciuis habeat ius paſcendi, non affi-
citur tamen populi ordinatione, quia ſtatuta infe-
rioris non limitant iuriſdictionem ſuperioris, vt ait
Bald. in authen. ſed nouo iure num.8. in fin. C. de
ſeru. fugit.

19 Quamobrem cum clerici ſint ſuperiores laicis,
& exempti ab eorum iuriſdictione, cap. Eccleſia
S. Mariæ de Conſtit. cum concord. locatio vniuer-
ſitatis non obſtabit ipſis quominus vti poſſint iure
paſcendi conſuetudine acquiſito. De quo eſt aper-
ta deciſio Abb. in conſ.6. par. 1. incip. Caſus ſuper
quo petitur, &c. licet perperam pro contraria par-
te allegetur; ibi enim in prima parte concludit, ſi
20 paſcua ſint communitatis laicorum, Clericos, qui
volunt animalia ſua mittere ad illa loca communi-
tatis, teneri ſoluere onus impoſitum ex ſtatutis
ipſius vniuerſitatis, quia non dicitur hoc caſu Cõ-
munitas legem imponere clericis, quibus ius pa-
ſcendi non competit, ſed vendere vſumfructum
rerum ſuarum quibus ſi clerici vti velint æquũ eſt,

vt etiam ſubeant onera ijſdem rebus incumbentia, & hic non eſt caſus noſter, quia Abb. ibi ſuppo-
21 nit clericos ius paſcendi non habere. Deinde ſub num. 2. [Si verò (inquit) iſta loca paſturæ fuiſſent ad vſum communitatis clericorum, & laicorum, & ſic forent communia clericis, & laicis, (vt in caſu præſenti) tunc non teneretur clericus, &c. quia per ſtatuta laicorum non tenentur clerici ſoluere; tum quia ſtatuta laicorum non afficiunt clericos; tum quia in rebus communibus non poſſent ſoli laici conſtituere in præiudicium aliorũ ius in rebus habentium. Quare quod omnes tangit debet ab omnibus approbari, &c. tum quia in re communi potior eſt conditio prohibentis, & par in parem non habet imperium.] Hæc ille.

Non obſtat quod Maſtrill. deciſ. 49. vol. 1. contrarium ſenſerit; nam nullis ducitur authoritatibus, & eius rationes ſunt leuiſſimæ: mouetur enim potiſſimum, quia cum clerici ſint membra Reipublicæ, & veniunt vniuerſitatis appellatione, ſubduntur & ipſi ſtaturis laicorum in materia ad vniuerſitatem pertinente.

22 Quod tamen nõ admittitur à Canoniſtis: nam eſto tam clerici, quam laici ſint myſtici corporis eccleſię membra; tamen Deus iuriſdictiones diſtinxit, & clericos non legibus, & poteſtatibus ſęcularibus, ſed eccleſiaſticis tantum voluit eſſe ſubiectos, c. Si Imperator, vbi Turrecrem. & Pręposſ. notant 96. diſt. cap. Quamquam, de cenſ. in 6. per totam 10. diſt. Pulchrè Oldrad. conſ. 83. incip. An Epiſcopus, per tot. Gofired. Abb. & Felin. in c. 2. de foro compet. Sunt enim clerici membra honorabilia Reipublicę, vt inquit Bald. conſ. 241. Verba Capituli, in fine, lib. 3. & dicuntur magis nõ ſubditi, quam alij non ſubditi laici, ſecundum Signorol. conſ. 21. Statuta ciuitatis, col. 2. & Dec. in d. c. Eccleſia S. Marię, num. 224. Argumentum autem Maſtrilli hanc clericorum exemptionem
23 radicitus conuellit. Nec refert quod ſtatutum aliàs ſit ex ſe honeſtum, & rationabile, quia ad validitatem ſtatuti nedum requiritur honeſta, & rationabilis cauſa, ſed etiam authoritas, & iuriſdictio, quam laici in clericos non habent, Bald. in l. 1. C. de Summa Trin. & fide Cathol. & docent in d. c. Eccleſia S. Marię, Felin. num. 81. & Dec. nu. 53. Socin. iun. conſ. 8. num. 22. vol. 4. Couarr. pract. queſt. cap. 8. num. 5. & Burſ. conſ. 93. num. 22. lib. 1. vbi teſtatur de magis communi opinione. Quod procedit etiam ſi ſtatutum ſit generaliter conceptum, nec ſpecialiter diſponat de clericis, quia licet verba cautè dirigantur in ſubditos, tamen cũ clerici ex locatione grauentur, non eſt curandum ...m quo quis loquatur, ſed quò dirigatur intentio. Ita Alexan. conſ. 211. num. 12. lib. 1. poſt Anchar. in repet. c. Canonum Statuta, 2. quęſt. in princ. verſ. Ego quæro, de Conſt. Eſt autem ordinatio Vniuerſitatis contra communitatem eccleſiaſticam, quia tollit clericis ius paſcendi ex conſuetudine acquiſitum, quod fieri non poteſt, vt cõprobat Anchar. conſ. 155. in princ. & Io. Baptiſta ...erch. in conſ. ſuo 103. num. 11. vol. 1. Pręſertim quia id videtur ſtudioſè factum fuiſſe in odiũ clericorum. Quo caſu ſtatutum nõ valeret etiamſi ...n redundaret in perſonam ſubditam, ſecundum Bart. in l. Omnes populi, num. 53. de iuſt. & iure, Felin. in d. c. Cum omnes, num. 1. & 2. & in ...nis iuris paſcendi obſeruat Surd. conſ. 59. ...6. verſ. Ex alio etiam.

De Rebus Eccleſiæ non alienandis.

Cap. Nulli.

SVMMARIVM.

1 Res eccleſiarum immobiles, & pretioſæ mobiles alienari non debent, & num. 2.
2 Nullus eſt verbum vniuerſale negatiuum.
3 Alienatio bonorum eccleſiæ per canones prohibetur quibuſcumq; clericis, & multò magis laicis, & n. 5.
4 Clerici omnes dici poſſunt Sacerdotes.
6 In concernentibus animam omnes homines de mundo ſunt de foro eccleſiæ.
7 Alien[illegible]tio bonorum eccleſiæ requirit cauſam, & ſolem[illegible]itatem, n. 13.
8 Et ca[illegible]ſæ alienationis que ſint.
9 Alien[illegible]tio bonorum eccleſiæ, quam ſolemnitatem requir[illegible]t, & an ſufficiat ſolemnitas introducta de co[illegible]ſuetudine, & n. 11.
10 Conſue[illegible]do aliquid addens ſolemnitati à iure requ[illegible]ta in alienatione rerum Eccleſiæ, valida eſt, [illegible]ſit eccleſiæ vtilis.
11 Decretu[illegible] iudicis in alienatione rerum eccleſiæ non requi[illegible]itur, ſed ſufficit cauſæ cognitio.
12 Alienati[illegible] rerum eccleſiæ etiam cum cauſa, & ſolemni[illegible]te poſt Extrauag. Pauli II. fieri non poteſt P[illegible]a inconſulto, & n. ſeqq. vſque ad n. 19. P[illegible]lit in [illegible] caſibus. vt num. 19. vſque ad n. 29.
13 Intellect[illegible] Extrauag. Ambitioſæ de rebus Eccleſiæ non al[illegible] & nn. ſeqq. vſq. ad num. 18. & n. 21.
14 Clauſula [illegible] medio poſita refertur ad proxima, non autem [illegible] omnia præcedentia.
15 Clauſ. in [illegible] poſita refertur ad omnia præcedentia.
16 Emphyte[illegible] contractus de bonis eccleſiæ poteſt fieri ſine ben[illegible]cito Apoſtolico, ſi tres conditiones concurrant [illegible]
17 Tunc, dic[illegible] denotat extremitatem temporis.
20 Feudalia [illegible]a eccleſiæ poſſunt infeudari non obſtante i[illegible]mento de non alienando Papa inconſulto.
22 Fructus, [illegible] bona eccleſiæ, quæ ſeruando ſeruari non poſ[illegible], licitè alienantur ſine beneplacito Apoſtoli[illegible]
23 Et talia di[illegible]tur quæ non durant triennio, vel vſu conſumu[illegible]tur, & non fructificant.
24 Terrulæ, [illegible] incolæ eccleſiæ alienari poſſunt de conſenſu [illegible] Epiſcopi tribus concurrentibus.
25 Cap. Terr[illegible] 2. q. 2. non fuit ſublatum per Conſtitutio[illegible] Pauli II. nec per Conc. Trid.
26 Terræ exi[illegible] adoris quæ dicantur ad hoc vt alienari poſ[illegible] beneplacito Apoſtolico.
27 Alienatio [illegible] ecceſſitate [illegible]tem eccleſiaſticorum, quæ fit ex ne[illegible] non requirit ſolemnitatem.
28 Fratres M[illegible] alienare poſſunt ſine ſolemnitate bona im[illegible] ſimplicite[illegible] eis legata ſub modo licito, vel
29 Alienatio. [illegible]
30 Hypotheca [illegible] ialis hypotheca differunt. Et quid in h[illegible] bonorum eccleſiæ eſt prohibitus;
31 Hypotheca [illegible] generali, ibidem. miſſo an ſ[illegible] bonorum eccleſiæ in caſu permiſſo [illegible] num 32.
32 Congregatio [illegible] ſine auctoritate Epiſcopi, & larium no[illegible] de rebus Regularium comprehendit generalem hyp[illegible]
33 Hypotheca [illegible] Concilij Decret [illegible] alienandis no[illegible]
34 Alienationis [illegible] diſſeri[illegible] comprehendatur. Ali-

35 *Alienationis verbum largè ſumitur quando lex, teſtator, vel pactio prohibit alienari.*
36 *Alienatio ſtrictè accipitur pro eo contractu, quo transfertur dominium.*
37 *Contractus conditionis dicitur vbi prædium conſtituitur tributarium.*
38 *Prædium conditionale quod dicatur.*
39 *Locare, & conducere an, & quando ſit alienare.*
40 *Locatio perpetua quando dicatur.*
41 *Conductio ad non modicum tempus dicitur quando excedit decennium, vel eſt ad decennium.*
42 *Locatio, & conductio bonorum eccleſiæ poſt Extrauagantem Pauli II. fieri non poteſt vltra triennium.*
43 *Et triennium computari debet ex tribus fructuum collectionibus.*
44 *Alienantes bona immobilia eccleſiarum quas pœnas incurrant, & n.46.*
Conſtitutio Leonina quæ dicatur, ibidem.
45 *Lex ciuilis canonizata, ſeu inſerta canoni dicitur lex canonica.*
46 *Alienationis contractus ſi ſit eccleſiæ vtilis poteſt per eam ratificari, nec ab illo receditur niſi eccleſia volente.*

1 NVLLI. Res eccleſiarum alienari non
debent. Hoc dicit Io. Andr. Burr. Cardinal. Anchar. Imola, Abbas, Io. de Anania, Barbatia, Guidopap. & Bero. Sed
poſt ver. *Res*, addendum videtur *immobiles*, prout
loquitur iſta littera; nam res mobiles alienari non
prohibentur, vt l. Lex quæ tutores, C. de adminiſtrat. tutor. & l. Inter omnes, C. de prædijs minorum, ſecundum Innoc. hic poſt princip. in ver. Immobilem, niſi ſint pretioſæ, vt d. l. Lex quæ, cap.
Quod ſicut, §. final. ſupra de elect. c. 1. infra de
pignorib. Extrauag. Ambitioſæ, ibi, *Pretioſa mobilia Deo dicata*, de rebus eccleſ. non alien. & hic
notat Hoſt. num. 1. circa fin. in ver. Immobilem.
Diuiditur in tres partes. in prima alienationis
prohibitio. In ſecunda quid ſit alienatio. In tertia pœnæ impoſitio. Secunda ibi, *Alienationis*.
Tertia ibi, *Vnde omnes*, Hoſt.
2 Nota primo ex princ. textus regulam negatiuã,
quod rem eccleſiæ immobilem nemini licet alienare, Abb. hic in primo not. & Guidopap in ſum.
textus, & Bero. num. 2. traditur n. hic regula per
verbum *Nulli*, quod eſt vniuerſale negatiuum,
gloſ. in c. Statutum, §. Inſuper, in ver. Nullum, &
in ver. Qualitercũque, de reſcript. lib. 6. gloſſ. 2. in
cap. Nemo poteſt, de regul. iur. eod. lib. Gemin.
3 conſ. 35. Pro clariori, num. 4. & 5. Quare hæc prohibitio fit clerico cuicumque maiori, medio, &
minimo, ſecundũ Hoſt. hic in princ. in ver. Nulli,
Io. Andr. n. 1. in eod. ver. & Cardin. in primo not.
4 Nec obſtat littera ibi, *Sacerdotes*, ideſt Prælati;
quoniam clerici omnes dici poſſunt Sacerdotes, vt
cap. 2. ſupra de cohabit. cler. & mulier, ſecundum
Abb. Antiquum hic circa finem in ver. Sacerdo-
5 tes. Rurſus hæc prohibitio multò magis fit laicis,
vt cap. 2. ſupra eod. ſecundum Hoſt. & Io. Andr. vbi
ſupra, & Bero. num. 2. verſ. Ex quibus infero, idque
tum ratione rerum eccleſiæ, quę ſunt ſub iuriſdictione Papę, & eccleſię ſecundum ea, quę leguntur,
& notantur in c. 1. de nou. oper. nunc. in c. Eccle-
6 ſia S. Marię, & c. Quę in eccleſiarum, de Conſtitut.
arg. c. 2. de foro compet. tum etiam ratione peccati; ex his, quę habentur in cap. vlt. de pręſcript.
& notat gloſ. in Clementina Paſtoralis, in ver. Fidelitatem de re iudicat. nam in concernentibus
animam omnes homines de mundo ſunt de foro
eccleſię, vt inquit Inno. in c. Quod ſuper his n. 4.
de vot. & Bero. hic num. 3. laici enim etiam cum
cauſa res eccleſię alienantes mortaliter peccant,
alias perperam excommunicarentur in c. 2. ſupra
eod. cùm excommunicatio non feratur niſi pro
culpa mortali, vt c. Nemo Epiſcoporum, cum ſua
gloſ. 11. q. 3. & hic obſeruat Bero. num. 4. De Papa
autem ſine cauſa res eccleſię alienante vide hic per
eumdem Bero. num. 5. & ſeqq & latiſſimè per Bellam. in c. Non liceat Papę, 12. q. 2.
7 Limitatur regula ſuperiùs propoſita, niſi alienatio fiat ex cauſa neceſſitatis, & cum iuris ſolemnitate, cap. Sine except. 12. quęſt. 2. cap. Et hoc ius,
10. quæſt. 2. & hanc ſolam cauſam excipiunt gloſ. 1.
& Innocent. in princ. ſed certè multò plures debuiſſent excipere, quas hic enumerat Hoſt. num. 1.
& Io. Andr. num. 5. & ante eos Petr. de Sampſone,
& Abb. Antiquus in c. penult. num. 2. infra eod.
Alia enim cauſa eſt neceſſitatis, vt ſi debita vrgeãt
eccleſiam, nec poſſit de fructibus ſatisfieri, c. Hoc
ius, 10. q. 2. Alia eſt pietatis pro redimendis captiuis, vt c. Sacrorum, cap. Aurum, & c. Gloria,
12. q. 1. cap. 1. infra de pignor. Alia vtilitatis; nam
poteſt vnam rem alienare, vt habeat aliam meliorem, d. c. Sine except. & c. Vt ſuper, §. final. infra
eod. Alia eſt ęquitatis, vt cum res eccleſię conceduntur ei, qui illas ad culturam reduxit, cap. Ad
aures, infra eod. vel cum manumittitur ſeruus eccleſię de ipſa benemeritus, c. Si quos de ſeruis, 12.
q. 2. Alia eſt incommoditatis, ſeu minoris vtilitatis, vt quia res alienanda eſt magis damnoſa
eccleſię, quàm vtilis, veluti cùm alienantur terrulę, vel vineolę incultę, aut longè poſitę, c. Terrulas, ead. cauſ. & quęſt. Alia demum eſt damni vitandi, vt in rebus, quę ſeruando ſeruari non poſſunt. l. Lex quę tutores, C. de adminiſtrat. tutor.
l. fin. C. Quando decreto opus non eſt. Et ita in
vniuerſum ſex cauſę numerantur, ex quibus res eccleſiæ licitè alienari poſſunt. Sed gloſ. in Summa,
12. q. 2. & Abbas hic num. 4. numerant quatuor
dumtaxat nempè neceſſitatis, vtilitatis, pietatis,
& incommoditatis, putantq; alias omnes ad iſtas
eſſe reducibiles. Sunt tamen qui numerant multò
plures, & in ſpecie Benedictus Canopilus in repetit. Extrauag. Ambitioſę, de rebus eccleſię non
alien. à num. 43. vſq; ad num. 88. vol. 6. Repetent.
fol. 36. coaceruauit caſus quinquaginta ſex, in quibus res eccleſię poſſunt alienari, & fallit regula
illius Extrauag. ſecundum eum.
9 Similiter quoad ſolemnitatem ſeruandam in
alienatione bonorum eccleſię, gloſ. 1 hic non meminit niſi de ſolemnitate iuris, de qua in Auth.
Hoc ius porrectum, C. de ſacroſ. eccleſ. quę eſt canonizata, in cap. Ea enim, §. Hoc ius, 10. q. 2. ſed
Goffredus hic dicit ſolemnitatem illam non ſeruari, & ſatis eſſe ſeruare ſolemnitatem requiſitam
ſecundum conſuetudinem loci, & eod. modo Innocentius hic in princ. dicit eſſe attendendam ſolemnitatem, quę in eccleſia illa per conſuetudinẽ
introducta eſt, licet ſit pręter ius, dummodo tamen non ſit alias grauis, quia tunc obſtaret, cap.
Cum cauſa ſupra de re iudicata.
Verùm huic opinioni contradicit Hoſt. hic n. 1.
poſt med. verſ. Et quamuis Goffredus, dicens eam
apertè reprobari in c. 1. infra eod. lib. 6. Et ſic pu-

tudinem non poſſe aliquid operari in
ſolemnitates à iure requiſitas in aliena-
orum Eccleſiæ.

. Andr. hic num.5. per id, quod habetur
nfra eod.lib.6. & in cap.1. in fine ſupra de
nd. finaliter concludit, quod ſi quæratur an
udo poſſit tollere ſolemnitatem Auth. Hoc
ectum, dicendum eſt poſſe, quia illa ſolē-
it introducta à iure ciuili, & ideo conſue-
teſt ei detrahere, l. De quibus, ff. de legibus,
quæratur de ſolemnitate requiſita per c. Si-
ptione 12. quæſt. 2. tunc conſuetudo illi
re non poteſt, quia aliàs eſſet eccleſiæ ni-
uis, & contra ipſius vtilitatem, vt d. cap. 1.
ſuetud. Fatetur tamen Ioan. Andr. quod ſi
tudo aliquid adderet ſolemnitati, de qua
p. Sine exceptione, tunc conſuetudo vale-
deret in vtilitatem ipſius, eccleſiæ allegat
per his, cum ibi notatis per eum infra de
guinit. & Affinit. & quod notatur in c. Ioan-
cleric. coniugatis, lib.6. & cum hac diſtin-
o. Andr. tranſeunt hic Butr. num.9. verſ. Io.
dicit, Cardin. num.2. & communiter DD.
tur Abbas num. 6. verſ. Io. Andr. dicit, &
ndum DD. non valet conſuetudo contra
itatem, cap. Sine exceptione 12. q. 2. De-
o præcedere tractatus, item debet inter-
authoritas ſuperioris, conſenſus Capituli, &
tio clericorum, non tamen requiritur de-
iudicis, ſed ſufficit cauſæ cognitio, aliàs
o non teneret, prout prædicta notantur per
m hic num.6. verſ. Et nota iſtum textum.
cundum Hoſtien. n.1. in alienandis rebus
eriorum requiritur conſenſus Diœceſani,
ur in c.1. ſupra eod. In rebus verò eccleſiæ
alis non ſufficit conſenſus Epiſcopi, niſi &
conſentiat, vt notatur in eodem cap. Con-
, igitur his ſolemnitatibus detrahens non
m ſit eccleſiæ oneroſa quod procedit de
oſt Bullam Vrbani VIII. incipien. Roma-
tifex, qua improbantur quæcumque con-
es eccleſijs, earumque bonis præiudicia-
i in cap. Conſuetudines ferè per totum,
im à nu. 59. vſque ad num.81. ſupra de
d.

n hodie nemini licet etiam cum cauſa, &
nnitate alienare res eccleſiæ immobiles,
nter immobiles computantur, incon-
mano Pontifice, quia in Extrauagante.
e, de rebus eccleſiæ non alienandis, Pau-
ohibet omnium rerum, & bonorum
corum (ſcilicet immobilium, & pretio-
obilium, de quibus ſupra in prooemio)
em, omnemque pactum, per quod ip-
ninium transfertur, conceſſionem, hy-
(ſcilicet ſpecialem) locationem, &
nem vltra triennium, necnon infeuda-
l contractum emphyteuticum, præter-
aſibus à iure permiſſis, ac de rebus, &
phyteuſim ab antiquo concedi ſolitis;
leſiarum euidenti vtilitate, ac de fru-
bonis, quæ ſeruando ſeruari poſſunt pro
emporis exigentia: & innouat decreta
tiones Prædeceſſorum ſuper hoc editas;
es, hypothecas, conceſſiones, locatio-
ctiones, & infeudationes irritat, & con-
ibus pœnas imponit, de quibus dicam
4. Quare per dictam Extrauag. omnis

alienandi modus etiam in caſu licito, & ſeruatis
iuris ſolemnitatibus, regulariter prohibetur, Papa
inconſulto.

13 Sed dices: In eadem Extrau. apponitur exceptio
illa: Præterquam in caſibus in iure permiſſis. Sed
in iure permiſſum eſt, vt ob euidentem eccleſiæ
vtilitatem, & ob alias cauſas ſuperius memoratas
num.8. ac ſeruata iuris ſolemnitate fieri poſſit alie-
natio bonorum eccleſiaſticorum, vt patet in iuri-
bus ſupracitatis, num.7. & hic notant gloſ. 1. In-
noc. in princ. & communiter Doctores plenè Ol-
drad. conſ.226. quidam Epiſcopus Cardin. Seraph.
deciſ. 508. nu.1. & deciſ. 1490. num.1. Ergo etiam
poſt dictam Extrauag. licebit res eccleſiæ alienare
in caſu licito, & cum debita ſolemnitate, ſicut li-
cebat per antiquiores Canones. Et augetur diffi-
cultas ex verbis, quæ habentur in prædicta Extra-
uag. ibi [Prædeceſſorum noſtrorum Conſtitutio-
nibus, prohibitionibus, & decretis alijs ſuper hoc
editis, in ſuo robore remanſuris.] Quæ oſtendunt
nihilominus antiquis Canonibus derogare, nec
Papam voluiſſe ... Romanum Pontificem, qui iura
credendum eſt ... multis vigilijs, & laboribus
tuetur, ... ſolemnitates ... voluiſſe, l. Si quā-
excogitatas vno verbo ſubuertere voluiſſe, l. Si quā-
do, C. de ... offic. teſtamen. cap. Eccleſia veſtra, il
ſecondo ... Neque enim credendum ſupra de
elect.

14 Verum huic difficultati reſponderi poteſt, clau-
ſulam illam, Præterquam in caſibus à iure per-
miſſis, eſſe referendam ad emphyteuſim dumta-
xat, non ad præcedentia, quod apertè oſten-
ditur triplici conſideratione. Prima eſt, quia eſt
poſita in medio duorum capitulorum, quæ debet
emphyteuſi, & conſequenter referri debet
ad ſolum contractum emphyteuticum, non autem
ad omnia præcedentia, ſecundum theoricam Bart.
in l. Talis ſcriptura, §. Hanc autem, num. 3. ff. de
legat. 1. quam refert, & ſequitur Abb. conſ. 75. Il-
lud de iure ... circa finem, verſ. 2. hoc videtur,
lib.2. Socin. ... conſ.156. pro fundamēto, n.15.
verſ. Ad vltimum, lib.2. & ſic verba illa, Præter-
quam, &c. limitant regulam de non alienan-
do, ſed ſolum limitant regulam de non emphy-
teuticando ... conſideratio eſt, quia dum
ille textus ... conceſſionem emphyteuticā
de bonis ... concedi ſolitis, addit il-
la verba: ... eccleſiarum euidenti vtilitate,
quæ verba ... ſuperflua, ſi exceptio illa Præ-
terquam in ... in iure permiſſis eſſet referēda
ad omnem ... alienationis, quia cauſa eui-
dentis vtili... eſt vnus ex caſibus permiſſis in iu-
re, vt cap. Sine exceptione, 12. q. 2. cum ſimilibus.
Tertia conſideratio eſt, quia ſi in omnibus caſibus
in iure permiſſis liceret alienare, dicta Extrauagās
nihil operaretur, & fruſtra occuparet membranas,
contra id, quod legitur ſupra in prooemio, §. Sanè
neque occurrit ... abuſibus, qui narrantur in
prooemio ip... Conſtitutionis. Non obſtat, quod
15 exceptio, quæ ſubſequitur ibi, Ac de fru-
ctibus & bonis, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt
non reſtringitur ad ſolam emphyteuſim, nam re-
ſpondetur id ... hæc clauſula non
eſt poſita in ... & ideo refertur ad
omnia præce... ſcriptura in fin. cum
leg. ſeq. ff. de ... requiris, ſupra
de Appellat. ... d. l. Talis ... Mariæ num.3.
verſ. Clauſula ... conſ. 54. ... Anchar. conſ. 68. ſub.
... Petr. ... tili.

16 tiliter num.2. Vnde ſenſus Extrauagantis eſt, vt contractus emphyteuticus bonorum eccleſiæ ſine beneplacito Apoſtolico licitè fieri poſſit ſi tres cōditiones concurrant. Prima, eſt vt ſit de caſibus in iure permiſſis. Secunda, vt ſit de bonis ab antiquo in emphyteuſim dari ſolitis. Tertia, vt ſubſit euidens eccleſiæ vtilitas de tempore contractus, ponderando dictionem, *tunc*, quæ denotat tempo-
17 ris extremitatem, l. 1. in princ. & ibi gloſ. in ver. Tunc, & communiter ſcribentes, ff. de liber. & poſthum. l. 4. §. final. vbi gloſ. & Bart. ff. de condit. & demonſtrat, & in puncto cenſuit Rota coram Cardin. Seraph. deciſ. 367. & deciſ. 1125. num 5. Nec propterea verba illa, *Præterquam in caſibus in iure permiſſis*, redduntur ſuperflua, quia poteſt contingere vt bona ſint ſolita in emphyteuſim concedi, & tamen non ſit permiſſum in iure, vt poſſint iterum emphyteuticari, veluti ſi à Prælato fuerint menſæ eccleſiæ incorporatę, vt dixi in cap. Ex parte, num. 8. infra de feud. Item non obſtat clauſula Præſeruatiua præcedentium conſtitutionum; quoniam cùm fuerit poſita immediatè poſt prohibitionē alienationis debet referri ad conſtitutiones illas, quæ ſimiliter alienationem prohibent, ſicut etiam innuunt illa verba *prohibitionibus*, *& Decretis alijs ſuper hoc editis*. Et quatenus eſſet referenda generaliter ad omnes Conſtitutiones de hac materia loquentes, tamen hoc intelligendum eſſet præterquam in his, quę ipſi Extrauag. aduerſantur, arg. l. Doli clauſula, ff. de verb. ſignif.

18 Hæc igitur ſit regula, quod alienatio bonorum eccleſię immobilium, vel pretioſorum mobilium hodie prohibita eſt, etiam cum cauſa, & ſolemnitate, ſine beneplacito Apoſtolico.

19 Fallit primò hęc regula in contractu emphyteutico concurrentibus tribus conditionibus, vt dixi ſupra, num. 16.

20 Fallit ſecundò in bonis eccleſiæ feudalibus, ſeu ab antiquo in feudum dari ſolitis, poſſunt enim infeudari non obſtante iuramento de non infeudando Romano Pontifice inconſulto, vt eſt caſus in cap. Ex parte infra de feudis: & ibi notant Bernardus poſt caſum, Innocentius in princ. & ad finem, in ver. Concedas, Abbas, Antiq. nu 1. in ver. De nouo, Hoſtien. n. 1. in ver. Infeudare, & in ver. De nouo, Io. Andr. num. 1. & reliqui omnes. Nec
21 obſtat, quod in prædicta extrauag. Ambitioſæ pariformiter prohibeatur infeudatio, vel contractus emphyteuticus; & tamen exceptio fiat tantummodo de bonis in emphyteuſim concedi ſolitis, non autem de bonis infeudalibus: nam reſpondetur contractum feudalem, & emphyteuticum eſſe eiuſdem naturæ, vt notat Speculator in tit. de feudis, §. Quoniam ſuper homagijs, num. 63. ad finem; verſ. Non intereſt etiam, & vbi eſt eadem ratio, nec contrarium reperitur in iure expreſſum deciſiones loquentes de feudo vendicant etiam ſibi locum in emphyteuſi, & è conuerſo ſecundum cōmun. opinionem, de qua teſtatur Soc. Senior. in conſ. 167. Non inutilis quæſtio, n. 24. lib. 2. & ſcripſi pleniùs in c. 1. n. 9. 13 & ſeqq. infra de feud. & ita exceptio, de qua in prædicta Extrauag. Ambitioſæ, quamuis videatur reſtricta ad emphyteuſim, tamē procedit etiam in feudo, non per viam extenſionis, ſed comprehenſionis, cum vtroque caſu ſit eadem ratio, & quod ſtatuitur in dicta Extrauag. de bonis ſolitis emphyteuticari, ſit etiam à iure communi ſtatutum de bonis ſolitis infeudari, vt in d. cap. ex parte de feudis, & dictum eſt ſupra num. 20 Quando autem bona dicantur in feudum, vel emphyteuſim dari ſolita dixi in prædicta Decretali ex parte, n 7. & 8.

22 Fallit tertiò in fructibus, & bonis, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt pro inſtantis temporis exigentia, quæ exceptio ſimiliter habetur in præallegata Extrauagan. Ambitioſæ, concordat tex. l. Lex quæ tutores, C. de Admin. tutor. & in l. vlt. C. quando decret. opus non eſt; & hic notat gloſ. 2. & Hoſtienſ. num. 1. tales autem dicuntur res mobiles,
23 quæ non durant triennio, vel vſu conſumuntur, & non fructificant, arg. d. l. Lex quæ tutores, §. final. C. de adminiſtrat. Tutor. c. Veſtra infra de locato, & declarant Rebuff. in compendio alien. num. 25. Redoanus de rebus eccleſ. non alienan. quæſt. 6. num. 29. Nauar. de alienat. rerum eccleſiaſticarum num. 4.

24 Fallit quartò, in terrulis, & vineolis, quæ de conſenſu Epiſcopi alienari poſſunt ſine ſolemnitate vt cap. Terrulas, 12. quæſt. 2. debent tamen tria copulatiuè concurrere, primò ſcilicet, vt res huiuſmodi ſint exigui valoris, ſecundo, vt ſint parum eccleſiæ vtiles, tertiò vt ſubſit neceſſitas alienandi, prout hæc tria colliguntur ex contextu d. cap. Terrulas, & tradunt Hippolyt. de Marſil. conſ. 103. nu. 23. & 24. Rebuff. in compendio alienation. n. 122. Redoanus de rebus eccleſ. non alienand. quæſt. 13. n. 19. & quæſt. 51. cap. 8. & 20. n. 6. Card. Seraph. deciſ. 401. num 3.

25 Porrò S. Congregatio Cardinalium Tridentini Concilij interpretum die 11. Ianuarij 1596. cenſuit neque Conſtitutionem Pauli II. neque Concilij Tridentini Decretum derogaſſe diſpoſitioni d. cap. Terrulas, 12. quęſt. 2. & iterum cum Epiſcopus Triuicanus quęſiuerit, An ſtante decreto Concilij cap. 11. ſeſſ. 25. & Extrauag. quæ incipit Ambitioſæ, de reb. eccleſ. non alienan. auctoritatem ſuam in alienationibus rerum eccleſiarum ad pręſcriptū c. Terrulas 12. quęſt. 2. interponere valeat: Sacra Congregatio cenſuit ex Conc. Trident. non fuiſſe derogatum facultati conceſſæ Epiſcopi per c. Terrulas 12. quęſt. 2.

26 Demum cum in Ciuitate, & Diœceſi Meſſanen. eſſent nonnulla pia legata parui reditus, veluti arbor oliuæ, aut domus, quę ruinam minabatur, & ferè diruta, aut terrulæ, vel vineolæ, quarum ferè nulli erant fructus, petijt Archiepiſcopus ſibi facultatem fieri huiuſmodi legata alienandi, & in euidentem Eccleſiæ vtilitatem conuertendi: necnon declarari ad quam vſque quantitatem ſibi liceret huiuſmodi parua legata abſque beneplacito Apoſtolico alienare die 14. Decembris 1613. Sac. Congregatio Concilij cenſuit c. Terrulas, 12. q. 2. non fuiſſe ſublatum per Extrauag. Pauli II. quæ incipit Ambitioſæ. Cæterum ad quam vſque quātitatem liceat Epiſcopo alienare petendum eſſe à iure communi. Sanè cum non ſit iure diffinitum quæ terrulæ, vel vineolæ dicantur exigui valoris, id totum Iudicis arbitrio erit relinquēdum, arg. l. 1. in fin. ff. de iure deliberan. & c. de Cauſis, §. 1. ſupra de offic. delegat. & Iudex arbitrium ſuū moderabitur inſpecta conditione Eccleſiæ, an ſit tenuis, vel multum abundans, attenta qualitate temporis, locorum, & rerum, ſecundum ea, quæ tradit Abb. in cap. 1. num. 8. ſupra de reſtitut. in integrum, & in terminis dicti cap. Terrulas notat Benedictus Canophilus in repetitione dictæ Extra-

tra-

trauag. Ambitioſæ num. 40. de rebus Eccleſ. non alienan. vol. 6. Repeten. fol. 37. & quamuis gloſ. in d. cap. Terrulas, in ver. Exiguas, dicat, illum textum fortè res exiguas vocare, quę non excedūt valorem viginti ſolidorum, & cum gloſ. concordant Archid. in cap. Si quos, num. 2. & 3. 12. q. 2. & Alciatus conſ. 23. num. 6. & ſeq. tamen S. Congregatio Concilij aliàs dixit quæ res dicantur exiguæ non eſſe tutum diffinire.

27 Fallit quintò, in alienatione neceſſaria, quæ fit ex neceſſitate iuris, eo quod ius pręcipiat illam fieri: in ea enim non requiritur ſolemnitas requiſita in alienatione rerum Eccleſiæ, ſecus ſi fiat voluntariè, licet ex cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiæ. Hęc eſt theorica Antonij de Butr. in cap. Paſtoralis, num. 11. verſ. Or attendatis, & Abbatis ibidem num. 5. ſupra de his, quæ fiunt à Prælatis ſine conſ. Capituli. Quam theoricam ſeruat

28 Curia; ideoq; à S. Congregatione Concilij reſponſum eſt valere legatum immobilium fratribus Minoribus ſub modo licito, nēpè vt vendant, & pretium conuertant in vſum fabricæ, vel Sacriſtiæ, & idem ſi factū fuit ſimpliciter, quia ſub modo licito factū intelligitur, vt c. Exijt qui ſeminat, §. Ad hæc quia fratribus, de vet. Significat. lib. 6. nec in huiuſmodi alienatione opus eſt ſolēnitate, quia fit ex regulæ præſcripto. Hoc ipſum tenent Decius in c. In præſentia n. 69. de Probat. & Socin. reg. 110. n. 3.

29 Secundò nota ibi, *Specialis hypotheca*, aliud eſſe alienare, aliud ſpecialis hypothecæ titulo obligare, prout hic notant Butr. in 1. not. & Imola, num. 2.

30 Tertiò nota in eiſdem verbis, ſpecialem hypothecam bonorum Eccleſiæ eſſe prohibitam, vt in text. & notat Butr. in 3. notab. & ita intelligas Extrauag. Ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alienand. ibi hypothecam, ſcilicet ſpecialem. Generalis ergo hypotheca permittitur, vt hic probatur à contrario, & notat Aegidius relatus à Ioan. Andr. n. 1. in ver. Specialis, Iaſon. in l. final. num. 78. C. de Iure emphyt. Neguſantius in tract. de Pignor. & hypoth. in 2. membr. 2. partis, num. 28. Alexander Stiaticus in repetit. d. Extrauag. Ambitioſę in 5. notab. vol. 6. Repetent. fol. 27.

Dicebat tamen Aegidius, & poſt eum Io. Andr. hic dicto num. 1. in ver. Specialis, & Anchar. in 2. notab. pro vtilitate eccleſiæ ſpecialem, & generalem hypothecam eſſe permiſſam ſecundum Canones, c. Ad noſtram, infra eod. Sed ceſſante eccle-

31 ſiæ vtilitate nec ſpecialem, nec generalem eſſe permiſſam. Fatentur tamen prout hic tangit Cardinalis, num. 2. in 3. oppoſit. generalem hypothecam in caſu permiſſo fieri poſſe ſine auctoritate Epiſcopi, per l. penult. C. de his, qui ven. ætat. impetr. ad quod facit etiam l. finalis, C. quæ res pignor. obligari poſſunt. Vbi habetur generalem obligationem eſſe modici præiudicij, & quamuis vt dicunt Ant. de Butr. num. 6. & Io. de Imol. n. 3. non videatur verum, quod poſſit fieri obligatio rei eccleſiæ etiam generalis ſine auctoritate Epiſcopi, cum illa videatur etiam prohibita, per id, quod habetur in §. Si verò contigerit, in Authent. de alienat. & emphyt. tamen opinionem Aegidij ſequuntur magis communiter Doctores, vt teſtatur Alex. in conſ. 118. in caſu, num. 20. in fin. cum ſeq. verſ. Nec ad hoc obſtat, lib. 5. eamque tenet etiam gloſ. in §. Nos igitur, in ver. Specialis, in Auth. de non alienandis, & Abb. hic num. 2. dicens, Præla-

tum contrahendo poſſe generaliter pro obſeruantia contractus obligare bona eccleſiæ ſine licentia Epiſcopi per illum textum à contrario ſenſu: & quidem iure optimo, quia cùm hodie ex ſtylo generalis obligatio bonorum fieri conſueuerit in omni contractu, nimis graue eſſet ſi ſemper Epiſcopus eſſet adeundus, & ſine illa vix reperiretur qui vellet cum eccleſia contrahere, vt in ſimili notat gloſ. in c. Hoc ius, §. Et is creditor, in ver. Probat. 10. q. 2. Nec obſtat textus in d. §. Si verò contigerit, in quo Butr. & Imol. ſe fundant: nam vt reſpondet Alex. d. conſ. 118. num. 22. verſ. Nec obſtat textus ibi, & in §. Hoc etiam eod. tit. loqui-

32 tur de ſpeciali pignore, non autem de generali. Demū in hanc ſententiam probauit meo tempore S. Congregatio Concilij in contractibus Regularium: nam propoſito dubio, An in prohibitione nuper edita de rebus Regularium non alienandis, comprehendatur generalis hypotheca necne? S. Congregatio cenſuit non comprehendi, & tamen prohibitio illa fuit concepta iiſdem verbis, quibus vtitur Paulus II. in d. Extrauag. Ambitioſæ.

33 Differt autem hypotheca à pignore, quia hypotheca est obligatio rei immobilis, pignus rei mobilis, quaſi à pugno, §. Inter pignus. Inſtitut. de action. gloſ. hic in verb. Hypothecæ, Hoſt. num. 2. & Card. l. num. 4. Item differt ſecundum Abb. Antiq. num. 1. & Butr. num. 6. in gloſ. 3. quia pignus creditori cum rei obligatæ traditur poſſeſſio, S. Propr hypotheca cum non traditur, l. Si rem,

34 Quartò nota ibi, *Alienationis*, ſub hoc ver. Alie-

nationis … Primò, … num. 37. … tionem … phyteuſis … catur per … ver. Perp … terdicunt … fine. His … primum i … neraliter … minium … trauagant … Et domin … le; nam … transfertu … ager vect … Butr. in v … mat hanc … ſiæ aliquo … obligare, … ninæ Con … latione co … etiam vtile … bum hic la … de reb. ecc … non aliena … hic notat g …

35 principium … n. 7. qui poſt … largè ſumi … teſtator, vel …

36 Pignus, ff. d … verſ. Et dici … dit, ſtrictius …

… pignus dicimus, ff. de pignorat. act. … nota ibi. *Alienationis*, ſub hoc ver. Alie… … inque contineri, quæ hic recenſentur … licet conditionem, de qua dicetur inf… … cundò, donationem. Tertiò, ven… … artò, permutationem. Quintò, … perpetuum contractum: & quand… … us vide hic per Innoc. circa fi… … m. Et hæc quinque Prælato h… … vt notat Bernar. in gloſ. pen… … textum, id eſt infeudationem … locationem vltra triennium … pactum, per quod bonor… … fertur, vt legitur in præalleg… … bitioſæ, de reb. eccleſ. non … intelligas tam directum, … contractum emphyteuticu… … ctum dominium, ſed vti… … ctum emphyteutic. petat … vel emphyteutic. … & Abb. n. 3. Vnde B… … tal [Non licet imm… … alienare, vel ſpecial… … trafaciens punietur ſ… … onis pœnas, & alien… … ur actus, per que… … ſfertur.] Et ita a… … è accipitur. Sic i… … lienan. vel non, … eccleſ. §. Nos… … ver. Alienatio… … d. ver. Hoſt. … … dium ſubd… … us caſibu… … prohib… … ſignif. … … gidius. … … pitur p…

ſertur dominium, vt l. 1. C. de fund. dotal. l. Alie-
nationis, ff. de verb. ſignificat. cum alijs in gloſ. al-
legat. & per Hoſt. num. 3. verſ. Alibi ſtrictius.
37 Sed quæres quid ſibi velit textus dũ dicit alie-
nationis verbo contineri conditionem. Gloſ. pe-
nult. intelligit conceſsionem ſub conditione, ſed
nihil declarat. Innocentius verò circa medium in
ver. Conditionem, cui ſubſcribunt Hoſt. num. 3. in
eod. ver. Io. Andr. num. 2. Butr. num. 7. & Anchar.
38 num. 3. clarius rem totam explicat dicens: Contra-
ctus conditionis dicitur vbi prædium conſtituitur
tributarium, & vulgariter tale prædium dicitur
conditionale, quia cadit in commiſſum ſub con-
ditione, ſcilicet ſi non ſoluatur tributum, & pro
hoc dicto Innocentij facit text. in l. penult. §. In-
ſtituto, ff. de legat. 2. vel contractus conditionis
dicitur vbi contractus celebratur ſub conditione,
ſecundum Innoc. vbi ſupra. Sed hoc impugnat
Cardinal. num. 5. & bene, quia in omnibus exem-
plis, de quibus hic, procedit hæc littera, ſiue con-
tractus fiat purè, ſiue ſub conditione; nam quan-
do fit ſub conditione, ea aduenienti, perinde eſt,
ac ſi ab initio factus fuiſſet purè, vt c. Præterea,
39 il ſecondo, de appellat. Quidam etiam, vt Inno-
centius ſubdit; non intelligentes corrumpunt lit-
teram hic legentes conductionem, cùm tamen
conducere nullo modo ſit alienare, ſed hoc verum
eſt ſecundum Hoſt. ſi conductio fiat ad tempus, vt
patet in cap. Veſtra, infra de locat. Perpetua verò
conductio alienatio quædam eſt, vt patet in l. 1. &
per tot. ff. ſi ager vectigal. vel emphyt. pet. & de
illa hoc poteſt intelligi ſine corruptione, vt patet
in c. Ad audientiam, infra eodem, ſecundum Hoſt.
vbi ſupra, & notat idem Innoc. in cap. Ad aures,
40 circa fin. infra eodem. Dicitur autem perpetua
quando eſt duratura vſque ad triginta annos, vt
inſtitut. de perpet. & temporal. act. in princip. vel
quandiu emphyteuta viuit, l. 1. ff. Pro ſocio, cap.
Precariè, 1. q. 2. vel quandiù ſoluitur penſio, vt §.
Adeò, inſtitut. de locat. ita dicit gloſ. notabilis in
41 c. Hoc ius, in ver. Perpetua, 10. q. 2. Hoſt. hic n. 4.
& Io. Andr. num. 3. & Cardinal. num. 6. Sed Butr.
num. 8. dicit, communem opinionem eſſe, quod
conductio dicitur ad non modicum tempus, quã-
do excedit decennium, vel eſt ad decennium, vt
notat gloſ. vlt. in Clem. 1. de rebus eccleſ. non alie-
42 nan. ad quam quotidie fit recurſus. Hodie verò
prohibita eſt locatio, & conductio vltra trienniũ,
vt ſæpius in citat. Extrauag. Ambitioſæ, eod. tit.
43 & huiuſmodi triennium computari debet ex tri-
bus fructuum collectionibus; vnde ſi prædium eius
eſſet conditionis, vt quolibet triennio vnus tan-
tum fructus perciperetur, tunc triennium pro vno
anno eſſet computandum, & locatio fieri poſſet
vſque ad nouennium, ſed non vltra, vt declarat
Andr. Barbat. ſupra in hac rubrica, num. 52. Co-
uarr. var. reſolut. lib. 2. cap. 16. num. 5. Cardinal.
Mantic. de tacit. & ambig. conuent. tom. 1. lib. 5.
tit. 3. num. 22. Nauar. de alienat. rerum eccleſ.
num. 22.
44 Vltimò nota ex fine textus, alienantes bona
immobilia eccleſiarum incidere in pœnas Conſti-
tutionis Leoninæ, quæ habetur in l. Iubemus, C.
de ſacroſ. eccleſ. ſecundum Innoc. hic in fin. Butr.
num. 12. & Cardin. num. 6. in 4. quæſt. & eius pœ-
na eſt depoſitio alienationis, & ſatisfactio incom-
modi eccleſię de rebus proprijs facienda, ad quod
obligantur hæredes ſui, & cum ea Conſtitutio Leo-
nis eſſet localis, per Iuſtinianum extenſa eſt ad om-
nes eccleſias, & omnia pia loca, vt in Authent.
de non alienan. §. Nos igitur, & infra, §. Quia
verò Leonis, collat. 2. Vnde verba huius cap. ſum-
pta eſſe videntur ſecundum Hoſt. hic num. 4. in
ver. Pœnas, & in ver. Leonina, & Io. Andr. num. 3.
& 7. in gloſ. vlt.
45 Sed dices: Ergo lex ciuilis auctoritatem habet
imponendi pœnam Sacerdotibus delinquentibus
in alienatione rerum eccleſiaſticarum. Abſit c. Im-
perator, 96. diſt. c. Eccleſia S. Mariæ, de Conſtitut.
cum ſuis concordantijs. Sed ideo iſti Sacerdotes
incidunt in pœnas prædictæ Conſtitutionis Leo-
ninæ, quia eadem Conſtitutio hic per Papam ca-
nonizatur, & ideo non eſt amplius lex ciuilis, quæ
ligat clericos, ſed lex canonica, vt alias declaraui-
mus in c. Quæ in eccleſiarum, num. 29. de Conſtit.
poſt Felin. in c. 1. in 1. notab. de præſumpt. & in-
nuit Hoſt. hic in fin. verſ. Et de ipſa lege. Poſſu-
mus etiam intelligere Conſtitutionem Leoninam
pro Conſtitutione, quam fecit Leo Papa in Con-
cilio, de qua in cap. Monemus, 12. q. 2. vt hic per
gloſ. final. & Abb. Antiq. in fin. & quamuis hoc
non placeat Hoſtienſis vbi ſupra; tamen nec illud
dicere eſt peccatum, vt inquit Io. Andr. hic in fine,
& Butr. itidem in fin.
46 Verùm per prædictam Extrauag. Ambitioſæ, de
reb. eccleſ. non alienan. pœnæ infraſcriptæ ſunt
ſtatutæ. Primo eſt nullitas contractus, qui tamen
ſi alias ſit eccleſiæ vtilis, cum nullitas proueniat
ex defectu ſolemnitatis, poteſt eccleſia illum ap-
probare, & ratificare, nec ab eo receditur, niſi vo-
lente eccleſia, vt notat Abb. in cap. Cauſam, quæ,
il ſecondo, col. final. de iudic. Iaſ. in l. Non eo mi-
nus, num. 3. C. de procurator. Aretin. conſ. 77. n. 6.
Put. deciſ. 3. & 4. de except. Seraphin. dec. 256. n. 2.
Secunda pœna eſt excommunicatio latæ ſententiæ
in alienantes, & bona alienata recipientes. Tertia
interdictũ ingreſſus eccleſiæ Epiſcopis, & Abbati-
bus, qui ſi per ſex mẽſes in interdicto perſeuerauerint
animo indurato, à regimine, & adminiſtratio-
ne eccleſiæ, cui præſunt, eo ipſo ſunt ſuſpẽſi; Quarta
inferiores Prælati eo ipſo priuati ſunt beneficijs,
quorum bona alienarunt. Quinta, bona alienata ad
eccleſiam, ad quã pertinebant liberè reuertuntur.

De Rebus Eccleſiæ non alienandis.

Cap. Ad noſtram.

SVMMARIVM.

1 *ECcleſia reſtituitur contra contractum, per quem fuit enormiter læſa.*
2 *Prælatus an poſſit bona Monaſterij ſpecialiter hypothecare.*

1 AD NOSTRAM. Eccleſia reſtituitur contra contractum, per quem enormiter fuit læſa. Hoc dicit ſecundum Ioan. Andr. Butr. Anchar. Imol. & Ioann. de Anan. vel contra alienationem, ſecundum Cardinalem, & Abbatem. Primò ponitur Monachorum petitio. Secundò, cauſę commiſſio, ibi, *Quocirca*.
2 In textu ibi, *Pro quibus eadem extiterat obligata*; nota Prælatum poſſe bona monaſterij ſpecia-

cialiter hypothecare, vt per hunc textum nota, Aegidius relatus à Io. Andr. in c. Nulli, num. 1. in ver. Specialis. ſupra eodem. Sed de hoc tu dicas, vt ibi ſcripſi in 2. not.

De Locato, & Conducto.

Cap. Potuit.

S V M M A R I V M.

1 Emphyteuta poteſt meliorationes ſuas vendere, & ius emphyteuticum in alium transferre, concurrentibus tamen ſeptem requiſitis, de quibus hic & num. 3.
2 Emphyteuta eccleſiæ ceſſans in ſolutione Canonis per biennium cadit à iure ſuo, niſi moram celeriter purgauerit, & n. 4.
5 In priuato autem requiritur triennium.
6 Terminus alicui datus ad ſuam voluntatem declarandam non eſt expectandus, ſi ille prius voluntatem ſuam declarauerit.
7 Terminus vbi praſcribitur ad aliquid faciendum, non eſt opus denunciatione aliqua ad moram contrahendam.
8 Dies ſtatuta interpellat pro homine.
Mora purgari poteſt quando pœna non committitur ipſo iure, ibid. verſ. Vltimò nota.
Alias ſecus, n. 12.
9 Emphyteuſis ob canonem non ſolutum infra ſtatutum tempus non reſcinditur ipſo facto, ſed ita demum, ſi domino placuerit.
10 Caducitas cenſetur remiſſa, ſi dominus canonem accipiat.
11 Siue ſit canon temporis futuri, ſiue præteriti.
13 Emphyteuticus contractus eſt medius inter venditionem, & locationem, & particeps vtriuſque.
14 Propius tamen accedit ad naturam locationis.
15 Emphyteuſis, & locatio in quibus differant.
16 In Emphyteuſis contractu diſpoſita trahi non debent ad contractum locationis perpetuæ.
17 Emphyteuſis, & locationis perpetuæ contractus inter ſe magnam habent ſimilitudinem.
18 Et de vtroque idem eſt iudicandum.
19 In neutro transfertur dominium directum, ſed tantum vtile.
20 Non tamen ſunt per omnia ſimiles, & æquiparati.
21 In Emphyteuſi ſoluitur quid minimum pro recognitione.
22 In Locatione penſio debet eſſe magna, ideſt fructibus correſpondens.
23 Locatio iudicatur ex magna penſione, ex modica verò emphyteuſis.
24 Etiamſi contrahentes in inſtrumento appellauerint locationem, vel emphyteuſim.
25 Contractus talis denominatur à contrahentibus: ergo talis eſt iudicandus, non eſt bona conſequentia.
26 Emphyteuſis conceſſa ad tertiam, vel quartam generationem reputatur locatio, ſi penſio fructibus correſpondeat.
27 Locatio cum poſſit fieri in perpetuum, multo magis ad tempus, ideſt ad tertiam, vel quartam generationem.
28 Pacta ne bona emphyteutica alienentur in eccleſia; an ſint contra immunitatem eccleſiaſticam, & n. ſeqq. vſq. in fin.
29 Pacto priuitorum conuiniri poteſt ne res in eccleſia alienentur.
30 Idem caueri poteſt in vltima voluntate.
31 Alienatio emphyteuſis etiam in caſibus alias permiſſis fieri non poteſt in perſonam potentiorem.
32 Et talis dicitur etiam Hoſpitale.
33 Item eccleſia.

1 POTVIT. Gregorianum eſt, vt inquit Io. Andr. & ideò legale, & ſe ſummat. Sed ſecundum Abb. & ſequaces ſic ſummari poteſt. Emphyteuta Eccleſiæ meliorationes ſuas vendere non poteſt, niſi ſeruatis quibus hic, & ſi contrafecerit, vel Cano-

liorat
2 his de
nem p
lerite
Prima
vendi,
teuta,
3 Nor
Hoſt.
num. 1.
phyteu
emphy
vt requ
tium ſib
ciatione
vt illud
ſimulat
lapſi ſin
ipſam, ſe
4 vendat p
liguntur
ſeptimun
rit per bi
emphyte
C. de Sacr
5 enim, ſe
10. q. 2.
vt in l. 2
biennium
6 liqui omn
Secund
minum a
clarandai
luntatem
de volun
cordat te
& hic no
Imol. nu
Abb. nu.
appellat.
7 conſ. 121
Tertiò
terminus
8 eſſe opus
ne ad mor
interpellat
vt in litter
cundum
in l. Magna
9 Vltimò
purgari po
quibus in g
quando pœ
tingit in te
nem non ſo
ſcinditur ip

[illegible]

per biennium non ſoluerit, moram poſtea ce- purgauerit, iuſtè poteſt expelli. Hoc dicit. ponit requiſita, vt ius emphyteuticum poſſit ſecundò contrafacientes punit, ibi, Emphy- tertiò obſtaculum ſoluit, ibi, Non obſtante. primò ex priore parte textus, ſecundum 4. Io. Andr. num. 1. & Butr. n. 3. Imol. Abb. num. 2. ſex requiſita ad hoc vt em- poſſit meliorationes ſuas vendere, & ius ticum in alium transferre. Primum eſt, Eccleſia; Secundum vt denunciet pre- ab alijs oblatum; de qua quidem denũ. plura ponit hic Imola num. 50. Tertium, verum pretium, non autem fictum, & Quartũ vt Eccleſia non reſpondente, duo menſes; Quintũ vt non vendat rem ſolũ ius ſibi competens; Sextum vt non ſonis prohibitis. Eadem requiſita col- l. final. C. de Iur. emphyt. Addunt 2. par. textus, nempe vt non ceſſa- ... um in Canonis ſolutione, & ho- Eccleſiæ, vt hic, & in Auth. Qui n. Eccleſ. quæ eſt canonizata in c. Hoc ius porrectum, §. Qui re- priuato autem requiritur trienn- de Iure emphyt. gloſ. hic in ve- ſt. num. 6. in fin. in eodem ver.

ca ibi, Si nolle ſe emere dixe- præfixum ad ſuam volunta- eſſe expectandum, ſi ille declarauerit, ex quo eni non eſt locus deliberatio- Ab eo in 2. reſp. de App. Butr. n. 4. Andr. n. 2. Butr. n. 4. verſ. Item quod vbi eſt idem tex. in Clem. Q- ibus exemplis declar- contra forma ſtatuti, vb- ibi, Non extitit nu- ribitur ad aliquid, ſe- ciatione aliqua, q- contrahendam, & conſtit- homine, & quod allegatur q- cem num. 5. & de contrahend- ibi, Celer- hic, & repenu- n comm. is huius in infra 30 cap.

directus patitur emphyteutā tenere rem emphyteuticam, vt patet in littera ibi, *Iuſtè potuiſſet expelli*. Sed ita demum ſi declarauerit velle eſſe locum caducitati, vt hic per Innoc. num. 2. Anchar. num. 9. verſ. Vndecimo. Imol. num. 54. & Abb. in vlt. not. & tenet Bart. in l. 2. num. 2. C. de Iure emphyt. quem ſequuntur communiter Doctores, vt ait Pariſius conſ. 108. de bono Iure, n. 33. lib. 1. & alij apud Clarum, in §. Emphyteuſis quæſt. 9.
10 Ideoque ſi poſtea Canonem accipiat, refirmatur contractus, & cenſetur remiſſa caducitas, ſecun-
11 dum Innoc. d. nu. 2. Et Card. n. 20. Siue accipiat Canonem temporis futuri, ſiue præteriti, & eſt cōmunis opinio contra Bart. in d. l. 2. n. 8. vt atteſtatur Gigas de penſ. quæſt. 73. num. 3. à qua non eſſet in practica recedendum, vt ait Clarus in d. §. Emphyteuſis, quæſt. 10. verſ. Aut verò ſumus
12 in dubio. Sed vbi pœna committitur ipſo facto, tunc mora quamuis celeri ſatisfactione purgari nō poteſt, ſecundum Abb. hic n. 6. verſ. Vbi autem, qui ad hoc allegat bonum textum, in c. Licet, de ſuppl. negl. Prælat. Et de materia purgationis moræ vide quod notatur in reg. Mora, de regul. Iur. lib. 6. & per gloſ. hic in ver. Celeri.
13 In gloſſa prima nota, quod contractus emphyteuticus neque eſt venditio, neque locatio, ſed eſt medius proprium nomen emphyteuſis ſortitus, & vtriuſque particeps: accedit enim ad venditionem, quia ab initio quando celebratur, aliquid datur, ſicut in venditione datur pretium: ſed tamen differunt, quia per hunc contractū non transfertur dominium directum, ſicut per venditionem.
14 Propius tamen accedit ad naturā locationis, quia in ea retinetur dominium, & quolibet anno aliquid percipitur, ſicut in locatione; & ideo magis ſub hoc titulo collocatur, vt hic, & Inſtitut. de lo-
15 cato, §. Adeo, & cum hac gloſſa tranſeunt communiter DD. In hoc tamen differunt emphyteuſis, & locatio, quia emphyteuſis locum habet in rebus ſoli dumtaxat, ſed locatio in omnibus. In eo contractu exigitur ſcriptura, in alijs non, l. 1. C. de Iure emphyt. Conductor ad modicum tempus nō habet ius in re, nec vendit, nec vendicat, emphyteuta facit vtrumque vt hic, & in l. 2. C. eod. & l. 1. ff. Si ager, vectigal. Hoſt. hic num. 1. & ſeqq. Complures alias differentias inter hos contractus poſt Cynum proſequitur hic Petrus de Anchar. nu. 11.
16 Ideoque diſpoſita in contractu emphyteuſis trahi non debent ad contractum locationis etiam per-
17 petuę, quia huiuſmodi cōtractus licet inter ſe magnam habeant ſimilitudinem, adeout de vtroque loquantur promiſcuè iuris conditores, vt in Auth. Qui rem, ibi, *Qui rem huiuſmodi conductam, vel in emphyteuſim acceptam*, C. de Sacroſanct. Eccleſ. & ibi Decius num. 1. & in l. Omnes, C. de fund.
18 patrim. lib. 11. Et de vtroque idem ſit iudicandum, vt notat Angel. in §. Scire autem, in princ. in Auth. de non alienand. Bald. in cap. Querelam, in fin. de iureiur. Abb. in cap. Propter ſterilitatem, in vlt.
19 not. de locat. Et in ſpecie quod reſeruatio directi dominij ęquè conueniat locationi perpetuæ, in qua non transfertur directum, ſed vtile tantum dominium, tradunt gloſ. Bart. & alij in l. Codicillis, §. Inſtituto. ff. de legat. 2. Aret. conſ. 51. n. 110. verſ. In contrarium, Bellam. conſ. 21. num. 11. in fin.
20 Non tamen in omnibus ſunt ſimiles, & æquiparati, vt dixit Rota deciſ. 14. num. 26. & ſeqq. par. 6.
21 recent. Et præcipua differentia eſt, quod in contractu emphyteutico ſoluitur quid minimum pro recognitione, & hęc eſt propriè eius forma, & in hoc omnes conſentiunt, vt dicit Natta conſ. 49. poſt num. 7. & Clar. poſt eum in §. Emphyteuſis,
22 quæſt. 1. num. 5. verſ. Et aduerte. In contractu autem locationis ſoluitur magna penſio, ideſt quę
23 fructibus correſpondeat, vel quaſi; ideoque ex modica penſione emphyteuſis, ex magna verò locatio iudicatur, Bald. in cap. Literę, num. 5. verſ. Modo ergo quęro, de dilat. Iaſ. in l. 1. num. 35. C. de iure emphyt. Barbat. ſupra in Rubrica, num. 8. Alex. conſ. 112. per tot. lib. 1. Rolan. à Valle alios citans conſ. 96. num. 24. & 26. lib. 1. Ruinus conſ. 161. per totum lib. 1. Rota dicta deciſ. 14. num. 25. Et ita concludunt communiter ſcribentes, vt ait Cagnolus in l. 2. num. 202. C. de reſcinden. vendit.
24 Quod adeo verum eſt, vt etiamſi in inſtrumento contrahentes appellauerint emphyteuſim, adhuc tamen reputetur locatio, ſi penſio fructibus cor-
25 reſpondeat; & è conuerſo reputetur emphyteuſis, ſi penſio ſit modica, licet contrahentes locationem nominauerint, vt latè deducit Neuiz. conſil. 92. per tot. Surd. deciſ. 198. num. 1. & ſeqq. Rot. dicta deciſ. 14. num. 11. & 12. par. 6. recent. Et meritò, quia contractus non à nomine, ſed à pactis, conuentionibus, & circunſtantijs ſortitur naturā, vt optimè per Corrad. de Contract. quæſt. 33. in 2. & 3. ſupplet. vbi ſexcentis exemplis, & authoritatibus probat non valere hanc conſequentiam; Cōtractus talis denominatur à contrahentibus: ergo
26 talis eſt iudicandus. Quo fit, vt idem ſit dicendum ſi conceſſio in emphyteuſim pro magna penſione fuerit conceſſa ad tertiam, vel quartam generationem, quia verba huiuſmodi conueniunt
27 etiam locationi, quippe quę cum fieri poſſit in perpetuum, multò magis ad tempus, nempe ad aliquot generationes, vt dixit Rota in Narnien. locationis, 16. Februarij 1615. & in prælleg. dec. 14. num. 6. & 7. par. 6. recent.
28 In gloſſa in. ver. Prohibentur. QVAERO, An pactum ne bona emphyteutica alienentur in Eccleſiam, ſit contra immunitatem Eccleſiaſticam.
29 Videtur negatiuè reſpondendum; nam pacto priuatorum inueniri poteſt, ne res in Eccleſiam alienentur, l. final. C. de pact. inter emptor. & venditor. & in feudal. cap. 1. de prohib. feud. alien. per Frider. vbi quod nec pro anima relinqui, neque adiudicari poſſunt Eccleſijs, & in emphyteuticis, gloſ. & DD. hic, & in l. final. C. de iure emph. & videtur tex. in §. Sanctiſſimas, Auth. de alienat. &
30 emphyt. Idem etiam caueri poteſt in vltima voluntate, valetque ſi caueatur, l. Peto, §. Frater, & l. Cum pater, §. Libertis, ff. de legat. 2. Ratio eſt quia cum Eccleſia ſit immortalis, cap. Si gratioſè, de reſcript. lib. 6. cap. Liberti, 12. q. 2. dominus directus ſpe conſolidationis perpetuò priuaretur, vt conſtat ex his quæ tradit Ioan. Andr. in cap. 1. de Immunit. Eccleſ. lib. 6. & hic notant Card. nu. 17. verſ. Sed alienatio in Eccleſiam, & Imol. num. 25. verſ. Ideo alia ratio, Dominus meus Ioan. Franciſcus Fagnanus in tractat. de iuſt. & validit. cenſur.
31 Pauli V. in Rempublicam Venetam, fol. 60. Imo hæc prohibitio eſt ex natura contractus emphyteutici, qui etiam in caſibus, in quibus licita eſt alienatio irrequiſito domino, vt in donatione, non permittit illam fieri in perſonam potentiorē, Bald. in Auth. Quas actiones, num. 13. verſ. Primo modo, C. de Sacroſanct. Eccleſ. Gregor. XV. poſt

19. nu. 5. & perſona potencior, ſeu pri-
citur etiam Hoſpitale Sanctiſſimæ Tri-
nualeſcentium de Vrbe, pro quo emana-
riptum dubium, Gregor. XV. d. deciſ.
6. & deciſ. 520. num. 11. Nam huiuſmo-
ale eſt locus pius, & Religioſus cap. De
ijs, & cap. Ad hæc de Relig. domib. &
ior, Syluest. Aldobran. conſ. 40. ſub nu. 2.
Pretis, conſ. 54. n. 4. & relictum ei factum
ctum eccleſiæ, quæ ad hunc effectum
n poteſt, quin dicatur potentior, vt fir-
hic in ver. Prohibentur, & Imol. nu. 25.
in l. Si ita quis, §. Ea lege, in ver. Intereſ-
ver. obligat. Bald. in d. Auth. Quas actio-
2. in fin. verſ. Tertio modo, C. de Sacroſ.
licet in l. final. n. 14. & Iaſ. num. 9. C. de
h. Natta conſ. 491. num. 13. Clar. in §. Em-
quæſt. 22. verſ. Perſonæ autem. Sylueſter
d. qui communem dicit, & rationes al-
onſ. 40. num. 1. Gregor. XV. d. deciſ. 529.
ita hoc pactum non eſſe contra immuni-
leſiaſticam fuit reſolutum in Congrega-
ticulari de mandato Sanctiſſimi, habita
aij 1630.

De feudis.

Cap. Inſinuatione.

MMARIVM.

a ſi à vaſſallo ſuo recipit feudum in pi-
abſtinendo ab eius ſeruitio, non tenetur
in ſortem computare.
udo ſæculari, n. 4. & n. ſeq.
ucriſacere fructus rei pignorata.
i redit ad primæuam naturam.
ectu laicorum eſt execranda, ſed reſpe-
corum execrabilior.
a non poteſt ſuper vſuris quenquam pri-
.
ecipiendo rem emphyteuticam in pignus
uteuta, cui pecuniam mutuauit, an te-
omputare fructus in ſortem.
r emphyteuticus contractus ſunt eiuſ-
ra.
s loquentes de feudo locum habent in
ſi ſit eadem ratio, & contrarium
iatur in iure expreſſum, & num. 13.
ndi an habeat locum in emphyteuſi à
ntribus empta ex communi pecunia, &
vſque ad fin.
di in feudo, vel emphyteuſi non habet
plures pro ſe, & filijs à principio ſti-
udum, vel emphyteuſis fuerint acquiſi-
s communibus, & n. ſeq.
n à feudo ad emphyteuſim ... & quan-
t, & n. ſeqq.
a an poſſint allegari in emphyteuſi ad
cauſarum, & n ſeqq.
li cur habeat locũ in feudo empto à fra-
l habit antibus ex commun pecunia.
de feudo ad emphyteuſim non procede
obſtant regula, vel diſpoſitio iuris cõ-
num. ſeqq.

17 *Ius accreſcendi non habet locum in contractibus.*
18 *Argumentum de feudo ad emphyteuſim in materia iuris accreſcendi non procedit affirmatiuè, & num. ſeqq.*
19 *Ius accreſcendi an habeat locum in emphyteuſi pluribus conceſſa ex cauſa oneroſa.*

INSINVATIONE. Si Eccleſia à vaſſallo ſuo recipit feudum in pignus, abſtinendo ab eius ſeruitio, non tenetur fructus in ſortem computare. Hoc dicit ſecundum Ioan. Andr. Butr. Anchar. & Imol. Eſt caſus ſingularis, qui alibi non legitur ſecundum, Abb. ſed certè caſus habetur in cap. Conqueſtus in fin. verſ. Niſi infra, de vſuris; & ideo licet ſit caſus notabilis, non tamen ſingularis, vt inquit Imol. hic nu. 8. verſ. In prima. Diuiditur in duas partes. In prima limitatio, ibi, vi- ... dat. In ſecunda dictum.

Conco ...
ponitu ...
delicet ...

1 Nota ... ex textu caſum valde notabilem in quo
credito[r] ... poteſt licitè retinere fructus rei ſibi pi-
gnoratæ ... cis non computatis in ſortem, videlicet
cum ec[cleſia] ... ſia feudum proprium eccleſiæ recipit in
pignus ... vaſſallo ſuo, cui pecuniam mutuauit, po-
teſt enim ... abſque vitio vſuræ fructus huiuſmodi lu-
critacere ... quandiu tamen à vaſſallo ſeruitium ſibi
debitum ... non recipit. Concordat d. cap. Conque-
ſtus, in fi[n.] ... de vſur. cum ſua gloſ. in verb. de feu-
do, & hi[c] ... notant, Butr. & Anchar. num. 3. Imola
num. 2. & ... de Anan. num. 4. Io. Andr. & ſequa-
ces & in ſ... in text. Sed cùm aliàs fructus rei pi-
2 gnoratæ i[n] ... ſortem ſint computandi, etſi creditor
illos lucri ... vſuram committat, vt cap. 1. & 2.
intra de v[ſur.] ... cap. Ad noſtram, il primo, ſupra de
iureiur. ca[p.] ... cum contra, infra de pignorib. l. 1.
& 2. C. de ... gnor. actione. Multum torquentur
DD. in ind... ratione huius deciſionis, & in
ſolutione c... ſeruatij, Indeque emerſerunt plures, &
varij intelle[ctus] ... ad hãc Decretalem, quos hic pro-
ſequuntur, ... Andr. Cardin. Imol. Abb. & alij: vera
tamen, & ... communis ſolutio eſt, quam ponit Car-
din. num. ... delicet, quod dominus directus
non dicitur ... pere aliquid vltra ſortem, quia cũ
vaſſallus ab ... à ſeruitijs domino debitis, per-
inde eſt ac ... pignorata non eſſet feudalis: Nã
cum domin... directum vſque ab initio remaneret
ſerit penes ... dominium vtile reuerti-
tur ad eum ... num, ſi dominium pignorantis, ſit cõ-
ſolidatio ip... voluntate vaſſalli pignorantis; vn-
3 de dominu[s] ... dominij vtilis cum proprietate ... alie-
na re, ſed e... dicitur percipere fructus ex alie-
liberetur ab ... ria: Cùm enim vaſſallus interim
ſeruitijs ex ... atione, qua domino tenetur in
ſaltem ſuſpe[nſ]... is, conſequenter diſſoluitur, vel
& res feudal[is] ... obligatio inter eos contracta,
Si vnus, §. P[orro] ... ad primæuam naturam, arg. l.
cap. Super q... petere, & §. ſeq. ff. de pactis
cap. Cum ve... nem, §. Porrò de offic. deleg.
ſibus. Hoc ... ſtis, ibi: nec intelligatur de ...
diu vaſſallus ... hæc littera, vt dominus quà-
bus rei feuda[lis] ... ſeruitia non eſſet. Extra-
excuſatur ab ... feudalis ... ceſſant contra-
ria. Et hanc ... Cardinalis,
alijs omnibus ... Imola hic nu. 7.
ad fin. verſ. V... quibus Abb. ſ.
verſ. Quinta l... communiorem,
& Io. de Anan ... dicunt alij.
4 Sed dubium ... huius textus vendicet ſibi

ſibi locum in feudo ſæculari. Quidam opinati
ſunt non habere locum niſi in feudo eccleſiaſtico,
quia textus ſpecificè loquitur de eccleſia, vt patet
ibi: *quam de feudo eccleſiæ tuæ ab M. dignoſceris
recepiſſe*. Et eod. modo loquitur cap. Conqueſtus,
ibi: *niſi ipſa terra de feudo ſit monaſterij veſtri*, de
vſuris. Et dicunt hoc eſſe ſpeciale priuilegium ec-
cleſiæ, cum in alijs non reperiatur expreſſum; ideo-
que Ioan. Andr. & ſequaces ſummant text. in ec-
cleſia recipiente feudum à ſuo vaſſallo. Sed hanc
opinionem confutat Hoſtien. in ſumma de vſur. §.
An aliquo caſu, verſ. Quod dicunt. Et quidem
5 iure optimo, quia aut hoc licitum eſt, aut illicitum;
ſi licitum: ergo etiam laico, quia eadem ratio, &
ideo idem ius, cap. Tranſlato de conſtitution. cap.
Tua, de conſanguinit. & affinitat. Si illicitum, mul-
tò minus debet concedi clerico, quàm laico, quia
cum vſura reſpectu laicorum ſit execranda, reſpe-
ctu clericorum eſt execrabilior, vt cap. 1. & 2. in-
fra de vſuris: Nam & multa licent laicis, quæ cle-
ricis illicita ſunt, cap. Fornicari 88. diſtinct. c. Fi-
lius, de teſtam. cap. 1. & per tot. ne cleric. vel mo-
nach. cap. fin. de vita, & honeſt. clericorum, quam-
obrem cum Papa hic decidat hoc licitum eſſe in
feudo eccleſiaſtico, multo fortius debet cenſeri li-
citum in feudo ſæculari, arg. cap. Per tuas, infra
de donationib. quia non debent viri eccleſiaſtici
eſſe exactores, nec lucris temporalibus inhiare, c.
Ex parte in fine de cenſib. Si enim venalitas repu-
tatur reſpectu laicorum, multò fortius reſpectu
clericorum, cap. Nullus, ita, 1. quæſt. 1. Item ratio
deciſionis; vt ſupra à Cardinali conſiderata, æquè
viget in feudo ſæculari, atque in eccleſiaſtico, vt
ipſemet Cardinal. aduertit. num. 2. in fin. verſ. Hoc
ergo vult hæc littera Imol. num. 8. verſ. Et hæc ra-
tio, & Abb. num. 5. verſ. Et ratio hæc facit. Neque
6 verò hæc Decretalis continet priuilegium; quia
cum vſuram vtriuſque teſtamenti pagina deteſte-
tur, vt cap. Quoniam, & cap. Super eo de vſuris,
minimè poteſt lex poſitiua ſuper vſuris quemquam
priuilegiare, quia ſic priuilegiaret ſuper peccato,
ad hoc textus optimus, in c. Sunt quidam, 25. q. 1.
& quod notat Io. Andr. in regula peccatum in 3.
& 4. articulo principali de reg. iuris lib. 6. & ex cō-
muni tradit Imol. hic n. 7. verſ. Sed hoc non pla-
cet Hoſtienſi. Sed continet ius commune, vt pro-
bat hæc littera in verb. Declaramus. Secundum
Hoſtien. hic in princip. & Io. Andr. num. 1. & Car-
din. poſt princip. verſ. Alij dicunt, quod hoc con-
tinet gratiam. Nam declaratio nouum ius non
inducit, ſed quod priùs latebat, manifeſtat, l. Hæ-
redes palam, §. Si quid poſt factum, ff. de teſtam.
& probaui latiſſimè in cap. Quoniam à n. 15. ſupra
de Conſtitutionib. Conclude igitur deciſionem
huius textus obtinere tàm in feudo eccleſiaſtico,
quàm ſæculari. Ideoque Card. & Abb. non ſum-
mant Decretalem in eccleſia, ſed in domino re-
cipiente feudum in pignus à vaſſallo ſuo iuxta cō-
munem intellectum, & Io. de Anan. ſummat in
eccleſia, vel domino, & hoc teneas.
7 Sed maius dubiū eſt nunquid deciſio huius tex-
tus vendicet ſibi locum in domino recipiente rē
emphyteuticam in pignus ab emphyteuta cui pe-
cuniam mutuauit. Hoſtien. hic n. 6. verſ. Quid de
emphyteuta, ſimpliciter dicit: Conſulas Princi-
pem. Et mox remittit ad ſummam in tit. de vſu-
ris, §. An aliquo caſu, verſ. Quid ergo de emphy-
teuta. Vbi ait fortè idē eſſe in emphyteuta quod
in vaſſallo, quia eadem ratio. Deinde refert con-
trariam opinionem, quia non gratuitò recipit
emphyteuta ſicut vaſſallus. Nam emphyteuta in
introitu ſoluit certam pecuniæ quantitatem. Et
tandem concludit ſuper hoc Papam eſſe conſulen-
dum, & eum ſimpliciter refert Io. Andr. hic. n. 3.
Sed Antonius de Butr. n. 4. circa fin. verſ. An autē
diſpoſitio, dicit rem eſſe extra dubium, ſi contra-
ctus emphyteuticus non teneat, quia tunc domi-
nus recipit fructus non ex pignore, ſed ex re pro-
pria, & ideo non tenetur eos in ſortem computa-
re. Quod planum eſt. Sed ſi contractus teneat,
Butr. dicit rem dubiam, quia tunc aliqualiter læ-
duntur regulæ iuris. Et ideo non audet trahere
diſpoſitionem huius textus ad alium caſum, niſi
extenſio fieret per habentem poteſtatem extendē-
di, & ius condendi.

Tu conſidera quia cum hæc Decretalis non cō-
tineat priuilegium, vel gratiam, ſed ius commune,
vt oſtenſum eſt ſupra num. 6. quod deciditur in
feudo, poteſt etiam intelligi deciſum in emphy-
teuſi, quia in vtroque militat eadem ratio. Nam
ſicut dominus quandiù remittit ſeruitium vaſſal-
lo, non cenſetur percipere fructus ex re pignorata,
ſed ex re propria, quia interim res feudalis redit
ad primæuam naturam, & dominium vtile cenſe-
tur conſolidatum cum proprietate, eadem ratio-
ne quandiù dominus remittit emphyteutæ mer-
cedem, ſeu penſionem ſoluendam, res emphyteu-
tica pignori tradita reuertitur ad primæuam natu-
ram, & dominium vtile cum directo conſolidatur,
itaut propterea dominus non ex re pignorata, ſed
ex re propria fructus percipiat, ob quam rationem
ita concludit Io. de Imola hic num. 8. poſt mediū,
verſ. An autem diſpoſitio. Subdens hoc ſatis poſſe
de iure ſuſtineri, ex quo per omnia eſt eadem ra-
tio, licet Doctores videantur velle contrarium, vi-
delicet non eſſe faciendam extenſionem extra iſtū
8 caſum, vt hic per Cardinal. in 5. quæſtion. Sed
vt prædixi, hæc non eſt extenſio, ſed comprehen-
ſio, quia contractus feudalis, & emphyteuticus ſunt
eiuſdem naturæ, vt notat Speculat. in tit. de feudis,
§. Quoniam ſuper homagijs, n. 63. ad fin. verſ. Non
9 intereſt etiam, & vbi concurrit eadem ratio, nec
contrarium reperitur in iure expreſſum, deciſiones
loquentes de feudo vendicant etiam ſibi locum in
emphyteuſi, vt notat Bald. in cap. 1. in fin. quibus
modis feud. conſtitui pot. in vſibus feud. Paulus
de Caſtro conſ. 260. Notandum in fin. lib. 2. Alex.
conſ. 7. In conſultatione, n. 5. lib. 5. & eſt commu-
munis opinio, vt atteſtatur Socin. Sen. in conſ. 167.
non inutilis quæſtio, nu. 24. lib. 2. Latiſſimè Euer-
rard. in ſua cenſur. legali in loco à feudo ad em-
phyteuſim, & latiùs dicetur infra n. 13. & ſeqq.
10 . Extra QVAERO, an ſicut in feudo, ita & in
emphyteuſi à duobus fratribus empta ex commu-
ni pecunia habeas locum ius accreſcendi, necne?
11 Communis eſt regula pertinens tam ad feuda,
quàm ad emphyteuſes, quod cum duo, pluresue
pro ſe, & filijs à principio ſtipulantur feudum, vel
emphyteuſim, licet poſtea aliquis ex eis ſine prole
decedat, eius portio alijs ſuperſtitibus non accre-
ſcat, ſed ad dominum directum reuertatur, vt de
feudo dicit eſſe communem opinionem Clar. §.
Feudum, q. 77. & in emphyteuſim, in §. emphyteu-
ſis, quæſt. 39. Corbul. de iure emphyteutic. tit. de
12 cauſ. priuat. ob lin. finit. n. 83. Quæ regula limita-
tur quidem in feudo, quoties fuerit acquiſitū per

es ex bonis communibus per tex. in c. 1. de fratr. & gloſ. in cap. 1, §. Cum verò Contra- aliàs, Et quia vidimus, in verb. Nominatim, is qui feud. dar. poſſ. Aluarot. ibi nu. 9. verſ. pono. Berous conſ. 113, num. 43. in 2. vol. Lu- uicus Roman. in l. fin. C. quand. non pet. par. accreſc. num. 41. verſ. Aut hoc non conue- . Sed huiuſmodi limitatio nuſquam traditur à ctoribus in emphyteuſi. Quamobrem dubi- ur an in ea quoque ſibi locum debeat vendi- re.

Pro opinione affirmatiua adducitur Bar. in l. Si hi & Titio, num. 4. ff. de verb. oblig. dum ad uendas plures quæſtiones circa ius accreſcendi emphyteuſi adducit tex. loquentes de feudis, aſi ſentiat, quicquid in feudis de iure accreſcen- eſt diſpoſitum in vſibus feudorum, habere etiã um in emphyteuſi in omnibus, & per omnia, ita Bartol. ſentire interpretatur Caſtr. d. l. Si hi, & Titio, num. 3. Corbul. poſt Salic. in tit. de ſ. priuat. ob lin. finit. nu. 119. Euerard. in loco udo ad emphyteuſ. num. 19. vbi Cyn. & Alber. hanc ſententiam citat. & in hac materia iuris reſcendi validum eſſe argumẽtum de feudo ad phyteuſim tradit Iaſ. in ead. l. Si mihi & Titio 2. verſ. Primum fundamentum, & Bald. conſ. . incip. Conſiderandum, num. 2. in 2. vol. Quæ nio quoad caſum noſtrum confirmari poteſt. n quamuis valde ſit controuerſa ea quæſtio An feudalia poſſint allegari in alijs materijs, & ertim in emphyteuſi ad deciſionem cauſarũ, m latiſſimè examinat Iaſ. in l. 1. C. de iure phyteutic. num. 55. & Euerard. in loco ſupra tamen non videtur dubitandum, quin allegari int quotieſcumque ſunt fundata in iuſta, & na- li ratione, vt per Iaſ. in d. l. 1. num. 60. Eue- ibid. num. 44. Roman. conſ. 112. num. 4. vbi tilla, in verb. Validum, alios citat. At verò propter quam ius feudorum diſponens, vt in empto à fratribus ſimul habitantibus ex muni pecunia habeat locum ius accreſcendi, , quam ibi in princip. reddit Bald. ſcilicet imul cohabitantes cenſentur ſibi inuicem cere, & auxiliari; & ideo quiſque illorum vi- velle, vt alter ſibi ſine prole decedenti in ſuccedat. Quæ ratio eſt planè iuſta, & na- ; & ideo ab hoc iure in iuſta, & naturali ra- undato ex ſupradictis argui poteſt ad em- ſim. Contrarium tamen, videlicet huiuſ- mitationem nõ procedere in emphyteuſi, i videtur, quia de feudo ad emphyteuſim m communem ſententiam non licet ar- caſibus, in quibus obſtant regulæ, vel di- iuris communis, vt conciliando opiniones Alex. in l. Diuortio, §. In feudum, num. 3. matr. Et hanc opinionem teſtatur eſſe nem Apoſtilla ad Roman. in d. conſ. 112. in lidum, Quin verò hoc caſu obſtet regula nunis, non eſt quod dubitemus, cũ in con- s, vt eſt emphyteuſis non habeat locũ ius di, d. l. Si mihi & Titio, vbi DD. Qua ratio- n. Roman. in l. fin. C. quand. non pet. par. eſc. n. 53. verſ. Non obſtat tertium funda- , ſcribit in materia ius accreſcendi non re argumẽtum de feudo ad emphyteuſim. nfirmatur ex Bald. in auth. Quas ruinas, roſ. eccleſijs, dum quærens de iure accre- emphyteuſi, vtitur argumentis deductis

ab ipſo iure accreſcendi, non autem à iuribus feu- dorum, vt animaduertit Caſtren d. l. Si mihi & Titio, prope fin. verſ. Bald. autem. Idem ſentire videtur Alex in d. l. Si mihi & Titio, num. 11. & 13. in fine, vbi expreſsè confutat doctrinam Bar- toli arguentis de feudo ad emphyteuſim. Quibus poſſunt etiam adiungi multi Doctores, & præſer- tim Raphael Cuman. & Imol. relati ibidem per Alex. num. 15. qui in illa quæſtione, An inter fra- tres deſcendentes à primo inueſtito habeat locum ius accreſcendi, aſſentiuntur Bartolo propter quar- tam rationem ab eo traditam, improbatis primis tribus, inter quas erat ratio illa, quod ita erat de- ciſum in feudis per iura feudalia. Quam rationem cum [illegible] impugnent, ſatis oſtendunt ſe non putare in hac [illegible] ateria iuris accreſcẽdi rectè argui à feudo ad Emp[illegible]yteuſim. Idemque ſentire videtur Bald. in d. l. [illegible]c. C. quand. non pet. par. pet. accreſ. nu. 30. vbi o[illegible]nibus rationibus Bartoli in eadem quæſtio- ne iu[illegible]s accreſcendi reprobatis, eidem opinioni, quam [illegible] Bartol. tuetur adhærendo, rationem aliam dedu[illegible], quæ non ex iure feudorum, ſed ex com- muni [illegible] iure ciuili depromitur. Accedit quod cum Docto[illegible]s exactè, & diſtinctè tam quoad feudum, quam [illegible] quoad emphyteuſim caſus omnes propo- nãt, eo[illegible] decidant in quibus ius accreſcendi locum habet, [illegible] non, inter quos præ alijs diligenter, & prolix[illegible] ateriam hanc proſequitur Roman. in d. l. fin. & [illegible] um agunt de iure accreſcendi in feudis; Cum huiuſm[illegible] limitationem ſemper adducant; Cum limitationis autem [illegible] ur de emphyteuſi, eiuſdem limitationis videntur

19 mentio[illegible] non faciant: ſatis inſinuare videntur non de[illegible] locum ſibi vendicare; quin etiam ex- preſsè q[illegible] dammodo ſentire videntur eam in em- phyteu[illegible] n habere locum, dum in ſpecie ſcri- bunt in [illegible] phyteuſi conceſſa duobus, ex cauſa oneroſa [illegible] bere locum ius accreſcendi ſi conce- dentis i[illegible] ſit, vt cum magna eſt penſio fructibus correſp[illegible] bus; Cum autẽ non intereſt conceden- tis, vt cu[illegible] nima eſt penſio, nõ habere locum, vt per Ale[illegible] alios d. l. Si mihi. n. 12. & 13. & ſic non diſt[illegible] unt an emphyteuſis ſit empta expe- cunia c[illegible] uni, ſed tantum an interſit conce- dentis. [illegible] am hic contractus duorum fratrum de com[illegible] pecunia ementium ſit frequentiſſi- mus, & [illegible] in ſpecie agant de duobus ex cauſa oneroſa [illegible] itis: ſanè expreſſiſſent ſi in coſenſſi- ſent hab[illegible] ocum ius accreſcendi, & tamen con- trarium [illegible] s affirmare videntur, cum dicunt ge- neralite[illegible] emphyteuſi ex cauſa oneroſa duobus conceſſa [illegible] habere locum ius accreſcendi, niſi interſit [illegible] dentis, vt dictum eſt.

Barth[illegible] ctoritas in d. l. Si mihi & Titio, ad confir- rem fac[illegible] on videtur, tametſi enim ad accreſcendi matione [illegible] um, quæ ſcribit de iure accreſcendi; non tamen in emph[illegible] adducat iura feudalia; non tamen inde ſeq[illegible] ſentiat in materia iuris accreſcen- di emphy[illegible] debere regulari in omnibus fe- cundum [illegible] feudis, quod probatur primò, quia ſi id [illegible] ſenſiſſet, non oportuiſſet ad con- firmanda[illegible] ſequitur opiniones adducere alias rationes, [illegible] ſatis fuiſſet [illegible] textus de feudo loquente[illegible] quaſi eis non quieſcẽs [illegible] putat fortiores, quam adducit al[illegible] de feudis, reputat ibi adducere [illegible] rationes, quas Bart. ad- num. 5.

Secund[illegible] communi, & à contradi- ducit, ded[illegible] bus,

bus, & vltimis voluntatibus, quaſi velit in materia iuris accreſcendi quod in illis diſponitur, etiam in his locum habere, neſcio cur velimus poſtea præualere potius in emphyteuſi ius feudorum, ad inducendam hanc limitationem, quam contractum, in quibus hæc limitatio locum non habet ad eam excludendam. Neque obſtat quod Bartoli doctrina in d.l. Si mihi & Titio, ſit communiter approbata teſte Alexandro ibi num.11. quia eſt approbata quoad opiniones, quas defendit, ſcilicet quando habeat locum ius accreſcendi in emphyteuſi, non autem quoad rationes, & præſertim eã, quæ arguit de iure feudorum, quam multi DD. impugnant, vt ſupra eſt dictũ. Paulus de Caſtro qui ſolus ex his explicitè ſentit quicquid in materia iuris accreſcendi in feudo diſponitur, habere locum in emphyteuſi, hanc opinionem tribuit Bartolo, cum re vera ita non ſentiat, vt eſt demonſtratum. Salicet. in l. vnic. C. quan. non pet. part. pet. accreſc. etſi examinatis nonnullis quæſtionibus de iure accreſcendi in feudis, num.20. querat de emphyteuſi, vt ſubijciat quæſtionem eſſe deciſam ex his, quæ dixerat de feudo: tamen hoc ideo dixit, quia in illis quæſtionibus, quas circa feudum examinauerat, quæ ſcripſerat in materia iuris accreſcendi, conueniebãt cum emphyteuſi, & regulę iuris congruebant vtrique, vt eum legenti patebit. Sed in caſu noſtro regulæ iuris in emphyteuſi repugnant, vt eſt dictũ. Euerard. tametſi apertè dicit diſpoſita in feudo quoad ius accreſcendi habere locum in emphyteuſi: tamen poſtea videtur dubitare, cum lectorem reijcit ad loca vulgata. Quin etiam Angel. Cyn. & Alber. ab ipſo citati, ſicut & Bald. in d.conſ.250. parum ad rem faciunt. Nam cum dixiſſent in feudo duobus conceſſo non habere locum ius accreſcendi, poſtea ſubdunt idem in emphyteuſi. Quibus in locis ipſi rectè arguunt. Nã cum in contractibus non habet locum ius accreſcendi per d. l. Si mihi, & Titio, & tam feuda, quam emphyteuſes ſint contractus, & ſic regulæ iuris quoad ius accreſcendi negandum vtriq; congruant, rectè arguunt de feudo ad emphyteuſim. At non è conuerſo licet arguere ad ius accreſcendi inducendum, vt ſcilicet quoties habet locum in feudo, habeat etiam locum in emphyteuſi, quia in hoc caſu ius ſpeciale vnius nõ trahitur ad aliud iuris regula repugnante, quæ ius accreſcendi non admittit in contractibus Corbul. id perfunctoriè dicit, & citat Bart. & Salicet. ex quibus hoc non colligitur vt dictum eſt.

Itaque cum quæſtio ſit valde dubia, nec à Doctoribus apertè explicata, numquam auderem conſulere, vt ſtatueretur in hoc caſu habere locum ius accreſcendi, cum in caſu tam frequenti nullum Doctorem inuenire potuerimus, cuius auctoritate in re tam graui, & exemplari inniti poſſemus.

De Feudis.

Cap. Ex parte.

SVMMARIVM.

1 *Feudum per obitum vaſſalli ad Eccleſiam reuertitur.*
Declaratur, vt num. ſeqq.

2 *Feudum perſonale ad filium non extenditur.*

3 *Fœmina non ſuccedit in feudo, niſi expreſſè ſit cautum in inueſtitura.*

4 *Iuramentum de non infeudando Papa inconſulto refertur tantum ad bona, quæ nunquam fuerunt infeudata, non autem ad bona feudalia.*
Bona infeudari, vel emphyteuticari ſolita non ſunt de menſa Eccleſiæ, ibid. & num. 9.

5 *Iuramentum de non infeudando intelligitur vt terram non feudalem conſtituat feudalem.*

6 *Iuramentum de non alienando non extenditur ad bona in emphyteuſim dari ſolita.*

7 *Bona Eccleſiæ dicuntur ſolita dari in feudum, vel emphyteuſim quando infra quadraginta annos bis fuerunt data.*

8 *Bona deſinunt eſſe feudalia quando Prælatus ea deſcripſit inter bona menſæ Eccleſiæ, vel quando ex illis fructus collegit, tanquam ex bonis menſæ incorporatis.*

10 *Feudalia bona per alienationem vaſſalli ad Eccleſiam deuoluta Epiſcopus de nouo infeudare poteſt filio, vel conſanguineo alienantis, non obſtante iuramento de non infeudando.*

11 *Item poteſt illa infeudare etiam extraneo ſi ſit talis vt mediante illius perſona poſſit Eccleſia bona ſic alienata recuperare.*

12 *Vaſſallus alienans feudum ſine conſenſu domini directi cadit ipſo iure à feudo.*

13 *Papa an poſſit in præiudicium ſucceſſorum inueſtire aliquem de feudo nondum deuoluto conſentiente vaſallo, & num. ſeqq.*
Et quid poſt Bullam Pij V. num. 30. & ſeqq. vſque in finem.

14 *Et an poſſit ſine conſilio, & aſſenſu Cardinalium declarare ſuper euidenti vtilitate, & num. 18. & ſeqq. vſque ad num. 30.*

15 *Succeſſor non tenetur ratam habere inueſtituram non expletam prædeceſſoris de feudo, quod alius tenet, niſi eo conſentiente alius fuerit inueſtitus.*

16 *Inueſtitura de feudo nondum aperto de conſenſu vaſalli non expirat morte infeudantis.*

17 *Et ligat ſucceſſorem.*

18 *Papa poteſt ardua explicare ſine Cardinalibus.*
De poteſtate abſoluta, num 24.

19 *Nec valet contraria conſuetudo.*
Et lex contraria non ligat ſucceſſorem, num. 23.
Præſcriptio contra ſupremam Papæ authoritatem non valet, d. num. 19.

20 *Cathedralium poteſtas à ſolo Papa emanat.*

21 *Papa de honeſtate non poteſt ardua tractare ſine Cardinalibus.*

22 *Valet tamen conſuetudo in contrarium.*

25 *Cardinalium conſenſus in infeudatione magna ciuitatis de neceſſitate non requiritur, ſed de honeſtate tantum.*

26 *Princeps poteſt infeudare nedum ciuitatem, ſed etiã prouinciam, & Ducatum.*

27 *Cauſa euidentis vtilitatis infeudationis an præſumatur in Papa, & an ſit ſtandum illius aſſertioni.*

28 *Bona infeudari ſolita poſſunt de nouo in feudum concedi, & cauſa præſumitur ab initio interueniſſe.*

29 *Alienatio ritè, & rectè facta non poteſt per ſucceſſorem infringi.*

30 *Ciuitates, & loca Eccleſiæ Romanæ infeudari, ſeu alienari ſolita ad eam deuoluta, & deuoluenda, ipſo iure Cameræ Apoſtolicæ incorporata cenſentur ex Bulla Pij V.*

Etiam

Etiam antequam deuoluantur ex declaratoria Innocentij IX. num. 34. & ſeq.

31 *Et de huiuſmodi infeudatione tractantes, eamque Papæ inſinuantes ſunt excommunicati, & alias pœnas incurrunt, vt in eadem Bulla Pij V.*

32 *Cardinales iurant loca Eccleſiæ Romanæ non infeudare.*

33 *Et idem iurat electus in Papam.*

36 *Papa poteſt durante generatione inueſtiti in feudo alijs inueſtituram concedere in caſum deuolutionis.*

Secus ſtante Declaratoria Innocentij IX. num. 34. & 35.

37 *Bulla Pij V. de non infeudandis locis Romanæ Eccleſiæ comprehendit etiam gubernia vltra triennium.*

38 *Sed non comprehendit terras, & loca confiſcata.*

39 *Item nec loca, quæ Camera Apoſtolica emit à Baronibus.*

1 EX PARTE. Ponit tres caſus, in quibus non obſtante iuramento de non infeudãdo poteſt Epiſcopus antiquum feudum ad Eccleſiam reuerſum nouo vaſallo concedere. Hoc dicit, & eſt caſus valde notabilis interpretans iuramentum de non alienando, ſecundum Abbatem. Communis diuiſio. Secunda ibi, *In primo.*

Nota primo, ibi, *Vaſallum decedere.* Per obitũ vaſalli feudum ad Eccleſiã redire, quod intellige quando feudum eſt perſonale, quia ad filiũ non extenditur, vt in tit. quib. mod. feud. acquir. circa princ. alias eſt in tit. de ijs qui feud. dar. poſ. §. 1.

2 Hoſt. hic num. 1. in ver. Redire. Vel quando fuit conceſſum pro ſe, & filijs, & vaſallus decedit non

3 ſuperſtitibus filijs maſculis; nam fœmina, niſi expreſsè ſit cautum in inueſtitura non ſuccedit in feudo, vt c. 1. §. Hoc autem, de ijs qui feud. dar. poſſ. & c. 1. §. Filia, de ſucceſſ. feud. Hoſt. vbi ſupra. Io. Andr. num. 1. in ver. Redire. Anchar. in 2. not. & Abb. num. 2. & eſt communis regula, vt Decius in quit conſ. 139. incip. Et diligenter, num. 2. verſ. Sed tantum, vbi allegat concord. & Clar. in §. Feudum quæſt. 73. in princip.

4 Secundò nota ibi, *quamuis iuramento tenearis adſtrictus.* Iuramentum præſtitum à Prælato de non infeudando Romano Pontifice inconſulto referri tantum ad bona, quæ ſunt de menſa Eccleſiæ, ideſt quorum dominium directum, & vtile eſt penes Eccleſiam, & ſic ad illa, quæ numquam fuerũt infeudata, non autem ad bona feudalia, ſeu ab antiquo in feudum dari ſolita. Hæc namque, ſi ad Eccleſiam reuertantur, de nouo ab Epiſcopo infeudari poſſunt, iuramento non obſtante, vt hic eſt caſus in primo reſponſo, & notat Bernardus hic poſt caſum Innoc. in princ. & ad finem in ver. Concedas, Abb. Antiq. in ver. De nouo, Hoſt. num. 1. in ver. Infeudare, & in ver. De nouo, Io. Andr. num. 1.

5 in eod. ver. Butr. in 1. not. Anchar. n. 1. & Abb. Sicul. in 2. not. Et eſt ratio ſecundum Innocen. quia iuramentum de non infeudando intelligitur vt rem feudatariam conſtituat, ideſt vt terram non feudalem conſtituat feudalem, vt explicat Io. Andr. vbi ſupra.

6 Et quod dictum eſt de feudo, idem intelligas de emphyteuſi: nam iuramentum de non alienando non extenditur ad bona emphyteuticalia, vt hic per Abbatem in 2. not. Ad hoc Extrauag. Pauli II.

Ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alienan. ibi, Ac de rebus, & bonis in emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis.

7 *Dicitur autem* res Eccleſiæ cõſueta dari in emphyteuſim, vel in feudum quoad hoc, vt poſſit alienari ſine ſolemnitate, c. 1. de reb. Eccleſiæ non alienan. lib. 6. & c. Sine exceptione, 12. q. 2. Quando ita fuit conceſſa, ſaltem per duas vices, & lapſi fuerunt quadraginta anni, vt in emphyteuſi tenet Dec. conſ. 142. Pro tenui facultate, n. 4. verſ. Et ſolum ſupereſt reſpondere, vbi allegat Bald. in l. De quibus, num. 85. ff. de legib. qui tamen nihil dicit de tempore, ſed tantum de tempore originali. Et in feudo duabus inueſtituris, annorum quadraginta. In vſibus feud. in cap. 1. tit. 1. Vbi voluit Iacob. de Beluis, in cap. 1. vel Abbatem, cap. 1. Vbi

[illegible]

Etiam extraneo, ſi ſit talis, vt mediante illius per-
ſona poſſit eccleſia bona alienata recuperare, vt in
12 littera, ſcilicet de facto, quia de iure vaſallus alie-
nans abſque conſenſu domini directi ipſo iure ca-
dit à feudo, ſeu à iure feudi, ſecundum Innoc. hic
circa medium in ver. Recuperare. Abb. Antiq. n. 1.
in eod. ver. Hoſtien. n. 4. & Io. Andr. n. 3.

13 Extra QVAERO, An Papa poſſit in prçiudiciũ
ſucceſſorum inueſtire aliquem de feudo nondum
deuoluto, conſentiente vaſallo; Et cum debeat
conſtare de vera, & euidenti vtilitate eccleſiæ ſtan-
te declaratione Gregorij XIV. in Conſiſtorio ſe-
creto de qua infra ſub num. 33. An Papa poſſit ſine
conſilio, & aſſenſu Cardinalium declarare hanc
euidentem vtilitatem.

15 Quoad primum dubium videtur affirmatiuè re-
ſpondendum per textum apertum in c. 1. qui ſuc-
ceſſ. feud. dar. ten. vbi diſponitur expreſsè, & ita
ſummat. Bald. vt quamuis ſucceſſor Prælati non
cogatur inueſtituram à Prædeceſſore factam, &
non completam de feudo, quod alius tenet ratam
habere, tamen id locum non habet, ſi eo conſen-
tiente, qui feudum tenet, ſit alius inueſtitus. Nam
conſenſus huiuſmodi operatur, vt ſucceſſor Præla-
tus teneatur complere, cum aliter non teneretur,
quaſi infeudatio rei, quam non tenebat infeudans,
cum non remanſerit in finibus promiſſionis, ſeu
promiſſio in finibus inueſtituræ verbalis, vt conſi-
derat Iſern. in d. cap. 1. num. 5. & operatur, vt fa-
ctum Prædeceſſoris dicatur tunc de iure conſum-
16 matum. Ex quo ſequitur, vt cum iam gratia ſit fa-
cta cum effectu, non expiret per obitum conce-
dentis, vt ponderat ibi Bald. num. 4. Aluarot. n. 3.
Præpoſ. num. 2. & Iacobin. num. 2. Et ratio eſt
patens: nam cum talis inueſtitura ſit valida,
quia iure feudorum fulcitur, nec male factum di-
catur, quod fit legis authoritate, vt aduertit
17 Iſern. vbi ſupra num. 13. verſ. Vnde dic; Prælatus
dicitur ritè conceſſiſſe; vnde perinde iudicandum
eſt, ac ſi ipſa eccleſia contraxiſſet, quæ nunquam
moritur, ita Bald. ibi ante nu. 5. qui inferius n. 12.
innuit ſine conſenſu vaſalli tenentis obligationem
Prælati dici perſonalem, quç ſucceſſorem non ob-
ligat, quia nihil in eum tranſmittit: At cum con-
ſenſu dicetur realis, & perpetua obligatio eccleſiæ,
quæ obligat ſucceſſorem.

18 Secundum dubium ſimiliter videtur affirmatiuè
reſoluendum, cum vera, & communis ſit ſcriben-
tium concluſio, Papam ſolum poſſe ſine Cardina-
libus ardua explicare, vt teſtatur Gemin. qui ad-
ductis in contrarium reſpondet, in cap. Super eo,
num. 4. verſ. Communis concluſio, de hæret. lib. 6.
Et hanc eſſe veriorem ſententiam oſtendit Hier.
Zanettinus in tract. de differ. iur. ciuil. & can. in
24. differ. nu. 33. quam etiam veram, & commu-
nem dicit, & latiſſime comprobat Cardinal. Iacob.
de Concil. lib. 7. art. 5. de Cap. concluſ. in verſ. Octa-
uò facit, nu. 117. cum pluribus ſeqq. & in reſpon-
ſione ad contraria in verſ. Ad illud, 259. Et in tan-
19 tum poteſt Pontifex ardua per ſe expedire, vt ſi in
contrarium adeſſet conſuetudo, illa non valeret;
tum quia eſſet præſcribere contra ſupremam po-
teſtatem Papæ, contra quam non valet aliqua præ-
ſcriptio, vt notat Abb. in cap. 2. num. 4. de Cler.
non reſid. ſequitur Iaſ. in l. Placet, num. 11. C. de
20 Sacroſan. Eccleſ. Tum quia Cardinalium poteſtas
à ſolo Papa emanat, vt tradit Archid. in cap. Vbi
periculum col. 4. circa fin. ibi, [Dominorum au-
tem Cardinalium potentia eſt ab homine: nam
quicquid poſſunt habent à Papa.] De elect. lib. 6. &
poſt eum Andreas Barbat. in tractat. de præſtant.
Cardinal. q. 1. num. 12. & Petr. de Rauen. in tract.
de conſuetud. ſect. 1 num. 32. quem ſequutus fuit
21 Rocch. de Curte in ſimili ſuo tractatu, num. 114.
vbi ait de honeſtate Papam non poſſe ardua tra-
22 ctare ſine Cardinalibus; & tamen valere conſue-
tudinem in contrarium. Et rationem reddit, quia
talis conſuetudo habet concurſum iuris commu-
nis, cum de iure communi Papa poſſit ardua tra-
ctare ſine Cardinalibus, ſecundum communem
23 opinionem. Imo etiamſi de hoc eſſet lex expreſ-
ſa, illa non eſſet attendenda, quia par in parem
non habet imperium, cap. Innotuit, de elect. de
quo latiſſimè Barbat. conſ. 1. lib. 1. per tot. & per
tacitam contrauentionem Papa videretur eam
tollere, vt ait Zanettinus vbi ſupra n. 36. quæ om-
24 nia veriſſima eſſe de poteſtate Summi Pontificis
abſoluta, ſeu, vt aiunt, de plenitudine poteſtatis,
pluribus rationibus confirmat Cardin. Paleot. de
Sacr. Conſiſt. conſult. par. 1. q. 3.

25 Et quamuis de infeudatione magnæ ciuitatis
loquens Bald. in l. Cum multa, num. 2. C. de bon.
quæ liber. dixerit debere interuenire communem
conſenſum Cardinalium: tamen eius dictum cõ-
muniter intelligunt Doctores de honeſtate tan-
tum, non de neceſſitate, vt reſpondet Zanettinus
vbi ſupra num. 36. verſ. Et ad allegata in contra-
rium, qui prius citauerat ipſum Baldum ſub nu.
33. & in proprijs terminis declarat Cardin. Alex.
in cap. 1. Epiſcopum, vel Abbatem, in volum. feud.
poſt princip. concluditque valere huiuſmodi actum
Papæ ſine Cardinalibus, quem ſequitur alios refe-
rens Claud. in ſuo ſpeculo feud. fol. 131. verſ. Nam
quantum, & Redoanus per eademmet verba in
tract. de reb. eccleſiç non alienan. caſ. 5. num. 21.
vbi itidem teſtantur hanc eſſe crebiorem opinio-
nem.

Et verè ita debere intelligi dictam doctrinam
Baldi de honeſtate tantum, non de neceſſitate,
ſuadetur: nam ipſe in d. l. Cum multa, ſe remit-
tit ad dicta per eum in l. Humanum, C. de legibus,
vbi præciſè num. 2. dicit formam illius legis eſſe
de honeſtate, non de neceſſitate, cum ibi dicatur
humanum, non autem *neceſſarium*, & ſubdit re-
26 tentis illis terminis, ſine dubio Principem poſſe
infeudare nedum ciuitatem, ſed & prouinciam, &
ducatum, & vt ait Caſtren. ibi in fine num. 6. licet
dicatur, Papam omnia facere cum conſilio Car-
dinalium; ſi tamen facit ſine eis, valet; & ſequitur
in l. Lex, eſt num. 5. ff. eod. tit.

Et ex his non videtur dubitandum quin Papa
ſolus totaliter explicare poſſit talem inueſtituram
de feudo nondum deuoluto, & cauſas euidentis
vtilitatis declarare.

27 Quibus addi poteſt, quod etiamſi verſaremur
in dubio an cauſa ſubeſſet, vel non ſubeſſet, adhuc
Summo Pontifice aſſerente, præſumeretur, vt be-
ne per Claud. in Specul. feud. in ver. Cauſa legitima,
fol. 128. præſertim ſi verſaremur in materia non ſu-
ſpecta, quod infeudatio fiat in conſanguineos, vt
conſiderat Præpoſ. in c. Non liceat 12. quæſt. 2. n. 7.
Et in hac materia ſunt videndæ diſtinctiones per
dictum Claudium factæ quando cauſa poteſt ſub-
eſſe, & non ſubeſſe; & quando exprimitur, & quã-
do non. Concluſio enim eſt ſi cauſa exprimitur,
quæ tempore conceſſionis potuit interuenire, præ-
ſumi-

ſumitur etiam ſine interuentu Cardinalium, vel Procerum, vt dicit ipſe n. 132. per ead. met verba Redoan. d. caſu 5. n.22.

Et ſecundum diſtinctiones eiuſdem Claudij sũt intelligenda quæ ſub longo inuolucro verborum dicit Bellam. in c. Per principalem, num.106. verſ. Quarta quæſtio, vbi relinquit cogitandum, & in c. Non liceat Papæ, 12.q.2. ante num. 16. vbi præciſè aſſerit; Si non laborat mala ſuſpicio contra Papam, quia in nimis propinquum non ſit alienatio, ſtandum eſſe litteris, & expreſſioni Papæ.

Et pariter Nauar. in ſuis Commentarijs ſuper d.c. Non liceat Papæ, §.12. num.7. & ſeq. ſub n.9. ſentit ſtandum eſſe aſſertioni Papæ de cauſa iuſta, ſi ipſe exprimat ſe ad id ex iuſta cauſa moueri.

Et eò magis ſi tractaretur de feudo antiquo, quo caſu cum præſumatur ab initio interueniſſe huiuſmodi cauſa, & ob id Innoc. III. hic concedat, vt ſolita infeudari de nouo infeudari poſſint. Rectè dicit Bald. in c.1. num.3. Qui feud. dar. poſſ. cauſa vtilitatis præſumi quando feudum eſt apertum.

29 Quando autem alienatio ſit ritè, & rectè, manifeſti iuris eſt, nec alienantem, nec ſucceſſorem poſſe illam infringere, vt tradunt Iſern. & cæteri Scribentes in d.c.1. qui feudum dare teneantur, & Claud. in d. Specul. fol.151.

30 Cæterum aduerte, quia præmiſſa non videntur procedere poſt Conſtitutiones à Romanis Pontificibus hac de re editas. Nam Pius V. in Cõſtit. 35. Admonet, edita quarto Kalen. Aprilis 1567. in Bullar. tom.2. pag. 221. ſtatuit, vt ciuitates, & loca S.R.E. etiam in feudum, aut quemcumq; alium alienationis titulum dari ſolita ad Sedem Apoſtolicam quomodolibet deuoluta, & pro tempore deuoluenda eo ipſo Cameræ Apoſtolicæ abſq; alia declaratione incorporata cenſeantur, perinde ac ſi numquam in feudum, vel alium titulum conceſſa

31 fuiſſent, vt in §.2. At præterea ſtatuit in §.3. vt de huiuſmodi alienationibus, & infeudationibus tractantes, conſulentes, aut aliàs verba facientes, eaſque Summo Pontifici per ſe, vel per alium inſinuantes, vel ſuadentes excommunicationis pœnam, ac læſę Maieſtatis etiam in primo capite, & confiſcationis bonorum, priuationiſque dignita-

32 tum, ac beneficiorum eo ipſo incurrant. Et in §.9. addit, vt Cardinales in aſſumptione pilei, & ſede vacante in conclaui iurare debeant prædictam Conſtitutionem obſeruare, eique non contrauenire, nec Pontificibus contrafacientibus non contrauenire aut abſolutionem à iuramento petere, nec oblatam, aut conceſſam acceptare. Et aſſumptus in Summum Pontificem id ipſum promittat, ac iuret, & poſt coronationem ſuis litteris confirmet;

33 Vt latius in ipſa Conſtitutione, quam poſtea confirmarunt Pontifices ſucceſſores Gregor. XIII. Conſtitut. tertia. Inter cætera, in Bullar. tom.2. pag. 363. Sixtus V. Conſtit. 26. Quanta, eodem tom. pag.510. Gregor. XIV. Conſtit. 1. Romanus Pontifex, pag.286. Et ad hæc vſque tempora multum dubitari poterat de intellectu illorum verborum Bullę Pij V. Et pro tempore deuoluenda. An ſcilicet comprehenderent loca nondum deuoluta tempore infeudationis. Et eò magis quia idem Gregorius XIV. in Cõſiſtorio ſecreto Romæ apud S. Marcum die ven. 13. Septembris 1591. habito ſententijs tamen S. R. E. Cardinalium, qui tunc aderant minimè requiſitis; quinimò multis eorum expreſsè contradicentibus, declarauit, & decreuit *Pius V. Conſtitutione prædicta non prohiberi feudum nondum deuolutum, quando neceſſitas, aut euidens & vera eccleſiæ vtilitas poſtulauerit iterum infeudari.* Nec iuramentum in *ea præſtitum* ſimilem caſum comprehendere, ac neminem licitè iurare poſſe, quod contra neceſſitatem, aut euidentem vtilitatem eccleſiæ ſit; ſicq; prædictam Conſtitutionem intelligendam iudicauit, ac diffiniuit. Sed hanc dubitationem ſuſtulit

34 Innocentius IX. Conſtitutione prima, incip. Quæ ab hac ſancta Sede, edita pridie nonas Nouembris 1591. eod. tom.2. pag.713. nam in §.4. declarauit Conſtitutione Pij V. prohiberi quamcumque infeudationem, & alienationem ciuitatum, & locorum eidem Sedi tam immediatè, quam mediatè ſubiectorum, non ſolum poſt eorum deuolutionẽ, ſed etiam antequam deuoluantur, & quamcumque in perpetuum, vel ad tempus prorogationem & extenſionem infeudationum, & conceſſionum huiuſmodi nondum finitarum; ipſorumq; incorporationem quoad effectum impediendæ alienationis, prorogationis, & extenſionis huiuſmodi, non à die eorum deuolutionis, ſed à die ipſius Conſtitutionis, & etiam antequam deuoluantur factam cenſeri, & in §.5. præcepit Pij V. Conſtitutionem iurari debere iuxta prædictam declarationem Innocentij IX.

35 Itaque ſtante hac declaratione planum eſt hodie Papę non licere quemquam inueſtire de feudo nondum aperto, & ſic diſpoſitio d.c.1. Qui ſucceſſ. feud. dar. tenean. & textus noſtri, quatenus permittit, vt infeudari poſſint b[illegible] feudalia ad eccleſiam deuoluta iuramento n[illegible] obſtante, locum non habet in ſummo Pontifice, ſed tantummodo in inferioribus Prælatis. [illegible] enim iuramento quo ſe obſtringit Papa e[illegible] diuerſa à iuramento de non infeudando, [illegible] adſtringuntur Prælati inferiores in termin[illegible] cap. [illegible]

36 Quo fit, vt hodie locum non habeat [illegible] quam pl[illegible] latis firmat Rota deciſ[illegible] par.2. recen. [illegible] licet Papam poſſe du[illegible] ratione [illegible] in feudo alijs inueſtie[illegible] cedere in caſum [illegible] deuolutionis, cum tu[illegible] tur agi [illegible] inueſtiri. [illegible] Declara[illegible] Innocentij, id [illegible] diſcutere, [illegible] d. ca[illegible] dar. ten. [illegible] eat in ſu[illegible] quo ibi p[illegible]

Porrò [illegible] Innocentio [illegible] ſeruaturam [illegible] Conſtitutio[illegible] Bullar. tom[illegible] tionem Gre[illegible] dicti Pij C[illegible] nem præber[illegible] uit, & annu[illegible] ſet: Decla[illegible] hiberi ciuit[illegible] tam quæ m[illegible] quàm quæ a[illegible] deuoluta, a[illegible] infeudation[illegible] etiam ex ca[illegible] vtilitatis fac[illegible] Bulla, §.8. [illegible]

37 Præter hæ[illegible]

Conſiſtorio declarauit ſub dicta Bulla Pij V. comprehendi etiam conceſſiones guberniorum, quas vltra triennium de locis S.R.E. fieri non contingeret, quam declarationem & Sixtus V. approbauit in eâdem in Conſiſtorio die 16. Ianuarij 1589.

38 Prohibitio tamen Pij V. vt ſupra declarata non comprehendit terras, & loca confiſcata ob delicta, de quibus in Conſtitutione 65. Gregor. XIII. incip Tanta, vt ibi declaratur in §. 12. in Bullar. to. 2. pag 446. Idemque declarauit Sixtus V. in Conſtitutione 6. Hoc Noſtri, §. 8. pag. 491.

39 Ac ſimiliter non comprehendit ea loca, quæ Camera Apoſtolica emit à Baronibus iuxta Conſtitutionem 41. Clementis VIII. Iuſtitiæ, §. 14. in Bullar. tom. 3. pag. 55.

De Solutionibus.

Cap. Ad hoc.

SVMMARIVM.

1 *SVcceſſor in beneficio tenetur ſoluere debita prædeceſſoris pro neceſſitate Eccleſiæ contracta, & num. 6.*

2 *Filius non tenetur ad debita patris, niſi creditores probent eum ſe immiſcuiſſe hæreditati paternæ.*

3 *Et tunc tenetur etiam vltra vires hæreditatis ſi eam adierit ſine inuentario.*

4 *Et quid de æquitate canonica, & in foro animæ.*

5 *Succeſſor in beneficio, & hæres in quibus æquiparentur, vel non.*

6 *Hæres tenetur ſoluere omnia debita defuncti qualitercumque contracta.*

7 *Succeſſor in beneficio tenetur ad debitum prædeceſſoris, quod conſtat fuiſſe contractum pro neceſſitate Eccleſiæ, licet non probetur verſum, & num. 9.*

8 *Fallit in mutuo, in depoſito, & cum res eccleſiæ pro debito venditur.*

10 *Succeſſor in beneficio tenetur ad debita, quæ prædeceſſor pro ſui ſuſtentatione, vel infirmitate contraxit.*

11 *Succeſſor in Epiſcopatu tenetur ad expenſas Aduocati pro defenſione, & neceſſitate prædeceſſoris carceribus mancipati.*

12 *Succeſſor in beneficio an teneatur ad penſiones tempore prædeceſſoris decurſas, & non ſolutas, & n. ſeqq. vſque ad n. 22.*

13 *Penſio cum clauſula, Vt melius, & commodius ſuſtentari valeas &c. cenſetur reſeruata ex cauſa alimentorum, & n. 15.*

14 *Hypotheca non oritur ex aſſignatione redituum ſuper certo fundo, niſi aſſignatio fiat pro alimentis.*

Contrarium, num. 16. in fin.

16 *Penſio, cenſus, collecta, & decima ſunt debitum reale, & obligat poſſeſſorem etiam pro terminis præteritis, & n. 19.*

17 *Et an ſit in optione creditoris vel agere contra ſucceſſorem, vel contra antiquum poſſeſſorem, ſeu eius hæredem, & n. ſeq.*

18 *Succeſſor in beneficio ex ſtylo Rotæ non tenetur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris, niſi factis à penſionario diligentijs contra prædeceſſorem, vel illius hæredes.*

20 *Succeſſor pro penſionibus ſolutis pro antiquo poſſeſſore habet actionem contra eum, vel illius hæredes.*

21 *Succeſſor in Epiſcopatu, vel parochiali etiam factis per penſionarium diligentijs cõtra prædeceſſorem non tenetur ad penſiones ante ſuam prouiſionem decurſas, niſi detracta congrua.*

22 *Succeſſor an teneatur ad penſiones antiquas pro terminis decurrendis, licet ſibi non remaneat congrua, Diſtinguitur, vt n. ſeqq vſq. in fin.*

23 *Quid ſi penſio ſit reſeruata cum clauſula, Dummodo remaneant mille pro Epiſcopo, vel centum pro Rectore.*

Et quid ſi cum clauſula, Etiamſi non remaneant mille, vel centum, n. 30.

Et quid ſi cum eadem clauſula non expreſſa, ſed tacitè ſubintellecta, n. 31.

Et quid ſi reſeruatio ſit pura, n. 32.

24 *Clauſula, Dummodo remaneant mille pro Epiſcopo, facit penſionem conditionalem.*

25 *Et in petitorio onus probandi quod mille remaneãt, incumbit penſionario.*

Etiamſi Epiſcopus reſeruationi conſenſerit, n. 26.

Et probatio debet eſſe plena, n. 27.

26 *Conſenſus titularis intelligitur præſtitus ſub eadem conditione ſub qua penſio fuit reſeruata.*

28 *Penſio reſeruata cum clauſula, Dummodo remaneãt tot pro Titulari, ſi ſit exceſſiua, non eſt nulla in totum ſed reducibilis.*

29 *Fallit ſi ſit reſeruata cum prædictã clauſula, & cum expreſſione certi valoris.*

30 *Tridentino Concilio Papa cenſetur derogare reſeruando penſionem cum clauſula, Etiamſi non remaneant mille pro Epiſcopo.*

31 *Idem ſi ſciat valorem fructuum, iuxta quem non remanent mille.*

32 *Penſio purè reſeruata eſt reducibilis ſi non remaneant mille pro Epiſcopo & Papa fuerit deceptus in expreſſione valoris facta in cedula Conſiſtoriali.*

1 AD HOC. Io Andr. non ſummat, quia breue eſt. Sed ſecundum Abbatem ſummatur ſic: Succeſſor in beneficio tenetur ſoluere debita prædeceſſoris pro neceſſitate Eccleſiæ contracta. Hoc dicit.

2 Nota primò ex principio textus, filium teneri ſoluere debita patris. An autem ſit fundata intẽtio creditoris agẽtis contra filium poſt obitum patris ex debito paterno, adeo vt etiam alio nõ probato cogendus ſit filius ad ſoluendum? Primo intuitu videtur affirmatiuè reſpondendum per iſtum textum, qui hoc dicit ad litteram, & per illud Apoſtoli 8. Ad Romanos 17. *Si autem filij, & hæredes*, & 4. Ad Galatas 7. *Quod ſi filius, & hæres.* Sed contrarium eſt verum, quia requiritur, vt creditor probet ſe immiſcuiſſe hæreditati paternæ, aliàs enim ſi filius ab illa ſe abſtineat, non tenetur creditoribus hęreditarijs reſpondere, nec poteſt cogi ad ſoluendum niſi conſtito de aditione hęreditatis, vt legitur, & notatur in l. Neceſſarijs, ff. de acquirend. hæred. & ibi per gloſ. in ver. Teneantur, & Bart. n. 1. & tenet gloſſa reputata ſingularis in l. Si cum dotem, §. Tranſgrediamur, in ver. Hæres, ff. ſolut. matrim. quæ dicit ab Actore probandum eſſe, quod filius ſit hæres patris, per textum in l. 1. Cod. Si minor ab hæredit. abſtin. & in l. 1. Cod. de iure deliberar. & hic firmant Anchar. n. 1.

& Imol. nu. 2. Et dictum Apoſtoli; Si filius, ergo hęres, intellige quantum ad hoc, vt filius poſſit ſe immiſcere hęreditati paternę, & illam agnoſcere: non autem quoad hoc vt poſſit à creditoribus conueniri, ſi non appareat, quod hęreditatem agnouerit, ſecundum Imol. vbi ſupra. Vel dictum Apoſtoli intelligas quantum ad nomen, non autem quantum ad commodum, vel incommodum, niſi ſe immiſceat, vt declarat præcitata gloſ. in l. Neceſſarijs, in ver. Teneantur, ff. de acquirend. hęred. & litteram textus noſtri ibi, *filius* ſupple, *& hæres*, ſecundum Bernardum hic poſt caſum, Abb. Antiq. & Hoſtien. in princ. Itaque filius, quem con-
3 ſtat hæreditati paternę ſe immiſcuiſſe, tenetur ad debita patris, & quidem in ſolidum, & vltra vires hæreditatis, ſi eam adiuit ſine beneficio legis, & inuentarij. Sed ſi inuentarium confecit, tenetur ſolùm quatenus vires hęreditatis patiuntur, vt l. fi. nal. C. de iur. deliber. ſecundum Alan. hic relatum
4 in gloſ. 2. Sed Butr. num. 3. & Imol. n. 7. dicunt hoc verum de rigore iuris ciuilis, & in foro contentioſo, ſed de ęquitate canonica, & in foro conſcientiæ, qui adiuit ſine beneficio inuentarij non tenetur niſi in quantum ſe extendunt vires hæreditatis. Allegant gloſ. in cap. Quamquam in ver. Mandauerint, de vſuris, & ibi, Io. Andr. in gloſ. in ver. Dicebat, Bart. & Bald. in Rubrica, ff. de acquirenda hęredit. Tu verò in hoc paſſu recurre ad Feder. de Senis in ſuo ſolemni conſ. 21. incip. Numquid hęres, per tot. vbi hanc materiam luculenter examinat.

5 Secundò nota ex textu ęquiparationem, ſeu ſimilitudinem inter hæredem, & ſucceſſorem in beneficio, ſecundum Anchar. hic num. 2. Imol. n. 3. & Abb. n. 1. nam quemadmodum hęres ſuccedit in vniuerſum ius defuncti, l. hęreditas, ff. de reg. iur. Ita & ſucceſſor ſuccedit Prælato in vniuerſum ius eccleſię, c. Relatum, il ſecondo, §. Nemine, de teſtam. ſecundum Hoſt. hic n. 3. Io. Andr. n. 1. & alios ſupracitatos. Item ęquiparantur quoad ſoluenda debita per prędeceſſores cõtracta, vt in textu. Sed nihilominus in multis differunt, nam hęres ius cauſat à defuncto, ſed ſucceſſor in beneficio ius conſequitur non à defuncto, ſed à ſuperiore, à quo inſtitutionem obtinuit, vt hic per Abbatem num. 1. verſ. Sed in multis, & dixi in cap. Grauis, num. 136. & ſeqq. ſupra de reſtitut. ſpoliat. Item
6 differunt, quia hęres tenetur ſoluere omnia debita defuncti qualitercunque contracta, vt notatur in cap. 1. infra de teſtam. & dictum eſt ſupra nu. 3. ſed ſucceſſor in beneficio non tenetur niſi ad illa, quę ſunt contracta pro neceſſitate eccleſię, vt hic probatur à contrario ſenſu. Concordat textus in cap. Hoc ius, §. Et his creditor, 10. q. 2. in c. Quod quibuſdam, ſupra de fideiuſſor. & in c. Grauis, de depoſito. Et hic notat gloſ. vltim. cum qua tranſeunt communiter ſcribentes, Gemin. conſil. 1. num. 2. & 3.
7 Vltimò nota ibi, Pro eccleſię neceſſitate ad hoc vt ex debito per Pręlatum contracto obligetur ſucceſſor, ſufficere, vt probetur debitum pro neceſſitate Eccleſię contractum fuiſſe. Et quamuis Innocentius hic in fine requirat, vt probetur etiam verſio in Eccleſię vtilitatem, & Abb. Antiq. dicat hoc bene notandum; Tu tamen pondera, quia textus exigit hanc probationem verſionis, ſed tamen exigit, vt debitum fuerit contractum pro Eccleſię neceſſitate. Sufficit ergo probare caſum neceſſitatis, vt hic per Hoſtien. nu. 3. qui dicit hic argumentum expreſſum, quod eccleſia obligetur etſi non ſit verſa pecunia, dum tamen probetur, quod eccleſia indigebat, & pro illa neceſſitate, quę imminebat, fuit debitum contractum. Ad hoc bonus textus in l. 1. §. Quod ſi mutuam, & in l. Lucius, ff. de exercitor. actione, & cum Hoſtien. videatur hic tranſire Io. Andr. num. 1. in ver. Neceſſitate. Card. dicens hoc verius nu. 1. Anchar. n. 4. & Abb num. 2. qui hunc textum ita intellectum reputat multum notabilem. Sed Ant. de Butr. n. 1c verſ. Vlterius, dicit opiniones poſſe ad concordiã
8 reduci, vt opinio Innocentij procedat in mutuo; opinio vero Hoſtienſis in alijs contractibus, quàm mutui, & cum hoc tranſeunt Io. de Imola n. 2 in fin. verſ. Dominus Antonius, & Io. de Anan. n. 3. verſ. Nota quod ad hoc. Tu verò his adde Innocentium in d. cap. Grauis, num. 1. de Depoſito, vbi ait contrahentem cum eccleſia, vel hoſpitali debere eſſe ſollicitum de conuerſione rei in vtilitatem eccleſiæ [illegible] tribus caſibus in iure expreſſis. Primus eſt in mutuo, vt l. Ciuitas, ff. Si certum petatur; & c. Quod quibuſdam, ſupra de fideiuſſor. Secundus in Depoſito, d. c. Grauis, Tertius cum res eccleſiæ pro debito venditur, vt in Auth. Hoc ius porrectum, Cod. de Sacroſan. Eccleſijs, & in cap. Hoc ius, 10. quæſt. 2. In alijs autem caſibus, licet ver-
9 ſum non probetur in vtilitatem eccleſię, ſeu Hoſpitalis, ſi ad hoc datum fuerit, ipſa Eccleſia, ſeu hoſpitale tenetur. Et hoc dictum Innocentij, quicquid dixerit gloſſa vlt. in l. 1. C. de venden. reb. ciuitatis, lib. 11. communiter ſequuntur Canoniſtæ, Legiſtæ in dict. l. Ciuitas, vt atteſtatur Ludouic. Romanus in conſ. 440. Non eſt dubium, n. 4. & Vbi propterea conſuluit extra caſus prędictos [illegible] in hoſpitalatu obligari ad debita [illegible] hoſpit[illegible] latius in vtilitatem hoſp[illegible] licet verſio probata non fuerit, p[illegible] voluit [illegible] in conſ. 517. in caſu poſt [illegible] dotem [illegible] §. Si maritus n. 15. & in [illegible] ff. ſolut. matrim[illegible] n. 15. [illegible] n. 3. lib. 2. [illegible] Vbi pro[illegible] ceſſorem [illegible] primò, [illegible] contraxerit debi[illegible] prçceden[illegible] eus contraxerit [illegible] ſucceſſo[illegible] contraxi[illegible] ndeo teneri ſucceſſo[illegible] contra[illegible] cap. Et id [illegible] eſiæ videntur contra[illegible] in l. Si cu[illegible] larum alimentare [illegible] n. & i[illegible] ſulam, §. [illegible] de præb[illegible] conſ. 85. [illegible] ſi Præl[illegible] & in [illegible]
10 Sed qu[illegible] extendit[illegible] ſuſtẽtatio[illegible] rem in b[illegible] pro neceſ[illegible] te Eccleſiæ co[illegible] cleſia ten[illegible] pro neceſſ[illegible] ſecundum [illegible] pluri[illegible] Abbas nu[illegible] ſcharw[illegible] num. 2. in [illegible] nicatu[illegible] ſupra de pi[illegible] blue[illegible] qui obliga[illegible] debita pro [illegible] ſit ſi contra[illegible] hic ſubdit ſe[illegible] tim in Recto[illegible] multa debita[illegible] ſucceſſor ten[illegible] tur Quintilia[illegible] verſ. In plurib[illegible]
11 in Appendic. [illegible] ctor patrocin[illegible] carceribus m[illegible] bus pecunias [illegible] rienſi pecunia[illegible] teo concluſeru[illegible] grinum deciſ. [illegible] Mandoſ. vbi ſu[illegible] gnat. beneficio [illegible]

12 QVAERO, An ſucceſſor in beneficio teneatur ad penſiones tempore prędeceſſoris decurſas, & non ſolutas.

Rota apud Caſſadorum deciſ.4.num.3. de locato dixit hunc paſſum, An ſucceſſor teneatur ad decurſas penſiones pro prædeceſſore, eſſe dubium, & nondum in Palatio deciſum, & Creſcentius deciſ. 3. num.7. de ſolut. teſtatur. Rotam nũquam voluiſſe iudicare ſucceſſorem teneri ad penſiones per prædeceſſorem non ſolutas, & Achil. deciſ. 3 n.1. de penſion. ſimiliter ait Dominos nunquam voluiſſe reſoluere, vt penſio debeatur à ſucceſſore, ne in dies peterentur.

13 Opinio tamen affirmatiua videtur de iure verior, ſaltem in penſionibus, quę communiter reſeruari ſolent cum clauſula, [Vt melius, & commodius ſuſtentari valeas de alicuius ſubuentionis auxilio prouidere, & ſpecialem gratiam facere volẽtes]. Quæ clauſula id operatur, vt penſio alimentorum cauſa cenſeatur aſſignata, vt declarat Quintilianus Mandoſ. in Regula de infirmis, q.11.nu.6. & ſuper ſignat. ſub tit. de penſionibus quæſt. 51. &

14 ſeq. Quamuis autem circumſcripta cauſa alimentorum ſi reditus ſuper certo ſundo aſſignentur, ex tali aſſignatione forte hypotheca naſci non videatur, ſed ſolum perſonalis actio contra aſſignantem, vt l. fin. in fin. ff. de contrahen. empt. l. Si liberto, in principio iuncta gloſ. eiuſdem principij, in ver. Vẽdita ſunt, ff. de anh. legat. Tamen ſecus eſt ſi reditus ſuper tali fundo aſſignentur pro alimentis, quia tunc ſuccedit concluſio Iuris, dicens rem illã ex qua iubentur alimenta præſtari, eſſe pro ſoluẽdis alimentis tacitè hypothecatam: hic eſt tex. in l.2. in fin. ff. de alimen. & cibar. leg. & tenet Gloſſator in l. Lucius, in gloſ.2. ff. eodem, & in l Caius, in ver. Neque in rem, ff. de Annuis legatis, & in l. Cũ hi, in ver. Idẽ eſt etſi ageretur, ff. de tranſact. Cuius ſententiam omnes ſequuntur, vt inquit Ludou. Romanus in conſ. 388. In caſu propoſiti rhematis, num.3. vbi hoc præcipuo fundamento firmat hanc concluſionem, vt Epiſcopus ſucceſſor teneatur ad penſiones decurſas, & non ſolutas tempore prędeceſſoris.

15 Eamdem concluſionem ſuppoſita reſeruatione penſionis cum prædicta clauſula, vt commodius, &c. videtur ſequi Felinus in c. Ad audientiam, il 2. num.6 de reſcript. & eam probant ſimpliciter Philippus Francus in cap. vlt. nu.3. & 4. de off. Ordin. lib. 6. & Gigas de penſ. quęſt. 39. nu. 10.

16 Ea ratione, quia penſio, & cenſus, ſicut collecta, & decima ſunt debitum reale, & obligant poſſeſſorem, vt c. Si quis laicus, 16. q.1. Vnde nouus poſſeſſor beneficij erit conueniendus, vt debita ſoluat etiam pro cenſu, & penſionibus præteritis, vt in hoc c. Et facit tex. in l. Imperator, ff. de Publicanis, vbi hoc eſt expreſſum in tributis. Idque procedere etiam extra caſum alimentorum pluribus pro-

17 bat Gigas de penſionibus quæſt. 51. à num. 17. Eſt tamen in opinione penſionatij creditoris, vel agere contra ſucceſſorem in beneficio, vel contra antiquum poſſeſſorem, ſeu eius hæredem, vt per Gigantem dicta quæſt. 39. num. 11. Et in decimis quę eodem iure cum penſionibus cenſentur, reſpondit Federic. de Senis conſ. 81. incip. Laicus de prędio ſuo, & in charitatiuo ſubſidio, quod ſimiliter eſt onus reale, & tranſit in ſucceſſorem beneficij, voluit Bartholomæus Bellcacinus de Charitatiuo ſubſidio quęſt. 51. verſ. Fateor tamen.

18 Cæterum aduerte, quia etſi Rota non fuerit

ſequuta opinionẽ Federici de Senis
to conſ. 81. Nec olim voluerit iudi
teneri ad penſiones nõ ſolutas per pr
vt dixi ſupra num.12. Nihilominus v
diligentijs factis à penſionario pro e
ſionis contra prædeceſſorem, vel illiu
ſim Rota condemnat ſucceſſorem
terminos decurſos in vita prędeceſſo
ſolutos, vt in cauſa Cãtuarien. penſio
rij 1592. coram Gipſio, & in Hiſpa
16. Decembris 1577 coram Cardina
& in Cæſaraugustana penſionis, 13
coram Card. Pamphilio, & in conco
19 latis à Greg. XV. deciſ. 507. num. 3.
vt prædixi, eſt onus reale, & cohære
vt tetigi ſupra num.16. Et fuit dictum
deciſionibus, & propterea obligat
illius ſolutionem, non ſolùm in futur
in præteritum pro terminis decur
prouiſionem, vt l. Quæſitum, ff. de V
dunt Philippus Francus in d. cap. vlt.
Ordinar. lib. 6. Card. in Clem. 1. q. 1
verſ. Ad aliud verò, de cẽſib. Gemin
dubio, num. 2. & per tot. dicens de h
in hoc c. Card. Alban. conſ. 2. nu. 12.
num 3. & 4. & conſ. 2. num. 3. & 5. d
20 apud Gregor. in præallegata deciſ. 5
cer nouus poſſeſſor, & ſic ſucceſſo
poſſit procedere contra antiquum po
illius hæredem, vt probatur in d. cap
Ordinar. lib. 6. & ibi notat Francus n
tamen nouus poſſeſſor.
21 Caue tamen ne decipiaris, quia e
ſeſſor beneficij factis vt ſupra diligen
ad penſiones decurſas tempore præc
dictum eſt; hoc tamen eſt moderand
peramento, videlicet dummodo ei r
grua, quæ in primis, & ante omnia d
vt fuit deciſum in Campanien. penſio
rij 1609. coram Iuſto, impreſſa ap
num de Commiſ. par. 1. fol. 547. Qu
lexit, & ſequuta eſt Rota coram Gre
pius citata deciſ. 507. num. 5.
22 Sed hic incidit quęſtio, Numquid ſu
neficio teneatur ad ſolutionem antiq
ſionum pro terminis ſuo tẽpore decu
non remaneat congrua ſibi debita
S. Concilij Tridentini, c.13. §. Ad hæc
23 Pro ſolutione obſeruãdum eſt, quo
tem quæſtionem attinet, Papam q
reſeruare penſiones ſuper fructibus n
palis, vel Parochialis, primo ſcilicet cũ
modo remaneant mille pro Epiſcop
pro Rectore] Et hoc primo caſu pla
pam, vel Rectorem non teneti ad p
terminis decurrendis, niſi prius dett
quia penſio hoc caſu eſt cõditionalis
24 ſulam, *dummodo*, Rota deciſ. 1160.
diuerſor. & ſæpius reſolutum fuit in
ſis, teſte Cardinali Seraphino deciſ. 1
clara eſt intentio Papæ, vt ita demu
beatur, ſi remaneant mille pro Epiſ
tum pro Rectore, ad præſcriptum C
tini in d. cap. 13. vt dixit Rota deciſ 6
25 Quia clara eſt intentio Papę, par. 4. d
que ſi Epiſcopus, vel Rector agat p
cio contra penſionarium negans
debere, aut dicens penſionem eſſe n

penſionarius aſſumere onus probandi, quod titulari remaneat congrua, quia ipſius penſionarij intentio fundatur in diſpoſitione conditionali, quæ niſi iuſtificetur, illum non releuat, vt l. Si quis pro conditione, ff. Si quis omiſſ.cauſ.teſtam.cum concordant, & ita fuit reſolutum in cauſa Salamantina penſionis, 26. Maij 1593. coram Gipſio, apud Garz. de beneſ.p.1.c.5.n.424.verſ.Tertius caſus, & in præ-
26 allegat.deciſ.679.par.4.diuerſ. Quinimmo hoc vendicat ſibi locum etiamſi titularis reſeruationi pēſionis cōſenſerit; quia conſenſus huiuſmodi intelligitur præſtitus ſub eademmet conditione, ſub qua penſio reſeruata exiſtit, vt in d. Salamantina penſionis, verſ.Non obſtat, quod titularis conſenſerit.
27 Et hoc caſu nō ſufficit ſemiplena probatio, ſed debet eſſe plena, vt per Mohed.dec.148. Et Seraph. d. deciſ.1122. num. 2. Vbi allegantur aliæ deciſio-
28 nes concordantes. Cæterum iſto caſu, ideſt cum penſio reſeruatur cum prędicta clauſula, *dummodo*, &c. ſi ſit exceſſiua, agi poteſt de ſola reductione, non autem de nullitate penſionis in totum, quia non deficit intentio Papæ eam reſeruantis in maiori ſumma, cui minor ineſt; nam ſi voluit reſeruare penſionem in maiori quantitate fortius in minori, l.1.§.Si ſtipulanti, ff.de ver. obligat. cum ſimilibus, Creſcent. deciſ.17.num.4.de reſcriptis, Put. deciſ.34.n.2.lib.1.Mantica deciſ.153.n.2. & 4. Nec Papa appoſuit conditionem illam, *dummodo*, &c. ad effectum, vt ea non iuſtificata penſio in totum reddatur nulla, ſed ſolùm vt ad minorem ſummam reduci poſſit, vt fuit ponderatū in præal-
29 legata Salamantina penſionis, verſ.Nam Papa non appoſuit. Verum hoc intelligas in eo tantum caſu, in quo penſio fuit quidem reſeruata conditionaliter cū prædicta clauſula *Dummodo remaneant tot pro titulari, ſed ſine expreſſione certi valoris*; tunc enim vt prædixi penſio exceſſiua nō eſt nulla in totum, ſed reducibilis, & ita procedunt deciſiones præallegatę: ſecus verò ſi penſio reſeruata fuerit ſimul cum prędicta clauſula, dummodo, & cum expreſſione certi valoris per aſcenſum; quia tunc ſi penſio reperiatur exceſſiua, non poteſt reduci, ſed propter ſubreptionem debet declarari nulla in totum, vt fuit deciſum in Peruſina parochialis, ſeu penſionis, 1.Iulij 1641. coram Dunozetto Decano.
30 Secundo modo Papa reſeruat penſiones ſuper fructibus menſæ epiſcopalis, vel parochialis cum clauſula primæ oppoſita, videlicet etiamſi non remaneant mille pro Epiſcopo, vel centum pro Rectore, quod tamen ſit admodum rarò. Et hoc caſu reſolutum eſt Epiſcopum, vel Rectorem teneri ad ſolutionem penſionis cum integritate etiamſi non remaneant mille, vel centum pro ſua cōgrua. Ratio eſt euidens, quia de poteſtate Papæ ambigi non poteſt, c.Propoſuit, de conceſſ.præbend. cap.2. de præben. lib.6. & de voluntate conſtat, quia id verbis expreſſit, l.Labeo, §.Id Tubero, ff.De ſupellect.legat.Gemin.conſ.61.Super præmiſſo dubio, in princ.Bald.conſ.305.Verba Principis, in princ.verſ. Aut eſt dubium, lib.1. & cenſetur Tridentino Cōcilio derogaſſe, cum ſtatuerit cōtrarium eius, quod Concilium diſponit in d.c.13.§. Ad hæc, ſeſſ.24. vt dixi in c.Ex parte, n.26.de priuileg.Et extat motus proprius Pij V. quem retuli in c. Nulla, n.86.de conceſ. Præben.
31 Tertio modo Papa reſeruat pēſiones cum prędicta clauſula, *etiamſi non remaneant mille*, &c. non quidem expreſſa, ſed tacitè ſubintellecta, puta quia in cedula Conſiſtoriali fuit expreſſus valor fructuum menſæ epiſcopalis per aſcenſum in ducatis v.g. mille: & nihilominus penſio fuit reſeruata in ducatis quingentis. Et hoc tertio caſu pariter Epiſcopus tenetur ad ſolutionem integræ penſionis, licet non remaneāt mille pro ſua congrua, nec poteſt petere reductionē, quia Papa etiā iſto caſu cenſetur voluiſſe derogare decreto Conc. Trid. in d.c.13. Quia cū ſciuerit valorem fructuū, iuxta quē nō remanēt mille pro Epiſcopo; talis ſcientia habet vim clauſulę nō obſtāte, Felin. in c. Nonnulli num. 13. verſ. Fallit quartò de reſcript. & in proprijs terminis reſoluit Rota in cauſa S. Angeli Penſionis, 16. Decembris 1594. coram Card. Pamphilio, & in Ferraren. Penſionis, 23. Ianuarij 1602. coram Ortembergo, quæ referuntur in Campanien. penſionis 22. Ianuarij 1509. coram Iuſto, impreſſa apud Marcheſanum de cōmiſ. p.1. fol. 547.
32 Quarto demum modo Papa reſeruat pēſionem purè, & ſine prędicta clauſula nec expreſſa, nec tacitè ſubintellecta, puta quia fructus menſę epiſcopalis per aſcenſum expreſſi fuerunt in ducatis mille, & quingentis, & penſio reſeruata fuit ſolùm in ducatis quingentis, & in hoc vltimo caſu ſi facta fructuum liquidatione appareat penſionem eſſe exceſſiuam, & non remanere Epiſcopo ducatos mille pro ſua congrua, & Papam fuiſſe deceptum in expreſſione valoris narrati in cedula Conſiſtoriali; tunc penſio erit reducenda, ita vt Epiſcopo remaneant mille pro ſua ſuſtentatione, vt fuit deciſum in dicta Campanien. penſionis, hoc enim caſu Papa non cenſetur voluiſſe derogare, [illegible] potius conformare decreto Concilij Tridentini, & ad excludendam ſcientiam Papæ de vero [illegible] re, ſecundum Rotam vbi ſupra, ſatis eſt [illegible] matione [illegible] propoſitione Eccleſiæ [illegible] ſiſtorio [illegible] fuerint fructus Eccleſiæ [illegible] dere ad ducatos mille, & quingentos [illegible] hæc probatio, licet non fuiſſet ſufficiens [illegible] dum verum valorem, informauit ſaltem Papæ; quod reſeruata penſione quingentorum ducatorum, nihilominus remanebant [illegible] ſtentatione Epiſcopi. Vnde non poteſt [illegible] Papam voluiſſe derogare Concilio, ſed [illegible] ſumendum eſt feciſſe cum Concilio [illegible] re, vt ibi per Rotam. Sed ante [illegible] nem fructuum Epiſcopus non [illegible] ſolutionem penſionis hoc [illegible] maneant mille pro ſua congrua [illegible] eadem deciſione [illegible]

De So[illegible]

CAP. [illegible]

S V M [illegible]

1 DEbitor q[illegible] tus quid[illegible] de ſoluendo [illegible]
2 Clericus, qui [illegible] nicari, nec [illegible] cautionem [illegible] peruenerit a[illegible]
3 Clericus pro de[illegible] contumaciter [illegible] ſiendo, ſed no[illegible]

4 Sed ex Concilio Tridentino excommunicari non debet niſi in ſubſidium.

5 Ab excommunicatione iniuſta non fit abſolutio, ſed relaxatio.

6 Contrarium.

Declaratur ſi iniuſtitia ſit notoria, n. 9. 10. & 11.

7 Relaxare, & abſoluere an, & in quo differant, & num. 9.

8 Abſolutio ab excommunicatione iniuſta datur ſine iuramento, & cautione de parendo mandatis Eccleſiæ, & ſolutionis expenſarum.

9 Abſolutio competit in dubio, relaxatio quando de iniuſtitia euidenter conſtat. & n. 11.

11 Excommunicatio notoriè iniuſta. vt quia fit lata contra debitorem, qui notoriè non eſt ſoluendo, an ſit ipſo iure nulla, & nn. ſeq.

12 Error expreſſus in ſententia an eam reddat nullã ipſo iure.

13 Debitor ad hoc vt gaudeat beneficio huius c. Odoardus, quæ requiſita debeant concurrere, & num. ſeqq. vſque ad n. 70.

14 Debitor laicus niſi cedat bonis, pro debito ciuili in ſolidum conueniri, & in carcerem detrudi poteſt.

15 Ceſſio bonorum fieri debet vſque ad vltimum quadrantem.

Non tamen auferuntur panni de dorſo. n. 16.

16 Damnatis ad vltimum ſupplicium veſtes non auferuntur.

17 Debitor laicus ſi quid acquirat poſt ceſſionem bonorum, non conuenitur niſi in quantum facere poteſt.

18 Miles, maritus, donator, & alij priuilegiati de iure ciuili ſine vlla bonorum ceſſione conueniuntur quatenus facere poſſunt.

19 Milites armatæ, legalis, & cæleſtis militiæ æquiparantur quoad beneficium, vt non conueniantur niſi in quantum facere poſſunt, habita ratione ne egeant.

20 Clerici etiam prima tonſuræ gaudent beneficio huius cap.

21 Quamuis non ſint beneficiati, nec habitum, & tonſuram deferant, nec alicui eccleſiæ inſeruiant.

22 Tridentinum Concilium cap. 6. ſeſſ. 23. non ademit clericis non habentibus requiſita niſi priuilegium fori. Priuilegium vero huius cap & reliqua remanſerunt in diſpoſitione iuris communis.

23 Clericus coniugatus gaudet priuilegio fori, & Canonis, ſed non priuilegio huius cap.

24 Clericus, qui allecto habitu clericali geſſit ſe publicè pro laico, non gaudet beneficio huius cap. Secus ſi gerat ſe pro clerico, licet non habeat requiſita Concilij Tridentini.

25 Clericus non habens requiſita Concilij Tridentini, quamuis non gaudeat priuilegio fori, tamen ſi gerat ſe pro clerico, poteſt puniri etiam ab Epiſcopo, & eſt locus præuentioni.

26 Actio inanis eſt, quam inopia debitoris excludit.

27 Periculo eius, qui nihil habet, nihil eſſe poteſt.

28 Paupertas in quibus proſit.

29 Solutio partis debiti regulariter non admittitur creditore inuito, ſed fallit in clerico, qui pro parte non eſt ſoluendo.

30 Clericus non gaudet priuilegio huius cap. Odoardus. Si creditor ſit ipſo pauperior.

31 Clericus vt gaudeat beneficio huius cap. paupertatem probare debet.

32 Paupertas qualiter probetur.

33 Mendicans præſumitur pauper, niſi creditores probent contrarium.

34 Paupertas probatur eo ipſo, quod aliquis cedit bonis, nec eius corpus debet poſteà detineri.

35 Clericus. qui in ludis prohibitis, vel luxurioſè viuendo bona ſua diſſipauit, non gaudet beneficio huius cap & n. 39. & n. 40.

Contrarium num. 41.

36 Clericus cenſetur tacitè renunciare beneficio huius cap. Si dolo, vel fraude factus eſt inops, & n. 44. & num 46.

Vel ſi prioribus creditoribus præpoſuit poſteriores, num. 38

37 Alienans omnia bona ſua, vel maiorem partem etiam interpellatis vicibus præſumitur hoc feciſſe in fraudem creditorum.

40 Meretrices deuorant animas perditorum.

42 Ludus Azardi, & alearum multos depauperare conſueuerunt.

43 Nomina debent eſſe conſequentia rebus.

44 Doloſus non eſt admittendus ad beneficium ceſſionis, vel ad beneficium huius cap. Odoardus, vel c. Peruenit, de fideiuſſor.

45 Spoliator, qui fraudem adhibuit, non admittitur ad beneficium huius cap.

46 Alienans bona ſua in fraudem creditorum non gaudet beneficio huius cap.

47 Clericus non gaudet beneficio huius cap. Niſi conueniatur ciuiliter, vel pro maleficio ad intereſſe præſtandum.

48 Secus ſi agatur criminaliter ad pœnam, vel pœnitentiam imponendam, quia non fit commutatio pœnæ pecuniariæ in corporalem niſi actore volẽte.

Et hoc ſi pœna applicetur parti, ſecus ſi applicetur fiſco, num. 50.

49 Iniuriarũ actio proponitur tantum ad vindictam.

51 Debitor, qui luit in corpore, liberatur ab obligatione ſoluendi pœnam pecuniariam.

52 Clericus ita demum gaudet priuilegio huius cap. Si conueniatur actione perſonali, ſecus ſi actione reali, vt depoſiti, &c. & n. 54.

53 Maritus non tenetur vltra quam facere poteſt ſi conueniatur actione perſonali, ſecus ſi actione in rem.

55 Clericus non gaudet priuilegio huius cap. Niſi debitum confiteatur.

Et multo minus ſi debitum pertinaciter negct, n. 57. & 58.

56 Si cedat bonis antequam condemnetur, vel debitum in iure confiteatur, non eſt audiendus.

58 Clericus gaudet priuilegio huius cap. Abſque vlla bonorum ceſſione, ſecus in perſonis non priuilegiatis, & nn. ſeqq vſque ad n. 64.

59 Ceſſio bonorum quamuis infamiam iuris non irroget, tamen ſigillat ſtatum cedentis ſaltem quoad infamiam facti.

60 Ceſſio bonorum alicubi fit cum infamia, & vituperio.

61 Romæ fit ſuper leonem marmoreum penes ſcalam Capitolij.

62 Beneficium cap. Odoardus. & cap. Peruenit ex Cõſtitutione Pij IV. non datur debitoribus in Vrbe, niſi geſtent birretum viride.

63 Ceſſio bonorum de iure fit nudo verbo coram iudice.

64 Inopia, & impotentia ſoluendi non extinguit obligationem, ſed ſuſpendit illius effectum in tempus proſperioris fortunæ.

65 Clericus inops cum ad pinguiorem fortunam peruenit, non tenetur in totum, ſed in quantum facere poteſt habita ratione ne egeat.

Cleri-

us ſemel admiſſus ad beneficium huius cap. nõ
bibetur iterum admitti.
bonorum poteſt reiterari.
us non admittitur ad beneficium huius cap.
præſtet iuratoriam cautionem de ſoluendo
n ad pinguiorem fortunam deuenerit. & n.

onis nomine nuda promiſſio intelligitur; ſed
n additur idonea, vel ſufficiens, debet eſſe pi-
ratitia, vel fideiuſſoria.
ficio ne quis conueniatur vltra quam facere
eſt, ſi competat ratione perſonæ priuilegiatæ,
poteſt renunciari; ſecus ſi ratione contra-
s.
in renunciatione tacita, quæ fit per actum
trarium.
legio fori expreſsè renunciare non poteſt cleri-
etiam cum iuramento. Poteſt tamen tacitè
itum, vel tonſuram non deferendo, aut eccle-
non inſeruiendo, & n. 78.
us an poſſit cum iuramento renunciare benefi-
uius cap.
cium huius cap. Odoardus habet duos ef-
us.
gio ne quis detrudatur in carcerem renuncia-
n poteſt etiam cum iuramento.
s ſqualor eſt contra naturalem æquitatem.
eſt ſpecies ſeruitutis.
gio ne quis conueniatur vltra quam facere
, ſi competat ob reuerentiam perſonæ, renun-
non poteſt etiam cum iuramento.
atus non fruitur beneficio huius cap. contra
narium, ſi per ſeipſum conſenſerit reſerua-
enſionis, & n ſeqq.
ucceſſerit in beneficio grauato, & non con-
t per ſeipſum.
conſentiens ſub ſolitis cenſuris ſi non ſol-
empore, ex ſtylo Rotæ illos incurrit ſine
terarum intimatione.

DOARDVS. Debitor, qui non eſt
ſoluendo, excommunicatus quia non
ſoluit, abſoluitur cum cautione de ſol-
uendo ſi ad pinguiorem fortunam de-
Hoc dicit, Io. Andr. Butr. Cardin. An-
ol. Vel notabilius ſecundum Abbatem;
non habeat vnde ſatisfaciat ſuis credi-
n debet excommunicari, nec aliter mo-
ſtabit tamen cautionem, ſaltem iura-
oluendo, cum venerit ad pinguiorem.
Hoc dicit, & ſecundum eum eſt caſus
aris, cum nullam faciat mentionem
bonorum, licet gloſſa, & Doctores ali-
de quo latius dicam infra in 8. requi-
Diuiditur in duas partes: nam primò
am impetrantis, Secundò dat iudices,
nus. Et eſt celebre cap. Et vſu, forenſi
requens.
no, ibi, excommunicationis ſenten-
gauit. Pro debito ciuili poſſe cleri-
municari ſi contumaciter reſiſtat præ-
de ſatisfaciendo, ſed non debere car-
cipari, vt hic per Abbatem in 1. & 2.
do canonum eſt, vt contra debitores
primò adhibeantur cenſuræ, quod eſt
dinarium, cap. Dilecto, de ſent. ex-
c deinde in ſubſidium, cum ſcilicet
ſiaſtica non proficit, deueniendum

ſit ad diſtrictionem perſonalem, quæ eſt remediũ
extraordinarium, iuxta notata in cap. 1. de offic.
4 Ordinar. Sed hodie ordine inuerſo eſt procedendum: nam primò debitores debent in carceres
conijci, & in ſubſidium excommunicari, propter
ius nouiſſimum Concilij Tridentini, cap. 3. ſeſſ. 25.
quo mandatur iudicibus eccleſiaſticis, vt in cauſis
iudicialibus quandocumque executio realis, vel
perſonalis in qualibet parte iudicij propria auctoritate ab ipſis fieri poterit, abſtineant ſe tam in
procedendo, quàm definiendo à cenſuris eccleſiaſticis; ſed liceat eis, ſi expedire videbitur, in cauſis ciuilibus ad forum eccleſiaſticum quomodolibet pertinentibus contra quoſcumque etiam laicos per captionem pignorum, perſonarumque diſtrictionem procedere. Ponderanda enim ſunt
illa verba, contra quoſcumque etiam laicos; quæ
apertè oſtendunt etiam contra clericos in cauſis
ciuilibus vtendum eſſe remedio executionis, ſeu
diſtrictionis perſonalis; nec recurrendum eſſe ad
remedium hodie extraordinarium cenſurarum,
niſi in ſubſidium, videlicet vbi executio realis, vel
perſonalis fieri non poteſt. De quo dic vt plenè
ſcripſi in c. Peruenit, n. 30. infra de adulter. quod
bene nota.
5 Secundò nota ibi, ſine difficultate aliqua rela-
xetis, ſecundum Abbatem in 4. not. à ſententia
excom... nicationis iniuſta non fieri abſolutionẽ,
6 ſed rel... ſine alia difficultate. Sed hoc
non vid... quia cum ſententia quoad ec-
cleſiam ... neceſſaria eſt abſolutio, tex. eſt in
c. Pertu... omnes, infra de ſent. excomm.
verbum ... relaxetis, hic poſitum idem impor-
tat, qu... atis, cap. Solet, cod. tit. lib. 6.
cap. Cap... fin. ſupra, de reſcript. cum mul-
tis ſimil... onunt Io. Andr. & ſequaces in
ſummar... m dicunt debitorem excõmuni-
catum, ... luit, abſolui, &c. Sed & Petr. de
Anchar. ... & Io. de Anan. num. 10. notant
8 quod Pa... hunc clericum abſolui ſi con-
ſtiterit d... Nec refragantur verba illa tex-
tus, ſine ... te aliqua. Quia exponuntur,
id eſt ſine ... ro, & cautione de parendo man-
datis ecc... ſolutionis expenſarum. Huiuſ-
modi en... litates in abſolutione hoc caſu
nõ ſunt n... ſeruandæ, quia ſententia quoad
Deum no... ſecundum ... tien. bic num. 7. Io.
Andr. num. ... in ver. Rela-
9 xetis, An... Difficu... num. 5. in 2. op-
poſitione ... not. & C... facit quod
notant Hoſt. ... o tamen ... & Io. Andr. num. 8.
verſ. Super ... 1. num. 36. ... excomm. lib. 6. vbi
dicunt: aliud ... m. de ſent. ... abſoluere, & aliud
reuocare, ... ſignificat abſolutio competit
in dubio, re... relaxatio quando
de iniuſtitia ... & concordat ibi
10 Archid. ſub ... non videtur be-
ne dictum. ... dictum Hoſtien.
& ſequacium ... eſt no-
toriè iniuſta, ... ligat etiam quoad ec-
cleſiam, & id ... abſolutio, vt dicam
11 in ſequenti ... relaxetis, ſententiam
Tertiò not... contra clericum, qui
excommunic... non eſſe nullam, ſed reuocan-
non eſt ſolue... m, vt dixi in præcedenti notab.
dam, & relax... quando clericus non eſ-
Sed hoc intel... ſet nota erat illius paupertas,
ſit bonis, nec

nec iudici conſtabat de veritate, prout erat in caſu huius cap. vt patet ibi. *quatenus ſi conſtiterit quod prædictus Odoardus in totum, vel pro parte non poſſit ſoluere:* Tunc enim propter dubium ſententia tenet, ſed veritate comperta, mandatur relaxari, vt in tex. Et eſt ſimile in c. Significantibus, infra de purgat. vulgar. alioquin ſi certum eſſet eũ non eſſe ſoluendo, idque conſtaret iudici, ſententia, ſeu præceptum non teneret, nec eum obligaret, l. Paulus, ff. Quæ ſententiæ, ſine appellat. reſcind. quia impoſſibilium nulla eſt obligatio. l. Impoſſibiliũ, ff. de regul. iur. Subdit tamen gloſ. quod ſi teneret, tamen iniuſta eſſet; & ideo ſine difficultate eſſet ſoluendus, & iudex teneretur ei ad intereſſe, c. Sacro, de ſent. excomm. & hoc dicit eſſe tutius.

Et ex hoc generaliter poteſt inferri ad quæſtionem, Numquid excommunicatio lata contra debitorem notoriè non valentem ſoluere, teneat, vel ſit nulla, intellige in foro externo: nam quoad Deũ attenditur veritas; & ideo talis debitor non eſt illaqueatus, c. A nobis, il ſecondo, de ſent. excom. gloſ. penult. in c. Romana, §. Si vniuerſitatem, eod. tit. lib. 6. Hoſt. hic num. 7. in ver. Relaxetis, Io. Andr. num. 3. in eod. ver. Butr. n u. 6. Anchar. in 6. not. & alij communiter. Eſt igitur quæſtio Numquid in foro externo, & quoad eccleſiam notoria iniuſtitia reddat excommunicationem ipſo iure nullam, Gloſ. præallegata arguit pro, & contra, & tandem videtur ſentire huiuſmodi ſententiam ligare, dum dicit hoc eſſe tutius. Sed Hoſt. hic num. 4. dicit ſententiam excommunicationis latam contra eum, cuius nota erat paupertas, non ligare, & in hoc cap. ideo ſententiam tenuiſſe, quia iſte clericus non ceſſerat bonis, nec euidenter nota erat paupertas, nec iudici conſtabat de veritate; & ſic quamuis ſententia ſit lata malè quoad veritatem, non tamen quoad opinionem; & ideo eſt tenenda. Ant. de Butr. hic num. 12. concordando opiniones diſtinguit ſic. Aut inopia eſt notoria, & ſententia eſt nulla, vel vt lata contra notorium, ſecundum ea, quæ idem Butr. dixit in cap. Excommunicato, de reſcript. Facit cap. Per tuas, de ſent. excom. & cap. Inter cæteras, de re iudic. & quod notat Paul. de Eleazar in Clem. Paſtoralis, eod. tit. Aut inopia non eſt notoria: & procedit opinio gloſſæ, arg. c. 1. 11. q. 3. vbi dicitur ſententiam Paſtoris, ſiue iuſtam, ſiue iniuſtam timendam eſſe. Eamdem concordiam ante ipſum poſuit Collectar. hic num. 10 dicens eum, qui ceſſit bonis, vel notoriè non eſt ſoluendo, non ligari excommunicatione, quia impoſſibile præceptum iudicis non obligat, & ita intelligit gloſ. Bernar. hic. Sed Cardin. num. 5. in prima oppoſitione tenet opinionem gloſſæ, videlicet etiamſi certum ſit debitorem non eſſe ſoluendo, excommunicationem eſſe validam, licet ſit iniuſta. Facit quod notatur in cap. 2. in fine, gloſ. de teſtib. cogend. Similiter Io. de Imol. hic n. 17. recitatis opinionibus Cardinalis, & Butrij, tandem reſidet cum gloſ. quia aliquem eſſe inopem, & ſic non ſoluendo, cum videatur eſſe negatiua, non bene poteſt in notorium tranſire: nam poſſibile eſt vt habeat pecunias occultatas; quod etiam dicit Ludouicus Romanus conſ. 163. Conſtitutio enim quinta, verſ. Quinimo. Facit ſecundum Imol. quod legitur, & notatur per Legiſtas in Authent. Qui ſemel, C. Quomodo, &
12 quando iudic. Subdit tamen quod ſi error eſſet expreſſus in ſententia, vt quia iudex dixiſſet, Excommunico talem Clericum, licet bonis ceſſerit, vel non ſit ſoluendo, ſententia eſſet nulla per id, quod habetur in d. c. Per tuas, de ſent. excom. De quo articulo vide latiſſimè per Felin. in cap. Inter cæteras, num. 5. de re iudic. vbi ponit concluſionem, quod ſententia lata ex cauſ. notoriè falſa eſt nulla. Et reſpondet obiectis, & ampliat dupliciter, videlicet in notorio trauſeuntis, & in ſententia excommunicationis. Et num. 6. ponit quatuor declarationes, quas per te videas. Demum Abbas hic num. 9. relata diſtinctione Antonij de Butrio dicit in alijs ſententijs, quàm excommunicationis poſſe admitti, vt notoria iniuſtitia reddat ſententiam nullam, vt eſt notabile dictum Innocentij in cap. Fraternitatis, num. 5. poſt princ. verſ. Et idem eſt etiamſi notoriè, de frig. & malefic. & facit tex. in d. c. Inter cæteras, de re iudic. & tenent plurimi, quos ibi cumulat, & ſequitur Felin. num. 11. vbi latè firmat notoriam iniuſtitiam ſententiæ, etiã in ea non expreſſam reddere eam inualidam, & num. 11. ampliat, etiamſi notorietas poſt ſententiam ſuperueniat. Sed in ſententia excommunicationis, vt Abbas dicit, Archidiaconus in c. Venerabilibus, nu. 6. circa finem, de ſent. excomm. lib. 6. ſentire videtur excommunicationem ſemper tenere, quando error non fuit expreſſus in ſententia, vel quando ſententia fuit lata poſt appellationem, per id, quod legitur, & notatur in c. Romana, §. In vniuerſitatem, de ſent. excom. lib. 6. vbi gloſ. in verb. Penitus, dicit tutius eſſe tenere, vt ſententia excommunicationis liget, quamuis ſit iniuſta. Sed nihilominus Abbas concludit opinionem contra gloſ. de rigore, & ſubtilitate iuris eſſe veriorem: nam vbi eſt notorietas, eſt præſumptio contra ſententiam: vnde non apparet ratio quare Eccleſia velit aliquem iniuſtè ligare, cùm apud Deum ligatus non ſit, vt in c. 1. de re iudic. lib. 6. Hoc ipſum notat idem Abb. in cap. Per tuas, n. 11. verſ. Aut continet errorem iuris, de ſent. excom. Butr. in cap. Cum M. Ferrarienſis, num. 59 in fin. verſ. Nota hoc dictum, de Conſtitut. Cardin. poſt Paulum de Eleazar. in Clem. Paſtoralis, num. 6. in 7. notab. de re iudic. quos refert, & ſequitur Felin. in d. c. Inter cæteras, num. 5. poſt princ. verſ. Et licet tex. eod. tit. Ego hanc ſententiam puto veriſſimam, & fortificando rationem Abbatis pondero tex. in c. A nobis, il 2. de ſent. excom. Nam ibi dicitur interdum contingere, vt qui ligatus eſt apud Deum, apud Eccleſiam ſit ſolutus; & è conuerſo, qui liber eſt apud Deum, eccleſiaſtica ſit ſententia innodatus. Et aſſignatur ratio huius differentiæ, quia iudicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur, ſemper innititur: Iudicium autem Eccleſiæ nonnumquam opinionem ſequitur, quam & fallere ſæpè contingit, & falli. In tantum igitur ſententia excommunicationis iniuſta non ligat quoad Deum, ſed ligat quoad Eccleſiam, quia iudicium Dei non fallitur, cum veritati innititur; ſed benè fallitur iudicium Eccleſiæ, quod opinionem ſequitur. Ergo ſi iudicium eccleſiæ non fallatur, ſententia iniuſta etiam quoad Eccleſiam non ligabit; ſed ſtante notorio, & euidentia iniuſtitiæ, Eccleſia non fallitur, quia tunc innititur veritati, c. Veritate manifeſta, 8 diſt. c. Euidentia, infra de accuſat. Ergo ſententia notoriè iniuſta non ligat, etiam quoad Eccleſiam, hoc enim caſu non eſt differentia inter iudicium Dei, & Eccleſiæ, quia vtrũque

que innititur veritati, ac proinde ſententia excõmunicationis in vtroque foro eſt nulla, ſi ſit euidenter iniuſta.

13 Vltimò nota ex tex. decem requiſita, quę ſimul debent concurrere ad hoc vt debitor gaudeat beneficio huius cap.

14 Primò enim requiritur, vt ſit clericus, prout erat iſte Odoardus, vt patet ibi, *Odoardus clericus*, nam debitor laicus non fruitur hoc priuilegio, & niſi ceſſerit bonis, poteſt pro debito ciuili in ſolidum conuenir i, & in carcerem detrudi, l. 1. C. qui bon. ced. poſſ. & tormentis ſubijci, cap. Grauis, ſupra de depoſ. & qui non habet in ęre, luat in corpore, l. fin. ff. de in ius voc. Anchar. hic num. 7. in prima,

15 & ſecunda oppoſ. Imo cedere debet omnibus bonis vſque ad vltimum quadrantem, vt hic per collect. num. 6. & per Cyn. in l. 1. num. 4. C. qui bon.

16 ced. poſſ. & ſecundum aliquos in actu ceſſionis ſpoliari poteſt etiam interula, id eſt veſte intima, & corpori proxima. Sed alij humaniùs dicunt nõ auferri pannos de dorſo, quia nec auferũtur damnatis ad vltimum ſupplicium, l. Diuus, ff. de bon. damnat. & tenent Cynus in l. fin. C. qui bon. ceder. poſſ. in 4. quęſt. Bart. in l. Qui cedit, n. 5. ff. de ceſſion. bonorum: & firmant hic Collect. dicto n. 6. Butr. num. 9. Anchar. num 7. poſt princ. verſ. Si verò ceſſionis beneficio, Io. de Anan. num. 2. & Abb.

17 num. 8. dicens ita communiter teneri. Si quid verò acquiſiuerit poſt ceſſionem, non conuenitur niſi in quantum facere poteſt, & ſic deducto ne egeat, vt l. Is qui, la ſeconda, ff. de ceſſ. bonorum, Butr. hic, d. num. 9 & Anchar. num. 7. in 2. oppoſ.

18 Speciale enim eſt in milite, marito, donatore, patrono, & quibuſdam alijs, vt de iure ciuili ſine vlla bonorum ceſſione conueniantur quatenus facere poſſunt, vt patet in l. Miles, in princ. & in l. Sunt qui, cum ſeq. ff. de re iudicat. Ergo contrarium eſt generale in alijs laicis, cap. Præſenti, §. Loca, eũ

19 gloſ. in ver. Specialiter, de præben. lib. 6. Et quia clerici ſunt milites cæleſtis militiæ, cap. Chriſtianis, 11. quæſt. 1. Clem. Graui, iuncta gloſ. in verb. Militia, de celebrat. Miſſarum, ideo multò magis gaudent priuilegio huius cap. vt arguit gloſ. in d. l. Miles, in ver. Facere, ff. de re iudicata, dicens milites cæleſtis militiæ multo magis gaudere priuilegio illius textus, vt non cogantur niſi in quantum facere poſſunt, deducto ne egeant, arg. l. Sacroſanctæ, C. de Epiſcop. & Cleric. cum per eos ſummi Numinis veniam ſperemus, vt epiſtola, Inter claras, C. de Summa Trinit. & fid. Cathol. & eã gloſſam commendat Bart. in d. l. Miles, nu. 3. & ſignat milites armatos militię legalis, & militiæ cęleſtis habere beneficium ne conueniantur, niſi in quantum facere poſſunt, & ſequitur ibidem Ripa n. 7. dicens opinionem gloſ. & Bart. communiter teneri à Legiſtis, & à Panorm. & Canoniſtis cõmuniter in hoc c. Quo argumento à milite armatę militiæ vtitur etiam Anchar. hic in 2. notab. Abb. n. 8. verſ. Sed in clerico, Roman. conſ. 369 circa primũ, n. 3.

20 Et ex hoc notabiliter infero, vt hoc beneficium competat non tantum Clericis in ſacris Ordinibus conſtitutis, ſed etiam in minoribus, quinimo, & prima tonſura initiatis: nam & ipſi dicuntur milites cæleſtis militiæ, vt ſunt iura clara in d. c. Chriſtianis; in c. Degradatio, de pœnis lib. 6. & in c. Nullus Epiſcoporum, 3. diſt. veniunt appellatione clericorum gloſ. in Clem. 2. in ver. Clericus, de vita, & honeſt. cleric. & gaudet omnibus priuilegijs cle-

ricalibus, vt in Pontificali Romano in tit. de Cler. facien. ibi, *hodie de foro Eccleſiæ factus es, & priuilegia clericalis ſortitus es*, Couar. pract. quæſt. cap. 31. ſub num. 9. & plenè probauimus in cap. Cum contingat, num. 112. & num. 128. & 129. ſupra de ætat. & qualitat. Vnde gaudere debent etiã hoc beneficio, vt non conueniantur niſi in quantũ facere poſſunt, quod tenent expreſſè Neuizanus conſil. 59. num. 3. Rolan. à Valle conſ. 16. num. 11. lib. 4. & alij, quos nouiſſimè cumulat Carol. de Graſſ. in tract. de effect. cleric. effect. 7. in 1. ampliat. num. 4. & fatetur eſſe communem opinionẽ,

21 Couar. var. reſolut. lib. 2. cap. 1. num. 9. & quãuis ipſe videatur ſentire hoc beneficium non competere niſi clericis in ſacris ordinibus, vel beneficiatis, & Eccleſię inſeruientibus, non autem alijs clericis minorum ordinum, quod etiam cenſuit Ripa in dicta l. Miles, num. 7. in fin. verſ. Quid tenendum, ff. de re iudicat. & Farinacc. in praxi crim. quæſt. 77. num. 69. Item quamuis Carolus de Graſſis vbi ſupra, opinetur diſpoſitionem huius cap. procedere etiam in clericis minorum ordinum, & prima tonſura, dummodo obſeruent diſpoſita per Concilium Tridentinum ſeſſ. 23. cap. 6. videlicet vt incedant in habitu, & tonſura, & alicui Eccleſię de mandato Epiſcopi inſeruiant, vel ſint beneficiati; tamen hoc non credo verum, quia nimis reſtringit generalitatem huius tex. Non enim apparet iſtum Odoardum fuiſſe in ſacris ordinibus conſtitutum, & textus ſimpliciter eum appellat Clericum, cuius appellatione venit etiam prima tonſura initiatus, vt oſtenſum eſt ſupra; nec apparet eum fuiſſe beneficiatum, vt hic per Abbatem in fin. imò potius conſtat de oppoſito, ſecundũ Cardin. num. 6. in fin. verſ. Secundò, quia ſi fu- [illegible]

22 benefici [illegible]
ficij, v [illegible]
plicatur [illegible]
ricis non [illegible]
priuileg [illegible]
nis, exe [illegible]
mãſerun [illegible]
toties d [illegible]

23 cilij inte [illegible]
omninò [illegible]
conuinci [illegible]
gaudet p [illegible]
de Cleric [illegible]
ſeſſ. 23. & [illegible]
vt in pun [illegible]
ad fin. verſ. [illegible]
Regulariter [illegible]
num. 1. erg [illegible]
bentes req [illegible]
huius cap. [illegible]
quod non [illegible]
l. Præcipim [illegible]

24 tutionem, [illegible]
Pro concor [illegible]
clericus m [illegible]
bitu gerit [illegible]
iudex laicu [illegible]
facere, vt [illegible]
Cum olim, [illegible]
non gaudet [illegible]
cterem inde [illegible]
nibus reput [illegible]
cali nudatu [illegible]

Aut non gerit ſe publicè pro laico, ſed adhuc re-
tinet veſtigia clericatus,& clericalem habitum ge-
ſtat. Et hoc caſu gaudet hoc beneficio, licet Ec-
cleſię non inſeruiat, nec beneficium Eccleſiaſticũ
habeat, quia per hoc nõ perdit niſi priuilegiũ fori,
25 vt dictum eſt, & eſt ſimile: Nam clericus non ha-
bens requiſita Concilii non gaudet priuilegio fo-
ri, & poteſt à iudice laico perſonaliter diſtringi, ac
puniri: & tamen non prohibetur Epiſcopus in eũ
animaduertere, & eſt locus præuentioni, dummo-
do talis adhuc remaneat clericus, id eſt dummo-
do pro clerico publicè ſe gerat; ſecus verò ſi di-
miſſo habitu clericali, gerat ſe publicè pro laico,
quia tunc Epiſcopus non alia iuriſdictione in eum
vti poteſt, niſi qua vtitur in merè laicos, ſcilicet
in cauſis eccleſiaſticis, & mixti fori,vt ex ſententia
Sacræ Congregationis Concilij dixi in cap. Siquis,
n.7. ſupra de foro compet. Idem ergo dicendum
in terminis huius Decretalis.

26 Secundò requiritur vt debitor non ſit ſoluen-
do, vt patet in tex. ibi, *propter rerum inopiam ſol-
uere non valentem*: nec non ibi, *non poſſit ſol-
uere*; nam tali non poteſt dici, Redde quod acce-
piſti, c. Si res, 22.q.5.c.Cum tu, de vſur. quia inanis
eſt actio, quam inopia debitoris excludit, l. Nam
27 is, ff. de dol. cap. Olim il 2. ſupra de reſtitut. ſpo-
liator, & periculo eius, qui nihil habet, nihil eſſe
28 poteſt, l. Itaque fullo, ff. de fort. c. Daibertum, 1.q.7.
Itaque paupertas actionem reddit inanem, liberat
à periculo, ſecuritatem à latronibus præſtat. Vn-
de Iuuenalis quarto.

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Goffred. hic, Hoſt. n.4. Io. Andr. n.7. verſ. In gloſ. 3. &
ſic paupertas quandoque prodeſt, ſed à tali prodeſ-
ſe liberet nos Deus, vt dicit gloſ. marginal. in
§. Valde enim, in ver. Egentis. Inſtitut. Quibus ex
cauſ. manumit non licet, poſt Cynum in l. Si quis ad
29 declinandam, in fin. C. de Epiſc. & Cler. Aduerte
tamen, quia hic tex. non loquitur de Clerico, qui
nihil penitus habet in bonis; ſed de eo, qui in to-
tum, vel pro parte non poteſt ſoluere, vt dicitur in
littera. Vnde hoc caſu admittitur non idonei de-
bitoris particularis ſolutio, & partem illam, quam
poteſt ſoluere, coguntur creditores recipere, vt hic
per Anchar. in 5. not. & Imol. n. 11. licet regulariter
cum delictum eſt liquidum, non admittatur par-
ticularis ſolutio creditore inuito, vt legitur, & no-
tatur in l. Quidam exiſtimauerunt, & ibi gloſ. pe-
nult. ff. Si certum petatur, & in l. Tutor, §. Lucius,
30 ff. de vſur. Verumtamen ſi creditor eſſet pauperior
clerico debitore, hoc caſu ipſe clericus non poſſet
ſe tueri beneficio huius c. Quia priuilegiatus non
vtitur priuilegio contra priuilegiatum, l. Verum
§. fin. ff. de minor, & tradunt Andreas Barbat. hic
n. 2. & Neuizan. conſ. 59

31 Tertiò requiritur, vt de huiuſmodi paupertate
conſtet, vt patet in littera ibi, *Quatenus ſi conſtite-
rit, quod prædictus Odoardus in totum, vel pro parte
non poſſit ſoluere*. Rota deciſ. 998. par. 3. diuerſ.
vbi propterea deciſum fuit quẽdam Abbatem, qui
habebat beneficium valoris quinquaginta, non
eſſe admittendum ad beneficium huius c. Odoar-
dus; quia conſtabat eum nõ eſſe pauperem, & ideo
Rota aſſignauit Abbati ſcuta triginta pro victu, &
ſcuta viginti aſſignauit creditoribus, Confert Se-
raph. deciſ. 173. num. 7. Conſtabit autem de pau-
pertate per famam, nuditatem, & inediam noto-
riam; quia ſcilicet oſtiatim mendicat verè, & ſine

fraude: aliàs enim puniretur, vt l. vnic
33 Mendicantibus valid. lib. 11 præſumitu
inops ex quo mendicat, niſi creditor
contrarium, id eſt quod occultos locule
ſecundum hoc intelligitur l. Si creditore
uileg. credit, l. Si verò, §. Qui pro rei q
ff. qui ſatis dare cogantur, & l. Ex perſon
34 prob. & c. 1. Supra de depoſ. Vel probatu
tas eo ipſo quod bonis ceſſit, nec corpus
ſtea detineri, vt l. 1. C. qui bon. cedere
de pignor. & ita hic firmat Hoſtien. nu.
qualiter conſtabit de hoc, Io. Andr. n 3.
ſtiterit, Henric. Boich. n. 16. Butr. n. 5. C
Imol. n. 19. & 20. & Anchar. in. 4. not.
remittit ad Authen. Præterea, C. Vnde
& l. Si conſtante, ff. ſolut. matrim. & ca
pra de præſumpt.

35 Quartò requiritur ſecundum aliquos,
debitor ad hanc paupertatem, vel inop
ctus ſit, non ex propria culpa: nam ſi in
hibitis, vel luxurioſè viuendo ſubſtanti
diſſipauerit, non gaudebit beneficio hu
reſpondit Ferrett. conſ. 144. Quæritur
36 vtrum clericus, num. 3. allegat Bald. in
num. 14. verſ. Sed renunciatio tacita, C
cedere poſſunt, vbi tenet clericum ce
renunciare beneficio huius cap. Primò ſ
37 ter neget debitum. Secundò, ſi dolo, v
factus eſt inops; quod præſumitur ſi ali
nia ſua bona, vel maiorem partem, vt
§. Lucius, ff. Quæ in fraudem creditoru
ſimul, & ſemel, ſiue interpellatis vicibu
§. Filio, ff. de legat. 3. Tertiò, ſi prioribu
38 ribus præpoſuit poſteriores ad l. fin. §.
tum, C. de iur. deliber. & l. Legis Iuliæ,
ced. poſ. Quartò ſi bona ſua cõſumpſit i
39 ditionis, vt l. Si quis cum iuret, ff. de
40 empt. Quintò ſi ea diſſipauit cũ meretr
deuorant animas perditorum, vt l. 1. C.
liber. & ſequũtur ex recẽtior. Marc. An
in prax. Archiepiſ. curiæ Neapol. c. 3. nu
de Graſ. de effectu clericor. effect. 7. n. 51
41 ni Collect. hic n. 51. Sed contrarium
lectarius hic in princ. vbi quærit, Qui
culpa ſua in paupertatem inciderit? E
nihilominus gaudere hoc beneficio, alle
dr. in c. Imputari, de regul. iur. lib. 6. &
42 te Hoſtien. hic n. 3. vbi exponens ver. D
cit forſan. occaſione Azardi contractis,
tricij, in quo caſu adoleſcens non obli
l. Si verò non remunerandi, §. Si Ado
mandat. & propterea, vt dicunt idem H
in princ. & Io. Andr. num. 1. huic cleric
magis conueniebat nomen Azardus, l
dus, & ludus etiam aleæ multos depa
ſueuit, vt in littera Græca alearum lud
43 mina debent eſſe conſequentia rebus,
aliud, inſtit. de donat. & not. in c. Cum
Apoſtolum, in gloſ. in ver. Nominis, ſ
ben. & ita ſentiunt clericum gaudere
cio, licet bona ſua dilapidauerit in mer
ludis prohibitis. Et eſt ſimile in clerico,
pria culpa in morbum incidit, cui no
trahuntur emolumenta inſeruientibus
dixi in c. Vt Abbates, num. 36. de æt
44 & in cap. Licet, n. 147. de præben. Ver
ſi clericus debitor eſſet in dolo, hoc b
gauderet, Caputaq. deciſ. 278. par. 1. v

loſus non eſt admittendus ad beneficium ceſſionis bonorum, vel ad beneficium cap. Odoardus, vel cap. Peruenit, de fideiuſſor. Rota deciſ. 841. p. diuerſ. Put. deciſ. 251. & deciſ. 344. lib. 1. Mohed. deciſ. 1. num. 1. de ſolut. Butr. hic num. 9. & Imol.
45 num. 18. & de ſpoliatore, qui fraudem adhibuit, eſt deciſio Rotæ in Antiquis de reſt. ſpoliat. deciſ. 22.
46 aliàs 83. Et idem ſi bona ſua dilapidaſſet in fraudem creditorum Dyn. in §. Item ſi quis in fraudem inſtit. de action. Bald. in l. 1. C. Qui bon. ced. poſſ. num. 4. & n. 14. verſ. Renunciatio tacita, Ferrett. d. conſ. 144. n. 4.
47 Quintò requiritur, vt clericus debitor conueniatur ciuiliter, prout conuentus fuit iſte clericus Odoardus, vt patet in littera ibi, *Super quibuſdam debitis conueniſſent*. Vnde, vt dicebat notabiliter Innoc. hic in princ. ſiue inops conueniatur ex contractu, ſiue ex maleficio ad intereſſe præſtandum, ſatis eſt vt cedat bonis, vt hic patet ſecundum vnum intellectum. Si verò agatur non tan-
48 tum ad intereſſe, ſed ad pœnam, ſiue pœnitentiam imponendam, vt patet in furto, cap. Tuæ, infra de pœn. tunc ſi placet actori, pœna, ſiue pœnitentia in pœnam corporalem poterit commutari, arg. cap. Fraternitas, 12. quæſt. 2. ſicut & quando iudex ex officio procedit ad pœnitentiam imponendam, vt patet in cap. 2. verſ. Et ſi nec ad hoc, in-
49 fra de maledic. Pro puro autem intereſſe clericus pœnæ corporali non ſubijcitur, ſed reſeruatur in tempus proſperioris fortunæ, vt hic patet, vbi verò conuenitur quis actione Iniuriarum, quæ ad vindictam tantum proponitur, vel etiam aliàs criminaliter conuenitur de crimine, pro quo eſt pœna pecuniaria imponenda; tunc poteſt fieri commutatio pœnæ pecuniariæ in corporalem, etiam inuito actore, vt l. 1. ff. pœnis, cap. Vt famæ, infra de
50 ſenten. excom. Alij tamen dicunt hanc commutationem habere locum tantummodo vbi pœnæ applicantur fiſco, quod eſt ſemper, niſi in caſibus exceptis, ſed vbi applicantur certis perſonis, non fit commutatio eis inuitis. Et in hac vltima opinione videtur reſidere Innocen. quem totidem ferè verbis ſequuntur hic Hoſtien. num. 5. Ioan. Andr. num. 8. Butr. eod. n. Collect. n. 5. qui ad idem allegat Archid. in cap. Si res, num. 4. 14. q. 6. Anchar. num. 7. verſ. Oppono, & videtur Abb. nu. 5. verſ. Nota ſolutionem, & Imol. n. 29. dicens vltimam
51 opinionem Innocentij eſſe veriorem, quia debitor tractu temporis deuenire poſſet ad pinguiorem fortunam, vt l. Si defunctus, C. Arbitr. tutel. Vnde intereſt actoris, vt non fiat commutatio pœnæ pecuniariæ in corporalem, ne debitor liberetur ab obligatione ſoluendi, prout liberaretur ſi nolente creditore id fieret, vt notatur in cap. Sicut dignum, infra de homicid. vbi gloſ. in verb. Si habent, circa finem dicit, eum, qui luit in corpore, liberari ab obligatione ſoluendi pœnam pecuniariam, per cap. Si res, 14. quæſt. 6. & arg. cap. Fraternitas, 12. quæſt. 2.
52 Sextò requiritur, vt Clericus conueniatur actione perſonali; nam ſi actione reali conueniretur, ex quo cum nihil contra perſonam prætenditur, non poſſet excipere de hoc priuilegio, quod perſonale eſt, vt notat Aret. in §. Si de dote, col. 1. verſ. In
53 ea gloſſa, in fin. inſtit. de Action. Brun. in tract. de ceſſ. bonor. quæſt. 3. num. 14. Et eſt ſimile in marito, qui licet non teneatur niſi in quantum facere poteſt, vt l. Maritum, ff. ſolut. matrim. tamen ſi

conueniatur actione in rem, hoc beneficio non gaudet, vel Neſennius, §. Fundum, ff. de re iudic. & notat Butr. in d. l. Maritum, ante n. 1. in 2. oppoſ. Quo fit, vt ſi clericus ſit debitor, ratione depoſiti
54 excipere non poſſit de priuilegio huius c. Matthe. ſil. ſingul. 60. num. 1. Foller. ſuper Conſtit. Regni in tit. de Epiſcop. & cler. cap. Si quis clericus, n. 3. verſ. Limita prædicta.
55 Septimò requiritur, vt debitum recognoſcat, vt patet in tex. ibi, *recognoſcentem huiuſmodi debita*, ſcilicet per confeſſionem, vt hic in gloſ. 2. Put. dec.
56 321. lib. 2. Ergo ſi clericus cederet bonis antequam recognoſceret debitum, vel antequam condemnaretur, vel debitum in iure confiteretur, non eſſet audiendus, vt l. penult. ff. de ceſſ. bonor. & notat d. gloſ. 2. Hoſtien. num. 3. in verſ. Recognoſcentem, & communiter tenetur, vt dicunt Butr. n. 11. & Abb. n. 7. Aff. deciſ. 379. n. 2. Rationem reddit Sicul. Antiq. n. 2. quia ſi cederet bonis, cum ex hoc Abb. extinguatur obligatio, ſed remaneat obligatus, nõ ex [illegible] pinguiorem, niſi ante ſi ad fortunam [illegible] conſtare deberet, interim poſſet ſolue- [illegible] ceſſionis copia deperire, & cum factus eſſet ſolutionem [illegible] probari non poſſet. Eamdem rationem [illegible] hic Vincen. & Philip. & fuit ori- batio debitum [illegible] Placentini ſecundum debitum vide do, debitum reddiderunt [illegible] agnoſcendi hac præcedenti [illegible] dictum [illegible] forma [illegible] magis hac præter [illegible] negaret [illegible] ginaliter [illegible] n. 16. multò autem debitum pertinaciter negaret ipſum eſſe debitum hic num. 7. Et de [illegible] conuinceretur huius cap. non hic clericus [illegible] beneficium decidit, Bald. in l. C. Qui
57 Butr. [illegible] ſtabiliter [illegible] renunciatio tacita, Mohed. dec. rent [illegible] conſ. 144. n. [illegible] executoriale ſi poſt [illegible] fuit contra executionem huius cap. torem [illegible] ad beneficium [illegible] litteris gratiæ, fol. [illegible] mitte [illegible] denegandum ſin. ff. [illegible] negauit debitum ced. po [illegible] d. l. 1. C. Qui bon. ced. ſolut. [illegible] col. penult. inſtitut. de cum [illegible] 41. p. 3. diuerſ. vna dus ex [illegible] ſecundum recognoſc benefic [illegible] antequam recognoſceret conde vijs, [illegible] per Bar[illegible] gel. & [illegible] hic A
58 de Rot[illegible] quia
Octa[illegible] vt ceda[illegible] vel in i[illegible] enim a[illegible] legendo[illegible] commu[illegible] tentin[illegible] Cæterum[illegible] perſonis[illegible] Sed in cle[illegible] probatur[illegible] ſet bonis[illegible] hoc menti[illegible] ſum iudici[illegible] beret ceder[illegible] reciperetur[illegible] retur ceſſio[illegible] xit, ſupra[illegible] bonis, ſed[illegible] reditus be[illegible] debiti, ſicut[illegible] liat, expecta[illegible] ſoluere, nec[illegible] vt clericus n[illegible] iura prælleg[illegible] tis eſt igitur[illegible]

poſsit ſoluere abſque eo quod bonis cedat. Et ita
per hęc motiua firmat Abb. hic n.8. & 9. poſt med.
verſ. in gloſ. final. poſt Anchar. & Imol. & hoc dicit
eſſe tutius, & frequentius Couar. var. reſolut. lib. 2.
cap. 1. num. 9. Menoch. alios citans de arbitr. caſ.
183. n. 29. & de magis communi teſtatur Farinac.
quęſt. 77. num. 66. & eſt ex mente Hoſtien. hic n. 3.
59 in ver. Recognoſcentem. Adde quod etſi ceſsio
bonorum infamiam non irroget, ſigillat tamen
ſtatum cedentis, ſaltem quantum ad infamiam fa-
cti, vt notat Hoſtien. in cap. Quidam, nu. 6. verſ.
Nam ſi ceſsio de renunc. dicens cedentem videri
infamem, ſaltem de facto, licet non de iure, l. 1. &
fin. C. Qui bonis ced. poſ. & l. Debitores, C. quibus
ex cauſ. infam. irrog. quia dicūt homines, quod diſsi-
pator eſt, nec inueniret de facili mutuantem, &
60 cum Hoſtien. concordat collect. hic n. 2. & eò ma-
gis; quia alicubi fit ceſsio mirabiliter non ſine in-
famia, & vituperio percutiendo lapidem fortiter
cum natibus denudatis, vt refert idem collect. n. 7.
Item vt dicit Imola, n. 29. in fin. verſ. Adde quod
de iure in aliquibus locis de conſuetudine, vel ex
forma ſtatuti fit ceſsio ſatis vituperoſa, quia cū ſo-
61 no tubæ in loco publico cum interuallo, & abſque
ſarabulis cedens percutit quemdam lapidem cum
poſterioribus dicendo, *cedo bonis*, & ita referr Cy-
nus in l. 1. num. 5 in fin. C. Qui bon. ced. poſſ. ſub-
dens, quod Romæ ſit ſuper quemdam Leonem
marmoreum, qui eſt penes ſcalam Capitolij. Et
62 Pius IV. in ſua conſtitutione 39. Cupientes, edita
die 1. Nouembris 1561. in Bullar. tom. 2. pag. 54.
vt debitores à fraudibus, & ſubterfugijs ſi nō Dei,
ſaltem ignominiæ timore abſtineant, ſtatuit vt
quamcumque alternatiuam ſignificationem, vel
aliam quamcumque dilationem etiam ſecundum
cap. Peruenit, vel Odoardus, ſeu inhibitionem
aliquam ab Auditore Cameræ, vel alijs Vrbis iu-
dicibus petere non poſsint, niſi ſe coram illis bir-
retum viride geſtando præſentauerint, & medio
iuramento promiſerint per ſe, vel ipſis abſentibus,
per ſuos procuratores deferre ipſum birretum pu-
blicè, & ſecretè ſub pœna fuſtigationis per vrbem
pro prima vice, & triremium pro ſecunda, qua
ſine ipſo repetti fuerint: Alioquin alternatiuæ, &
dilationes quæcumque etiam ſecundum iuris for-
mam nullę ſint, & ipſis debitoribus etiamſi clerici
ſint, nullatenus ſuffragentur. Id ipſum fermè ſta-
tuerat Paulus IV. vt refertur in prædicta Conſtitu-
tione Pij IV. Sed neutra ſeruatur in praxi, ſaltem
63 quoad clericos. Et de iure communi abſque gra-
uamine famæ, & alia iniuria corporali ſine alia ſo-
lemnitate ſufficit ſimpliciter, ac nudo verbo co-
ram Iudice bonis cedere, l. In omni, & l. fin. C.
Qui bon. ced. poſ. ſecundum Hoſtienſ. Collect. &
Imol. locis citatis & Cyn. in l. Si debitores, Cod. Ex
quibus cauſis infam. irrog. Et durum eſſet clericū,
qui forte nulla ſua culpa, ſed fortunæ iniuria ad
inopiam redactus eſt, arctare ad ceſsionem bono-
rum cum infamia ſaltem facti, & in dedecus Ordi-
nis clericalis. Præterquam quod ſi clerici ad hoc
tenerentur, non eſſent melioris conditionis, quàm
merè laici, nec procederet æquiparatio inter eos,
& milites armatæ militiæ, qui vt initio diximus,
n. 19. hoc priuilegio potiuntur.
64 Nonò requiritur, vt ad pinguiorem fortunam
non deuenerit, vt patet in fin. tex. Nam debitoris
inopia, & impotentia ſoluendi non extinguit ſub-
ſtantiam obligationis, ſed ſuſpendit illius effectum

in tempus proſperioris fortunæ: & ita ciu
naturalis obligatio remanet, ſed eſt ineffic
rante inopia, l. 1. C. Qui bon. ced. poſ. Quare
65 ceſſante ſoluere debet, l. Is qui, la ſeconda,
ceſſ. bonor. non tamen in totum, ſed in qu
facere poteſt, vt dicitur in d. l. Is, qui habi
cet ratione ne egeat: non enim eſt fraudand
mentis quotidianis, l. Qui bonis, ff. eod. l. I
demnatione, ff. de reg. iur. vbi dicitur in co
natione perſonarum, quæ in id, quod face
ſunt damnantur, non totum, quod habent
quendum eſt, ſed & ipſarum ratio habenda
egeant: Eſſet enim inhumanum, fortunis ſu
liatum in ſolidum damnari: quæ ſunt verb
in §. vlt. inſtit. de action. Et ita hic tenet gl
Hoſtien. n. 8. Io. Andr. num. 6. Butr. in 1. not.
& nu. 14 Cardin. in 2. quæſt. circa fin. verſ. i
3. Anchar. in 8. not. Imol. n. 1. & Abb. in 3.
Nec aliquis diſcrepat, Rota deciſ. 31. num. 5
iudic. in antiq. Caſſador. deciſ. 11. num. 1.
66 ſcript. Verumtamen ſemel admiſſus ad be
huius cap. & poſtea factus locupletior, ſi ru
paupertatem incidat, non prohibetur iteru
67 mitti; nam & bonorum ceſsio poteſt reiter
notat Paul. de Caſtr. in l. Ex contractu in fin
bon. auth. iudic. poſsid. & ibi etiam Salicet. n
ad fin. verſ. Quæro creditores.
68 Decimò, & vltimò requiritur, vt præſtet i
cautionem de ſoluendo cum ad pinguiorem
nam peruenerit vt pater in fine text. ibi: *re*
prius ab ea idonea cautione: ideſt fideiuſſori
pignoratitia. Nam etſi nomine cautionis
69 promiſsio intelligatur, l. Sancimus, C. de v
gnif. tamen cum additur idonea, vel ſuffici
gnorantia, vel fideiuſſoria intelligitur, l. Si m
to Titij, §. vlt. ff. de mandat. l. 4. §. Adijci, f
deicom. liber §. Venditæ inſtit. de rer. dici
in cap fin. in ver. Cautionem idoneam ſupra
gnor. Quod ſi nec fideiuſſoriam dare poſsit
erit, vt det iuratoriam; arg. l. 2 §. Sed ſi dub
ff. de iudic. cap. Per veſtras infra de donat. int
& vxor. auth. generaliter, C. de Epiſcop. &
firmat gloſ. hic in ver. Idonea, Goffred. Vi
Philipp. relati à Io. Andr. num. 7. circa fin. ve
gloſ. 4. Butr. n. 13. Anchar. in vlt. not. Pro
cit ſecundum Cardin. n. 6. & Imol. n. 17. ve
gloſ. penult. quia poteſt dari caſus, vt qu
debitor non ſit ſoluendo, tamen cum ſit p
fidei, & bonæ opinionis & ſine culpa fortu
ctus ſit non ſoluendo, veriſimile ſit vt inueni
pro ipſo velint fideiubere. Verum Hoſtien.
circa fin. indiſtinctè intelligit cautionem ido
ideſt iuratoriam, quia ex quo cedit bonis, ſa
tum eſt, ipſum non poſſe aliam exhibere.
igitur quod poteſt; ideſt iuret ſe ſoluturum
ad pinguiorem fortunam peruenerit, cap.
22. quæſt. 2. & cum Hoſtien. tranſeunt hic Io
num. 7. in fin. verſ. Hoſtienſis dicit. Henric.
num. 10. verſ. Sed Goffredus, & num. 14. Abb
ſequaces in ſumm. tex. Couar. variar. reſolut
c. 1. n. 9. & ſequuntur moderniores.
70 QVAERO, An poſſit renunciare ber
ne quis conueniatur vltra quam facere pote
Hoſtienſis hic n. 8. verſ. Quid ſi fiat pact
concludit non poſſe renunciari ſi competat
ne perſonæ priuilegiatæ, per l. Alia cauſa, §
ganter, & l. ſeq. ff. ſolut. matrim. Et facit quo
tatur in cap. 1. in gloſ. 2. infra de donat. Si ve

tione contractus conceditur debitori tale priuilegium, vt conuentus non condemnetur vltra quam facere poſſit, ſicut contingit in actione pro ſocio, vel tutelæ: bene poterit renunciari, vt l. Vtrum, §. 1. & ſeq. ff. Pro ſocio, & l. Si conuenerit, & ibi notat gloſ. vnic. & l. præceden. ff. de re iudic. ſecundum Hoſt. cum quo concordant hic Io. Andr. num. 9. verſ. Quid ſi habent. Butr. num. 15. Cardin. num. 9. Anchar. num. 8. Imol. num. 22. & Io. de Anan. num. 20. Vnde ſequitur, vt clericus minimè poſſit huic beneficio renunciare, cum ei competat ratione perſonæ priuilegiatæ, & tamquam militi cæleſtis militiæ, vt dictum eſt ſupra num. 19. & ne cogatur mendicare in opprobrium Ordinis clericalis, arg. c. Diaconi, circa medium, verſ. Mendicat infelix clericus, 93. diſt. & in clerico tradunt in ſpecie Barboſa in d. l. Alia, §. Eleganter, ff. ſolut. matr. Couar. var. reſolut. lib. 2. cap. 1. nu. 38. & alij Recentiores; Confert quod notat Bald. poſt Iacob. de Butrigar. in l. 1. num. 12. circa medium, verſ. Item tres ſunt caſus, C. Qui bon. ced. poſ. vbi dicit beneficio ceſſionis poſſe renunciari quando conceditur iure contractus: ſecus verò quando conceditur propter reuerentiam perſonæ, per d. l.

71 Si conuenerit, ff. de re iudic. Et hæc vera in renunciatione expreſſa; ſecus verò in renunciatione tacita, quæ fit per actum contrarium, vt cum clericus pertinaciter negat debitum, vel non vult præſtare cautionem de ſoluendo, cùm ad pinguiorem fortunam peruenerit, vel quid ſimile; quia tunc ex tacita renunciatione, & iuris miniſterio priuatur beneficio huius cap. vt idem Bald. notat in d. l. 1.

72 num. 14. & ſuſiùs dictum eſt ſupra num. 36. Et eſt ſimile in priuilegio fori, cui expreſsè clericus renunciare non poteſt, cap. Si diligenti, de for. compet. & tamen poteſt renunciare tacitè per actum contrarium, vt ſi habitum, vel tonſuram non deferat, vel Eccleſiæ non inſeruiat, ad præſcriptum Concilij Tridentini, cap. 6. ſeſſ. 23.

73 Sed maior eſt difficultas, quid ſi beneficio huius cap. clericus renunciauerit cum iuramento, numquid renunciatio teneat?

74 Pro faciliori ſolutione obſeruandum eſt beneficium huius cap. habere duos effectus. Primus eſt vt clericus, qui non eſt ſoluendo, pro debito ciuili non detrudatur in carcerem, iuxta notata in l. 1. C. Qui bon. ceder. poſſ. Secundus eſt, vt non condemnetur niſi in quantum facere poteſt habita ratione ne egeat, vt hic, & in l. Is qui, la 2. ff. de ceſſ.

75 bon. cum alijs ſupracitatis n. 65. Quantum ad primum effectum carceris abſolutum eſt renunciationem non tenere, licet iuramento firmatam; quia huiuſmodi renunciatio, ſeu pactum eſt contra bonos mores, vt notat Cyn. in l. Qui bonis, nu. 11. C. Qui bonis ced. poſſ. Ergo iuramentum illi adiectum non ligat, c. Non eſt obligatorium,

76 de reg. iur. lib. 6. quia contra naturalem æquitatem eſt carceris ſqualor, vt notatur in gloſ. ordin. in d. l. 1. C. eod. Et ex hoc ſequitur inhumanitas, & crudelitas ſine ipſius commodo, vt l. Seruus ead. ff. de ſeru. export. Nihil enim intereſt creditoris debitorem inhumaniter vexari, & in carcere mori, l. Reo criminis, ff. de ſolut. & liberi hominis caro, & corium non poſſunt eſſe in obligatione, l. Inter ſtipulantem, §. Sacram, ff. de ver. obligat. Vnde cum renunciatio debitori noceat, & creditori non proſit, non debet valere, cum ex hoc creditor ſit caninus, & veniat contra præceptum charitatis, arg. l. fin. ff. de euict. l. Non tantum, ff. de appellat, quia deducit ad illicitum, vel ſaltem poteſt deducere, arg. eorum, quæ notantur per Archid. in c. Quamuis, ſuper ver. Aeternæ ſalutis, de pactis, lib. 6. Rurſus carcer eſt ſpecies ſeruitutis, cum deroget libertati, l. 2. ff. de liber. hominib. exhiben. l. Titio centum, §. Titio, l. 2. ff. de condit. & demonſtrat. Renunciatio autem, per quam

77 peruenitur ad infringendam hominis libertatem, non valet, l. Nec ſi volens, ff. de liberal. cauſ. Item hinc ſequeretur, vt debitor ſic detruſus non poſſet audire diuina officia, nec eccleſiaſtica recipere Sacramenta pro libito voluntatis, nec audire prædicationem verbi Dei; vnde forſan ad infidelitatem reduci poſſet; quare talis renunciatio, quæ poſſet in peiorem ſtatum deducere, non poteſt vinculari iuramento ex ijs, quæ notat Anchar. loco citato. Et ita hunc primum effectum carceris renunciationem iuratam non valere, concludit Bald. in l. 1. num. 13. verſ. Tu concorda iſtas opiniones, C. Qui bon. ced. poſſ. & Rota deciſ. 31. num. 1. cum ſeqq. & num. 5. col. 3. poſt princip. verſ. Quantum verò, ad effectum primum, ne detrudatur in carcerem,

78 de ſent. & re iudic. in Antiq. Similiter quoad ſecundum effectum, vt debitor non condemnetur vltra quam facere poteſt, licet in perſonis non priuilegiatis articulus ſit valdè dubius, per ea, quæ notant Cynus, & Bald. loc. cit. & Rota in d. deciſ. 31. num. 4. & 5. nihilominus in Clerico tenendum eſt huiuſmodi renunciationem non validari iuramento, quia priuilegium huius cap. Ne clerici conueniantur, niſi in quantum facere poſſunt, inductum eſt [illegible] clericis, ne cogantur mendicare in opprobrium [illegible] & ſic in reuerentiam tam [illegible] Ordinis [illegible] quam totius ordinis, vt di[illegible] næ ipſi [illegible] quenter ei renunciari non eſt ſup[illegible] mento, ſicut nec priuilegio etiam [illegible] in c. Si diligenti, & ibi notant om[illegible] eſt tex[illegible] pra de [illegible]

Præt[illegible] do priuilegium ne quis tur niſi [illegible] m facere poteſt, comp[illegible] næ, cu[illegible] reuerentia, vt ſunt c[illegible] pactum [illegible] conueniatur vltra q[illegible] poteſt [illegible] bonos mores, vt ad[illegible] cit tex. [illegible] cauſa, §. Eleganter [illegible] trim. E[illegible] iuramentum [illegible] tot. & [illegible] obligare [illegible] nis cenſ[illegible] præall. [illegible] circa pr[illegible] Nec obſt[illegible] circa fin. [illegible] c hoc eſt [illegible] ſent. & re[illegible] deciſ. [illegible] antiq. & [illegible] hanc [illegible] humanior[illegible] Bald. in d. [illegible] bon. ced. [illegible] ter, cum q[illegible] nis, num. [illegible] tentia Dy[illegible] in Auth. [illegible] num. 9. Br[illegible] cip. num. [illegible] tract. de co[illegible] in tract. de [illegible] in 6. tom. [illegible] Graſſ. de eff[illegible]

79 Verum [illegible] rit reſeruat[illegible] huius cap. [illegible]

Digitized by Google

Conſenſui ineſt iuramentum, & obligatur in forma Cameræ, non eſt honeſtum, vt poſtquam habet beneficium, ad cuius regreſſum ſe obligauit ob non ſolutionem iuuetur exceptione huius cap. Odoardus, quia potius debet dimittere, & reſtituere beneficium, quod accepit: non enim conuenit, vt beneficium retineat, & penſionem non ſoluat; aliàs illi facilè daretur occaſio, & anſa peierandi. Nec iſto caſu ſi denegatur illi auxilium huius cap. fit ei iniuria, Vulgat. c. Scienti, de regul. iur. lib. 6. & quia iuramentum eſt perſonale, debet per ipſum iurantem impleri in forma ſpecifica, c. Debitores,
80 & c. Ad noſtram, de iureiur. Secus verò ſi beneficiatus ſucceſſerit in beneficio grauato, nec per ſeipſum conſenſerit reſeruationi penſionis, quia tūc prædictæ rationes non militant; & ideo iuuabitur
81 beneficio huius cap. Sicut in ſimili de ſtylo Rotæ, & Curiæ quando quis conſentit perſonaliter reſeruationi penſionis ſub ſolitis cenſuris, & pœnis, illas cenſuras, & pœnas incurrit ſi in tempore non ſoluit etiam ſine aliqua alia litterarum intimatione: ſecus verò ſi non conſenſiſſet, aut per aliū præſtitiſſet conſenſum, tunc requiritur intimatio, prout iudicauit Rota teſte Caſſad. deciſ. 12. de reſcript. Et ita in terminis beneficij huius cap. declarando ſtylum Signaturæ diſtinguit Sarnen. ſuper regul. Cancellar. in compend. vtriuſque Signaturæ, quæſt. 16. num. 88. & 89. fol. 87. à tergo, & in reg. de Annali, quæſt. 53. ad fin. & ſequuntur Couar. var. reſolut. lib. 2. cap. 1. num. 9. ſub verſ. Quoties ibi, *Vnde ſi quis conſentiat*, Gigas, conſil. 111. num. 3. & 5. & in tractat. de penſ. quæſt. 10. num. 3.

De Donationibus.

Cap. Prudentes.

S V M M A R I V M.

1 *Liberalis in donando exiſtimat ſe debere quod donat.*
2 *Promittentes aliquid donare, illud tamquam debitum adimplere tenentur.*
3 *Donare eſt proprium animi nobilis.*
4 *Nobilitas intelligitur non ſolùm generis, ſed & animi, & morum.*
5 *Donatio propriè dicitur cum aliquis dat non aliam ob cauſam, quàm vt liberalitatem exerceat.*
6 *Legem poteſt aliquis ſibi imponere, à qua non liceat recedere.*
7 *Donatio perfecta reuocari non poteſt niſi in caſibus hic expreſſis.*
8 *Donans vni eccleſiæ bona, quæ ſuperfuerint, tempore ſui obitus, an poſſit in prædictis bonis aliam eccleſiam ſibi hæredem inſtituere, & n. ſeqq. vſque in finem.*
9 *Donans bona, quæ acquiſita reperirentur tempore ſui obitus, cenſetur reſeruaſſe ſibi facultatem diſponendi de bonis donatis.*
10 *Hæres rogatus reſtituere quicquid ſuperfuerit tempore ſui obitus, poteſt alienare bona fideicommiſſa ſubiecta, reſeruata tamen quarta parte fideicommiſſarijs, & n. 26.*
11 *Donatio bonorum, quæ acquiſita reperientur tempore obitus, includit duplicem conditionem.*
12 *Legatum rei, quæ mea erit cum moriar, extinguitur per ſubſequutam eiuſdem rei alienationem*
13 *Verba, quæ reperientur, ſiue quæ reperirent*
pore obitus, faciunt legatum conditionale
14 *Diſpoſitio facta ſub duplici conditione eu*
niſi vtraque conditio adimpleatur.
15 *Donatio perfecta per teſtamentum reſcindi*
teſt
16 *Secus ſi donatio ſit conditionalis.*
17 *Donans bona, quæ reperientur tempore ſui*
an poſſit de illis diſponere in vltima vol
& n. 26.
18 *Vltima voluntas effectum non ſortitur*
mortem, & n. 20.
19 *Alienationis verbum comprehendit etiam*
inſtitutionem.
20 *Teſtamentum in vita teſtatoris ordinatur*
ficitur.
21 *Donatio inter viuos dicitur perfecta, licet*
ſuſpendatur in tempus mortis.
22 *Idem in donatione cauſa mortis.*
23 *Donator, qui reſeruauit ſibi facultatem diſ*
in vita de bonis donatis, poteſt illa teſ
relinquere.
24 *Alienatio in vltima voluntate dicitur fauo*
quam inter viuos.
25 *Mitiùs agitur cum eo, qui ex mera libera*
conuenitur, quàm qui ex debito.

1 PRVDENTES. Duos recipit intellect
dū Abb. Iuxta primū hoc intendit
ralis in donādo exiſtimat ſe debe
2 donat, Iuxta ſecundum. Promitte
quid donare, illud tamquam debitum ad
tenētur. Hoc dicit, Hoſt. intelligebat Dec.
in fa. iētibus eleemoſynam, maximè de be
cleſiæ ſuperabundantibus: item in dona
quam Imperator facit Eccleſijs, vbi ſola it
tas eſt menſura, vt in Auth. de non alienand
minus, collat. 2.
3 Nota primò ibi, *Nobilitas*. Donation
cedere à nobilitate animi: nam proprium
nobilis eſt donare. Facit tex. in l. Qui ſaxi
nal. ff. de donat. & quod notatur in c. Grand
4 plen. neglig. Prælator. lib. 6. & nobilitas int
non tantum generis, ſed & animi, & moru
dum Hoſt. hic in princ. in ver. Nobilitas, I
num. 1. & in eodem ver. & Abbatem n. 2.
5 Secu dò nota ibi, *Sponte*, quod ſpont
donationem appellari, ſecundum Anchar.
quia donari dicitur id, quod nullo iure c
conceditur, l. Donari, ff. de donat. Et propr
tio dicitur cum aliquis dat non aliam ob
quàm vt liberalitatem, & munificentiam e
l. 1. ff. eodem, Hoſtien. in ſumma tit. de do
In neceſſitate autem nemo liberalis exiſt
legatam, ff. de annuis legatis.
6 Vltimò nota ibi, *legem imponit*. Poſſe
ſibi legem imponere, à qua non liceat rec
7 Vnde non poteſt quis promiſſionem d
reuocare, vt hic eſt expreſſum, ſicut nec
nem perfectam, niſi ex cauſa ingratitudini
nal. infra eodem, vel ex cauſa non implem
l. Generaliter, C. de reuocandis donat. v
perueniētiam liberorum, vt l. Si vnquam. C
8 QVAERO An donans bona, quæ a
reperientur tempore ſui obitus vni Eccleſ
in dictis bonis aliā Eccleſiam ſibi hæred
tuere.

9 Videtur reſpondendũ poſſe, quia per huiuſmodi verba non cenſetur voluiſſe donare niſi bona illa, de quibus ante mortem nõ diſpoſuiſſet, ita expreſsè declarat Bart. in l. Titius, in fin. ff. Ad Trebellian. vbi ſit hæc verba: quicquid ſuperfuerit tempore mortis, eſſe intelligenda ſi quid ſuperfuerit nõ deperditũ, vel alienatũ, & ſequitur illic Alber. in fin.
10 & Corn. conſ. 243. à n. 4. vſq; ad 10. vol. 4. Ideoq; hæres rogatus reſtituere quidquid ſuperfuerit tempore ſui obitus, poteſt bona fide alienare, & minuere bona fideicommiſſo ſubiecta, nec tenetur reſtituere niſi quod ſupererit non alienatum, vel diminutum, vt eſt textus ad literam in dicta l. Titius. & in Auth. Contra rogatus, C. eodem titulo, in l. Fideicommiſſi, §. Nonnunquam, ff. de Vſuris, & in l. Sed & ſi lege, §. Quod autem quis, verſ. Nam & Diuus Marcus. ff. de petit. heredit. Vnde per huiuſmodi verba: *Reſtituas quidquid ſupererit*, cenſent ibi omnes eſſe attributam hæredi alienandi facultatem, & idem tradit Gloſ. Bart. & DD. in l. Imperator, §. final. ff. de legat. 2. Ruin. conſil. 109. num. 10. lib. 2. & conſ. 163. num. 3. vol. 3. Corn. d. conſ. 243. vol. 4. & Mant. de coniectur. vlt. volunt. lib. 10. tit. 4. ſub num. 20. verſ. Illud autem. Eodem igitur modo is, qui donauit quidquid ſupererit, vel reperietur ſuæ mortis tempore, cenſetur ſibi reſeruaſſe omnimodam facultatem diſponendi de bonis donatis, & id demum voluiſſe donare, de quo ante obitum aliter non diſpoſuerit.
11 Et confirmatur: nam cum fuerit facta donatio bonorum, quæ acquiſita reperirentur tempore obitus donatoris; hæc verba habent in ventre duplicem conditionem. Prima eſt, ſi & quatenus acquirantur ad exemplum donationis vini, quod naſcetur ex tali vinea: habet enim tacitam conditionem ſi naſcatur, l. Cum certũ, ff. de vin. trit. & oleo legat. Cagnol. in l. In omnibus, n. 25. ff. de regul. iur. Altera conditio eſt, ſi & quatenus bona acquiſita poſt donationem reperiantur tempore mortis ipſius donatoris, id eſt quatenus de illis ante obitum
12 donator non diſpoſuerit, ita probat tex. expreſſus in l. Stichus qui meus erit cum moriar, de legat. 1. vbi deciditur legatum rei, quæ mea erit cum moriar, vel (quod idem eſt) quæ reperientur acquiſita tempore mortis meæ eſſe conditionale, & habere hanc conditionem quatenus illa reperiatur non alienata; ideoque eiuſdem modi legatum extingui per alienationem ſubſequutam, & concordat tex. in l. Nuper, §. final. de legat. 3. & cenſuit Rota apud Seraph. dec. 359. n. 21. verſ. Nec placuit.
13 Nec vis facienda eſt, quod quis dixerit, dono, ſeu lego rem quæ reperietur, vel rem quæ reperiretur; vtroque enim modo diſpoſitio eſt conditionalis, & per alienationem extinguitur, vt declarat Iaſon in d. l. Stichum, nu. 7. poſt Bart. in l. Cum quidam, ff. de Aur. & arg. legat. Quamobrem quamvis donator hoc caſu multa bona poſt donationem acquiſierit, & ſic purificata fuerit prima conditio, nempe acquiſitionis; non fuit tamen purificata ſecũda quod bona reperirẽtur non alienata tempore mortis, ideoque extin-
14 cta fuit: nam diſpoſitio facta ſub duplici conditione euaneſcit, niſi vtraque conditio adimpleatur. l. Si hæredi plures, ff. de condit. inſtit. l. Si quis ita ſtipulatus fuerit decem, ff. de ver. obligat. & in donationibus reſpondit Roland. conſ. 58. n. 49. vol. 3.
15 Atque hinc patet nihil obſtare, quæ in contrarium afferantur, quod contractus donationis ſit irreuocabilis, vt hic, & in l. perfecta, C. de Donat. quæ ſub mod. & quod ſpecie per teſtamentum reſcindi non poſſit, l. Verba, C. de teſtamen. l. Si ante C. de donat. ante nupt. Bald. conſ. 54. nu. 2. lib. 1. p. 8. Siquidem hoc caſu per alienationẽ non reuocatur donatio, nec mutatur voluntas, id enim legibus interdictum eſt, ſed extinguitur, quia alienãdo deficit conditio, ſub qua donatio ab initio facta fuit; neque enim donator voluit donationem valere, aut effectum ſortiri, niſi eueniret caſus, vt bona illa reperirentur nõ alienata tempore obitus, ita ad
16 literã declarat Iaſ. in d. l. Stichu, n. 16. Vulgari autẽ iuris eſt, donationem conditionalem euaneſcere, niſi conditio purificetur, l. 1. §. Pianſius, & ibi Bart. ff. de condit. & demõſtrat. tradit Socin. Iun. & DD. [illegible] conſ. 163. n. 6. vol. 2.
17 Neque obſtat ſi dicatur quamuis donator poſſit bona non acquirere, aut acquiſita alienare per diſpoſitionem inter viuos, & hoc modo efficere, vt bona donata non extent tempore mortis, tamen [illegible] vel acquiſita non alienet, & patiatur [illegible] tempore ſui obitus, diſpoſitio [illegible] in vltima voluntate [illegible] non impedit, quo- [illegible] purificata quia vlti- [illegible] effectum non habet, niſi poſt mor- [illegible] de hæred. inſtit.
18 minus [illegible] quia donans bona, quæ [illegible] poteſt diſponere de [illegible] tempore mortis, [illegible] non ſolum per alienationem inter [illegible] voluntate. Ita in re-
19 tem [illegible] etiam in vltima voluntate quidquid ſupereſ- [illegible] Id in [illegible] rogati reſtituere [illegible] ſui obitus, concludit Bald. in d. Auth. [illegible] num. 9. l. Ad Trebell. [illegible] ſententia Bald. videtur ſolidis ratio- [illegible] nam cum rogatus reſtituere quic- [illegible] tempore ſupereſſet, poſſet alienare [illegible] idque indubitati iuris [illegible] d. l. Titius, ff. Ad Trebell. enim alijs [illegible] Certè etiam poterit in dictis bo- [illegible] dem inſtituere, quia hoc modo [illegible] vt probat tex. quem Bald. allegat, [illegible] §. Certum, C. de ſec. nup. [illegible] [Certum eſſe ſancimus, quod [illegible] eorũdem ſubſtit. [illegible] videbitur [illegible] vel ſpecialiter [illegible] heredem inſtituendo [illegible] Rez quæ, [illegible] poſt alios, [illegible] generaliter [illegible] Bart. in Auth. [illegible] Rain. [illegible] vol. 3. [illegible] ex familia [illegible] [illegible]
20 Confidera [illegible]
21 verſ. Nec ob[illegible] [illegible]

ſpendi poſſunt, nec ideo minus dicuntur actus perfecti, & inter viuos celebrari, l. vlt. § fin. ff. Cómun. Prædior. l. 2. ff. de donat. quæ ſub modo & l. Vbi ita Donatus, ff. de donat. cauſ. mor. Corn. cóſ. 289. n. 11. vol. 4. Mant. de tac. lib. 11. tit. 14. num. 2. & ſeq. Traditio enim hæreditatis licet poſt obitum ſortiatur effectum; tamen ad tempus mortis retrotrahitur l. Heres quandocumque, ff. de acquir. hæred.

22 Idemque iuris eſt in donatione cauſa mortis, quæ non dicitur pendere, licet domínij tranſlatio poſt mortem ſuſpendatur, vt tradit gloſ. in d. l. 2. in ver. Tunc demum. Sed & legatum à tempore mortis teſtatoris acquiritur, ita vt propterea quod legatur, non dicatur ſupereſſe poſt mortem eius, qui legauit, vt in his terminis aduertit Socin. d. conſ. 51. n. 16. vol. 2. & Iaſ. d. conſ. 130. ſub nu. 5. verſ. Nec obſtat, vol. 4.

23 Et in tantũ hæc ſunt vera, vt quamuis donator reſeruaſſet ſibi facultatem diſponendi in vita de bonis donatis; non tamen per hæc verba cenſeretur prohibitus de dictis bonis in teſtamento diſponere, vt tradit. loco cit. Mant. num. 7. poſt Alex. in l. vlt. num. 4. C. de pact. & Couar. var. reſol. lib. 3. cap. 12. num. 3.

Quemadmodũ ergo prima eccleſia potuiſſet excludi à bonis donatis, ſi donator de illis diſpoſuiſſet per contractum venditionis, aut donationis, vel alium ſimilem; ita debet cenſeri excluſa cum de illis donator diſpoſuerit per vltima voluntatem, vt arguit Bald. in Auth. Niſi rogati, num. 11. C. ad

24 Trebell. Quinimo cum excludi poſſet per alienationem inter viuos: ergo multò magis ex teſtamento, cum ea, quę fit in vltima voluntate, ſit fauorabilior alienatio, ſecundum Bart. in l. A filia, n. 3. ff. ad Trebell. vbi propterea decidit rogatum reſtituere quicquid reperietur tẽpore mortis, qui poteſt alienare ex cauſa dotis inter viuos, multò magis poſſe alienare in vltima voluntate, cum hæc alienatio ſit fauorabilior, & ſequitur ibi Alex. ſub num. 12. & idem Bartol. & Angel. in Auth. Res quæ, C. Commun. de legat. & in ſpecie, de qua agitur, Iaſ. d. conſ. 130. ſub n. 4. verſ. Item d. Claretta, vol. 4. vbi etiam pluribus oſtendit abſurdum eſſe, vt cui licet alienare inter viuos, quod plus eſt, non liceat in vltima voluntate, quod eſt minus. Conſidero ex abundanti doctrinas ſuperius adductas loqui in hærede grauato reſtituere quicquid ſupererit tempore mortis, ſed certè longè clariùs, & faciliùs procedunt in donante duplici conſideratione. Prima, quia heres dum reſtituit bona fideicõmiſſo ſubiecta, nullã exercet liberalitatem, ſed implet onus reſtitutionis ſibi iniunctum à teſtatore, cuius bona non ſponte, ſed ex debito fideicommiſſarijs reſtituit. At verò donator nulla mouetur obligatione, ſed ſua liberalitate, ac munificẽtia vtitur. Vnde ſi heres grauatus reſtituere quicquid ſupererit, poteſt in dictis bonis alium hæredem inſtituere; multò magis id poterit donator,

25 Pinguiùs enim eſt ſuccurrendum donanti, quàm ei, qui verum debitum ſoluere cogitur, l. Exhæredatum, §. fin. & l. ſeq. ff. de re iudic. & mitiùs agitur cũ eo, qui ex mera liberalitate conuenitur, quàm qui ex debito, vt pluribus exemplis probat Roſan. cóſ. 37. n. 20. vol. 2. Altera conſideratio eſt, quia hæres rogatus reſtituere quicquid ſupererit, quamuis poſſit alienare; tamen velit nolit tenetur reſeruare fideicommiſſarijs quartam partem hæreditatis,

26 iuxta tex. in d. Auth. Cõtra rogatus. Donator verò bonorum quæ tempore ſui obitus reperirentur, nihil prorſus tenetur donatario reſeruare, cum id non reperiatur iure cautum, ſed omnia poteſt in alium transferre, & facere, vt tempore mortis nihil ſuperſit, vt reſpõdit Natta conſ. 118. n. 3. verſ. Si ergo, & Mant. de tac. d. lib. 11. tit. 47. n. 4. Hinc igitur patet eum, qui donauit quidquid ſupereſſet, habere maiorem facultatem diſponẽdi de bonis donatis, quàm hæredem de bonis fideicommiſſo ſuppoſitis. Vnde ſi licet hæredi de illis diſponere in vltima voluntate, longe magis licebit donatori, c. Ex parte il tertio, infra de decim. c. Cum licet, de regul. iur. lib. 6 cum ſimilib.

De Peculio Clericorum.

Cap. Si quis ſanè.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficiati an, & quando teneantur præcepto charitatis, vel iuſtitia reditus beneficiorum ſuorum pauperibus erogare, & nu. ſeqq. vſque in fin.*

Beneficiati reditus ſuperfluos beneficiorum ſuorum pauperibus non erogantes, an teneantur ad reſtitutionem, ibid. & nu. ſeqq vſque ad n. 6. & 23.

Conſuetudo diſponendi in vita, & in morte de reditibus Eccleſiaſticis valida eſt, ibid. verſ. Cui ſententia.

Declaratur, n. 26.

2 *Diui Thomæ ſententia aduerſus Nauarri interpretationem explicatur, & nu. ſeqq.*

3 *Beneficiatus facit fructus ſuos, & comparatur vſufructuario in vita, & vſuario in morte.*

Declaratur, n. 5. & à n. 9. vſque ad n. 17.

4 *Reditus Eccleſiarum quomodo intelligantur eſſe pauperum ſecundũ authoritatem, Hieronymi, Ambroſ. & Bernardi, & n. ſeq. & n. 23. 30. & 31.*

6 *Beneficiati poſſidentes ſufficiens patrimonium an poſſunt viuere de fructibus beneficij, patrimonio in alios vſus collato & nu. ſeq. vſque ad n. 17.*

7 *Clericis deſeruientibus debita ſunt Eccleſiæ ſtipendia ex ſacrarum litterarum teſtimonijs. Et quomodo Eccleſiæ deſeruire intelligantur, n. 12.*

8 *Beneficiati habentes patrimonium poſſunt liberè teſtari de bonis patrimonialibus, & viuere de reditibus beneficij.*

Declaratur à num. 11. vſque ad n. 17.

Canones Apoſtolorum quot ab eccleſia recipiantur, & ut exponit n. 8.

9 *Authoritas Hieronymi, Auguſtini, & Proſperi aſſerentium clericos, qui bonis parentum, aut ſuis ſuſtentari poſſunt, peccare ſi reditus Eccleſiæ percipiant, in quo ſenſu à Doctoribus accipiatur & nu. ſeqq vſque ad n. 17.*

10 *Litteræ impetrationis beneficij an valeant non facta mentione de bonis patrimonialibus.*

14 *Redituum Eccleſiaſticorum diſpenſatio, ſeu applicatio conſiderari debet iuxta tria tempora, vſque ad num. 17.*

15 *Clerici in primitiua Eccleſia nihil poſſidebant proprij, ſed omnia erant communia, & erat aliquis modus viuendi ab Eccleſia approbatus.*

16 *Reditus eccleſiarum poſt inſtitutionem titulorum beneficialium principaliter ſunt deputati in vſus miniſtrorum, ſecundariò autem in ſubſidium pauperum. Reditus hoſpitalium contra n. & 23.*

Be-

17 *Beneficiatus poteſt excedere de fructibus beneficij non ſolùm in neceſſarijs, ſed etiam in ijs, quæ decent, ſeruata ratione conditionis, ſtatus, & perſonæ.*

18 *Beneficiatus poteſt licitè diſtribuere prouentus beneficij in eos, qui quamuis habeant neceſſaria ad victum, non tamen habent ſufficientia pro qualitate conditionis, & decentia ſtatus.*

19 *Item poteſt vſque ad ſtatus decentiam donare conſanguineis, & familiaribus ſuis, & dotare ſorores, vel alias conſanguineas indigentes.*

20 *Conſanguineos de reditibus eccleſiaſticis ditare quàm graue ſit ſcelus.*

21 *Beneficiatus de reditibus eccleſiaſticis poteſt remunerare accepta ſeruitia.*

22 *Pauperum appellatione quoad fructuum eccleſiaſticorum diſtributionem intelliguntur omnia pia opera.*

23 *Clericus poteſt pro libito diſponere de portione, quã per ſuos labores ab eccleſia meretur, aut quam ſibi ſubtrahit de ijs, quæ ad decentem ſtatum ſunt neceſſaria, nec ſi profundat, tenetur ad reſtitutionem.*

24 *Clerici in Vrbe, & eius diſtrictu intra decem milliaria decedentes, ex Bulla Pauli V. liberè poſſunt de bonis ibi conſiſtentibus, etiam prouenientibus ex reditibus eccleſiaſticis tam inter viuos, quàm in vltima voluntate; eiſque inteſtatis ſuccedunt heredes ab inteſtato.*

25 *Papa poteſt tribuere facultatem teſtandi de reditibus eccleſiaſticis tam clericis ſæcularibus, quàm Regularibus.*

26 *Declaratur.*

27 *Beneficiatus, ſi detracto decenti victu ex fructibus beneficij nihil ſuperſit, an nihilominus tenetur vnam portionem fabricæ eccleſiæ, & alteram pauperibus applicare vſque in fin.*

28 *Commendatarij monaſteriorum ſi menſa ſit ſeparata à conuentuali, quartam, ſi verò ſit communis, tertiam fructuum partem tenentur erogare in fabricam, ſeu ornamenta eccleſiæ, vel alimoniam pauperum.*

Declaratur, n. 33. & ſeq.

29 *Commendatarij, ſeu Beneficiati alimenta ſecundum decentiam ſtatus anteponenda ſunt ſuſtentationi pauperum.*

30 *Charitatis ordo exigit, vt quis primum ſubueniat ſibi ipſi, deinde proximo, & n. 33.*

31 *Alimenta debentur beneficiato ex iuſtitia, pauperibus ex charitate.*

32 *Beneficiatus non tenetur ad reparationem eccleſiæ, niſi ex fructibus, qui ſuperſunt detractis neceſſarijs.*

33 *Cardinales de fructibus commendatorum beneficiorum integrè diſponere poſſunt vſque ad decentem perſonæ, atque familiæ ſuſtentationem, & remunerationem familiarium.*

1 SI QVIS SANE. Legitur variè: ſecundum primum intellectum Innocẽtij in ver. Feciſſe, hoc intendit. Poſſeſſiones emptas ex redditibus Eccleſiæ tenebit Prælatus quoad vixerit: de his tamen teſtari non poterit. Sed Antonius de Butr. iuxtà ſecundum intellectum gloſ. & Innocen. ſic ſummat hanc decretalem. Res Eccleſiæ ad culturam redactæ non efficiuntur proprię culturantis, ſed eas vſque ad vitam tenere poteſt. Demùm iuxta tertium intellectum, quem

Card. dicit eſſe communiorem, hoc dicit: Meliorationes factæ per Prælatum in rebus eccleſiæ fiunt eccleſiæ, etiamſi diminuat beneficium, ſed de his teſtari nequit. Primò ponit vnum dictum. Secundò aliud ibi, errant, à quo excipit, ibi niſi agellos, idest paruos agros, ſicut prædiolum eſt diminutiuum prædij, terrulas terræ, & vineolas vineæ, cap. Terrulas, aut vineolas 12. quæſt. 2. ſecundum Ioan. Andr. & Card. hic in princip.

Nota primò ex illis verbis, niſi forſan cui Epiſcopus pro ſeruitijs, ac præſtatione eccleſiæ quæſita benemeritis elargiri, quando merita reſpiciunt eccleſiam, & non ſolummodo perſonam Prælati. Et Prælatum poſſe bona eccleſiæ quæſita benemeritis elargiri, quando merita reſpiciunt eccleſiam, & non ſolummodo perſonam Prælati. Et ita declara, quod habetur in cap. 2. inf. de donat. ſecundum Ant. de Butr. hic n. 2. & Abb. n. 3.

Secundò nota ibi, vſque ad diem obitus: argumentum quod beneficiati vſufructuarijs comparantur, vt arguit hic gloſ. in ver. Obitus: nam morte finitur vſusfructus, §. Finitur, inſt. de vſufr. ſicut beneficium [illegible]

[illegible]

Quoad

atque argumentorum conflicta, quæ hinc inde adducuntur, vt omnia explicari vix poſſint abſque ingenti volumine. Quare omiſſa ſubtiliori diſputatione, quid pro certo tenendum videatur, referemus. Sed ante omnia prætereundum non eſt laudandos non eſſe Doctores, qui vt pijs cauſis faueant, falſam opinionem pro vera, vel dubiam pro certa obtrudant, vel probabilem pro damnata excludant. Vt enim docuit Ariſt. lib. 10. Ethic. c. 1. [Veri ſermones non ſolum ad cognitionem, ſed etiam ad vitam bene degendam ſunt vtiles, & ſermo tunc fidem facit, cum congruit factis, aliàs contemnitur.] Qui verò hanc iuſtitiæ normam erga pauperes cuſtodiunt, vt ſuperflua illis largiantur, vix reperiuntur etiam inter beneficiatos Religioſos, nec expedit inducere clericis conſcientiā, contra quam facturi ſint, & gratis damnentur.

Quo verò ad rei ſummam ſpectat, tametſi opinio Archidiaconi in Summ 44. diſtinct. num. 5 in c. Si Epiſcopus, 12. q. 1. & in c. Statutum, §. Aſſeſſorem, n. 13. de reſcript. lib. 6. & ante eum S. Raymund. in Summ. rubr. de Apoſtatis, in fin. §. Sed numquid; quæ Epiſcopos, Clericoſue ſuperflua non erogantes pauperibus obligat ad reſtitutionem, fortè ſit communior, magis tendat ad charitatem, & tutior omninò exiſtat, quàm quæ hac eos obligatione ſoluit, eamque acerrimè tuetur Aluarus Pelagius de planctu Eccleſiæ in 2. parte, cap. 28. contraria tamen verior, quam ſequitur D. Thom. 2. 2. quæſt. 185. art 7. & quodlib 6. ar. 12. Præpoſ. in Summ. 44. diſtinct. vbi à num. 1. vſque ad 7. quæſtionem luculenter examinat, & quatuor diſtinctis temporibus iura omnia ad concordiam reducit, Couar. in cap. Cum in officijs, de teſtam. num. 3. vbi multos adducit eiuſdem opinionis, & Sarnen. de reditibus eccleſiaſticis. par. 1. cap. 2. vbi ſimiliter plures allegat pro hac ſententia, & par. 4. cap. 1. vbi multis argumentis eamdem confirmat, & cap. 2. vbi argumenta in contrarium diſſoluit. Cui ſententiæ in primis fauet conſuetudo, de qua teſtatur D. Thom. in quodlib. 6. art. 12. Hoſt. hic num. 4. verſ. Secundus verò relatus à Card. in 4. q. num. 3. verſ. Et dicit Hoſtien. Butr. in cap. fin. in 3. cauſa, de cauſ. poſſeſſ. & propriet. relatus hic à Io. de Imol. col. 4. ſub num. 11. verſ. Dicit tamen Dominus Antonius, Præpoſ. vbi ſup. num. 5. verſ. Quartum tempus, & Couar. itidem loco cit. vbi ait hanc ſententiam eſſe benigniorem, & noſtris hiſce temporibus admittendam ex totius Chriſtiani orbis conſuetudine, cui ſi corruptela exiſteret, iretur obuiam per ſummos Pontifices, tenetur enim Princeps prohibere quæ ſunt contra iuſtitiā, & ne pauperes, Chriſti membra, tam graue detrimentum in rebus ſuis accipiant, prouidere. Et tamen Concilium Antiochenum, c. 25. præcipit quidem vt puniatur Epiſcopus ſi neceſſarijs non contentus in ſuos vſus domeſticos, & eius commoda res eccleſiæ conuertat, & fructus agrorum domeſticis ſuis, aut propinquis, aut fratribus, filijſq; concedat; ſed tamen eum non arctat ad reſtitutionem, vt refertur in c. Epiſcopus eccleſiaſticarū, 11. q. 1. Quod vtique Concilium non omiſiſſet, ſi Epiſcopus eſſet reſtitutioni obnoxius, vt aduertit Præpoſ. præalleg. in Summ. 44. diſt. num. 5. verſ. Et ideò tex. Cum igitur Apoſtolicus eam conſuetudinem hactenus non damnauerit, apparet clericos in hac materia peccare tantùm contra charitatem, non contra iuſtitiam; ideoque huiuſmodi conſuetudinem validam eſſe tenet Io. And. in reg. Nemo poteſt. de reg. iur. lib 6. & dicit eſſe communem Doctorum concluſionem Præpoſ. loc cit.
2 verſ. Potuit inſuper. Sed quoniam Diui Thomæ opinionem ita Nauarrus corrumpit, vt eum in contrarium vi deducat, in tract. de redit. eccleſiaſt. q. 1. monit. 49. ideo quod S. Doctor ſenſerit accuratius inquirendum; in Summa loco præalleg. ſic definit [Si Epiſcopo portio ſeparatim ab alijs eſt aſſignata, poteſt de illa diſponere vt de patrimonio, & peccat male diſpenſando contra charitatem, non contra iuſtitiam, nec tenetur ad reſtitutionem. Sin autem portio illius non eſt ſeparata, eius fidei diuiſio committitur, qui ſi ſuam portionem faciat pauló maiorem, non eſt in mala fide; aliás ſi eſſet magnus exceſſus, non eſſet fidelis diſpenſator, & eſt reſtitutioni obnoxius]. Hæc D. Thom. Vnde colligitur in vtroque caſu Epiſcopum eſſe dominum ſuæ portionis, vt eſt patrimonij. Nauarrus autem ait D. Thomam ſupponere portionem Epiſcopo aſſignatam non debere eſſe maiorem, quàm illi ſufficiat ad victum, quod ſi fuerit maior, rurſus eſſe diuidendam, vt Epiſcopo relinquantur ſolùm neceſſaria ad victum. Verum hæc explicatio eſt omninò contraria menti Diui Thomæ; nam loquens de portione aſſignata Epiſcopo, de qua vult illum poſſe diſponere, vt de patrimonio, ſubdit. [In eius portionis diſpoſitione poteſt ab Epiſcopo peccari contra charitatem, ſi immoderata ſibi retineat, ſeu male diſpenſet, perinde ac in bonis proprijs. Ergo partem illam ſupponit poſſe eſſe maiorem, quā n ſufficiat ad victum Epiſcopi: aliter enim ſi eſſet ſufficiens tantum, non poſſet inde ſibi immoderata ſumere, ſeu eam malè diſpenſare, quod tamen D Thomas affirmat. Diuiſio verò redituum eccleſiaſticorum, quæ iuxta c. De reditibus, 12. q. 2. videtur in pleriſque eccleſijs fuiſſe facta, innuitur hic à D. Thoma, cum ait: [Si faciat diſtincta bona, quæ debent in vſum Epiſcopi cedere, ab his, quæ ſunt pauperibus, & miniſtris eccleſiæ eroganda.] Idem tradunt Sot. lib. 10. de iuſt. & iur. quæſt. 4 art. 3. & Couar. in d. c. Cum in offic. num 3. in fin. de teſtam. ſubeſtque eius rei non leuis coniectura: cōſtat enim reditus Epiſcopi, cleri, & fabricæ eſſe diſtinctos, & ſeparatos. Cur igitur non fuerit ſua portio pauperibus aſſignata? Vnde probabile eſt hoſpitalia pleraq; erecta, & dotationes factas in opera charitatis. Addo D. Thomam etiam fuiſſe in hac ſententia, vt clerici obtinentes præbendas, & reditus quoſcumque eccleſiaſticos in vſum miniſtrorum principaliter applicatos, quamuis huiuſmodi reditus omnes per luxum diſpenſent; non tamen peccent contra iuſtitiam, nec teneantur ad reſtitutionem. Ita in d. quodlib. 6. artic. 12. ad 3. vbi diſtinguit inter reditus hoſpitalium, & reditus beneficiorum dicens: [Aliter dicendum eſt de illis eccleſiaſticis bonis, quæ principaliter ſunt attribuenda neceſſitatibus pauperum, & ex cōſequenti neceſſitatibus miniſtrorum, ſicut ſunt bona hoſpitalium, & aliorum huiuſmodi: & aliter de illis bonis, quæ ſunt principaliter attributa vſibus miniſtrorum, ſicut ſunt præbendæ clericorum, & alia huiuſmodi: nam in primis bonis peccatum committitur non ſolum ex abuſu, ſed etiam ex ipſa rerum conditione, dum aliquis in ſuos vſus aſſumit quod eſt alterius; & ideo tenetur ad reſtitutionem tamquam defraudator rei alienæ. In

ſecondis verò bonis non committitur peccatum, niſi per abuſum, ſicut & de bonis patrimonialibus dictum eſt. Vnde non tenetur quis ad reſtitutionem, ſed ſolum ad pœnitentiam peragendam.]

3 Hactenus verba D. Thomæ, cui videntur aſſentiri hic Hoſtien. num. 4. verſ. Mihi videtur diſtinguendum, Card. in 4. quæſt. num. 3. verſic. Et dicit Hoſtien. & Imol. col. 4. ſub nu. 11. verſ. Dicit tamen Dominus Antonius, dum ſcripſerunt clericum non habentem adminiſtrationem poſſe in vita, & in morte diſponere de redditibus beneficij; habentem verò adminiſtrationem poſſe tantum dum vixit donare, moderatè tamen. Idem dicit gloſ. in c. Præſenti in verb. Reſeruari, de offic. Ordin. lib. 6. vbi reddit rationem, quia beneficiatus in vita comparatur vſufructuario, & facit fructus ſuos, quam gloſſam à toto mūdo allegari dicit Barbat. hic, quem refert, & ſequitur Bellon. conſ. 3. Curatus eccleſiæ, num. 6. verſ. Quinimo, lib. 3. Et idem dixit gloſ. in c. Duo ſunt genera, in ver. Proprietatem, 12. q. 1. Gemin. conſ. 3. ſuper dubio num. 7. verſ. Nam Prælatus, Anchar. conſ. 233. Factum tale, num. 5. Paul. de Caſtr. conſ. 438. in quæſt. in princip. lib. 1. Et de communi opinione teſtantur Calder. conſ. 264. alias 2. de reb. eccleſ. non alien. Corn. conſ. 314. num. 2. verſ. Quinimò, lib. 3. & Bellon. d. conſ. 3. num. 2. vbi aſſerit communem eſſe diſtinctionem, vt beneficiatus æquiparetur vſufructuario in vita, & vſuario in morte; cui ſententiæ apertè ſuffragatur Cōcilium Tridentinum in c. 12. ſeſſ. 24. ibi: [Priuetur dimidia parte fructuū quos ratione etiam præbendæ, & reſidentiæ fecit ſuos;] & in c. 1. ſeſſ. 23. ibi, [pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non facere;] quod clarè innuit à contrario ſenſu Epiſcopos, & Parochos facere fructus ſuos, dum reſident. Quod etiam apertè colligitur ex Conſtitutione Iulij III. nobis, publicata 26. Iunij 1550. quę incipit, Cum ſicut caſione eccleſiarum, monaſteriorum, & beneficiorum eccleſiaſticorum pro tempore prouenientes, licet poſtquam ad manus beneficiatorum peruenerant, & cum alijs ipſorum beneficiatorum fructibus commixti ſunt, non vlterius in eccleſiaſticis, ſed potiùs ipſorum beneficiatorum & ab eis acquiſitis bonis beneficiatorum proprijs, quodammodo pro ſecularibus iudicari, & propterea beri conſueuerint; nihilominus, quandiu beneficiati illos non exegerint, verè eccleſiaſticos eſſe, & cenſeri debere.] Vnde fit, vt Archid. in cap. Statutum, §. Aſſeſſorem, num. 13. verſ. Quidam voluerunt dicere, de reſcr. lib. 6. relatus hic à Card. in 4. q. num. 3. fortè liberius, quam par eſt ſcripſerit, hæreticum eſſe de iure canonico dicere clericum facere fructus ſuos; nam contra eum ſtat littera Concilij Tridentini locis citatis, & conſtitutionis Iulij III.

4 Authoritas autem Hieronymi dicentis, aliena capere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur, c. 1. §. Ordinandus, 42. diſtin. Et Ambroſij in c. Sicut hi, 47. diſt. [Quis enim tam iniuſtus, tam auidus, tam auarus eſt, quam qui multorum alimenta nō ſuum vſum, ſed abundantiam, & delicias facit? neque enim minus eſt criminis habenti tollere, quam cum poſſis, & abundes, indigentibus denegare. Eſurientiū panis eſt quem tu detines; nudorum indumentum eſt quod recludis; & miſerorum redemptio eſt, & abſolutio pecunia, quam tu in terram defodis.] Et Bernard.

Epiſt. 2. [Denique quicquid praeter neceſſarium victum, & ſimplicem veſtitum de altari retinetur, tuum non eſt; rapina eſt, ſacrilegium eſt.] Et Epiſt. 42. [Clamant pauperes, noſtrum eſt quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur quod inaniter expenditur. Item textus in c. Qui oblationes, 13. q. 2. & alia loca, quæ in hanc rem adducit Archid. in ſum. num. 5. 44. diſt. & in cap. Epiſcopus, il ſecondo, 12. q. 1. [Hæ (inquam) authoritates, & aliæ conſimiles eò tantùm tendunt, vt ſit illicita hæc eccleſiaſticorum bonorum diſtributio non autem vt ſit reſtitutio neceſſariò facienda; Et reditus qui ſuperſunt vltra neceſſaria dicantur alieni, non propriè, ſed ex quadam metaphora, eò quod pauperibus eſſent erogandi.] Vnde idem Hieronymus ſcribit, bona eccleſiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem, vt refert Turrecrem. in c. Videntes, n. 2. 12. qu. 1. & Coquar. in d. c. Cum in officijs, num. 3. verſ. Sed hæc, atque alia, de teſtam. Et hoc eſt quod voluit Præpoſ. in Summ. 44. diſt. num. 4. verſ. Exinde alij Doctores, dum dixerunt beneficia obtinentes non eſſe ex toto vſufructuarios; quia non habent liberam facultatem teſtandi, ſicut vſufructuarij [illegible] ſed ſunt vſufructuarij qualificati. Vnde [illegible] vt ex fructibus capiant neceſſaria, & pro ſuis, & reſiduum dent pauperibus, [illegible] ad id tenentur ex debito charitatis, [illegible] iuſtitiæ, & contrafacientes peccant [illegible] taliter, ſed non tenentur ad fructus [illegible] reſtituendos.] Hæc Præpoſitus. [illegible] prædicta, atque aliæ conſimiles authoritates [illegible] dicunt reditus eccleſiaſticos eſſe pauperum [illegible] ſecundum illud tempus, in quo reditus [illegible] procedunt [illegible] principaliter erant deputati [illegible] eccleſiarum [illegible] poſt [illegible] indigentiam; at ſecus eſt [illegible] formalis, & ſolemnis inſtructio [illegible] ſicium, eorumque fructus principaliter [illegible] pro ſubſidio miniſtrorum [illegible] Epiſcoporum, §. His ita [illegible] & declarat D. Thomas, in d. [illegible] ad tertium, Præpoſ. vbi ſupra [illegible] ſucceſſit tempus, & Conſt. [illegible] officijs, num. 5. in fin. verſ. Nam [illegible] Demum procedunt huiuſmodi [illegible] in caſu extremæ neceſſitatis [illegible] Septima ſolutio. Hæc [illegible] Thom. & de negocio [illegible]

[illegible] ſententiam Archidiaconi, & [illegible] culpam agnoſcere [illegible] diſt. cap. 1. [illegible]

pali [illegible]

Sed qu[illegible] dunt ad [illegible] bonarum [illegible] culpa non [illegible] obſer[illegible] dit ſecunc[illegible]

6 An bene[illegible] nium poſſ[illegible] monio in [illegible]

Qua de [illegible] concluſio [illegible] monium [illegible] iuxta condi[illegible] cum fructi[illegible] tia conditio[illegible] & ſeq. In te[illegible] Innocentij [illegible] Non credim[illegible]

viuere debeat de patrimonio, ſed de altari. Et Hugonis in c. Illi autem, 12. q. 1. vbi ait, clericos licitè poſſe habere propria, & percipere eccleſiaſtica beneficia, dummodo propter hoc non deſeratur iuſtitia, c. Habebat, 12. q. 1. nec peccare accipiendo beneficia ſibi debita, quia iure ſuo vtuntur, ex quo ſeruiunt eccleſiæ, & beneficia eis canonicè aſſignata ſunt. Et ſequuntur Hoſtien. in c. Poſtulaſti, num. 6. de reſcr. Archid. poſt Ioannem de Fano in c. Clericos, in princ. 1. qu. 2. Abb. in ſua quæſt. 4. quæ incipit, Titius Clericus, in 4. dub. n. 12. vſque in fin. vbi ad partes hanc quæſtionem diligenter examinat, & ſoluit contraria per temporum diſtinctionem, & n. 14. verſ. Et licet hoc dictum, affirmat opinionem Innocentij, & Hoſtienſis communiter teneri per omnes Doctores; quam etiam communem eſſe teſtantur Felin. in d. c. Poſtulaſti, num. 6. vbi in hanc ſententiam citat D. Thomam in 2. 2. q. 185. art. 7. Couar. in c. 1. num. 2. de teſtam. & Nauarr. de reditibus eccleſiaſticis, nu. 78. aliàs eſt, quæſt. 1. monit. 31. addens idem eſſe indicium de bonis induſtriis quæſitis.

7 Idem ratio ſuadet diuinis oraculis inſita, decet enim, vt qui altari ſeruit, de altari viuat, cum nemo militet ſtipendijs ſuis, 1. ad Corinthios 9. c. Ex his, 12. q. 1. & c. Cum ex officij, de præſcript. *& dignus eſt operarius mercede ſua*; 1. ad Timotheum 5. c. Quicumque, 12. quæſt. 2. *nec denario fraudari debent in vinea Domini operantes*, cap. fin. de magis, Item os bouis ligari non debet triturantis. Deuteron. 25. c. Eccleſias, verſ. Item non alligabis, 13. q. 1. c. Extirpandæ, de preben. & qui ad onus eligitur repelli non debet à mercede, c. Cum ſecundum, de preben. & cap. Charitatem, 12. quæſt. 2. ibi: [Iuſtum namque eſt, vt illi conſequantur ſtipendium, qui pro tempore ſuum commodare ceperiantur obſequium,] & c. Eccleſiaſticis, ead. cauſ. & quæſt. [Eccleſiaſticis, inquit, vtilitatibus deſudantes eccleſiaſtica dignum eſt remuneratione gaudere.] Vnde in c. Clerici, 1. quæſt. 2. decernitur, vt clerici omnes, qui eccleſiæ fideliter vigilant, & deſeruiunt, ſtipendia ſuis laboribus ſecundum ſeruitij ſui meritum per ordinationem canonum à Sacerdotibus conſequantur; Vbi ſecundum Abb. loco præalleg. ponderandū eſt verbum illud, *omnes*, quod includit tam pauperes, quam diuites, vt ibi etiā notant DD. aliàs ad quid dixiſſet omnes? Item ponderanda ſunt illa verba, *ſtipendia ſuis laboribus debita*, quæ innuunt danda eſſe ſtipendia clericis non propter indigentiam, ſed propter labores, quos ſuſtinent, quæ quidem ratio verificatur tam in diuitibus, quam in pauperibus. Item ponderandum quod dicitur ſecundum ſeruitij meritum, non autem ſecundum indigentiæ qualitatem.

8 Hinc emanarunt iura hodierna, quibus diſponitur, vt clerici habentes beneficium, & patrimonium poſſint liberè teſtari de bonis patrimonialibus, & viuere de reditibus beneficij 12. quæſt. 5. per tot. & infra de teſtam. quaſi per tot. ſecundum Abb. in d. cap. Poſtulaſti n. 5. de reſcr. Quod clarè ſtatutum legitur in Concilio Agathenſi cap. 28. relato in cap. Epiſcopi 12. q. 1. his verbis: Epiſcopi de rebus proprijs: vel acquiſitis, vel quicquid de proprio habent, hæredibus ſuis ſi voluerint, derelinquant. Quicquid verò de prouiſione ſuæ eccleſiæ fuerit, ſiue de agris, ſiue de fructibus, ſiue de oblationibus, omnia in iure eccleſiæ reſeruare cenſuimus. Idem probatur in cap. Manifeſta, ead cauſ. & q. ibi: neque res propriæ Epiſcopi importunitatem patiantur pro rebus eccleſiæ, vt nec Eccleſia incurrat damnum, nec etiam Epiſcopus in ſuis rebus pro rebus eccleſiæ proſcribatur. Concordat text. in c. Sint manifeſtæ, quod immediatè ſubſequitur; Sint manifeſtæ res propriæ Epiſcopi (ſi tamen habet proprias) & manifeſtæ dominicæ, vt poteſtatem habeat de proprijs moriens Epiſcopus ſicut voluerit, & quibus voluerit derelinquere; nec ſub occaſione eccleſiaſticarū rerum ea, quæ Epiſcopi eſſe probantur, intercidant. Qui deſumptus eſt à Gratiano ex Canonibus Apoſtolorum, cap. 40. atque ita eſt ex numero canonum quinquaginta, qui ſoli ab Eccleſia Latina recipiuntur vt Canonici, iuxta text. in c. Clementis 16. diſt. & declarat Card. Bellarmin. de Script. eccleſ. vbi agit de S. Clemente Romano. Sed & Alexander Tertius in c. Quia nos de teſtam. [Licèt, inquit clerici de his, quæ paternæ ſucceſſionis, vel cognationis intuitu, aut de artificio ſunt adepti, ſeu dono conſanguineorum, & amicorum, non habito reſpectu ad eccleſiam, peruenerunt ad ipſos, liberè diſponere valeant: De his tamen quæ conſideratione eccleſiæ perceperunt, nullum de iure facere poſſunt teſtamentum.] Hæc ibi. Pone igitur clericum donaſſe patrimonij fructus, vel ſeruare velle ad obitus ſui diem; certè inde ſequitur, vt de fructibus beneficij ſit alendus, quod non eſt inconueniens, ſicut nec id ex quo ſequitur. Poſito enim poſſibili, & conuenienti, nihil ſequitur inconueniens, vel impoſſibile.

Sed concluſioni vt ſupra firmatæ fortiter obſtat text. in c. Clericos 1. quæſt. 2. Qui eſt pars c. Quoniam 16. quæſt. 1. vbi Hieronymus ad Damaſum Papam. Clericos autem illos conuenit Eccleſiæ ſtipendijs ſuſtentari, quibus parentum, & propinquorum nulla ſuffragantur bona: Qui autem bonis parentum, aut ſuis ſuſtentari poſſunt, ſi quod pauperum eſt, accipiunt, ſacrilegium profectò committunt, & per abuſionem talium iudicium ſibi manducant, & bibunt. Concordat text. in cap. Si quis, & in c. Paſtor. 1. q. 2. vbi Proſper: [Nec illi, qui ſua poſſidentes dari ſibi aliquid volunt, ſine grandi peccato ſuo, vnde pauper victurus erat, accipiunt: ita poſſeſſores, non alimenta, quibus abūdant, ſed aliena peccata ſuſcipiunt.] Et in idem recidit quod ait Auguſtinus ad Bonifacium Comitem epiſt. 50. [Si priuatū poſſidemus, quod nobis ſufficiat, non illa noſtra ſunt, sed pauperum, quorū procurationem quodāmodo gerimus:] refertur in cap. fin. 12. q. 2. Quod conſtat etiam ex cap. Sacerdos 1. q. 2. vbi deciditur clericos pauperes ſiue ex natiuitate, ſiue ex propria voluntate iuſtè viuere de bonis eccleſiæ, quia ad ea accipienda non cupiditas ducit, ſed viuendi neceſſitas cogit. Et mox notabiliter ſubiungitur: De talibus dicere videtur Apoſtolus, qui in ſacrario operantur, quæ de ſacrario ſunt, edunt, & qui in altario deſeruiunt, cum altario participant. Ergo clerici diuites, quos non neceſſitas, ſed cupiditas ducit, non poſſunt iuſtè viuere de bonis eccleſiæ, quāuis eidem inſeruiant, cùm de talibus non intelligatur Apoſtoli authoritas, ſed de clericis pauperibus. Ad idem eſt textus fortis in c. Illi, 12. quæſt. 1. vbi clerici, qui tam infirmi ſunt animo, vt poſſeſſionibus ſuis renunciare non poſſint, cum peccato illa retinent. Ergo tunc demum debet clericus de

bonis Eccleſiæ viuere, quando non habet patrimonium vnde viuat. Et eodem recipiunt canones, qui dicunt Epiſcopum poſſe accipere de rebus eccleſiæ, quibus indiget, ſi tamen indiget, & eas diſpenſare pro ſuis, & indigentiam neceſſitatibus, vt 12. q. 1. c. Epiſcopus, & c. Ex his, vbi gloſ. in ver. Indiget, reddit rationem, quia de rebus eccleſiæ non debet quis paſci, ſi habet propria: ponderanda enim ſunt illa verba (ſi tamen indiget) nam qui habet patrimonium, non dicitur indigere ſecũdum Abb. d. q. 4. nu. 12. in 2. arg. verſ. Ad idem. Hinc

10 Vincentius, & Philippus in cap. Poſtulaſti de reſcript. relati ab Archid. in d. cap. Clericos, nu. 2. 1. q. 2. dicebant nõ valere litteras beneficij, niſi facta mentione de paterna hęreditate, quia talis indignè petit beneficium eccleſiaſticum, allegant, c. Quoniam, 16. q. 1. & cap. Illi, 12. q. 1. Cæterum opinio Vincentij, & Philippi communiter reprobatur à Doctoribus, & contrarium tenetur eadem decretali Innocen. & Compoſtell. quos refert, & ſequitur Archid. in d. cap. Clericos, 1. q. 2. num. 1. in verb. Diſpenſat, vbi concludit eum, qui habet bonum patrimonium, poſſe impetrare beneficium à Papa, & valere litteras, etiamſi in eis non fiat mẽtio de patrimonio, quod habet, niſi eſſet ad patrimonium intitulatus, iuxta textum in d. c. Poſtulaſti. Idque ſecundum Innocen. & Archid. ſatis innuitur ex eo, quod ibi Apoſtolicus non reſpondet conſultationi ſibi factę ſuper hoc argum. c. Nonne de præſumpt. Et ita ſentiunt communiter DD. ibi & in c. Epiſcopus de præb. vt teſtatur Pręposſ. in d. c. Clericos, n. 3 in 1. concl. verſ. Tum item humana leges & ita etiam vſu receptum eſt.

Ad prędictos autem Canones ex Hieronymo, Auguſtino, & Proſpero dantur à gloſ. & DD. per plures ſolutiones, quę ſunt veluti declarationes, ſeu limitationes ad regulam ſuperius firmatam.

Prima ſolutio eſt gloſ. in d. c. Clericos in ver. Sacrilegium 1. q. quæſt. 2. quod illud, quod ibi dicitur, ſit exhortatio, & conſilium, non autem præceptũ, quod etiam ſenſit gloſ. in cap. Illi autem, in ver. Sine peccato, 12. quæſt. 2. dum dicit c. Illud de conſilio loqui, & fuit opinio Laurentij ſecundum Archid. ibi nu. 1. in gl. in ver. De conſilio; Cui etiam videtur adhærere Couarr. in cap. 1. n. 2. verſ. Prima, etenim authoritas de teſtam. Et pro hac ſolutione facit littera d. c. Clericos, ibi, *Conueniat*, &c. repugnant tamen ſubſequentia verba: Sacrilegium committunt, & iudicium ſibi manducant & bibunt, necnon verba d. c. Paſtor, ibi, *Sine grandi peccato*: Et propterea Hugo in d. c. Illi autem, dicit ſe credere, quod dicitur in prædictis iuribus eſſe de præcepto, vt refert ibi Archid. n. 2. & ſed & Hoſt. in d. c. Poſtulaſti de reſcri. pr. Ego credere, inquit, eis, qui dicunt dicta iura loqui de conſilio, ſi iura indecenter, quę non habent, vt refert Prępoſ. in d. c. Clericos verſ. Nam hunc textum, Vnde hęc ſolutio non placet Abb. d. q. 4. incip. Tatius, nu. 12. verſ. Prima ſolutio ...

11 Secunda ſolutio eſt, quam ponit Prępoſ. in dicto cap. Clericos, verſ. Quartò reſpondent, quod prędicti Canones intelligantur in caſu, in quo eccleſia non ſufficit omnibus, verum hęc reſponſio quamuis ſit in ſe vera, quia clerici, quibus propria ſufficiunt, debent tunc ceſſare à ſumptibus Eccleſiæ, cùm ſit caſus, in quo deberent potiùs de ſuo ſubuenire, arg. c. Paſce, 86. diſt. & cap. Licèt de cenſ. tamen nimis reſtringit illos canones,

qui generaliter loquuntur. Et videtur etiam diſtinare, cum hæc ſententias ex verbis illorum non colligatur.

Tertia ſolutio eſt gloſ. penult. in c. Clericos, in ver. Sacrilegium, quod textus de his loquantur, qui occaſione patrimonij ampliandi, quod habent, ſe à diuinis ſubtrahunt obſequijs, quibus ſe abſentantibus danda non ſunt ſtipendia eccleſiaſtica, arg. cap. Generaliter 16. q. 1. concordat gloſ. in d. cap. Illi autem, in ver. Sine peccato, dum ait textum ibi intelligi de clericis vagabundis, & ſequitur Pręposſ. in d. c. Clericos, n. 2. in 1. concl. dam. firmat ſecundum Archid. & alios iſta capitula eſſe intelligenda de his, qui non ſeruiunt. Quæ tamen ſolutio videtur contra textum in d. cap. Sacerdos, 1. q. 2. vbi clericis etiam deſeruientibus non ſunt danda ſtipendia eccleſiaſtica, niſi ſint pauperes, vt conſiderat Abb. d. q. 4. n. 12. verſ. Secunda ſolutio, fatetur ...

[illegible]

Sexta ſolutio eſt gloſ. in d. cap. Clericos, in ver. Accipiunt, 1. q. 2. dum dicit textum loqui de illis clericis, qui cum habeant bona propria, accipiunt bona eccleſię, & in malos vſus conuertunt; & ſic eſſe intelligenda ſequentia capitula, ſcilicet cum malè diſpenſant. Idem tradit Innoc. in c. Poſtulaſti, in princ. de reſcr. dicens Clericos habentes patrimonium, non indignè accipere beneficium, dūmodò bene diſpenſeat; Et cum hac ſolutione tranſit etiam Archid. in eod. c. Clericos in ver. Diſpenſant, & in d. cap. Illi autem, n. 1. 12. quæſt. 1. vbi ait quod dicitur in c. Quoniam 16 q. 1. quod ſacrilegium committunt, verum eſſe quando ex cauſa quis recipit ſtipendium eccleſię, vt in vſus illicitos conuertat, & ne ſuum quotidianis expenſis imminuat, cap. Si quis proprium, 1. qu. 2. & vt patrimonium ſuum augmentet, illud conſanguineis ſuis relicturus; Aliàs etiam qui habet propria, licitè de altari viuet, cui ſeruit. Ita Archid. quem ſequitur Prępoſ. in d. c. Clericos, num. 1. verſ. Eſt & alia concluſio, vbi ait grauiter peccare illos, qui diuites ſunt, & ex proprijs bonis, aut parentum, ſiue propinquorum ſufficientiam vitæ habent, ſi cauſa cupiditatis, ſcilicet augendi diuitias, propinquos ditandi, vel ſi vitio prodigalitatis faciunt, vt ſuperfluè, & luxurioſè viuant, ſtipendia eccleſię accipiunt; quia quod pauperum eſt, cum non indigeant, per auaritiam capere videntur, cap. 1. 48. diſt. c. Sicut, 47. diſt. Aliàs autem ex quo ſunt dicati ordini clericali, poſſunt capere ſtipendia, ſeu beneficia ab eccleſia, cui deſeruiunt, ſeu militant. Et fuit opinio Innoc. in c. Poſtulaſti in princ. de reſcr. & in c. Epiſcopus de præb. & Hugonis in c. Illi, autem, 12. q. 1. dicentis [intentio clericorum poteſt eſſe mala ſi accipiant bona eccleſiæ ea intentione, vt poſſeſſiones magnas, ſibi, & conſanguineis ſuis emant, diuitias cumulent, & ſimilia; tunc cum peſſima ſit eorum intentio, mortaliter peccant ſic accipiendo, & ſuis, & Eccleſiaſticis ſic vtendo; imò abutendo, in quo caſu intelligitur, quod hic dicitur, & in prædictis c. c. & ſimilibus; ſi vero accipiant, vt ſuis honeſtis vſibus prouideant, & pauperibus tempore neceſſitatis prouideant, optima eſt eorum intentio, & tunc ſine peccato poſſident ſua, & percipiunt eccleſiaſtica ſibi aſſignata.] Ita Hugo, quem totidem verbis refert, & ſequitur ibi Archid. num. 2. & conſentit Hoſtien. in d. c. Poſtulaſti, de reſcr. dicens, Clericum ſi deſeruiat beneficio, & benè viuat, nec habeat prauam intentionē theſaurizandi, poſſe cum bona conſcientia viuere de redditibus beneficij, ſecus ſi non deſeruit, vel luxurioſè viuit, vel prauam intentionem theſaurizandi habet. Quò etiam ſpectant verba Riccardi quodlib. 3. q. 20. quod habens patrimonium ſufficiens ad neceſſitatem naturæ ſolùm poteſt recipere beneficium ſecundum exigentiam ſtatus, & perſonæ, habens verò patrimonium ſufficiens etiā ad hęc, & ad eleemoſynas multas faciendas, ſi recipiat beneficium, vt benè diſpenſet, non peccat, modò ſit idoneus; ſi verò recipit illud non intendens Eccleſiæ deſeruire, ſed amicos ditare, & magis honorari, & viuere delicatiùs, mortaliter peccat. Ita Riccard. cum quo tranſit Sylu. in ver. Clericus, 4. n. 12. affirmans opinionem Innocētij à Doctoribus communiter teneri. Et huic ſolutioni apertè ſuffragatur littera d. c. Clericos, 1. q. 2. ibi, & per abuſionē talium iudiciū ſibi manducant, & bibūt; quę videtur innuere clericos abundantes non prohiberi ſtipēdia accipere ab eccleſia, niſi abutātur.

13 Septima ſolutio eſt Vlrici in ſumma ſua relati à Præpoſ. in d. c. Clericos 1. q. 2. verſ. Quinto, quod dicta iura ſint intelligenda, cum extrema neceſſitas pauperum hoc requirit, vt etiam ſua eis quiſque pro ſua facultate communicet. Et eſt ex mēte S. Thomæ in 2. 2. q. 185. art. 6. vbi dicit ad prædictam authoritatem Hieronymi, non omnia bona clericorum pauperibus eſſe eroganda, niſi forſan in articulo neceſſitatis, in qua etiam pro Redemptione captiuorum, & alijs neceſſitatibus pauperum vaſa cultui diuino dicata diſtrahuntur, vt Ambroſ. dicit in c. Aurum, 12. q. 2. Et in tali neceſſitate peccaret clericus, ſi vellet de rebus eccleſiæ viuere, dummodo haberet patrimonialia bona, de quibus viuere poſſet. Et quæſt. 18. art. 4. in reſp. ad primum ſimiliter dicit eaſdem authoritates Hieronymi, &c. eſſe intelligendas tempore neceſſitatis, quando ſcilicet nō poſſet aliter pauperibus ſubueniri, tunc enim clerici tenerentur non ſolum ab eleemoſynis recipiendis deſiſtere, ſed etiam ſua, ſi quæ haberent, largiri ad pauperum ſuſtentationem. Et hic intellectus ſecundum Præpoſ. vbi ſuprà probatur ex illis verbis textus, *quod pauperum eſt*, Nam certè ſunt pauperum in extrema neceſſitate, non aliter, vt idem adnotauit in c. Sicut 47. diſt. aliàs enim ſunt prius ipſius miniſtri pro ſeruitio, vt in c. Placuit 1. q. 2. Cui ſolutioni ſecundū eum, multum etiam congruit littera d. cap. Paſtor, 1. quæſt. 2. ibi, Vndè pauper victurus erat.

14 Octaua demū ſolutio eſt Archidiaconi poſt Hugon. in d. c. Clericos in princ. quod illud c. & c. Illi, 12. q. 1. & ſimilia loquantur ſecundū ſtatum primitiuæ Eccleſiæ, quando exiles erant reditus, diſtribuebantur ex facultatibus eccleſiæ, prout cuique opus erat, iuxta cap. 2. & cap. Tua, eadem cau. & quæſt. Et hunc intellectum ſequuntur Felin. in cap. Poſtulaſti, num. 6. de reſcr. Couar. in c. 1. n. 2. de teſtam. & ſimiliter eſt ex mente S. Thomæ in 4. diſt. 38. art. 2. q. 2. ad 3. Quod tamen vt dicit Prępoſ. in prælleg. cap. Clericos ad fin. verſ. Septimò non eſt intelligendum de tempore Apoſtolorum, ſed antequam eſſet illa formalis, & ſolemnis inſtitutio beneficiorum, & tituli beneficiales; Quod latius per quatuor temporum diſtinctionem proſequitur in ſumm. n. 4. verſ. Nam certum eſt, vſque in fin. 44.

15 diſt. Primum tamen tempus Apoſtolorum quando Chriſtiani omnes, ſeu clerici, ſiue laici initio naſcentis eccleſiæ pretia rerum ponebant ad pedes Apoſtolorum, Act. 4. quod pertinet ad præſentem quæſtionem coincidit cum ſecundo tempore, in quo bona omnia clericorum erant communia, vt mox patebit. Quare ſecundum Abb. in ſua q. 3. incip. Sempronius num. 10. verſ. Ad tertium contrarium & d. q. 4. Titius clericus, n. 12. vſque in fin. in hac materia pro conciliatione omnium iurium ſpectanda ſunt tria tempora.

Primum tempus eſt, quando in primitiua Eccleſia clerici communiter habitabant, & nihil proprij habebant, ſed omnia erant communia, & de illis bonis communibus clerici viuebant primò iuxta diſpenſationem Apoſtolorum, deinde iuxta diſpenſationem Epiſcoporum, qui Apoſtolis ſucceſſerunt. c. Duo ſunt, 12. quęſt. 1. vbi Hieronymus: In clericis ſingulis ratio capitis eſt temporalium rerum depoſitio; illi enim victu, & veſtitu contenti, nullam inter ſe proprietatem habentes, debent habere omnia communia, & c. ſeq. vbi Gregorius

gorius ſcribit Auguſtino Anglorum Epiſcopo, vt clericos illius eccleſię inſtruat eodem modum, qui in initio naſcentis Eccleſię fuit patribus noſtris, in quibus nullus eorum ex ijs quæ poſſidebant, aliquid ſuum eſſe dicebant, ſed erant illis omnia communia, c. Cui portio, & c. Certè, 12. q. 1. de quo per gloſ. ibi in Summa. Quo tempore ſecundum S. Thomam in 4. diſt. 38. art. 2. quæſt. 2. ad 3. erat aliquis modus viuendi ab eccleſia approbatus, quo aliqui ad viuendum in communi ſe obligabant; & tunc illa obligatio ad talem modum viuendi idem operabatur, quod nunc obligatio ad certam regulam. Et ſecundum hoc tempus non eſt quęrendum an Sacerdotes, & Clerici habentes propria poſſent viuere de bonis eccleſię, cum nihil proprij poſſiderent.

Secundum tempus ſucceſſit in quo Apoſtoli videntes vtilius fore, vt prędia oblata conſeruarentur eccleſijs cathedralibus, vt ex eorum fructibus poſſet omnibus indigentibus vberiùs ſubueniri, ſtatuerant, vt bona huiuſmodi non venderentur, ſed conſeruarentur vt ſupra, & Epiſcopus haberet poteſtatem ea diſpenſandi, prout cuique opus eſſet, vt eſt text. in c. Videntes, 12. q. 1. ſecundum Abb. in d. qu. 4. num. 14. col. vlt. verſ. Secundum prſuppoſitũ, & de reditibus eccleſię fierent quatuor partes, quarum vna deberetur Epiſcopis, alia clericis, tertia fabricę, quarta pauperibus, c. Quatuor, c. De reditibus, c. Cognouimus, & c. ſeq 12. q. 2. Et hoc tempore emanarunt iura ſupra in contrarium adducta num. 9. quę diſponunt, vt clerici habentes proprium, nullatenus participent de reditibus eccleſię. Ratio eius diſpoſitionis fuit, quia cùm adhuc illicitum videretur, vt clerici proprium poſſiderent contra veſtigia Apoſtolorum, & nonnulli id facerent clam, vt oſtenderent ſe ſanctiores, quam eſſent, vt in c. Certè, 12. q. 1. multò deteſtabilius videbatur, vt proprium haberent, & nihilominus viuerent de reditibus eccleſiaſticis, qui reſeruati erant principaliter pro ſubſidio indigentium, vnde ſatis erat, vt permitteretur eis bona patrimonialia poſſidere, vt in c. Illi autem, c. Epiſcopi, c. Sint manifeſtę, c. Pęcipimus, & c. Futuram, S. His ita, & c. Ex his, ibi: Ita quod nihil eis deſit, 12. q. 1. & probatur in c. Nulli, ead. cau. & q. & in c. Sacerdote, 12. q. 4. Ideoque conſtitutum fuit, vt clerici etiam ſecuientes, ſtipendia eccleſiaſtica non acciperent, niſi eſſent pauperes, prout diſponitur in d. c. Sacerdos, 1. q. 2.

16 Tertium, & vltimum tempus fuit quando clerici cum non eſſent ita feruentes in fide, cœperunt licitè omni ſcandalo ceſſante poſſidere propria, & eccleſię conſerui, & dotari, principaliter pro earum miniſteris, c. Nemo de conſecr. eccleſ. vel altar. c. Paſtoralis, c. Cum ſi, de conſecr. diſt. 1. c. fin. 1. qu. 2. de his quę fiunt à Pręlat. S. Th. quodlib. 6. art. 12. ad 3. & erecti etiam fuerunt tituli beneficiales, c. 1. & per tot. 12. diſt. c. fin. de conſuet. lib. 6. cap. De multa, de pręben. cum mult. ſimil. Et hoc tempore ſtatutum fuit, vt clerici poſſent licitè viuere de reditibus eccleſię, & bona patrimonialia ſuis hęredibus derelinquere, vt in c. Epiſcopi, in c. Manifeſta, & in c. Sint manifeſtę, 12. q. 1. & in c. Quia nos, de teſtam.

Stat igitur firma concluſio ſuperius probata, quod clerici etiam habentes proprium patrimonium poſſint ſuſtentari de reditibus beneficij, cui ſuffragatur etiam vniuerſalis conſuetudo ſecundũ

Prepoſ. in c. Clericos 1. q. 2. ibi: In oppoſitum arguitur ex conſuetudine eccleſiæ, in qua non modo pauperes, sed etiam diuites ad eccleſiaſtica beneficia promouentur, & de ſtipendijs deputatis prædictis officijs ſuſtentantur.

17 Nunc eadem concluſioni ſubſciuntur quædam corollaria. Primò, clericus poteſt excedere de fructibus beneficij non ſolum in neceſſarijs, ſed etiam in ijs, quæ decent, ſeruata ratione conditionis ſtatus, & perſonæ; S. Thom. quodlib. 6. art. 12. vbi ait: Si quis bona fide diſpenſet eccleſiaſtica bona, inde accipiens quod ſibi conuenit ſecundum conditionem ſtatus, & perſonæ, non peccat mortaliter, etiam ſi fortè aliquid plus in ſuos vſus conuertat, quàm oporteat; & in 2.2. art. 6. & tradunt Nauar. de redit. eccleſ. q. 2. num. 92. Rodoan. de ſpol. q. 3. S. Verùm quia num. 16. cum ſeq. [illegible]

[illegible]

18 [illegible]

19 [illegible]

ſię ſuę concedatur, quo & ipſe, & ſui ſufficienter poſſint habere ſuę ſuſtentationis ſolatium, c. Omninò, & ibi gloſ. in ver. Vt de mercede, & Gemin. 3. diſt. cap. Peruenit, & ibi Abb. in 2. not. de Arbitr. Felin. in c. Poſtulaſti, nu. 6. verſ. Et hoc, quod liceat, de reſcript. Item poteſt de redditibus eccleſię dotare ſorores, vel alias conſanguineas, c. 1. de cohab. cler. & mulier. Abb in d. cap. Peruenit, & Sylu. in verb. Clericus, 4. num. 11. verſ. Decimoquinto. Quod tamen ſecundum eum limitatur, & intelligitur ſi indigeant, non autem ad pompã, vel altum ſtatum; magnoperè enim cauendum eſt, ne huiuſmodi decentia ſtatus, & conditionis conſanguineorum longiùs, latiuſque protendatur, quam ferat neceſſitas. Vnde Bernardus in declaratione ſuper illis verbis Euangelij, *Ecce nos reliquimus omnia*, ſic ait: Viuat de altario, vt iuxta eumdem Apoſtolum alimenta, & quibus tegatur habens his contentus ſit. De altario, inquit, viuat, non ſuperbiat, non luxurietur, denique non ditetur, non ſibi de bonis eccleſię ampla palatia fabricet, mutans quadrata rotundis, nec loculos inde congreget, aut ſuperfluitione diſpergat, non extollat de facultatibus eccleſię conſanguineos ſuos, aut nepotes, aut neptes nuptui tradat, & Ambroſ. lib. 1. de off. cap. 30. relatus à D. Thoma in 2. 2. quęſt. 185. art. 7. ad 2. Hæc eſt approbanda liberalitas, vt proximos ſeminis tui ne deſpicias, ſi egere cognoſcas, non tamen, vt illos ditiores fieri velis, ex eo quod tu potes conferre inopibus, refertur in c. Eſt probanda, 86. diſt. & in 7. Syno-

20 do, c. 12. ſtatutum eſt ſecundũ canonem SS. Apoſtolorum, vt non liceat Epiſcopo fraudare quidpiam ex rebus eccleſiæ, vel cognatis proprijs donare quæ Dei ſunt; quod ſi pauperes fuerint, vt pauperibus largiatur; & in Trid. Synodo, c. 1. ſeſſ. 25. totidem ferè verbis omninò Epiſcopis interdicitur, ne ex redditibus eccleſiæ conſanguineos familiareſue ſuos augere ſtudeant, cum & Apoſtolorũ canones prohibeant, ne res eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint, ijs vt pauperibus diſtribuant; eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa; Immò ſeriò monentur, vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquoſque carnis affectum, vnde multorum malorum in eccleſia ſeminarium extat, penitus deponant. Nam, vt inquit gloſ. in c. Peruenit, in ver. Grauius, 1. q. 3. cęci ſunt Epiſcopi circa nepotes, unde tantus impetus in eos omnia fundendi fuit reſtringendus. Ceſſante autem huiuſmodi neceſſitate, quam graue ſit ſcelus de redditibus eccleſiaſticis conſanguineos ditare, conſtat ex verbis Gregorij VII. in c. Peruenit, 16. q. 7. ibi: [Si quis fuerit huius diuini præcepti tranſgreſſor, inter maximos hęreticos, & Antichriſtos nõ minimus habeatur,] qui canon procedit etiam in fructibus ſecundum intellectum Hugonis, & Archid. & ex alijs innumeris ſacrarum litterarum, & SS. Patrum teſtimonijs.

21 Tertiò, clericus poteſt de redditibus eccleſiaſticis remunerare accepta ſeruitia. Videtur autem hoc eſſe rei debitæ perſolutio, aliàs incurrit vitiũ ingratitudinis, ſi nullatenus remuneret, Nauarr. d. q. 1. monit. 36. num. 1. verſ. Cęterum nos in ea ſententia ſumus, vbi ait recompenſationem illam debere eſſe maiorem accepto ſeruitio, vel beneficio per ea, quæ Ariſtoteles in lib. Ethic. tradit de referenda gratia menſura cumulatiuè; Nam vt ſcribit Seneca lib. 2. de benef. cap. 18. Diligentius quærendus eſt beneficij, quam pecuniæ creditor: huic enim reddendum eſt quantum accepi, & ſi reddidi, ſolutus ſum, ac liber; at illi plus ſoluendum eſt, & nihilominus relata gratia cohæremus; qua de re plura apud Couarr. in cap. In officijs, num. 10. de teſtam.

22 Quartò, nomine pauperum in hac materia intelliguntur omnia pia opera, ſcilicet in Dei cultũ tendentia, vt intelligit S. Thom in 2. 2. q. 185. ar. 7. Adrian. in 4. in materia de reſtit. quæſt. 12. col. 2. Nauarr. d. q. 1. monit. 20. num. 1. Quod ſi verum eſt, apparet pauperes parum iuris habere in reditus eccleſiaſticos, præterquam in bona hoſpitaliũ, quæ eorum vſibus principaliter ſunt deſtinata, & conſequenter in vſus miniſtrorum, Clem. Quia contingit, vbi notatur de relig. dom. quod magis firmat opinionem D. Thom.

23 Quintò, clericus poteſt pro libito diſponere de portione, quam per ſuos labores ab eccleſia meretur vltra mediocre ſeruitium debitum illi, & exhibitum; Idemque iudicium de ijs, quæ ad decẽtem ſtatum neceſſaria ſibi ſubtrahit; nec ſi profundat, tenetur ad reſtitutionem, Io. Maior. in 4. diſt. 14. col 4. ſequitur Nauar. vbi ſupra num. 70. Idem dicendum de ijs, quæ clericus lucratur pro Miſſarum celebratione, officio cantando, &c. teſtatur de communi Nauar. n. 75.

24 Sextò, quod dictum eſt clericos poſſe excedere de fructibus beneficij vſque ad decentiam ſtatus, multò ſecurius procedit in Vrbe, & eius diſtrictu ad decem milliaria, quia Paulus V. in Conſtitutione edita 8. Aprilis 1606. quæ incipit In Eminenti; nõ ſolum tribuit omnimodam facultatem incolis, & ciuibus vrbis, qui in ea, vel eius diſtrictu infra decem milliaria, non tamen extra debitam reſidentiam deceſſerint liberè, & licitè, pro libito voluntatis diſponendi de omnibus ſuis bonis etiam prouenientibus ex quibuſcumque fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis eccleſiaſticis etiam decimalibus eccleſiarum, & beneficiorum quomodolibet qualificatorum, quæ in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem, vel aliàs quomodolibet, etiam ex diſpenſationibus Apoſtolicis obtinent, ſeu antea obtinuerint, vel in poſterum obtinebunt, cuiuſcumque qualitatis, quantitatis, & valoris exiſtant per eos acquiſitis, vel acquirendis in eadem vrbe, & illius diſtrictu infra decem milliaria vt ſupra cõſiſtentibus, tam inter viuos, quam in vltima voluntate in fauorem conſanguineorum, & affinium ſuorum, & quarumis aliarum perſonarum, etiam penitus extranearum: Verum etiam decreuit, vt ijſdem decedentibus ab inteſtato eorum bona ex bonis, & redditibus eccleſiaſticis ſupradictis prouenientia per eos, vt ſupra acquiſita in d. vrbe, & eius diſtrictu, intra decem milliaria, vt præfertur, conſiſtentia ad eorum hæredes ab inteſtato venientes liberè deueniant; Idemque pro toto vrbis diſtrictu etiam vltra decem milliaria prius ſtatuerat Iulius III. in Conſtitutione, quæ incipit, Cupientes, vt alma Vrbs noſtra, edita ſexto idus Martij 1549. circa quam plura adnotauit Nauarr. in Commentario de ſpolijs clericorum ſuper cap. Non liceat Papæ, 12. quæſt. 2. §. 6.

25 Neque enim eſt ambigendum quin ſummus Pontifex impertiri poſſit clericis facultatẽ diſponendi in vita, & in morte de fructibus beneficiorum, vt

per

per Aegel. & Imol. in l. Si ſerua communis in princip. ff. de ſtipul. ſeru. Præpoſ. in ſumm. 44. diſt. n. 5. verſ. Crederem tamen. Nec mirum, cum Papa poſſit hanc facultatem teſtandi concedere etiam Regularibus, arg. l. Si quando, in princ. vbi id notat Bald. C. de inoff. teſtam. Franc. in rubr. de teſtam. lib. 6. col. penul. & alijs relatis, defendit Couar. in cap. 2. n. 10. eodem tit. de teſtam. [dummodo tamē,

26 vt inquit Præpoſ. loc. cit. verſ. Crederem hoc caſu, clerici habentes indultum à Sede Apoſtolica diſponendi de reditibus eccleſiaſticis ſatisfaciāt cultui diuino beneficij, quod habent in titulum, vel in commendam, oneribus illi incumbentibus, & reparationi eccleſiæ. Quod ſi fructibus abutantur, non tenentur ad reſtitutionem de male conſumptis fructibus, licet peccent mortaliter, neque eos excuſat in his conſuetudo, neque amplitudo commendæ facta per bullas Papę, neque diſpenſatio tacita, vel expreſſa; quia licet Papa poſſet dare etiam facultatem diſpenſandi in vita, vel teſtandi de fructibus beneficiorum; tamen non debent trahi, neque diſpenſatio, neque conſuetudo ad damnum Eccleſiarum vt nutriant peccatum, vel vt diminuant cultum diuinum; quia in his peccaret Papa mortaliter, neque eſſet excuſatus diſpenſans neque diſpenſatus, facit Archid. in c. Non liceat Papæ 12. q. 2.] Hactenus verba Præpoſiti.

27 Tertius articulus eſt, poſita eadem Archidiaconi opinione,

An ſtante tenuitate beneficij, & detracto condecenti victu beneficiati, ſi nihil ſit reliquum pro pauperibus, fructus beneficij nihilominus ſint diuidendi iuxta c. De reditibus, 12. q. 2.

28 Dubium hoc mouetur, quia Summus Pontifex dum Cardinalium fidei Abbatias commendat, in diplomatibus præcipit, vt tertiam partem redditituum conferant in fabricam Eccleſiæ, vel alimoniam pauperum, quod ſi facerent, victua illorum familiæ, & ipſiſmet fortè deeſſet; Clauſula litterarū Apoſtolicarum eſt tenoris infraſcripti, videlicet [Tibi vt ſtatum tuum iuxta Cardinalatus ſublimitatem decentiùs tenere, & expenſarum onera, quæ te iugiter de neceſſitate ſubire oportet, facilius perferre valeas, de alicuius ſubuentionis auxilio prouidere volentes, motu proprio, &c. Ita quod liceat tibi debitis, & conſuetis dicti monaſterij ſupportatis oneribus, ac tertia parte omniū fructuum, redituum, & prouentuum Monaſterij huiuſmodi in reſtaurationem illius fabricæ, ſeu ornamentorum emptionem, vel fulcimentum, pauperum alimoniam, prout maior exegerit & ſuaſerit neceſſitas, omnibus alijs deductis oneribus, annis ſingulis impartita de reſiduis illius fructibus, reditibus, & prouentibus diſponere, & ordinare, ſicut ipſius monaſterij Abbates, qui pro tempore fuerunt, de illis diſponere, & ordinare potuerunt, ſeu debuerunt, alienatione, &c. interdicta, commendamus. Quod generaliter ſtatutum eſt in cōſtitutione Leonis X. edita in Concilio Lateranenſi 3. nonas Maij 1514. quæ incipit Supernè, his verbis; [Commendatarij, etiamſi Cardinalatus honore, & dignitate fungantur, ſi menſam habuerint ſeparatam, ac ſeorſim à menſa Conuentuali, quartam ſuę menſæ partem, pro inſtauratione fabricæ, ſeu pro ornamentis, veſtibus, & paramentis emendis ſarciendiſque, aut pauperum alimonia, aut ſuſtentatione, vt maior exiget, ac ſuadebit neceſſitas: Si verò menſa fuerit communis, tertiam omnium fructuum d. Monaſterij ſibi commendati partem pro ſupradictis oneribus ſupportandis, & ſuſtentatione Monachorum, omnibus deductis oneribus, impartiri teneantur; Ac litteræ, quæ ſuper monaſteriorum huiuſmodi commendis expedientur cum clauſula hoc ipſum ſpecificè exprimente debeant expediri; Alioquin, ſi aliter expediantur nullius ſint roboris, vel momenti.]

29 Omninò autem cenſeo alimenta clerici anteponenda eſſe ſuſtentationi pauperum.

Primo per id, quod habetur in c. Nulli Epiſcoporum, §. His ita reſpondetur 12. qu. 1. ibi. [Sicut perfectione charitatis manente, licèt res eccleſiæ omnibus debeant eſſe communes; primum tamen ſibi, & ſuæ eccleſiæ deſeruientibus ſubminiſtret; reliqua quæ ſuperſunt fidelium vſibus miniſtra- [illegible]

32 Ad hæc beneficiati alimenta regulariter reparationi templi anteponuntur, ita vt ſi quid defuturum ſit, deficere potius debeat eccleſiæ, quam beneficiato, c. De his, de eccleſ. ædif. quem textum Abbas dicit eſſe perpetuò notandum, quia neſcit eſſe alibi, quod Sacerdos non teneatur ad reparationem eccleſiæ ſuæ, niſi quatenus ei ſupereſt detractis neceſſarijs. Reparatio verò Templi cum ſpectet ad cultum Dei, anteponenda eſt ſuſtentationi pauperum, Sylu. in ver. Clericus, 4. num. 14. verſ. Quantum verò ad quartam pauperum.

Et confirmatur, quia pauperibus debentur ſolum ſuperflua, vt colligitur ex c. Cum ſecundum, de præben. & tradit Abbas in d. cap. De his, de eccleſ. ædific.

33 Nauarrus tamen de reditibus Eccleſ. q. ... n. 91. dicit hoc eſſe intelligendum de portione, quæ beneficiato contingit in alimenta ſecundum qualitatem, & dignitatem eccleſiæ debita, non iuxta perſonæ qualitatem: Nam ſi filius Regis vellet ex reditibus Hoſpitalis ſibi commendati viuere pro dignitate ſtatus Regij, vel Cardinalitij, abuteretur ijs, quæ pauperum ſunt.

Ego verò dicerem limitationem Nauarri fortè admitti poſſe quoad eccleſiam, vbi egeret neceſſarijs ad Dei cultum. Quoad pauperes autem in ijs tantum bonis, quę illorum ſuſtentationi ſunt principaliter aſſignata, vt hoſpitalium. Cardinales verò de fructibus commendatorum beneficiorum integrè diſponere poſſe opinor, vſque ad decentē perſonæ ſuæ, atque familiæ ſuſtentationem, & remunerationem familiarium, quos quemadmodū honoratos apud ſe habere volunt; ita debent honoratè tractare. Idque facit ad dignitatem Cardinalatus; eſſet enim indignum eos apud ſe homines ſordidos, vel obſcuros habere. Moueor ad hoc aſſerendum ex mente præſumpta ſummorum Pontificum, quos veriſimile eſt contuliſſe, aut commendaſſe beneficia illa Cardinalibus, vt tueantur dignitatem, vt aduertit Præpoſ. in ſumm. 44. diſt. num. 5. quam facta illa diuiſione in litteris Apoſtolicis iniuncta, ſuſtinere vix poſſunt, niſi pauci ditiores, idque præſumitur etiam ex diſpoſitione extrau. Execrabilis de præb. vbi etſi obtinentes ex diſpenſatione plures dignitates, perſonatus, vel beneficia curā animarum non poſſint retinere, niſi vnum, & reliqua verbaliter, & realiter reſignare teneantur; excipiuntur tamen Cardinales, qui circa ſummum Pontificem vniuerſali eccleſiæ ſeruiēdo, ſingularum eccleſiarum commoditatibus ſe impendunt, & Regum filij, qui propter ſublimitatem ſuam, ac generis claritatem ſunt potioris prærogatiuæ gratiæ attollendi. Imò de hac mente apparet expreſsè ex proœmio litterarum commendæ, ibi: vt tuum ſtatum iuxta Cardinalatus ſublimitatem decentiùs tenere, & expenſarum onera, quæ te iugiter de neceſſitate ſubire oportet, faciliùs perferre valeas.

Limitatio autem Nauarri vix ad praxim deduci poteſt in non abundantibus. Finge enim Cardinalem alios reditus non habere, quam ſex millium ſcutorum ex monaſterio ſibi commendato; certum eſt qualitate, ac dignitate eccleſiæ perſpecta, ſummam ſcutorum quatuor millium ſatis ſuperque eſſe ad vitam commendatarij inferioris ordinis ſuſtentandam, ac proindè teneri eum tertiā partem, quæ ſupereſt, fabricæ, vel pauperibus erogare: At manifeſtum eſt Cardinalem ex eo redditu quatuor millium ſcutorum decenter viuere non poſſe, etiamſi obſeruet ea, quæ de modeſta ſuppellectile, frugalitate, ac ſimplicitate Cardinalibus pręſcribuntur à Concilio Tridentino in c. 1. ſeſſ. 25. Ergo nemo dixerit eum teneri familiares ordinarios, & reliqua ad ſuum ſtatum neceſſaria ſubtrahere, vt duo millia ſcutorum diſtribuat in pauperes, quia agris ſuis ſitientibus, alij irrigandi non ſunt, l. Præſes, C. de ſeruit. c. Quia per ambitiones, 64. diſt. l. 2. C. Vt nemo priuatus, l. Pupillus, & ibi, Bart. ff. de excuſ. tutor. Et non tenetur aliqua actione, qui propter ſuas conſeruandas alienas merces proijcit, l. Qui ſeruandarum in princ. ff. de præſcr. verb. Gloſ. in c. Qui vult, in ver. Se ipſo de pœnit. diſt. 3. Vnde S. Thom. 2. 2. q. 32. art. 6. quærens, vtrum quis debeat dare eleemoſynam de neceſſarijs, ſic ait: [Inordinatum eſſet ſi aliquis tantum ſibi de bonis proprijs ſubtraheret, vt alijs largiretur, quod de reſiduo non poſſet vitam tranſigere conuenienter ſecundum proprium ſtatum, & negotia occurrentia: nullus enim inconuenienter viuere debet.] Hæc D. Thom. Quam quidem decentiam, & honeſtatem contemplata etiam fuit Tridentina Synodus, dum in decreto cap. 17. ſeſſ. 24. quod in quibuſcumque perſonis etiam S. R. E. Cardinalibus mandat obſeruari, ſtatuit, vt in poſterum vnum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur; quod quidem ſi ad vitam eius, cui cōfertur, honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens eidem conferri.

Neque obſtat præceptum illud in litteris appoſitum de eroganda tertia parte redituum in fabricam eccleſiæ, vel alimoniam pauperum: Siquidem intelligi debet habere locum in eo tantum caſu, in quo reditus abundant, deductis neceſſarijs ad decentem ſtatus ſuſtentationem, vt ex pręd ictis patet, & tradit Sylu. in ver. Clericus, 4. n. 14. verſ. Et intellige, vbi quod ſtatuitur per Sacros Canones de quarta parte redituum applicanda fabricæ eccleſiæ, affirmat eſſe intelligendum quando reditus ſuperſunt, detractis omnibus neceſſarijs. Præſertim verò, quia in eadem clauſula, dum præcipitur Cardinalibus, vt tertiam partem in fabricam, vel pauperes diſtribuant, annectuntur illa verba, [omnibus alijs deductis oneribus, inter quæ primum locum obtinet onus alimentorum ipſius commendatarij] vt habetur in d. c. Nulli Epiſcoporum, §. His ita reſpondetur, 12. q. 1. Et ſanè ſi commendatario monaſterij non habentis menſam ſeparatam incumberet onus alendi duodecim Monachos, & reditus monaſterij vix ſufficerent ad eiuſmodi onus ſubeundum: nemo aſſereret commendatarium teneri tertiam partem erogare in fabricam eccleſiæ, vel pauperum alimenta, eamque ſubtrahere neceſſariæ ſuſtentationi Monachorum debitæ ex iuſtitia. Ergo idem & multò fortius dicendum eſt de alimentis commendatarij, quæ ante omnia ſunt deducenda, vt in d. §. His ita, & oſtenſum eſt ſupra n. 29. & ſeqq.

Admonendi tamen eſſent commendatarij, vt vbi ditiores de bonis eccleſiæ euaſerint, quod ſuperſuerit conferāt in pios vſus: præcipuè verò, quia veriſimile eſt multas Abbatias habuiſſe onus annexum alendi pauperes, quæ etſi fortè mutauerint ſtatum, ita diſponente Summo Pontifice, cui Patrimonij eccleſiaſtici cura commiſſa eſt, Couar. in d. c. Cum in officiis, n. 2. de teſtam. tamen decet à

poſſidentibus pauperum aliqua[illegible] curam geri. Sed ne audaces videamur, cenſemus eundem Summum Pontificem conſulendum, vt ambiguitas omnis è medio tollatur.

De Teſtamentis, & vltimis voluntatibus.

Cap. Quia ingredientibus.

S V M M A R I V M.

1 *Abbatiſſa teſtari non poteſt etiamſi numquam induiſſet habitum Monachalem.*

2 *Habitus religionis non requiritur neceſſariò ad validitatem profeſſionis.*

Et quid poſt Concilium Tridentinum, n.7.

3 *Habitus non facit Monachum, ſed profeſſio regularis.*

4 *Habitus clericorum ſæcularium debet eſſe diſtinctus ab habitu Monachorum, & Monialium, nec valet contraria conſuetudo.*

5 *Moniales portare poſſunt pannum ſecundum conſuetudinem loci.*

6 *Ad Epiſcopum ſpectat compellere Monachos, & Moniales ad deferendum habitum Religioni congruentem.*

7 *Annus probationis ex Concilio Tridentino non incipit niſi poſt ſuſceptum habitum.*

8 *Medium aggredi non poſſumus, nec ad finem peruenire niſi principio mediante.*

9 *Nihil poteſt operari antequam incipiat eſſe.*

10 *Imperator dicitur oriri in die coronationis, nec antea poteſt ſe immiſcere adminiſtrationi imperij.*

11 *Monialis tacitè profeſſa teſtari non poteſt, contraria conſuetudine non obſtante.*

12 *Præſcriptionem non inducit factum vſurpatum.*

13 *Teſtamenti factionem impedit profeſſio tacita, ſicut expreſſa.*

14 *Teſtandi facultas conceſſa Moniali per officium Pœnitentiaria ſublata eſt à Concilio Tridentino.*

15 *Renunciatio Monialis tacitè profeſſa non valet.*

16 *Monialis nondum profeſſa teſtari non prohibetur.*

17 *Teſtamenta, & alia vltima voluntates non comprehenduntur in decreto Concilij Tridentini de renunciationibus non faciendis, niſi cum licentia Ordinarij, & intra duos menſes ante profeſſionem.*

18 *Bona ingredientis monaſterium acquiruntur eidem loco in ſpecie, in qua eſt profeſſus tacitè, vel expreſſè.*

19 *Profeſſi in genere generaliſſimo qui dicantur, cui acquirant, & cui ſubijciantur, & n.22.*

20 *Profeſſi in genere ſubalterno qui ſint, & cui acquirant.*

21 *Et quid de profeſſis in indiuiduo.*

22 *Profeſſio in genere generaliſſimo ſublata eſt à Concilio Trident. adeout nec in foro conſcientia inducatur aliqua obligatio.*

24 *Profeſſio tacita an inducatur ex eo, quod quis ſuſcipiat munus Abbatis, vel Abbatiſſa, & num. ſeqq. vſque in fin.*

23 *Intellectus, c. Cum cauſam, de elect. & n.32.*

25 *Votum ſolemnizatur per profeſſionem tacitam, ſicut per expreſſam.*

26 *Profeſſio nulla [illegible] Declaratur, n.45.*

27 *Nouitius profeſſus [illegible] Abbatia per viam poſtulationis, vel eximitur.*

Contrarium, n.36.

28 *Intellectus [illegible]*

29 *Monachus promotus ad prælationem alterius monaſterij facto ipſo cenſetur ibi tacitam profeſſionem emittere.*

30 *Abbatiſſatus eſt actus, qui non conuenit niſi profeſſis.*

Profeſſus tacitè cenſetur, qui cum debitis præſuppoſitis ingerit ſe actibus profeſſorum, ibidem.

31 *Abbatiſſa negans ſe profeſſam cedit ſi indignam Abbatiſſatu, & iuſtè priuari poteſt.*

32 *Profeſſus tacitè ſicut habet actionem vt recipiatur à conuentu ad profeſſionem expreſſam; ita à conuentu poteſt cogi vt expreſsè profiteatur.*

33 *Abbatiſſa tacitè profeſſus quamuis amoueri poſſit ab Abbatia, tamen cogendus eſt expreſſam profeſſionem emittere.*

34 [illegible] *intentionem conuentis non extenditur [illegible] etiam ex actu nulli[illegible]*

35 [illegible] *declaratio dicitur etiam [illegible] ſe eligi in [illegible]*

37 [illegible] *nondum profeſſa ſi conſentiat ſe eligi in [illegible] annorum, an ex [illegible] tacitam profeſſionem emittere [illegible] Abbatiam ſuſcipiens, quibus caſibus [illegible] tacitè profiteri, & num. ſeqq. [illegible]*

38 [illegible] *ſuſceptum habitum, vel [illegible] probationis elapſum non ſit tacitè [illegible] hac decretali, qui ſemel tacitè [illegible]*

39 [illegible]

40 [illegible] *habitum indiſtinctum [illegible] non poteſt [illegible] ante annos [illegible]*

41 [illegible]

42 [illegible]

43 [illegible]

44 [illegible]

45 [illegible]

47 [illegible]

48 [illegible]

51 [illegible]

1 Q[illegible] INGREDIENTIBVS. *Abbatiſſa* [illegible] *poteſt etiamſi numquam* [illegible] *monachalem.* [illegible] *duas partes. In prima* [illegible] *In ſecunda* [illegible] *19.q.* [illegible]

prouiſio, [illegible] gredientib[illegible]

2 Nota [illegible]

habitus religionis neceſſario non requiri ad validitatem profeſſionis; nam habitus non facit Mona-
3 chum, ſed profeſſio regularis, c. Porrectum, & ibi
gloſ. in ver. Non faciat habitus, infra de Regular.
concordat, c. Ex parte, & c. Vt clerici, eod. tit. &
c. Conſuluit, infra qui cler. vel vouen. & hic notat
Innoc. in ver. Sed in veſtibus, Abbas Antiq. tu.
eod. ver. Hoſtien. num. 2. Abbas Siculus in 2. not.
4 & alij communiter. Secus tamen eſt de honeſtate; quia diſtinctus debet eſſe habitus ſecularium,
clericorum à Monachis, & Monialibus: immo vt
Moniales non deferant habitum congruentem religioni, conſuetudine induci non poteſt, quando
habitus eſt in totum diſcretus à religione, ſeu improportionabilis religioni, vt formaliter ait hic
Butr. num. 3. & de tali habitu loquitur hæc Decretalis. Nam incedebat hæc mulier, ſicut incedebant Presbyteri illius loci reſpectu coloris, & formæ; ſecus autem eſſet ſi habitus non eſſet omnino conformis ſecularibus veſtibus, prout de qualitate veſtium eſt tex. cum gloſ. in Clem. Ne in
5 agro, de ſtat. Regular. in ver. Conſuetudo; vbi cauetur vt poſſint portare pannum ſecundum conſuetudinem loci, & vt plurimum Moniales deferunt veſtes nigras, & velum cōſecrationis, ſeu profeſſionis, nec mos huiuſmodi per hoc c. eſt ſublatus, ſecundum Abbatem in primo notab. & de veſtibus Monialium vide etiam textum notabilem
in Clem. Attendentes; §. Viſitatores, de ſtat. Mo-
6 nachor. Ad Epiſcopum autem ſpectat compellere
Monachos, & Moniales ad deferendum habitum
religioni congruentem, vt hic probatur, & notat
Butr. num. 4. Circumſcriptis tamen exemptionibus Apoſtolicis, de quibus ſcripſi latiſsimè in cap.
7 Tuarum, à num. 20. infra de priuileg. Sed iure nouiſsimo Concilij Trid. habitus probationis eſt de
ſubſtātia nouitiatus: nam ex decreto c. 15. ſeſſ. 25.
de Regular. in quacunque religione tam virorum,
quam mulierum ad hoc vt profeſsio ſit valida neceſſariò exigitur annus probationis; quiquidem
annus non incipit niſi ab actu ſuſceptionis habitus, vt patet ibi, *Nec qui minore tempore quam per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit, ad profeſſionem admittatur*; profeſsio autem
antea facta ſit nulla, nullamque inducat obligatio-
8 nem. Ergo ante habitum ſuſceptum impoſsibile
eſt annum probationis peragere; quia deeſt principium, quod eſt potiſſima pars cuiuſcumque rei,
l. 1. ff. de orig. iur. c. Principatus, 1. q. 1. c. 1. & ibi
gloſſa magna poſt princ. de lit. conteſt. neq; enim
medium poſſumus aggredi, nec ad finem vllatenus
peruenire niſi principio mediante, §. His igitur
9 inſt. de iuſt. & iur. & cum tempus probationis in
ipſo actu ſuſceptionis habitus incipiat eſſe; ergo
antea non poteſt efficere vt profeſsio ſit valida;
quia nihil poteſt operari antequam incipiat eſſe,
l. 1. §. Ex hoc reſcripto, ff. de ventr. inſpiciend. l.
Quoties, ff. de nouat. pulchrè Oldrad. conſ. 180.
10 Quæſtio eſt verum Imperator. num. 7. vbi hoc argumento probat Imperatorem non habere poteſtatem ſe immiſcendi adminiſtrationi Imperij ante coronationem; quia Imperator in die coronationis dicitur oriri, & ſic incipere eſſe, & nihil operatur antequam ſit.
11 Secundò nota, Monialem tacitè profeſſam teſtari non poſſe, contraria conſuetudine non obſtante, vt hic eſt caſus: nam, vt inquiunt Hoſt. &
Io. Andr. ambo num. 1. in ver. Plenè, non poteſt
eſſe conſuetudo, cum ſit irrationabilis, & contra
honeſtatem Eccleſiæ, c. Cum decorem, ſupra de
12 vit. & honeſtat. cleric. neque enim quod fiat, ſed
quod fieri debeat conſiderandum eſt, cap. Cum
cauſam, ſupra de elect. l. Sed licet, ff. de offic. Præſidis; nec factum vſurpatum præſcriptionem inducit, c. Illud, 93. diſt. c. Licet, 16. q. 3. etenim in
talibus nullus annorum numerus excuſat, c. Quod
Deo, 22. q. 5. ſed potius accuſat, c. Cum haberet, de
eo qui dux. in matrim. quam poll. per adulter. cap.
fin. de conſuet. vnde verſus Bertrandi Epiſcopi
Greſſenſis,

Tempus longæuum te non excuſat in æuum,
Cum malè ſis vſus: quia non præſcribit abuſus,

13 Refert, & ſequitur Hoſt. hic num. 5. In hoc igitur
tacita, & expreſſa profeſſio æquiparantur; quia tacita impedit teſtamenti factionem, ſicut impedit
expreſſa, Auth. ingreſſi, C. de ſacr. ſanct. eccleſ. quæ
eſt canonizata, in c. Quia ingredientibus, 19. q. vlt.
14 & notat hic Butr. in 6. notab. Præſertim poſt Concilium Trident. in c. 2. ſeſſ. 25. de Regul. vbi arctius
quam ius commune prouidit circa regularium proprietatem, vt ſcripſi latiſſimè in c. Monachi, infra,
de ſtat. Monach. adeout ſuſtulerit etiam facultates teſtandi ex ſententia S. Congregationis Cardinalium eiuſdem Concilij Interpretum. Ideoq;
cum anno 1588. fuiſſet conceſſa facultas teſtandi
per officium ſacræ Pœnitentiariæ Sorori Victoriæ
Fuſſolanæ monaſterij S. Claræ, eiuſque facultatis
vigore donaſſet, & donatarius contra monaſteriū
ageret: dubitatum fuit an huiuſmodi facultas eſſet reuocata per Concilium: S. Congregatio cenſuit facultatem teſtandi à Cōcilio ſublatam fuiſſe.
15 Et circa tacitam profeſſionem conſulta an ſit nulla
renunciatio eius qui tacitè profeſſus eſt: Reſpon-
16 dit eſſe nullam. Verum ſi Monialis nondum eſſet
profeſſa, non prohiberetur teſtari, c. vlt. 12. qu. 5.
c. Indemnitatibus, in fin. de elect. lib. 6. & Clem.
Attendentes, de ſtat. Monachor. & hic notat Innoc. in fin. Abb. Antiq. in ver. In veſtibus, Hoſt.
num. 2. Io. Andr. num. 1. in ver. Induiſſe, Butr. n. 6.
& Anchar. in 1. notab.
17 Nec refert quod ex decreto Concilij Tridentini
c. 16. in princ. ſeſſ. 25. de Regular. Nulla ſit renunciatio, aut obligatio, etiam cum iuramento, vel
in fauorem cuiuſcumque cauſæ piæ, niſi cum licentia Epiſcopi, ſiue eius Vicarij, fiat intra duos menſes proximos ante profeſſionem. Etenim S. Congregatio conſulta An decretum d. c. 16. loquens de
renunciatione locū habeat in teſtamentis, & alijs
vltimis voluntatibus: cenſuit non habere locum.
18 Vltimò nota ibi, *Eidem loco*: bona ingredientis monaſterium acquiri eidem loco in ſpecie, in
quo eſt profeſſus tacitè, vel expreſsè, prout hanc
litteram obſeruat hic Butr. num. 5.
19 Verum in hoc articulo plenius diſtinxit Gaſpar
de Calderinis conſ. 23. incipien. Quidam fecit profeſſionem, in tit. de Regular. vt referunt in cap. In
præſentia, de probat. Butr. & Abb. ambo num. 64.
& nouiſsimè Rota in Cauſa Tullen. Reformationis, 10. Ianuarij 1631. coram Dunozetto: nam
ſecundū eum quidam ſunt profeſsi in genere generaliſsimo, aliqui in ſpecie, aliqui in indiuiduo,
ſeu certi monaſterij. Profeſsi in genere generaliſsimo ſunt ij, qui per ſeipſos votum ſolemne emiſerunt, vel qui in manibus Epiſcopi, vel alterius ſe
Deo deuouerunt religionem ſeruaturos, quoad
tria ſubſtantialia regulæ, & de talibus intelligi

poſſunt. c. Quod interrogaſti, 27. diſt. c. Quem progenitores, 20. q. 1. c. Viduas 27. q. 1. c. Super eo, & c. Conſulti, de Regular. nam ſecundum Innoc. dicitur quis profiteri Ordinem approbatum qui dicit, Profiteor, Ordinem Monachatus, licet nō dicat Ord. S. Benedicti, vt notatur in c. Porrectū, de Regul. Ille eſt profeſſus in genere generaliſſimo in cuius gratia eſt libertas ſub conditione, Si Monachus efficiatur, & ipſe legatum acceperit, vt in c. fin. de condit. appoſ. Item is, qui intra annum probationis profeſſus eſt regulam Mendicantium, vt in c. Non ſolum, de Regular. lib. 6. vel tacitam profeſſionem fecit infra annum, per ſuſceptionem habitus profeſſorum in quocunque ordine, vt in cap. Conſtitutionem, & ibi gl. in ver. obligat. eod. tit. & lib. & horum bona ſunt Religionis in genere, ſed per Epiſcopum Diœceſanum diſpenſari debent, quia tales ſunt Epiſcopo ſubiecti, c. Si quis Monachus, 90. diſt. c. Qui verò, 16. q. 1. & proinde illius arbitrio hæc diſtributio commiſſa l. Nulli, C. de Epiſc. & cler. c. Nos quidem, infra eod. c. Cum

20 ra, de vſur. Profeſſi autem in ſpecie, ſeu in genere ſubalterno ſunt qui generaliter profitentur certam regulam, vel ordinem in genere tacitè, vel expreſſè, puta Prædicatorum, Minorum, Ciſtercienſium, & ſimilium, qui non ſunt expreſsè profeſſi in certo monaſterio, vel clauſtro, & habent vnum ſuperiorem, in cuius manibus fit profeſſio, vel eius nomine recipitur, & horum bona non recipienti, ſed toti ordini acquiruntur; quia ex quo totus Ordo ſenſit onus iſtius ingreſſi, cui tenetur ad alimenta, vt forma profeſſionis demonſtrat, ſecundum naturam eſt, vt etiam ſentiat commodum, Allegat Speculat. in tit. de ſtat. Monachor. verſ. 19. & gloſ. Secundam, in c. de Viduis il primo, 27. qu. 1. quæ ſingulariter ait, bona eſſe in poteſtate, & diſpoſitione illius, qui eſt ſuperior in ordine, vt ſic diuidat, & diſtribuat, prout ſibi videtur, cum certum monaſterium non ſit expreſſum, & conſentit Butr. in d. c. In præſentia, n. 64. verſ. Profeſſus autem in genere ſubalterno, quia hæc communitas datur in profeſſione totius regulæ, non reſpectu certi loci, & quemadmodum profeſſio incorporat, & acquirit monaſterio quando ad certum locum determinatur, vt patebit infra in 3. membro diſtinctionis: ita in hoc 2. cùm cauſa, ex qua fit incorporatio non determinetur ad locum, ſed ad religionem in vniuerſum, conſequens eſt vt acquiratur non loco, ſed religioni in genere, vt ſic effectus ſequatur naturam cauſæ ſuæ, & ad illius limites ampliētur, & reſtringatur. Fatetur tamen Butr. ſuperiorem teneri æqualiter diſtribuere, & ſubdit, quod ſi eſſent plura monaſteria ſub vno capite, & profeſſo determinaretur ad loca particularia, ſi moueantur Monachi de particulari loco, vbi eſt ingreſſus, bona applicarentur ſpeciali loco nunquam tamen; in d. c. In præſentia, n. 65. Quod etiam placet Abbati in d. c. In modi viget hoc caſu reſpectu certi monaſterij in

21 ſpecie; & non totius Ordinis in genere, cap. Delapſis, 16. q. 6. & ſequitur Ferretrus conſ. 150. In præmiſſa cauſa num. 4. Profeſſi demum, in indiuiduo ſunt qui profitentur certam regulam, & in certo monaſterio, puta in monaſterio S. Proculi regulam S. Benedicti. Probatur hæc diuerſitas in cap. In ſingulis, & c. Ea quæ, de ſtat. Regular. in c. Cum deputati, de Iudicijs, in c. Cum & plantare de priuileg. & in Clem. Attendentes, de ſtat. Mo-

nach. & hoc tertio modo profeſſorum bona debentur illi monaſterio, in quo ſunt profeſſi, vt in d. Auth. Ingreſſi, C. de ſacr. Sanct. Eccl. & d. cap. In præſentia, vbi probat. ſiue quæ poſtea obuenerunt, vel de bono acquiſierunt, vt in prædictis luribus in c. Abbatem, cum ibi notat. 18. q. 2. & in Auth. Nunc autem, C. de Epiſc. & cler. & de talibus loquitur hæc Decretalis in illis verbis, Res ipſius videtur [illegible]; & [illegible] conſentanea, Innoc. in d. c. In præſentia, 18. verſ. Super primo, in membro conſentiunt Lap. alleg. 139. [illegible] n. 4. & reliqui poſt eum. Angel. conſ. [illegible] membrum diſtin-

22 Ad ſecundum, & alibi paſsim Doctores [illegible] de profeſſis in principio, ad primum. [illegible] non videtur amplius [illegible] Concilij Tridentini [illegible] ab eo.

[illegible]

23 [illegible]

24 [illegible]

25 [illegible]

26 [illegible]

27 [illegible]

hic Io. Andr. num. 3. nam ſecundum eum ſi nouitia non profeſſa permittat ſe præfici in Abbatiſſam, non per hoc intelligitur tacitè profeſſa, vt in dict. cap. Nullus, licet ſecus ſentiat ſi procedatur per viam poſtulationis, vel collationis: exiſtimat enim decretalem illam vti pœnalem habere locum tantummodo in electione, nec debere extendi ad poſtulationem, vel collationem; ac proinde nouitiã, quæ huiuſmodi poſtulationi, vel prouiſioni aſſenſum præbet, ex hoc cenſeri tacitam profeſsionem emittere, vt per eum; & ſequuntur Cardinal. nu. 7. in fin. Anchar. num. 1. & Abbas num. 4. Et tenendo hanc partem non videtur obſtare hoc capitulum; quia iſta mulier in ipſo ingreſſu ſe, & ſua dedicauit Deo, vt notatur in vltima gloſ. & ideo non allegabat ſe non profeſſam, ſed non portaſſe habitum monachalem, qui non facit Monachum, vt obſeruat Innoc. in princ. & Hoſtien. nu. 1. in fin. in ver. Sed nec in veſtibus.

28 Sed his non obſtantibus exiſtimo contrariam opinionem eſſe veriorem pro qua efficaciter inducitur hoc cap. vbi mulier vſque in diem obitus ſui nunquam induit habitũ regularem; & tamen quia paſſa fuit ſe præfici in Abbatiſſam, & regendi ſuſcepit officium, textus decidit bona illius tanquam profeſſæ ad monaſterium pertinere, & pondera, quia non facit vim in eo, quod iam eſſet profeſſa, ſecundum intellectum Innocentij, & Hoſtienſis, ſed fundat ſe in hoc, quia Abbatiſſa ordinata eſt, & in monaſterio per annos plurimos vſque ad obitũ præfuit, & inferius repetit eamdem rationem, ibi, *ex quo illic ingreſſa, & Abbatiſſa conſtituta eſt*: ergo per ſuſceptionem regiminis poſt ingreſſum in monaſterio inducitur tacita profeſſio, & ita ex hoc text. clarè deducit Io. Andr. num. 3. ait enim [Nouitia non profeſſa, quæ permiſit ſe præfici in Abbatiſſam, hoc ipſo intelligitur tacitè profeſſa per c. Vidua, de Regular.] & eum ſequitur totidem verbis Card. n. 7. in fin. Imola, & Butr. ambo nu. 2. dicentes, [Nota quod aſſumptione dignitatis Abbatiæ etiã profeſſorum habitu non aſſumpto quis profiteri videtur tacitè. & ſic habes vnum modum inducendi tacitã profeſſionem,] & ſequitur Petr. de Anchar. nu. 1. vbi ait, eo ipſo quod Nouitia patitur, & conſentit electioni de ſe factæ, videri tacitè profiteri, quia qui vult conſequens, videtur velle antecedens, ſine quo ad illud conſequens perueniri non poteſt; fingitur enim ſemper primò fieri quod primò faciendum eſt, vt notatur l. Illud, ff. de
29 acquirend. hæredit. Idem firmat Federic. de Sen. conſ. 5. incipien. Quidam Monachus, vbi reſpondit Monachum promotum ad prælationem alterius monaſterij non teneri iterum profiteri, quia ipſo facto ſe ad obſeruantias regulares adſtrinxit ſuſcipiendo Prælaturam; nam cùm ipſe ſit vnum corpus cum ſuis monachis, cuius corporis ipſe eſt caput, ſatis ipſo facto intelligitur tacitè promiſiſſe ſe obſeruaturum quæ obſeruari debent in ipſo monaſterio per Abbatem. Ita Federicus, cum quo tranſit Petrus de Peruſio in tract. de mutat. ſtat. perſon. nu. 7. & 18. & nouiſſimè Nauar. conſ. 64. An regularis tranſlatus, de Regul. & conſ. 60. An monachus, n. 2. eod. tit. vbi ait monachos, qui transferuntur, vt ſint Prælati, tacitè profiteri illas obſeruãtias cum confirmantur, vel aliàs promouentur in Prælatos, & hoc caſu teneri poſſe, conſ. 5. Federici.

30 Demum hanc ſententiam aliàs probauit S. Cõgregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum; etenim in monaſterio Tertiariarum Monialium Ordinis Minorũ Obſeruantium duæ moniales exiſtebant, quarum altera nec erat profeſſa, nec profeſſionem emittere volebat; quæ cum eſſet Abbatiſſa, Prælatus eam ab officio remouit, & declarauit non fuiſſe legitimam Abbatiſſam. Altera verò annorum octuaginta non erat profeſſa, ſed profiteri volebat. Superior regularis his narratis conſuluit Sacrã Congregationem, quid eſſet agendum, Sacra Congregatio cenſuit octogenariam illam admittendam eſſe ad profeſsionem. Alteram, quæ negat profeſsionem, habendam eſſe pro tacitè profeſſa, præſuppoſito quod in illo monaſterio habitus non ſit diſtinctus, prout Commiſſarius Curiæ affirmauit non eſſe, & quod illa ſponte acceptauerit Abbatiſſatum: cùm enim Abbatiſſatus ſit actus, qui non poteſt fieri niſi à profeſſis; in gerendo ſe cum debitis præſuppoſitis, dicetur tacitè profeſſa, ſecundum c. Viduam, vbi Abbat. de Regular. cùm præſuppoſitis requiſitis ibi per Abbatem.

31 Item cùm negauerit profeſsionẽ, ſe reddidit indignam Abbatiſſatu; ideo iuſtè priuata eſt à Superiore ſuo, non illa ratione, quia non profeſſa, prout credidit Superior, cùm pro tacitè profeſſa habenda ſit; ſed quia inficiatione profeſsionis reddita eſt indigna; niſi tamen quoad profeſsionem poſſet ſe tueri ex defectu aliquorum requiſitorũ per Abb. d. c. Viduam.

32 Non obſtat textus in d. c. Cùm cauſam, de elect. Nam reſpondeo primò verbum illud, *profiteantur*, eſſe intelligendum de profeſsione expreſſa, quæ non excludit tacitam, ita vt ſit ſenſus, vt presbyter ille quamuis eſſet tacitè profeſſus per ſuſceptionem regiminis, nihilominus cogendus eſſet expreſſè profiteri; nam ſicut profeſſus tacitè, puta per delationem annalem habitus indiſtincti iuxta terminos Clem. Eos de Regular. vel aliàs habet actionem vt recipiatur ad profeſsionem expreſſam, vt poſt Hoſt. & Io. Andr. notat Butrius in d. c. Cùm cauſam, n. 32. verſ. Quarto an Monachus, ita è conuerſo conuentus poteſt compellere ſic profeſſum, vt expreſſam profeſsionem emittat, c. Ex parte, & ibi notat gloſ. final. de Regular. & in his terminis
33 Abbatem tacitè profeſſum quamuis amoueri poſſit ab Abbatia, nihilominus cogendum eſſe ad profeſſionem expreſſam tenet Goffred. in c. Cùm in magiſtrum, ſupra de elect. quem ibi ſequuntur Io. Andr. num. 5. in ver. Amotionem, Cardinal. in 5. not. & alij communiter.

Neque verò huic intellectui aduerſatur quod d. presbyter, & alij clerici renuentes profiteri compellantur eccleſiam dimittere, quod fieri non poſſet ſi eſſent tacitè profeſſi, vt d. c. Ex parte, & c. vnico de Voto, lib. 6. cum multis ſimilibus, quandoquidem presbyter, qui renuit regulam profiteri expreſsè, & ſeruare, expellitur non tanquam non profeſſus, ſed tamquam inobediens, & incorrigibilis, vt ibi videtur ſentire Hoſtien. n. 10. verſ. Plus dico.

Deinde reſpondeo, & fortè melius, presbyterum illum idcirco per ſuſceptionem prioratus nõ fuiſſe profeſſum tacitè, quia cùm per multa, & lõga tempora in illo monaſterio ad Prioratum fuiſ-
34 ſent aſſumpti etiam non profeſſi, allegabat ad ſuſceptionem regiminis profeſſionem non fuiſſe neceſſariam: vnde non mirum ſi non fuit tacitè profeſſus, quia defuit voluntas, quæ eſt de intrinſeca ratio-

tatione voti cap. 1. & cap. Sic vt tenor, infra de Regular. & cap. Licet de voto: votum enim eſt voluntatis, vt Auguſt. inquit, & ideo in tantum fertur obligatio voti, in quantum ſe extendit voluntas, & intentio vouentis, quæ ſunt verba D. Thom. in 2. 2. quæſt. vltima, artic. 4. in corpor. ad hoc, cap. Quod ſuper, de voto, cap. Conſulti, de Regular. & l. Verè omnis, ff. Si certum petatur. Et hunc intellectum ad d. c. Cum cauſam, de elect. licet valde ſuccinctè, videtur hic probare, Ioan. de Anania, num. 2. in fin. verſ. Et ideo poteſt dici.

35 Demũ non obſtat, quod electio de non profeſſo tanquã nulla non poſsit tacitam profeſſionẽ inducere. Nam reſpondetur non eſse electionem, quæ hunc effectũ operatur, ſed conſensũ electioni præſtitũ; quiquidem conſenſus, & declaratio voluntatis elicitur etiã ex actu nulliter geſto, l. final. & ibi Bart. ff. de rebus eorum, Roman. conſ. 179. Ampliſſime Doctor, n. 11. Bellon. conſ. 5. In puncto, n. 12. verſ. Nec dicat aliquis. Et eſt ſimile in Nouitio qui interfuit electioni in capitulo vna cum alijs profeſsis: nam etſi eligere non poſsit, cap. Ex eo, in fin. & cap. Indemnitatibus in princip. de election. lib. 6. tamen ex huiuſmodi actu nulliter geſto, fit tacitè profeſſus, vt tenet Ioan. Andr. in c. Viduæ nu. 7. de Regul. quem ibi ſequuntur Henric. Boich. in fin. Abb. nu. 6. & 7. & alij communiter. Quod autem dicunt Ioan. Andr. & alij hic, videlicet non induci tacitam profeſsionem ex eo quod Nouitia permittat ſe præfici in Abbatiſſam ſi procedatur per viam electionis eo quod electio ſit nulla, non autem ſi procedatur per viam poſtulationis, vel collationis, non videtur admittendum; quoniam quatenus ſuſtinent poſsit Decretalem Nullus de election. lib. 6. vel pœnalem non habere locum niſi in electione; tamen poſtea ſuperuenit Clement. Ne in agro, §. Sanè Prioratus, de ſtat. Monach. per quam extenditur d. c. Nullus etiam ad collationem, vel aliam prouiſionem, vt patet in littera ibi, *admitti, vel conferri*, & irrita pronunciatur collatio de non profeſſo, ponderando verbum, *non poſſit*, quod tollit potentiam, & inficit actum ipſo iure, vt notat gloſ. Ordinaria in c. Beneficium, de regul. iur. lib. 6. Bald. in l. 1. num. 62. C. qui admitti. Iaſon. poſt alios in l. Non dubium, n. 60. C. de leg. Vnde cum in hoc pari paſſu ambulent electio, & collatio, dicendum eſt tacitam profeſsionem induci per ſuſceptionem Abbatiſſatus, ſiue procedatur per viam collationis, vel poſtulationis, ſiue per viam electionis; & hoc cap. non eſſe correctum per d. cap. Nullus, prout fateri videtur idem et Io. Andr. in cap. Cum in magiſtrum, num. 3. de elect. & expreſsius ibi Abbas in 2 not. vbi ponderando verbum, *Præficiendus*, quod æquè conuenit prouiſo, atque electo, dicit non profeſſum aſsumi non poſse ad Abbatiam non ſolum per viam electionis, ſed nec per viam alterius prouiſionis.

37 Et ex hoc infero vt idem ſit dicendum ſi nõ profeſſa; quæ conſentit ſe eligi in Abbatiſſam, ſit minor annis quadraginta: nam quemadmodum nullitas electionis, quæ prouenit ex defectu profeſsionis expreſſæ iuxta d. cap. Nullus non impedit quin tacita profeſsio inducatur, vt ſuperius concluſum eſt; ita nec videtur impedire ſi proueniat ex defectu ætatis à Tridentino Concilio requiſitę in c. 7. ſeſſ. 25. de reg. arg. c. Inter corporalia ſupra de translat. Epiſc.

38 Nunc diſquirendum quo pacto hæc ad praxim deduci poſſint. Videbitur enim nullo caſu poſſe contingere vt non prouiſus ſuſcipiens præfecturam intelligeretur tacitè profiteri. Nam aut Abbatiã acceptauit ante ſuſceptum habitum probationis,

39 aut poſt: Si ante non potuit induci tacita profeſſio; quia non præceſſit annus probationis, qui ſine quo nec expreſsè, nec tacitè poteſt fieri profeſſio, vt ſtatuitur in d. cap. 15. ſeſſ. 25. de reg. In hoc enim hæc Decretalis corrigitur à Concilio, vt ſuſiùs explicatum eſt ſupra num. 7. Si verò Abbatiam acceptauit poſt ſuſceptum habitum, aut id fecit ante annum probationis elapſum, & profeſſio induci non potuit repugnante d. cap. 15. vt proximè dictum eſt. Aut id fecit tranſacto anno probationis, & tunc aut per annum detulit habitum indiſtinctum, aut indiſtinctiſſimum, aut diſtinctum ab habitu profeſſorum. Primo caſu per delationem [illegible] habitus indiſtincti, idest à nouitijs, & [illegible] geſtari ſoliti, eo ipſo fuit tacitè profeſſus, infr. de regul. vbi [illegible] in c. Ex parte, infr. de regul. Butr. Cardinal. & [illegible] ſecundum Ioan. Andr. [illegible] & in c. 1. verſ. Quod ſi per totum ſequen[illegible] verſ. Qui verò eod. tit. lib. 6. & in [illegible] eod. tit. & conſequenter per ſuſceptio[illegible] non potuit iterum tacitè profe[illegible] profeſſus tacitè, amplius tacitè profe[illegible] non poteſt, arg. cap. Vt quis duas, de elect. [illegible] matrimonium tam ſpirituale, quam [illegible] poſſit conſiſtere ex conſenſibus itera[illegible] Lapus allegat. 8. per totam mat[illegible] & ſcripſi plenius in c. Quoniam, nu. 41.

40 [illegible] de iurepatr. [illegible] caſu, idest cum nouitius per annum [illegible] indiſtinctiſſimum, quo ſcilicet [illegible] profeſſi, & nouitij, ac etiam [illegible] vitam cum eis ducentes, ſimiliter [illegible] tacita profeſſio, vt deciditur [illegible] Qui verò poſt quartumdecimum [illegible] induci non potuit per ſuſcep[illegible]

41 [illegible] iterum caſu, ideſt cum nouitius per [illegible] habitum nouitiorum diſtinctum [illegible] profeſſorum, nunquam fieri poteſt ta[illegible] quantumcunque temporis in reli[illegible] vt docent in d. c. Ex parte [illegible] Ioan. Andr. n. 3. & Cardinal. [illegible]

42 [illegible] vnde Abb. Antiq. in c. Conſulti. [illegible] Monachus, quibus per [illegible] probationis quod [illegible] in habitu ſit diſtinctus ab habitu [illegible] forma ab habitu [illegible] cum ſi habitus [illegible] in d. c. Clem. [illegible] hodie eſt expediendum in ſumma [illegible] gloſ. in verb. Deinceps in fin. [illegible] ſi tunc [illegible] eſt, & in hac corrigitur [illegible] non poteſt iterum profeſſi [illegible]

43 [illegible]

procedit etiamſi diſtinctio ſit latens: adhuc enim per illius aſſumptionem fit tacitè profeſſus ſi triduò perſeueret, vt in d. c. Conſtitutionem, in fin. In hoc enim caſu iura antiqua non ſunt correcta, vt notat prædicta gloſ. in ver. Deinceps, circa medium, verſ. Vnde adhuc hodie: & per conſequens ex ſuſceptione Abbatiæ noua profeſſio induci non potuit, vt oſtenſum eſt ſupra in primo caſu.

44 Pro ſolutione obſeruandum eſt in quinque caſibus poſſe verificari, vt non profeſſus per acceptationem Abbatiæ intelligatur tacitè profiteri.

Primus eſt, cum quis ante ætatem legitimam ad profitendum (quæ de iure communi eſt poſt annum decimumquartum, vt in c. Significatum, de Regular. & ex Concilio Trid. poſt annum decimumſextum, vt in cap. 15. ſeſſ. 25 de Regular.) induit habitum indiſtinctum: hic enim poſt legitimã ætatem non fit ſtatim profeſſus tacitè, ſed oportet vt pergat in geſtatione habitus per totum ſequentem annum, ideſt de iure communi per totum annum decimumquintum, vt eſt caſus in d. c. 1. verſ. Quod ſi per totum, de Regul. lib. 6. Et ex Concilio Tridentino per totum annum decimumſeptimũ, vt ex ſententia S. Congregationis dixi in c. 1. n. 7.

45 & ſeqq. de Regular. Verum ſi poſt annum decimumſextum completum acceptaret Abbatiam, & antea poſt ſuſceptum habitum ſtetiſſet per annum in monaſterio, vtique intelligeretur tacitè profeſſus, non quidem ex ſola geſtatione habitus indiſtincti, quia ad hoc requiritur annus decimusſeptimus completus, vt prædixi; ſed quia immiſcuit ſe actibus profeſſorum, vt in c. Vidua, de Regular. nam quemadmodum is, qui ante ætatem legitimam induit habitum indiſtinctũ, in ſequenti anno illico fit tacitè profeſſus ſi habitum profeſſorum ſuſcipiat, vt deciditur in c. 1. in princ. de Regular. lib. 6. eodem modo fit profeſſus tacitè ſi ingerat ſe actibus profeſſorum, ac ſi ſuſcipiat habitum, qui dari profitentibus conſueuit, vt c. Quod interrogaſti, 27. diſt. cap. Quem progenitores, 20. q. 1. c. Vidua, 27. q. 1. d. c. Vidua, c. Super eo, & c. Conſulti, de Regular.

46 Secundus caſus eſt cum quis ante ætatem ad profitendum præfixam induit habitum indiſtinctiſsimum: talis enim quamuis poſt legitimam ætatem pergat per annum in delatione habitus huiuſmodi; tamen non alligatur religioni, cum eorum, quæ tunc agit, plenum non habeat intellectum, vt diſertis verbis ſtatuitur in prædicato c. 1. verſ. Secus autem in illo, de Regular. lib. 6. quod non corrigitur per d. Clem. Eos, eod. tit. vt ibi notat gloſ. in ver. Portauerint, nihil tamen prohibet quin ſuſcipiendo Abbatiam cenſeatur tacitè profiteri, iuxta tex. hic, & concluſionem ſuperius firmatam.

47 Tertius caſus eſt, cum quis aſſumit habitum indiſtinctum, & proteſtatur per delationem annalem habitus huiuſmodi ſe non intendere tacitam profeſsionem emittere: hoc enim caſu tacita profeſſio non inducitur; quia contra præſumptionem iuris, & de iure, quæ ſurgit ex delatione annali habitus indiſtincti, admittitur probatio per proteſtationem præcedentem, vt firmat gloſ. in c. Ex parte, in ver. Per annum, infra de Regular. quam ibi ſequuntur Hoſt. num 9. Io. Andr. num. 3. Cardin. num 4. Butr. num. 7. & alij communiter. Vnde ſecundum Vincentium, quem citat ibi Io. Andr. num. 3. ſi quis intra annum probationis proteſtetur, ſe nolle in religione remanere, quamuis aliquo tempore poſt annum remaneat, adhuc poteſt exire. Et hanc ſententiam aliás probauit Sac. Congregatio Concilij, dum cuidam puellæ poſtulanti, vt ſibi liceret ex certa cauſa in monaſterio manere vltra tempus nouitiatus, nec propterea intelligeretur tacitè profiteri; reſpondit quoad tacitam profeſſionem poſſe puellam ſibi cauere

48 per proteſtationem. Cæterum ſi elapſo anno conſentiat ſe eligi in Abbatem, ex hoc intelligitur religioni alligatus, non obſtante proteſtatione: tum quia talis proteſtatio reſtricta eſt ad profeſsionem quæ inducitur ex geſtatione annali habitus indiſtincti, & non afficit hunc caſum, in quo profeſsio nõ inducitur ex delatione habitus, ſed ex eo quod nouitius ſuſcipiendo Abbatiam fecit actum poſitiuum, qui non conuenit niſi profeſsis, vt dictum eſt in primo caſu: tum quia quatenus proteſtatio ad hunc caſum extenderetur, tamen per actum contrarium ſuſceptionis Abbatiæ factum non immediatè; ſed ex interuallo, intelligitur receſſum à proteſtatione, vt probat textus in cap. Cum virum, in verſ. Præſertim, infra de reg. & in matrimonio carnali eſt textus apertus in c. Ad id quod, de ſponſ. dixi in c. Ex parte, eod. tit.

49 Quartus caſus eſt, cum nouitius tranſacto probationis anno recipit habitum profeſſorum, ſed ante receptionem formaliter proteſtatur ſe per hoc non intendere profeſsionem emittere. Huiuſmodi enim proteſtatio ſaltem facta immediatè ante habitus ſuſceptionem, vtique impedit profeſſionem tacitam, quæ oritur ex ſuſceptione habitus profeſſorum, c. Perlatum, & ibi gloſ. in ver. Propoſuit, ſupra de ijs, quę vi metuſue cauſa fiunt, gloſ. 2. circa finem, verſ. Et quia ab initio, in c. Porrectum, infra de Regular.

50 Verum ſi hoc caſu nouitius poſt aſſumptum habitum profeſſorum conſentiret ſe eligi in Abbatem, vtique fieret tacitè profeſſus proteſtatione non obſtante, quæ ad hunc caſum non porrigitur; & quatenus porrigeretur ab ea intelligeretur receſſum per actum contrarium factum ex interuallo, vt dictum eſt in caſu præcedenti.

51 Quintus deniq; caſus eſt cum nouitius per annum geſtauit habitũ profeſſorum patenter diſtinctum ab habitu nouitiorum, iuxta text. in Clem. eos, de Regular. nam etſi ex ſola geſtatione habitus huiuſmodi non cenſeatur tacitè vouere quantumcumque temporis manſerit in monaſterio, vt dictum eſt ſupra num. 41. tamen fit profeſſus tacitè ſi ſe immiſceat actibus profeſsorum, puta ſuſcipiendo Abbatiam, caſus eſt in c. Vidua, infr. de de Reg. vbi nouitia, quæ habitum, ſeu velum conuerſionis, ideſt probationis aſſumpſit, ſi inter velatas offerat oblationes, & ſic ingerat ſe actibus profeſſarum, cenſetur profeſſa, vt in ſumma illius textus firmant Io. Andr. Butr. Card. & omnes. His igitur quinque modis poteſt ad practicam deduci noſtra concluſio; quare diſputatio ſuperius habita non eſt inutilis.

De Teſtamentis.

Cap. Nos quidem.

SVMMARIVM.

1 *EPiſcopus propter negligentiam hæredis exequitur piam voluntatem teſtatoris.*

Ext-

2 Executio voluntatis teſtatoris fieri debet infra annum computandum à die monitionis factæ per iudicem.
3 Intellectus, §. Si quis ædificationem, in Authen. de eccleſ. titul. & n. 6.
4 Domus venerabilis appellatione includitur etiam monaſterium.
5 Monaſterium à teſtatore ordinatum an debeat infra annum compleri, an verò ſufficiat opus inchoare.
6 Oratorium infra quinquennium, hoſpitale infra ſex menſes.
7 Relicta ad pias cauſas integrè ſolui debent infra annum compleri debet.
8 Relicta eccleſiæ, ſeu monaſterio conſtruendo debentur integra etiam cum fructibus medij temporis.
9 Epiſcopi omnium piarum diſpoſitionum tam inter viuos, quam in vltimis voluntate in caſibus à iure permiſſis ſunt executores.
11 Epiſcopus hæredi, vel executori negligente ſuccedit in facultate exequendi etiam ad non pias cauſas.
11 Teſtamentorum publicatio ad Epiſcopum non ſpectat niſi conſuetudo aliud inducat, & n. ſeq.
12 Intellectus, c. Epiſcopus, 88 diſt.
13 Monaſterium poteſt alibi ædificari arbitrio Epiſcopi, ſi in loco à teſtatore præſcripto conſtrui non poſſit.
14 Legatum piam non fit caducum ſi impleri non poſſit de iure, vel de facto, ſed in alios vſus conuerti debet.
15 Legatum pro Miſſis canendis conuertitur in aliud opus, ſi Miſſæ non poſſunt cantari propter interdictum.
16 Pecunia pro monaſterio conſtruendo relicta, ſi non ſufficiat, conuertitur in alium vſum.
17 Fructus hoſpitalium ad vſum peregrinorum, ſi in loco non ſint peregrini, conuertuntur in vſum inſtitutioni proximorem ab Ordinario cum duobus de Capitulo.
18 Legatum annui reditus factum fratribus Minoribus an commutari poſſit per Papam in alios vſus, non obſtante quod teſtator id prohibuerit, & legatum ademerit in caſum commutationis, & n. ſeq. vſq. ad n. 48.
19 Fratres Minores S. Franciſci ſunt incapaces annuorum redituum.
20 Annui redditus inter immobilia computantur.
21 Relictum redditum ob incapacitatē cauſatam à prohibitione iuris reſiſtentis potentia capiendi, & relinquendi habetur pro non ſcripto.
Declaratur, & refellitur opinio Angeli de Peruſio, n. ſeqq.
22 Legatum annui reditus, vel bonorum ſtabilium relictum fratribus Minoribus ſub modo licito valet.
23 Et factum ſimpliciter intelligitur factum ſub modo licito.
24 Modus vel conditio impoſſibilis ſi ad nullum honeſtum finem adijciatur legato, impleri non debet; ſi verò ad honeſtum finem, fit conuerſio in alium vſum.
25 Legatum Prædicatoribus, vel Minoribus, vt ſe conferant ad habitandum in ædibus teſtatoris, & ibi diuina celebrent, in alium vſum conuerti debet.
26 Relictum fratribus Minoribus cenſetur factum principaliter pro animas.
27 Conditio impoſſibilis in vltimis voluntatibus habetur pro non ſcripta, ſi contineat aliquid turpe; ſecus ſi nihil turpe, quia impleri debet de facto, ſi non poteſt de iure.
28 Fratres Minores poſſunt recipere legata annua à ſponte dantibus per modum eleemoſynæ, dummodo de illis aliter per Papam non fuerit diſpoſitum.
29 Fratres Minores ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna prohibentur impetrare prouiſſes Apoſtolicas de beneficijs, quibus legata annua ipſis fratribus relicta applicata fuerunt.
30 Prohibitio ne Papa poſſit commutare legatum annuum fratribus Minoribus relictum tamquam turpis habetur pro non adiecta, & num. ſeq. vſq. ad num. 48.
31 Legatum ſi de iure, vel de facto iuxta mentem teſtatoris impleri non poſſit, in alium vſum conuertitur, non obſtante prohibitione quod applicari non poſſit niſi ad vſum deſtinatum.
32 Pecunia [illegible] ad certum vſum relicta non poteſt per ſuperiorem ad alium vſum deputari, quando in eum caſum teſtator prouidit quid fieri debeat.
Declar[illegible] [illegible] n. ſeq.
33 Relictum [illegible] Religioſis ſub modo licito alijs vſibus applicari [illegible] non debet per Papam, quādo teſtator alios ſubſt[illegible] caſu quo onera non impleantur, & n. ſeq.
34 Promiſſio [illegible] ſit ceſſare promiſſionem leges [illegible] [illegible] Pontificis licita facit ...
35 Papa c[illegible] commutare poteſt pias diſpoſitiones etiam de iure [illegible] & de facto applicari poſſint ad vſum deſtin[illegible] [illegible] rem vni eccleſiæ auferre, & dare alteri [illegible] cauſa id facere non debet.
36 Papa [illegible] ſub modo illicito Religioſis incapacibus relicta [illegible] ne, et quatenus impleri non poſſit de iure [illegible] facto, deueniat ad alium an debeat alijs applicari, & n. 51.
37 Relictum [illegible] fratribus Minoribus ſub modo illicito conditi[illegible] ad alium vſum, non obſtante [illegible] re, vel [illegible] ademptione relicti in [illegible] vſibus [illegible] ſione teſtatoris, ne ſuperior [illegible]
38 Relictum [illegible] commutationis.
commu[illegible] dicta legato facto religioſo [illegible]
probibi[illegible] de illo intromittere, aliàs ſit ademptum [illegible]
caſum c[illegible] turpis habetur pro non appoſita [illegible]
39 Conditio a[illegible] & ſeq.
poſſit ſe [illegible] commutare vltimas voluntates [illegible]
tamquam [illegible] are eſt ſacrilegium.
num. 54.
40 Papa poteſt [illegible] eſt tamen ne leges in ſuo teſtamento [illegible]
hoc dubi[illegible] [illegible]
41 Nemo pote[illegible] [illegible] am contemnere periculoſius [illegible]
cum habe[illegible] [illegible]
42 Legem vitan[illegible] [illegible] facto actui illicito non [illegible] ...
legem mo[illegible] [illegible]
43 Pœna adiect[illegible] [illegible] tamen ſed etiam [illegible]
44 Iuri ne deom[illegible] [illegible] ſitiones non ſubſint Papæ [illegible]
pia diſpoſi[illegible] [illegible] per indirectum habitum [illegible]
45 Conditio per[illegible] [illegible]
vti ad red[illegible] [illegible]
46 Fratres Mi[illegible] [illegible]
tus annuo[illegible] [illegible]
47 Peccatorum [illegible]
gat poteſta[illegible]
48 Commutatio [illegible]
licit an ſit [illegible]
Papa igno[illegible]
euentum co[illegible]
num. 63.

19 Commutatio [illegible] vltimarum voluntatum [illegible] per ...
30 Et in quibus [illegible] ex diſpoſitione [illegible]
32 Teſtatoris [illegible]
33 Ignorantia [illegible]
34 Pia ſunt [illegible] teſtatore [illegible]
35 Ex nihilo nihil [illegible]
36 Impoſſibilis [illegible]
37 Fictio idem [illegible] caſu vero [illegible]
38 Intentionis [illegible] eorum, q[illegible] aut diffic[illegible]
39 Papa in S[illegible] rum vo[illegible] illas con[illegible]
40 Adſſictæ [illegible] teſtatori [illegible]
41 Impoſſibi[illegible] poteſt.
42 Inteſtatum [illegible] obtent[illegible]
43 Medium [illegible]
44 Relictum [illegible] fratr[illegible]
[illegible]
46 H[illegible]
47 C[illegible]

49 *Commutatio voluntatis locum non habet vbi teſtator prouidit quid fieri debeat de legato, ſi in vſum deſtinatum conuerti nequeat.*

50 *Et in quibus caſibus commutatio impugnari poſſit ex defectu intentionis eo quod Papa ignorauerit prouiſionem teſtatoris.*

51 *Teſtator non poteſt diſponere vt impoſſibile transferatur ad poſſibile.*

53 *Ignorantia diſpoſitionis à iure improbata ſubreptionem, aut defectum intentionis non parit.*

54 *Paria ſunt ſubſtitutionem non fuiſſe ſcriptam à teſtatore, & de iure haberi pro non ſcripta.*

55 *Ex nihilo nihil producitur.*

56 *Impoſſibilitas iuris, & naturæ æquiparantur.*

57 *Fictio idem operatur in caſu ficto, quod veritas in caſu vero.*

58 *Intentionis defectus non oritur niſi ex ignorantia eorum, quæ ſi Princeps ſciuiſſet, aut nullo modo, aut difficilius conceſſiſſet.*

59 *Papa in Signatura nullam habet rationem vltimarum voluntatum prohibentium ne Papa poſſit illas commutare, & n.61.*

60 *Ad officium Romani Pontificis pertinet illicitas teſtatorum diſpoſitiones corrigere, & emendare.*

61 *Impoſſibile dicitur quod ſalua dignitate fieri non poteſt.*

63 *In teſtamentis attenditur quale fuerit principale obiectum, & finis teſtatoris.*

64 *Medium vbi eſt illicitum, acquiſitio impeditur.*

65 *Relictum altari, ſeu Capellæ exiſtenti in eccleſia fratrum Minorum pro Miſſis celebrandis cenſetur relictum ipſis fratribus, ſicut & relictum eccleſiæ. & n.67. & 73. & ſeqq.*

66 *Hæredi à ſeipſo legari non poteſt.*

68 *Conſenſus ſemper requirendus eſt ab eo, penes quē reſidet ius principale.*

69 *Regulares Ordinum Mendicantium non conſueuerunt permittere vt in eorum eccleſijs erigantur Capellæ perpetuò aſſiſtendæ à Presbyteris ſæcularibus, neque ad id cogi poſſunt.*

70 *Executores habentes ex teſtamento facultatem declarandi voluntatem teſtatoris, à declaratione ſemel facta reſilire non poſſunt.*

71 *Repudiare quis non poteſt quod habere non poteſt.*

72 *Conſuetudo interpretatiua non oportet vt ſit præſcripta ſed ad eā inducendā ſufficiunt decem anni.*

73 *Relictum pro dote altaris in eccleſia fratrum Eremitarum an cenſeatur factum Deo immortali repræſentando per presbyteros ſæculares inibi deſeruientes.*

74 *Paria ſunt relinquere eccleſiæ fratrum incapacium, atque altari, ſeu capellæ ibi exiſtenti.*

1 NOS QVIDEM. Propter negligentiā hæredis Epiſcopus exequitur piam voluntatem Teſtatoris. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. Butr. Anch. & Imol. vel plenius ſecundum Cardin. & Abbat. ſi infra annum à die monitionis non fit executio teſtamenti per debentem exequi, deuoluitur executio ad Epiſcopum. In prima, narratio. In ſecunda, prouiſio, ibi, *Quamobrem*, in qua primò moneri mandat, ſecundò ſuppleri, ibi, *Quod ſi*. Tertiò reddit rationē, ibi. *Sic enim*

2 Nota primò ex illis verbis, *Eā commoneas quatenus infra annum*, &c. annum præfixum ad ædificationem monaſterij à Teſtatore ordinati non currere à die mortis teſtatoris, ſed à die monitionis factæ per iudicem. Et quamuis gloſ. & Ioan.

Proſp. Fagnan. in 3. Decretal.

cent. in ver. Infra annum, ſimpliciter dicant voluntatem teſtatoris debere infra annum executioni demandari, allegando textum hic, & in Authen. Hoc amplius, C. de fideicomm. & in Authen. de eccleſiaſt. tit. §. Si quis ædificationem, tamen Abb. Antiq. n. 2. intelligit, infra annum, id eſt à iuſſu iudicis enumerandum, & idem dicunt Hoſt. n. 2. in ver. Vt eam cōmoneas, Io. Andr. n. 6 in gloſ. 3. ibi, *annū*, Anchar. n. 5. & 6. Butr. n. 9. & Abbas Siculus, n. 3. & ità apertè loquūtur tex. in d. Authen. Hoc amplius, ibi, *monitus à Iudice intra annum non implet.*

3 Nec aduerſatur, quin potius fauet huic parti d. §. Si quis ædificationem: ibi enim præcipitur vt Oratorium prouidentia Epiſcopi compleatur infra quinque annos; Hoſpitale verò, & quæcumque

4 venerabilis domus infra annū: Appellatione autē venerabilis domus non eſt dubium quin includatur etiam Monaſterium, vt c. fin. de Regular. & in decreto Concilij Tridentini, cap. 11. in princ. & c. 12. ſeſſ. 25. de Regular. præſertim ponderando illā dictionem vniuerſalem, *quæcumque*, c. Solitæ, de maior. & obed. licet Hoſtien. videatur exponere venerabilem Domum pro Hoſpitali. Sed intelligēdo vt prædixi, quoad ædificationem Monaſterij ille textus concordat cum hac decretali.

5 Cæterum Abb. nu. 9. Limitat primò hunc textū in ver. *infra annum*, vt procedat reſpectu operis inchoandi non autem reſpectu operis complendi, in quo dicit cōſiderari debere qualitatem operis. Nam ſi opus non poſſit perfici infra annum, hæres non poterit dici negligens. Sed hæc limitatio videtur contra mentē huius Decretalis: facile enim eſſet cuique hæredi opus inchoare infra annum, & ſic impedire deuolutionem executionis ad Epiſcopum, & poſtea operis perfectionem diù protrahere, vnde hæc prouiſio eſſet omnino eluſoria, quod non eſt dicendum, c. Commiſſa, §. Porrò, de elect. lib. 6. Præterea hoc repugnat litteræ, ibi, *infra annum Monaſterium quod iuſtum eſt debeat ordinare, & cunctaſecundum voluntatem defuncti ſine alteratione conſtruere*. Quæ verba non admittūt reſtrictionem, vt ſufficiat initium operis. Similiter textus in d. Authen. Hoc amplius exigit complementum operis, dum iubet vt voluntas teſtatoris infra annum impleatur, c. 1. 78. diſt. & l. 1. C. de Cu-

6 rat. furio. Accedit quod ineptè in d. §. Siquis ædificationem oratorij conſtitueretur differentia inter ædificationē oratorij, infra quinquēnium, & hoſpitalis, vel monaſterij infra annum, ſi ſufficeret opus inchoare; imo operis complementum apertè exigit ille textus, tam reſpectu Oratorij, ponderando verbum *compleri*, l. 2. ff. de excuſat. tutor. quàm reſpectu cuiuſlibet venerabilis domus, & ſic monaſterij, dum mandat illam fieri infra annum, ac ſi intra annum hæredes non fecerint, eos domum aut comparare, aut locare, vbi poſſint quæ iuſſa ſunt adimplere, donec huiuſmodi domus venerabilis expleatur: indebitè enim imponeretur hæredi hoc onus comparandi aliam domum infra annum ſi ipſe non teneretur domum à Teſtatore ordina-

7 tam infra hoc tempus perficere. Demum non apparet qua æquitate ſacri canones, & iura ciuilia ad opus tantummodo inchoandum conceſſiſſent integri anni dilationem, cum tamē relicta ad pias cauſas integrè ſolui debeant intra ſex menſes à die inſinuationis teſtamenti, vt in Authen. de eccleſiaſt. tit. §. Si legatum, & tenet Abb. hic n. 10. verſ. Si verò ſunt relicta. Vnde de monaſterio infra

annum non ſimpliciter inchoando, ſed conſtruendo, ſeu ædificando loquitur hic gloſ. Innocen. Hoſt. Io. Andr. Bart. & cæteri omnes. Exiſtimo igitur hæredem teneri, & quantum fieri poteſt eniti debere, vt monaſterium infra annum à die monitionis perficiat, niſi aliud tempus teſtator præfixerit. Quod ſi præ operis magnitudine id præſtari non poſſit, tunc iuſtam cauſã ſubeſſe, vt Epiſcopus pro ſuo arbitrio, & prudentia concedat ei congruam prorogationem ad opus perficiendum. Quod videtur etiam de mente Abbatis, dum dicit, aſſignabitur tempus conueniens.

8 Secundò nota ibi, *Sine diminutione qualibet*, relicta eccleſiæ, ſeu monaſterio conſtruendo debere integrè perſolui, ac ſine vlla diminutione. Vnde conſuluerunt Bart. & Franciſc. de Albergott. etiam fructus medij tẽporis debere aſſignari. & pro hoc Abb hic num. 7. allegat optimum textum in l. Si ita relictum, § Pegaſus, ff. de legat. 2. vbi ſi legetur prædium in diem, puta poſt decem annos, vel cum legatarius erit pubes, debetur prædium cum fructibus medij temporis, ſi gratia legatarij fuit appoſitus dies. Hoc autem caſu cum legatur monaſterio conſtruendo, dies non apponitur fauore hæredis, ſed monaſterij. Nam ſi monaſterium fuiſſet iam conſtructum tempore teſtamenti, vtique legaſſet de præſenti, & non in diem, ſecundum Abbat.

9 Tertiò nota quod hic ſtatuitur vt hærede, vel executore negligente Epiſcopus ſuccedat in facultate exequendi, videri reſtringi tantummodo ad legata ad pias cauſas, iuxta textum, in l. Nulli, C. de Epiſc. & Cler. ponderando illa verba *dilatas defunctorum pias voluntates Epiſcopali decens eſt ſtudio adimpleri* Concordat, c. Tua nobis, infra eod. ibi: [Cùm igitur in omnibus pijs voluntatibus ſit per locorum Epiſcopos prouidendum, vt ſecundum defuncti voluntatem vniuerſa procedant] quod eſt deſumptum ex Authen. de eccleſ. tit. §. Si quis autem pro redemptione. Et ita etiam loquitur Concilium Tridentinum in cap. 8. ſeſſ. 22. dum ait: [Epiſcopi etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati in caſibus à iure conceſſis omnium piarũ diſpoſitionum tam in vltima voluntate, quam

10 inter viuos ſint executores. Verum Innocentius hic num. 2. in ver. Per te, ait defenſionem teſtamentorum ad Epiſcopũ pertinere, maximè quoad pias cauſas, vt hic, & idem videri etiam in non pijs per cap. prox. & cap. Si hæredes, inf. eod. publicatio-

11 nem tamen fieri nõ debere apud Epiſcopum l. cõſulta, C. de Teſtam. & cum Innocent. tranſit Ho-

12 ſtien. num. 6. Rationem reddunt Butr. n. 6. & Abb. num. 8 quia qualibet defuncti voluntas poteſt dici pia l. 1. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Nec obſtat text. in cap. Epiſcopus, il ſecondo 88. diſt. vbi dicitur Epiſcopus tuitionem teſtamentorum nõ ſuſcipiat. Nam Hoſtien. hic num. 6. exponit tuitionem, id eſt inſinuationem, ſiue apertionem, quæ ad Epiſcopum non ſpectat, niſi conſuetudo aliud inducat, ſecundum eum, vel tuitionem, id eſt patrocinium, ſiue defenſionem, quaſi dicat, ad tuitionem teſtamenti non debet Epiſcopus aſſumere partes Aduocati: nec mirum, quia nec in propria cauſa hoc decet, c. Quia Epiſcopus, 5. q. 3.

13 Quartò nota, ibi, *ſi ibi non poteſt*, &c. Monaſterium poſſe alibi ædificari arbitrio Epiſcopi, ſi in loco à teſtatore præſcripto conſtitui non poſſit, vt hic per Innocent. n. 2. in ver. Per teſtatorem, Hoſt.

n. 5. in ver. Et alibi placet. Io. Andr. n. 7. in gloſ. Et alibi placet, & reliquos omnes. Speculator in § Nũc verò aliqua, in ver. Quid ſi teſtator, in tit. de inſtr. edit. Bart. in l. Legatum ciuitati, num. 3. ff. de vſufruct. legat.

14 Et ſic collige legatum non effici caducum ex eo quod deputari non poſſit ad vſum deſtinatum per teſtatorem, ſed per Epiſcopum commutari debere in aliam piam cauſam, ſicut hic fit commutatio de loco ad locum, vt per Butr. num. 4. & Abb. num. 6. Id quod procedit ſiue teſtatoris voluntas impleri non poſſit de iure, ſiue de facto: de iure,

15 vt ſi teſtator reliquerit centum pro Miſſis canendis, quæ cantari non poſſint propter interdictum. Quo exempla vtitur Bart. in d. l. Legatum, n. 2. De

16 facto, vt ſi pecunia relicta à teſtatore non ſufficiat ad monaſterium conſtruendum: debet enim conuerti in alium vſum, l. Legatum, ff. de adminiſtr. rer. ad ciuit. pertinen. & tradit Bart. vbi ſupra n. 4.

17 & Abb. hic nu 6. Ad quod facit optimè decretum Concilij Tridentini in c. 8. ſeſſ. 25. vbi præcipitur vt ſi hoſpitalia ad certum peregrinorum, aut infirmorum [illegible] aut aliarum perſonarum genus fuerint inſtituta [illegible] nec in loco, vbi ſunt dicta hoſpitalia, ſimiles perſonæ [illegible] aut perpaucæ reperiantur, fructus illorum [illegible] qui eorum inſtitutioni proximior [illegible] alium pium vſum [illegible] ior ſit, ac pro loco, & tempore vtilior [illegible] tur, prout Ordinario cum duobus de Capitulo [illegible] qui rerum vſu peritiores ſint, per ipſum deligen[illegible] magis expedire viſum fuerit.

18 QVA[illegible]RO, An legatum annui reditus factum fratribus [illegible] Minoribus S. Franciſci commutari poſſit per [illegible] in alios vſus, non obſtante quod teſtator ex[illegible] ad hoc prohibuerit, & legatum ademeri[illegible] in caſum commutationis.

19 Manif[illegible] Minores S. Franciſci eſſe incapaces [illegible] eſt Fratres Minores S. Franciſci eſſe in Clem. Exiui de P[illegible] annui reditus, de

20 verb. ſign[illegible] annuorum redituum, vt eſt caſus in Clem. inter imm[illegible] S. Cumque annui reditus reditus o[illegible] vbi ſic legitur: Cumque annui reditus huiuſmodi gnet, nulla [illegible] à iure ac huiuſmodi reditus qu[illegible] paupertati, & mendicitati repu etiam vſu[illegible] dubitatio eſt quoad prædictos Fratribus cipere, vel [illegible] ſicut & poſſeſſiones, vel cæterorum non licet [illegible] non reperiatur conceſſio & clarum [illegible] conditione conſiderata ipſorum Præterea q[illegible] cum eis non habere [illegible] ad hoc ver. Cumq[illegible] Quem textum dicit ad hoc Anchar. nu[illegible] Abb. conſ. 63. Vt veritas in princip. 365. num. [illegible] ibi gloſ. centior. Et [illegible] quid expedit, lib. 2. & notant ibi gloſ. tionum gen[illegible] que annui reditus. Cardinal. a. 22. Bullar. tom[illegible] m. 2 1. & reliqui interpretes. Ergo cum p[illegible] 23. verſ. Secunda eſt concluſio præſtari non [illegible] patet ex pluribus decretis præſcriptis [illegible] eiuſdem Ordinis beat in alios [illegible] 333. Et fuit ſæpius Legatum ciu[illegible] propter Fratrum incapacitatem

21 Pra in 4. no[illegible] non poſſit ad eum modum

Nec refer[illegible] ſus eſt, n. 2. t[illegible] Qum Fratri[illegible] dum in alios [illegible] nullum, prop[illegible] bitione iuris [illegible] tentiæ relinq[illegible] tumcumque [illegible]

uerti; Imò funditus omnibus iuribus vacuatur, &
habetur pro non ſcripto, & ita pertinet ad hære-
des, iuxta text. in l. 1. & in l. Si in metallum, ff. de
his quę pro non ſcriptis habentur.

22 Nam reſpondetur legatum bonorum immobi-
lium, inter quę computantur annui reditus, vale-
re ſi fiat Fratribus Minoribus ſub modo licito, nē-
pe vt vendant, & pretium conuertant in ædificia,
vel alia neceſſaria, & idem ſi fiat ſimpliciter, quia
23 ſub modo licito factum intelligitur, vt eſt textus
ad litteram in cap. Exiji, § Ad hęc quia fratribus,
de verb. ſignif. lib. 6. & declarauit S. Congregatio
Concilij ſecuta opinionem Cardinalis in d. Clem.
Exiui, §. Proinde, n. 11. Atque ita hoc caſu legatū
annuum non interdicitur fratribus ratione rei le-
gatæ propter reſiſtentiam potentiæ capiendi, aut
relinquendi, ſed ratione modi à teſtatore expreſ-
ſi, quia teſtator voluit reditum ſolui annuatim in
perpetuum, quod repugnat regulæ. Ita expreſsè
dicit Bart. in tract. Minoric. lib. 2. diſt. 6. c. 1. n. 35.
Bald. in Authen. ingreſsi in 2. lect. n. 59. C. de Sa-
croſ. Eccleſ. & Abb. in cap. In præſentia, n. 63. de
probat.

Nec aduerſantur iura per Angel. adducta in d.
l. 1. & l. Si in metallum, quia procedunt in incapa-
cibus ex delicto. FF. Minores non ſunt incapaces
propter delictum, ſed propter zelum Dei, vt poſt
Gaſp. de Calderin. dicit Abb. loc. cit. verſ. Item
dicit. At quando legatum non eſt nullum propter
ſe abſolutè, & ſimpliciter, ſed propter modum de
iure prohibitum à teſtatore adiectum, tunc non
eſt pro non ſcripto, nec debetur hæredi, ſed com-
mutatur in alios vſus authoritate Superioris. Ca-
ſus eſt expreſſus in l. Legatum ciuitati, ff. de vſufr.
legat. & in hac decretali exponendo verbū, *non po-
teſt*, id eſt de iure, prout exponit Syluest. in ver. Le-
gatum, 4. q. 11. verſ. Aut hoc eſt non quia.

24 Præterea Bart. in d. l. Legatum ciuitati, n. 3 ff. In
hac materia ſic diſtinguit. Quandoque teſtator
adijcit modum, vel conditionem impoſsibilem ad
nullum honeſtum finem, & tunc nullatenus debet
impleri, l. 1. l. Conditiones, & l. filius, ff. de con-
dit. inſtit. Quandoque modum, vel conditionem
impoſsibilem adijcit ob aliquem finem licitum, &
honeſtum, & tunc ſi non poteſt impleri, eo modo
quo dixit, conuerti debet in alium vſum licitum,
vt dicitur in d. l. Legatum. Exemplum ponit Bart.
ibi num. 3. & Syluest. loc. cit. Teſtator reliquit præ-
dium, vt ibi monaſterium conſtruatur, quod ta-
men de iure ibi conſtrui non licet, puta propter
priuilegium, quod habent Prædicatores, & Mino-
res; conſtruetur in loco congruo, & honeſto, vt
hic in textu, & in d. l. Legatum. Aliud exemplum
25 ponit Syluest. ibid. Teſtator legat, vt Prædicato-
res, aut Minores ſe conferant ad habitandum in
ædibus teſtatoris, & ibi diuina celebrent pro ſa-
lute animæ ſuæ, quod de iure fieri non poteſt, cap.
vnico de exceſſ. Prælat. lib. 6. tamen vſus eſt ho-
neſtus; quia pro anima, & cultu diuino fiet con-
uerſio in alium pium vſum. Quam Bartoli theo-
ricam ſequitur hic Imola num. 22. & 23. Abbas,
num. 14. Io. de Anan. n. 7. & 8. Roch. de Curte in
tract. de iurepatron. in ver. Conſtruxit, nu. 17. Gu-
lielm. de Benedict. in repet. c. Raynutius, §. Reli-
quit, num. 17. infr. eod. & Anchar. in Clem. Quia
contingit in 2. notab. de relig. domib.

26 Nos verſamur in ſecundo membro diſtinctionis
Bartoli, quia legatum factum FF. Minoribus cum
hoc vt eis ſoluatur annuatim in perpetuum quam-
uis cenſeatur factum ſub modo illicito, vt prædixi-
mus; tamen eſt relictum pro anima; & ſic ad fi-
nem licitum, & honeſtum ſecundum Bart. & om-
nes in l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. & hæc reputatur cau-
ſa finalis, c. Verum, & ibi DD. de condit. oppoſ. &
conſequenter fauore animæ in alium pium vſum
conuerti debet.

27 Quamobrem relictum FF. Minoribus debere in
alium vſum licitum commutari determinat in pſi-
cto Bald. conſ. 416. viſa ſubſtitutione in fin. verſ. Itē
Ioannes Papa, lib. 4. Anton. de Butr. conſ. 33. Etiam
mihi videtur, num. 4. vbi refert ita etiam conſu-
luiſſe Petrum de Anchar. Imol. Paul. de Caſtr. Ra-
phael. Cuman. & alij relati ab Ant. Gabriel. Cōm.
concluſ. lib. 4. tit. de legat. concl. 1. num. 23. Et in
indiuiduo Angeli cōſilium nouiſſimè refellit Mar-
cus Antonius Genuenſ. Epiſcopus Iſernienſis in
trac. de eccleſ. ſiue Practicabilia eccleſiaſtica q. 440
per totam, hoc præcipuè fundamento, quia reli-
ctum huiuſmodi cenſetur factum pro anima, vt di-
ctum eſt ſupra, additque non obſtare, quod im-
poſſibilis conditio in legatis, & vltimis volunta-
tibus habeatur pro non ſcripta, §. Impoſſibilis, in-
ſtit. de hæred. inſtit. quoniam, vt ait Bald. in rubr.
C. de inſtitut. & ſubſtit. id procedit, cum conditio
continet aliquid turpe; ſecus ſi nihil turpe conti-
neat, quia tunc ſi de iure adimpleri non poteſt, de
facto adimpleri debet, & ſatis eſt, l. Quidam cum
filium, ff. de verb. obligat. Vnde cum legatum fa-
ctum Religioſis incapacibus non contineat aliquid
turpe, debet adimpleri eo modo, quo poteſt, &
ſatis dicitur adimpleri, ſi fiat conuerſio in alium
vſum pro ſalute animæ teſtatoris, vt ibi per eum;
& pro hac ſententia allegat Gulielm. de Benedict.
in repet. c. Raynutius, ver. Reliquit, num. 26. verſ.
Tertiò fallit, de teſtamen. Et ita ſeruat Curia Ro-
28 mana; nam Summi Pontifices ſæpiſſimè alijs vſi-
bus applicarunt legata annua FF. Minoribus reli-
cta. Et ex decreto S. Congregationis fabricæ edi-
to iuſſu S. D. N. Vrbani VIII. ſub die 14. Februa-
rij 1633. quamuis mandetur, vt capitale annuo-
rum redituum, qui FF. Minoribus relinquuntur,
conſeruetur ad effectum vt hæredes, vel debitores
poſſint liberè, ſi velint dictis Fratribus dare annua
legata per eoſdem Fratres recipienda in eleemo-
ſynam iuxta declarationem D. Bonauenturæ, non
autem per eos exigenda; mox tamen additur hęc
clauſula, videlicet [dummodo de eis per Roma-
num Pontificem aliter non fuerit diſpoſitum, nec
prædicta legata in alios vſus eius authoritate ap-
29 plicata fuerint, vel applicari contigerit] Et infra
prohibetur Fratribus ſub pœna excommunicatio-
nis ipſo facto incurrenda, ne prouiſos Apoſtolicos
pro tempore de beneficijs, quibus legata ſupradi-
cta fuerint applicata, directè, vel indirectè impe-
dire audeant, vel præſumant.

30 Nec prædictis obſtat, quod in dubio propoſito
teſtator prohibuerit ne Summus Pontifex immu-
tet prędictam diſpoſitionem. Quoniam hæc pro-
hibitio tamquam turpis habetur pro non adiecta,
l. 1. l. Si quis ita inſtitutus, l. quæ ſub conditione, l.
Conditiones quæ, & l. Conditiones contra, ff. de
condit. inſtit. d. §. Impoſſibilis, Inſtit. de hæred. in-
ſtit. & tenet Imola, in l. Si alienam, in princ. nu. 3.
ff. eod. Angel. in l. Quidam, §. Ilio, num. 2. & ibi
etiam Paul. de Caſtr. in fin. C. de neceſſar. ſeru. hæ-
red. inſtit. Petr. de Vbald. in tract. de Canon. Epiſc.

31 cap. 7. num 43 in fin. vbi ait: quando legatum non poteſt impleri hoc de iure, ſiue de facto eo modo, quo per teſtatorem fuit diſpoſitum, poſſe per ſuperiorem fieri eiuſdem conuerſionem in alium vſum, non obſtante quod in teſtamento adeſſet clauſula, ne poſſet applicari niſi ad vſum deſtinatum.

32 Nec dicatur: Teſtator, vt ſupponitur in dubio, nõ ſtetit in finibus prohibitionis, ſed proceſſit vlterius adimendo legatum in euentum contrauentionis. Quo caſu non eſt locus commutationi, l. Liberto, §. Lucius. ff. de ann. leg. vbi Bart. nu. 2. formaliter dicit: omnes leges, quæ dicunt pecuniam ad vnum vſum relictã poſſe conuerti in aliũ vſum ex authoritate Superioris sũt veræ, niſi teſtator prouideat quid fieri debeat; & quod illo non facto perueniat ad hæredes, quia tunc non poteſt fieri tranſmutatio in alium vſum, & ſequitur Rota dec. 365. n. 9. p. 5. Recent. Et videtur probari in decreto Concilij Tridentini cap. 8. verſ. Niſi aliter fortè ſeſſ. 25.

33 Etenim pro ſolutione huius difficultatis, in qua DD. loquuntur ſatis inuoluto diſtinguendi ſunt tres caſus.

Primus eſt, cum teſtator legat Religioſis capacibus ſub modo licito, & caſu quo onera iniuncta non impleantur, ſubſtituit alios, & tunc legatum in alios vſus conuerti nõ debet. Et in his terminis loquitur cum ſuis exaggerationibus Bero. conſ. 49. lib. 2. Nam in ſuo caſu teſtator legauit cum onere celebrationis Miſſarũ Canonicis Regularibus, qui de iure ſunt capaces dominij in communi, vt in c. Quãto, de offic. Ordinar. & c. Quod Dei timorẽ de ſtatu Monachor. & ſubſtituit alium locum pium in caſum non implementi. Vnde Summus Pontifex quãuis potuerit de plenitudine poteſtatis cõmutare prædictam volũtatem, vt Bero. fatetur, tamen non debuit, quia, vt ipſe ait, prouiſio hominis licita

34 facit ceſſare prouiſionem legis. Et ad hunc caſum referri poſſunt Cephal. conſ. 52. & Riminal. Iun. cõſ. 116. Nam in caſu eorum teſtator filios maſculos hæredes inſtituit ſub ea conditione, vt ſi Dux Ferrariæ, aut Papa mutaret ſuum teſtamentum, tali caſu hæreditas deueniret ad alios vocatos, & facta mutatione per Papam reſponderunt prædicti Doctores fuiſſe locum pœnæ, nimirum quia diſpoſitio teſtatoris fuit licita, & idem iuris eſt ſi legatum fiat Religioſis incapacibus, ſed ſub modo licito, vt ſi fiat legatum rei immobilis FF. Minoribus ad hoc vt vendant, & pretium conuertant in vſũ fabricæ iuxta text. in d. c. Exiji, §. Ad hæc quia Fratribus, de verb. ſignif. in 6. Et caſu quo ipſi nolint legatum acceptare, legatur alteri. Nam neque hoc caſu eſt locus commutationi, cum teſtatoris voluntas licitè poſſit adimpleri, vt declarat Bald. in l. Dictam, col. vlt. C. de condict. ob cau. relatus à Bero. d. conſ. 49. nu. 2. verſ. Quod vltimum dictum. Et ita procedit doctrina Bartoli in d. l. Liberto, §. Lucius, ff. de ann. leg. & in l. Legatum ciuitati num. 4. ff. de vſufr. leg. vt ipſemet declarat in l. Lucius, §. tres hæredes nu 3. verſ. Sed ſi eſſet tale relictum, ff. ad Trebell.

35 Et ita etiam procedit decretum Concilij in d. c. 8. ſeſſ. 25. vbi mandatur Ordinario vt fructus hoſpitalium conuertat in alios vſus, ſi ibi non ſint peregrini, &c. dummodo etiam in hunc euentum in eorum fũdatione aliter non ſit expreſſum. Etenim cum prouiſio fundatoris ſit licita, ceſſare debet prouiſio, ſeu commutatio Ordinarij. Adde

quod doctrina prædictorum conſulentium non eſt vera, quia quod dicitur non poſſe fieri commutationem illius voluntatis, quæ licitè poteſt adimpleri, procedit in inferioribus, non autem in Principe, vt declarat Bart. in tract. Minor. lib. 2. diſt. 2. c. 3. nu. 13. Petr. de Vbald. in tract. de canon. Epiſc. c. 7. n. 35. Armilla in ver. Legatum, nu. 55. Tabiena in ver. Legatum, 2. n. 12. Angel. ver. Legatum 2. n. 12. Couarr. lib. 3. variar. reſolut. c. 6. nu. 7. verſ. Non obſtant, & probatur apertiſſimè in Clem. Quia contingit, de relig. domib. vbi dicitur; ea quæ ad certum vſum largitione ſunt deſtinata fidelium, ad illum debent non ad alium conuerti; & ſic textus loquitur de vſu, qui licitè poteſt, & debet impleri, & tamen addit ſalua Sedis Apoſtolicæ authoritate. Ergo falſum omnino eſt Sedem Apoſtolicam non poſſe commutare piam voluntatem teſtatoris, quæ impleri poteſt de iure, & de facto, vt Petr. Vbald. vbi ſupra.

36 Ratio eſt, quia (vt inquit Cardin. poſt Laudant. in d. Clem. Quia cõtingit, num. 4.) Papa eſt gubernator in ſolidum vniuerſalis Eccleſiæ, cuius caput eſt Eccleſia Romana; & ideo eius eſt tamquam capitis membra ſingula alimẽta transfundere, [illegible]

37 Secundus [illegible]

& conſequenter non ſubeſt cauſa excludendi ſubſtitutum, l. Quidam, ff de vſufr. leg. & d. §. Lucius Titius, ff de ann. legat. licet contrarium Bald in l. Dictam n. 14. verſ. Tamen ego ſic limito, C. de condict. ob cauſ. vbi intelligit dictum Bart. in d. § Lucius, de conuerſione liciti ad illicitum. Quod autē inquit impoſſibile transferatur ad poſſibile, illud teſtator non poteſt diſponere, nec apponere pœnā amiſsionis, vel tranſlationis in alterum, vt l. Vxorem, §. hęres, ff. de leg. 3. Sed neque hic eſt caſus noſter.

38 Tertius, & vltimus caſus eſt cum teſtator non conditionaliter, ſed ſimpliciter, & abſolutè legat fratribus Minoribus ſub modo illicito, puta vt annuatim quid percipiant in perpetuum prohibendo ne Papa huiuſmodi legatum conuertat in alios vſus, & apponendo pœnam ademptionis legati in caſum commutationis, qui propriè eſt caſus noſter. Et tunc legatum in alios vſus conuerti poteſt, ac debet non obſtante prohibitione teſtatoris cum pœnæ adiectione. Ratio eſt, quia hoc caſu voluntas teſtatoris licitè adimpleri non poteſt, cum teſtator voluerit pręciſè legatum annuum perpetuò obtineri à fratribus, quod repugnat regulę, nec legatum ademerit niſi in euentum commutationis
39 Apoſtolicę. Et in his terminis loquitur Bart in d. l. Lucius, §. tres heredes, num. 3. ff. ad Trebell. vbi concludit conditionem adiectam à teſtatore in legato facto Regulari incapaci, quod ſuperior non poſsit de illo intromittere, aliàs deuoluatur ad hæredem, haberi pro non adiecta, & legatum nihilominus remanere ad liberam ſuperioris diſpoſitionem, & cum Bartol. conſentiunt ibi Angel. n. 2. & Coman. n. 6. Bald. in l. Vnica, nu. 43. verſ. Septimò quæritur, C. de his quæ pœn. nom. & in d. l. Dictam, col. vlt. C. de condict. ob cauſ. Abb. conſ. 63. nu. 7. ad fin. lib. 2. Cepoll. cautel. 252. num. 2. Syluest. in ver. Religio 6. q 7. Tablen. in ver. Monachus quæſt. 14. nu. 15. A qua concluſione nemo diſſentit quando legatū verè eſt factū religioſo incapaci ſub modo illicito, puta vt ſoluatur annuatim in perpetuum, vt in præſenti quæſtione; Tunc enim fatentur omnes prohibitionem commutationis voluntatis, & pœnam illi adiectam continere turpitudinem, & non eſſe attendendam.

40 Turpitudo autē hoc caſu ſurgit ex duplici capite: Primò, quia cum Summus Pontifex pleniſsimam habeat poteſtatem commutandi vltimas voluntates, vt in Clem. Quia contingit, de relig. domib. adeò vt de hoc dubitare ſit ſacrilegium, vt inquit Gemin. conſ. 63. Dubia ſupraſcripta, in princip. prohibitio Teſtatoria cōtra diſpoſitionem dictæ Cle-
41 mentinę nullius eſt roboris, quia priuata teſtatoris diſpoſitio non poteſt generalem Conſtitutionem Canonis immutare, cap. Requiſiſti. Supra eod. Quam ob cauſam nec Epiſcopo poteſt quis prohibere ne ſe ingerat in ſuo teſtamento, c. Tua nobis, ibi, *licet etiam à teſtatoribus id contingeret interdici*, vbi id notat gloſ. in ver. Interdici, inf. eod. & in Authen. de eccleſ. tit. §. Si quis autem pro redemptione, in ver. In omnibus. Vnde longè minus id prohibere poteſt Summo Pontifici, qui eſt ſupra Ius, c. propoſuit, de conceſſ. præb. ſimiliter nemo poteſt cauere ne leges in ſuo teſtamento locum habeant, l. Nemo poteſt, ff. de legat. 1. Ergo nec conditionem poteſt apponere quę excludat Principis authoritatem, quia faceret contra legem viuam, ſicut eſt Princeps, vt in Authen. de Conſul. ad fin. & ibi gloſ. in ver. legem animatam, & contra factum
42 Principis, quod pro lege habetur. l. 1 ff de Conſtit. Princip. Imò periculoſius eſt contemnere legem viuam, maiuſque crimen, quàm legem mortuam, vt notat gloſ. in c. fin. in ver. Nec eligere, ante med. verſ. Quæ eſt ergo ratio, infra de Cler. excomm. miniſtran. & Lucas de Pēna in l. 1. col. antepenult. verſ.
43 Et ſicut, C. de expenſ. Iudic. lib 12. Itaque cum talis prohibitio contineat turpitudinem, conſequenter pœna ademptionis legati in caſum commutationis tamquam adiecta actui illicito non committitur l. vnica, in fin. C. de his quæ pœnæ nomin. Et ita in terminis tradit Simon de Præt. de interpret. vltim. volunt. lib. 4. interpret. 2. dub. 4. num. 5. dicens hanc pœnam cenſeri appoſitam in vilipendium ſupra authoritatis Romani Pontificis, & eum ſequitur nouiſſimè Duran. Rotæ Auditor in ſuo tract. de condition. & mod. impoſsibil. par. 2. c. 8. n 105.

44 Sequitur maximè quia nedum repugnat iuri canonico, ſed etiam diuino, vt reperiatur aliqua pia diſpoſitio, quæ non ſubſit Summo Pontifici Eccleſię Capiti c. Cuncta per mundum, & cap. Per principalem, 9 q. 3. cap. Benè quidam, 96. diſt. In-
45 nocent. in c. 1. in princ. de Conſtit. Deinde prædicta conditio eſt turpis, quia habilitat per indirectum FF. Minores ad retinendos annuos reditus contra præſcriptam regulæ: excluſa enim authoritate Apoſtolica cōmutandi prędictam diſpoſitionem, nihil fratribus impedimento eſſet quominus di-
46 ctum reditum obtinerent, & exigerent. Hoc autem eſt maximè abſurdum, quia FF. Minores habentes contra regulam reditus annuos, peccant mortaliter ſecundum declarationem Nicolai IV. in c. Exijt, §. In primis, verſ. Ad omnia autem, de verb. ſignif. lib. 6. & Clementis V. in d. Clem. Exiui, §. Cum igitur. Quod pluribus exaggerat Anton. de Butr. in conſ. 33. num. 4. in fin. dicens, eos in talium retentione defendi nō poſſe, quomodocumque colorentur, quia iniuſtè, & contra animas, & conſcientiam teneant; & quin quotidie celebrando iudicium ſibi manducent.

47 Igitur ſtultum eſt credere propter conditionem appoſitam in teſtamento Summum Pontificem non poſſe illis prohibere hanc retentionem, nec commutare voluntatem illam, quæ inducit Religioſos ad culpam mortalem, cap. Nouit, de Iudic. ibi: [Nullus qui ſit ſanæ mentis ignorat quod ad officium noſtrum ſpectet de quocumque mortali peccato corripere quemlibet Chriſtianum: & ſi correctionem contempſerit, per diſtrictionem eccleſiaſticam coercere.] vbi Anchar. n. 8. [Nota (inquit) correctionem peccatorum ſpectare ad Papam, & qui negat poteſtatem Papæ, negat ſe Chriſtianum. Extrauag. Vnam Sanctam, de maior. & obed. Cum præſertim ſanctus inſtitutor voluerit ſuos filios Romano Pontifici ſtrictiori quodam vinculo eſſe ſubiectos. Quamobrem prædicta prohibitio tamquam detrahens ſupremę authoritati Sedis Apoſtolicæ ſcandaloſa, & de iure impoſſibilis videtur omnino reijcienda cum ſua pœna ademptionis legati, vt per Simon. de Præt. loco cit.

48 Succeſſiuè QVAERO, cùm ſuperiùs firmatum ſit cōmutationem annui reditus, vt præfertur, relicti FF. Minoribus S. Franciſci non eſſe nullam ex defectu Poteſtatis Papæ, numquid ſaltem impugnari poſſit ex defectu Intentionis, iuxta textum in c. Suſceptam, & c. Si propter, de reſcript. lib. 6.

cum

cum concordan. de quibus ibi per gloſ. in verbo Intentionis.

49 Ratio dubitandi oritur ex eo, quod cum Teſtator prohibuerit ne Papa poſſit legatum commutare, illudque ademerit, & vocauerit hæredes in caſum commutationis; ſi Pontifex hanc prouiſionem teſtatoris ſciuiſſet, fortè non commutaſſet, ex prællegata doctrina Bart. in l. Liberto, §. Lucius, num. 2. ff. de ann. legat. vbi docet leges omnes, quæ dicunt relicta ad certum vſum poſſe in alios vſus conuerti, non habere locum quando teſtator prouidit quid fieri debeat de legato, caſu quo in vſum deſtinatum conuerti nequeat. Quod fuſius in his ferè terminis proſequitur Bero. conſ. 49. lib. 2.

Pro clariori ſolutione huius dubitationis tres caſus ſunt diſtinguendi, prout etiam diſtinximus in præcedenti quæſtione.

50 Primus caſus eſt, quādo teſtator legat religioſis capacibus, vel aliàs in vſum licitum: & caſu quo ipſi nolint legatum accipere, aut onera adimplere, ſubſtituit alios. Et hoc primo caſu admitti poteſt commutationem Papæ non habita notitia prouiſionis teſtatoris eſſe nullam ex defectu intentionis; quia ſi Papa prouiſionem licitam teſtatoris ſciuiſſet, veriſimiliter non commutaſſet; & in his terminis loquitur Bero. loco citato: nam in ſuo caſu teſtator legauit Canonicis Regularibus, qui de iure ſunt capaces bonorum in communi, cap. Quanto, de offic. Ordinar. & quatenus ipſi nollent onera ſubire, ſubſtituit alium locum pium, & conſuluit Berous legatum non debuiſſe conuerti per Papam in alios vſus, quia vt ipſe ait, prouiſio hominis licita facit ceſſare prouiſionem legis, & in hoc primo caſu loquitur Bartol. in dicto §. Lucius, prout illum expreſsè declarat Bald. in l. Dictam, col. vlt. num. 14. verſ. Idem dicit Bartolus, & verſic. Tamen ego ſic limito, C. de condict. ob turp. cauſ. & hic non eſt caſus noſter.

51 Secundus caſus eſt, quando teſtator legat Religioſis incapacibus; & caſu quo ipſi de iure non poſſint legatum obtinere, legat alteri: & tūc commutationi fortè obijci poſſet defectus intentionis, ſi Papa non habuiſſet notitiam prouiſionis teſtatoris. Ratio eſt, quia hoc legatum non eſt purum, ſed conditionale, ſi Fratres ſint capaces: vnde data illorum incapacitate, conditio non eſt purificata, & legatum remanet factum directè ad fauorem ſubſtituti, iuxta text. in d. l. Liberto, §. Lu-
52 cius, ff. de ann. legat. Sed nihilominus contrarium tenet Bald. vbi ſupra, vbi dicit doctrinam Bart. in d. §. Lucius, ad hunc caſum non pertinere, & ſubſtitutionem eſſe nullam; Quia (inquit) quod impoſſibile transferatur ad poſſibile, iſtud teſtator non poteſt diſponere, nec apponere pœnam amiſſionis, vel tranſlationis in alterum, l. Vxorem, §. Heres, ff. de legat. 3. Sed quidquid ſit de veritate huius doctrinæ, neque hic eſt caſus noſter; ideoque circa illius deciſionem non inſiſtam.

Tertius caſus eſt, quando teſtator non ſub conditione, ſed purè, & ſimpliciter legat Fratribus incapacibus, & prohibet ne Papa poſſit legatum cōmutare in alios vſus, & in euentum commutationis adimit legatum, & ſubſtituit hæredes, qui propriè eſt caſus noſter; & hoc tertio caſu dicimus contra commutationem Sanctiſſimi non

poſſe opponi de defectu intentionis, ex eo quod Sanctitas ſua ignorauerit hanc prouiſionem teſtatoris.

53 Primò quia ignorantia diſpoſitionis quæ nulla eſt, & à iure improbatur, ſubreptionem, aut defectum intentionis non parit, gloſ. in cap. Cum noſtris, in ver. Non vacaret, de conceſſ. præben. Rota in antiq. deciſ. 176. aliàs 69. de reſcript. quæ incipit. Nota quod de gratia aduerſarij, quæ nulla eſt, non teneor in gratia mea facere mentionem, Gemin. conſ. 150. n. 4 verſ. Item de iure iſtius, latè Felin. in cap. Ex tenore, n. 2. & ſeqq. de reſcript. Qui omnes eam reddunt rationem, quia non præſtat impedimentum quod de iure non ſortitur effectum, vt in reg. Sexti, Non præſtat. Sed diſpoſitio, per quam teſtator prohibet Papæ ne poſſit legatum commutare, & dat ſubſtitutum in caſum commutationis, vel facta contra Principis authoritatem eſt nulla, & à iure improbata, etiamſi legatum eſſet factum capacibus, vt in puncto tenet Simon. de Pret. de interpret. vlt. volunt. lib. 4. interpret. [illegible] dub. 4. num. 5. & Duran. in ſuo tract. de condit. [illegible] mod. impoſſ. part. 2. cap. 1. num. 105. & fusè pro[illegible]atum eſt in quæſtione præcedenti. Ergo ignora[illegible] huius diſpoſitionis non parit defectum vo[illegible]neatis.

54 Secu[illegible], quando teſtator legat Regulari incapaci, [illegible]ohibet ſuperiori ne in tali legato ſe ingerat, [illegible]m ſubſtituendo in euentum contrauentionis, in ſpecie noſtra: huiuſmodi ſubſtitutio vti facta [illegible] conditione impoſſibili de iure, & naturaliter [illegible] cari habetur pro non ſcripta, Bart. in l. Lucius, [illegible] Tres hæredes, num. 3. ff. ad Trebell. &

55 alij, qu[illegible] ſuperius retulimus nu. 39. Paria autem ſunt ſub [illegible] cautionem non fuiſſe ſcriptam à teſtatore, & de [illegible] iure haberi pro non ſcripta, l. 1. [illegible] per tot. ff. de his, quæ pro non ſcriptis [illegible] ſi ſubſtitu[illegible] verè non eſſet ſcripta in [illegible] vtique no[illegible] eſſet poſſibile vt produceret [illegible] intention[illegible] Papæ in commutatione [illegible] nihil prod[illegible] [illegible] l. Libellorum [illegible]

56 ff. de accu[illegible] Ergo eodem modo [illegible] vt hunc de[illegible]ctum producat dicta [illegible] de iure eſt pro non ſcripta [illegible] ris, & natu[illegible] æquiparant[illegible] S. Inſpicie[illegible] [illegible]

57 operatur ſi [illegible] vero, l. Si [illegible] hic ſtatus, [illegible] vxor. Deci[illegible]

58 Tertiò, [illegible] ignorantia [illegible] nullo modo [illegible] teris, & ibi [illegible]

59 num. 2. lib. [illegible] ſciuiſſet dict[illegible] ctam à teſta[illegible] ſuæ ſupremæ [illegible] nuiſſet à con[illegible] conceſſiſſet [illegible] tatem, & ad [illegible] l. Si familia, [illegible] vindicatur, ff. [illegible] Maximianus, [illegible] mus in Signa[illegible] re conſueuit [illegible]

60 Quartò, [illegible] perpetuò pen-

ſet extingui, ſeu alienari, aut in alios vſus commutari, etiam per Papam; & oppoſuit pœnam ſubſtitutionis in caſum commutationis. At ſi Papa ſciuiſſet hanc enixam teſtatoris voluntatem, vt reditus annuus perpetuò poſſideretur à Fratribus contra regulam; vtique multo magis voluntatem commutaſſet: nam quo magis voluntas eſt enixa in re illicita, & nutritiua peccati, eo magis ſpectat ad officium Romani Pontificis illam corrigere, & emendare, c. Nouit, verſ. Nullus qui ſit ſanæ mentis ignorat, & quod ibi notat Butr. num. 27. verſ. Nota diſſimulationem peccatorum, & Ancharan. num. 12. de iudic.

61 Vltimò, ſi Sedes Apoſtolica declararet commutationem non valere propter ignorantiam prædictæ prohibitionis, ſequerentur duo inconuenientia. Alterum quia Sanctiſſimus videretur aliquam rationem habuiſſe eiuſdem prohibitionis; eamq; tacitè approbaſſe. Sed abſit vt Sanctiſſimus ſunder defectum intentionis ſuæ, & vim vllam faciat in diſpoſitione tam repugnante ſacris Canonibus, ſuæque authoritati tam enormiter detrahente.

Alterum quia hinc eſſet aperta via relinquendi omnibus incapacibus: nam quilibet poſſet in ſuo teſtamento relinquere incapaci, & prohibere ne Papa poſſet relictum conuertere in alios vſus, dando ſubſtitutum in caſum commutationis voluntatis: tunc enim aut Papa non commutaret, & relictum remaneret incapaci, contra iuris diſpoſitionem; aut commutaret, & commutatio nulla eſſet ex defectu intentionis non facta mentione prohi-

62 bitionis teſtatoris. Nec dicatur: Poterit fieri huiuſmodi mentio in litteris: imo enim abſurdum eſſet, & maximè alienum à maieſtate ſummi Pontificis, vt in omnibus ſimilibus applicationibus, & gratijs Motu proprio apponeretur clauſula [Non obſtante quod teſtatores nobis expreſsè interdixerint ne poſſimus eorum voluntates commutare, & ſubſtitutos dederint in euentum commutationis.] Atque ita per tales prohibitiones auferretur per indirectum Papæ poteſtas commutandi omnia legata pia; etiam incapacibus facta: dicitur enim abſolutè non poſſe fieri quod ſalua dignitate fieri non poteſt, l. Nepos, ff. de verb. ſignific. l. Non aliter, ff. de vſu, & habitat. Brun. conſ. 117. num. 173. & ſequent.

Nec prędictis obſtat motiuum vnius ex dominis; quod teſtator voluerit vt commutatio Papæ eſſet veluti inſtrumentum, quo mediante legatum deuolueretur ad ſuos hæredes.

Primò enim reſpondetur hunc intellectum repugnare menti, & verbis teſtatoris: nam quomodo fieri poteſt, vt teſtator pro deuolutione legati voluerit vti hoc medio commutationis Papæ, ſi eamdem commutationem Sanctitati ſuæ diſertis verbis prohibuit? hoc enim eſſet ſimul velle, & nolle commutationem, quod non eſt poſſibile, l. 2. §. Scientia, & ibi gloſ. in ver. Velle, ff. de tribut. act. l. Vbi repugnantia, ff. de reg. iur.

Præterea teſtator non egebat hoc medio, ſeu inſtrumento commutationis Pontificis, vt legatũ ſuis hæredibus acquireretur: poterat enim directè eis prælegare, aut vulgariter eos ſubſtituere ſub conditione, ſi fratres nollent, aut non poſſent legatum accipere. Quod tamen non fecit, ſed eos vocauit tantummodo in caſum commutationis Apoſtolicæ, quia ſcilicet eius abſoluta intentio fuit vt hoc legatum nullo vnquam tempore poſſet Fratribus auferri, etiam authoritate ſummi Pontificis: propterea enim interdixit illius alienationẽ, & commutationem, & appoſuit pœnam ſubſtitutionis in euentum contrauentionis; & ſic hæredes ſubſtituit non ea mente vt legatum ad eos deuolueretur, ſed eo tantum fine, vt hac pœna à commutatione Papam retraheret, & quodammodo

63 deterreret, vt per Simon. de Pret. loc. cit. attenditur enim in teſtamentis quale fuerit principale obiectum, & finis teſtatoris, l. In conditionibus primum locum, & l. Cum vir. in princ. ff. de condit. & demonſtr. Anchar. conſ. 356. num. 2. verſ. Quartò, & vltimò. Dec. conſ. 95. num. 1. Et cum in hoc verba teſtatoris ſint ſatis clara, non admittitur quæſtio voluntatis, l. Ille, aut ille, §. Cum in verbis, ff. de legat. 3. Paul. de Caſtro conſ. 185. num. 2. lib. 2.

64 Deinde reſpondetur quidquid ſit an teſtator bono, vel malo zelo ductus fuerit ad ſubſtituendos hæredes, ſemper verum erit eum in hac ſubſtitutione vſum fuiſſe organo, ſeu inſtrumento illicito prohibendo Papæ commutationem. Quando autem organum, ſeu medium eſt illicitum, acquiſitio impeditur, vt inquit Bald. in Auth. ingreſſi, nu. 55. verſ. Quia cum debeat acquiri mediante organo, C. de Sacroſanct. Eccleſ. Anchar. in d. Clem. Exiui, num. 6. verſ. Dominus meus Baldus, & conſequenter ex ignorantia huius acquiſitionis, ſeu ſubſtitutionis, quæ de iure nulla eſt, non poteſt oriri defectus intentionis: quia quod nullum eſt, &c. l. Libellorum, §. Quod ſi libelli, ff. de accuſat. gloſ. fin. in l. Si patet, C. Ne de ſtat. defunct. & patet ex dictis ſupra in primo, & ſecundo fundamento.

Et ita in facto obtinui. Nam cum Sanctiſs. D.N. Vrbanus VIII. ſuperioribus annis erexiſſet beneficium ſimplex in Collegiata Eccleſia S. Laurentij Ciuitatis Florentiæ, mihi à primaua erectione collatum, eique pro dote applicaſſet omnia legata annua Conuentui, & FF. S. Franciſci de Obſeruantia eius ciuitatis relicta, quorum ijdem Fratres ſunt incapaces, & verteretur in dubium an in litteris applicationis huiuſmodi comprehenderetur legatum annuum eis factum cum prohibitione ne Sanctitas ſua illud commutaret in alios vſus, & ademptione legati, datiſque ſubſtitutis in euentum commutationis; Sanctitas ſua ex voto Congregationis Cardinalium, & Prælatorum ſuper hoc ſpecialiter deputatę declarauit comprehendi, vt in litteris in forma Breuis ſub annulo Piſcatoris expeditis ſub datum Romæ apud S. Petrum die 30 Aprilis 1642.

65 Fuit etiam in Congregatione excitatum dubiũ, An prædictum legatum, quod fuit relictum pro Miſsis perpetuò celebrandis in capella eccleſiæ eiuſdem conuentus ſiue per viam capellaniæ, ſiue alio modo cenſeretur factum FF. Minoribus, necne. Cui dubitationi reſpondi affirmatiuè.

Primò, quia relictum altari, ſeu capellæ exiſtenti in eccleſia FF. Minorum S. Franciſci pro Miſsis celebrandis, vt hoc caſu, cenſetur relictum ipſis FF. & eorum contemplatione in fraudem paupertatis. Ita in indiuiduo determinat Bald. in Auth. Ingreſſi, num. 55. verſ. Idem dicit ſi relinquatur altari Minorum, & num. 57. C. de Sacroſ. eccleſ. & poſt eum Anchar. in Clem. Exiui, num. 6. de verbor. ſignific.

66 Secundò, quia certum eſt hoc legatum non fuiſſe legatum factum hæredibus: Tum quia hęredi à

di à ſeipſo legari non poteſt, l. Legatum. §. Hæredi, ff. de legat. 1. Angel. conſ. 195. num. 2. verſic. Id Deſcendo nunc, vſq. in fin. plenè Iaſ. in l. Planè, §. Si duobus, ff. eod. Tum quia hæredes ſunt tantummodo ſubſtituti ſub conditione commutationis Apoſtolicæ, & ſic neceſſe eſt dare alium legatariũ, cui ademptio, & ſubſtitutio ſacta fuerit. Aut igitur legatum directè factum fuit fratribus, aut eccleſiæ ipſorum, aut capellæ teſtatoris: non enim alij ſunt nominati in teſtamento. Si fratribus, habemus intentum, quia notoria eſt illorum incapacitas, vt abundè oſtenſum eſt ſupra in prima quæſtione? Neque aliud à nobis exigit S. Congregatio, quam vt oſtendamus hoc legatum fuiſſe Fratribus relictum. Sin autem eccleſiæ, ſuccedit doctrina Baldi communiter approbata in d. Authen.

67 ingreſſi, n. 55. verſ. Iuxta hoc quæro. Quod relictum eccleſiæ FF. Minorum cenſetur relictum ipſiſmet Fratribus; quia eccleſia hoc caſu ſumitur pro collegio, non pro ædificijs, quæ ſunt quid materiale, & inſenſatum. Idem tenet Io. de Lignano in d. Clem. Exiui, vbi dicit eum, qui eccleſiæ FF. Minorum relinquit, habuiſſe conſiderationem ad Fratres, non ad eccleſiæ parietes. Et eum refert, & ſequitur ibi Anchar. num. 7. Quod ſi legatum ſit factum capellæ teſtatoris, ſimiliter cenſetur factum Collegio Fratrum, vt dictum eſt in præcedenti fundamento.

68 Tertiò, quia teſtator dedit executoribus liberam facultatem quaſcumque conuentiones ineũdi cum Fratribus memorati Conuentus ſuper Miſſis celebrandis, ineptè autem iuſſiſſet huiuſmodi conuentiones fieri cum Fratribus, ſi legatum non fuiſſet illis relictum, ſed hæredibus cum onere celebrandi Miſſas per Presbyteros ſæculares: Nam, vt inquit Bald. in l. Si permittente, num. 1. C. Ad Macedon. ſemper conſenſus exquirendus eſt ab eo, penes quem reſidet ius principale.

69 Quartò religiones, & ſignanter FF. Minores nõ conſueuerunt permittere vt in ſuis eccleſijs erigantur capellæ perpetuò officiandæ à Sacerdotibus ſæcularibus, vt eſt notorium, & patet ex atteſtationibus ſubſcriptis à ſingulis Procuratoribus Ordinum Mendicantium, quæ fuerunt S. Congregationi exhibitæ. Neque ad id cogi poſſunt inuiti ex Conſtitutione Leonis X. in Concilio Lateranenſi edita, quæ refertur in compendio Priuilegiorum Mendicantium in ver. Miſſa, n. 8. quia ad hunc caſum non pertinet. Nec de iure communi, vt probatur in c. Dudum, 18. quæſt. 1. & ex facto reſpondit Calderin. conſ. 28 incipien. Vtrum in eccleſia Regulari, in tit. de Regular. imò licet eis reſiſtere, ne intra eorum clauſtra exteri Sacerdotes in diuinis miniſtrent, vt tenet Angel. conſ. 224. num 3. verſ. Si autem. Ergo non cenſetur teſtator diſpoſuiſſe vt Miſſæ in ſua capella à Presbyteris ſæcularibus ſine celebrandæ, quia non eſt credendus elegiſſe viam, qua iudicium ſuum reddatur eluſorium, l. 3. ff. de milit. teſtam. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 2. n. 12.

70 Quintò, quia Executores iuxta arbitrium ſibi planè collatum à teſtatore declararunt facto ipſo fructus prædicti legati etiam quotannis perſoluẽdos fratribus dicti Conuentus ad hoc vt Miſſas celebrarent. A qua quidem declaratione non licet eis amodò reſilire, l. Statuliberum, §. 1. ff. de legat. 2. & l. Apud Aufidium, ff. de oper. libert. In quibus iuribus apparet

habentem ex eius voluntate electionem, vbi ſemel elegerit, aut declarauerit voluntatem ſuam, amplius variare non poſſe, & hoc tenent ibi communiter gloſſæ, & Doctores, maximè Bart. recenſetur Abb. conſ. 11. Triaſunt, num. 4. verſ. Venio ad tertium dubium lib. 2. præſertim re non integra, & poſt ius eccleſiæ acquiſitum ex applicatione Apoſtolica, c. Publicato, & cap. Cum inter, de elect. & cap. Si compromiſſarius, eod. tit. lib. 6. cum alijs adductis per Abbat. loco citato.

71 Sextò, Fratres eiuſdem Conuentus multò ante erectionem beneficij ſolemniter renunciarunt omnibus legatis annuis, & nominatim huic particulari legato, de quo agitur. Quod ſimiliter oſtendit idem legatum fuiſſe illis relictum, cum repudiare quis non poſſit quod habere non poteſt, vt dicit text. in l. Qui poteſt, §. Quod quis, ff. de regul. iur. gloſ. 2. in cap. 1. de decim. Ratio eſt, quia repudiatio eſt quædam priuatio, quæ præſuponit habitum. Dec. in d. §. Quod quis n. 1.

Vltimò ... ceſſat omnis difficultas ex obſeruantia ſubſecuta ... ad l. Si de interpretatione, ff. de legib. & c. Cum ... lectus, de conſuetud. quia ab anno 1615. vſque ... annum 1629. quo beneficium fuit erectum, ... ſic etiam poſt renunciationem, vt ſupra factam ... atres ipſi ſemper exegerunt fructus dicti legati, ... redibus, & executoribus conſentientibus. ...

72 ... tet vt ... ficiunt ... pelle ...

73 Non ... ſus eſt, ... tit relict ... vnius ... tarum ... ſiæ FF. ... prædicti ... milium ... mib. lib. 6 ... ſtator no ... elegiſſe vi ... ſed cenſe ... qui capac ... tari deſer ... ctum Deo ... teros, & c ... Si nondum ... cul. & l. Sa ... pitulum, & ... poſſe mini ... ſeipſis prop ... ti, qui te ... non obſtat ... fundament ... Anchar. ſu ...

74 eſt differen ... vel capellæ, ... 12. quæſt. 2. ... ff. Pro delic ... Vtroque en ... Deo immor ... eccleſia, ſeu ... allegat in d. ... nus relictum ... & ipſemet ... capellæ. T ... elegiſſe viam ...

caſu in oppoſitum retorquetur, cum fratres Mendicantes non admittant vt eorum eccleſijs, & capellis perpetuò deſeruiatur à Sacerdotibus ſæcularibus, vt dictum eſt ſupra n.69. Tẽ denique quia in hoc ſpeciali caſu teſtator non diſpoſuit præcisè, vt inſtitueretur capellania in eccleſia FF. Minorum, ſed tribuit liberam facultatem executoribus præſcribendi modum celebrationis Miſſarum, ſiue per viam capellaniæ, ſiue aliter, prout concordarent cum Fratribus. Executores autem non elegerunt viam capellanię, ſed conuenerunt vt Fratres ipſi annuos reditus perciperent, & Miſſas celebrarent, quemadmodum reipſa obſeruarunt vſque ad erectionem beneficij. Cuiquidam obſeruantiæ potiſſimum innixa Sacra Congregatio exiſtimauit hoc legatum ipſiſmet Fratribus fuiſſe relictum. Vnde ex facto ipſo ſatis ſuperque liquet Angeli reſponſum ad hunc caſum non pertinere.

De Teſtamentis.

Cap. Cum eſſes:

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum quod Parochianus facit coram Presbytero ſuo, & duobus teſtibus, valet, nec tenet conſuetudo contraria.*

2 *Teſtamentum etiam ad non pias cauſas conditum coram Parocho, & duobus teſtibus valet nedum in foro canonico, ſed etiam in foro ciuili, contraria conſuetudine non obſtante, & n. 40.*

3 *Teſtamentum ſiue in ſcriptis, ſiue nuncupatiuum de iure ciuili requirit ſeptem teſtes, & n. 159.*

4 *Et hic numerus non tamen eſt de forma probatoria, ſed etiam de forma ſubſtantiali.*

Etſi vnus deficiat, teſtamentum corruit n. 37.

5 *Codicilli non veniunt appellatione teſtamenti, niſi largè, & impropriè.*

6 *In teſtamento ruri condito ſufficiunt quinque teſtes.*

7 *Siue fiat in ſcriptis, ſiue per nuncupationem.*

8 *Teſtamentum tempore peſtis an fieri poſſit cum quinque teſtibus, remiſſiuè.*

Teſtamentum ſolemne requirit teſtiũ ſubſcriptionẽ.

10 *Nuncupatiuum, ſecus.*

11 *Papa poteſt abrogare leges Imperatoris fouentes peccatum.*

12 *Papæ ratione peccati omnis anima ſubiecta eſt, & num. 49. & 133. & ſeqq.*

13 *Papa vbi peccatum non imminet, non poteſt infringere leges humanas quoad forum ciuile in locis vbi iuriſdictionem temporalem non habet.*

14 *Sed in ſuo foro poteſt tollere legem ciuilem etiam in locis Imperio ſubiectis.*

15 *Teſtamentum de iure canonico non requirit, vt teſtes ſint rogati.*

Contrarium, n. 17. & ſeqq. vſque ad n. 23.

Et quid in teſtamento ad pias cauſas, n. 23.

16 *Dictio, coram, id eſt præſentibus, & intelligentibus, & num. 20.*

18 *Inter ius ciuile, & canonicum diſcrepantia non eſt inducenda vbi ius ciuile non reperitur expreſſè immutatum per ius canonicum: & lex ciuilis ſeruari debet etiam in foro eccleſiæ.*

19 *Teſtes in teſtamento tam in ſcriptis, quam nuncupatiuo debent eſſe rogati.*

20 *Parochus non ſufficit vt matrimonio interſit, niſi etiam ſit adhibitus à contrahentibus.*

21 *Adhibitus idem importat quod rogatus.*

22 *Teſtes in actibus humanis regulariter non requiritur, vt ſint rogati.*

24 *Teſtamentum de iure canonico coram duobus, vel tribus teſtibus non valet, niſi etiam adhibeatur proprius Parochus teſtatoris.*

25 *Fides magis adhibetur indigenis ignotis, quàm extraneis notis.*

26 *Parochus dicitur pater ſpiritualis omnium ſuorum Parochianorum.*

27 *Nec eſt veriſimile, vt conſentiat falſitati, & nu. 44. & 57.*

28 *Parochus in teſtamento æquipollet quinq; teſtibus.*

29 *Contrarium.*

30 *Teſtes duo idonei præferuntur vnico quantacunque ſit dignitatis, & n. 59.*

31 *Parochus eſt teſtis authorizabilis, de quo Canones multum confidunt, & n. 44.*

32 *Teſtes duo in teſtamento adhibendi de iure canonico debent eſſe idonei, id eſt in aliquo non ſuſpecti.*

33 *Teſtes idonei in teſtamento de iure ciuili dicuntur maſculi, puberes, & liberi.*

34 *Mulier, & ſeruus an de iure canonico poſſint eſſe teſtes in teſtamento.*

35 *Quid in teſtamento ad pias cauſas.*

36 *Et quid in teſtamento ad non pias cauſas.*

38 *Lectura prima quod hoc cap. Locum habeat ſolũmodo in teſtamentis ad pias cauſas ſicut cap. ſequens.*

39 *Refellitur.*

40 *Lectura ſecunda quod hoc cap. procedat in teſtamẽtis ad nõ pias cauſas, tam in terris Eccleſiæ, quàm Imperij, & in vtroque foro.*

41 *Approbatur, & n. 113. vſque ad n. 157.*

42 *Veritas Deus eſt, & in omnibus præualet, & n. 47.*

43 *Subtilitas quæ veritatem lædit per iudicem non eſt recipienda.*

45 *Papæ authoritas vbi agitur de materia peccati non circumſcribitur limitibus alicuius territorij, & num. 49. & 133. & ſeqq.*

46 *Lectura tertia, quod hoc cap. ſeruari debeat in terris Eccleſiæ in vtroque foro, in terris autem Imperij ſeruetur ius ciuile.*

Refellitur, n. 49.

47 *Veritas præualet ſolẽnitati, & n. 141. verſ. Ac demũ.*

48 *Legiſtæ militant in foro Iuſtiniani ſecundum leges, & Canoniſtæ in foro B. Petri.*

49 *Lex humana contradicens diuinæ non eſt ſeruanda, ſed lex diuina ſeruari debet etiam in foro ciuili, & nu. 115. 121. & 133. & ſeqq.*

50 *Lectura quarta quod hoc cap. ſit ſeruandum in foro eccleſiæ, lex autem ciuilis in foro ſæculari.*

51 *Refellitur.*

52 *Lectura quinta quod per hoc cap. valeat teſtamentum ad non pias cauſas conditum coram duobus teſtibus, etiam ſine parocho.*

Refellitur, n. 55.

53 *Leges ciuiles requirentes numerum ſeptem, vel octo teſtium per hoc cap. non corriguntur, ſed declarantur irrationabiler, & n. 141.*

54 *Teſtamentum, de quo certitudinaliter conſtat per duos teſtes omni exceptione maiores, mandari debeat executioni, ſaltem per viam denunciationis euangelicæ ad peccatum vitandum.*

Contrarium, n. 59. 60. & 62.

56 *Teſtes duo quando ſufficiant, & quãdo tres requirãtur, & quales eſſe debeãt, ad eccleſiã pertinet determinare, neq; hoc legi diuinæ aduerſatur, & n. 146.*

57 Parochus & duo teſtes idonei in teſtamento adhibiti excludunt omnem falſitatis ſuſpicionem.
58 Teſtamentum ad non pias cauſas coram tribus teſtibus ſine Presbytero Parochiali non valet.
59 Valet tamen ſi quattuor teſtes ſint adhibiti.
60 Veritas debet eſſe cōdita ſale ſacrarum conſtitutionum, nec eſt peccatum illas ſequi nuda veritate relicta, & num. 102.
Contrarium, n. 137. & 141.
61 Veritas legum adminicula deſiderat.
63 Lectura ſixta quod hoc cap. loquatur tantum de teſtamentis, quæ fiunt in mortis articulo.
Refellitur, num 68.
64 Teſtamentum militare non ſolum requirit militiam, ſed etiam vt miles ſit in conflictu belli, & n. 70.
65 Intellectus Habeat, C. de Sacroſ. Eccleſ.
66 Teſtamentum ad pias cauſas conditum in mortis articulo coram duobus teſtibus non valet, ſi teſtator reconualeſcat, & n. ſeq.
Contrarium, n. 71.
Decedens verbum quid importet n. 66. & n. 71.
67 Donatio cauſa mortis facta reuocatur ſequuta reconualeſcentia.
69 Mortis cogitatione mens turbata alienatur.
71 Teſtamentum quouis tempore fiat, dicitur factum tempore mortis.
72 Lectura ſeptima quod hoc cap. & cap. ſeq. non loquantur in teſtamentis, ſed in legatis & fideicommiſſis.
73 Refellitur.
74 Inſtitutio hæredis eſt caput, & fundamentum totius teſtamenti.
75 Lectura octaua quod teſtamentum conditum ſecundum formam huius cap. valeat in foro animæ tantum.
76 Refellitur.
77 Teſtamentum cæci ad non pias cauſas conditum coram Parocho, & duobus teſtibus an valeat, latiſſimè in vtramque partem diſputatur, à nu. 87. vſque ad n. 157.
Referuntur fundamenta opinionis negatiuæ, à n. 87. vſque ad n. 113.
Item fundamenta opinionis affirmatiuæ à d. n. 113. vſque ad n. 141.
Soluuntur obiecta à d. n. 141. vſque ad n. 157.
78 Cæcus de iure ciuili quam formam ſeruare debeat in ſuo teſtamento.
79 Quamuis teſtamentum cæci ſignetur à teſtibus, non eſt nuncupatiuum.
80 Non requirit, vt ſigilla teſtium apponātur in chordulis, ſicut requirit teſtamentum in ſcriptis.
81 Et an inſtitutio hæredis fieri debeat ante legata.
82 Cæci teſtamentum non ſeruata forma l. Hac conſultiſſima, C. qui teſtam. fac. poſſ. de iure ciuili non valet, & n. 96.
83 Et quid in codicillis.
84 Et quid in donatione cauſa mortis.
85 Donatio cauſa mortis non eſt mera vltima voluntas, & prout in eſſe deducitur, æquiparatur contractui.
86 Cæcus poteſt contrahere, & donare inter viuos ſicut quilibet alius.
88 Lex generalis poſterior non tollit legem ſpecialiter loquentem, ſed potius diſtinguitur, & limitatur per legem antiquam, & n. 110.
Declaratur, n. 142.
89 Cæcus non poteſt teſtari inter liberos niſi ſeruata forma, l. Hac conſultiſſima, C. qui teſtam. fac. poſ.

Contrarium, num. 154.
90 Species derogat generi.
91 Lex generalis non corrigit legem generalem habentem ſpecialem exceptionem.
Declaratur, n. 141. & ſeqq.
92 Lex generalis nunquam corrigit legem ſpecialem quando tantum compatiuntur.
Lex ſimilis nō contraris tamen ſeruari debet etiam in foro Eccleſiæ.
93 Teſtandi facultas generaliter conceſſa non comprehendit perſonas aliàs inhabiles.
94 Declaratur n. 143.
95 Pupillus etiam pubertati proximus, nec ad pias cauſas teſtari poteſt.
96 Cæcus de iure communi eſt inhabilis ad teſtandū niſi ſeruata forma l. Hac conſultiſſima, C. qui teſtam. fac. poſſ.
97 Solemnitati legali non detrahitur, niſi quatenus inuenitur expreſſum.
98 Ius ciuile ... canonico in his, quæ non ſunt contradicunt ... aut à ſpiritualibus non dependent ... obſeruandum eſt in terris Imperij, & ... in terris Eccleſiæ ...
99 Nec ... poteſt tollere leges ciuiles quantum ad eos qui ... ſunt de ſua temporali iuriſdictione ...
100 Teſtu... ſolemnitas in teſtamento introducta eſt propter ... falſitatum ...
101 Hære... tribu... non ... tiaru...
Contra...
102 Conſcie... diſpo...
103 Filius n...
104 Et fatu... ex adu...
Contrari...
105 Lex ciuil... foro ciu...
106 Lex ciuil... guere &...
Contrari...
107 Papa pote... duorum...
Sed contra...
108 Lex diuina... bum, no... minorem... & ſeqq.
109 Alienum e...
110 Cæci teſtam... non ſerua... facer. poſſ...
Contrarium...
111 Filiorum fa...
Declaratur.
Filium exhæ... quarat ali... d. n. 111. &...
112 Inter ſpecies... ſicut indu...
114 Leges ciuiles... ſeptem teſt...
Item ſunt con...
Item contra...
Item contra... num. 123.

Item fouent peccatum, n. 124. vſque ad num. 141. & num. 166.

115 *Leges ciuiles repugnantes legi diuinæ ſunt penitus excludendæ. & n. 121.*

116 *Imperator eſt Vicarius Dei, & ideo non poteſt venire contra factum Domini.*

117 *Legibus Imperatorum, quæ contra Dei veritatem feruntur, qui obtemperare non vult, grande acquirit præmium.*

118 *Præceptum diuinæ legis in ore duorum, vel trium, &c. non eſt iudiciale, ſed morale.*

119 *Præcepta omnia legis euangelicæ ſunt iuris naturalis præter præcepta de Sacramentis, & de fide.*

120 *Præcepta moralia per legem humanam alterari non poſſunt.*

123 *Conſuetudo eccleſiæ generalis ita obligat, ſicut præceptum, & n. 129. & 130.*

124 *Teſtamentum impugnans ob defectum ſolemnitatis in numero ſeptem teſtium peccat mortaliter, & poteſt excommunicari, & nn. ſeqq. vſque ad n. 141.*

125 *Præcepti Diuini tranſgreſſio ſemper eſt mortalis.*

126 *Peccatum eſt dictum, vel factum, vel concupitum contra legem æternam.*

127 *Præcepta omnia moralia, ſunt de lege naturali.*

128 *Legi naturæ quicquid contrariatur, peccatum eſt.*

129 *Conſuetudinis eccleſiæ tranſgreſſio inducit culpam lethalem, ſicut tranſgreſſio præcepti, & n. 130.*

131 *Leges ciuiles irritantes teſtamenta cum pauciori numero, quàm ſeptem. vel octo teſtium, tanquam peccati nutritiuæ non ſunt ſeruandæ.*

132 *Lex eſt ſanctio ſancta iubens honeſta, prohibens contraria.*

133 *Lex canonica vbi agitur de peccato vitando ſeruari debet, etiam in terris Imperij, & in omni foro.*

134 *Apoſtoli dicta præualent dictis Imperatorum.*

135 *Teſtamentum coram duobus, vel tribus teſtibus ſecundum Apoſtolum impugnari non poteſt ex defectu ſolemnitatis.*

136 *Canones præualent legibus in his, in quorum obſeruatione emergunt peccata.*

137 *Hæredes ab inteſtato contra conſcientiam occupant bona defuncti, qui coram quatuor, vel quinque teſtibus extraneum hæredem inſtituit.*

138 *Princeps quamuis ex iuſta cauſa poſſit ſtatuere cōtra ius gentium, tamen vbi ceſſat illa cauſa, conſtitutio ſeruanda non eſt.*

139 *Iuris ciuilis authoritas non poteſt aliquem à peccato excuſare.*

140 *Iudices ſæculares cogi poſſunt ad obſeruantiam huius cap.*

144 *Intellectus cap. Præſul 2. q. 4.*

Teſtes ſeptuagintaduo requiruntur ad damnandum Cardinalem Epiſcopum, ibidem.

145 *Declaratur.*

146 *Teſtium defectui ſupplet numerus.*

147 *Teſtes duo, vel tres, ſi habeant qualitates requiſitas de iure canonico, ſufficiunt in omni materia, quantumuis graui, & n. 148.*

149 *Intellectus cap. Licet vniuerſis de teſtibus.*

151 *Peccatum non eſt quod eſt præter legem diuinam.*

152 *Carus ita demum teſtari poteſt ad pias cauſas non ſeruata forma legis ciuilis, ſi relinquat pijs, & venerabilibus locis, ſecus ſi priuatis perſonis pauperibus.*

153 *Contrarium.*

155 *Religio diuina eſt carior filijs.*

Teſtamento ad pias cauſas magis fauetur, quàm teſtamento inter liberos, ibidem.

156 *Fallit quoad legitimam filijs debitam.*

Teſtamentum, in quo eccleſia inſtituitur, & filius exhæredatur, eſt contra officium pietatis, ibid.

157 *Teſtamentum Romæ conditum ad non pias cauſas coram Parocho & duobus teſtibus, an valeat ſtante ſtatuto vrbis, quod præcipit ſeruari ius ciuile, & eo deficiente ius canonicum, & num. ſeqq. vſque in fin.*

Statutum vrbis diſponens inter ciues Romanos, & diſtrictuales ſeruandum eſſe ius ciuile, declaratur, num 164. & n. 166.

158 *Rota deciſio in Romana Bonorum de Stocchis refertur.*

Refellitur, n. 163. & ſeqq. vſque in fin.

160 *Statutum loci attenditur quoad ſolemnitatem teſtamenti.*

161 *Statutum Rauennæ quod ſeruetur ius ciuile quando contradicit iuri canonico valet etiam ſine confirmatione Apoſtolica, & n. ſeq.*

162 *Populi Eccleſiæ Romanæ in temporalibus ſubiecti poſſunt ſtatuta condere contra ius Canonicum.*

164 *Statutum vrbis de ſeruando ius ciuile non extenditur ad leges requirentes numerum ſeptem teſtium in teſtamentis tanquam fouentes peccatum, rebellantes iuri diuino ſtatutis Patrum, & generali eccleſiæ conſuetudini, & n. ſeqq. vſque in fin.*

Item non extenditur ad leges per ius Canonicum abrogatas, n. 166.

Non obſtante confirmatione Apoſtolica, n. 178.

165 *Papa vſque ad animam, & ſanguinem ius diuinum ſeruare debet.*

167 *Ius ciuile correctum non dicitur amplius ius ciuile.*

168 *Pœnæ à iure ciuili lata contra ſecundò nubentes infra annum luctus per ius canonicum hodie ſunt ſublatæ.*

169 *Nec habent locum inter perſonas ſubiectas ſtatuto Vrbis.*

170 *Leges multæ referuntur, quæ tanquam fouentes peccatum ſunt ſublatæ per ius canonicum, & n. ſeqq.*

Ordinandi ad Sacerdotium iure ciuili debent aliquid offerre ordinanti, & notario, ſed iure canonico eſt ſimoniacum, ibidem.

171 *Pro iure iudicando licitum eſt iure ciuili pecuniam accipere: iure canonico ſecus.*

172 *Iurare per creaturas iure canonico non eſt permiſſum: iure ciuili ſecus.*

173 *Pupillus iure ciuili non tenetur ſeruare iuramentum: iure canonico ſecus ſi ſit doli capax.*

174 *Contrahentes iure ciuili licitè ſe inuicem decipiunt: ſecus iure canonico.*

175 *Bona fides non requiritur iure ciuili in præſcriptione: iure canonico ſecus.*

176 *Filiusfamilias iure ciuili non obligatur voto: iure canonico ſecus.*

177 *Patri ſecundum leges licet occidere adulterum cum filia deprehenſum, dummodo & filiam occidat; ſed non ſecundum Canones.*

179 *Statutum vt in teſtamentis ſeruetur ius ciuile quoad numerum ſeptem teſtium, non valet, & num. ſeqq.*

180 *Princeps, etiam Papa ſi condit leges contra ea, quæ dicit Dominus, non dicitur condere leges, ſed potius conuincitur errare.*

181 *Papa non poteſt ſtatuere contra ſtatum vniuerſalem Eccleſiæ.*

182 *Licet receperit à Deo poteſtatem, & dignitatem Pontificatus, non tamen poteſtatem peccandi.*

183 *Statuta, & conſuetudines locales requirentes numerum ſeptem teſtium in teſtamento rebellant iuri Diuino.*

1 CVM ESSES. Legitur octo modis, vt dicam infra in apparatu num. 37. Communiter tamen ſic ſummatur. Valet teſtamentum, quod Parochianus facit coram Presbytero ſuo, & duobus teſtibus, nec tenet conſuetudo contraria, ſo. Andr. Butr. Cardin.
2 Anchar. Imol. Abb. & Io. de Anan. Sed ſecundum lecturam, quæ magis placet Canoniſtis, & videtur verior, hoc intendit. Teſtamentum etiam ad non pias cauſas conditum coram Parocho, & duobus teſtibus valet nedum in foro canonico, ſed etiam in foro ciuili, contraria conſuetudine non obſtante. Communis diuiſio. ſecunda ibi, *quia verò.*

3 Nota primò ibi, *ſeptem, vel quinque teſtium.* Iure ciuili inſpecto ad teſtamenti validitatem requiri numerum ſeptem teſtium. Hoc enim generale eſt tam in teſtamento in ſcriptis, l. Hac conſultiſſima. C. de Teſtament. quàm in teſtamento nuncupatiuo, l. In teſtamentis, C. eod. l. fin. iuncta
4 gloſ. in verb. Oſtendimus. C. de fideicom. Et hic numerus non tantum eſt de forma probatoria, ſed etiam de forma ſubſtantiali, vt firmat Bartol. in l. Nemo poteſt, in prima oppoſit. ff. de leg. primo, & eſt communis opinio, vt ibi atteſtatur Ripa ſub num. 2. & Couar. in repetit. huius cap. num. 8. Additur autem in textu illud verbum *quinque*, propter codicillos, vt l. fin. §. vlt. C. de codicill. ſe-
5 cundum Abb. hic in primo notab. Sed hoc non videtur verum, quia numerus ſeptem, vel quinque teſtium hic refertur tantum ad teſtamenta, quorum appellatione non veniunt codicilli, vt l. Si idē. C. eod. niſi fortaſſe largè, & impropriè, vt notat
6 gloſ. final. in cap. 2. §. fin. de vſur. lib. 6. Vnde dicendum videtur, verb. *Quinque*, fuiſſe hic appoſitum propter teſtamentum, quod fit ruri, in quo teſtes quinque ſufficiunt ad præſcriptum l. fin. C. de
7 teſtam. Hoſt. hic num. 3. Cardin. in 2. not. Siue conficiatur teſtamentum in ſcriptis, ſiue per nuncupationem; & ita communiter tenetur, vt ait Alex. in d. l. fin. ſub nu. 8. in gloſ. in verb. Scriptura, & Iaſ. ſub num. 2. verſ. Extende; & communiter ita ſer-
8 natur, vt dicit Bart. ibidem num. 1. An autem hoc vendicet ſibi locum etiam in teſtamento, quod fit tempore peſtis eſt ardua quæſtio; Tu vide auctores pro, & contra de communi atteſtantes apud Iulium Clar. in §. Teſtamentum, quæſt. 56. verſ. Et hæc quidem concluſio. Et quod notat Bart. in l. 1. ad fin. verſ. Et ideo propter talia, ff. de bonor. poſſeſ. ex teſt. milit.

9 Secundò nota ibi, *ſubſcriptione*: eodem iure ciuili inſpecto teſtamentum eſſe à teſtibus ſubſcribendum, vt hic patet. Quod verum eſt in ſolemni teſtamento, vt d. l. Hac conſultiſſima, C. de teſtam. Nec non in teſtamento cæci, vt l. Hac con-
10 ſultiſſima, C. Qui teſt. facer. poſſ. & latius dicam infra num. 79. ad fin. Secus autem in teſtamento nuncupatiuo, vt notat gloſ. in dicta l. fin. in verb. Oſtendimus, C. de fideicommiſſ. Hoſt. hic num. 2. in verb. Subſcriptione, Anchar. & Abb. in ſecundo notab.

11 Tertiò nota ibi, *ſecundum quod leges humanæ decernunt*, Summum Pontificem poſſe abrogare leges Imperatoris fouentes peccatum, vt hic, & in cap. fin. de præſcription. & in c. Cum contingat, de

iureiurand. & in c. Licet, eod. tit. lib. 6. Abb. hic num. 4. Non omnis autem ratione peccati Apoſtolico ſubiecta eſt, cap. Nouit, gloſ. magna, & DD. Imperator, de præſcript. & ſedes dicetur infra nu. 49. & 135.
12 & ſeqq. In aliis verò caſibus vbi peccatum non imminet, Papa non poteſt infringere leges humanas quoad forum ciuile in locis vbi iuriſdictionem temporalem non habet, cum poteſtates
13 diſtinctæ ſint, cap. Cum ad verum, 96. diſt. piam, vbi plena gloſ. in verb. Diſcreuit, 10. diſtinct. cap. Cauſam, qui fil. ſint legitim. & notat gloſ. in cap. Poſſeſſor, de reg. iur. lib. 6. Abb. hic num. 5. Sed in ſuo foro poteſt tollere leges ciuiles etiam in locis Imperio ſubiectis, vt dicit præcitat. gloſ. in cap. Poſſeſſor, & ſcripſi plenius in cap. Antigo-
14 nus, num. 18. ſup. de pact.
15 Quartò nota ibi, *Coram*, ſecundum Petr. de Anchar. hic n. 6. Ad validitatē teſtamenti de iure canonico non requiri, vt teſtes ſint rogati, nam dictio *Coram*, exponitur, ideſt eis præſentibus, & intelligentibus, non ergo dormientibus, pu-
16 pillis, vel furioſis, vt l. Diem proferre, §. Coram, ff. de arbitr. & l. Coram, ff. de verb. ſignificat. & hoc [illegible] Bart. in l. Habeat, num. 76. C. de ſacroſanct. [illegible] allegat text. in cap. ſeq. circa fin. Sed [illegible] teſtibus requiſitis [illegible] idem importare, quod rogatis [illegible]

ff de [illegible]
hoc te [illegible]
17 ſanct. [illegible]
certe [illegible]
duob [illegible]
tis, vid [illegible]
dicetu [illegible]
18 Præ [illegible]
ſpoſitio [illegible]
nonico, [illegible]
ter ius [illegible]
ſeruari [illegible]
Abb. An [illegible]
muniter [illegible]
Canonu [illegible]
19 Conſtitut [illegible]
teſtes ſin [illegible]
l. Hac co [illegible]
mento nu [illegible]
libi reperi [illegible]
quin poti [illegible]
ergo ſeru [illegible]
rationem [illegible]
credere te [illegible]
nec præſu [illegible]
ſultiſſima, [illegible]
20 nio. Nec [illegible]
ideſt, præſe [illegible]
tur, quin te [illegible]
que cum C [illegible]
de reformat [illegible]
quirat, vt c [illegible]
teſtibus: S [illegible]
terpres decl [illegible]
trimonio in [illegible]
adhibitus, [illegible]
verſ. Caue t [illegible]
21 tione. Verb [illegible]
quod, rogati [illegible]
bitis inſtit. d [illegible]
gloſ. ff. de di [illegible]
tur requiri, [illegible]
22 chus ſit adh [illegible]
alijs actibus [illegible]
nitas, vt teſt [illegible]

ſtibus. Tamen ſecus eſt in teſtamento propter gra-
uitatem materiæ, & maximum timorem fraudis,
& falſitatis: Quæ ratio maximè viget in teſtamē-
to quod fit iuxta diſpoſitionem huius cap. valde
enim periculoſum eſſet, vt Parochus, vel teſtes,
qui fortè conuiuij, vel cōfabulandi cauſa, vel aliud
tractandi adeſſent, & audirent teſtamentum fieri,
forſitan aliud mente reuoluentes, & ad illum
actum non attendentes, fidem adſtruerent teſta-
mento. Quod conſiderat ius ciuile in l. Hærede
palam, §. In teſtamentis, ff. eod. tit. Et hoc puto
verius in teſtamento, quod fit ad non pias cauſas,
23 ad præſcriptum huius decretalis. Sed in teſta-
mento ad pias cauſas hæc ſolemnitas iuris ciuilis
non videtur neceſſaria, quia in talibus ceſſat ſuſpi-
cio falſitatis, vt dicit gloſ. 3. hic. & Anchar. num. 8.
verſ. Nam in talibus: Ideoq; in huiuſmodi teſta-
mento per iura canonica eſt inductum, vt non ſte-
tur ſolemnitatibus iuris ciuilis, ſtetur autem iuri
diuino, vel naturali, vt in cap. Proximo, infr. eod.
& in hoc ſecundo caſu loquitur Bart. in d. l. Ha-
beat, num. 75. & 78. C. de ſacroſ. eccleſ. cum quo
reſidet Anchar. hic num. 6. licet Bart. in ea fuerit
opinione, vt tex. noſter loquatur de teſtamento
ad pias cauſas, de quo plenè dicitur infra in exa-
minatione materiæ.

24 Quintò nota ibi, *Presbytero ſuo*, de iure cano-
nico non valere teſtamentum conditum coram
duobus vel tribus teſtibus, niſi etiam fuerit adhi-
bita præſentia Presbyteri Parochialis præfati: hic
eſt caſus ſecundum omnes in ſummario tex. Et pō-
dera illud pronomen, *ſuo*, quia non ſufficit præſen-
tia cuiuſlibet Presbyteri, etiam curam animarum
habentis, ſed requiritur vt ſit proprius, & ordi-
narius Parochus teſtatoris; nec ſufficit alienus, vt
hic per Imol. n. 15. verſ. Et per hanc etiam rationē,
& Abb. nu. 6. & 17. & de Presbytero teſtatoris lo-
quitur Angel. in conſ. 233. Punctus eſt, n. 5. verſ.
Differentia autem, & Pariſius conſ. 51. Teſtamen-
25 tum, n. 1. lib. 3. Et & poteſt eſſe ratio, quia fides ma-
gis adhibetur indigenis ignotis, quàm extraneis
notis, vt in authen. de teſtam. §. Si verò ignoti col.
9. & c. Poſtquā, ſupra de electiō. & eſt ſimile quod
legitur & notatur in c. Quanquam, in gloſ. in verb.
26 Parochia de vſur. lib. 6. Item proprius Sacerdos Pa-
rochialis dicitur pater ſpiritualis omnium ſuorum
parochianorum, cùm illos recipiat ad pœnitentiā,
27 vt in cap. Omnes, 10. q. 1. Non ergo eſt veriſimile,
vt talia conſentiat falſificari, arg. l. Non eſt veriſimi-
le, ff. Quod met. cauſ. ſecundum Hoſt. hic nu. 6. in
ver. Idoneis, Calder. conſ. 317. aliàs 8. circa fin. de
28 teſta. Imo ex hac littera deducunt quidam teſti-
monium Presbyteri Parochialis æquipollere quin-
que teſtibus. In teſtamento enim ſeptem teſtes
requiruntur, vt dictum eſt ſupra in 1. notab. Sed hic
ſtatuitur, vt ſufficiant duo cùm presbytero; ergo
29 dicunt ipſi, Presbyter repræſentat quinque; ſed hos
tanquam ſimplices redarguit hic Hoſt. num. 6. in
verſ. Coram Presbytero ſuo, & Io. Andr. num. 5. in
30 verſ. Presbytero, & merito, quia duo teſtes idonei
præferuntur vnico quantæcunque dignitatis exi-
31 ſtat, cap. Cum à nobis, de teſtib. l. Iuriſiurandi,
C. eod. tit. licet proprius Sacerdos ſit teſtis autori-
zabilis, de quo canones multum confidunt, vt ex
ſententia Sac. Congregationis Concilij dixi in
cap. Quod nobis, num. 54. de clandeſtin. deſponſat.
32 Sextò nota ibi, *perſonis idoneis*, ſuos teſtes
de iure canonico adhibendos in teſtamento de-
bere eſſe idoneos, id eſt, in aliquo non ſuſpectos.
Secundum Hoſt. hic num. 7. & Io. Andr. num. 3. Et
33 quidem de iure ciuili teſtes idonei dicuntur ſcilicet
maſculi, non fœminæ, puberes, & liberi, vt l. Hac
34 conſultiſſima in princ. C. de teſtam. Verū ſecundū
Canones, qui iure naturali à teſtimonio repellūtur
abſq; dubio nō ſunt idonei, vt domeſtici, inimici, &
conſimiles, l. Etiam iuncta gloſ. vnica. C. de teſtib.
ſed illi, qui de iure ciuili tantummodo repellun-
tur, vt ſerui, & fœminæ, vtique de iure canonico
quod ius naturale imitatur, in teſtamento poterūt
eſſe Teſtes, ſecundum Petr. de Anchar. hic num. 6.
& Io. de Anan. nu. 8. & de fœmina Angel. conſ. 233.
Punctus eſt num. 5. verſ. Differentia autem, & hāc
dicit eſſe communem opinionem Pariſ. conſ. 51.
Teſtamentum conditum, num. 16. lib. 3. & Crot. de
teſtibus in 1. par. n. 10 prout illum refert Couar. in
relect. huius cap. num. 14.

35 Sed tu aduerte, quia ſi agatur de teſtamento ad
pias, cauſas prædicta opinio procedit abſque diffi-
cultate, vt per Bald. in l. 1. num. 9. C. de Sacroſ. Ec-
cleſ. & ita communiter tenetur, vt dicunt Galiel.
de Benedict. in repet. c. Raynutius, in 1. par. fol. 154.
num. 63. infra eod. Roman. in repet. Auth. ſimiliter
in 6. ſpeciali piæ cauſæ circa vltimas voluntates.
C. ad legem Falcidiam, & alij apud Iulium Clar. in
36 §. Teſtamentum, q. 6. verſ. Tertiò infertur. Sed in
teſtamēto ad nō pias cauſas verius videtur mulie-
rem de iure canonico non poſſe teſtem adhiberi,
tū quia hoc cap. quatenus tēperat rigorem iuris
ciuilis, eſt ſtrictè intelligendum, arg. c. Statutum,
de electiō. lib. 6. nec à legibus eſt recedendum
niſi quatenus contrarium in canonibus reperitur
expreſsè diſpoſitum, cap. 1. Cùm materia, de
noui oper. nunciat. & c. Si in adiutorium, 10. diſt. &
hic notant Collect. nu. 2. Imol. n. 12. & Abb. n. 6. verſ.
Item quatenus, Feder. de Sen. conſ. 211. vbi n. . . .
refert in quadam additione, quæ tribuitur Innoc.
in c. ſeq. fuiſſe diffinitum leges in his, & alijs eſſe
obſeruandas, niſi in caſibus per leges, vel canones
exceptis. Tum quia cùm hic requiratur, vt teſtes
ſint idonei, hæc qualitas non videtur verificari in
fœmina, quia eſt fragilis, & corruptibilis, vt dicit
gloſ. in l. Qui Teſtamento, §. Mulier, in verb. Non
poterit, ff. de teſtam. Ideoque valde periculoſum
eſſet de illius integritate confidere in actu tam
præiudiciali, & in quo ſæpe ſolent committi fal-
ſitates, & fraudes. Vnde hanc opinionem ample-
ctitur Collect. hic num. 2. Alex. in conſ. 70. num. 13.
vol. 2. quod eſt appendix ſiue confirmatio conſ. 84.
lib. 2. vbi hoc idem tenet, & valde miratur de quo-
dam conſulente, qui dixerat communem opinio-
nem eſſe in contrarium. Hanc etiam ſequitur di-
cens veriorem, & magis cōmunem Iul. Clar. alios
referens in §. Teſtamentum q. 55. verſ. Sed quid de
iure Canonico.

37 Abſolutis notabilibus venio ad apparatum. De-
cernitur hic, vt valeat teſtamentum conditum co-
ram Parocho, & duobus teſtibus. Contra hoc
oppono. Nam requiruntur ſeptem, vt l. fin. C. de
fideicomm. ita vt ſi vnus deficiat, teſtamentum
corruat, vt l. Si vnus. C. de teſtam. Hoſt. hic n. 3. in
verb. Leges humanas, & Cardin. in 2. not. Timore
huius contrarij, gloſſa tertia ponit quatuor intel-
lectus, ſeù lecturas indeciſas.

38 *Prima Lectura* eſt quod hoc c. ſicut, c. ſequens
ſit intelligendum de teſtamentis ad pias cauſas, in
quibus minor ſolemnitas requiritur, ſicut inter li-
beros,

beros, vel Haec conſtitutiſſima, §. Ex imperfecto, & auth. Quod ſine C. de teſtam. Iit. C. famil. Erciſcũd. Quare iuxta hanc lecturam in teſtamentis cõditis ad nõ pias cauſas ſeruabitur ius ciuile de numero ſeptem teſtium etiam in foro Eccleſiæ. Quia cũ iure canonico in huiuſmodi teſtamentis ad non pias cauſas nihil iuri ciuili detractum reperiatur: conſequens eſt in talibus ius ciuile incorrectum manere, & ſeruandum eſſe vbique locorum, & in omni foro, vt per Fulgoſ. conſ. 29. Punctus quæſtionis, num. 2. & in hac lectura reſidet ipſa gloſ. tertia hic, & in c. Sequente, in verb. Decretorum, in fin. Item gloſ. Io. in Summa, 2. q. 4. in verb. Vel Trium, Abb. Antiq. hic in princ. licet in fine cum Petro de Sampſon vacillando dicat. Tene quod vis Raymun. in Summ. lib. 3. tit. de numero teſtium. relatus hic à Io. Andr. nu. 6. Bart. in l. 1. n. 75. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Paulus de Caſtro conſ. 431. Iſta inſtitutio, per totum lib. 2. vbi conſuluit non valere inſtitutionem factam ad non piam cauſam in terris Eccleſiæ ob defectum ſolemnitatis iuris ciuilis, & num. 2. dicit potiùs inhærendum gloſſ. Bernard. hic, quod hoc c. locum habeat ſolum in relictis ad pias cauſas; & quod ſi eſſet iudex, ita pronunciaret, & quod vbique locorum vidit obſeruari ſolemnitatem iuris ciuilis in relictis ad non pias cauſas, & idem tenet Guidopap. dec. 543. n. 13. & hanc opinionem dicit eſſe crebriorem apoſtill. ad hoc c. Vt refert Iulius Clar. in §. Teſtamentum, q. 57. poſt princip. quæ tamen apoſtilla non reperitur in compilatione, qua vtimur. Mouetur glo. quia hæ duæ decretales loquuntur de eadem materia, & de codẽ loco; & ideo hæc intelligitur, & declaratur per ſequentem. Nec eſt veriſimile Papam vno verbo leges omnes euertere voluiſſe, l. Si quando. C. de

39 inoffic. Teſtament. c. Eccleſia veſtra il 2. de electiõn. ſed planè hoc fundamentum gloſſ. nõ ſubſiſtit, quia materia eſt diuerſa, vt patet ex tenore vtriuſque. Item hæc loquitur de ciuitate Hoſtienſi; ſequens verò de ciuitate Velletrenſi; & ſic eſt etiam diuerſitas loci. Præterea ſi hoc c. intelligeretur ad pias cauſas, eſſet contrarium c. ſeq. vbi in relictis ad pias cauſas ſufficiunt duo, vel tres teſtes. Nam in hoc c. Vltra duos, vel tres teſtes requiritur etiã præſentia Presbyteri Parochialis: ergo alterum iſtorum eſſet falſum, vel ſuperfluum, quod eſſet contra id, quod dicit Papa ſup. in prooemio, videlicet in hac compilatione nihil eſſe falſum, vel ſuperfluum. Vt igitur hæc iura per diſtinctionem ad concordiam reducantur, quod facere debemus, vt in c. Cùm expediat, de elect. lib. 6. Dicamus, c. ſequens, quod expreſsè loquitur de relictis ad pias cauſas tantum in illis habere locum: hoc verò c. quod loquitur ſimpliciter, & requirit præſentiã ſacerdotis cùm duobus vel tribus teſtibus, locum habere in alijs teſtamentis, ideſt ad non pias cauſas. Ita Gemin. conſ. 49. ſuper iſto puncto n. 5. verſ. Et adde vnam rationem. Item cùm hic nulla fiat mentio de relictis ad pias cauſas: hæc lectura videtur diuinare, vt per Imol. circa fin. verſ. Et ſic iſta prima lectura. Nec obſtat ratio inueriſimilitudinis deſumpta ex l. Si quando. C. de inoff. teſtam, quia hoc c. Non procedit corrigendo, ſed declarando irrationabilitatem Iuris Ciuilis, vt dicam infra n. 53. & n. 141. Item nõ obſtat ponderatio Bald. conſ. 284. In libro Eſdræ nu. 3. lib. 3. quod dictio, *talis*, poſita in c. ſeq. ſit reſtrictiua ad ſimilia, & diſſimilium excluſiua; & ideo reſtringat hoc c. ad pias cauſas: nam ſalua

illius contrarietatis illi dictio, talis, nõ reſtringit hoc c. ſed bene reſtringit illud c. relatum ad relicta eccleſiæ, de quibus ibi in princip. mentionẽ fecerat, & illic declarat Innocen. in fin. & Imol. num. 2. vide contra gloſſ. tenent magis communiter DD. vt deducit Gemin. d. conſ. 49. n. 4. & mox patebit.

40 Secunda igitur eſt lectura quod hoc cap. generaliter deroget legibus ciuilibus quoad numerum ſeptem teſtium, ita vt de iure canonico reſpectu non piarum cauſarum coram Parocho, & duobus teſtibus ad non pias cauſas tam in terris ſubiectis iuriſdictioni temporali Romani Pontificis, quàm in terris Imperij; & tam in foro eccleſiæ, quàm in foro ciuili. Et hanc lecturam probarunt Tancred. & poſt eum Barthol. Brixien. in Summa, 3. q. 4. in verb. Vel Titium, in fin. Speculat. in tit. de inſtr. edit. §. Compendioſe, num. 11. verſ. Item per ius canonicum, Archid. in cap. 1. 3. qu. 5. & tenent hic Naſo. Aegid. & Petr. de Sampſon. relati à Gulicl. num. 2. Alan. Goffred. & Laurent. ab eo Io. Andr. num. 6. in gloſ. Qui omnes ſine diſtri-

41 dem ...

ctione ...

qui in ...

ſas, & ...

quam ...

gibus ...

mento ...

probar ...

eſſe, n ...

42 expend ...

uina, le ...

ſiæ, vt h ...

Deus eſ ...

43 fin. Sed ...

pernicio ...

de fideic ...

primę: c ...

Adr. toll ...

Prælat. N ...

quę verit ...

tepen. ſt. ...

nec obeſt ...

tur bonus ...

44 Et nihilor ...

in tex. da ...

adhibeatu ...

enim verif ...

tis, nec vt ...

Hoſt ien. q ...

§. Qualiter ...

tur fouere ...

num. 2. in ...

quitur ſub ...

à fortiori ...

& Corn. co ...

enim iſte a ...

tiam DD. e ...

phana, & de ...

quo interue ...

dex animar ...

confidit. E ...

poſt med. ve ...

cui & ipſe a ...

infra in qua ...

num. 157. N ...

ior viget ſuſp ...

tas à iure ciu ...

Presbytero P ...

in foro ciuili, vt ibi probabitur per rationes inuin-
cibiles: vtique multò fortius idem erit obſeruan-
45 dum in teſtamentis aliorum. Et cum agatur de
obſeruantia legis diuinæ, & de materia peccati,
authoritas Papæ non circumſcribitur limitibus
alicuius territorij, ſed vbique locorum, & in omni
foro eius diſpoſitio ſeruanda eſt neceſſitate præ-
cepti cap. fin. & ibi gloſ. magna, de præſcript. &
latiùs patebit infra n.49. & n 113. & ſeqq.
46 Tertia eſt lectura, quam gloſ. hic recitat, quod
in terris ſubiectis temporali iuriſdictioni eccleſię
ſeruari debeat hoc cap. tam in foro eccleſiaſtico,
quam in foro ciuili. In terris autem Imperij ſer-
uandum ſit ius ciuile de numero ſeptem teſtium;
Et hanc tenet Gemin. alios referens in conſ. 49.
Super iſto puncto, nu.3. verſ. Alia eſt opinio. Eam-
que communem eſſe atteſtatur Alex. conſ. 146.
Viſo themate, num.6. lib. 2. & conſ. 47. Abundè,
num.1. eod. lib. dicens, in terris Eccleſiæ ſecun-
dum magis communes cõcluſiones ſufficere duos
teſtes cum Parochiano, & conſ. 177. Viſo themate,
num.1. lib.1. vbi ait hanc eſſe magis communem
opinionem Canoniſtarum, & conſ. 17. Ponderatis
num.15. & ſeq. lib.3. vbi tollit contraria, conſil.
176. Viſo proceſſu, num. 10. verſ. Poteſt etiam,
lib. 5 & conſ. 105. Viſo, num.15. verſ. Imò fortius
vbi de communi lib.4. Pariſ. conſ.51. Teſtamentũ,
num. 1. lib. 3. dicens ita hic affirmare ſcribentes
omnes, nullo excepto, dicentes hanc concluſionẽ
eſſe communem, & ſequendam in iudicando, &
conſulendo, & nu.15. aſſerit eam eſſe firmiſſimam
47 & indubitabilem. Bald. conſ.185. Factum tale eſt,
alias ſi quis iuris in fin. lib.3. vbi dicit hanc eſſe
communem opinionem Canoniſtarum, quia veri-
tas præualet ſolemnitati: licet ſubdat forum eſſe
48 ſeruandum, quia Legiſtæ tenent contrarium, &
militant in foro Iuſtiniani ſecundum leges, &
Canoniſtæ triumphant in foro B. Petri. Et idem
tenuit conſ. 351. Quoniam ex facto, & conſ. ſeq.
lib.4 ſequitur Com. conſ. 18. Principale dubium,
num.14. verſ. Et cap. illud, ſecundum communem
ſententiam, vol.2. & conſ. 168. In præſenti, num.2.
verſ. His tamen minimè refragantibus eod vol. vbi
ait communem lecturam huius capituli eſſe, quod
in terris eccleſiæ in vtroque foro, & in terris Im-
perij in foro canonico valeat teſtamentum coram
Presbytero Parochiali, & duobus alijs teſtibus, &
ibi plures allegat, Idemque atteſtatur Ripa in
tract. de peſte, in priuileg. contractuum num. 11.
Bellon. conſ.14. nu.3. & Io. Dilect. de art. teſtam.
tit.1. caut.2. poſt num.2. Quæ opinio eſt etiam ge-
nerali conſuetudine roborata, vt atteſtatur Ioann.
Andr. hic n.6. verſ. Communiter, vbi ait communi-
ter ſeruari, vt in relictis ad pias cauſas in omni
foro ſufficiant duo teſtes, in alijs in foro ciuili, qui
non ſit de temporali iuriſdictione Eccleſiæ ſerue-
tur lex, Cardin. num. 5. verſ. Io. Andr. dicit, vbi
explicans dictum Io. Andr. Similiter ait commu-
niter ſeruari, vt in terris eccleſiæ, etiam ad non
pias cauſas, valeat vltima voluntas cum Presbyte-
ro Parochiali, & duobus teſtibus etiam in foro ci-
uili. In terris autem Imperij ſeruanda ſit lex ci-
uilis in foro ciuili, & ius canonicum in foro Ec-
cleſiæ; & hanc lecturam dicit eſſe veriorem. Et
eodem modo Io. de Imol. nu. 13. dicit hanc opi-
nionem videri conſuetudine roboratam, & per
conſequens ſeruandam; & paulò infra, verſ. Sed
iſta opinio, dicit eſſe de iure veriorem, quod etiam
affirmat Cardin. loco proximè citato, Sed & Cal-
der. conſ.8. circa finem de teſtam. dicit hanc ſer-
uari de facto. Vnde, vt ait Clarus in §. Teſtamen-
tum, quæſt.57. verſ. Quæquidem; non eſſet ab ea
in conſulendo, & iudicando recedendum, & paulò
infra dicit: A qua non recedas in practica, quia
quantum ego vidi apud omnes ita ſeruatur ſine
controuerſia. Quinimo fertur Innocentium IV.
ſemel in Conſiſtorio ita pronunciaſſe, vt refert
Bald. in conſ. 284. Dominus Raynutius, num. 2.
lib. 3.
Quod ſanè vix credibile eſt, quia idem Innoc.
hic, & in cap. ſeq. in hac materia nihil certum ſcri-
pſit, ſed tantummodo opiniones recitauit, prout
etiam referunt hic Hoſt. num.6. verſ. Dominus ta-
men Noſter, in hac materia, Io. Andr. num.6. verſ.
Innocentius verò, & plerique alij.
Suffragari videtur huic lecturæ, quod ciuitas
Hoſtienſis, de qua hic agitur, eſt de temporali iu-
riſdictione Romanæ Eccleſiæ, & hoc cap. loquitur
quando quæſtio coram eccleſia agitatur, vt patet
euidenter ex littera, ſecundum Angel. d. conſ. 233.
n. 5. verſ. Et attendendum.
49 Verum, vt inquit Abb. hic num.8. Licet hæc le-
ctura videatur colorata; tamen ſalua reuerentia
Io. Andr. & Io. de Fano, non videtur vera, quia
cum textus dicat leges ciuiles decernere, vt teſta-
menta non fiant cum minori numero, quàm ſe-
ptem teſtium, & hoc eſſe contra legem Diuinam:
hinc patet eas nec in foro ciuili eſſe obſeruandas,
quia vbi lex humana aduerſatur legi Diuinæ, ſer-
uanda eſt lex Diuina in foro etiam ſæculari, vt in
cap. Contra mores, 8. diſtinct. & in cap. Qui reſi-
ſtit, & cap. Iulianus 11. q.3. c. fin. & ibi gloſ. ma-
gna de præſcription. quod latius proſequar infra
in quæſtione de teſtamento cæci à num. 115. 121.
& 133. & ſeqq. & quoad DD. in contrarium alle-
gatos aduerte, quia hæc lectura implicat duas cõ-
cluſiones. Prima eſt, quod in terris eccleſiæ va-
leat in vtroq; foro teſtamentum ad non pias cau-
ſas cõditum coram Presbytero Parochiali, & duo-
bus teſtibus, & hanc primam concluſionem dicũt
eſſe magis communiter approbatam DD. ferè om-
nes. Et ita in ſpecie loquuntur Alex. Pariſ. Bald.
& Imol. ſupracitati num. 46. vt ex eorum verbis
videre eſt.
Secunda autẽ concluſio huius lecturæ eſt, quod
in terris Imperij, & in foro ciuili ſeruentur leges
de numero ſeptem teſtium: & hanc ſecundam cõ-
cluſionem nullus ex citatis Doctoribus aſſeuerat
eſſe communem, exceptis Corneo, & Claro. Quin-
imo Pariſ. d. conſ. 51. lib. 3. e[illegible]icat concluſio-
nem eſſe indubitabilem, quo[illegible]at vltima vo-
luntas, nedum in pia cauſa, ſ[illegible]tiam in penitus
prophana coram rectore teſtatoris, & duobus te-
ſtibus: mox tamen ſubdit hoc maximè habere lo-
cum quando ſumus in terris, & inter ſubditos ec-
cleſiæ; vnde videtur idem admittere in terris Im-
perij ponderando dictionem, *maximè*, quæ impli-
cat caſum contrarium, licet magis dubitabilem, vt
in iuribus vulgatis. Sed & Io. Andr. quamuis af-
firmet eam communiter ſeruari, tamen ipſe pro-
piùs accedit ad opinionem Hoſt. ſecundum Col-
lect. hic num.2. in fin.
54 Quarta eſt lectura, quã ſimiliter ponit gloſ. no-
ſtra, quod hoc cap. ſit ſeruandum in foro eccle-
ſiæ, lex autem ciuilis in foro ſæculari: & hanc le-
cturam recitat vltimo loco Innoc. in cap. ſeq. ad fin.
& ſe-

& ſecundum eam tam in terris Imperij, quam in terris Eccleſiæ ſeruandæ ſunt leges in foro ſeculari,
51 & canones in foro eccleſiaſtico. Sed & huic lecturæ multum refragantur quæ dicta ſunt ſupra in lectura ſecunda ad fin. num.45. & in tertia n.49.
52 Quinta ſubſequitur lectura, quam ponit hic Anton. de Butr. num.3. verſ. Ego credo, videlicet quod ex diſpoſitione huius text. vtique locorum, & in omni foro valeat teſtamentum factum corā duobus teſtibus etiā non adhibita preſentia Paro-
53 chi ſiue ſit ad pias cauſas, ſiue non. Mouetur quia Decretalis nō procedit diſpoſitiuè Ius ciuile corrigendo, ſed illius irrationabilitatem declarando:
54 vbi enim habemus voluntatem teſtatoris probatam per duos teſtes idoneos, & integros falſitati non conſentientes, & omni exceptione maiores, ſuadet æquitas naturalis, vt mandetur executioni voluntas defuncti, & peccatum eſt ſi non mandetur. Et cum Canones intendant ſalutem animæ, voluerunt teſtamentum ſeruari debere poſt habita rigoroſitate Iuris ciuilis. Idque clarum eſt ſaltem per viam denunciationis Euangelicæ ad peccatum vitandum, quod incurritur non exequendo voluntatem defuncti, de qua certitudinaliter conſtat contra æquitatem naturalem, & pietatem, vt l. 1. C. de ſacroſ. eccleſ. Et dum tex. dicit de Preſbytero, loquitur ſecundum conſuetudinem, & accidentia facti, quod patet per rationem litteræ, quia duo idonei teſtes ſunt ſufficientes ad probandam mentem defuncti: ea igitur probata, eſt omnino executioni demandanda; vt latius per eum, & hæc opinio ſeruatur Venetijs teſte Baldo in conſ.185. Factum tale eſt, aliàs Si quis Iuris, poſt medium verſ. Et ita ſeruant Veneti lib.3. Item Pariſijs, & in ciuitate Biſuntina, vt atteſtatur Aegid. Bellam. conſ.42. Dominus Hugo, in princ. verſic. Item an attendatur, col. 1 cum qua etiam tranſit Alex. cōſ.105. Viſo, n.15. verſ. Imo fortius tenet li.4. vbi etiam refert Io. de Imol. dicentem ſe vidiſſe per alios conſultum apud Ferrariam ſecundū opinionem Ant. de Butr. & quod de iure canonico, ſaltem in terris Eccleſiæ, ſufficiant duo teſtes idonei: tenet idem Bald. conſ.404. Pręmittendū eſt, n.3. dicens cōmune lib.4. & Alex. d. conſ.105. Viſo, n.15.
55 Cæterum hanc lecturam pluribus refellunt hic Io. de Imol. col.6. verſ. Sed aduerte, & Abb. n.14. verſ. Et hanc opinionem ego ſequor. Sed in eorū dictis admittunt eſſe contra legem Diuinam, vt
56 non valeat teſtamentum factum coram duobus teſtibus, cum in ore duorum, &c. & huic obiecto conantur multipliciter reſpondere. Sed ego non puto hoc legi Diuinæ vllatenus aduerſari, quia ſcriptura nō dicit præciſè in ore duorum ſtet omne verbum, ſed alternatiue dicit, in ore duorum, vel trium: vnde relinquit eccleſiæ determinandū in quibus caſibus ſufficiant duo teſtes, & in quibus requirantur tres, arg. cap. In alternatiuis, de reg. iur. lib. 6. Eccleſia autem determinauit in teſtamento ad pias cauſas ſufficere duos teſtes, vt in c. ſeq. Sed in teſtamento ad non pias cauſas propter periculum falſitatis, & fraudis determinauit duos non ſufficere, ſed tres eſſe adhibendos, vt hic. Rurſus lex Diuina non aperuit quales huiuſmodi teſtes eſſe debeant: ſed hoc determinauit lex canonica; quod bene potuit, vt c. Etſi quæſtiones, in fin. de ſimon. & in cap. Ex publico, de conuerſione coniugator. & notatur in cap. fin. de conſuetud. ſtatuitque vt in teſtamento ad non pias cauſas

vna ex illis debeat eſſe Preſbyter Parochialis, &
57 alij duo debeant eſſe idonei; idque ſumma cum ratione, quia dato illorum periculo, ceſſat ſuſpicio falſitatis, arg. l. Non eſt veriſimile, & quod met. cauſ. cap. Nemo, de ſimon. c. fin. de poſtul. c. De-
nique, 14. q.5. Et aduertas Speculator in tit. de inſtrument. edition. §. Compendioſè, num.14. &
58 Abb. hic eod. num. Quare ſecundum eos ſi ſint tres teſtes ſine Preſbytero Parochiali, teſtamentum non valeret. Quod frequentiſſimè rece-
59 ptum eſt, licet fateantur quod ſi loco Parochi interessent alij duo teſtes, valeret teſtamentum; quia dictum duorum teſtium ſemper maiorem habet fidem, quam dictum vnius quantumcumque authorizabilis perſonæ, vt cap. A nobis, & cap. Licet ſupra de teſtib. & dixi ſupra num.3. Vnde valere teſtamentum ad non pias cauſas conditum coram quatuor teſtibus ſine Preſbytero Parochiali, conſuluit Dec. conſ.285. Viſo puncto, num.6. verſ. Sed tamen Prædictis non obſtantibus, vbi plures citat,

hanc ſequitur Guidopapa deciſ.543. n.10.verſ.Fal-
lit etiam in teſtamento, vbi ait duo eſſe neceſſaria
ad hoc, vt locum habeat hæc decretalis. Primum
ſcilicet, vt diſponens ſit ægrotans, hoc eſt in extre-
ma voluntate conſtitutus. Secundum, vt teſtamẽ-
tum fiat in præſentia proprij Curati, & duorum,
64 vel trium teſtium. Adducit ſimile de teſtamen-
to militari, in quo pariter duo neceſſariò requi-
runtur. Primò ſcilicet militia. Secundò, vt mi-
les ſit in conflictu belli, vt l. Miles, C. de teſtam.
65 milit. Aliud ſimile habetur in l.1.C.de Sacroſ. Ec-
cleſ. vbi ſtatuitur vt vnuſquiſque decedens libe-
ram habeat facultatem teſtandi ad pias cauſas: &
verb. illud *decedens*, exponitur, ideſt in actu dece-
dendi exiſtens, ſeu quando eſt in mortis articulo
conſtitutus, vt ibi per Bart.num.9. verſ. Imperator
reſpondet, & num.37. verſ. Super tempore. Et pro
hac lectura moderni ponderaut hanc rationem,
quod in extremis conſtitutati haud facile poſſunt tot
teſtes conuocare; ideoque conſentaneum fuit eis
indulgere, vt abſque legali ſolemnitate *poſſent* vo-
luntatem ſuam aperire Presbytero Parochiali, qui
vt plurimum adeſſe ſolet ſuis Parochianis ad mor-
tem decumbentibus. Ita Cenedo ad decretal.
collect. 159. nu.7.& modern. Collectores hic n. 8.
Quinimo, Guidopap.d.deciſ.543. n.11. verſ. Aliter
ipſo teſtante. In tantum putauit hoc cap. habere
locum in exiſtente in infirmitate graui, ex qua
ſequitur mors in præſentia Curati, vt ſi teſtator re-
conualeſceret, teſtamentum non valeret, ad exem-
plum, l.1.C.de Sacroſ.Eccleſ. quæ, vt ſuperiùs te-
tigimus, locum habet in eo tantum, qui eſt in
mortis articulo conſtitutus, & inde immediatè
decedit; ideo ibi dicitur decedens, quia ſi recon-
ualeſcat, & ita euadat mortem, teſtamentum
ſuum tunc temporis factum ſtatim irritatur, ſicut
67 donatio cauſa mortis facta reuocatur ſecuta re-
conualeſcentia, vt l. Non omnis in princip.ff.ſi cert.
petat. ſecundum eum, vel potiùs ſi teſtator ab illo
periculo euaſerit, teſtamentum non irritatur, ſed
apparet ipſum retro fuiſſe nullum, quia text. in d.
l. 1. C.de Sacroſ.Eccleſ. requirit vt ſit decedens: at
talis non fuit, qui mortem euaſit, l. fin.ff.de milit.
teſt. & ita poſt multa concludit Bart. in d.l.1. n.41.
68 Sed certè hunc intellectum ad textum noſtrum
nullus poſuit ex Claſſicis Canoniſtis, nec videtur
veruſitum quia ratio illa ex diuina lege deſumpta,
In ore duorum, &c. militat etiam in teſtamento
exiſtentium extra mortis articulum: Tum quia
lex ciuilis ne quid falſitatis incurrat per duos fortè
teſtes compoſitum teſtamentum, maiorem nume-
rum teſtium expoſtulat, vt per ampliores homi-
nes perfectiſſima veritas reueletur; quæ ſunt verba
tex. in l.final. C. de fideicomm. Hæc autem ratio
69 maximè viget in teſtamento, quod fit in extrema
voluntate. Nam, vt inquit Corn.in conſ.18. Princi-
pale dubium, n.11. vol. 2. teſtatores quandoque
ſunt ſemimortui, l. Quoniam indignum, C. de teſt.
& ſaltem cogitatione mortis mens turbata aliena-
tur, vt l. Hac conſultiſſima, §. At cum humana fra-
gilitas, C. qui teſtam. fac. poſ. ergo ſi eo tempore,
quo laborant in extremis, & maius ſubeſt pericu-
lum falſitatis, ideoque ad illam præcauendam
maior ſolemnitas adhibenda eſſet, nihilominus
teſtari poſſunt corã Presbytero Parochiali, & duo-
bus teſtibus; vtique longè magis id eis licebit ex-
tra mortis articulum, quando mente, & corpore
ſani poſſint huiuſmodi fraudibus per ſe ipſos ob-
uiare. Facitque quod ſcripſi in cap. Sicut nobis, num.7
& ſeqq. de Regular. & hoc expreſsè tenet Bart. in
d. l.1. num.74. verſ. Præterea, C. de Sacroſ.Eccleſ.
dicens de iure canonico eſſe decretum expreſsè,
vt valeat teſtamentum abſque ſolemnitate iuris
ciuilis, ſiue teſtator ſit in articulo mortis conſtitu-
tus, ſiue non.

Non obſtant illa verba *in vltima voluntate*:
Nam, vt reſpondet, Hoſtien. hic num.1. non fuerũt
appoſita ad coarctandum tempus teſtamenti, ſed
quia in talibus vltima voluntas ſpectanda eſt cap.
Vltima voluntas, & §. Sed alium, 13.qu. 2. inſtit.
quib. mod. teſtam. infirm. §. Poſteriore, cap. Cum
Marthæ, §. Cæterum, verſ. Nouiſſimum de celebr.
Miſſar.

70 Item non obſtat ſimile de teſtamento militis.
Quoniam, vt reſpondet Bald. in d.l.1.n.17. in fin. &
num.18. illud procedit neceſſitatis cauſa, quan-
do eſt in hoſtili loco, vbi plures teſtes non reperiun-
tur. Vnde ſi miles teſtetur domi, ſecus eſt. Quam-
uis autem teſtator ſit in diſcrimine vitæ, non prop-
terea ſubeſt neceſſitas teſtium, cum plures haberi
poſſint, & ſic ceſſat etiam conſideratio moderno-
rum, de qua ſupra, n. 65.

71 Demum non obſtat doctrina Bartol. allegata
ſupra, num. 67. quia eam refellit Bald. in dict. l.1.
num. 17. verſ. Item ridiculum eſt, dicens ridicu-
lum eſſe diſtinguere conſtitutum in articulo mor-
tis ab eo, qui non eſt in mortis articulo. Contra
Bart. tenet etiam ibi Salycet in 10.quæſt.n.15. quia
omni tempore dicimur decedere, vt in auth. de
non alien. § Vt autẽ, & teſtatores quouis tempore
appellantur deficientes, l. Teſtamentum, & l.fin. in
princ. C.de Teſtam. Et quouis tempore quis teſta-
mentum fecerit tempore mortis feciſſe dicetur, ex
quo moriens in ea voluntate perſeuerat, vt proba-
tur in l. vnum ex familia in princ. ff. de leg. 2. &
notatur per Doctores in l. poſt mortem, C.de fide-
iuſſorib. Dicit etiam Raphael Fulgoſ. in d.l.1. de
Sacroſ.Eccleſ. Nimis ſubtiliter Bartolum ponde-
raſſe illud verbum, *decedens*, cum tamen leges
frequenter illud vſurpent, nec tamen ſe referant
ad conſtitutum in articulo mortis, vt patet in l.Cũ
quis decedens, in princ. ff de adminiſtr.tutor. & in
l. Si quis decedens, ff. de legat. 3. & ſequitur Iaſ. di-
cens communem, in d. l.1. num.31. verſ. Nunc po-
ſtremò videndum eſt.

72 Septima lectura eſt, quam poſuit Bald. in conſ.
284. Dominus Raynutius n.4. verſ. Nõ obſtat lib. 3.
videlicet, quod hoc cap. & cap. ſequens non loqui-
73 tur in hæredis inſtitutione, ſed in legatis, & fi-
deicommiſſis: verum hunc intellectum reprobant
communiter Canoniſtæ, qui vno ore cenſent vlti-
mam voluntatem ſecundum formam harum De-
cretalium valere in vim teſtamenti; & probatur
hic apertiſſimè in illis verbis, Teſtamenta, quæ Pa-
rochiani, &c. firma decernimus permanere. Nam
ſi teſtamentum eſt firmum, vtique & hæredis in-
ſtitutio, quæ eſt caput, & fundamentum totius te-
ſtamenti, vt §. Ante hæredis inſtitutionem. Inſtit.
de legat. & cap. ſeq. quamuis explicitè non loqua-
tur de teſtamento, loquitur tamen de ſeptem te-
ſtibus, qui non niſi in teſtamento adhibentur, vt
in iuribus ſupracitatis n.3.

75 Octauam demum lecturam poſuit Menoch. de
præſumpt. lib. 1. quæſt. 80. num. 21. verſ. Quartò
nempe, quod hic dicitur intelligendum eſſe in ſo-
76 lo animo. Sed iſte intellectus non habet ſaporem,

quia hoc c.fin. prohibet ſub interminatione anathematis, ne reſcindantur teſtamenta condita coram Presbytero Parochiali, & duobus teſtibus, hæc autem reſciſsio non poteſt fieri niſi in foro iudiciali. Item decretales in hac compellatione inſertæ ſeruari debent in iudicijs vt ſupra in procemio in fin. §. Volentes. & in c. 1. Supra de Conſtitution.

Abſolutis lecturis venio ad quæſtiones, &

77 Primò QVAERO, An valeat teſtamentum cæci ad non pias cauſas factum coram Parocho, & duobus teſtibus ad præſcriptum huius Decretalis.

78 Præmittendum eſt cæcum de iure ciuili teſtari non poſſe, niſi quadam adhibita ſolemnitate; debet enim vocare ſeptem teſtes, & notarium, & coram eis exprimere ſe velle ſine ſcriptis te-

79 ſtari. Quamuis enim teſtamentum cæci ſignetur à teſtibus, vt dicetur infra, ideoque ſimilitudinem habeat cum teſtamento in ſcriptis, tamen eſt nuncupatiuum, quia teſtes ſciunt ea quæ in teſtamento ſunt, & ipſis teſtibus nuncupantur vt notat Speculat. in tit. de inſtrumētorū editione §. 12. Incipien. Compendiosè, nu. 43 Debet etiam exprimere nomina; & indicia, & dignitates hæredum, quos inſtituit, & legata, & fideicommiſſo deſignare, quæ omnia ſcribenda ſunt à notario corá teſtibus, vel ſi iam ſcripta erant, debent coram eis recitari: & cæcus profiteri debet ex ore proprio edicere illud eſſe ſuum vltimum teſtamentum, & diſpoſitam ex animi ſui ſententia. Ac demum in inferiori chartæ ſpatio debent tam quilibet teſtis, quàm notarius ſe ſubſcribere, & proprijs ſigillis teſtamentum obſignare, & hæc omnia fieri debent vno eodemque loco, & tempore. Quod ſi notarius haberi non poſſit, octauus teſtis erit adhibendus, vt per eum ſortiatur effectum quod per notarium fieri debebat. Probantur hæc in l. Hac conſultiſſima, vbi Bald. n. 1. C. qui teſtam. facer. poſſ. &

80 §. Penult. Inſtit. quib. non eſt permiſſum facere teſtam. & concordat per omnia Speculat. in d. §. Compendiosè, n. 42. Præter quā in eo, quod dicit de ſigillis teſtium apponēdis in octo chordulis, hoc enim ſeruatur tantummodo in teſtamento in ſcriptis, quia cùm ſit clauſum, & teſtes videre non debeāt quæ in eo ſcripta ſunt, vt l. Hac conſultiſſima. C. de teſtam. in ſpatio inferiori diſcooperto ſubſcriptiones faciunt, & ſigilla apponūt in cordulis appenſis, & complicatis ad eum modum, quem accuratè deſcribit idem Speculat. loco citat. n. 40. At ſecus eſt in teſtamento cæci: quia cum ſit nuncupatiuum,

81 vt prædixi, nihil impedit quominus ſubſcriptiones fiant intus in inferiori chartæ ſpatio, ibique ſigilla apponantur: & ideo nō eſt opus chordulis. Similiter ordo in prædictis nō eſt de ſubſtantia, vt cōtra Rich. Maluec. & Cyn. concludit Bald. in d. l. Hac conſultiſſima, num. 12. . . ſubdens hodie ſecundum conſuetudinem plurimum locorum hæredis inſtitutionem, vt plurimum poni poſt legata hæredis ſoluenda ante legata ſoluenda etiam in vita hæredis, ſequitur Iaſ. alios citans in conſ. 26. Omiſ-

82 ſis, p. 1. vol. 1.

83 Porrò teſtamentū factum à cæco de iure communi non ſeruatis ſolemnitatibus antedictis non valet, vt in d. l. Hac conſultiſſima, & ibi notant Bart. & Bald. in princip. & Doctores communiter C. qui teſtam. facer. poſſ. Eiuſmodi autem ſolemnitates adhiberi debent à cæco etiam in codicillis, vt eſt expreſſum in d. l. Hac conſultiſſima, §. Quæ in eundem modum, & notat. Speculat. de Inſtrumentorum editione d. §. Compendiosè, nu. 43. verſ. Quia ſi cæcus codicillari voluerit, & hoc quoad ſcripturam, & teſtium rogationem; ſed quoad numerum teſtium DD. non conueniunt. Nam gloſ. ibi in verb. Codicillis, recitat duas opiniones. Prima eſt quod in codicillis cæci requirantur octo teſtes, ſicut in teſtamento, & hanc ſequuntur ibi Iacob. Butrig. Bald. Fulgoſ. Roman. & Alex. & in hoc ſecundum Angel. ille tex eſt ſingularis, ſecunda eſt quod verba d. §. Quæ in eundem modum, non referantur ad omnia ſuperius dicta, ſed ad alia, præterquam ad numerum teſtium, & ideo in codicillis ſufficiant quinque teſtes, vt l. fin. §. In omni. C. de fideicom. & huic ſecundæ opinioni, in qua reſidet gloſ. adhærent ibidem Salicet, & Paul. de Caſtr. & vt dicit Iaſ. adhibitis quinque teſtibus addi debet

84 [illegible] Quicquid ſit in codicillis, certè in donatio[illegible] mortis, quæ fit à cæco, antedictæ ſolemnitates minimè requiruntur; ſed ſufficit ſolemni[illegible] fin. C. de donat. cauſ. mort. vt voluit Bald. in [illegible] 8. An cæcus, quod eſt Aloyſij de Peruſio & [illegible] Doctor meus quod eſt Marci Angeli [illegible] & idem Bald. in d. l. Hac conſultiſſima [illegible] verſ. Tamen non traho ad donatio[illegible] mortis. C. qui teſt. fac. poſſ. & ibi Alex. [illegible]

[illegible]

85 [illegible]

86 [illegible]

87 His pra[illegible]

88 Primò [illegible]

tum, ſed tex. in d. l Hac conſultiſſima, ſpecialiter loquitur de teſtamento cæci, vt dicit Bald. ibi num. 2. verſ. Nam hæc lex eſt ſpecialis inter cæcos: ergo non tollitur per hanc Decretalem generaliter loquentem, ſed potius hæc per illam diſtinguitur, & limitatur.

89 Quo argumento, vt refert Bald. in d. l. Hac con-
ſultiſſima d. nu. 2. dicebat Marcus de Pano cæcum
nec inter liberos teſtari poſſe abſque ſolemnitate
90 d. legis, quia ſpecies derogat generi, vt l. Sanctio
legum ff. de pœn. ergo debet ſeruari etiam inter liberos: & idem firmant in d. l. Hac conſultiſſima
Raphael Fulgoſ. & Ludouicus Roman. & idem
Raphael conſ. 90. incip. Super eo, num. ſecundo.
91 Et confirmatur quia text. in d. l. Hac conſultiſſi-
ma, C. Qui teſtam. facer. poſſ. habet ſpecialē rationem ibi expreſſam in extremis verbis, videlicet, ne locum vllum relinquat inſidijs tot oculis ſpectata, tot inſinuata ſēſibus, tot inſuper in tuto locata manibus: ergo lex poſterior huius c. eſto generaliter correxerit legem ciuilem de numero ſeptē teſtiū, iuxta ſecundam lecturam Hoſtien. de qua ſupra nu. 40. tamen non cenſetur eam correxiſſe in caſu dicti teſtamenti cæci habentis peculiarem rationem, ex traditis per Anch. conſ. 222. Subtiliter, n. 1. verſ. Secundo hoc idem.

92 Secundò idem ſuadetur, quia nunquam lex ge-
neralis corrigit legem ſpecialem, quando inuicem compatiuntur, Ang. conſ. 214 Primò eſt videndum, nu. 2. verſ. Si autem diuerſæ ſunt, Lap. alleg. 88. n. 5. quod eſt Conſilium Collegij Peruſini, ſed hoc caſu lex ciuilis, & canonica inuicē compatiuntur, quia lex ciuilis ſeruari poteſt in teſtamento cæci, & lex canonica in teſtamento aliorum: ergo illa per hāc nō corrigitur: facit c. Cum expediat, de elect. lib. 6.
93 Et conſequenter lex ciuilis, cùm non ſit contra-
ria canoni, ſeruanda erit etiam in foro eccleſiæ, vt tenent in c. 1. infr. de noui oper. nunciat. Abb. Antiq. num. 2. Io. Andr nu. 5. & communiter DD Anchar. in c. Canonum ſtatuta, in 1. q. num. 44. ſupra de conſtitution.

94 Tertiò facultas teſtandi corā Parocho, & duo-
bus teſtibus generaliter vnicuique conceſſa per ius canonicum, vt hic, non comprehendit perſonas alioqui inhabiles, vt probatur in l. Prima iuncta gloſ. in verb. Habeat. C. de Sacroſ. Eccleſ. nam tex. dicit; Vnus quiſque habeat liberam poteſtatem relinquendi collegijs, aut locis pijs: & tamen per illam legem qui aliàs erant inhabiles non cenſentur habilitati, vt poſſint teſtari ad pias cauſas, vt tenet præcitata gloſ. & eſt communis opinio, vt dicit Iaſ. ibi n. 12. & ſeq. in lectura Papien.
95 ideoque pupillus, qui de iure communi teſtari non
poteſt, etiamſi pubertati proximus ſit, nec ad pias cauſas teſtari poteſt, vt firmat Bart. in d. l. 1. nu. 18. C. de Sacroſ. Eccleſ & ex communi ſententia Iulius Clarus in §. Teſtamentum, q. 5. verſ. Hinc refertur.
96 Sed cæcus de iure communi eſt inhabilis ad te-
ſtandum niſi ſeruata forma d. legis Hac conſultiſſima, C. qui teſt. facer. poſſ. ponderando verba, *non poteſt*, quæ negant potentiam, vt in puncto aduertit Raphael Fulgoſ. conſ. 99. ſuper eo. num. 2. ergo non cenſetur habilitatus per facultatem generaliter conceſſam in hoc cap. teſtandi coram Parocho, & duobus teſtibus.

97 Et confirmatur, quia non detrahitur ſolemni-
tati legali, niſi quatenus inuenitur expreſſum, vt c. Ad audientiam, infr. de decim, c. Eccleſia veſtra il ſecondo, in fin. ſup. de elect. l. Sancimus, C. de teſtam. l. vnic. C. de inoff. dotib. & ita in propoſito arguit Speculator in tit. de inſtrum. edit. §. Compendiosè, num. 12.

98 Quartò, quatenus hoc caſu lex ciuilis, & cano-
nica inuicem eſſent oppoſitæ, tamen in his, quæ merè ſpiritualia non ſunt, aut à ſpiritualibus non dependent, prout eſt teſtamentum cæci ad non pias cauſas, ſtatutum iuris ciuilis contradicens iuri canonico obſeruandum eſt in terris Imperij, ius canonicum in terris eccleſiæ, in quibus habet temporalem iuriſdictionem, vt notat Io. Andr. in cap. 2. de reg. iur. lib. 6. In prima gloſ. & in ſpecie noſtra, Angel. conſ. 233. Punctus eſt, nu. 5. verſ. Et
99 attendendū eſt, nec Papa in his caſibus poteſt tol-
lere legem ciuilem, gloſ. hic in verb. Improbamus, ibi, Nec forte poſſet tollere leges quantum ad eos, qui non ſunt de ſua temporali iuriſdictione, arg. cap. Si duobus, de appell. & cap. Nouit. de iudicijs Anchar. hic num. 8. verſ. Præterea non videtur, & Imol. num. 10. Menoch. de præſumpt. lib. 1. q. 80. num. 22.

Non obſtat quod hoc cap. loquatur in materia peccati, eo quod lethalis culpa ſit non exequi rationabilem voluntatem defuncti, de qua certitudinaliter conſtat, cap Vltima voluntas, 13. q. 2. l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. & conſtat ex dictis ſupra in 5. Lectura Antonij de Butr. n. 54 & in materia peccati ſeruari debeat ius canonicum etiam in foro ciuili, cap. Nouit. de iudic.

100 Nam reſponderi poteſt negando aſſumptum,
quia, vt inquit Corn. conſ 137. Placet mihi, num. 1. vol 2. ſolemnitas numeri teſtium eſt à iure introducta propter ſuſpicionem falſitatum, & fraudum, quæ plerumque committebantur in vltimis voluntatibus, l. final C. de fideicom & præcipuè in teſtamento cæci, vt l. Hac conſultiſſima, C. qui teſt. fa-
101 cere poſſ. & dictum eſt ſupra n. 91. Non ergo vide-
tur non habere conſcientiam læſam qui non credit duobus, vel tribus teſtibus quantūcunque idoneis, & omni exceptione maioribus, quibus lex ciuilis
102 ex rationabili cauſa non credit. Debet enim con-
ſcientia regulari ex his, quæ à iuribus ſunt diſpoſita, Bald. conſ. 295 Fama vicinis. n. 2. in fin. & conſ. 298. Hæc materia, num. 7. lib. 1. & conſtat ex dictis
103 ſupra n. 60. & 61. vnde in ſimili cum lex præſumat
natum ex vxore eſſe filium mariti, filius ita credere debet, quamuis forte mater fuerit ab alio cognita, & dicat illum eſſe natum ex adulterio, vt volunt Doctores, in l. Filium diffinimus, ff. de his qui ſunt ſui, vel. alien. iuris, & in l. Si vicinis, C de nupt. & in cap. Transmiſſæ, infr. qui fil. ſint legitimi, redarguentes de fatuitate quemdam Regem, qui dimiſit regnum, quia mater in articulo mortis dixerat eum non eſſe filium Regis ſui mariti, & conueniunt Doctores quod talis non tenebatur matri credere in foro conſcientiæ, quia non credit lex, cui debebat ſe conformare. Eodem igitur modo cum in teſtamento ad non pias cauſas lex ciuilis non credat duobus, vel tribus teſtibus, qualiſcunque ſint dignitatis: ita nec hæres ab inteſtato ſuccedens tenetur credere, & propterea non peccat ſi eis non credit innixus legis authoritati, cap. Qui peccat, 23. q. 4. & conſequenter cum ver-
105 ſemur extra materiam peccati, ſeruanda erit lex
ciuilis in foro ciuili, quamuis contradicat Canoni, ſecundum Io. Andr. & Angel. in locis ſupracitatis, num. 98.

Quod ſi urgeas: Ipſo hæres ab inteſtato tenetur credere duobus, vel tribus teſtibus, quia lex Diuina dicit, In ore duorum, vel trium ſtet omne verbum, Matthæi 18. & in alijs concordantibus de quibus infra n.113. & 118. & ita peccat, ſi eis non credit tanquam Diuinæ legis tranſgreſſor, cap. fin. de conſuetud.

106 Reſpõdetur primò legem ciuilem poſſe ius diuinum, & naturale diſtinguere, & adiuuare, illique addere, vel detrahere, vt eſt expreſſum in l. ius ciuile, iuncta gloſ. prima, ff. de iuſt. & iur. & ideo lex ciuilis quemadmodum, & canonica diſtinguunt illud Euangelij, In ore duorum, &c. vt non procedat in multis caſibus, in quibus plures requiruntur. vt cap. 1. & 2. 2. q. 4. l. Teſtium, & de teſtibus, l. fin. C. de teſtam. l. Hac conſultiſſima. C. qui teſtam. fa. poſ. Ita ad litteram Innoc. in c. Quæ in eccleſiarum, num. 4. ſupra de Conſtitutionibus, gloſ. fin. in l. 1. ff. de Conſtit. Principum, dicens legem humanam poſſe diſtinguere legem Dei, quæ eſt, vt in ore duorum, vel trium ſtet omne verbum. Sicut diſtinguit teſtamentum ab alijs, vt l. fin. C. de fideicommiſſ. Bart. in 2. Conſtit. ff. n. 6. verſ. Item quæro quid de reſcript. Bald. in auth. Ad hæc, n. 6. C. de vſur. & in l. 2. ad fin. verſ. Sed quærit, C. de precib. Imper. offerend. Anchar. hic in 3. notabili verſ. Poteſt tamen ius ciuile, & Imol. col. 6. circa fin. verſ. Et iſtam partem videtur velle Felin. alios cumulans in d. cap. Quæ in eccleſiarum, n. 2. Quod præcipuè locum habet ſecundum eum, in 2. limitatione, num. 17. quando lex Principis interpretatiuè, quando ius Diuinum ſtatuit in his, in quibus habet iuriſdictionem, ideſt in rebus prophanis, vt eſt teſta-

107 mentum ad non pias cauſas. Alioquin ſi lex humana non poſſet determinare in aliquo caſu maiorem numerum, quàm duorum, vel triũ teſtium, eo quod obſtaret lex Diuina, ſequeretur vt nec lex Canonica potuiſſet præſcribere maiorem numerum, prout fecit in cap. Præſul. 2. q. 4. vnde Io. Andr. in cap. Actus legitimi, n. 5. verſ. in contrarium de reg. iur. lib. 6. dicit Papam immutare authoritatem illam, In ore duorum, &c. addendo, & minuendo per d. cap. Præſul. & cap. In omni, de teſtib. cap. Paruulos, de conſecrat. diſt. 4.

108 Secundò, reſpondetur eandem authoritatem, In ore duorum, &c. non eſſe referendam ad maiorem numerum, ſed ad minus ſtet omne verbum, itaut ſit ſenſus, In ore duorum, ſed ad maiorem, itaut ſit ſenſus, In excludit maiorem numerum, quia quædam ſunt cauſæ, quæ plures quam duos exigunt teſtes. Ita eſt expreſſum in cap. Licet vniuerſis, ſup. de teſtib. vbi gloſ. in verb. Duorum, exponit, ideſt non paucioruм, gloſ. fin. in ſumma, 2. qu. 4. vbi ait; Ideo dicit trium, quia quandoque, ſecundum canones, plures quàm duo requiruntur, ſed nunquam pauciores: Imol. hic num. 13. col. 36. Poſt. med. verſ. Et pro illa parte Menoch. de præſumpt. lib. 1. q. 80. n. 22. verſ. Quod verò ait.

109 Neque obſtat quod ſupradicta expoſitio videatur contra textum noſtrum, in quo habetur leges ciuiles requirentes numerum ſeptem, vel quinque teſtium repugnare legi diuinæ, cum ſcriptum ſit, In ore duorum, &c. Etenim, vt reſpondet Menoch. vbi ſupra, quod hic dicitur eſſe alienum à lege Diuina, vt non valeat teſtamentum conditum ſine numero quinque, vel ſeptem teſtium, intelligi debere eſſe alienum, non quod ei omninò aduerſetur, ſed eſſe remotum, hoc eſt, eſſe vltra ius diuinum.

110 Vbi ind., pro hac parte adducitur authoritas Cardin. hic num. 7. qui in fortioribus terminis firmat non valere teſtamentum cæci factum ad pias cauſas, non ſeruata forma l. Hac conſultiſſima, C. qui teſtam. facer. poſſ. & refert ſe ita conſuluiſſe, quia eſt forma ſpecialis, quæ non intelligitur ſublata per hanc diſpoſitionem generalem, vt in reg. Generalib. 6. & ſubdit ſpecialiter facere tex. in l. in teſtamentis iuncta gloſ. vlt. C. de teſtam. ſed & aliàs reſtringitur diſpoſitio generalis, vt cuiteetur correctio iurium, cap. Cum ſit, cum ſua gloſ. de vſu pall. arg. cap. Eccleſia, il ſecondo de elect.

Ego confirmo opinionem Cardinalis dupliciter. Primò, quia cæcus teſtari non poteſt inter liberos non ſeruata forma d. l. Hac conſultiſſima, vt tenent DD. ſupra citati, num. 89. & 90. ergo nec ad pias cauſas teſtari poteſt ſine prædicta ſolemnitate. Teneт conſequenter, quia maior eſt fauor liberorum quàm cauſæ. Dicit enim Auguſtinus: Quicunque vult exhæredato filio hæredem facere eccleſiam, quærat alterum qui ſuſcipiat, non Auguſtinum, in Deo propitio nullum inueniet; refertur in cap. Quicunque 17. q. 4. in fin. vlt. Deinde quia illa lex eſt ſpecialis in teſtamento cæci, & tex. in cap. Relatum, infra eod. eſt ſpecialis in teſtamento ad pias cauſas. Inter ſpecies verò illa derogat alteri, quæ eſt ſpecialior, vt notat Dyn. in reg. indiuidua derogant ſpeciei, vt notat d. l. Hac conſultiſſima num. 2. Sed illa lex cum ſit reſtricta ad teſtamentum cæci, eſt ſpecialior, quàm tex. in d. cap. Relatum, quod loquitur de teſtamentis aliorum indefinitè: Ergo huic per illam derogatur.

113 Sed prædictis minimè refragantibus, exiſtimo contrariam opinionem eſſe de iure veriorem, ideſt valere teſtamentum cæci ad non pias cauſas conditum coram Parocho, & duobus teſtibus ad præſcriptum Decretalis. Quod efficaciter ſic probo. Leges ciuiles requirentes numerum ſeptem teſtium in teſtamentis ſunt contra ius diuinum, vt diſertè dicitur in hoc cap. Nam regula iuris Diuini habet Deuteron. 17. & 19. Matth. 18. Io. 8. In ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum. Et ſic non ſunt ſeruandæ, vt c. Quæ contra, 18. diſt. ca. fin. de conſuetud. cap. fin. de præſcription. ... in verb. ... l. Habeat ... hic n. 3. ... & Procura... Domini ...

117 ... gibus Imp... ferunt ... præmium ... lianus, & ... ſit, 11. q. 3. ... med. verſ. ...

118 Nec dica... ideo euacu... Thom. in 2. ... enim eſt mo... Inſtruit nõ ... vt cap. 1. 2. q... ratrem alie... cap. pœnale ... poſſet quand... regula, videl... Ego vltra Ab...

præceptum habetur in Euangelio, dicitur enim Matth. 18. Adhibe tecum adhuc vnum, vel duos, vt in ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum. Item Chriſtus. Io. 8. exhortabatur Iudęos, vt deberent in eum credere, quia de hoc conſtabat per duos teſtes, & duorum hominum teſtimonium verum eſt, cap. In omni. de teſtib.

19 In lege autem Euangelica nullum pręceptum continetur, quod non ſit iuris naturalis, pręter pręcepta de Sacramentis, & de Fide, vt docet S. Tho. in 1. 2. q. 108. art. 1. & 2. Couar. in 4. Decretal. cap. 6. ſ. 10. num. 1.

Hoc igitur pręceptum in ore duorum, abſque dubio eſt morale, ſeu iuris naturalis; & ideo per legem humanam alterari non poteſt cum ſit immutabile, cap. fin. de conſuetud. c. Non eſt peccatum, S. Tuis, ita, & ibi gloſ. 1. 6. diſt. S. Th. in 4. ſent. 1 diſt. 2. q. 1. art. 4. q. 1. ad 2. Quod adeo verum eſt, vt ſi Princeps etiam Papa leges conderet aduerſus ea quę dixit Dominus, non diceretur condere, ſed potius conuinceretur errare, cap. Sunt quidam, 25 q. 1. & Conſtitutiones ſiue laicales, ſiue eccleſiaſticę, ſi naturali iuri probentur contrarię, ſunt penitus excludendę, vt dicit tex. in cap. fin. 9. diſtinct.

Præterea leges ciuiles de numero teſtium in teſtamentis adhibendo ſunt contra Sanctorum Patrum inſtituta, vt ſimiliter hic dicitur in littera, & in ſumma, & in cap. 1. 2. q. 4. In cap. Licet vniuerſis, ſupr de teſtib. & in cap. proxim. infr. eod. Hoſt. hic num. 3 in verb. Inſtitutis. Igitur non ſunt ſeruandæ, quia qui omnipotentem Deum metuit, contra Sanctorum Patrum inſtituta aliquid vllo modo agere non conſentit, cap. Qui omnipotentem, 11. q. 3. Imo, vt inquit Zoſimus Papa in cap. Contra, 25. q. 1. Contra ſtatuta Sanctorum Patrum cõdere aliquid, vel mutare, nec huius quidem Sedis poteſt authoritas. Igitur quanto minus authoritas Imperialis? c. Duo ſunt, & c. Si Imperator, 96. diſtinct. cap. Solitæ, de maiorit. & obedient.

123 Rurſus huiuſmodi leges in hoc cap. dicuntur eſſe cõtra generalem eccleſię conſuetudinem, quę ita obligat ſicut præceptum, vt in c. In his, & in cap. in eccleſiarum, 9. diſtinct. & notat gloſ. in ſumma, de pœnit. diſtinct. 5. & in terminis noſtris Abb. hic num. 9. . verſ. Item ſunt contra generalem eccleſię conſuetudinem.

124 Accedit quod impugnans teſtamentum ob defectum ſolemnitatis omiſſæ in numero ſeptem teſtium peccat mortaliter, ſecundum Abb. hic n. 7. & irrefragabiliter probat hæc littera dum hoc prohibet ſub pœna excommunicationis: nam excommunicatio ferri non poteſt niſi pro culpa mortali, vt cap. Nemo, & c. Nullus, 11. qu. 3. Deformitas autem, & malitia, in qua conſiſtit ratio formalis peccati, ſurgit hoc caſu ex quatuor capitibus. 15 Primò, quia talis impugnatio, vt oſtenſum eſt ſupra, eſt contra pręceptum Diuinæ legis, cuius trãſ-16 greſſio ſemper eſt mortalis. Nam peccatum eſt dictum, vel factum, vel concupitum contra legem æternam, vt diffinit Auguſtin. lib. 22. contra Fauſtinum, cap. 24. in princ. & explicat S. Thom. in 1. 2. q. 71. art. 6. & in 2. ſenteat. diſt. 22. art. 2. vel ſecundum Ambroſ. relatum ab eodem D. Thom. in 1. 2. q. 109. art. 4. in corpore. Peccatum eſt pręuaricatio legis Diuinę, & cęleſtium inobedientia 117 præceptorum. Secundò, quia talis impugnatio eſt contra ius naturale, quia præceptum illud, In ore duorum morale eſt, vt oſtenſum eſt ſupra nu. 118. & omnia præcepta moralia ſunt de lege naturali, S. Thom. in 1. 2. q. 87. art. 5. in corp. & in 4. ſent. 128 diſtinct. 2. q. 1. art. 4. qu. 1. ad 2. Quicquid autem contrariatur legi naturæ peccatum eſt, vt idem docet in 2. 2. q. 133. art. 1. in corp. & quæſt. 142. art. 1.

129 Tertiò, quia eſt contra inſtituta Patrum, & prohibitionem Eccleſiæ, vt hic patet, quæ pariter obligant ſub mortali, d. cap. Qui omnipotentem, 11. q. 3. cap. Quiſquis præceptis, 14. q. 1. Gemin. poſt Archid. in cap. Deteſtanda, in princ. verſ. An ſcienter faciens de conceſſ. præben. lib. 6. & ſcripſi plenius in cap. Si quis, num. 38. & 39. de Regular.

130 Quartò, quia talis impugnatio dicitur hic eſſe contra generalem eccleſiæ conſuetudinem, cuius tranſgreſſio pariter inducit culpam lethalem, non ſecus ac tranſgreſſio præcepti, vt cap. In his, 11. diſt. 131 & cap. Quæ contra, 8. diſt. Cum igitur impugnatio teſtamenti ob defectum ſolemnitatis in numero teſtium ſit culpa lethalis, hinc neceſſariò ſequitur, vt leges ciuiles irritantes teſtamenta cum pauciori numero, quàm ſeptem, vel octo teſtium tanquam peccati nutritiuæ, non ſint ſeruandæ, vt cap. fin. de præſcript. ibi, Cum generaliter ſit omni conſtitutioni derogandum, quæ abſque mortali peccato non poteſt obſeruari, vbi Hoſt. num. 5. & Io. Andr. nu. 2. in fin. exponunt verba illa, *omni conſtitutioni*, ideſt ſiue ſit Imperialis, ſiue alia quæcumque. Neque enim poteſt ſeruus contra dominum, imo ſemper in talibus recognoſcendus eſt Imperator cæleſtis contempto terreno, cap. Iulia-132 nus, & cap. ſeq. 11. q. 3. Item lex debet eſſe rationabilis, & iuſta, cap. Erit autem lex, 4. diſt. Cum ſit ſanctio ſancta, iubens honeſta, prohibens contraria, l. 2. ff. de legib. gloſ. in ſ. Conſtat, in verb. 133 Lex eſt, Inſtit. de iur. nat. gent. & ciuil. Et cum hoc caſu agatur de obſeruatione legis Diuinæ, ac de peccato vitando, ſequitur pernecesse, vt hoc cap. ſeruari debeat etiam in teſtamento cæci, non ſolũ in terris Eccleſię, ſed etiam in terris Imperij, & tam in foro canonico, quam in foro ciuili. Ad hoc tex. mirabilis in cap. Quæ contra mores, 8. diſt. & in cap. Si is qui, 11. q. 3. & in cap. Nouit, cum materia, ſupra de iudicijs, & conſtat ex dictis ſupra num. 45. & 49.

134 Et confirmatur quia dicta Apoſtoli præualent dictis Imperatorum, l. 2. C. de ſecund. nupt. & ibi notat, in gloſ. fin. & cap. penult. infra de ſecund. 135 nupt. Sed ex dictis Apoſtoli habemus teſtamentum conditum coram duobus, vel tribus teſtibus impugnari non poſſe ex defectu ſolemnitatis. Ergo, &c. minor patet ad Galat. 3. vbi ſic legitur. *Fratres, ſecundum hominem dico*, tamen hominis confirmatum teſtamentum nemo ſpernit, aut ſuperordinat. & ibi gloſ. Magiſtri ſententiarum exponit; Confirmatum teſtamẽtum morte teſtatoris nemo ſpernit, vt dicat non valere, cum benefactum eſſe apparet, aut ſuperordinat, aliquid de rebus iſtis diſponens, ſed eſt in authoritate canonum. Quem locum explicans Bart. in l. 1. num. 81. verſ. Sed ab Apoſtolo, C. de ſacroſ. Eccleſ. ſic ait: [Confirmatum teſtamentum, ſcilicet quod duobus, vel tribus teſtibus confirmatum eſt. Item morte teſtatoris, nec dicit adita hæreditate, vel alia iuris ſolemnitate. Item ex eo, quod dicit, nemo ſpernit, apparet quod nec Imperator poteſt illud annullare.

Item

Item ex eo quod Gloſ. dicit, quod eſt in authoritate Canonum, apparet quod illud debent obſeruare ſiue in terris Eccleſiæ, ſiue Imperij. Item ex eo quod dicit, nemo ſpernit, vt dicat non valere, cum beneſactum eſſet, apparet, quod tollitur omnis exceptio iuris ciuilis.] Hæc Bart.

136 Ac demum quoties cumque ex conſtitutione vel præcepto principis præſumitur veriſimiliter peccatum futurum; tunc tali conſtitutioni, vel præcepto non eſt parendum, vt notat Innoc. in cap. Inquiſitioni, num. 3. verſ. Sed quid Papa de ſent. excommunic. Ad hoc cap. Litteras, in fin. de reſtitut. ſpoliat. & notat Bart. in l. 1. num. 80. verſ. Præterea, C. de ſacroſ. Eccleſ. dicens, in his, in quorum obſeruatione emergunt peccata, iura canonica legibus præualere, vt l. Priuilegia, C. eod. & ibi notat gloſ. in verb. Ambitionis. Io. Andr. in

137 cap. 2 de re iudicat. lib. 6. Sed ex legibus irritantibus teſtamentum abſque numero ſeptem, vel octo teſtium, veriſimiliter præſumi poteſt, peccatum futurum. Ergo huiuſmodi legibus non eſt parendum; minor patet ex dictis in præcedenti fundamento à num. 134. Sed vlterius probatur, quia multoties poteſt contingere vt teſtator morti proximus inſtituat extraneum hæredem coram quatuor, vel quinq. teſtibus; vel cæcus coram ſeptem, eo quod ob temporis anguſtiam maior numerus, vel notarius præſtò eſſe non poſſit. Et quia hæc vltima voluntas per quatuor, vel quinque teſtes ſecundum leges ciuiles probari non poterit, venientes ab inteſtato occupabunt huiuſmodi hæreditatem contra voluntatem domini; & ſic cum peccato, cap. Pœnale, 14. q. 5. cap. Vltima volun-

138 tas, 13. q. 2. Nec eos excuſabit legum authoritas, quia quamuis ordinauerint numerum tot teſtium ad fraudes vitandas, tamen ſi in rei veritate ceſſet hæc fraus, venientes ab inteſtato nec ſunt tuti in foro animæ, nec in foro ciuili, ex traditis per Innocent. in cap. Quia plerique, num. 5. verſ. Imo plus videtur, de immunit. eccleſ. Vbi notabiliter vult, vt quamuis princeps ex iuſta cauſa poſſit ſtatuere contra ius naturale, ideſt gentium, puta transferendo dominium de vno in alium: tamen vbi ceſ-

139 ſat illa cauſa, conſtitutio ſeruanda non eſt, quia conſtitutiones quæ veniunt contra ſalutem animæ, non ſunt ſeruandæ, nec authoritas iuris ciuilis poteſt aliquem à peccato excuſare, vt not. gl. 1. ad fin. in cap. Inter hæc, 33. q. 2. & ſequitur Butr. in cap. Quæ in eccleſiarum, 23. verſ. Sed ſi cauſa ceſſat, de conſtitutionib. & ibi etiam Imol. nu. 20. in fin. verſ. Quid autem ſi ſtatutum, & Felin. 29. verſ. Secunda declaratio, Boer. deciſ. 38. num. 7. & alij plures apud Anton. Gabr. comm. concluſ. lib. 3. in tit. de iure quæſit. non toll. concl. 4. num. 1. quo argumento in propoſito vtitur Abb. hic n. 10. Ad hoc cap. Cum contingat de iureiurand. cap.

140 Quamuis, de pactis, lib. 6. & cap. fin. de præſcript. & per hoc concludit Abb. Iudices ſæculares poſſe compelli ad obſeruantiam huius Decretalis arg. cap. Licet, de iureiur. lib. 6.

141 Non obſtant modo argumenta contraria. Ad primum enim, de quo ſupra num. 88. reſpondetur hanc decretalem non corrigere ius ciuile, etiam in numero ſeptem teſtium, ſed declarare illius irrationabilitatem. Nam cum lex ciuilis eſſet nulla ipſo iure, vt plenè probatum eſt ſupra à num. 113. opus non fuit, vt per ius canonicum corrigeretur, vt hic per Butr. num. 3. verſ. Ego credo, & Abb.

num. 11. & notat Bart. in l. Habeat, num. 73. verſ. Et aduerte, C. de ſacroſ. Eccleſ. vbi dicit hoc cap. non procedere ſtatuendo, ſed declarando. Nec releuat quod dicit Imol. hic col. 7. in fin. verſ. Nec obſtat prædictis, videlicet hanc decretalem procedere non ſolum declarando, ſed etiam ſtatuendo, ſeu interdicendo, quia prohibet ne teſtamenta impugnentur ob defectum ſolemnitatis iuris ciuilis in numero ſeptem teſtium ...

Ac de

352. In p

ſolemnit

cap. ſeq.

no, & no

Diuinæ;

apicibus

vadit poſ

fideiuſſor

Ad ſecu

ſponſio ex

in corre

declaratio

uilis, & c

ideoque ſe

eſt ſupra,

142 Ad ter

negando

ad teſtandu

ma illius

cet. poſſ.

pugnans iu

boris, & ideo non potuit cæcum inhabilitare.
Ad confirmationem poſitam num. 97 ſimiliter
reſpondetur legem Canonicam in hac materia nõ
detrahere ſolemnitati iuris ciuilis, ſed declarare
illius irrationabilitatem, vt ſæpius repetitum eſt.
Ad quartum, de quo ſupra num 98. reſpondetur
legem ciuilem requirentem numerum ſeptem,
vel octo teſtium ad validitatem teſtamenti eſſe
nutritiuam peccati, vt oſtenſum eſt ſupra à num.
124. vnde in concretis ſeruari debere lex Canonica
vbique locorum, & tam in foro ciuili, quam in fo-
ro eccleſiaſtico, vt ſimiliter probatum eſt ſupra,
num. 45. 49. 133. & ſeqq.
Nec obſtat ponderatio Cornei: Imo enim qui
non credit duobus, vel tribus teſtibus idoneis, ha-
bet conſcientiam læſam, vt oſtenſum eſt ſupra,
num. 137. nec lex ciuilis poteſt eum à peccato ex-
cuſare, vt ſimiliter monſtratum eſt ſupra, n. 114.
& 139. & ad ſuſpicionem falſitatis adæquatè re-
ſponſum eſt ſupra in ſecunda lectura, num. 41. &
ſeqq. ex dictis Hoſt. nec applicatur ſimile de Re-
gulo, qui non credit matri. Quoniam eo caſu age-
batur de teſtimonio vnius tantum, cui etiam ſe-
cundum legem Diuinam non eſt credendum, nã
vt legitur Deuteron. 17. In ore duorum, vel triũ
teſtium peribit, qui interficietur: Nemo occida-
tur vno contra ſe dicente teſtimonium. Et in cap.
Licet, vniuerſis de teſtibus, dicitur Nulla eſt cauſa,
quæ vnius teſtimonio quamuis legitimo terminе-
tur; & nihilominus Regulus ille ſummoperè lau-
datur à Canoniſtis, vt per Mar. Soccin. in cap. Of-
ficij, num. 9. infra de pœnit. & remiſſ.
143 Neque obſtat, quod lex ciuilis poſſit ius di-
uinum, vel naturale diſtinguere, & illi detrahere;
quia hoc negatur, vt plene probaui in cap. Quæ in
eccleſiarum nu. 142. ſupra de Conſtitut. & fuſius in
c. Cum pridem, à num. 76. & ſeqq. de pactis. Præ-
terea hoc non eſſet diſtinguere, ſed corrigere,
& deſtruere Ius Diuinum, & naturale, quod non
poteſt lex humana, Hoſt. in ſumma de reſcript. §.
Quas vires habeat, verſ. Si ſit deſtructiuum iuris
Diuini: nam lex Diuina præcipit, vt ſtetur duobus,
vel tribus teſtibus in quacunque materia. Lex au-
tem ciuilis mandat, vt non ſtetur in teſtamentis,
quæ ſunt oppoſita, vt conſtat ex dictis num. 114.
& num. 166.
144 Nec refragatur, quod lex canonica quandoque
requirit maiorem numerum, vt in cap. Præſul. 2.
quæſt. 4. vbi requiritur numerus ſeptuaginta duo-
rum, vel quadragintaquatuor, vel vigintiſeptem
teſtium ad damnandum Cardinalem Epiſcopum,
Presbyterum, vel Diaconum. Nam reſpondetur
145 illum textũ eſſe intelligendum quando teſtes nõ
ſunt omni exceptione maiores: ſecus ſi ſint lauda-
bilis vitæ, vt declarat Gratian. in §. fin. ead. cauſ.
& q. & Abb. hic num. 16. verſ. Nec obſtat. Hoſtien.
146 in cap. Licet vniuerſis, num. 3 ſupra de teſtibus, &
ibi etiam Io. Andr. n. 4. verſ. In gloſ. 3. facit Con-
cilium Tridentinum, ſeſſ. 13. cap. 7. & cum lex Di-
uina non præſcribat qualitatem duorum, vel trium
teſtium, bene potuit lex canonica declarare, vt in
condemnando Epiſcopo Cardinali duo, vel tres
teſtes debeãt eſſe omni exceptione maiores, alio-
quin requirantur ſeptuagintaduo, vt ſic numerus
ſuppleat defectum in re grauiſſimi momenti; ad
gloſ. in l. Teſtium fides, in ver. Numerus, ff. de te-
ſtibus, prob. ad Io. Monach. in cap. 1. num. 7. verſ.
Item idem operatur numerus, eod. tit. lib. 6. An-
ton. Gabriel. de teſtib. concl. 6. Cæſar de Graſſ. de-
ciſ. 175. alias 5. num. 8. & ſeqq. de ſponſal. vel dicas
diſpoſitionem d. cap. Præſul. procedere de iuris
rigore, qui non eſt ſeruandus ſecundum Hoſtienſ.
& Io. Andr. locis citatis ſupra, n. 145.
147 Nec obſtat ſi replicetur quod ex hoc cap. mini-
mè requiratur, vt teſtes in teſtamento adhibendi
ſint omni exceptione maiores, ſed tantum vt ſint
idonei, vt in littera. Nam reſpondetur legem ca-
nonicam in teſtamentis fuiſſe contentam, vt teſtes
eſſent ſimpliciter idonei. At in condẽnando Epiſco-
po Cardinali ob rei grauitatem non fuit contenta,
vt eſſent idonei ſimpliciter, ſed amplius requiſiuit,
vt eſſent maiores omni exceptione, vt per Gratian.
loco cit. Quare præſuppoſita teſtium habilitate ſe-
cundum quod Canones requirunt, nullus datur
caſus, in quo de iure canonico non ſufficiant duo,
vel tres teſtes. Imo gloſ. 1. in d. cap. Præſul. dicit
duos teſtes ſufficere etiam ad conuincendum Pa-
148 pam, & idem dicit Abb. hic d. num. 16. Surd. conſ.
13. n. 32. & 33. licet de illa gloſ. ſit mirandum, vt
dicitur in notis ad d. c. Præſul.
149 Nec prædictis refragatur tex. in c. Licet vniuerſis
ſupra de teſtib. in illis verbis: [Licet quædam ſint
cauſæ, quæ plures, quàm duos exigant teſtes,] quo-
niam tex. non dicit plures, quàm tres, ſed plures,
quàm duos, innuens per hoc non eſſe quidem con-
tra legem Diuinam, vt tres requirantur, quia
Diuina Scriptura loquitur alternatiuè, In ore duo-
rum, vel trium; & ideo ad Eccleſiam ſpectat deter-
minare caſus, in quibus duo non ſufficiant, ſicut
fecit in teſtamentis, in quibus vltra duos teſtes
voluit etiam Parochum eſſe adhibendum, vt hic, &
latius dictum eſt ſupra num 59 & n. 146. ſed bene
eſt contra legem diuinam, vt requirantur plures,
quàm tres. Nec in hoc contradicit textus in dict.
cap. Licet vniuerſis, Imo ita eſt intelligendus, quia
alioquin eſſet contrarius huic Decretali, quæ di-
cit eſſe contra legem Diuinam, vt ſeptem, vel quin-
que teſtes adhibeantur. Et expedit iura iuribus
concordare, cap. Cum expediat de elect. lib. 6.
150 Nec dicas cum Menochio ſupracitato nu. 109.
textum noſtrum non dicere id eſſe contra legem
Diuinam, ſed alienum à lege Diuina, id eſt re-
motum, ſeu præter Diuinam legem. Quoniam
hæc expoſitio repugnat litteræ; nam ſi impugna-
tio teſtamenti ob defectum ſolemnitatis in nume-
ro teſtium eſſet tantum præter, & non contra Di-
uinam legem, malè hic fuiſſet damnata ſub pœna
151 anathematis, quia quod eſt præter legem Diui-
nam, non eſt peccatum, cùm peccatum ſit dictum,
factũ, concupitum contra legem Dei, vt dictum eſt
ſupra, n. 126. Rectius igitur Hoſtien. hic n. 4. expo-
nit verbum *alienum*, id eſt, contrarium, & ideo
non ſeruandum.
152 Non obſtat vltimum, quod cæcus nec ad pias
cauſas teſtari poſſit nõ ſeruata forma l. Hac cõſul-
tiſſima, C. qui teſtam. facer. poſſ. ſecundũ Card. ſu-
pracitat. nu. 110. Quoniam oppoſitum tenet Alex.
ibidem num. 14. Et quamuis Angelus in lectura
Peruſina eiuſdem legis, n. 4. verſ. Idem dicam, putet
153 d. leg. Hac conſultiſſima, non procedere in teſtamẽ-
to cæci condito ad pias cauſas quando relinque-
ret pijs, & venerabilibus locis, in quibus ceſſat ſuſ-
picio falſitatis; ſecus ſi alijs priuatis perſonis pau-
peribus, quæ propter egeſtatem multoties ſolent
ad delicta inclinari: tamen Alex. generaliter te-
net dictam legem non habere locum in teſtamen-
to

to cæci ad pias cauſas qualeſcunque perſonę inſtituantur, cum in eis non attendatur prohibitio iuris ciuilis, ſed ſeruetur ius gentium, cap. Relatum infra eod. & cum eo tranſit ibi Iaſon. num. 4. circa fin. verſ. Secundò limita.

154 Ad confirmationem reſpondetur primò negando antecedens, quia plures, & maioris auctoritatis cenſent cęcum teſtari poſſe inter liberos coram duobus teſtibus ad præſcriptum l. Hac conſultiſſima, §. Ex imperfecto, C. de teſtament. Et ita in ſpecie concludit Bald. in l. Hac conſultiſſima, n. 2. C. qui teſtam. facer. poſſ. Nam cum hęc lex ſpecialiter loquatur in cæco, & illa ſpecialiter in patre, principalior iudicatur lex, quę in patre loquitur ratione fauoris; & ideo hæc derogat illi, quæ loquitur in cęco, argum. eorum, quæ notat Dyn. in cap. Generi de reg. iur. lib. 6. Item inter liberos non cadit timor falſitatis, cum ſuccedant ab inteſtato, & cum Bald. conſentiunt ibi Ang. num. 4. verſ. Sed quid erit in patre? Salycet. n. 9. Paulus de Caſtr. in §. 1 num. 9. Alex. nu. 13. & Iaſ. dicens communem num. 4. Quinimo Romanus quamuis oppoſitum ſentiat, tamen fatetur opinionem Bald. eſſe æquiorem, & ſequendam, tum propter illius auctoritatem, tum quia non habet contradictionem; Tum deinque quia in dubio ſequenda eſt opinio, quæ magis fauet teſtamentis, l. Si pars, ff. de inoffic. teſtam. cap. final. ſupra de re iudicat.

155 Reſpondetur ſecundo negando conſequentiam, nam etſi ſolemnitas d. l. ſeruanda eſſet in teſtamento inter liberos, non tamen inde ſequeretur, vt eſſet ſeruanda in teſtamento ad pias cauſas, quia in hoc tractatur de fauore animæ, & Religione Diuina, quæ carior eſt filijs, ita dicit Bart. in l. 1. nu. 74. C. de Sacroſ. Eccleſ. & fauor animæ præponendus eſt fauori liberorum, l. Sancimus C. eod. & ſic magis fauetur teſtamento ad pias cauſas, quàm teſtamento condito inter liberos, vt ex verb. Bart. deducit Alex. in l. Pactum quod dotale in 4. col. C.

156 de pactis, quem ſequitur Iaſon. ibidem, nu. 18. Nec refragatur auctoritas Auguſtini ſupracitata n. 111. quia procedit quantum ad legitimam filijs debitam, Nam ſi quis vellet priuare filios legitima, illos exhæredando, & inſtituere Eccleſiam, faceret cōtra officium pietatis, & Eccleſia quæ eſt Pietatis mater, tale teſtamentum non admitteret, vt notat Bart. in d. l. 1. n. 55. 60. 61. & ibi Declarat Iaſ. num. 18.

157 Vlterius quæro, ſtante ſtatuto Vrbis cap. 42. tenoris infraſcripti, videlicet inter ciues, incolas, & diſtrictuales vbique ſeruentur Vrbis ſtatuta, niſi in loco diſtrictus in caſu contingenti aliter per particularia ſtatuta fuerit prouiſum, & tot ſtatuta non diſponunt, ſeruetur ius ciuile (nec immerito quando in hac vrbe Roma iura ciuilia orta, acceptaque ſunt, & ad alios populos defluxerunt, & adhuc ſuſcepta benignè ſeruantur) & vbi deficit ius ciuile, tunc ad ſacros Canones recurratur.

158 An teſtamenta cōdita in Vrbe iuxta diſpoſitionem huius cap. Cum eſſes, ſuſtineantur necne. Rota in cauſa Romana bonorum de Stocchis 27. Maij 1588. coram bo. me. Hieronymo Pamphilio in proprijs terminis ſtatuti Vrbis, reſoluit teſtamentum non ſuſtineri, verba deciſionis hæc ſunt. [Dixerunt Domini, quod licet teſtes, qui inducuntur ad probandam deſcendentiam, probent in dicto, quia omnes concludunt Petrum Stocchum inſtituiſſe hæredem vniuerſalem Damianam ſuam matrem, & poſt eius obitum Troianum ſuum

159 conſtituit: nihilominus hæc probatio non reſtat, quia agitur de probando teſtamento nuncupatiuo, in quo non ſufficiunt quinque teſtes, ſed ad illius probationem, & validitatem ſeptem requiruntur, l. Si vnus, l. Hac conſultiſſima, C. de teſtament. §. fin. inſtit. eod. tit. cum vulgar. Citus in §. Teſtamentum, quæſt. 56. Neq; poſſe ſubſiſtere ex diſpoſitione, cap. Cum eſſes, de teſtam. quia, vt dicit Dec. conſ. 315. num. 4. [aliàs eſt conſ. 314. aliàs 316. incip. Superioribus diebus, num. 7. verſ. Non obſtat.] non habet locum in vrbe, vbi adeſt ſtatutum, quod ſeruetur ius ciuile, quo ſtatuto non eſt dubium Petrum ligari, quia attenditur locum conditi teſtamenti iuxta doctrinam Bart. communiter approbatam in l. 1. C. de Summa Trinit. quam pluries ſequuta fuit Rota etiam in iſtis terminis in cauſa Bononien. de Solimeis. Hactenus verba Deciſionis.]

Eandem opinionem tenuerunt Magdal. de numero teſt. in teſtam. requiſit. cap. 8. num. 24. 25. & 26. [illegible] Gratian. diſcept. forenſ. 223. n. 51. quos noui[illegible] refert, & ſequitur Io. Baptiſta Fenzonius in ad[illegible] ad d. cap. 42. n. 8. quibus addo Alex. [illegible] conſ. 177. Viſo themate, num. 2. verſ. Quia

161 reſpon[illegible] lib. 2. vbi idem conſuluit in terminis ſtatuti [illegible] à Sede Apoſtolica confirmati, quod [illegible] debeat ius ciuile quando eſt contra-

162 rium iu[illegible] canonico. Imo voluit ibi Alex. hoc ſtatutum [illegible] etiam ſine confirmatione Romanæ etiam ca, qui [illegible] Populi ſubiecti Eccleſię Romanę poſſunt ſtatu[illegible] quoad [illegible] temporalem iuriſdictionem ſeruāda quoad ta cond[illegible] contra ius canonicum [illegible] ipſos lai[illegible] vt latè firmat Abbas in cap. Quod cle-ricis, nu[illegible] 45. de for. compet.

163 Ego v[illegible] exiſtimo hanc opinionem non eſſe veram, qu[illegible] de validitate ſtatuti vrbis hæſitari non poſſ[illegible] ex his, quę tradit Alex. loco citato tem ſta[illegible] confirmatione Gregorij XIII. ex certa ſcientia, [illegible] cum cauſæ cognitione, vt in Bulla Confirmatio[illegible] incipien. Vrbem Romam, edita 8. Ka-

164 len. Iulij [illegible] 80. tamen cum ſtatutum d. c. 42. non loquatur [illegible] ſpecificè de teſtam., ſed generaliter de obſeruan[illegible] iuris ciuilis, debet declarari, & limitari, vt lo[illegible] non habeat in illis legibus, quæ ſunt

165 contra i[illegible] Diuinum, & fouent peccatum. Neque enim cre[illegible] ndum eſt Summum Pontificem ſtatuti authorem [illegible] qui ius Diuinum vſque ad animam, & ſangui[illegible] m ſeruare debet, cap. Sunt quidam, 25. q. 1. gloſ. [illegible] cap. A nobis, de decimis. Abb. hic n. 8. poſt med. [illegible] verſ. Item Princeps, & cuius officium eſt peccat[illegible] extirpare, cap. Nouit, verſ. Nullus qui ſit ſanæ m[illegible] nis, & ibi Anchar. num. 8. ſupra de iudic. gloſ[illegible] in Extrau. Ad onus, Ioannis XXII. de electione [illegible] generalia verba dicti ſtatuti voluiſſe ſimilium l[illegible] obſeruantiam præcipere. Sed leges ciuiles [illegible] numerum ſeptem teſtium ad validita[illegible] contra ius Diuinum, quo ſcriptu[illegible] ſtet omne v[illegible] cauillari no[illegible] denti quæſt[illegible] 127. Item [illegible] ſupra d. num[illegible] Vrbis in hui[illegible]

166 Præterea [illegible] Romanos, [illegible] extenditur a[illegible]

aè correctæ, & abrogatæ per ius canonicum, vt in
terminis ſtatuti vrbis firmauit Rota in cauſa Pe-
tuſina Bonorum 20. Aprilis 1592. coram Penia,
impreſſa poſt Conſil. Farinac. lib. 2. deciſ. 65. n.2.
167 poſt Capram conſ.70. num. 12. adducens bonam
rationem, quia ius ciuile correctum non dicitur
amplius ius ciuile, gloſ. 1. in l. final. & ibi etiam
Bart. num.1. ff. ad l. Cornel. de falſ. Sed leges ciui-
les irritantes teſtamenta cum pauciori numero,
quam ſeptem teſtium tanquam irrationabiles, &
peccati nutritiuæ ſunt abrogatæ per hoc cap. ſecũ-
dum intellectum communem, & veriorem, vt dixi
ſupra in ſecunda lectura, num.40. & 41. & ſuſiùs à
num. 113. vſque ad num. 117. Præſertim in terris
Eccleſiæ, ſecũdum alium intellectum itidem com-
munem, vt ſimiliter dixi ſupra in 3. lectura, n. 46.
& ſeqq. Ergo ſtatutum vrbis ad illas leges non ex-
tenditur.
168 Vnde videmus pœnas ſecundò nubentibus in-
fra annum luctus à iure ciuili impoſitas, vt l.1. &
2. C. de ſecundis nupt. tanquam ſublatæ per ius
169 canonicum, vt in cap. Super illa, & cap. vltimo, de
ſecund. nupt. minimè habere locum inter perſo-
nas ſubiectas ſtatuto vrbis, Rota d. deciſ. 65. n.1.
Capra d. conſ.70. num.10 Anton. Gabr. Commun.
concluſ. in tit. de ſecund. nupt. concl. 5. num. 1.
170 Similiter de iure ciuili ordinandi ad Sacerdo-
tium debent aliquid offerre ordinanti, & notario,
vt in auth. de Sanctiſſ. Epiſc. §. Pro conſuetudine.
Sed de iure canonico ſecus, quia eſt ſimoniacum,
cap. Sicut Epiſcopum, 1. q.2. & ibi notatur cap. 1.
171 de ſimon. Item de iure ciuili licet pecuniam acci-
pere pro fure indicando, l. Ob turpem cauſam, ff.
de condit. ob turb. cauſ. l. Solet, ff. de præſcript.
ſecus de iure canonico, quia peccatum eſt, gloſ. in
cap. Qui cum fure, in fin. de furt. Item conſenſus
parentum de iure ciuili requiritur ad validitatem
matrimonij, l. Nec filiam, C. de nupt. l. Nuptiæ,
ff. de ritu nupt. Sed ſecundum canones non requi-
ritur talis conſenſus niſi de honeſtate, cap.1. 25.
quæſt. 2.
172 Item de iure canonico non eſt permiſſum iura-
re per creaturas, niſi vbi inuenitur expreſſum, pu-
ta per Euangelium, per Altare, per Crucem, vt
cap. Conſidera, cap. Clericum, cap. Habemus, &
cap. Si aliqua, 22. q.1. cap. Perueniat, 10. q. 5. Sed
de iure ciuili permiſſum videtur, l.2. §. fin. & l. ſeq.
171 & l. Qui per ſalutem, ff. de iureiurand. Item pu-
pillus de iure ciuili non tenetur ſeruare iuramen-
tum, l. 1. §. 1. C. de iuram. calumn. auth. Sacra-
menta Puberum, C. Si aduerſus vendit. ſed de iu-
re canonico tenetur ſi ſit doli capax, ac non ſeruã-
174 do peierat, c. Paruuli, 22. q. 5. Item ſecundum le-
ges licitum eſt contrahentibus ſe inuicem decipe-
re, & circumuenire, l. In cauſæ, ff. de minorib. ſe-
cundum canones non, cap. Per tuas, de donat. &
notat. in cap. Ea enim, §. Hoc ius, in gloſ. ordinar.
10. quæſt. 1.
175 Item in præſcriptione de iure ciuili non requi-
ritur bona fides, l. Sicut in re, & l. Omnes, C. de
præſcript. 30. annor. quod tamen corrigitur per
ius canonicum, c. Si diligenti, de præſcript. & c. fin.
176 cum ibi notat. eod. tit. lib. 6. Item filius familias
ſecundum leges voto non obligatur, l.2. §. Voto,
ff. de pollicitat. ſecus ſecundum Canones, c. Hono-
177 rantur, 32. q. 1. Demũ alijs omiſſis de iure ciuili li-
citum eſt patri occidere adulterum in flagranti
crimine cum filia deprehenſum, dummodo & ip-

ſam filiam occidat, l. Patri, cum tribus legi-
bus ſequentibus, ff. Ad l. Iuliam de adulter. Idem-
que in certis caſibus licitum eſt marito, vt l. Mari-
to, ff. eod. & l. Gracchus, C. eod. tit. Sed hoc abo-
minantur ſacri Canones, vt cap. Si non licet, 33.
q.5. & cap. Inter hæc cum tribus cap. ſeqq. 33. q.2.
Porro in his, & plurimis alijs caſibus, quos cumu-
lat Bart. in tract. de different. inter ius canonicum,
& ciuile, leges ſæculares tãquam inuoluentes pec-
catum ſunt abrogatæ, & damnatæ per ius canoni-
cum; Et conſequenter nemo ſani capitis dixerit
illas fuiſſe innouatas ex verbis generalibus ſtatuti
Vrbis: vnde idem dicendum de legibus irritanti-
bus teſtamenta ob defectum numeri teſtium, cum
& hæ tanquam peccati nutritiuæ ſint abrogatæ
per hoc cap. vt prædixi.
178 Nec obſtat quod ſtatuta populi Romani fuerint
confirmata à Gregorio XIII. in forma ſpecificali.
Quoniam vt formaliter reſpondet Rota in præal-
leg. deciſ. 65. num.2. verſ. Et ex his quoque. Con-
firmatio non dedit robur ſtatutis loquentibus de
iure ciuili, aliàs per ius canonicum correcto. At-
que ita ius ciuile etiam in materia teſtamento-
rum ſeruabitur in illis caſibus dumtaxat, in qui-
bus expreſsè per ius canonicum non apparet ab-
rogatum, vt ibi per Rotam, & latiùs in prædicta
deciſ. & ratio eſt euidens, quia de natura confir-
mationis eſt non alterare ſtatum rei confirmatæ,
ſed illam conualidare, aut ei robur adijcere, rema-
nentibus tamen omnibus in eiſdem ſtatu, & ter-
minis, l. Aurelius, §. Teſtamenta, ff. de liber. le-
gat. cap.1. & 2. de confirm. vtil. vel inutil. Bald. in
l.1. in fin. C. Si aduerſ. rem iudicat. Rot. deciſ. 175.
num.8. par.5. recent. & aliàs paſſim.
179 Quod ſi diceremus verba ſtatuti vrbis, d. cap. 2.
debere intelligi etiam de legibus ciuilibus requi-
rentibus numerum ſeptem teſtium in teſtamentis,
de validitate dicti ſtatuti, iure optimo dubitari
poſſet. quia, vt diſertis verbis dicitur in hoc c. Hu-
iuſmodi leges ſunt contra ius Diuinum, Sancto-
rum Patrum inſtituta, & generalem Eccleſiæ con-
180 ſuetudinem: vnde vt in propoſito ipſarum legum
dicit Abb. hic num.8. Princeps etiam Papa ſi con-
dit leges contra ea, quæ dicit Dominus, non di-
citur condere leges, ſed potius conuincitur errare,
cap. Sunt quidam, 25. qu.1. & contra ſtatuta Pa-
trum condere aliquid, vel mutare nec primæ Sedis
poteſt authoritas, dicit text. in cap. Contra ſtatu-
181 ta, ead. cauſ. & quæſt. Item contra generalem ec-
cleſiæ conſuetudinem, & ſic contra ſtatum gene-
ralem Eccleſiæ Papa venire non poteſt, gloſ. in cap.
Per principalem, in ver. Ad nos, in fin. 9. q. 3. & in
cap. Litteras, in ver. Non poteſt, de reſtitut. ſpo-
182 liat. & in propoſito Abb. hic num. 9. Præterea vt
idem inquit num. 30. Papa licet à Deo receperit
poteſtatem, & dignitatem Pontificatus, non ta-
men poteſtatem peccandi, vt dicit text. in c. 1. 40.
diſt. nam Vicarius non habet maiorẽ poteſtatem,
& dignitatem Pontificatus, quam ipſe Deus. Sed
Deus peccare non poteſt, vt cap. fin. de pœnit.
diſt.2. ergo nec Vicarius debet hoc poſſe. Ad hoc
tex. optimus in cap. Scripſit, 7. q. 1. ibi, [& ideo per
183 nos fieri nullatenus poteſt, ne peccatum, &c.] Et ita
huiuſmodi ſtatuta non valere eleganter docuit
Bald. conſ. 285. Si quis iuris, col. 2. in fin. verſ. Sed
contra, lib. 3. dicens ſtatuta, & conſuetudines lo-
cales requirentes in teſtamento numerum ſeptem
teſtium eſſe ſublatas per hoc cap. Cum eſſes, quaſi

inducant peccatum, & rebellent iuri Diuino; quia infringunt veritatem; magis tamen credo statuti verba ad prædictas leges abrogatas non extendi ex defectu intentionis Papæ.

De Testamentis.

Cap. Relatum, il primo.

SVMMARIVM.

1 *Vltima voluntas ad pias causas coram duobus testibus valet, & n. 4. & 7.*
2 *Legata pia peti possunt coram iudice sæculari, qui tenetur causam decidere non secundum leges, sed secundum canones.*
3 *Differentia sex inter hoc cap. & præcedens c. Cum esses, & n. seqq. vsque ad n. 15.*
4 *Talis, dictio est restrictiua ad similia, & dissimilium exclusiua.*
5 *Ad pias causas valent non modo legata, & fideicommissa, sed etiam institutio heredis, de qua constat per duos testes, & n. seq.*
6 *Testamentum est, in quo hæres instituitur.*
7 *Suppletiones ad decretales non sunt permissæ, & quæ supplet, corrigit.*
8 *Testes duo in testamento ad pias causas non sunt de solemnitate substantiæ. sed probatoria, quæ potest adimpleri per æquipollens, & n. seqq.*
9 *Testamentum ad pias causas scriptum manu testatoris valet sine vllo teste.*
10 *Testamentum inter liberos scriptum, vel subscriptum manu testatoris sine aliquo teste valet quoad liberos, sed non quoad extraneos, nisi saltem duo testes interuenerint.*
11 *Testamentum ad pias causas coram duobus testibus valet etiam in terris Imperij, & in foro ciuili.*
12 *Testes in testamento ad pias causas non requiritur, vt sint rogati.*
13 *Ibi potest adhiberi etiam mulier, & num. 14.*
15 *Regulæ Socini salid eidem tribuuntur.*
Casus an possit testari ad pias causas non seruata forma, l. Hac consultissima, C. Qui testam. facer. poss. remissiue.

1 RELATVM. Valet vltima voluntas ad pias causas coram duobus testibus Hoc dicit Io. Andr. Butr. Cardin. Ancharan. Imol. Io. de Anan. & est casus singularis secundum Abbatem. Diuiditur in tres partes. Prima ponit factum reprehensibile, quod secunda corrigi mandat, ibi, mandamus. Tertia mandatum probat, ibi, *Quoniam*.

2 Nota primò ibi, *ad testium fuerit examen deducta*, iuncta suprascriptione, legata pia peti posse coram iudice sæculari, ipsumque iudicem teneri huiusmodi causam decidere non secundum leges, sed secundum canones, vt in littera, & hic notant

3 Butr. Imol. & Abb. in 1. notab.

Secundò nota ex textu sex differentias inter hoc cap. & præcedens cap. Cum esses, ex quibus habebis intellectum textus, & explicationem materiæ.

4 Differunt enim primo, quia hoc cap. loquitur de vltima voluntate ad pias causas, vt patet ibi, *super relictis ecclesiæ*, nec non ibi, *cum aliqua causa talis*; nam dictio *talis*, est restrictiua ad similia

& dissimilium exclusiua, Bald. in cons. 284. in libro Ekke, num. 2. lib. 3. Et ita hic tenent Io. Andr. & cæteri in summario tex. Federic. de Senis in cons. 317 Factum tale est. Quidam nomine, n. 2. vers. Cum ergo Gemin. in cons. 49. Super isto puncto, num. 5 Et hanc opinionem sequuntur omnes nemine excepto, vt inquit Paris. cons. 51. Testamentum, num. 1. lib. 3. sed cap. præcedens loquitur de vltima voluntate ad non pias causas. Et quamuis Bernard. hic in glos. 1. & 2. & in cap. præcedenti, in glos. 3. Item glos. Ioan. Raymundus, Bartol. & quidam alij senserunt etiam cap. præcedens loqui in relictis ad pias causas; tamen contraria opinio est verior, & magis communis, vt optimè deducit Gemin. d. cons. 49. num. 5 & scripsi in eodem cap. in prima lectura, num. 38. & secunda lectura, num. 41.

[illegible]

Tuæ, & ibi dixi n.21. infra de ſponſalib. Ideoque qualitercunque appareat vltima voluntas ad pias cauſas, itaut ſit legitimè probata, non eſt curandum an interuenerint teſtes, necne. Et ita in ſpecie firmant Imol. in l. Si ijs qui, ff. de teſtamen. Com. d. conſ. 307. num. 6. & per tot & Tiraquell. in
10 tract. de priuileg. priuilegio 4. idque ad exemplum teſtamenti inter liberos, quod ſi ſit ſcriptum manu teſtatoris, vel aliena, ſed manu ipſius teſtatoris ſubſcriptum valeat ſine aliquo teſte quoad liberos, licet non quoad extraneos, niſi ſaltem duo teſtes interuenerint, vt eſt textus in §. Nos igitur, auth. de teſt. imperfect. & in auth. Quod ſine C. de teſtam. & in auth. Si modo, & in l. vltim. C. famil. Erciſcund. & tenent. Imol. Corn. & Tiraq. locis citat. & reſoluit Rota d. deciſ. 734. nu. 1. & per tot. par. 1. diuerſ. Quod nunquam obliuiſcaris: quia eſt notabilis limitatio ad hanc Decretalem requirentem numerum duorum teſtium in teſtamento ad pias cauſas.

11 Quartò differunt, quia hoc cap. Cum loquatur de relictis eccleſiæ, in quibus poteſtas Papæ non reſtringitur ad limites alicuius territorij, c. Cuncta per mundum, 9. q. 3. abſque dubio ſeruari debet non tantum in terris ſubiectis temporali iuriſdictioni Eccleſiæ, ſed etiam in terris Imperij, & tam in foro eccleſiaſtico, quam in foro ciuili, vt egregiè probat Bart. in l. Habeat. num. 70. vſque in fin. C. de Sacroſ. Eccleſ. & hic tenet Imol. in 2. not. dicens ita communiter teneri. & Abb. nu. 2. & 3. per ea, quæ notantur in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ de Conſtitut. & in cap. Quod clericis de for. compet. & nullus diſcrepat. At verò an teſtamentum ad non pias cauſas conditum coram Parocho, & duobus teſtibus ad præſcriptum præcedentis cap. Cum eſſes, valeat in terris Imperij, & in foro ciuili, magnopere altercantur Legiſtæ cum Canoniſtis, vt ibi dixi in 2. & 3. lectura, & in q. de teſtam. Caci à n. 113. vſque ad n. 157.

Quintò differunt, quia præcedens caput reſtringitur ad teſtamenta, quæ fiunt in articulo mortis: quam tamen reſtrictionem non habet text. in præſenti. Sed hæc differentia non eſt vera, quia etiam c. præcedens locum habet in quocunque teſtamento, licet condito extra mortis articulum, vt ibi dixi in 4. lectura n. 63.

12 Sexta, & vltima differentia eſt, quia in teſtamẽto ad non pias cauſas cõdito ad præſcriptum præcedentis cap. Cum eſſes, teſtes debent eſſe rogati ſecundum veriorem opinionem, vt ibi dixi, nu. 17. at in teſtamento ad pias cauſas, de quo loquitur hoc cap. talis ſolemnitas non requiritur. Nam etſi Doctores noſtri videantur ſentire hanc decretalem non prouidere in relictis ad pias cauſas, niſi reſpectu numeri teſtium; Ideoque Franciſcus de Aretio conſuluerit teſtes eſſe rogandos, quia non debemus recedere à iure ciuili, niſi quatenus contrarium reperitur cautum de iure canonico: Tamen hoc reprobat Abb. hic n. 3. verſ. vnde concludit. Et bene, quia licet quæſtio hic fuerit propoſita de numero teſtium: nihilominus in concluſione, quæ magis eſt attendenda, Papa dat generalem doctrinã, vt hæc cauſa teſtamenti ad pias cauſas non tractetur ſecundum leges, ſed ſecundum Decretorũ ſtatuta, & ſubdit Abbas ita hodie communiter ſeruari. Nec obſtant illa verba: teſtibus requiſitis, quia textus noſter ibi non intendit, vt teſtes in vltima voluntate ad pias cauſas debeant eſſe requiſiti, ſeu rogati à teſtatore, ſed verbum *requiſitis*, refertur ad iudices, & eſt ſenſus, vt iudices ad hoc vt poſſint iudicare pro relictis ad pias cauſas, debeant requirere, vt fiat probatio ipſorum relictorum, ſaltem per duos teſtes, vt hic declarat Io. de Imol. nu. 15. & poſt eum Alex. in conſ. 131. ſuper themate, n. 2. lib. 7. Subdens hanc opinionem eſſe approbatam, & in iudicijs, & in ſcholis, quam etiam communem eſſe atteſtantur Socin. in regul.
13 420. teſtes in teſtamento regulariter rogati eſſe debent in 2. fallen. quem refert Boer. dec. 34. nu 5. (licet re vera ille liber regularum falsò tribuatur Socino, vt ex ipſius ore ſe habuiſſe teſtatur Socin. Iunior eius nepos in conſ. 14 poſt n. 4. lib. 3.) Alios plures refert Iulius Clarus in §. Teſtamentum, q. 6. verſ. Secundò infertur. In talibus enim ceſſat ſuſpicio falſitatis, vt dixi in cap. Proximo, nu. 23. ſupra eod.

14 Et quod dictum eſt de teſtibus rogatis, idem intelligas de muliere, quæ in teſtamento ad non pias cauſas condito ad præcedentis cap. non poteſt eſſe teſtis, & tamen poteſt in teſtamento ad pias cauſas, vt ibi dixi in 6. notab. n. 34. 35. & 36.

15 An autem cæcus poſſit teſtari ad pias cauſas nõ ſeruata forma, l. Hac conſultiſſima, dixi in eodem cap. Cum eſſes, n. 120. & 152.

De Teſtamentis.

Cap. Tua nobis.

S V M M A R I V M.

1 *EPiſcopus cogit executores ad exequendas pias voluntates defunctorum, etiamſi teſtator hoc interdixerit.*

Et dicitur pia voluntas ad hunc effectum etiam ad non pias cauſas, num. 5. verſ. Pias autem voluntates.

2 *Epiſcopus exequitur vltimam voluntatem cum certus executor deputatus non eſt, vel ſi eſt, detrectat exequi.*

3 *Et quid ſi teſtator prouiderit ſibi de alio executore in caſum negligentiæ primi.*

4 *Epiſcopi ſunt executores piarum diſpoſitionum in caſibus à iure conceſſis.*

5 *Sed rationes exigere poſſunt ab adminiſtratoribus piorum locorum etiam priuatorum, & in caſibus non conceſſis à iure.*

6 *Executores teſtamentorum falcidiam non detrahunt.*

7 *Falcidia non detrahitur de legatis ad piae cauſas.*

8 *Adminiſtrator capellæ non poteſt fructus ſua induſtria, & labore excreſcentes pro ſe retinere.*

9 *Executores compelli poſſunt ad exequendam piam teſtatoris voluntatem etiam per cenſuras.*

Executoris officium ſibi delatum in teſtamento non cogitur quis acceptare, ibidem.

10 *Monitiones quot, & quales requirantur, vt executor poſſit cogi ad implendam teſtatoris voluntatem.*

11 *Monitio vnica ſufficit in mere extrajudicialibus, ſecus in alijs.*

12 *Teſtator non poteſt prohibere quin in caſum negligentiæ ius exequendi deuoluatur ad Epiſcopum, & nu. ſeqq.*

13 *Sicut nec poteſt cauere, vt tutor non teneatur de dolo,*

dolo, licet mile administret.

14 Voluntas testatoris pro lege seruanda est, si sit licita, clidis secus.

15 Ordinarius non potest se immiscere administrationi, & visitationi capellarum contra tenorem fundatoris a Sede Apostolica approbata, nisi in casu negligentiæ administratorum.

16 Episcopus in fundatione exclusus à visitatione, & administratione hospitalis, potest tamen in his se immiscere administratoribus negligentibus.

17 Testator non præsumitur voluisse, vt iudicium suum reddatur eluſorium.

18 Executores testamentorum esse possunt clerici, & religiosi, etiam ad non pias causas.

Fratres minores non possunt esse executores testamentorum. ibidem.

19 Religiosi etiam exempti cogi possunt ab Episcopo ad exequendam testatoris voluntatem, & n. 49.

20 Regularis, cui in testamento commissa est distributio annui redditus secundum mentem testatoris ei secretò communicatam, an sit executor, vel legatarius, ita vt monasterium possit dictum redditum sibi vindicare, & nn. seq. vsq; ad n. 36.

Et an cogi possit secretam testatoris mentem reuelare, n. 30. vsque ad n. 50.

Et an reuelanti fides sit adhibenda, n. 50.

Et quomodo tunc exequendum executoris officium, n. 32.

21 Legatarius, an executor quis sit ex quibus colligatur, & n. 30.

22 Verbum, possit, non importat necessitatem.

23 Monasterium succedit ex persona Monachi incapatis, etiam Monacho inuito, & nn seq.

25 Executor censetur qui habet facultatem disponendi ad libitum iuxta voluntatem sibi à testatore secretò communicatam.

26 Executoris officium consistit in persona Monachi, nec sibique Ordini acquiritur.

27 Executori attestanti de voluntate testatoris sibi secretò commissa creditur.

28 Monachus legatarius cum certo onere secretò iniuncto non acquirit monasterio.

29 Legatarius, cui imminet restitutio, habetur loco executoris.

31 Dispositio secundum voluntatem secretò à testatore executori participata, an valeat.

33 Voluntas secretò commissa an sit captatoria, & an hæres teneatur stare dicto executoris, & n. 35.

34 Captatoria voluntas an teneat quoad non pias causas.

36 Executor an teneatur reuelare voluntatem testatoris sibi secretò communicatam.

37 Iuramentum executoris de non reuelando superiori secretam testatoris voluntatem est temerarium.

38 Secretum aliud receptum simpliciter, aliud in Sacramento pœnitentiæ.

39 Sacramenti vinculum maius quouis hominis præcepto.

40 Reuelare non licet quod notum est per viam Sacramenti, etiamsi esset in præiudicium totius mundi.

41 Secretum quod vsque sub sigillo confessionis ...

42 Testis tenetur propalare quod accipit sub sigillo confessionis extra Sacramentum pœnitentiæ ...

43 Testis ... legitimè interrogatus tenetur reuelare secretum non obstante fide, ac iuramento de non reuelando, & n. 48.

Secretum non habet vim obligandi contra ius, ubi dictum ...

44 Iuramentum reuelare superiori præcipienti est permissum, non intuitu.

45 Et quando hoc procedat.

46 Veritas celari potest hosti, vel perscrutatori ... dati.

47 Secretum quibus casibus reuelandum.

49 Executor secundum mentem testatoris tenetur reddere rationem.

Executori reuelanti secretam mentem testatoris an sit credendum, & nn. seq.

50 Executor à superiore priuari potest executoris officio ...

52 Monachus executor potest à superiore priuari officio exequendi, si voluntatem testatoris reuelare noluerit.

53 Religiosus à superiore priuatus officio executionem alteri sine causa propter bonum obedientiæ non potest contradicere.

54 Episcopus potest sibi vendicare executionem, si sit suspicio fraudis ... à testatore commissam.

... suspicio ex quibus oriatur ... tacita fidei in fraudem ... verbis testatoris ... restitutio. ibidem.

55 Et ... quando non est ... distribuendam non possit ...

56 Executor ... secretam mentem testatoris ... distribuendam secundum secretam ... ad pias causas & ...

57 Legatarius ... dicitur ...

58 ...

59 Legatarius ... n. 60.

Contra ... & conclusio quæstionum.

60 Epilog...

1 T ... A NOBIS. Episcopus compellit fideicommissarios ad exequendas pias voluntates defunctorum, etiamsi testator hoc interdixerit. Hoc dicit. Sunt duæ partes ... consultatio, & responsio. Secunda ibi, Cum igitur.

2 Nota ... imò pias defunctorum voluntates esse executioni demandandas per Episcopum Diœcesanum, ... hic per gloss. 1. & Hostien. n. 6. in ver. Per locorum Episcopos. Sed intellige hoc verum esse in duobus casibus.

Primus est cum nulli sunt designati fideicommissarij seu executores in testamento, alias enim ad ipsos, non ad Episcopum executio pertinet, vt est text. in l. Nulli post princ. C. de Episc. & cler. vbi habetur. Siquidem testator designauerit per quod desideratur ... fieri captiuorum ... specialiter ... designaueris legaci, vel fideicommissario habeat ... & pro sua conscientia votum ... non designaueris ... Sin autem persona nam legat ... exigendi licentiam ... tantummodo ... netendi ... adimpleat testatoris ... statore ... narat testator ... defuncti ... vel fideicommissi ... pleturus ... illius ciuitatis ...

Secundus ... nitionem ... plere, vt hi ... in cap. Si h...

hæred. & tenent hic Innoc. in ver. Compellas, &
Hoſtien.num.7. in ver. Licet etiam à teſtatoribus,
aſſerentes Epiſcopum exequi voluntatem teſtato-
ris cum certus executor deputatus non eſt, vel ſi
deputatus eſt, detrectat exequi. Quod vltimum
3 notabiliter limitat Abb.num.6. verſ. Et in hoc pu-
tarem niſi teſtator prouiderit ſibi de alio execu-
tore in caſu negligentiæ primi: eo enim caſu non
ſuccedit Epiſcopus in executione, arg.d.l. Nulli, &
l. Si quis ad declinandam. Ad hoc facit doctrina
Bartoli in l. Liberto, §. Lucius, num. 2. ff de ann.
legat. vbi docet leges omnes, quæ dicunt relicta
ad certum vſum poſſe per ſuperiorem alijs vſibus
applicari, ſi in vſum deſtinatum conuerti nequeát,
non habere locum quãdo teſtator prouidit eo ca-
ſu quid fieri debeat de legato. Et idem intelligo
ſi in caſum negligentiæ ſecundi, executoris teſta-
tor aliuum deſignauerit. Verum omnibus exequi
detrectantibus, tandem fiet deuolutio ad Epi-
ſcopum, neque hoc prohiberi poterit à teſtatore,
4 vt hic eſt caſus: Vnde meritò Concilium Triden-
tinum in cap. 8. ſeſſ. 22. [Epiſcopi, (inquit) etiam
tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati in caſibus à
iure conceſſis omnium piarum diſpoſitionum ſint
Executores.] Pondera illa verba, *in caſibus à iure
conceſſis*, propter quæ S. Congregatio declarauit
decretum illud eſſe accipiendum iuxta iuris com-
munis diſpoſitionem, vt in cap. Nos quidem, ſu-
pra, eod. & in d.l. Nulli, & l. Si quis ad declinan-
5 dam, C. de Epiſc. & cler. licet ſecus dixerit eſſe
quoad rationes adminiſtrationis exigendas iuxta
terminos, cap.9. eiuſd. ſeſſ.22. Nam cum ibi non
fuerint repetita illa verba, S. Congregatio conſul-
ta an d.cap.9. ſit intelligendum abſolutè etiam in
pijs locis laicorum priuatorum ſine vlla diſtinctio-
ne generaliter etiam in caſibus à iure non conceſ-
ſis; reſpondit ita eſſe intelligendum. Itaque Epi-
ſcopi non ſunt generaliter, & indiſtinctè executo-
res piarum voluntatum, ſed ad iuris communis
præſcriptum, & ſic in ſubſidium, ideſt cùm nulli
ſunt executores à teſtatore deputati: vel ſi ſunt, ta-
men moniti voluntatem teſtatoris renuunt adim-
plere, niſi in huncquoque euentum teſtator prouiſ-
derit ſibi de alio executore, vt dictum eſt ſupra.
Licet indiſtinctè ius habeant moroſos executores
compellendi. Vnde benè Ant. de Butrio hic n.5.
ex hoc textu notat etiam data mora exequendi,
non deuolui ad Epiſcopum poteſtatem immedia-
tè exequendi, ſed compellendi, niſi à iure, vel ab
homine alijs terminus reperiatur eſſe ſtatutus.
Pias autem voluntates quoad hunc effectum Hoſt.
num. 6. intelligit generaliter omnes etiam ad non
pias cauſas, dummodo non ſint contra legem. Et
hoc eſt quod innuit littera huius textus ibi, *vni-
uerſa procedant*, & in verbis præcedentibus ibi, *in
omnibus pijs voluntatibus*, quaſi dicat, omnes ſunt
piæ, c. Vltima voluntas, 13.q.2. & l.1. C. de Sacroſ.
Eccleſ. Et quamuis gloſ.1. hic reſtrinxerit diſpoſi-
tionem huius decretalis ad relicta ad pias cauſas;
tamen eius opinio expreſsè reprobatur in c. Ioan-
nes, infr. eod. ſecundum Hoſt. qui propterea, n.7. in
fine. [Hæc, inquit, non ſolum in relictis ad pias
cauſas, ſicut quidam garriunt, ſed etiam quoad
ſolutionem debitorum & alia locum habent, vt le-
gitur, & notatur in d.cap. Ioannes, & in c. Hære-
des, ſupra eod. & ſequitur Ioan. Andr. hic num.4.
in ver. Pijs voluntatibus, & in d. cap. Ioannes; in
vlt. q.9. & hæc eſt communis opinio, vt ibi teſtatur
Anton. de Butr. in 5 quæſt. n.17. verſ. Communiter
tenetur, primum tetigi in cap. Nos quidem, ſupra
eodem.
6 Secundò nota ibi, *plenariè in vſus prædictos ex-
pendant*, executores de relictis ad pias cauſas ni-
hil poſſe proprijs vſibus applicare. Vnde nec Fal-
7 cidiam detrahere poſſunt; tum quia quarta Falci-
dia non detrahitur de legatis ad pias cauſas, Auth.
ſimiliter, C. ad leg. Falcid. tum quia cum ſint me-
rè executores, nullum lucrum pertingere debent,
vt in Auth. de eccleſ. tit. §. Si autem legatum, & l. Si
quis ad declinandam, C. de Epiſc. & cler. & tenent
hic Hoſt. n.9. in ver. Vt bona ipſa, Io. Andr. num.3.
verſ. Quærit Hoſtien. Butr. n.8. Anchar. n.5 & cæ-
8 teri. Hinc cum Ferdinandus Fonſeca relictus ad-
miniſtrator cuiuſdam capellæ à teſtatore inſtitutæ
cum ſalario ducatorum decem poſtulaſſet decla-
rari an faciendo celebrari Miſſam ſingulis diebus
pro anima teſtatoris ſatisfaceret eius voluntati,
quæ fuit vt ab adminiſtratore tot nummi ſolueren-
tur Capellano Miſſas celebranti, quot poſſent ſup-
plere reditus hæreditatis; adeò vt liceret eidem
adminiſtratori fructus ſuperexcreſcentes dictæ hę-
reditatis eius induſtria, & labore pro ſe retinere;
S. Congregatio cenſuit nihil poſſe ſibi applicare,
ſed debere eum eſſe contentum ſuo ſalario ſcuto-
rum decem, & quidquid ſuperexcreuerit teneri
conuertere in celebratione tot Miſſarum, quot re-
ditus ſupplere potuerint.
9 Tertiò nota executores compelli poſſe ad exe-
quendam piam teſtatoris voluntatem, etiam per
cenſuras eccleſiaſticas, vt hic notat Anch. num.6.
Quod tamen intellige poſt ſuſceptum executoris
officium, vt in cap. Ioannes, ibi, *poſt mandatum
ſuſceptum*, infr. eodem. Nam etſi executio vlti-
mæ voluntatis ſit res fauorabilis, & pia, vt l.1. C de
Sacroſ. Eccleſ. & dictum eſt ſupra nu.5. tamen non
cogitur quis acceptare executoris officium ſibi
delatum in teſtamento, vt colligitur ex gloſ. in d.
cap. Ioannes, in ver. Mandatum, notat ibi Io. Andr.
in eod. ver. & Abb. n.3. Rurſus hoc intellige præmiſ-
ſa monitione, vt hic, quæ ſecundum aliquos de-
bet eſſe trina, vt in cap. Indignè, 12.q.2. & in c. Sa-
cro, infra de ſent. excomm. & in hoc reſidet Butr.
10 num.9. Sed in hoc caſu verius eſt binam ſufficere,
quia ita expreſſum eſt in Auth. de eccleſ. tit. §. Si
autem pro redemptione: & hoc tenet Hoſtienſ. hic
num 10. in ver. Monitione, Io. Andr. n.5. in eodem
ver. Cardin. n.8. in 2. oppoſ. & Anchar. nu.7. in 9.
notab. & inter monitiones interponi debet ſpatiū
arbitrarium, l. Nonnunquam, ff. de iudic. ſaltem
trium dierum, l. Inter accuſatorem, ff. de publ. iu-
dic. & l.3. C. de error. Aduoc. c. Ad noſtram, infra
de regular. & c. Conſtitutionem, eod. tit. in 6. non
enim ſufficeret, ſi ter diceret ſolue, ſolue, ſolue, ſe-
cundum Abb. Antiq. quem referunt, & ſequuntur
11 Io. Andr. & alij prædlegati. Non obſtat quod in
extraiudicialibus ſufficiat vnica monitio, vt notat
gloſ. in cap. Si Epiſcopus, in ver. 18. diſt. & In-
nocent. in cap. Cum nobis, de elect. quia ſecus eſt
ſi non ſit merè extraiudicialis, vt hic per Butr.
num 9.
12 Quartò nota ſingulariter ex illis verbis, *Licet
etiam à teſtatoribus hoc fuerit interdictum*. Te-
ſtatorem non poſſe prohibere in ſuo teſtamento,
quominus in caſum negligentiæ executorum, vel
hæredum ius exequendi deuoluatur ad Epiſcopū
diœceſanum, intellige vt dixi ſupra num.3. Con-
cor-

cordat textus, vnde hæc decretalis ſumpta eſt, in Authen. de eccleſ. tit. §. Si quis autem pro redemptione. Rationem aſſignat gloſ. hic in ver. Interdici, quia priuata diſpoſitio teſtatoris non poteſt generalem conſtitutionem legis, vel canonis immutare, c. Requiſiſti, ſupra eod. & l. Nemo poteſt, ff. de legat. 1. Simile in c. Sic quidem, 10. q. 1. vnde & lex Falcidia contra voluntatem teſtatoris inducitur, l. Si vt allegas, C. Ad leg. Falcid. & argum. l. Titia teſtamento, ff. eod. In hoc igitur non poteſt per teſtatorem Epiſcopi officium impediri ſecundum Hoſt. num. 8. Butr. num. 6. & Anchar. n. 4. quia nec voluntati ſuæ irrationabili ſtari debet, l. Si pecuniæ, ff. Vt in poſſeſſ. leg. l. a. ff. Vbi pupill. educ. deb. & l. Cerdonen. ff. de oper. libert. & d. c. Requiſiſti. Vnde ſi præciperet oſſa ſua proijci in mare, talis voluntas non eſſet ſeruanda, l. Quidam,
13 ff. de cond. & demonſtr. nec valeret, ſi diceret, nolo tutorem teneri de dolo, licet malè adminiſtret, l. Quidam, ff. de adminiſtr. tutor. & poſt Vincentium, & Goffred. tenet hic Io. Andr. num. 9. in gloſ. penult. ibi, *prohibere*, & Cardin. num. 8, in prima oppoſitione, verſ. Item ſecundum Vincentium.

14 Atque ita non obſtat quod voluntas teſtatoris omninò ſeruanda ſit, c. Vltima voluntas, 13. q. 2. & vltimum teſtamentum hominis immobile permaneret, c. Cum Marthæ, §. Cæterum, infr. de celebr. Miſſar. cum nihil ſit quod magis debeatur hominibus, quam vt ſupremæ voluntatis liber ſit ſtylus, l. 1. in fine, C. de ſacroſ. Eccleſ. Vnde dicit textus, diſponat teſtator, & fiat lex, in Authen. de nupt. §. Diſponat, collat. 4. Etenim hæc, & conſimilia iura procedunt, ſi voluntas teſtatoris ſit rationabilis, & licita, aliàs ſecus, vt ex dictis patet, & notat gloſſa hic in ver. Voluntatem, quam communiter DD. ſequuntur. Hæc autem, de qua agitur, eſt illicita ſecundum Abb. Antiq. cui conſentiunt Io. Andr. num. 4. in ver. Interdici, Cardin. num. 7. in 1. oppoſit. & Abb. Siculus. num. 5. dicens propter irrationabilitatem non valere interdictionem teſtatoris, vt Epiſcopus non impediat ſe contra executores: nam quemadmodum ipſe teſtator malè agendo non poteſt ſe ſubtrahere à foro Epiſcopi, ita non poteſt ſe ſubtrahere ſuos executores in officio malè agentes.

15 Hinc aliàs Catharina de Mendoza Hiſpalenſis in ſua vltima voluntate diſpoſuit ex bonis ſuis inſtitui quaſdam capellanias perpetuas pro aliquibus Presbyteris, & reliquit quaſdam dotes pro aliquibus puellis nuptui tradendis, & certos adminiſtratores elegit, quibus curam capellaniarum, dotiumque omnimodam directionem, & adminiſtrationem commiſit, expreſſè prohibens ne Ordinarius, aut Superior aliquis in dictis operibus pijs ſe intromitteret, etiam ex cauſa viſitationis, aut alia quacumque. Et cum dubitatum fuiſſet an dictæ diſpoſitioni obſtaret Concilium Tridentinum, c. 8. & 9. ſeſſ. 22. Sacra Congregatio cenſuit, ſi hæ diſpoſitiones teſtatricis cum huiuſmodi conditionibus in fundatione appoſitis fuerunt approbatæ à Sede Apoſtolica, non eſſe ſublatas à decreto Concilij, ſeſſ. 22. cap. 8. &

16 ideò Ordinarium loci nullo modo poſſe ſe immiſcere adminiſtrationi, viſitationi, correctioni nè dictarum Capellaniarum, niſi in caſum negligentiæ adminiſtratorum ab ipſa teſtatrice deputatorum, iuxta diſpoſitionem, c. Tua nobis, de teſtam. Et rurſus cum quæſitum eſſet an Epiſcopus in

fundatione excluſus à viſitatione hoſpitalis, quia in fundatione ſit cautum ne ſe adminiſtrationi, viſitationi, aut correctioni immiſceat, poſſit ſe immiſcere in caſu negligentiæ adminiſtratorum? Sacra Congregatio cenſuit poſſe, iuxta cap. Tua nobis, de teſtam. Ex quibus declarationibus habes notabilem limitationem ad Decretum Concilij in d. c. 9. Nam etſi expreſſe præferuet legem fundationis ibi, niſi ſecus fortè in inſtitutione, & ordinatione talis eccleſiæ, ſeu fabricæ expreſſè cautū eſſet: tamen hæc præſeruatio intelligitur iuxta textum hic, vt locum non habeat adminiſtratoribus negligentibus.

17 Addit Hoſtien. hic num. 8. præſumi hanc fuiſſe mentem teſtatoris, qui hoc executorum fidei commiſiſſe videtur. Non enim eſt veriſimile [illegible]

18 [illegible]

19 [illegible]

20 [illegible]

21 [illegible]

tegere teſtatoris voluntatem , cogi poſſit ad ſecre-
tum huiuſmodi propalandum . Tertiò, an ipſi po-
ſtea reuelanti fides adhibenda ſit . Quartò, ſi om-
nino reuelare noluerit , neq: Ordinario rationem
reddere adminiſtrationis , An poſſint ſuperiores
regulares illi executoris officio interdicere . Quin-
tò, & vltimò, in quos vſus eo caſu eoſdem reditus
erogari oporteat .
21 Quoad primam quæſtionem, inſpectis quidem
verbis ſupradictæ diſpoſitionis, defendi poſſet mo-
naſterio licere ſibi vendicare prædictos reditus ;
nam dictus Monachus videtur eſſe legatarius, non
executor . Tum quia diſpoſitio in eius perſonam
directa eſt, l. Si quis Titio, vbi Bartol. num. 1. Bald.
num. 5. Imola num. 2. atque alij notant , ff. de le-
gat. 2. Cephal. conſ. 359. nu. 56. vol. 3. Bero. q. 86.
22 num. 3. Tum quia teſtator iuſſit poni redditus ad
patritam ipſius, quod arguit tranſlationem domi-
nij, l. Cenſualis, vbi Bald. in princ. C. de donat. &
Socin. conſ. 89. num. 12. vol. 1. Tum denique, quia
à teſtatore data eſt ſimpliciter facultas dicto Mo-
nacho de his bonis diſponendi ibi, *poſſit idem*
Generalis diſponere, ipſoſque redditus vendere , &
alienare , &c. quæ verba cum nullam importent
neceſſitatem , c. Cum aliquibus, vbi gloſ. in verbo
Concedimus, de reſcript. in 6. Bart. & alij in l. De-
cem cum petiero , ff. de verbor. oblig. fusè Dec.
conſ. 83. num. 4. & ſeq. Ex hoc etiam capite non
videtur idem Monachus purus miniſter, ſed lega-
tarius , cum inde poſſit ſibi aliquid commodi de-
riuare , ſi aut non ſtatim , aut non integre prædi-
ctos redditus diſpenſet , l. Sulpitius, vbi gloſ. &
Oiloſſ. ff. de donat. inter vir. & vxor. Bart. Flo-
rian. & Albet. in d. l. Si quis Titio , ff. de legat. 2.
23 Roman. conſ. 228. num. 2. Itaque priori parte di-
ſpoſitionis inſpecta monaſteriũ ſuccederet ex per-
ſona Monachi incapacis, l. Deo nobis, C de Epiſc.
& Cler. cap. 1. 18. q. 2. Innoc. in c. In præſentia ,
num. 7. atque ibi Io. Andr. col. 4. verſ. Illud autem
certum eſt , Butr. num. 20. Anchar. ſub num. 17.
verſ. Vanio ad oppoſita , Aegid. num. 24. Abb. n. 76.
Felin. num. 57. de probat. latè Onded. conſ. 94.
num. 15. Bald. Salyc. Alber. & alij in d. l. Deo no-
bis, Bart. Imola, Alex. & Iaſon. in l. 1. ff. de vulg.
24 & pupill. Idque etiam Monacho inuito, & contra-
dicente ſecundum opinionem, quã dicunt æquio-
rem, Bart. veriorem, Alber. tutiorem , Salyc. pro-
cedentem ex canonica æquitate , Bald. commu-
nem Canoniſtarum, quibus ſtari debet, & ſimpli-
citer magis communem Ripa loc. cit. & tuentur
Archid. in c. Statutum, in ver. Monaſterium , 18.
q. 1. Gul. de Benedic. in c. Raynutius, verſ. Si abſ-
que liberis, il ſecondo, num. 8. ſupra, eod. Couarr.
in c. 1. num. 21 eod. tit. & Honded. d. conſ. 94.
25 Cæterum in caſu præſenti contrarium videtur
reſpondendum , ideſt nullo modo poſſe Monaſte-
rium huiuſmodi redditus ſibi vendicare ; quia in
fine diſpoſitionis adiecta eſt limitatio illa : iuxta
mentem , & voluntatem teſtatoris eidem Mona-
cho communicatam, quæ reſtringit omnia præce-
dentia, & oſtendit dictum Monachum non eſſe le-
gatarium , ſed executorem voluntatis teſtatoris,
quam in ſecreto accepit iuxta terminos l. Theo-
pompus, ff. de dote præleg. ſuper quo extat plenũ
conſilium Fulgoſ. 75. incip. Ex facto proponitur,
vbi ſub num. 2. verſ. Præterea , in fortioribus ter-
minis reſpondit poſſe dici nudam executricem
quandam Antoniam , quam teſtatrix inſtituerat
hæredem cum poteſtate alienandi , & donandi
quomodocumque voluerit, etiam inuitis ſubſtitu-
tis pro implenda voluntate, quam in ſecreto dicta
teſtatrix eidem commiſerat , & ibi conſuluit Ful-
goſ. ex dicta diſpoſitione nihil fuiſſe quæſitum
patri dictæ Antoniæ quoad vſumfructum ; quia
quamuis ipſa habuerit ampliſſimam facultatem
diſponendi de bonis teſtatricis, ea tamen facultas
eſt reſtricta ad facultatem ſibi communicatam ,
quæ limitatio operatur vt ipſa nihil habeat com-
modi , & ſucceſſiuè nihil poſſit quæri patri ex per-
ſona ſua, & in ſimili caſu etiam conſuluit Roman.
conſ. 328.
26 Vnde intrat doctrina Baldi conſ. 332. Præmit-
tendum eſt, num 1 lib. 1. vbi ait officium executo-
ris reſidere in perſona ipſius Monachi executoris,
nihilque acquiri ordini, quia perſonale eſt, & con-
ſiſtit in voluntate , & facto eiuſdem Executoris.
Quod etiam aſſerit Iacob. de Arena in tract. de
Commiſſar. num. 41. & ſequitur Anchar. poſt alios
in cap Religioſus, num. 13. verſ. An executor, de
teſtam. in 6. Quod citra dubitationem videtur pro-
cedere in caſu , de quo agitur , quia vt proponitur
dictus Generalis teſtatur non fuiſſe mentem di-
27 ſponentis , vt aliquid quæratur ſibi , vel monaſte-
rio: creditur enim executori teſtificanti de volun-
tate teſtatoris ſibi ſecretò commiſſa , vt reſpondit
Cuman. qui ait hanc videri communem ſententiã,
conſ. 178. num. 4. Bart. & DD. in d. l. Theopom-
pus, ff. de dot. præleg. Alex. conſ. 54. ſub num. 1.
vbi aſſerit ita omnes tenere, vol. 2. Afflict. dec 371.
num. 4 quod tamen infrà latius explicabitur.
28 Quamobrem quatenus etiam dictus Monachus
eſſet legatarius, nihil tamen quæri poſſet monaſte-
rio, quia habet certum onus ſibi ſecretò iniunctũ,
quod non debet in aliud commutari, vt in termi-
nis affirmat Pariſ. conſ. 56. num. 29 part. 4. Quo caſu
monaſterium excluditur tam ex capite inhabilita-
tis executoris, qui non poteſt, quàm contrariæ vo-
luntatis teſtatoris, qui non vult aliquid monaſte-
rio erogari, vt perpendit Anchar. conſ. 84. in princ.
29 Legatarius enim, cui imminet reſtitutio, habetur
loco executoris, ita ut nullum retineat commodũ,
vt inquit ad litteram Bald. in l. Si quis Titio , ſub
num. 2. verſ. Alio modo actualiter, ff. de leg. 2.
Poſtremo in his proprijs terminis conſuluit latè
Cuman. conſ. 108. per totum , vbi teſtator legauit
quædam vxori, deditque illi poteſtatem alienandi,
prout dixit in ſecreto ; cuius quidem ſecreti no-
30 luit quemquam eſſe participem. Reſpondit Cu-
man. huiuſmodi vxorem eſſe miniſtram , non le-
gatariam ; ideoque legatum ipſa mortua non ce-
dere lucro ſuorum hæredum, ſed teſtatoris , & ibi
Cuman. num. 3. reſpondet motiuo , cur illa vxor
non cenſeatur legataria , cum verba diſpoſitiua in
eius perſonam ſint collata , oſtendit enim id non
procedere quãdo teſtator elegit ſpecialem fidem
alicuius, quemadmodum cenſetur elegiſſe per ſe-
cretam commutationem ſuæ voluntatis ; quia
tunc is cenſetur executor , licet verba diſpoſiti-
ua in eum collata ſint ; & hæc quoad primam
partem .
Secunda pars quæſtionis quinque habet inſpe-
ctiones inferiùs examinandas . Prima eſt an va-
leat diſpoſitio ſecundum formam ſuprascriptam.
Secunda , ſuppoſita eius validitate , an Monachus
teneatur reuelare ſecretam mentem teſtatoris.
Tertia, an ſit credendum ipſi ſponte reuelanti.
Quar-

Quarta, ſi omnino noluerit reuelare, an ſit priuandus executione. Vltima, quomodo tunc ſit exequendum.

31 Quoad primam, multorum eſt opinio non valere diſpoſitionem ſecundum ſecretam mentem teſtatoris executori participatam, quam videtur ſequi Bart. in l. Theopompus, n.4. atque Alex. in apoſtilla littera G. ff. de dot. præleg. Imola in cap. Cum tibi, col.13. n.22. ſupra eodem, & in l. Captatorias, col.3. ſub n.5. verſ. Item attendo, & col. 5. ſub n.8. prope finem, verſ. Sed iuxta prædicta, ff. de hæred. inſtit. & in l. Illa inſtitutio, col.4 ſub n.9. verſ. Item quia, quando teſtator. Alex. in d.l. Captatorias, colum. penult. ſecundum quam conſuluit

32 Bald. conſ.482. incip. Quia dictus vocatus, verſ. Illud autem, lib.4. vbi ait huiuſmodi diſpoſitionem in ſecreto commiſſam eſſe captatoriam, nec teneri heredem ſtare dicto executoris, niſi aliàs probet. Idem reſpondit Cardin. Zabarella conſ.124. per totum, vbi probat hanc voluntatem non tene-

33 re quoad non pias cauſas. Eſt enim, inquit, talis voluntas captatoria, tamquam quæ collata fuit in ſecretum vltimę voluntatis. Et paulo poſt aſſerit nihil obſtare, quod teſtator mandauerit executori vt diſponeret prout in ſecreto ei ordinauerat. Nam ex quo, inquit, de tali ordinatione non apparet, habetur pro non facta.

Quod etiam tradit Bart. in conſ.168. incip. Quidam haben. bona ſub num.3. verſ. De ſecundo, vbi latè conſuluit in caſu, in quo teſtator mandauit cuidam Titio, vt reſtitueret illicita quæſita, vtque de illis ſtaret dicto ipſius; & reſpondit huiuſmodi diſpoſitionem eſſe ipſo iure nullam, & non eſſe ſtandum aſſertioni eiuſdem Titij. A Bart. non diſcrepat Alex. conſ 54. n.3. lib.2. Afflic. dec. 371. n.4. vbi probat

34 captatoriam eſſe volũtatem, ſi teſtato. dicat, Commitro tibi voluntatem meam, quam ſecretò tibi dixi, & Dec. conſ.21. nu.20. vol.2. Et quamuis hæc opinio non videatur abſolutè vera, vt ex infra dicendis patebit, cum tamen illam ſequantur tot grauiſſimi Auctores, inde colligitur huiuſmodi diſpoſitiones eſſe valdè ſuſpectas, ideoque oportere iudices eſſe proniores ad illas, vbi fieri poſſit, reſcindendas, vel moderandas.

35 Poſita igitur huius diſpoſitionis validitate, prout quà reſpondit Anchar. conſ.436. & plures alij, vt

36 infrà latius dicetur, dubitatur pro reſolutione ſecundi capitis, vel inſpectionis, An Monachus teneatur reuelare ſecretam mentem teſtatoris. Qua in re Anchar. d. conſ.436. n.4. & 5. verſ. Ex prædicta aſſerit, licet ſubdubitans, executorem ſecundum ſecretam mentem teſtatoris non teneri reddere rationem, quia meræ ſuæ fidei mandauit teſtator, & idem tradit Paulus de Caſtro conſ. 187. num.1. in princ. lib.2. Verum Bart. conſ.194. nu.3. verſ. Super tertio, lib.1. reſpondit cum cui aliquid in ſecretum commiſit teſtator, teneri interroganti reſpondere, an tacitam fidem accommodauerit de reſtituendo incapaci, ac rem totam exprimere. Idem Bart. in l. Non intelligitur, §. Tacitè, nu. 3. ff. de iure fiſci, & latius in l. fin. n.10. ff. de his quib. vt indig. Iacob. Mandola conſ.42. n.2.

37 Quinimò tenetur reſpondere etiamſi præſtitiſſet teſtatori iuramentum de nunquam reuelando, quia huiuſmodi iuramentum eſt temerarium, & non ligat, vt in terminis conſuluit Cardin. Zabar. conſ. 35. Cuius dictum refert, & latè comprobat

Felin. in c. Inter alia, ſub n.4. verſ. Quibus antè omnia adde elegans cõſilium Zabarellæ de teſtib. & poſt Nauarr. in cap. Inter verba 11. q.3. par. vlt. coroll.65. tradit Couarr. in epit. de ſponſ. c.8. §.5. num.10. par.2. Præſertim concurrente fraudis ſuſpicione, atque alijs de quibus inferiùs dicetur.

Quæ omnia omninò conſentiunt cum Theologorum traditionibus diſtinguentium inter ſecreta

38 recepta ſimpliciter, & recepta in Sacramento pænitentiæ. Nam S. Thomas, 2. 2. q.70. art.1. ad ſecundum. De illis inquit, quæ homini ſunt commiſſa in ſecreto per confeſſionem nullo modo debet teſtimonium ferre, quia huiuſmodi non ſcit, vt homo, ſed tanquam Dei miniſter, & maius eſt vinculum Sacramenti quolibet hominis præcepto.

39 ... ibi Caiet. in reſponſ. ad tertium in fine. Na... in cap. Inter verba, 11. q.3. coroll. Quod etiam ... Sot. de teg. ſecret. q.7. membro 2. concl. 4. ... tamen, adijciens non licere reuelare quod ... amenti notum eſt, quamquam ſit in præ... totius mundi. Ac poſtea ſubdit: Do...

40 ...tamen litterarum ignari, quod non ca... ſigillo confeſſionis, quę vulgò dicuntur ... Sunt enim qui vt arctius obligent ... tione. ... eum, ſignant ſe ſigno Crucis, & flectentes ... confeſſ. ... committere ſecretum in confeſſione omnis ... tamen vbi quis non confitetur nullum ... cum intentione accuſandi ſe non intervenit ſigillum ... ta cum ... atque adeo non interuenit ſigillum, vbi ... neatum, vt illud ſecretum reuelare ſit ſacrilegium ... ſſionis, Quod etiam tradidit Caiet. ad S. Tho. ... in reſponſione ad tertium, iura...

41 ... cit. verſ. In reſponſione ad tertium, iuramentum ... hoc non magis obligare, quam ſi ... do tenendo ſecretum, & eſt doctrina Innocent. ... Omnis vtriuſque, nu.7. de pœnit. & remiſſ. ... ait: illos autem non credimus vt miniſtris ... qui non vt pœniteant, ſed vt conſilium ... auxilium ab aliquo recipiant, dicunt ſibi ... ſuum; licet dicant, Hoc tibi dico in ... vel in Pœnitentia; quia non eſt verè ... dicit in Pœnitentia, nec vt Dei miniſtro ... animę conſilium non requirat, & tales ... cogendi ſuper præmiſſis ferre teſtimonium ... Innoc. quem ibi ſequuntur Hoſtien. Io. ... & alij communiter, prout de communi ... Nauarr. in Manuali, cap.18. n. 55. Imò ... 11. 16. q.3. art.3. verſ. Eſt tam latum, ait, ... re ſecretum, quod accipitur ſub huiuſ... quod accipitur ſub ſacro ... monijs ab eo, quod ſic recipit, legiti... ſeſſionis, vtille, qui ſic recipit, illud ... interrogatus in iudicio teneatur ... cum nefas eſſet ſi in Sacramentali Con... diuiſſet.

Fragments of line beginnings in the distorted part: homo ... cuius ... Atque ... uarr. ... aſſe... verſ... via ... iudic... cendi ... dunt ... in con... ad ſec... genua ... ſione ... ſua pec... ſit Sacr... lum co... crilegiu... mani l... dicit e... mentum ... nocent... remiſſ. ... ſtris co... lium, v... peccatu... Confeſſ... tum, qu... ſtro, cu... benè ſun... nium. I... Andr. Al...

42 ni teſtat... Sot. in 4. ... adeò diſt... modi cær... ſigillo Co... mà de ill... propalare ... ſeſſione a...

43 In his ... tra confeſſ... monium f... iuris ab eo ... Thomas ib... loco cit. ... cretò com... rit quomin... do in iudic... ſecreti non ... præiudiciam ... eum quando ... cumque fide ... ſo interprete ... que adeo qu...

... ero, quæ ſecretò alicui cõmittuntur extra confeſſionem, tenetur quis reuelare, ac teſtimonium ... re quoad ea, quæ ſecundum ordinem ... per ſuperiorem exiguntur, vt docet S. ... idem in corpore articuli. Vnde Sanctus ... Non obſtat, quod loquitur, fides, quam quis ... miſit, etiamſi iureiurando ſe adſtrinxerit ... us ſecretum ſecretum detegere. ...

cretum, nihil infidelitatis admittit.
44 Sed & S. Bonauen. in 4. ſent. diſt. 21. art. 2. qu. 3.
quærit vtrum recipiens aliquid in ſecreto teneatur
reuelare ſuperiori præcipienti; & in fine reſpondit
teneri, etiamſi præſtitiſſet iuramentum de non re-
uelando, quia iuramentum eſt nullum, & in præ-
iudicium veritatis, & obedientię; ideoque addit
agendam eſſe pœnitentiā de periurio pro eo quod
45 contra iuſtitiā iuratum eſt. Cuius dictum Angel.
in ver. Teſtis, in fine nu. 33. intelligit procedere
quando ſuperior hoc requirit ex aliquo bono re-
ſpectu, & vt Pater prouideat; atque ita conciliat
S. Bonauen. cum doctrina S. Thomæ. Item Guido
Fulgoſius, qui Clemens IV. inde creatus eſt, in
conſultationibus ad Inquiſitores, quæſt. 8. ſic ait:
Sed nec iuramento, vel voto in contrarium emiſ-
ſo: nam licet veritatem celare poſſimus hoſti, vel
46 perſecutori, vt 22. q. 2. c. Ne quis, iudici tamē verita-
tem inueſtigāti eam celare mortale peccatum eſt,
vt 11. q. 3. c. Quiſquis. Ergo iuramentum, vel vo-
tum in contrarium emiſſum non eſt ſeruandum,
22. q. 4. cap. In malis. Cuius verba refert, & ſequi-
tur Franciſc. Pegnia in 2. part. Directorij inquiſ.
lib. 2. ſchol. 15. in fine.
47 Item Alexand. de Ales in 4. ſent. diſt. 19. art. 2.
An Confeſſor, quod nouit in confeſſione, & extra
teneatur reuelare in reſponſ. verſ. Ad illud quod
obijcitur per ſimile, ſic ait: Quando promittit ali-
quis alicui quod celabit aliquod ſecretum, quod
ſibi committit, hoc debet intelligi ſi non cogat eū
obedientia ſuperioris ad reuelationem, vel neceſ-
ſitas mentiendi, vel damnatio innocentis, vel alia
huiuſmodi, quibus contraire nec poteſt, nec de-
bet; vnde ſi quis promiſiſſet alicui quod teneret ali-
quod factum ſecretum, & poſt niſi vellet illud te-
ſtificari, damnaretur aliquis innocens, vel neceſſe
eſſet ipſum mentiri, vel eſſe inobedientem, vel ali-
quod graue ſcandalum orietur; non exiſtimo,
quod in tali caſu debeat factum illud celare. Quod
ipſum docet ibi S. Thomas diſt. 21. art. 3. & S. Bo-
48 nauen. q. 3. verſ. Sed circa hoc occurrit quæſtio, vbi
addit in hanc poſitionem etiam iuriſperitos magis
conſentire; ideoque qui iurauit teſtimonium non
dicere, iuramento non obſtante teſtificari com-
pellitur, tex. ad litteram in cap. Intimauit, de te-
ſtib. atque ibi docent gloſſa fin. Innoc. Hoſtienſ. Io.
Andr. Anton. de Butr. Anchar. Abb. Felin. atque
alij omnes.
49 Quibus etiam accedit quod in caſu præſenti te-
ſtator non prohibuit reuelationem ſuæ voluntatis,
ſed ſimpliciter iuſſit, vt bona diſtribuerentur ſecū-
dum mentem ſuam. Quo caſu executores tenen-
tur omnino reddere rationem, atque illam expri-
mere, licet cum minori rigore exigenda ſit in his,
quàm in alijs, vt inquit Io. Andr. poſt Iacob. de
Rauenn. in addit. ad Specul. in tit. de inſtrum. edit.
§. Nunc verò aliqua, ſub n. 20. littera P. in addit.
incipit Sacramento. Neque in hoc ſuffragatur exe-
cutori, quod ſit Regularis exemptus, & Prælatus,
Quoniam Concilium Viennenſe in Clem. Religio-
ſis, de teſtam. volens præſcindere materiam delin-
quendi, diſertis verbis ſtatuit, vt locorū ordinarij
rationem exigant à Religioſis etiam exemptis, &
Prælationem habentibus de teſtamentorum exe-
cutionibus, quas geſſerunt, & puniant quos circa
id deliquiſſe repererint.
50 Quod ſi dictus Monachus ſponté reuelauerit ſe-
cretam mentem teſtatoris, quæritur an illi ſit re-
uelanti fides adhibenda ſit, quæ eſt tertia inſpectio
ſuperiùs propoſita. Et quidem aut Monachus de-
ponit non iuratus, & nihil illi creditur, vt in pro-
prijs terminis eſt text. in d. l. Theopompus, in ver.
iuratus, & ibi notat Bart. ff. de dot. præleg. & ſequi-
tur Bald. conſ. 356. ſuper primo puncto, in princ.
lib. 4. Caſtr. conſ. 177. in quæſtione, n. 2. verſ. Tertiò,
lib. 3. Afflict. deciſ. 371. n. 6. Alex. conſ. 54. ſub n. 5.
verſ. Nec obſtat, lib. 2. Aut deponit iuratus, & tunc
creditur illi, dummodo deponat ſuper veriſimili,
& mentem teſtatoris ſibi ſecreto participatam
coadiuuet aliquibus probabilibus coniecturis. Ita
probat textus in materia in l. Quoniam hæredi, ibi,
Si quibuſdam argumentis apparebit, de quo dixit.
ff. de reb. dub. & tradunt Bart. in d. l. Theopompus,
ſub n. 4. vbi dicit dictum executoris, cui aliquid
teſtator in ſecretum voluntatis commiſit, creden-
dum non eſſe niſi aliquibus legitimis præſumptio-
nibus hoc præſumeretur eſſe verum. Raphael Cu-
man. conſ. 128. ſub n. 2. verſ. Circa ſecundum, vbi
amplius requirit, vt id quod teſtator commiſit in
ſecreto, debeat probari per duos teſtes, aliàs exi-
51 ſtimat irritam eſſe hanc voluntatem; quia, inquit,
poterit dici adeſt ius, ſed deficit probatio. Couarr.
qui alios congerit in c. Cum tibi, in fine ſupra eod.
vbi ait non eſſe ſtandum aſſertioni illius, cui teſta-
tor commiſit voluntatis propriæ reuelationem, niſi
aſſerat eam fuiſſe teſtatoris voluntatem, quæ ex
coniecturis apparentibus veroſimilis ſit.
52 Sin autem dictus Monachus omnino induci ne-
queat ad reuelandum: quæritur pro abſolutione
quarti capitis an ſit priuandus executione: Et vide-
tur reſpondendum affirmatiuè, quia ſuperior re-
gularis, qui dedit licentiam Monacho, vt poſſet
eſſe executor, poteſt illum priuare facultate exe-
quendi etiam re non integra, & quamuis malè fa-
53 ciat ſi illum priuet ſine cauſa; tamen propter bo-
num obedientiæ religioſus etiam eo caſu non po-
teſt contradicere. Ita expreſſè tradit gloſ. in dict.
Clem. Religioſis in ver. Obtenta, de teſtam. quam
ibi poſt Paul. ſequitur Card. Zabar. n. 11. in fine,
verſ. Quintò quæro. Imola, n. 8. Abb. n. 7. Petr. de
Rauenn. in gloſ. in ver. Obtenta. Io. Vaſq. in 3. con-
cluſ. Vitalin. ſub num. 37. Anchar. n. 31. Tabiena
in ver. Executor, n. 15. Armilla eod. ver. n. 15.
54 Hoc autem licere cum cauſa admittunt omnes
in d. Clem. Religioſis, Specul. de inſtrumen. edit. §.
Nunc vero aliqua. n. 53. verſ. Quid ſi executor, &
verſ. Porrò, vbi aſſerit licere Epiſcopo vendicare
ſibi electionem, quam teſtator poſuit in arbitrio
alterius, ſi ſit ſuſpicio fraudis, etiam nulla præce-
dente accuſatione. Quod etiam tradiderunt Bald.
in l. Nulli, ſub n. 5. verſ. Sed circa hoc, C. de Epiſc.
& Cler. Oldrad. conſ. 196. factum in fine, verſ. Ter-
tia quæſtio, Cardin. poſt alios in d. clem. Religio-
ſus, n. 23. & Anchar. ſub num. 6. verſ. Venio ad ali-
55 quos. Fraudis autem ſuſpicio in caſu præſenti
multipliciter conſideratur. Primò ex modo, & for-
ma diſpoſitionis teſtatoris: oritur enim aliqualis
præſumptio fraudis ex legato facto ſecundum mē-
tem ſecretam teſtatoris, vt docet gloſ. in fine in l.
Lucius, §. In teſtamento, ff. de legat. 1. vbi Bart. in
ſummario. Si ex verbis, inquit, teſtatoris non ap-
paret perſonæ, cui debet fieri reſtitutio, aliqualis
præſumptio aſſumitur tacitæ fidei in fraudem le-
gum aſſumptæ. Quod repetunt ibi Bald. n. 4. & 5.
Paul. de Caſtro, n. 1. Fulgoſ. verſ. ibi hic dicitur. Al-
ber. poſt Dyn. num. 2. & ſimpliciter id præſumi fa-

ctum in fraudem. Menoch. de præſumpt. lib 4 præſumpt. 96 num. 1 2.

56 Secundò oritur ſuſpicio fraudis ex perſona dicti Monachi; tum quia ad præſens dicitur eſſe ſub iudice; neque enim eſt ſtandum fidei executoris, quando non eſt perſona legalis, vt inquit Iacob. à Canib. de execut. vltim. volunt. in 3. par. de fine Commiſſariorum, num. 7 verſ. Quod eſt verum.

57 Tum quia eſt religioſus incapax proprietatis. Ad quod aſſertur ſingularis doctrina Io. Andr. in addit. ad Specul. tit. de inſtrum. edit. § Nunc verò aliqua, in addit. incip. Ad illum finem, quæ eſt in ver. Legat. ſub num. 2. littera V. vbi determinat ſtante ſtatuto, vt maritus non poſſit relinquere aliquid vxori, non valere legatum factum pro anima teſtatoris diſtribuendum ab vxore, ne fiat fraus ſtatuto. Cuius doctrinam ſequuntur Alber. de Roſat. in 2. par. ſtat. q. 112. incip. Statuto cauetur quod nullus poſſit, & quæſt. ſeq. Alex conſ. 37. Proſpectis, col 5. & ſeq. n. 7. lib. 2. & in l. Cogi. § Hi qui ſoldum, in fine, ff. ad Trebell. Iaſ. in l. Captatorias, num. 6. C de teſtamen. milit. Ergo eodem modo cum religioſos prohibeatur aliquid propriũ habere, c. Nolo, & c. Non dicatis, 12 q. 1. c. Cum ad monaſterium, de ſtatu Monach. & Concilium Tridentinum cap. 2. ſeſſ. 25. de Regular. non valebit legatum ab ipſo diſtribuendum iuxta mentem ſecretam teſtatoris, ne fiat fraus legi, vel certè ſi valebit, aderit tamen vehemens ſuſpicio fraudis, quæ iuncta cum alijs ſupradictis eſt omnino ſufficiens cauſa interdicendi illum officio executoris.

58 Sequitur ergo vltimum caput, ideſt ſequuta priuatione quomodo ſit poſtea facienda executio. Qua in re difficillimum erit inire rationem, per quam punctualiter ſatisfiat voluntati teſtatoris, quia de illa non conſtat, & in pias cauſas non iman. conſ. 118. ſub num. 3. diſpoſitio ſecundum

59 datur facienda diſtributio: nam, vt ait Raph. Cuſecretã mentem teſtatoris non poteſt dici ad pias cauſas, quæ non fuit commiſſa voluntati alterius per verba denotantia arbitrium boni viri, iuxta terminos, c. Cum tibi, ſupra eod. ſecundum intellectum Innocen. qui communiter approbatur; ſed teſtator remiſit ſe ad ſuam ſpecificam commiſſionem ſecretò factam, quæ cum poſſit eſſe ad cauſas non pias, nulla eſt ratio cur eam ad cauſas pias

60 præſumamus: & idem. fusiùs reſpondit in conſil. 108. per totum, vbi propterea conſuluit huiuſmodi legatum deficiente perſona executoria fieri caducum, & cedere lucro hæredum teſtatoris. Aliquibus tamen videtur Epiſcopum poſſe huiuſmodi bona in pios vſus diſtribuere; quia, vt ait Feder. de Sen. conſ. 291. ſub num. 2. verſ. Ex prædictis, fraudatio voluntatis teſtatoria non eſt ſufficiens ratio, ob quam ius exequendi non debeat deuolui ad Epiſcopum, ſi Religioſus fuerit prohibitus exequi à Superiore, vt etiam ſentit Butr. hic num. 7. verſ. Ego vidi multoties: licet in fine nihil velit decidere, quia cauſa erat pendens.

Præterquã quod negari poteſt hoc modo fraudari voluntatẽ teſtatoris; quin imò ex benigniori interpretatione mens teſtatoris ſecreta, niſi aliud conſtet, debet cenſeri in piam cauſam, vt in puncto contra Raph. Cuman. reſpondit Raphael Fulgoſ. conſ. 745. num. 2. verſ. Præterea, vbi ſub num. 4. verſ. Et hanc ſententiam, ait hanc partem eſſe amplectendam, cum pietati, & tacendæ voluntati teſtatoris conuenientior ſit, & animæ etiam ipſius

teſtatoris, ſecundum quam etiam conſuluit Angel. in conſ. 101. num. 5. verſ. In fine, alius refert Clar. in § Teſtamentum, quæſt. 6. verſ. Quinimò. Et proces videntur eſſe in c. Cum tibi, ſupra eod. ſecundum intellectum, quem dicit notabiliorem Abb. ibi in princ.

61 Quibus omnibus in compendium redactis videtur reſpondendum prædictum Monachum eſſe [illegible] nudum executorem, & teneri reuelare ſecretam mentem teſtatoris, & rationes reddere, eique eſſe adhibendam fidem, ſi iuratus deponat; & concurrunt probabiles coniecturæ; alioquin interdicendum cũ eſſe officio executoris, & redditus eſſe erogandos in pios vſus arbitrio Epiſcopi: alias [illegible] hoc eſſet exemplum perniciosiſſimum, & [illegible] la peſſima Regularibus ad retinendum proprium contra votum paupertatis, & in fraudem [illegible] rum Canonum, Tridentini Concilij, & Apoſtolicarum Conſtitutionum. Hic caſus meo tempore contigit Mediolani, & in hanc ſententiam à Congregatione Concilij ſcriptæ fuerunt litteræ ad Cardinalem Borromæum Archiepiſcopum.

De Teſtamentis.

Cap. Ioannes.

SVMMARIVM.

1 E[illegible]
2 Cleric[illegible]
3 Ordin[illegible]
4 Cleric[illegible]
5 Alter[illegible]
6 Execu[illegible]
7 Præl[illegible]
8 Capit[illegible]
9 Execu[illegible]
10 Execu[illegible]
11 Cleric[illegible]
12 Canonic[illegible]
13 Regular[illegible]
14 Canonic[illegible]
15 Execu[illegible]
16 Regulari[illegible]
17 Executor[illegible]
18 Legatum[illegible]

[illegible] tor teſtamentarius, qui ſuſcepit officium, [illegible] ad executionem compellitur. [illegible] executores ſunt præmittendi, vbi [illegible] clericis, & laicis. [illegible] præpoſiturato non vitiat. [illegible] poſſunt ſimul deputari executores. [illegible] in deputatione plurium executorum. [illegible] teſtamentorum pertinet ad Epiſcopum. [illegible] quoad temporalia. [illegible] inferiores habentes in loco iuriſdictionem [illegible] poſſunt compellere executores [illegible] teſtatoris voluntatem. [illegible] ſuccedit in iuriſdictione [illegible] executoris teſtamentarios [illegible] quibus nominibus ap[illegible] [illegible] poſſunt executores [illegible] deputari poſſunt ad non pias cauſas [illegible] Regulari, quem teſtator conſtituit executorem [illegible] ad annuum redditum diſtribuendum [illegible] aliquid ſibi applicandi [illegible] Tridentinum, cap. 2. ſeſſ. 25. de Regular. [illegible] executor, & legatarius [illegible] Regularem poſſit eſſe executor [illegible]

licentia Superioris percipiendum an de iure communi ſit validum.

19 *Et quid poſt Concilium Tridentinum.*

20 *Legatum factum Regulari nec momento temporis poteſt eſſe apud eum, ſed illico acquiritur monaſterio.*

21 *Annuus reditus computatur inter bona ſtabilia.*

1 IOANNES. Executor teſtamentarius, qui ſuſcepit officium, illud exequi compellitur. Hoc dicit ſecundum omnes. Diuiſionem non patitur, quia vnicam habet verborum ſtructuram; ſed ad mentem primò ponitur quæſtio, deinde ſolutio. Secunda ibi, *Poſt teſtatoris.* Et quinque facit ſecundum Io. Andr. Dicit enim, qui erant executores, & cuius, & quid erat exequendum, & quando cogi debebant, & per quem, & hæc patent.

2 Nota primò ex ſtylo Curiæ clericos præmitti, quoties fit ſermo ſimul de clericis, & laicis, concordat, c. Significauit, de teſer. c. Qualiter, de elect. cap. Tua nobis, ſupra eod. cap. Præterea, de vſur. c. Ad falſariorum, de crimine falſi, c. Propoſuit, de Cler. excomm. miniſtr. c. Clerici, de exceſſ. Prælator. cap. Ex parte, il primo, de priuil. & c. Grauem, de ſent. excomm. Ratio eſt, quia cœtus clericorum eſt dignior, c. Soliræ, de maioric. & obed. c. Duo ſunt, 96. diſt. cap. Denique, & ibi gloſſa prima, 4. diſt. Ordo enim importat quemdam dignitatis gradum, & poteſtatem ſupra populum, vt docet S. Thomas in 4. diſt. 24. q. 1. art. 2. quæſt. 1. Sed vide pro, & contra, in c. Per tuas, de arbitr. vbi primo dicitur, per vnum clericum, & duos laicos, & paulo poſt, à duobus laicis, & vno
3 clerico. Vnde inferri poteſt, vt in his præpoſteratio ordinis non vitiet, ad idem cap. 2. de iudic. c. Prohibemus, de cenſib. c. Cauſam quę, de reſcript. ſecundum Io. Andr. hic num. 3. & Card. num. 1.

4 Secundò nota clericum ſimul, & laicum poſſe deputari executorem in teſtamento: hic enim coniunctim, & copulatiuè fuerant deputati ponderando copulam, & ſecundum Io. Andr. num. 4. Sed
5 tamen idem dicendum ſi disiunctiuè, quia tunc disiunctiua reſoluitur in copulatiuam, vt eſt textus notabilis in l. Cum quidam, C. de verbor. ſignificat.

6 Tertiò nota in ver. Creditoribus, & in ver. Diœceſanum, quod ſequitur, non ſolum in relictis ad pias cauſas, ſed etiam quoad temporalia pertinere executionem teſtamentorum ad Epiſcopos ſecundum Hoſt. Cuius opinio communiter tenetur, vt hic teſtatur Anton. de Butr. in 5. q. n. 17. Dixi in c. Tua nobis, ſupra eod.

7 Quartò, nota ibi, *per Diœceſanum*, officium compellendi executores teſtamentarios non tantum ſpectare ad Epiſcopum, ſed etiam ad inferiorem Prælatum habentem in loco iuriſdictionem Epiſcopalem, vel quaſi, iuxta textum in c. Abbates, de priuil. in 6. Talis enim in his, quæ iuriſdictionis ſunt, venit Diœceſani appellatione, vt notat gloſſa in Clem. 1. §. Volumus, in ver. Diœceſanis, de foro competen. quam ibi ſequuntur Cardin. in 4. quæſt. num. 2. Imola num. 38. Vitalin. num. 4. & Abb. num. 15. Dixi latiſſimè in c. Accedentibus, infra, de exceſſ. Prælator. & in propoſito tenent hic Io. Andr. num 9. in ver. Diœceſanum, & Abb. n. 2.
8 in 5. notab. qui amplius putant in hac iuriſdictione compellendi executores ſuccedere etiam Capitulum ſede vacante. De cuius verò loci Diœceſano hæc littera intelligatur dic plenè, vt per Io. Andr. n. 21. & Butr. n. 15. in 1. quæſt.

9 Quintò nota executores teſtamentarios non appellari executores ſimpliciter, ſed executores vltimæ voluntatis, & dicuntur executores, ideſt perfectores, & cõſummatores ſecundum Goffred. Hoſt. & Io. Andr. Qui interdum appellantur etiam commiſſarij, interdum fideicommiſſarij, interdum executores fideicommiſſarij, interdum diuiſores, interdum diſtributores, interdum gradiatores, de quo vide in Specul. de inſtrum. edit. §. Nunc verò aliqua, qui alias eſt, verſ. Sub. §. Compendiosè, ad
10 fin. col. 1. Sed propriè ſecundum prædictos dicuntur executores qui ſententias exequuntur, l. fin. C. de execut. rei iudic. & cap. Paſtoralis, §. Quia verò, ſupra de off. deleg. de varijs executorum acceptationibus vide hic per Io. Andr. num. 5.

11 Vltimò nota clericos, tam ſæculares, quàm regulares poſſe deputari executores vltimarum voluntatum, vt de clericis in genere eſt caſus hic, & expreſsè de clericis ſæcularibus, & religioſis, in c. Tua nobis, ſupra eod. Quod eſt verum etiam ad non pias cauſas, vt hic probatur ponderando litteram ibi, creditoribus, nec non ibi, vltimæ voluntatis, ſecundum Hoſtien. num. 2. in ver. Vltimę voluntatis, & Io. Andr. num. 18. verſ. Aliquibus videtur. Quorum opinio communis eſt, & obtinuit ex conſuetudine, vt dixi in d. c. Tua nobis, in vlt. notab. Intellige dummodo per hoc non retrahantur a diuinis officijs. Et quoad Regulares dummodo non ſint ex Ordine Minorum S. Franciſci, quibus hoc officium eſt interdictum, vt in Clem. Exiui, §. Verum, de verb. ſignif. & dummodo id fiat de licentia ſuorum Prælatorum petita, & obtenta, c. Religioſus, de teſtam. lib. 6. & Clem. Religioſis, eod. tit. Quilibet enim religioſus poteſt eſſe executor, vbi ſolum committitur nudum miniſteriũ; plenè Rom. conſ. 409. Quoad primum conſultationis articulum, n. 6. & ſeqq.

12 QVAERO An Canonico Regulari quem teſtator conſtituit executorem ad annuum reditum diſtribuendum cum facultate ſibi applicandi portionem, quæ ſibi videbitur, obſtet Decretum Concilij Tridentini, c. 2. ſeſſ. 25. de Regular.

13 Canonicus Regularis in dubio propoſito eſt executor, & legatarius, ſuſtinetque vices duarum perſonarum, ſicut facit ille, cui ſuus debitor mandat, vt ex bonis, quę ſunt apud eum, ſoluatur, Put. deciſ. 277. lib. 1. Teſtator enim eum executorem ad annuum reditum diſtribuendum conſtituit, & deinde illi permittit, vt ex eis poſſit ſibi applicare eam portionẽ, quę ſibi videbitur, vt habetur apud gloſ. in l. Si quis Titio, in ver. Vti miniſtrum, de legat. 1. Bald. in l. Quidam, §. Si ſcriptum, de legat. 1. Ideoque hæ duæ diſpoſitiones ſunt ſeparatim conſiderandæ, & Canonicus ſuſtinens duas perſonas, vt duæ perſonæ conſiderari debet, vt not. in c. A collatione, de appell. in 6. & ex nullitate, aut validitate vnius ex his diſpoſitionibus nõ infertur ad nullitatem, vel validitatem alterius, cap. Dilectus, il primo, de præben. ibi, [nos facto eiuſdem legati illicito reprobato, quod eſt licitum approbantes.] Et ex regula, Vtile per inutile non vitiatur, quam ad propoſitum noſtrum adducit Capea in reg. fin. de vltim. volun. in 2. membro nu. 11. in fine.

fine. Vtramque igitur ex his diſpoſitionibus ſeparatim conſiderando.

Quoad primam, in qua Canonicus eſt deputatus executor, videtur reſpondendum Concilium non obſtare, quominus is Canonicus hoc munus
14 ſuſcipiat. Hodie enim eſt expeditum religioſos profeſſos poſſe huiuſmodi officium ſuſcipere accedente ſui Superioris ſpecifica licentia, vt in c. fin. eod. lib. 6. & in Clem. vnica, eod. tit. & dictum eſt ſupra in vlt. notab. & in Canonico Regulari exemplificat Iacobus à Canibus de execut. vlt. vol. par. 1. num. 3. Licet Speculator, qui ſcripſit ante iura Sexti, & Clementinarum, aliter ſentiat in tit. de inſtrum. edit. §. Nunc verò aliqua, num. 70. verſ. Sæpe etiam quæritur vtrum ſimplex Monachus, & num. 71. verſ. Quid de Canonicis Regularibus. Cuius opinio corrigitur in prædictis iuribus, vt per Io. Andr. ibi in addit. littera F.

Neque obſtat decretum d. cap. 2. ſeſſ. 25 de Regular. prohibens Regularibus bona tamquam propria, aut etiam nomine conuentus poſſidere.
15 Quia executor datus ad diſtribuenda bona in pios vſus, non poteſt ſibi, vel conuentui aliquid regulariter applicare, & ſic tamquam propria, aut etiam nomine conuentus non poſſidet, l. Si mandauero, §. Si tibi, ff. Mandati, & in materia noſtra tradunt Archid. Io. Andr. in cap. fin. de teſtam. in 6. num. 3. verſ. Vnde, & ibi Anchar. num. 13. Franc. num. 9. Adden. ad Capell. Toloſ. deciſ. 28. Calderin. de teſtamen. conſ. 31. & 39. niſi eſſet fortè in ſumma neceſſitate, Cappa dicto tit. in 6. membro, num. 16. & ſeq. Et quamuis in caſu noſtro caueatur, vt executor poſſit aliquid ſumere; tamen ſi Concilium obſtabit, illa ſecunda pars irritabitur; ſed inde non infertur, vt dictum eſt ad nullitatem deputationis executoris, cui Concilium non obſtat.
16 Nec refragatur quod Concilium d. c. Prohibeat
17 bona ſtabilia concedi alicui Regulari etiam in adminiſtrationē. Nam reſpondetur executorem huiuſmodi non habere bonorum adminiſtrationem, ſed nudum miniſterium, ex quo nihil ſibi percipit emolumenti, vel commodi, vt ſupponimus in hac prima parte; nam ſi perciperet iam non eſſet nudus miniſter, ſed legatarius, l. Si quis Titio, ff. de leg. 3. & docuit Bald. conſ. 482. lib. 4. Feder. de Sen. conſ. 56. Domine Franciſce, verſ. Secundò quæritur in princ. Angel. conſ. 129. Bona dicti teſtatoris, verſ. Quia igitur.
18 Quoad ſecundam partem tametſi de iure communi legatum factum Regulari pro vſu ſuo percipiendum cum licentia ſuperioris validum eſſe exiſtimauerint Calder. conſ. 21. de teſtam. Bart. in Auth. Excipitur, C. de bon. quæ liber. & in l. Lucius, §. Tres hæredes, ff. ad Trebell. Nauarr. conſil. 3. de ſtatu Monach. quæſt. 18. num. 49. Tamen textus in c. Monachi, de ſtatu Monach. in quo præcipuè fundatur eorum opinio, aliū habet ſenſum, nam dum diſponit vt Monachi poſſint habere peculium, ſi eis fuerit pro iniuncta adminiſtratione permiſſum, non procedit niſi in Monachis officialibus, vt innuunt illa verba, pro iniuncta adminiſtratione. Vnde quoad reliquos Monachos, qui officiales non ſunt, ſalua manet prohibitio, de qua in principio illius textus, vt peculium eis habere non liceat etiam ex permiſſione Abbatis ſecundum intellectum Innocentij, Hoſt. Io. Andr. Anton. de Butr. & Anchar. vt ibi latiſſimè dixi.

19 Sed quidquid ſit de iure communi, certè in ſpecie Tridentini Concilij diſpoſitione in d. c. 2. videtur reſpondendum legatum non valere. Ita enim aliàs declarauit Sacra Congregatio, vt dixi in d. c. Monachi, reprobata Nauarri opinione, qui in conſilio 14. de ſtatu Monach. & in Commen. 2. de Regul. num. 14. putauit d. c. 2. nihil iure immutaſſe diſpoſitionem iuris communis, & de iure communi licitam eſſe Regularibus habere peculium in ſuos honeſtos vſus de Superiorum licentia.

20 Itaque cum legatum in effectu quoad Regularem non valeat, etiamſi acceſſerit conſenſus Superioris, ſimul ac ipſe declarat ſibi ex eo aliquid velle applicare pro vſibus ſuis, vt teſtator ei conceſſit, ex eius perſona acquiritur Monaſterio, c. Non dicatis, 12. q. 1. c. Abbates, 18. q. 2. cap. Quia ingredientibus, 19. q. vlt. c. Cum ad Monaſterium, de ſtatu Monachor. & de Canonicis Regularibus eſt textus de [illegible] in c. Quanto, de offic. Ordin. vt nec momento temporis maneat apud Canonicum acquirentem [illegible] Abb. in d. c. Monachi, num. 8 de ſtatu Monach. [illegible] Nauarr. in Comment. d. c. Non dicatis, num. [illegible] & ſeqq. Quandoquidem, vt ſcripſit Bald. con[illegible] Licet ius delatum Monacho, tamen per[illegible] tio ſumat [illegible] ium ab ipſo Monacho in monaſteriū modum [illegible] & ſic nictu oculi in monaſterium tranſit. [illegible] dictum refert, & ſequitur Cardin. Mantica d[illegible] vlt. volunt. lib. 8. tit. 12. n. 28.

21 Et propter [illegible] Superior ei in genere licentiam concederet [illegible] annuum reditum ſibi pro vſu ſuo ſumend[illegible] concederet ei bona monaſterij ſtabilia, inter quæ [illegible] reditus annuus computatur, vt habetur in Cle[illegible] annui reditus, de verbor. ſigni[illegible] §. Cumque annui reditus.

Itaque ſic [illegible] ſic obſtaret Concilium. [illegible] ſpondeſ; no[illegible] ad ſecundam partem dubiſ reſ Regulari con[illegible] Superiori huiuſmodi licentiā ſingulis caſib[illegible] Si tamen pro re nata, & in repugnante [illegible] legatarius aliqua re indigeat nō dulgere, vt il[illegible] paupertatis, Prælatum poſſe in tum portio e[illegible] reditu annuo legato certa ad mobilia c[illegible] vſui neceſſaria applicetur, putà
22 verſ. Mobilia [illegible] eranda iuxta decretum d. cap. 2. exactio annu[illegible] [illegible] rò vſum; dummodo tamen libus monaſte[illegible] [illegible] as fiat à communibus officiatorum Cleme[illegible] præſcriptum d. c. 2. & decreti quod ſupereri[illegible] [illegible] III. ſuper reform. Regular. & nerratur, vt i[illegible] communes monaſterij vſus eſſe Congregatio [illegible] [illegible] ibus caſibus reſpondit Sacra [illegible]

De Iuſ[illegible] [illegible] ab inteſtato.

Cap. [illegible] Dilectus.

SVM[illegible]

1 R Eligioſi inte[illegible] guineos, ſu[illegible] fuiſſe Monach[illegible]
2 Teſtamentum ad [illegible] enunciatiua, & ad excluſionem [illegible]
3 Oblatio probatur [illegible] per confeſſionem [illegible]
4 Nouitius an poſſe[illegible] ipſum & omnia [illegible] vſque in finem.

5 *Correctio iurium induci non debet per ſubauditos intellectus.*
6 *Eccleſiaſtica poteſtas non ſolet ſe immiſcere in iuriſdictione aliena.*
7 *Eccleſia in quibus caſibus habeat iuriſdictionem.*
8 *Nouitius eſt de iuriſdictione eccleſiaſtica.*
9 *Nouitij qui ſint, & n. 11.*
10 *Oblati, ſeu donati, qui propriè dicantur?*
12 *Conuerſi quid differant à Monachis.*
13 *Donati, ſeu oblati quid differant à Conuerſis.*
14 *Tridentinum Concilium, cap. 16. ſeſſ. 25. de Regul. expenditur.*
Oblati non comprehenduntur in dicto c. 16. ſeſſ. 25. de Regul. ibid. & n. ſeqq.
15 *Dictio, quoque, eſt continuatiua eiuſdem materiæ.*
16 *Nouitij tranſeuntes ad ſtatum oblatorum non prohibentur bona ſua monaſterio offerre.*
17 *Nouitius offerens perpetuò ſe, & bona ſua monaſterio, cenſetur renuntiare Nouitiatui.*

1 CVM DILECTVS. Rector Eccleſiæ dicitur inteſtatus ſi nullum facit teſtamentum, vel fecit, ſed furioſus; & tali ſuccedit Eccleſia ſi non habet conſanguineos: ſecus autem ſi apparet illum fuiſſe Monachum, vel ſana mente.

2 Teſtatum h. d. ſecundum Ioann. Andr. & communiter DD. ſed attingendo duos notabiles, & ſingulares intellectos, ſummatur ſecundum quemlibet intellectum; & Primo ſic valet teſtamentum ad pias cauſas conditum per verba enunciatiua etiam propter aliud prolata, quamquam ſucceſſio, ſeu teſtatio veniat ad excluſionem alterius Eccleſiæ, vel aliter ſecundum alium intelle-
3 ctum per vnum teſtem de veritate, & per confeſſionem etiam incidenter factam probatur oblatio etiam quoad effectum conſequendi bona oblata, Abb. Siculus.

4 In textu ibi, *ſe, & ſua monaſterio contuliſſe.*

QVAERO an Decretum Tridentini Concilij, cap. 16. ſeſſ. 25 de Reg. obſtet quominus Nouitius poſſit in ipſomet ingreſſu donare ſeipſum, & omnia bona ſua Religioni.

Propoſita quæſtio, omiſſis alijs, de quibus poſſet dubitari, hoc videtur petere, videlicet an Concilium Tridentinum d. c. 16. corrigat ius antiquum in propoſito caſu; ei ve deroget, circa quam quæſtionem præmittendum eſt.

5 Primò, cum agatur de correctione iurium antiquorum, per quæ poterat fieri dicta donatio, vt probat text. hic, & in c. In præſentia, de probat. & Doctores multis in locis tradunt; illa non eſt inducenda, niſi prout in iure expreſſa reperitur, cap. Conſtitutio, & ibi gloſ. fin. de elect. lib. 6. l. Præcipimus, in fine, de appellat. l. Sancimus, C. de reſtam. Neque enim per ſubauditos, aut tacitos intellectus inducitur correctio, vt dicit gloſ. in cap. Cupientes, §. Quod ſi per viginti, in verb. Petere, de elect. lib. 6. Sed potius iura iuribus concordanda, c. Cum expediat, de elect. lib. 6. Gem. conſ. 88. Innoc. Papa ad fin.

6 Secundò, præmittendum eſt eccleſiaſticam poteſtatem non ſolere ſe immiſcere in aliena iuriſdictione, c. Nouit, de iudic. c. Licet ex ſuſcepto, de for. compet. alioquin eidem poſſet impunè non pareri, l. fin. ff. de iuriſd. omn. iud. & not. Innoc. in c. Inquiſitioni, propè fin. verſ. Item ſi præcipiat laico, de ſent. excomm. & Felin. in c. Accepimus, num. 2. de fide inſtr. nec poſſet aliquis inhabilitare non ſubditum, vt colligitur ex Iaſ. in Auth. Ingreſſi, num. 10. C. de ſacroſ. Eccleſ.

7 Tertiò, præmittendum eſt Eccleſiam regulariter non habere iuriſdictionem in laicos, niſi in certis caſibus, de quibus in verſibus additis ad gloſſ. penult. in d. c. Licet, tradunt etiam Doctores in c. Cum ſit generale, per illum text. de for. compet. & in c. Per venerabilem. & ibi plenè per Hoſt. & Io. Andr. qui fil. ſint legitimi.

8 Quartò, præmittendum in d. cap. 16. ſeſſ. 25 de Regul. nullam exprimi qualitatem ratione rei, contractus, vel delicti, ſuper qua poſſit iuriſdictio eccleſiaſtica fundari, niſi ſolam qualitatem perſonæ, quæ eſt ipſe Nouitius, qui, vt not. Hoſt. in cap. Statuimus, num. 4. circa finem, verſ. Nec obſtat, de Regul. fori priuilegio gaudet, cum ſit de iuriſdictione eccleſiaſtica. Et inde infero Concilium non inhabilitare omnes perſonas, quin poſſit, niſi ſeruatis ijs, de quibus in d. cap. 16. renunciationem, vel obligationem facere, ſed ſolum illas, quæ ſunt de ſua iuriſdictione: imo nec has omnes, ſed ſolum illas perſonas in d. c. expreſſas, ne correctio vltra expreſſa inducatur.

9 Quintò, præmittendum inter cæteros ſtatus, ſeu gradus perſonarum Regularium, de quibus loquitur d. c. vt colligitur ex verbis ipſis, ac etiam ex rubrica de Regul. ſub qua hoc capitulum collocatum reperitur, hos duos reperiri, quorum vnus eſt ſtatus Nouitiorum, qui ideo in monaſterijs recipiuntur, vt ad formam, c. Ad Apoſtolicam, de Regul. probantes, & probati ſuo tempore ad profeſſionem regularem admittantur, vel vt elapſo anno
10 ad formam d. c. 16. è monaſterijs eijciantur. Alter ſtatus eſt donatorum, ſeu oblatorum, de quibus, vt inquit Abb. hic num. 2. ſunt aliqui, qui ſe ipſos, & ſua donant Eccleſiæ abſque eo, quod fiant Monachi, & dicuntur oblati, &, vt inquit Bero. in c. In præſentia, num. 48. de probat. Ex quo transferunt ſe ad Religionem non per modum profeſſionis, ſed ſimplicis conuerſionis, non ſunt Monachi, ſed oblati, de quibus etiam plenè Socin. in tract. de oblation. & plenè ſcripſi in c. Vt priuilegia, infra de priuileg.

11 Sextò præmittendum etiam ſi attento communi vſu loquendi, Nouitij propriè dicantur ij, de quib. in 5. ſuppoſ. in princip. actum fuit, aliquando tamen licet rarò, & minus propriè, accipiuntur etiam pro ijs, qui in Religione non ſunt adhuc admodũ circa Regulares obſeruãtias inſtructi: Clem. 1. §. Sacræ, vbi gloſ. in ver. Nouitij, de ſtatut. Monach. vel quibus ex quo intrarunt in Monaſterium, annus adhuc lapſus non eſt, arg. l. Interdum, §. Quories, ff. de publican. quod præmittendum fuit ad facilliorem explicationem quæſtionis, quę in genere de Nouitio proponitur, nulla facta diſtinctione an intelligatur de Nouitio, qui recipitur in Monaſterium, vt fiat mediante profeſſione Monachus, cuius appellatione comprehenduntur etiam conuerſi, qui profeſſionem ſolemnem trium votorum, & ipſi poſt probationem emittere ſolent, ſolumque differant à Monachis ratione Ordinum ſacrorum, ex Card. in Clem. 1. in fin. de Decim. iuncto etiam eo quod dicitur in Clem. 1. in princ. de exceſſibus, Prælat. Nam, vt inquit Bero. d. cap. In præſentia, num. 58. poſt. Imol. in cap. Quia ingredientibus, de teſtam. Conuerſum facit non habitus geſtatio, ſed profeſſionis emiſſio: An vero intelligatur de

illis,

illis, qui ſimpliciter nulla emiſſa profeſſione ſiunt donati, ſeu oblati, vel etiam conuerſi illius ſpeciei ac profeſſionem non emittunt, de quibus etiam

33 loquitur, Specul. in tit. de regul. quæ tria nomina in idem quoad rem, coincidunt, & pro eodem recipi ſolent, quia ſecundum diuerſitatem religionum in aliquibus vocantur oblati, in aliquibus donati, & aliquibus conuerſi ſine profeſſione.

34 Septimò præmittendum Concilium Tridentinum, in d. c. 16. loqui ſolummodo de Nouitijs primo, & proprio modo, non autem ſecundo modo ſumptis, qui in monaſterio, non vt ibidem profeſſionem regularem emittant, ſed ad alium recipiũtur ſtatum, puta, vt ſint Donati, vel Oblati, ad quos vt dixi reducuntur Conuerſi non profeſsi. Et cum ex hoc dependeat quæſtionis propoſitę reſolutio,

35 probandum omnino venit. Probatur autem, quia prædictis Donatis, ſeu Oblatis verba Concilij non congruunt, primò ponderando dictionem *quoque* poſitam in d. c. 16. quæ cum ſit continuatiua, denotat ſecundum Card. in Clem. 1. §. 1. q. 2. de regul. Concilium loqui in hoc c. continuatiuè, & conformiter de eadem materia, de qua egit in prædicto capite, quod incipit, In quacomque. Sed Concilium in prædicto capite diſponit quomodo, & quãdo Nouitij admitti poſsint, vel non ad profeſsionem, & per quantum tempoeis ſtare debeant in probatione. Huiuſmodi autem verba profeſsionis, & probationis prædictis Donatis, & Oblatis nequaquam conueniunt, cum nec ad profeſsionem admittantur, nec vllo iure ſit cautum, vt in probatione ſtent per aliquod tempus. Ergo nec ſequens capitulum, quod continuat eandem materiam illos comprehendit, cap. Si pater, ad fin. de teſtam. lib. 6. cap. Maiores, de Bapt. gloſ. magna in fin. in Clem. 1. de ſent. excommunicationis. Pondero præterea verbum illud, *antea facta*, quod, ne ſenſus ſit imperfectus, non poteſt regi, niſi ab illa perſona, de qua ſupra habitus fuit ſermo. Et quia ſupra actum fuit ſolum de illo Nouitio, qui poſt annum, & non prius debet admitti ad profeſsionem, ſequitur, vt & verba d. c. 16. alium non poſsint habere ſenſum, quàm hunc, videlicet nulla renunciatio, aut obligatio à dicto nouitio facta ante annũ probationis exactũ valeat. Quæ verba cum nullo modo prædictis Oblatis conuenire poſsint, vtique nec diſpoſitio, cap. Tua, de ſponſ. l. 4. §. Toties, & ibi Bart. ff. de damn. infect. Gemin. conſ. 65. num. 2. Lex enim non imprimit effectum ſuum, niſi in illas perſonas, quibus verba legis congruunt, & adaptantur, vt idem Gemin. ait in conſ. 88. ſub n. 4. verſ. Cum ergo concurrant. Idem colligitur, ex pluribus alijs ſimilibus verbis, quæ in d. c. 16. ponuntur, quę ſolis Nouitijs primo modo propriè ſumptis conuenire poſſunt: ergo de ijs ſolum Conciliũ loqui deprehenditur. Vnde non eſt aliquo modo extendendum ad alias perſonas, vt minus corrigat ius commune.

His præmiſsis quæſtioni propoſitæ reſpondendum: nam aut quęritur de Nouitijs ſecundo modo ſumptis, & quoad ipſos dicendum eſt ius antiquum nequaquam correctum fuiſſe; ideoque licere illis vt prius donare, neque attendendum eſſe lapſum alicuius temporis probationis, quæ ante profeſsionem fieri ſolet, cum ipſi nec profeſsionem faciant, nec de iure ſtare teneantur in aliqua probatione. Aut quęritur de Nouitijs primo modo ſumptis; & tunc iterum

16 diſtinguendum videtur. Nam aut quæritur quid iuris quoad illos Nouitios, qui in principio receptiſunt in monaſterium ea principali intentione, quæ in omnibus [illegible]

[illegible]

seu Donatorum [illegible]

fit re ipsa [illegible]

separata [illegible]

nec fit co[illegible]

pra dictu[illegible]

pio Religi[illegible]

tium sunt [illegible]

qui à prin[illegible]

tione, vt p[illegible]

nem regula[illegible]

ceretur, & p[illegible]

tione, & a[illegible]

statu seipsum [illegible]

ad hoc dice[illegible]

re repugnan[illegible]

mei eodem [illegible]

statum Noui[illegible]

perpetuò Do[illegible]

Quod tamen [illegible]

suorum dona[illegible]

per verba ne[illegible]

quam ponat, [illegible]

dilectus, in v[illegible]

ter decernit [illegible]

modos ab eo [illegible]

esse, Ergo si [illegible]

let donatio p[illegible]

bit etiamsi fi[illegible]

tione, seu don[illegible]

neret, quia & [illegible]

Concilio pro[illegible]

quam illam, [illegible]

nes à nouitio [illegible]

tutum, §. Insu[illegible]

Negatiua enim [illegible]

Rom. conſ. 19[illegible]

etsi in vno ccia[illegible]

ditur falsa, qui [illegible]

is qui ducentra[illegible]

conſ. 809. Plura [illegible]

dit, quæ ſub lati[illegible]

nentur, Decian. [illegible]

quæſtio procede[illegible]

ſeu Nouitiat us [illegible]

recedendo ſua i[illegible]

biliter offerret. [illegible]

magis videtur co[illegible]

re hac donatione [illegible]

ſertim quia per h[illegible]

oblationem adin[illegible]

ſum redeundi, qu[illegible]

cilio conſiderata in d.cap.16. ibi, Ne hac occaſione diſcedere nequeat, quod totam, vel maiorem ſubſtantiæ ſuæ partem monaſterium poſſideat. An autem quando quis obtulit ſe, & ſua, reuocata, ſeu annullata ſui oblatione, reuocetur etiam donatio rerum, tractatur in cap. Quod à te de cler. coniug. ſuper quo non eſt immorandum, quia nec quæſtio propoſita hoc exigit. Itaque omnibus in cōpendium redactis donatio facta ab eo, qui ingreditur monaſterium in ſtatu Oblatorum, ſeu Donatorum, ſeu etiam Conuerſorum, illorum inquam, qui non faciunt profeſsionem regularem, valida eſt, etiamſi primo die, vel primo menſe ſui ingreſſus donet ſe, & ſua monaſterio.

17 Donatio autem, quæ fit ab eo, qui vt Nouitius ingreſſus eſt monaſterium, & receptus ad ſtatum Nouitiorum ad hoc, vt completo probationis tēpore ad Monachalem recipiatur profeſsionem, vel ad ſeculum reuertatur; niſi prius expreſsè, vel tacitè dicto ſtatui renunciet, quod tamen facere videtur dum poſtea donat ſe & ſua irreuocabiliter monaſterio: Non valet donatio, quia eſt facta à Nouitio ante tempus à Concilio ſtatutum. Idem & multò magis ſi donaret ſua irreuocabiliter, ſed ſe ipſum reuocabiliter. At ſi is qui intrauit, & fuit admiſſus ad ſtatum Nouitiorum, mutet propoſitum, & velit à dicto ſtatu recedere, & recipi ad ſtatum oblatorum; eius donatio ab ipſo quandocumque facta valebit, quia non eſt facta ab eo Nouitio, de quo loquitur Concilium.

Ad propoſitum dubium ſatis eſſet reſpondere huiuſmodi donationes, quæ fiunt ab iis, qui vt Nouitij ingrediuntur animo profitendi legitimo tempore, comprehendi c.16. ſeſſ.25. de regul. oblatos vero, qui ſe, & bona ſua monaſterio dederunt, etiamſi perpetuò, & plenè oblati fuerint, dd. cap.15. & 16. non comprehendi, & ita S. Congregatio reſpondit.

De Sepulturis.

Cap. Fraternitatem.

S V M M A R I V M.

1 *Sepulturæ electio in loco minus religioſo an, & quando valeat, & nn. ſeq.*
2 *Sepultura relicto ſepulchro maiorum ſuorum eligi non poteſt in eccleſia, quæ de iure, vel ex priuilegio cœmeterium non habet.*
3 *Eccleſiæ regulariter de iure communi non habent cœmeterium.*
4 *Eccleſiæ habentes populum, habent ius funerandi, dummodo cœmeterium fuerit eis ab Epiſcopo deputatum. & n. 6.*
5 *Monaſteria* Regularium *de iure communi habent cœmeterium etiamſi populum non habeant, & refellitur contraria opinio Abbatis.*
7 *Sepulturæ priuilegium poteſt Epiſcopus concedere ex iuſta cauſa, & de capituli conſenſu, dimiſſa tamen Parochiali eccleſiæ canonica portione.*
8 *Sepultura cur potius ſit eligenda in locis magis religioſis.*
9 *Mortu... n magis participent de ſuffragiis factis in ecc... in qua ſepulti ſunt, quam de factis alibi, ... 6.*
10 *Sepultus apud Martyrem orationi Martyris commendatur.*
11 *Parentum appellatione aliquando veniunt attinentes, & non aſcendentes.*
12 *Sepulturam non eligentes, aut minus rationabiliter ſepeliendi ſunt in ſepulchro maiorum ſuorū.*
13 *Miſſæ vnius celebratione an omnibus ſatisfaciat* Sacerdos, *qui pro pluribus Miſſis plura ſtipendia accepit, & an ſeqq. vſque in finem.*
14 *Miſſæ ſacrificium pro pluribus oblatū an tantum proſit ſingulis, quantum ſi pro quolibet ipſorum ſingulariter offeratur, latiſſimè diſcutitur vſque ad num.79.*
15 *Canoniſtæ, & Theologi referuntur pro prima opinione affirmatiua, & n.18.*
Oratio ſpecialis an magis proſit, quàm generalis, ibidem, & nn. ſeqq. & n.56.
16 *Suffragium an maiorem conferat honorem animæ illius, pro qua fit, & in quo huiuſmodi honor conſiſtat.*
17 *In Purgatorio exiſtentes non orant pro aliis.*
19 *Miſſam pro pluribus dictam non minus prodeſſe ſingulis, quam ſi diceretur pro vno, quibus argumentis probetur, & nn. ſeqq. vſque ad n. 25.*
20 *Miſſa vna ex parte ſui eſt valoris infiniti, & ſufficiens ad ſatisfaciendum pro omni pœna, & nn. 47. & 74.*
21 *Infinitorum nullum virtutem habet finitam.*
22 *Lumen ſpirituale eſt magis communicabile, quam lumen corporale. & n 76.*
23 *Miſſa æque prodeſt iis, qui cogitantur in Memento, ſi circumſtantes ſint plures, ac ſi pauciores, & n.77. & 78.*
24 *Ieiunandi cauſa plures ſi concurrāt eadem die, vnico ieiunio poteſt omnibus ſatisfieri, & n.79.*
25 *Miſſa vni debita poteſt pluribus applicari ſi Sacerdos multiplicet tot gradus deuotionis, quot ſunt ii pro quibus celebrat, & Caietani ſententia.*
Contrarium, n.28. & ſeqq. vſq. ad n.36.
26 *Miſſæ applicatio perficitur ex intentione, & deuotione ſacrificantis.*
Contrarium, n. 28. & ſeqq.
27 *In ſacrificio non perpendit* Deus *quantum, ſed ex quanto offeratur.*
Declaratur, num.33 & 35.
28 *Miſſæ ſacrificium efficaciam habet ex opere operato, nec vlla offerentis malitia inquinari poteſt.*
29 *Miſſæ ſacrificium ex opere operato tantundem valet ei, cui applicatur ſi fiat à bono, ac ſi à malo* Sacerdote.
30 *Miſſæ ſacrificio placatus* Deus *peccata dimittit ingentia.*
31 *Sacrificii, & Sacramenti effectus in pluribus Miſſis multiplicatur.*
32 *Miſſæ ſacrificium fit ſatisfactorium offerentibus & iis, pro quibus offertur ſecundum quantitatem ſuæ deuotionis.*
33 *Declaratur, & nn. ſeq.*
34 *Miſſæ ſacrificium effectum non habet niſi in illis qui coniunguntur huic Sacramento per fidem, & charitatem.*
35 *Miſſa melioris Sacerdotis ex opere operātis eſt magis fructuoſa, & n. 68.*
Intellectus, cap. Ipſi Sacerdotes, 1.q.1. ibidem.
36 *Miſſa an magis proſit iis, qui ſunt magis digni, quam ii, qui applicatur, & nn. ſeqq.*
37 *Orationes aliquas cur Eccleſia pro aliquibus inſtituerit, & n.56*

Suf.

38 Suffragia ſi conſiderentur ex virtute charitatis, magis proſunt ijs quæ maioris ſunt charitatis, quam illis pro quibus fiunt, & n. 71.

39 Miſſa an tantundem valeat ſingulis, atque omnibus, ſiue Sacerdos moueatur ab vno ad celebrandum, ſiue à multis.

40 Miſſa pro pluribus dicta licet non tantundem valeat ſingulis, quantum ſi pro quolibet diceretur quoad ſatisfactionem, tamen ſecus eſt quoad impetrationem.

41 Contrarium, & nn. ſeq.

42 Miſſa extenſiuè habet efficaciam finitam, tam reſpectu impetrationis, quam ſatisfactionis.

43 Miſſa ſacrificium tam reſpectu remiſſionis pœnarū, quam aliorum effectuum non operatur per modum effectionis, vt Sacramenta, ſed per modum impetrationis.

44 Canoniſtæ, & Theologi referuntur pro vltima opinione negatiua.

45 Baſilienſis Concilij diſceptatio de valore Miſſæ, & deputatio Epiſcopi Brixien. ad allegandum.

46 S. Thomæ ſententia circa valorem Miſſæ expenditur, & n. 52. & ſeqq.

47 Miſſam ſpecialem magis prodeſſe, quam generalem, quibus rationibus oſtendatur, & num. ſeq. vſque ad num. 67.

Miſſæ valor licet intenſiuè, & quantum ad ſufficientiam ſit infinitus; tamen extenſiuè, & quantum ad efficientiam finitus eſt, ibidem, & nn. ſeq. vſque ad n. 67. & n. 74.

48 Sacrificium Crucis cruentum quamuis infinita ſit virtutis, tamen non producit niſi effectus finitos.

49 Finitum in plures diuiſum minus habetur à ſingulis, & n. ſeq 53. & 91.

50 Suffragia valent per modum ſolutionis debiti.

51 Iuſtitia humana exemplatur à iuſtitia diuina.

52 S. Thomæ doctrina ab eccleſia eſt approbata tanquam veridica, & Catholica.

53 Eccleſia eſt fideliſſima interpres inſtitutionis Chriſti.

Miſſæ plures ad vnam, & eandem rē obtinendam rationabiliter ab eccleſia ſunt inſtitutæ, ibid.

55 Fruſtra fieri dicitur cum non perficitur, id cuius gratia fit.

56 Miſſæ peculiares ab eccleſia vtiliter inſtitutæ.

57 Specialis declaratio validiùs operatur, quam quod in genere prædicatur.

58 A Purgatorij pœnis per plura ſuffragia quis citius liberatur.

59 In Miſſæ ſacrificio triplex reperitur offerens, videlicet Chriſtus, Eccleſia, & miniſter.

60 Miſſæ priuatæ cenſentur communes, quia celebrantur à Publico Eccleſiæ miniſtro.

61 Miniſterij opus eſt magis principalis agentis.

62 Sacerdos in conſecratione, quæ eſt eſſentialis oblatio, non Eccleſiæ, ſed Chriſti perſonam agit.

63 Miſſæ meritum ex Sacro in tres partes diuiditur, & tertium tantum poteſt diſpenſare Sacerdos, & num. 94.

64 Miſſa vna liberari omnes animas à Purgatorio eſt hæreticum.

65 Sacerdos qui tot Miſſas non celebrat, quot ſtipendia accepit, tenetur ad reſtitutionem ex decretis Sacræ Congregationis Concilij de celebratione Miſſarum.

66 Priuilegia, quibus indulgetur, vt vnius Miſſæ, vel Anniuerſarij celebratione ſatisfiat pluribus onetibus Miſſarum in futurum ſuſcipiendis, ſunt abrogata.

67 Intellectus c. Non mediocriter de conſecrat. diſt. 5. & nn. ſeq. vſque ad n. 74.

Miſſa pro pluribus celebrata æqualiter prodeſt ſingulis, ex virtute eiusque celebratur, ibid.

68 Miſſa ex virtute meriti, & operis operantis tantò eſt fructuoſior, quantò pro pluribus celebratur, & num. 71.

69 Miſſa non minus prodeſt ipſi celebranti ſi dicatur pro pluribus, quam ſi pro vno.

70 Pſalmorum aliquot decantatio cum alacritate magis prodeſt, quam totius pſalterij modulatio cum anxietate cordis.

71 Charitas non minuitur ſi affectus eius diuidatur in multos, imo magis augetur.

72 In Purgatorio de vno bono facto non minus lætantur multi, quàm vnus.

73 Suffragia prout ſunt ſatisfactiones quædam per intentionem facientis translata in mortuos magis valent ei, pro quo ſingulariter fiunt, quam quæ pro eo [illegible] communiter fiunt.

74 Sacrificij [illegible] non adæquatur valori eius, qui cõtinetur [illegible] ſacrificio, ſed correſpondet alicui merito in [illegible] ſunt ſatisfactiones non proſunt per modum [illegible] Eccleſia.

75 Suffragia [illegible] modo dicantur prodeſſe per modum vnius non dum ac [illegible] ex applicatione vnicuique [illegible] alterius, & n. 94.

76 Suffragia [illegible] ex opere operato tantùm eſt vnicuique luminis [illegible] ſtantibus pro modo fidei, & deuo-

77 Miſſæ val [illegible] ſit dimi [illegible] numero ſe-

78 Miſſa fru [illegible] que ex ei [illegible] tionis eu [illegible] ad idem in ſpe-

79 Obligatus [illegible] vel ſolu [illegible] etc.

80 Sacerdos an [illegible] incongru [illegible]

81 Sacerdos, qu [illegible] Miſſam d [illegible] eumque n [illegible]

82 Miſſa tot cel [illegible] eleemoſyn [illegible] quin quot [illegible]

83 Miſſa ſacri [illegible] tum inopi [illegible]

84 Conſuetudi [illegible] gatus ad a [illegible] que eleemo [illegible] & vnam [illegible] vſque ad n [illegible]

85 Voluntas eorum [illegible] recipis inter [illegible] Declaratur [illegible] bilis.

87 Conſuetudo ec [illegible] Miſſa pro m [illegible] ritus Anniuer [illegible] obſeruanda [illegible]

88 Sacerdos obliga [illegible] lebrando vn [illegible] tatem celebr [illegible] pter conſenſu [illegible] eleemoſynam [illegible]

89 Beneficiati, vel [illegible] Miſſam celebr [illegible] poſſint ab alii [illegible]

Miſſa omnibus ſatisfacere, & num. ſeqq.
90 *Sacerdos, qui tenetur ad ſolam Miſſæ celebrationem cum commemoratione, vel collecta, poteſt ſacrificium quibus voluerit applicare*
91 *Expectatiua ſuper beneficio ſpectante ad collationem vnius non poteſt impleri in beneficio, cuius collatio ad eum ſimul cum alio pertinet.*
92 *Parochus an poſſit eleemoſynam accipere pro Miſſa celebrãda in ijs diebus, in quibus tenetur ex præcepto celebrare pro ſuis Parochianis, & n. ſeqq. vſque in fin.*
93 *Parochi an præcepto Diuino teneantur diebus feſtis Miſſæ ſacrificium ſuis Parochianis applicare.*
Tridentini Concilij Decretum cap. 1. ſeſſ. 23. expenditur, ibidem, & n. ſeq.
94 *Miſſæ ſacrificio ineſt triplex fructus.*
95 *Parochi ex Concilio prouinciali Mediolanenſi prohibentur aliud Miſſarum onus ſuſcipere in illis diebus, in quibus tenentur pro populo Miſſas celebrare.*
96 *Sacerdoti non licet accipere vnam eleemoſynam pro Miſſa celebranda, & aliam pro applicatione fructus ſpecialis ipſius celebrantis.*
97 *Sacerdos accipiens vnum ſtipendium pro fructu ſatisfactorio, & aliud pro impetratorio non ſatisfacit vnica Miſſa.*

1 FRATERNITATEM. Propter varietatem opinionum tripliciter legitur. Quidam enim, vt Tancredus, Hugo, & Alanus, quibus hic adhæſit Bernardus in gloſ. in ver. Ad noua, opinati ſunt ſepulturam eſſe neceſſariò eligendam in loco magis religioſo, arg. cap. Relatum, ſupra eod. & cap. Vbicumque, 13. q. 2. & eſt ſimile de tranſeunte ab vna ad aliam Religionem, qui ad maiorem, ſeu ſtrictiorem tranſire debet, cap. Sanè, & cap. Licet, infra de Regular. Et hanc opinionem dicunt eſſe de iure veriorem Hoſt. hic in fin. & Cardinal. num. 4. Pro qua eſt textus apertus hic non cauillando, aut ſuppiendo litteram: & ſecundum hanc lecturam hoc dicit: Si quis relicto ſepulchro maiorum ſuorum ſibi eligat ſepulturam in loco minus religioſo, non valet electio. Quidam verò, vt Laurentius, Vincentius, & Ioannes cenſuerunt liberum eſſe vnicuiq; eligere ſibi ſepulturam etiam in loco minus religioſo: argum. cap. In noſtra, infra eod. & ad hunc textum, & alia iura, quæ contrarium videntur innuere, reſpondent eſſe intelligenda cum quis illectus, aut ex temeritate, vel ex contemptu ad locum minus religioſum tranſiuit, vel canonicam portionem Parochiali eccleſiæ non reliquit, & in hac opinione videtur fuiſſe Gratianus in §. Si aliud, 13. q. 2. quam etiam approbat conſuetudo, vt teſtatur hic Hoſt. in fin. & ſecundum hanc lecturam hoc intendit. Vbi quis ſepulcro maiorum relicto eligit ſepulcrum in loco minus religioſo, inductus dolo, ſeu ex contemptu, ſeu non dimiſſa eccleſiæ ſuæ canonica portione expreſsè, vel tacitè, nulla eſt electio. Hæc ſecunda opinio eſt hodie canonizata in cap. 2. §. fin. infra eod. lib. 6. vbi expreſſum eſt in loco etiam minus religioſo poſſe eligi ſepulturam, antiqua dimiſſa; & ſic corrigitur,
2 hoc cap. iuxta primum intellectum. Alij deniq; vt Abb. Siculus, num. 4. in gloſ. in ver. Ad noua: putant hunc textum ſaluari poſſe, vt non ſit correctus, ſi dicamus in loco minus religioſo, id eſt in

Proſp. Pagnan. in 3. Decretal.

eccleſia non habente cœmeterium, non licere ſibi eligere ſepulturam, quia eſt contra inſtitutionem Sanctorum Patrum, cum corpora fidelium debeãt requieſcere in cœmeterijs eccleſiarum, c. Aurum 12. q. 2. & cap. 1. 13. q. 1. & iuxta hanc lecturam ſic poteſt ſummari. Non poteſt quis relicto maiorum ſepulcro eligere ſibi ſepulturam in eccleſia, quæ de iure, vel ex priuilegio cœmeterium non habet. Diuiditur in tres partes. Prima ponit ius. Secunda, narrat factum. Tertia, concludit; ſecunda ibi, *Vnde ſi*; tertia ibi, *Quocirca*.

3 Nota primo ibi, *ex antiquo eſſe diſpoſita*; nullam eccleſiam habere cœmeterium niſi ex priuilegio; & ita hanc regulam negatiuam conſtituit hic Innoc. num. 1.

4 Fallit primò in eccleſijs habentibus populum, quæ proculdubio de iure communi habent ius ſepeliendi, quoniam ius funerandi eſt de iure Parochiali, quemadmodum & Sacramentorum adminiſtratio, vt probatur in Clem. Dudum, §. Verum, eod. tit. & in cap. 1. 13. q. 1. & tenet Hoſt. in cap. 1. ſupra eod. Archid. & Io. Andr. in c. 1. eod. titul. lib. 6. & Abb. in cap. Certificari, num. 7. infr. eod. quod intellige ſecundum Io. Andr. & Abb. dummodo huiuſmodi eccleſijs ab Epiſcopo deputatũ fuerit cœmeterium, de cuius latitudine dic, vt habetur in c. Sicut antiquitus, 17. q. 4.

5 Fallit ſecundò, in eccleſijs omnibus, vbi ſunt religioſæ perſonæ in conuentu, in quibus Miſſæ, & diuina officia celebrantur, vt clarè probat hæc littera ibi, *mortuorum ſepultura, & cœmeteria apud illas eccleſias, & monaſteria ex antiquo eſſe diſpoſita, in quibus Religioſorum Fratrum Conuentus*, &c. ponderando illa verba, *ex antiquo eſſe diſpoſita*, quæ magis videntur referenda ad ius commune, & ad diſpoſitionem, quæ fit per viam legis, quã per viam priuilegij, vt in Auth. de appellat. circa princ. iuncta gloſ. in ver. Antiquitati: & ita ex hoc textu colligit Butr. in 1. not. qui tamen remittit ad notata in rubr. infra de Paroch. Verum Abb. hic in 1. not. affirmat ſe numquam legiſſe aliquam conſtitutionem in qua caueatur, vt monaſteria de iure habeant cœmeteria, niſi pro ipſis, vt in
6 c. 1. 16. quæſt. 1. Et de iure communi cœmeterium habent illæ dumtaxat eccleſiæ, quæ habent populum, vt tenet gloſ. in d. Clem. Dudum, §. Huiuſmodi, in ver. Sepulturam, Innoc. Hoſt. Archid. & Io. Andr. in locis ſupra citatis; & videtur probari in c. 1. 13. q. 1. Vnde Abbas circumſcripto priuilegio intelligit hunc text. in monaſterijs habentibus populum, aliàs ſecus. Et huic opinioni valdè ſuffragatur d. Clemen. Dudum, vbi Mendicantes obtinuerunt ius ſepulturæ ex priuilegio Apoſtolicæ Sedis. Ergo illis antea non competebat de iure communi: nam fruſtra ex priuilegio impetratur quod de iure communi competit, vt l. 1. C. de theſaur. lib. 10. l. 1. §. Quod beneficium, ff. Ad municipalem, gloſ. 1. in cap. 1 ſupra de reſcript. intellectus tamen Abbatis nimis reſtringit hanc litteram, quæ generaliter loquitur de monaſterijs, & fundat ſe in diuinorum frequentia, & contra Abbatem allego textum expreſſum in cap. Vbicumque, 13. q. 2. vbi Concilium Triburien. ſtatuit, vt ſi fieri poſſit, primo quis ſepeliatur in eccleſia Epiſcopali; deinde in eccleſijs monaſteriorum, vbi Religioſa degit congregatio. Tertiò, in plebibus, ſeu capellis, vbi decimæ perſoluuntur: ad idem textus apertus in cap. Agapitus, 16. q. 1. vbi Gre-

 gorius

gotius arguit Epiſcopum de Vrbe-veteri, quod inhumaniter prohiberet Miſſas celebrari, & mortuos ſepeliri in monaſterio S. Gregorij, iuberetque vt de cætero hoc permittatur, abſque vlla contradictione, & quamuis Hugo, Laurent. & Ioannes dicant illũ textum loqui de monaſterio habente populum; tamen, vt inquit ibi Archidiac. circa medium; iſti Patres errauerunt in facto, quia monaſterium ſancti Gregorij non habet populum. Ad Clem. Dudum reſpondeo, priuilegium Mendicantium non fuiſſe inutile, quia ius antiquum erat dubium propter varietatem opinionum, vt c. Super ſpecula., infra, Ne Clerici, vel Monachi.

7 Fallit tertiò, In eccleſijs, quæ ius habent ſepeliendi ex priuilegio. Et quidem ſi de priuilegio Papæ hoc intelligatur, planum eſt; ſed ſi de priuilegio Epiſcopi, difficultatem ingerit textus in d. Clem. Dudum, S. Huiuſmodi, vbi videtur probari Apoſtolicam Sedem dumtaxat poſſe hoc priuilegium impertiri, cum Clemens V. illud ibi conceſſerit Prædicatoribus, & Minoribus, & poſtea prorogauerit ad Fratres S. Auguſtini, & Carmelitas, vt ibi notatur. Communiter tenetur opinio Io. Andr. in cap. Certificari, infra eod. vbi poſt multa concludit etiam Epiſcopum poſſe hoc priuilegium concedere, per c. Bonæ, 12. qu. 2. & cap. Apoſtolicæ, de donation. ad hoc c. Audientiam, il primo, infra de eccleſ. ædifican. dummodo id faciat ex iuſta cauſa, & de Capituli conſenſu, ex notatis in cap. Conſtitutis, de Religioſ. domib & dimiſſa. Parochiali eccleſiæ canonica portione, vt in cap. 1. ſupra eod. & in d. c. Certificari, vbi Abb. num. 8. hanc concluſionem veriſſimam putat, & pluribus confirmat.

8 Secundò nota ibi, *frequentius*, & ſigna rationem cur ſepultura eligi debeat apud loca magis religioſa, videlicet quia in eis orationes, & Miſſarum ſolemnia tam pro viuis, quàm pro defunctis frequentiùs celebrantur, vt hic in gloſ. 3. & per

9 Hoſt. in princ. Quæ ratio videtur innuere, vt defunctorum animæ magis participent de orationibus, & ſuffragijs, quæ fiunt in illa eccleſia, in qua ſepulti ſunt, quàm de illis, quæ fiunt alibi: quod tamen negat Innoc. in verbo, *frequentius*, dicens ſacrificium non magis prodeſſe ibi ſepultis, quàm alijs, per c. Non mediocriter, de conſecrat. diſt. 5. Sed de intellectu huius capituli, plenè dicam infra num. Illud certum eſt, per accidens contingere, vt ſepulti in locis frequentioribus magis iuuentur ſuffragijs ibi factis; nimirum quia eorũ proximi cum frequentiùs occaſione diuinorum conſluane ad loca magis religioſa ſuorum ſepulchra aſpiciunt, ſæpius recordantur, quorum Domino preces fundunt, vt colligitur ex cap. pr. uia, 13. q. 2. vbi gloſſ. vn. in fin. ex prædicta ratione deducit, vt ibi potius ſepeliendi ſint homi-

10 nes, vbi eſt maior populorum concurſus, vt in eccleſijs Cathedralibus allegat c. Vbicumque, eadem cauſ. & quæſtione, Hoſt. num. 2. dicit conſiderandam eſſe Eccleſiam ſanctioris Martyris, quia ſepultura apud Martyrem, oratione Martyris commendatur, vt c. Pro obeuntibus, & cap. Non æſtimemus 13. q. 2.

11 Tertiò nota ibi, *Patrum, aliorumque parentum ſuorum* appellatione, parentum aliquando venire attinentes, & non aſcendentes, ſecundum. Anton. de Butr. num. 4. & Io. de Anan. num. 3. ponderando particulam, *&c.* quæ ponitur inter diuerſ-

ſa, vt notatur in Rubr. ff. de iur. & fact. ignorant. & per Anchar. hic in 2. not.

12 Vltimò nota ibi, cum ſint parochus ſepeliri, decedentes abſque electione ſepulturæ, aut ea minus rationabiliter electa ſepeliendos eſſe in ſepulcro maiorum ſuorum, Butr. hic in 2. not.

13 In gloſſa in ver. Frequentius. Quæro an Sacerdos ſiue ſæcularis, ſiue regularis, qui plura ſtipendia pro pluribus Miſſis celebrandis accepit, vnius tantum Miſſæ celebratione omnibus ſatisfaciat. Quod coincidit cum dubio, an liceat pro vnius Miſſæ celebratione plura ſtipendia accipere. Hæc quæſtio pendet à ſolutione alterius quæ-

14 Hæc quæſtio, quam intriuſecè incidit, & quam Syluſter in ver. Miſſa, 1. num. 9. dicit eſſe neceſſariam in practica operis, ſed difficilem in ſpeculatione pro pluritatis, videlicet, An Miſſæ ſacrificium pro quolibus non minus proſit ſingulis, quàm ſi pro vno ſingulariter offerretur.

bet ipſorum [illegible] circa Canoniſtæ vſque ad tempora B. Thomæ [illegible] Andr. qui primi viderunt opera [illegible] ſacrificium æquè [illegible] fuerunt ſententia, vt ſacrificium offeratur [illegible] ſiue pro vno ſingulariter [illegible] aliquid amplius [illegible] licèt per accidens [illegible] Et qui-

15 Antiqui [illegible] chid. & Io. [illegible] pro quo ſit ſpecialis oblatio. [illegible] Tantum, in c. Tempus, 13. q. 2. [illegible] ſi fiant generaliter pro

mæ, in ea [illegible] orationes cuilibet ſi fierent ſpecialiter pro [illegible] Viſum.

ſit proficu [illegible] ſicut ſi fierent ſpecialiter [illegible] commemorationem ſi-

ſiue pro [illegible] gloſſa antepenultima in c. [illegible] pro omnibus fi-

tribuatur [illegible] 13. 1. dicit, commemorationem [illegible] pro confi-

dem gloſſ. [illegible] in Miſſa fieri pro omnibus [illegible] Frequen-

quit, proſit [illegible] cuilibet, ac ſi ſpecialiter pro [illegible] ſpecialem,

ter pro om [illegible] gloſſa noſtra hic in ver. [illegible] ad ma-

quolibet. [illegible] valere orationem ſpecialem [illegible] diſt. 4.

de conſecrat [illegible] quia Spiritus ſanctus [illegible] conſecrat. [illegible] quod

delium defu [illegible] cap. Quæris, de conſecrat. [illegible] & qui-

mul, & prod [illegible] Sed præſumptio eſt, [illegible] generalis; [illegible] pro qui-

16 ter. Et ſimil [illegible] oratio, quàm generalis, [illegible] magis de-

tius, aſſerit [illegible] videtur deterri illis [illegible] ſpecialis, ac

quantum ger [illegible] oratio, atque ita gloſ. [illegible] Sed & Innoc.

ſuram non d [illegible] proſit oratio ſpecialis [illegible] ſacrificium in-

Licet poſtea [illegible] Abb. hic num. 4. [illegible] prodeſſe

plus proſi: ſp [illegible] docet primo ſacrificium [illegible] ſicut de-

dem honor [illegible] non magis [illegible] maiorem

bus ſpecialiter [illegible] animam [illegible] omnes

clinat in parte [illegible] Abbatis nam [illegible] pariter at Rod.

generalis, ſec [illegible] Abbas, ſed [illegible] diuerſat [illegible] hic ſcilicet Io.

in ver. Frequ [illegible] antiquus, vt hic [illegible] honor eſſet

aliqua eccleſi [illegible] maior eſt [illegible] eccleſiæ,

ibi ſepultis, [illegible] quibus [illegible]

maiorem hon [illegible] ſacrificium

caniſtro pomo [illegible]

honorem co [illegible]

Monachi gau [illegible]

Modicipaſſus [illegible]

Andr. in gloſ. [illegible]

Canonicum ca [illegible]

licet omnes [illegible]

Innoc. apertè [illegible]

ſi pro vno ſit [illegible]

men explicant. [illegible]

honor conſiſtat [illegible]

17 Antiq. hic circa [illegible]

ſine lumine, & [illegible]

tantum haberet [illegible]

maior honor ei [illegible]

æqualiter comm [illegible]

quo; tamen ſup [illegible]

quia ab ipſo rec [illegible]

cauendum eſt, ta [illegible]

tiq. *ſupplicant ei*, [illegible]

in Purgatorio no [illegible]

in 4. ſentent. diſt. [illegible]

& ad 3. ſimiliter Hoſt. n. t. [Sacramentum (inquit) omnibus fidelibus defunctis communiter prodeſt, & commendabilior eſt generalis oratio, quàm ſpecialis; tamen ſpecialis fit cauſa exempli, & ne hęredes, vel amici videantur mortuum obliuiſci; & prodeſt illis, pro quibus fit. Nec diſſentit Hugo relatus ab Archidiac. in cap. Non mediocriter, poſt med. in gloſ. Sed numquid, de conſecr. diſt. 5. qui tamen diſtinxit Pſalmos, & Miſſas ab alijs orationibus, & operibus pijs; & quidem Pſalmos, & Miſſas, quæ generaliter dicuntur pro omnibus, licet ſpecialiter pro aliquibus videantur dici, putauit non minus eis valere, quàm ſi ſpecialiter pro quolibet ipſorum dicerentur: ſecus in ieiunijs, & eleemoſynis, & precibus, ſiue orationibus, quæ alios non tangunt. Talia enim non proſunt mortuis alijs, ſed illis tantum, pro quibus fiunt ſpecialiter. Demum Ludouicus Romanus conſ. 319. quod incipit, Fictus Monachus, aſſerit eſſe quidem magis pium, vt Sacerdos dicat Miſſam ſpecialem pro defuncto: hoc tamen non eſſe neceſſarium; quia ſufficit vt fiat pro eo commemoratio, etiam in genere, nec minus Indulgentiæ à Deo accipitur, quàm ſi pro anima ipſius defuncti Miſſa ſpecialiter diceretur.

28 Ex Theologis verò pro hac ſententia citatur primo Cardinalis Caietanus, in 3. parte, q. 79. ar. 5. ait enim. [Vna Miſſa non perdit vim ſatisfactionis ſuæ pro primo offerente ex hoc, quod pro ſecundo, tertio, quarto, &c. offeratur: Vnde arguendi, inſtruendique ſimul ſunt homines ignorantes petentes, vel pro ſua eleemoſyna totam ſibi Miſſã dari, aut ſuo defuncto; nihil enim minus ipſe habebit, ſi mille alij petant eamdem Miſſam pro ſe, ipſis, & alijs defunctis, quàm ſi pro ſeipſo celebraretur dicatur, imo ex huiuſmodi indeuotione ſic petentis damnum videtur incurrere quod minus ſibi prodeſſet.] Hæc Caiet. qui ferè idem docuit in opuſcul. licet dixerit ſi modò illic ſententiam ſuam qualificauerit, vt patebit infra num. 25. Eidem ſententiæ adhæſerunt Corduba, lib. 1. quæſt. 3. in 5. opinione, Viguer. lib. Inſtit. Sacerd. c. 16. qui tamen citatur etiam pro contraria, vt dicam infra num. 45. Petr. de Soto, lect. 7. & alij eamque fusè proſequitur, & probat Gabriel. Vaſq. in 3. parte, tota diſputatione 231. præſertim à c. 3. & ex Summiſtis Angel. in verb. Miſſa, §. 52. qui tamen loquitur ex ſuo *credo*, quod non cantatur in Miſſa, vt feſtinè, inquit Tabiena, in ver. Reſtitutio, §. fin.

29 Pro hac ſententia adducitur textus in cap. Non mediocriter, de conſecrat. diſt. 5. vbi Hieronymus videtur hanc quæſtionem diſertis verbis decidere; ait namque, [Dum igitur pro cunctis animabus (aliàs per centum) pſalmus, vel Miſſa, dicitur, nihil minus, quàm ſi pro vno quolibet ipſorum diceretur, accipitur.

30 Præcipuum verò fundamentum, cui hęc ſententia innititur, eſt, quia Sacrificiũ altaris eſt infinitũ, & infinitæ ſufficientiæ: Chriſtus enim qui offertur in illo ſacrificio, ſufficiens fuit quando offerebatur in Cruce ad ſatisfaciendum pro peccatis infinitis, vt inquit Scot. quodl. 20. in princ. & eſt ex mente S. Th. in 3. p. q. 79. art. 5. Dum ait, hanc oblationem ex ſui quantitate ſufficientem eſſe ad ſatisfaciendum pro omni pœna, quia, vt ſic eſt valoris infiniti; vt ſubdit ibi Card. Caiet. in princ. Etenim, vt verbis ipſius Caietani vtar tom. 2. opuſc. tract. 3. tom. 2. verſ. Sacrificium igitur. [Miſſæ ſacrificium, ſiue opus operatum abſolutè eſt immolatio Ieſu Chriſti; & res oblata eſt Ieſus Chriſtus, & quantitas huius ſacrificij eſt infinita, adeo vt ſit impetratiuum, meritorium, & ſatisfactiuum infinitè; vnde effectus eius eſt infinitus, ſicut paſſionis Chriſti; eſt enim Deo acceptius, quàm ſint exoſi omnes

31 peccatores.] Hæc ille. Ex infinito autem ſecundum quãtitatem accipientibus ſemper aliquid accipere extra eſt, vt dicitur in 3. Phyſic. c. 6. tex. 63. Infiniti enim infinita vis, neque infinitorum quidquam virtutem habet finitam, vt in 1. de Cælo, cap. 7. text. 71. & notat Io. Monach. in prœmio Sexti circa finem, in ver. Infinitos, nu. 6. ſicut numeratio in quantitatibus diſcretis, & diuiſio in continuis in infinitum procedunt, vt ibi per eum, quem totidem verbis ſequuntur ibi Io. Andr. & Gemin. Ergo nihil minus accipiunt ſinguli ex eo, quod ſacrificium pro pluribus, vel omnibus offeratur. Vel certè ſi valor ſacrificij efficaciam habeat finitam, tamen tantus eſt, vt nunquam exhauriatur ab illis pluribus, in quos diuiditur; & conſequenter Sacerdos vnica Miſſa ſatisfacit omnibus, à quibus plura ſtipendia accepit pro pluribus Miſſis celebrandis: Integrè enim ſoluit quod debet, ac proinde extinguitur eius obligatio, vt l. Nulla, C. de ſolut. l. Soluendo, ff. de negot. geſt. & inſtit. quib. mod. tollit. obligat. in princ. Deinde idem ſuadetur exemplo Lectionis, quæ vni legitur; nihil enim ei deperit ſi ſimul & alijs legatur, c. Cleros, §. Lectores, 21. diſt. Ergo eadem ratione nihil deperit ei, pro quo fit ſacrificium, ſi & alij adijciantur, quo exemplo vtitur Præpoſitiuus relatus à

32 D. Tho. vt dicam infra num. 36. Huc etiam ſpectat exemplum candelæ, quo vtuntur Canoniſtæ: nam lumen ſpirituale eſt magis communicabile, quàm lumen corporale, cap. 2. de tranſlat. Epiſc. cap. Illud, & cap. Solitæ, de maior. & obedient. Sed lumen corporale, ſcilicet candelæ non minus prodeſt vni, pro quo ſpecialiter accenditur, quàm ſi pro pluribus ſimul commorantibus accendatur. Ergo & ſuffragium Miſſæ, cum ſit quoddam ſpirituale lumen, non minus valet ei, pro quo fit ſpecialiter, quàm valeret ſi ſimul etiam pro omnibus fieret. Ad hoc tex. optimus in c. Nec quemquã, verſ. Spiritus verò Sanctus, de conſecrat. diſt. 4. vbi Cyprianus, [Si dies (inquit) omnibus æqualiter naſcitur, & ſi ſol ſuper omnes pari, & æquali luce diffunditur: quantò magis Chriſtus ſol, & dies verus in Eccleſia ſua lumen vitæ æternæ pari æqualitate largitur.] Ad hæc ſuffragia, inter quę pręcipuum eſt Euchariſtia, innituntur Diuinæ virtuti, cap. Tempus, 13. quęſt. 2. c. Verum, de conſecrat. diſt. 2. Sed apud Deum ſicut non differt iuuare permultos, vel paucos; ita non differt vincere multos, vel paucos, c. Quæris, de conſecrat. diſt. 4. Ergo quantum iuuaretur vnus ex vno ſacrificio ſi pro vno tantum fieret, tantum iuuabuntur ſinguli

33 multorum ſi idem ſacrificium pro multis fiat. Pręterea huic ſententię ſuffragatur communis eccleſię vſus, etenim cum Miſſa pro aliquo defuncto celebratur, nihilominus non ſolum alię quoque orationes adiungi ſolent pro alijs defunctis, c. De nominibus, de conſecrat. diſt. 1. & patet ex orationibus in Miſſali Romano aſſignatis pro diuerſis perſonis, ſtatibus, & Congregationibus; verum etiam, vt ponderat Caietanus vbi ſupra in Canone Miſſę generaliter pro Eccleſia, pro Principibus, & omnibus Orthodoxis, & ſpecialiter pro his, qui in

Memento cogitantur, & omnibus circumſtantibus offerri dicitur hoc ſacrificium pro redemptione animarum ſuarum, & ſic in ſatisfactionem. Hoc autem non inſtituiſſet Eccleſia pia omnium mater ſi defunctus, cui ſacrificium applicatur, exinde aliquod detrimentum acciperet. Ad hoc. c. Viſum. §. Defunctorum, de conſecrat. diſt. 1. Et confirmatur quia cum numerus circumſtantium non ſit taxatus, ſi vnus ex alterius conſortio minus acciperet de effectu huius ſacrificij, vnuſquiſque curare deberet, vt circumſtantes eſſent pauciores, & aliorum conſortium vitaret, quo de fructu ſacrificij vberiùs participaret, arg. c. Cum omnes, & c. Cum M. ſupra de conſtitut. & cap. fin. de conceſſ. praeben. lib. 6. Vnde contingeret vt fideles in Oratorijs, & Capellis libentius Miſſam audirent, maioreſque, & frequentiores eccleſias, ac Miſſarum ſolemnia vitarent, & mille aliç abſurditates ſequerentur contra Religionem, & charitatem, piumque eccleſiæ inſtitutum, & contra ea, quæ leg. & notan. in hac decret. & in cap. Vbicumque 13. q. 2. & in c. Cum creatura de celebrat. Miſſar.

24 Pro hac opinione conſideratio vulgaris: nam ſi in vna die concurrant duç, vel tres cauſç ieiunandi, veluti ſi occurrat eadem die ieiunium quadrageſimale, quatuor temporum, & vigilia S. Matthiæ, vnico ieiunio poteſt omnibus ſatisfieri ad hoc. c. 2. de obſeruat. Idemque patet in adſtricto ad officiū recitandum ratione ſacri Ordinis, & beneficij: vna ea enim recitatione vtrumque onus adimplet, cap. fin. 92. diſt. Ergo ead. ratione idem dicendum in eo, qui ex pluribus cauſis, videlicet ſtipendio à pluribus accepto, obligatur ad Miſſam celebrandam: Demum negari non poteſt quin hęc opinio ſit probabilis: cum habeat pro ſe authores graues, & rationes ſuaſibiles. Ergo Sacerdos, qui illam ſeruat, non peccat arg. Clem. vn. in fin. de ſumma Trinit. & fide Cathol.

25 Secunda opinio media, & diſtinguens eſt Caietani tom. 2. opuſcul. tract. 3. cap. 2. vbi format quęſtionem initio propoſitam, videlicet verum obligatus ad celebrandum pro aliquo, & accipiens eleemoſynam ab altero, vt celebret pro eo, ſatisfaciat dicendo vnam tantum Miſſam pro vtroque. Et concludit ſatiſfacere, non quidem ſimpliciter, & abſolutè, vt habet prima ſententia: ſed duobus concurrentibus. Alterum eſt vt in illis ſingulis, qui eleemoſynam dederunt, ęqualis reperiatur præparatio, ſeu deuotio. Alterum vt in ſacerdote offerente creſcat deuotio ea proportione, qua augetur numerus illorum, pro quibus offertur, ita vt ſi ſacerdos exempli gratia habeat vnum gradū deuotionis, valeat Miſſa ſatiſfaciat pro vno, ſi habeat duos gradus ſatiſfaciat pro duobus, ſi tres, pro tribus, & ſic de reliquis. Vnde, inquit, ſi ego offerens habeam deuotionem tantam, vt ei reſpondeat in hoc ſacrificio ſatisfactio vnius anni, & intendam celebrare pro ſatisfactione vnius anni, ille releuabitur ſatiſfactione vnius anni. Si autem intendo ſatisfacere pro duobus æqualiter, quilibet releuabitur pro medio anno tantum, ſi pro tribus, pro tertia parte anni, & ſic de ſingulis.] Atque ita in ſententia Caietani licebit Sacerdoti idem ſacrificium vni debitum pluribus applicare, dummodo tot multiplicet animi præparationes, & gradus deuotionis quot ſunt ij, pro quibus celebrat, aliàs ſecus.

26 Potiſſimum Caietani fundamentum eſt, quia

quamuis hoc ſacrificium ſit ex ſui ipſius natura infiniti ſufficientiæ, & indeterminatæ efficaciç, tamen ſicut efficacia Paſſionis Chriſti determinatur ad hunc per hoc, vel aliud Sacramentum: ita efficacia huius ſacrificij per hunc, vel illam deuotionem, vnde, vt ipſe ait, errant qui putant hoc ſacrificium ex ſolo opere operato habere certum meritum, vel certam ſatisfactionem, quæ applicatur huic, vel illi. Deuotio autem pertinet ad applicationem: & reddit rationem, quia in ſacrificijs, & oblationibus quantitas deuotionis magis penſatur, quàm quantitas oblatę, vt patet de vetula oblatione Luc. 21. &

27 Quoniam applicatio ſacrificij perficitur ex duobus videlicet ex intentione, & deuotione:

ex authoritate Gregorij in homil. *Ambulans Ieſus iuxta mare Galilææ*, dicentis, [Non perpendit Deus quantum in eius ſacrificio, ſed ex quanto profertur.] Id ipſum non obſcurè videtur ſenſiſſe Syluest. in ver. Miſſa. primo qu. 10. vbi quęrens vtrum Sacerdos promittens ſingillatim tribus vnā Miſſam, [illegible] dicendo vnam pro omnibus, concludit non [illegible] ſed tamen addit eum excuſari poſſe [illegible] modis, & in ſpecie propter ſupplectionem [illegible] quando ſcilicet Sacerdos tantum affectum [illegible] ad quemlibet, quantum haberet, debet ad [illegible] ſolum ſi pro illo ſolo celebraret.

28 Sed hęc [illegible] doctrina non eſt tenenda, quia nititur tribus aſſer[illegible] omnibus euidenter falſis. Primo enim aſſerit appli[illegible] onem ſacrificij perfici, & integrari ex duobus, [illegible] licet ex intentione, & deuotione. Quod ſi ver[illegible] eſſet, ſacrificium peractum à Sacerdote nul[illegible] gradum deuotionis habente nihil prodeſſet ei [illegible] quo ſit, hoc autem conſtat eſſe erroneum, [illegible] ſacrificium altaris efficaciam habet ex opere [illegible] rato, ideſt ex conſecratione corporis, & ſang[illegible] is Chriſti, in quo conſiſtit eſſentia lis oblatio, [illegible] erum, de conſecratione diſt. 2. nec polluitur, au[illegible] inatur ex miniſtri nequitia, cap. vlt. 15. quæſt [illegible] Præter, §. Veram, 32. diſt. & patet ex Tri[illegible] Synod. ſeſſ. 22. de ſacrif. Miſſ. c. 2. vbi dicitur [illegible] quidem illa munda oblatio eſt quę nulla in[illegible] ſeu malitia offerentium inquinari po[illegible] ate, vel malitia offerentium. fidei dogma [illegible] Et hoc tanquam certiſſimum, Thomam in [illegible] tenent Theologi omnes, lege D. to lib. 9. de i[illegible] q. 83. art. 4. Dominicum à Soto cap. 25. num [illegible] 3. art. 4. Nauarr. in Manual. cap. Alma M[illegible] Triginteſimoquinto, Conarr. in inſtitur. Sacer[illegible] 5. ſuar. tom. in 3. par. diſp. ſputat. 79. ſe[illegible] Gabriel Vaſquez in 3. par. 229. cap. 2. C[illegible] & Cardinal. [illegible] Sacerdos ſua [illegible] illius effectus [illegible] tione ſacrifici[illegible] in ver. Miſſa, [illegible] lum habeat a[illegible] puta quia eu[illegible] minus vult pr[illegible] aut peccatum [illegible] cundum omne[illegible]

29 hęc doctrina e[illegible] geri, vel minui[illegible] tis, quod ſimil[illegible] eiuſmodi operi[illegible] tus valor alnex[illegible] uotione miniſtr[illegible] vel indeuotione[illegible]

omnibus, ſiue fiat per bonos, ſiue per malos miniſtros, vt docet S. Thomas communiter receptus in 4. diſt. 45. q. 2. art. 2. q. 3 & in 3. par. qu. 82. art. 6. Vnde egregiè Scot. quolibet. 20. §. De ſecundo. [Sacerdos, (inquit) quantum ad virtutem ſacrificij eſt merè inſtrumentum, quia organum inanimatum; licet enim ſit organum viuum, quantum ad meritum perſonale in celebrando, quia ſic mereri eſt eius in quantum in ſe viuit vita gratiæ; tamen quantum ad illud bonum, quod debetur virtute ſacrificij eſt organum præcisè ratione ordinis, & ęquè prouenit effectus iſte virtute ſacrificij etiã ſi miniſter in ſe non viuat vita gratiæ.] Hactenus verba Scoti. Et probatur expreſsè in cap. Intra Catholicam, 1. q. 1. quod duplicatur in c. Verum, de conſecrat. diſt. 2. vbi Auguſtinus ait, Intra Catholicam Eccleſiam in myſterio corporis, & ſanguinis Chriſti nihil à bono maius, nihil à malo mi-
30 nus perficitur Sacerdote. Tertiò aſſerit offerentem poſſe multiplicare tot gradus deuotionis vt vnica Miſſa æquiualeat pluribus Miſſis. Quod ſimiliter ſtare non poteſt, etiamſi daremus fructum ſacrificij ex opere operato aliquo modo augeri poſſe èx deuotione miniſtri, quia augmentum illud in vna Miſſa nunquam poteſt eſſe tantum, vt adæquet fructum prouenientem ex pluribus Miſſis. Semper enim Deus magis reſpicit ad iteratam oblationẽ hoſtię immaculatę vnigeniti Filij ſui, magiſque illa delectatur, quàm deuotione Sacerdotis quantumuis magna, & intenſa.

Nam, vt inquit Alex. I. Papa, & martyr. Idemque habetur in Decretali ad omnes Orthodoxos. [Crimina, atque peccata his oblatis Domino ſacrificijs debentur; talibus enim hoſtijs delectabitur, & placabitur Deus, peccataque dimittet ingentia] Hæc ibi. Idemque habetur in Concilio Tridentino ſeſſ. 22. de ſacrif. Miſſæ, cap. 2. In plu-
31 ribus autem Miſſis multiplicatur ſacrificii oblatio, & ideo multiplicabitur effectus huius ſacrificij, & ſacramenti, vt inquit S. Thomas, in 3. p. q. 79. art. 7. ad tertium.

32 Nec prædicta refragatur authoritas eiuſdem S. Thomæ in 3. par. diſp. 79. art. 5. vbi ait, [In ſatisfactionem magis attenditur affectus offerentis, quàm quantitas oblationis. Vnde vidua plus omnibus obtulit, Luc. 21. quare hæc oblatio fit ſatiſfactoria illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus ſecundum quantitatem ſuæ deuotionis.

33 Quoniam reſpondetur hoc verum eſſe ſi conſideretur deuotio, prout eſt meritum perſonale ipſius celebrantis, vel eorum pro quibus celebratur, & hoc modo oblatio prodeſt offerenti ſecundum quantitatem deuotionis, quam ipſe habet. Item prodeſt ei, pro quo offertur ſecundum quantitatẽ deuotionis ſuę: ratio eſt, quia ſors gloriæ reddit menſuram accipientis: vnuſquiſque autem ex ſuo actu diſponitur, non ex alieno, cap. Nunquam, cum ſeqq. 56. diſt. & in ſumma 24. q. 3. S. Thomas in 4. diſt. 45. qu. 1. art. 1. qu. 1. Item ad hoc vt
34 Miſſa proſit virtute ſacrificij, & operis operati, requiritur vt ex parte eius, cui applicatur, non ponatur obex diuinis beneficijs, c. Non æſtimamus, 23. q. 2. Hoc enim ſacrificium cum ſit memoriale Dominicæ paſſionis, effectum non habet niſi in illis, qui coniunguntur huic Sacramento per fidem, & charitatem, vt inquit S. Thom. in 3. p. q. 79. art. 7. ad ſecundum. Idque ad exemplum Sacramentorum, vt in Concilio Tridentino ſeſſ. 7. de Sacram. can. 6. Vnde ſicut poteſt quilibet impedire ex toto effectum ſacrificij, ponendo ſe extra charitatem per culpam mortalem, ita poteſt eiuſdem effectus augere, vel minuere multiplicando, vel minuendo gradus deuotionis, & charitatis, & ita intelligitur quod ait S. Thomas ſacrificium prodeſſe offerentibus, & ijs, pro quibus offertur, ſecundum quantitatem deuotionis ſuę. Ac ſecus eſt ſi conſideretur deuotio vnius in ordine ad alium, pro quo ſacrificium offertur; quia tunc oblatio efficaciam habet ex opere operato per ſolam intentionem offerentis, etiam ſine vlla ipſius deuotione, vt oſtenſum eſt ſupra num. 28. Vnde ſacrificium tuum prodeſt tibi, ò Sacerdos, ſecundum quantitatem deuotionis tuæ, & prodeſt mihi ſacrificium tuum ſecundum quantitatem deuotionis meę; ſed non prodeſt mihi tuum ſacrificium ſecundum quantitatem tuæ deuotionis ex opere operato: Licet Miſſa tua
35 proſit mihi ſecũdum quantitatẽ tuæ deuotionis ex opere operantis, quia ſecundum hoc fructuoſior eſt Miſſa melioris Sacerdotis, effectus enim Miſſæ ex opere operantis augetur, & minuitur iuxta quantitatem meriti, & dignitatis miniſtri; & ita intelligitur textus in cap. Ipſi Sacerdotes, 1. quęſt. 1. in illis verbis: qui quantò digniores fuerint, tantò faciliùs pro neceſſitatibus pro quibus clamant, exaudiuntur: prout authoritatem illam declarat S. Thomas in 3. par. q. 82. art. 6. Colligitur ſupradicta diſtinctio ex verbis claris ipſius D. Thom. in 4. ad. diſt. 45. q. 2. art. 2 q. 3. in corpore.

36 Tertia opinio, quæ pręcedenti aliquantulum accedit eſt nonnullorum antiquorum, qui dixerunt ſuffragia pro vno aliquo facta nõ magis prodeſſe ei, pro quo fiunt, ſed eis, qui ſunt magis digni: & in hac ſententia, vt refert S. Thomas in 4. diſt. 45. q. 2. art 4. q. 1. in corpor. fuit Præpoſitiuus, qui ponebat exemplum de candela, quæ accenditur pro aliquo diuite, quæ non minus alijs prodeſt, qui cum eo ſunt, quam ipſi diuiti, & fortè magis ſi habeant oculos clariores. Et etiam lectione; quæ non magis prodeſt ei, pro quo legitur, quàm alijs, qui ſimul cum eo audiunt, ſed fortè alijs
37 magis, qui ſenſu capaciores. Et ad obiectum, quod ſecundum hoc eccleſię ordinatio eſſet vana, quę ſpecialiter pro aliquibus aliquas orationes inſtituit, reſpondebant eccleſiam hoc feciſſe ad excitandas deuotiones fidelium, qui promptiores ſunt ad facienda ſpecialia ſuffragia, quàm communia, & feruentius etiam pro ſuis propinquis orant, quam pro extraneis.

38 Cæterum hæc ſententia vera eſt ſi penſetur valor ſuffragij, ſecundum quod procedit ex virtute charitatis, quæ vnit membra eccleſię; quia omnes, qui ſunt in charitate ſunt quaſi vnum corpus: & ita bonum vnius redundat in omnes, c. Charitatem, 12. q. 2. c. Loquitur Dominus, 24. q. 1. & ſecundum hoc quodcumque bonum factum ab aliquo valet cuilibet in charitate exiſtenti, valet enim opus bonum per modum meriti, cuius radix eſt charitas, & ſic ſuffragia pro vno facta omnibus valent, quãtum ſcilicet omnes, qui ſciunt gaudent ex charitate de bonis, quæ ex charitate fiunt. Et hoc reſpectu verum eſt ſuffragia plus valere illis, pro quibus non fiunt, ſi ſint maioris charitatis: ſecus autẽ ſi conſideretur valor ſuffragij ſecũdum hoc, quod per intentionem vnius actus eius transfertur in alterum per modum ſatisfactionis. Hoc enim modo ſuffragia non valent niſi illis, pro quibus

ſiunt

ſiunt. Ita declarat B. Thom. loc. cit. & in quodlib. 2. art. 14. & Turrecrem. in c. Non mediocriter, num. 9. de conſecr. diſt. 5. vbi hanc doctrinam tuetur ab impugnatione Durandi, & ſequuntur hic Canoniſtæ fere omnes, vt dicam infra n. 71.

39 Quarta opinio ſimiliter media eſt Syluestri in ver. Miſſa, 1. quæſt. 9. num. 9. verſ. Eſt igitur, & tertia opinio, qui ſic diſtinguendum putauit. Aut Sacerdos mouetur à ſeipſo, vel ab aliquo vno tantum ad celebrandum pro pluribus primò, & principaliter, veluti ſi vnus det ei eleemoſynam petens Miſſam pro anima patris, matris, & vxoris. Et hoc primo caſu ſacrificium non tantum prodeſt ſingulis, pro quibus offertur, quantum ſi pro vnoquoque ipſorum ſingulariter offerretur, quia affectus offerentis, cui proportionatur effectus ſacrificij, eſt vnus tantum, qui fertur totus in omnes primò, ſed non primò totus in ſingulos, ſed, vt conueniunt in aliquo vno, puta in numero, vel multitudine eorũ, pro quibus ſacrificatur; & cõſequẽter effectus talis ſacrificij attribuitur totus omnibus, ſed non totus ſingulis, ſed diuiditer, & conſequenter ſit minor ad ſingulos. Si verò Sacerdos moueatur à pluribus ad celebrandũ pro multis, vt quia vnus petit Miſſam pro anima patris, alius pro anima matris, alius pro anima vxoris; vnica Miſſa omnibus ſatisfacit, & tantumdem valet ſingulis, quantum omnibus; quia affectus, quibus reſpondet effectus ſacrificij, primò feruntur in ſingulos ſecũdum ſingulos mouentes ad celebrandum; & conſequenter effectus ſacrificij attribuuntur primo ſingulis, & nullus eſt effectus primò reſpiciens multitudinem petentiũ; & ſic vnius celebrationis ſunt multi effectus, & multæ ſatisfactiones: & hoc modo in vno ſenſu intelligi poteſt d. c. non mediocriter. Ita Syluester, ex cuius ſententia, vt vides, Sacerdos, qui à diuerſis plura ſtipendia pro pluribus Miſſis celebrandis accepit, vnica Miſſa ſatisfacit omnibus; quia quilibet nihil minus habet. Idemque ante ipſum perſpicuis verbis aſſeruit Ang. in ver. Miſſa, n. 52. Et ad obiectum, quod hoc modo vnica Miſſa liberari poſſent omnes animæ de purgatorio; reſpondet Syluest. hoc eſſe poſſibile, quia cum virtus ſacrificij ſit infinita quantacumque erit multitudo offerentium, ſcilicet eorum, qui dant ſtipendium, etiamſi arenam maris excederent, tanta erit multitudo effectuum ſacrificij, & conſequenter animarum liberatarum, ſi vnico tali effectu poterant omnes liberari: limitant tamen ſuam concluſionem niſi repugnet aliqua promiſſio licita Sacerdotis, quæ ſi interueniat, ſeruanda eſt.

Verum hæc diſtinctio videtur chimerica; quia cum voluntas ſit potentia libera, nihil prohibet quin affectus Sacerdotis ferri poſſit totus in ſingulos etiam in eo caſu, in quo mouetur ab vno ad celebrandum pro pluribus. Quinimo vt plurimum ſic contingit, quia in *Memento* cogitantur primo ſinguli, pro quibus ſacrificium offertur, nec diſtinguitur an vnus, vel plures ſint, qui eleemoſynam contulerunt, vnde ſecundum hanc diſtinctionem vtroque caſu vnica Miſſa ſatisfieret omnibus, quod ex diametro pugnat cum doctrina D. Thom. cui Syluester profitetur ſe velle adhærere. Præterea neque in eo caſu, in quo Sacerdos dirigit intentionem ſuam primo in ſingulos poteſt vnica Miſſa pluribus ſatisfacere, quia cum effectus ſacrificij extenſiuè ſit finitus; & diuiſus in plures, minuitur, & quidquid datur vni, adimitur alteri contra iu-

ſtitiam, vt ſuò explicabitur infra in argumentis pro tertia opinione. Vide ibi optimo hanc diſtinctionem Syluestri reprobatã, & Congregatio Concilij in decretis de celebrat. Miſſar. de quibus infr. num. 65. in illis verbis, plura ſtipendia ſiue ab vno, ſiue à pluribus perſonis collata fuerint, aut conſerratur in futurum.

40 Quinta opinio itidem media eſt Suarez tom. 3. in par. diſput. 79. ſect. 12. qui diſtinguit valorem ſacrificij quoad ſatiſfactionem pœnæ, & quoad impetrationem. Primò modo putat ſacrificium non æquè eſſe ſatisfactorium ſi pro pluribus offeratur, ac ſi pro vno tantum, & in hoc conuenit cum communi ſententia Theologorum, & Canoniſtarum. Secundò autem modo ſentit æquè impetratorium eſſe ſacrificium ſi pro pluribus, ac ſi pro vno ſingulariter offeratur. Cui diſtinctioni videtur etiam accedere Couar. in cap. Alma Mater, part. 1. §. 5. num. 9. nam quoad valorem ſatisfactionis conſentit cum communi, & mox ſubdit: At ſi conſideremus valorem operis quoad impetrandum à Diuina liberalitate, nulla eſt certitudo quid Diuina Maieſtas pluribus, vel vni tribuet.

41 Sed hæc diſtinctio implicitè reprobata eſt in iiſdem Decretis de celebrat. Miſſar. d. §. Deinde, in illis verbis [illegible]

ad celebr[illegible]

quiem, & [illegible]

ſancto, & [illegible]

taris, non [illegible]

imo pecce[illegible]

42 turioni. [illegible]

ficium ext[illegible]

reſpectu in[illegible]

ſtribuatur i[illegible]

petrandum [illegible]

probabitur [illegible]

cleſiæ pluri[illegible]

trandam; & [illegible]

adducentur [illegible]

num. 65. æq[illegible]

43 ſatisfaction[illegible]

cum Caieta[illegible]

cij eſſe teipſ[illegible]

tisfactionis [illegible]

includitur [illegible]

opere opera[illegible]

quàm reſpe[illegible]

dum effectio[illegible]

impetration[illegible]

Non æſtime[illegible]

cum multis [illegible]

ſeſſ. 22. de Sa[illegible]

Soto, lect. 1. [illegible]

chat. Vaſq. i[illegible]

de Miſſa, cap. [illegible]

44 Sexta igitur [illegible]

altaris magis [illegible]

fertur, quàm [illegible]

Sacerdotem [illegible]

pluribus Miſſis [illegible]

ſuæ obligationi [illegible]

nardus Hiſpan[illegible]

diocriter, ad fin[illegible]

ibidem, qui aſſe[illegible]

cundum Theolo[illegible]

& Io. Andr. nu. [illegible]

Anchar.num.5. Cardin.n.5. & 6. Abb. n.4.& Io.de
Anania, n.5. Henric. Boich. in fin.operis, ſeu in
cap.vlt. circa finem de verb. ſignif. Cardin. Tur-
recr. in d.c.Non mediocriter, n.9. Abb. conſ.99.in-
cipien. Quidam condidit teſtamentum, nu. 5. verſ.
45 Nunc tertium dubium, lib.2. Roch. de Curte in
tract.de iurepatr. in ver.Honorificum,q.57.Cæſar.
Lambert. eod.tract.lib.3.in 3.q. principali artic.3.
Petr. Brixien. in ſuo Repertorio, in ver. Miſſa, vbi
teſtatur hanc quæſtionem fuiſſe diſputatam in Cõ-
cilio Baſilienſi, ſeque ex deputatione Concilij ple-
ne allegaſſe, & adduxiſſe dicta Theologorum in
4.diſt.45. Præpoſ.in cap. Sacroſancta, num. 2. 22.
diſt.vbi teſtatur hanc eſſe communem Doctorum
opinionem. Nauarr. in Man.c.25. n. 92. & nu.111.
verſ. Trigeſimoquinto, & conſ. 8. nu.2. & conſ.9.
num.2. de celebr. Miſſar. & latius in Enchirid. de
orat.cap.10. n.77. & in d. c. Non mediocriter, de
conſecr.diſt.5. Petr. Nauarr.de reſt. lib.2. cap.2. à
n. 262. & Couarr.in c. Alma Mater, par 1.§.5.n.9.
vbi aſſerit hanc ſententiam veriorem, & frequen-
tiori calculo receptam eſſe,& pro illa citat Innoc.
in c. penult. Ne Prælat. vic. ſuas, qui tamen nihil
in propoſito.

Et ex Theologis veteres Scholaſtici omnes, &
in ſpecie S. Bonauentura in 4. ſententiarum diſtin.
45. art.2.q.3. ad vlt. Richar.de media villa,ibidem
q.3. Duran.itidem, q.3.n.11. Petr.de Palude, q.2.
art.1.concl.1.& 2. Maior. q.2. Scot. quodlibeto 20.
§. De primo, & §. De ſecundo, Gabriel.lect.27. in
Canone littera I. & littera K. Adrian.quodlibet 8.
art.3. in ſolutione tertiæ rationis Io. Medina in
tract.de orat. cap.De valore orationis pro multis
fusè. Sot.in 4.diſt. 13.q.2.art.1. §.Illi autem, & §.
Quocirca, vbi etiam teſtatur in ſuo ordine decre-
tum eſſe ne quis pro vna Miſſa à pluribus eleemo-
ſynam accipiat, Gregor. de Valent in 3.par. diſp.6.
q.10. punct.1. §.15. Henriq.in ſumm.lib.9.cap.19.
§.5. Suar.tom.3. in.2.par.diſp.79. ſect.12.& diſput.
86. ſect.4.& tom 4.diſp.48.ſect.6.Gabriel Vaſquez
3.par.diſp.231.cap.5. Petr.Ledeſma in ſumma p.1.
de Sacram. vbi de Euchariſt.c.17. concl.23.Tolet.
lib 2.inſtit. Sacerdot.cap.8. Coninch.de Sacramen.
q.83.art.1.dub.10. §. Et probatur. Citari etiam
poteſt pro hac parte Viguerius, tametſi nonnulli
eum citent pro contraria. Nam in libr inſtruct.
Sacerdot.cap.16. verſ. Decimoſexto affirmat op-
poſitam opinionem probatam non eſſe, quia, in-
quit, eſt diminutiua Diuini cultus: nam quilibet
petens ſaltem implicitè vult hoc ſacrificium plu-
ries fieri; & ſi ſciret Sacerdotem ab alio accepiſſe
pecuniam, & promiſiſſe pro illo celebrare, alium
Sacerdotem adiret: & concludit eum, qui hoc fa-
ceret, non eſſe tutum in conſcientia, nec excuſari
à reſtitutione. Ex Summiſtis verò idem tenent
Piſan. in ver. ſuffragium, §. 7. & 8. Roſell.in ver.
Miſſa, §. 22. & Tabien. in ver Reſtitutio, § fin. vbi
ait contrariam opinionem communiter reprobari
46 à Theologis, & Canoniſtis. Hæc ſententia apertè
eſt D. Thom. prout eam illi expreſsè attribuunt,
Abb.Turrecr.& Couarr.locis citatis, & Syluester,
in ver. Miſſa 1. quæſt. 9. & inferius explicabitur,
num. 52.

47 Sicut autem hæc ſententia receptiſſima eſt, &
authoritate Eccleſiæ approbata, vt inferiùs pate-
bit n.65.ita inconcuſſis nititur fundamentis, quo-
rum illud eſt præcipuum, quod valor ſacrificij ex
opere operato, quamuis ſi conſideretur in actu pri-
mo, vt dicunt Scholaſtici, ideſt in ſe ipſo intenſiuè,
ſeu quantum ad ſufficientiam, & indeterminatè
ſit infinitus, eo quod Chriſtus Dominus, qui eſt
principalis offerens, in hoc ſacrificio immolatur,
ſit infinitę virtutis, dignitatis, & meriti; ideoque
in ſui quantitate ſufficiens ſit ad ſatisfaciendum
pro omni pœna, nec vnquam ſit applicabilis ad
tot, tantoſque effectus, quin ſemper ad plures,
& maiores in infinitum in omni genere impetra-
biles applicari poſſit ad exemplum potentiæ Dei
infinitę, quæ plura ſẽper poteſt in infinitum, c. Nul-
lus, verſ. Sed quoniam, de pœnit.diſt.7. cap. Prin-
cipium, §. Charitas, de pœnit. diſt.2. Theol.in 1.
ſent. diſt.43.tamen ſi conſideretur in actu ſecundo,
ſcilicet extenſiuè, & determinatè, ſeu quantum
ad efficientiam, & reſpectu effectus, eſt finitus, ſeu
vt alij explicant, applicatur finitè, & limitatè ad
finitos effectus, & hanc doctrinam ab omnibus re-
ceptam eſſe teſtatur Nauarr. in Manual. cap. 25.
num.110. verſ. Trigeſimoquinto, Quod adeo ve-
rum eſt vt nec ſacrificio Crucis cruento conceda-
tur efficacitas infinita, nam licet fuerit infiniti va-
loris quoad ſufficientiam, finiti tamen fuit quoad
efficientiam, quia non producit niſi effectus fi-
nitos, vt egregiè explicat D. Thom. in 3.par.q.79.
ar.7.ad ſecundum,& ex alijs obſeruat Suar.tom.3.
in 2.par. diſp 79. ſect. 11.& Gabriel Vaſquez in 3.
par.diſp 230. cap.3. Vnde Caiet. tom.2. Opuſcul.
48 tract.3.in præællegat. c.2. verſ. Verumtamen. [Si-
cut, (inquit,) infinitas effectus Chriſti Crucifixi
eſt ſecundum ſufficientiam, & ſecundum naturam
cauſæ vniuerſalis, indeterminatæ ſcilicet, & non
determinatæ ad hunc aut illum, ita hoc ſacrificiũ
eſt & ſui ipſius natura infinitæ ſufficientiæ, & inde-
terminatę efficaciæ. Verumtamen ſicut efficacia
Paſſionis Chriſti quoad efficientiam determina-
tur ad hunc per hoc, vel illud Sacramentum, ita
efficacia huius ſacrificij, non quoad ſufficientiam,
ſed quoad efficientiam per applicationem Sacer-
dotis determinatur ad hunc, vel illum, pro quo
49 offertur.] Hæc ille. Itaque effectus ſacrificij ad
quem obtinendum Miſſa petitur, & promittitur,
finitus eſt. Finitum autem in plures diuiſum mi-
nus habetur à ſingulis, quam ſi totum haberetur
ab vno, cap. Cum. M. in princ. ſupra de conſtitut.
cap. fin. verſ. Quantoque inter pauciores, de con-
ceſſ. præben.lib.6. & in hac ſpecie notant hic Ioan.
Andr. num.5. in gloſ. 3.verſ. Dicas, Butr. n.8. An-
char. n.5.& reliqui interpretes. Turrecrem. in dict.
cap. Non mediocriter, n.9. in fin.de conſecr.diſt. 5.
& Syluest. in ver. Miſſa, 1. n 9. verſ. Sed iſta opi-
nio, Quidquid igitur datur ſecundo, adimitur
primo, & neutri ſatisfit; & conſequenter Sacerdos,
qui vnicam Miſſam dicit pro pluribus, à quibus
plura ſtipendia accepit, peccat contra iuſtitiam,
nec liberationem conſequitur, quia minus ſoluit,
l. Si ſtipulatus, §. Qui decem debet, ff. de ſolut.l.2.
§. 1. & l. In executione, §. Pro parte, ff. de verb.
obligat. nam, vt formaliter arguit Scotus quodli-
bet 20. in princ. [Qui tenetur ad maius bonum
non ſatisfacit ſoluendo minus bonum. Sed duæ
Miſſę ſunt maius bonum, quàm vna. Vna etiam
Miſſa eſt maius bonum ſibi ſi dicatur, pro illo, quã
ſi dicatur ſimul pro illo, & alio. Ergo, &c.] Suffra-
50 gia enim valent per modum ſolutionis debiti, cap.
Animæ, 13. q.2. S. Thom in 4.diſt. 45. q. 2. art. 4.
51 q.2. ad primum, & iuſtitia humana exemplatur à
iuſtitia Diuina, c. Tunc vera, 12.q.3.& in propoſi-
to

52 to idem docuit d. art. 4. q. 2. in ſolutione quæſt. & Card. hic n. 7. Hanc autem doctrinam, & diſtinctionem duplicis valoris in Miſſa eſſe ipſius S. Tho. exiſtimo tam eſſe clarum, quam quod clariſſimum. Sed quia à nonnullis id controuertitur, ab re non erit illius verba hic fideliter referre. Nam, (vt inquit Syluest. in ver. Miſſa, 1. q. 9.) fundamenta ab ipſo petenda ſunt, qui in huiuſmodi ſecretis ſemper aut ratione, aut reuelatione fuit edoctus antequam ſcriberet; eiuſque doctrina fuit ſolemniter approbata per Extrauag. Ioan. XXII. & per Bullam Vrbani V. directam Archiepiſcopo, & Cãcellario, & Magiſtris, & vniuerſis in ciuitate Toloſana, cuius extrema verba ſunt hæc. [Volumus inſuper, & tenore præſentium vobis iniungimus, vt B. Thomę doctrinam tamquam veridicam, & Catholicam ſectemini, eamque ſtudeatis totis viribus applicare.] Refert idem Syluest. in verb. Lex, nu. 9. in 3. dicto principali. Ipſe igitur Angelicus Doctor licet eius verba in alium ſenſum ab aliquibus detorqueantur, in 3. par. qu. 79. artic. 5. ſic ait. [Quamuis ergo hęc oblatio ex ſui quantitate ſufficiat ad ſatisfaciendum pro omni pœna; ecce valor infinitus quoad ſufficientiam; tamen fit ſatisfactoria illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus ſecundum quantitatem ſuæ deuotionis, & non pro tota pœna, ecce valor finitus, & limitatus, quoad efficientiam, & determinatos effectus] forte tamen hic locus vitari poſſet propter ea, quę dixi ſupra nu. 32. Sed. idem apertius docuit in 4. diſt. 45. q. 2. art. vlt. q. vlt. ad vltimum argumentum, in hæc verba. [Quamuis Chriſti virtus, quæ continetur ſub Sacramento Euchariſtię, ſit infinita (ecce valor ſacrificij infinitus ſecundum ſe, & indeterminatè) tamen determinatus eſt effectus, ad quem illud Sacramentum ordinatur; vnde non oportet, quod per vnum altaris ſacrificium tota pœna eorum, qui ſunt in Purgatorio, expietur: vnde etiam quandoque plures Miſſæ in ſatisfactionem vnius peccati iniunguntur.] Hæc

53 ibi. Ecce infinita virtus ſacrificij applicata finitè, ac limitatè ad determinatos effectus. Rurſus in eod. art. 4. q. 2. proponit in terminis quæſtionem, vtrum ſuffragia facta pro multis tantundem valeant ſingulis, ac ſi pro vnoquoque ſingulariter fierent, & in verſ. Sed contra, ſic ait. [Suffragium habet finitam efficaciam. Ergo diſtributum in multos minus prodeſt ſingulis, quàm prodeſſet ſi fieret pro vno tantum.] Et in corpore [Si valor, (inquit,) ſuffragiorum conſideretur in quantum ſũt ſatisfactiones quædam per intentionem facientis translatæ in mortuos, tunc magis valet ſuffragium, ei quod pro eo ſingulariter fit, quàm pro eo, quod communiter fit, & multis alijs; Sic enim effectus ſuf-

54 fragij diuiditur ex diuina Iuſtitia inter eos, pro quibus ſuffragia fiunt. Hæc S. Thomas.

Quod autem ſacrificij valor ex opere operato ſit finitus, & taxatus quantum ad efficientiam, deducitur etiam ex Scoto in præalleg. quodlibet. 20. in §. De tertio, quia bonum, quod debetur virtute ſacrificij correſpondet ſecundum plenam iuſtitiam alicui merito in eccleſia: hoc autem meritum eſt finitum, & certi gradus: ergo ſibi ſecundum iuſtitiã plenam correſpondet bonum certi gradus, reddendum, ad hoc cap. Tempus, & cap. Non æſtimemus, 13. q. 2. & l. Et virtutum, in princ. C. de ſtat. & imagin.

Sed & Dominus in cœna nouiſſima ordinauit vt

tam Apoſtoli, quam tunc noui teſtamenti Sacerdotes inſtituit, quam alij Sacerdotes aſſiduè offerrent corpus, & ſanguinem ſuum, dum ait, Hoc facite quotieſcunque, &c. vt 1. ad Corinth. 11. Ergo voluit vt ex vnico ſacrificio, & ſemel ab Apoſtolis peracto infiniti effectus producerentur, & certe cuiuſque oblationis eſſet fructus taxatus, & certi gradus ad hoc vt auguſtiſſimum hoc ſacrificium, ſine quo Religio non poteſt conſiſtere, frequentaretur in Eccleſia, tum vt memoria Dominicæ Paſſionis in finem vſque ſęculi permaneret, tum vt illius ſalutaris virtus in remiſſionem eorum applicaretur, prout hęc leguntur in Decreto Concilij Tridentini ſeſſ. 22. de ſacrific. Miſſæ, cap. 1. & cap. 2.

Huius autem Diuinæ ordinationis clariſſimum argumentum eſt, quod eccleſia, quæ eſt fideliſſima interpres inſtitutionis Chriſti, cum à Spiritu Sancto regatur, c. Qui contempta, & c. Fruſtra, 8. diſt. c. Loquitur, 24. q. 1. cap. Quis neſciat, 11. diſt. quę vel à traditionis Apoſtolicæ, cad. cau. & quæſt. raſſe pr[illegible] cap. A recta, ead. cau. [illegible] rem obtinendam ita multas [illegible] Miſſas ad eamdem inſtitutionem ad efficiẽ-

ferre co[illegible] Ergo diuinam inſtitutionem ad efficiẽ- eſt inter[illegible] vt valor Miſſæ quantum ad hunc, vel illum tiam, & [illegible] eſt determinatur ad hunc, vel illum non ſit [illegible] alioquin ſuperoacaneum fuiſſet ad vnum [illegible] vnius rei impetrandæ plure[illegible] ſi vnica ſufficeret ad impetran[illegible] peruntur. Dicitur enim

55 fruſtra fie[illegible] id cuius gratia fit, vt habeatu[illegible] c. 2. tex. 62. Concilij

Quod [illegible] comprobatur eiuſdem Epiſcodecreto, c[illegible] ſeſſ. 25. vbi datur facultas Epiſcopis in Syno[illegible] Diœceſana, & Generalibus Ordinum in Ca[illegible] generalibus reducendi onera Miſſarum [illegible] Et quotidie etiam Sedes Apo[illegible] eiuſmodi onera Miſſarum cum [illegible] ad pauciorem numerum [illegible] Quod certè ſuperfluum fuiſſet, ſi v[illegible] poſſet onerib. bus omnib[illegible] Miſſæ celebratione. Conſuetudo autem eccleſiæ præual[illegible] authoritati cuiuſcumque Doctoris. S. Thomas [illegible] quodlib. 2. q. artic. 7.

56 Similiter [illegible] mabiliter ratiocinatur idem S. Th. in 4. diſt. 4[illegible] art. 4. q. 3. in ſolutione quæſtionis. Melius [illegible] quam vnum. Si ergo ſuffragium [illegible] valeret ſingulis, ac ſi p[illegible] Eccleſia non debuiſſet inſtit[illegible] ſingulariter Miſſa diceretur, f[illegible] pro omnibus fidelibus [illegible]

optimus in c[illegible]

vbi Anacletu[illegible]

aſſidua apud[illegible]

tur oratio, h[illegible]

Apoſtolus Ro[illegible]

tur dicens, T[illegible]

termiſſione me[illegible]

nibus meis: ex[illegible]

not. nu. 3. ma[illegible]

cialiter pro vn[illegible]

ſaliter pro om[illegible]

ſequitur ibi Pr[illegible]

quit) iura face[illegible]

res Miſſas, max[illegible]

ſtorum, vel feri[illegible]

commemoratio viuorum, & mortuorum, vt in c. Cum creatura, & c. Quidam, de celebrat. Miſſar. in cap. Et hoc aduertendum, & in cap. penult. de conſecr. diſt. 5. Si non plus operaretur illi, pro quo fit peculiaris Miſſa, quàm commemoratio generalis.] Hæc Præpoſ. facit textus cum gloſ. in l. Item apud Labeonem, §. Hoc edictum, in ver. Neglecta, ff. de iniur.

57 Et confirmatur ex conſideratione Scoti quodlibet. 20. §. De primo: nam in amicitia humana dilectus per ſupplicationem meretur maius ſorum vni, quàm ſi ſupplicaret pro multis: etenim pro vno exaudiretur, vt tantum bonum impetraret ei, qui ſi pro multis peteret, vel non pro omnibus, exaudiretur, vel non tantum bonum impetraret, & iſtud eſt ſecundum iuſtam legem amicitiæ. Ergo ſimiliter apud Deum magis valet ad impetrandũ oblatio ſi fiat ſpecialiter pro vno, quàm ſi fiat generaliter pro multis; ad hoc l. Si quis mihi bona, §. Sed vtrum, ff. de acquir. hæred. Authen. de nupt. §. Soluto, ibi, vade donec, collat. 4. & l. Quarto, ff. de action. empt. nam quod ſpecialiter declaratur, validiùs operatur, quàm quod in genere prædicatur, textus, & ibi Bald. in princ. in l. 2. C. de ſeru. pignor. dato, & l. Quintus, la prima, §. Sed quod Quintus, ibi, multum enim intereſt generaliter, an ſpecialiter hæc legentur, ff. de aur. & arg. leg.

58 Præterea ſi hic Sacerdos vnica Miſſa ſatisfaceret multis, quorum ſinguli eleemoſynam contulerunt pro vnius Miſſæ celebratione, eadem ratione hic Sacerdos vnica Miſſa ſatisfaceret ei, à quo plura ſtipendia accepiſſet pro pluribus Miſſis celebrãdis. Hoc autem conſtat eſſe falſum; damnaretur enim ab Eccleſia, vt quis vnica Miſſa ſatisfaceret Miſſis B. Gregorij, quæ ſunt triginta; quippe is, pro quo fiũt plura ſuffragia, citiùs liberatur à pœnis Purgatorij, vt docet Magiſter ſententiarum in 4. diſt. 45. & poſt eum S. Thom. quodlib. 2. art. 14.

59 Poſtremò obſeruandum eſt in ſacrificio Miſſæ triplicem reperiri offerentem, nempè Chriſtum, Eccleſiam, & Miniſtrum. De Chriſto hoc eſt expreſſum in Concilio Tridentino de ſacrific. Miſſ. ſeſſ. 22. cap. 2. vbi ſic legitur. [Vna, eademque eſt hoſtia, idem nunc offerens Sacerdotum miniſterio qui ſeipſum tunc in Cruce obtulit, ſola offerendi
60 ratione diuerſa.] De Eccleſia id colligitur ex Diuo Thoma in 3. par. quęſt. 79. art. 6. in corpore, & art. 7. ad 3. & Scot. d. quodlib. 20. §. De primo, & patet ex ead. ſeſſ. 22. cap 6. vbi S. Synodus docet, [Miſſas priuatas cenſeri communes, quia cele-
61 brantur à publico Eccleſiæ miniſtro.] Opus enim miniſterij eſt magis principalis agentis, cap. Litteris, ſupra de reſcript. cap. Mulieres, §. Illi verò, infra de ſent. excomm. S. Thom. in 4. diſt. 45. quæſt. 2. ar. 1. quæſt. 3. in corpor. De Miniſtro ſimiliter hoc eſt notiſſimum: nam vt habetur in cap. perlectis, 25. diſt. [Ad Sacerdotem pertinet Sacramentum corporis, & ſanguinis Chriſti Domini in altari conficere.] & patet ex Conc. Tridentino, ſeſſ. 22. de obſer. & euit. in celebrat. Miſſæ, cap. vn. ibi; [viuifica illa hoſtia, qua Deo Patri conciliati ſumus, in altari per Sacerdotes quotidie immo-
62 latur.] Qua de re S. Thom. & Theologi in 3. par. quęſt. 82. per totam. Et quidem in conſecratione quę eſt eſſentialis oblatio, cap. Vtrum de conſecrat. diſt. 2. non Eccleſię, ſed Chriſti perſonam agit. Ideoque ac Chriſtus loqueretur, dicit, *Hoc eſt Corpus meum*. In reliquis verò orationibus loquitur in perſona, & nomine Eccleſię, *Offerimus tibi Domine*, &c. *Placeat tibi obſequium ſeruitu-*
63 *tis noſtræ*. His autem tribus offerentibus in ſacrificio Miſſę triplex effectus reſpondet ex opere operato; ideoque Scotus circa finem d. quodlib. relatus à Syluestro in ver. Miſſa primo, num. 9. verſ. Scotus etiam, effectum ſacrificij appellans meritũ, virtualiter ſic ait. [Meritum Miſſæ in tres partes diuiditur, quarum vna Chriſto, alia Eccleſiæ attribuitur, tertia Sacerdoti, & hanc tertiam partem dumtaxat poteſt diſpenſare Sacerdos, qui ſi eam attribuat alicui determinatæ perſonæ, non poteſt alteri attribuere; quia tale meritum eſt finitum,
64 & limitatum; alioquin vna Miſſa liberaret omnes de Purgatorio, quod eſt hęreticum; & ſi eſt finitum, diuiſum minuitur tandem vſque ad nihilum. Et ſi totum vni communicatur, alius nihil habet.] Hęc ex illo, cuius doctrina tota eſt ſingularis, & meritò Eccleſiæ vſu recepta, vt teſtatur Nauar. in Manual. cap. 25. num. 92. & latius in Enchirid. de orat. cap. 20. num 77. & in cap. Non mediocriter, de conſecrat. diſt. 5. & Couar. alios adducens in
65 d. c. Alma Mater, par. 1. §. 5. num. 5. Sanè hic abuſus, qui maximè auaritiam fouet, fidem fallit, pietatem fidelium lædit, Sacerdotes illaqueat, & animas defunctorum fraudat debitis ſuffragijs, videtur omnino abolendus in decretis de celebr. Miſſar. de quorum editione nunc agitur, cap. Extirpandæ, de præbend. cum concord. de quibus ibi per Hoſt. num 9. Concilium Tridentinum ſeſſ. 22. de obſeruan. & euitand. in celebrat. Miſſar. cap. vnico, verſ. Cum igitur;

Atque ita conſultis Theologis, & articulo pro rei grauitate maturè diſcuſſo S. Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum hanc ſententiam poſtea ſequuta eſt in ijſdem decretis de celebr. Miſſar. iuſſu Sanctiſſ. D.N. Vrbani VIII. me Secretario editis, & à Sanctitate ſua approbatis, & confirmatis in §. Deinde, quæ habentur in Bullar. tom 4. pag. 314. vbi ſic legitur. [Deinde vbi pro pluribus Miſſis etiam eiuſdem qualitatis celebrandis plura ſtipendia quantumcumque incongrua, & exigua ſiue ab vno, ſiue à pluribus perſonis collata fuerint, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Eccleſijs, Capitulis, Collegijs, Hoſpitalibus, Societatibus, Monaſterijs, Conuentibus, Congregationibus, Domibus, ac locis pijs, quibuſcumque tam ſæcularibus, quàm regularibus. S. Congregatio ſub obteſtatione Diuini Iudicij mandat, ac præcipit, vt abſolutè tot Miſſæ celebrẽtur, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint; ita vt alioquin ij, ad quos pertinet, ſuæ obligationi nõ ſatisfaciant, quinimo gra-
66 uiter peccent, & ad reſtitutionem teneantur. Id verò vt deinceps obſeruetur exactiùs, S. Congregatio eadem authoritate reuocat priuilegia, & indulta omnia quibuſuis perſonis, Eccleſijs, & locis pijs tam ſæcularibus, quàm regularibus cuiuſcumque Ordinis, Congregationis, & Inſtituti quamcumque ob cauſam conceſſa, quibus indulgetur in certarum Miſſarum, vel Anniuerſariorum celebratione, aut aliquibus collectis, ſeu orationibus plurium Miſſarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat.] Hæc ibi.

Non obſtant modo argumenta primæ opinionis oppoſitæ.

67 Ad primum enim, nempè ad tex. in d. c. Non mediocriter, de conſecr. diſt. 4. dantur à gloſſa, &

Doctoribus plures ſolutiones. Prima ſolutio eſt Bernardi Hiſpani, qui dixit authoritatem illā veram quando Miſſa æqualiter pro omnibus dicitur; ſecus ſi intuitu vnius, quia tunc licet pro omnibus dicatur, plus proficit ei, pro quo orans ſpecialiùs intendit: & hanc eſſe veram ſententiam ſecundum Theologos affirmat ibi Archidiaconus in fine, & Bellam. n. 2. Sed certè hæc ſolutio quamuis in ſe vera ſit, vt ex dictis conſtat; tamen non congruit illis verbis, [ac ſi pro vno quolibet ipſorum diceretur,] quæ verba oſtēdunt Miſſam dictam intuitu vnius non magis prodeſſe, quàm ſi pro om-

68 nibus æqualiter diceretur. Secunda ſolutio eſt gloſſæ ibi in ver. Dum igitur, & Abb d. conſ. 99. num. 6. verſ. Contraria, lib. 2. qui intelligunt illum textum in Miſſa, quæ iuxta litteram dicitur pro centum cum hilaritate mentis: hæc enim non minus prodeſt ſingulis, quàm ſi diceretur pro quolibet ipſorum cum anxietate. Hæc ſolutio vera eſt, ſi valor Miſſæ penſetur ex virtute meriti, & operis operantis; ſic enim augetur iuxta quantitatem charitatis, & feruoris Miniſtri, cap. Ipſi Sacerdotes, 1. q. 1. & dixi ſupra num. 35. & quia orans pro multis maiorem habet charitatem, hoc reſpectu Miſſa tanto eſt fructuoſior, quantò pro pluribus celebratur, vt dicam infra n. 71. Sed ſi valor Miſſæ conſideretur ex virtute ſacrificij, & operis operati, hæc ſolutio coincidit cum ſecunda opinione Caietani, & eſt apertè falſa, quia fructus ſacrificij reſpectu alterius, cui applicatur, non augetur, nec minuitur ex deuotione, vel malitia Sacerdotis, vt

69 ſatè oſtenſum eſt ſupra num. 28. Tertia ſolutio eſt eiuſdem gloſſæ, vt littera ſit referenda ad ipſum celebrantem, quia non minus valet ei ſi Miſſam celebret pro centum, quàm ſi pro vno, & ſecundum hunc intellectum illud verbum *accipitur*, exponi debet, ideſt à Sacerdote celebrante: & hunc intellectum approbat Abb. loc. cit. & Sylueſt. in ver.

70 Miſſa primo, num. 9. verſ. Quod autem adducitur, & valde conſonat litteræ: nam ibi Hieronymus poſteaquam decantationem quinque Pſalmorum cum alacritate, & puritate prætulit totius pſalterij modulationi cum triſtitia, & anxietate cordis, ſtatim ſubnectit: [Dum igitur pro centum animabus Pſalmus, vel Miſſa dicitur, nihil minus, quàm ſi pro vno quolibet ipſorum diceretur, accipitur.] Quamobrem cum loquatur illatiuè, manifeſtè apparet eum de Sacerdote intellexiſſe, ita vt non minus ſit ei meritorium celebrare pro multis, quàm pro ſingulis, imo magis ſi moueatur ex maiori feruore charitatis, c. Charitas, de pœnit. diſtinct. 2. Vnde hanc ſolutionem poſuit, & S. Bonauen. in 4. diſt. 45. art. 2. quæſt. 3. ad vlt. dicens: [Hieronymus, ſicut patet ex adiunctis, loquitur quantum ad meritum facientis, non quantum ad vtilitatem eius, pro quo fit.] Et Scot. d. quodlib. 20. §. De

71 primo, in fin. Vltima ſolutio colligitur ex doctrina D. Thomæ in 4. diſtinct. 45. q. 2. art. 4. quęſ. 1. in corpore, ait enim: [Si valor ſuffragiorum conſideretur ſecundum quod valent ex virtute charitatis vnientis membra Eccleſiæ, ſuffragia pro multis facta tantum ſingulis proſunt, ac ſi pro vno tantum fierent; quia charitas non minuitur etſi effectus eius diuidatur in multos, imo magis augetur, ad hoc cap. 1. verſ. Credendum, de pœnit. diſt. 6.

72 Et ſimiliter etiam gaudium quanto pluribus eſt commune, fit maius, vt dicit Auguſt. 8. Confeſſ. cap. 3. & ſic de vno bono facto non minus lætantur

multi in Purgatorio, quàm vnius (& hoc primo modo intelligatur textus in d. cap. Non mediocriter, ſecundum Card. hic num. 6 verſ. Per hoc reſpondetur, Abb. d. conſ. 99 num. 6 verſ. Vel tertiò,

73 & Tabien. in verb. Reſtitutio, §. fin.) Si autem conſideretur valor ſuffragiorum in quantum ſunt ſatisfactiones quædam per intentionem facientis tranſlatæ in mortuos, tunc magis valet ſuffragium alicui, quod pro eo ſingulariter fit, quàm quod pro eo communiter fit, & multis alijs; ſic enim effectus ſuffragij diuiditur ex Diuina Iuſtitia inter eos, pro quibus ſuffragia fiunt.] Hæc S. Thomas, qui idem docuit quodl. 3. art. 14. vt dixi ſupra n. 38. Cuius verba, licet illius mentionem nō faciat, ferè ad litteram tranſtulit Io. Andr. hic n. 5. in gloſ. 3. verſ. Dicas, & ſequuntur communiter Doctores noſtri, vt inquit Abb. vbi ſup. quinimo tam Theologi, quàm Canoniſtæ, & Summiſtæ communiter, teſte Tabiena loc. cit.

74 Ad ſecundum patet reſponſio ex dictis ſupra num. 47. in 3. argum. pro hac ſententia: nam etſi valor ſacrificij in ſeipſo, & quantum ad ſufficientiam infinitus ſit; eſt tamen finitus quantum ad efficientiam [illegible] in plures [illegible] Scotus d. [illegible] adæquatur [illegible] non etiam [illegible] correſpon[illegible] dem meri[illegible]

75 Ad tert[illegible] 45. quęſt. 2 [illegible] non proce[illegible] ſuffragia; [illegible] quædam, [illegible] doctrina pr[illegible] effectum ha[illegible] tis, ſed vale[illegible] non eſt ſimil[illegible] mediocriter [illegible] ſect. diſt. 5.

76 Ex eodem [illegible] candela 2 na[illegible] diſt. 45. quęſt. [illegible] gia proſunt [illegible] tuis accepta[illegible] nem recipiu[illegible] charitate ſu[illegible] ſunt quædam [illegible] tis tranſlata [illegible] ſed magis [illegible] eſt neceſſe, v[illegible] aliorum debi[illegible]

Ad quartum [illegible] ri, & ex parte [illegible] & ex vtroque [illegible] uis Diuinæ vir[illegible] uere multos, [illegible] tio non eſt ita [illegible] vno. Ita S. Tho[illegible] ad tertium.

77 Ad quintum [illegible] 20. in Miſſa rep[illegible] generaliſſimum [illegible] tius dicam infra [illegible] rem præſentem [illegible] qui debetur gen[illegible] quorum fit me[illegible]

debetur ei, quem Sacerdos cogitat in *Memento*. Primus valor applicatur iuxta intentionem Eccleſiæ independenter ab intentione Sacerdotis. Secundus applicatur à Sacerdote iuxta intentionem ipſius. Non igitur mirum ſi ex applicatione primi valoris, quam facit Eccleſia, nihil decreſcat de valore, quem applicat Sacerdos; quia cum ſint ſeparati, ex diuiſione vnius in plures, non ſequitur diminutio alterius, arg. l. fin ff de calumn. l. Eum actum, ff. de negot. geſt. & l. Papinianus exuli, ff. de minor.

78 Ad confirmationem autem reſpondetur ex oblatione, quam facit Eccleſia pro circumſtantibus, & generaliter pro omnibus fidelibus, idcirco nihil decreſcere vnicuique, quia, vt aduertit Caietan. tom. 2. opuſc. tract. 3. c. 2. & ex illo Gabriel. Vaſq. in 3. part. diſput. 231. cap. 3. ſiue in Eccleſia ſint plures circumſtantes, ſiue pauciores, vnicuique taxatur fructus ex opere operato pro modo quantitatis fidei, & deuotionis cuiuſque: & ideo in canone dicitur, *& omnium circumſtantium, quorum tibi fides cognita, & nota deuotio*, &c. Nil mirum igitur ſi hoc ſacrificium generaliter oblatum non minus proſit ſingulis eorum ſi offeratur pro pluribus, quàm ſi pro paucioribus, quod fuſiùs explicat Nauarr. in Manual. c. 25. num. 110. verſ. Arbitror autem.

79 Ad vltimum motiuum, quod vnico ieiunio poſſit ſatisfieri pluribus cauſis ieiunandi, reſpondet Abb. in præcitat. conſ. 99. num. 6. verſ. Ad ſecundum, lib. 2. Procedere quando quaelibet illarum cauſarum concernit certum diem: oportet enim vt impleatur eadem die meliori modo, quo poteſt. Sed magis adæquatè ad hoc obiectum reſpondet Scotus dicto quodlib. 20. circa finem, verſ. De tertio, diſtinguendo an plures obligationes ſint ad idem numero, an verò ad idem in ſpecie; & quidem vt ipſe ait, [ſi ſint ad idem numero, vt quando pluribus obligationibus obligor hac ſexta feria ieiunare, puta ex præcepto Eccleſiæ, quia eſt ſexta feria quatuor temporum, & iterum quia eſt vigilia Apoſtoli ieiunanda, & iterum ex regula mea: Iſtis obligationibus, quia ſunt ad idem numerò, ſatisfacio vno actu ieiunandi: ſecus autem eſt ad idem ſpecie, & ratio videtur, quia obligatio non eſt ad impoſſibile ſolui. Quotcumque autem ſunt obligationes ad hoc, nulli poteſt ſatisfieri niſi ſoluendo hoc: non ergo tenetur ad aliud. Sed quando ſunt plures obligationes ad idem in ſpecie, poteſt ſatisfieri eis ſoluendo aliud, & aliud. Nunc autem in caſu propoſito eſt alia, & alia obligatio completa, & ad idem in ſpecie, ſcilicet ad dicendam Miſſam. Ergo ſimpliciter non ſatisfacit niſi reddat diſtincta.] Hæc Scotus. Probatur hæc in l. Qui bis idem, ff. de verb. obligat. in l. Si non fortem, §. Libertus, ff. de condit. indeb. in l. Si vſufructus mihi, ff. de vſufruct. in l. Cum plures, ff. de euict. & ex notatis per DD. in l. Titium, vbi in ſpecie Iaſ. num. 8. ff. de verb. obligat. Ad id verò, quod generaliter aiunt de probabilitate opinionis oppoſitæ, reſpondeo eſſe falſam, & omni probabilitate deſtitutam authoritate Apoſtolica reprobatam fuiſſe in prælegatis decretis de celebr. Miſſar. & in declarationibus poſtea editis, vt inferius patebit, & quatenus eſſet probabilis, tamen Sacerdotes in hac materia, in qua vertitur periculum animæ, tenentur ex præcepto tutiorem partem amplecti, vt probaui latiſſimè in cap. Ne innitaris, ſupra de Conſtitut. Cum præſertim, qui conferunt eleemoſynam pro celebratione Miſſæ, non petant opiniones, ſed id, quod certum eſt, videlicet integrum ſacrificium, arg. cap. Si quis autem, de poenit. diſt. 7.

80 Sed circa prædicta quadruplex occurrit difficultas. Prima, an ſi ſtipendium non ſit iuſtum, eo quod deficiat ab eo, quod ad ſuſtentationem celebrantis lege, vel conſuetudine taxatum eſt, liceat tunc Sacerdoti pro vnius Miſſæ celebratione plura ſtipendia accipere vſque ad præfinitam taxam. Ratio dubitandi eſt, quia miniſtrantibus in altari debentur ſtipendia ex iuſtitia, cap. Ex his, 12. q. 1. cap. Quicumque, cap. Charitatem, & cap. Eccleſiaſticis, 12. q. 2. cap. Cum ſecundum, de præbend. Nam qui altari ſeruit, de altari viuere debet, 1. ad Corinth. 9. *Et dignus eſt operarius mercede ſua*. 1. ad Timoth. 5. *nec denario fraudari debent in vinea Domini operantes*, cap. fin. de Magiſtr. Ergo ſi Sacerdos neceſſariam ſuſtentationē non habeat, & merces non reſpondeat labori, contractus eſt iniuſtus, ac proinde licebit ei iure ſuo vti, ſeq; indemnem ſeruare plura ſtipendia partiata ad ſui ſuſtentationem accipiendo vſque ad quantitatem præfixam, & vnica oblatione omnibus ſatisfacere, Ita Sot. de iuſt. & iur. lib 9. q. 3. art. 1. Canus, & alij, quos ſequitur Suar. tom 3. in 3. parte, diſput. 86. ſect. 4. & Azor. inſtit. moral. tom. 3. lib. 12. c. 6. §. Mihi verò. Sed hanc opinionem refellit Nauarr. in Manual. cap. 25. num 91. eamque expreſſè reprobauit S. Congregatio Concilij tum in prælegato decreto de celebr. Miſſar. §. Deinde: in illis verbis; Plura ſtipendia quantumcumq; incongrua, & exigua tum in declaratione poſtea edita tenoris infraſcripti, videlicet, an cum Ordinarius præſcripſerit eleemoſynam congruam iuxta qualitatem loci, perſonarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes ſtipendium minus congruum teneantur Miſſas illis ab offerente præſcriptas celebrare: Sa-

81 cra Congregatio cenſuit teneri. Et quidem iure optimo; nam in ſtipulationibus, & alijs contractibus, qualis dicitur celebrari inter dantem eleemoſynam, & Sacerdotem, nempe do vt facias, vt notatur in cap. Significatum, de præbend. ſemper primò id ſequimur, quod actum eſt à partibus, l. Semper in ſtipulationibus, & ibi Decius in 1. notab. ff. de reg. iur. & l. Sed Celſus, §. Sed ſi fundus, ff. de contrahen. empt. contractus enim ex conuentione legem accipiunt, vt in reg. ſexti Contractus, & in l. Contractus, ff. eod. Vnde ſi Presbyter liberaliter, & gratis cuipiam promiſiſſet Miſſam dicere, vtique teneretur ſtare promiſſis, quantumcumque nudum eſſet pactum, & non veſtitum cohærentia rei, vel contractus, c. 1. cum materia, ſupra de pactis, c. vnic. eod. tit. lib 6 Eleutherius, 18. q. 2. alioquin frangeret fidem ſecundū Tabien. in ver. Reſtitutio. §. fin. verſ. Concludo igitur. Ergo multò magis teneatur ſeruare promiſſis cum ſe obligauit ſtipendio accepto quātumuis incongruo, & exiguo imputet enim ſibi qui accipit eleemoſynam ad victum inſufficientem, & tamen promittit ſacrificium offerre. Videtur enim ſic fauori ſuo renunciare, prout poteſt, l. Si quis in conſcribendo, C. de pactis, ad exemplum eius, qui acceptat beneficium tenue, quia non propterea excuſatur à reſidentia, & ſeruitio, c. Conquerente, & ibi DD. ſupra de cler. non reſid. gloſ. in cap. Clericus victum in ver. vigilijs 91. diſt.

82 Nec refragantur illa verba decreti de celebrat. Miſſar. quibus Sacerdos adſtringitur ad tot Miſſas celebrandas, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint. Quoniam ex Sacræ Congregationis ſententia intelligi debent de præſcriptione facta ab eo, qui eleemoſynam tribuit, non autem ab Ordinario. Quod ſi tribuēs eleemoſynam numerum Miſſarum celebrandarum non præſcripſerit; tunc demum Miſſę celebrari debent quot præſcripſerit Ordinarius ſecundum morem ciuitatis, vel prouinciæ. Habentur ſupraſcriptæ declarationes in Bullar. tom. 4. pag. 317. Præterea ſi Sacerdos aliunde haberet vnde viueret, vtique non liceret ei plura ſtipendia vtcunque minima accipere pro vnius Miſſæ celebratione, vt idemmet Sot. fatetur eod. art. 3. Igitur nec ratione paupertatis id ei licebit. Tum quia paupertas ſacrificantis non tollit iuſtitiam, nec debitum alteri, arg. cap. Ex tenore, de for. compet. & cap. Denique 14.
83 q. 5. Tum quia Miſſæ ſacrificium non eſt inſtitutum ad pauperum inopiam ſubleuandam, quin potius fauit eccleſia, vt nullus pauper ordinaretur, vt cap. Non liceat, c. Epiſcopus, c. Tuis, & cap. Cum ſecundum, de preben. & qui ordinatus in paupertatem incideret artificiolo, vel agricultura ſibi victum quæreret, c. Clericus victum, 91. diſt. cum non deceat eos, qui diuinis obſequijs adſcripti ſunt, cum Ordinis dedecore mendicare, Concilium Tridentinum ſeſſ. 21. cap. 2. Tum denique quia Sacri Canones in aſſignatione ſtipendij non conſiderant paupertatem, ſed mercedem laboris, cum nemo militet proprijs ſtipendijs, cap. Cum ex officij, de præſcript. & probatur in c. Clerici, 1. qu. 2. perpendendo illum textum, vt dixi, in cap. Si quis ſanè, n. 7. ſupra de peculio clericor. Ergo ſi Sacerdoti habenti vnde viuat non licet plura ſtipendia etiam incongrua accipere, vtique nec licebit pauperi. Quibus demum accedit, quod non ſolum ſacrificio altaris, ſed & in multis alijs ſacerdos inſeruit eccleſiæ, & vt minimum horas canonicas recitat cap. 1. ſupra de celebrat. Miſſar. Igitur non tenetur ei victum præbere is tantum, pro quo ſacrificium offert, & conſequenter ex eo quod ſtipendium ab ipſo acceptum ſit minus congruum, non ideo minus tenebitur integrum ſacrificium illi applicare.

84 Secunda difficultas eſt an ſi conſuetudine regionis receptum ſit vt Sacerdos, qui tenetur alicui ad applicationem ſacrificij, nihilominus ab alijs quoque eleemoſynam accipiat pro celebratione Miſſæ, & vnicam Miſſam celebret pro omnibus, eiuſmodi conſuetudine excuſetur necne. Et quidem Prępoſ. in cap. Sacroſancta, 22. diſt. format ſimilem quæſtionem tamen, 22. diſt. format ſimilem, num. 3. verſ. Ego licet: Si conſuetudo ſit in patria vt vnus Sacerdos licet obligatus ad Miſſam ratione beneficij, vel ſalarij, tamen accipiat onus, vel eleemoſynas pro Miſſis peculiaribus ead. die, qua ad aliam Miſſam tenetur, dicendis, & dictam Miſſam ordinariam ad quam tenetur, & pro votiua, vel peculiari faciat collectam; an Sacerdos ſit tutus propter conſuetudinem: & reſoluit eſſe tutum, nec cenſeri
85 fraudare teſtatorem, vel dantē eleemoſynam pro tali Miſſa peculiari, vel votiua. Mouetur quia intentio teſtatoris, vel dantis debet in dubio intelligi ſecundum conſuetudinem patriæ, vt notat Bart. in l. Hæredes mei, §. Cum ita, ff. ad Trebellian. & in l. Iuriſiurandi, §. Si liberi, ff. de oper. liberi, Innoc. in cap. Ponit, in fin. de locat. ad hoc l. Semper in ſtipulationibus, ff. de reg. iur. ibi. [Si nō apparet quod actum eſt, conſequens erit vt id ſequamur, quod in regione, in qua actum eſt, frequentatur.] & ibi Dd. & Decius, & dat concordant. Ergo legando, vel dando eleemoſynam pro tali Miſſa peculiari, vel votiua, mens dantis, & recipientis recipit interpretationem paſſiuam à conſuetudine prædicta, vt ſatis ſit in ordinaria Miſſa dicere collectam votiuæ, vel peculiaris.

Sed his non obſtantibus contrarium videtur de iure verius: quia huiuſmodi conſuetudo eſt praua, & nutritiua peccati, vt patet ex dictis ſupra à num. 51. & præſertim, n. 65. & idemmet Præpoſitus loco citato fatetur ex hoc multos illaqueari in perditionem animarum ſuarum, vnde non meretur nomen conſuetudinis, ſed potius abuſus, & corruptelæ, cap. Schiſma, 24. q. 1. cap. Cum venerabilis, & cap. Ex parte, & c. fin. ſupra de conſuetudine, & ita in [illegible] quodlib. 20. §. De [illegible] quid in caſu aliquo, [illegible]

ſingulas [illegible]
excuſare [illegible]
tes Miſſa [illegible]
la ſe obli[illegible]
complect[illegible]
in decret[illegible]
batis in §[illegible]
bus vt cor[illegible]
perunt pr[illegible]
conſequā[illegible]
cent, & ad [illegible]
ſupra n. 65 [illegible]
omnia, & [illegible]
rogatur [illegible]
libus.

86 Non ob[illegible]
tentio con[illegible]
piat interpr[illegible]
deo hoc ver[illegible]
lis, prout [illegible]
contingit h[illegible]
doctrinam [illegible]
18. n. 3. verſ. [illegible]
offerentium [illegible]
conſuetudi[illegible]
probata: & [illegible]
imagini alic[illegible]
ſire domino [illegible]
tè, vel expreſ[illegible]
tas non elici[illegible]
lationes ced[illegible]
ſuetudo repr[illegible]
1. ac proinde [illegible]
luntatis præſ[illegible]
ſitocum con[illegible]
tibus obliga[illegible]
decretis, ab ill[illegible]
luntatis offere[illegible]

87 Declarat ha[illegible]
procedat [ſi co[illegible]
brentur in illis [illegible]
& in quibus ip[illegible]
Eccleſiaſtica Sa[illegible]
tionabilem con[illegible]
dicatur ſiſi vna [illegible]
eodem die plura

illis pluribus per vnam Miſſam: Rector enim, vel miniſtri non obligantur ad impoſsibile, vel omnino ad inconuenieus illi eccleſiæ, in qua miniſtrant, cuiuſmodi eſſet ibi eod. die plures Miſſas pro mortuis ſolemniter celebrare, & eorum obligatio debet intelligi ſecundum rationabilem conſuetudinem illius eccleſiæ.

88 Præterea quilibet poteſt cedere iuri ſuo conſentiendo vt Miſſa nō dicatur pro ſe ſolo, ſed pro ſe, & alijs ſimul, & talis ceſſio licet expreſsè non fiat in caſu propoſito, tamen rationabiliter intelligenda eſt fieri implicitè non ſolum in animo eius, qui ſe obligat, ſed etiam illius, cui fit obligatio, dummodo ille, cui fit obligatio, bene nouerit conſuetudinem Eccleſiæ] Hæc Scot. ſequitur Nauarr. in Man. cap. 25. n. 92. in fin. & in hoc caſu poſſet ſaluari opinio Præpoſiti in d. cap. Sacroſancta, & ita etiam intelligi poſſunt Petr. de Palud. Antonin. & alij apud Syluest. in ver. Miſſa, 1. q. 10. & Tabien. in ver. Reſtitutio, §. fin. dicentes, Sacerdotem obligatum ad plures Miſſas excuſari celebrando vnam pro omnibus propter impoſſibilitatem celebrandi pro quolibet ſpecialiter, vel propter rationabilem conſuetudinem maximè apud eum, qui ſcit, vel ſcire debet: quia dolus ſcienti non infertur. Cogita tamen an huic declarationi refragetur decretum ſuperiùs relatum num. 69. de celebrat. Miſſar. nam illius verba reſpiciunt nō tantum Sacerdotes, quibus eleemoſynæ conferuntur, ſed etiam eccleſias, collegia, capitula, monaſteria, & loca pia quæcumque; iubentque tot Miſſas celebrari, quot præſcriptæ fuerint ab offerentibus eleemoſynas, & in fine tolluntur conſuetudines etiam immemorabiles. Atque ita videntur ſublatæ etiam conſuetudines Eccleſiarum, & cùm iuſtitia, vt ait Scotus vbi ſupra, requirat pro ſingulis obligationibus ſingulas Miſſas, æquè requiritur iuſtitia in Eccleſia Collegiata, ſicut à ſimplici Sacerdote.

89 Tertia difficultas eſt an beneficiati, vel Capellani, quibus diebus tenentur Miſſam celebrare ratione beneficij, vel ſalarij, poſſint ab alijs eleemoſynam accipere, & vnica Miſſa omnibus ſatisfacere.

Ludouicus Romanus conſ. ſuo 339 incipien. Dictus Monachus, reſoluit Beneficiatum, ſeu Capellanum non teneri ſpecialiter celebrare Miſſam pro anima dotantis Capellam, & ſuorum, nec generaliter pro mortuis, ſed ſufficere, vt in oratione, quæ offertur Deo in Miſſa, fiat commemoratio defunctorum in genere, quia, vt ipſe inquit, non minus indulgentiæ accipit Patronus à Deo ex tali commemoratione generaliter facta, quam ſi pro eo ſpecialiter fieret; allegat textum, qui hoc expreſsè dicit, in c. Non mediocriter, de conſecr. diſt. 5. & propterea ſuperfluum eſt nomina eorum, pro quibus Miſſa celebratur, ſpecificè commemorare; textus eſt in cap. Viſum, & in c. De nominibus, de conſecr. diſt. 1. Subijcit tamen Romanus vt ſi Sacerdos vellet facere ſpecialem commemorationē, poteſt, & pium eſt ſic facere, non vt Deus intelligat, cui nihil eſt ignotum, ſed vt ſupplicantium deuotior reddatur affectus, vt ait gloſ. in d. c. De nominibus, in fin.

90 Cæterùm opinio Ludouici admitti poteſt in eo tantū caſu, in quo Beneficiatus, vel Capellanus ratione beneficij, vel ſalarij tenetur ad ſolā celebrationē Miſſæ, cum cōmemoratione ſeu collecta pro anima fundationis, vel alterius, non autem ad applicationē ſacrificij; idque omnino certum eſt, pa-ta quia in inſtitutione beneficij, vel capellaniæ ita expreſsè fuit cautum. Tunc enim cum habeat Miſſam liberam, non prohibetur illius valorem quibus voluerit applicare, vt ſcripſi plenè in c. Significatum, n. 38. ſupra de præben. in quæſtione, An Sacerdos, qui tenetur ad ſolam Miſſæ celebrationem, non autem ad illius applicationem, poſſit pro applicatione eleemoſynam accipere. At ſecus dicendum eſt cum beneficiatus, vel capellanus eſt obnoxius ad dicendam Miſſam pro anima ipſius fundatoris, vel dotantis Capellam, aut cuiuslibet alterius, quia tunc tenetur illis ſacrificium applicare, vt dixi in prædicta Decretali Significatum, num. 44. ac proinde non poteſt ab alijs eleemoſynam accipere, & vnica Miſſa omnibus ſatisfacere, ita in terminis Abb. conſ. 90. Quidam condidit teſtamentum, nu. 5. verſ. Nunc tertium dubium, lib. 2. vbi pleniſſimè conſuluit in facti contingentia, beneficiatos Eccleſiæ Cathedralis quibus diebus tenentur Miſſam celebrare ratione beneficiorum ſuorum, non poſſe adimplere alia onera Miſſarum, quas teſtator pro anima ſua celebrari mandauit, & illud conſilium ſequuntur Roch. de Curte de iurepatr. in ver. Honorificum, q. 57. n. 90. verſ. Limita, Lambertin. in eod. tract. lib. 3. in 3. q. principali. art. 3. verſ. Sequitur prædicta, & Nauar. conſ. 9. incipien. Ex Concilij, n. 1. & 2. de celebrat. Miſſar. vbi redarguit Ludouicum Romanum quod malè conſuluerit, & eſt ex mente gloſ. 1. in cap. Significatum, ſupra de præben. dum ait obligatum ad celebrandum ratione beneficij non poſſe alteri

91 locare operas ſuas. Fundamentum huius concluſionis eſt, quia cum ſacrificium iam ſit vni debitum, non poteſt ſecundum iuſtitiam alteri applicari, cum illa obligatio præceſſerit, arg. l. Qui prior, ff. de iud. & l. Cum ex pluribus, ff. de ſolut. & optimè per Innoc. in c. Cum iam dudum, de præben. vel certè quatenus oblatio fieret pro vtroque, non tamen abſolutè dicitur fieri pro ſecundo, quia ex diuina iuſtitia diuiditur inter eos, pro quibus offertur, & ſic diuiſum minus accipitur à ſingulis, quaſi pro vno tantum ſingulariter offerretur, vt latiſſimè oſtenſum eſt ſupra à num. 50 Ad hoc bonus textus in ſimili in c. Cum in illis, in fin. de præben. lib. 6. vbi ſi mandatur prouideri de beneficio ſpectante ad collationem vnius, non poteſt impleri mandatum in beneficio, cuius collatio ad eum ſimul cum alio pertinet. Ad idem facit text. in l. Si fuerit, ff. de reb. dub. vbi dicitur legatum impediri factum vni ex cognatis, qui primus Capitolium aſcenderit, ſi ſimul duo aſcendiſſe dicantur, vel fuit factum illi, qui monumentum fecerit, & plures dicantur feciſſe. Item facit quod plenè notat Bart. in l. Hoc articulo, ff. de hered. inſtit. Vnde cum Sacerdos ſit obligatus ad celebrandum pro aliquo, ſeu pro anima vnius, tenetur celebrare pro illius anima, & intuitu illius duntaxat, & nō alterius: ad hoc textus optimus iuncta gloſ. penul. in c. Cum Apoſtolica de conceſſ. præben. & hanc ſententiam probauit S. Congregatio Concilij, tum in prææallegat. decretis de celebrat. Miſſarum, tum in declarat. poſtea edita tenoris infraſcripti, videlicet. An Sacerdotes, qui tenentur Miſſam celebrare ratione beneficij, ſeu capellæ, legati vel ſalarij, poſſint etiam manualem eleemoſynam pro Miſſis votiuis, aut defunctorum recipere, & vnico Miſſæ ſacrificio vtrique oneri ſatisfacere: S. Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpre-

præceptum authoritate ſibi à Sanctiſſimo D.N. attributa cenſuit Sacerdotes, quibus diebus tenentur Miſſas celebrare ratione beneficij, ſeu capellę, aut ſalarij, ſi eleemoſynas pro alijs etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem Miſſa vtrique obligationi ſatisfacere. Habetur in Bullar. tom. 4. pag. 117.

92 Quarta & vltima difficultas eſt, An Parochus poſſit eleemoſynam accipere pro Miſſa celebranda in ijs diebus, in quibus tenetur ex præcepto celebrare pro ſuis Parochianis.

Hæc quæſtio non videtur omnino pertinere ad interpretationem decretorum, de celebr. Miſſar. quia in §. Deinde ſolum ſtatuitur, vt qui ſtipendia acceperunt pro Miſſis celebrandis, debeant tot Miſſas celebrare, quot ad rationem attributę eleemoſynę præſcriptæ fuerint, atque ita hoc decretum loquitur de Sacerdotibus accipiẽtibus eleemoſynas manuales, non autem explicitè de obtinentibus beneficia Eccleſiaſtica.

93 Sed quæſtionis ſolutio videtur magis pendere ab intelligentia decreti Concilij Tridentini in c. 1. ſeſſ. 25. vbi diffinitur præcepto Diuino mandatum eſſe omnibus curam animarum habentibus oues ſuas agnoſcere, & pro his ſacrificium offerre: nam ſi Parochus teneatur applicare ouibus ſuis Miſſę ſacrificium, certum erit eum non poſſe eleemoſynam manualē accipere pro eiuſdem ſacrificij applicatione, ex his, quæ latiſſimè ſuperiùs deducta ſunt à num. 44. Contextus Concilij tres habet intellectus: quidam enim exponunt verba illa, *pro his ſacrificium offerre*, idest pro eorum commoditate ad hoc, vt ipſi poſſint Miſſam audire, & ſatisfacere Eccleſię præcepto, de quo in c. In Dominicis, 9. q. 2. & in cap. 2. de Paroch. Sed hic ſenſus non videtur admodum congruere verbis Concilij: nam verbum, *offerre*, & verba, *pro his*, magis ipſam ſacrificij applicationem, quàm populi cõmoditatem important, c. Tempus, 13. q. 2. Præterea præceptum de Miſſa audienda in Dominicis, & feſtis diebus eſt de iure Eccleſiaſtico, c. Miſſas, ibi, Speciali ordine pręcipimus, de conſecr. diſtinct. 1. Quomodo ergo Parochus adſtringitur iure Diuino ad ſacrificium offerendum, vt populus audire poſſit Miſſam, ſi populus ad id non tenetur

94 ex conſtitutione Eccleſię? Pro intelligentia ſecundi intellectus pręmittẽdum eſt ſacrificio Miſſę ineſſe triplicem valorem, ſeu fructum ſecundũ Scot. quodl. 20. art. 2. & 3. quem alij Theologi ſequuntur, & cuius doctrinam dicunt eſſe ſingularem, & vſu Eccleſię meritò receptam, Sot. de iuſt. & iur. lib. 3. q. 2. art. 2. Corduba lib. 2. quæſt. 3. notab. 4. & Nauar. in Manual. cap. 25. num. 92. Primus fructus dicitur generaliſſimus, & hunc applicat Eccleſia per Sacerdotem ſummo Pontifici, & alijs, de quibus in Canone, & generaliter in qualibet Miſſę celebratione. Secundus eſt ſpecialiſſimus, quo fruitur ipſemet Sacerdos dum celebrat. Tertius appellatur medius, cuius diſpenſatio committitur Sacerdoti; & eum applicat illis, pro quibus offert ſacrificium. Hi autem fructus ita inuicem ſe habent, vt ex applicatione vnius non impediatur applicatio alterius. Ideoque Sacerdos etſi teneatur generaliter celebrare pro Pontifice, pro Imperatore, pro Epiſcopo, &c. non tamen prohibetur idemmet ſacrificium etiam pro his, qui eleemoſynã conferunt, ſicut è conuerſo qui tenetur ad Miſſam ratione eleemoſynę, non tamen prohibetur,

Imo debet ſacrificium offerre etiam pro Papa, atque alijs prædictis, ſicut etiam tetigit ſupra nu. 77. & ſeq. Itaque dum Concilium declarat Parochum teneri pro ouibus ſuis ſacrificium offerre, dicunt quidam hoc eſſe intelligendum quoad applicationem fructus generaliſſimi, ita vt teneatur pro illis celebrare eo modo, quo tenetur pro Pontifice, atque alijs generaliter. Id autem vt diximus non impedit quominus poſſit applicare ſacrificium etiam particulariter offerenti eleemoſynam. Sed neque hic intellectus videtur omnino congruere cum decreto Concilij; nam dum Concilium declarauit teneri Parochum offerre ſacrificium pro ouibus ſuis, indicauit in Parocho adeſſe aliquam ſpecialem obligationem diuerſam ab illa, quam habent ſinguli Sacerdotes applicandi fructum Miſſæ omnibus Chriſti fidelibus. Videtur ergo verus & conſonus verbis, & intentioni Concilij tertius intellectus, quo Parochus obligatur ad offerendũ ſacrificium pro ouibus ſuis, idest ad ſpecialem ipſius ſacrificij, & fructus medij applicationem, quemadmodum videntur ſentire Sot. de iuſt. & iur. q. [illegible] Vaſq. in 3. par. diſput. 235. art. 6. cap. 6. & alij Recentiores.

Atq[illegible] hinc ſequitur, vt quibus diebus Parochus tenetur [illegible] præcepto celebrare, & ſacrificium ſuis ouibus [illegible] non poſſit eleemoſynam accipere pro eiu[illegible] ſacrificij applicatione; quia nimirum hic fructus medius ſacrificij iam reperitur alteri debitus, vt dicta ſunt ſupra num. 91. Ita in pu[illegible] Suarez tom. 3. in 3. par. diſput. 86.

95 ſect. 3 [illegible] iuxta hanc concluſionem. Nec eſt omittend[illegible] in Concilio quarto Prouinciali Mediolanen[illegible] Congregatione recognito, atque à Sede Ap[illegible] approbato in tit. de his, quæ pertinent ad [illegible] ſacrificiũ inter cætera pro[illegible] Miſſæ [illegible] Curatis, ne diebus Dominicis, & alijs, qui[illegible] tenentur celebrare pro populo, aliud ſuſcipiant [illegible] celebrandarum onus.

95 Pro co[illegible] materiæ libet ſubnectere declaratio[illegible] Congregationis Concilij Tridentini Sa[illegible] D. N. Alexandri Papæ Septimi iuſſu edita [illegible] per ſecundo Decreto eiuſdem Congregat[illegible] de Celebrat. Miſſ. cuius tenor talis eſt.

[Cum A[illegible] pis aſſeruer[illegible] res nonnulli ſcriptis ſuis etiam ty- eleemoſyna [illegible] Sacerdoti pro alio Miſſam recepta ſynam quoq[illegible] celebrari licitum eſſe aliam eleemo- fructus, ſeu [illegible] cipere ab altero, cui partem illam lebranti deb[illegible] oris eiuſdem ſacrificij ipſimet ce- plicet: ac pr[illegible] m (ſpecialem nuncupatam) ap- Congregatio [illegible] d hunc caſum ſub Decreto Sacri vnica Miſſa [illegible] Concilij prohibente duplex pro non eſſe com[illegible] [illegible] ſeu eleemoſynam recipi.

Propterea [illegible] Congregatio Eminentiſſimorum ac Reuerendi[illegible] dinalium Con[illegible] authoritate [illegible] ter attributa [illegible] celebrationem [illegible] nos vberrima [illegible] uantur, auarit[illegible] tur, antedicta[illegible] eademque pro [illegible] 1659. cenſuit.

Nulli Sacerd[illegible] ſiue prætextu a[illegible]

præter illam, quam accepit ab eo, pro quo Miſſam offerre tenetur; ac proinde caſum hunc eſſe comprehenſum in Decretis, alias per eamdem Sacram Congregationem Concilij editis, quibus prohibetur, ne duplex ſtipendium pro vnica recipiatur.

Quam S. Congregationis ſententiam ad Sanctiſſimum D.N. Alexandrum Papam Septimum relatam, Sanctitas Sua ſub die 29 eiuſdem menſis approbauit, & Decretum publicari, atque ad Epiſcopos, & Generales Regularium Ordinum tranſmitti iuſſit; vt ipſi doctrinam huiuſmodi per ſuos Pœnitentiarios, & Confeſſarios, ac Lectores reſpectiuè inſinuari, doceri, atque in tractatibus Moralibus per eoſdem imprimendos eulgari paſtorali vigilantia curent. Publicatum die 27. Octobris 1659.

97 Hinc non abſimilis eſt alia doctrina hoc tempore à nonnullis Auctoribus ſubtiliter adinuenta, videlicet cum valor, ſeu fructus medius ſacrificij, de quo ſacrificans poteſt ad libitum diſponere, diuidatur in ſatisfactorium, & impetratorium: ſi quia det Sacerdoti ſtipendium pro Miſſa cum applicatione fructus ſatisfactorij, & alius det eidem Sacerdoti aliud ſtipendium pro Miſſa cum applicatione fructus impetratorij: poteſt Sacerdos vnica Miſſa ſatisfacere vtriq; obligationi applicando cuilibet fructum petitum. De hac doctrina egi cum Sanctiſſimo, qui viſus eſt eam improbare, iuſſitque mihi, vt dubium diſcutiendum mitterem ad Sacram Congregationem Concilij, à quo poſt paucos dies edita fuit declaratio ſequentibus verbis concepta.

A Reuerendiſſimo D. Fagnano pro ſua egregia pietate, ac Diuini cultus zelo dubium infraſcripto verborum tenore conceptum ad hanc Sacram Congregationem iubente Sanctiſſimo D.N. tranſmiſſum fuit,

An Sacerdos, qui vnum ſtipendium accepit pro celebratione Miſſæ, v.g. pro defuncto, & ſic cum obligatione applicandi fructum ſatisfactorium, & aliud ſtipendium pro celebratione Miſſæ, v. g. pro infirmo, & ſic cum obligatione applicandi fructũ impetratorium, poſſit vnica Miſſa vtrique obligationi ſatisfacere applicando defuncto ſatisfactorium, & infirmo impetratorium: Aune hoc caſu locum habeat Decretum ſecundum S. Congregationis Concilij de celebrat. Miſſarum.

Die XIII. Decembris 1659. Sacra Congregatio Eminentiſſimorum, ac Reuerendiſſimorum Dominorum S. R. E. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum reſpõdit quoad primam partem non poſſe ſatisfacere. Quo verò ad ſecundam habere locum.

De Parochijs, & alienis Parochianis.

Cap. Si Epiſcopus.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopatus diuiditur modo hic expreſſo inter Epiſcopum ſubſtitutum Epiſcopo heretico, & ipſum hereticum reuerſum, & ex diſpenſatione receptum.*

2 *Epiſcopi duo ex magna cauſa poſſunt conſtitui in vno Epiſcopatu.*

3 *Epiſcopus hereticus ad fidem conuerſus recuperat primum locum diſpenſatiuè.*

4 *Reſtitutio ad bona publicata non trahitur ad ea, quæ medio tempore in alium legitimè tranſlata fuerunt.*

5 *Diuiſionem bonorum frater maior facit, & minor eligit, ſecundum opinionem Canoniſtarum, & num. 13.*

Et maior intelligitur non reſpectu ætatis, ſed reſpectu adminiſtrationis, n. 7.

6 *Frater minor non prouocat ad diuiſionem, ſed prouocatur à fratre maiore.*

8 *Fratres ſi debeant aliquam hereditatem diuidere, non maior natu debet diuiſionem facere, ſed ille qui diutius res paternas adminiſtrauit.*

9 *Diuiſio inter ſocios ſtudij fieri debet ab eo, qui diutius in ſtudio fuit.*

10 *Frater maior ſecundum Legiſtas non tenetur facere portiones, nec minor eligere, ſed diuiſio facienda eſt iudicis officio, vel ſortes mittẽda, & n. ſeq.*

11 *Frater poteſt fratrem ad diuiſionem vocare iudicio familiæ erciſcundæ, vel communi diuidundo.*

12 *Iudex quomodo ſe gerere debeat in diuiſione facienda inter fratres.*

13 *Conſuetudo, vt frater maior diuidat, & minor eligat, teſte Auguſtino, traxit originem à diuiſione Abrahæ. & Loth. & n. ſeqq.*

14 *Dictum Sancti ſulcitum auctoritate veteris, vel noui Teſtamenti præualet dictis aliorũ omnium.*

1 SI EPISCOPVS. Ponit qualiter diuidatur Epiſcopatus inter Epiſcopum ſubſtitutum Epiſcopo hæretico, & ipſum hæreticum reuerſum, & ex diſpenſatione receptum. Io. Andr. Butr. Cardinal. Anchar. Abb. & Io. de Anania. Habet quinque dicta ad idem tendentia, quæ patent ex littera.

2 Nota primò ex textu caſum ſingularem, in quo duo Epiſcopi poſſunt eſſe vnius Epiſcopatus, videlicet, quando alter cum parte populi labitur in hæreſim, & alter canonicè eligitur, ſeu præficitur: nam primus cum plebe ad Eccleſiæ vnitatem reuerſus, & ex diſpenſatione receptus conſtituitur Epiſcopus in eodem Epiſcopatu vnà cum Epiſcopo ſubſtituto, vt hic notat Bernardus poſt caſum, & eſt ſimile in cap. Non autem, 7.q.1. Vbi Auguſtinus acceſſit Valerio incolumi, itaut vterque in ſolidũ eſſet Epiſcopus, & munia Epiſcopalia exerceret, vt ibi in tex. & in gloſ. in ver. Vt non ſuccederet. Hoc tamen ſecundum Abb. hic nu. 3 fieri non debet ſine magna cauſa, ne in eadem diœceſi videantur duo capita quaſi monſtrum, vt cap. Inter cætera, & cap. Quoniam, ſupra de offic. Ordinar. nam expreſſè hoc prohibetur in d. c. Quoniam, & ita hic factum fuit, tum pro multitudine ſequentium Epiſcopum ad Catholicam fidem reuerſuro; tum pro vtilitate, vt notat gloſſa in figuratione caſus. Cæterum, vt formaliter inquit Io. Andr. num. 5. non credo, quod tuis diebus practices hunc caſum. Si enim hodie Epiſcopus ad fidem reuerſus ſic reſtitueretur, Eccleſia aliter prouideret ſubſtituto, dando alium Epiſcopatum, vel deſignando certos reditus, & Io. Andr. totidem verbis referunt, Butr. hic num. 7. in fin. & Cardin. num. 3. circa medium verſ. In quo dicit Ioann. Andr.

3 Secundò nota ibi, *Diuidant eas*. Epiſcopum lapſum in hæreſim, ac poſtea ad Catholicam vnitatem

tatem reuerſum recuperare primum locum. Propterea enim iſte Epiſcopus recuperauit dimidiam partem Epiſcopatus duntaxat, quia fuerat ei ſubſtitutus alius Epiſcopus. Ergo non dato ſubſtituto, totum recuperaſſet, vt hic per Butr. n. 2. Sed tu dicas ex hac littera potius colligi oppoſitum: nam quod hic dicitur, fuit diſpenſatio, & prouiſio, vt idemmet Butr fatetur, & fuit intellectus Tancredi, Bernardi, & Innocentij hic in princ. & gloſſæ Ioannis in cap. Ipſa pietas in figuratione caſus, 23. q. 4. Vel certè ſecundum alium intellectum Abbatis Antiqui, & Hoſtienſis, qui placet Io. Andr. n. 5. hoc cap. Non ponit ius commune in eo, quod Epiſcopus reuerſus de hæreſi recipiatur ad Epiſcopatum, ſed in eo, quod diſpenſatiuè recipiatur. Itaque vtcumque res ſe habeat, ſemper Epiſcopus conuerſus indiget gratia, & diſpenſatione, licet hęc diſpenſatio ſecundum poſteriorem intellectũ habeat fomentum à iure communi.

4 Tertiò notatur hac Decretali argumẽtum optimum ſecũdum Abbatem Siculum in 1. not. Quod ſi quis, cuius bona fuerunt ob delictum publicata, reſtituitur, non recuperat bona legitimè in alium tranſlata; ſicut iſte Epiſcopus conuerſus non recuperauit primum locum, quia medio tempore fuerat ei ſubſtitutus alius Epiſcopus, & reſtitutio non poteſt retrotrahi cum præiudicio illius, cui bona fuerunt collata. Ad quod vide bonum text. in cap. Quamuis de reſcript. lib. 6. & quod dixi in c. Mandato, n. 56. 57. de Simon.

5 Vltimò nota ibi, *& minor eligat.* In diuiſione facienda meliorem eſſe cõditionem minoris, quia maior facit portiones, & minor eligit, vt in tex. & notat Bernard. poſt caſum. Quod memoriæ commenda, pro diuiſionibus quæ in dies fiunt inter fratres maiores, & minores, ſecundum Auton. de

6 Butr. hic n. 6. & Anchar. n. 2. ibi, Nota quod antiquior diuidit, iunior eligit. Et eſt ſimile in fratre minore, qui non prouocat ad diuiſionem, ſed prouocatur à fratre maiore, vt l. Inter omnes, &

7 ibi Bald. & Salycet. C. de prædijs minor. & l. Iubemus, C. de Sacroſ. Eccleſ. Sed tu aduerte, quia illud non probatur hic, nam verba illa: *ita vt ille diuidat, qui amplius temporis in Epiſcopatu habet & minor eligat:* intelliguntur à Doctoribus de maiore non reſpectu ætatis, ſed reſpectu maioris temporis, quo fuit in Epiſcopatu: quia præſumitur melius ſcire facultates eccleſiarum; ſemper enim in dubijs recurrendum eſt ad illos, qui melius veritatem nouerunt, c. Videtur, §. 1. & 2. infra qui matr. accuſar. poſſ. ſecundum Hoſt. hic n. 2. in verſ.

8 Amplius temporis, Io. Andr. n. 2. Cardin. eodem, n. Anchar. in 4. not. & Abb. n. 4. qui ex hoc ſumunt optimum argum. vt ſi fratres debeant aliquã hereditatem diuidere, non maior natu debeat diuiſionem facere, ſed ille, qui diutius res paternas admi-

9 niſtrauit: & inter ſocios ſtudij is, qui diutius fuit in ſtudio. Et hanc opinionẽ tenent cõmuniter Canoniſtæ, vt teſtatur Iaſ. alios citans in l. 1. n. 39. verſ.

10 Et iſtam opinionem, & infra verſ. Et tenẽdo, ſi certũ petatur. Sed Legiſtæ magis cõmuniter tenent contrariũ, vt dicit, Iaſ. d. n. 39. ideſt fratrem maiorem non teneri portiones facere, nec minorem maiorem ſed vel diuiſionem faciendam eſſe iudicis officio, vel ſortes mittendas. Et ita in ſpecie determinant Bart. & Angel. in l. 1. C. de his qui ſe def. lib. 10. Bart. & Bald. in l. 2. C. Quando, & à quibus quarta pars debeatur lib. 10. & idem Bald. in l. Si maior,

num. 1. C. Commu. diuid. dicens inter fratres ſexu, vel ætate diſpares de iure non debere eſſe differentiam prærogatiuæ diuidendi, vel optandi, ſed in omnibus debere æqualitatem ſeruari, vt ibi in tex. & ſic debere optio breuium, vel ſortis felicitate contingere, non prærogatiua perſonæ, vt l. 2. C. Quando, & à quibus quarta pars debeatur lib. 10. Angelus in l. Sancimus, §. 1. circa medium, C. de Donation. vbi ait, Cum verſ. Alias autem, non deferri optionem maiori ad diuiſionem venitur, non deferri optionem minori ætate, aut maiori, ſed oportere hoc committi iudicio fortunæ, aut per ſortitationem rem. Io. de dinidi, vt l. Si ſuper. C. Comm. de legatis. ff. de hæred. in- Imol. in l. Sua quoque, in princ. ff. de Primogenit. ſtituend. plene Tiraquell. in tract. de Primogenit. quæſt. 60. Couarr. pract. quæſt. cap. 40. num. 3. & dicit Io. de Anan. in c. Qualiter, & quando, ll ſe- condo, num. 4. ante med. verſ. & vidi hanc alter- cationem [illegible] infra de accuſat. aliàs dum hic caſus eueniſſet de facto in ciuitate Bononiæ, omnes Do- ctores [illegible] Bononienſes, eo excepto, conſuluiſſe pro

11 iſta opinione [illegible] alios refert Iaſ. loco citato, & ex La- noniſtis hanc [illegible] partem ſequitur Abb. hic n. 4. nam vt ipſe putat, frater non tenetur hanc diuiſionem facere ſi noliт; nam poteſt fratres ad diuiſionem vocare per iudicium familiæ erciſcundæ, vel communi diuidendo, & iudex ex officio ſuo tenetur

12 diuidere [illegible] quod ſibi videtur æquum conſiderata [illegible] qualitate, vt habetur inſtitut. de offic. iu [illegible] per totum, & in l. Ad officium, C. Commu [illegible] id. vel forte ſecundum eum iudex poſſet h [illegible] dividendi iniungere ei, qui habet maiore [illegible] iam rerum, ſicut fecit hic Conci- lium.

13 Sed p [illegible] ione Canoniſtarum vrget auctoritas Augu [illegible] is Baldo in d. l. Si maior, n. 1. qui lib. 16. de [illegible] re Dei, cap. 20. primò commemorat diuiſi [illegible] Abrahæ, & Loth. cuius in hunc modum ſit [illegible] Geneſ. c. 13. num. 8. ac deinde ſic ait: Hinc [illegible] eſſe effecta eſt inter homines pacifica conſue [illegible] , vt quando terrenorum aliquid partiendum [illegible] maior diuidat, minor eligat. Hac Auguſtinus [illegible] de cum hanc diuidẽdi conſuetudinem origin [illegible] deduxerit ex diuiſione Abrahæ &

14 Loth, & ſic [illegible] dictum fulciatur auctoritate omnium teris teſtam [illegible] prævalet dictis aliorum omnium, in vt eſt gloſ. r [illegible] ata ſingularis, in c. De libellis, in vet. Illorum [illegible] diſt. quam ad hoc ponderat Iaſ. in d. l. 1. n. 3 [illegible] eſt. In contrarium, dicens durum eſſe ad illam [illegible] ponderere, & ante eum Io. de Anan. in d. c. Quali [illegible] & quando, n. 4. vbi etiam aducens Legiſtas non [illegible] è reſpondere ad hãc Decretalem, dum dicont [illegible] loqui diſpenſatiuè, vel in caſu ſpeciali fauore [illegible] Quia ratio huius textus æquè

15 militat in ali [illegible] diuiſionibus, ſicut in illa, quæ fit inter Coepiſcop [illegible] nec per tranſmiſſionem te ſtatuta diſp [illegible] huiuſmodi diuiſione facienda, vel [illegible] prævalere contra tudinem. It [illegible] Rom. d. conſ. [illegible] tia ſup [illegible] rem e [illegible]

De Parochij [illegible] Parochiani.

S V M

1 E Piſcopus p [illegible] nec iudica [illegible]

2 *Argumentum à poteſtate ordinis ad poteſtatem iuriſdictionis, & è conuerſo validum eſt.*
Declaratur, n. 3. vſque ad n. 17.
3 *Poteſtas iuriſdictionis eſt præſcriptibilis; poteſtas ordinis ſecus.*
4 *Prælati inferiores habent poteſtatem iuriſdictionis, ſed non ordinis.*
5 *Epiſcopus ante conſecrationem non poteſt exercere ea, quæ ſunt ordinis, ſed tantum ea, quæ ſunt iuriſdictionis.*
6 *Epiſcopus proximior poteſt perſonas nullius diœceſis ordinare, ſed non iudicare.*
7 *Epiſcopus ordinans etiam ad primam tonſuram alterius diœceſanum ſine Ordinarij licentia eſt ſuſpenſus per annum à collatione Ordinũ, & n. ſeq.*
8 *Ordinatus ab alieno ſine licentia proprij eſt ſuſpenſus ipſo iure ab executione Ordinum quãdiu proprio Ordinario videbitur.*
9 *Epiſcopus proprius quoad Ordines conferendos dicitur ratione originis, beneficij, vel domicilij.*
10 *Epiſcopus an, & quomodo poſſit loca nullius diœceſis viſitare, & illorum ſubditis ordines conferre, ac dimiſſorias concedere, & n. ſeqq. vſq. in fin.*
11 *Epiſcopus, qui poteſt eccleſias nullius diœceſis viſitare, poteſt etiam illorum ſubditos ordinare, eiſque dimiſſorias concedere.*
12 *Nullius diœceſis loca origine, priuilegio, præſcriptione.*
13 *Vrbes, & loca, quibus primates præſidere debent, ante aduentum Chriſti ſtatuta fuerunt.*
14 *Epiſcoporum, & maiorum Prælatorum inſtitutio.*
15 *Diœceſium diuiſio.*
16 *Nullius diœceſis locorum origo.*
17 *Farfenſe, ac Sublacenſe monaſteria ſunt in prouincia Romana.*
18 *Nullius diœceſis loca, priuilegia.*
19 *Caſſinenſis eccleſiæ ſtatus.*
20 *Territorij diſmembratio cum omnimoda iuriſdictione in clerum, & populum excluſo Epiſcopo facit locum nullius diœceſis.*
Caſtri Durantis Abbatia nullius diœceſis, ibidem, & n. ſeq.
21 *Nullius diœceſis loca aut ſunt intra fines alienius diœceſis, aut extra.*
Abbatia S. Ioannis in Venere eſt intra fines Theatinæ diœceſis, ibidem.
22 *Nullius diœceſis ſtatus, præſcriptione.*
23 *Epiſcopus vicinior habet ius viſitandi loca nullius diœceſis ſi ſint extra fines. Si verò intra, habet ius viſitandi Epiſcopus, intra cuius diœceſis fines exiſtunt, & n. 26.*
24 *Bona præſumuntur diſmembrata à territorio, cui adiacent.*
25 *Proximitas à Cathedrali, non à diœceſi ſumenda eſt.*
27 *Epiſcopus manutenetur in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis in locis, quæ probauerit eſſe intra fines ſuæ diœceſis, donec ab inferiori Prælato probetur ſtatus nullius diœceſis per rem iudicatam, vel exercitium vtriuſque iuriſdictionis, n. 38.*
28 *Et quando hoc procedat.*
29 *Epiſcopus admittendus eſt ad plenariam viſitationem locorum nullius diœceſis. Et quid in eius Vicario, ibidem.*
30 *Eccleſia eadem à pluribus viſitari poteſt, & n. ſeq.*
32 *Epiſcopi viſitantes loca nullius diœceſis debent declarare ſe id facere vt delegatos Sedis Apoſtolicæ.*
33 *Regulares eccleſiæ nullius diœceſis non poſſunt ab Epiſcopo viſitari, & n. 37.*
34 *Idem in eccleſijs regularibus exemptis.*
35 *Regulares eccleſiæ commendatæ ſubſunt viſitationi Epiſcopi, ſi tantum ſint exemptæ.*
36 *Secus ſi nullius diœceſis.*
38 *Eccleſiæ regulares nullius diœceſis etiam curatæ nõ poſſunt ab Epiſcopo viſitari.*
39 *Abbatia Caſtri-Durantis, quæ regularis erat, non poterat viſitari ab Archiepiſcopo Vrbinatenſi.*
40 *Epiſcopus non poteſt viſitare loca nullius diœceſis in tribus caſibus.*
41 *Eccleſia S. Hippolyti de Fauentia eſt ſedes ordinaria Generalis Camaldulenſis.*
42 *Caſtrum Cetrarij, in quo Abbas Caſſinenſis exercet vtramque iuriſdictionem, non poteſt ab Epiſcopo viſitari.*
43 *Pij V. decretum circa viſitationem eccleſiarum curatarum in locis, vbi regulares exercent vtramque iuriſdictionem.*
45 *Decreta generalia ante publicationem non ligant.*
46 *Sufficit tamen publicatio facta Romæ.*
47 *Declarationes S. Congregationis Concilij non publicantur, & ex.*
48 *Decretum Pij V. non extenditur ad loca nullius diœceſis.*
49 *Epiſcopus in viſitatione locorum nullius diœceſis cauſas ordinarias cognoſcendo nulliter procedit. Secus in viſitatione diœceſis. Sed tunc datur appellatio ad vtrumque effectum.*
50 *Iudex delegatus nulliter procedit extra fines delegationis.*
51 *Prælatus inferior nullius diœceſis poteſt conuocare quem maluerit Catholicum Antiſtitem pro ſacramento Confirmatis.*
52 *Epiſcopus non poteſt ordinare Clericos nullius diœceſis niſi in ſua diœceſi.*
53 *Epiſcopus in diœceſi ſua ordinare poteſt etiam ſubditos illorum locorum, in quibus Capita Ordinum ſedem principalem habent, vel alij inferiores vtramque iuriſdictionem exercent.*

Proſp. Fagnan. in 3. Decretal.

1 NVLLVS Epiſcopus Parochianum alterius ordinare, nec iudicare poteſt. Hoc dicit. Breue eſt, & non diuiditur.

2 Nota, primò ſecundum Anton. de Butr. num. 2. ex poteſtate iuriſdictionis licitum eſſe arguere ad poteſtatem ordinis, & è conuerſo. Quod ſic hunc ſenſum eſt accipiendum, vt ad eum ſpectet facultas exercendi poteſtatem iuriſdictionis, ad quem ſpectat facultas exercendi poteſtatem ordinis, & hoc intendit hæc litera in ratione illa, nam qui, eum ordinare non potuit, nec iudicare poteſt, ex c. a. 9. q. 2. in fin. ibi; Nam qui ordinare non poterit qualiter iudicabit? Nullatenus procul dubio iudicabit, aut iudicare poterit. Alias autem non procedit generaliter argumentum à poteſtate Ordinis ad poteſtatem iuriſdictionis, vel è contra, quia in multis differunt. Vnde
3 poteſtas iuriſdictionis eſt præſcriptibilis, cap. Cum contingat, de foro compet. c. Auditis de præſcript. Poteſtas verò Ordinis impræſcriptibilis eſt, c. Quãto, vbi Innocent. & omnes notant de conſuet. Poteſtas iuriſdictionis eſt ex iniunctione hominis, & ideò auferri poteſt per eccleſiam. Poteſtas Ordinis per conſecrationem confertur, & ideò eſt indelebilis. S. Thom. in 4. d. 25. q. 1. art. 3. Poteſtas iuriſdictionis poteſt reſtringi, & limitari ad certas perſonas tantum, poteſtas ordinis ſecus, vt latiſſimè probaui in cap. 1. ſup. de ſupplen. neglig. Præ-

hæc. vbi habes plures differentias inter has poteſta-
4 tes. Deinde hoc argumentum procedit tantum in Epiſcopo, non autem in inferioribus Prælatis, qui habet poteſtatem iudicandi, ſed non ordinandi, cap. Perlectis. 25. diſt. Concilium Tridentinum de Sacramen. Ordinis ſeſſ. 23. cap. 4. & can. 7. ſecundum gloſ. 2. hic Innocent. Anchar. num. 2. & Abbat. n. 4. in gloſ. 2. Tu dic plenius argum. procedere ſuppoſita habilitate tam reſpectu Superioris ordinantis, quàm reſpectu ſubditorũ ordinando-
5 rũ. Nam quoad ordinantem non omnis Epiſcopus, qui poteſt iudicare, poteſt ordinare, vt patet in Epiſcopo non conſecrato, qui exercere poteſt ea, quæ ſunt iuriſdictionis, non autem ea, quæ ſunt ordinis, cap. Tranſmiſſam, & cap. Quæſiuit, de
6 elect. Sicut vice verſa non omnis Epiſcopus, qui poteſt ordinare, poteſt iudicare, vt patet in Epiſcopo proximiore, qui ex Concilio Tridentino poteſt ordinare clericos nullius diœceſis; & tamen non poteſt in eos iuriſdictionem exercere excepta viſitatione iure delegato, vt patebit in ſequenti quæſtione: idq; videtur ſenſiſſe Hoſt. hic n. 1. dum dixit hanc regulam habere locum dummodo ex parte ordinantis non ſit impedimentum: nàm alias multi ſunt, qui non poſſunt ordinare, & tamen poſſunt iudicare, vt patet in cap. Cum ab eccleſiarum, de offic. Ordinar. in tit. de offic. Archidiac. & Archipreſb. & in d. c. Tranſmiſſam, de elect. & notat gloſ. fin. in cap. Nullus, 9 q. 2. Reſpectu verò ſubditorum non procedit argumentum niſi ſuppoſita habilitate, & dummodo aliud canonicum non obſtet, arg. cap. vnic. & ibi gloſ. penult. de ætat. & qualitat. lib 6. Multi enim ſunt, quos Epiſcopus iudicare poteſt, & tamen ordinare non poteſt, vt mulieres, minores, illiteratos, criminoſos, irregulares, & alios huiuſmodi; quorum aliqui, ſi de facto ordinentur, nec characterem quidem recipiunt, vt mulier, præciſè coactus, & non baptizatus, de quibus S. Thomas in 4. diſt. 25. quæſt. 1. & 2. art. 2. Syluest. in ver. Ordo 4. num. 1 & in verb. Baptiſmus 6. num. 5. Alij verò recipiunt ordinem, ſed non ordinis executionem, cap. 1. 71 diſt. cap. Sicut, 68. diſt. cum multis ſimil. Demum procedit propoſitum argumentum in Ordinarijs, non autem in delegatis, qui poſſunt iudicare, & tamen ordinare non poſſunt, argum. cap. Super eo, de offic. Deleg. & declarant hic Hoſt. & Io. Andr. in ver. Iudicare, Butr. num. 4. & Io. de
7 Anan. num. 1.

Secundò nota Epiſcopum non poſſe Parochianum, idest Diœceſanum alterius ordinare, intelligo ſine licentia ſui Prælati. Ad hoc enim iure optimo diœceſes fuerunt diſtinctæ, & vnicuique gregi proprij attributi Paſtores, qui ſuarum quiſque omnium curam habeant, vt eccleſiaſticus ordo non confundatur, c. Peruenit, 11. q. 1. Concilium Tridentinum cap 9. ſeſſ 14. concordat cap. 1. & per
8 totam, 9. q. 2. & idem Concilium in cap. 8. ſeſſ. 23. vbi ſtatuitur, vt vnuſquiſque à proprio Epiſcopo ordinetur. [Quod ſi quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei permittetur, niſi eius probitas & mores Ordinarij ſui teſtimonio commendentur: ſi ſecus fiat ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à ſuſceptorum ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur, ſit ſuſpenſus.] Hæc ibi; & quoad pœnam ordinantis concordat c. 2. de tempor. ordinat. lib. 6. etiam quoad primam conſutam, vt in c. fin. eod. tit.

& lib. & quoad pœnam ordinati in Concil. Sardicenſi c. 18. & 19 vt in c. 1. ſecũdũ gloſ. fin. 71. diſt. & c. Salon. trans. 63. diſt. [illegible] ipſo iure incidere declarauit S. Congregatio Concilij. Proprius autem Epiſcopus dicitur ratione originis, beneficij, vel domicilij, cap. Cum nullus, de tempor. ordinat. lib. 6. Quis autem dicatur proprius Epiſcopus eorum, qui nullius diœceſis eſſe dicuntur in his, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, & de huiuſmodi locorum viſitatione, dicam latiſſimè in quæſt. ſequenti [illegible].

10 QVAERO igitur an, & quando Epiſcopus poſſit loca nullius diœceſis viſitare, & illorum perſonis Ordines conferre, ac dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos concedere.

11 Cum iampridem à S. Congregatione Concilij declaratum fuerit Epiſcopum, qui poteſt eccleſias nullius diœceſis viſitare, poſſe etiam illarum ſubditos ordinare, eiſque litteras dimiſſorias concedere pro ordinibus ſuſcipiendis; huic declarationi difficultatem ingerunt duo Concilij Tridentini decreta, quæ aliud ſuadere videntur, nempe cap. 9. ſeſſ. 24. quod tribuit facultatem viſitandi loca nullius diœceſis proximiori Epiſcopo, & c. 10. ſeſſ. 23. [illegible]

[illegible]

in cap. Nouit, num. 15. & ſeq. de iudic. donec con-
ſtructis ibi eccleſijs, ſeu monaſterijs Pontifices
Presbyteros, ſeu Abbates deputarant, qui illis pre-
eſſent, & iuriſdictionem loco Epiſcoporũ in clerũ,
& populum exercerent, vt c. 1. de ver. ſignif. lib. 6.
& de his loquitur decretum Cõcilij Carthaginen.
Secundi, cap. 5. relatum in cap. Felix, 16. quæſt. 1.
dum ſtatuit vt diœceſes, quæ nunquam Epiſcopos
habuerunt, non habeant: & illa diœceſis, quæ ali-
quando habuit, habeat proprium (licet fortè illud
decretum ſit intelligendum de diœceſibus vnitis,
prout videtur induci à Gratiano, vt poſt alios no-
tat ibi Bellam.) & de his locis etiam reperio me-
miniſſe Io. Andr. in addit. ad Specul. tit. de priuil.
verſ. Et ſciendum, vbi de Abbate Sublacenſi, Far-
fenſi, ac nonnullis alijs, poſt Hoſtien. in cap. Cum
contingat, num. 1. verſ. Sunt tamen aliqui Abba-
tes, de foro compet. vbi de Abbate Caſſinenſi quã-
nis regulariter, vt poſt Laudun. inquit Cardin. in
Clem. 2. §. Simili, num. 4. quæſt. 4. de priuileg. om-
nia loca originaliter, & ex natura ſint de diœceſi
quantum ad ea, quæ ſunt exercitij gladij, ſeu iuriſ-
dictionis eccleſiæ, ſeu temporalis, licet acciden ta-
liter per exemptionem, ſeu priuilegia quoad quid
non ſimpliciter ſubtracta ſint: & hæc quidem loca,
quæ origine omninò ſunt extra fines, vt ibi ſcribit
Io. Andr. nullo modo poſſunt dici exempta, quia
exemptio ſupponit ſubiectionem, quæ non eſt in
iſtis, quæ numquam fuerunt ſubiecta; licet ſubdat
hunc ſtatum ſine priuilegijs parum prodeſſe, qui-
bus verbis apertè innuit ſe loqui de locis, quæ ori-
gine ſunt extra fines, cum ſupponat ea nunquam
fuiſſe ſubiecta, quod eſt ſecundum terminos dicti
Concilij Carthaginenſis; & eorum ſtatum eſſe poſſe
etiam ſine priuilegijs, quod non poteſt contingere
in locis, quæ originaliter remanſerunt extra fines
17 cuiuſque diœceſis. Imò paulo poſt Io. Andr. ſen-
tit fieri poſſe vt eadem loca ſint etiam extra fines
prouinciæ: dum ait: fateor etiam quod poſſet ta-
le monaſterium ſic eſſe extra territorium Archie-
piſcoporum, ſicut Epiſcoporum quando eadem ſint
confinia Archiepiſcopatuum, & Epiſcopatuum vi-
ciniorum, & locus ille vtriſque eſt intermedius,
quamuis adijciat monaſterium Sublacenſe, & Far-
fenſe eſſe in prouincia Romana.

Priuilegio verò fieri poteſt locus nullius diœce-
18 ſis duobus modis. Primò ſcilicet per ſuppreſſio-
nem Epiſcopatus, vt contigit in eccleſia Caſſinenſi,
quæ cum olim nullius diœceſis exiſteret, vt per
Hoſtien. loco citato, tamen poſtea effecta eſt Epi-
ſcopalis, vt refert Io. Andr. in d. c. Cum contingat,
19 num. 2. verſ. Caſſin. hodie, de foro compet. & po-
ſtea rurſus redacta eſt ad ſtatum nullius diœceſis:
nam prætenſionem Abbatis aſſerentis eandem
eccleſiam adhuc eſſe Epiſcopalem, vel in propria
diœceſi Sacra Congregatio Concilij non admiſit.
20 Deinde per territorij diſmembrationem, quando
ſcilicet Sedes Apoſtolica ſeparat certum territo-
rium ab aliqua diœceſi, atque in eo conſtituit in-
feriorem Prælatum cum iuriſdictione quaſi Epi-
ſcopali in clerum, & populum excluſo Epiſcopo,
per hoc enim inferior conſtituitur in ſtatu nullius
diœceſis, vt animaduertit S. Congregatio in cauſa
iuriſdictionis inter Archiepiſcopum Vrbini, & Cõ-
mendatarium Abbatiæ Caſtri Durantis, per do-
ctrinam gloſſæ in Clem. 1. in ver. Diœceſanis, in
fin. de vita, & honeſt. cleric. Et quidem ſi huiuſ-
21 modi territorij diſmembratio fiat ab aliqua parte
extrema diœceſis, territorium ſic diſmembratum
remanet ſimiliter extra fines, vt contigit in dicta
Abbatia Caſtri Durantis, quæ à Bonifacio IX diſ-
membrata fuit ab extrema parte diœceſis Vrbi-
naten. & remanſit inter eam, & diœceſim Fere-
tranam in ſtatu nullius diœceſis, vt in eadẽ cauſa
S. Congregatio declarauit. Sin autem diſmem-
bratio fiat ab interiori diœceſis parte, tunc locus
ſic diſmembratus remanet intra illius diœceſis fi-
nes, à qua ex priuilegio Apoſtolico eſt diſmembra-
tus, vt de Abbatia S. Ioannis in Venere decidit Ro-
ta in cauſa Theatinæ iuriſdictionis, dec. 405. par. 1.
recentior.

22 Præſcriptione ſimiliter acquiri poteſt ſtatus nul-
lius diœceſis, ſi inferior Prælatus in certa diœceſis
parte tamquam in proprio territorio ſupra homi-
num memoriam exerceat omnimodam iuriſdi-
ctionem quaſi Epiſcopalem in clerum, & populum
priuatiuè ad Epiſcopum, c. Audit is, de præſcript.
Archid. in cap. Cum Epiſcopus, col. 2. in ver. Per
alium, & ibi etiam Io. Andr. de offic. Ordin. lib. 6.
Balb. de præſcript. par. 4. quæſt. 11. col. 1. in fin. n. 7.
verſ. Quod procedit. Et quamuis Hoſt. in d. cap.
Cum contingat, num. 1. de foro compet. teneat
de iure communi Prælatum inferiorem non poſſe
diu habere territorium, nec conſuetudinem, hoc
poſſe operari vt in eadem ciuitate, vel diœceſi ſint
in ſolidum duo capita quaſi monſtrum, licet aliqui
Abbates hoc habeant ex priuilegio Papæ, qui ſo-
lus poteſt hoc concedere: & Anton. de Butr. ibid.
dicat non eſſe poſſibile, vt inferior ſibi quærat ter-
ritorium vt ſeparatum ab Epiſcopo, itaut faciat ca-
put in eadem ciuitate, ſeu diœceſi, ſed ſi velit quæ-
rere quaſi ſub Epiſcopo, vt Epiſcopus habeat vni-
uerſalem iuriſdictionem ſaltem habitu, & inferior
habeat quaſi ſub eo, licet exercitio excludatur
Epiſcopus, hoc eſſe poſſibile, ſicut contingit in
exemptis; & hæc opinio placeat ibi Abb. nu. 18.
tamen primam opinionẽ Archid. tenet Collectar.
in eod. c. Cum contingat, num. 1. verſ. Sed quid ſi
Ordinarius, eamq; veriorem eſſe oſtendit ibi Petr.
de Anchar. num. 9. verſ. Ego dico, nec ratio prædi-
cta monſtruoſitatis, & impoſſibilitas videtur hoc
caſu habere locum, quia cum totum ius Epiſcopa-
le excluſo Epiſcopo in aliqua parte diœceſis ſit
præſcriptibile, vt eſt tex. in d. cap. Auditis, de præ-
ſcript. vbi Abbas ſibi contrarius dicit hoc ſingu-
lare dictum alibi non ita benè probari, & repræ-
hendit opinionem Hoſt. in d. c. Cum contingat, de
foro compet. vtique per huiuſmodi iuriſdictionis
exercitium Prælatus inferior ſibi quærit proprium
territorium ſecundum gloſ. in Clem. 1. §. Volu-
mus, in ver. Diœceſanis, de foro compet. quam
ibi ſequuntur Cardin. in 4. quæſt. num. 2. Imola
num. 38. Vitalin. num. 4. & Abb. num. 15. Gemin.
poſt Io. de S. Gregorio in cap. 2. col. 8. verſ. Quæro
an inferiores Prælati habeant territorium, de
Conſtit. lib. 6. & ſic inferior per hoc conſtituitur in
ſtatu nullius diœceſis, itaut nec in diœceſi, nec de
diœceſi Epiſcopi eſſe dicatur, vt dixit Rota deciſ.
207. num. 2. part. 2. diuerſ. Vnde cum ſit omninò
extra diœceſim Epiſcopi, ceſſat abſurdum quod in
eadem ciuitate, vel diœceſi ſunt duo capita quaſi
monſtrum: etenim ſolus inferior eſt caput in ſuo
territorio, cuius reſpectu diœceſanus appellatur,
ſecundum gloſ. & DD. proximè citatos. & Abb. in
cap. Sicut vnire, de exceſſ. Prælat. & in Clem. Diœ-
ceſanis, de vita, & honeſtat. cleric. vbi concilians

gloſ. ibi, & in d. Clem. 1. quæ oppoſitæ videbantur, oſtendit appellatione diœceſanorum etiam in materia noua, & præiudiciali venire inferiores Prælatos habentes epiſcopalem iuriſdictionem excluſis Epiſcopis. Quamobrem retenta opinione Archid. & Io. Andr. Territorium ſic præſcriptum remanet extra, vel intra fines, prout in exteros, vel interna parte diœceſis iura epiſcopalia inferior Prælatus exercuit, iuxta diſtinctionem, quam ſuperius propoſui in diſmembratione, quæ fit priuilegio Apoſtolico, num. 21.

23 Quibus præmiſſis, pro reſponſione ad dubium ſic diſtingue. Aut locus nullius diœceſis eſt omnino extra cuiuſque diœceſis fines, ſiue priuilegio, ſiue præſcriptione. Aut eſt intra limites alicuius diœceſis. Primo caſu facultas ordinandi clericos, viſitandi, ac dimiſſorias concedendi ſpectat ad viciniorem Epiſcopum, & in his terminis procedit decretum d. cap. 9. ſeſſ. 24.

24 Ratio eſt, quia eadem loca præſumuntur fuiſſe de iuriſdictione illius ciuitatis, cuius territorio magis adiacent, arg. §. Inſulæ, inſtit. de rer. diuiſ. & cap. Cum olim, in ver. Adiacentibus, vbi id notat Bald. num 3. ſupra de præſcript. Crauett. conſ. 949. num. 5. & quamuis hæc ratio ceſſet in ijs locis, quæ origine nunquam fuerunt in diœceſi alicuius Epiſcopi; tamen in dubio omnia præſumuntur diſmembrata à diœceſi propinquiori, ſicut mare attribuitur vicino territorio, gloſ. in c. Vbi periculum, §. Porrò, in verb. Territorio, de elect. lib. 6. Anchar. in cap. 2. ſub num. 10. verſ. Et addo, de Conſtitut. eod. lib. quod dicit notari pro delicto ibi commiſſo: & tamen etiamſi probatur originalis exiſtentia extra fines: tamen S. Synodus etiã eo caſu cenſeri debet voluiſſe attribuere proximiori Epiſcopo prædictam facultatem. Nam cum inferior Prælatus indiſtinctè ius non habeat conferendi Ordines ſacros, Concilium Tridentinum ſeſſ. 23. de Sacram. Ordin. can. 7. & quoad minores, & dimiſſorias reſpectu ſubditorum ſæcularium illis ademptum fuerit decreto d. c. 10. ſeſſ. 23. de reform. operæ pretium fuit deputare aliquem Epiſcopum, qui prædicta exerceret, & loca ipſa, eorum-
25 que perſonas viſitaret: nullus autem aptiùs deputari potuit, quàm proximior Epiſcopus. Proximitas autem non eſt ſumenda à diœceſi, ſed ab eccleſia cathedrali, vt clarè patet ex d. c. 9. ſeſſ. 24. ibi, ab Epiſcopo, cuius cathedralis eccleſia eſt proxi-
26 mior, & aliàs cenſuit S. Congregatio.

Secundò autem caſu, ideſt cũ locus nullius eſt intra fines alicuius diœceſis, facultas viſitandi, ordinandi, & concedendi dimiſſorias non ſpectat ad viciniorem Epiſcopum, ſed ad eum, intra cuius diœceſis fines idem locus conſiſtit, & in his terminis habet locum cap. 10. ſeſſ. 23. vt patet ex illis verbis, [infra fines alicuius diœceſis conſiſtentibus.] & inferius ibi; [ab Epiſcopis, intra quorum diœceſis fines cõſiſtunt;] Facit optimè quod notat Anchar. in c. Quoniam, num. 4. infra, de decim. vbi ait, paſcua, paludes, & montana intra fines territorij alicuius ciuitatis exiſtentia cenſeri illius ciuitatis; quia in fundis intra territorium habet fundatam intentionem ſuam de iure communi, allegat c. Dudum, de decim. & quod notat Innoc. in cap. Nimis, de iureiur. Quamobrem fuit rationi conſonum, vt à Cõcilio reſtitueretur diœceſano facultas, quæ illi per diſmembrationem territorij adempta fuerat, arg. cap. Ab exordio, &

27 quod ibi notat gloſ. in ver. Ad A. 75 diſt. Quinimò probata exiſtentia intra limites, conſueuit dari mandatum de manutenendo Epiſcopo in quaſi poſſeſſione omnimodæ iuriſdictionis epiſcopalis, ob iuris communis aſſiſtentiam, cap. Cum Epiſcopus, de offic. Ordinar. lib. 6. Rota deciſ. 382. par. 3. recent. quamdiu Prælatus inferior non probauerit ſe eſſe in ſtatu nullius diœceſis, vel vtramque iuriſdictionem in Parochos, & Parochianos exercere iuxta terminos cap. 11. ſeſſ. 25. de Regular. per tres ſententias conformes, vel vnicam, quæ in rem iudicatam tranſierit, vt reſpondit S. Congregatio Concilij à bon. me. Vipio Archiepiſcopo Theatino conſulta contra Commendatarium prædictæ Abbatiæ S. Ioannis in Venere.

28 Quo loco prætermittendum nõ eſt deciſionem S. Congregationis, qua fuit conceſſa manutentio Archiepiſcopo ſtatim poſt probatam exiſtentiam, vtcumque generalem, & indiſtinctam; tamen editam fuiſſe eo caſu, in quo Commendatarius nullũ priuilegium exhibuit, quod ſaltem præberet iuſtã cauſam præſcribendi, ſed ſola nitebatur præſcriptione, vt liquet ex ſcripturis vtrinque exhibitis, ſed aliter decidendum fuiſſet ſi titulum coloratum Commendatarius exhibuiſſet, ac de poſſeſſione fidem feciſſet, vt aperte ſtatuitur in c. Cum perſonæ, de priuileg. lib. 6. atque illic omnes notant.

Porrò facultas, quam habent Epiſcopi viſitandi loca nullius diœceſis iuxta propoſitam diſtinctionem, extenditur vt habeat locum non ſolum in his, quæ [illegible] animarum, & Sacramentorum adminiſtra[illegible] concernunt, ſi eccleſiæ ſint curatæ, ſecundum [illegible] 11. ſeſſ. 25. de Regular. ſed etiam in alijs exter[illegible] curam, & Sacramentorum adminiſtra[illegible].

29 Cenſu[illegible] S. Congregatio in cauſa Caſſinen. S. Iuſtinæ [illegible] loca nullius diœceſis viſit[illegible] ad Epiſcopum viſitationem eſſe admittendu[illegible] ad plenariam viſitationem per Vicarium generalem [illegible] que poſſe etiam per Vicarium [illegible] in ſcriptis facultate, de ca[illegible] pus eſſe ſpeciali [illegible] fidem faciendam eſſe.

30 Rurſus e[illegible] etiam illas [illegible] Epiſcopi poſſint viſitare, aliorum Pr[illegible] ditur vt Epiſcopi [illegible] improbatur [illegible] eccleſias nullius diœceſis, quæ ſubſunt vna eccleſia [illegible] orum viſitationibus; neque enim ſeſſ. 24. quin[illegible] animò admittitur à Concilio, vt à monaſterio [illegible] ribus viſitetur, vt patet in cap. 3.

31 Abbatiæ Ca[illegible] eccleſiam ſæcularem dependentẽ poſſe viſitari [illegible] impoſitam, quæ ſita eſt in territorio dependet, pe[illegible] S. Congregatio cenſuit Durantis tam[illegible] Abbatem dicti monaſterij, à quo ſcopum Vrbi[illegible] Commendatarium Abbatiæ Caſtri cet æquum p[illegible] Ordinarium, & per Archiepi- viſitatione, [illegible] tamquam viciniorem [illegible] naretur. [illegible] Epiſcopus abſtineret [illegible] viſitationibus [illegible]

Recipit ta[illegible] viſitandi loca [illegible] facultas [illegible] ſcriptas, [illegible]

32 Primò enim [illegible] tamquam Sed[illegible] iuxta cap. 9. ſe[illegible] randum, vt cen[illegible] ſa Caſſinenſi. [illegible]

33 Secundò, po[illegible] ca nullius diœc[illegible] lares, ſed non e[illegible]

gr at regularis obſeruantia, ſiue non, quia decre-
34 tum Concilij ſub Paulo III. quod tribuit facolta-
tem Ordinarijs viſitandi eccleſias quomodolibet
exemptas in cap. 8. ſeſſ. 7. S. Congregatio cenſuit
vendicare ſibi locum in eccleſijs ſæcularibus dũ-
taxat, non autem regularibus; & regulares cen-
ſeri etiam monaſterio vnitas, vel ab eo dependen-
tes, ſi eis à regularibus deſeruiatur. Et quamuis
35 decretum, c. 8. ſeſſ. 21. poſtea editum ſub Pio IV.
concedat Epiſcopis tamquam ſedis Apoſtolicę de-
legatis ius viſitandi monaſteria commendata,
in quibus non viget regularis obſeruantia, ſi ordi-
num ſuorum capitibus non ſubſunt, iuxta cap. 20.
ſeſſ. 25. de regular. tamen decretum d. c. 8. ſicut &
præcedens habet locum in monaſterijs exemptis
dumtaxat, vt patet ex illis verbis. [Qualitercũ-
que commendata etiam exempta.] Vnde non ha-
36 bet locũ in monaſterijs, ac beneficijs nullius diœ-
ceſis, quæ exempta dici non poſſunt. Rota deciſ.
207. num. 2. par. 4. diuerſ. & Io. Andr. ſupra cit. in
addit. ad Specul. tit. de priuil. verſ. Et ſciendum.
Ideoque Concilium in cap. 9. ſeſſ. 24. quæ ſtatuta
fuerunt ſub Paulo III. & Pio IV. de viſitatione ec-
cleſiarum exemptarum, nempe in d. c. 8. ſeſſ. 7. &
c. 8. ſeſſ. 21. extendendo ad eccleſias nullius diœ-
37 ceſis reſtringit ſe ad eccleſias ſæculares tantum, vt
patet in illis verbis: eadem in illis eccleſijs ſæcu-
laribus obſeruentur, quę in nullius diœceſi eſſe
dicuntur. Ita vt propterea quoad eccleſias regu-
lares in his locis nulla Epiſcopis per Concilium ſit
attributa facultas, niſi in cap. 18. verſ. Et quia ad
collegij fabricam ſeſſ. 23. Quæ declaratio habet lo-
cum, etiamſi eccleſiæ regulares eſſent curatæ. Nam
38 Epiſcopo nihilominus non liceret eas viſitare etiã
in concernentibus curam animarum, & Sacramẽ-
torum adminiſtrationem. Ratio eſt, quia cap. 11.
ſeſſ. 25. de regular. dat facultatem viſitandi mona-
ſteria curata Epiſcopo in cuius diœceſi ſita ſunt, &
quidem ordinaria authoritate, non delegata, &
in his tantum, quæ curam, & adminiſtrationem
prædictam concernunt. Vnde non extenditur ad
eccleſias nullius, quæ non ſunt in diœceſi, nec de
diœceſi, vt dixit Rota d. deciſ. 207. num. 2. par. 2.
diuerſ. & quæ viſitari poſſunt plenaria viſitatione,
& authoritate ſolum delegata, vt dictum eſt. Et
eodem modo reſpondetur ad c. 8. ſeſſ. 21. quod tri-
buit Epiſcopo facultatem viſitandi monaſteria, ac
beneficia commendata, præſertim ſi illis, vel eo-
rum annexis cura animarum immineat, quia
hoc decretum procedit in exemptis, non in ijs, quę
nullius diœceſis eſſe dicuntur, vt paulo ſuperius
probatum eſt. Ac propterea olim reſpondit Sacra
39 Congregatio Archiepiſcopum Vrbinaten. ſi ſit pro-
ximior, poſſe quidem viſitare eccleſias ſeculares,
& perſonas, ſed Abbatiam ipſam Caſtri Duran-
tis, quæ regularis eſt, licet illi cura animarum in-
cumbat, non poſſe Archiepiſcopum viſitare, vt-
cumque perſonis ſæcularibus commendari con-
tigerit.

40 Declaratur tertiò, vt nõ procedat in tribus ca-
ſibus exceptis in d. cap. 11. ſeſſ. 25. de regular. vi-
delicet Abbatis Cluniacenſis cum ſuis limitibus:
locorum, in quibus Abbates Generales, ſeu Capi-
ta Ordinum ſedem principalem habent: & loco-
rum, in quibus ijdem iuriſdictionem Epiſcopalẽ,
& temporalem in Parochos, & Parochianos exer-
cent: nam etſi decretum in exceptione videatur
intelligendum de locis, quæ ſunt in diœceſi, vt ex-
ceptio ſit de regula; tamen ex maioritate ratio-
nis multò magis procedit in locis, quę in nullius
diœceſi eſſe dicuntur: nam ſi Epiſcopus prohibe-
tur viſitare, v. gr. eccleſiam, vbi Generalis habet
Sedem ordinariam principalem, licet in ſua diœ-
ceſi ſita ſit, vt de eccleſia S. Hippolyti de Fauentia,
quæ eſt ſedes ordinaria, & principalis Generalis
Camaldulenſis, S. Congregatio declarauit: longè
minus poterit ea viſitare, ſi extra ſuam diœceſim
ſita ſint. Rurſus, etſi tertius caſus exceptus vt ſit
de regula videatur procedere in monaſterijs, ſeu
domibus regularibus, non autem in caſtris à mo-
naſterio ſeparatis: Hanc tamen interpretationem
ſępius S. Congregatio reiecit, ac præſertim in cau-
42 ſa viſitationis oppidi Cetrarij nullius diœceſis,
quod cenſuit viſitari non poſſe ab Epiſcopo S. Ma-
rcæ, cuius Cathedralis eccleſia proximior eſt, cum
in eo Abbas Caſſinenſis vtramque iuriſdictionem
exerceat. Cæterum Epiſcopus eſt conſeruandus
in quaſi poſſeſſione omnimodæ iuriſdictionis in
ijſdem locis, ſi in ſua diœceſi, aut ſaltem intra ſuæ
diœceſis fines ſita ſint, donec Abbas probauerit
per rem iudicatam ſe in illis exercere vtramque
iuriſdictionem, vt ſimiliter reſpondit S. Congre-
gatio conſulta ab eodem Archiepiſcopo Theati-
no; adijciens etiam verbum illud Concilij, *exer-
cens*, eſſe intelligendum de iuriſdictione, quæ exer-
cetur actu, non autem de illa, quam aliquando
exercuerit inferior Prælatus, ſed nunc non exercet.
Nec omittendum eſt quod ſubnectitur in fine d. c.
11. videlicet ſaluum manere illorum Epiſcoporum
ius, qui maiorem in prædicta loca, vel perſonas
authoritatem exercent.

43 Verum hoc loco abs re nõ erit recenſere decre-
tum olim editum à Pio V. tenoris infraſcripti, vi-
delicet. Die 4. Decembris 1570. Sanctiſſimus D.
N. Pius V. dixit quidquid Concilium videatur di-
ſpoſuiſſe in c. 11. ſeſſ. 25. de regular. excipiendo
eas eccleſias, in Regulares habent Epiſcopalem, &
temporalem iuriſdictionem, velle vt in omnibus
eccleſijs Parochialibus, in quibus cura anima-
rum etiam laicorum exercetur, habeant ordina-
rij facultatem eas eccleſias, & perſonas in eiſdem
curam exercentes viſitandi, & corrigendi in ijs
dumtaxat, quę ad dictam curam, & Sacramento-
rum adminiſtrationem pertinent, & ab hoc decre-
to nullus cenſeatur exceptus. Sed quoad hoc de-
cretum, quod reperitur inſertum in libris S. Con-
gregationis ſemper hæſitaui an fuerit publicatum
necne, quia in caſibus contingentibus numquam
vidi illud obſeruatum fuiſſe. Quinimo S. Con-
gregatio nulla facta mentione huius decreti, aut
illius ratione habita, quoties accidit caſus, decla-
rauit Epiſcopis nullum ius competere viſitandi lo-
ca, in quibus Abbates exercent vtramque iuriſdi-
44 ctionem. Abſolutum autem videtur decreta hu-
iuſmodi ante illorum publicationem non ligare.
c. In iſtis, §. Leges, vbi gloſ. & Doctores notant 4.
diſt. S. Thomas in 1. 2. q. 90. art. 4. vbi docet de eſ-
ſentia legis eſſe publicationem. Quem refert, & ſe-
quitur Nauarr. conſ. 1. verſ. Quintò dico, de Con-
ſtit. Abb. conſ. 35. lib. 1. Dec. in c. 1. n. 30. de po-
ſtulat. Prælat. & tradunt communiter Canoniſtæ in
45 procemio Clemen. licet ſufficeret publicatio facta
Romæ. Cardin. poſt gloſ. in dict. proœm. Clemen.
§. Vniuerſitati, nu. 4. Gomeſ. in proœmio regul.
46 Cancell. q. 2. n. 13. & ſeq. obſeruandum eſt enim
hic agi de noua lege contra Concilium edita, non
autem

autem de aliqua Concilij declaratione, quæ ineſt Concilio, & ad illius tempus retrotrahitur, ac propterea publicari non conſueuit, ſicut mos eſt ſacræ Congregationis Concilij in ſuis declarationibus, vt fuſè adnotaui in c. fin. de conſtit. Præterea dubitari poteſt an hoc decretum ſublatũ fuerit per poſteriores Conſtitutiones, præſertim Gregorij XIII. In tanta, editam 23. Martij 1573. qua litteræ, & Conſtitutiones in ea expreſſæ eiuſdem Pij V. quæ decretis Tridentini Concilij aduerſantur, reducũtur ad terminos eiuſdem Concilij. Sed quatenus

47 eſſet obſeruandum, non eſſe tamen extendendum ad loca nullius diœceſis, qualia eſſe ſolent loca, in quibus Abbates habent Epiſcopalem, & temporalem iuriſdictionem in Clem. Et populum, excluſis Epiſcopis; tum quia d. c. 11. ſeſſ. 25. de regular. ad cuius derogationẽ emanauit decretum Pij V. ſubijcit perſonas curam animarum in Monaſterijs, ſeu, domibus regularibus exercentes, iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, in cuius diœceſi ſita ſunt; & ab hac regula excepit loca, in quibus Abbates vtramque iuriſdictionem exercent. Vnde vt exceptio ſit de regula ad gloſ. in rubr. de regul. iur. lib. 6 non poteſt verificari niſi in locis, quæ ſita ſunt in diœceſi Epiſcopi; atque ita nullo modo videtur poſſe extendi ad ea, quæ in nullius diœceſi eſſe dicuntur. Tum quia decretum Pij V. vult vt Ordinarij habeãt facultatem viſitandi eccleſias, & perſonas curam animarum in dictis locis exercentes. At Epiſcopus quoad loca nullius diœceſis nullo modo poteſt dici ordinarius, nec illi à Concilio in d. c. 9. ſeſſ. 24. tribuitur poteſtas viſitandi authoritate ordinaria, ſicut tribuitur in d. cap. 11.

48 ſed tantum delegata. Poſtremò in viſitatione locorum nullius diœceſis oportet Epiſcopum continere ſe infra limites viſitationis. Nam ſi progrederetur ad ea, quę cauſæ cognitionem, atque indaginem iudicialem requirunt, atque ita inſtructo proceſſu cauſas ordinarias cognoſceret; nulliter

49 procederet. Nec obſtat quod Epiſcopus in viſitatione diœceſis ſuæ quamuis cauſas ordinarias cognoſcere non debeat, ſed viſitationem celeriter abſoluere, tamen ſi cognoſcat, ac decidat proceſſus, ac ſententia ſuſtineatur, & ſolum detur appellatio ad vtrumque effectum ſuſpenſiuum, & deuolutiuum, vt alias fuit reſolutum. Quandoquidem hoc procedit in viſitatione diœceſis. Epiſcopus enim etiam extra viſitationem diœceſis ordinariam habet iuriſdictionem in qualibet ſuæ diœceſis parte, c. Cum Epiſcopus, de offic. ordin. lib. 6. cum concordan. Vnde non mirum ſi actus ab Epiſcopo geſtus cum non poſſit ſuſtineri tamquam factus à viſitatore, ſuſtineatur eo modo, quo poteſt valere, & ſic vti factus à iudice ordinario, vt reſpondit Roman. conſ. 343. n. 9. At quoad loca nullius diœceſis Epiſcopus aliam non habet iuriſdictionẽ, quam viſitandi authoritate delegata. Vnde ſi procedat ad cauſarum cognitionem extra viſitationem ordinaria authoritate, nihil agit; cum extra viſitationem nulla

50 ei per Concilium ſit attributa poteſtas, vt declarat Feder. de Senis conſ. 130. in fin. verſ. Proceſſus igitur factus; quippe manifeſti iuris eſt delegatum nulliter procedere quotieſcumque fines delegationis egreditur, c. Cum olim, il primo, c. Cauſa matrimonij, & c. P. & G. de offic. deleg.

51 Quemadmodum autem ius viſitandi, quod habent Epiſcopi in prædictis locis non extenditur ad alias iuriſdictionis ſpecies; ita nec facultas, quam habent eorundem locorum ſubditos ordinandi, extenditur ad alia, quæ ordinis ſunt epiſcopalis; ac propterea S. Congregatio declarauit pro Sacramento Chriſmatis adminiſtrando licere inferiori Prælato conuocare quem maluerit Catholicum

52 Antiſtitem. Quinimo etſi Epiſcopi facultatem habeant ordinandi clericos nullius diœceſis ex d. cap. 10. ſeſſ. 23. tamen ipſos ordinare non poſſunt in iiſdem locis nullius diœceſis, ſed in ſua diœceſi, dumtaxat, vt ſimiliter declarauit S. Congregatio, niſi de ordinarij loci expreſſa licentia ad præſcrip-

53 tum c. 5. ſeſſ. 6. Verum facultas, quam habent illos in ſua diœceſi ordinandi, eiſque dimiſſorias concedendi, vendicat ſibi locum etiam quoad clericos illorum locorum, in quibus Capita Ordinum ſedem ordinariam principalem habent, aut in quibus inferiores Prælati exercent epiſcopalem, & temporalem iuriſdictionem in Parochos, & Parochianos. Quandoquidem exceptio, quæ habetur in d. c. 11. in verſ. Excepto, ſeſſ. 25. de regular. ſit tantum de iuriſdictione, viſitatione, & correctione Epiſcopi. Vnde extendi non poteſt ad ea, quæ ſub regula non comprehenduntur, cap. Aqua, de conſecr. eccl. vel altar. ac proinde ſalua manet authoritas conferendi Ordines, & concedendi dimiſſorias perſonis nullius diœceſis Epiſcopo attributa in d. c. 10. ſeſſ. 23. eique non adempta in d. verſ. Epiſcopo. vt pariter S. Congregatio reſpondit.

De Parochijs, & alienis Parochianis.

Cap. Significauit.

SVMMARIVM.

1 Parochus [illegible] ... ſi domicilium transferri, primus
Prælat[illegible] ... eo Parochialia iura non vendicat.
... ducitur in alium Epiſcopatum transf-
... ſum, etiam non habita prioris Epi-
... & nu. ſeqq.
... ſtitutio ſcati eſt voluntaria, ita &
... io, vel mutatio.
... ſt ex vna ad aliam eccleſiam, vel
... ſine litteris Epiſcopi proprij.
... berè domicilium transferre tam
... quò quoad ſpiritualia.
... ex contemptu proprium Parochi
... translatione domicilij.
... ſe transferens non ex toto proprij
... ad eccleſiaſtica Sacramenta pro-
... paulisper expectare.
... quis ſubtrahitur iuriſdictio-
... ipſo quod incolæ
... in Epiſc.

2 Laicus po[illegible]
ferre do[illegible]
ſcopi lic[illegible]
3 Domicilij [illegible]
illius ex[illegible]
4 Clericus no[illegible]
ciuitate[illegible]
5 Laicus poteſ[illegible]
quoad te[illegible]
6 Non tamen [illegible]
dimitter[illegible]
7 Parochianu[illegible]
quam rec[illegible]
bari debe[illegible]
8 Domicilij tra[illegible]
ni prioris [illegible]
9 Iuriſdictio E[illegible]
de diſcedit.
10 Et transfund[illegible]
tum eſt do[illegible]
11 Domicilium t[illegible]
tur à iuriſ[illegible]
ſpiritualia,
12 Ordinari quis [illegible]
bi domicilium[illegible]
13 Ciuilitatem rat[illegible]
voluntate d[illegible]
14 Incola eſt adſtr[illegible]
tum loci origi[illegible]

15 *Decimæ perſonales ſolui debent eccleſiæ, vbi quis habet domicilium, prædiales verò vbi prædia ſita ſunt.*

16 *Niſi ex conſuetudine alteri eccleſiæ debeantur.*

17 *Conſuetudine induci non poteſt, vt decimæ nulli eccleſiæ ſint ſoluendæ.*

18 *Domicilium ad effectum recipiendi eccleſiaſtica Sacramenta ibi quis dicitur habere, vbi habitat, & n.27.31. & n.ſeq.*

19 *Matrimonium contractum coram Parocho loci, vbi mulier iuſſu Principis ad quatuor menſes relegata fuerat, poſt quartum habitationis menſem an valeat, & nn. ſeqq. vſque ad n. 40.*

20 *Habitatio qualis requiratur ad hoc vt quis dici poſſit alicuius eccleſiæ Parochianus latè diſcutitur vſque ad n.40.*

21 *Parochianus vt quis efficiatur, requiritur animus perpetuò habitandi.*

Contrarium, n. 27. & 34.

22 *Parochianus non efficitur qui propter bellum, vel peſtem fugit ad ciuitatem, vbi manet cum familia.*

Contrarium, n.29. & 32. Declaratur, n.34.

23 *Habitatio ſaltem annalis requiritur ad ius Parochiæ acquirendum.*

Contrarium, n.27.

24 *Scholares, & incolæ ac mercenarij debent confiteri Sacerdoti Parochiæ, quam incolunt, & n.31.*

25 *Matrimonium ruri contractum an ſit nullum, ſi contrahentes ruri eſſe non ſolebant per maiorem anni partem, & n. 36. & ſeqq.*

26 *Habitatio longior an requiratur ad recipienda Sacramenta voluntaria, quàm ad neceſſaria, & nn. 32 & 33.*

Parochianus eccleſiæ quis efficitur ex ſola habitatione de præſenti, dummodo non ſit ibi ad ruralia exercenda, vel ex alia breui cauſa, & n.31.

Parochianus plurium eccleſiarum quis eodem anno effici poteſt.

Fugiens propter bellum, vel peſtem de vna in aliam Parochiam animo redeundi ad primam, bello ceſſante, cenſetur Parochianus ſecundæ, & nu. 32.

Declaratur, n. 34.

Intellectus huius capituli.

Sacerdos proprius dicitur is, in cuius Parochia quis habitat de præſenti, & nn. ſeqq vſq. ad n.40.

Peregrinus in caſu neceſſitatis poteſt recipere Sacramenta in Parochia, ad quam diuertit.

Parochus proprius is eſt ad matrimonium contrahendum, qui ad confeſſiones audiendas.

Bellum veriſimiliter non duraturum non eſt iuſta cauſa percipiendi Sacramenta in aliena Parochia.

Relegatus in eo loco, in quem relegatus eſt, interim neceſſarium domicilium habet.

Parochus proprius quoad matrimonium contrahendum is dicitur, in cuius Parochia contrahentes habitant tempore contractus, & nn. ſeqq. vſque ad num. 40.

Matrimonium ſcholaris, qui Patauij quinque vel ſex menſes moratus, timens impedimentum à Parentibus, ibi duxit mulierem plebeiam coram Parocho loci, & teſtibus validum declaratur.

[illegible]m de matrimonio alterius, qui ob eandem cauſam ſe in Angliam contulit, ibique aliquantiſper moratus, contraxit cum meretrice.

[illegible]m reſponſum de matrimonio Traiectenſium, qui Aquiſgranum ſe contulerunt, ſi ibi ſpatio ſaltem vnius menſis morati fuerint.

40 *Domicilium an transferatur eo ipſo, quod quis aliò ſe confert ad habitandũ, an verò ad hoc ſit aliquod tempus à iure præfinitum, & nn. ſeqq. vſque in finem.*

41 *Domicilium de iure ciuili non conſtituitur niſi per habitationem decem annorum.*

Contrarium, n.44. Declaratur n.52.

42 *Habitator ſimplex non cenſetur in loco domicilium conſtituere niſi per decennium habitauerit.*

Declaratur, n.57.

43 *Incola non cenſetur niſi qui in loco moratus fuit per decennium.*

Contrarium, n. 44.

44 *Domicilium non conſtituitur ſine animo perpetuò habitandi.*

45 *Impubes, qui diu penes nutricem, vel tutorem ſtetit, non dicitur ibi domicilium contraxiſſe.*

46 *Domicilium conſtituitur animo, & facto ſimul, nec ſufficit vnum ſine altero.*

47 *Animus verò ex coniecturis deprehenditur.*

48 *Et quæ ſint eiuſmodi coniecturæ, & nn. ſeqq.*

49 *Domicilium conſtitui poteſt etiam minori ſpatio, quàm decem annorum, ſi alia concurrant indicia.*

50 *Domicilium ſufficienter demonſtratur per habitationem decennalem.*

51 *Abſens per decennium præſumitur habuiſſe animum non reuertendi.*

52 *Intellectus l. 2. C. de Incol. lib. 10.*

Scholares non contrahunt domicilium vbi ſtudiorum cauſa morantur, niſi tranſacto decennio, & cur.

53 *Idem in mercatore, & lectore publico*

54 *Domicilium cenſetur quis immediatè conſtituere in loco, ad quem ſe tranſtulit cum familia, & fortunis ſi ibi poſſeſſiones emerit, aut animum ſuũ declarauerit, & n.56.*

55 *Alioquin tempus erit arbitrarium.*

57 *Domicilium ceſſantibus alijs coniecturis non conſtituitur per ſimplicem habitationem, niſi ſit decennalis.*

1 SIGNIFICAVIT. Si Parochianus domiciliũ transfert, Primus prælatus in eo Parochialia iura non vendicat. Decimæ tamen prædiorum ſuæ Parochiæ ſibi debentur. Hoc dicit: Communis diuiſio, ſecunda ibi, *fraternitati.*

2 Nota primò eſſe in poteſtate laici de vno in alium Epiſcopatum transferre domicilium, etiam non habita prioris Epiſcopi licentia, vt hic patet, & tenent Hoſt. num.4. Anton. de Butr. in 1. notab. & n. 5. in 1. oppoſit. Cardin. & Anchar. ambo nu. 2.
3 & Abb. in 1. notab. Ratio eſt, quia ſicut voluntaria eſt domicilij conſtitutio, ita & illius extinctio, vel mutatio, vt in reg. Nihil tam naturale, ff. de regul. iur. prout enim vnumquodque producitur, ſic reſoluitur, cap. 1. eod. tit. & l. 1. C. quan. lic. ab empt. diſced. Decens tamen eſt ſecundum Hoſt. vt certificetur, & requiratur ſuper hoc primus iudex, arg. c. Cum Apoſtolica, infra de ſponſal. cap. Cum inhibitio, de Clandeſt. deſponſ. c. Fraternitati, ſupra de cler. non reſiden. & cap. Significaſti de foro compet. cum alijs per eum allegatis.

4 Et hinc colligitur differentia inter clericum, & laicum: nam clericus non poteſt ad aliam eccleſiam, vel diœceſim tranſire, neque ab alieno eſt recipiendus ſine litteris dimiſſorijs, ſeu formatis Epi-

Epiſcopi proprij, cap. 1. & per totum, 71. diſt. cap. Clericum, & cap. Placuit, 25. queſt. 2. cap. 1. & 2. de cler. peregrin. Quod ſi locum inconſultò Epiſcopo deſeruerit, ei ſacrorum exercitium interdicitur, vt in decreto Concilij Tridentini cap. 16. ſeſſ. 23.

5 At verò laicus poteſt liberè ſe transferre non tantum quoad temporalia, vt l. Domicilium, & l.
6 Incola, la ſeconda, ff. Ad municipal. ſed etiam quoad ſpiritualia, vt hic eſt caſus, niſi ex contemptu proprium Sacerdotem dimittat abſque domicilij tranſlatione. In quo caſu loquitur textus in c. Vt dominicis, ſupra eodem.

7 Et quidem ſi ex toto domicilium tranſtulerit, ſecundum Hoſtien. num. 4. indiſtinctè poteſt recipi, vt hic, alias ſine litteris proprij Epiſcopi quantum ad Sacramenta eccleſiaſtica non eſt recipiendus. Addit etiam Hoſtienſ. in hac tranſlatione cautelam eſſe adhibendam, ne quis in fraudem ſe transferat vt ibi deſponſet aliquam, & dicat ſe reliquiſſe primum domicilium, & omnino trãſlatum vt hoc valeat obtinere. Vnde putat talem, priuſquam omnino recipiatur, probandum eſſe, & aliquantulum expectandum. Quibus verbis Hoſtienſis videtur in ea fuiſſe ſententia, vt neceſſaria ſit tranſlatio domicilij, nec ſufficiat ſimplex habitatio ad hoc, vt quis ſine licentia Epiſcopi proprij recipi poſſit ad eccleſiaſtica Sacramenta, & in ſpecie ad Sacramentum Matrimonij. Sed contraria opinio eſt verior, & magis communiter tenetur, vt dicam infra num. 27.

8 Secundò nota ex hac decretali duos præcipuos effectus tranſlationis domicilij. Primus eſt, quia per huiuſmodi tranſlationem quis ſubtrahitur iuriſdictioni prioris Epiſcopi, cap. Propoſuiſti, ſupra de foro compet. cap. Eccleſias, §. Quia ergo, 13.
9 q. 1. gloſ. 1. hic, & Abb. Antiq. in princ. Atque ita iuriſdictio, quam quis habet in incolas, & aduenas ratione domicilij, expirat eo ipſo quod incola inde diſcedit; adeout in talem recedentem non poſſit poſtea iuriſdictionem exercere, vt hic per Anchar. Abb. & Ioann. de Anan. omnes in ſecundo notab.

10 Secundus effectus eſt, quia iuriſdictio epiſcopalis transfunditur in Epiſcopum loci, vbi conſtitutũ eſt domicilium, itaut: ſicut dominus temporalis acquirit iuriſdictionem in incolam, vt in d. l. Incola, ff. ad municip. & in l. Si patria, C. de incol. lib. 10. ita & dominus ſpiritualis, vt hic, & in cap. Cum nullus, de tempor. ordin. lib. 6. ſecundum Hoſtien. num. 1. in ver. Iuriſdictionem, & Abb. num. 4. [illegible]

11 Aduerte tamen quia primus effectus abdicationis iuriſdictionis à primo Epiſcopo vẽdicat ſibi locum ſi is, qui domicilium tranſtulit, non erat ibi aliàs oriundus, vt in caſu huius decretalis. Nam illi non erant oriundi ex Regno Hieroſolymitano, ſed elegerant ibi manſionem. Vnde cum non eſſent ſubiecti illis Prælatis niſi ratione domicilij; ipſo tranſlato, in nihilo remanſerunt ſubiecti, cum prorſus ceſſauerit cauſa ſubiectionis, vt in d. l. Incola. Et benè aduertit Abb. hic num. 6. At ſecus eſt in ſubiecto ratione originis; quia etſi alio
12 domicilium transferat, non tamen propterea eximitur à iuriſdictione naturalis domini, nec quoad ſpiritualia, nec quoad temporalia. De ſpiritualibus eſt textus in d. c. Cum nullus, vbi patet Epiſcopum poſſe ordines conferre oriundo ex ſua dioceſi, licet alibi domicilium habeat. Quod ſi ordinare poteſt, ergo & iudicare, cap. Nullus, & ibi gloſ. fin. ſupra eod. Similiter hic poteſt nihilominus conueniri in loco originis, vt notat Bart. in l. Aſſumptio, ff. ad municip. De quo dic vt plenè notatur per Doctores, maximè per Bart. & Abb. & latiùs per Marian. Socin. in c. fin. ſupra de foro
13 compet. Nam ciuilitatem ratione originis non poteſt quis ſola voluntate à ſe abdicare, cum naturalia ſint immutabilia, vt legitur in d. l. Aſſumptio, & in l. Origine, C. de municip. & originar. lib. 10. Itidem remanet hic ſubiectus quoad onera perſo-
14 nalia. Ideoque ſi extrahatur ad aliquod munus in loco originis, tenebitur illud ſubire: licet habeat alibi domicilium; quoniam incola eſt adſtrictus muneribus, & oneribus tum loci domicilij, tum loci originis, vt in d. l. Incola, & notat Bart. in d. l. Aſſumptio, & Abb. hic num. 6. [illegible]

15 Tertiò nota decimas perſonales eſſe perſoluendas eccleſiæ loci, vbi quis habet domicilium, & recipit ſpiritualia, vt hic in fine, & in cap. Quæſt. 16. queſt. 1. Prædiales verò deberi illi Parochiæ, vbi ſita ſunt prædia, vt hic in verſ. Et in vltramarinis, & in cap. [illegible] Quoniam, infra, de decim. & hic tenet gloſ. in [illegible] Prædiorum, Hoſt. num. 7. & Bar. Butr. num. [illegible] notab. Cardin. num. 5. in 3. queſt. &
16 Abb. in [illegible] notab. Niſi obſtet contraria conſuetudo, id [illegible] ex conſuetudine decimæ alteri eccleſiæ [illegible] cur. Ita enim intelligunt Doctores hanc d[illegible] em, vt per Hoſt. num. 7. in ver. In vltramar[illegible] In hoc enim ſtatur conſuetudini, vt in cap. [illegible] pra, de pact. & in cap. Ad Apoſtolicas,
17 infra, [illegible] ximo, Seraph. deciſ. 908. num. 5. At verò, v[illegible] alicui eccleſiæ non ſint ſoluendæ nulla co[illegible] induci poteſt, vt hic determinat Inno[illegible] in ver. Perſoluuntur, cui ſubſcribunt Hoſt. nu[illegible] Rationc prædiorum, & Abb. Antiq. Perſolu[illegible] Petr. de Sampſono, & Abb. num. 5. in verb. num. 2. in [illegible] Ratione, Io. Andr. num. 5. infra tit. proximo, & c[illegible] DD. in c. Aliquibus, vt hic teſtatur Abb. in vltimo [illegible] communis opinio.

18 Vltimò [illegible] ad habitandum ea ſe quam[illegible] L. num. 5. [illegible] ſiciatur Pa[illegible] ex illis verbis, ad hoc, vt quis eccleſiaſtica Sacrame[illegible] ſine conſuluiſſent, & recipiatur ad eccleſiaſtinem domic[illegible] non requiri formalem tranſlationem de pr[illegible] ſed ſufficere ſimplicem habitationem, dicitur hab[illegible] Nam ad hunc effectum ibi quis gloſ. 1. hic [illegible] domicilium, vbi habitat, vt dicitur ad municip. [illegible] in l. Municeps, (§. Miles, ff. bere videtur [illegible] Miles ibi domicilium habere, nihil in patri[illegible] vbi militat) etiamſi ſecundum H[illegible] idest vbi militat, vbi in [illegible] moratur, vt [illegible] aliàs legitur, vbi habet. nec iſta lect[illegible] in prima gloſ. vel ubi Et ita per ha[illegible] & Io. Andr. in margine dicitur conſ. 254. vt [illegible] adnotatum in certa habitatione ſecundum ha[illegible] Frider. de Sen. Concilij Trid[illegible] num. 17. & l. Et trim. non ali[illegible] quàm præſent[illegible] monium cõtra[illegible] De quo tamen [illegible] dicam ſequenti.

19 Poſito quod [illegible] bat, ad ſcand[illegible] dioeceſis iuſſu [illegible]

ſub præcepto illinc non diſcedendi, quamdiu ſecus
ordinatum non eſſet: Item poſito quod poſt quar-
tum habitationis menſem coram Parocho d. op-
pidi cum viro incola eiuſdem ciuitatis matrimo-
nium contraxerit: Item poſito decreto Concilij
Tridentini, cap. 1. ſeſſ. 24. de reform. matrim. Quę-
ſitum eſt an eiuſmodi matrimonium ſit validum
necne.

20 Maxima eſt diſſenſio inter Doctores qualis ha-
bitatio requiratur ad hoc, vt quis dici poſſit alicu-
21 ius eccleſię Parochianus. Quidam enim putant
requiri tranſlationem domicilij, nec ſatis eſſe qua-
lemcumque habitationem, niſi adſit animus per-
petuò habitandi, ſine quo domicilium non ac-
quiritur, l. Eius qui, §. penult. ff. ad municipal.
cum alijs, quę adducentur in quęſtione ſequenti
num. 44. Cuius ſententię fuit gloſ. in cap. Is qui,
in figuratione caſus, de ſepultur. in 6. vbi ait, ex ſo-
la mora facta in loco non cenſeri aliquem Paro-
chianum illius loci, cùm oporteat vt animo ſit per-
petuę morę, & Io. Andr. ibidem in princ. verſ. Et
faciunt hęc ad quęſtionem, vbi propterea infert
eum, qui propter bellum, aut peſtem fugit ad ciui-
tatem, vbi manet cum familia, non fieri illius Pa-
rochianum, quia non mutauit domicilium, cum
non habuerit animum ibi perpetuò manendi, nec
durante metu dici poteſt habuiſſe animũ mutandi
domicilium, & ſequuntur ibi Gemin. & Franc. id-
que pluribus comprobat Abb. in c. In noſtra, n. 10.
de ſepultur. vbi alios adducit.

Quorum opinio ſi vera eſſet, nullum eſſet ma-
trimonium ab hac muliere contractum, quia non
habuit animum perpetuò habitandi in dicto op-
pido, ſed ibi fuit iuſſu Principis moratura vſque ad
ipſius Principis beneplacitum; ideoque Sacerdos,
qui matrimonio interfuit, illius Parochus non fuiſ-
ſet, vt requiritur decreto d. cap. 1. ſeſſ. 24. de reform.
matrim.

23 Quidam verò putant ad ius Parochiæ acquiren-
dum ſufficere habitationem, dummodo tamen
24 illa ſit annalis, aut pro maiori anni parte. Cui
opinioni videtur adhærere Innocent. in c. Omnis
vtriuſque, num. 6. de pœnit. & remiſſ. vbi ait ſcho-
lares, & incolas annales, & mercenarios debere
confiteri Sacerdoti Parochiæ, quam incolant per
annum, & ab eo poſſe abſolui per text. in c. Queſti,
26. q. 1. in illis verbis, & vbi per totum anni circu-
lum Miſſas audiunt. Et quamuis poſtea referat
opinionem illorum, qui dicunt idem eſſe ſi ad mi-
nus tempus incolant vel domos, vel dominos: ta-
men cum hoc ſecundo loco vtatur illis verbis, *alij
dicunt*; non ſecunda, ſed prima cenſetur eius opi-
nio, vt declarat Iaſ. in l. Si idem cum eodem, §.
fin. num. 3. ff. de iuriſd. omn. iudic. & Dec. in c. 1.
ad finem, de conſtit. cum præſertim poſt ſecundam
opinionem Innocentius adijciat. In omnibus ta-
men præmiſſis tutius eſt, vt viatores, & alij ſemper
à proprio Sacerdote ſpecialem licentiam habeant,
& Innocentij verba tranſcribunt ibid. Butr. An-
char. & alij.

Quæ ſecunda opinio, ſicut & prior innititur præ-
cipuè dictæ decretali, Is qui, de ſepult. in 6. ibi, Is
qui ad villam ſe tranſfert recreationis cauſa, vel
vt ruralia exerceat, ſi non electa ſepultura decedat,
non in eccleſia dictæ villę, ſed in ſua Parochiali ſe-
peliri debet. Qui tamen textus non dicit ad ius
Parochiæ acquirendum requiri domicilium, vel
habitationem annalem: ſed tantum diſſinit non

eſſe ſatis vt quis ſe aliò transferat ob aliquam bre-
uem cauſam.

25 Et ſecundum hanc ſententiam eodẽ modo hæc
mulier nulliter contraxiſſet, quia ante matrimo-
niũ in dicto oppido non habitauerat niſi per qua-
tuor menſes, & Rota in nouiſſ. deciſ. 656. vol. 1.
reſoluit in ſuo caſu matrimonium contractum co-
ram Parocho rurali fuiſſe nullum, quia probatum
non fuit contrahentes ſolere eſſe ruri in maiori
anni parte, nec pro dimidia, ſed tantum per tres,
aut quatuor menſes.

26 Alij autem diſtinguentes, cenſent habitationem
ſaltem pro maiori anni parte efficere aliquem Pa-
rochianum eius eccleſiæ, vbi habitat quoad Sacra-
menta neceſſaria dumtaxat, veluti confeſſionis, &
communionis ſemel in anno. Secus verò quoad
Sacramenta voluntaria, veluti ordinis, & matri-
monij. Atque ita diſtinguit Abb. in cap. Nullus,
num. 4. ſupra eod. Silueſt. in ver. Domicilium, n. 2.
Tabien. eod. ver. ad fin. & eſt ex mente Hoſtien.
in Summa hoc tit. §. 7. in fine, & ſecundum hanc
ſententiam ſimiliter nullum eſſet matrimonium,
de quo agitur.

27 At verò alij tenent ex ſola habitatione quem
effici Parochianum alienius eccleſiæ dũmodo non
ſit ibi recreationis gratia, vel ad ruralia exercen-
da, aut ex alia breui cauſa ſtatim reuerſurus ad
primam Parochiam iuxta d. cap. Is qui, de ſepult.
in 6.

28 Atque hæc ſententia fuit originaliter Feder. de
Sen. in conſ. 254. incip. Quæſtio, ſubſequens vbi
reſpondit ad ius Parochiale eſſe attẽdendam præ-
ſentem habitationem, non domicilium; ideoque
in eodem anno quem effici poſſe Parochianum
plurium eccleſiarum, cum non requiratur vt ha-
29 beat animum perpetuò habitandi. Vnde conclu-
dit eum, qui propter bellum, vel peſtem fugit de
Parochia in Parochiam, & eò ſe tranſtulit animo
redeundi ad primam bello ceſſante, cenſeri Paro-
chianũ ſecundæ: & dicit eſſe de hoc caſum in hac
30 decretali. Quod veriſſimum puto, quia cum ha-
bitatores illi, qui prius elegerant manſionem in
Regno Hieroſolymitano propter occupationem
terræ Sanctæ, ſe tranſtulerint ad habitandum in
ciuitate Aconen. vtique ceſſante prædicta occupa-
tione, & ſic cauſa tranſlationis veriſimiliter re-
dijſſent ad primam manſionem. Vnde non habe-
bant animum perpetuò habitandi in Aconenſi ci-
uitate, ſed durante impedimento dumtaxat. Et
tamen textus decidit eos poſſe ſpiritualia recipe-
re ab Epiſcopo Aconẽſi, & ibi teneri decimas per-
ſonales perſoluere. Atque ita Federici ſententiam
commendat, & ſequitur Abb. in cap. Extirpandæ,
§. Qui verò, num. 11. de præben. & latè defendit
Anchar. in cap. De vxore, num 7. de ſepultur. &
Abb. ſibi contrarius in c. Omnis vtriuſque, nu. 23.
de pœnit & remiſſ. relatis aliorum ſententijs, [Illa
31 opinio, inquit, mihi plus placet, & eſt magis com-
munis, quod ille dicatur proprius Sacerdos, in cu-
ius Parochia quis habitat de præſenti, nec poſſunt
commodè adire proprium Sacerdotem.]

Ad hæc. cum de iure communi ex Clem. 1. de
priuileg. Religioſi, qui clericis, aut laicis Sacra-
menta Vnctionis extremæ, vel Euchariſtiæ mini-
ſtrare, & matrimonia ſolemnizare audent, non
habita ſuper his Parochialis Presbyteri licentia
ſpeciali, excommunicationis ſententiam incur-
rant: gloſ. in ver. Presbyteri Parochialis, [Per hoc,

inquit, quoad ſcholares, & mercenarios, & his ſimiles, intellige Presbyterū, in cuius Parochia habitant: gloſſa ergo etiam ad effectum matrimonij cenſet illum eſſe proprium Parochum, in cuius Parochia quis habet habitationem. Quam gloſſam dicit eſſe notandam Cardin. num. 8 ſubdens: [Dic quod ſtatim cum quis vadit ad habitandum in certa Parochia, intelligitur ibi fieri parochianus, niſi acceſſerit cauſa recreationis, aut ob aliam cauſam temporalem ſtatim reuerſurus ad propriā Parochiam.] & ſequitur Vitalin. num. 29. vbi ait: [Proprius Curatus omnium ſuorum Parochianorū dicitur, etiamſi ad tempus habitet in Parochia illa, vt ſunt ſcholares, familiares, mercenarij, & huiuſmodi ſimiles perſonæ; protunc enim nō ſunt actu Parochiani alterius Parochiæ.

Quæ opinio ſicut eſt magis communis, ita eſt verior, vt patet ex alleg. per Anchar. in d. cap. De vxore, num. 7 de ſepultur. & ſummam habet æquitatem in caſu præſenti: nam cū hæc mulier iuſſu Principis relegata fuerit in dicto oppido, nec poſſit abſque præcepti violatione, & incurſu pœnæ ad primam Parochiam redire; iniquum eſſet vt non
32 poſſet accipere eccleſiaſtica Sacramenta à Parocho loci, in quo habitat. Ideoque etiam auctores cōtrariæ ſententiæ cenſent propter periculum, aut neceſſitatem poſſe aliquem recipere Sacramēta in loco habitationis, vt tradit Abb. in d. cap. In noſtra, num. 11. de ſepultur. his verbis: Ego dicerem quod propria ſola habitatio non facit quem eſſe Parochianum iſtius eccleſiæ; Vnde ex quo habet animum redeundi ad domum ſuam, illa eccleſia domicilij eſt propriè Parochialis iſtius; ſed propter neceſſitatem poterit iſte in loco habitationis, vel vbi eſt peregrinus recipere Sacramenta, ita quod hæc eccleſia habitationis non ſit propriè Parochialis iſtius, ſed in defectum propter neceſſitatem ſuccedit loco Parochi quoad adminiſtrationem Sacramentorum, & infra. Ex quo infero quod ſi de loco habitationis non poteſt commodè ire ad eccleſiam domicilij pro Sacramentis, debet hic capere, & non in eccleſia domicilij, & ſequitur Nauarr. in cap. Placuit, de pœnit. diſt. 6. n. 92. & 101. Ob quam neceſſitatem ſicut qui belli, aut peſtis cauſa aliò commigrant, poſſunt Sacramenta percipere à Parocho habitationis ſecundum communem Canoniſtarum ſententiam in c. Omnis vtriuſque, de pœnit. & remiſſ. ita eſt æquum, vt poſſit recipere hæc mulier, quæ vi; atque imperio Principis extra locum domicilij commoratur: non minus enim impeditur ad primam Parochiā redire, quàm ſi peſtis, aut belli cauſa inde aufugiſſet.
33 Neque enim conſtituenda eſt differentia inter Sacramentum Pœnitentiæ, & Matrimonij, cum ſæpè non minor ſit neceſſitas nubendi, quam confitendi, vt contingit in his, qui continere non poſſunt; nam melius eſt ijs nubere, quam vri, vt 1. ad Corinth. 7. Ideoque communiter is dicitur eſſe proprius Parochus ad coniungendos aliquos in matrimonium, qui in cap. Omnis vtriuſque, appellatur proprius Sacerdos ad confeſſiones audiendas, vt conſtat ex d. Clem. Religioſi, in ver. Paro-
34 chialis Presbyteri, & ibi notatur de priuileg.. Non obſtat quod hæc mulier non habuerit animum in d. oppido perpetuò morandi. Quoniā ſatis eſt, vt habuerit animum morādi quamdiu neceſſitas, & iuſſus Principis durarent: nā & hi qui peſtis,

aut belli cauſa aliò diuertunt, non habent animū illic manendi, niſi quoad durauerit neceſſitas; & tamen contrahunt ius Parochię ad effectum recipiendi eccleſiaſtica Sacramenta. Ad hoc enim, vt dictum eſt, iura non conſiderant domicilium, ſed ſimplicem habitationem, & ſatis eſt, vt cauſa ſubmouendi ſcandala, ob quā Princeps iuſſit mulierem aliò transferri, non fuerit talis, vt potuerit probabiliter incontinenti ceſſare. Pro quo eſt doctrina Anchar. in d. c. Is qui, de ſepult. vbi ſequitur opinionem Feder. de Senis, quando bellum eſſet veriſimiliter duraturum. Secus ſi per tranſitum alicuius exercitus tranſeuntis hoſtiliter per comitatum quis contraxiſſet ſe ad ciuitatem: tunc enim, inquit, eſt verior opinio Io. Andr. nam primo caſu venit animo commorandi; ſecundo non. In ſolo autem Ordinis Sacramento ſpeciale eſt, vt verum domicilium requiratur, vt patet in cap. Cum nullus, de tempor. ordin. in 6. ponderando illa verba, Superior intelligitur hoc caſu, & rationem ſpecialitatis adducit Hoſtien. in Summa hoc tit. §. 7. in fine.
35 Sed etſi ad hoc domicilium requireretur, forſitan non deeſſet hoc caſu per textum ſingularem in l. Filij, ff. Ad municipal. in illis verbis: [relegatus ... in eo loco, in quem relegatus eſt, interim domicilium habet,] & concordat ... qui, §. fin. cod. tit. ... quidquid ſit de his, ſententiam Feder. ... ſequuta eſt S. Congregatio Conci- ... [illegible]
36 [illegible]
37 Atque ad ... [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]

Ex quibus non videtur dubitandum quominus
validum ſit præſens matrimonium contractum co-
ram Parocho habitationis poſt quartum habita-
tionis menſem; Et in hanc ſententiam S. Congre-
gatio reſpondit.

40 Vlterius QVAERO, an incolæ regni Hieroſo-
lymitani, de quibus hic, eo ipſo quod poſt occu-
pationem Terræ Sanctæ ſe contulerunt ad habi-
tandum in ciuitate Aconenſi, cenſeantur in ea
domicilium contraxiſſe; adeò vt tam Epiſcopus,
quam Dominus temporalis poſſit immediatè iu-
riſdictionem in eos vendicare. An verò ad transfe-
rendum domicilium tempus aliquod à iure ſit
præfinitum?

41 De iure ciuili ad conſtituendum domicilium
videtur requiri tempus decem annorum per text.
in l. 2. C. de incol. lib. 10. vbi dicitur: Nec ipſi qui
ſtudiorum cauſa in aliquo loco morantur, domici-
lium ibi habere creduntur, niſi decem annis tranſ-
actis eo loco ſedes ſibi conſtituerint. Et ita vi-
detur tenere gloſ. ibi in ver. Conſtituerint, vbi quæ-
rit quid de alio, qui ſtat per decem annos non ſtu-
dij cauſa: Et reſpondet eodem modo præſumi
domicilium animo conſtitutum; ſecus ſi mino-
42 ri tempore, & Bart. in conſ. 1 1 1. Factum tale eſt
eſt, in fine lib. 2. dicit ſimplicem habitatorem non
cenſeri in loco domicilium conſtituere, niſi per
decennium habitauerit. Et apertius hoc tenet
Hoſtienſ. hic n. 5. dicens non cenſeri incolam, niſi
qui in loco moratus fuit per decennium per illum
43 textum, & arg. cap. Apoſtolicæ circa princ. infra
eod. licet ſubdat illam legem de facto non ſeruari,
& ſequitur totidem verbis Io. Andr. n. 3. verſ. Nam
nec ſecundum leges.

44 Sed omnino dicendum eſt nec ſecundum leges,
nec ſecundum Canones vllum tempus eſſe abſo-
lutè neceſſarium ad domicilium contrahendum.
Ad hoc enim præcisè neceſſarius eſt animus per-
petuò habitandi, ſine quo domicilium non conſti-
tuitur, l. Non vtique, & l. Domicilium, & l. Eius qui,
la ſeconda, §. penult. ff. ad municip. l. 2. & l. Ciues, C.
de Incol. lib. 10. & notatur in l. 1. C. de muner. & ho-
nor. eod. lib. Hoſt. in ſumma de Paroch. §. penult.
ante fin. Io. Andr. in c. Is qui, in princ. verſ. Et fa-
ciunt hæc ad quæſtionem, de ſepultur. lib. 6. cum
alijs allegatis in præcedenti quæſt. num. 21. & Abb.
hic n. 8. verſ. Nam ad Conſtitutionem domicilij,
qui tamen dum allegat l. Si quis inſtructus, ff. ad
municip. debuit allegare l. Eius qui, la ſeconda,
§. Celſus, alias §. Si quis inſtructus. Et propterea
45 impubes, qui diu penes nutricem, vel tutorem
ſtetit, non dicitur eò domicilium tranſtuliſſe, cum
in ea ætate careat animo, & intellectu ad domici-
lij mutationem requiſito, vt conſuluit Feder. de
Sen. conſ. 253. Quidam puer per totum, & conſen-
tit Bald. conſ. 334. Factum tale eſt, magiſter. circa
med. verſ. Et ex hoc apparet, lib. 4. Sed quia de
46 animo, cum ſit quid intellectuale, per ſe conſtare
non poteſt; propterea dicit lex ad acquiſitionem
domicilij nudam voluntatem non ſufficere, ſed re-
quiri etiam factum quaſi animi indicem, vt dict. l.
Domicilium, ff. ad municip. & notat Feder. de Sen.
d. conſ. 253. num. 2. & Bald. conſ. 311. Quæſtio ſuper
qua, num. 3. quod eſt Petri de Abbatijs Piſani cum
duob. ſeqq. lib. 4. Animus enim ex facto, & conie-
47 cturis deprehenditur, c. 2. De renunc. lib. 6. l. Do-
lum, C. de dolo, Abb. hic n. 8. Quapropter vt di-
48 cunt Hoſt. & Io. Andr. ſi in loco relicto quis omnia
vendidit, & ſecum quidquid habere potuit, aſpor-
tauit, & in alio loco domum, & poſſeſſiones emit,
ſatis probabiliter cenſetur primum reliquiſſe, &
ſecundum domicilium elegiſſe, & probatur in l.
Ciues, C. de incol. lib. 10. vbi dicitur: In eodem
loco ſingulos habere domicilium non ambigitur,
vbi quis larem, rerumque ac fortunarum ſuarum
ſummam conſtituit; vnde rurſus non ſit diſceſſu-
rus, ſi nihil auocet. Itaque, vt Bald. inquit dict.
conſ. 334. circa med. lares aſſidua conuerſatio, &
maior pars bonorũ domicilium demonſtrant, l. 2.
49 C. vbi Senat. vel Clariſs. & d. l. Ciues. Vnde etiã
minori ſpatio decem annorum quem ſibi conſti-
tuere domicilium, quando concurrunt alia indi-
cia, puta, ſi tranſtulerit familiam, ſupellectilem,
& maiorem partẽ fortunarum ſuarum, firmat idẽ
Bald. conſ. 393. in princ. lib. 1. Angel. conſ. 27. Qui-
dam victor, num. 2. verſ. Sola enim. Idque multo
magis ſi clarè appareat quem elegiſſe domicilium,
vt quia hoc expreſſit, vel quia eſt effectus ciuis lo-
ci, vel per alium modum, vt per Bald. loco proxi-
50 mè cit. Porrò inter alias coniecturas tranſlationis
præcipua eſt habitatio decennalis. Nam eo ipſo
quod quis per decennium in loco habitauit, præſu-
mitur in dubio habuiſſe animum ibi domicilium
conſtituendi. Bart. in l. Cornelia, §. Si demum, ff.
de iniur. Bald. d. conſ. 311. in princ. & latiùs in 3.
conſ. ibi inſerto n. 5. verſ. Sed modo videamus, Abb.
51 conſ. 100. in princ. lib. 2. Nam abſens per decen-
nium præſumitur habuiſſe animum non reuerten-
di, vt plenè per Alexand. conſ. 91. Repetitus, n. 8.
lib. 7.

52 Non obſtat tex. in d. l. 2. C. de incol. lib. 10 quia
ſecundum Abb. hic n. 8. illa lex loquitur in ſchola-
ribus. Et ſic loquitur in eo caſu, in quo ex con-
iectura apertiſſima liquet quem non habere ani-
mum conſtituendi domicilium. Scholares enim
non veniũt ad locum animo ibi perpetuò perma-
nendi, ſed ſtudendi. Et propterea ad eliciendam
præſumptionem animi domicilium conſtituendi,
lex præfiniuit illud ſpatium decem annorum. Nam
ad hoc maius, vel minus tempus requiritur, ſe-
cundum quod coniecturæ vrgent. Et ſcholaris ſtu-
dio abſoluto præſumitur habuiſſe animum rece-
dendi, vt per Alexand. conſ. 216. num. 14. & 15.
lib. 6. vbi idem dicit in mercatore.

53 Idemque in lectore publico conducto cum ſa-
lario, qui non præſumitur habuiſſe animum con-
ſtituendi domicilium, plenè conſuluit Abb. dict.
conſ. 100. Videtur primò per totum, lib. 2. in his
igitur decennium requiritur ad eliciendam con-
trariam animi præſumptionem, vt in d. l. 2. At hæc
ratio ceſſat in eo, qui ex toto primum domicilium
dereliquit, & cum omnibus rebus ſuis aliò ſe
tranſtulit. Et propterea textus in d. l. 2. poſtea-
quam dixit ante decennium tranſactum ſcholares
non cenſeri in loco domicilium habere, imme-
diatè ſubnectit: Sed ſi alijs rationibus domicilium
in ciuitate Laodicæorum habere probatus fueris,
&c.

54 Itaque qui ad alium locum cum familia, & for-
tunis ſuis ſe tranſtulit, aut ibi emit poſſeſſiones,
& præſumitur immediatè habuiſſe animum illic
55 domicilium conſtituendi; aut non emit poſſeſſio-
nes, ſed ſtat ſic in ſuſpenſo; & tunc dicam tempus
56 arbitrarium, prout concludunt Hoſt. Io. Andr. &
Abb. vbi ſupra. Vnde ſi talis declararet animum
ſuum, id eſt, ſe velle ibi domicilium habere; illico

 fine

fine expectatione alterius temporis dicendus eſſet ibi domicilium contraxiſſe, per textum in dict. l. Eius qui, la ſeconda, §. Celſus, ff. ad municip. ſecundum Abb. in fine. Ceſſantibus autem omnibus alijs indicijs, & præſumptionibus, ſimplex habitatio fortè non ſufficeret ad domicilij tranſlationem, niſi tranſlato decennio. Et in hoc caſu ſaluari poteſt, gloſ. & Bart. ſupra cit. n. 42.

De Decimis, primitijs, & oblationibus.

Cap. Quoniam.

S V M M A R I V M.

1 *Decimæ noualium debentur eccleſiæ, in cuius Parochia ſurgant: Si verò non ſunt in certa Parochia, Diœceſano debentur.*

2 *Decimæ prædiales debentur eccleſiæ in cuius Parochia ſita ſunt prædia: perſonales verò vbi ſpiritualia recipiuntur.*

3 *Prouentus ſpirituales nouiter emergentes infra limites Parochiæ non debentur Epiſcopo, ſed Parocho.*

4 *Oblationes, quæ fiunt imagini alicuius Sancti depictæ in pariete extra parochialem eccleſiam, cui debeantur.*

5 *Reditus ſpirituales debent diuidi in quatuor partes ſi ſpectent ad eccleſias matrices: Secus ſi ad Capellas.*

6 *Ad Decimas præſtandas Epiſcopus etiam non requiſitus poteſt ex officio compellere poſſeſſores terrarum.*

7 *Decimarum quartam Epiſcopus exigere poteſt immediatè à Parochianis, & n. 27. Contrarium, n. 14. & 17. Diſtinguitur à n. 20. vſque in fin.*

8 *In decimarum perceptione Epiſcopus, & Parochus ſunt quaſi portionarij, & n. 16. & 29.*

9 *Decimæ prædiales totius Epiſcopatus integrè ad Epiſcopũ pertinẽt, ſi prædia decimatoria non ſint infra limites alicuius Parochiæ, aut incertum ſit de cuius Parochia exiſtant, & nn. ſeqq.*

10 *Dictio, alioquin, venit aduerſatiuè ad præcedentis, & includit eo propria ſignificatione contrarium intellectum.*

11 *Decimæ prædiorum exiſtentium in altera ex duabus Parochijs ſunt diuidendæ inter vtramque eccleſiam, ſi non appareat infra cuius limites prædia ſunt ſita.*

12 *Inſula ſi in mari appareat, decimæ noualium cui eccleſiæ debeantur.*

13 *Epiſcopus an pro ſua quarta decimarum agere poſſit immediatè contra Parochianos; an verò illam petere debeat à Parochis, & num. ſeqq. vſque in fin.*

Quid ſi Parochi iam exegerint à Parochianis integras decimas, n. 21.

Et quid ſi nondum exegerint, ſed tamen non negligunt illas petere, n. 22.

Et quid ſi ſint negligentes, an tunc Epiſcopus agere poſſit integris nomine Eccleſiæ contra Parochianos pro integris decimis, n. 23. & ſeq.

Et an iure proprio poſſit agere actione directa pro ſua quarta canonica, n. 26.

Anne poſſit agere officio iudicis nobili, n. 33.

15 *Intellectus, c. Cum contingat, de offic. Ordin. & n. 31. & 32.*

16 *Epiſcopus in prædijs decimatorijs habet ius realiter coæquale cum Parochis, & n. 30.*

Quæ realitas, & coæqualitas tolli non poteſt per negligentiam, vel malitiam Parochorum non competentium num. 30.

28 *Doctorum opinio non habens contradicentem [illegible] tur caſus legis [illegible]*

31 *Parochiani per ſolutionẽ decimarum ſuis Parochis conſequuntur liberationem, nec ſuper quarta poſſunt ab Epiſcopo moleſtari [illegible]*

Decimæ quæ ratione dicantur eſſe in poteſtate Epiſcopi.

24 [illegible]

25 *Parochiani [illegible] Epiſcopis, & Parochis ſuper decimis [illegible]*

28 *Actio [illegible] debetur Epiſcopo propter [illegible]*

32 *Actio [illegible] vniuerſalem [illegible] deficit actio [illegible]*

33 *Decimarum [illegible] actione directa non poſſunt [illegible]*

34 *Officium [illegible] inſtar actionis [illegible] appellatur [illegible]*

Fundat [illegible]

35 *Conced* [illegible]

36 *Et lato* [illegible] *tione* [illegible]

1 Q[illegible]NIAM. Decimæ noualium debentur eccleſiæ, in cuius Parochia ſurgunt, ſi verò non ſunt in certa Parochia, Diœceſano debentur. Hoc dicit. Conſolatio, & te[illegible] omnis diuiſio. Conſolatio, in qua diſtinguitur [illegible], ibi, reſpondemus, in qua diſtinguitur ibi [illegible] membrum perſequitur ibi [illegible]

[illegible] ibi, infra certam alicuius eccleſiæ [illegible] tiones prædiales, ſeu reales debentur [illegible] Parochia ſita ſunt prædia [illegible] ra debentur ratione prædiorum [illegible] c. Si quis laicus, & cap. Deci[illegible] ff. de publican. & vecti[illegible] ſi verò quis [illegible] perſonalibus, quæ [illegible] in decimis perſonalibus [illegible] communis opinio [illegible]

ponſio, [illegible] gale, & [illegible] quin.

2 Nota [illegible] parochiam, [illegible] eccleſiæ, in [illegible] decimæ, & [illegible] & non perſo[illegible] mæ, 16, q. 1. [illegible] gal, & l. For[illegible] ſibus, licet [illegible] debentur ec[illegible] Quæſti, 16, q. [illegible] Io. Andr. in [illegible] vt teſtatur B[illegible]

3 Secundò [illegible] ſpirituales no[illegible] chiæ non per[illegible] chialem eccle[illegible]

4 Abb. num. 1. [illegible] cuius Sancti [illegible] eccleſiam, ſed [illegible] ipſi eccleſiæ, [illegible] an hæc illatio [illegible] cet ſibi locum [illegible] quæſt. ſupra de [illegible]

5 Tertiò nota [illegible] lium, quæ ſurg[illegible] eccleſiæ Paroch[illegible] de reditibus [illegible] partes, videlicet [illegible] ſeq. 12. q. 2. loqu[illegible]

pellis, ſeu Parochialibus ſalua portione Epiſcopi omnes ſunt Rectoris, vt hic, & in c. Cum contingat, infra eod. in cap. Plerique ſupra de Pact. & in d. cap. Paſtoralis, & declarant hic Hoſtien. circa fin. verſ. Nota etiam, & Io. Andr. n. 1. in ver. Facias, Butr. num. 4. Cardin. num. 1. in 1. oppoſit. & Anchar. num. 3.

6 Quartò nota ibi, *facias aſſignari ad officium Epiſcopi pertinere Parochianos compellere ad ſolutionem decimarum*, & ita verum eſt quod ait Cardin. poſt Laud. & alios in Clem. Diſpendioſam, n. 18. de iudic. nempe iudicem etiam nõ requiſitum poſſe ex officio cogere poſſeſſores terrarum ad præſtandas decimas, ſi ei conſter huiuſmodi terras eſſe infra limites Parochiæ. Quod dictum ſequitur Rota deciſ. 357. n. 6. par. 5. recent.

7 Quintò nota ibi, *ſua parte retenta*, Epiſcopum poſſe ſuam quartam decimarum exigere immediatè à Parochianis, quod ſatis probatur hic; non enim poſſet ſuam partem ſibi retinere, niſi illam prius percepiſſet. Percipere autem non potuiſſet ab eccleſia, quia decimæ nondum fuerant eidem eccleſiæ aſſignatæ, vt patet ex littera ibi, faciat aſſignari. Supereſt igitur ex neceſſitate vt quotam ſuam à Parochianis exegerit. Quod eſt contra opinionem Rotæ exiſtimantis Epiſcopum agere non poſſe pro ſua quarta canonica directè aduerſus laicos, ſed tantummodò contra eccleſias, ſeu illarum rectores, vt fuſius dicam infra n. 27.

8 Sextò nota Diœceſanum, & Parochũ eſſe quaſi portionarios in perceptione decimarum, prout eos appellant Hoſtien. num. 2. & Io. Andr. num. 3. Vterque enim fundat intentionem ſuam de iure communi in illarum perceptione: Epiſcopus quidem in ſua portione canonica, vt patet ex littera ibi, *ſua parte retenta*. Parochus verò in reliquis decimis, vt patet ibi, *decimas earum*, & eſt receptiſſima Canoniſtarum ſententia, vt ſcripſi in cap. Cum contingat, n. 21. & 23. infr. eod.

9 Vltimò nota ibi, *alioquin*, decimas prædiales totius Epiſcopatus integrè ad Epiſcopum pertinere ſi prædia decimatoria non ſint infra limites alicuius Parochiæ, aut incertum ſit de cuius Parochia exiſtant, vt hic probatur euidenter ponderan-
10 do dictionem, *alioquin*, quæ cum veniat aduerſatiuè ad præcedentia, includit ex proprio ſignificatu contrarium intellectum ſecundum Abb. num. 4. verſ. Sed quæro, & non tantum orationem conditionalem facit, ſed in ſe ipſa orationẽ continet, & inducit conditionem contrariam, vt notat Bart. in l. 1. n. 17. ff. de condit. & demonſtr. vnde cum textus prius dixerit, ſi terræ arabiles ſint infra certam alicuius eccleſiæ parochiam, decimæ debentur eidem eccleſiæ: dum poſtea ſubiungit, alioquin debentur Epiſcopo, perinde eſt ac ſi dixiſſet, ſi terræ huiuſmodi non ſint alicuius Parochiæ, ſecundum Innoc. Petr. de Sampſon. Abb. Antiq. & Aegid. vel incertum ſit de cuius ſint Parochia, eo quod limites non ſint certi, ſecundum Hoſtienſ. n. 2. Ioann. Andr. eod. n. Cardin. n. 1. & Abb. d. n. 4. verſ. Sed quæro.

11 Addit Io. Andr. quod ſi conſtet terras exiſtere in altera ex duabus Parochijs, ſed ignoretur intra cuius limites, eo quod limites appareant tantummodo in locis propinquis, non autem in loco, vbi ſita ſunt prædia, hoc caſu fieri debet diuiſio decimarum inter vtramque eccleſiam, allegat. c. Cum quis, §. 1. de Sepultur, lib. 6. & cum eo tranſeunt Card. num. 5. Anchar. num. 4. & Abb. num. 5. quod
12 nota ad limitationem huius textus. Si verò inſula in mari appareat, & ibi ſurgant noualia, ſecundum gloſ. 1. conſiderabitur cui prouinciæ inſula adhæreat, vt illius prouinciæ ſit, & ibi præſtentur decimæ, vt l. Inſulæ, ff. de iudic. & cũ gloſ. tranſeunt Butr. n. 8 & Card. n. 4. Sed plenius ſecundũ Hoſt. in princ. Cõſiderabitur prouincia, diœceſis, parochia & ripæ, cui proximius inſula accedit, vt l. Inter eos, l. Ergo, & l. Inſula, ff. de acquir. rer. domin. vt illius Prouinciæ, Diœceſis, & Parochiæ inſula eſſe intelligatur, d. l. Inſulæ, & l. Nominem, §. Cõtinentes, ff. de verb. ſignific. Ideſt ſi inſula emergat infra duas prouincias, decimæ dabuntur Parochiali viciniori illius prouinciæ, cui proximius inſula accedit. Si verò emergat infra duas diœceſes, præſtabuntur decimæ Parochiali viciniori illius diœceſis, cui ſimiliter proximius adhæret inſula, etiamſi Parochialis ex alia parte Inſulæ eſſet proximior; quia abſurdum eſſet vt decimæ noualium illius diœceſis, cuius eſt inſula, ſoluerentur Parochiali alterius diœceſis. Quod ſi inſula appareat infra limites vnius diœceſis, erunt perſoluendæ Parochiali, cui inſula proximior eſt, & hanc puto fuiſſe mentem Hoſtienſis notabilem, & veram. Dubium tamen remanet an in ſupraſcriptis caſibus ſpectanda ſit propinquitas diœceſis, vel parochiæ, an verò eccleſiæ cathedralis, vel parochialis. Gloſſa cum Cardin. non meminit niſi prouinciæ, Hoſtien. conſiderat prouinciam, diœceſim, parochiam, & ripas, nulla facta mentione eccleſiæ, Butr. meminit eccleſiæ tantum. Vide tu quod ſcripſi in cap. Nullus, num. 23. 24. & 25. ſupra de Paroch.

13 QVAERO an Epiſcopus pro ſua quarta decimarum agere poſſit immediatè contra Parochianos, an verò illam petere debeat à Rectoribus Parochialium eccleſiarum.

14 Hæc eſt quæſtio quotidiana, & difficilis, in qua Rota ipſa variauit. Nam in cauſa Nouarien. decimarum 25. Aprilis 1611. coram Gregor. XV. deciſ. 519. num. 1. & 2. reſoluit Epiſcopo Nouarien. non deberi quartam decimarum ab hominibus cuiuſdam pagi: quia etſi de iure communi habeat intentionem fundatam ſuper dicta quarta; tamen hoc intelligitur contra Eccleſias percipiẽtes decimas, vt ſcilicet ab eis quartam partem decimarum exactarum poſſit exigere, & non immediatè à Parochianis, allegat Abb. Antiq. in cap. Conquerente, num. 5. verſ. In gloſ. Sed videtur, de offic. Ordin. vbi ait illam decretalem non decidere vt Epiſcopus habeat ius percipiendi decimas, ſed vt decimis ab eccleſia perceptis Epiſcopo detur quarta: & cum eo conſentiunt ibi Bellam. circa fin. & Abb. Sicul. num. 2. prope fin. verſ. Duode-
15 cimò, habet quartam, ad quod Rota inducit d. cap. Conquerente, vbi Pontifex poſtquam mentionem fecit de quarta decimationum, & alijs iuribus, quæ ab eccleſijs debentur Epiſcopo, immediatè ſubiungit: Tu autem his iuribus in præfatis eccleſijs contentus exiſtens non amplius ab eis exigas: Quæ verba clarè inſinuant Epiſcopum debere ſuã quartam exigere ab eccleſijs, non autem à perſonis laicis, quæ de iure illas tenentur ſoluere Parochialium eccleſiarum rectoribus, vt in cap. Cum contingat infr. eod. & in Clem. vnica, eodem tit. eamdem concluſionem firmauit Rota apud Card. Seraph. deciſ. 1449. n. 5. & 6.

Sed

16 Sed die 7. Maij 1627. in eadem cauſa Nouarien. coram Pirouano cōtrariam ſententiam probauit, videlicet Epiſcopum habere intentionem fundatam pro ſua quarta decimarum, etiam contra Parochianos, & habere in prædijs decimatorijs ius reale, & coæquale cum Rectoribus Parochialium, & eſſe quaſi inter ſe portionarios, prout etiā firmatum fuit in deciſionibus, quæ referuntur de-
17 ciſ. 442. 485. & 510. par. 1. recentior. Verum poſtea 17. Decembris 1627. Cauſa iterum propoſita, receſſit à deciſis, cenſuitque Epiſcopum non habere fundatam intentionem in quarta decimarū contra laicos, vt deciſ. 122. num. 7. part. 5. recent. Moti fuerunt Domini primò per textum in d. cap. Conquerente, vbi actio pro quarta decimarum non dirigitur contra laicum, ſed contra eccleſiam, inducendo illum prout ponderatus fuit in deciſ. Gregorij ſupra num. 15. Deinde moti fuerunt per cap. De quarta, de præſcript. vbi admittitur vt Parochus poſſit præſcribere quartam decimationū, quæ ſi à laicis per Epiſcopum exigenda eſſet, vtique Rectori non daretur præſcriptio ob defectum poſſeſſionis, ſine qua præſcriptio non procedit,
18 gloſ. in l. Malè agitur, & ibi Bald. n. 6. C. de præſcript. cum alijs in deciſ. allegatis. Ac demum, quia opinio Abbatis Antiqui, & aliorum, de quibus in deciſ. Gregorij XV. cum non habeat contradicentem, dicitur caſus legis, ita vt ab ea non ſit recedendum, Iaſ. in l. penult. num. 21. C. de pact. Becc. conſ. 23. num. 6. Surd. deciſ. 229. n. 16. eandem ſententiā probauit Paul. de Caſtro in conſ. 38.
19 incip. Dico, lib. 1. vbi ex facto reſpondit Epiſcopum ſuper quarta decimarum non habere ius immediatum contra laicos, ſed tantummodò contra eccleſiam, allegat. 10. q. 3. per totam: & ideò per empto iure eccleſiæ per illius deſtructionem, fuiſſe etiam extinctum ius, quod aduerſus eam Epiſco-
20 po competebat ſuper dicta quarta, vt ibi fuſius per eum.

Quid dicendum? Pro clariori quæſtionis ſolutione mihi videntur diſtinguendi caſus infra-
21 ſcripti.

Primus caſus eſt, cū Rector Parochialis iam exegit à laicis debitoribus integras decimas, & tunc cum laici per huiuſmodi ſolutionem iam conſecuti ſint liberationem, extra dubium eſt Epiſcopum non poſſe ab eis ſuam quotam petere, vel exigere, ne contra bonam fidem bis idem ſoluere compellantur, cap. Bona fides, ff. eod. & l. Bona fides, de regul. iur. lib. 6. ſed debere tantummodo actionem dirigere, & experiri contra eccleſiam, ſeu illius Rectorem ad præſcriptum d. c. Conquerente, de offic. ordin. in quo caſu propriè loquitur ille textus, & Abb. Antiq. cum alijs in deciſ. Gregorij allegatis. Quam concluſionem vt indubitatam firmauit eadem Rota deciſ. 357. n. 4. & 7. part. 5. recent. & in hoc caſu etiam intelligi poteſt textus in c. De quarta, de præſcript. in eadem deciſ. inductus. Nam Rector eccleſiæ quan-
22 do iam exegit à laicis integras decimas, vtique poſſidet etiam illam quartam Epiſcopo debitam: meritò poteſt illam præſcribere, & in hoc primo caſu nulla eſt diſcrepantia.

Secundus caſus eſt, cum Rector eccleſiæ nondum exegit decimas, ſed tamen non eſt negligens in illis exigendis, & tunc arbitror tenendam eſſe opinionem Rotæ, videlicet Epiſcopo nullum ius competere contra laicos per ſua quarta decima-

tionum, ſed tantummodo contra eccleſiam poſtea quam illas Rector integras decimas ab eis exegit, conſequenter per rationes vt ſupra in deciſionibus adductas num. 14. & 17. [illegible]

23 Tertius caſus eſt, cum Parochus aut negligit, aut non vult, aut non poteſt contra laicos agere, & tunc puto ſubdiſtinguendum. Aut Epiſcopus intendit agere contra eos pro integris decimis nomine eccleſiæ Parochialis, aut nomine proprio pro ſua quarta canonica. In primo membro ſequor

24 [illegible]

25 [illegible]

26 [illegible]

27 [illegible]

pum poſſe ſuam partem exigere immediatè ab ip-
ſiſmet Parochianis, etenim ante aſſignationem
decimarum textus dat ei facultatem ſibi retinen-
di ſuam portionem, & ſic non potuit illam exigere
ab eccleſia; cui nondum facta erat decimarum
aſſignatio, vnde neceſſe eſt vt à Parochianis potue-
28 rit eam exigere, & ſic exactam ſibi retinere: & hoc
per viam actionis, quia vbicumque lex mandat
aliquid ſeruari, inde oritur actio, vt l. Statuas, ff.
de acquir. rer. domin. & declarant in c. 1 ſuprà de
Pact. Butr. num. 1. & Abb. num. 5. & propterea cum
d. c. 1. iubeat pacta ſeruari quamuis de actione
nihil determinet; tamen propter illa verba ex pa-
cto nudo de iure canonico oriri actionem inferunt
ibi gloſ. Hoſt. Io. And. Collectar. & communiter Ca-
noniſtæ, vt ibi dixi in 4. notab. Ergo eodē modo cū
textus hic mandet Epiſcopo vt faciat aſſignari ec-
cleſiæ decimas, prius tamen ſibi retenta portione
ſua; hinc ſatis deducitur eum poſſe ſuam quotam
petere immediatè à Parochianis etiam per viam
actionis: quod nota quia Doctores, & Rota hunc
29 textum ad hoc non ponderant. Neque obſtat
quod Parochus fundet intentionem de iure com-
muni ſuper decimis prædialibus Parochiæ ſuæ, vt
eſt textus in cap. Cum contingat, & ibi gloſ. 2. Hoſt.
Io. Andr. & DD. notant; & in c. Cū in tua, infr. eod.
nam reſpondetur Epiſcopum quoque de iure cō-
muni fundare intentionem ſuper quarta decima-
rum, vt hic, & in c. Dudum, ibi, intentione tua
de iure fundata petiſti, infr. eod. & eſt communis
ſententia Canoniſtarum ferè omnium, quam paſ-
ſim ſeruat Rota, vt ſcripſi plenè in d. decretali, Cū
contingat, num. 23. & ſic Epiſcopus habet ius rea-
le, & coæquale cum Parocho, & ſunt quaſi portio-
narij, vt dicunt hic Hoſt. num. 2. & Io. Andr. num. 8.
30 & tetigi ſupra in 6. notab. Hæc autem realitas, &
coæqualitas tolli non poteſt per negligentiam, aut
malitiam Rectorum non comparentium, cum
habeat fundamētum in proprio iure immediato,
non autem mediato ex perſona Parochi, vt per
Rotam in præcitata deciſ. 64. n. 8. & 9. par. 5. recent.
31 & conſequenter poterit Epiſcopus ſuam quartā
canonicam directè petere à Parochianis, ſicut po-
teſt Parochus reliquas decimas, vt per Hoſt. in d.
c. Cum contingat, num. 1. verſ. Vnde & Io. Andr.
num. 4. Neque enim vna diſpoſitio aliam deſtruit,
ſed inuicem compatiuntur, & hanc ſimultaneam
actionem admiſit Rota d. deciſ. 64. num. 10. & in
Ceruien. decimarum 22. Aprilis, 1602. coram
Penia.
32 Rurſus non obſtat authoritas Abbatis antiqui
in c. Conquerente, num. 5. de offic. ordin. dicentis
illud c. non decidere vt Epiſcopus habeat ius per-
cipiendi decimas, ſed vt de decimis ab Eccleſia
perceptis Epiſcopo detur quarta. Quoniam reſ-
pondeo hanc doctrinam obtinere in duobus caſi-
bus. Primus eſt cum Rector eccleſiæ iam exegit
integras decimas; tunc enim Epiſcopo non com-
petit ius petendi ſuam quotam à laicis, qui libe-
rationem ſunt conſequuti, ſed ab ipſa eccleſia
dumtaxat, vt dixi ſupra in 1. caſu num. 21. Secun-
dus eſt cum Rector non eſt negligens in decimis
exigendis: nam & hoc caſu admitti poteſt Epiſco-
pum non habere actionem contra laicos, ſed tan-
tummodo contra eccleſiam pro ſua quarta cano-
nica poſteaquam decimæ ab ipſa eccleſia perceptæ
fuerint, vt ſimiliter dixi ſupra in ſecundo caſu
num. 22. At ſecus eſt vbi Parochus negligit, aut
renuit decimas petere; quia tunc Epiſcopus poteſt
ius ſuum proſequi, & actionem dirigere etiam cō-
tra laicos. Quod admittitur à Rota in d. deciſ. 64.
num. 11. & in Paſſauien. decimarum, 18. Martij
1591. coram Gipſio, & hoc puto verius. In pra-
ctica tamen, & maximè in Curia fortè præuale-
ret contraria opinio, in qua tandem reſedit Rota
in poſterioribus deciſionibus.
33 Circa ſecundam inſpectionem, videlicet an Pa-
rocho negligente, aut renuente decimas exigere
poſſit Epiſcopus pro ſua quarta canonica agere
contra laicos ſaltē officio Iudicis notabili, videtur
affirmatiuè reſoluēdum: nam cum extra contro-
uerſiam ſit quartam decimationum Epiſcopo eſſe
de iure debitam, vt ſæpius repetitum eſt; Idque
propter coniunctionem, & curam vniuerſalem,
quam habet in eccleſijs ſibi ſubiectis, vt poſt Ho-
ſtien. & alios notat Butr. in d. cap. Cum contingat,
num. 9. verſ. Item quia de decimis, inf. eod. & In-
noc. in c. Requiſiſti, num. 3. ſupra de teſtam. quate-
nus eam conſequi non poſſit actione directa; non
34 tamen debet eſſe deſtitutus alijs remedijs. Vnde
ſubueniendum eſt illi officio Iudicis nobili, quod
ſemper datur ex æquitate vbi deficit actio ad con-
ſequendum quod ſibi debetur, vel ad compellen-
dum aliquem ad implendum id ad quod actione
non poteſt adſtringi, vt c. 2. ſup. de offic. Iud. l. Quin-
tus, & ibi Bart. num. 1. ff. de ann. legat. Bald. in l. Cū
mulier, num. 35. ff. ſolut. matrim. Oſaſch. deciſ. 40.
35 num. 7. Rota coram Greg. XV. deciſ. 503. num. 4. &
ſolet concedi ad inſtar actionis, vt notat Bart. in
l. 1. num. 10. ff. de iuriſd. omn. Iudic. quem ſequitur
in d. cap. 2. Iod. Imola num. 4. Abb. num. 2. & Fe-
36 lin. num. 4. vbi aſſerunt Iudicis officium, quamuis
idem non ſit quod actio, tamen in latiori ſignifi-
catione poſſe actionē appellari, per text. in l. Actio-
nis verbum, in verſ. Inſtar, ff. de act. & obligat. in
l. Quod ſi minor, § fin. ff. de minor. & in d. cap. 2.
Quamobrem cum Parochiæ incolæ, &c. cogi poſ-
ſint à Rectoribus eccleſiarum ad ſoluendas deci-
mas, Rectoreſque teneantur de exactis quartam
præſtare Epiſcopo, debet vtique intrare Iudicis of-
ficium nobile ad compellendum obligatos ad præ-
ſtationem decimarum, vt Epiſcopus quotam ſuam
conſequi poſſit Rectoribus agere negligentibus,
vel non valentibus, vel nolentibus, eo quod non ſit
in cauſa, ne per illorum malitiam vel deſidiam ius
ſuum amittat.
37 Quod ſanè æquitatem reſpicit, in qua fundatur
iudicis officium nobile, l. Si me, & Titium, ff. ſi cert.
petat. & tradunt Socin. Iun. conſ. 52. num. 3. lib. 2.
Natta conſ. 534. num. 6. Rolan. conſ. 1. num. 55. vol.
1. ne alioquin decimarum debitores locupleren-
tur cum iactura Epiſcopi ob carentiam directæ
actionis, vt per Imol. in c. Licet cauſam, num. 23.
ſupra, de probat. Felin. in cap. Ex parte, il 2. n. 18.
de offic. deleg. Barbat. conſ. 36. in fin. lib. 1. Facit
quod dixi ſupra in 4. notab. & ita in proprijs ter-
minis reſoluit Rota in eadem cauſa Nouarien. De-
cimarum 5. Decembris, 1629. & iterum 11. Maij
1630. vt in deciſ. 327. num. 1. & deciſ. 357. num. 1.
par. 5. Recentior.

De Decimis.

Cap. Cum contingat.

SVMMARIVM.

1 Decimas qui praeſcribit in aliena parochia, ſi ibi inſurgunt noualia, ipſorum decimas non habebit.

2 Decimas praeſcribere poteſt una eccleſia in parochia alterius eccleſiae.

3 Requiritur tamen quadragenaria cum titulo, vel immemorabilis.

4 Decimas an poſſit clericus praeſcribere non intuitu eccleſiae.

5 Decimarum perceptio in aliena parochia non extenditur, ad noualia ſi competat ex praeſcriptione, vel conſuetudine: ſecus ſi ex priuilegio, & quae ſit ratio differentiae, & num. ſeqq. uſque ad n.11.

6 Decimas petens ex praeſcriptione, de ſingulis praedijs probare debet.

7 Praeſcriptio eſt odioſa, & reſtringenda.

8 Priuilegium ſuper decimis an ſit laté, vel ſtricté interpretandum.

9 Decimarum conceſſio includit etiam futuras.

10 Conſuetudo quamuis ſit fauorabilis, tamen non extendetur in materia multum praeiudiciali.

11 Decimandi ius an, & quando extendatur de ſpecie ad ſpeciem, & num. ſeqq. uſque ad num. 16.

12 Intellectus, cap. Cum in tua, infra eod.

13 Quaſi poſſeſſio decimandi fructus unius fundi, ex quo ſolum frumentum colligebatur, extenditur etiam ad milium.

14 Decimas percipiens ex paſcuis, piſcarijs, aut molendinis, obtinere debet etiam de noualibus, quae ibi inſurgunt.

15 Idem ſi percipiat decimas ex agro pro parte culto, qui poſtea pro alia parte factus eſt noualis.

16 Praeſcriptio partis indiuiſibilis ad totum extenditur, ibidem.

17 In decimis percipiendis quis fundet intentionem de iure communi, & num. ſeqq. uſque in fin.

Quid ſi Epiſcopus concurrat cum eccleſia Baptiſmali, vel Parochiali, & n. ſeqq. uſq. ad n.31.

18 Et quid ſi baptiſmalis cum parochiali concurrat, n.21. & ſeqq. uſque in fin.

19 Conſuetudo plurimum valet in transferendo ius decimarum de una ad aliam eccleſiam, & n.36.

Super decimis tranſactio, ſeu compoſitio fieri poteſt inter eccleſiaſticas perſonas ſine beneplacito Apoſtolico, & afficit etiam ſucceſſores.

20 Decimae perſonales pertinent ad eccleſiam ubi quis audit Diuina, & percipit Sacramenta, & n. 32. & 56.

21 Parochialis eccleſia de iure communi fundat intentionem ſuper decimis praedialibus ex fructibus, qui colliguntur infra limites parochiae ſuae.

22 Siue parochialis ſit etiam baptiſmalis, ſiue non.

23 Epiſcopus fundatam habet intentionem de iure communi ſuper quarta decimarum ſui Epiſcopatus.

24 Siue concurrat cum eccleſia baptiſmali, ſiue cum parochiali.

25 Epiſcopus an fundet intentionem quoad petitionem decimarum in totum faciendam nomine parochialium eccleſiarum; an vero pro ſua quarta decimarum agere poſſit immediaté contra Parochianos, remiſſiué, & num. ſeq.

27 Cathedralis eccleſia ſi habeat limitatam parochiam fundat intentionem in perceptione decimarum in totum infra ſuos limites.

28 Idem ſi decimae non ſint in parochia alterius eccleſiae.

29 Idemque ſi parochiae non ſint diſtinctae, aut in dioceſi non ſit alia parochia, quam cathedralis, & numero. ſeqq.

31 Decimae [illegible] in parochia nouiter erecta de iure communi [illegible] ſpectant ad eccleſiam matricem, an vero ad nouam [illegible] parochialem, & num ſeqq. uſq. ad n.43. [illegible] poſt Conc. Trid. num. 43. uſq. ad n.52.

Et qu[illegible] in decimis perſonalibus, n.52.

Et qu[illegible] de iure communi non ſunt Plebibus ſubtra[illegible], ut dentur Capellis, & n.43.

33 Decim[illegible] eccleſia eſt parochialis totius Plebana[illegible] adminiſtrationis Baptiſmi.

34 Baptiſ[illegible] etiam matrix, & cur. [illegible] nouiter erecta an poſſit Epiſcopus aſſ[illegible] ad eccleſiam matri[illegible]

35 Et dic[illegible] campos, vel alia bona ad eccleſiam pertinentia.

37 Paroc[illegible] ordinator eſt non ſolum ſpiritualium [illegible] temporalium ad eccleſiam ſpiritua[illegible] parochiam, [illegible]

38 Epiſcop[illegible] ipſo quod habet limitatam parochiam [illegible] communi debentur illi reditus ſpiritua[illegible] ſed [illegible] ex praedijs intra parochiam in[illegible] tium [illegible] appellatione veniunt

40 Eccleſi[illegible] & obuentionum [illegible] de portione aſſignanda Sa[illegible] parochialibus nouiter erectis ex [illegible] ſeqq uſque ad

41 Oblation[illegible] etiam [illegible] reditum matricis eccle[illegible] poſſunt Rectori paro[illegible]

43 Concilium [illegible] cerdoti [illegible] praefici [illegible] num. 5[illegible] decimae, & qui[illegible] & n. ſeq. [illegible] & renaſcitur, & n. ſeq. [illegible] ad tempus. [illegible] eccleſia in perpetuum [illegible]

44 Decima, [illegible] ſia ab [illegible] chialis [illegible] requirens hominis mi[illegible] concurrat cum [illegible]

45 Fructuum [illegible] quidem [illegible] & qualiter [illegible] quae ſunt [illegible]

47 Dos eccleſ[illegible]

48 Fructuum [illegible] dat utile [illegible]

49 Aſſignetur [illegible] miſterium [illegible]

50 Factum bo[illegible] miniſterio [illegible]

51 Arbitrium [illegible] à iure.

52 Decimae perſo[illegible] ter erectam [illegible] nem, & n. [illegible]

53 Decimae perſo[illegible] ſi quis mut[illegible]

54 Parochianus q[illegible] habitat.

55 Decimae perſon[illegible] ceperit Sac[illegible] trice, & reli[illegible]

56 Decimae perſon[illegible] cleſias pro va[illegible] audiunt diui[illegible]

57 Matrici eccleſiae [illegible] cilij Tridentini [illegible] eamque aſſign[illegible] ptiſma.

58 Baptiſmalis eccleſ[illegible]

59 Baptiſmalis fons [illegible] libus.

1 CVM CONTINGAT. Qui præſcri-
bit decimas in aliena parochia, ſi ibi in-
ſurgunt nouālia, ipſorum decimas non
habebit. Hoc dicit, & eſt textus valdè
vtilis in materia. Diuiditur in duas partes. In
prima ponitur quæſtio; In 2. quæſtionis ſolutio, ibi:
Vnde inquiſitioni.
2 Nota primò ibi, *ad quaſdam Eccleſias*, vnam
Eccleſiam poſſe præſcribere decimas in Parochia
alterius Eccleſiæ: concordat cap. De quarta, c. Ve-
niens, & c. Ad aures, ſupra de præſcript. & c. 2. de
decimis, lib. 6. & tenet Speculator in tit. de præ-
ſcript. num. 9. verſ. Item licet laicus. Balb. in tract.
de præſcript. in prima part. quintæ partis principa-
lis, q. 7. num. 13. verſ. Secunda quæſtio, & Rota
deciſ. 14. Fuit dubitatum, num. 2. verſ. Sed conſtat.
de iudic. in nouis. Hęc enim præſcriptio iuri Di-
uino non aduerſatur; quia nihil refert an potius
hæc, vel illa Eccleſia decimas habeat, c. Cum Apo-
ſtolica, ſupra, de his quæ fiunt à Prælat. ſecundum
3 Abb. hic in 2. not. Requiritur tamen, vel quadra-
genaria cum titulo, vel ſpatium tanti temporis, vt
de contrario non extet memoria. Textus eſt in c. 1.
de præſcript. lib. 6. vbi gloſſa, & Doctores notant:
& ex facto reſpondit Cardinalis conſ. 88. incipien.
Capitulum Ciuitaten. num. 1. & ſeqq. plenè Balb.
loco citato, & Couar. lib. 1. var. reſolut. c. 17. n. 7. &
reſoluit Rota coram Cardinali Seraphino deciſ.
802. n. 1. & deciſ. 1404. n. 3. & corā Cardinali Vbal-
do deciſ. 303. par. 5. Recent.
4 Secundò nota clericum poſſe decimas præſcri-
bere etiam non intuitu Eccleſię, vt probat hęc lit-
tera ibi, *ad quaſdam Eccleſias, vel Eccleſiaſticas
perſonas*: tum ponderando particulam diſiuncti-
uam, *vel*; tum quia ſi hic ageretur de præſcriptio-
ne nomine Eccleſiæ, ſuperuacua eſſet adiectio illa,
vel eccleſiaſticas perſonas. Quamuis ergo laici de-
cimas præſcribere non poſſint, quia nequeunt illas
poſſidere, vt c. Cauſam, de præſcript. c. Sacroſancta
& c. Maſſana, de elect. Clerici tamen poſſunt, vt per
Cardinal. d. conſ. 88. num. 3. & Couar. loc. cit. licet
Abb. hic in 2. notab. videatur intelligere hoc c. De
clerico, qui præſcripſit intuitu Eccleſię, & pro eo
facit optimè quod ſcripſi in cap. Cum contingat,
num. 26. & 27. ſupra de for. compet.
5 Tertiò nota ibi, *Rationabilis cauſa oſtendatur*,
iuncta expoſitione vltimæ gloſſę, in materia extē-
ſionis differentiam eſſe inter præſcriptionem, &
priuilegium: nam ſi aliqua Eccleſia acquiſierit
perceptionem decimarum in aliena Parochia ex
præſcriptione, hæc perceptio non extenditur ad
nouālia, vt hic eſt caſus ſecundum Io. Andr. Butr.
6 Cardinal. & omnes. Quo fit, vt ſi Eccleſia petat
decimas, quas præſcripſit in aliena parochia, pro-
bare hoc debeat de ſingulis prædijs, vt per Innoc.
in fin. & Io. Andr. num. 5. alioquin ſi de aliquo nō
probauerit, de prædio illo non adiudicabitur ſibi
decima, arg. huius c. & c. Ex litteris, ſupra de
probat. & c. Auditis, & c. Cum olim, §. fin. de præ-
ſcript. licet ſecus ſit cum Parochus petit ſe manu-
teneri in quaſi poſſeſſione percipiendi decimas ex
aliquo prædio infra limites parochiæ ſuæ; tunc
enim ſufficit probatio generalis quaſi poſſeſſio-
nis decimandi, quia attenditur magis cauſa poſ-
ſeſſionis, quàm exercitium. Seraph. poſt alios
dec. 1047. nu. 1. & 2. & deciſ. 1295. num. 6. At verò
priuilegium de percipiendis decimis includit etiā
nouālia, vt c. Tua, & c. Ex parte, il primo, ſupra
7 eod. Rationem differentiæ aſſignat Innoc. hic in
prin. c. & Hoſt. num. 4. quia præſcriptio eſt odioſa, &
reſtringenda, l. fin. C. de annal. except. c. Vigilanti,
8 §. 1. ſupra, de præſcript. Priuilegium verò fauora-
bile, & ampliandum, vt notatur in d. c. Tua, & d.
c. Ex parte. Sed hęc ratio non videtur procedere:
quia & priuilegium in præiudicium tertij, & iuris
communis debet ſtrictè interpretari, c. Relatum
ſupra de præben. c. Archidiaconum Placentinum,
85. diſt. gloſſa vlt. & Doctores in c. Olim. infra de
ver. ſignif. Oldrad. conſ. 268. Quęſtio eſt, num. 1. verſ.
Sed in contrarium. Priuilegium autem ſuper de-
cimis abſque dubio tollit ius tertij, id eſt parochia-
lis Eccleſiæ, & vulnerat ius commune, vt hic patet
apertè in verſ. Cum decimarum perceptio. Ne-
que obſtat d. c. Ex parte, ſupra eod. quoniam vt hic
obſeruat Abb. Antiq. circa fin. verſ. Ad illam, ibi.
[Fuit priuilegium, per quod ille Abbas iuri com-
muni fuit reſtitutus contra conſuetudinem.] Vn-
de illud tanquam beneficium debuit largè inter-
pretari, etiam in præiudicium iuris alterius, quàm
concedentis. Sed hoc caſu priuilegium & tertio,
9 & iuri communi præiudicat, vt prædixi. Dic igi-
tur priuilegium ſuper decimis ideo comprehen-
dere etiam nouālia, quia verbum *decimarum* ge-
neraliter prolatum ex proprietate vocabuli inclu-
dit decimas tam præſentis temporis, quàm futuri,
arg. l. Si ſeruitus, ff. de ſeruit. vrban. prædior. l. fin.
C. quæ res pignor. obligar. poſſit, c. Si Romanorum
19. diſt. & tenet hic gloſ. penult. Et in priuilegijs
etiam contra tertium fit lata interpretatio quate-
nus requirit verborum proprietas; quia hæc non
eſt extenſio, ſed comprehenſio, vt bene declarat
Decius conſ. 183. Viſo tenore, num. 6. & dixi in
prædicta decretali olim, num 23 de ver. ſignif. Vn-
de ſi quis concedat alicui omnem decimationem,
quam habet in certo loco, intelligitur ei concede-
re etiam futuram decimationem nouālium, quæ
ibi emergunt de nouo, vt poſt Hug. notat Archid.
in c. Cognouimus, num. 3. 12. q. 2. & Collectar. hic
num. 3. At præſcriptio decimarum innititur poſſeſ-
ſione, ſine qua præſcriptio non procedit cap. Sine
poſſeſſione de reg. iur. lib. 6. & quia præſcribens nō
poſſedit decimas prædiorum, quę facta ſunt no-
ualia: ideirco ad illas non fit extenſio, c. Commiſ-
ſum, ſupra eod. & infra c. Proxim. & c. Cum olim,
in fin. de præſcript. quia tantum præſcriptum, quā-
tum poſſeſſum, l. Quod meo, §. fin. ff. de acquir. poſ-
ſeſſ. & l. 1. §. Si quis hoc interdicto, ff. de itin. actu-
que priuato. Hæc in effectu eſt mens gloſſę no-
ſtræ in ver. Nouālium, & conſentiunt Abb. antiq.
circa medium, verſ. Item in hac decretali, &
Cardin. in 4. notab. & in 2. oppoſ. & Rebuff. in tract.
de decim. num. 9. Achill. deciſ. 3. circa fin. de deci-
mis, & Seraphin. deciſ. 802. num. 6. & deciſ. 1404.
10 num. 2. Quod bene nota: & quod dictum eſt de
præſcriptione, idem intellige de conſuetudine ſe-
cundū Hoſt. quia licèt alias cōſuetudo ſit fauora-
bilis, & extendēda, vt leg. & not. in l. 1. C. quæ ſit lō-
ga cōſuetudo, & in l. De quibus, ff. de legib. hoc ta-
men eſt verum in materia non multū præiudicia-
li; alias ſecus, vt hic, ſecundum Collect. n. 1. & 2.
11 Cæterum in hac materia extenſionis iuris de-
cimandi, quę eſt valde difficilis, Antonius de
Butr. hic num. 4. verſ. Pro ſolutione, ponit notabilē
theoricam pro conciliatione trium iurium, quæ
videntur inuicem aduerſari, videlicet huius c. &
c. Ex parte, ſupra eod. & infra c. Cum in tua. Nam

quandoque agitur an ſtricta diſpoſitio relata ad ius decimarum extendi debeat ad ſpeciem ſub eod. genere, & ad rem, & ad materiam eamdem

12 & tunc fit extenſio, maximè quando ſpecies, ad quam fit extenſio, eſt inferioris gradus. Et hic eſt caſus in d. c. Cum in tua, & ibi notant Butr. nu. 2. & Abb. num. 3. Seraph. deciſ. 1203. n. 2. nam ibi eſt eamdem materia, quia idem fundus; & idem genus, quia minutæ, & groſſæ ſunt de genere decimarum, & minutę ſunt inferioris gradus; vnde non mirum ſi fiat extenſio. Cauſa extenſionis eſt quia hic datur contiguum, ſeu potius identitas generis, & ſubiecti, quo caſu admittitur extenſio etiam in poſſeſſione, & conſequenter in præſcriptione. Ad hoc textus optimus in l. 3. in princ. ff. de acquir. poſſeſſ. vbi eſt expreſſum, ad poſſeſſionem fundi acquirendam non requiri vt aliquis omnes glebas circumambulet, ſed ſufficere quamlibet par-

13 tem eius fundi introire. Qua ratione exiſtens in quaſi poſſeſſione decimandi fructus vnius fundi ex quo ſolum frumentum antea colligebatur, dicitur etiā eſſe in quaſi poſſeſſione decimandi milij quod poſtea loco frumenti fuit ſatum, vt firmant Hoſtien. Io. And. Butr. & Card. in c. Cum in tua. infra eod. Couar. dicens hanc eſſe communem opinionem practicar. quæſtionum, c. 37. n. 5. & alij, quos refert, & ſequitur Rot. dec. 17. n. 10. part. 2. diuerſ.

14 Et ex hoc primo membro diſtinctionis notabiliter infero, vt ſi quis probet ſe præſcripſiſſe decimas ſiluis, piſcarijs vallium, vel arundineto, aut nemore, ſi ea loca ad culturam redigantur, ita vt ibi inſurgant noualia, obtinere debeat etiam de noualibus per ſupradictā theoricam Ant. de Butr. quia idem ſubiectum, ſeu fundus, & idem genus decimarum; & ita in terminis decidit hic Io. Andr. num. 5. Pariſ. conſ. 73. Licet ius commune col. 2. num. 17. vol. 4. Ruin. conſ. 163. Ieſu Chriſti, &c. Sicut aliàs, num. 15. volum. 5. & Rebuff. in prællegato tract. de decim. q. 14. num. 22. Hinc etiam in-

15 fero, vt ſi clericus nomine eccleſiæ ſuæ præſcripſerit decimas ex agro pro parte culto, ſi ager pro alia parte fiat noualis, etiam de noualibus habebit decimas; quia præſcriptio partis indiuiſibilis ad totum extenditur ratione indiuidui, arg. c. Cognouimus, 12. quæſt. 2. & c. Cum in tua, infra eod. & ſic agitur de eod. fundo, & de decima eiuſdem generis; & ita ex facto reſpondit Abbas, conſ. 71. Caſus talis, Quidam clericus, lib. 2. & ſequitur Rebuff. d. quæſt. 14. num. 20. Quandoque verò agitur an diſpoſitio ſtricta fundata ſuper decimis extendi debeat ad ſpeciem diuerſam fructuum, & diuerſam materiam, ſiue ſubiectum; & tunc non fit extenſio, vt eſt caſus hic, & in cap. Tua, ſupra eod. nam præſcriptio de decimis non extenditur ad noualia; quia noualia differunt ab alijs, & ſic eſt diuerſa ſpecies in ſe. Item fundus vel quo percipiuntur noualia diuerſus eſt ab alijs fundis, ex quibus percipiuntur decimæ antiquæ, & propterea non fit extenſio, & ex hoc habes clarum intellectum huius cap. Nam in Parochia, in qua decimæ hic fuerunt præſcriptæ, ſita erant prædia ex quibus præſcribens nihil percepérat, quia nondum erant culta; ſed poſtmodum redacta ad cultum facta fuerunt noualia. Deciditur hic vt decimæ de ijs noualibus non debeantur præſcribenti; & hoc ideo, quia cum fundus, & ſubiectum ſit diuerſum, in hac materia ſtricta non

eſt locus extenſioni. Fallit hoc ſi ratio diſpoſitionis, & proprietas verborum aliud ſuadeant, vt in cap. Ex parte, il primo, ſupra eod. ſequitur hanc theoricam, licet minus perfectè illam referat, Io. de Anan. hic num. 7.

16 In gloſſa ſecunda examinanda eſt vtilis, & quotidiana materia, videlicet, An perceptio decimarū ſpectet ad Epiſcopum; an verò ad Eccleſiam baptiſmalem, vel potius ad parochialem. Articulus eſt difficilis, quia quædam iura tribuunt decimas Bapt[illegible] ſeu Plebi, vt c. De decimis, ibi, *Plebibus* [illegible] *vbi ſacroſancta baptiſmata dantur*, & c. [illegible] 16. q. 1. Quædam Parochiali, vel in totum, hic [illegible] quædam verò Cathedrali, & ſupra in cap. Quoniam [illegible] Dudum, infra eod. & ſupra in cap. Quoniam [illegible] fin. vel ſaltem in aliqua parte ipſarum, vt in c. [illegible] ſupra de offic. Ordinar. & in d. c. Conquerente, Gloſſa conciliat, hæc iura, ſed Quoniam, ſecundum Hoſtienſ. num. 3. & communiter ſcribentes. Vnde pro ſolutione duo ſunt in cap. [illegible] Primum, quid iuris ſit quando Epiſcopus [illegible] perceptione decimarum concurrit cum [illegible] vel Baptiſmali. Secundum, quid iuris [illegible] Baptiſmalis ipſa concurrit cum Parochiali [illegible]

[illegible] igitur QVAERO, quādo Epiſcopus concurrit cum Eccleſia Parochiali, vel Baptiſmali, quis [illegible] tionem ſuper decimis percipiendis, [illegible] s clariùs appareat excludendi ſunt primò [illegible] dubij. Et quidem primus caſus ille [illegible] ſt vbi apparet de conſuetudine; illa [illegible] debet, quia in transferendo ius decimandi in aliam eccleſiam plurimum valet, vt c. In aliquibus, c. Dudum, cap. [illegible] infra eod. & ſupra c. Ad Apoſtolicæ, & [illegible] Abb. num. 6. & communiter DD. [illegible] chil deciſ. 5. de decim. Putous deciſ. Rot. [illegible] & ſeqq. lib. 1. Seraphin. deciſ. Recent. Secun. [illegible] ciſ. 333. n. 4. par. 5. Recent. de compoſ. [illegible] dubius eſt vbi conſtat de compoſitione, nam in talibus compoſ. [illegible] ſupra eod. & [illegible] Ex multiplici, ſupra eod. [illegible] Rota dec. 218. [illegible] 8. plenè Domini de Rota deciſ. [illegible] 7. Recent. vbi decidunt ſuper decimis [illegible] perſonas Eccleſiaſticas pacifici pro [illegible] in fine beneplacito Apoſtolico, per [illegible] fin. de pact. lib. 6. vbi DD. co [illegible] Ex multiplici, & in cap. 2. de [illegible]

chiali [illegible]

17 Prim[illegible] currit c[illegible] fundet [illegible] Ex[illegible] ſpecie[illegible] Parochialia [illegible] ſucceſſ[illegible] à ſede Apo[illegible] in d. c. fin. [illegible] præſcri[illegible] Tertius [illegible]

18 Vt v[illegible] mò caſu[illegible] dubitab[illegible] enim ſe[illegible] cima de[illegible] conſuetu[illegible] Cum in [illegible] c. Cum ſi[illegible] Butr. hic [illegible] ciſ. 154. n[illegible] num. 3. R[illegible]

19 dus caſus [illegible] tione, ſeu [illegible] ſitio fieri [illegible] notat But[illegible] num. 3. & [illegible] mis licere [illegible] bono pacis [illegible] tex. in cap. [illegible] muniter, in [illegible] act. eſt ea [illegible] inter cum [illegible] ſuper rebus [illegible] ſiſtant, & a[illegible] rioribus; ne [illegible] vt notant A[illegible] ibi etiam Fra[illegible] tur Rota vbi [illegible] de aliquo pr[illegible] uandum eſt; [illegible] ſupra eod. Qu[illegible] ſtat de ſpecial[illegible] infra eod. cap. [illegible] ex dictis ſupra [illegible] tera huius cap. [illegible] oſtendatur qu[illegible] nuntur, ſcilicet [illegible] lis præſcriptio [illegible]

20 Sed ceſſante [illegible] materiam ad iu[illegible]

decimis perſonalibus, an verò de prædialibus. Perſonales decimas clarum eſt pertinere ad eccleſiam illam, vbi quis audit diuina, & percipit Eccleſiaſtica Sacramenta, ſiue illa ſit Cathedralis, ſiue Plebs, ſiue Parochialis, vt cap. Quæſiti, iuncta gloſ. vlt. 16. q. 1. cap. Ad Apoſtolicæ, ſupra eod. & c. fin. infra de Paroch. & in hoc conueniunt omnes, vt hic teſtatur Abbas n. 6. verſ. Nam aut quæritur.

21 In decimis verò prædialibus, ad quas reducitur tota difficultas, gloſſa 2. facit duas concluſiones. Prima concluſio eſt, Eccleſia Parochialis de iure communi fundat intentionem in perceptione decimarum prædialium ex fructibus, qui colliguntur infra limites Parochiæ ſuæ. Hæc concluſio habetur expreſſè in hac decretali in illis verbis, [Cũ perceptio decimarum ad Parochiales Eccleſias de iure communi pertineat] & in c. Cum in tua, infra eod. ibi, [alioquin Parochialibus exoluantur, ad quas de iure communi ſpectat perceptio decimarum.] Et ita hic firmant gloſ. præalleg. Hoſtienſ. num. 1. Butr. in 1. not. Cardin. in 3. Anchar. in 2. & cæteri omnes, Imol. in c. fin. poſt princ. vt lit. pendent. & alij apud Rebuff. in tract. de decim. q. 7. n. 5. eamque paſſim ſecuta Rota, vt in pluribus deciſionibus relatis à Cardinal Seraph. deciſ. 802. num. 1. in quibus Rota firmauit Parochialem eccleſiam fundare intentionem ſuper decimis etiam contra Epiſcopum.

22 Et procedit hæc concluſio etiamſi eccleſia ſit baptiſmalis; nam & ipſa in ſua Parochia eſt parochialis, & ideo fundat intentionem de iure communi ſuper decimis prædiorum infra ſuos limites exiſtentium, iuxta textum hic, & habetur expreſſè in cap. De decimis, & in cap. Statuimus, 16. q. 1. vbi enim baptiſmalis, vel parochialis ſeorſim conſiderantur, vtraque fundata eſt in perceptione decimarum prædialium infra ſuos limites, & hoc planum. Quod ſi baptiſmalis habeat ſub ſe capellam, ſeu parochialem, & inter baptiſmalem, & parochialem ſit controuerſia ſuper decimis prædiorũ exiſtẽtium in limitibus parochialis: tunc ſuccedit difficultas inferiùs examinanda in 2. quæſt. principali.

23 Secunda concluſio gloſſæ eſt. Ex decimis prædialibus non debet Epiſcopus habere aliquã portionem, allegat. c. Quoniam, ſupra eod. & infra c. Dudum. Hæc concluſio à Doctoribus communiter reprobatur. Vnde dic Epiſcopum de iure communi nec prorſus excludi à perceptione decimarum prædialium, vt malè putauit gloſſa noſtra; nec fundare intentionem ſuper omnibus decimis, ſed tantummodo ſuper quarta decimarum totius Epiſcopatus, textus eſt clarus in c. Conquerente, ſupra de offic. Ordinar. vbi inter iura Epiſcopalia recenſetur in ſpecie quarta decimationum, & in c. Quoniam, ibi, *decimas earum ſua parte retenta*, ſupra eod. Ad idem, c. De quarta de præſcript. cap. Officij, & cap. Requiſiti, §. Secus, & c. fin. de teſtam. & c. De his, de ſepulturis, & ſecundũ hoc intelligi poteſt textus in c. Dudum, infra eod. vbi Epiſcopus fundat intentionem ſuper decimis, id eſt in quarta canonica, ſecundum Hoſtienſ. & DD. communiter; & ſic verumque verum eſt & quod ibi, & quod hic dicitur: nam Epiſcopus fundat intentionem in ſua canonica, vt ibi, & Parochus ſuper reliquis decimis, vt hic, & in d. cap. Quoniam, ſupra eod. Quare huic ſententiæ adhæſerunt in ſumma huius tituli Goffred. §. 2. & Hoſtien. §. Cui danda, & in d. c. Conquerente de offic. Ordinarij, idem Hoſtien. n. 15. Io. Andr. ad fin. Butr. n. 44. Cardin. in 11. notab & in 4 oppoſ. Anchar. in 5. oppoſ. n. 8. & ſub n. 27. Abb. n. 2. prope fin. & n. 6. circa medium, Archid. in c. De his, n. 1. 10. qu. 1. Bald. Butr. Card. Imol. Anchar. & Abb. in d. c. De quarta, ſupra de præſcript. omnes in 1. notab & hic firmant Hoſtienſ. n. 1. Io. Andr. nu. 44. verſ. Dicit hic, Hoſt. Butr. n. 8. & Abb. n. 7 ad fin. Quibus authoritatibus Rota deciſ. 31. n. 5 p. 2. diuerſor. firmauit hãc opinionem eſſe communem omnium ferè DD. eãque ſequuta eſt deciſ. 402. n. 1. p. 2. & deciſ. 64. n. 1. par. 5. Recent. Quinimo ita fuiſſe ſolemniter pronunciatum pro Epiſcopo Siſtaricen. qui ſuam canonicam portionem petebat ab Hoſpitalarijs S. Ioannis Hieroſolymitani, quæſtione plenè diſputata, & examinata coram Innocen. IV. teſtatur hic Hoſtien. n. 1. verſ. Sed Goffredus, & quamuis nonnulli putauerint quartam decimarum deberi Epiſcopo ex conſuetudine, non autem de iure communi, vt gloſ. in d. c. Conquerente, in ver. Decimationum, & Innocen. ibi n. 4. Hæc tamen opinio eſt contra iura ſupra citata, ideoque à Doctoribus communiter reprobatur teſte Seraphin. dec. 1449. num. 4.

24 Procedit autem hæc concluſio etiamſi Epiſcopus concurrat cum eccleſia baptiſmali; quia cum baptiſmalis fundata ſit ſuper decimis prædiorum exiſtentium in ſua Parochia, vtique de decimis ab ea perceptis Epiſcopus debet habere ſuam quartam. Et hoc dicunt tenendum Hoſtien. loc. citato & Io. Andr. n. 4. Quod ſi agatur de decimis prædiorum exiſtentium in limitibus parochialis ſundatę in Parochia baptiſmali: tunc quamuis valde ſit controuerſum, an Eccleſia matrix, vel parochialis fundet intentionem ſuper decimis nouæ parochiæ, quod latè examinabitur infra in ſecunda quæſtione: tamen ad quamcumque eccleſiam pertineant decimæ, ſemper verum eſt de illis Epiſcopum percipere debere ſuam canonicam portionem, & hoc ſimiliter planum.

25 Limita primò cõcluſionem vt ſupra firmatam, qua dictum eſt Epiſcopum non fundare intentionem ſuper omnibus decimis, ſed tantummodo ſuper quarta decimarum, vt non procedat quoad illam petitionem faciẽdam nomine Parochialium eccleſiarum: nam quoad hoc fundat intentionem de iure communi ſuper decimis in totum, vt hic tenet Hoſt. num. 1. ad fin. verſ. Quinimo per tex-
26 tum in c. fin. ſupra de ſucceſſ. ab inteſt. Sed an hoc ſit verum, & quomodo ſit intelligendum ſcripſi plenè in c. Quoniam, n. 23. ſupra eod. vbi etiam latè examinaui an, & quibus caſibus Epiſcopus poſſit petere ſuam quartam canonicam immediatè à parochianis: & an per viam actionis, an verò per iudicis officium nobile, à n. 13. vſque in fin. vbi videas, quia articulus eſt ſatis implexus, & à Doctoribus controuerſus.

27 Limita ſecundò ſupradictam concluſionem, vt locum non habeat quando cathedralis eccleſia eſt etiam Parochialis, & habet certam, & limitatam Parochiam: tunc enim Epiſcopus fundatam habet intentionem de iure communi ſuper perceptione decimarum in totum infra limites Parochiæ ſuæ, & vincit omnes eccleſias ſiue ſint baptiſmales, ſiue Parochiales, & in hoc caſu poteſt intelligi textus in d. c. Dudum, infra eodem, & de his decimis Epiſcopus tenetur facere quatuor par-

tes, vt cap. Vobis, cap. Volteranæ, & cap. Quatuor, 11. q. 2. & ita tenet gloſ. 2. hic poſt medium, ibi, & illa duodecim, Butr. num. 8. verſ. Ceſſantibus autem, & Abb. num. 7. idem tenet gloſ. vlt. in cap. Quæſt, 16. quæſt. 1.

28 Limita tertiò eamdem concluſionem, vt non procedat quando decimæ non ſunt in Parochia, ſiculus eccleſiæ veluti ſi prædia ſint multum diſtantia, & non incluſa in limitibus alicuius Parochiæ, & ſic ad nullum Parochum ſpectant; nam & tunc Epiſcopus abſque dubio fundat intentionem ſuper perceptione decimarum in totum; quia cenſentur eſſe ſub illius Parochia, & hic propriè eſt caſus, cap. Quoniam, ſupra eod. ſecundum intellectum, quem ponit hic gloſ. 2. poſt. med. ibi, vel illæ decimæ, quem quidem intellectum approbant inter DD. in d. cap. Quoniam, & hic Anton. de Butr. d. n. 8. verſ. Si autem non ſunt prædia, & Abb. d. n. 7. verſ. Aut hæc decima.

29 Limita quartò eamdem concluſionem vbi Parochiæ non eſſent diſtinctæ, vt in decreto Concilij Tridentini, cap. 13. verſ. In iis quoque ciuitatibus, ſeſſ. 24. nam & eo caſu Epiſcopus percipere deberet omnes decimas prædiales, quemadmodum olim percipiebat ante diſtinctionem Parochiarum non tamen deberet illas ſibi retinere, ſed inter clericos pro cuiuſque meritis diſpenſare, vt eſt textus notabilis in cap. 1. 16 q. 7. & tenet Abb. d. num. 7. verſ. Idem intelligo, & Put. deciſ. 371. n. 6. lib. 1.

30 Limita quintò ſupradictam concluſionem vt locum non habeat ſi in tota diœceſi non reperiretur alia parochia niſi cathedralis; quia tunc abſque dubio Epiſcopus fundaret intentionem in totum ſuper perceptione decimarum totius diœceſis, vt patet in d. cap. 1. §. Has verò decimas, & notat Butrius eod. num. 8. verſ. Idem & fortius, & Abb. n. 7. & ſæpius firmauit Rota, vt refertur in deciſ. 22. n. 1. par. 7. Recent.

31 Secundò QVAERO; Poſito Tridentini Concilij decreto cap. 4. ſeſſ. 21. quis fundet intentionem ſuper decimis in Parochia nouiter erecta intra fines alterius Parochiæ iuxta formam, cap. Ad audientiam, il primo, infra de eccleſ. ædific. an ſcilicet Plebs, ſeu Eccleſia Matrix; an verò capella, ſeu Parochialis nouiter ædificata infra Plebanatum?

32 Hæc eſt quæſtio quotidiana, & valde difficilis, in qua variæ fuerunt antiquorum opiniones ſuper interpretatione illius decretalis, Ad audientiam.

Prima opinio fuit gloſſæ Bernardi ibidem in ver. Obuentiones, vbi putauit decimas non deberi eccleſiæ nouiter conſtructæ, ſed eccleſiæ Matrici, quæ fundat intentionem de iure communi ſuper decimis percipiendis, vt c. Cum in tua, infra eodem & ad illud, cap. Ad audientiam, quod præcipit aſſignari obuentiones Sacerdoti in noua eccleſia inſtituendo; dat duos intellectus: Primus eſt, quod Papa ibi ſub nomine obuentionum non intellexit de decimis prædialibus, ſed de alijs obuentionibus, videlicet de oblationibus, de decimis perſonalibus, quæ dantur diebus, quibus Parochiani accedunt ad eccleſiam de mortuarijs; & conſtat: nam ſi de illis intellexiſſet, vtique expreſſiſſet, ſicut expreſſit de obuentionibus, arg. cap. Ad audientiam, ſupra eod. Secundus intellectus eſt, quod quatenus verbum obuentiones, includat etiã decimas prædiales, tamen Papa illud fecit ibi de plenitudine poteſtatis propter periculum animarum, & quia Rectori antiquo remanebant ſufficiẽ-

tes reditus ad ſuſtentationem. Sed Epiſcopus abſque mandato Papæ non poſſet decimas nouo Parocho aſſignare niſi de conſenſu Rectoris eccleſiæ antiquæ; quia non poteſt iura vnius eccleſiæ dare alteri, cap. 1. ſupra de reb. eccleſ. non alien. & arg. cap. Conſtitutum, §. Sicut duo, 16. q. 1. Eamdem opinionem tenet, & pluribus confirmat Hugo in cap. Eccleſiis, 16. q. 1. vt ibi notatur in gloſ. vn. & Innoc. in cap. Ad apoſtolicæ, ſupra eod. & Raym. in ſumm. titul. de Decim. part. 3. verſ. Item aliquis.

33 Secunda opinio fuit Io. Andr. in addit. ad Speculat. in tit. de Decim. littera D, in ver. Vnica, vbi plene examinat hanc quæſtionem, & poſt multa [illegible] ſic diſtinguit. Aut eccleſia baptiſmalis erecta [illegible] fuit poſt parochialem, itant parochialem, & tunc clarum eſt [illegible] hendat vt capellam, & tunc antiquas decimas comp[illegible] eccleſiæ deberi ſuas [illegible] primitus ei compe[illegible] eum modum, quo [illegible] baptiſmalis toch[illegible] conſtructio noua eccleſiæ parochialis allegat teale[illegible] debet ſine præiudicio parochialis, videlicet cap. teba[illegible] hoc probant in ſui ratione, cap. De decimis, intel[illegible] cap. Quicumque, & in hoc primo mem- iura, [illegible] 16. qu. 1. & Abb. Aut eccle- Si qui[illegible] Butr. Cardin. erecta fuit poſt baptiſ- & cap[illegible] eccleſia [illegible] plebanatus & bro co[illegible] plebem, & infra limites decimas deberi matrici verſa [illegible] concludit decimas de decimis præ- malem [illegible] plebi; & hoc intelligit capellæ; alle- tunc [illegible] perſonales debentur decimas non eſſe eccleſia[illegible] dicunt expreſſè plebibus, vt denialibu[illegible] antiquis eccleſijs, & parochia ædificaris, videlicet gat iura[illegible] illæ ſi Quicumque, c. De decimis, & c. Sta- ſubtrahe[illegible] & c. Decimas, 13. q. 1. alias eſt verſ. tur cape[illegible] videtur caſus in c. Ex tranſmiſſa, c. Eccleſi[illegible] in ver. Decimas, ſupra de præſcript. tuimus, [illegible] quam, vt ipſe ait, approbat Sub ſecũ[illegible] enormis præiudicij, quod cum ſua [illegible] ſi propter decimas Et pro ha[illegible] conſuetu[illegible] parereur [illegible] perſonale[illegible] ctionem [illegible]

34 les contra [illegible] baptiſmal[illegible] tus ration[illegible] fundament[illegible]

35 de Presbyt[illegible] nuncupatur [illegible] hæc baptiza[illegible] circa mediu[illegible] excomm. A[illegible] Andr. conco[illegible]

36 Bernardi. S[illegible] duplicitet; pr[illegible] decimæ debe[illegible] cundò ſi Epiſ[illegible] ter animabus [illegible] eccleſiæ aſſign[illegible] hoc diſcrepat [illegible] tauit Epiſcopu[illegible] miſſione Papæ [illegible] eccleſiæ. [illegible]

37 Tertia opini[illegible] tiam, il primo [illegible] uentus, qui ten[illegible] prouentus ſpirit[illegible] bat in ea villa, [illegible] Non enim credi[illegible]

campos, vel alia bona, quę haberet in ipſa villa, & cum eo tranſit ibi Abb. Antiq. num. 1. in eod. ver. Non tamen aperit Innoc. an ſub nomine prouentuum ſpiritualium intellexerit de decimis, necne. Et nihilominus illius opinionem reſellit ibidem

38 Hoſt. num. 2. in ver. Obuentiones, quia Epiſcopus Ordinator eſt non ſolum ſpiritualium, ſed etiam temporalium ad eccleſiam pertinentium, cap. 1. 2. & 3. & per totam, 10. qu. 1. Vnde ſi videat periculum animarum, debet pręponere ſpiritualia temporalibus, arg. cap. Pręcipimus, 12. q. 1 cum alijs per eum allegatis, & cum Hoſtien. conſentiunt illic Io. Andr. num. 2. in ver. Prouentus, Butr. nu. 8. Cardinal. n. 5. in prima quęſtione, & Abb. n. 7.

39 Quarta opinio fuit Goffredi in ſumma hoc tit. §. 2 aſſerentis decimas prędiales deberi parochiali intra cuius fines prędia ſita ſunt; perſonales verò diuidendas eſſe inter baptiſmalem, & illam, in qua Parochiani audiunt Diuina, pro qua facit quod ſcripſit Io. Andr. in cap. De his ſuper gloſ. 2. de ſepult. & quod dicam infra n. 35.

Quinta opinio, quę aliquantulũ accedit ad pręcedentẽ, fuit Hoſt. in ſumma eod. tit. §. Cui danda, in princ. qui cenſ. perſonales dandas eſſe parochiali, ſeu baptiſmali, ideſt vbi audiuntur Diuina, & percipiuntur Sacramenta, per cap. Quia, 16. q. 1. Prędiales verò parochię prędiorum, vt cap. Quoniam, ſupra eod. & cap. fin. de parochijs, niſi aliud habeat conſuetudo, cap. Cum ſint, ſupra eod.

40 Sexta demum opinio fuit Io. Calder. filij adoptiui Io. Andr. qui reprobata hic patris opinione, arbitratus eſt decimas prędiorum nouę parochię deberi eccleſię parochiali nouiter cõſtructę etiã ſi eas Epiſcopus illi non aſſignauerit; quia de iure communi eo ipſo quod eccleſia habet limitatam parochiam, debentur illi reditus ſpirituales prouenientes ex prędijs intra parochiam incluſis, vt in cap. Paſtoralis, ſupra de his quę fiunt a Pręlat. Et hanc rationem dicit eſſe inconuincibilem Abb. in d. cap. Ad audientiam, num. 14. verſ. Be not' eſt

41 allegati, infra de eccleſ. ędifican. Cui opinioni valdè etiã ſuffragatur littera illius Decretalis, Ad audientiam, in verbo Obuentiones: nam decimę veniunt appellatione oblationum, vt cap. Cum inter, de ver. ſignif. Ergo fortius veniunt appellatione obuentionum, quod eſt verbum magis generale. Sed obuentiones debentur Sacerdoti nouę parochiali pręficiendo, vt eſt textus in d. c. Ad audientiam, ibi, Obuentiones eccleſiaſticas percepturum. Ergo illi debentur & decimę. Eamdem opinionem tenuit gloſſa in ſumma 13. qu. 1. & ibi etiam Archid. dicens de hoc eſſe caſum in cap. Ad decimas, de reſtitut. ſpoliat. Paul. Zenzelin. & Laudun. in Clement. 1. de decim. Collectar. in cap. Quoniam, num. 1. ſupra eod. Anchar. inter conſ. Calderini in tit. de decim. conſ. 2. Et pro hac parte poſt prolixam diſputationem concludit hic Butr. col. vlt. verſ. Mihi videtur ſic concludendum, & Cardinal. in 2. quęſt. niſi tamen eccleſia eſſet parochialis certorum Parochianorum ſine limitibus: quia tunc planum putat decimas prędiales deberi eccleſię matrici, quia ad hoc parochia remanet matrix, ſecũdum eum: quam limitationem ante eum poſuit, & Collectarius loco cit. ſequitur Abb. hic num. 8. col. vlt. poſt medium dicens, hanc opinionem tenere communiter moderniores. Pro qua etiam ipſe in facti contingentia conſuluit, vt idemmet teſtatur in d. c. Ad audientiam, num. 14. de eccl. ędific. habetur illius conſ. lib. 1. conſ. 58. incipien. In quęſtione quę vertitur, per totum. Et ad iura per Io. Andr. inducta, quę dicunt nouas capellas non eſſe conſtruendas in pręiudicium baptiſmalis, nec decimas eſſe ſubtrahendas plebibus vt dentur capellis, reſpondent Butr. & Abb. non habere locum quando ad erectionem, & ſubtractionem huiuſmodi proceditur ex iuſta, & neceſſaria cauſa, vel illa iura ſecundum Calder. loquuntur de capellis non habentibus aliam parochiam ſub ſe, quod etiam dixit Butr. in cap. Ex tranſmiſſa, num. 7. ſupra de pręſcript. Demum hanc ſententiam multoties probarunt Domini de Rota, videlicet in Comen. decimarum 28. Iunij 1602. & 27. Nouembris 1606. coram Cardinali Sacrato, item in Conchen. decimar. de Correcon. 13 Maij 1615. coram Pirouano, & in Mediolanen. decimarum S. Iuliani 16. Ianuarij 1613. coram Card. Pamphilio. Ac demum in Mediolanen. decimarum de Carlatio, 18. Martij 1616. coram Mart. Andr.

42 Ex his vides quanta ſit in hoc articulo ſententiarũ varietas: vnde vix aliquid certi firmari poſſet ſi quęſtio dirimenda eſſet ex iure communi.

43 Verum hodie totam hanc controuerſiam non obſcurè diſſoluit ius nouiſſimum Concilij Tridentini in cap. 4. ſeſſ. 21 [Statuit (enim) vt in omnibus eccleſijs parochialibus, vel baptiſmalibus poſſint Epiſcopi ex cauſis ibi expreſſis nouas parochias erigere etiam inuitis Rectoribus: & mox ſubdit: Illis autem Sacerdotibus, qui de nouo erunt eccleſijs nouiter erectis pręficiendi, competens aſſignetur portio arbitrio Epiſcopi ex fructibus ad eccleſiam matricem quomodocumque pertinentibus.] Hęc ibi. Expendenda ſunt ſingula verba cum myſterio appoſita ad ſummouendas antiquas Doctorum altercationes. Primò enim in illis verbis, [Poſſint Epiſcopi etiam inuitis Rectoribus] correxit primam opinionem Bernardi, & Hugonis, qui putabant Epiſcopum ſine ſpeciali commiſſione Papę non poſſe nouas parochias erigere, & Sacerdotibus ibi inſtituendis obuentiones aſſignare abſque conſenſu Rectoris eccleſię antiquę, vt dictum eſt ſupra nu. 43. Iam enim ex Concilio Epiſcopus poteſtatem habet vt ſupra erigendi, & aſſi-

44 gnandi etiam inuitis Rectoribus. Deinde in verbis [ex fructibus ad eccleſiam matricem quomodocumque pertinentibus] correxit opinionem Hugonis, & Bernardi dum dixerunt Epiſcopum non poſſe auferre decimas eccleſiæ matrici, & illas

45 dare eccleſiæ nouiter erectæ: nam ex Concilio poteſt Epiſcopus nouæ eccleſiæ aſſignare fructus ad eccleſiam matricem pertinentes; & ſic etiam decimas, quæ veniunt fructuum appellatione, cap. Nuncioſ. & cap. Ex parte, il ſecondo, ſupra eodem cum ſimil. præſertim cum Concilium adiecerit aduerbium illud vniuerſale, *quomodocumque* quod eſt valde prægnans, & extendit diſpoſitionem etiã ad ea, quæ aliàs non fuiſſent incluſa, cap. Solitæ, & ibi Abb. in vlt. notab. de maior. & obedien. gloſ. fin. in addit. marg. in l. Cum pœna, ff. de arbitr. dixi in c. Cum veniſſet, num. 70. ſupra de iudic. Quam interpretationem iampridem probauit Sacra Congregatio eiuſdem Concilij Interpres dum declarauit, licere Epiſcopo aſſignare Sacerdotibus, qui erunt pręfecti nouis parochijs ſecundum d. c. 4. conſtitutis competentem portionem arbitrio ſuo ex omnibus fructibus ad matricem pertinentibus, non diſtinguendo magis decimas, quã alia cor-

pora

portare di ... rius. Rurſus in eiſdem verbis, ex fructibus, &c. Concilium ſuſtulit tertiam opinionem Innocentij, de qua ſupra num. 37. quatenus putauit nouo Parocho dari non poſſe niſi prouentus ſpirituales, & probauit opinionem Hoſtienſis, qui ſenſit dari poſſe etiam temporales vrgente neceſſitate. Indubitatum eſt namque reditus, & prouentus temporales venire appellatione fructuum, l. Frugem, ff. de verb. ſignificat. cum ſimi-
45 libus. Sed è conuerſo videtur magis adhæſiſſe ſententiæ Innocentij in eo, quod dixit, nouo Parocho non poſſe dari campos: idem enim videtur & Concilium intellexiſſe, dum iuſſit portionem aſſignari ex fructibus, quorum appellatione non venit proprietas, ſeu fundus, ſed quod ex fundo naſcitur, & renaſcitur, vt ind. l. Frugem, notat gloſ.
47 vlt. & Abb. in cap. Salubriter, infra de vſur. Quod tamen videtur intelligendum reſpectu proprietatis, non autem reſpectu vtilis dominij; quia cum Epiſcopus ex Concilio poſſit aſſignare nouo Parocho fructus alicuius fundi matricis eccleſiæ, & hæc aſſignatio debeat eſſe perpetua, quia dos eccleſiæ non poteſt conſtitui ad tempus, vt cap. Nemo, de
48 conſecrat. diſt. 1. & in Authen. Vt nullus fabricet Oratorij domum, §. Vt qui eccleſias; hinc neceſſarió ſequitur, vt facultatem habeat aſſignandi etiam fundum ipſum quoad dominium vtile: hoc enim importat aſſignatio perpetua fructuum, vel vſusfructus, vt eſt text. in l. 1. §. Qui in perpetuum, & ibi notatur, ff. Si ager. vectigal. vel emphyteuticar. petat. & tradit Paul. de Caſtr. conſ. 376. Licet iudex. col. 2. ante medium, verſ. Vltimo probatur, lib. 1. Et ita arbitror conciliari poſſe diſſidentes opiniones Innoc. & Hoſt. vt ſcilicet opinio Innocentij procedat reſpectu proprietatis, & dominij directi; opinio verò Hoſtienſis reſpectu vtilis dominij. Ad hæc Concilium in illis verbis [Competens portio arbitrio Epiſcopi] apertè ſuſtulit ſextam opinionem Calder. & aliorum, qui putant parochiali nouiter erectæ deberi prouentus, & decimas omnes ad matricem pertinentes, vt dictum eſt ſupra num. 40. nam Concilium noluit deberi omnes, ſed competentem portionem ſecundum arbitrium Epiſcopi. Simile in cap. Expoſuiſti, in
49 fin. & in c. Extirpandæ, §. Qui verò ſupra de præben. & in c. Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat. Vltimò in eadem clauſula, [competens aſſignetur portio arbitrio Epiſcopi.] S. Synodus apertè approbauit ſecundam opinionem Io. Andr. de qua ſupra num. 33. ſentientis ceſſante Epiſcopi aſſignatione, decimas remanere eccleſiæ baptiſmali, ſeu plebi: & improbauit vltimam opinionem Io. Calderini, & ſequacium, qui exiſtimarunt decimas prædiales tranſire ipſo iure ad eccleſiam nouiter conſtructam. Etenim vnumquodq; verbum prædictæ clauſulæ excludit tranſitum ipſo iure; & primo huc ſpectat verbum illud, *aſſignetur*, quod eſt verbum facti, & requirit hominis miniſterium, vt in d. cap. Expoſuiſti, & d. §. Qui verò, l. Si quid §. fin. ff. de legat. 3. & l. 2. §. fin. ff. naut. caupon. ſtabular. & tradunt Alciat. Parergon. lib. 1. c. 88. Pariſ. conſ. 53. num. 6. vol. 3. & Decius conſ. 640. nu. 6. Si enim portio eſt aſſignanda ab Epiſcopo, ergo non tranſit ipſo iure. Idemque colligitur ex illis verbis, *competens portio*: nam Concilium noluit, vt noua eccleſia fundaret intentionem ſuper omnibus decimis prædiorum intra ſuos limites exiſtentium, iuxta textum in cap. Paſtoralis,

ſupra de his quæ fiunt à Prælat. Sed vt illi congrua tantum portio aſſignaretur ab Epiſcopo quippe ante eius declarationem ignoratur quæ portio ſit competens; & conſequenter non poteſt ipſo iure in eccleſiam tranſire, cum præſertim portionis appellatione veniat pars, & non totum, l. nomen filiarum, §. Portionis, ff. de ver. ſignif. & ibi notat Rebuff.

50 Et confirmatur ex verbis, *arbitrio Epiſcopi*, quia repugnant vt decimæ omnes tranſeant in eccleſiam ipſo iure abſque facto hominis, & competens portio dumtaxat aſſignetur ab Epiſcopo pro
51 eius arbitrio. In his enim quæ ſunt determinata à iure, arbitrium non intrat, vt l. 1. §. Ait Prætor, ff. de ... delibet. l. Mora, ff. de probat. cap. fin. ſupra de ... [illegible]

[illegible]

detando dictionem, *autem*, de cuius natura eſt ad-
uerſari præcedentibus, vt notat Bart. in l. Mariti,
§. Eum autem, n. 1. ff. de adultec. & in l. Hoc am-
plius, §. De his autem, num. 1. ff. de damno. in-
fect.
Poſtremò eadémet Rota in prædicta cauſa Me-
diolanen. decimarũ de Carlario propter verba Cõ-
cilij de ſua concluſione hęſitauit; ideoque reiecit
cauſam ad S. Congregationem Cardinalium eiuſ-
dem Concilij interpretum, quæ anno 1617. me
Secretario, partibus auditis, atque articulo ac-
curatè diſcuſſo, decenſ. decimas ad eccleſiam ma-
tricem pertinentes non tranſire ipſo iure in Paro-
chialem eccleſiam nouiter erectam, ſed remane-
re apud eccleſiam matricem, niſi eas Epiſcopus
nouo Parocho ad præſcriptum Concilij aſſigna-
uerit.
52 Nunc declara notabiliter concluſionem vt ſupra
firmatam, vt vendicet ſibi locum in decimis præ-
dialibus tantum, in quibus terminis articulus fuit
examinatus, & reſolutus à S. Congregatione, non
autem in decimis perſonalibus, quæ tranſeunt ip-
ſo iure in Parochialem nouiter erectam etiam an-
te vllam Epiſcopi aſſignationem, vt notat gloſ. in
d. cap. Ad audientiam, in ver. Obuentiones, quæ
in hoc communiter approbatur, & Ioan. Andr. in
Addit. ad Speculat. in titul. de decim. litera D. in
ver. Vnica. Ratio eſt euidens; quia decimę perſo-
nales, ſeu ſacramentales debentur illi eccleſię, vbi
quis audit diuina officia, & percipit Eccleſiaſtica
Sacramenta, vt oſtenſum eſt ſupra num. 20. Ergo
cum populus poſt erectionem nouę Parochialis ad
eam confluat pro diuinis audiendis, & ſacramen-
tis recipiendis; non autem ad eccleſiam matri-
cem: conſequens eſt vt decimę perſonales non ei-
dem matrici, ſed nouę Parochiali ſint perſoluen-
53 dæ. Præterea perſonales non debentur primæ Pa-
rochiali ſi quis mutauerit domicilium, ſed ſecun-
dæ ſi ibi audiat diuina, & recipiat ſacramenta, vt
eſt textus in c. Ad Apoſtolicæ, ſupra eod. & ibi no-
tant Butr. & alij; Rota deciſ. 124. num. 7. par. 5. Re-
54 cent. Cenſetur enim quis Parochianus illius Paro-
chię, in qua inhabitat, vt de Scholaſticis, & Mer-
cenarijs notat gloſ. in Clem. 2. in ver. Parochialis
de priuileg. Si igitur Parochiani recedentes à Pa-
rochia antiqua, etiam ex cauſa voluntaria, & ad tē-
pus nõ tenentur amplius illi ſoluere decimas per-
ſonales, quia dantur pro illis tantum diebus, qui-
bus Parochiani accedunt ad eccleſiam, vt ait gloſ.
in d. c. Ad audientiam, il primo, in ver. Obuentio-
nes, de eccleſijs ędifican. vtique longè minus ad
id tenentur cum recedunt ex cauſa neceſſaria, &
perpetua diſmembrationis Parochiæ: Iam enim
Parochiani eccleſiæ nouiter erectæ in noua Paro-
chia habitationem, & domicilium habent, ibique
tenentur diuina audire, & ſacramenta percipere,
& conſequenter ſoluti ſunt ab obligatione ſoluen-
di decimas perſonales matrici eccleſiæ, etiam ſine
facto, & miniſterio Epiſcopi, Rota in d. deciſ. 124.
num. 4. par. 5. Recent. Et eſt ſimile in futuris obla-
tionibus, quæ debentur nouæ Parochiali, etiamſi
illas Epiſcopus non aſſignauerit, vt ex ſententia
Sac. Congregationis tetigi in d. c. Ad audientiam,
n. 39. & hoc planum.
55 Sed remanet dubiũ quid iuris ſit ſi aliquis per-
ceperit Sacramentũ Baptiſmi in Eccleſia matrice,
& reliqua ſacramẽta in Parochiali, cuinã Eccleſiæ
decimæ perſonales debeantur. Butr. hic n. 8. col. 4.
in prin. verſ. Quantũ autem ad decimas, Card n. 8.
verſ. Perſonales autẽ, & Abb. hic n. 6. verſ. Remanet
tamen vnum dubium, putant decimas perſonales
partim deberi Eccleſiæ Baptiſmali ratione Baptiſ-
mi, qui eſt ianua omnium Sacramentorum, c. fin.
de presbyter. nõ baptizat. partim parochiali prop-
ter reliqua ſacramenta, & allegant notata per Io.
Andr. loco ſupra citato num. 33. Inducunt etiam
quod notat Innoc. in cap. De ſepultur. & textum
cum ibi notatis in c. 2. eod. tit. lib. 6. & quod nota-
tur in cap. Nouum genus, ſupra eod. fatentur tamen
in hoc ſtandum conſuetudini. Verum perſona-
les deberi illi Eccleſiæ, in qua audiuntur Diuina,
non autem Baptiſmali ſi ibi Diuina non audiãtur,
tenet gloſ. in c. Statuimus, in ver. Baptiſmalem,
16. q. 1. gloſ. vlt. in cap. fin. de Parochijs, Io. And. &
Anchar. in d. c. Ad Apoſtolicæ, ſupra eod. Rebuff de
56 decimis, d. q. 6. num. 21. & huic opinioni ſuffra-
gatur quod perſonales debentur illi Eccleſiæ, vbi
Parochiani audiunt Diuina officia, & percipiũt ſa-
cramẽta per totum anni circulum, vt cap. Queſiti,
16. q. 1. ſeu frequentius, vt per Rebuff. d. q. 6. num. 2.
vbi refert ſe ità inueniſſe in quadã decretali, Alex.
III. incipien. Nota quæ ad honeſtatem. In integra,
ità vt ſi aliquoties in vna Eccleſia, & poſtea
in alia Diuina audierint, vel in hieme in vna Pa-
rochia, & in æſtate in altera, tunc perſonalis æqua-
liter ſit diuidenda authoritate Superioris, ſi æqua-
le fuerit tempus; alioquin proportionabiliter pro
rata temporis, vt poſt Innoc. notat Butr. in cap. 2.
in fin. ſupra eod. & Rebuff loco citato. Sed paro-
chiani Eccleſiæ nouiter erectæ nec audiunt diui-
na, nec per anni circulum percipiunt Sacramenta
in Eccleſia Baptiſmali, ſed ſemel tantum in vita
Sacramentum Baptiſmi. Ergo non tenẽtur eidem
matrici ad perſonales. Prima tamen opinio vide-
tur ſatis rationi conſona, & fuit originaliter Gof-
fredi in ſumma hoc tit. §. 2. vt dixi ſupra num. 39.
Pro qua facit optimè textus in d. c. Queſiti, 16. q. 1.
ponderando illa verba [ibi dent decimas ſuas, vbi
infantes eorum baptizantur, & vbi per totum an-
ni circulum Miſſas audiunt] quæ ſatis clarè innuit
decimas perſonales vtrobique ſoluendas, ideſt tã
in Eccleſia, vbi quis baptizatur, quàm in illa, vbi
per anni circulum audit Diuina officia, & percipit
reliqua ſacramenta: & hoc placet, ceſſante tamen
Epiſcopi aſſignatione, vel conſuetudine, vt per Car-
din. & Abb. locis citatis, & per Rebuff. in d. quæſt.
6. num. 23.
57 Porro cum Archiepiſcopus Vrbini aſſignaſſet
quamdam portionem decimarum ad matricem
pertinentem, quam vocant Quarteſium, alteri
Parochiali eo quod baptiſma, quod in matrici
tantum miniſtrabatur, poſuiſſet etiam in d. Paro-
chiali, S. Congreg. Concilij cenſ. c. 4. ſeſſ. 21. ad hunc
58 caſum non pertinere, Item per diſiunctiuam, *vel*,
poſitam in d. cap. 4. ibi, Parochialibus, vel Baptiſ-
malibus, cenſuit Eccleſiam Baptiſmalem, non
eſſe Parochialem, nec habere curam animarum,
quod notant Doctores in Clem. vnica, de Baptiſ.
quia actus Baptiſmi poteſt exerceri per laicum;
& ſic non eſt de cura pœnitentiali, vel iudiciali;
cuius laicus ſicut & mulier eſt incapax. Et hoc
intellige ſi Baptiſmalis non habeat niſi admini-
ſtrationem baptiſmatis: ſecus ſi habeat admini-
ſtrationem omnium Sacramentorum; quia tunc
eſt Parochialis reſpectu ſuæ Parochiæ, vt hic de-
clarat Butr. num. 8. ante medium, verſ. Si prædia
ſint

59 fiat. Demum cenſuit S. Congregatio in omnibus Eccleſijs Parochialibus debere eſſe fontem baptiſmalem, niſi eſſent in aliquibus ſpecialiter Eccleſijs deputati fontes baptiſmales, qui matrices, vel baptiſmales Eccleſiæ vocantur, ita vt fiat diſtinctio matricum Eccleſiarum ab alijs curatis.

CVM IN TVA. Decima omnium fructuum prædij debetur illi, qui ſibi præſcripſit illud prædium decimale: alterius verò prędij, quod non pręſcripſit, decimam non habebit. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. Butr. & Ancharan. vel ſecundum Cardin. Abb. & Ioann. de Anan. decima omnium fructuum prædij debetur ei, qui pręſcripſit, ibi, *decimas*; ſed ad aliud prędium præſcriptio non extenditur. Communis diuiſio, Conſultatio, & reſponſio, ſecunda ibi, *Reſpondemus*, & eſt pars cap. Cum in tua ſup. de Teſtam. & cap. Cum in tua infra de ſponſ. & qui matr. accuſa. poſſ.

Pro intelligentia huius textus vide quod ſcripſi in cap. Proximo num. 11. ſup. eod.

De Decimis.

Cap. In aliquibus.

SVMMARIVM.

1 PRædiorum domini cogi poſſunt vt prædia colenda dent talibus, à quibus ſine contradictione eccleſia poſſit decimas conſequi.

2 Decimas integrè non ſoluentes excommunicari debent, & ſic mortaliter peccant.

3 Decimæ ſaltem prædiales etiam hodie ſunt ſoluendæ de iure diuino, & num. ſeqq. vſque ad num. 10. & num. 16.

4 Quid in decimis perſonalibus, num. 5. & 15.

Decimarum præceptum in lege veteri partim fuit morale, partim iudiciale, partim ceremoniale, & num. 6. & 8.

7 Reſpectu quotæ hodie eſt de iure eccleſiaſtico, n. 9.

Detinere idem eſt quod rapere, & idem eſt auferre quod non dare.

9 Præcepta iudicialia legis veteris etſi non obligant tempore gratiæ; tamen ſeruari poſſunt, ac etiam debent ſi ab eccleſia ſtatuantur.

10 Conſuetudo eximens à ſolutione decimarum an ſit attendenda, & n. ſeq.

11 Quid in clericis, & religioſis.

12 Et quid in laicis.

13 Conſuetudo induci non poteſt, vt laici ex toto ſint exempti à ſolutione decimarum prædialium, ſed ad hoc requiritur vel priuilegium, vel immemorabilis cum fama priuilegij.

14 Et quid poſt Bullam Vrbani VIII.

1 IN ALIQVIBVS. Domini prædiorum cogi poſſunt vt prædia colenda dent talibus, à quibus ſine contradictione eccleſia poſſit decimas conſequi: hoc dicit vſque ad S. Illo, qui ob ſui breuitatem non ſummatur: Prima pars ponit exceſſum, quem ſecunda corrigi mandat, ibi, *Volentes*.

2 Nota primò ibi, *per cenſuram eccleſiaſticam*, Non ſoluentes decimas cum integritate, ad id compellendos eſſe per excommunicationem: Concordat Concilium Rothomagenſe relatum in c. Omnes, 16. q. 7 ibi, [Anathematis vinculo ferientur vſque ad ſatisfactionem, & emendationem congruam.] Et Concilium Tridentinum c. 12. ſeſſ. 25. ibi, [Integrè perſoluant, qui verò eas ſubtrahunt, aut impediant, excommunicentur.] Et hinc colligitur contrauenientes mortaliter peccare, cum excommunicatio non feratur niſi pro culpa lethali, cap. Nemo Epiſcoporum, 11. qu. 3. & ita hic tenet gloſ. vltima, & Abb. n. 4.

[illegible]

quiplantat vineam, & de fructibus eius non edit? Sed determinatio certæ partis exhibendæ miniſtris diuini cultus non eſt de iure naturali, ſed eſt introducta inſtitutione diuina ſecundum cōditionem illius populi, cui lex dabatur; & ſic quantum ad determinationem decimæ partis hoc præceptū erat iudiciale, licet ſignificaret aliquid in futurum; & hoc reſpectu conueniret cum ceremonialibus
9 præceptis; iudicialia verò etſi non obligent tempore gratiæ: tamen poſſunt obſeruari abſque peccato, & ad eorum obſeruantiam aliqui obligantur ſi ſtatuantur authoritate eorum, quorum eſt condere legem: vnde determinatio decimę partis ſoluendæ eſt authoritate Eccleſiæ tempore nouæ legis inſtituta ſecundum quandam humanitatem, vt ſcilicet non minus populus nouæ legis miniſtris noui teſtamenti exhibeat, quàm populus veteris teſtamenti exhibebat; Sic ergo patet ad ſolutionem decimarum homines teneri partim quidem ex iure naturali, partim ex inſtitutione Eccleſiæ, quæ tamen penſatis opportunitatibus temporum, & perſonarum, poſſet aliam partem determinare ſoluendam]. Hæc ex illo. Et prædictis adde Couarruu. var. reſolut. lib. 1. cap. 17. num. 3. vbi latiſſimè diſſerit, an, & quomodo decimæ tam reales, quàm perſonales debeantur iure naturali, diuino, vel humano. Et ſimiliter concludit deberi iure naturali quātum ad ſuſtentationem miniſtrorum, ſed iure eccleſiaſtico poſitiuo quantum ad determinationem quotę, & hoc communiter tenetur.

10 Gloſſa vltima quærit, An conſuetudo non ſoluendi decimas, ſit attendenda; & diſtinguit inter laicos, & clericos; Et quantum ad laicos tenet, conſuetudinem non valere etiam reſpectu quotæ, niſi ſit approbata per Papam: & in hoc conſentit Innoc. & alij quos refert, & ſequitur Turrecr. in cap. Reuertimini, num. 14. 16. q. 1. Sed quoad clericos, & eccleſiam gloſſa tenet præſcriptionem procedere non ſolum reſpectu partis, ſed etiam totius decimæ DD. in hoc multum ſe inuoluunt, & aliorum opiniones recenſet Abb. num. 7. & de qua conſuetudine loquatur hæc Decretalis, & de illius intellectu vide Archid. in c. Quicunque n. 6. verſ. Et dicas alijs omiſſis, 16. q. 7.

11 Breuiter dicendum conſuetudinem hanc non ſolum reſpectu quotæ, ſed etiam reſpectu totius decimæ quantum ad clericos, & religioſos eſſe attendendam, vt probat textus à contrario in c. Nuper, ibi, *quibus antea ſoluebantur*, infra eodem, dummodo tamen ſit legitimè præſcripta, hoc eſt dummodo ſit immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo, iuxta textum in c. 1. de præſcript. lib. 6. vt plenius ſcripſi in prædicta Decretali, Nuper, in vltima quæſtione poſt Abb. ibi num 5.

12 Quo verò ad laicos dicendū valere conſuetudinem reſpectu quotę, licet non fuerit in ſpecie per Sedem Apoſtolicam approbata, vt contra hanc gloſſam, & Innocentium tenet hic Vincentius, & Abb. num. 8. & alij complures, quos refert, & ſequitur Couarr. lib. 1. var. reſolut. cap. 17. num. 8. verſ. Quidam verò cenſent, dicens hoc obtinere non tantum in decimis perſonalibus, ſed etiam in prædialibus, poſt Franciſc. Balb. in tract. de præſcript. in 5. part. principali q. 7. quam ſententiam multoties etiam probauit Rota.

13 Sed reſpectu totius decimæ concludendum eſt nulla conſuetudine, vel præſcriptione induci poſſe, vt laici ex toto ſint exempti à ſolutione decimarū prædialium: & in hoc conueniunt gloſſa vltima hic, & communiter omnes, Rocch. de Curte in tract. de conſuetud. num. 94. Couar. d. c. 17. n. 8. Quod vendicat ſibi locum etiamſi conſuetudo, vel pręſcriptio ſit tanti temporis, cuius contrarij memoria non exiſtat, quia vbi agitur de exemptione à toto, ſola immemorabilis nō ſuffragatur ad pręſumendum priuilegium fuiſſe obtentum, ſed requiritur exhibitio ipſiuſmet priuilegij Apoſtolici, vel probatio famę priuilegij iuncta cum immemorabili, vt decidit Rota deciſ. 474. num. 3. parte prima recentior, dicens hanc eſſe magis communem opinionem, de qua per Innoc. & Abb. in cap. Cum Apoſtolica, de his quę fiunt à Pręlat. & alios ibi allegatos; eamque vti communem ſequutam fuiſſe Rotam in pluribus cauſis, & preſertim in Toletana decimarum inter impreſſas deciſ. 215. part. 2. diuerſ. & in alijs concordant: & quamuis doctrinę, & deciſiones ibi adductę non loquantur in pręſcriptione iuris decimandi, in quo longè maior viget ratio prohibitionis, tum propter Concilium Lateranen. in cap. Cum & plantare, de priuileg. tum propter laicorum incapacitatem, vt dixi in d. c. Cum Apoſtolica, nihilominus Rota idem cenſuit in terminis emptionis, licet in hoc caſu non adſit tanta iuris reſiſtentia quanta ad hoc vt laici fiant capaces iuris decimarum, vt in pręalleg. deciſ. 474. & in Pampilonen. decimarum 26. Octobris 1589. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & plenius in Mediolanen. reſciſſionis permutationis, 21. Maij 1597. coram eod

14 Hodie tamen fama priuilegij Apoſtolici non videtur amplius ſuffragari ad eximēdos laicos à ſolutione decimarum prędialium, aut eos habilitandos ad illas percipiendas, propter Conſtitutionem Vrbani VIII. editam die 5. Iunij 1641. quę incipit, Romanus Pontifex: vt plenè notaui in cap. 1. num. 53. 55. & 57. Supra de conſuetudine.

15 Quo verò ad decimas perſonales, an conſuetudo vim habeat eximendi laicos in totum ab illorum ſolutione, DD. non conueniunt: nam gloſ. final. hic, & Innoc. indiſtinctè tenent nullam conſuetudinem, niſi à Romano Pontifice ſit approbata, eximere poſſe laicos à ſolutione decimarum, nec perſonalium, nec prędialium, nec ab earum aliqua parte. Exiſtimant enim etiam perſonales deberi iure diuino, & ideo eſſe impręſcriptibiles, vt tetigi ſupra num. 5. & hanc opinionem fatetur eſſe communem Rocch. de Curte in d. tract. de conſuetud. n. 94. Licet eam Couarr. citet pro contraria ſententia, ait enim: communis videtur cōcluſio, quod non valeat conſuetudo, maximè in decimis prædialibus: nam illa dictio, *maximè*, implicat idem eſſe in perſonalibus.

16 Cęterum à iuris vtriuſque interpretibus frequētiùs in eam itum eſt ſententiam, vt conſuetudo eximere poſſit laicos à ſolutione decimarum perſonalium, eo quod non debeantur iure naturali, ſed tantum iure humano, quod tolli poteſt per cōſuetudinem. Ita poſt Raymund. firmat Turrecr. in d. c. Reuertimini, num. 13. 16. quęſt. 1. Hoſt. in Summa in titul. de decim. §. Et vtrum, quęſt. 7. Henric. Boic. in cap. Peruenit, col. 3. num. 20. ſupra eodem, Felin. in cap. Cauſam quę, col. 1. de pręſcript. idq; communius receptum eſſe atteſtantur Cardin. in cap. 1. num. . . ſupra eodem, & Couar. alios referens lib. 1. var. reſolut. d. cap. 17. num. 8. & verba illa textus noſtri, Illę quippe de-

* *Proſp. Fagnan. in 3. Decretal.*

cimę ſunt ſoluendę, ſi ęę debentur ex lege diuina, vel loci conſuetudine approbata: exponunt ſcilicet prędiales, ſiue per Turrecr. ibi ſupra.

De Decimis.

Cap. Nuper.

S V M M A R I V M.

1 Ciſtercienſes, Templarij, & Hoſpitalarij de fructibus poſſeſſionum, quas acquiſiuerunt poſt generale Concilium, tenentur decimas ſoluere, ſi prius ex illis decimæ ſoluebantur.

2 Ciſtercienſes emere non poſſunt prædia decimalia, niſi pro monaſterijs fundandis, & acquiſita ex largitione fidelium, vel empta pro monaſterijs fundandis, debent tradere alijs excolenda.

3 In decimis prædialibus, quæ debentur eccleſijs non parochialibus ex priuilegio, vel præſcriptione, aut alio iure ſpeciali an habeat locum hoc capitulum, & n. ſeqq. vſque ad n. 10.

Quid ſi decimæ debeantur eccleſiæ cathedrali, n. 8.

Et quid ſi debeantur inferioribus eccleſijs ex conſuetudine, vel priuilegio, aut præſcriptione, n. 9.

4 Ratio in lege expreſſa eius eſt potentia, vt determinet omnes caſus ſub ratione comprehenſos, etiam ad correctionem iuris communis.

5 Decimæ communes, non autem ex pacto, pollicitatione, vel voto, comprehenduntur in Clem. Diſpendioſam, de iudic.

6 Præiudicium maius eſt amittere quod competit de iure communi, quam competit de iure ſpeciali.

7 Priuilegium non cenſetur Princeps voluiſſe concedere contra alium qui eſt dignus eodem fauore.

8 In decimis debitis cathedrali eccleſiæ, Epiſcopus fundat intentionem de iure communi.

10 Decimæ etiam de fructibus prædiorum dotalium eccleſiæ, vel monaſterij ſolui debent illis eccleſijs quibus antea ſoluebantur.

11 Item ſolui debent de fructibus fundi, vel manſi monaſterij ante illius conſtructionem ſiue excolatur proprijs manibus, ſiue alijs excolendus traditur.

12 Secus poſtquam monaſterium fuerit ibi ædificatum.

13 Priuilegium eſt reuocandum quando incipit tendere in graue præiudicium aliorum.

14 Decimæ prædiales à regularibus priuilegiatis ſoluendæ ſunt de fructibus illarum poſſeſſionum, quas acquiſiuerunt poſt datam Concilij generalis.

15 Secus de acquiſitis ante num. 16.

17 Dictio, amodò, quid importet.

18 Lateranenſe Concilium ſub Innoc. III. quo tempore fuerit celebratum.

Decimas de poſſeſſionibus acquiſitis poſt generale Concilium regulares priuilegiati ita demum tenentur ſoluere, ſi de illis antea decimæ ſoluebantur.

19 Aliàs ſecus, & nn. ſeqq.

Et quid ſi decimæ antea ſoluebantur ratione ſolius adminiſtrationis Sacramentorum num. 23. verſ.

20 Quod autem dictum eſt.

Conſuetudo etiam immemorabilis non poteſt in totum eximere quemquam laicorum à ſolutione decimarum prædialium.

21 Et quo caſu poſſit eximere religioſos ab huiuſmodi ſolutione.

22 Priuilegium, quod habent religioſi non ſoluendi decimas de noualibus, quæ proprijs manibus, vel ſumptibus excolunt, per hoc cap. non fuit ſublatum.

23 Nouale quid ſit.

24 Compoſitio ſuper decimis facta per Parochum ſine beneplacito Apoſtolico an tranſeat in ſucceſſorem.

25 Exemptio à decimis prædialibus poſt generale Concilium obtenta an valeat, & num. ſeq. vſque ad num. 32.

Quid ſi in priuilegio fuerit expreſſè derogatum huic cap. Nuper, item.

Et quid ſi derogatum non fuerit, n. 27.

26 Conſtitutio facta à Papa in Concilio non impedit quin ...

27 Derog...

28 Sed qu...

29 Deroga...

30 Conſtitu...

31 Deroga...

32 Idem ſi ... in gene...

33 Commun... exempt... cludit.

34 Exemptio... magna...

35 Exemptio... non ant...

36 Decima po... cularib...

37 Requiritur... naria cur...

1 NVPER ... H... qu... cil... ex illis deci... Io. Andr. c... char. Abb. ... tes. Prima p... da confirma... ibi, ne acca...

2 Ad intellig... ſes, Templar... Innocentij ... nerentur dec... quas proprija... vt in cap. Ex... huiuſmodi pr... rum præiudici... nes Abbates ... uerſali Concili... rali Capitulo...

tunt, vt deinceps Monachi eiuſdem ordinis non
emerent poſſeſſiones decimarum ſolutioni ob-
noxias, niſi pro monaſterijs de nouo fundandis;
poſſeſſiones verò, quas non titulo emptionis, ſed
ex largitione fideliũ acquirerent, aut pro mona-
ſterijs fundandis, ſeu dotandis emerent, non co-
lerent per ſeipſos, ſed alijs traderent excolendas,
à quibus decimæ ſoluerentur, hoc enim modo ec-
cleſiarum indemnitati conſultum erat, & ipſi eo-
rum priuilegium non violabant, & hæc eſt prima
conſtitutionis pars. Sed nihilominus Papa volens
pinguius prouidere ne occaſione priuilegiorum
huiuſmodi grauarentur eccleſię, decreuit vt tam
ipſi Ciſtercienſes, quàm alij Religioſi quomodoli-
bet priuilegiati, ſcilicet Templarij, Hoſpitalarij,
& conſimiles de cætero teneantur ſoluere deci-
mas de fructibus poſſeſſionum, quas poſt hoc Cõ-
cilium quocumque titulo acquirent, etiamſi illas
excolant proprijs manibus, vel ſumptibus, ſi de
illis ante ratione prædiorum decimæ ſoluebantur
præſeruat tamen amicabiles compoſitiones, quas
religioſi cum eccleſijs duxerint ineundas.
3 Nota primo ibi, *eccleſijs*, hanc Conſtitutionem
habere locum non tantum in decimis de iure
debitis eccleſijs Parochialibus, ſed etiam in illis,
quę alijs eccleſijs debentur cum textus indiſtinctè
loquatur de eccleſijs; & eius ratio generalis ſit
4 ibi, *ne eccleſiæ vlterius prægrauentur*. Quæ ratio
in textu expreſſa eius eſt potentiæ, vt determinet
omnes caſus ſub ratione comprehenſos, etiam ad
correctionem iuris communis, gl. in cap. 1. in ver.
Italię, de tempor. ordin. lib. 6. Bald. in Auth. quas
Actiones, num. 4. vbi etiam Iaſ. num. 22 C. de Sa-
croſ. eccleſ. & ità perpetuò intellexit hoc cap. Ro-
ta, vt in Valentina Decimarum 14. Maij 1604. co-
ram Cardinali Lancellotto Iuniore impreſſa apud
Hieronym. Campan. in Diuerſ. Iur. Canon. rubr. 12.
c. 23. num. 154. verſ. Poſtremæ, & coram Coccino
dec. 192. lib. 2. vbi allegantur aliæ deciſiones con-
cordantes.
5 Sed certè de iure videtur poſſe attentari cõtrà-
rium, quia cum hæc Conſtitutio loquatur de de-
cimis, quæ debentur Eccleſijs, videtur intelligen-
da de decimis, quæ debentur de iure communi;
non autem de iure ſpeciali priuilegij, vel præſcrip-
tionis, ex gloſ. in clem. Diſpendioſam, in ver. De-
cimis, de Iudic. recepta ibi à Vital. num. 38. & cõ-
muniter ſcribentibus, quę dicit Conſtitutionem
illam, quæ loquitur de decimis, eſſe intelligendam
de decimis communibus, non autem de illis, quę
debentur ex pacto, pollicitatione, vel voto. Sed
de iure communi ſolæ Parochiales fũdant inten-
tionem ſuper decimis prędialibus, c. Cum contin-
gat, & ibi omnes, & c. Cum in tua, ſupra eod. Rota
apud Cardin. Seraph. deciſ. 802. & alias paſſim.
Ergo hæc Conſtitutio licet de eccleſijs indiſtinctè
loquatur, tamen de Parochialibus eſt intelligenda:
prout eam intelligit Hoſt. qui non loquitur exem-
plificatiuè, ſed exponendo litteram, vt patet ex il-
lius lectura hic in ver. Committantur, & in ver.
6 Perſoluantur. Item iura in hoc conſiderant præ-
iudicium Parochialium Eccleſiarum, vt in c. Di-
lecti, ad fin. ſupra eod. & in c. Quid per noualem. ibi
[abſque graui detrimento Parochialis Eccleſiæ,]
& paulò infra ibi, [de quo Parochialis Eccleſia
magnos percipit decimarum ratione prouentus,]
infra de ver. Significat. Nam & maior ratio grauami-
nis viget in Parochialibus, quibus debentur de-
cimę de iure communi, quàm in alijs Eccleſijs,
quibus debentur de iure ſpeciali, putà ex priuile-
gio, vel pręſcriptione. Vnde faciliùs tollitur quod
competit de iure ſpeciali, quàm quod de iure cõ-
muni, l. Eius militis, §. Militia, ff. de militar. te-
ſtam. & ibi gloſ. in ver. Quocunque, & Bart. in
princ. & notant in c. Eccleſia S. Mariæ, de conſti-
tut. Butr. n. 30. Imol. num. 12. Fel. n. 81. Dec. num. 2.
7 Prætereà credendum non eſt Concilium voluiſſe
adimere priuilegium Ciſtercienſibus, & alijs Re-
ligioſis ſuper exemptione à decimis prędialibus
ad hoc vt redintegraret aliorum priuilegia ſuper
decimis percipiendis: nam inter ęqualiter priui-
legiatos locum non habent cõmunes regulæ l. Sed
etſi milites, §. Aequalitas, ff. de excuſat. tutor. An-
char. conſ. 37. num. 2. vbi ait non eſſe veriſimile,
vt Princeps voluerit priuilegium habere locum
contra alterum, qui eſt dignus eod. fauore, & ſe-
quitur Rota deciſ. 251. num. 4. part. 3. Recent. & eò
magis, quia priuilegium, quod habent Ciſtercię-
ſes, Templarij, & Hoſpitalarij, eſt clauſum in cor-
pore iuris, vt in d. c. Ex parte Il primo ſupra eod. &
ſic facit ius commune inter nominatos, vt dixi in
c. His quæ, num. 35. ſupra de maior. & obed. Ergo
longè minus Conciliũ cenſetur voluiſſe illud abro-
gare ad reintegranda priuilegia aliarum Eccleſia-
rum in corpore Iuris non inſerta, arg. d. §. Militia.
Interpretatio enim fit pro iure communi quando
cõcurrit cum priuilegio, vt per Feder. de Sen. conſ.
256. circa medium verſ. Item quando ius commu-
ne. Cogitandum tamen propter Rotæ authori-
tatem, & pro concordia forte ſic poſſe diſtingui.
8 Aut decimę debentur Cathedrali Eccleſiæ ex do-
natione, vel alio modo, & tunc planum eſt intra-
re hanc Conſtitutionem. Tum quia Epiſcopus in
his fundatam habet intentionem de iure cõmu-
ni, vt tenet Rebuff. in tract. de decim. q. 7 num. 13.
Tum quia hoc caſu viget ratio in textu conſide-
rata, nempe vt Prælati promptiores exiſtant
ad exhibendum Religioſis Iuſtitię complemen-
tum, eorumque priuilegia ſtudeant obſeruare,
& in his terminis emanauit prædicta deciſio Va-
9 lentia Decimarum. Aut agitur de Eccleſijs in-
ferioribus; & tunc ſubdiſtinguendum nam aut de-
cimę illis debentur ex conſuetudine, & ſuſtineri
poteſt habere locum hoc capitulum, quia conſue-
tudo fauorabilis eſt, & pro lege tenenda, c. In his
11. diſt. gloſ. vlt. in c. In aliquibus, ſupra eod. Ideoq;
tametſi in præſcriptione iuris decimandi requira-
tur tempus immemorabile, vel quadragenaria
cum titulo, vt cap. 1. de pręſcript. lib. 6. tamen Ro-
ta in cauſa Corduben. redecimarum, quę eſt in
Recent. deciſ. 503. part. 3. admiſit ſecus eſſe in
cõſuetudine, quia cum introducta ſit ex ſolutione
ſponte, & ex mera liberalitate facta per ciuitatem,
& populum; & ſic habeat initium voluntarium, &
non coactum, propterea ſeruanda eſt etiamſi pro-
baretur ſpatio decem annorum dumtaxat, iuxta
notata in cap. Ad Apoſtolicam, de Simon. Caſſa-
dor. deciſ. vn. per totam, & præſertim, num. 5. de
conſuetud. vt in terminis noſtris hoc voluit Hoſt.
hic in ver. Soluebantur, dum ait, præſeruatas eiſſe
decimas Eccleſiarum, quibus debebantur de iure,
ſiue de conſuetudine, & eum ſequuta eſt Rota in
dicta Valentina decimarum, & coram Coccino de-
ciſ. 192. lib. 2. Aut decimę debentur Eccleſijs non
parochialibus ex priuilegio, vel pręſcriptione; &
tunc procedant ſuperiùs dicta, adhuc tamen co-

gita, & vide Rot. in decis. 191. par. 7. Recent.

10 Secundò nota ibi, *Pro monaſterijs de nouo fundandis*, etiam de fructibus poſſeſſionum, quæ acquirantur pro fundatione monaſterij, decimas eſſe perſoluendas, vt in littera. Cæterum aduerte quòd hoc dupliciter poteſt intelligi, primò ſcilicet exponendo verba illa, *pro monaſterijs fundandis*, id eſt pro monaſterijs dotandis, veluti cum datur fundus, vt ſit loco dotis monaſterio erigendo, & hoc primo caſu de fructibus talis fundi dabitur decima tam ante, quàm poſt conſtructionem monaſterij; & ſic etiam de prædijs dotalibus Eccleſiæ debet ſolui decima illis Eccleſijs, quibus antea ſoluebatur, ſiue talia prædia pia deuotione fidelium ſint oblata, ſiue empta pro monaſterijs fundandis, vt hic per Abb. in primo notab. vbi ait de hoc eſſe textum hic, quem neſcit alibi æquè bonum, & qui non cõſueuit ad hoc allegari, licet cõ-

11 trarium tenuerit, gloſ. 1. in c. Nouum genus, ſupra eodem. Secundo poteſt intelligi textus exponendo verbum *fundandis*, ſtrictè, cum ſcilicet confertur, vel emitur fundus, ſeu manſus pro monaſterio inibi ædificando: & tunc ante quam monaſterium ibi ſit conſtructum, de fructibus illius fundi dabitur decima ſiue excolatur proprijs manibus, ſiue alijs excolendus tradatur, vt patet in textu.

12 Poſtquam verò monaſterium fuerit ibi conſtructum, de illo manſo non ſoluetur decima. Fruſtra enim quæritur de decima; cum nihil inde recolligatur, cap. 1. infra de cenſib. & hæc fuit mens gloſſ. in ver. Committantur, quam ſic declarat, & ab impugnatione Hoſtienſis tuetur Io. Andr. nu. 8. cum quo tranſeunt Butr. num. 9. Cardin. num. 3. Abb. num. 4. & reliqui omnes: & adde quod ſcripſi in c. Non minus, num 8. infra de immunit. Eccleſ. vbi allegando Rot. deciſ 339 num. 40. part. 6. recent. dixi bona Eccleſiarum quoad fundationem, vel manſum eſſe immunia ab oneribus nedũ publicis, ſed etiã priuatis, & antea impoſitis.

13 Tertiò nota ibi, *Eccleſiæ vlterius prægrauentur*, priuilegium eſſe reuocandum quando incipit tendere in graue præiudicium aliorum. Butr. hic in 2. not. ad hoc capitulum Suggeſtum, ſupra eodem.

14 Quartò nota ibi, *& amodo acquirendis*. Decimas prædiales à Regularibus priuilegiatis eſſe ſoluendas de fructibus illarum poſſeſſionum dumtaxat, quas acquiſiuerunt poſt datam huius Concilij; & priuilegia omnium Religioſorum prius conceſſa quoad bona huiuſmodi eſſe reuocata.

15 Abbas hic in tertio notab. & ita hic eſt caſus ſecundùm Io. Andr. & omnes in ſummario textus, nam

16 dictio, *amodo*, idem importat, quod *abhinc deinceps*, vt inquit Hoſt. num. 2. in ver. Et amodò, & Io. Andr. num. 2. in eod. verb. Ergo à contrario ſenſu quoad poſſeſſiones ante Generale Concilium acquiſitas, hæc Conſtitutio nil noui iuris induxit. Vnde in illis ſeruabitur priuilegium Adriani, de quo in c. Ex parte, il primo ſupra eod. videlicet vt Ciſtercienſes, Templarij, & Hoſpitalarij de fructibus prædiorum, quæ proprijs manibus, vel ſumptibus excolunt, decimas ſoluere non teneantur, argumento cap. Ad audientiam, ſupra eod.

17 De acquiſitione autem poſt Concilium conſtabit ex data inſtrumenti acquiſitionis, & ex data ipſius Concilij, quod fuit celebratum Romæ in Baſilica Lateranen. anno Domini 1215. anno 17. Pontificatus Innocentij ſecundum Io. Andr. hic num. 2. in ver. Et amodò, cum quo concordant

Butr. num. 1. & Abb. eod. num. verſ. Papa verò. & patet ex Epiſtola Encyclica ipſius Innocentij de Synodo celebranda ad omnes Epiſcopos, Prælatos, & Principes Eccleſiæ, quæ incipit, Vineam Domini Sabaoth, & habetur initio Actorum Concilij Lateranenſis IV. tomo 3. Conciliorum parte ſecunda pag. 679. & in Bullar. tom. 1. pagin. 41. ex qua Epiſtola liquet Concilium hoc fuiſſe indictum Anno Dominicæ Incarnationis 1213. ad duos annos cum dimidio; & ideo initium ſumpſit poſt diem 25. Septembris anni 1215. qui erat Pontificatus Innocentij decimus ſeptimus. Durabat tamen anno Pontificatus 18. cum eo anno 14 Decembr[illegible] in Concilio edita fuerit Conſtitutio c. Ad liberandam, de Iudæis, vt in Bullar. d. tom. 1. pag. 42. & hoc modo intelligendi ſunt Abbas Veſpergenſis, & [illegible] qui dicunt Innocentium celebraſſe hoc Concilium anno 18. ſui Pontificatus, vt ſcripſi in cap. 1. num. 9. ſupra de Summ. Trinit. & fid. Cathol. vbi ple[illegible] de hoc Concilio.

18 Qui[illegible] nota ibi, *quibus ratione prædiorum antea ſol*[illegible] Regulares priuilegiatos de fructibus [illegible] poſſeſſionum, quas acquiſiuerunt poſt datam Concilij, ita demum teneri decimas ſoluere [illegible]

19 [illegible]

20 Nec ob[illegible]

21 [illegible]

ſi ex aliquo prædio laicus nũquam ſoluiſſet decimam, quamuis hæc conſuetudo, vel præſcriptio illi non ſuffragaretur, vt prædixi, ſi tamen prædium illud poſteà tráſiret ad Ciſtercienſes, vel alios priuilegiatos, decima de illius fructibus nõ eſſet ſoluẽda: quia in illo verificari nõ poſſet quod hic diſponitur, nẽpe vt decima ſoluatur Eccleſijs, quibus antea ſoluebatur, cũ hoc caſu nulli Eccleſiæ prius ſolueretur. Stabit ergo priuilegiũ, quod immutatũ non inuenitur, l. Sancimus, C. de teſtam. l. Præcipimus, in fin. C. de appellat. gloſ. in c. Conſtitutionem in ver. Prorogamus, ſupra eodẽ, & imputet ſibi Rector Eccleſiæ, qui tandiu diſtulit decimam exigere à laico non priuilegiato: non enim eſſet conueniens vt illam inciperet exigere poſtquam prædiũ peruenit ad priuilegiatum. Facit text. in c. Cum Apoſtolica, ſupra de his, quæ fiunt à Prælat. & ita
22 intelligo hanc Decretalem. Et ex hoc infero vt priuilegium, quod habent Religioſi non ſoluendi decimas de nouałibus quæ proprijs manibus, vel ſumptibus excolunt, vt in c. Ex parte, il primo ſupra eodem minimè ſublatum fuerit per hoc capi-
23 tulum, & ita tenet Abbas, hic num. 3. in fin. verſ. Item credo. Ratio eſt euidens, quia cum nouale ſit ager de nouo ad cultum redactus, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuiſſet, vt diffinitur in c. Quid per nouale, infra de ver. ſignif. & ſic decima de illius fructibus antea non ſoluebatur: non poſſunt in ea verificari verba illa huius textus, quibus decimæ antea ſoluebantur, & conſequẽter priuilegium illud remanet in ſuo robore, vt pote non ſublatum per hanc Conſtitutionem, arg. c. Ad audientiam, ſupra eodem.

Quod autem ſuperiùs dictum eſt Religioſos priuilegiatos teneri decimas ſoluere de illis prædijs, de quibus antea ſoluebantur, limita niſi decimæ debeantur ſolummodo ratione adminiſtrationis Sacramentorum, vt in ſubiecta declaratione Sacræ Congregationis Concilij, videlicet Canonici Cathedralis Eccleſiæ Ferrariæ conqueſti ſunt apud S. Congregationem quod Regulares Ordinis Mendicantium recuſabant ſoluere decimas eorum prædiorum, quæ antequam ad eos peruenirent ſolitæ erant ſolui, imò dictæ decimæ diuidebãtur inter ipſos Canonicos loco diſtributionum quotidianarum. Vnde cum Regulares vigore ſuorum priuilegiorum non ſoluerent, redditæ erant ita tenues dictæ diſtributiones; vt probabiliter poſthac merrerent ne negligerentur; ac proinde ſeruitium Eccleſiæ minueretur, S. Congregatio reſpondit ex ſententia Sanctiſſimi, quod ſi dictæ quartæ, ſeu decimæ ſunt impoſitæ rei, quia à principio conceſſæ à clericis, vel ſolutæ cum hac conditione, & onere, quod ſoluantur ipſis clericis tales decimæ: tunc ad quoſcumque vadant etiam Mendicantes, tenebuntur omnes eas ſoluere: Si verò iſtæ decimæ debeatur pro adminiſtranda cura animarum; tunc quia clerici non adminiſtrant illis Mendicantibus aliqua Sacramenta, non vult eos Mendicantes ad eas teneri, quia ceſſat cauſa, propter quã impoſitæ ſunt, nempe cura animarum. Nec obſtat, quod pro diſtributionibus quotidianis ſoluatur decima, quia iſtud eueniſſe potuit, quia Parochiales vnitæ cathedrali, quibus aliàs iſta decima pro cura ſoluebatur; ſed iſta cura ceſſat in Mendicantibus.

24 Vltimò nota, ibi, *Niſi cum ipſis eccleſijs aliter duxerint componendum.* Presbyterum Parochialem poſſe inire amicabilem compoſitionem ſuper decimis, vt hic. & in c. Ex multiplici, ſupra eodem: & hic notant gloſ. in ver. Componendum. Hoſtien. n. 1 in eod. ver. Et communiter Doctores. Facit cap. 1. & cap. fin. de pactis, lib. 6. Hæc tamen compoſitio perſonalis eſt, niſi per Sedem Apoſtolicam fuerit confirmata, c. Veniens ſupra de tranſact. & tenet præcitata gloſ. & Butr. hic n. 10. & hoc videtur ſenſiſſe Hoſtien. vbi ſupra dum dixit valere compoſitionem amicabilem, ſed non tranſactionem, per cap. 2. cap. Super eo, & d. cap. Veniens de tranſact.

Sed Domini de Rota deciſ. 218. n. 3. par. 7. Recent. inter perſonas eccleſiaſticas pro bono pacis licere paciſci ſuper iure decimandi etiam ſine beneplacito Apoſtolico, ad textum in d. c. 1. & c. fin. de pact. lib. 6. & ibi Doctores communiter. Et huiuſmodi concordias afficere etiã ſucceſſores. Quod ſatis placet, quia cum talis compoſitio firmetur hic iuris authoritate, huiuſmodi authoritas operatur, vt ex perſonali fiat realis, vt bene per Anchar. in d. cap. 1. in 3. queſt. & ibi etiam per Franc. nu. 2. Præterea hic textus præſeruat compoſitionem cũ ipſis eccleſijs: ergo intelligi debet de compoſitionibus realibus, quia eccleſia ſemper eadem, vt per Anchar. vbi ſupra.

25 QVAERO, an valeat priuilegium exemptionis à ſolutione decimarum prædialium poſt hanc Cõſtitutionem à Sede Apoſtolica impetratum?

26 Pro ſolutione quæſtionis diſtingue. Aut in priuilegio reperitur expreſsè derogatum huic, c. Nuper, & priuilegium abſque dubio eſt validum, & obſeruandum, quia Conſtitutio etiam edita à Papa in Concilio vniuerſali nullum generat præiudicium ſucceſſori quominus contra eam poſſit diſpenſationem, vel priuilegium impertiri, vt eſt textus ad litteram in c. Innotauit, § quamuis autem, ſupra de elect. & in terminis huius Conſtitutionis tenet Hoſtien. hic num. 1. in ver. Niſi cum ipſis ibi, [niſi antiquum renouetur per ſpeciale priuilegium de nouo impetratum, ſicut ijdem faciant tota die.] ſequitur Ioann. Andr. num. 5. in ver. Niſi cum ipſis, dicens ſe vidiſſe priuilegium Ciſtercienſium datum ſuper poſſeſſionibus acquiſitis poſt Concilium, & propiùs ad noſtra tempora Gregorius XIII. conceſſit Religioſis Societatis Ieſu priuilegium exemptionis à ſolutione decimarum prædialium cum ſpecifica derogatione huius cap. Nuper, vt in eius Conſtitutione 51. incipien. Paſtoralis officij in Bullar. tom. 2. pag. 421. de quo priuilegio actum fuit in Rota deciſ. 193. n. 5. par. 7. Recent. Et ſæpe alias. Et hic longe quæ de validitate ſimilium priuilegiorum tetigi ſupra n. 21.

27 Aut in priuilegio Apoſtolico non reperitur derogatum huic Conſtitutioni: tunc puto ſubdiſtinguendum: Nam aut agitur de prædijs, de quibus decima priùs non ſoluebatur: & exiſtimo priuilegium quoad illa eſſe obſeruandum. Ratio eſt, quia, vt dixi ſupra in 5. not. iſte textus non reuocat, quin potius præſeruat priuilegia quoad illa prædia de quibus decimæ ante acquiſitionem non ſoluebantur. Vnde cum hæc Conſtitutio quoad prædia huiuſmodi non obuiet priuilegio, non fuit opus hac in parte illi derogare, cum derogatio nõ fiat niſi ad contraria, c. 1. de Conſtit. lib. 6. cap. Ex parte, de Capell. Monach. Clem. Dudum, §. Nos etenim, ibi, In quantum ſunt præmiſſis, vel alicui præmiſſorum contraria, de ſepultur.

28 Aut agitur de prædijs, de quibus, antequam tranſ-

tranſirent ad priuilegiatos, decimæ ſolucbantur eccleſijs, & tunc neceſſaria eſt derogatio huius cap. Nuper, quia cum ſit Conciliare, cenſetur habere clauſulam derogatoriam ad ſequentes diſpoſitiones, & datur defectus intentionis in concedente, textus eſt in cap. Ex parte, infra de Capell. Monachor. Archid. in cap. 1. num. 2. de conſtit. lib. 6. Oldrad. conſ. 326. Quod articuli, Felin. in c. Nonnulli, & ibi dixi à n. 21. ſupra de reſcript. & in terminis huius cap. Nuper, articulo diligenter examinato decidit Rota deciſ. 122. par. 1. diuerſ. & in Recent. deciſ. 341. num. 2. par. 1. & deciſ. 42. n. 9. par. 7. &

29 coram Coccino deciſ. 192. lib. 2. Quinimo amplius reſoluit ſimplicem derogationem c. Nuper, non ſuffragari ad effectum emendi prædia decimalia, ſed oportere vt primæ illius parti fuerit expreſsè derogatum, cum derogatio huiuſmodi concedi non conſueuerit niſi cum magna maturitate, & cauſæ cognitione, vt in cauſa Oriolen. Decimarum 21. Maij 1586. coram Orano impreſſa apud Hieronym. Campan. in diuerſor. iuris Cano. Rubr. 22. cap. 13. n. 154. & in Recent. deciſ. 229 n. 2. par. 2.

Non obſtat quod hoc capitulum ſit redactum in corpore iuris, & Papa cenſeatur de ipſo habere plenam notitiam, d. c. 1. de Conſtit. lib. 6. Quia nihilominus neceſſaria eſt derogatio, vt in d. cap. Ex parte: ſemper enim dici poteſt adeſſe defectus intentionis in concedente propter clauſulam derogatoriam, quicquid dixerit Innocentius in cap. penult. de Capell. Monach. vt benè per Rotam dict. deciſ. 122. n. 2. vbi etiam tolluntur alia obiecta.

30 Rurſus non obſtat, quod hæc conſtitutio non fuerit edita immediatè à Concilio, ſed ab Innocentio III. in Concilio Lateranen. vt patet ex illius ſuprascriptione. Quia nihilominus dicitur Conciliaris ad effectum vt ſit neceſſaria derogatio, vt optimis fundamentis reſoluit Rota deciſ. 123. p. 1. diuerſor. & probaui latiſſimè in d. c. Ex parte, à n. 1. vſque ad n. 27.

31 Aduerte tamen, quia ad validitatem huius priuilegij videtur ſufficere ſi in litteris derogetur alicui Concilio Generali, & poſtea ſubdatur clauſula, *& aliis Conciliis*, &c. ex hoc enim cenſetur etiam derogatum d. Concilio Lateranen. vt in terminis reſoluit Rota in cauſa Conchen. exemptionis decimarũ 17. Martij 1589. coram Orano & aliàs ſepiſſimè, vt dicitur in deciſ. 316. n. 11. par. 5. Recent.

32 Quin etiam ſatis eſſet derogatio per clauſulam. Nõ obſtante aliqua Conſtitutione in generali Concilio edita, vt per Dec. conſ. 341. n. 10. Probo. ad Monach. in cap. Cum in tua, n. 23. verſ. Et quod neceſſaria ſit de Conſtit. lib. 6. quos in puncto ſequitur Gratz. de benefic. par. 4. c. 5. n. 40.

33 Vlterius QVÆRO, an in generali priuilegiorum communicatione comprehendatur exemptio à ſolutione decimarum prædialium. Breuiter reſpondeo non comprehendi; quia communicationes, ſeu adæquationes priuilegiorum, quamuis amplæ, & pregnantes, non extenduntur ad ea, quæ non ſoleat concedi, vel ſaltem magna cum difficultate concedantur, vt notant Doctores in l. 2. vbi in ſpecie Iaſ. n. 21. & 22. ff. de legat. 1. & eſt celebre conſilium 39. Antonij de Butr. quod ſequuta eſt Rota, & Roſ. Congregano, & S. Cupis, & Sed exemptio à ſolutione decimarum prædialium nõ ſolet niſi cum magna difficultate, & cauſæ cognitione concedi, Io. Andr. in cap. Dudum, n. 5. verſ.

34 Ratio diuerſitatis de priuileg. ergo non venit in generali priuilegiorum communicatione etiam cũ clauſulis prægnantibus omnimoda adæquationis; & ita in terminis reſoluit Rota in Valentina Decimarum 28. Nouembris 1603. coram Cardinali Lancellotto iuniore impreſſa apud Campanil. vbi ſupra, & in Recent. deciſ. 114. n. 5. par. 2. vbi allegantur aliæ deciſiones concordantes.

35 [illegible] quod procedit etiamſi in litteris communicationis facta fuerit mentio de decimis, quia hoc intelligitur de decimis extraordinarijs, non autem ordinarijs, ſeu prædialibus, vt notat Bald. [illegible] in l. Fiſtulas, S. Frumenta in fin. ff. [illegible] Cuius dictum referunt, & [illegible] ſingula [illegible] Cremen. [illegible] & iſta [illegible]

[illegible]

Explicit Pars prima libri tertij Dec[retalium]